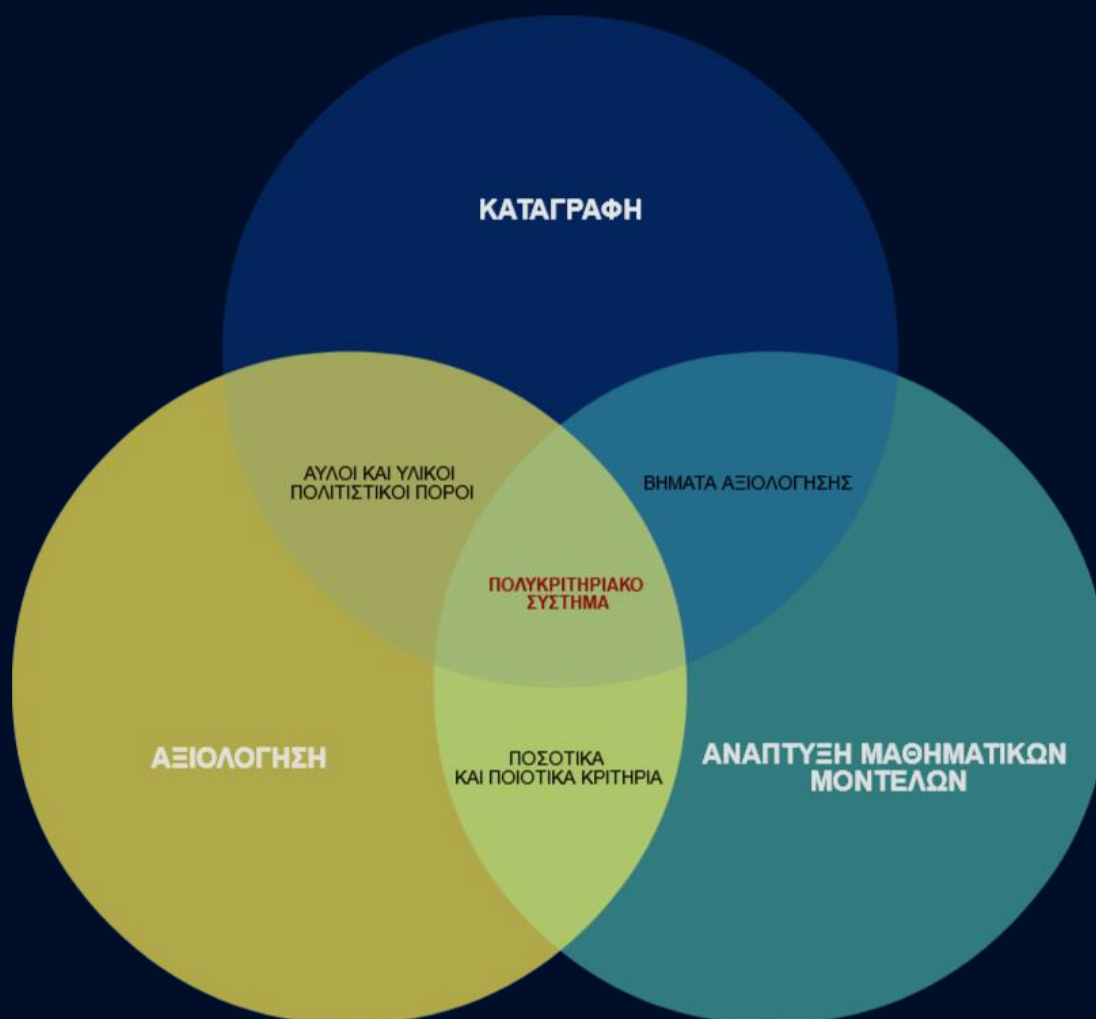


Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο

**«ΠΟΛΥΚΡΙΤΗΡΙΑΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
ΤΩΝ ΥΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΪΛΩΝ
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΕΝΟΣ ΤΟΠΟΥ,
ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ
ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ.
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΑΝΩ ΣΥΡΟΥ»**

**ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ
της
ΕΛΕΝΗΣ ΔΙΝΑΚΗ**



Αθήνα, Νοέμβριος 2020

**«ΠΟΛΥΚΡΙΤΗΡΙΑΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΥΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΪΛΩΝ
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΕΝΟΣ ΤΟΠΟΥ,
ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ.
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΑΝΩ ΣΥΡΟΥ»**

Ελένη Λινάκη

Νοέμβριος 2020



ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ - ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ

«ΠΟΛΥΚΡΙΤΗΡΙΑΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΥΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΪΛΩΝ
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΕΝΟΣ ΤΟΠΟΥ,
ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ.
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΑΝΩ ΣΥΡΟΥ»

Ελένη Λινάκη

Νοέμβριος 2020

Τριμελής Συμβουλευτική Επιτροπή :

- 1) Κωνσταντίνος Σερράος, Καθηγητής Σχολής Αρχιτεκτόνων Μηχανικών ΕΜΠ
- 2) Παναγιώτα Θεοδωρά, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Σχολής Αρχιτεκτόνων Μηχανικών ΕΜΠ
- 3) Ιωσήφ Στεφάνου, Ομότιμος Καθηγητής Σχολής Αρχιτεκτόνων Μηχανικών ΕΜΠ

Επταμελής Εξεταστική Επιτροπή:

- 1) Κωνσταντίνος Σερράος, Καθηγητής Σχολής Αρχιτεκτόνων Μηχανικών ΕΜΠ
- 2) Παναγιώτα Θεοδωρά, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Σχολής Αρχιτεκτόνων Μηχανικών ΕΜΠ
- 3) Ιωσήφ Στεφάνου, Ομότιμος Καθηγητής Σχολής Αρχιτεκτόνων Μηχανικών ΕΜΠ
- 4) Ελένη Χανιώτου, Καθηγήτρια Σχολής Αρχιτεκτόνων Μηχανικών ΕΜΠ
- 5) Παναγιώτης Παρθένιος, Καθηγητής Σχολής Αρχιτεκτόνων Πανεπιστημίου Κρήτης
- 6) Χρυσόστομος Δούκας, Αναπληρωτής Καθηγητής Ηλεκτρολόγων Μηχανικών ΕΜΠ
- 7) Γεωργία Ποζουκίδου, Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας και Ανάπτυξης ΑΠΘ

Η παρούσα Διδακτορική Διατριβή δεν έχει υποβληθεί προς κρίση σε άλλες εξεταστικές επιτροπές και η συγγραφέας δεν έχει υποβληθεί προηγουμένως σε δοκιμασία επί διδακτορία με το ίδιο θέμα.

Η έγκριση της διδακτορικής διατριβής από τον Τομέα Πολεοδομίας – Χωροταξίας της Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων της συγγραφέως (Ν.5343/1932, άρθρο 202, παρ. 2)

**“Voici mon secret. Il est très simple:
On ne voit bien qu'avec le cœur. L'essentiel est invisible pour les yeux”**
- Antoine de Saint-Exupéry, The Little Prince –
- Στην Αγνούλα μου, το φως και το όνειρο-

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	21
2. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΟΠΟΣ	31
2.1 Τόπος και πολιτιστική μνήμη	31
2.2 Η έννοια του πολιτισμού, της κληρονομιάς και της παράδοσης	54
2.3 Η έννομη προστασία της υλικής πολιτιστικής κληρονομιάς	73
2.4 Προσεγγίζοντας την έννοια και την προστασία του «άυλου πολιτισμού»	81
2.5 Η συσχέτιση άυλου και υλικού πολιτισμού	87
2.6 Η έννοια του τοπίου	90
2.7 Διαμοιρασμένη κληρονομιά και η έννοια της ιδιοκτησίας	95
2.8 Κατηγορίες της υλικής πολιτιστικής κληρονομιάς	98
3. Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	119
3.1 Μορφές διαχείρισης του πολιτισμού του τόπου	119
3.2 Σύγχρονοι τρόποι καταγραφής των πολιτιστικών πόρων ενός τόπου	120
3.2.1 Τρόποι καταγραφής των υλικών πόρων ενός τόπου	120
3.2.2 Τρόποι καταγραφής των άυλων πόρων ενός τόπου	126
3.2.3 Φορείς καταγραφής και αξιολόγησης των άυλων και υλικών πόρων ενός τόπου	132
3.3 Προγράμματα λήψης αποφάσεων και πολυκριτηριακά συστήματα για την αξιολόγηση της πολιτιστικής κληρονομιάς	133
3.4 Τρόποι οργάνωσης κριτηρίων του πολυκριτηριακού συστήματος	141
4. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΥΚΡΙΤΗΡΙΑΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ, ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΑΪΛΩΝ ΚΑΙ ΥΛΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΕΝΟΣ ΤΟΠΟΥ	145
4.1 Εισαγωγικές επισημάνσεις επί της μεθοδολογίας της έρευνας	145
4.2 Γενική μεθοδολογία της έρευνας	146
4.3 Μεθοδολογία ανάπτυξης του συστήματος στο πλαίσιο «Καταγραφής» των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων	147
4.4 Μεθοδολογία ανάπτυξης του συστήματος στο πλαίσιο «Αξιολόγησης» των υλικών και άυλων πολιτιστικών πόρων	154
4.5 Μεθοδολογία και στάδια μελέτης του συνολικού πολυκριτηριακού συστήματος των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων	161
5. ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ : ΑΝΩ ΣΥΡΟΣ	237
5.1 Εισαγωγικές επισημάνσεις επί της μεθοδολογίας της έρευνας για την Άνω Σύρο	237
5.2 Μεθοδολογία της έρευνας για την Άνω Σύρο	237
5.3 Βασικά χωρικά και πληθυσμιακά δεδομένα της Άνω Σύρου	238
5.4 Βασικά ιστορικά, πολιτιστικά και κοινωνικά δεδομένα της Άνω Σύρου	239
5.4.1 Η εξέλιξη της ιστορίας της Άνω Σύρου από τους προϊστορικούς χρόνους και μετά	239
5.4.2 Σημαντικές προσωπικότητες του οικισμού	246
5.5 Άυλοι και υλικοί πολιτιστικοί πόροι της Άνω Σύρου	249
5.6 Μορφολογία εδάφους	250
5.7 Γαλάζιες-κυανές επιφάνειες	258
5.8 Βιοποικιλότητα	266

5.9 Πόλη.....	274
5.10 Ύπαιθρος.....	284
5.11 Δομημένο κέλυφος.....	291
5.12 Τα τοπία της Άνω Σύρου.....	307
5.13 Τέχνες.....	311
5.14 Αντικείμενα κληρονομιάς.....	319
5.15 Ντοπιολαλιά-τοπική διάλεκτος.....	352
5.16 Προφορικές παραδόσεις και εκφράσεις.....	353
5.17 Τρόποι ζωής-Ομάδες ανθρώπων.....	354
5.18 Κοινωνικές πρακτικές, τελετουργίες και εορταστικές εκδηλώσεις.....	359
5.19 Μύθοι-θρύλοι-παραδόσεις.....	365
5.20 Πανηγύρια- Φεστιβάλ- Σεμινάρια- Εθνικές εκφράσεις ή εκδηλώσεις.....	367
5.21 Ήθη, έθιμα.....	372
5.22 Θρησκεία.....	374
6. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΠΡΟΤΥΠΟΥ ΠΟΛΥΚΡΙΤΗΡΙΑΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΩ ΣΥΡΟ.....	375
6.1 Γενικά στοιχεία περιγραφής του πολυκριτηριακού συστήματος.....	375
6.2 Στάδιο καταγραφής υλικών και άυλων πολιτιστικών πόρων.....	375
6.3 Στάδιο αξιολόγησης υλικών και άυλων πολιτιστικών πόρων.....	379
7. ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΠΟΛΥΚΡΙΤΗΡΙΑΚΗΣ ΜΕΘΟΔΟΥ ΜΕ ΒΑΣΗ ΕΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ.....	417
7.1 Στόχοι και αναμενόμενα αποτελέσματα της έρευνας πεδίου.....	417
7.2 Φιλοσοφίας ανάπτυξης ερωτηματολογίων οικισμού στην Άνω Σύρο.....	418
7.3 Αποτελέσματα έρευνας ερωτηματολογίων στον οικισμό της Άνω Σύρου.....	423
7.3.1 Αποτελέσματα ερωτηματολογίων κατοίκων.....	423
7.3.2 Αποτελέσματα ερωτηματολογίων επισκεπτών.....	437
7.3.3 Αποτελέσματα ερωτηματολογίων διαδικτύου.....	449
7.4 Στατιστική ανάλυση των αποτελεσμάτων έρευνας της Άνω Σύρου, με το πρόγραμμα SPSS.....	462
7.4.1 Γενικά βήματα ανάπτυξης των ερωτηματολογίων της Άνω Σύρου στο πρόγραμμα SPSS.....	462
7.4.2 Στατιστικά πειράματα ανάλυσης ερωτηματολογίων της Άνω Σύρου στο πρόγραμμα SPSS.....	471
8. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΘΕΣΕΙΣ.....	485
8.1 Πρωτοτυπία της έρευνας.....	485
8.2 Προσφορά στην επιστήμη - Προοπτικές.....	487
9. ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΥΚΡΙΤΗΡΙΑΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΑΪΛΩΝ ΚΑΙ ΥΛΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ.....	489
9.1 Σκέψεις για τη διαχείριση των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων ενός τόπου.....	489
9.2 Πλάνο προς τη διαχείριση του άυλου και υλικού πολιτισμού.....	491
9.3 Πλάνο προς τη διαχείριση του άυλου πολιτισμού.....	497
9.4 Πλάνο προς τη διαχείριση του υλικού πολιτισμού.....	498
10. ΠΗΓΕΣ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	499

Περιεχόμενο πινάκων

Πίνακας 2.1. Οι διεθνείς συμβάσεις προστασίας	78
Πίνακας 4.2. Παράδειγμα για την επεξήγηση της στήλης «Κριτήρια αξιολόγησης» της εγγραφής «Λίμνες» του πολυκριτηριακού συστήματος	159
Πίνακας 4.3. Παράδειγμα για την επεξήγηση της στήλης «Περιγραφής της βαθμονόμησης» της εγγραφής «Αντικείμενα αρχαιολογικού χαρακτήρα» του πολυκριτηριακού συστήματος	160
Πίνακας 4.4. Συνολικός πίνακας περιγραφής του πολυκριτηριακού συστήματος	164
Πίνακας 5.5. Η πληθυσμιακή εξέλιξη της Άνω Σύρου την τελευταία εικοσαετία.....	239
Πίνακας 5.6. Πανίδα.....	266
Πίνακας 5.7. Είδη που αναφέρονται στο άρθρο 4 της οδηγίας 2009/147 / ΕΚ και απαριθμούνται στο παράρτημα ΙΙ της οδηγίας 92/43 / ΕΟΚ (European Commission)	268
Πίνακας 5.8. Άλλα σημαντικά είδη χλωρίδας και πανίδας (European Commission)	272
Πίνακας 5.9. Απειλές, πιέσεις και δραστηριότητες με επιπτώσεις στον τόπο (European Commission)	273
Πίνακας 5.10. Πολεοδομική εξέλιξη της Άνω Σύρου μέσα από τα έννομα κείμενα προστασίας της	279
Πίνακας 5.11. Ιεροί Χώροι-Εκκλησίες.....	305
Πίνακας 5.12. Είδη Εκκλησιαστική μουσικής	312
Πίνακας 5.13. Ρεμπέτικη μουσική και τραγούδια που καταγράφονται.....	315
Πίνακας 5.14. Απανω-Συριανές ποιήτριες και τίτλοι ποιημάτων	316
Πίνακας 5.15. και Τίτλοι ποιημάτων και ποιητών των λαϊκών ποιημάτων	317
Πίνακας 5.16. Τίτλοι κειμένων και συγγραφέων Λογοτεχνικών κειμένων.....	318
Πίνακας 5.17. Βιβλία της Βιβλιοθήκης Ιησουιτών Ελλάδος που σχετίζονται με την Άνω Σύρο	322
Πίνακας 5.18. Κατάλογος περιοδικών της Βιβλιοθήκης Ιησουιτών που σχετίζονται με την Άνω Σύρο.....	329
Πίνακας 5.19. Συνοπτικός κατάλογος αρχείου Βιβλιοθήκης Ιησουιτών.....	330
Πίνακας 5.20. Αρχείο Καθολικής Επισκοπής Σύρου και σύνολο εγγράφων που σχετίζεται με την Άνω Σύρο	332
Πίνακας 5.21. Ιστορικό αρχείο πρώην Δήμου Άνω Σύρου και σύνολο εγγράφων	334
Πίνακας 5.22. Δεύτερη καταγραφή και συνολικό Ιστορικό αρχείου πρώην Δήμου Άνω Σύρου	335
Πίνακας 5.23. Έγγραφα έκθεσης Κ.Ι.Μ.Κ.Ε.Σ.	336
Πίνακας 5.24. Εκθέματα Μουσείου Επαγγελματιών	338
Πίνακας 5.25. Εκθέματα Μουσείου Βαμβακάρη	344
Πίνακας 5.26. Προϊόντα από παραδοσιακές τεχνικές	347
Πίνακας 5.27. Οικοκυρικά σκεύη.....	348
Πίνακας 5.28. Προφορικές παραδόσεις Άνω Σύρου	354
Πίνακας 5.29. Μικρότερες γιορτές της Άνω Σύρου	364
Πίνακας 5.30. Θρύλοι και παραδόσεις που καταγράφονται για την Άνω Σύρο.....	365
Πίνακας 5.31. Συριανά λαογραφικά.....	366
Πίνακας 5.32. Φεστιβάλ που καταγράφονται για την Άνω Σύρο.....	369
Πίνακας 6.33. Γενικά στοιχεία πίνακα του πολυκριτηριακού συστήματος της Άνω Σύρου.....	375
Πίνακας 6.34. Πίνακας στήλης «Εγγραφών» του πολυκριτηριακού συστήματος της Άνω Σύρου	376
Πίνακας 6.35. Ολοκληρωμένος πίνακας στήλης «Εγγραφών» του πολυκριτηριακού συστήματος της Άνω Σύρου.....	379
Πίνακας 6.36. Βαθμονομημένη κατάταξης στήλης «Εγγραφές» του πολυκριτηριακού συστήματος της Άνω Σύρου.....	395
Πίνακας 6.37. Αξιολόγηση στήλης «Κατηγοριών» του πολυκριτηριακού συστήματος της Άνω Σύρου	398
Πίνακας 6.38. Βαθμονομημένη κατάταξη στήλης «Κατηγοριών» του πολυκριτηριακού συστήματος της Άνω Σύρου.....	402
Πίνακας 6.39. Πίνακας στήλης «Πόρων» του πολυκριτηριακού συστήματος της Άνω Σύρου	403
Πίνακας 6.40. Βαθμονομημένη κατάταξη στήλης «Πόροι» του πολυκριτηριακού συστήματος της Άνω Σύρου.....	403
Πίνακας 6.41. Αξιολόγηση στήλης «Αρχικοί πόροι» του πολυκριτηριακού συστήματος της Άνω Σύρου .	404
Πίνακας 6.42. Βαθμονομημένη κατάταξη στήλης «Αρχικοί πόροι» του πολυκριτηριακού συστήματος της Άνω Σύρου	404
Πίνακας 6.43. Τελικός πίνακας βαθμονομημένων πολιτιστικών πόρων του πολυκριτηριακού συστήματος της Άνω Σύρου	405

Πίνακας 6.44. Άθροισμα στηλών του πολυκριτηριακού συστήματος της Άνω Σύρου.....	410
Πίνακας 6.45. Τελικός πίνακας βαθμονομημένης κατάταξης υλικών και άυλων πολιτιστικών πόρων του πολυκριτηριακού συστήματος της Άνω Σύρου	413
Πίνακας 7.46. Αρχικός πίνακας SPSS.....	463
Πίνακας 7.47. Δεύτερο βήμα SPSS	468
Πίνακας 7.48. Κωδικοποίηση «Πόρων»	468
Πίνακας 7.49. Φύλο.....	471
Πίνακας 7.50. Ηλικία	472
Πίνακας 7.51. Μόρφωση.....	472
Πίνακας 7.52. Ερώτηση 7.....	473
Πίνακας 7.53. Ερώτηση 8.....	473
Πίνακας 7.54. Ερώτηση 9.....	474
Πίνακας 7.55. Ερώτηση 10.....	474
Πίνακας 7.56. Crosstabulation Μόρφωση – Τι είναι.....	475
Πίνακας 7.57. Crosstabulation Φύλο – Ερώτηση 9.....	476
Πίνακας 7.58. Crosstabulation Τι είναι – Ερώτηση 9	478
Πίνακας 7.59. Crosstabulation Ηλικία-Ερώτηση 9	479
Πίνακας 7.60. Crosstabulation Μόρφωση-Ερώτηση 9.....	481
Πίνακας 7.61. Crosstabulation Ερώτηση 6 - Καθολικοί	483
Πίνακας 7.62. Crosstabulation Ερώτηση 6-Άγιος Γεώργιος.....	483
Πίνακας 7.63. Crosstabulation Ερώτηση 6 – Μάρκος Βαμβακάρης.....	484
Πίνακας 9.64. Πίνακας διαχείρισης των 20 βαθμονομικά πολιτιστικά σημαντικότερων πολιτιστικών πόρων της Άνω Σύρου	490
Πίνακας 9.65. Πίνακας δράσεων εντός και εκτός οικισμού.....	496

Περιεχόμενο εικόνων

Εικόνα 1.1. Εισαγωγικά στοιχεία της διδακτορικής διατριβής	30
Εικόνα 2.2. Οι τέσσερις πρωταρχικές συνθήκες δημιουργίας, για την ύπαρξη μιας μορφής	31
Εικόνα 2.3. Στοιχεία για τη σύλληψη της ιδέας της δημιουργίας της πνευματικής κληρονομιάς ενός τόπου	32
Εικόνα 2.4. Βασικές έννοιες της Οικολογίας. Ενδιαμέσως γης και ουρανού, δημιουργούμενη από τα τέσσερα στοιχεία και το τρίπτυχο Ροή_ Όρια_ Αλληλεπίδραση.....	33
Εικόνα 2.5. Το γεφύρι του Αζίζ Αγά και η έννοια του κενού χώρου	34
Εικόνα 2.6. Το γεφύρι του Αζίζ Αγά και ο άνθρωπος που προσδίδει την έννοια του τόπου	34
Εικόνα 2.7. Ο τρανός χορός στη Βλάστη και η μετατροπή του φυσικού χώρου, σε χώρο εκδήλωσης.....	36
Εικόνα 2.8. Η περιοδική χρήση παλαιών χώρων στάθμευσης βαγονιών στο Athens street food festival	36
Εικόνα 2.9. Αλληλεπίδραση τόπου και ανθρώπου, μέσα από την κατοίκηση	37
Εικόνα 2.10. Οι επισκέπτες της Ακρόπολης, επαναπροσδιορίζουν την οπτική του μνημείου.....	37
Εικόνα 2.11. Η μνήμη μέσα από την χάραξη των παλαιών ορίων της πόλης (Λευκωσία).....	39
Εικόνα 2.12. Σχέση φύσης-ανθρώπου-πολιτισμού στο Αρχαίο Θέατρο Επιδαύρου μέσα από την αλληλουχία φυσικού τοπίου, θεατών και θεάτρου-σκηνικού παράστασης.....	39
Εικόνα 2.13. Το τρίπτυχο για την ενεργοποίηση και τη διαχρονική διατήρηση της μνήμης.....	41
Εικόνα 2.14. Η φυσιογνωμία ενός τόπου μέσα από τις τέσσερις παραμέτρους του	43
Εικόνα 2.15. Η διαδοχική πορεία του χρόνου	45
Εικόνα 2.16. Το άυλο (Ουρανός, Ήλιος) και το υλικό (Γη, Άνθρωποι) μέσα από την συνάντησή τους στον αιθέρα	46
Εικόνα 2.17. Η πορεία της εγγραφής μιας μνήμης, μέσα από τα μνημονικά ίχνη	47
Εικόνα 2.18. Η Γυάρος (διατηρητέο μνημείο_2001), ως τόπος συλλογικής μνήμης και ενθύμησης της εξορίας ανθρώπων	52
Εικόνα 2.19. Το «τραύμα» της ιστορίας και της εξόντωσης χιλιάδων Εβραίων από τα Στρατόπεδα συγκέντρωσης του Άουσβιτς.....	52
Εικόνα 2.20. Ο ναός του Παρθενώνα και η έννοια της γεωμετρίας και της «χρυσής τομής» , ως έκφραση του άυλου πολιτισμού στο Δυτικό κόσμο	56
Εικόνα 2.21. Ο Ναός «Ise» που καταστρέφεται και επαναδομείται με τα ίδια υλικά. Ο ανατολικός κόσμος εστιάζει πρωτίστως στον άυλο πολιτισμό.	56
Εικόνα 2.22. Η έννοια του υλικού πολιτισμού_ Κιουσούκ Χασάν Τζαμί_ Χανιά.....	57

Εικόνα 2.23. Η έννοια του άυλου πολιτισμού_ Ποίημα «Ιθάκη»,_ Καβάφης	57
Εικόνα 2.24. Η ιστορία και το ιστορικό γεγονός του Β' Παγκοσμίου Πολέμου	59
Εικόνα 2.25. Η παράδοση και παραδοσιακοί χοροί της Θράκης (ζωναράδικος).....	59
Εικόνα 2.26. Η έννοια της κληρονομιάς μέσα από την πρόταση του Ερωτόκριτου ως πολιτιστική κληρονομιά της UNESCO.....	64
Εικόνα 2.27. Η έννοια της παράδοσης , μέσα από τα υφαντά και τα δημιουργήματα παραδοσιακών τεχνικών της συλλογής του Μουσείου Μπενάκη	64
Εικόνα 2.28. Το τείχος του Βερολίνου, ως αντικείμενο ιστορικής συνείδησης του τόπου.....	72
Εικόνα 2.29. Τα υπολείματα του ναού Bamiyan Buddhas «Παγκόσμια Πολιτιστική κληρονομιά»	72
Εικόνα 2.30. Το άυλο των μορφών της τέχνης : Έργο «Χορός της Άνοιξης» του Αλέξανδρου Παρθένη	82
Εικόνα 2.31. Το άυλο των βυζαντινών αγιογραφιών: Αγιογραφία Βάφτισης, Μονή Δαφνίου	82
Εικόνα 2.32. Φυσικό τοπίο-Σίφνος	93
Εικόνα 2.33. Ανθρωπογενές τοπίο-Σίφνος.....	93
Εικόνα 2.34. Διαμοιρασμένη κληρονομιά_ Η Καρυάτιδα από την Ακρόπολη στο Βρετανικό Μουσείο.....	96
Εικόνα 2.35. Διαφορετική εικόνα του Παρθενώνα από την εγκατάσταση προσφύγων στο βράχο της Ακρόπολης.....	96
Εικόνα 2.36. Η έννοια του φωτός στην πόλη, στο μνημείο και στο φυσικό τοπίο, συγκροτώντας εικόνες, μορφήματα κλπ.....	102
Εικόνα 2.37. Ο ομφαλός της γης στους Δελφούς και η χάραξη των τελευρικών ρευμάτων	103
Εικόνα 2.38. Η έννοια του κηρυγμένου μνημείου του Ερεχθείου της Ακρόπολης.....	105
Εικόνα 2.39. Η έννοια της πόλης της Θεσσαλονίκης.....	105
Εικόνα 2.40. Ο κηρυγμένος «παραδοσιακός οικισμός» της Σιάτιστα.....	106
Εικόνα 2.41. Ο κηρυγμένος «ιστορικός τόπος» της Ερμούπολης.....	106
Εικόνα 2.42. Τα εγγεγραμμένα ελληνικά μνημεία στο Κατάλογο της «Παγκόσμιας Κληρονομιάς» της «UNESCO»	109
Εικόνα 2.43. Το Μουσείο Ακρόπολης ως Ίδρυμα μνήμης και πυλώνας πολιτισμού.....	111
Εικόνα 2.44. Εκπαιδευτικές δράσεις στο Μουσείο Ακρόπολης για την ενεργοποίηση, την ευαισθητοποίηση και την μετάδοση του πολιτισμού	111
Εικόνα 2.45. Κηρυγμένη Βιομηχανική κληρονομιά: Παλαιό Ελαιουργείο, Ελευσίνα	112
Εικόνα 2.46. Η έννοια του ερειπίου: Σανατόριο, Αθήνα.....	112
Εικόνα 2.47. Κηρυγμένα εκπαιδευτικά ιδρύματα: Πρώην Τραμπάντζειο Γυμνάσιο, Σιάτιστα	113
Εικόνα 2.48. Κηρυγμένα στρατόπεδα: Στρατόπεδο Κόδρα, Θεσσαλονίκη	113
Εικόνα 2.49. Ο αρχαιολογικός χώρος «Ακρωτήρι» , Θήρα	115
Εικόνα 2.50. Υποβρύχια κληρονομιά, Κύθηρα.....	117
Εικόνα 2.51. Παράκτια κληρονομιά, Κέρκυρα	117
Εικόνα 2.52. Η τέχνη ως αντικείμενο πολιτισμού, μέσα από το Χορό: Παράσταση ΑΝΩΝΥΜΟ	117
Εικόνα 2.53. Αντικείμενα πολιτιστικής κληρονομιάς εκφρασμένη μέσα από τα κειμήλια της: Η Ιερά σινδόνη του Τορίνο	117
Εικόνα 3.54. Τα διαδοχικά στάδια ερμηνείας της συνολικής μελέτης του πολιτισμού	119
Εικόνα 3.55. Το Europa Nostra βραβείο «Cutlab3d» για την ψηφιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς	122
Εικόνα 3.56. Το Europa Nostra βραβείο «The Rising From Destruction Campaign» για την ευαισθητοποίηση των ανθρώπων αναφορικά με την πολιτιστική κληρονομιά.....	124
Εικόνα 3.57. Το Europa Nostra βραβείο «Hermes» , το πρώτο για την Ελλάδα στην ψηφιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς	125
Εικόνα 3.58. Η ψηφιοποίηση του Αρχείου Καβάφη	128
Εικόνα 3.59. Η ψηφιοποίηση του Αρχείου Κουνάδη.....	128
Εικόνα 3.60. Το πρόγραμμα i-Treasures _πλατφόρμα πρόσβασης σε άυλους πολιτιστικούς πόρους , με στόχο την έρευνα και την εκπαίδευση	129
Εικόνα 3. 61. Το πρόγραμμα Cultural capital Counts, σχετιζόμενο με την άυλη πολιτιστική κληρονομιά .	129
Εικόνα 3.62. Οι δράσεις European Heritage Days Stories 2020αφορούν την υλική και άυλη πολιτιστική κληρονομιά, μέσα από διάφορες κατηγορίες	130
Εικόνα 3.63. Οι δράσεις της European Heritage Days Stories 2020.....	130
Εικόνα 3.64. Η δράση «100 κτήρια-100 ιστορίες» στο πλαίσιο των Ευρωπαϊκών Ημερών Πολιτιστικής Κληρονομιάς, του συμβουλίου της Ευρώπης.....	131
Εικόνα 3.65. Οι τρεις φάσεις της διαδικασίας λήψης αποφάσεων.....	135

Εικόνα 3.66. Τα διαδοχικά βήματα δημιουργίας ενός πολυκριτηριακού συστήματος	137
Εικόνα 4.67. Βασικά μεθοδολογικά βήματα	145
Εικόνα 4.68. Πορεία οργάνωσης καταγραφής και αξιολόγησης.....	146
Εικόνα 4.69. Τα διαδοχικά βήματα για τη δημιουργία του σταδίου της καταγραφής του πολυκριτηριακού συστήματος.....	148
Εικόνα 4.70. Οι κατηγορίες των πολιτιστικών πόρων του συστήματος.....	149
Εικόνα 4.71. Τα διαδοχικά βήματα για την δημιουργία του σταδίου της αξιολόγησης του πολυκριτηριακού συστήματος.....	154
Εικόνα 4.72. Τα συνολικά βήματα της ανάπτυξης των σταδίων της καταγραφής και αξιολόγησης του πολυκριτηριακού συστήματος.....	162
Εικόνα 5.73. Ζωγραφική απεικόνιση του λόφου της Άνω Σύρου.....	240
Εικόνα 5.74. Όψη της Άνω Σύρου από το λιμάνι, πριν την κτίση της Ερμούπολης (17ος αιώνας)	242
Εικόνα 5.75. Βόρεια όψη του οικισμού της Άνω Σύρου, όπου φαίνεται η οχρωματική της δομή και η αποκοπή της από την Ερμούπολη (17ος αιώνας)	242
Εικόνα 5.76. Δυτική άποψη της Ερμούπολης και της Άνω Σύρου από το λιμάνι (19 ^{ος} αιώνας)	244
Εικόνα 5.77. Γκραβούρα της Σύρου, όπου διακρίνονται τα πλοία στο λιμάνι της	244
Εικόνα 5.78. Εικόνες καθημερινότητας. Η καθολικής παρουσία στον οικισμό της Άνω Σύρου μέσα από ναούς και κληρικούς.....	244
Εικόνα 5.79. Πανοραμική φωτογραφία της Σύρου από το λιμάνι 1920-1940	245
Εικόνα 5.80. Οι δυο λόφοι της Σύρου (δεξιά Άνω Σύρος και αριστερά Βροντάδο) και τα πλοία στο λιμάνι της.....	245
Εικόνα 5.81. Χάρτης γεωμορφολογίας Άνω Σύρου	250
Εικόνα 5.82. Η Ερμούπολη και η Άνω Σύρος από το λιμάνι	251
Εικόνα 5.83. Η στρωματογραφία της Σύρου μέσα από τα πετρώματα της.....	252
Εικόνα 5.84. Χάρτης πετρωμάτων	254
Εικόνα 5.85. Βόρεια όψη της Άνω Σύρου.....	255
Εικόνα 5.86. Χάρτης απόδοσης των μελεμιών της Σύρου	256
Εικόνα 5.87. Μηνιαίες τιμές θερμοκρασίας για τη Σύρο	257
Εικόνα 5.88. Ετήσια βροχή της Σύρου.....	257
Εικόνα 5.89. Ο ουρανός της Άνω Σύρου, που μορφοποιεί και αποδίδει διαφορετικές εικόνες του οικισμού κατά τη διάρκεια της ημέρας.....	258
Εικόνα 5.90. Το μπλε της ατμόσφαιρας, που είναι πιο έντονα κυανό στην περιοχή των Κυκλάδων σύμφωνα με την NASA.....	259
Εικόνα 5.91.Χάρτης δημόσιας θέας	260
Εικόνα 5.92. Οι ταρατσες της Άνω Σύρου που δημιουργούν την πέμπτη διάσταση	261
Εικόνα 5.93. Περιμετρικές θέες της Άνω Σύρου.....	262
Εικόνα 5.94. Η Πηγή της Νικολίτσας εν έτει 1843	263
Εικόνα 5.95. Χάρτης πρότασης «Φυσικών διαδρομών». Τα περιμετρικά ρέματα της Άνω Σύρου.....	265
Εικόνα 5.96. Μορφή από τα καλντερίμια/σοκάκια της Άνω Σύρου	275
Εικόνα 5.97. Μορφή στεγαδιού στην Άνω Σύρο	275
Εικόνα 5.98. Πολεοδομική διάταξη της Άνω Σύρου με τις διαδοχικές όψεις και τη κλιμακωτή διάταξη λόγω αναγλύφου	275
Εικόνα 5.99. Χάρτης δομημένου –αδόμητου κελύφους.....	276
Εικόνα 5.100. Είδη παραβάσεων εντός του οικισμού της Άνω Σύρου	276
Εικόνα 5.101. Χάρτης αστικού εξοπλισμού.....	280
Εικόνα 5.102. Χάρτης εξωτερικής κυκλοφορίας	282
Εικόνα 5.103. Χάρτης εσωτερικής κυκλοφορίας.....	283
Εικόνα 5.104. Γεωλογία οικισμού Άνω Σύρου και ζωνικά εδάφη.....	285
Εικόνα 5.105. Χαράδρες, ζωνικά εδάφη και άνυδρα μέρη εντός οικισμού	285
Εικόνα 5.106. Οι ξερολιθιές που καθορίζουν τις ιδιοκτησίες και την απορροή των υδάτων	286
Εικόνα 5.107. Ζωνικά εδάφη, Ξερολιθιές και εμπάτες , περιμετρικά του οικισμού	286
Εικόνα 5.108. Τα περιμετρικά γεφύρια της Άνω Σύρου	287
Εικόνα 5.109. Τα ακουμπιστράκια στα οποία τοποθετούσαν τη στάμνα τους	288
Εικόνα 5.110. Περιμετρικός τοίχος της Πηγής και ο ναός του Αγίου Αθανασίου.....	288
Εικόνα 5.111. Το κτίσμα της Πηγής.....	288

Εικόνα 5.112. Άγιος Νικόλαος.....	289
Εικόνα 5.113. Άγιος Αθανάσιος.....	289
Εικόνα 5.114. Άγιος Ιωάννης.....	289
Εικόνα 5.115. Το κοιμητήριο των αγγέλων.....	290
Εικόνα 5.116. Ανεμόμυλος.....	291
Εικόνα 5.117. Ανεμόμυλος Κιουράς.....	291
Εικόνα 5.118. Κατοικία της Άνω Σύρου.....	292
Εικόνα 5.119. Καλντερίμι στην Άνω Σύρο.....	292
Εικόνα 5.120. Χάρτης υφιστάμενης κατάστασης κτηρίων.....	293
Εικόνα 5.121. Χάρτης προστατευόμενων από το ΥΠ.ΠΟ. , κοσμικών και εκκλησιαστικών κτισμάτων.....	295
Εικόνα 5.122. Τα κηρυγμένα από το ΥΠ.ΠΟ. στεγάδια.....	295
Εικόνα 5.123. Χάρτης προτεινόμενων κτηρίων προς κήρυξη.....	296
Εικόνα 5.124. Για τις επιδρομές οι κάτοικοι ενημερώνονταν με τις «φρυκτωρίας» ή «βίγλες» , φωτιές δημιουργούμενες , από καύση φρύγανων.....	298
Εικόνα 5.125. Θέσεις τείχους 13 ^{ου} αιώνα.....	298
Εικόνα 5.126. Φαλτσογονία σε κτήριο για την διευκόλυνση της πρόσβασης.....	299
Εικόνα 5.127. Οι ημι-ανοιγόμενες «Φιλόξενες» πόρτες.....	299
Εικόνα 5.128. Μικρές αυλές κατοικιών.....	299
Εικόνα 5.129. Μουσείο Επαγγελματιών.....	300
Εικόνα 5.130. Μουσείο Βαμβακάρη.....	300
Εικόνα 5.131. Η Πιάτσα, το διαχρονικά κεντρικό σημείο οργάνωσης του οικισμού, που αποτελείται από τουριστικές και πολιτιστικές χρήσεις.....	302
Εικόνα 5.132. Οι Εκκλησίες του οικισμού, όπως αρθρώνονται στο λόφο της Άνω Σύρου.....	304
Εικόνα 133. Εικόνες από το αρχείο της Βιβλιοθήκης Ιησουιτών (1.Βιβλία, 2. Αγγελιοφόρος, 3. Περιοδικά, 4. Εσωτερικό βιβλίου, 5. Περιοδικά, 6. Εφημερίδες.....	320
Εικόνα 5.134. Γειτονιές 20 ^{ου} αιώνα.....	355
Εικόνα 5.135. Η έννοια της οροφοκτησίας.....	356
Εικόνα 5.136. Η πυραμίδα "κοινωνικής διαστρωμάτωσης". Ο κλήρος και ο λαός.....	356
Εικόνα 5.137. Εικόνες από την καθημερινή ζωή της Άνω Σύρου.....	357
Εικόνα 5.138. Τα παιχνίδια της Άνω Σύρου.....	358
Εικόνα 5.139. Χάρτης Λιτανειών.....	362
Εικόνα 5.140. Παλαιές και σύγχρονες εικόνες των λιτανειών της Άνω Σύρου.....	363
Εικόνα 5.141. Εκδήλωση «Μουσικής βραδιάς» στο Βορνά.....	368
Εικόνα 5.142. Η εκδήλωση της «Τσιπουροβραδιάς» στην Πηγή.....	368
Εικόνα 5.143. Αφίσα του Φεστιβάλ "ΑΝΩ".....	370
Εικόνα 5.144. Αφίσα του Eye's walk festival.....	370
Εικόνα 5.145. Αφίσα του Anima Syros.....	370
Εικόνα 5.146. Ετήσιο τεύχος σεμιναρίου Ινστιτούτου Σύρου.....	371
Εικόνα 5.147. Αναμνηστική φωτογραφία από το ετήσιο σεμινάριο Βιώσιμης Ανάπτυξης, Πολιτισμού και Παράδοσης του Ινστιτούτου Σύρου (2014).....	371
Εικόνα 7.148. Φύλο.....	424
Εικόνα 7.149. Ηλικία.....	424
Εικόνα 7.150. Μόρφωση.....	425
Εικόνα 7.151. Ερώτηση 1.....	426
Εικόνα 7.152. Ερώτηση 2.....	427
Εικόνα 7.153. Ερώτηση 3.....	428
Εικόνα 7.154. Ερώτηση 4.....	429
Εικόνα 7.155. Ερώτηση 5.....	430
Εικόνα 7.156. Ερώτηση 6.....	431
Εικόνα 7.157. Ερώτηση 7.....	432
Εικόνα 7.158. Ερώτηση 8.....	433
Εικόνα 7.159. Ερώτηση 9.....	434
Εικόνα 7.160. Ερώτηση 10.....	435
Εικόνα 7.161. Φύλο.....	437
Εικόνα 7.162. Ηλικία.....	437

Εικόνα 7.163. Μόρφωση.....	438
Εικόνα 7.164. Ερώτηση 1.....	439
Εικόνα 7.165. Ερώτηση 2.....	440
Εικόνα 7.166. Ερώτηση 3.....	441
Εικόνα 7.167. Ερώτηση 4.....	442
Εικόνα 7.168. Ερώτηση 5.....	443
Εικόνα 7.169. Ερώτηση 6.....	444
Εικόνα 7.170. Ερώτηση 8.....	445
Εικόνα 7.171. Ερώτηση 9.....	446
Εικόνα 7.172. Ερώτηση 10.....	447
Εικόνα 7.173. Ερώτηση 10.....	448
Εικόνα 7.174. Φύλο.....	450
Εικόνα 7.175. Ηλικία.....	450
Εικόνα 7.176. Μόρφωση.....	451
Εικόνα 7.177. Ερώτηση 1.....	452
Εικόνα 7.178. Ερώτηση 2.....	453
Εικόνα 7.179. Ερώτηση 3.....	454
Εικόνα 7.180. Ερώτηση 4.....	455
Εικόνα 7.181. Ερώτηση 5.....	456
Εικόνα 7.182. Ερώτηση 6.....	457
Εικόνα 7.183. Ερώτηση 7.....	458
Εικόνα 7.184. Ερώτηση 8.....	459
Εικόνα 7.185. Ερώτηση 9.....	460
Εικόνα 7.186. Ερώτηση 10.....	461
Εικόνα 7.187. Καταχωρημένος πίνακας SPSS.....	469
Εικόνα 7.188. Συνολικός πίνακας SPSS	470
Εικόνα 8.189. Βασικές αρχές της πρωτοτυπίας της διδακτορικής διατριβής.....	486
Εικόνα 8.190. Προσφορά της διδακτορικής διατριβής στην επιστήμη.....	488
Εικόνα 9. 191. Γενικό πλάνο διαχείρισης της άυλης και υλικής πολιτιστικής κληρονομιάς ενός τόπου, με τη χρήση τεσσάρων πυλώνων.....	492
Εικόνα 9.192. Βήματα προς τη διαχείριση του άυλου πολιτισμού	497
Εικόνα 9. 193. Βήματα προς τη διαχείριση του υλικού πολιτισμού	498

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα διδακτορική διατριβή, έχει ως βασικό **αντικείμενο μελέτης** τη δημιουργία ενός πολυκριτηριακού συστήματος καταγραφής και αξιολόγησης των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων ενός τόπου, προς τη διαχείρισή τους. Συγκεκριμένα, αφορά τη δημιουργία ενός νέου επιστημονικού εργαλείου που αρχικά καταγράφει και εν συνεχεία, με τη χρήση ποσοτικών και ποιοτικών δεικτών, αξιολογεί την πολιτιστική σημαντικότητα της έννομης και παρούσας για κάθε τόπο άυλης και υλικής πολιτιστικής κληρονομιάς¹, μέσα από τις τρεις κύριες κατηγορίες της, τους φυσικούς, τους ανθρωποποίητους και τους άυλους πολιτιστικούς πόρους. Η διδακτορική διατριβή, καταλήγει στην ανάπτυξη μιας πλατφόρμας ανοιχτού κώδικα και στη κατάρτιση ενός εύκολα κατανοητού και διαχειρίσιμου, από τον εκάστοτε χρήστη (φορέα, ιδιώτη, εταιρεία κλπ.), εγχειριδίου. Η πλατφόρμα αυτή, δομείται μέσω ενός πολυκριτηριακού συστήματος αξιολόγησης, που της παρέχει την ικανότητα, στην διάρκεια του χρόνου και συνεχώς, να εμπλουτίζει με νέους άυλους και υλικούς πολιτιστικούς πόρους, αναλόγως με το τι θεωρείται σε κάθε περίοδο, πολιτιστικό αγαθό αλλά και να επαναξιολογεί τους ήδη υπάρχοντες. Για την κατανόηση, την ολοκληρωμένη απόδοση και την διευκόλυνση του εκάστοτε χρήστη, η διδακτορική διατριβή προχωρά στην επιτόπια εφαρμογή του πολυκριτηριακού συστήματος σε μελέτη περίπτωσης και συγκεκριμένα στην καταγραφή και αξιολόγηση των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων της Άνω Σύρου. Τέλος, για την καθολική ερμηνεία των αποτελεσμάτων της μελέτης περίπτωσης και με ανθρώπινα δεδομένα, πραγματοποιείται έρευνα πεδίου.

Τα βασικά **ερευνητικά ερωτήματα** εγείρονται με την αρχική εναρώτηση και πρόθεση ενασχόλησης με το συγκεκριμένο ζήτημα, αυτό του άυλου και υλικού πολιτισμού, μέσα από τους ίδιους πόρους του, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη μιας πρωτότυπης πολυκριτηριακής μεθόδου αξιολόγησης. Το βασικό ερευνητικό ερώτημα για την επιλογή του παρόντος θέματος, προκύπτει από την ανακάλυψη ενός διπλού βιβλιογραφικού και ταυτοχρόνως μελετητικού κενού, που αφορά πρώτον την ισχνή παρουσία μελετών που ενσωματώνουν ταυτοχρόνως τον άυλο και υλικό πολιτισμό και δεύτερον, την απουσία ανάπτυξης και εφαρμογής πολυκριτηριακών μεθόδων που να αξιολογούν και να βαθμονομούν σε σειρά κατάταξης τους πολιτιστικά σημαντικότερους άυλους και υλικούς πολιτιστικούς πόρους ενός τόπου. Άρα, το βασικό ερευνητικό ερώτημα είναι το κατά πόσον και σε ποιο βαθμό, μπορεί να πραγματοποιηθεί μια μελέτη προσανατολισμένη στη δημιουργία ενός νέου επιστημονικού εργαλείου μέσω μιας πολυκριτηριακής μεθόδου αξιολόγησης, η οποία θα καταγράφει και εν συνεχεία

¹ Ο διαχωρισμός σε υλικούς και άυλους πόρους, δημιουργήθηκε ως τρόπος κατανόησης και ερμηνείας του πολιτιστικού αποθέματος ενός τόπου. Με τον όρο υλικοί πόροι, εννοούμε τα στοιχεία που χωρικά εντοπίζονται σε ένα τόπο και αποτελούνται υλικές εκδοχές (κτήρια, μνημεία, ποτάμια), ενώ στα άυλα στοιχεία ενσωματώνονται λαογραφικά/ιστορικά στοιχεία (τραγούδια, τα ήθη-έθιμα, θρύλοι) κλπ

θα αξιολογεί, τη πολιτιστική σημαντικότητα μέσα από την ταυτόχρονη μελέτη του άυλου και υλικού πολιτισμού

Τα **υποερωτήματα της έρευνας** αφορούν το επίπεδο μελέτης στο οποίο ένα πολυκριτήριο σύστημα, μπορεί να συνδέσει ταυτοχρόνως τους άυλους και υλικούς πολιτιστικούς πόρους ενός τόπου και το επίπεδο γνώσης του εύρους των πόρων αυτών. Ακόμη, μια κύρια εναρότηση της έρευνας, αφορά τη δημιουργία ενός συστήματος που θα είναι «ανοιχτό» και θα μπορεί διαχρονικά να ανατροφοδοτηθεί με νέους πόρους. Λόγω της απουσίας αντίστοιχων παραδειγμάτων και εργασιών, εμπίπτουν ερωτήματα για τον τρόπο που αυτό θα είναι άμεσα κατανοητό και εύκολα διαχειρίσιμο από κάθε φορέα και ιδιώτη, έτσι ώστε να χρησιμοποιηθεί με στόχο την παροχή των βέλτιστων αποτελεσμάτων, χωρίς να δημιουργεί παρανοήσεις ως προς τον τρόπο χρήσης και λειτουργίας του. Τα πρότερα δημιουργούν ερωτήματα, που προκύπτουν από την πρόθεση και τον βέλτιστο τρόπο σύνδεσης των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων με συναφή με την πολιτιστική σημαντικότητα, ποσοτικά και ποιοτικά βαθμονομημένα κριτήρια, αλλά και τους τρόπους αξιολόγησης μέσα από την επιλογή της ακριβούς βαθμονόμησης και της δημιουργίας των αναγκαίων μαθηματικών μοντέλων, για την ολοκλήρωση της βαθμονομικής κατάταξης. Στο πλαίσιο αυτό προκύπτουν και ερωτήματα αναφορικά με την χρήση παραδειγμάτων ή μελέτης περίπτωσης και την πιθανή έρευνα πεδίου, που θα μπορούσαν να ενισχύσουν την έρευνα με περισσότερα ευρήματα, να βελτιώσουν τη δομή του πολυκριτηριακού συστήματος και να πιστοποιήσουν τα αποτελέσματα του.

Στόχος της διατριβής είναι, να δημιουργήσει ένα νέο ανοιχτό και συνεχώς τροφοδοτούμενο σύστημα καταγραφής και αξιολόγησης των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων ενός τόπου, μέσα από τη δημιουργία ενός εγχειριδίου βημάτων χρήσης. Το εγχειρίδιο αυτό έχει στόχευση διπλή. Πρώτον, να μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τον οποιοδήποτε χρήστη (φορέα, οργανισμό, ιδιώτη, εταιρεία, εκπαιδευτικά ιδρύματα κλπ.) και δεύτερον να είναι εύκολο κατανοητό, αντιληπτό και διαχειρίσιμο, ως προς τον τρόπο διάρθρωσης και λειτουργίας του. Για το λόγο αυτό, η δομή του είναι απλή, με αναλυτική επεξήγηση όλων των βημάτων της έρευνας και κυρίως με δυνατότητα διαρκούς επανεξέτασης του, είτε με την εισαγωγή νέων πολιτιστικών πόρων, είτε με την επαναξιολόγηση των ήδη υπαρχόντων. Η μεθοδολογία πολυκριτηριακής ανάλυσης χρησιμότητας, για τους άυλους και υλικούς πολιτιστικούς πόρους, στοχεύει στην εύρεση και την ταξινόμηση των κατά σειρά βαθμονομικής κατάταξης πολιτιστικά σημαντικότερων πόρων² ενός τόπου, αποσκοπώντας στη διάσωση και προστασία τους και εν συνεχεία στη μελλοντική τους διαχείριση. Με απλή ερμηνεία αυτού, η παρούσα διατριβή έρχεται να καλύψει ένα διεθνές και εθνικό βιβλιογραφικό και μελετητικό κενό, πρώτον με την

² Η κατάταξη γίνεται από τον πολιτιστικά σημαντικότερο προς το λιγότερο πολιτιστικά σημαντικό.

διπλή καταγραφή αλλά και αξιολόγηση του συνολικού εύρους των κατηγοριών του πολιτισμού, δηλαδή του άυλου και υλικού πολιτισμού, αλλά και την πρωτόλεια εφαρμογή ποσοτικών και ποιοτικών δεικτών στο πλαίσιο της αξιολόγησης της πολιτιστικής σημαντικότητας των πολιτιστικών πόρων ενός τόπου. Βασική επιδίωξη είναι η προστασία, αξιολόγηση, ανάδειξη και διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Ειδικότερα, οι επιμέρους στόχοι της διδακτορικής διατριβής, είναι:

- 1) Η αποσαφήνιση των βασικών εννοιών και των νομικών κειμένων προστασίας του άυλου και υλικού πολιτισμού, δημιουργώντας ένα νέο και ενιαίο πλαίσιο ερμηνείας, μελέτης και απόδοσης της πολιτιστικής κληρονομιάς, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.
- 2) Ο εντοπισμός των εθνικών και διεθνών φορέων ενασχόλησης και προστασίας των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων, καθώς και των τρόπων/μεθόδων που αυτοί είτε καταγράφουν, είτε αξιολογούν την άυλη και υλική πολιτιστική κληρονομιά.
- 3) Η συνολική εκτίμηση των ερμηνευτικών, θεωρητικών και των πρακτικών προσεγγίσεων της πολιτιστικής κληρονομιάς, μέσα από την επισκόπηση της βιβλιογραφίας και των προσπαθειών καταγραφής-ταξινόμησης, για την εξαγωγή των πρώτων συμπερασμάτων/θέσεων και προτάσεων της έρευνας.
- 4) Η πρόταση και ταξινόμηση των κατηγοριών των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων. Οι κατηγορίες αυτές αφορούν το πρώτο βήμα για την ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου συστήματος καταγραφής, μέσα από την πρόθεση μιας κοινής ερμηνευτικής προσέγγισης και ενσωμάτωσης του συνόλου του πολιτισμού.
- 5) Η ανάπτυξη του βήματος της αξιολόγησης, μέσω ποσοτικών και ποιοτικών δεικτών, που σχετίζονται άμεσα με το αντικείμενο της έρευνας και βαθμονομούν/αξιολογούν την πολιτιστική σημαντικότητα των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων, του κάθε πόρου. Οι δείκτες αυτοί, ως απόρροια των δεδομένων της βιβλιογραφικής και θεωρητικής έρευνας, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, διασφαλίζουν τη καθολικότητα, τη σαφήνεια και τη πληρότητα του πολυκριτηριακού συστήματος.
- 6) Η ολοκλήρωση του σταδίου της αξιολόγησης, με την διαδοχική τοποθέτηση και περιγραφή των ποσοτικών και ποιοτικών δεικτών στις κατηγορίες του πολιτισμού, τη βαθμονόμηση των δεικτών και την ανάπτυξη των απαραίτητων μαθηματικών μοντέλων, με στόχο τη πολιτιστική τους σημαντικότητα και την τελική τους κατάταξη από το σημαντικότερο προς το λιγότερο πολιτιστικά σημαντικό, πολιτιστικό πόρο.

7) Η κατάρτιση ενός εγχειριδίου χρήσης με την ανάλυση των βημάτων της έρευνας. Το εγχειρίδιο αυτό, αποσκοπεί στην περιγραφή της μεθοδολογίας των διαδοχικών βημάτων χρήσης και οργάνωσης του νέου αυτού επιστημονικού εργαλείου, ώστε να μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τον οποιαδήποτε εκάστοτε αρμόδιο χρήστη.

8) Η συμπλήρωση της πλατφόρμας του πολυκριτηριακού συστήματος, μέσω ενός ολοκληρωμένου παραδείγματος επιτόπιας μελέτης περίπτωσης. Η τοποθέτηση των υπάρχοντων άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων της Άνω Σύρου, συντέλεσε στην επαναξιολόγηση, διόρθωση και ολοκλήρωση του εγχειριδίου του πολυκριτηριακού συστήματος. Ακόμη, το βήμα αυτό αποτελεί μια πρακτική εφαρμογή, που διευκολύνει τις απορίες του εκάστοτε αρμόδιου χρήστη, αναφορικά με τον τρόπο λειτουργίας του συστήματος.

9) Η πιστοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας μέσα ανθρώπινα δεδομένα, στο πλαίσιο της μελέτης περίπτωσης. Τελικός στόχος, είναι η μελέτη πεδίου με χρήση ερωτηματολογίων εντός και εκτός οικισμού, που θα συμπληρώσει την πολυκριτηριακή και αμιγώς μαθηματική μεθοδολογία και χροιά της έρευνας με ποιοτικά δεδομένα, συντελώντας στην πρόταση ενός ολιστικού τρόπου μελέτης της πολιτιστικής κληρονομιάς ενός τόπου.

Η **βασική μεθοδολογία** της έρευνας στηρίζεται σε τρία διακριτά στάδια. Το πρώτο στάδιο, αφορά το θεωρητικό κομμάτι της έρευνας, με την βιβλιογραφική επισκόπηση του άυλου και υλικού πολιτισμού και των διαφορετικών τρόπων καταγραφής και αξιολόγησης της πολιτιστικής κληρονομιάς ενός τόπου. Το δεύτερο στάδιο, αφορά το αμιγώς ερευνητικό κομμάτι και την νέα γνώση της έρευνας, με την ανάπτυξη του πολυκριτηριακού συστήματος και την ολοκλήρωση του εγχειριδίου χρήσης, μέσα από την περιγραφή των αναλυτικών του βημάτων. Το τρίτο στάδιο, αφορά το πρακτικό κομμάτι της έρευνας, με την εφαρμογή του πολυκριτηριακού συστήματος στην Άνω Σύρο και την επιτόπια έρευνα πεδίου, για την άντληση των ανθρώπινων δεδομένων.

Η δομή και η μεθοδολογία ανάπτυξης του πολυκριτηριακού συστήματος, που αποτελεί και το κεντρικό σημείο του νέου επιστημονικού εργαλείου, χωρίζεται σε δυο διακριτά μέρη, την καταγραφή και την αξιολόγηση. Στην καταγραφή δημιουργείται το πολυκριτηριακό σύστημα, μέσα από κατηγορίες και υποκατηγορίες «εγγραφών» που συντίθενται από το σύνολο των υλικών και των άυλων πολιτιστικών πόρων του κάθε τόπου, ως απόρροια της βιβλιογραφικής έρευνας. Στο δεύτερο στάδιο, πραγματοποιείται η αξιολόγηση μέσα από τη τοποθέτηση σε κάθε εγγραφή, πέντε ταιριαστών με την πολιτιστική σημαντικότητα, ποσοτικών και ποιοτικών κριτηρίων. Εν συνεχεία, πραγματοποιείται βαθμονόμηση των κριτηρίων (τιμή 0-4) και αναλυτική περιγραφή της βαθμονόμησης. Με τον τρόπο αυτό, εξασφαλίζεται η κοινή αξιολόγηση, από τον εκάστοτε χρήστη, των κριτηρίων του συστήματος. Η δημιουργία μιας κοινής βαθμονόμησης, αποτελεί καίριο σημείο του συστήματος, καθώς διασφαλίζει την καθολικότητα, την σαφήνεια και την όμοια απόδοση αποτελεσμάτων για κάθε

τόπο. Στο τελικό στάδιο επεξεργασίας του συστήματος, αναπτύσσονται μαθηματικά μοντέλα μέσης τιμής, ώστε οι πολιτιστικοί πόροι του πολυκριτηριακού συστήματος να βαθμονομούνται και να ταξινομούνται, με άξονα την πολιτιστική τους σημαντικότητα, σε σειρά βαθμολογικής κατάταξης από τους πιο σημαντικούς στους λιγότερο σημαντικούς. Το σύστημα, μπορεί διαχρονικά να εμπλουτίζεται με νέους πόρους του τόπου ή να επαναξιολογείται μέσα από την επικαιροποίηση των ήδη υπαρχόντων (π.χ. αν ένα κτήριο υποστεί σημαντικές αλλοιώσεις, μπορεί να επαναξιολογηθεί η τιμή του κριτηρίου), με στόχο την διαχείριση τους (πολιτιστική, τουριστική κλπ). Ακολούθως, το πολυκριτηριακό σύστημα, συμπληρώνεται με τους άυλους και υλικούς πολιτιστικούς πόρους του παραδοσιακού οικισμού της Άνω Σύρου, ώστε να διορθωθεί και να ενισχυθεί στο καλύτερο δυνατό βαθμό. Μέσα από τη μελέτη περίπτωσης, θα επαληθευθεί η εύκολη διαχείριση του συστήματος, θα εξασφαλιστεί η εύρυθμη λειτουργία του, καθώς και η ορθότητα των κριτηρίων που τοποθετήθηκαν. Ακολούθως, θα δοθεί στους μελλοντικούς χρήστες η δυνατότητα, όχι μόνο ενός εγχειριδίου με αναλυτικά βήματα, αλλά και ενός παραδείγματος πραγματικών δεδομένων, που διευκολύνει την κατανόηση και χρήση του πολυκριτηριακού συστήματος.

Στο τρίτο και τελικό στάδιο, η εργασία ολοκληρώνεται με ανθρωπολογικά δεδομένα και συγκεκριμένα με τη διεξαγωγή έρευνας πεδίου με χρήση ερωτηματολογίων διαδικτυακά και σε κατοίκους και επισκέπτες της Άνω Σύρου, με στόχο τη σύγκριση και την ερμηνεία των αποτελεσμάτων του πολυκριτηριακού συστήματος. Με αυτό το τελικό στάδιο, η διατριβή διασφαλίζει την απόδοση μιας ολιστικής μελέτης, ως προς την καταγραφή και την αξιολόγηση των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων ενός τόπου, χρησιμοποιώντας όχι μόνο μαθηματικά/ψηφιακά, αλλά και ανθρωπολογικά, δεδομένα.

Η πιστοποίηση της **πρωτοτυπίας της έρευνας**, αφορά την νέα γνώση που η συγκεκριμένη διδακτορική διατριβή, δύναται να παρέχει σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Η ανάδυση του «άυλου πολιτισμού» συντέλεσε στην μελέτη και την προσπάθεια διάσωσης των στοιχείων του σε τοπικό επίπεδο, μα οι μελέτες αυτές συνιστούν θεωρητικές ή ιστορικές προσεγγίσεις, χωρίς να παρέχουν προτάσεις ή τρόπους καταγραφής και κυρίως αξιολόγησης. Οι έννοιες του «υλικού πολιτισμού» και του «πολιτισμού», συνιστούν ένα χαοτικά εξαντλητικό θεωρητικό υπόβαθρο προσεγγίσεων, καθώς η μελέτη, ερμηνεία και απόδοση τους αφορά και μελετάται από ένα πλήθος φορέων, σχολών και εκπαιδευτικών προγραμμάτων (Αρχιτεκτονική, Αρχαιολογία, Πολιτιστική διαχείριση, Ψηφιακός πολιτισμός κλπ.). Αυτό, διαχρονικά δημιουργεί δυσερμηνείες, μέσα από τις πολλαπλές μεταβλητές, τα ερμηνευτικά εργαλεία, τους ορισμούς και τις αναγνώσεις του πολιτισμού, δυσχεραίνοντας τον εκάστοτε ερευνητή, αναφορικά με τον τρόπο σύνταξης μιας ολοκληρωμένης μελέτης και την επιλογή των βέλτιστων δεδομένων για την πιστοποίηση της πληρότητας και της πρωτοτυπίας μιας έρευνας.

Η απόδειξη της πρωτοτυπίας της, αρχικά πιστοποιείται μέσα από την έρευνα συναφών επιστημονικών πηγών και κυρίως μέσα από την διαπίστωση ότι δεν εμφανίζονται παρόμοιες μελέτες σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Ο εντοπισμός πιθανών ερευνητικών και μελετητικών κενών, μέσα από την βιβλιογραφική επισκόπηση άρθρων, βιβλίων, εργασιών κλπ., θα πιστοποιήσει ότι η παρούσα διδακτορική διατριβή, προσδοκά την απόδοση ενός νέου και άμεσα πρωτότυπου/πρωτόλειου επιστημονικού εργαλείου. Για το λόγο αυτό, διεξήχθη αναλυτική επισκόπηση, συλλογή και καταγραφή των εθνικών και διεθνών συναφών βιβλιογραφικών πηγών, ώστε να παρουσιαστεί η θεματολογία και το εύρος των ήδη υπαρχόντων μελετών. Ακολούθως παρουσιάζονται οι επιλεγμένες ανάλογες μελέτες από την εγχώρια και την διεθνή βιβλιογραφία:

Ελληνική βιβλιογραφία

- Αλεξανδρή Ε., 2015, *Πολιτισμική κληρονομιά - διαχείριση. Πολιτιστική αναγέννηση της Αθήνας του 19ου αιώνα*. Αθήνα: Ίων
- Αριστείδου Α., κ.α., 2015, *Άυλη πολιτιστική κληρονομιά: Καταγραφή κυπριακών παραδοσιακών χορών και ηλεκτρονικοί τρόποι εκμάθησής τους*, στο : EUROMED Conference 2015, Βόλος
- Γιαλούρα Α. κ.α. Συλλογικός τόμος, 2012, *Υλικός πολιτισμός. Η ανθρωπολογία στη χώρα των πραγμάτων*. Αθήνα: Πολιτεία
- Κανελάτου Α., 2017, *UNESCO και Άυλη Πολιτιστική κληρονομιά. Κριτική μελέτη ως προς την ένταξη Στοιχείων στο Ελληνικό Εθνικό Αποθετήριο*. Μεταπτυχιακή εργασία. Αθήνα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
- Καραδήμου Γ., 2014, *Καθορισμός δεικτών αξιολόγησης τοπίων του Ελληνικού Χώρου*, στο 10ο Διεθνές Γεωγραφικό Συνέδριο, Θεσσαλονίκη
- Κόρκα Τ., 2020, *Άυλη πολιτιστική κληρονομιά – Συγκριτική Μελέτη Δικαίων*. Αθήνα: Σάκκουλας
- Κτόρη Μ, 2020, *Διαχείριση Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς και εκπαίδευση: τα εκπαιδευτικά προγράμματα λευκαρίτικου κεντήματος*. Κυπριακά Σπουδαί, τεύχος 76
- Μπόντα-Ντουμανάκη Κ., 2017, *Η άυλη πολιτιστική κληρονομιά της Σιάτιστας*. Σιάτιστα
- Τζαβάρα Ι., κ.α., 2018, *Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά*. Αθήνα: Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού
- Τσίπης Φ.Σ., 2018, *Αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών διαδικτύου και εφαρμογών κινητών συσκευών για την ανάδειξη και προβολή της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς*. Μεταπτυχιακή εργασία. Πάτρα : Πανεπιστήμιο Πατρών
- Τυροβόλα Β. , 2019, *Υλική και άυλη πολιτισμική παρακαταθήκη της Τσακωνιάς και προτάσεις για την αειφόρο ανάπτυξη της περιοχής*. Μεταπτυχιακή εργασία. Πελοπόννησος: Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
- Οικονόμου Α. , 2014, *Υλικός πολιτισμός: Θεωρία, μεθοδολογία, αξιοποίηση*. Αθήνα: Παπαζήση
- Παπούλιας Ε., 2012, *Η διαχείριση της πολιτισμικής κληρονομιάς στην Ελλάδα*. Αθήνα: Πολιτεία
- Πούλιος Ι., κ.α., 2015, *Διαχείριση άυλης πολιτισμικής κληρονομιάς, τοπική κοινωνία και βιώσιμη ανάπτυξη*. Αθήνα: Κάλλιπος
- Χατζηγηγορίου Π. κ.α., 2019, «*ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΤΟΠΟΣ*» *ΣΥΝΔΕΣΗ ΥΛΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΥΛΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΜΕ ΧΡΗΣΗ ΠΡΟΗΓΜΕΝΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ*» στο 9ο Διαπανεπιστημιακό Σεμινάριο Βιώσιμης Ανάπτυξης Πολιτισμού και Παράδοσης, Σύρος
- Χατζηγηγορίου Π., 2013, *Ανάπτυξη πολυκριτηριακού συστήματος ψηφιακής διαχείρισης αξιόλογων κτηρίων και συνόλων με βάση δεδομένων και GIS: η περίπτωση του ιστορικού τόπου της Ερμούπολης*. Διδακτορική Διατριβή. Αθήνα: Εθνικό Μετσόβειο Πολυτεχνείο

Ξενογλώσση βιβλιογραφία

- Baglieri M. at all, 2001, 'Evaluating intangible assets: the measurement of R&D performance', Research Division Working Paper No. 01/49
- Bouchenaki M., 2003. 'The interdependency of the tangible and intangible cultural heritage', ICOMOS 14th Gen. Assem. Sci. Symposium
- Bottero M, 2018, 'Evaluating Tangible and Intangible Aspects of Cultural Heritage: An Application of the PROMETHEE Method for the Reuse Project of the Ceva–Ormea Railway'. Integrated Evaluation for the Management of Contemporary Cities, Springer, pp. 285-295
- Bruschi and Cendero, 2005, 'Geosite evaluation: can we measure intangible values', Italian Journal of Quaternary Sciences, vol. Speciale, pp.291-304
- Dickel D., 2013, 'Organizational performance evaluation in intangible criteria: a model based on knowledge management and innovation management', RAI Revista de Administração e Inovação, vol. 13, pp.213-220
- Doulamis N., 2017, *Modelling of Static and Moving Objects: Digitizing Tangible and Intangible Cultural Heritage*. Mixed Reality and Gamification for Cultural Heritage, pp 567-589
- Giove S. at all, 2010, *An application of Multicriteria Decision Making to build heritage. The case of Calcutta ,Impact of culture on tourist decision-making styles*. Journal of Multi-Criteria Decision Analysis, vol.17(3-4): pp. 85 - 99
- Guzman A. at. all, 2017, *Measuring links between cultural heritage management and sustainable urban development: An overview of global monitoring tools*. Cities, vol. 60, pp.192-201
- Ioannides at all., 2016, *Immersive digital heritage experience with the use of interactive technology*, Presented in Euro-Mediterranean Conference, Springer
- Jamal T. and Hill S., 2007, *Developing a framework for indicators of authenticity: the place and space of cultural and heritage tourism*. Asia Pacific Journal of Tourism Research, vol.9, pp. 353-372
- Kioussi, M. at. all., 2013, 'Integrated documentation protocols enabling decision making in cultural heritage protection', J. Cultural Heritage, Vol. 14, pp. 141–146.
- Klopp, J. and Petretta, D., 2017, 'The urban sustainable development goal: Indicators, complexity and the politics of measuring cities', Cities, vol.63, pp. 92–97.
- Lenzerini, F., 2011, 'Intangible Cultural Heritage: The Living Culture of Peoples', Eur. J. International Law , vol.22, pp. 78-86
- Lin and Tang, 2008, 'Appraising Intangible Assets from the Viewpoint of Value Drivers', Journal of Business Ethics , vol. 88, pp. 679–689
- Ruggles, F. and Silverman, H., 2009, 'From Tangible to Intangible Heritage', Springer, pp. 131-142.
- Saaty, 2010, *Economic forecasting with tangible and intangible criteria: the analytic hierarchy process of measurement and its validation*. EKONOMSKI HORIZONTI, vol.12, pp.5-45
- Scott, C., 2011, 'Measuring the immeasurable: capturing intangible values', Presented at the Marketing and Public Relations International Committee of ICOM (International Council of Museums), Brno, Czech Republic.
- Severo, M. and Venturini, T., 2016., 'Intangible Cultural Heritage Webs Comparing national networks with digital methods', SAGE J., vol.18, pp.341-364
- Shannon L. at. all, 2005, *Dimensions of territorial conflict and resolution: tangible and intangible values of territory*. GeoJournal, vol. 64, pp. 259–261
- Sowińska- Świerkosz, B., 2017, 'Review of cultural heritage indicators related to landscape: Types, categorisation schemes and their usefulness in quality assessment', Ecological Indic , vol. 81, pp. 526–524.
- Swensen G., 2012, *Capturing the Intangible and Tangible Aspects of Heritage: Personal versus Official Perspectives in Cultural Heritage Management*. Landscape Research, Vol. 38, Issue 2
- Taras, A. at all., 2009, 'Half a century of measuring culture: Review of approaches, challenges, and limitations based on the analysis of 121 instruments for quantifying culture', J. Int. Management , vol. 15, pp. 357–373.

Tupja, E. at all., 2016, *'A digital collection of Intangible Cultural Heritage: potentials and limits of safeguarding intangible cultural practices in virtual environments'*, Vis. Cult. Collect, vol.10, pp.241-244

Unesco, 2013, *'Culture for development indicators'*

Vecco, M., 2010, *'A definition of cultural heritage: From the tangible to the intangible'*, J. Cultural Heritage, vol. 11, pp. 321–324.

Συνολικά παρατηρούμε ότι δεν εμφανίζεται καμία συναφής πηγή που να συνδυάζει την αξιολόγηση του υλικού και άυλου πολιτισμού, μέσω ενός πολυκριτηριακού συστήματος ή κάποια που να προσπαθεί να αξιολογήσει μέσω ποιοτικών και ποσοτικών δεικτών την πολιτιστική σημαντικότητα των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων ενός τόπου. Στην ελληνόγλωσση βιβλιογραφία, παρατηρούμε ότι η πλειονότητα των μελετών αφορά τη γενική ερμηνεία με στόχο την αξιοποίηση, την προστασία, την καταγραφή ή την διαχείριση του πολιτισμού (Αλεξανδρή, Παπούλιας), ενώ εντοπίζονται και μεμονωμένες θεωρητικές έρευνες και μελέτες του υλικού (Γιαλούρα κ.α, Οικονόμου) και του άυλου (Κανελάτου, Κόρκα, Τζαβάρα) πολιτισμού. Οι μελέτες που αφορούν την καταγραφή του άυλου και υλικού πολιτισμό είναι ελάχιστες (Χατζηγηγορίου, Τυροβόλα), ενώ μεμονωμένες είναι και εκείνες που προσπαθούν να εισάγουν νέες τεχνολογίες (Τσίπης, Κτόρη, Αριστείδου) ή κριτήρια αξιολόγησης (Χατζηγηγορίου, Καραδήμου). Είναι εμφανές, λοιπόν, ότι τα πολυκριτηριακά συστήματα χρησιμοποιούνται μόνο στον υλικό πολιτισμό (κτήρια, φυσικό περιβάλλον) και αυτό σε ένα πολύ μικρό βαθμό απόδοσης μελετών.

Σε διεθνές επίπεδο, η αναζήτηση της βιβλιογραφικής επισκόπησης κινήθηκε στον εντοπισμό μελετών που να αξιολογούν την πολιτιστική κληρονομιά η που σχετίζονται με την καταγραφή και την αξιολόγηση του άυλου πολιτισμού, καθώς δεν εντοπίστηκαν σχετικές πηγές στην Ελληνόγλωσση βιβλιογραφία. Οι κύριες βιβλιογραφικές πηγές που εντοπίστηκαν και επιλέχθηκαν αφορούν είτε μεμονωμένες θεωρητικές έρευνες (Bouchenaki, Ruggles, Lenzerini, Unesco, Vecco etc.), είτε σχετίζονται με την αξιολόγηση της πολιτιστικής κληρονομιάς (Bottero, Doulamis, Giove, Kioussi) ή της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς (Scott, Baglieri, Bruschi and Cendero). Τέλος εντοπίζονται παραδείγματα σύνδεσης της πολιτιστικής κληρονομιάς με τις νέες τεχνολογίες (Ioannides, Guzman, Schannon, Severo and Venturini). Ωστόσο εντοπίζεται μόνο από ένα παράδειγμα χρήσης πολυκριτηριακής μεθόδου για τον υλικό (Giove) και τον άυλο πολιτισμό (Kioussi). Οι υπόλοιπες μελέτες συνδέονται είτε με οικονομικούς, είτε με τουριστικούς δείκτες στο πλαίσιο αξιολόγησης του πολιτισμού. Παρατηρείται, λοιπόν, ότι και διεθνώς απουσιάζει μια συνολική μελέτη του άυλου και υλικού πολιτισμού, στο πλαίσιο της καταγραφής και κυρίως της αξιολόγησης του, ενώ το μεγαλύτερο μέρος των μελετών είτε είναι θεωρητικό, είτε συνδέεται με νέες τεχνολογίες (gis, application systems, 3d scanner etc).

Τα παραπάνω πιστοποιούν επαρκώς, την πρωτοτυπία της πρότασης της διατριβής και ενισχύουν την σημαντικότητα της σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, καθώς επιχειρεί να αποδώσει ένα νέο

τρόπο συνολικής ερμηνείας, προσέγγισης, καταγραφής και αξιολόγησης της πολιτιστικής σημαντικότητας των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων ενός τόπου, μέσα από την νέα γνώση που αναμένεται να προσφέρει. Η ανοιχτή δομή της πλατφόρμας του πολυκριτηριακού συστήματος, πρωτοτυπεί και εξασφαλίζει την διαχρονική και συνεχή του χρήση, μέσα από την επίτευξη της αέναης ανατροφοδότησης και επαναξιολόγησης των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων ενός τόπου.

Η **σημασία του παρόντος** διδακτορικού είναι ότι δημιουργεί ένα νέο επιστημονικό εργαλείο αξιολόγησης, ενσωματώνοντας συναφή με την πολιτιστική σημαντικότητα, ποσοτικά και ποιοτικά κριτήρια στο σύνολο του πολιτισμού, μέσα από τις δυο κύριες παραμέτρους μελέτης και ερμηνείας του, αυτές του άυλου και υλικού πολιτισμού. Συγκεκριμένα, η σημασία της διδακτορικής διατριβής, είναι τριπλή. Πρώτον, στο ότι δεν περιορίζεται σε τοπική χρήση, αλλά έχει ένα εθνικό και διεθνή χαρακτήρα, αφού αξιολογεί τον ήδη έννομο και κοινώς αποδεκτό, σε διεθνές επίπεδο, άυλο και υλικό πολιτισμό. Δεύτερον, μπορεί να διαφυλάττει (μέσα από την καταγραφή), να αξιολογεί και να δίνει προτεραιότητα στους σημαντικότερους για κάθε τόπο άυλους και υλικούς πόρους, με στόχο την προστασία, την διαφύλαξη και την πιθανή διαχείριση και αξιοποίηση τους και τρίτον δύναται συνεχώς και διαχρονικά να επαναξιολογείται.

Ο αναμενόμενος **αντίκτυπος των αποτελεσμάτων** της διδακτορικής διατριβής είναι:

A. Η κάλυψη ενός ερμηνευτικού, μελετητικού και βιβλιογραφικού κενού σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, όπως προκύπτει μέσα από την επισκόπηση της βιβλιογραφίας. Το ζήτημα της ταυτόχρονης μελέτης και αξιολόγησης του υλικού και άυλου πολιτισμού, καθώς και της αξιολόγησης της πολιτιστικής σημαντικότητας, βρίσκεται σε ένα πολύ αρχικό στάδιο και η προτεινόμενη έρευνα θα αποτελέσει μια πρώτη ολοκληρωμένη προσπάθεια ερμηνείας, καταγραφής και αξιολόγησης του.

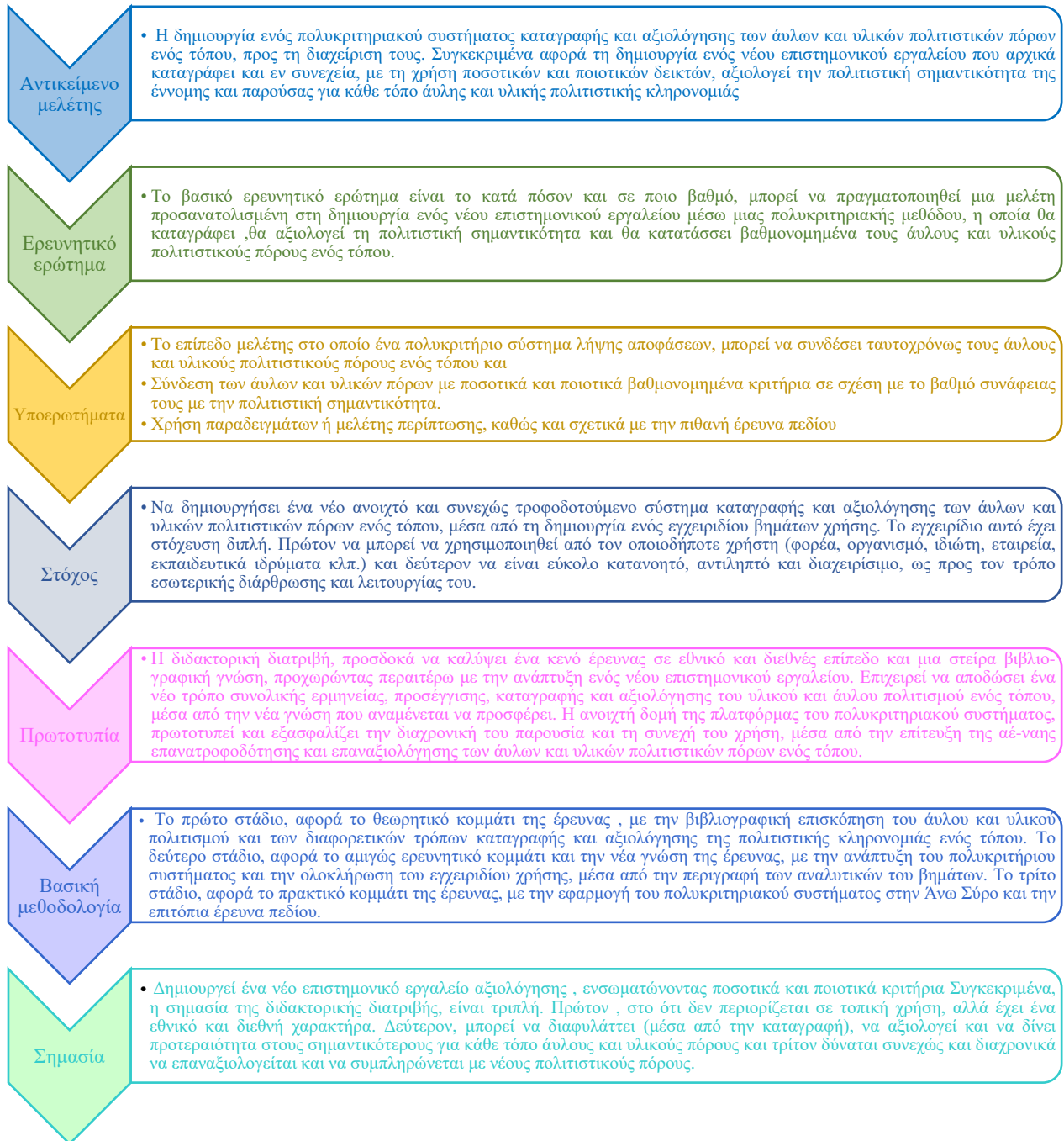
B. Η συνολική επισκόπηση της βιβλιογραφίας που αφορά την μελέτη του πολιτισμού, από τους εκάστοτε φορείς, ερευνητές, σχολές κλπ, καθώς και μια προσπάθεια συγκέντρωσης των φορέων και των μελετών/εργασιών/προσπαθειών προστασίας και καταγραφής, αλλά και πιθανής αξιολόγησης των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων ενός τόπου, με κύρια στόχευση την δημιουργία μιας κοινής βάσης που θα συγκεράζει όλες τις απόψεις και θα δημιουργεί ένα νέο κοινό πεδίο έρευνας.

C. Η πρόταση ενός νέου επιστημονικού εργαλείου, η καθολική του χρήση σε κάθε τόπο, μέσω ενός νέου συστήματος έρευνας, το οποίο θα μελετά, θα αξιολογεί και θα διαφυλάττει τον άυλο και υλικό πολιτισμό των τόπων, μέσα από μια τη χρήση ποσοτικών και ποιοτικών μεθόδων, αλλά και μέσα από την ποσοτικοποίηση ποιοτικών δεδομένων, που δύσκολα μπορούν να μετρηθούν.

D. Η απόδοση ενός εγχειριδίου, εύχρηστου και κατανοητού από τον καθένα (κυβερνήσεις, φορείς, απλούς χρήστες), που δεν αποκλείει κανέναν, αλλά αντίθετα δίνει τη δυνατότητα μιας όμοιας αξιολόγησης, για κάθε τόπο. Η συστηματική επεξήγηση των βημάτων και της αναλυτικής

περιγραφής της βαθμονόμησης των κριτηρίων, παρέχει μια κοινή ερμηνευτική και πρακτική προσέγγιση, ένα κοινό κώδικα μελέτης.

Ε. Η απόδοση μιας νέας γνώση και πρωτότυπης έρευνας σε ακαδημαϊκό επίπεδο , που μπορεί να αποτελέσει πηγή μελέτης για άλλες παρόμοιες έρευνες ή για την μεμονωμένη αξιολόγηση με δείκτες, συγκεκριμένων στοιχείων του πολιτισμού.



Εικόνα 1.1. Εισαγωγικά στοιχεία της διδακτορικής διατριβής
Πηγή: Ίδια επεξεργασία

2. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΟΠΟΣ

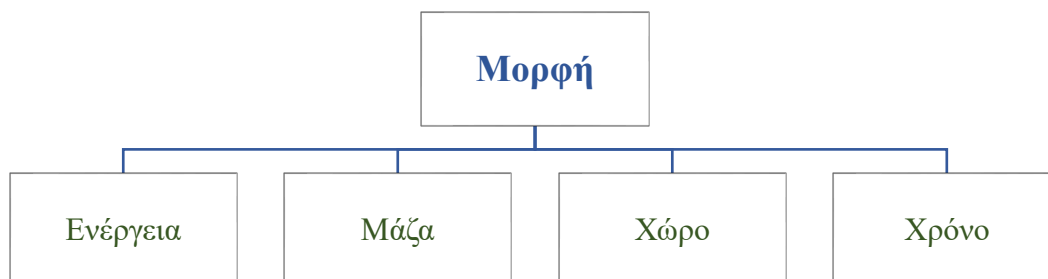
2.1 Τόπος και πολιτιστική μνήμη

Το παρόν κεφάλαιο αποτελεί το πρώτο εισαγωγικό κεφάλαιο αποσαφήνισης των εννοιών του τόπου, της μνήμης υπό το πρίσμα του άυλου και υλικού πολιτισμού, μέσω των πόρων του. Ο τόπος, ως η αρχική έννοια της χωρικής προσέγγισης της παρούσας διατριβής, αφορά τον εκάστοτε χώρο έκφρασης του πολιτισμού. Οι έννοιες του τόπου και του χώρου, συχνά συγχέονται ή παρερμηνεύονται, για αυτό και ακολουθεί η ερμηνεία τους, σε μια προσπάθεια διαχωρισμού τους. Εν συνεχεία, εισάγεται η έννοια της μνήμης και εκτενέστερα της πολιτιστικής μνήμης, που αποτελεί τον διαχρονικό παράγοντα που εξασφαλίζει τη διατήρηση του τόπου και του πολιτισμού. Θεωρείται, ότι ο τόπος και η πολιτιστική μνήμη, συγχρωτιζόμενες, δρουν σαν «διασώστες» του μέλλοντος του πολιτισμού, σε υλικό και άυλο επίπεδο.

Η αρχή ενός τόπου ξεκινά από την ιδέα του, η οποία σταδιακά μορφοποιείται. Τα δομικά στοιχεία κάθε μορφής και τα χαρακτηριστικά αυτής που αποτελούν επιπλέον μορφές της, είναι στην πραγματικότητα ορισμένες εκφραζόμενες μορφές ενέργειας (π.χ. κρύο, ζέστη κλπ.). Κάθε υλική μορφή, καθετί που υφίσταται στον κόσμο μας, πληροί τέσσερις πρωταρχικές «συνθήκες ύπαρξης»:

- a. Ενέργεια
- b. Μάζα
- c. Χώρο και
- d. Χρόνο

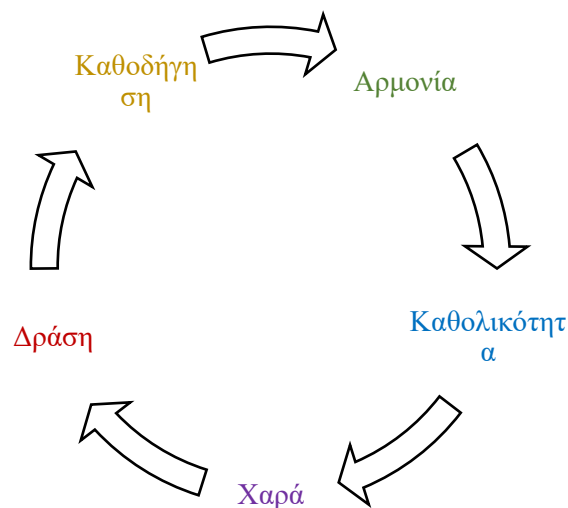
Συγκεντρωτικά, κάθε μορφή για να υπάρξει πρέπει να έχει : α) συγκεκριμένη ενέργεια και δυναμικό, β) να διαθέτει μετρήσιμη μάζα, γ) να καταλαμβάνει κάποιο χώρο και δ) να υφίσταται μέσα στο χρόνο, να έχει δηλαδή μια ορισμένη χρονική διάρκεια (αρχή, μέση, τέλος).



Εικόνα 2.2. Οι τέσσερις πρωταρχικές συνθήκες δημιουργίας, για την ύπαρξη μιας μορφής
Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Αυτά δηλαδή τα τέσσερα στοιχεία , αποτελούν τους γενεσιουργούς παράγοντες της ύπαρξης του κόσμου, που μεταλλάσσονται σε επιπλέον έννοιες (τόπος, καιρός, πόρος κλπ.). Είναι η πρώτη «ουσία» γέννησης του κάθε δημιουργήματος στη Γη. Η Γη έχει μια κεντρομόλο δύναμη, κινούμενη καθοδικά, όπου δίνει μορφή και δομή. Ο Ουρανός μέσα από την αντίθετη ανοδική φυγόκεντρο δύναμη ,αφορά μια κίνηση «άυλη» ,δραστήρια και επεκτατική. Η πνευματική κληρονομιά κάθε τόπου τρέφει την ιδέα που συλλαμβάνεται από τον Ουρανό στη Γη. Η σχέση αυτή είναι αιώνια και ατελείωτη «ροής ενέργειας» και για να δημιουργηθεί απαιτεί ένα αέναο κύκλο της δημιουργίας, που εμπεριέχει:

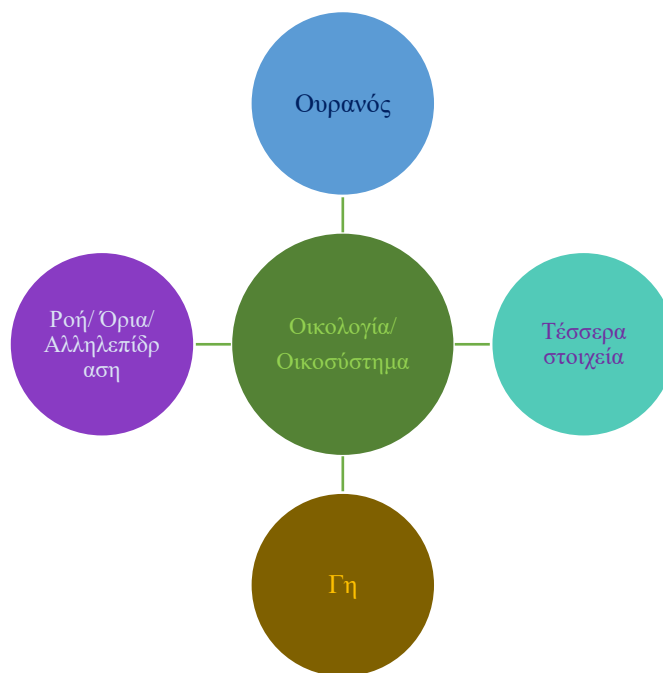
1. ΑΡΜΟΝΙΑ. Η σχέση, να ισορροπεί τις δύο δυνάμεις δημιουργίας.
2. ΚΑΘΟΛΙΚΟΤΗΤΑ. Όταν κάτι δημιουργείται, να μην ανήκει στο δημιουργό.
3. ΧΑΡΑ. Ανάγκη για μη κατοχή του δημιουργήματος από το δημιουργό.
4. ΔΡΑΣΗ. Το υποκείμενο δρα, χωρίς την απαίτηση ανταμοιβής.
5. ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗ. Κίνηση «προς» τη δημιουργία, χωρίς επιβολή.



Εικόνα 2.3. Στοιχεία για τη σύλληψη της ιδέας της δημιουργίας της πνευματικής κληρονομιάς ενός τόπου
Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Ο Πλάτωνας συνδέει τη δημιουργία του σύμπαντος με τα τέσσερα στοιχεία της φύσης (γη, νερό, αέρας και φωτιά) (Λάζου, 2017). Τα στοιχεία αυτά ενυπάρχουν σε καθεστώς άυλο και υλικό , λαμβάνουν μορφές και γεωμετροποιούνται στη διάρκεια του χωροχρόνου, καθώς ο κόσμος εξελίσσεται και προχωρά. Άλλωστε, η γη περιέχει τα πάντα και κρύβει το σπόρο, που ανθίζει καλλιεργούμενος και δίνει ορατούς καρπούς. Η γη αποτελεί ένα κέντρο , που γύρω του περιστρέφονται όλες οι λειτουργίες. Οι δυνάμεις της γης ως φυγόκεντρες και ισόρροπες, ικανοποιούν τις βασικές ανάγκες του ατόμου, εξασφαλίζοντας εκτός από τροφή, ισορροπία, ασφάλεια και κοινωνικότητα κλπ., δη-

μιουργώντας ισόρροπους τόπους. Η ισορροπία αυτή είναι η Οικολογία. Οικολογία σημαίνει σεβασμός στα όρια όλων των στοιχείων , ώστε να αναπτυχθούν , να ξεκουραστούν και να ξανά-αναπτυχθούν. Το οικοσύστημα δημιουργήθηκε ως ένα θαύμα της φύσης, σαν ένα δίκτυ που εμπλέκει έμψυχα και άψυχα όντα, στη γη, τον αέρα, το νερό , με τρόπο θαυμαστό. Η οικολογία ως ισορροπία έχει καμπυλοειδή όρια μεταξύ εμού και του άλλου, υπό την έννοια του τι θέλει και χρειάζεται ο άλλος και αυτού που θέλω και χρειάζομαι εγώ. Τα όρια έχουν κίνηση μέσα από μια διαρκή ροή όπου διατάσσονται, μεταβάλλονται και εξελίσσονται σε μια διαδικασία αλληλεπίδρασης. Σε κάθε καταστροφή , ο σπόρος της αρχικής δημιουργίας ενός στοιχείου, μπορεί να ξαναγεννηθεί (π.χ. πυρκαγιά και καταστροφή δασών, τα οποία αναγεννιούνται με φυσικούς ή τεχνητούς (αναδάσωση) τρόπους), δημιουργώντας νέους τόπους.



Εικόνα 2.4. Βασικές έννοιες της Οικολογίας. Ενδιάμεσως γης και ουρανού, δημιουργούμενη από τα τέσσερα στοιχεία και το τρίπτυχο Ροή_ Όρια_ Αλληλεπίδραση
Πηγή: Ϊδία επεξεργασία

Στη πορεία των ετών οι έννοιες του χώρου και του τόπου , έχουν ταυτοποιηθεί, σαν μια έννοια κοινή και κοινώς χρησιμοποιούμενη. Ωστόσο, τόπος και χώρος διαφέρουν. «Ο χώρος αποτελεί είτε ένα υλικό και συγκεκριμένο χώρο , είτε είναι αφηρημένος , ομοιογενής και το ίδιο προσπελάσιμος από όλες τις κατευθύνσεις» (Λαμπριανίδης, 2012). Αποτελεί δηλαδή, μια ορισμένη έκταση γης με καθορισμένα ή μη, όρια. Ο χώρος αποτελεί λοιπόν μια έκταση παραχωρημένη και γενική, την οποία μετρούμε και γεωμετρούμε, χωρίζοντας την σε οικόπεδα (Λαβιέ, 1988). Είναι μια έννοια μαθηματική, που αξιολογείται ποσοτικά, με άξονα το τι χωράει, ενώ ο τόπος έχοντας υπόσταση χωρική , διαφέρει στο ότι εμπεριέχει την παρουσία του ανθρώπου. Η κύρια διαφορά τόπου και χώρου έγκειται στην

ουσία , αφού οι περιοχές προσλαμβάνουν την ουσία τους από την έννοια του τόπου και όχι του χώρου (Heidegger, 2008), καθώς ο τόπος εκφράζει τη μοναδικότητα της εκάστοτε περιοχής και ορίζεται ιστορικά με όνομα, μνημεία και πολιτισμό (Λαμπριανίδης,2012). Το γεγονός αυτό γίνεται άμεσα αντιληπτό από τις ακόλουθες εικόνες , όπου ο κενός φυσικός χώρος του γεφυριού, με την παρουσία των ανθρώπων, μετατρέπεται σε τόπο.



Εικόνα 2.5. Το γεφύρι του Αζίζ Αγά και η έννοια του κενού χώρου
Πηγή: Προσωπικό αρχείο, ©Δεδικούσης



Εικόνα 2.6. Το γεφύρι του Αζίζ Αγά και ο άνθρωπος που προσδίδει την έννοια του τόπου
Πηγή: Προσωπικό αρχείο, ©Δεδικούσης

Επεξηγηματικά των παραπάνω, ο χώρος είναι το κενό που εμπεριέχει το τίποτε, ώστε να γεμίσει με κάτι. Εμπεριέχει δηλαδή , επιπλέον ενότητες, πολιτιστικές, πνευματικές κλπ, ξεφεύγοντας από τα στενά όρια και πλαίσια του χώρου, με την απόκτηση νοήματος από επιμέρους ανθρώπινες προεκτάσεις και ιδιότητες. Ο άνθρωπος γεμίζει τον χώρο, με εμπειρίες και προσδοκίες, του δίνει νόημα. Άλλωστε η λέξη «άνθρωπος» (άνανθρών ά όπωπε) σημαίνει σύμφωνα με τον Πλάτωνα ...*αυτός που παρατηρεί/βλέπει με προσοχή (αναθρεΐν) και συλλογίζεται ότι ιδεί (δηλ. όπωπε), σημαίνει δηλαδή «ο εξετάζων όσα έχει ιδεί»*. Ο άνθρωπος είναι ένας μικρόκοσμος, μια μικρογραφία του μακρόκοσμου-σύμπαντος. Μικρόκοσμος-άνθρωπος και μακρόκοσμος-σύμπαν, υπόκεινται στους ίδιους νόμους. Ο άνθρωπος αποτελεί ένα μέρος του «όλου» , ένα παρατηρητή του κόσμου, των υλικών-άυλων στοιχείων, που μέσα από την παρατήρηση αυτή αντιλαμβάνεται, αλληλοεπιδρά και δομεί την δική του φύση και τις λειτουργίες , καθώς και τους ισχύοντες, κατά περίπτωση, κοσμικούς κανόνες. Δομεί δηλαδή ένα νέο σύνολο, ένα νέο οργανισμό, που από το συγκεχυμένο χώρο μετουσιώνεται σε τόπο. Ο κάθε τόπος είναι ένας οργανισμός, ο οποίος αυτορρυθμιζόμενος , υπηρετεί τις ανάγκες του και τις ανάγκες των ατόμων που τον υπηρετούν (κατοικούν).

Έτσι , κάθε τόπος είναι διαφορετικά προσαρμοζόμενος στις ανάγκες που προκύπτουν. Για να γίνει περισσότερο εύληπτη η έννοια των αναγκών του τόπου, αναλύεται ένα παράδειγμα, π.χ. η υγρασία της Θεσσαλονίκης. Η Θεσσαλονίκη χαρακτηρίζεται ως μια «υγρή πόλη» ,με έντονη υγρασία

, καθ' όλη την διάρκεια του χρόνου. Έτσι, ο ίδιος ο τόπος για να αντιμετωπίσει το πρόβλημα σε μια ανάγκη «ισορροπίας», δημιούργησε τον αέρα του Βαρδάρη (πήρε το όνομα του από την συνοικία από την οποία ξεκινά), που διασπείρει με τον αέρα την υγρασία, «καθαρίζοντας» το τοπίο της Θεσσαλονίκης. Αυτό το οργανικό δίπολο «υγρασία-αέρα» καθορίζει μοναδικότητες στο τόπο και το τοπίο της Θεσσαλονίκης, αλλά απαντά και στην επίλυση βασικών αναγκών και προβλημάτων της.

Ο τόπος, λοιπόν, είναι ζωντανός, έχει οντότητα και εκφράζεται μέσω μιας ιδέας που διαθέτει πνεύμα (Στεφάνου Ιωσήφ, 2003). Σύμφωνα με τον Tuan (Tuan, 1979): *"το πνεύμα του τόπου ορίζεται ως τα υλικά αγαθά (κτίρια, τοποθεσίες, τοπία, διαδρομές, αντικείμενα) και τα άυλα στοιχεία (αναμνήσεις, αφηγήσεις, γραπτά έγγραφα, τελετουργίες, φεστιβάλ, παραδοσιακές γνώσεις, αξίες, υφές, χρώματα, οσμές, κ.λπ.), δηλαδή τα φυσικά και πνευματικά στοιχεία που δίνουν τη έννοια, αξία, συγκίνηση και το μυστήριο"*. Ο τόπος είναι δηλαδή ταυτοχρόνως άυλος και υλικός, σε αντίθεση με τον μόνο υλικό χώρο. Ήδη, γίνεται κατανοητό ότι ο διαχωρισμός του άυλου και υλικού τόπου και των πολιτιστικών του πόρων, θα μας απασχολήσει σε όλες τις εκφάνσεις και κατηγορίες από την αρχή έως το τέλος της παρούσας διδακτορικής διατριβής. Η άυλη και υλική έκφραση των διαφόρων στοιχείων ,συγκροτούν ένα τόπο, μια χώρα.

Ο Πλάτωνας ονομάζει «χώρα», το χωρικό υπόβαθρο που λειτουργεί ως η μήτρα κάθε δημιουργίας με συγκεκριμένο χρόνο και τόπο. Ο χρόνος και ο τόπος, ως ενέργειες οδηγούν στη δημιουργία ενός νέου αστικού χώρου και στην ανάδυση νέων εννοιών. Η ολοκληρωμένη μελέτη του τόπου απαντά στην μελέτη του τρίπτυχου «Χώρος-Χρόνος-Συμπεριφορές». Μελετώντας συνολικά το χώρο, το χρόνο και τις συμπεριφορές ενός τόπου καταλήγουμε σε σύνθετες μονάδες και μορφήματα (Στεφάνου,2000). Είναι τα στοιχεία αυτά που του προσδίδουν χωρική υπόσταση, συνέχεια και διαφορετικές εκφράσεις, καθώς κάθε τόπος είναι μοναδικός και εξελίσσεται ακολουθώντας το τρίπτυχο αυτό. Άλλωστε στο κόσμο της ύλης ο χώρος και ο χρόνος, αποτελούν τις δυο βασικές συνθήκες ύπαρξης. Η εμφάνιση οποιαδήποτε μορφής φυσικής και τεχνητής, ακολουθεί τους νόμους της χωροχρονικότητας , καθώς κάθε μορφή επιζητά να εξασφαλίσει την αιωνιότητα του είδους της.

Μια τέτοια έννοια, διαδοχής των τριών, χρόνου, τόπου και ενέργειας (συμπεριφορών) είναι αυτή του ρυθμού, της ομαδοποίησης σε προγραμματισμένα γεγονότα, οπού το προαναφερθέν τρίπτυχο αλληλοεπιδρά με εναλλαγές, επαναλήψεις κλπ., μέσα από την δυναμική ενός τόπου που απαντά μέσα από στοιχεία της πραγματικότητας και της τοποθεσίας. Έτσι , οι αστικοί χώροι μετατρέπονται σε χώρους δράσης και εκδήλωσης, σε νέους χώρους που μεταλλάσσονται εντελώς, π.χ. σε ένα-μια πρόσκαιρη εκδήλωση, ο δημόσιος χώρος μειώνεται δίνοντας τη θέση του σε πάγκους, ορχήστρα κλπ. για ένα περιορισμένο χρονικό διάστημα (πανηγύρια, πολιτιστικές εκδηλώσεις, εκθέσεις, food festival). Και αυτή η μεταλλαγή είναι και η βασική έννοια μιας πόλης με ρυθμό. Ο στατικός αστικός χώρος πάντοτε ίδιος και κοινός, δίνει τη θέση του σε νέα συμβάντα, δομές και εξερευνησεις, νέες

πιθανότητες ανοίγματος , που παράγουν νέους κανόνες και ροές αλληλεπίδρασης μέσα σε αυτές τις αστικές οντότητες που αλλάζουν συνεχώς και επηρεάζουν τη ζωτικότητα, τη δημοσιότητα και τη κοινή χρήση των αστικών χώρων (Antchak, 2018).



Εικόνα 2.7. Ο τρανός χορός στη Βλάστη και η μετατροπή του φυσικού χώρου, σε χώρο εκδήλωσης

Πηγή: oivlaxoi.gr/vlasti-enas-oreinos-paradeisos



Εικόνα 2.8. Η περιοδική χρήση παλαιών χώρων στάθμευσης βαγονιών στο Athens street food festival

Πηγή: athensstreetfoodfestival.gr/en/

Η παραπάνω περιγραφή αφορά την πόλη και δημιουργεί αυτομάτως ένα εσωτερικό και ένα εξωτερικό χώρο περιγράμματος, στην μορφή της επαναληπτικότητας, του εφήμερου κλπ. Κάθε μορφή έχει ένα σχήμα και οριοθετεί το περιεχόμενο της. Οι υλικές μορφές έχουν όλες διαστάσεις, καθώς μορφή αδιάστατη, δεν νοείται στον υλικό κόσμο. Κάθε μορφή έχει ένα κέντρο, από το οποίο εξαρτάται η συγκρότηση της. Μια τέτοια μορφή είναι και ο τόπος, εκφραζόμενος κυρίως μέσα από την πόλη. Κάθε νέα μορφή-πόλη-τόπος στην οποία βρισκόμαστε για πρώτη φορά , μας καλεί να την γνωρίσουμε, προκειμένου στην συνέχεια να την περιγράψουμε και να την ταξινομήσουμε. Ο Μπέγιαμιν θα πει ότι η πόλη είναι *«αυτή η λεπτή λωρίδα φωτός κάτω από την πόρτα του υποδοματίου»*, εννοώντας ότι να γνωρίσουμε ένα νέο τόπο, χρησιμοποιούμε μια βιωματική προσωπική εμπειρία. Εξετάζουμε προσεκτικά και παρατηρούμε, ώστε να προσδιορίσουμε τα χαρακτηριστικά της γνωρίσματα, τις λεπτομέρειες και τις ιδιότητες της (δομή, μορφή κλπ.). Έτσι, ως άνθρωποι/επισκέπτες/κάτοικοι γνωρίζουμε μέσα από την βιωματική εμπειρία και την προσωπική κρίση μια μορφή την οποία, στη συνέχεια, αφηγούμαστε και περιγράφουμε στους άλλους. Ωστόσο, η προσωπική αυτή εμπειρία εμπεριέχει και την υποκειμενική αντιληπτικότητα, που είναι συνάρτηση της ιδιάζουσας και ως εκ τούτου μοναδικής προσωπικότητας του παρατηρητή, καθώς επίσης και των πολιτισμικών και ιδεολογικών καταβολών του, που του δημιουργούν συναισθηματική φόρτιση, η οποία κατευθύνει την αναζήτηση του νοήματος της δεδομένης μορφής και «χρωματίζει» την αξιολόγηση της. Η υποκειμενικότητα ενός ατόμου, αντιδρά και διοχετεύεται σε μια κοινωνία , υπό την έννοια ότι αυτή δρα ως υποκείμενο, και σε πολλές περιπτώσεις εκτός αντικειμενικών κριτηρίων και εκτιμήσεων. Έτσι σε κάθε εποχή η θεώρηση ενός τόπου εμπεριέχει δυο ξεκάθαρες κατευθύνσεις. Την προσωπική και τη

συλλογική άποψη για τον τόπο. Η υποκειμενική άποψη μεταδίδει τα προσωπικά βιώματα του καθενός για τον τόπο ενώ η συλλογική αφορά και μεταβάλλεται σε κάθε περίοδο, σύμφωνα με επικρατούντα ήθη-έθιμα, θεωρήσεις και αξίες, σύμφωνα δηλαδή με το κοινωνικό πλαίσιο, μέσα στο οποίο ερμηνεύεται.

Η έννοια της κοινωνίας είναι εξέχουσα, κυρίως για την Ελλάδα, καθώς υπερβαίνει την έννοια της πόλης. Ο Διαφωτισμός, θα εισάγει την έννοια της κοινωνίας, ως μια μεταβαλλόμενη οντότητα που εξελίσσεται. Εισάγει, δηλαδή, την έννοια της μελλοντικότητας, όπου ιστορία και κοινωνία συμβαδίζουν, σαν δίπολο πολιτισμού. Η κύρια δυνατότητα του πολιτισμού είναι ότι, μπορεί να εκφράζει ένα ή και περισσότερους τόπους, στο ίδιο ή και σε παρελθόντα ή μέλλοντα χρόνο, με διαφορετική κάθε φορά διάρκεια. Θα μπορούσαμε, λοιπόν, να ισχυριστούμε ότι οι άνθρωποι μέσα από τα τρία επίπεδα (ψυχολογικό, ιδεολογικό, πρακτικό) αντλούν κοινά για κάποιους τόπους δεδομένα, αλλά τα εκφράζουν σε διαφορετικό βαθμό, ποιότητα και διάρκεια, αφού κάθε τόπος είναι ταυτόχρονα όμοιος αλλά και εντελώς διαφορετικός (Στεφάνου,2000). Κατανοητό παράδειγμα, τα όμορα χωριά, όπου αν και ο τόπος και τα δεδομένα χρόνου σχεδόν κοινά, οι εσωτερικές συνθήκες και οι επιλογές δημιουργούν διαφορετικά πολιτιστικά δεδομένα και διαφορετικούς τόπους, σε μικρές χωρικές αποστάσεις. Είναι το κοινωνικό πλαίσιο και τα συλλογικά/ προσωπικά βιώματα που καθορίζουν, τις διαφοροποιήσεις αυτές.



Εικόνα 2.9. Αλληλεπίδραση τόπου και ανθρώπου, μέσα από την κατοίκηση
Πηγή: Προσωπικό αρχείο



Εικόνα 2.10. Οι επισκέπτες της Ακρόπολης, επαναπροσδιορίζουν την οπτική του μνημείου
Πηγή: Προσωπικό αρχείο, ©Δεδικούσης

Άλλωστε κάθε τόπος, μπορεί να είναι ανεξάρτητος της ταυτότητας του (ορεινός, πεδινός κλπ.) και να σχετίζεται με την συναισθηματική σύνδεση ενός ατόμου, που παράγει διαφορετικούς συμβολισμούς και ταυτότητες για ένα τόπο. Σε μια πιο απλουστευμένη μορφή αυτής της θεώρησης, ένα άτομο μπορεί να συνδέεται συναισθηματικά με ένα τόπο, καθώς κάποιο άτομο που αγαπά μένει

εκεί κλπ. Έτσι αναπτύσσει μια προσωπική σχέση και ταυτότητα για τον τόπο αυτό , τον οποίο και αναγνωρίζει με διαφορετικό τρόπο , λαμβάνοντας άλλες προσλήψεις και δημιουργώντας μια ατομική ταυτότητα αναγνώρισης του τόπου. Αυτή είναι η προσωπική ταυτότητα ενός τόπου, η τοπική ταυτότητα. Οι εθνικές ή συλλογικές ταυτότητες ενός τόπου , προκύπτουν επίσης από συναισθηματικούς δεσμούς , με την χρήση όμως εθνικών και όχι τοπικών συμβόλων. Αυτό το γεγονός συχνά προκαλεί συγκρούσεις , καθώς πολλαπλά σύμβολα εμπλέκονται σε ίδιους τόπους και δημιουργούν συγκρούσεις , λόγω του πολυπολιτισμικού και πολυεθνικού χαρακτήρα μιας πόλης (Lewicka, 2008). Σε μια πόλη δηλαδή κατά την ερμηνεία της, το μέρος μετατρέπεται σε όλον, όπου δρών υποκείμενο (άνθρωπος/κάτοικος/μελετητής/επισκέπτης) δημιουργούν δυο παράλληλες ταυτότητες την ατομική και την τοπική και κατ' επέκταση εθνική. Έτσι ένας τόπος, δημιουργείται και δομείται από συναισθήματα, συνήθειες και κυρίως σχέσεις, αφού εκφράζεται μέσα από μια ομάδα ανθρώπων που αλληλοεπιδρούν, σχετίζονται, πλάθουν και ορίζουν τον τόπο και την πόλη.

Οι σχέσεις από το ρήμα «σχαίν- έσχον-έχω» , αποτελούν μια διαρκή κατάσταση δεσμών που μεταβάλλεται , δημιουργώντας αναλογίες, ομοιότητες, συγγένειες ,αλληλοεξαρτήσεις, δίπολα κλπ. , καθώς αρθρώνονται και διατάσσονται στο χώρο. Η κύρια έκφραση τους προκύπτει από τρεις διαδοχές : 1. Αλληλο-γεννιούνται, 2. Έλκονται αμοιβαία, 3. Ισορροπούν. Η μια σχέση γεννά την επόμενη, όπου αυτές με την σειρά τους έλκουν η μια την άλλη, έως την κατάσταση της ισορροπίας. Σχέσεις ανθρώπων, ανθρώπου-φύσης, φύσης-κοινωνίας, κοινωνίας-πολιτισμού κλπ. Αλληλένδετες , συνεχείς , καινούργιες ή παλαιότερες, συνδέονται με τον άνθρωπο, τη φύση και τον πολιτισμό. Οι σχέσεις αυτές, δημιουργούν σύνολα φυσικά και ανθρώπινα , τόπους, τοπία, κοινωνίες και πολιτισμούς. Η καταστροφή των σχέσεων ισούται με απώλεια της ισορροπίας και ξεχωριστή λειτουργία του κάθε δρώντος, προκαλώντας διαταραχή του συστήματος. Από τις σχέσεις ξεκινά η πορεία και προκαλείται η ευφορία ή η παθολογία του συστήματος, δηλαδή το καθένα σύστημα-τόπος, ανά καιρούς θα ισορροπήσει ή θα διαταραχθεί , χωρίς αυτό να σημαίνει ολική κατάρρευση. Μπορεί αυτή η διαταραχή να είναι το ενδιάμεσο για να γεννηθεί κάτι νέο, να προχωρήσει το σύστημα, να αναδιαταχθεί ή να φέρει νέες σχέσεις. Οι σχέσεις, η κοινωνία και κυρίως ο τόπος και ο πολιτισμός για την εξασφάλιση της διατήρησης και συνέχειας τους , φέρουν ένα βασικό παράγοντα συγκρότησης, , αυτόν της Μνήμης. Η Μνήμη , μαζί με την Μελέτη και την Αοιδή , αποτελούν , σύμφωνα με την ελληνική μυθολογία, τις τρεις Ελικωνιάδες Μούσες, τις θεότητες, δηλαδή, που προστάτευαν τις τέχνες και τα γράμματα. Η μνήμη αποτελεί το συνδετικό κρίκο ενθύμησης του παρελθόντος, χωρίς τον οποίο δεν υπάρχει τόπος, πολιτισμός ή σχέσεις, αφού η μνήμη «χωρά» την γνώση αλλά και την ταυτότητα ενός τόπου, δηλαδή τα βιώματα και τις συνδέσεις που συγκροτούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, τη φυσιογνωμία του (Στεφάνου,2000) .

Πριν την συνειδητοποίηση της μνήμης, υπάρχει η «ανοικοίωση», η άγνοια δηλαδή του οτιδήποτε, όπως ένα παιδί, που βλέπει τα πάντα σαν νέα. Δεν υπάρχει μνήμη, πριν την είσοδο κάποιου στο σύστημα της κοινωνίας, του πολιτισμού, της συλλογικής και ατομικής συνείδησης. Ο «Baudelaire» θα θέσει την έννοια του “flaneur” (Grotta, 2015), του «πλάνης», που είναι κάτι περισσότερο από τον τουρίστα, είναι αυτός που προσπαθεί να κατανοήσει το πνεύμα του τόπου, ο «ιερέας» του genius loci , που δημιουργεί νέους τόπους. Ο “flaneur” είναι ένας πρίγκιπας που «απολαμβάνει παντού την ανωνυμία του» (Σινίσογλου, 2008). Ο πλάνης δεν είναι συνυφασμένος με τον τόπο. Δρα σαν εξωτερικός παρατηρητής , δίχως μνήμες και βιώματα και διακατέχεται από μια αντικειμενικότητα. Με την εμπλοκή του στον τόπο αρχίζει να αποκτά βιώματα , άρα και μνήμη. Ο χρόνος παραμονής του σε ένα τόπο καθορίζει και το επίπεδο μνήμης που αυτός θα αναπτύξει. Μπορεί να παραμείνει θεατής ή να εισχωρήσει σε αυτή. Άλλωστε η μνήμη , δεν είναι κάτι το απόλυτα ορισμένο, είναι ένα αντικείμενο ... «συνεχούς επαναδιαπραγμάτευσης, μια έννοια ανοικτή σε πολλαπλές ερμηνείες και αντιλήψεις» (Πάγκαλος, 2013). Ο κάθε άνθρωπος βιώνει, κατανοεί και περιγράφει διαφορετικά τα βιωμένα γεγονότα και η σύνδεση ενός ατόμου με τον τόπο, προκύπτει κυρίως από το συναισθήματα του ατόμου για τον τόπο αυτό. Η Jacobs (Jacobs, 1961), υποστηρίζει εκ νέου, το δίπολο ατομικής και συλλογικής ερμηνείας των εννοιών , λέγοντας... «ότι η μνήμη του παρελθόντος αποτελείται από δύο είδη στοιχείων, μια κοινωνική μνήμη που προκαλείται από εξωτερικές ή κοινές πηγές, και μια προσωπική που αφορά το ίδιο το άτομο». Η συλλογική μνήμη διαμορφώνεται και αντλεί δύναμη από τη βάση της ενθύμησης των ανθρώπων, που είναι μέλη μιας ομάδας.



Εικόνα 2.11. Η μνήμη μέσα από την χάραξη των παλαιών ορίων της πόλης (Λευκωσία)
Πηγή: Προσωπικό αρχείο

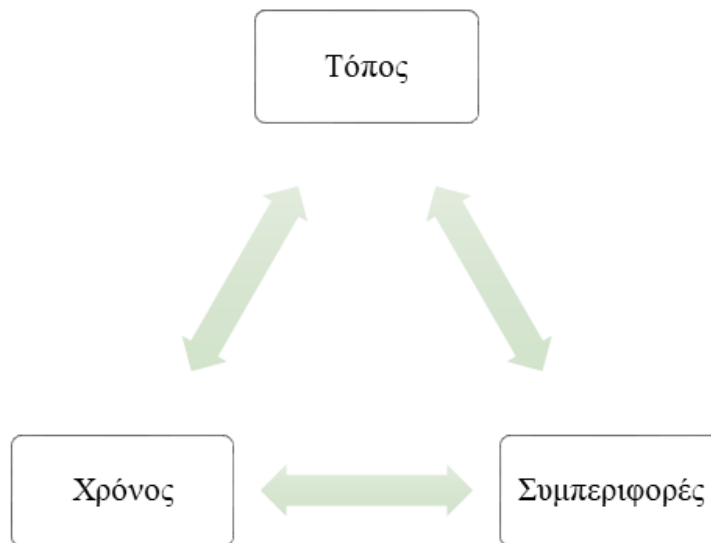


Εικόνα 2.12. Σχέση φύσης-ανθρώπου-πολιτισμού στο Αρχαίο Θέατρο Επιδαύρου μέσα από την αλληλουχία φυσικού τοπίου, θεατών και θεάτρου-σκηνικού παράστασης
Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Η διαφύλαξη των ιδιαίτερων και ποιοτικών χαρακτηριστικών συγκροτεί την μνήμη μέσα από τη «μνημεία» της ανθρωπότητας. Το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα που άμεσα συνδέει την μνήμη, τα μνημεία, την ενθύμηση και τον τόπο είναι τα ταφικά μνημεία, είτε είναι ενεργά είτε όχι. Είναι μια κληρονομιά, που αφορά άμεσα την μνήμη, με κύρια έναρξη τον 19^ο αιώνα. Τα μέρη αυτά εντός και εκτός πόλης, παρουσιάζουν κοινά χαρακτηριστικά και ομοιότητες (θάμνους, διακοσμητικά κλπ.), αλλά παραλλήλως έχουν σκοπό πολλαπλό. Κάποιοι από τους σκοπούς είναι να επαναφέρουν σημαντικά υπολείμματα ενός μακράν ξεχασμένου παρελθόντος, να αποτελούν δημόσιους χώρους στις σύγχρονες πόλεις, να λειτουργούν ως μνημεία, καθώς ορισμένα φέρουν μνημεία τέχνης εντός τους ή είναι τα ίδια ιστορικές τοποθεσίες Τέλος, κοινωνικά κρατούν ζωντανή την ενθύμηση των ατόμων που βρίσκονται σε αυτά. Οι χώροι αυτοί, συνδέονται με την θρησκεία και την τελετουργία και αντικατοπτρίζουν ταυτοχρόνως την υλική και άυλη διάσταση, αφού ο θάνατος είναι άυλος, μα το «μνήμα» υλικό. Ο άνθρωπος που μένει πίσω αποζητά κάτι υλικό για να μπορέσει να αντιμετωπίσει την άυλη ανάμνηση του προσώπου που έχασε. Άλλωστε η ανάμνηση είναι ιδιαίτερα σημαντική για τη μνήμη. Σύμφωνα με τη Ζιρώ ... *«το άτομο καταγράφει το δικό του «ανήκειν» στη πόλη και ζητά αυτό το "ανήκειν" να μείνει ασάλευτο και μετά το θάνατο του»* (Ζιρώ, 2013). Οι αναμνήσεις αλληλοσυμπληρώνονται με κοινά στοιχεία για όλους, τα οποία εμπλουτίζονται μέσα από τα προσωπικά βιώματα των μεμονωμένων μελών, δηλαδή τα βιώματα του καθενός, που ωστόσο διαφέρουν στην ένταση με την οποία τα βιώνουν.

Ακολουθώντας τα μνημεία, προερχόμενα από την μνήμη, αποτελούν τους κύριους εκφραστές του πολιτισμού, αποτελώντας μια σημαντική συνιστώσα του τόπου, που συνδέεται με την μνήμη και την ιστορία, μέσα από τον άνθρωπο. Στον Χάρτη της Κρακοβίας (2000), ένα μνημείο, ορίζεται ως *" μια σαφώς καθορισμένη οντότητα, κομιστής των αξιών, που αντιπροσωπεύουν μια υποστήριξη στη μνήμη. Σε αυτό, η μνήμη αναγνωρίζει τις πτυχές που συναφείς με ανθρώπινες πράξεις και σκέψεις που σχετίζονται με την ιστορική χρονολογική γραμμή "*. Ο Σταυρίδης (Σταυρίδης, 2006) θεωρεί ότι στις τοποθεσίες ... *«τα ίχνη του παρελθόντος αποτελούν το υλικό έρεισμα των συλλογικών αναμνήσεων»*. Είναι δηλαδή τόποι μνήμης σε έναν ευρύτερο χώρο, που συντελούν στην ατομική, συλλογική και κοινωνική μνήμη. Τα μνημεία, ως κατασκευές του ανθρώπου, αποτελούν ένα μέρος των συλλογικών αναπαραστάσεων και στοχεύουν στη δημιουργία κοινωνικής μνήμης. Ο (Σταυρίδης, 2006) υποστηρίζει ότι *«συμπυκνώνουν ένα χώρο αφηγηματικό που συνθέτει τον «έμμεσο» λόγο της ιστορίας με τον «άμεσο» λόγο της μνήμης και επιβιώνουν υλικά και νοητικά στο χώρο και το χρόνο»*. Παρατηρούμε, λοιπόν, ότι χώρος και χρόνος για ακόμη μια φορά σχηματίζουν ένα δίπολο. Συμπληρωμένες με τις συμπεριφορές, υπό το πρίσμα της μνήμης, το τρίπολο αυτό, εκφράζεται και εύκολα γίνεται εύληπτο, μέσα από τα μνημεία διεθνούς, εθνικής και τοπικής εμβέλειας. Άρα επανέρχεται η έννοια του τριπόλου μελέτης της μνήμης και κατ' επέκταση των μνημείων και του πολιτισμού μέσα από τις τρεις

βασικές έννοιες του τόπου, του χρόνου και των συμπεριφορών, που συνιστούν την «φυσιογνωμία» του.



Εικόνα 2.13. Το τρίπτυχο για την ενεργοποίηση και τη διαχρονική διατήρηση της μνήμης
Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Έχοντας αναλύσει τις δυο βασικές πολιτιστικές μορφές και την έννοια του τόπου, μέσω του οποίου εκφράζονται, ακολουθεί ένα κεφάλαιο περαιτέρω ανάλυσης των εννοιών της φυσιογνωμίας και του χρόνου, σαν δυο συμπληρωματικές και άμεσα εμπλεκόμενες και συνδεδεμένες με τον πολιτισμό, έννοιες. Η εικόνα μιας πόλης είναι το σύνολο των πεποιθήσεων, των ιδεών και των εντυπώσεων που αυτή αντικατοπτρίζει ή που δημιουργείται από τον κάθε άνθρωπο για μια πόλη ή οικισμό. Είναι η ιδέα, η μορφή, η αφήγηση και τα μοναδικά και ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της, τα οποία στο χρόνο είτε διατηρούνται, είτε μεταβάλλονται, αλλά είναι εκείνα που την ξεχωρίζουν και την εντυπώνουν στο κόσμο και τον άνθρωπο, δημιουργώντας την ιδιαίτερη φυσιογνωμία του κάθε τόπου. Βεβαίως, όταν μιλάμε για φυσιογνωμία, δεν θα πρέπει να την περιορίσουμε μόνο σε μερικά αρχιτεκτονικά μορφήματα, ή γενικότερα σε κάποιες αρχιτεκτονικές ή πολεοδομικές μορφές που μας κληροδότησε το παρελθόν (Στεφάνου,2000).

Ο όρος φυσιογνωμία προέρχεται από τρεις ελληνικές λέξεις: φύσις, νομός και γνώμη και σημαίνει... «να γνωρίζουμε τη φύση» (Oommen και Oommen, 2003). Η φυσιογνωμία, είναι «η γνώμη που σχηματίζουμε για την φύση μιας οντότητας και αποτελεί την έκφραση της ταυτότητας ενός τόπου» (Στεφάνου, 2000). Η φυσιογνωμία αφορά τα ιδιαίτερα μοναδικά χαρακτηριστικά κάθε τόπου, εκείνα

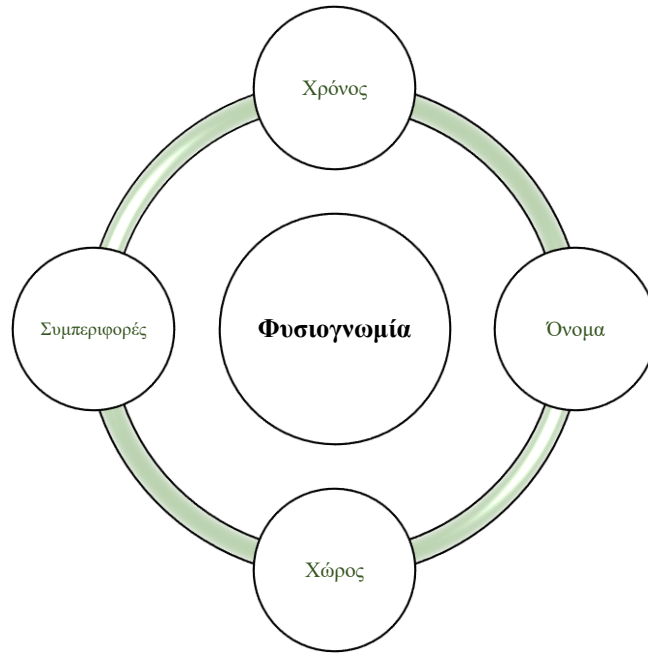
που του επιτρέπουν να ξεχωρίζει των άλλων, που αφορούν τα στοιχεία αναγνώρισης του. Η φυσιολογία συνδέεται άμεσα με την φέρουσα ικανότητα³ ενός τόπου και αφορά τη βίωση του μέσα τις πέντε αισθήσεις, την κίνηση και την ομιλία. Με τις προσλαμβάνουσες του ατόμου και της κοινωνίας για τον τόπο, μέσα από τις «εν δυνάμει δυνατότητες» του ατόμου και την «φέρουσα ικανότητα» του τόπου, οδηγούμαστε στην ατομική συνείδηση και το πνεύμα του τόπου, που αναπτύχθηκε αναλυτικά σε προηγούμενο κεφάλαιο. Η φυσιολογία, εκφράζει το ον, την ιδέα ενός τόπου, που δρα και εμπειριέχει το λόγο και το μύθο, την γλώσσα του νου και την γλώσσα της ψυχής, αντίστοιχα. Η οντότητα όμως ενός τόπου, είναι ένα επιπλέον του πνεύματος στοιχείο. Είναι το σύνολο των προσωπικών, ατομικών στοιχείων ενός τόπου, που συμπυκνώνονται σε μια αρχική ιδέα γέννησης, σε ένα σπόρο για να συνθέσουν μια διά-δράση ανθρώπου, περιβάλλοντος και πνεύματος, δηλαδή άυλων και υλικών πόρων, με στόχο την μορφοποίηση ενός τόπου μοναδικού, με μοναδικό όνομα.

Το όνομα ενός τόπου, είναι ο πυκνωτής της φυσιολογίας μιας πόλης, καθώς συμπυκνώνει τα νοήματα της. Όπως και για τον κάθε άνθρωπο το όνομα του είναι μοναδικό και τον καθορίζει, έτσι και για την πόλη. Στο πλαίσιο της φυσιολογίας, προστέθηκε τα τελευταία χρόνια και ένας νέος ορισμός και πυκνωτής, αυτός του “city branding”, που αφορά την διαμόρφωση μιας συγκεκριμένης χωρικής ταυτότητας για μια περιοχή ή πόλη, δημιουργώντας μια κεντρική ιδέα μέσω της οποίας αποδίδονται τα χαρακτηριστικά και η προσωπικότητα της πόλης, δηλαδή η φυσιολογία της. Στόχος είναι η προβολή των θετικών στοιχείων και η αποτροπή αρνητικών συναισθημάτων για μια πόλη, μέσα από δημιουργούμενη φράση ή καμπάνια προώθησης, εμπειρεύουσα, την ιστορία, την φυσιολογία και την οντότητα της. Η φυσιολογία, όμως, είναι κάτι το μεγαλύτερο της προωθητικής καμπάνιας ενός τόπου, αφού συγκροτείται από το χρόνο, τον τόπο και τις συμπεριφορές. Ο χώρος με την παρουσία του ανθρώπου και τη δράση του, σε τρία επίπεδα, το ψυχολογικό, το πρακτικό και το ιδεολογικό, μετατρέπεται σε τόπο, καθώς ο χρόνος μετατρέπεται σε καιρό και εποχή (Στεφάνου, 2000). Η φυσιολογία ενός τόπου εκφράζεται μέσα από τις τέσσερις παραμέτρους του, το χρόνο, το χώρο, το όνομα και τις συμπεριφορές.

Ωστόσο, καιρός και χρόνος, διαφέρουν ως έννοιες ασύμμετρες. Σύμφωνα με το (Λιάκος, 2011) ... «ο καιρός αποδίδει την εμπειρία του χρόνου και ενυπάρχει στον χρόνο». Ο Λιάκος υποστηρίζει ότι ο χρόνος έχει μια υπόσταση ποιοτική και μια ποσοτική, αφού πολλές φορές αποδίδει φράσεις όπως « για ιδέες καιρόν που διάλεξε, ο Χάρως...», ενώ άλλες, αφορά την ρητή ώρα. Το πρώτο συνδέεται άμεσα με τα άυλα στοιχεία του τόπου (όνειρα, αγωνίες), ενώ το δεύτερο εκφράζει, καθαρά το χώρο. Έτσι ο καιρός αποτελεί την συνολική θέαση του χρόνου με ποσοτική και ποιοτική χροιά. Ακόμη, ο

³ Σύμφωνα με τον κ. Στεφάνου ως φέρουσα ικανότητα ορίζεται «η εν δυνάμει ικανότητα ενός τόπου να ανταποκρίνεται σε ανάγκες, απαιτήσεις ή πιέσεις, χωρίς να καταστρέφονται, να φθείρονται ή να αλλοιώνονται οι φυσικοί και πολιτιστικοί υλικοί και άυλοι πόροι του και να εξασφαλίζεται η αειφορία του»

καιρός υφίσταται μέσα στο χρόνο , καθώς αυτός συντελείται στο τώρα με βλέψεις για το μέλλον. Σε απλουστευμένα λόγια, ο καιρός δημιουργείται όταν ο χρόνος έχει ήδη παρέλθει και έχει αποκτήσει μια απόσταση από το χώρο και το χρόνο. Άλλωστε ο χρόνος από μόνος του είναι μια έννοια δυσνόητη, καθώς βιώνουμε το σήμερα, σχεδιάζοντας το αύριο και ανακλώντας το χθες. Αυτή η πολύσημη σημασία του χρόνου, ιδιαίτερα ενδιαφέρονσα, αποδίδεται και στον πολιτισμό.



Εικόνα 2.14. Η φυσιогνωμία ενός τόπου μέσα από τις τέσσερις παραμέτρους του
Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Σύμφωνα με το Gimblett (1998), ο χρόνος διαχωρίζεται σε τρεις τύπους και συγκεκριμένα : «στον ιστορικό χρόνο, τον χρόνο της κληρονομιάς και το χρόνο των επισκεπτών». Ο ιστορικός χρόνος αφορά το χρονικό σημείο ή περίοδο στον οποίο έλαβε χώρα το γεγονός και άρα αποτελεί τον γνήσιο , πραγματικό χρόνο. Ο χρόνος αυτός αποτελεί πολλές φορές ζητούμενο των ειδικών, ιδιαιτέρως σε ανασκαφές, αποκαταστάσεις κλπ. Ο χρόνος της κληρονομιάς, αποτελεί μια κατασκευασμένη κοινωνική δομή, στην οποία το αντικείμενο, το συμβάν ή ο χώρος είναι ενσωματωμένος σε μια τεχνητή μήτρα, δηλαδή, η αυθεντικότητα μπορεί να προκύψει μέσω διαπραγματεύσεων ή θεσπίσεων. Κομμάτι αυτού αποτελεί η επιλογή ορισμένων δεδομένων (ιστορία, μύθο) σε συγκεκριμένη χρονική στιγμή στην έννοια του χρόνου της πολιτιστικής κληρονομιάς , που μπορεί να εξυπηρετεί οικονομικούς, κοινωνικούς η πολιτικούς σκοπούς ή τη σχέση του κοινού, του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, στην διατήρηση ενός στοιχείου μέσα από τον χρόνο κληρονομιάς. Ο χρόνος κληρονομιάς , λοιπόν, αποτελεί ένα ορόσημο που εντάσσει σύμβολα, αντικείμενα, αφηγήσεις κλπ και τα θέτει σε ένα πλαίσιο αναγνώρισης, ερμηνείας και τοποθεσίας. Έτσι ο χρόνος, όσο και ο χώρος, γίνεται μια

σημαντική πτυχή των αφηγήσεων της κληρονομιάς. Τελευταία διαφοροποίηση , ο χρόνος των επισκεπτών, που αφορά την στιγμή επίσκεψης σε ένα τόπο, εμπεριέχοντας την έννοια του διηνεκούς. Ξεκινά από το παρελθόν, ο επισκέπτης το συναντά στο παρόν και θα συνεχίσει στο μέλλον.

Εδώ εμπλέκεται η έννοια της αυθεντικότητας, για την αξιολόγηση του πολιτιστικού πόρου. Όσο καλύτερα στο χρόνο διατηρείται ένας πολιτιστικός πόρος και προχωρά, τόσο πιο βιωματικό θα είναι για τον επισκέπτη ,ακόμη και σε μια επίσκεψη χιλιάδων ετών μετά τον ιστορικό χρόνο. Ο επισκέπτης συνδιαλέγεται με τα αντικείμενα, θέτοντας ερωτήματα για το προορισμό, τις σχέσεις, τις αλληλεπιδράσεις και τα σύμβολα, προσπαθώντας να κατανοήσει τις νέες εμπειρίες. Ο χρόνος οικοδομεί την ταυτότητα, την νοημοσύνη , καθώς ο επισκέπτης συναντά τον εαυτό του και τον προορισμό του μέσα από αντικείμενα, που καθορίζουν την ύπαρξη, την ζωή και τις αποφάσεις που λάμβαναν άνθρωποι χιλιάδων ετών πριν από εκείνον. Οι τοπικές ιστορίες συνυφαίνονται με τους τουρίστες, που καλούνται να μετέχουν σε θεάσεις και εμπειρίες πολιτισμού έξω από τα ευρύτερα πλαίσια, που έχουν μεταβληθεί. Συγκεκριμένα, οι άνθρωποι καλούνται να έρθουν σε επαφή με τον Παρθενώνα, σε μια περιμετρική Αθήνα του 21^{ου} αιώνα. Το παρελθόν αποδίδει αξία στο χώρο μέσα από τις δραστηριότητες, τις μνήμες , τις σχέσεις και τα γενόμενα , δηλαδή τις συμπεριφορές. Ο Lynch (Lynch, 1960) , θα χρησιμοποιήσει πέντε στοιχεία κατά την μελέτη ενός τόπου. Αυτά είναι σημειακά , δηλαδή κόμβοι και αναφορές, επίπεδα (περιοχές) και γραμμικά , στα οποία εντάσσει τα όρια και τις διαδρομές. Εμπλουτισμένα αυτά με τις κλίσεις και την κλίμακα μπορούν να περιγράψουν έναν τόπο και να ενταχθούν σε κάθε μια από τις παραπάνω κατηγορίες χρόνου, τόπου και συμπεριφοράς. Π.χ. στο χρόνο τα σημειακά στοιχεία είναι μια σημαντική γιορτή για ένα τόπο (Πολιούχος), τα γραμμικά, οι περιοδικές γιορτές (Πάσχα) και τα επίπεδα ένας μήνας διακοπών (χειμώνας) (Στεφάνου, 2017).

Παρατηρούμε, ότι ο χρόνος είναι ρευστός και αφορά πολλαπλές πτυχές ερμηνείας, θεώρησης και μελέτης. Η χρονική εκφορά πραγμάτων, καταστάσεων , τόπων, ανθρώπων και συναισθημάτων, συνδέεται άμεσα με την ευθραυστότητα του παρόντος, με το τι διασώθηκε. Κάθετι στο κόσμο έχει μια ιστορική πορεία που οφείλει να μελετάται, ως την πορεία του σήμερα και την πιθανή ύπαρξη του στο άυριο. Αυτή η συνειδητοποίηση, αφορά και μια από τις καίριες θέσεις της παρούσας διατριβής, καθώς ο χρόνος αποτελεί την βασική παράμετρο αξιολόγησης των πολιτιστικών πόρων , είτε άυλων, είτε υλικών μέσα από την κατανόηση του τι διασώθηκε, σε ποια κατάσταση αλλοίωσης, πότε δημιουργήθηκε και πάρα πολλά ακόμη ερωτήματα που αναδύονται και αποτελούν τα βασικά κριτήρια αξιολόγησης ενός τόπου, που δύνανται να απαντηθούν. Ο χρόνος είναι το υπόβαθρο του τώρα, καθώς κάθε μελέτη αφορά το σήμερα, αξιολογώντας τη διαχρονική πορεία και σχεδιάζοντας την προστασία του μέλλοντος.



Εικόνα 2.15. Η διαδοχική πορεία του χρόνου

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Διαχρονικά ο χρόνος και η φυσιογνωμία ενός τόπου μεταβάλλονται, με τον εμπλουτισμό τους με νέα στοιχεία, δραστηριότητες, κτηριακές δομές, νέα έθιμα κλπ. Σε κάθε εποχή, οι συμπεριφορές και ο χώρος δίνουν τη θέση τους σε νέα δεδομένα. Υπάρχει μια διαρκής εναλλαγή, αλλά και ταυτόχρονα συνδιαλλαγή παρελθόντος-παρόντος. Μπορούμε, λοιπόν, σε κάθε φάση της ιστορίας να ανιχνεύουμε την φυσιογνωμία, στο χρόνο του κάθε τόπου. Το παλίμψηστο αυτό, συνθέτει την οντότητα της πόλης, το νέο χωρικό υπόβαθρο. Καθώς φυσιογνωμία και χρόνος είναι άυλες μορφές, επιβεβαιώνεται για ακόμη μια φορά η ευμεταβλητότητα τους. Αυτό δεν σημαίνει πως χάνουν την αλλοτινή ουσία τους, μα μόνο πως την διευρύνουν με νέα μορφήματα και οντότητες.

Άλλωστε ο πολιτισμός, αναφέρεται περί «πάντων και αοράτων». Ο ορατός-υλικός κόσμος και ο αόρατος-άυλος συμπορεύονται. Το δίπολο ορατού και άυλου κόσμου δηλαδή Ουρανού-Γης αναφέρεται από τον Πλάτωνα ως ... «ο κόσμος που πλάστηκε από το Δημιουργό, ως οποίος έθεσε σε τάξη, όλα τα ορατά». Κάθε κατασκευάσμα λαμβάνει μορφή, η οποία συνδέεται με το «καλόν». Οι δυο κόσμοι αυτοί (άυλος και υλικός) συναντώνται στον αιθέρα. Ο αιθέρας αποτελεί μια αδιαφοροποίητη πρώτη ύλη, μέσω της οποίας καθετί δημιουργήθηκε. Το υγιές και καθολικό στη γη αποτυπώνεται στον αιθέρα και παραμένει αιώνια, ακόμη και αν δεν έχει πια μορφή, π.χ. ο Κολοσσός της Ρόδου. Μέσα από τον αιθέρα συλλαμβάνεται η αρχική εικόνα, που υλικά μορφοποιείται και δημιουργείται στη γη, π.χ. Παρθενώνας. Η μνήμη στέλνει την ενέργεια στο σήμερα, βάζοντας την σε κίνηση. Κάθε πρώτο κύτταρο καινούργιας δημιουργίας είναι ενέργεια που ενεργοποιεί την ύλη μέσω μιας δυναμικής διαδικασίας και διαρκών μορφοποιήσεων, που ολοκληρώνεται σε ένα έργο. Τρέφει την ενέργεια με μελέτη, επαφή, αλήθεια, κρατώντας καθετί υγιές και αποβάλλοντας τις παθολογικές προσμίξεις. Το άυλο και υλικό στοιχείο, λοιπόν, ως δυναμικό δίπολο έχει την ικανότητα να δημιουργεί έργο, διαπερνώντας τον άυλο και υλικό κόσμο (Ουρανός-Γη) και αντίθετα. Έτσι, υπάρχουν μεγάλες παύσεις παρουσίας έργου, λόγω ενεργειακής ανεπάρκειας, ώσπου να βρεθούν οι κατάλληλοι δείκτες να συλλάβουν τις εικόνες, τις διαμορφούμενες από τον αιθέρα και να τις μορφοποιήσουν, ώστε εκ νέου, με άλλες συνθήκες, να γίνουν αποδεκτές ξανά.



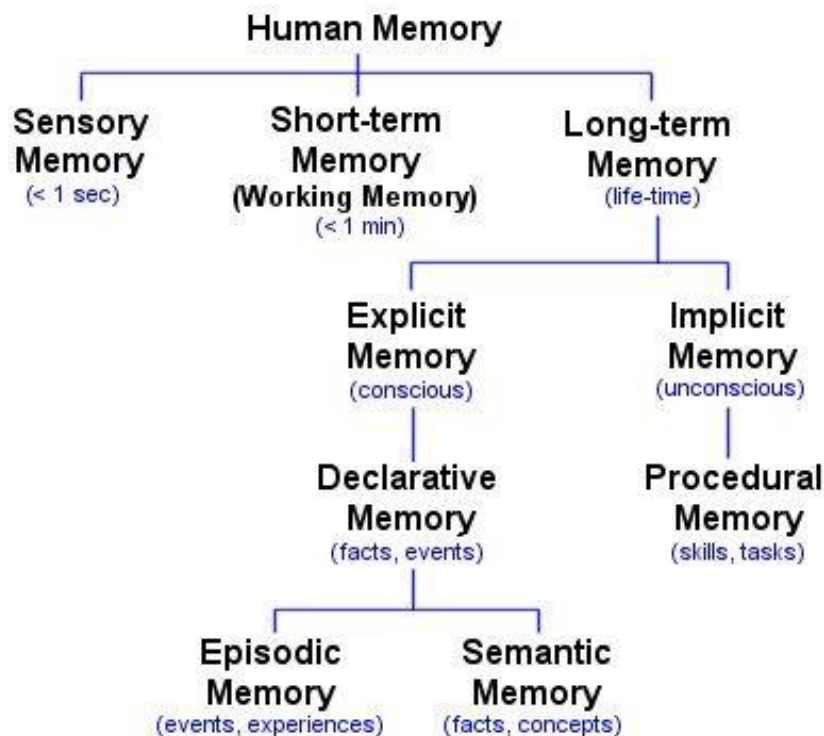
Εικόνα 2.16. Το άυλο (Ουρανός, Ήλιος) και το υλικό (Γη, Άνθρωποι) μέσα από την συνάντησή τους στον αιθέρα

Πηγή: <http://www.cinemazine.gr>

Τα παραπάνω για την έννοια και την ερμηνεία της μνήμης ήταν ήδη γνωστά, από αρχαιότερων χρόνων, καθώς η μνήμη στην Αρχαία Ελλάδα ήταν προϋπόθεση της ανθρώπινης σκέψης και ύπαρξης. Ο Αριστοτέλης είναι εκείνος που πρώτος, θα διακρίνει τη μνήμη σε συνειδητή (μνήμη) και ασυνείδητη (ανάμνηση). Η συνειδητοποίηση ότι οι απόγονοι ζουν, δρουν και περπατούν στους ίδιους τόπους και ότι οι ιστορικοί τόποι αποτελούν τους χώρους σύνδεσης ανθρώπου και τόπου, μνημείων, χρήζει εξέχουσας σημασίας, για το λόγο ότι συχνά ο τόπος αποκόπτεται από το άνθρωπο, το μνημείο κλπ., που συχνά αντιμετωπίζονται ως αυτόνομες οντότητες. Αυτή η άποψη, κυριάρχησε και τα πρώτα χρόνια της προστασίας μνημείων, όπου αυτά αντιμετωπίζονταν, χωρίς κάποια σύνδεση με το συγκεκριμένο γεωγραφικό τους τόπο. Αυτή η αποκοπή οδηγεί συχνά στην απόσταση του ατόμου από τον τόπο και τον πολιτισμό, καθώς οι άνθρωποι μετατοπίζονται από την έννοια του «είμαι μέρος», στην έννοια του «είναι στον κόσμο». Με απλούστερα λόγια, οι άνθρωποι λαμβάνουν απόσταση από τον τόπο και ακολουθούν μια διαδικασία αντικειμενοποίησης και διαφοροποίησης τους εαυτούς τους από τον κόσμο, τον οποίο ξεκινούν να αντικειμενοποιούν, όχι σαν δρώντες, αλλά σαν εξωτερικοί παρατηρητές. Αυτό σημαίνει ότι τα γεγονότα και τα βιώματα, αντιμετωπίζονται συχνά από τους ανθρώπους σαν να μην είναι δρώντες ή μετέχοντες σε αυτά, οδηγώντας στην απώλεια γεγονότων,

στην παύση της ιστορικής συνέχειας του τόπου και στην λήθη δεδομένων. Άλλωστε , μόνο ένα τμήμα των γεγονότων καταγράφεται από το παρελθόν και διαπερνά στο παρόν, ώστε να γίνει μνήμη, ιστορία και πολιτισμός. Το τμήμα η μέρος των καταγεγραμμένων γεγονότων , μπορεί να αναζητηθεί με πολλούς τρόπους, που αναλύονται παρακάτω για την επεξήγηση της σημαντικότητας της λήθης και της μνήμης για έναν τόπο.

Αρχικά , παρουσιάζεται η επιστημονική άποψη καταγραφής της μνήμης σε έναν άνθρωπο εκ μέρους της Ιατρικής και της Ψυχανάλυσης, σε μια προσπάθεια κατανόησης του τι παραμένει ως μνήμη, και τι διαπερνά για πάντα στη λήθη, αφού στην παρούσα διατριβή το θέμα της μνήμης, δηλαδή των εναπομείναντων πόρων πολιτισμού και συνέχειας της κληρονομιάς ενός τόπου, είναι ο κεντρικός άξονας μελέτης. Στο τομέα της ψυχιατρικής , χρησιμοποιείται ο όρος «μνημονικό ίχνος», που αποτελεί μια εγγραφή για τη δημιουργία διαύλων επικοινωνίας μεταξύ των νευρώνων του εγκεφάλου (Σκουλικά, 2014). Ψυχαναλυτικά, η μνήμη αποτελεί αρχικά μια εγγραφή στο ασυνείδητο, όπου έρχεται κάποιος σε επαφή με κάτι (κάποιο γεγονός, κάποια εμπειρία μέσα από τις αισθήσεις του), αφήνοντας ίχνη, τα λεγόμενα μνημονικά ίχνη. Τα μνημονικά ίχνη χωρίζονται σε βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Ο κάθε άνθρωπος ,στην διάρκεια της ζωής του , συναντά χιλιάδες ερεθίσματα, ωστόσο έχει τη δυνατότητα εγγραφής συγκεκριμένης χωρητικότητας. Η πορεία της μνήμης ακολουθεί την παρακάτω οδό



Εικόνα 2.17. Η πορεία της εγγραφής μιας μνήμης, μέσα από τα μνημονικά ίχνη
Πηγή: <https://quizlet.com>

Από την αισθητηριακή μνήμη, ο άνθρωπος συγκρατεί για λιγότερο από ένα δευτερόλεπτο, πληροφορίες. Η πληροφορία του σταδίου εκείνου είναι επεξεργάσιμη. Οι πληροφορίες που ενδιαφέρουν το άτομο, μεταφέρονται στη βραχύχρονη μνήμη, ενώ οι υπόλοιπες χάνονται, για το συγκεκριμένο άνθρωπο. Στη πρωτοβάθμια μνήμη που χωρίζεται σε βραχύχρονη και ενεργό μνήμη, εγγράφονται γεγονότα, λέξεις κλπ που πρόκειται να χρησιμοποιηθούν άμεσα. Η βραχύχρονη μνήμη μπορεί αβίαστα να κωδικοποιεί, να ανακλά, να συντηρεί και να ανακυκλώνει πληροφορίες, ενώ η ενεργός, αφορά ενέργειες που απαιτούν συνείδηση από την πλευρά του ατόμου. Στη μακρόχρονη μνήμη, υπάρχουν εγγραφές του παρόντος και του παρελθόντος, που σε ένα πρώτο στάδιο (δευτεροβάθμια μνήμη) αποθηκεύονται για μέρες ή χρόνια, ενώ σε δεύτερο στάδιο (τριτοβάθμια μνήμη), πληροφορίες που αυτόματα ανακαλούνται (Βάβογλη, 2006). Άλλωστε όπως υποστηρίζει η Swesen *«η μνήμη και η απομνημόνευση απορρίπτει την αξία της ατομικής διάστασης της μνήμης, που είτε θεωρείται ασήμαντη, είτε είναι ταξινομημένη ως μέρος του άθικτου, ή ασυνείδητου»* (Swensen, 2018).

Οι εγγραφές των μνημονικών ιχνών διαγράφονται είτε από αχρησία, αποτυχία ανάκλησης, παρεμβολή παρόμοιας πληροφορίας ή λήθη εξαιτίας κινήτρων (Ματζιαράκη, 2016). Παρατηρούμε, λοιπόν, ότι η μνήμη μπορεί να αφορά γεγονότα του σήμερα ή παλαιότερα, που με κλίμακα ευκολίας ανακαλούνται ή όχι. Σε περιπτώσεις αχρησίας ή και διαστρέβλωσης, κοινωνικών παραγόντων κλπ., μπορούν να διαγραφούν. Αυτή η περιγραφή είναι πολύ σημαντική στο επίπεδο των πολιτιστικών πόρων ενός τόπου και στη γενικότερη ενθύμηση του τόπου, καθώς η μνήμη επιδρά στο παρελθόν, το παρόν και το μέλλον, με την ανάμνηση, την ενθύμηση και τη διατήρηση. Τα στάδια καταγραφής, παρουσιάζουν ότι η μνήμη του κάθε ατόμου είναι μοναδική, αλλά πολλά στοιχεία π.χ. το πως αναπνέω, το ότι τρώω μέσω του στόματος, είναι κοινά και εύκολα καταγεγραμμένα από κάθε άνθρωπο. Είναι, λοιπόν, η συνεχής τριβή και χρήση, η σύνδεση με κάποιο βίωμα, τα συναισθήματα κλπ που κάθε αντικείμενο που έρχομαι σε επαφή μου προκαλούν, διευκολύνουν τις εγγραφές ή μη εγγραφές της μνήμης.

Τα γεγονότα στη μνήμη καταγράφονται με τη μορφή αναμνήσεων, που εμπεριέχουν αισθήματα, φαντασίες και όνειρα, αλλά και εικόνες και είναι δυνατό να μπορούμε να θυμηθούμε χωρίς την αντικειμενική γνώση των θυμούμενων (Θεολόγου, 2007). Η επανάληψη της μνήμης, λοιπόν, δημιουργεί την ανάμνηση και άρα τη συντήρηση της μνήμης. Σε κοινωνικά πλαίσια οι αναμνήσεις αφορούν γεγονότα που έχουν συμβεί κατά τη διάρκεια της ζωής ή πριν την γέννησή μας και αποτελούν τμήμα της οικογένειας, της εθνικής ομάδας, του κράτους, ή του κόσμου. Πολλές φορές, αυτό που θυμόμαστε δεν εξαρτάται από την προσωπική εμπειρία αλλά από τις προφορικές παραδόσεις, πολιτιστικές μεταδόσεις ή και κίνητρα. Υπάρχει κάποια αναλογία μεταξύ αυτοβιογραφικής και συλλογικής μνήμης. Και στις δύο περιπτώσεις θυμόμαστε τα γεγονότα που μας προκάλεσαν έντονες συναισθηματικές αντιδράσεις και είχαν σημασία ή συνέβησαν κατά την περίοδο σχηματισμού της

ταυτότητας μας (Lewicka, 2008). Η ανάμνηση λοιπόν, όταν λειτουργεί ως συνειδητοποιημένη μνήμη, είναι μια επανερμηνεία του παρελθόντος μέσα στο παρόν και αυτό την καθιστά εν δυνάμει σύγχρονη. Τώρα, έννοιες όπως η συνειδητοποίηση, η επανερμηνεία, το νόημα, δημιουργούν από τη μνήμη την ανάμνηση, που μπορεί να τεθεί στην "υπηρεσία" μιας αρχικά διαλεκτικής σχέσης, και αργότερα του πολιτισμού. Πολλές φορές στην ψυχολογία, η μνήμη επικαλείται ως προς την διαδικασία, ενώ η ανάμνηση ως προς το περιεχόμενο. Για αυτό συχνά, επιλέγεται η απλοποίηση των εννοιών, με μέσα συμβατικά, όπως οι φωτογραφίες και οι προφορικές μαρτυρίες κλπ., που μπορούν άμεσα να γίνουν κατανοητές. Αυτό, βέβαια, μπορεί να σημαίνει και διαστρέβλωση ή αλλοίωση της μνήμης στη διάρκεια των ετών. Αφού η μνήμη στηρίζεται στην πραγματικότητα, η αλλοίωση της πραγματικότητας, σημαίνει αυτομάτως και αλλοιωμένη μνήμη, άρα μεταβολή των ιχνών της.

Ο (Λιάκος, 2011) υποστηρίζει τέσσερις παραμέτρους που οδηγούν στη λήθη, οι οποίοι είναι:

1. Οι διαγενιακοί μηχανισμοί μεταβίβασης της μνήμης, που έπαψαν πλέον να υπάρχουν, καθώς χάθηκε ο παραδοσιακός ιστός, από τον οποίο παραγόταν. Έτσι, αντί τα παιδιά να ακούν τις ιστορίες από τα στόματα των παππούδων για τον πόλεμο, προτιμούν να βλέπουν ταινίες για το θέμα αυτό.
2. Η αλλαγή του χώρου και της εμπειρίας που αυτό έχει. Με την επίδραση του σύγχρονου κόσμου και των νέων αρχιτεκτονικών και πολεοδομικών τάσεων, η μορφή της πόλης και του τόπου μεταλλάχθηκε, καταστρέφοντας σε μεγάλο βαθμό την παλαιότερη εικόνα.
3. Η μετακίνηση του πληθυσμού προς τα αστικά κέντρα. Τα νέα αστικά κέντρα είναι μνημονικά αβαθή, ακολουθούμενα για πολλούς ανθρώπους από τη βίαιη απώλεια ενός γενέθλιου τόπου.
4. Οι κοινωνικές αλλαγές που συντελούνται σε ένα τόπο, π.χ. η οικονομική κρίση, καθιστά τους ανθρώπους κατακερματισμένους ως προσωπικότητες, ελαχιστοποιώντας τη συνεκτική-συλλογική και ατομική μνήμη.

Ερμηνεύοντας τις παραπάνω απόψεις, είναι εμφανές ότι οι άνθρωποι επιστρέφουν στη μνήμη, όταν πλέον αυτή έχει χαθεί, δηλαδή όταν έχουν πεθάνει οι παππούδες ή έχουν χαθεί ή εκσυγχρονιστεί οι παλαιότεροι τόποι. Η κοινωνία δρα, προχωρώντας και για πολλές δεκαετίες, χωρίς καμία μέριμνα, ενθύμησης του παρελθόντος. Οι δυο Παγκόσμιοι πόλεμοι, ο Εμφύλιος κλπ. και τώρα η οικονομική κρίση, συντελούν στην γρήγορη αυτή λήθη και στην τάση προόδου και αποκοπής από μια κατάσταση θλιβερή. Πολλές φορές και οι ίδιοι οι άνθρωποι που τις έζησαν, αρνούνται να θυμηθούν, ή να αφηγηθούν τις ιστορίες αυτές, με αποτέλεσμα τη μη καταγραφή τους. Συχνά, συντελούν και βαθύτερα πολιτικά ή κοινωνικά κίνητρα που οδηγούν στην λήθη ορισμένων προτύπων ή γεγονότων. Η συλλογική μνήμη άλλωστε, είναι ένα ισχυρό κίνητρο ενός λαού και οδηγεί στη γνώση και τη μεταβίβαση

του παρελθόντος, στις νέες γενιές. Αυτό βέβαια, δεν γίνεται πάντοτε με όρους ίσους για όλα τα γεγονότα, ούτε εξαρτάται σε πληθώρα περιπτώσεων από τον ίδιο τον άνθρωπο. Ο Πίντερ θα ισχυριστεί ότι *«το παρελθόν είναι αυτό που θυμάστε, αυτό που φαντάζεστε πως θυμάστε, αυτό που πείσατε τον εαυτό σας να θυμάστε ή προσποιείστε ότι θυμάστε»*. Άλλωστε αν δεν αντέχεις ξεχνάς, γιατί δεν αντέχεις να θυμάσαι.

Η μνήμη, αποτελείται από την συνειδητοποίηση ότι οι δράσεις των ανθρώπων δεν είναι αποκλειστικά δικές τους. Είναι με κάποιο τρόπο, κληρονομήματα από τις οικογένειες, τις θρησκείες, τον πολιτισμό και τις παραδόσεις τους και καταγράφονται με τρόπους πολλαπλούς, όπως η ιστορία (κοινωνικά γεγονότα), όπου συχνά ιστορία και μνήμη συμπλέκονται. Η θρησκεία είναι ο κύριος δημιουργός και συντηρητής της πολιτιστικής ταυτότητας, μαζί με τους πολιτικούς θεσμούς. Οι άνθρωποι καλούνται να ξαναζήσουν γεγονότα σε τοποθεσίες που κατά συνθήκη ονομάζονται με ονόματα των μνημονικών τοποθεσιών. Π.χ. την Μεγάλη Παρασκευή ξαναζούμε την σταύρωση από την παιδική μέχρι την γηραιά ζωή μας. Με αυτόν τον τρόπο οικοδομείται και διατηρείται μια ταυτότητα και μια κοινή πολιτιστική μνήμη. Κάθε τόπος ζει το παρελθόν του, ως παρόν του. Γίνεται ένας «τόπος μνήμης». Θέλοντας να δώσουμε έναν ορισμό, θα μπορούσαμε να πούμε ότι ένας τόπος μνήμης είναι ένα μέρος όπου έχουν εντυπωθεί μνημονικά ίχνη, αποτυπωμένα στον τόπο μέσω μιας υλικής κατανοητής μορφής με μνήμη και ιστορία.

Ωστόσο, η μνήμη είναι συναισθηματική, ενώ η ιστορία προσπαθεί να είναι αντικειμενική. Η ιστορία αποτελεί μια κριτική γνώση και η μνήμη μια βιωματική συνείδηση, που δημιουργούν ένα κοινό χώρο ζωής (Τερζόγλου, 2006). Το «καθεστώς ιστορικότητας», αφορά τον τρόπο με τον οποίο μια κοινωνία ασχολείται με το παρελθόν της. Τον τρόπο, δηλαδή, αντίδρασης της σε ένα πλαίσιο ιστορικότητας που είναι όμοιο για την πλειονότητα των κοινωνιών, τον τρόπο που αντιλαμβάνεται, δομεί και βιώνει το χρόνο του παρελθόντος, του παρόντος και της στιγμής. Άλλωστε η συλλογική μνήμη, αποτελεί το άθροισμα των ατομικών συνειδήσεων και της ατομικής μνήμης, που στενά συνδέεται με τους τόπους που καθείς έχει ζήσει και αναπτυχθεί. Είναι μια έννοια δυναμική, που αντικατοπτρίζει ανάγκες, περιστάσεις και αλλαγές με χρήση περιοδική (Park, 2011). Η συλλογική μνήμη δεν αποτελεί μια απλή συσσώρευση κοινής γνώμης και γεγονότων, αλλά μια κοινή ψυχολογική συνείδηση και επικοινωνία μεταξύ γενεών, που δημιουργείται από πολλαπλές έννοιες και ερμηνείες των ανθρώπων.

Με αυτό τον τρόπο αναπτύσσεται η πολιτιστική μνήμη. Αυτή αφορά ίχνη του παρελθόντος, που είναι έτοιμα προς ανάκληση ή θαμμένα και χρίζοντα συστηματικής δουλειάς για την ανάκληση τους. Ο πολιτισμός φέρει ζωτικότητα, με την αναγνώριση ότι διατηρεί τις κοινότητες και οικοδομεί το κοινωνικό κεφάλαιο και την κοινωνική συνοχή. Καθώς, ο πολιτισμός εντάσσεται στους διάφορους κοινωνικούς τομείς, παράγει κοινωνική γνώση και αλληλεγγύη, μέσα από τα σύμβολα που προάγει

και την έννοια της ταυτότητας, οδηγώντας στην αυτοεκτίμηση, την ευημερία και την καλύτερη ψυ-
χική υγεία του ατόμου και της κοινωνίας (Scott, 2011) και παρέχοντας ένα νέο τρόπο θέασης της
θέσης μας στον κόσμο. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι η εγγραφή της παράδοσης και του
πολιτισμού αποτελεί ένα καθοριστικό παράγοντα για την ατομική και συλλογική ταυτότητα. Ότι
περνά στη λήθη, αυτομάτως εξαφανίζεται, ανεξάρτητα αν έχει εγγραφεί ή όχι σε κείμενα, καταλό-
γους ή βιβλία. Τα κουμμουνιστικά καθεστώτα και κυρίως εκείνο της Κίνας το γνώριζε αυτό και για
το λόγο αυτό διέταξε μετά την κατοχή του Θιβέτ να καταστρέψουν όλα τα κτήρια και αγάλματα του
Θιβετιανού Βουδισμού (Heller, 2001). Με τον τρόπο αυτό θέλησε να καταστρέψει τη συνολική
μνήμη και ταυτότητα ενός έθνους, καθώς ένα έθνος χωρίς παρελθόν, δηλαδή χωρίς μνήμη δεν έχει
ούτε παρόν, ούτε μέλλον. Χάνεται το νήμα της ιστορικής συνέχειας, ο μίτος σύνδεσης με το παρελ-
θόν και τις ρίζες ενός τόπου. Δεν υπάρχει αυτό που θα ονομάζαμε «πολιτιστική μνήμη».

Οι κοινωνίες και οι πολίτες διαμοιράζονται μέσα από δεδομένες, για αυτούς, έννοιες την
πολιτιστική μνήμη, την οποία δεν μπορούν να κατονομάσουν με την ονομασία αυτή, καθώς διαβιούν
εντός της. Ζουν και δρουν μέσα από την πολιτιστική μνήμη, χωρίς να γνωρίζουν ότι οι καθημερινές
τους συνήθειες, οι παραδόσεις, η ιστορία, τα μνημεία κλπ. εμπεριέχονται σε αυτή, και την θεωρούν
παγιωμένη. Παραδείγματος χάριν, το ότι κάποιος μπορεί να έχει ένα μνημείο απέναντι από την κα-
τοικία του ή ότι την Μεγάλη Παρασκευή δεν τρώμε κρέας ή ότι οι γιαγιάδες στα χωριά φορούν
κεφαλομάντηλα, θεωρείται περισσότερο σαν συνήθεια, σαν εικόνα καθημερινή, παρά σαν συνειδη-
τοποίηση της ουσίας αυτών. Την συνειδητοποίηση ότι τα πανηγύρια, αποτελούν εκτός από κοινωνι-
κές εκδηλώσεις και μια μοναδική ελληνική ταυτότητα, έκφρασης και γιορτής σε ένα τόπο. Για αυτό
το λόγο, πολύ συχνά, απομακρύνονται από τις έννοιες αυτές, ενώ ο πολιτισμός και η μνήμη είναι
παντού. Αυτό αποτελεί και ένα από τα βαθύτερα νοήματα της πολιτιστικής μνήμης. Ενυπάρχει και
περιρρέει τον κόσμο, ωστόσο, δεν μπορεί να γίνει πάντοτε αντιληπτή ως έχει, καθώς θεωρείται δε-
δομένη. Είναι δηλαδή, γεγονότα που ανακαλούνται αυτόματα και μπορεί να αφορούν την ιστορία,
την ποίηση, τα κτίσματα, τους πίνακες, σύμβολα και αλληγορίες, ωστόσο λόγω της επανάληψης ή
της πλήρους αποδοχής από τη νηπιακή ηλικία, έως και της άγνοιας, οδηγούμαστε στην μη συνειδη-
τοποίηση τους, στην πολιτιστική τους έννοια και μορφή. Ο Benjamin θα χρησιμοποιήσει τον όρο
«μνημονική μέθη», όπου οι μνήμες και οι εντυπώσεις είναι θραυσμένα ερείπια. Ερείπια προς ανά-
κληση, συντήρηση και διατήρηση.

Άλλωστε, συχνά γεγονότα και δεδομένα, κατά καιρούς, περνούν σταδιακά σε μια βραχύ-
χρονη λήθη και ανακαλούνται ως μνήμη και ως πολιτισμός την χρονική περίοδο που η κοινωνία και
ο άνθρωπος, είναι έτοιμοι να τα αποδεχτούν. Για το χρονικό διάστημα λήθης τους θα παραμείνουν
στο υποσυνείδητο για τον άνθρωπο και στον αιθέρα για τον πολιτισμό. Το τι επιλέγουμε να ενταχθεί,
στην κληρονομιά είναι απολύτως σημείο των καιρών. Έτσι, παλαιότερα, το Ολοκαύτωμα ήταν μη

αναφερόμενο γεγονός , ενώ σήμερα τα στρατόπεδα συγκέντρωσης αποτελούν μάρτυρες της «ιστορικής μνήμης» του παρελθόντος Η Γυάρος αποτελεί το χαρακτηριστικό παράδειγμα , μιας τέτοιας μνήμης, αναγνωρισμένης πλέον με κήρυξη ως «ιστορικός τόπος» (κήρυξη του Υπουργείου Αιγαίου το 2001). Η διαδικασία της συλλογικής λήθης, δεν αντιτίθεται απαραίτητως στη συλλογική μνήμη, αλλά αντιθέτως αποτελεί μια διαδικασία επιστροφής και επανεκτίμησης του παρελθόντος. Με τον τρόπο αυτό νέα δεδομένα εντάσσονται στις λίστες κληρονομιάς, ενώ άλλα, σπάνια, αναιρούνται. Η για κάποια χρόνια λήθη, αποτελεί διαδικασία χρόνου και χώρου, όπου για κάποιο χρόνο τα αντικείμενα παραμένουν και αποθηκεύονται σε ένα χώρο, αλλά δεν μετατρέπονται σε απορρίμματα , ώσπου να τους αποδοθεί κάποια αξία. Έτσι, τα αντικείμενα , οι τόποι, οι παραδόσεις κλπ , αποκτούν μια «δεύτερη ζωή», ενώ άλλα απορρίπτονται (Harrison, 2013).

Εδώ εμπεριέχεται και η έννοια του «τραύματος». Ως τραύμα για τον 20^ο αιώνα νοούνται οι πόλεμοι , οι γενοκτονίες , οι ήττες κλπ., οι κάθε είδους ανθρώπινες καταστροφές και ότι είχε ψυχική επίπτωση για την κοινωνία, βιώθηκε σαν ήττα. (Λιάκος, 2007). Το τραύμα διαφέρει για κάθε κοινωνική ομάδα και ηλικία, αλλά εμπεριέχει και κάτι κοινό, καθώς ενεργοποιεί την συλλογική συνείδηση, καθώς πρέπει να περάσει μια χρονική περίοδο , να ιστορικοποιηθεί για να αρχίσει η κοινωνία να μιλάει ξανά για αυτό. Με την ιστορικοποίηση , το τραύμα αρχίζει να επουλώνεται , καθώς έχει περάσει από την ιστορία και τη μνήμη, σε μια άλλη εποχή.



Εικόνα 2.18. Η Γυάρος (διατηρητέο μνημείο_2001), ως τόπος συλλογικής μνήμης και ενθύμησης της εξορίας ανθρώπων
Πηγή: <https://www.enandro.gr>



Εικόνα 2.19. Το «τραύμα» της ιστορίας και της εξόντωσης χιλιάδων Εβραίων από τα Στρατόπεδα συγκέντρωσης του Άουσβιτς
Πηγή: <https://www.sofokleousin.gr>

Οι κοινές αυτές μνήμες του παρελθόντος είναι ιδιαίτερες σημαντικές, καθώς δομούν ένα συγκροτημένο έθνος και οι κοινές μνήμες, λειτουργούν σαν συνεκτικές δυνάμεις, που δεσμεύουν μαζί τα άτομα. Μαζί με το μύθο, η μνήμη αποτελεί θεμελιώδες συστατικό ενός έθνους με υλικές και άυλες διαστάσεις. Μπορεί οι τόποι να διαφέρουν και να αφορούν μια συγκεκριμένη, μυθολογική ανεξάρ-

τητη ή και παραποιημένη θέση. Άλλωστε ο μύθος και κατ' επέκταση η μυθολογία, αποτελούν δυνάμεις της φύσης και εκδηλώσεις μιας αόρατης, τεχνητής μορφής, η οποία όμως έχει ένα αρχικό πραγματικό υπόβαθρο. Έτσι φαινόμενα, γεγονότα και στοιχεία της φύσης μετατρέπονται σε πλασματικά φαινόμενα και οντότητες, προσωποποιήσεις για την δημιουργία ή εξάλειψη των συναισθημάτων και κυρίως για την κατανόηση της ζωής. Ο Απολλιναιρ θα ισχυριστεί ότι: *« Η πραγματικότητα προχωρά προς τη μυθοπλασία. Η μυθοπλασία είναι που δημιουργεί την πραγματικότητα»*. Παραδείγματος χάριν, ο Καίσαρας, δεν δολοφονήθηκε στο Καπιτώλιο, αλλά όταν επισκεπτόμαστε το Καπιτώλιο στη Ρώμη, θεωρούμε ότι, λόγω των γραφόμενων κειμένων (π.χ. Σαίξπηρ), εκεί δολοφονήθηκε. Αυτή είναι μια πολιτιστική μνήμη σε δεύτερη τάξη, που δεν θα μελετηθεί στο παρόν κεφάλαιο.

Μέσα από τις διαδικασίες που περιεγράφηκαν, οι άνθρωποι αναπτύσσουν κοινές ρίζες και κοινό πολιτισμό, καθώς ο πυρήνας κάθε όντος, ο σπόρος, εμπεριέχει την μνήμη. Ο πυρήνας είναι η πρώτη συγκέντρωση της ύλης, που εμποτισμένη με πνεύμα αναπτύσσεται. Είναι συνδυασμός άυλων και υλικών στοιχείων, όπου εντός του, ενώνονται. Είναι ένας κύκλος που διαρκώς ανατροφοδοτείται και δεν σπα, μα μορφοποιείται μέσα από τη θέληση του δημιουργού, το όραμα, τις εμπειρίες, τα συναισθήματα κλπ. Ξεκινά μια απαραίτητα μεταμόρφωση της αρχικής σύλληψης της ιδέας, από τη «μη-φόρμα» στην «φόρμα», σε ένα πέρασμα από το «γίγνεσθαι» στο «γίνεται». Η μνήμη προέρχεται σαν δύναμη από την στιγμή της δημιουργίας και οδηγεί στην συνειδητοποίηση του «ΥΠΑΡΧΩ-ΘΕΛΩ-ΕΙΜΑΙ», που οδηγεί στην αυτογνωσία. Ξέρω τα προσωπικά μου όρια και τα όρια μου μεταξύ των άλλων. Η άγνοια ορίων και η διάλυση τους οδηγεί στο φόβο και άρα στην παύση της κίνησης και της δημιουργίας. Άλλωστε η μνήμη δεν είναι αποτέλεσμα ατομικής συνείδησης, αλλά εξαρτάται από το κοινωνικό πλαίσιο, ενσωμάτωσης της. Για το λόγο αυτό μπορεί οποιαδήποτε στιγμή να σβηστεί και να ανακληθεί μια νέα μνήμη. Έτσι θα λέγαμε, ότι η μνήμη είναι μια διαδικασία μεταβαλλόμενη που αφορά περισσότερο το παρόν, παρά το μέλλον, όπου μπορεί να ανακλά γεγονότα του παρελθόντος και να τα τοποθετεί ως μνήμη, στο πολιτισμό, την κληρονομιά και την παράδοση. Η άποψη που οφείλει να διατηρηθεί από το παρόν κεφάλαιο είναι ότι η μνήμη, αποτελεί ένα τρόπο επικοινωνίας και μεταβίβασης του πολιτισμού και της κληρονομιάς, από άτομο σε άτομο μέσω θεσμών, αρχείων, μνημείων κλπ. (Park, 2011). Άλλωστε στο ανθρώπινο ον δεν κληρονομούνται μόνο οι γενετικές ιδιότητες, αλλά και οι εμπειρίες που μεταβιβάζονται από γενιά σε γενιά. Διευρυμένα της άποψης αυτής, οι θεμελιώσεις αρχές ενός έθνους είναι αυτές που διατηρούν μια ζωντανή συνέχεια αυτού.

2.2 Η έννοια του πολιτισμού, της κληρονομιάς και της παράδοσης

Ο πολιτισμός και εν γένει η παράδοση και η κληρονομιά, είναι αντικείμενα που χρήζουν μελέτης σε ένα ενιαίο πλαίσιο ανάγνωσης και ερμηνείας τους και όχι αποσπασματικά, μεμονωμένα και αφαιρετικά του οργανικού ενιαίου πλαισίου, στο οποίο εντάσσονται, δηλαδή της κοινωνίας. Το κεφάλαιο αυτό, αναζητά τις ερμηνευτικές προσεγγίσεις του πολιτισμού, της κληρονομιάς και της παράδοσης. Οι έννοιες αυτές είναι άλλωστε, παρόμοιες και συχνά κοινά χρησιμοποιούμενες για την απόδοση του ίδιου νοήματος, δηλαδή του πολιτισμού μιας χώρας. Είναι σαφές ότι, για την πλειονότητα ειδικών και μη, εκφράζουν το ευρύτερο πολιτιστικό πλαίσιο, την ίδια έννοια, την έννοια της μεταβίβασης από γενιά σε γενιά, της μνήμης, της ταυτότητας ενός τόπου, που αποζητά να παραμείνει στο διηνεκές μέσα από την προσωπική του μνήμη και ιστορία. Ωστόσο, λόγω και της ευρύτητας της ελληνικής γλώσσας, υπάρχουν διαφοροποιήσεις των εννοιών αυτών, οι οποίες δίνονται ακολούθως.

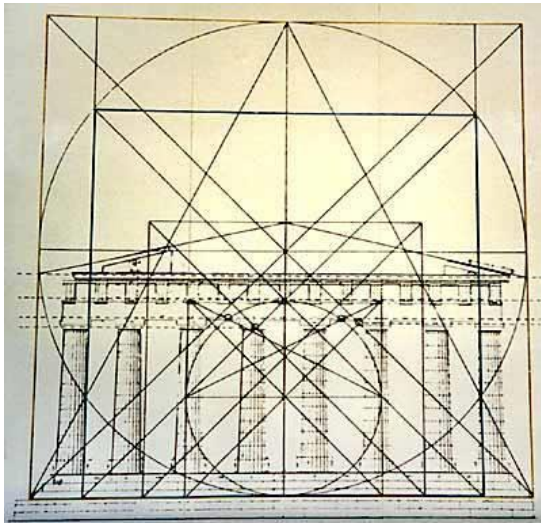
Ο πολιτισμός αποτελεί μια απολύτως διευρυμένη και δυσνόητη έννοια, που συνεχώς ανανεώνεται, αναθεωρείται και εμπεριέχει νέες εισροές ερμηνείας, από την ανθρωπότητα, την τέχνη, την λαογραφία, την αρχιτεκτονική κλπ. Η έννοια του πολιτισμού, στηρίχθηκε στην έννοια του «κάλλους», του ωραίου. Εκκινώντας την ερμηνεία του πολιτισμού από την έννοια αυτή, ο Πλάτωνας στο Σοφιστή Ιππία (ΠΛ ΙππΜ 303b–304e) θα καταλήξει στην θεώρηση για ωραίο «*ως πρόπον*» και «*ως ευχαρίστηση για τα μάτια και τα αυτιά*». Ο Πλάτων θα χρησιμοποιήσει μια φαινομενολογική προσέγγιση, που το συνδέει με το ωφέλιμο και το αγαθό. Το αγαθό όμως .. «*δεν είναι απαραίτητα όμορφο ή ωφέλιμο και το όμορφο ή ωφέλιμο, αγαθό*», σύμφωνα με τον Ανδρόνικο (Ανδρόνικος, 1986). Η αρχική αυτή προσέγγιση του Πλάτωνα γίνεται, καθώς προσπαθεί μέσα από μια σειρά συγγραμμάτων να αποδώσει την ιδέα του κάλλους, συνδέοντας την και με το κάλλος (όμορφο) της ψυχής (ωφέλιμο, αγαθό). Η ψυχή συνδεόμενη με την ιδέα του ωφέλιμου και αγαθού, διακοσμεί, δημιουργεί «κόσμο», «αρμονία», «ευταξία», «ωραιότητα», αυτά που ονομάζονται «κάλλος». Την άποψη για το ωραίο, ενισχύει και ο Goethe λέγοντας : «*το ωραίο είναι ένα πρωταρχικό φαινόμενο που ποτέ δεν φανερώνεται το ίδιο, αλλά μόνο η λάμψη του γίνεται ορατή μέσα σε χίλιες διάφορες εκδηλώσεις του δημιουργικού πνεύματος και είναι τόσο πολλαπλό και ποικίλο, όσο η ίδια η φύση*» (Eckermann, 2014). Ενσωματώνει την ιδέα της φύσης, με προεκτάσεις κυρίως άυλες, μέσα από τον άνθρωπο και την κοινωνία. Ο άνθρωπος και οι κοινωνίες των ατόμων, εκφράζουν μέσα από δράσεις και συναισθήματα «*την συλλογική συνείδηση ενός τόπου, την οποία μπορούμε να ονομάζουμε πολιτισμό*», θα ισχυριστεί ο Στεφάνου (Στεφάνου, 2000). Αυτή, ίσως να είναι, μια σύντομη ερμηνεία εμπεριέχουσα πολλαπλές συνιστώσες του πολιτισμού, η οποία μπορεί να χρησιμοποιηθεί, σε μια σύντομη μελέτη του. Ωστόσο είναι αναγκαίο να εξετασθεί σε μεγαλύτερο βάθος η ερμηνεία του πολιτισμού, ώστε να μπορέσουμε

να αποδώσουμε την συνολική αντιληπτική του εικόνα, το μέγεθος των παραμέτρων του και των εμπεριεχόμενων πόρων του.

Οι ερμηνείες που έχουν αποδοθεί στον πολιτισμό είναι πολλές και σε πλήθος πεδίων (διοίκηση αρχιτεκτονική, ψυχολογία), καθιστώντας δύσκολο τον σαφή ορισμό του, όντας μια έννοια τόσο διευρυμένη και ευρέως χρησιμοποιούμενη. Η πολυπρισματική αυτή ερμηνεία, μπορεί να αποτυπωθεί μέσα από την αντιφατική της ερμηνεία, στο Δυτικό και στον Ανατολικό κόσμο. Στις δυο αυτές περιοχές, οι ερμηνείες και εκφάνσεις του πολιτισμού, όπου η έννοια παραμένει κοινή, αποδεικνύουν, το εύρος ερμηνείας που καλύπτει. Με αρχική πηγή την ανθρωπολογία και την αρχαιολογία, ο πολιτισμός εξελίχθηκε διαφορετικά για Δυτικούς και Ανατολικούς λαούς. Συγκεκριμένα, η Δυτική κουλτούρα ενθαρρύνει περισσότερο, μια ανεξάρτητη δομή που αντιλαμβάνεται τον πολιτισμό ως μια αυτόνομη αλλά οριοθετημένη οντότητα, δίνοντας έμφαση στην ανεξαρτησία και τη μοναδικότητα του πολιτισμού και του ατόμου. Αντίθετα, η Ανατολή, π.χ. η Ασιατική κουλτούρα, προωθεί μια αλληλεξαρτώμενη δομή που θεωρεί τον πολιτισμό και τον άνθρωπο ως αλληλοσυνδεδεμένο με τους άλλους, δίνοντας έμφαση στην αρμονία όλων. Αυτό σημαίνει ότι ο Δυτικός κόσμος, στο οποίο διαβιούμε και είναι και το κύριο αντικείμενο μελέτης της παρούσας διατριβής έχει αυτοαναφορικότητα, σε αντίθεση με τον αλληλοσυνδεδεμένο Ανατολίτικο κόσμο. Συγκεκριμένα ο Δυτικός κόσμος, εστιάζει στον άνθρωπο, ως οντότητα ενώ ο Ανατολίτικός κόσμος, στο σύνολο. Έτσι, στο πλαίσιο αυτής της διδακτορικής διατριβής οφείλει να γίνει εξ' αρχής η σύμβαση ότι η ερμηνεία, κατανόηση και χρήση του πολιτισμού σε όλα τα κεφάλαια της μελέτης, αφορά την αντίληψη του Δυτικού κόσμου, καθώς με τον τρόπο αυτό, μπορεί να γίνει άμεσα κατανοητός και διαχειρίσιμος από τους μελλοντικούς χρήστες, αναγνώστες και ερευνητές, της παρούσας διατριβής.

Θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε, ότι ο Δυτικός κόσμος συνδέεται περισσότερο με τα υλικά πολιτιστικά αγαθά, ενώ ο Ανατολίτικος με τα άυλα πολιτιστικά αγαθά. Η μεγαλύτερη διαφοροποίηση έγκειται στο γεγονός του αντικειμένου. Έτσι, όπως αναφέρουν οι (Han και Humphreys, 2016) τα παιδιά στο Δυτικό κόσμο, δεν μπορούν εύκολα να μάθουν μια λέξη, αν δεν την συνδέσουν οπτικά με ένα αντικείμενο, σε αντίθεση με τα παιδιά στην Κίνα, που η λέξη για αυτά αποτελεί μια έννοια. Αυτό φανερώνει την άμεση σύνδεση του Δυτικού κόσμου με τον υλικό και του Ανατολικού με τον άυλο πολιτισμό, χωρίς αυτό να σημαίνει πως δεν εμπεριέχουν και τις δυο πολιτιστικές μορφές. Άλλωστε συνολικά ο πολιτισμός αποτελεί ένα σύστημα ιδεών, που προκαλεί σχέσεις και καθορίζει όρια, μέσα από την γενική θεώρηση του τόπου και την ανθρώπινη παρατήρηση, σε ένα υγιές οργανωμένο σύστημα. Η κύρια διαφοροποίηση αφορά το βαθμό ενσωμάτωσης του υλικού και άυλου πολιτισμού σε κάθε ένα από τους δύο τόπους (Ανατολικό και Δυτικό κόσμο). Αφορά, το πλαίσιο ερμηνείας, κατανόησης και αξιολόγησης, που οδηγεί σε διαφορετικούς τρόπους προστασίας, αντιμετώπισης, διαφύλαξης και μεταβίβασης του πολιτισμού από γενιά σε γενιά.

Αναφορικά με τα παραπάνω και για την ευκολότερη κατανόηση τους, δίνεται το παράδειγμα των Ιαπωνικών ναών του Ανατολικού κόσμου. Ο ναός του «Ise», της θρησκείας Shinto, κατασκευασμένος από ξύλο, διαλύεται και ανακατασκευάζεται με τα ίδια υλικά (ίδιο τύπο ξύλου), ανά 20 έτη.



Εικόνα 2.20. Ο ναός του Παρθενώνα και η έννοια της γεωμετρίας και της «χρυσής τομής» , ως έκφραση του άυλου πολιτισμού στο Δυτικό κόσμο

Πηγή: mixanitouxronou.gr



Εικόνα 2.21. Ο Ναός «Ise» που καταστρέφεται και επαναδομείται με τα ίδια υλικά. Ο ανατολικός κόσμος εστιάζει πρωτίστως στον άυλο πολιτισμό.

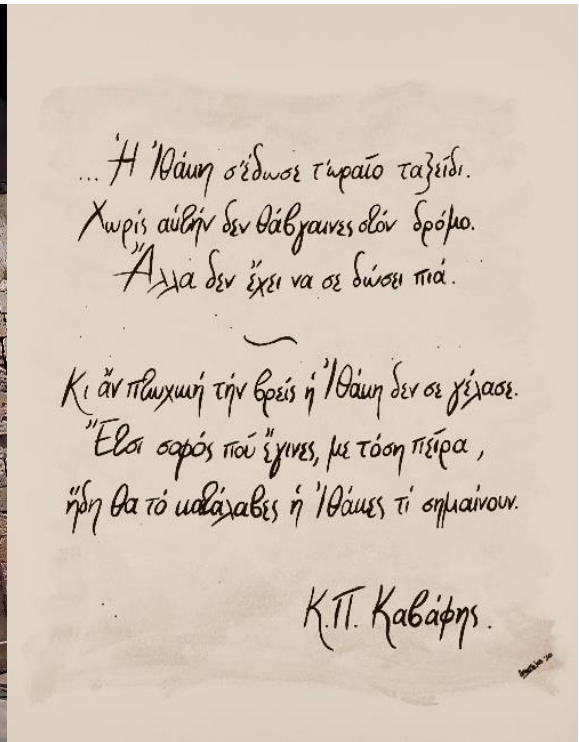
Πηγή: tripadvisor.gr

Η διαδικασία αυτή, γίνεται για περισσότερο από 20 αιώνες , χωρίς να υποστεί καμία μορφολογική ή πνευματική αλλαγή. Αυτό αποτελεί ένα κύκλο της ιστορίας, που έχει αναστρεψιμότητα, καθώς η Δυτική φιλοσοφία στηρίζεται στη διατήρηση του ιστορικού μνημείου , ενώ ο ανατολικός κόσμος εστιάζει στη συντήρηση του πνεύματος που τα μνημεία του, αντιπροσωπεύουν (Vecco, 2010). Το γεγονός αυτό είναι ξένο και αρκετά δυσνόητο για την Δυτική κοινωνία στην οποία διαβιούμε, καθώς είναι αδύνατον να μπορέσει κάποιος να αποδεχτεί την καταστροφή ενός μνημείου , π.χ. του Λευκού Πύργου στη Θεσσαλονίκη και την ανοικοδόμηση του με τα ίδια υλικά. Η γεωμετρία του Δυτικού κόσμου και η υλική εκδοχή αντίληψης, εντάσσει δευτερευόντως τα άυλα στοιχεία. Ο Παρθενώνας, αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα δείγματα του υλικού πολιτισμού, ωστόσο η μορφή του αφορά τον άυλο «Κανόνα της χρυσής τομής». Η καταστροφή του υλικού στοιχείου, για το Δυτικό πολιτισμό, σημαίνει πως αυτομάτως, αυτομάτως χάνεται κάθε άυλη προέκταση του, καθώς η υλική υπόσταση των στοιχείων είναι αλληλένδετη με την μνήμη, την ιστορία και «εγείρει» την άυλη υπόσταση που έχουν. Το υλικό στοιχείο, γίνεται η κύρια πηγή αντιπροσώπευσης και της υλικής και της άυλης εκδοχής του μνημείου. Το εκάστοτε μνημείο ή πολιτιστικό αντικείμενο του κάθε τόπου, γίνεται αντιληπτό από το έργο και όχι από το πνεύμα. Το μνημείο γίνεται ο φορέας ερμηνείας της ιστορίας και χωρίς αυτό ,πολλές φορές, η ιστορία χάνεται.

Φανερώνεται, λοιπόν ότι ο πολιτισμός, για να κατανοηθεί από τον Δυτικό κόσμο σε όλες τις μορφές έκφρασης του, οφείλει να χωρίζεται σε άυλη και υλική πολιτιστική κληρονομιά. Ο διαχωρισμός αυτός, εκτός από μια κανονιστική έννοια, αποτελεί και ένα τρόπο συνολικής κατανόησης των διαφορετικών εκφάνσεων του πολιτισμού μέσα από την άυλη και υλική πολιτιστική κληρονομιά. Η άυλη κληρονομιά νοείται σαν ένας σχεσιακός όρος σε αντίθεση με τον όρο υλική κληρονομιά. Σε κάθε τόπο, η άυλη κληρονομιά θεωρείται λιγότερο προφανής σε σχέση με την υλική. Η άυλη κληρονομιά έχει συνδεθεί περισσότερο με το ασήμαντο ή το εφήμερο, σε αντίθεση με το υλικό ή το διαρκές, που είναι απτό, ομοιόμορφο και μόνιμο. Η υλική κληρονομιά, είναι π.χ. ένα μνημείο, ενώ η άυλη ένα ποίημα. Σε αυτή τη σχέση, που δημιουργείται μεταξύ των δύο, το άυλο, παρουσιάζεται ως το λιγότερο ουσιαστικό, το λιγότερο ανθεκτικό και επομένως το λιγότερο προφανές (Arizpe, 2013). Βέβαια αυτό, όπως θα αναλυθεί εκτενέστερα παρακάτω, είναι μια ερμηνεία περισσότερο επιφανειακή και κανονιστική, που ωστόσο συχνά επικρατεί. Για το λόγο αυτό και συχνά εκλείπουν μελέτες ή ερμηνείες περί του άυλου πολιτισμού.



Εικόνα 2.22. Η έννοια του υλικού πολιτισμού_ Κιουσούκ Χασάν Τζαμί_ Χανιά
Πηγή: Προσωπικό αρχείο



Εικόνα 2.23. Η έννοια του άυλου πολιτισμού_ Ποίημα «Ιθάκη»,_ Καβάφης
Πηγή: fortunegreece.gr

Ενισχύοντας την ερμηνεία του άυλου πολιτισμού, θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι συνδέεται περισσότερο με την έννοια της «παράδοσης». Η παράδοση, λοιπόν, εκφράζει τα άυλα στοιχεία του πολιτισμού, αυτά του πνεύματος, τα άμεσα δημιουργούμενα από τον άνθρωπο και την κοι-

ωνία. Μπορούμε δηλαδή με τον όρο 'παράδοση', εφ' εξής να εννοούμε σε μια περισσότερο διευρυμένη έννοια τις άυλες προεκτάσεις του πολιτισμού καθώς είναι... *«ό,τι αναπτύσσεται ιστορικά και μεταδίδεται (στα πλαίσια μιας ομάδας, κοινωνίας κτλ.) από γενιά σε γενιά σε σχέση με συμπεριφορές, αντιλήψεις, ιδέες, έθιμα, δραστηριότητες, πρακτικές κτλ.»* (Λεξικό της κοινής Ελληνικής,2020). Η έννοια της παράδοσης από τον 19^ο αιώνα και μετά, θα αντικατασταθεί με την έννοια της Ιστορίας, μέσα στο ευρύτερο πλαίσιο της νεωτερικότητας. Ο κόσμος γίνεται ιστορικός και ιστοριοποιείται, μέσα από την διατήρηση του παρελθόντος σε ένα πλαίσιο ιστορικό (Λιάκος, 2011). Σύμφωνα με τον Σπανομαρίδη η παράδοση είναι ... *«η ενσαρκωμένη μνήμη, και είναι πάντοτε παρούσα, ακόμα και ως πιθανότητα ανάμνησης»*. Αποτελεί μια μεταφορά των πρωταρχικών αξιών και συμβόλων στο χρόνο (Σπανομαρίδης, 2013).

Η ιστορία και η παράδοση αποτελούν εμπειρέχοντα στοιχεία του πολιτισμού, ο οποίος αφορά ένα σημείο αναφοράς πληθώρας ερμηνειών. Σύμφωνα με το λεξικό του Κέντρου Ελληνικής γλώσσας ο πολιτισμός είναι: *«το σύνολο των υλικών, πνευματικών, τεχνικών επιτευγμάτων και επιδόσεων, που είναι αποτέλεσμα των δημιουργικών δυνάμεων και των ικανοτήτων του ανθρώπου και που εκφράζεται ιστορικά στους τύπους και στις μορφές οργάνωσης και δράσης της κοινωνίας καθώς και στη δημιουργία (υλικών και πνευματικών) αξιών»*. Παρατηρούμε, λοιπόν, ότι ο πολιτισμός αντιμετωπίζεται ως ένα, αρχικά, σύνολο εμπειρέχων κατηγορίες σε πρακτικό και πνευματικό επίπεδο, καθώς αφορά τεχνικές, αλλά και δυνάμεις και ικανότητες, που δρουν μέσα από ένα άλλο σύνολο αυτό της «εν δυνάμει» ικανότητας του ανθρώπου και της κοινωνίας. Αφορά, δηλαδή δυο σύνολα συνεργασίας, ένα σχετιζόμενο με το αποτέλεσμα των δυνάμεων/ικανοτήτων του ανθρώπου και ένα σε σχέση με την ιστορία και την οργανωτική δομή της κοινωνίας. Βασική πηγή των δύο συστημάτων και συνόλων, ο άνθρωπος, εκφραζόμενος μέσα από την μεμονωμένη του οντότητα και από την ύπαρξη του ως μέλος της κοινωνίας στο ευρύτερο σύστημα, αποτελεί την κινητήρια παράμετρο και οντότητα όλων των δημιουργούμενων στοιχείων του πολιτισμού, σε μια αέναη συνέχεια και εξέλιξη της ζωής.

Η ιστορία, δηλαδή, δεν αποτελεί ένα τμήμα μιας κοινωνίας, αλλά παράγεται μέσα από αυτή. Η λέξη ιστορία προέρχεται από το ουσιαστικό «*ίστωρ*», σχηματιζόμενο από το ινδοευρωπαϊκό «*vid* (Λεξικό της κοινής Ελληνικής,2020).». Για τον Όμηρο ο Ίστωρ ήταν ο δικαστής, ο κριτής, αυτός που μπορούσε να δώσει μια αξιόπιστη μαρτυρία. Το «ιστορείν» έχει την έννοια του γινώσκειν, μανθάνειν, εξετάζειν. Η έννοια της ιστορίας ενσωματώνει ταυτόχρονα το λόγο και το μύθο ενός τόπου, αλλά εξαρτάται από την αντίληψη περί ιστορίας, που επικρατεί την εκάστοτε χρονική περίοδο. Η αντίληψη, δηλαδή του παρελθόντος, διαμορφώνεται από τις πολιτισμικές διαθεσιμότητες του παρόντος (Λιάκος,2007). Η ιστορία αρχίζει να ενσωματώνεται στην κοινότητα, μέσα από την καλλιέργεια μιας εθνικής συνείδησης και χρέους προς τους προγόνους. Η ιστορία αρχίζει να γράφεται, με διαφο-

ρετικούς όρους, σαν μια παρακαταθήκη του παρελθόντος. Η ιστορικοποίηση της , αφορά σε ορισμέ-
νες περιπτώσεις και την αντικειμενοποίηση της. Η ιστορία , δεν διαμορφώνεται από το αντικείμενο
της, αλλά από την κοινότητα εκείνων που μελετούν το αντικείμενο. Κάθε κοινωνία μελετά την ιστο-
ρία της μέσα από τις πολιτισμικές της αναφορές. Οι πολιτισμοί είναι το υποκείμενο γραφής της ιστο-
ρίας. Κάθε πολιτισμός αναπτύσσει διαφορετικές μορφές του παρελθόντος, που τις περιγράφει μέσα
από ένα ιστορικό παρελθόν. Έτσι, τουλάχιστον για το Δυτικό κόσμο, δημιουργείται μια παγκόσμια
ιστορία, μέσω της οποίας μια κοινωνία κάνει απολογισμό. Η ιστορία σύμφωνα με τον (Λιάκος, 2007)
είναι ... «ένα γλωσσικός και πολιτισμικός δείκτης διαφορετικών τρόπων κατανόησης της κοινωνικής
χρονικότητας».



**Εικόνα 2.24. Η ιστορία και το ιστορικό γεγονός του Β΄
Παγκοσμίου Πολέμου**
Πηγή: fortunegreece.gr



**Εικόνα 2.25. Η παράδοση και παραδοσιακό χορό
της Θράκης (ζωναράδικος)**
Πηγή: fortunegreece.gr

Ο πολιτισμός, όπως ήδη αναφέρθηκε, ως ένα σύνολο, ένας οργανισμός δομείται πάνω σε
σχέσεις δίπολων , αλλά και περισσότερων κατηγοριών , ως άθροισμα των συνολικών δεδομένων του.
Αυτό σημαίνει ότι ο πολιτισμός σχετίζεται με το περιβάλλον στο οποίο γεννάται και πορεύεται , με
αλλαγές και ενισχύσεις , εμπεριέχοντας εκτός από τα φυσικά στοιχεία και τα ανθρωποποίητα, δηλαδή
τα από τον άνθρωπο δημιουργούμενα και τέλος, τα άυλα. Ο πολιτισμός άλλωστε δεν είναι μια έννοια
στατική , αλλά συνεχώς εξελισσόμενη και ανατροφοδοτούμενη μέσα τη φύση, τον άνθρωπο και το
πνεύμα, σε ένα συγκεκριμένο αλλά και ευρύτερο χρόνο και τόπο. Οι (Otte και Binder, 2015) , σε μια
προσπάθεια συγκέντρωσης πολλαπλών ερμηνειών, ανιχνεύουν έξι διαφορετικές επιστημονικές χρή-
σεις του πολιτισμού:

1. Πολιτισμός ως δημιουργήμα της ανθρωπότητας (όπως και η 'φύση').
2. Η ανθρωπολογική έννοια του πολιτισμού ως κοινωνικής οργάνωσης ολόκληρων κοινωνιών.
3. Οι πολιτισμοί ως ιστορικές γενεές των παγκόσμιων πολιτισμών (π.χ., Δυτική κουλτούρα).

4. Ο πολιτισμός ως το σύστημα αξιών μιας κοινωνίας, μιας ομάδας ή ενός ατόμου
5. Ο πολιτισμός ως τρόπος ζωής μιας κοινωνίας, μιας ομάδας ή ενός ατόμου, ή σαν ένα σύνολο τυπικών πρακτικών καθημερινής ζωής
6. Πολιτισμός από την άποψη της τέχνης
Στις έννοιες αυτές θα μπορούσε να προστεθεί:
7. Πολιτισμός υπό την έννοια της λαογραφίας, της παράδοσης, των ηθών και των εθίμων
8. Πολιτισμός μέσα από τις τελετουργίες και τους μύθους ενός τόπου
9. Τα πνευματικά και τεχνικά επιτεύγματα του ανθρώπου κλπ κλπ.

Ωστόσο, οι ερμηνείες του είναι ακόμη περισσότερες. Στις διαφορετικές αυτές ερμηνείες, ανιχνεύονται κοινά στοιχεία, όπως: το ότι είναι πολυεπίπεδος, ότι αφορά τα άτομα, την ιστορία-λαογραφία και την κοινωνία και είναι σχετικά σταθερός. Όλες αυτές οι διαφορετικές έννοιες είναι σωστές και αλληλένδετες και δεν μπορούν να παραλειφθούν και να μην ενσωματωθούν, στη συνολική μελέτη του πολιτισμού. Άλλωστε, κάθε τόπος αναπτύσσει το δικό του πολιτισμό, χρησιμοποιώντας με διαφορετική ένταση την κάθε παράμετρο και ερμηνεία. Αυτό είναι που διαφοροποιεί, τον τοπικό από τον εθνικό και τον παγκόσμιο πολιτισμό, αν και ο πολιτισμός είναι κάτι το ευρύτερο και το καθολικό. Ωστόσο κάθε τόπος και κοινωνία, εκφράζει μια διαφορετική πολιτιστική εικόνα, μια διαφορετική ταυτότητα του κάθε τόπου. Άλλωστε, η λέξη «πόλις», από την οποία προκύπτει ο πολιτισμός, είναι ένας τόπος με λόγο και μύθο, όπου κάθε πόλη δημιουργεί μια «ταυτότητα» μέσα από το δικό της λόγο και μύθο, σε λογικό και πνευματικό αντίστοιχα επίπεδο (Στεφάνου,2000). Η πολιτιστική ταυτότητα, είναι κάτι ευρύτερο του πολιτισμού, είναι το αποτέλεσμα μιας συλλογικής ιστορικής εμπειρίας πολλών τομέων, δημιουργώντας ένα κοινό αξιακό σύνολο. Η έννοια της αξίας είναι πολύ σημαντική για τον πολιτισμό και την κληρονομία. Η πολιτιστική αξία μπορεί να εμπεριέχει την (Iacob et al., 2012): αισθητική αξία, πνευματική αξία, κοινωνική αξία, ιστορική αξία, συμβολική αξία, αξία αυθεντικότητας.

- Η αισθητική αξία αναφέρεται σε ποιότητες γενικά χαρακτηρισμένες ως "όμορφες", ανεξάρτητα από το αν αυτές οι ιδιότητες είναι εγγενείς ή αποδίδονται από το χρήστη
- Η πνευματική αξία υπερβαίνει την αντικειμενικότητα και μπορεί να συμβάλει στην αίσθηση της ταυτότητας μιας κοινότητας, ενός μεμονωμένου μέλους του κοινότητας ή ενός επισκέπτη που τους ενώνει, η πολιτιστική εμπιστοσύνη και ο δεσμός μεταξύ του τοπικού και του παγκόσμιου περιβάλλοντος.
- Η κοινωνική αξία αφορά την αλληλοκατανόηση και τον διαπολιτισμικό διάλογο που αναδύονται από την ευαισθητοποίηση σχετικά με την ύπαρξη παρόμοιας πνευματικής αξίας από άλλες κοινότητες. Η ερμηνεία του πολιτισμού ως αξιών και πεποιθήσεων που μοιράζονται τα ίδια σαν

μια ομάδα δείχνει ότι η κοινωνική αξία της κληρονομιάς μπορεί να αντικατοπτρίζεται στην κοινωνική σταθερότητα και τη συνοχή της κοινότητας. Αυτό συμβάλλει στην αναγνώριση αυτών των αξιών από την κοινότητα και την καθιστούν σαν ένα επιθυμητό μέρος για να ζήσουν και να εργαστούν.

- Η ιστορική αξία είναι, χωρίς αμφιβολία, εγγενής στην κληρονομιά και είναι εύκολα αναγνωρίσιμη και πιο αντικειμενική. Το κύριο όφελος είναι ότι βοηθά στον προσδιορισμό της ταυτότητας του κάθε λαού και τη σύνδεση του με το παρελθόν, βοηθώντας την κατανόηση του παρόντος και του μέλλοντος.

- Όσον αφορά τη συμβολική αξία, μια κληρονομιά μπορεί να μεταδώσει κάποιες ερμηνείες και αξίες που βοηθούν την κοινότητα να ερμηνεύσει την ταυτότητα της και να εκφράσει την πολιτιστική της προσωπικότητα.

- Τέλος, η αξία αυθεντικότητας αναφέρεται στο γεγονός ότι η κληρονομιά μπορεί να εκτιμάται για τις ιδιότητές της να είναι πραγματική και μοναδική.

Παρατηρούμε πολλαπλές ερμηνείες και ταυτότητες της πολιτιστικής κληρονομιάς ενός τόπου, που αποδίδουν τις διαφορετικές εκφάνσεις του πολιτισμού, μέσα από τους διάφορους συμβολισμούς. Οι ερμηνείες αυτές μαζί ή μεμονωμένα ή επιλεκτικά απαρτίζουν το πολιτισμό ενός τόπου, με κύρια παράμετρο τον άνθρωπο που είναι εκείνος που του αποδίδει την οποιαδήποτε αξία. Άλλωστε, η συνύπαρξη των ανθρώπων, όπου απαρτίζουν το αξιακό και κοινωνικό αυτό σύνολο, είναι η δημιουργία μιας πόλης, τόπου (Στεφάνου,2000). Ως χώρος αλληλεπίδρασης και εμπειρίας ενός αξιακού συνόλου, μια πόλη είναι πάντα ένα «εν κινήσει» αντικείμενο, που συγκεντρώνει πολίτες και μέσα από τη συναστροφή τους βοηθά στην ανάπτυξη των ατομικών συνειδήσεων, που οδηγούν στη συλλογική συνείδηση του τόπου.

Η εικόνα της πόλης και κατ' επέκταση ο πολιτισμός της είναι το *"αποτέλεσμα μιας αμφίδρομης διαδικασίας μεταξύ παρατηρητή και παρατηρούμενου"* (Lynch, 1960), αφού ο κάθε άνθρωπος ταυτοχρόνως μετατρέπεται σε παρατηρητή και παρατηρούμενο, σε μια διαδικασία εναλλαγής ρόλων στα πλαίσια του πολιτισμού και της κοινωνικής ζωής. Η πόλη, ως κοινωνικός θεσμός, είναι σίγουρα ένας πολιτιστικός χώρος, υπό την έννοια ότι μεταδίδει πολιτισμό στο έδαφος της και ο πολιτισμός εκφράζεται με διαφορετικές μορφές σε αυτό το έδαφος. Μέρος αυτής της κουλτούρας του πολιτισμού είναι και η ιδέα της κοινωνικότητας: η κοινωνικότητα της διασύνδεσης ατόμων. Ο πολιτισμός, διασυνδέει τα άτομα μέσω των υλικών και των πνευματικών δημιουργιών, που ενσωματώνονται διαδοχικά, στην ανάπτυξη της ανθρώπινης κοινωνίας. Τέτοια υλικά και άυλα δημιουργήματα αποτελούν τα μνημεία, τα κτήρια, η παράδοση, τα ήθη και τα έθιμα, ως εκφράσεις πολιτισμού, που βοηθούν τα άτομα να απορροφήσουν την συλλογική ταυτότητα ενός τόπου και να την εμπλουτίσουν με τη δική τους ταυτότητα, ερμηνεία και τα δικά τους βιώματα.

Ωστόσο η έννοια της άυλης και υλικής πολιτιστικής κληρονομιάς, αποτελεί ένα ευρύτερο επίπεδο μελέτης και ερμηνείας του πολιτισμού, διευρύνοντας ακόμη περισσότερο την κατηγοριοποίηση του. Ο (Jameson, 2007) δίνει μια διαφορετική ερμηνεία, των άυλων και υλικών πόρων χωρίζοντας εκ νέου σε κατηγορίες που περιλαμβάνουν:

1. **Ιστορικούς πόρους:** τοποθεσίες, οικοδομήματα, γειτονιές, περιοχές, τοπία, πάρκα, ράντσα, φάρμες, αποθήκες
2. **Εθνοτικά Υλικά και Άυλα αγαθά:** χαρακτηριστικά που σχετίζονται με εθνοτικές, μειονοτικές ή θρησκευτικές ομάδες, περιλαμβανομένων των οικισμών, των οικημάτων, των γλωσσών, των τρόπων ζωής, των αξιών, της εργασίας, της εκπαίδευσης.
3. **Φυσικά χαρακτηριστικά:** γεωμορφολογία, βλάστηση, τοπογραφία, νερό
4. **Χαρακτηριστικά περιβάλλοντος χώρου:** κλίμα, επίπεδα θορύβου, μυρωδιές, ποιότητα φωτός
5. **Ορατές δραστηριότητες:** φεστιβάλ, εκδηλώσεις, καθημερινές δραστηριότητες
6. **Φυσικούς παράγοντες:** όρια, χρώματα είδη οικημάτων και πυκνότητες, μεγέθη, πολεοδομικός ιστός
7. **Άυλα:** ιστορία, τρόποι ζωής, δομή λήψης πολιτικών αποφάσεων, αίσθημα της κοινότητας, δομή της κοινωνίας, παράδοση, αξίες

Παρατηρούμε ότι ο διαχωρισμός αυτός διευρύνει την έννοια των άυλων και υλικών πολιτιστικών αγαθών, καθώς διαχρονικά η έννοια του πολιτισμού με στόχο τη μεταβίβαση από γενιά σε γενιά και της συνέχιση στο μέλλον, «έγειρε» προς την πλευρά του υλικού πολιτισμού, γεγονός που αποδεικνύεται και από το πλήθος των συμβάσεων, διατάξεων και νομοθετημάτων, που αυτός διαθέτει. Αυτό γίνεται εμφανές και αντιληπτό και από τον εκτενή παραπάνω διαχωρισμό των επτά κατηγοριών, καθώς από τις επτά κατηγορίες, οι έξι είναι ή είναι διατυπωμένες για να είναι (χρήση της λέξης «ορατές», στο δραστηριότητες), ως υλικά δημιουργήματα. Η πολιτιστική ταυτότητα, όμως, ενός τόπου, όπως προαναφέρθηκε περιλαμβάνει εκτός των υλικών δεδομένων και αξίες, στάσεις, έθιμα, ιστορική μνήμη, γλώσσα, λογοτεχνία, τέχνη κλπ. Άλλωστε ο πολιτισμός δεν είναι γνώμη, είναι βίωμα για αυτό και συνδέεται με αίτια και συναισθήματα ψυχολογικά και συναισθηματικά. Η γνωστική ψυχολογία ισχυρίζεται ότι ο πολιτισμός αποτελεί μια συλλογή γνώσεων, ενώ για την πολιτισμική ψυχολογία, ο πολιτισμός συνδέεται με τις αφηγήσεις (συστήματα σκέψης, επικοινωνίας κλπ.) (Mutsumi κ.α., 2015). Σε οποιαδήποτε, ωστόσο ερμηνεία του, διαχρονικά δεν μπορεί να αμφισβητηθεί η διπλή του υπόσταση, ανεξαρτήτως της ποσότητας χρήσης της κάθε μορφής. Πολλές χώρες έχουν ακολουθήσει τις δικές τους πολιτικές διατήρησης, όμως είναι σαφές ότι η διατήρηση του παρελθόντος αποτελεί μια πηγή πολιτιστικής ταυτότητας και βάση αναφοράς για την πολιτιστική ταυτότητα του μέλλοντος. Για αυτό και συχνά χρησιμοποιούνται έννοιες, όπως το "πνεύμα του τόπου",

το «genius loci», που συνδέουν τον τόπο με τα συναισθήματα, τη ταυτότητα, τη κοινωνικής αλληλεπίδραση και συνοχή, επιτρέποντας τη δημιουργία πνευματικών δεσμών μεταξύ ανθρώπων, κτηρίων, αντικείμενων και τοποθεσιών. Το «πνεύμα του τόπου», συνδέεται με μια Ρωμαϊκή έννοια, όπου κάθε ανεξάρτητο ον έχει το δικό του δαιμόνιο (genius), δηλαδή το πνεύμα-φύλακα του. Το πνεύμα αυτό δίνει ζωή στους ανθρώπους και τους τόπους, τους οποίους και συνοδεύει από τη ζωή ως τον θάνατο, καθορίζοντας το χαρακτήρα και την ουσία τους.

Η ύπαρξη του genius loci δίνει σε κάθε περιοχή ιδιαίτερες ιδιότητες και χαρακτηριστικά που τη δομούν (Schulz, 2009). Η διατήρηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του τόπου, επιτυγχάνεται μέσα από την ενίσχυση του χαρακτήρα του. Οι άυλες ερμηνείες, γίνονται οι συνδετικοί κρίκοι του τόπου, το κοινό υπόβαθρο, σαν ένα κοινό σημείο αναφοράς. Το genius loci έχει μια διανοητική και μια βιωματική διάσταση, εξελίσσεται δηλαδή σε δύο διαστάσεις, στο επίπεδο της διανόησης και της βίωσης του τόπου. Η έννοια αυτή μας επιστρέφει σε μια πορεία επαναπροσδιορισμού της έννοιας του πολιτισμού, σαν μια κατάστασης διανόησης και παρουσίας, της βίωσης και της γνώσης, σαν νέα δίπολα και περισσότερο διευρυμένα εννοιολογικά εργαλεία. Ο πολιτισμός είναι από την φύση του δυσνόητος, αλλά και συνεχώς εμπλεκόμενος με κύριες έννοιες κοινωνικές, οικονομικές, πολιτικές, περιβάλλοντος, δημιουργώντας συνεχώς ερμηνείες και νέα «μέτωπα» προσδιορισμού, συμπεριόντων, διαχειρίσεων και πιθανών δια δράσεων μεταξύ των τομέων αυτών. Άλλωστε η αειφορία, η ισορροπία, η πρόοδος και η εξέλιξη κρίνεται σαν επιτυχημένο αποτέλεσμα μέσα από την ταυτόχρονη, ισόποση ανάπτυξη των παραπάνω παραμέτρων.

Ο πολιτισμός, ως έννοια των κοινωνικών θεσμών προεκτεινόμενος στην οικονομία, είναι ένα αγαθό κοινωνικό, καθώς σύμφωνα με τους οικονομικούς όρους του κοινωνικού αγαθού, προσφέρεται δωρεάν σε όλους και δεν είναι ανταγωνιστικό ως προς δυο χρήστες. Μπορούν δηλαδή ταυτοχρόνως δύο πολίτες να απολαύσουν το ίδιο άγαλμα, μνημείο κλπ. Η δωρεάν απόλαυση του πολιτισμού, συχνά αντικρούεται με την άποψη της πληρωμής εισιτηρίου για την είσοδο σε πολιτιστικούς χώρους, μνημεία και ιστορικές τοποθεσίες. Η άποψη αυτή μπορεί ωστόσο να αντικρουστεί, καθώς σε πληθώρα περιπτώσεων υπάρχουν δωρεάν δράσεις σε μνημεία και πολιτιστικούς χώρους που φέρνουν σε επαφή το άτομο με τον πολιτισμό, καθώς οι πολιτιστικοί χώροι, συχνά, ανοίγουν δωρεάν προς το κοινό, διευκολύνοντας την επαφή αυτή. Το εισιτήριο, ωστόσο, λόγω ανυπαρξίας επαρκών πόρων διατήρησης των μνημείων, παραμένει σε πληθώρα περιπτώσεων αναγκαίο για την συντήρηση, συνέχεια και προστασία τους. Η έννοια της ανταγωνιστικότητας των μνημείων, αν υπάρχει, θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι αφορά τον μεγαλύτερο βαθμό επισκεψιμότητας μερικών εξ' αυτών, καθώς μνεία γίνεται και περίσσεια κόσμου μαζεύεται σε περισσότερο δημοφιλή και διεθνή μνημεία, χωρίς αυτό να αναιρεί την ουσία του κοινωνικού αγαθού του πολιτισμού, αλλά να ενισχύει την άποψη περί παγκόσμιων συμβόλων. Άλλωστε η δύναμη του παρελθόντος τρέφει το σήμερα για να συντηρήσει

κάθε έργο πολιτισμού, μεταφέροντας το στο διηνεκές. Το παρελθόν , αλλά και η συντήρηση της μνήμης , μέσα από την μετάδοση της στο παρόν αποτελεί προϋπόθεση της ανάπτυξης και της λειτουργίας του πολιτισμού, καθώς και της συνέχισης μεταβίβασης από γενιά σε γενιά , που συνδέεται περισσότερο με την έννοια της κληρονομιάς.



Εικόνα 2.26. Η έννοια της κληρονομιάς μέσα από την πρόταση του Ερωτόκριτου ως πολιτιστική κληρονομιά της UNESCO
Πηγή: <http://tovima.gr>



Εικόνα 2.27. Η έννοια της παράδοσης , μέσα από τα υφαντά και τα δημιουργήματα παραδοσιακών τεχνικών της συλλογής του Μουσείου Μπενάκη
Πηγή: Συλλογή Μουσείου Μπενάκη

Η κληρονομιά, σχετίζεται άμεσα με τον πολιτισμό στο πλαίσιο της υλικής και άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς (Mihaila, 2014) και όπως λέγεται η κληρονομιά είναι μια εντελώς σύγχρονη έννοια, ... «που ανήκει στο τελευταίο τέταρτο του εικοστού αιώνα» (Harvey, 2001) Σαφώς, η σημασία του όρου «κληρονομιά» είναι αρκετά ευρεία και περιλαμβάνει πολλά χαρακτηριστικά, ωστόσο διαφέρει από την έννοια του πολιτισμού, καθώς διαχρονικά σχετίζεται με την απόδοση αξίας σε συγκεκριμένα αντικείμενα, σύνολα, ποιότητες, που ονομάζουμε φυσικούς και ανθρωπογενείς πόρους. Σύμφωνα με το λεξικό του Κέντρου Ελληνικής γλώσσας⁴, η κληρονομιά ορίζεται ως: «οτιδήποτε μας κληροδοτεί το παρελθόν, συνήθ. με την υποχρέωση της διατήρησης και διάσωσής του: Το σύνολο της πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Η πνευματική ~ των προγόνων. Η μνημειακή ~ της χώρας. (έκφρ.) βαριά ~, που συνεπάγεται αυξημένες ευθύνες.

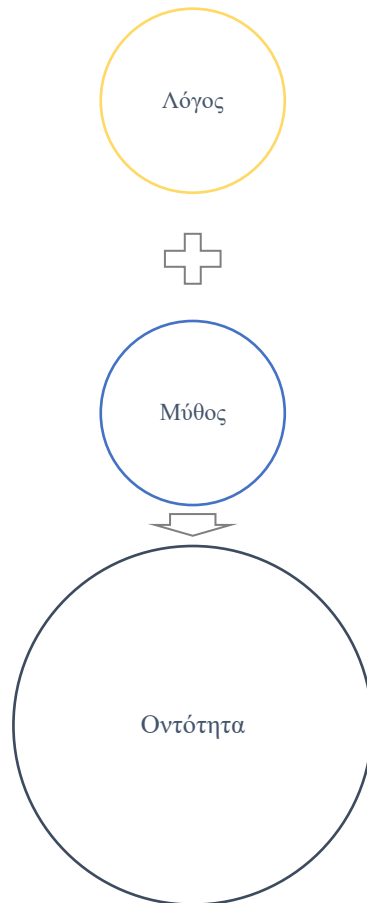
Άλλωστε η αρχική ερμηνεία του όρου κληρονομιά , προήλθε από τον όρο .. «νέμομαι έναν κλήρο». Έχει να κάνει δηλαδή με την απόκτηση γης , που μου κληροδοτεί ο γονέας μου. Παλαιότερα οι γονείς διένεμαν μετά το θάνατο τους με κλήρους στους απογόνους τους, τα αποκτήματα τους

⁴ http://www.greeklanguage.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides

(κυρίως τη γη τους), οι οποίοι όφειλαν να τους διατηρήσουν και να τα παραχωρήσουν στους δικούς τους απογόνους. Με την έννοια αυτή, η κληρονομιά στις σύγχρονες κοινωνίες, συνεπάγεται με την υποχρέωση της μεταβίβασης από γενιά σε γενιά. Ο πολιτισμός και η κληρονομιά αφορούν μια ταυτότητα και ένα αίσθημα κοινωνικής (και συναισθηματικής) οικειοποίησης, που παράγει ιστορία για μια κοινωνική ομάδα ενώ η κύρια διαφοροποίηση της από τον πολιτισμό είναι ότι ενώ εκείνος ενυπάρχει σε διαφορετικές μορφές, δημιουργούμενος από μια αρχική πρωταρχική ενέργεια και μια κοινωνία, ενώ η κληρονομιά έχει κληρονομηθεί από κάπου. Έχει δηλαδή το αίσθημα του ήδη υπάρχοντος πολιτιστικού στοιχείου που μεταβιβάζεται στην επόμενη γενιά. Είναι ένα κληρονομικό αγαθό, που με τη σειρά του πρέπει να μεταβιβαστεί στους επόμενους, ενισχύοντας τη σύνδεση μεταξύ του παρελθόντος και του μέλλοντος. Η κληρονομιά, όπως και η παράδοση, βρίσκονται κάτω από την γενικότερη έννοια του πολιτισμού. Εν συντομία, αντιπροσωπεύει μια διαρκή μορφή ενοποίησης που κρυσταλλώνεται μέσα σε ένα δυναμικό και ρευστό πολιτισμό (Machuca, 2013). Η κρυστάλλωση της πραγματοποιείται μέσα στοιχεία άυλα που αφορούν τον μύθο, την τελετουργία και τα ταμπού και υλικά που αφορούν το λόγο του κάθε τόπου.

Οι μύθοι αποτελούν μία αποθήκη δυνατοτήτων, με αποτέλεσμα να υπάρχει η δυνατότητα παραλλαγών. Άλλωστε ο λόγος και ο μύθος ενός τόπου έχουν σημαντική ερμηνεία για την κληρονομιά και τον τόπο. Ο λόγος αποτελεί την γλώσσα του νου, ενώ ο μύθος την γλώσσα της ψυχής (Στεφάνου, 2000). Τα δύο παραπάνω στοιχεία, όταν τα ενοποιήσουμε, παράγουμε την οντότητα του τόπου. Ο μύθος δεν αναφέρεται μόνο σε παλαιές μυθικές μορφές του τόπου, αλλά έχει και σύγχρονη προέκταση, καθώς και στο σήμερα κάθε τόπος έχει το δικό του καλλιεργούμενο μύθο. Οι μύθοι έχουν μια συνέχεια, μια παραλλαγή και ερμηνεία, ή οποία όμως έχει και κάτι σύγχρονο. Ο μύθος, έχει υπερχρονικότητα, χωρίς να ισοδυναμεί, αλλά να διατηρεί μια επαφή με την πραγματικότητα, με συναισθηματικές διαστάσεις που αφορούν το καλό, το κακό, το δίκαιο και το άδικο. Δηλαδή, ο μύθος ενός τόπου μπορεί να ερμηνεύεται διαφορετικά ή να έχει κληρονομηθεί με παραλλαγή στο σήμερα, ωστόσο καθημερινά καλλιεργούνται και νέοι σύγχρονοι μύθοι. Οι μύθοι δεν είναι πάντοτε αντικειμενικοί, ούτε αληθινοί. Συνήθως εμπλέκουν ιστορίες ή δημιουργούνται από ιστορίες συγκάλυψης ενός πραγματικού γεγονότος. Οι μυθολογίες αντιπροσωπεύουν ένα συλλογικό σύστημα ερμηνευτικών προσεγγίσεων, συμπεριλαμβανομένων και των ιδεολογιών που συχνά μοιράζονται και συζητούνται εντός μιας κουλτούρας (Gaines, 2010). Παραδείγματος χάριν, μπορεί σε μια πηγή να έκρυβαν οι ληστές κλοπιμαία και για να μην πλησιάζει κόσμος να δημιουργούσαν το μύθο, ότι στο σημείο εκείνο υπάρχουν νεράιδες. Με τον τρόπο αυτό, ένα πλασματικό γεγονός, συγκάλυπτε ένα πραγματικό. Ωστόσο για κάθε τόπο οι μύθοι του είτε πραγματικοί, είτε πλασματικοί είναι σημαντική πηγή πληροφορίας και στοιχείο ζωής για μια κοινωνία, καθώς συγκροτεί τόπο και τοπίο. Αφορά χωρικές ενότη-

τες, στις οποίες και εκφράζεται ο μύθος και πολύ συχνά με βάση τους μύθους συγκροτούνται λαογραφικά στοιχεία και παραδόσεις, κτηριακές δομές κλπ. , πόροι άυλοι και υλικοί, που συγκροτούν την φυσιογνωμία και την «οντότητα» ενός τόπου.



Εικόνα 2.26. Ο λόγος και ο μύθος συγκροτούν την οντότητα ενός τόπου
Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Σε αντίθεση με το μύθο, στις τελετουργίες, οι παραλλαγές δεν είναι επιτρεπτές. Οι τελετουργίες συνδέονται με τις τελετές και έχουν χαρακτήρα ιερό. Άλλωστε μία τελετή, είναι μια θέσπιση λατρείας. Κάθε τελετουργία είναι ένα χρονικό παράδοξο, όπου παύει η κανονική ροή της καθημερινότητας και τελείται συμβολικά η επανάληψη ενός κοσμογονικού γεγονότος. Σύμφωνα με το λεξικό η τελετουργία είναι ... «το σύνολο των τυπικών διαδικασιών σύμφωνα με τις οποίες διεξάγεται μια θρησκευτική συνήθ. τελετή. || (επέκτ.) πολύ επίσημος τρόπος για την εκτέλεση μιας καθημερινής, απλής πράξης». Η ύπαρξη τελετουργιών σηματοδοτεί την τοπικότητα, την εθνικότητα, την εδαφική κατοχή και άλλους τομείς της κοινωνίας. Συγκεκριμένες τελετουργίες , συντελούνται σε συγκεκριμένους

τόπους. Η σύνδεση της τελετουργίας με τον τόπο είναι άρρηκτη , καθώς η τελετουργία εκφράζει ταυτόχρονα ένα υλικό δρώμενο (π.χ. βάφτιση) σε μια υπερβατική διάσταση (Θεός). Η τελετουργία στην διαδικασία αυτή, π.χ. της βάφτισης αποτελεί μια αυστηρά καθορισμένη διαδικασία που ακολουθείται σε μια τελετή και αυτή είναι η κύρια διαφοροποίηση της από το μύθο. Είναι καθορισμένη, κοινή και μεταβιβάσιμη με τους ίδιους κανόνες και την ίδια διαδικασία. Παραμένει κοινή ανά τους αιώνες και αποτελεί μια ισχυρή βάση από την αρχαία Ελλάδα έως σήμερα, ενώ μπορεί να ενισχύεται και με νέες τελετουργίες, οι οποίες όμως αργούν να εδραιωθούν. Οι τελετουργίες είναι ένα αξιακό σύνολο, μια εικόνα του παρελθόντος στο παρόν, που αποκαλύπτεται και συντηρείται μέσω των αναπαραστατικών τελετουργιών, που έχουν ενσωματωθεί στην κοινωνία. Η τελετουργία φέρει αξίες και πεποιθήσεις. Οι αξίες, οι πεποιθήσεις και τα ιδανικά που διαμορφώνουν τους τρόπους με τους οποίους οι άνθρωποι δρουν, ονομάζονται ιδεολογία. Αναπτύσσουν δηλαδή οι άνθρωποι μια κοινή ιδεολογία, η οποία συντηρείται και μεταβιβάζεται με κύριο άξονα την τελετουργία.

Ο Θερμός (Θερμός, 2009) θέτει και την έννοια των ταμπού σε ένα τρίπτυχο «μύθων τελετουργιών, ταμπού» , το οποίο ονομάζει συλλογικό στύλ ζωής και τα επεξηγεί ως ...«*εκείνα που μπορούν να εντοπίσουν τα προβληματικά ευαίσθητα σημεία του πολιτισμού*». Οι τελετουργίες συνδέονται με την θρησκεία, οι μύθοι με την κοινωνία , ενώ τα ταμπού αφορούν περιορισμούς πέραν των θρησκευτικών και κρατικών απαγορεύσεων, με άγνωστη προέλευση και αιτιολόγηση. Ο όρος ταμπού εφαρμόζεται επίσης στην τελετουργία αναφερόμενος σε απαγορεύσεις διαφορετικού είδους, αλλά η χρήση του είναι καλύτερο σύμφωνα με τον Freud να αποφεύγεται. Η λέξη «ταμπού» , σύμφωνα με τον (Freud, 1918) είναι μια λέξη προερχόμενη από την Πολυνησία, η μετάφραση της οποίας είναι αρκετά δύσκολη , καθώς πλέον στην σύγχρονη εποχή δεν εκφράζει πια , όσα σήμαινε. Κοινές λέξεις με αυτή εντοπίζονται στην Αρχαία Ρώμη με τη λέξη “*sacer*”, στους Έλληνες με την λέξη *ἄγος* , που σημαίνει ανοσιούργημα, μiasma, κατάρα, οργή Θεού, όταν η λέξη έχει ψιλή. Η δασεία στη λέξη μεταλλάσσει το *άγος* σε ερμηνεία που σημαίνει "άξιο τιμής και σεβασμού" ενώ στους Εβραίους εκφράζεται με την λέξη ‘*Kodaush*’, δείχνοντας την ευρύτητα του όρου. Ο όρος *άγος* στα Ελληνικά εκφράζεται και με το ‘*Κυλώνειο άγος*’ και με κάθε πράξη που μπορεί να επισύρει ντροπή σε πόλη ή κράτος, ενώ ακόμη και η ίδια η λέξη συνδέεται με το κράτος, παρέχοντας πλήθος ερμηνειών και εμπεριέχοντας την έννοια της απαγόρευσης αποτελώντας τον παλαιότερο άγραφο κώδικα της ανθρωπότητας, «*παλαιότερο από τους θεούς και προηγούμενο της θρησκείας*» όπως ο Wundt, πιστεύει.

Το λήμμα του όρου «ταμπού» στην εγκυκλοπαίδεια της Britannica (Encyclopedia Britannica) αναφέρει ότι ο όρος ταμπού περιλαμβάνει μόνο (α) το ιερό (ή ακάθαρτο) χαρακτήρα προσώπων ή πραγμάτων, β) το είδος απαγόρευσης που προκύπτει από αυτόν τον χαρακτήρα και (γ) την ιερότητα (ή την ακαθαρσία) ως αποτέλεσμα της παραβίασης και της απαγόρευσης, δίνοντας διττή ερμηνεία

όπως και στην ελληνική γλώσσα, αυτή του ιερού και ακάθαρτου. Η ίδια εγκυκλοπαίδεια τα ερμηνεύει ως .. *«η απαγόρευση μιας ενέργειας που βασίζεται στην πεποίθηση ότι μια τέτοια συμπεριφορά είναι είτε πολύ ιερή και αφιερωμένη είτε πολύ επικίνδυνη και ανάρπαστη για να αναληφθεί από απλά άτομα»*. Το ταμπού, με την κυριολεκτική του έννοια, περιλαμβάνει όλα όσα είναι ιερά, πάνω από τα συνηθισμένα, και ταυτόχρονα επικίνδυνα, ακάθαρτα και μυστηριώδη. Στο ελληνικό λεξικό (Λεξικό της κοινής Ελληνικής, 2020) ο όρος αναφέρεται ως: **1.** *ιερό ή μιαιρό πρόσωπο ή πράγμα που στις πρωτόγονες θρησκείες απαγορεύεται η επαφή και η χρήση του ή επιτρέπεται μόνο κάτω από ορισμένους κανόνες.* **2.** *για πρόσωπο ή θεσμό εναντίον του οποίου δεν επιτρέπεται να ασκήσουμε κριτική ή να τον προσαρμόσουμε στα δεδομένα της σύγχρονης εποχής* **3.** *(μτφ.) ό,τι δεν επιτρέπεται να γίνεται αντικείμενο συζητήσεων, για ηθικοθρησκευτικούς λόγους, ό,τι θεωρείται απαγορευμένο.* Παρατηρούμε λοιπόν ότι κυριαρχεί ταυτοχρόνως η έννοια του ιερού και ακάθαρτου σε πρόσωπα και πράγματα, καθώς και η σαφής και εξ αρχής έννοια δημιουργίας τους, αυτή της απαγόρευσης. Στο ελληνικό λεξικό εκτός του ιερού, θέτεται και η έννοια του κανόνα και του θεσμού, καθώς σήμερα έχουν μεταβληθεί οι νόμοι και οι θεωρήσεις για τα ταμπού. Παρακάτω, παρουσιάζεται αναλυτικά η ερμηνεία αυτής της μετάβασης από το ιερό, το ακάθαρτο, την απαγόρευση και τους νέους θεσμούς, για την καλύτερη κατανόηση. Άλλωστε, σύμφωνα με τον Freud (Freud, 1995) το τυπικό ανθρωπολογικό επιχείρημα είναι ότι η προέλευση των ταμπού είναι μια πολιτιστική έννοια. Η ψυχαναλυτική εξήγηση, είναι αυτή που υπογραμμίζει τις ισχυρές υποσυνείδητες απαγορεύσεις που διέρχονται από γενιά σε γενιά.

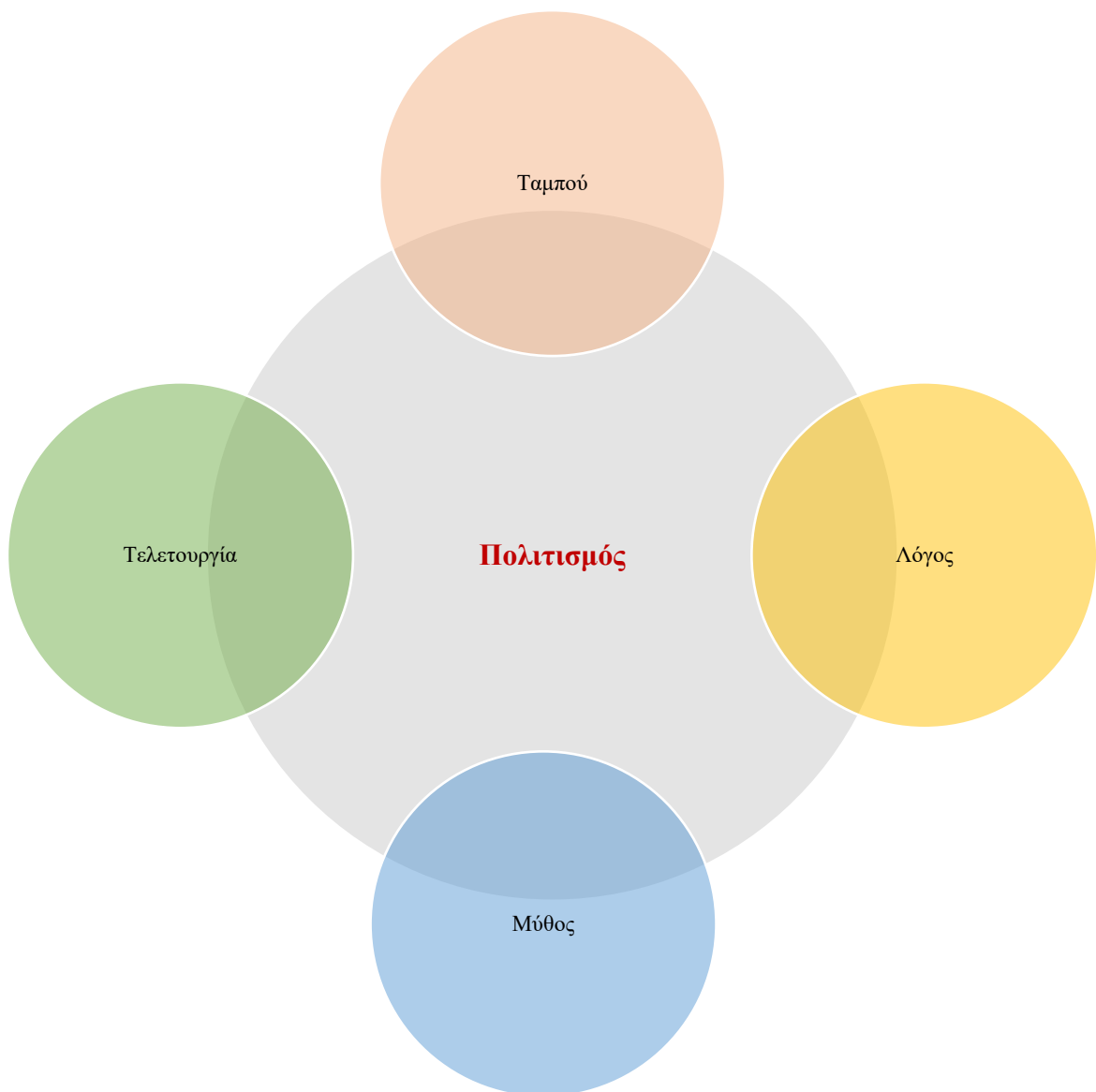
Συχνά, μέσω των ταμπού μεταδίδονται σε άψυχα αντικείμενα ιδιόμορφες δυνάμεις, προσώπων ή και άυλων στοιχείων και τα αντικείμενα αυτά φορτίζονται με καταστροφικές συνέπειες για άτομα ή και οργανισμούς και αντιμετωπίζονται από ένα πρόσωπο ισχυρότερο. Αυτή ήταν και η αρχική ερμηνεία των ταμπού, τα οποία συχνά αποτελούν αντικείμενα μαγίστρων και εμπεριέχουν έννοιες ιερές και δαιμονικές. Η έννοια του ιερού και ακάθαρτου, φέρει μια σαφή σύγχυση και αυτό διότι ένας χώρος με ταμπού είναι δαιμονικός, δεν είναι δηλαδή ιερός, αλλά όχι ακάθαρτος, όπως ψευδώς χρησιμοποιήθηκε. Το ταμπού είναι μια έννοια ενδιάμεση του δαιμονικού και του ιερού, που εμπεριέχει και τις δυο έννοιες αυτές και στο οποίο επικρατεί ο φόβος της επαφής του ανθρώπου με αυτά. Το ταμπού ξεκίνησαν από τις πρωτόγονες φυλές σαν δυνάμεις δαιμονικές, που αργότερα αποτέλεσαν την βάση εθίμων και νόμων, καθώς τα ταμπού διαχωρίστηκαν. Στην εξελικτική πορεία των ταμπού οι δυο έννοιες αυτές αποσχίστηκαν, καθώς οι απαγορεύσεις των ταμπού μετέβησαν προς τις θεωρητικές αντιλήψεις των σύγχρονων κοινωνιών και τη νέα δημιουργία νόμων και απαγορεύσεων. Η μη κατανόηση του διπλού ρόλου και η φύση της τιμωρίας που επιβαλλόταν, καθώς και οι νέες αντιλήψεις περί ιερού και δαιμονικού, εκτόπισαν την έννοια του ταμπού προς το μiasματικό και το ακάθαρτο, το μαγικό, προς την έννοια του βουντού και των μαγικών. Έτσι το ταμπού από το ιερό μετέβη προς το ακάθαρτο και στράφηκαν προς την περιφρόνηση, την απαξίωση και το φόβο.

Ο Wundt (Wundt, 1904) δηλώνει ότι η ιδέα του ταμπού "*περιλαμβάνει όλα τα έθιμα που εκ-
φράζουν τον τρόπο σε συγκεκριμένα αντικείμενα που συνδέονται με πολιτιστικές ιδέες ή ενέργειες με
αναφορά σε αυτά*". Τα ταμπού αποτελούν τις αξίες, τις μυστικές συγκρούσεις και αντιφάσεις, καθώς
και τα τραύματα ενός συστήματος, που διαταράσσουν την ισορροπία του και οφείλουν να απαρνη-
θούν η εξαλειφτούν του συστήματος αυτού. Η κύρωση της απαγόρευσης, μπορεί να είναι δημιούρ-
γημα ενός θεού ή ενός πνεύματος, δηλαδή, αποτέλεσμα θρησκευτικών παρεκκλίσεων, όπως η μαγεία,
αλλά δεν μπορεί να υπάρχει ούτε αυτόματη ενέργεια, ούτε μόλυνση σε μια τέτοια περίπτωση, και ο
καλύτερος όρος είναι για τη θρησκευτική απαγόρευση. Πέρα από την εντολή ενός Θεού, αφορά τις
απαγορεύσεις που οι ίδιοι οι άνθρωποι επιβάλλουν στον εαυτό τους, εκτός του οργανωμένου συστή-
ματος και αυτός είναι και ο καίριος λόγος που συχνά είναι ακατανόητες για το κοινωνικό σύνολο.
Ωστόσο, λαμβάνονται σοβαρά από εκείνους που βρίσκονται υπό την κυριαρχία τους. Η αρχή του
ταμπού που αφορά μια παραβίαση, αρχικά συνδέονταν με μια εσωτερική αυτόματη ρύθμιση από το
ίδιο το άτομα, ωστόσο μετά την ταύτιση του ταμπού με θεϊκές και δαιμονικές ενίοτε δυνάμεις, η
τιμωρία συνδέθηκε με τις δυνάμεις αυτές και τα ταμπού απέκτησαν την έννοια των συστημάτων
τιμωρίας.

Σύμφωνα με το Wundt, ο γενικός νόμος της μυθολογίας ορίζει ότι όταν κάτι έχει ξεπεραστεί
και ωθεί πίσω από ένα υψηλότερο στάδιο, διατηρεί τον εαυτό του σε μια κατεστραμμένη μορφή, έτσι
ώστε τα αντικείμενα του σεβασμού γίνονται αντικείμενα αποστροφής. Ο κατάλογος των ταμπού και
η σημασία τους μπορεί να αλλάξουν με την πάροδο του χρόνου. Άλλωστε στην σημερινή εκδοχή των
ταμπού, που αφορούν αντιλήψεις κοινωνιών και έχουν ενσωματωθεί σε σύνολα, έχουν διευρύνει τις
ερμηνείες του και το τι σημαίνουν. Αυτό σημαίνει ότι στην πάροδο των ετών, κάποια ταμπού μπορεί
να έχουν αποδυναμώσει ή ακόμα και εξαφανιστεί, ενώ άλλα μπορεί να έχουν γίνει ισχυρότερα και
κυρίαρχα.. Η ερμηνεία είναι ότι τα ταμπού είναι ισχυρά κοινωνικά πρότυπα, αφορά την έννοια των
κανόνων που είναι αρκετά ισχυροί που μπορεί να θεωρηθούν ιεροί. Κάθε φορά
που η συμπεριφορά του ατόμου αποκλίνει από έναν κανόνα, η πράξη αυτή επηρεάζει τα άλλα μέλη
της κοινωνίας, οι οποίοι τότε τιμωρούν το αποκλίνον άτομο. Έτσι διαχρονικά τα ταμπού
θεωρούνται ως ισχυρά κοινωνικά πρότυπα που υποστηρίζονται από σοβαρές κοινωνικές
κυρώσεις. Η σημερινή κοινωνική τιμωρία περιλαμβάνει τις στάσεις και τις αντιδράσεις άλλων μελών
της κοινωνίας (Fershtman κ.α., 2011). Τα ταμπού σε πολλαπλές περιπτώσεις κρίνονται ως σημαντι-
κές απαγορεύσεις σε μια κοινωνία και μπορούν να έχουν καλύτερα αποτελέσματα σε σχέση με μια
νομική κύρωση, καθώς τα ταμπού έχουν μια σημαντική πτυχή της κοινωνικής αλληλεπίδρασης. Η
δύναμη ενός ταμπού επηρεάζεται από το ποσοστό των ατόμων που αποκλίνουν ή σκέφτονται να
αποκλίνουν, από το ταμπού, λόγω σεβασμού στα κοινωνικά έθιμα, καθώς εκτός των ακραίων περι-
πτώσεων (π.χ. κανιβαλισμός), που έχουν έννομη προστασία, τα περισσότερα έχουν θεμελιωθεί στη

βάση της κοινωνικής ζωής και πολλά από αυτά με βασικό υπόβαθρο την θρησκεία (π.χ. Τετάρτη, Παρασκευή δεν τρώμε κρέας). Όσοι περισσότερα άτομα ακολουθούν την άποψη του ταμπού, αυτό ενισχύεται. Αντίθετη δράση, οδηγεί στην αποδυνάμωση των ταμπού.

Άρα τα ταμπού αποτελούν αντικείμενα κληρονομιάς, άμεσα συνδεδεμένα με την ταυτότητα και τον τόπο. Άλλωστε όπως ο Palmer υποστηρίζει... «οι σφαίρες της φαντασίας, της μνήμης και του συναισθήματος που εντοπίζουν (ή μπορούν να εξαλείψουν) τα άτομα μέσα σε μια συγκεκριμένη πολιτιστική παράδοση» (Palmer, 2003), άποψη που άριστα ταιριάζει με την έννοια των ταμπού και της σύγχρονης αντίληψης περί κληρονομιάς.



Εικόνα 2.7. Οι τέσσερις άυλες παράμετροι του πολιτισμού ενός τόπου
Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Στη σύγχρονη εποχή, η κληρονομιά αποκτά μια πιο δυναμική δομή προσδίδοντας αξία σε μια σειρά αντικειμένων, μετατρέποντάς τα σε σύμβολα του κοινού. Αυτό έγινε σαφές και με την ανάδυση του άυλου πολιτισμού, αλλά και της διαδικασίας αναγνώρισης της κληρονομιάς, ως πράξης πολιτικής, στην οποία ομάδες πόρων γίνονται ορατές, ενώ άλλες σιγά-σιγά ή στρεβλώνονται. Η κληρονομιά αναδύεται από τη σχέση της πολιτικής και της εξουσίας, σαν ένα έργο συμβολικής κυριαρχίας: πραγματοποιείται μια συγκεκριμένη, επιλεγμένη αφήγηση του τόπου, ενώ μέσα από συγκεκριμένες ιδεολογίες διαμορφώνονται ταυτότητες τόπων, ενισχύοντας συγκεκριμένες κρατικές δομές και πολιτικές ιδεολογίες. Ο άνθρωπος ως ο κύριος ερευνητής και εκφραστής της κληρονομιάς, θέτει ζητήματα αντικειμενικότητας και στάσεις σε μια συνειδητοποίηση ότι η κληρονομιά δεν υφίσταται μέχρι την απόφαση ότι ορισμένα στοιχεία που κληρονομούνται, θεωρούνται κληρονομιά, σύμφωνα με τις κρατικές ή κοινωνικές προτιμήσεις. Οι νόμοι συνεχώς μεταβάλλονται, το ίδιο και οι αντιλήψεις και η εκάστοτε κοινωνία συχνά διευρύνει το πλαίσιο της κληρονομιάς και σε αντικείμενα και πόρους, που την εποχή που δομούνται ήταν κακόγουστα ή απορριπτέα και σήμερα χρήζουν έννομης προστασίας. Άλλωστε αυτό αποδεικνύεται και μέσα από την ίδια την προστασία μνημείων. Αρχικά τα μνημεία της αρχαιότητας, θεωρούνταν ως τα μόνα χρήζοντα προστασίας, ενώ σήμερα πλέον, η προστασία αφορά πχ. μεσοπολεμικά κτήρια, με τον κατάλογο των «νέων μνημείων» συνεχώς να ανανεώνεται.

Όπως και παραπάνω αναφέρθηκε, το τι είναι κληρονομιά η πολιτισμός είναι σημείο του καιρού, εύθραυστο και περιρρέων. Οι καίριες αποφάσεις λαμβάνονται από ειδήμονες, εξουσίες κλπ., που πολλές φορές καταστρατηγούν τον πολιτισμό προς ίδιον όφελος και συγκεκριμένη κατεύθυνση. Η εμπορευματοποίηση, άλλωστε, της κληρονομιάς, όπου όλα θα μπορούσαν «εν γένει» να αποτελούν κληρονομιά, σαν μια μορφή οικονομικού πόρου, οφείλει να προβληματίσει. Είναι αναγκαίο στο πλαίσιο ερμηνείας και προστασίας της, να κατανοηθεί, σε ποιο βαθμό σταματά να είναι κληρονομιά και μετουσιώνεται σε προϊόν. Να γίνει αντιληπτό το φάσμα εκείνο των αγαθών που μετατρέπεται σε πολιτιστικό αγαθό, καθώς αυτό συνήθως αποφασίζεται από μια μικρή ομάδα επαγγελματιών ή κρατικών φορέων και όχι μέσω της κοινωνικής συμμετοχής (Babi, 2015).

Διαχρονικά, η κληρονομιά διατηρεί μια βαθιά και περίπλοκη σχέση με τη φτώχεια, καθώς δημιουργεί κινητοποιήσεις, ανταγωνιστικές πολιτικές και οικονομικά συμφέροντα, με πανάκεια τους νέους πόρους κληρονομιάς. Άλλωστε μια χώρα σε κρίση ή το μερίδιο πολιτών με χαμηλό βιοτικό ή μορφωτικό επίπεδο, ενδιαφέρεται ελάχιστα ή καθόλου για τον πολιτισμό ή την κληρονομιά.. Σε περιοχές χαμηλού βιοτικού επιπέδου ή στις καθημερινές περιοχές των πόλεων, υπάρχουν εξαιρετικά δείγματα πολιτισμού, με την έννοια του σεβασμού, της τοπικής αρχιτεκτονικής, των συστημάτων αποχέτευσης κλπ., όπως οι Παραγκουπόλεις, που δείχνουν ότι οι άνθρωποι ακόμη και με λιγοστά

αγαθά παράγουν πολιτισμό, σεβασμό, ζωή που απεικονίζει σημαντικά στάδια της ανθρώπινης ιστορίας. Η μη αγνόηση των παραπάνω μπορεί να οδηγήσει στην κατανόηση ότι η κληρονομιά, κυρίως σε επίπεδο άυλο, είναι πολύ περισσότερα από τα κρατικά κληρονομήματα.

Στο πλαίσιο αυτό της κατανόησης της ρευστότητας του πολιτισμού και της συνεχούς ανατροφοδότησης, επανερμηνείας και εισαγωγής νέων πόρων ως πολιτιστικών αγαθών, εγείρεται και η έννοια της «ανεπιθύμητης κληρονομιάς», ως ένα σημαντικό και καίριο ζήτημα. Πολύ συχνά μια κοινωνία, όπως προαναφέρθηκε, επιλέγει να αποβάλλει μέσω της «λήθης», γεγονότα που στιγματίσαν την κοινωνία και το παρελθόν της. Η κληρονομιά, αφορά μια διαρκή σχέση παρόντος, παρελθόντος και μέλλοντος. Σε αυτό, ο κύριος διαχωρισμός που ανακύπτει για την αξιοποίηση τους ή την ερμηνεία των στοιχείων αυτών ως αντικείμενα «πολιτιστικής κληρονομιάς», είναι η “ουσιαστικότητα” και η “ιστορική συνείδηση”. Αυτό ερμηνεύεται ως εξής: Τα κτήρια αυτά δομήθηκαν ή χρησιμοποιήθηκαν για κάποιους σκοπούς και διαχρονικά φέρουν αρνητικές μνήμες και συναισθήματα, για μερίδιο ή για το σύνολο της κοινωνίας. Η κατεδάφιση τους και η απώλεια τους, θα απόκρυπτε ένας μέρος της ιστορίας, που θα χανόταν για πάντα. Αυτό θα είχε ολέθριες συνέπειες για τη μνήμη, την πορεία και την ιστορία ενός τόπου. Στόχος τέτοιων μορφημάτων, δεν είναι σε καμία περίπτωση η λήθη και η καταστροφή αλλά η επανάχρηση ή η επανατοποθέτηση τους στην κοινωνία και τον πολιτισμό, σαν «κτήρια ενθύμησης», σε ένα πλαίσιο νέο, με πλήρη προσαρμογή στο οργανικό σύνολο της κοινωνίας. Με τον τρόπο αυτό, επανατοποθετούνται στο πλαίσιο της κοινωνίας, με το φαινόμενο της κληρονομιάς να μετατρέπεται σε αποτέλεσμα ταυτότητας (McLean, 2006). Δημιουργείται μέσα από την υλική και την άυλη κληρονομιά τους, ένα διήγημα της ιστορίας, διατηρώντας την ιστορική του συνείδηση και πορεία, μέσα από την γνώση που δίνεται μέσα από αυτά.



Εικόνα 2.28. Το τείχος του Βερολίνου, ως αντικείμενο ιστορικής συνείδησης του τόπου
Πηγή: Pinterest



Εικόνα 2.29. Τα υπολείμματα του ναού Bamiyan Buddhas «Παγκόσμια Πολιτιστική κληρονομιά»
Πηγή: Pinterest

Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα μιας τέτοιας δράσης, είναι αυτό του Βερολίνου. Στην αρχική κατάσταση της πόλης, όπου ακόμη το τείχος υπάρχει, η πόλη στο κέντρο της αφορά μια περιοχή κατασκευών. Με την πτώση του τείχους, η πόλη βρίσκεται μετέωρη της αναρότησης του τι να διατηρήσει, πως να δράσει και τι να διασώσει. Η αρχική ιδέα απάλειψης του τείχους, λόγω αρνητικών συναισθημάτων, αντικαθίσταται, ευτυχώς, με δυο έννοιες: τη «μνήμη» και τη «κληρονομιά», τοποθετώντας το Βερολίνο στο κέντρο των Παγκόσμιων πόλεων. Το τείχος του Βερολίνου ή το Bamiyan Buddhas, αποτελούν υπολείμματα κατασκευών, που μετά την καταστροφή τους, για λόγους κυρίως ιστορικούς, χαρακτηρίστηκαν ως κληρονομιά ή ως «Παγκόσμια Πολιτιστική κληρονομιά» και διατηρήθηκαν ως φορείς μνήμης και πολιτισμού. Το παράδειγμα αυτό συντελέστηκε και σε άλλα, που είτε διατηρήθηκαν σαν υπολείμματα ή ανενεργά κελύφη ή επαναχρησιμοποιήθηκαν.

Ο εικοστός αιώνας, μέσα από την ανάδυση των κατεστραμμένων ή ακρωτηριασμένων μνημείων, ως πράξεις συμβολικές, ως πράξεις μνήμης και ενθύμησης (Harrison, 2013), αναζωογόνησαν τον παλιό χαρακτήρα της πόλης και πρόσδωσαν στα αντικείμενα αυτά μια νέα ζωή και ύπαρξη, ένα νέο νόημα, χωρίς η αρχική τους μνήμη να ξεχνάτε ή να χάνεται για πάντα. Για το λόγο αυτό, το παρελθόν οφείλει, όχι μόνο να μην αγνοείται και να παραμελείτε, αλλά να διασώζεται, χωρίς στείρα αντιμετώπιση, παγίωση, αλλά με μια πρόοδο που τιμά, προχωρά και εξελίσσεται, μέσα από το πρίσμα της κριτικής θεώρησης του πολιτισμού, της κληρονομιάς και της παράδοσης.

2.3 Η έννομη προστασία της υλικής πολιτιστικής κληρονομιάς

Η έννομη προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς διέσωσε και διαφύλαξε μέρος αυτής. Χωρίς την ύπαρξη των αντίστοιχων διαταγμάτων, νομοθετημάτων, χαρτών και κηρύξεων δεν θα υπήρχε πολιτιστικό απόθεμα. Για το λόγο αυτό, μέσω αυτού του κεφαλαίου, αποφασίστηκε η ανάλυση των εγκεκριμένων νομοθετημάτων για την πολιτιστική κληρονομιά, ως οι κύριες προσπάθειες διάσωσης και συλλογικής προστασίας του πολιτισμού. Στο παρακάτω κεφάλαιο θα προσπαθήσουμε να αποδώσουμε την έννομη προστασίας της «Πολιτιστικής κληρονομιάς» του Δυτικού κόσμου.

Η πρώτη προσπάθεια για συστηματική διατύπωση των αρχών περί της προστασίας των ιστορικών πόλεων δίνεται το 1931, μέσω της *‘Χάρτας των Αθηνών’*. Συγκεκριμένα, η παράγραφος 5 της Χάρτας, αναφέρεται στη διατήρηση της ιστορικής κληρονομιάς των πόλεων (Στεφάνου, 2003). Το 1933 το Διεθνές Συμβούλιο Μοντέρνας Αρχιτεκτονικής (CIAM) εκθέτει 95 θέσεις για τα βασικά προβλήματα των πόλεων και καθορίζει τις τέσσερις βασικές τους λειτουργίες και προτάσεις ζωνοποίησης (zoning) (κατοικία, εργασία, αναψυχή, κυκλοφορία), που αποτέλεσαν και το μετέπειτα πλήγμα των σύγχρονων πόλεων (Αυγερινού- Κολώνια, 2010). Η Χάρτα των Αθηνών δημοσιεύτηκε στο Παρίσι για πρώτη φορά το 1934, συντεταγμένη από το Le Corbusier (Σελιανίτη, 2005), και αποτελούσε την ομόφωνη άποψη του IV CIAM και την άποψη του μοντέρνου κινήματος για την πόλη

και την οργανική της δομή. Η Χάρτα θέτει τα πρώτα ζητήματα «διατήρησης», στο πλαίσιο των οργανώσεων του ΟΗΕ (ICOMOS). Ο Le Corbusier νωρίτερα το 1925, στο «*Plan Voisin*», ζητά την κατεδάφιση συνοικιών του Παρισιού, αλλά επιμένει στη διατήρηση των ιστορικών μνημείων της πόλης (Στεφάνου, 2003). Ο ίδιος στη Χάρτα των Αθηνών υποστηρίζει ότι η ιστορική κληρονομιά των πόλεων αποτελεί τμήμα της κληρονομιάς της ανθρωπότητας (Στεφάνου Ιωσήφ, 2003b). Όπως είναι εμφανές, η Χάρτα των Αθηνών υπήρξε μια πρώτη προσπάθεια διατήρησης μεμονωμένων μνημείων, που φέρουν ένα καλλιτεχνικό, ιστορικό και επιστημονικό ενδιαφέρον, μέσα από τη διεπιστημονική συνεργασία (ICOMOS), αλλά ταυτόχρονα, ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι, οι συντάκτες της Χάρτας συστήνουν να λαμβάνεται υπόψη και το κοινωνικό κόστος που συνεπάγεται η διατήρηση των ιστορικών κτιρίων (Στεφάνου, 2003b). Το μοντέρνο κίνημα αρνούμενο την αξία της παλιάς πόλης διατηρεί τα παλιά μνημεία τα οποία όμως αποσπά από τον αστικό ιστό. Το ιστορικά διαμορφωμένο περίβλημα είτε καταστράφηκε, είτε μεταβλήθηκε παραβλέποντας τη σχέση του κτιρίου με τον ελεύθερο χώρο και τα συνοδά του κτίρια, τα οποία και επαναδιαμορφώθηκαν σύμφωνα με τις αρχές της μοντέρνας αρχιτεκτονικής (Νομικός, 2004).

Παρατηρούμε, λοιπόν, ότι η αρχική προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς ξεκινάει από την οντότητα του κτιρίου και την διατήρηση του κελύφους και του κτιριακού αποθέματος των πόλεων, ενώ διεθνώς αγνοείται ο περιβάλλον χώρος και έτερα στοιχεία της αρχιτεκτονικής πλήρωσης κτισμάτων και οικισμών. Οι μεγάλες καταστροφές που προκλήθηκαν από το Β Παγκόσμιο Πόλεμο, φανέρωσαν την αναποτελεσματικότητα της νομικής προστασίας των πολιτιστικών αγαθών σε παγκόσμιο επίπεδο (Κόνσολα, 1995). Τότε, γίνεται κατανοητή και η ανάγκη μιας συντονισμένης δράσης διεθνών διακυβερνητικών οργάνων για τη διαχείριση και την αντιμετώπιση των κινδύνων που απειλούν την παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά (Κόνσολα, 2006). Κατά τη διάρκεια του πολέμου χιλιάδες πολιτιστικά αγαθά καταστράφηκαν και λεηλατήθηκαν από το Ναζιστικό στρατό (Κρασιάς, 2011), με στόχο την συλλογή έργων τέχνης, αλλά και την αποφυγή αναζωπύρωσης του ενδιαφέροντος της διεθνούς κοινότητας για την προστασία και την διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς (Κρασιάς, 2011). Άλλωστε ένας λαός ή ένα έθνος χωρίς παρελθόν, δεν έχει ταυτότητα και στο μέλλον.

Η αρχική ίδρυση διεθνών οργανώσεων που στοχεύουν στην προστασία και την συντήρηση των μνημείων ξεκινάει με την ίδρυση της *UNESCO* το 1945. Μέσω του οργανισμού αυτού και των διεθνών οργανώσεων που ίδρυσε καθιερώθηκαν γενικά αποδεκτοί κανονισμοί που διέπουν την πρακτική προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς. Το 1954, με αφορμή τις καταστροφές του Β' Παγκοσμίου Πολέμου υπογράφηκε στη Χάγη (Κρασιάς, 2011), η '*Σύμβαση για την Προστασία Πολιτιστικών Αγαθών σε περίπτωση Ένοπλης Σύρραξης*' (UNESCO, 2015), όπου στο άρθρο 2 παρά-

γραφος δυο , ορίζεται πως παρέχεται ειδική προστασία σε κέντρα πόλεων που περιλαμβάνουν μνημεία μεγάλης σπουδαιότητας (Στεφάνου Ιωσήφ, 2003b). Επιπλέον, η σύμβαση αυτή ρυθμίζει και προστατεύει την ιστορική μνήμη, αλλά και τον πολιτισμό των πόλεων. Κατά την συνέλευση αυτή έγινε προσπάθεια να συσταθεί ένας ορισμός που θα περιλάμβανε όλη την αρχιτεκτονική κληρονομιά που επρόκειτο να προστατευθεί και ως εκ τούτου, υπήρξε ομόφωνη αποδοχή του όρου «πολιτιστικό αγαθό» (Μουτσόπουλος , 1983). Ως «πολιτιστικά αγαθά» νοούνται όλα τα κινητά και ακίνητα αγαθά που παρουσιάζουν σπουδαιότητα για την πολιτιστική κληρονομιά των λαών, καθώς και κέντρα με σημαντικό αριθμό πολιτιστικών αγαθών (Μουτσόπουλος , 1983). Την ίδια χρονιά υπογράφηκε και η **‘Ευρωπαϊκή Μορφωτική Σύμβαση’** (Δώρης, 1985). Η Σύμβαση αυτή υπήρξε η πρώτη διακρατική συμφωνία για πολιτιστικά θέματα και υπογράφηκε το 1954 στο Παρίσι ,στους κόλπους του Συμβουλίου της Ευρώπης. Σύμφωνα με αυτή, τα συμβαλλόμενα μέρη κλήθηκαν μεταξύ άλλων να λάβουν μέτρα προστασίας των αγαθών της ευρωπαϊκής πολιτιστικής αξίας (Γερασίμου, 2007).

Στη δεκαετία του 1960, σε όλη την Ευρώπη εξακολούθει η μαζική αλλοίωση του πολεοδομικού ιστού και της φυσιογνωμίας των πόλεων, καθώς οι μεγάλες κοινωνικές και οικονομικές μεταβολές που συντελούνται, επηρεάζουν τον χαρακτήρα αλλά και την πορεία του πολεοδομικού σχεδιασμού. Ο πολεοδομικός σχεδιασμός δεν αντιμετωπίζεται πλέον ως μια τεχνική διαδικασία για την παραγωγή σχεδίων, αλλά ως ένας τρόπος για τη λήψη αποφάσεων. Το 1963 η Β΄ Διεθνής Σύνοδος Αρχιτεκτονικών και Τεχνικών αποφάσεων για τα ιστορικά μνημεία ενέκρινε , στη Βενετία, και υπό την αιγίδα της UNESCO, 13 κείμενα μεταξύ των οποίων (Αυγερινού- Κολώνια, 2010):

1. Τη Διεθνή Χάρτα συντήρησης μνημείων και τοποθεσιών
2. Την πράξη ίδρυσης του ICOMOS
3. Ένα αίτημα για την προστασία και αναβίωση των ιστορικών κέντρων, το οποίο κατέ-

ληξε στο συνέδριο του ICOMOS, στην Ουάσιγκτον το 1987, στη Χάρτα των Ιστορικών Πόλεων.

Το 1964 στα πλαίσια του Διεθνούς Συνεδρίου Αρχιτεκτόνων και Τεχνικών των Ιστορικών Μνημείων θεσπίζεται στη Βενετία η **‘Χάρτα της Βενετίας’**, ως συμπλήρωση της Χάρτας των Αθηνών (Στεφάνου,2003) , όπου στο άρθρο 1 αναφέρεται ότι : *‘Η έννοια ενός ιστορικού μνημείου δεν καλύπτει μόνο το μεμονωμένο αρχιτεκτονικό έργο αλλά και την αστική ή την αγροτική τοποθεσία που μαρτυρεί ένα ιδιαίτερο πολιτισμό μια ενδεικτική εξέλιξη ή ένα ιστορικό γεγονός. Αυτό ισχύει όχι μόνο για τις μεγάλες δημιουργίες αλλά και για τα ταπεινά έργα που με τον καιρό απέκτησαν πολιτιστική σημασία’* (Χάρτης της Βενετίας, 1964).

Παρατηρούμε ότι για πρώτη φορά ενσωματώνονται στην έννοια των μνημείων και τα μνημειακά τους σύνολα, ως αυτόνομοι χώροι, αλλά και η έννοια της λαϊκής αρχιτεκτονικής, που με την πάροδο του χρόνου, ενσωματώνει αυθεντικά στοιχεία της παράδοσης και του πολιτισμού, ως ιστορικές μαρτυρίες του παρελθόντος (Χριστοφιλόπουλος, 2005). Αν και η αναφορά γίνεται με τον όρο

«μνημειακά σύνολα», η έκφραση τους σε ένα σημαντικό κείμενο είναι καθοριστική για τις μετέπειτα εξελίξεις. Το ότι σύνολα, χώροι αστικοί ή συλλογικοί και ανώνυμοι δεν αποτελούν ατομικά δημιουργήματα, αλλά αποκρυσταλλώματα της αστικής ζωής, ως σημαντικοί αισθητικοί, ιστορικοί και καλλιτεχνικοί φορείς αποτελεί ένα σημείο καμπής για την πολεοδομία και την αρχιτεκτονική (Νομικός, 2004). Επίσης στα πλαίσια του συνεδρίου ψηφίστηκε η δημιουργία του οργανισμού με τίτλο : **«Διεθνές Συμβούλιο μνημείων και τόπων»** (Conseil International des Monuments et des Sites, International Council of Monuments and Sites, ICOMOS) (Μουτσόπουλος, 1983). Το 1965 στη Βαρσοβία ιδρύεται επισήμως το ICOMOS, το οποίο διεθνώς μέχρι σήμερα έχει αναδείξει και προστατεύσει, παρά τις συνεχείς δυσχέρειες, πλήθος στοιχείων, αρχιτεκτονημάτων και ολόκληρων ιστορικών συνόλων ή τμημάτων της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς.

Το 1972 υπογράφηκε, η **‘Συνθήκη για την προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς’**. Μέσω της συνθήκης αυτής εξασφαλίζονται χώροι και μνημεία πολιτιστικής κληρονομιάς, που εγγράφονται στον Κατάλογο της Παγκόσμιας Κληρονομιάς. Για την προστασία της παγκόσμιας αυτής κληρονομιάς είναι υπεύθυνη η διεθνής κοινότητα, που πρέπει να εργαστεί ως σύνολο για αυτό τον σκοπό (UNESCO, 2015). Η UNESCO με τις συμβάσεις, περί πολιτιστικής κληρονομιάς, του 1954 και του 1972 συμπερίλαβε στην έννοια των πολιτιστικών αγαθών τα αρχιτεκτονικά μνημεία (Χριστοφιλόπουλος, 2002) και μέσω της προστασίας της συνθήκης του 1972, μπόρεσε να τα αναδείξει και να τα προστατεύσει διεθνώς. Την δεκαετία του 70’ το Συμβούλιο της Ευρώπης εστίασε τα θέματα του στην προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, λόγω της μεταπολεμικής αλλοίωσης.

Το 1975 κηρύσσεται το «Ευρωπαϊκό έτος για την Αρχιτεκτονική» (Ζερβός, 2011) και στο Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, υπήρξαν σημαντικές πρωτοβουλίες για την αρχιτεκτονική κληρονομιά με σημαντικότερη τη **‘Διακήρυξη του Άμστερνταμ’** (Αυγερινού-Κολώνια, 2010). Η σημαντική, αυτή, αλλαγή στον τρόπο διαχείρισης της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς επήλθε λόγω της ανάδυσης και της κυριαρχίας του Μεταμοντέρνου Κινήματος, το οποίο εγκαθιδρύθηκε τη δεκαετία του 1980 (Vidler, 1978). Σύμφωνα με την Διακήρυξη η αρχιτεκτονική κληρονομιά διευρύνεται πέραν του μεμονωμένου κτιρίου και περιλαμβάνει και το άμεσο περιβάλλον του, αλλά και ολόκληρες πόλεις και χωριά με ιστορικό ή πολιτιστικό ενδιαφέρον (Στεφάνου, 2003b). Περιλαμβάνονται όχι μόνο μεμονωμένα κτίρια αλλά και συγκροτήματα, συνοικίες πόλεων και χωριά με ιστορικό και πολιτιστικό ενδιαφέρον (Νομικός, 2004). Στόχος είναι η διατήρηση της ιστορικής συνέχειας που πλέον επιδιώκει μια βελτίωση του δομημένου περιβάλλοντος αντί της άκριτης μεταπολεμικής ανοικοδόμησης, που δεν λαμβάνει υπόψιν το χώρο που περιρρέει του μνημείου (European Council, 1975). Η μεταστροφή προς την ιστορική τυπολογία ενός αστικού χώρου έφερε στο προσκήνιο του πολεοδομικού προβληματισμού, όλα τα ιστορικά κέντρα των πόλεων, καθώς και τις έννοιες

της ανάπλασης και της αναβίωσης τους (Γοσποδίνη and Μπεριάτος, 2007). Άλλωστε, όπως υποστηρίχθηκε "όλη η πόλη αποτελεί μόνος της μια τυπολογία που περιμένει να αποκαλυφθεί" (Vidler, 1978) Η διακήρυξη του Άμστερνταμ υπογραμμίζει την διαλεκτική και άρρηκτη σχέση του κτιρίου και του χώρου. Με αυτόν τον τρόπο η αρχιτεκτονική παραδοσιακή αρχιτεκτονική θα αποτελέσει εναρκτήριο έμπνευση των νέων πολεοδόμων για τη δημιουργία ανθρώπινων διαστάσεων και την αλληλοδιείσδυση των λειτουργιών (Στεφάνου Ιωσήφ, 2003b). Όλες σχεδόν, οι τότε Ευρωπαϊκές νομοθεσίες προσαρμόστηκαν σε μια επιθυμία προστασίας των ιστορικών κέντρων των πόλεων. Ακόμη, η διερεύνηση ενός κοινωνικού στρώματος, με ανάγκη διαβίωσης σε ένα περιβάλλον προστατευμένο από καταστροφές, νομιμοποίησε και την κρατική παρέμβαση (Γκράτζιου, 1997).

Το 1985 υπογράφεται η **‘Σύμβαση της Γρανάδας’**. Σύμφωνα με τη Σύμβαση αυτή ως ‘αρχιτεκτονική κληρονομιά’ θεωρούνται: τα μνημεία, τα αρχιτεκτονικά σύνολα και οι τόποι (Ελληνική Εταιρεία Δικαίου Αρχαιοτήτων, 1992). Στην Συνθήκη της Γρανάδας, για πρώτη φορά, η προστασία και η ανάδειξη της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς συνδέθηκαν με πολιτικές οικονομικής, κοινωνικής και πολιτισμικής ανάπτυξης των πόλεων και των περιφερειών (Γοσποδίνη and Μπεριάτος, 2007). Εισάγεται λοιπόν μια σαφής διάκριση τριών στοιχείων με ξεκάθαρες ερμηνείες. Συγκεκριμένα ερμηνεύονται ως:

1. *Τα μνημεία:* κάθε κατασκευή ιδιαίτερα σημαντική λόγω του ιστορικού, αρχαιολογικού, καλλιτεχνικού, επιστημονικού, κοινωνικού ή τεχνικού της ενδιαφέροντος, συμπεριλαμβανομένων των εγκαταστάσεων ή διακοσμητικών στοιχείων, που αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα τους.

2. *Τα αρχιτεκτονικά σύνολα:* ομοιογενή σύνολα αστικών ή αγροτικών κατασκευών, σημαντικών λόγω του ιστορικού, αρχαιολογικού, καλλιτεχνικού, επιστημονικού, κοινωνικού ή τεχνικού τους ενδιαφέροντος, συναφή μεταξύ τους ώστε να σχηματίζουν ενότητες, που να μπορούν να οριοθετηθούν τοπογραφικά.

3. *Οι τόποι:* σύνθετα έργα του ανθρώπου και της φύσης, εν μέρει κτισμένα, τα οποία αποτελούν εκτάσεις τόσο χαρακτηριστικές και ομοιογενείς, ώστε να μπορούν να οριοθετηθούν τοπογραφικά και τα οποία είναι σημαντικά λόγω του ιστορικού, αρχαιολογικού, καλλιτεχνικού, επιστημονικού, κοινωνικού και τεχνικού τους ενδιαφέροντος.

Παρατηρούμε ότι εισάγετε η έννοια του τόπου ως ανεξάρτητη παράμετρος της πολιτιστικής κληρονομιάς, ενώ τα μνημεία διαχωρίζονται από τα αρχιτεκτονικά σύνολα. Υπάρχει μια σαφής ιεράρχηση από το μικρό στο μεγάλο (μνημεία – αρχιτεκτονικά σύνολα-τόποι) που αποδίδουν την ταυτόχρονη συνέχεια, αλλά και μοναδικότητα τους.

Το 1987 το ICOMOS, υπογράφει στην Ουάσιγκτον τη **‘Διεθνή Χάρτα για την Προστασία των Ιστορικών Πόλεων’** (Washington Charter, 1987), στην οποία και αναφέρεται ότι όλες οι πόλεις του κόσμου αποτελούν υλική έκφραση των κοινωνιών που σχηματίζονται για λόγους ιστορικούς,

αρά αποτελούν ιστορικά γεγονότα και ντοκουμέντα που εκφράζουν τις ίδιες τις αξίες των παραδοσιακών αστικών πολιτισμών. Το 1992 η προστασία συστηματοποιείται με το άρθρο 128 της ‘**Συνθήκης του Μάαστριχτ**’, η οποία ενσωματώνει τη διατήρηση και την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς , ως ένα πεδίο ευρωπαϊκό , που ενέχει το ενδιαφέρον της Ευρώπης. Παρατηρούμε λοιπόν , ότι η πολιτιστική κληρονομιά αποτελεί κάτι περισσότερο εκτεταμένο από όρια, λαούς και κυβερνήσεις. Είναι μια ενιαία έκφραση του πολιτισμού, ένα κριτήριο μνήμης, συνέχειας, ιστορικού παρόντος και μέλλοντος, που καθρεφτίζονται σε όλες τις όψεις διαφορετικών πολιτισμών και πόλεων του κόσμου.

Το 1998 επανεκδόθηκε η «**Νέα Χάρτα των Αθηνών**» , η οποία αποτελεί ένα κείμενο-όραμα για την ευρωπαϊκή πόλη του 21^{ου} αιώνα. Στόχος της πόλης αυτής είναι ότι βασίζεται σε μια νέα δυναμική προσέγγιση τάσεων. Βασική ιδέα ήταν η πενταετής αναθεώρησης της σύμφωνα με τις εξελίξεις του ευρωπαϊκού και του διεθνή χώρου. Στοιχείο της αναθεωρημένης αυτής Χάρτας ήταν η ιστορική συνέχεια και η ποιότητα ζωής των πόλεων (Σελιανίτη, 2005). Μέσω των πόλεων θα πρέπει να εξασφαλίζονται και να δια φυλάγονται τα στοιχεία της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς (όσα έχουν απομείνει), αλλά και να αναδεικνύεται η μορφολογική και πολιτιστική ταυτότητα των ιστορικών κέντρων , ως μια θεμελιώδους σημασίας οντότητες (Παρθενοπούλου,2011). Τέλος, το 1982 και το 1999, το Icomos θα συντάξει τέσσερα εξειδικευμένα διατάγματα προστασίας για την Προστασία των ιστορικών κήπων (1982, Charter on the Preservation of Historic Gardens, ICOMOS) και για τα ιστορικά κτήρια από ξύλο (1999, Principles for the Preservation of Historic Timber Buildings).

Παρακάτω αναλύονται σε πίνακα όλες οι προαναφερθείσες διεθνείς συμβάσεις προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς από το 1931 έως και το 1998, όπου έγινε η τελευταία. Με αυτόν τον τρόπο μπορεί να υπάρξει μια συνολική εικόνα των κειμένων προστασίας αλλά και το αντικείμενο που το καθένα διαχρονικά προστατεύει από την κλίμακα του κτιρίου, ως την στροφή προς τον περιβάλλοντα ιστού των οικισμών, τη συνολική προστασία ιστών και την Ευρωπαϊκή αντιμετώπιση και ενσωμάτωση.

Πίνακας 2.1. Οι διεθνείς συμβάσεις προστασίας

Σύμβαση	Έτος	Συντάκτης	Αντικείμενο προστασίας
Χάρτα των Αθηνών	1931	CIAM	Διατήρηση μεμονωμένων κτισμάτων με καλλιτεχνικό, ιστορικό και επιστημονικό ενδιαφέρον

Σύμβαση για την Προστασία Πολιτιστικών Αγαθών σε περίπτωση Ένοπλης Σύρραξης	1954	UNESCO	Ειδική προστασία σε κέντρα πόλεων που περιλαμβάνουν μνημεία μεγάλης σπουδαιότητας
Ευρωπαϊκή Μορφωτική Σύμβαση	1954	Συμβούλιο της Ευρώπης	Διακρατική συμφωνία σε πολιτιστικά θέματα
13 Κείμενα	1963	Β' Διεθνής Σύνοδος Αρχιτεκτονικών και Τεχνικών αποφάσεων για τα ιστορικά μνημεία	Προστασία και αναβίωση των ιστορικών κέντρων
Χάρτα της Βενετίας	1964	Διεθνές Συνέδριο Αρχιτεκτόνων και Τεχνικών των Ιστορικών Μνημείων	Αστικές και αγροτικές περιοχές με ιδιαίτερο πολιτιστικό και ιστορικό ενδιαφέρον
Συνθήκη για την προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς	1972	UNESCO	Εγγραφή χώρων και μνημείων πολιτισμού στον κατάλογο για την Παγκόσμια Κληρονομιά
Διακήρυξη του Άμστερνταμ	1975	Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Αρχιτεκτονικής κληρονομιάς	Εκτός του κτιρίου προστατεύεται και το περιβάλλον του
Σύμβαση της Γρανάδας	1985	Συμβούλιο της Ευρώπης	Σύνδεση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς με πολιτικές οικονομικής, κοινωνικής και πολιτισμικής ανάπτυξης των πόλεων και των περιφερειών
Διεθνή Χάρτα για την Προστασία των Ιστορικών Πόλεων	1987	ICOMOS	Ενσωμάτωση στην προστασία των πόλεων του κόσμου
Συνθήκη του Μάαστριχ	1992	Ευρωπαϊκή Ένωση	Προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς σε επίπεδο Ευρωπαϊκό
Νέα Χάρτα των Αθηνών	1998	Ευρωπαϊκή Ένωση	Ευρωπαϊκή πόλη του 21 ^{ου} αιώνα

Μπορούμε, λοιπόν, να θεωρήσουμε ότι η προστασία δεν αφορά μια μεμονωμένη διαδικασία προστασίας ενός κτίσματος, μιας τοποθεσίας κλπ. , αλλά αφορά μια ευρύτερη συνολική προστασία, μια εκτός συνόρων προστασία και διαφύλαξη που εμπίπτει στην παγκόσμια ιδέα του πολιτισμού, της διάσωσης και της μελλοντικής συνένωσης σε ένα ενιαίο πλαίσιο (Ζυγομαλάς, 2008). Ήδη από το χάρτη της Βενετίας (1964) και τη Διακήρυξη του Άμστερνταμ (1975) έως και τη Διακήρυξη της Γρανάδας γίνεται εμφανές ότι η συντήρηση των «υλικών» δεν αρκεί αν δε αποδοθεί μια χρήση στο κτίριο και μια αντιμετώπιση και φροντίδα του περιβάλλοντος ιστού του κτιρίου (Καραμάνου, 1997).

Τα μνημεία αποτελούν κληρονομιά του ιστορικού παρελθόντος στους λαούς. Διαχρονικά έγιναν πολλαπλές προσπάθειες προστασίας των μνημείων, των τοποθεσιών και του ιστορικού και πολιτιστικού/αρχιτεκτονικού πλούτου. Συνολικά τα μνημεία είτε αντιμετωπίστηκαν μεμονωμένα, είτε αργότερα ενσωμάτωσαν τους αστικούς και περιμετρικούς τους ιστούς. Η προστασία των μνημείων διήλθε από πολλές φάσεις και μεγέθη προστασίας. Το ερώτημα και το πρόβλημα που τίθεται όμως, είναι η ψυχολογική διάσταση και η στάση του κοινού προς το εκάστοτε μνημείο (Μουτσόπουλος, 1983). Σε μια κοινωνία μαζικής εκμάθησης, το πλήθος των ατόμων με πραγματική πολιτιστική παιδεία και κουλτούρα, εκλείπει δραματικά. Η υπηρεσία του μνημείου αποτελεί τη συνεχή μνήμη του γεγονότος, αν και πολλές φορές αντιμετωπίζεται σαν κενό οικοδόμημα ή σημείο που αδιάφορα παραμερίζεται ή που οι εναλλακτικές του χρήσεις έχουν υπερτερήσει αυτού (π.χ. Συγκρότημα Γαλερίου-Πλατεία Ναυαρίνου). Επιπροσθέτως, η συνεχής κατάρρευση μνημείων και η καταστροφή των οικιστικών συνόλων, κυρίως σε εμπόλεμες περιοχές της Μέσης Ανατολής, δείχνουν ότι οι άνθρωποι, οι πολιτισμοί και οι κυβερνήσεις δεν είναι ακόμη αρκετά ώριμες να προστατεύσουν «συνολικά» τον πολιτισμό, με αποτέλεσμα να ανακόπτουν την συνοχή της ιστορικότητας του. Παρατηρούμε, λοιπόν, ότι η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, επιδέχεται ακόμη πλήρως συμβάσεων για τη συνολική προστασία της. Αναφορικά του κεφαλαίου, η πιο καιρία διαπίστωση είναι ότι ο πολιτισμός πέραν του έννομου καθεστώτος του, πολλές φορές αδυνατεί να προστατευτεί, καθώς οι δράσεις φυσικές (φωτιές, πλημμύρες) και ανθρώπινες (πόλεμοι, απόφαση κατεδάφισης), υπερέχουν των νομικών κειμένων. Συχνά, τα πλαίσια αυτά, δυσχεραίνουν χρήστες και μελετητές καθώς και τους χρόνους αξιοποίησης και διαχείρισης των πολιτιστικών αγαθών. Ωστόσο, αναγνωρίζεται ότι χωρίς αυτές τις προσπάθειες, ο πολιτισμός δεν είχε ένα κοινό αξιολογικό κώδικα, μια κοινή παράμετρο ερμηνείας και κυρίως δεν θα είχε αναδυθεί μια στοχευμένη και ολοκληρωμένη προσπάθεια, για την προστασία και τη διάσωση του. Μέσα από αυτά, διαχρονικά, διασώθηκαν, προστατεύτηκαν και πέρασαν από «γενιά σε γενιά», οι πολιτιστικοί πόροι των τόπων.

2.4 Προσεγγίζοντας την έννοια και την προστασία του «άυλου πολιτισμού»

Στο κεφάλαιο αυτό πραγματοποιείται η αναζήτηση της προέλευσης, της κατανόησης της προστασίας της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, που αποτελεί το δεύτερο μεγάλο κεφάλαιο των πολιτιστικών πόρων ενός τόπου. Στόχος του κεφαλαίου, είναι η αποσαφήνιση της έννοιας και η εύρεση των κατηγοριών που αυτή περιλαμβάνει. Ο όρος «**άυλη πολιτιστική κληρονομιά**» θεωρείται ότι αντιπροσωπεύει μια «αγγλική μετάφραση» της ιαπωνικής έκφρασης «**mukei bunkazai**» (Lenzerini, 2011), στην οποία στηρίχθηκε όλη η έννομη προστασία και νομοθεσία της Άυλης Πολιτιστικής κληρονομιάς της Κίνας, η οποία αποτέλεσε και την εναρκτήρια παράμετρο για τη διάδοση, γνωστοποίηση, συνειδητοποίηση και την θεσμοθέτηση της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς σε παγκόσμιο επίπεδο.

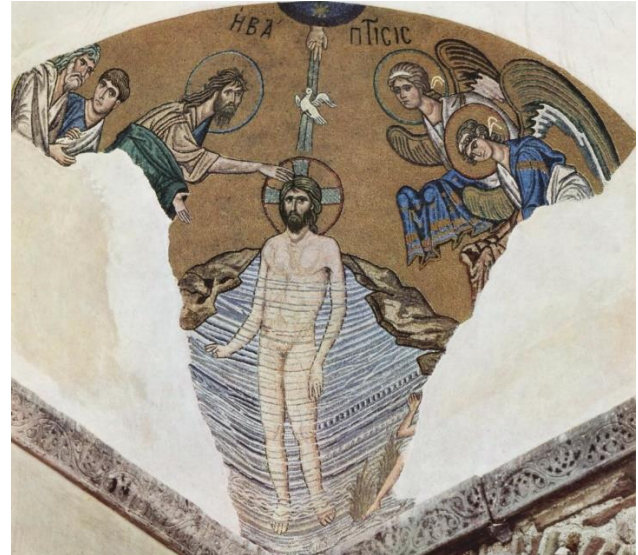
Η αρχή προστασίας της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς προήλθε από τις χώρες της Αφρικής, της Ασίας και της Λατινικής Αμερικής, λόγω της ύπαρξης των ζωντανών παραδόσεων, αλλά και από την Κίνα. Ο Ανατολικός κόσμος και αυτός που ονομάζουμε ως «αναπτυσσόμενος», διαθέτει μεγαλύτερο βαθμό συνειδητοποίησης και διαφύλαξης της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, η οποία άργησε να γίνει κατανοητή στο Δυτικό κόσμο. Ο Ανατολικός κόσμος, όπως πολλαπλά αναφέρθηκε στα προηγούμενα κεφάλαια, στήριξε το ευρύτερο μέρος του πολιτισμού του, στην άυλη πολιτιστική κληρονομιά, η οποία αποτελεί την πρωταρχική δομή του πολιτισμού. Ωστόσο, στο πλαίσιο της παρούσας διατριβής θα εντρυφήσουμε στο τρόπο αντίληψης και ερμηνείας του άυλου πολιτισμού, υπό το πρίσμα του Δυτικού πολιτισμού και κόσμου. Το νομικό πλαίσιο εξέλιξης και προστασίας της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, αφορά τους Διεθνείς φορείς και την Ελληνική νομοθεσία.

Στο Δυτικό κόσμο, η λέξη «άυλος» σύμφωνα με το Λεξικό σημαίνει⁵: *α. που δεν έχει υλική υπόσταση· ασώματος, πνευματικός. ANT υλικός: Το πνεύμα είναι άυλο. Υλικά και άυλα αγαθά. β. (μτφ., για υλικό σώμα) τόσο πολύ διάφανος, αιθέριος, ανέρος σαν να ήταν άυλος: Οι άυλες μορφές των βυζαντινών αγιογραφιών.* Παρατηρούμε δηλαδή ότι στη λέξη αποδίδεται σαν κάτι το αιθέριο, το υπερβατικό, το μη έχων υλικό σώμα, ενώ είναι σημαντική και η σύνδεση της με το πνεύμα. Στην ερμηνεία του άυλου πολιτισμού, ξεκινούμε με την διαπίστωση και υιοθέτηση της άποψης, ότι ο πολιτισμός είναι προϊόν ανθρώπινο, που δομείται και διαμορφώνεται, λαμβάνοντας μορφή στην διάρκεια του χρόνου, ενώ όλοι οι πόροι, που εν συνεχεία έγιναν δείγματα πολιτισμού, σε αρχικό στάδιο ήταν άυλοι.

⁵http://www.greeklanguage.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides



**Εικόνα 2.30. Το άυλο των μορφών της τέχνης : Έργο «Χορός της Άνοιξης» του Αλέξανδρου Παρθένη
Πηγή: elculture.gr**



**Εικόνα 2.31. Το άυλο των βυζαντινών αγιογραφιών: Αγιογραφία Βάπτισης, Μονή Δαφνίου
Πηγή: lifo.gr**

Η αρχή , λοιπόν, θα γίνει με την ανάδειξη της αξίας της λαογραφίας και της παραδοσιακής κουλτούρας, σαν τα πιο κατανοητά και πιο κοντινά στον υλικό πολιτισμό δημιουργήματα του άυλου πολιτισμού. Το 1973, η Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Βολιβίας πρότεινε να προστεθεί ένα πρωτόκολλο στη Παγκόσμια σύμβαση περί δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας προκειμένου να προστατευθεί η λαογραφία. Αν και η πρόταση αυτή δεν ήταν επιτυχής, βοήθησε στην ευαισθητοποίηση σχετικά με την ανάγκη να αναγνωρίσουν και να συμπεριλάβουν άυλες πτυχές στο πλαίσιο του τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς. Το 1982 η Unesco διασφάλισε την λαογραφία μέσα από ένα ειδικό τμήμα μη-υλικής κληρονομιάς.

Ο άυλος πολιτισμός , κυρίως μετά την ανάδυση της Βιομηχανικής επανάστασης και την αυτοματοποίηση της παραγωγής , σε ότι αφορά τις δεξιότητες και τεχνικές του ατόμου, οδήγησε στην μαζικοποίηση της παραγωγής για λόγους οικονομικούς, θέτοντας καίρια ερωτήματα για την πορεία, την διατήρηση και την γνησιότητα των παραγόμενων, καθώς και για την τύχη των ομάδων και των τεχνικών αυτών. Η αλλαγή αυτή συντέλεσε στην εξάλειψη πλήθος τεχνικών και δεξιοτήτων και επέσυρε την άμεση ανάγκη διαφύλαξης και διατήρησης της γνώσης. Το 1989, η Γενική Διάσκεψη της UNESCO ενέκρινε την πρώτη ειδική διεθνή νομική πράξη σχετικά με την άυλη πολιτιστική κληρονομιά, με στόχο τη διαφύλαξη της παραδοσιακής κουλτούρας και της λαογραφίας, υπογραμμίζοντας τη σημασία της λαογραφίας ως «μέρους της παγκόσμιας κληρονομιάς της ανθρωπότητας και [του ρόλου της ως] ισχυρού μέσου συγκέντρωσης διαφορετικών λαών και κοινωνικών ομάδων και διακήρυξης της πολιτιστικής τους ταυτότητας» (UNESCO). Παρατηρούμε το ευρύ χάσμα ετών ανά-

μεσα στην έννομη προστασία της υλικής και της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς. Υπάρχει μια από-
σταση είκοσι ετών, που δηλώνει ότι ο άυλος πολιτισμός είναι πιο δύσκολα κατανοητός και διαχειρί-
σιμος.

Το 1990, στη Διεθνή Διάσκεψη της Ουάσιγκτον, κατέληξαν ότι οι άυλες αυτές πτυχές να
περιλαμβάνουν όχι μόνο καλλιτεχνικά προϊόντα όπως ιστορίες, τραγούδια και ούτω καθεξής, αλλά
και γνώση και αξίες, δημιουργικές διαδικασίες και τους τρόπους αλληλεπίδρασης. Από τότε, άρχισαν
να λαμβάνονται ορισμένες πρωτοβουλίες διαφύλαξης , όπως το πρόγραμμα «*Living Human
Treasures*» της UNESCO , με στόχο τη μετάδοση της τεχνογνωσίας και των δεξιοτήτων, από παρα-
δοσιακούς τεχνίτες, στις νεότερες γενιές (UNESCO) .Η έννοια της μεταβίβασης από γενιά σε γενιά,
αποτελεί την δεύτερη εναρκτήρια παράμετρο προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς, η οποία
ξεκινά να διευρύνεται. Λόγω της στενότητας και των κενών που εμφάνιζαν οι πρώτοι ορισμοί για
την άυλη πολιτιστική κληρονομιά, το 1998 , η UNESCO θα εγκρίνει το «*Πρόγραμμα Διακήρυξης
Αριστουργημάτων της Προφορικής και Άυλης Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας*» (UNESCO). Σκοπός
αυτού του Προγράμματος, , ήταν να τιμήσει και να προστατεύσει τις πιο αξιοσημείωτες εκφράσεις
της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, με βάση τις υποψηφιότητες που υπέβαλαν τα κράτη μέλη της
UNESCO, δημιουργώντας ένα νέο ορισμό. Το εγχείρημα αυτό θα αποτελέσει και την πρώτη πιο
ολοκληρωμένη προσπάθεια ενσωμάτωσης , διαφόρων στοιχείων.

Από το 2002, θα υιοθετηθεί από την Ελληνική νομοθεσία ο όρος «*Άυλα Πολιτιστικά Αγαθά*»,
σε αντικατάσταση και εμπλουτισμό του όρου «*παραδοσιακός και σύγχρονος λαϊκός πολιτισμός*». Στο
νόμο του 2002 (ν.3028/2002), «*Περί Προστασίας των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κλη-
ρονομιάς*», τα άυλα πολιτιστικά αγαθά θεωρούνται ως : «*εκφράσεις, δραστηριότητες, γνώσεις και
πληροφορίες, όπως μύθοι, έθιμα, προφορικές παραδόσεις, χοροί, δρώμενα, μουσική, τραγούδια, δεξιό-
τητες ή τεχνικές που αποτελούν μαρτυρίες του παραδοσιακού, λαϊκού και λόγιου πολιτισμού*». Παρα-
τηρούμε ότι ο νόμος αυτός αναφέρει ρητά κατηγοριοποιήσεις που σχετίζονται με περισσότερο με
ταξινόμηση και ανάλυση κατηγοριών, των ηθών και των εθιμών ενός τόπου, αφού αγνοεί εντελώς
τον ανθρώπινο παράγοντα και τις ομάδες , που αποτελούν τον βασικό φορέα γνώσης και δημιουργίας
του άυλου πολιτισμού και τον άμεσα σε κίνδυνο, λόγω της μη μετάδοσης αυτής της τεχνογνωσίας.
Την παράλειψη αυτή , αντικατέστησε η στοχευμένη σύμβαση της Unesco , το 2003, για τη Διαφύ-
λαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, με την οποία ορίζεται ότι η άυλη πολιτιστική κληρονο-
μιά είναι : «*οι πρακτικές, αναπαραστάσεις, εκφράσεις, γνώσεις και τεχνικές – καθώς και τα εργαλεία,
αντικείμενα, χειροτεχνήματα και οι πολιτιστικοί χώροι που συνδέονται με αυτές και τις οποίες οι κοι-
νότητες, οι ομάδες και, κατά περίπτωση, τα άτομα αναγνωρίζουν ότι αποτελεί μέρος της πολιτιστικής
κληρονομιάς τους*» (άρθρο 2. παρ. 1). Η Σύμβαση του 2003, σε αντίθεση με τις προηγούμενες συμ-
βάσεις που την θεωρούν ευθύνη των κυβερνήσεων, στο άρθρο 15 αναγνωρίζει τον πρωταρχικό ρόλο

,που διαδραματίζουν οι τοπικές κοινότητες στη διαφύλαξη και μετάδοση της άυλης κληρονομιάς και την προστασία της προφορικής γνώσης και παράδοσης (Αλιβιζάτου και Πούλιος, 2015). Μέσω της σύμβασης υπογραμμίζεται ότι τα κράτη- μέλη υποχρεούνται να καταγράφουν παραδόσεις, εκφράσεις σε εθνικούς καταλόγους, συνεργαζόμενα με τοπικές κοινότητες και φορείς (μουσεία, συλλόγους κλπ.), στο πλαίσιο της μεθοδολογίας που η ίδια η χώρα αποφασίζει. Η Σύμβαση προβλέπει τη δημιουργία δύο καταλόγων: α) του **Αντιπροσωπευτικού Καταλόγου της Άυλης Κληρονομιάς** και β) του **Καταλόγου της Άυλης Κληρονομιάς σε Κατάσταση Επείγουσας Διαφύλαξης**, για εκφράσεις που βρίσκονται στα πρόθυρα εξαφάνισης ή σημαντικής αλλοίωσης. (Unesco, 2003, παρ.11-28).

Η χώρα μας, κύρωσε τη Σύμβαση το 2006 και μέχρι σήμερα έχει εγγράψει στον «**Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας**» πέντε στοιχεία άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς. Συγκεκριμένα:

1. Το 2013 η χώρα μας, από κοινού με τις Ισπανία, Ιταλία, Κροατία, Κύπρο, Μαρόκο, Πορτογαλία, ενέγραψε τη **Μεσογειακή Διατροφή**, ως έκφανση άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς που χαρακτηρίζει τους μεσογειακούς λαούς.
2. Το 2014 εγγράφηκε στον ίδιο κατάλογο η **Τεχνογνωσία της Παραδοσιακής Μαστιχοκαλλιέργειας στη Χίο**.
3. Το 2015 εγγράφηκε η **Τηνιακή Μαρμαροτεχνία**
4. Το έτος 2016 εγγράφηκαν τα **Μωμοέρια**, ένα έθιμο του Δωδεκαημέρου, όπως τελείται σε οκτώ χωριά της Κοζάνης.
5. Το 2017 εγκρίθηκε η εγγραφή του **Ρεμπέτικου**, ενώ εντός του 2018 πρόκειται να κριθεί η κοινή υποψηφιότητα της χώρας μας και άλλων επτά χωρών (Γαλλία, Ελβετία, Ισπανία, Ιταλία, Κροατία, Κύπρος, Σλοβενία) για την **Τέχνη της Ξερολιθιάς**.

Τα βασικά πεδία κατηγοριοποίησης του άυλου σύμφωνα με την Unesco, τα οποία θα χρησιμοποιηθούν ως κατηγορίες της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς στην καταγραφή της πολιτιστικής κληρονομιάς, στο πλαίσιο της παρούσας διδακτορικής διατριβής είναι :

α) οι προφορικές παραδόσεις και εκφράσεις, συμπεριλαμβανομένης της γλώσσας ως φορέα της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς (παραμύθια, μύθοι και διηγήσεις, αφηγηματικά τραγούδια, γλώσσα).

β) οι τέχνες του θεάματος, ή ορθότερα οι επιτελεστικές τέχνες (χορός, μουσική, λαϊκό θέατρο)

γ) οι κοινωνικές πρακτικές, οι τελετουργίες και οι εορταστικές εκδηλώσεις (λαϊκά δρώμενα, έθιμα ευετηρίας, έθιμα στον κύκλο του χρόνου, σημαντικοί σταθμοί στη ζωή του ανθρώπου)

δ) οι γνώσεις και πρακτικές που αφορούν τη φύση και το σύμπαν (παραδοσιακές καλλιέργειες, εθνοβοτανική γνώση, λαϊκές αντιλήψεις για τη μετεωρολογία κ.ά.)

ε) η τεχνογνωσία που συνδέεται με την παραδοσιακή χειροτεχνία (υφαντική, αγγειοπλαστική, ξυλοναπηγική κ.ά.)

Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός της προστασίας της γλώσσας από την Σύμβαση της Unesco και συγκεκριμένα το ότι μια τοπική γλώσσα, μια διάλεκτος, ή και μια ιδιόλεκτος δεν μπορεί, άμεσα, να προταθεί για εγγραφή στους Καταλόγους της. Τα παραπάνω προστατεύονται μέσα από μέτρα που αφορούν τις προφορικές παραδόσεις και την προφορική μεταβίβαση μιας παραδοσιακής τεχνογνωσίας από γενιά σε γενιά. Τέλος, το ίδιο ισχύει και για τη θρησκεία που δεν εγγράφεται άμεσα στους καταλόγους. Συμπληρωματικά των παραπάνω, η Σύμβαση του 2003 δίνει και τέσσερα σημα- ντικά χαρακτηριστικά που καθορίζουν την ανθεκτικότητα της πολιτιστικής κληρονομιάς. Αυτά είναι:

- a) *Οι παραδοσιακές και σύγχρονες τεχνικές, δηλαδή οι κτηθείσες και κληρονομικές παρα-
δόσεις από το παρελθόν και οι σύγχρονες πρακτικές.*
- b) *Η περιεκτικότητα και η συνέχιση από γενιά σε γενιά*
- c) *Η εκφραστικότητα και η εκπροσώπηση που είναι οι θεματοφύλακες της πολιτιστικής
κληρονομιάς και*
- d) *Ανθρώπινη και κοινοτική βάση, η οποία και αναγνωρίζει και αποδέχεται την κληρονο-
μιά αυτή.*

Παρατηρούμε ότι τίθενται θέματα δημιουργίας και παραγόμενων, στο πλαίσιο μετάδοσης μιας τεχνογνωσίας και δεξιάτητας, που μετουσιώνεται σε υλικά παραγόμενα, μέσα από διαφορετικές μορφές, όπως οι παραδοσιακές τεχνικές (υφαντική κλπ.) Στην κατηγοριοποίηση αυτή, προσπαθεί η Unesco να παγιώσει ως άυλα δημιουργήματα και υλικά, καθώς ο διαχωρισμός, όπως εκτενέστερα θα αναλυθεί παρακάτω είναι δύσκολα αντιληπτός και είναι δύσκολο να διαχωριστεί και να επεξηγηθεί. Η είσοδος των στοιχείων ανθεκτικότητας, όπως τα ονομάζει, είναι περισσότερο δεσμευτικές, παρά διευκρινιστικές, καθώς περιορίζουν το επίπεδο του άυλου πολιτισμού, σε τέσσερα σημεία. Μέσα από τις κατηγορίες αυτές, συνειδητοποιούμε ότι εκτός των λαϊκών στοιχείων εμπεριέχει και αστικά, λόγια και παραδοσιακά στοιχεία, ως ένα αντικείμενο εξίσου ανθρωπολογικού και εθνολογικού ενδιαφέρο- ντος (Αντωνιάδης, 2008) σε κρατικό, διακρατικό και διεθνές επίπεδο. Ωστόσο, πέρα από την στενή κατηγοριοποίηση διαχρονικά, θα δοθούν και νεότερες κατηγορίες και ερμηνείες. Μια από αυτές και ένα σημαντικό κεφάλαιο του άυλου πολιτισμού είναι οι ιστορίες ζωής, που αποτελούν δομές, εντασ- σόμενες στη συλλογική μνήμη. Οι αφηγήσεις και τα απομνημονεύματα, είναι ένα σημαντικό κομμάτι της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, διανθίζοντας την κοινή μνήμη και την ταυτότητα μιας κοινό- τητας. Με εναρκτήρια παράμετρο αυτό που ονομάζουμε «λαϊκό πολιτισμό», η άυλη κληρονομιά ε- μπεριέχει πολλά στοιχεία αυτού, αλλά δεν ταυτίζεται με το φολκλόρ.

Από την αρχική σύμβαση της UNESCO, εκλείπουν στοιχεία όπως η αυθεντικότητα, η διατή- ρηση, η ποικιλομορφία κλπ. που θα διάνθιζαν την μελέτη αυτή. Για το λόγο αυτό η Unesco το 2005, εξέδωσε την Διακήρυξη για την «Πολιτιστική ποικιλομορφία» του 2005. Σύμφωνα με το άρθρο 1 η πολιτιστική πολυμορφία είναι «η κοινή κληρονομιά της ανθρωπότητας» και αφορά τις μορφές που

λαμβάνει ο πολιτισμός στη διάρκεια του χρόνου και του χώρου. Αφορά την ταυτότητα ομάδων και κοινωνιών και λειτουργεί ως πηγή ανταλλαγών, καινοτομίας και δημιουργικότητας (UNESCO, 2005). Η σύνδεση υλικών και άυλων στοιχείων τονίζεται από τη Σύμβαση του Faro του Συμβουλίου της Ευρώπης για την «αξία της πολιτιστικής κληρονομιάς για την κοινωνία», όπου η πολιτιστική κληρονομιά ορίζεται ως «*μια ομάδα πόρων που κληρονομήθηκε από το παρελθόν κατά το οποίο οι άνθρωποι την εντοπίζουν, ανεξάρτητα από την ιδιοκτησία, ως προβληματισμό και έκφραση των διαρκώς εξελισσόμενων αξιών, πεποιθήσεων, γνώσεων και παραδόσεών τους*». Ο πολιτισμός δηλαδή σύμφωνα με τις παραπάνω συμβάσεις είναι δηλαδή ένα δίπολο υλικό και άυλο, ενυπάρχων το ένα στο άλλο, που διαχρονικά μετασχηματιζόμενα και παρεμβαλλόμενα, συνδέονται με σχέσεις ομοιότητας, όπου το αμιγές υλικό μέσα μια δυναμική κατάσταση ενσωματώνει το άυλο, καθώς άυλο και υλικό αλληλοσυμπληρώνονται με όρια ρευστά.

Ένα ακόμη σημείο καμπής της σύμβασης είναι το άρθρο 2, παράγραφος 1, στο οποίο αναφέρεται ότι οποιοδήποτε στοιχείο άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, θα πρέπει να έχει άμεση ανταπόκριση στα διεθνή κείμενα περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με στόχο τον αμοιβαίο σεβασμό μεταξύ κοινοτήτων, ομάδων και ατόμων για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Αυτό σημαίνει ότι αποκλείονται του καταλόγου πράξεις και πρακτικές ενθύμησης και αναζωπύρωσης βιαιοτήτων ή συγκρούσεων εμφυλίων ή διαφορετικών περιοχών, πράξεις και πρακτικές άμεσου κινδύνου της ζωής, ή πράξεις που υποβαθμίζουν, βλάπτουν ή υποτιμούν μέλη μιας κοινότητας όσον αφορά το φύλο, την ηλικία, το επάγγελμα, τη σεξουαλικότητα κλπ. Τέλος, αποκλείονται πρακτικές που ενσωματώνουν κακομεταχείριση ή/και βασανισμό ζώων. Ωστόσο το ζήτημα αυτό, έχει αρκετές εκφάνσεις, για το τι θεωρείται πολιτιστικός πόρος σε κάθε περιοχή. Έτσι το τσαντόρ ή η μπούργκα για τις Δυτικές κοινωνίες, εμφανίζονται απεχθή ή καταπιεστικά, αλλά στον Ανατολίτικο κόσμο είναι απολύτως φυσιολογικά και αναγκαία. Είναι δηλαδή ένα ζήτημα που χρήζει εκτενέστερης ανάλυσης και υπόκειται στα αξιακά συστήματα της οποιαδήποτε κοινωνίας και έθνους. Η διαπίστωση αυτή δεν προβληματίζει τόσο στο πλαίσιο της παρούσας διδακτορικής διατριβής, καθώς το σύστημα θα εφαρμοστεί σε στον Ελλαδικό χώρο, όπου επικρατεί ένα κοινό αξιακό σύνολο. Ωστόσο, σε μια ευρύτητα ερμηνείας και διαχείρισης, θα έπρεπε να προβληματιστούμε για το επίπεδο της πολιτιστικής κληρονομιάς που δύναται να εγγραφεί. Η παράμετρος αυτή είναι σημαντική και οφείλει να λαμβάνεται υπόψιν, να γίνεται δηλαδή κατανοητό ότι μπορούμε να χειριστούμε ένα μερίδιο πολιτιστικό, κυρίως αυτό που γνωρίζουμε και στο οποίο διαβιούμε. Αυτό αναφέρεται, καθώς ίσως και η Unesco, θα ήταν χρήσιμο να κατανοήσει την διαφορά αυτή, που θα οδηγήσει σε μια καλύτερη διατύπωση περί των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κάθε τόπου. Ίσως θα ήταν βέλτιστο να διευρύνει τις ερμηνείες στο επίπεδο αυτό, κυρίως για τα άυλα στοιχεία, καθώς η πρόταση ενός άυλου στοιχείου γίνεται με βάση τα κοινωνικά και εθνογραφικά δεδομένα της περιοχής και της εποχής, του χρόνου που προτάθηκε, ακόμη και αν αυτό σημαίνει πως

έχει υποστεί μια μικρή ή μεγαλύτερη αλλοίωση σε σχέση με την αρχική του μορφή ή αφορά ένα στοιχείο που δεν γίνεται άμεσα κατανοητό από όλους τους λαούς (π.χ. τα ελληνικά πανηγύρια). Τα άυλα στοιχεία έχουν την ιδιότητα να μεταβάλλονται στο χρόνο και να εγγράφονται δύσκολα, κυρίως αυτά που δεν συνδέονται με τον υλικό πολιτισμό και κάποιο στοιχείο υλικό. Για το λόγο αυτό και με άξονα την διατύπωση της διττής φύσης ακόμη και των άυλων στοιχείων, θεωρήσαμε ότι θα ήταν καλύτερο να αναλυθούν σε ένα ενιαίο κεφάλαιο συσχέτισης άυλου και υλικού πολιτισμού, το οποίο και ακολουθεί.

2.5 Η συσχέτιση άυλου και υλικού πολιτισμού

Τα δυο μεγάλα κεφάλαια, που γίνονται σαφή ήδη από τον τίτλο της παρούσας διδακτορικής διατριβής είναι ο άυλος και υλικός πολιτισμός. Στα παραπάνω υποκεφάλαια, έγινε μια προσπάθεια απόδοσης του υλικού και άυλου πολιτισμού, στις ποικίλλες μορφές τους. Θεωρείται, ότι μετά την εκτενή μεμονωμένη ανάλυση τους, οφείλει να γίνει ένα ενιαίο κεφάλαιο συσχέτισης του άυλου και υλικού πολιτισμού, σαν ένας ενιαίος φορέας πολιτιστικών πόρων των τόπων, ώστε να καταλήξουμε σε μια ενιαία θέση για τις μορφές αυτές, μέσα από τα κοινά και αντίθετα γνωρίσματα τους, με στόχο την απόδοση των συνολικών κατηγοριών της πολιτιστικής κληρονομιάς, στο αντίστοιχο υποκεφάλαιο. Οι κατηγορίες αυτές, θα αποτελέσουν τις αρχικές «εγγραφές» του πολυκριτηριακού συστήματος, στο στάδιο της καταγραφής. Ο πιο απλός διαχωρισμός υλικής και άυλης κληρονομιάς είναι ότι ο υλικός πολιτισμός σχετίζεται με το απτό, το άμεσα εύληπτο και κατανοητό, ενώ ο άυλος με το υπερβατικό, το με όρια ασαφή. Η πολιτιστική κληρονομιά αποτελείται όχι μόνο από τον υλικό πολιτισμό δηλαδή κτίρια, μνημεία και υλικά αγαθά, αλλά και άυλα πολιτιστικά αγαθά, όπως έθιμα, λαογραφία, παραδοσιακές τέχνες, γαστρονομία, εθνική ενδυμασία, καλλιτεχνικά και λογοτεχνικά έργα κλπ. Τα ενιαία πολιτιστικά αντικείμενα, είτε άυλα, είτε υλικά, είναι, όπως προαναφέρθηκε, ένας οργανισμός. Δομούνται σαν αποτέλεσμα των σχέσεων μεταξύ του εαυτού τους και του κόσμου, μεταξύ ανθρώπων και αντικειμένων, μεταξύ περιβάλλοντος και αντικειμένων κλπ.

Σε μια αρχική ερμηνεία, θεωρείται ότι οι άνθρωποι διαμοιράζονται περισσότερα κοινά άυλα, παρά υλικά αγαθά. Ο παράγοντας της άυλης ύπαρξης, επιτρέπει την διάδοση σε ένα πεδίο υψηλής διανόησης, πέρα από το γνωσιακό επίπεδο, αγγίζοντας τις διαστάσεις της μνήμης, της ψυχής και της ύπαρξης. Είναι η κατανόηση ότι ο άυλος πόρος είναι μεταβιβάσιμος, συνανήκων και ο ιδιοκτήτης του μπορεί να αλλάξει. Είναι δηλαδή, ένα σύμπλεγμα σχέσεων, αμοιβαιοτήτων και προσπαθειών εναρμόνισης, με φυσική και λογική συνέχεια στον πολιτισμό. Καθώς οι δυο πόροι έχουν την δυνατότητα να μεταλλάσσονται, να παραποιούνται, είτε να εμπλουτίζονται, οι άυλοι πόροι μπορούν μέσω της μετάδοσης, της διάχυσης της γνώσης, να αυξηθούν, δηλαδή να αρχίσουν να χρησιμοποιούνται και από άλλους ανθρώπους, κάτι που δεν δύναται να γίνει με τους υλικούς, καθώς οι πρώτες ύλες και

οι στατικές τους δομές δεν επιτρέπουν την πιστή αναπαραγωγή τους. Συγκεκριμένα πρέπει κάποιος να επισκεφτεί στον τόπο όπου βρίσκεται, ένα ναό κηρυγμένο μνημείο της UNESCO, αλλά μπορεί να αναπαραστήσει την λιτανεία της Μεγάλης Παρασκευής σε οποιοδήποτε ναό της χώρας ή πόλης του.

Η UNESCO , το 2002, στη Διακήρυξη της Κωνσταντινούπολης , τονίζει ότι «*μια συνολική προσέγγιση της πολιτιστικής κληρονομιά θα πρέπει να επικρατεί, λαμβανομένης υπόψη της δυναμικής σχέση μεταξύ της υλικής και της άυλης κληρονομιάς και τη στενή αλληλεπίδρασή τους* ». Ανάγκη τους είναι να εκδηλωθούν και να αλληλοεπιδράσουν, μέσα από πλήθος δυνατοτήτων και πιθανοτήτων και να μορφοποιηθούν σε δημιουργήματα, με σχέσεις υγείας, καθώς οι παθολογικές καταστάσεις καταργούν τις σχέσεις και επομένως καταργούν το δίπολο άυλου και υλικού διαχωρισμού του πολιτισμού. Σύμφωνα με μια νεότερη μελέτη ο χωρισμός της ενιαίας πολιτιστικής κληρονομιάς, χωρίζεται σε τρεις κατηγορίες (Πούλιος, 2010):

1. *Υλικό (fabric/material). Το υλικό περιλαμβάνει τα υλικά, χειροπιαστά στοιχεία της πολιτισμικής κληρονομιάς και συγκεκριμένα: α) το είδος του υλικού και τον τρόπο κατασκευής, τη διακόσμηση, την τεχνοτροπία, κ.λπ ενός μνημείου, β) την όποια κατασκευή υπάρχει στο έδαφος αλλά και στο υπέδαφος ενός μνημείου, γ) τη διαμόρφωση του εσωτερικού και του εξωτερικού χώρου ενός μνημείου, καθώς και δ) τον ευρύτερο φυσικό περιβάλλοντα χώρο.*

2. *Άυλα στοιχεία (intangible / less tangible elements). Περιλαμβάνουν τα μη υλικά / μη χειροπιαστά στοιχεία της πολιτισμικής κληρονομιάς, όπως π.χ. μύθους, προφορικές παραδόσεις, κοινωνικές αντιλήψεις, θρησκευτικές παραδόσεις και λατρευτικές πρακτικές/τελετουργίες, τα οποία συνδέονται με την υλική πολιτισμική κληρονομιά.11*

3. *Αξίες (values). Αξία θεωρείται το έννομο ενδιαφέρον μιας ομάδας ανθρώπων / ομάδας ενδιαφέροντος (stakeholder groups / interest groups) για την πολιτισμική κληρονομιά.*

Η πολιτιστική κληρονομιά αναγνωρίζεται αρχικά ως ένας τόπος και στη συνέχεια προσδιορίζονται σε αυτόν, αρχικά τα άυλα στοιχεία του και εν συνεχεία τα υλικά, για την αποτελεσματική τους διαχείριση (Pocock κ.α., 2014). Άλλωστε επιστημονικά, ο διαχωρισμός αυτός είναι συμβολικός , καθώς στο υλικό αγαθό αποδίδεται μια άυλη συμβολική αξία και αντίστοιχα το άυλο στοιχείο ,εκφράζεται στον τόπο με διάσταση υλική. Ο άυλος πολιτισμός στους τόπους είναι ότι η ψυχή για τον άνθρωπο. Ο άυλος πολιτισμός αποτελεί την ψυχή του τόπου, δομώντας την ενεργειακή και πνευματική του υπόσταση, που τρέφονται από τον τόπο. Ο ουρανός, κατάσταση άυλη, συμπληρώνει τη γη, την υλική χωρική δομή, καθώς χωρίς τον συνδυασμό των δυο , δεν υπάρχει ολοκληρωμένος κύκλος ζωής. Παραδείγματος χάριν, ο κύκλος ζωής του νερού αφορά ομοχρόνος την υλική δομή (συμπύκνωση) και την άυλη (εξάτμιση), του ίδιου στοιχείου, σε μια σχέση αμφίδρομη με συνεχή εναλλαγή μεταξύ Ουρανού και Γης. Ο τόπος δηλαδή, αποτελεί την περιοχή έκφρασης του πνεύματος. Κάθε περιοχή, αποτελείται από τα μοναδιαία χαρακτηριστικά της φυσιογνωμίας της. Ακολούθως, έχει ένα

πλήθος ανθρώπων, που την καθιστούν ενεργή και μια πλούσια λαογραφία, παράδοση και ιστορία, , μέσα από συμβάντα και πολιτιστικά ή «μη» αντικείμενα, που έλαβαν χώρα σε ένα τόπο, που ονομά- ζουμε μέσω της νομοθεσίας, «ιστορικό». Το υλικό αφορά την φαινομενική και το άυλο την ζωντανή εκδήλωση, στην ουσία του ίδιου αγαθού. Για το λόγο αυτό, ο όρος «πολιτιστικό αγαθό» έχει ένα πιο στενό πεδίο από εκείνο της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Την άποψη αυτή ενισχύει και ο Jean-Louis Luxen (2003), υποστηρίζοντας ότι η διάκριση μεταξύ υλικής και άυλης κληρονομιάς είναι τεχνητή, καθώς η υλική κληρονομιά, επιτυγχάνεται μόνο στην πραγματική της διάσταση, ενώ η άυλη για να γίνει ορατή, πρέπει να ενσαρκωθεί σε υλική εκ- δοχή. Αφού λοιπόν, δεν υπάρχει ήχος , χωρίς σιωπή και χωρίς το τίποτε, το άδειο, δεν μπορεί να υπάρξει το υλικό (Tolle, 2013). Κάθε υλικό αντικείμενο, προέρχεται από το τίποτε και επιστρέφει στο τίποτε. Το τίποτε- το κενό- είναι ένα φαινόμενο του κόσμου, ορατό από τις αισθήσεις Αυτό σημαίνει ότι ο άυλος πολιτισμός λειτουργεί σαν το υπόβαθρο των μνημείων και χώρων , του υλικού δηλαδή πολιτισμού. Παραδείγματος χάριν, χωρίς την ύπαρξη θρησκείας δεν θα κατασκευάζονταν εκκλησιαστικά κτήρια. Ωστόσο η σύνδεση αυτή , δεν είναι πάντοτε ξεκάθαρη, καθώς παρατηρούμε ότι οι εκκλησιαστικές μορφές μεταλλάσσονται, αν και μπορεί το άυλο στοιχείο, εν προκειμένω η θρησκεία να είναι το ίδιον υπόβαθρο, για κάθε υλικό κατασκεύασμα. Αυτό φανερώνει ότι το δρών άτομο αντιλαμβάνεται διαφορετικά το πολιτισμό και το διαχωρισμό αυτό. Η δεξιότητα και η ικανό- τητα , του κάθε ατόμου ξεκινά από ένα άυλο κοινό στοιχείο, π.χ. θρησκεία, εμπλουτίζεται με τις δεξιότητες του κάθε ατόμου που και αυτές είναι άυλες και ολοκληρώνεται σε μια μορφή υλική. Η υλική πολιτιστική κληρονομιά, αποτελεί ένα σύνολο σχέσεων, κανόνων, τεχνολογιών και αντικειμέ- νων, τα οποία λαμβάνουν μορφή και σημασία, μέσω του άυλου πολιτισμού.

Η κυριότερη συσχέτιση του άυλου και υλικού πολιτισμού είναι η συνειδητοποίηση ότι ο πο- λιτισμός , ως κατάκτηση ήταν πάντοτε ταυτόχρονα άυλος και υλικός και ότι ο διαχωρισμός αυτός γίνεται για λόγους κυρίως κρατικών και για να μπορούν να γίνουν άμεσα εύληπτοι και κατανοητοί οι δυο αυτοί πόροι, από ειδήμονες και μη. Είναι , δηλαδή, ένας διαχωρισμός μη ουσιαστικός, καθώς σε κάθε αντικείμενο ενυπάρχουν και οι δυο φύσεις και εκφράζονται ταυτοχρόνως και αμοιβαία. Χω- ρίς ισότιμη προστασία των δυο αυτών στοιχείων , ο πολιτισμός , κυρίως των Δυτικών κοινωνιών, δεν θα είναι ποτέ ολοκληρωμένα διαχειρίσιμος. Η τάση προς τον άυλο πολιτισμό και η μετέπειτα ανα- γνώριση του, αφορά κυρίως τις Δυτικές κοινωνίες , οι οποίες, εξ' αρχής αποξένωσαν πολλά άυλα στοιχεία, δημιουργώντας πρότυπα και πεποιθήσεις και προωθώντας κυρίως τον υλικό πολιτισμό. Και αυτό, κυρίως στις σύγχρονα δομημένες και δημιουργημένες κοινωνίες, καθώς δεν μπορεί να αγνοη- θεί η βαθιά γνώση των άυλων στοιχείων, στον κάθε άνθρωπο. Μια γνώση , όχι από εκπαίδευση, αλλά από παιδεία, κατανόηση και άκουσμα της φύσης και του συνανθρώπου, σεβασμού του τόπου και των

δραστηριοτήτων του, που ήταν πάντοτε τα κεντρικά στοιχεία αυθόρμητης εκδήλωσης συναισθημάτων, μέσα από το βίωμα.

Η ανάγκη διατήρησης τόσων των υλικών, όσο και των άυλων πόρων, μπορεί να συμπυκνωθεί μέσα από την προσέγγιση και διασύνδεση και των δυο πόρων (Solanilla, 2008). Πρώτον, η υλική κληρονομιά να συνδεθεί περισσότερο με τις κοινότητες και τους ενδιαφερόμενους, αναπτύσσοντας έτσι τις πνευματικές, πολιτικές και κοινωνικές αξίες. Δεύτερον, η άυλη κληρονομιά να μεταφραστεί σε υλική μορφή, π.χ. σε αρχεία, αποθέματα, μουσεία, αρχεία ήχου κλπ. Αυτό προϋποθέτει την ύπαρξη των κατάλληλων μεθόδων. Με άξονα όλες τις παραπάνω θεωρήσεις, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι ο πολιτισμός, στη πραγματικότητα είναι ένας, με διττή φύση άυλων και υλικών στοιχείων, που συμμετέχουν με διαφορετικό βαθμό έντασης σε κάθε πόρο. Έτσι, άλλοτε υπερέχει η άυλη και άλλοτε η υλική φύση, χωρίς καμιά από τις δυο να παύει τη λειτουργία της. Η συνειδητοποίηση αυτή, με τις παραμέτρους της ανανεωσιμότητας και της ευρύτητας των πόρων αυτών, δύναται να οδηγήσει σε μια ορθότερη διαχείριση όπου άυλοι και υλικοί πόροι συμπλέκονται και αλληλεξαρτώνται.

2.6 Η έννοια του τοπίου

Σε μια ευρύτερη μελέτη του τόπου, σημαντικό στοιχείο, αποτελεί το τοπίο του. Το τοπίο, αποτελεί ένα παράγοντα διατήρησης, αξιολόγησης, θέασης και ερμηνείας ενός τόπου. Η έννοια του “landscape”, μέσω της οποίας προήλθε η έννοια του «τοπίου», ενυπάρχει από το 500 μ.Χ. στην Ευρώπη και αναφερόταν σε ζώα, πεδία, δάση κλπ., δηλαδή σε ένα τοπίο, που σήμερα θα ονομάζαμε αγροτικό. Το τοπίο ωστόσο, διαχρονικά, αποτελεί την οπτική μεταφορά αξιών και συναισθημάτων σε ένα τόπο και εξ αρχής στηρίζεται σε δυο έννοιες βασικές, αυτή του «πολιτισμού» και της «κουλτούρας». Ο όρος «civilization», προερχόμενος από το civis, κοινώς το «άστυ», αφορά το πολιτιστικό τοπίο, το πολιτικό, που σχετίζεται άμεσα με την πόλη. Ο όρος «culture», δηλαδή κουλτούρα, εμφανίζεται τον 18ο αιώνα και αφορά το πολιτισμικό τοπίο, σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο (Μωραΐτης, 2015). Το τοπίο αυτό είναι κατανοητό από το βοσκό, τον ψαρά, τον αγρότη, το μέσο άνθρωπο, καθώς η ανάδυση των κοινωνικών επιστημών, όπως η κοινωνική ανθρωπολογία ή η ανθρωπογεωγραφία, δίνει μια νέα αίσθηση μεταφέροντας την αντίληψη του τοπίου πέρα από το χρόνο (την ιστορία του) και τα πολιτισμικά τοπία, τα διαμορφούμενα από κάθε κοινωνία. Σύμφωνα με το (Schulz, 2009) ... «στον ανθρωπογενή τόπο οι διάφορες εγκαταστάσεις, για παράδειγμα οι οικισμοί, οι πόλεις και τα στοιχεία τους, όπως είναι οι δρόμοι, μετατρέπουν τη φύση σε πολιτισμικό περιβάλλον». Αυτό συμβαίνει σε εγκαταστάσεις, που σχετίζονται οργανικά με το περιβάλλον τους, λειτουργούν ως εστίες συμπύκνωσης και ερμηνείας. Σκοπός λοιπόν, δηλαδή, των ανθρώπινων εγκαταστάσεων, είναι

να καταστούν ως τόποι, αποκαλύπτοντας... «τα νοήματα που είναι δυνητικά παρόντα σε ένα δεδομένο περιβάλλον».

Το τοπίο , όπως το αντιλαμβανόμαστε σήμερα, συνδέεται άμεσα με τον τόπο και τον άνθρωπο. Για το λόγο αυτό, η ερμηνεία του τοπίου ξεκινά μέσα από την σύνδεση αυτή, τη σύνδεση «ανθρώπου-τόπου». Ο αστικός ανθρωπολόγος Low (1992) διακρίνει έξι διαφορετικούς τύπους συμβολικών συνδέσεων μεταξύ ανθρώπων και τόπου (Sandholz, 2017) :

1. Γενεαλογική σύνδεση μέσω (οικογενειακού) ιστορικού.
2. Σύνδεση μέσω απώλειας γης ή καταστροφής μιας κοινότητας.
3. Οικονομική σύνδεση μέσω της ιδιοκτησίας, της κληρονομιάς ή της πολιτικής.
4. Κοσμολογική σύνδεση μέσω θρησκευτικών, πνευματικών ή μυθολογικών σχέσεων.
5. Σύνδεση με θρησκευτικά ή κοσμικά προσκυνήματα και εορταστικές πολιτιστικές εκδηλώσεις και
6. Αφηγηματική σύνδεση μέσω της αφήγησης και της ονοματοδοσίας

Παρατηρούμε λοιπόν , εξ' αρχής ότι το τοπίο εμπεριέχει άυλα και υλικά στοιχεία, ενώ η κατηγοριοποίηση αυτή, συνθέτει μια πρώτη επιφανειακή γκάμα ερμηνείας. Παρατηρούμε ότι στις διαφορετικές ερμηνευτικές προσεγγίσεις του, εμπλέκει το όνομα ενός τόπου, τη θρησκεία, το πνεύμα, τους οικονομικούς, φυσικούς και ανθρωπολογικούς παράγοντες. Τα στοιχεία νοηματοδότησης και μελέτης ενός τόπου, επικαλύπτονται σε ένα βαθμό και συνδέονται εγγενώς με την υλική και άυλη κληρονομιά. Βέβαια το τοπίο αποτελείται και αφορά περισσότερα στοιχεία , ενώ κατά καιρούς έχει δεχτεί και πληθώρα ερμηνειών. Για την ευκολότερη κατανόηση του τοπίου, επιλέχθηκε η μελέτη του, αρχικά μέσα από τα νομικά του κείμενα, σαν εισαγωγή και υπόβαθρο των διαφορετικών ερμηνευτικών προσεγγίσεων των συγγραφέων του.

Κρατικά, σήμερα επικρατεί η «*Σύμβαση για το τοπίο*» (Ν. 3827/ 2010-ΦΕΚ 30/Α/2010) σύμφωνα με την οποία (Council of Europe, 2000, Κεφ. 1, άρθρο 1, Παρ. 38): «*ως 'Τοπίο' ορίζεται μια ζώνη ή μια περιοχή όπως γίνεται αντιληπτή από ντόπιους ή από επισκέπτες, τα οπτικά χαρακτηριστικά και ο χαρακτήρας της οποίας είναι το αποτέλεσμα φυσικών ή/και πολιτισμικών (δηλαδή ανθρώπινων) δράσεων. Ο ορισμός αυτός αντανακλά την ιδέα ότι τα τοπία μεταβάλλονται με το χρόνο ως αποτέλεσμα του ότι φυσικές δυνάμεις και ανθρώπινα όντα επενεργούν πάνω τους. Επίσης υπογραμμίζει ότι ένα τοπίο σχηματίζει ένα σύνολο ('όλον'), του οποίου τα φυσικές και πολιτισμικές συνιστώσες είναι μαζί και όχι χωριστά*». Ήδη από τον ορισμό του τοπίου διαφαίνεται η άμεση σύνδεση φυσικού και πολιτιστικού τοπίου, σαν οι δυο βασικές συνιστώσες μελέτης του τοπίου. Τονίζεται η διττή φύση και η σύζευξη των δυο αυτών κατηγοριών , μέσα από το χρόνο, τον τόπο και την κοινωνία. Σε μια ευρύτερη ερμηνεία του τοπίου θα μπορούσαμε να εισάγουμε και τις αισθήσεις, θεωρώντας το τοπίο ως «*το σύνολο των εντυπώσεων που μας προσφέρει ένας τόπος*» (Στεφάνου,2000).

Η πολιτιστική αξία των τοπίων αφορά την ένταξη τους στην Παγκόσμια Πολιτιστική κληρονομιά από το 1993 και μετέπειτα. Τα τοπία εντάχθηκαν, μέσα από τρεις κατηγορίες πολιτιστικών τοπίων με παγκόσμια αξία. Συγκεκριμένα είναι :

1. *Σαφώς καθορισμένα τοπία σχεδιασμένα και σκόπιμα δημιουργημένα από τον άνθρωπο*
Αφορούν τα τοπία (κηποτοπία) κλπ, που αναφέρονται σε πολιτιστικές ιδιότητες
2. *Βιολογικά εξελιγμένα τοπία σε δύο κατηγορίες:*
 - (i) Ανάγλυφο ή ορυκτό τοπίο στο οποίο έχει επέλθει μια εξελικτική διαδικασία αλλά τα διακριτά χαρακτηριστικά του εξακολουθούν να είναι ορατά, π.χ. Gusuku Sites, Ryuku, Ιαπωνία.
 - (ii) Συνεχές τοπίο που διατηρεί ενεργό κοινωνικό ρόλο στη σύγχρονη εποχή και την κοινωνία συνδεδεμένο με έναν παραδοσιακό τρόπο ζωής. Η εξελικτική διαδικασία βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη και παρουσιάζει σημαντικό υλικό της εξέλιξής του με την πάροδο του χρόνου (Champasak, Vat Phou).
3. *Συνεταιριστικά πολιτιστικά τοπία*
Τα οποία προκύπτουν από τη συνένωση θρησκευτική, καλλιτεχνικών και πολιτιστικών τοπίων με τα φυσικά στοιχεία

Γίνεται κατανοητό μέσα από αυτή την κατηγοριοποίηση ότι περιπτώσεις φορές σε μια εικόνα φυσική ή τεχνητή που ονομάζουμε «τοπίο» , μετέχουν εκτός από τους φυσικούς και ανθρωπογενείς πόρους και τον ίδιο άνθρωπο, διαχρονικές αξίες, σύμβολα και πεποιθήσεις, που συνυπάρχουν και συγκροτούν την ιδιαίτερη φυσιογνωμία ενός τόπου και το πολιτισμικό τοπίο. Την άποψη αυτή ενισχύει και η Τερκενλή (Τερκενλή, 1996) , που περιγράφει το πολιτισμικό τοπίο ως «*μια συγκροτημένη σύνθεση χώρων, είτε ανθρωπογενών, είτε τροποποιημένων από τον άνθρωπο, που χρησιμεύει ως χώρος συλλογικής διαβίωσης*». Ξεκινώντας με το φυσικό τοπίο, που για δεκαετίες ταυτίστηκε με το τοπίο, σήμερα, εμπεριέχει την αίσθηση του τόπου και των αναμνήσεων, καθώς ενισχύει τη μνήμη, την ταυτότητα και την έννοια του «ανήκειν». Ο (Mitchell, 1994) θεωρεί το τοπίο ως μέρος μιας «*διαδικασίας με την οποία ... διαμορφώνονται ταυτότητες*». Τα πολιτιστικά τοπία αποτελούν την διαπαφή μεταξύ των φυσικών στοιχείων, του πολιτισμού, της υλικής και άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς και της ποικιλομορφίας, καθαρίζοντας ένα στενό δίκτυο σχέσεων, συμπεριφορών, λαών και παραγόντων παράδοσης, συνέχειας και δεσμών.

Η διασύνδεση μεταξύ του τόπου και των τοπίων, καθώς και της μνήμης είναι θεμελιώδεις για την κατανόηση του τοπίου και της ανθρώπινης αίσθησης του τόπου, που μπορεί να φέρει θετικές και αρνητικές σκέψεις. Έτσι , ένα τοπίο, όπως και μια μνήμη δεν είναι πάντοτε ευχάριστη. Μπορεί να αφορά πόνο, απώλεια κλπ. Αυτό συμβαίνει και κατά περιόδους, εμφανίζει περιοδικότητες, με

βάση το πως αντιμετωπίζεται το τοπίο, το οποίο από μόνο του μεταβάλλεται στη διάρκεια του χωροχρόνου, υπενθυμίζοντας μας αυτό που ήμασταν και αυτό που έχουμε γίνει. Έτσι, ορισμένα τοπία αρνούμαστε να δεχτούμε ότι πλέον είναι αρνητικά ή έχουν υποστεί ριζικές μεταλλάξεις, καθώς μαζί με αυτά χάνουμε και ένα μέρος του εαυτού μας. Η παραπάνω άποψη ενισχύεται και από τον (Schama, 1995) στο Landscape and Memory υποστηρίζει ότι: «Πριν μπορέσει ποτέ να είναι η ανάπαυλα για τις αισθήσεις, το τοπίο είναι έργο του μυαλού. Το τοπίο του είναι χτισμένο τόσο από τα στρώματα της μνήμης όσο και από τα στρώματα βράχου». Τα παραπάνω αποτελούν μια «οπτική ανάλυση του τοπίου», βάση της οποίας αποτυπώνονται τα χαρακτηριστικά του και η ιδιαίτερη φυσιογνωμία του, μέσα από διαφόρους αντιληπτικούς και αισθητικούς δείκτες, όπως ονομάζονται από την Τερκενλή και τον Κίζο (Τερκενλή και Κίζος, 2010). Η διαφοροποίηση φυσικού και ανθρωπογενούς τοπίου είναι εμφανής και στις παρακάτω εικόνες, όπου ο φυσικός χώρος με την παρουσία του ξωκκλησιού μετατρέπεται σε ανθρωπογενές.



Εικόνα 2.32. Φυσικό τοπίο-Σίφνος
Πηγή: parathyro.politis.com



Εικόνα 2.33. Ανθρωπογενές τοπίο-Σίφνος
Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Το τοπίο αποτελεί μια έκφραση της ανθρώπινης δραστηριότητας, περιγράφοντας τις σχέσεις μεταξύ της κοινωνίας και της φύσης. Τα παραπάνω αποτελούν μια περιγραφή ενός τοπίου. Ωστόσο εκτός από την περιγραφή μιας μορφής, το δεύτερο βήμα είναι η λειτουργία, μέσα από την εξερεύνηση του βαθύτερου νοήματος, ανιχνεύοντας τα αίτια και τις προθέσεις που καθόρισαν τους παράγοντες που συντέλεσαν στη διαμόρφωση του συγκεκριμένου δημιουργήματος. Άλλωστε η ερμηνεία μιας μορφής ενός τοπίου, εμπεριέχει την αναζήτηση ενός νοήματος, μέσα από μια ερμηνεία. Μια ερμηνεία μπορεί να είναι συμβολική, φιλοσοφική κλπ ή να περιέχει μια περιγραφή, ένα σύνολο δυνατοτήτων, ιδιοτήτων κλπ., που μας επιτρέπουν να την συγκεκριμενοποιήσουμε, καθορίσουμε και οριοθετήσουμε. Έχουμε τόσες περιγραφές μιας μορφής, όσες και δυνατότητες αντιληπτικότητας, αλλά και έκφρασης. Τα παραπάνω μπορούν να αποδοθούν μέσω ενός παραδείγματος, όπως είναι οι

παραδοσιακοί χοροί ενός τόπου που καθορίζονται από το τοπίο του. Έτσι στην Ήπειρο , περιοχή ορεινή και βραχώδη, οι χοροί είναι αργοί , με λίγα βήματα, όπου οι χορευτές πατάνε γερά στη γη για να ισορροπούν. Κλαρίνο, νταούλι και πρωτοχορευτής, αποτελούν μια ιεροτελεστία, εκφραζόμενη στο τοπίο. Οι χοροί είναι επινίκιοι , συνοδευόμενοι πρώτα από το νταούλι, που δίνει το ρυθμό της γης , που είναι βαρύς, αργός και υπόγειος. Αντίθετα στις Κυκλάδες των ανέμων, οι χοροί όπως και η ομιλία των ανθρώπων προσαρμόζονται στο τοπίο. Ο ήχος της φωνής είναι διαπεραστικός για να «τρυπά» τον αέρα και να ακούγεται και οι χοροί είναι σκόρπιοι και ανάλαφροι, στον ελιγμό του αέρα.

Οι περιγραφές αυτές, εξαρτώνται άμεσα από τις αισθήσεις, μέσω των οποίων γίνεται αντιληπτή μια δεδομένη μορφή, μέσα από την αντιληπτική εικόνα του τόπου, που εκφράζεται από το τοπίο του. Έτσι, δικαιολογείται και η χρήση του όρου ‘συνολική εικόνα’, αφού κάθε μορφή αντίληψης των αισθήσεων (όραση, ακοή, αφή, όσφρηση, γεύση) ,η κιναισθητική και η λογική αντίληψη των στοιχείων ενός τόπου, συγκροτεί τοπία (ακουστικό, οπτικό, απτικό, οσμητικό, γευστικό) (Στεφάνου Ι., 2000). Έτσι κάθε τόπος δημιουργεί ,εκτός του δικού του αντιληπτικού φυσικού και πολιτιστικού τοπίου , δημιουργείται και υπάρχει με επιπλέον μοναδικά «αισθητηριακά» τοπία. Το ακουστικό τοπίο για την Μακεδονία είναι το κλαρίνο, η τσαμπούνα κλπ. ενώ για τα νησιά το τουμπί και η λύρα. Ο διαχωρισμός αυτός είναι ακόμη πιο βαθύς και ουσιαστικός ,αφού σε κάθε τόπο ή ακόμη πιο συμπτυκνωμένα σε κάθε οικισμό του τόπου, συγκεντρώνονται τα στοιχεία αυτά , που διαμορφώνουν το ευρύτερο ιδιαίτερο πολιτισμικό τοπίο ενός τόπου μέσα από τις υλικές (βράχοι, κατοικίες) και τις άυλες (συναισθήματα, θύμησες) εκδοχές του.

Οι διαφορετικές αυτές ερμηνείες του τοπίου, συντελούν στην αναγνώριση της πολλαπλότητας του και στην ευρύτητα απόδοσης τους, καθώς αφορά έναν ολόκληρο τόπο και συνδέεται άμεσα με την φυσιογνωμία του, συγκροτώντας άυλα και υλικά τοπία. Το τοπίο έχει συναισθήματα, μορφολογία, ιστορία και μνήμη και συμπτυκνώνει μια ενιαία μορφή, πολλαπλών στοιχείων. Τα τοπία, όπως και η φυσιογνωμία συμπληρώνονται με το χρόνο, αλλά και πολλές φορές χάνονται ή μεταβάλλονται στην πορεία των ετών. Για το λόγο αυτό είναι σημαντική η προστασία, τόσο του ίδιου του τοπίο, όσο και των εμπεριεχόντων σε αυτό, στοιχείων. Ακολούθως σημαντικός είναι και ο βαθμός που αυτό διατηρείται, προστατεύεται και αξιοποιείται. Στο πλαίσιο της παρούσας διατριβής, τα διαφορετικά συνολικά τοπία (φυσικό, πολιτιστικό, αισθητηριακό) δύναται να εγγραφούν και να αξιολογηθούν ως πόροι της πολιτιστικής κληρονομιάς.

2.7 Διαμοιρασμένη κληρονομιά και η έννοια της ιδιοκτησίας

Ένα αντικείμενο ιδιαίτερα σημαντικό και για την παρούσα διδακτορική διατριβή, είναι η έννοια της κινητής κληρονομιάς. Τα άυλα και υλικά πολιτιστικά αγαθά είναι συχνά κινητά. Αυτό είναι εύκολα κατανοητό για τους άυλους πόρους, καθώς δεν έχουν κάποια διάσταση υλική και μπορούν εύκολα να διαμοιραστούν σε μέρη, τόπους, έθνη και κράτη. Οι τόποι έχουν τη δική τους μοναδική ταυτότητα, ανεξάρτητα από κάθε ομάδα κατοίκων. Διαφορετικοί άνθρωποι, διαφορετικές εθνοτικές ή θρησκευτικές ομάδες ζουν σε ένα μέρος, συμβάλλουν στη δομή του και στην συνέχεια της πορείας του στο χρόνο (Lewicka, 2008). Ωστόσο και οι υλικοί πόροι συχνά αποτελούν κινητή κληρονομιά, κυρίως μέσα από την αρχαιολογική κληρονομιά ναυαγίων, τα κειμήλια και τα μικρόμετρα αντικείμενα πολιτιστικής κληρονομιάς, που είτε παράνομα, είτε μέσω τυχαίων γεγονότων (ναυάγια), είτε έννομα, βρίσκονται σε άλλους τόπους. Πλήθος αυτών, έχουν διαχρονικά συλλεχθεί μέσα από εμπόλεμες περιοχές και σε καιρούς κατάκτησης, αποικισμού ή κατοχή τους. Η κινητή κληρονομιά μπορεί να έχει αποσπαστεί μέσα από αθέμιτες εμπορικές συμφωνίες μεταξύ των κυρίαρχων και των υποταγμένων ομάδων ή και ως λάφυρα πολέμου.

Η αναφορά αυτού του κεφαλαίου αφορά, κυρίως τα πολιτιστικά αντικείμενα ή μέρη μνημείων, που άνομα λήφθηκαν από τους αρχικούς ιδιοκτήτες, χωρίς τη ρητή άδεια τους, θέτοντας ζητήματα κυριότητας και μονιμότητας, καθώς και επαναπατρισμού και αποκατάστασης των πολιτιστικών αγαθών. Τα αγαθά αυτά συχνά αποκόβονται από τόπους και περιοχές και γίνονται αντικείμενα προβολής νέων τόπων και πατρίδων. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα του Βρετανικού μουσείου, όπου η συλλογή του αφορά μόνο αποκτήματα από άλλους λαούς, με κυριότερη την Ελληνική και την Αιγυπτιακή συλλογή, ενώ σχεδόν κανένα έκθεμα δεν αφορά την Αγγλική κληρονομιά. Αυτό φανερώνει ένα βαθύ έλλειμμα μνήμης, πολιτισμού και ιστορίας του ίδιου του τόπου, που καλύπτεται από άλλους πολιτισμούς, σαν αντικείμενο κυρίως οικονομικών πόρων και απολαβών. Τα εκθέματα ή αυτές οι ιδιωτικές συλλογές πολιτιστικών πόρων, άλλων κρατών, εμπεριέχουν μια δυσνόητη ταυτότητα, καθώς αποτελούν ένα γένος άλλου λαού, τοποθετημένο σε έναν άλλο τόπο. Το έκθεμα αυτό, είναι συχνά μια αποκομμένη συνέχεια, ένα αποκομμένο τμήμα μιας ευρύτερης πολιτιστικής ενότητας. Για τους παραπάνω λόγους, οι πολίτες μιας χώρας εκζητούν συχνά την επιστροφή της κινητής κληρονομιάς στις περιοχές, από όπου έχει αποσπαστεί. Σημαντικό ρόλο σε αυτό διαδραματίζει η Διακυβερνητική Επιτροπή για την προώθηση της επιστροφής των πολιτιστικών αγαθών στις χώρες προέλευσής τους, που ιδρύθηκε από την UNESCO το 1978, που στόχο έχει να αναζητά «τρόπους και μέσα για τη διευκόλυνση των διμερών διαπραγματεύσεων για την αποκατάσταση ή επιστροφή των πολιτιστικών αγαθών στις χώρες προέλευσής τους». Ωστόσο οι συστάσεις της Επιτροπής που αφορούν

σε διακρατικές διαφωνίες δεν είναι νομικά δεσμευτικές, αυτό σημαίνει πως διευκολύνει απλώς σχέσεις, δεν απαιτεί οποιαδήποτε επιστροφή.



Εικόνα 2.34. Διαμοιρασμένη κληρονομιά_ Η Καρυάτιδα από την Ακρόπολη στο Βρετανικό Μουσείο
Πηγή: in.gr



Εικόνα 2.35. Διαφορετική εικόνα του Παρθενώνα από την εγκατάσταση προσφύγων στο βράχο της Ακρόπολης
Πηγή: elculture.gr

Εκτός όμως από την κινητή κληρονομιά εμπόλεμων καταστάσεων και τα ζητήματα επιστροφής, η κινητή κληρονομιά, κυρίως σε επίπεδο άυλο, σχετίζεται άμεσα και με την μετανάστευση. Κάθε άνθρωπος που φεύγει από έναν τόπο κουβαλά, μαζί του την μνήμη του, τις συνήθειες του, τις οποίες μεταφέρει και συχνά μετά την πάροδο πολλών ετών, ενσωματώνει στο νέο πλαίσιο ζωής της κοινωνίας. Η απορρόφηση συνθηγιών γίνεται ευκολότερα από συγγενείς πληθυσμούς, κυρίως αυτούς που διαμοιράζονται κοινή γλώσσα και δυσκολότερα για άτομα με διαφορετική θρησκεία ή γλώσσα, που συνεπάγεται και μια διαφορετική κουλτούρα. Ένα παράδειγμα πολλαπλών θρησκειών σε ένα κράτος, συναντάται στον Ινδικό πολιτισμό, όπου, επικρατούν έξι μεγάλες θρησκείες (Ινδουισμός, Βουδισμός, Ζαϊνισμός, Σικχισμός, Ισλάμ και Χριστιανισμός), που ήταν προϋπήρχαν, είτε ενσωματώθηκαν μετά λόγω μεταναστεύσεων (Ισλάμ, Χριστιανισμός). Οι θρησκείες αυτές έχουν άμεσο αντίκτυπο στην καθημερινή ζωή, την πολιτική, τον τρόπο διαβίωσης και συχνά προκαλούν εχθρότητες και καταστροφές. Η θρησκεία δεν είναι μόνο μία από τις πιο σημαντικές πτυχές της Ινδίας για την ιστορία και τη σύγχρονη ζωή, αλλά είναι και ο κύριος παράγοντας πίσω από τις εθνικές συγκρούσεις που σχετίζονται με την εθνική ταυτότητα (Bandyopadhyay κ.α., 2008)

Εισάγονται με αυτόν τον τρόπο νέα στοιχεία σε ένα τόπο, που αποζητούν ιδιοκτησία και τίθενται νέα ζητήματα, στο κατά πόσο οι εγγραφές αυτές σε ένα πιθανό σύστημα καταγραφής, όπως η

πρόταση αυτής της διατριβής, είναι εμπειρέχοντες άυλοι και υλικοί πόροι του τόπου, καθώς αποτελούν συνήθειες ενός άλλου τόπου, που έχουν συχνά όμως ενσωματωθεί στο τόπο αυτό. Μέσα από πιθανές διεργασίες, τροποποιήσεις και ενσωματώσεις τους στην καθημερινή, συχνά δεν μπορούν να γίνουν εύκολα διαχωρίσιμες από τις εν γένει τοπικές συνήθειες του τόπου. Το ερώτημα δηλαδή που τίθεται, αφορά περισσότερο το βαθμό στον οποίο έχουν ενσωματωθεί, ώστε να εγγραφούν. Ακόμη και για λαούς με διαφορετική γλώσσα ή θρησκεία, η ενσωμάτωση παραμένει κοινή. Χαρακτηριστικό το παράδειγμα του Τουρκικού ζυγού των 400 ετών στην Ελλάδα, όπου οι δυο λαοί διαμοιράστηκαν ακόμη και γλωσσικά τινά, τα οποία παραμένουν έως σήμερα και θεωρούνται μέρος της κληρονομιάς μας. Θα μπορούσαμε, λοιπόν, να ισχυριστούμε ότι το κομβικό σημείο εγγραφής, αφορά την ενσωμάτωση. Όταν κάποιο στοιχείο, έχει πλήρως ενσωματωθεί, χωρίς αυτό να καθορίζεται χρονικά, αλλά να μην μπορεί να διαχωριστεί από το ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο ζωής, μπορεί να θεωρηθεί κοινή κληρονομιά και να εγγραφεί.

Τέλος, το ζήτημα άυλου διαμοιρασμού της κληρονομιάς μέσω εθνικών συνόρων και αφορά την φύση του άυλου πολιτισμού, που μορφώνεται χωρίς σύνορα, π.χ. ο ήχος δεν έχει σύνορο και δεν παραμένει έγκλειστος εντός τεχνητών φραγμών. Το παράδειγμα αυτό γίνεται άμεσα κατανοητό σε περιοχές με διαφορετικό θρήσκευμα, π.χ. στη Λευκωσία όπου ένα μεγάλο τμήμα της παραμένει κατεχόμενο υπό Τουρκική εισβολή, θέτοντας φράγματα παντού, το κάλεσμα του Μουεζίνη για την προσευχή ακούγεται και στο Κυπριακό, μη κατεχόμενο τμήμα, καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας. Αυτό αφορά ένα ζήτημα που ξεφεύγει του διαμοιρασμού της κληρονομιάς. Στην συγκεκριμένη περίπτωση δεν είναι διαμοιρασμός σε έννομο υλικό επίπεδο, καθώς το σύνορο δηλώνει κρατική και όχι χωρική δέσμευση. Σε έννομο επίπεδο το ζήτημα αυτό, σχετίζεται με εκείνο της εγγραφή της κοινής κληρονομιάς, στον κατάλογο της Unesco. Η Unesco ενθαρρύνει, μέσω των κειμένων της, την κοινή άυλη κληρονομιά, ως ένα μέσο για την ενίσχυση του πολιτιστικού διαλόγου και της επικοινωνίας, μεταξύ των χωρών. Η κίνηση αυτή σαν ενέργεια είναι σωστή και δίκαιη, ωστόσο συχνά δεν επιτυγχάνεται, γεγονός που αποδεικνύεται από τις είκοσι μόνο αιτήσεις, που διαχρονικά έχουν κατατεθεί ως «κοινή άυλη κληρονομιά». Τα θέματα που τίθενται είναι εθνικά, κρατικά και δύσκολα διαχειρίσιμα. Είναι ακόμη και θέματα εμπιστοσύνης, καλής συνέργειας, που στο γενικότερο πνεύμα ενός εθνικισμού, φαντάζει ουτοπικό το εγχείρημα του διαμοιρασμού κοινής κληρονομιάς, χωρίς να υποκρύπτονται ζητήματα διαφήμισης, προβολής και ζητήματα γενικότερων συμφερόντων. Ένα τέτοιο παράδειγμα πολυεθνικότητας στοιχείου, που αφορά την Ελλάδα, είναι ο Καραγκιόζης, που αποτελεί κοινό στοιχείο για Ελλάδα και Τουρκία. Ωστόσο, στο αντίστοιχο κατάλογο της Unesco, εγγράφηκε ως Τουρκική άυλη πολιτιστική κληρονομιά, μετά από μεμονωμένη αίτηση του Τουρκικού κράτους (Aykan, 2015). Το γεγονός αυτό, ενισχύει τις παραπάνω απόψεις περί «κοινής κληρονομιάς».

Στις περιπτώσεις, εισροών και εκροών πόρων σε ένα τόπο, η προέλευση τέτοιων πολιτιστικών στοιχείων, οφείλει να αναφέρεται, καθώς η πραγματικότητα δεν μεταβάλλεται. Σε κάθε στοιχείο υπάρχει το γένος και η άυλη κληρονομιά του μνημείου. Η μνήμη και η ιστορία που φέρει, δεν μπορούν να αλλοιωθούν, καθώς ακόμη και αν πάντοτε η μια Καρυάτιδα παραμείνει στο Βρετανικό Μουσείο, το γένος της θα είναι αμιγώς Ελληνικό. Έτσι, στην πραγματικότητα η οικειοποίηση μιας συνήθειας δεν την καθιστά αρχικά, τουλάχιστον, εθνική. Ένα σημαντικό στοιχείο κληρονομιάς που έχει κλαπεί, π.χ. τα Μάρμαρα του Παρθενώνα, δεν μειώνουν την αξία και την εθνική ταυτότητα του μνημείου. Η διαφορετικότητα, έγκειται στο βαθμό σεβασμού, όπου η οικειοποίηση ενός χαρακτηριστικού ενός λαού, αποδίδει σεβασμό σε αυτόν, όταν γίνεται με τρόπους προς μια κατεύθυνση σύμπτωσης και ενσωμάτωσης των στοιχείων στη νέα δομή και μορφή του πολιτισμού. Οι νέες εισροές, ενσωματώνονται ομαλά και φέρουν τις δικές του ταυτότητες, μέσα από την στόχευση της περαιτέρω διερεύνησης του πολιτισμού ενός τόπου, του οποίου είναι μέρη. Με αμοιβαίο σεβασμό στον πολιτισμό του τόπου, αλλά σε μια τάση πιθανής αφομοίωσης και ενσωμάτωσης. Ειδάλλως, προκύπτουν εθνικά ζητήματα ακόμη και καταστροφές. Όπως, οι βίαιες εμπόλεμες αρπαγές που καταδεικνύουν μόνο μια βαρβαρότητα και τετελεσμένη ενέργεια. Στο πλαίσιο της παρούσας διατριβής τα ζητήματα αυτά θα αντιμετωπιστούν ως εξής. Τα στοιχεία της εντοπιότητας, θα αποτελέσουν κριτήρια αξιολόγησης στοιχείων που θα μπορούσαν να φέρουν την ταυτότητα ενός άλλου τόπου (ναυάγια, εκθέματα μουσείων κλπ.), ενώ αναφορικά με τον άυλο πολιτισμό, στοιχεία πλήρως ενσωματωμένα σαν συνήθειες, τρόποι ζωής, παραδόσεις, μνημεία κλπ. που είναι κοινώς αποδεκτά για κάθε πολίτη του τόπου, θα εγγράφονται σαν κατηγορίες του συστήματος.

2.8 Κατηγορίες της υλικής πολιτιστικής κληρονομιάς

Ο πολιτισμός, όπως διατυπώθηκε στο προηγούμενο υποκεφάλαιο (υποκεφάλαιο 2.2.), έχει πολλές διαφορετικές εκφάνσεις, εκφράσεις και μορφές, οι οποίες αναδύθηκαν στην πορεία του χρόνου. Το κεφάλαιο αυτό, αποτελεί μια προσπάθεια εγγραφής πολλαπλών κατηγοριών, με στόχο την δημιουργία ενός αποθετηρίου των υλικών πολιτιστικών πόρων ενός τόπου, μέσα από τις κατηγορίες των φυσικών και των ανθρωποποίητων πόρων. Οι φυσικοί και ανθρωποποίητοι πόροι όπως ήδη προαναφέρθηκε, είναι οι δυο βασικές μορφές κατανόησης και διαχωρισμού του υλικού πολιτισμού των τόπων. Οι άυλοι πόροι έχουν αναλυτικά περιγραφεί στο αντίστοιχο υποκεφάλαιο (υποκεφάλαιο 2.4), μέσα από τις κατηγορίες διαχωρισμού τους, όπως αυτές δίνονται από την Διεθνή Σύμβαση της UNESCO (Unesco, 2003) Το αποθετήριο αυτό του διαχωρισμού σε αναλυτικότερο επίπεδο του υλικού πολιτισμού ενός τόπου, θα συνδράμει στη δημιουργία των κατηγοριών των πολιτιστικών πόρων του πολυκριτηριακού συστήματος, στο στάδιο της «Καταγραφής», το οποίο αποτελεί το πρώτο

στάδιο του δημιουργούμενου συστήματος της παρούσας διατριβής⁶. Καθώς , ο πρώτος στόχος του διδακτορικού είναι η καταγραφή των πόρων , υλικών και άυλων, η προεργασία αυτή, εξηγεί αναλυτικά κάθε πιθανή κατηγορία σχετιζόμενη με τους πολιτιστικούς πόρους, του εκάστοτε μελετούμενου τόπου.

Κεντρικός άξονας γύρω από τον οποίον ξετυλίγεται ο κάθε πόρος, δημιούργημα του κόσμου, είναι η έννοια της κίνησης, δηλώνοντας το διαρκές πέρασμα των όντων από την ανυπαρξία στην ύπαρξη. Όλα τα έμβια όντα κινούνται, ως ένα ουσιώδες χαρακτηριστικό της ύπαρξής τους, όπου η έναρξη της κίνησης, σημαίνει αυτομάτως και την είσοδο στην ύπαρξη. Αρχή και τέλος της αέναης σχέσης των όντων , μέσα από πολύμορφες και ασταθείς συνδέσεις , είναι πάντα οι επιμέρους δυνάμεις οντοτήτων , που συμπλεκόμενες δημιουργούν καινούργιες υπάρξεις. Καθετί υπάρχει μέσα από την πολυειδή σχέση που δημιουργεί με άλλα όντα και χάρη σε αυτή, αφορά τη φύση, το τόπο, τον άνθρωπο. Άλλωστε όλη η αρχαία αρχιτεκτονική φαίνεται να είναι μια συνέχεια της φύσης (Πικιώνης, 2014). Η φύση , σύμφωνα με τον Μάξιμο τον Ομολογητή είναι : *«η αέναη εκδίπλωση ενός πολύμορφου γίνεσθαι , όπου η φύση του κάθε όντος δεν είναι στατικό δεδομένο αλλά μια δυναμική ενότητα κινήσεων και ενεργειών, που νοηματοδοτούνται και κινητοποιούνται από ένα τέλος, προς το οποίο αυτές τείνουν»* (Μάξιμος Ομολογητής, 1995). Η φύση , λοιπόν, όπως και κάθε ενότητα ύπαρξης συνηγορεί στο ότι μια δημιουργία, όπως και ο κόσμος, οι φυσικοί, ανθρώπινοι και άυλοι πόροι , σημαίνουν μετάδοση μιας κίνησης, υπό την έννοια ότι συντηρούνται στο σήμερα, μόνο αφού βρίσκονται σε σχέση με την αέναη κινητήρια δημιουργική δύναμη τους. Δεν είναι αυτοκινούμενα, αλλά κινούνται και κινούν το ένα το άλλο , δημιουργώντας μια αλυσίδα αλληλοδιαδοχικών κινήσεων, μέχρι την σηματοδότηση του τέλους. Η παραπάνω ανάλυση καθιστά σαφές, ότι οι φυσικοί πόροι αποτελούν την εναρκτήρια παράμετρο της δημιουργίας και για το λόγο αυτό είναι η αρχή του πολιτισμού, η αρχή των πάντων. Στο κεφάλαιο 1 της Παλαιάς Διαθήκης και το κεφάλαιο της Γένεσις η αρχή της δημιουργίας περιγράφεται ως ... *«είπεν ο Θεός ... γεννηθήτω φως και διεχώρισεν ο Θεός ανά μέσον του σκότους και εκκάλεσε το φως, ημέραν και το σκότος , νύχτα ... και εκκάλεσε την ξηρά, γη και τα συστήματα των υδάτων εκκάλεσε θάλασσας... και εποίησε ο θεός τον άνθρωπο, άρρεν και θηλύ, εποίησεν αυτούς»*.

Φυσικοί πόροι

Παρατηρούμε ότι ήδη εξαρχής , ο κόσμος συνίσταται από μια άυλη υπόσταση που γίνεται ύλη. Η ύλη του κόσμου, άλλωστε, δεν είναι παρά η ενέργεια , που αποτελείται από το αίτιο μεταβολής και το αποτέλεσμα, ένα αιώνιο μεταβαλλόμενο «γίνεσθαι», με βάση τους αλάνθαστους νόμους, με συμμετρία ως προς την κατάταξη, συνέπεια και αλληλουχία. Με αρχή τους φυσικούς πόρους, δηλαδή

⁶ Τα δύο στάδια είναι «Καταγραφή-Αξιολόγηση»

τα στοιχεία γης, τις φαιές επιφάνειες, τις γαλάζιες-κυανές επιφάνειες και κατ' επέκταση τη βιοποικιλότητα συντίθεται το περιβάλλον, μέσα στο οποίο ο άνθρωπος αναπτύχθηκε και άρχισε να σχεδιάζει τον τόπο του. Είναι οι αρχικές συνιστώσες της δημιουργίας, χωρίς τις οποίες δεν θα μπορούσε να εξελιχθεί ο πολιτισμός και ο άνθρωπος. Στον όρο «φυσικοί πόροι» δίνονται διάφορες ερμηνείες, μερικές από τις οποίες είναι (Βούτσινος κ.α., 2015):

- Χαρακτηριστικά του φυσικού περιβάλλοντος ικανά να καλύψουν ανάγκες του ανθρώπου.
- Αγαθά ή υλικά παρεχόμενα από τη φύση.
- Τα πρωταρχικά και μη μετασχηματισμένα από τον άνθρωπο συστατικά της φύσης που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την κάλυψη βασικών ανθρώπινων αγαθών.
- Τα πρωταρχικά βασικά και όχι παραχθέντα από τον άνθρωπο αγαθά.
- Οτιδήποτε στη φύση που ο άνθρωπος έχει την ανάγκη του για τον ίδιο ή τους απογόνους του.

Παρατηρούμε ότι η έννοια των φυσικών πόρων, αφορά υλικά και αγαθά της φύσης, στα οποία δεν υπάρχει ανθρώπινη επέμβαση και τα οποία οφείλουν να μεταβιβάζονται από γενιά σε γενιά για τη συνέχιση της αειφόρας ανάπτυξης του περιβάλλοντος και του ανθρώπου. Οι φυσικοί πόροι, νοούνται σαν αγαθά εύκολα προσβάσιμα και διαθέσιμα, τα οποία ο άνθρωπος χρησιμοποιεί για να καλύψει τις ανάγκες του. Είναι η αρχή, η πρώτη αδιαφοροποίητη ύλη, που εξαρτάται από τις φυσικές συνθήκες και διαμορφώνεται με βάση αυτές, πριν την παρέμβαση του ανθρώπου. Η Unesco για την δημιουργία 22 δεικτών ανάπτυξης, ορίζει ορισμένες κατηγορίες για την εγγραφή των στοιχείων της κληρονομιάς στους καταλόγους ή τα μητρώα πολιτιστικής κληρονομιάς. Ως φυσική κληρονομιά ορίζει:

α) τα φυσικά χαρακτηριστικά που αποτελούνται από φυσικούς και βιολογικούς σχηματισμούς ή ομάδες, οι οποίες έχουν εξαιρετική αξία από αισθητική ή επιστημονική αξία

β) τους γεωλογικούς και γεωγραφικούς σχηματισμούς και ακριβείς οριοθετημένες περιοχές, οι οποίες αποτελούν τον βιότοπο των απειλούμενων ζώων και φυτών εξαιρετικής αξίας από την άποψη της επιστήμης ή της διατήρησης.

Ωστόσο η κατηγοριοποίηση αυτή είναι κάπως περιορισμένοι. Οι φυσικοί πόροι σε μια πιο ευρεία κατηγοριοποίηση μπορεί να είναι :

1. Μορφολογία εδάφους
2. Χώμα
3. Βράχοι
4. Βουνά, λόφοι, όρη ή οροσειρές

5. Ηφαίστεια
6. Γεωθερμία
7. Ορυκτά καύσιμα και Μεταλλοφόρα ορυκτά (σίδηρος, χαλκός, αλουμίνιο) και μη μεταλλοφόροι ορυκτοί πόροι (άργιλος, άμμος, φωσφάτη)
8. Ουρανός-Αέρας
9. Πάγοι-Παγόβουνα
10. Καταρράκτες
11. Ιαματικές πηγές
12. Λίμνες
13. Ποτάμια
14. Θάλασσα

Προσπαθήσαμε με αυτή την κατηγοριοποίηση να εισάγουμε την γκάμα των φυσικών πόρων, καθώς και στοιχεία του υποβάθρου, όπως η γεωθερμία, τα ορυκτά κλπ., σε μια προσπάθεια απόδοσης της συνολικής εικόνας της φύσης. Οι κατηγορίες αυτές θα αποτελέσουν τον πρώτο πυρήνα εγγραφών της κατηγορίας των φυσικών πόρων, με απώτερο στόχο να καλύψουν όλες τις πιθανές εκφράσεις. Παρατηρούμε, λοιπόν, ότι οι φυσικοί πόροι στηρίζονται στα τέσσερα στοιχεία της φύσης (νερό, πυρ, γη, αέρας). Ο (Εμπεδοκλής, 1999) στο «*Περί Φύσεως*», δίνει βασικές αρχές της φυσικής φιλοσοφίας υποστηρίζοντας ότι επικρατεί ... «*μια εναλλασσόμενη κυριαρχία της φιλίας (Φιλότης) και της Διαμάχης (Νείκος) πάνω στα τέσσερα ριζώματα (τέσσερα στοιχεία)*». Η ουσία, δηλαδή, του σύμπαντος νοείται σαν μια ατέρμονη μεταλλαγή καταστάσεων από το ένα στα πολλά και από τα πολλά στο ένα. Τα τέσσερα στοιχεία της φύσης, συχνά εμπλουτισμένα και με τον Αιθέρα, κυριαρχούν από την αρχή της δημιουργίας. Σχεδόν κοινά για Δυτικούς και Ανατολικούς λαούς, αποτελούν την αρχή, το πρώτο δείγμα ύπαρξης.

Στα στοιχεία αυτά στηρίζεται ο μύθος (βροντές-φωνές Δία στους ανθρώπους) και όλες οι άυλες και υλικές προεκτάσεις της ύπαρξης. Έχουν χρησιμοποιηθεί από την επιστήμη (Φυσική, Μετεωρολογία κλπ.) και στον Ανατολικό κόσμο χρησιμοποιούνται ευρέως στην Κινέζικη Ιατρική. Σε οποιοδήποτε εύρος και αν χρησιμοποιούνται, με την πεποίθηση ότι η Γη αποτελεί και την πρώτη μορφή ύπαρξης, τα τέσσερα στοιχεία χρησιμοποιήθηκαν, για την θρησκεία από την αρχή της Δημιουργίας ή για την επιστήμη από το «Big bang» και την κοσμολογική θεωρία του σύμπαντος, ως τα πρώιμα στοιχεία του κόσμου. Έτσι το νερό, δημιουργεί τα ποτάμια κλπ., η γη, τα βουνά κλπ. Από τις παραπάνω έννοιες, ορισμένες προκύπτουν εύκολα και είναι άμεσα κατανοητές για τον άνθρωπο, όπως οι έννοιες των στοιχείων νερού (Πάγοι-Παγόβουνα, καταρράκτες, ιαματικές πηγές, λίμνες, ποτάμια, θάλασσα), τα βουνά, κλπ., καθώς αποτελούν στοιχεία άμεσα ορατά, υλικά, γνωστά και δια-

χειρίσιμα μέσα από τις πολλαπλές μελέτες και επιστημονικές τους, διαχρονικές προσεγγίσεις. Ωστόσο υπάρχουν και έννοιες, όπως ο Ουρανός ή τα υπόγεια ρεύματα, η γεωθερμία, που χρειάζονται μια περαιτέρω ανάλυση.

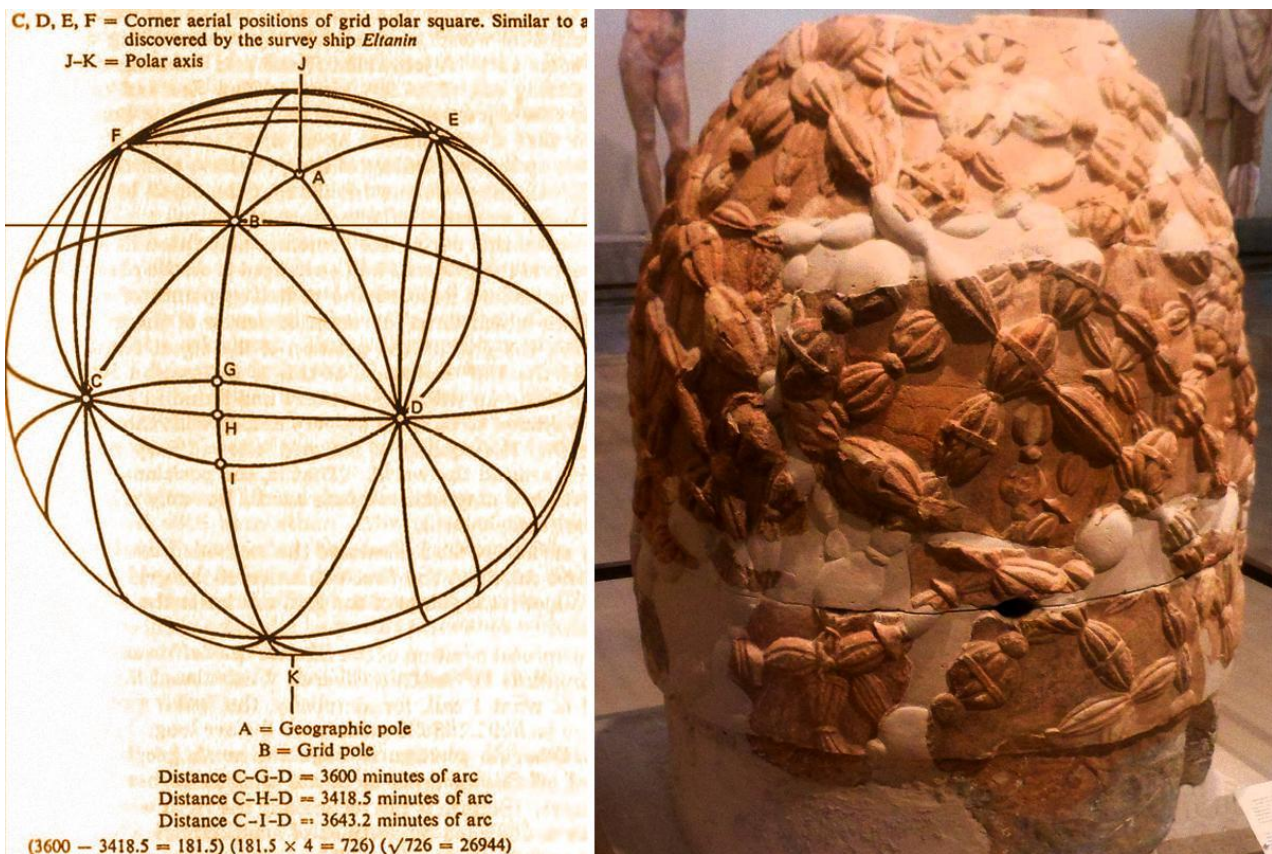
Ο Ουρανός αποτελεί το οργανικό δίπολο της Γης, με την έννοια ότι αλληλοσυμπληρωμένα τα δυο αυτά στοιχεία δομούν τον κόσμο. Ήδη από αρχαιοτάτων ετών, ο Ουρανός, το φως και ο αιθέρας, αναφέρονται σε πλήθος κειμένων. Το φως έχει μια στενή επαφή με τον υλικό κόσμο, δημιουργώντας μορφές, αναδεικνύοντας τους όγκους των μορφών με σαφήνεια και αισθαντικότητα. Από την φυσική ως την υλική μορφή, το φως διαπερνά τα πάντα και διεισδύει παντού. Ιδιαίτερος εμφανές στην Ελλάδα, όπου τα πάντα λούζονται με φως, ακόμη και οι νύχτες, που είναι έναστρες και φωτεινές και σχεδόν ποτέ ολοκληρωτικά σκοτεινές. Το φως λόγω ξηρότητας του κλίματος ανακλάται, δημιουργώντας διαρκώς νέα τοπία, όταν κάποιος διαπερνά πχ. από το φως της υπαίθρου στο πρόσκαιρο σκοτάδι των σπιτιών, των εκκλησιών κλπ. (Πιομπίνος, 2016).



Εικόνα 2.36. Η έννοια του φωτός στην πόλη, στο μνημείο και στο φυσικό τοπίο, συγκροτώντας εικόνες, μορφήματα κλπ.

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Ο Πικιώνης ισχυρίζεται ότι : «*Το φως έπλασε τούτο τον Κόσμο. Το φως τον συντηρεί και τον γονιμοποιεί. Οι φυσικές δυνάμεις είναι η γεωμετρία της γης, η ποιότητα του φωτός και του αιθέρα , προσδιορίζουν τον τόπο για κοιτίδα πολιτισμού*» (Πικιώνης,2014)». Ο αιθέρας, είναι ένα ουράνιο ρεύμα ζωτικό, αναγκαίο της ύπαρξης, ένα αθέατο πεδίο. Ο ουρανός, με την γραμμή του ορίζοντα, με το χρώμα, την εποχή, την ώρα κλπ συγκροτεί ιδιαίτερα μορφήματα και εικόνες για ένα τόπο. Παραδείγματος χάριν η ομίχλη μετατρέπει την πόλη, την μεταλλάσσει, την αλλάζει. Δίνει διαφορετικές αντιληπτικές ματιές, θέες και καθορίζει το περίγραμμα των κτηρίων στον ορίζοντα, αυτό που διεθνώς ονομάζεται «*skyline*». Ο ουρανός αποτελεί μια ψυχολογική εγγραφή, μια αίσθηση, που αποδίδεται οπτικά, εκτός από συναισθηματικά. Είναι το κατώφλι του «*υπερουράνιου τόπου*» των Ιδεών, σύμφωνα με τον Πλάτωνα. Οι ιδέες κυκλοφορούν και μορφοποιούνται . Εντοπίζονται από τον άνθρωπο, όταν είναι πλέον ώριμος να τις δεχτεί και συλλαμβάνονται, οδηγώντας σε μια νέα μορφή.



Εικόνα 2.37. Ο ομφαλός της γης στους Δελφούς και η χάραξη των τελουρικών ρευμάτων
Πηγή: terrarapers

Τα ρεύματα και τα ορυκτά της γης είναι πολυάριθμα και ποικίλλα. Αποτελούν τον αθέατο κόσμο ενός τόπου, όπου μέχρι την εξαγωγή τους , υφίστανται υπόγεια. Τα ρεύματα, διεισδύουν στους τόπους και συχνά δημιουργούν καταστάσεις πέραν του ορυκτού πλούτου ή της γεωθερμίας. Τα τελουρικά ρεύματα , γεννιούνται από τις κινήσεις των υπόγειων νερών, μέσα από δημιουργούμενες

εδαφικές ρωγμές, που φέρουν σε επαφή εδάφη διαφορετικής σύστασης με διαφορετικές θερμοκρασίες. Τα ρεύματα αυτά δημιουργούν εύφορα εδάφη και εξασφαλίζουν τη ζωή της γης. Σε ορισμένα μέρη για τον καθορισμό και περιορισμό τους, στήνονται ογκώδεις οριζόντιες (menhirs) και κάθετες πλάκες. Οι οριζόντιες συλλέγουν τα ρεύματα του Ουρανού, εκφράζοντας τη γονιμοποιές ιδιότητες γης και Ουρανού ενώ οι κάθετες είναι θρησκευτικές, έχουν δηλαδή σχέση με το πνεύμα του ανθρώπου (Σαρπαντιέ, 1999). Με τον τρόπο αυτό συνδυάζονται, συνομιλούν και δημιουργούν, τοποθεσίες με επαυξημένες ιδιότητες και ενέργεια. Δημιουργούν τόπους ιδιαίτερους, πολλές φορές ιερούς, τόπους με θεραπευτικές ιδιότητες και προκαλούν την κτίση, όπως π.χ. στους Δελφούς, τη Δήλο, μνημείων ιερών.

Στις διάφορες χρονικές περιόδους, οι ιδέες που υπάρχουν στον αιθέρα, δύνανται ή χρή να μορφοποιηθούν. Τότε βρίσκονται άνθρωποι ή καταστάσεις, λήπτες των ιδεών αυτών, που τις μεταφέρουν μέσω του και ενέργειας σε υλική, γραπτή ή έλλογη μορφή. Το αποτέλεσμα των παραπάνω είναι, σε επίγεια και υπόγεια μορφή τα ρεύματα αυτά, όπου συναντώνται, δύνανται να παράγουν πνεύμα και πολιτισμό (π.χ. Ακρόπολη). Ενώ, δηλαδή είναι αθέατα, αποτελούν ισχυρά πολιτιστικά στοιχεία, λόγω του ότι μεταφέρουν την ιδέα που πλανάται στον αιθέρα και την μετουσιώνουν σε μια μορφή επίγεια. Δημιουργούν δηλαδή οπτικές εικόνες και μνημεία, που στηρίζονται στην ύπαρξη υπόγειων ή αιθερικών δικτύων ή και στο συνδυασμό των παραπάνω. Μυθολογικά, τα ρεύματα γης και αέρα, όπου αντάμωναν δημιουργούσαν πλάσματα μυθικά της φύσης, όπως οι δράκοι, οι νεράιδες κλπ. Γεννάται δηλαδή, ο μύθος του τόπου, μέσα από την διαφορετική ερμηνεία των στοιχείων της φύσης και στοιχείων υπόγειων που ήταν δύσκολο να μελετηθούν ή να γίνουν κατανοητά από τους ανθρώπους. Άλλωστε, ακόμη και σήμερα στον ανεπτυγμένο Δυτικό κόσμο, πολλά στοιχεία ή μνημεία, παραμένουν ανερμηνεύτα και ανεξήγητα. Για τους παραπάνω λόγους και μετά την εκτενή επεξήγηση τους, θεωρούμε ότι τα τελλουρικά ρεύματα, αν και λίγο μελετημένα, ταιριάζουν απόλυτα και ολοκληρώνουν την περιγραφή των φυσικών πόρων. Θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι, οι φυσικοί πόροι, είναι οι ενεργοποιητικοί παράγοντες της δημιουργίας, το υπόβαθρο, η πρωτόλεια ύλη στην οποία ο άνθρωπος, άλλοτε επενέβη ήπια ή περισσότερο σθεναρά, συνθέτοντας αυτό που ονομάζουμε ανθρωποποίητους πόρους.

Ανθρωποποίητοι πόροι

Η πολιτιστική κληρονομιά της ανθρωπότητας, στηρίζεται κυρίως στους ανθρωποποίητους πόρους, καθώς γίνεται περισσότερο διαχειρίσιμη και κατανοητή μέσα από τα δημιουργήματα του ανθρώπου. Η οργάνωση του χώρου από τον άνθρωπο έγινε, σαν αυτός να ήταν ο κεντρικός αφηγητής που προσέδωσε τα χαρακτηριστικά μιας πράξης αφηγηματικής. Τοποθέτησε πυκνώσεις, αραιώσεις, δρόμους, κόμβους κλπ, οργανώνοντας τα πάντα χωρίς, πολλές φορές, να επιτρέψει την αυθόρμητη ανάπτυξη της φύσης (Ζιρώ, 2013). Για την UNESCO ο όρος "Πολιτιστική Κληρονομιά" αναφέρεται

σε μνημεία, ομάδες κτισμάτων και χώρων με ιστορική, αισθητική, αρχαιολογική, επιστημονική, ε-
θνολογική ή ανθρωπολογική αξία. Άλλωστε, σύμφωνα με τη «Σύμβαση περί Προστασίας των Πο-
λιτιστικών Αγαθών σε περίπτωση Ένοπλης Σύρραξης» της UNESCO ορίζονται ως “πολιτιστικά α-
γαθά” (άρ. 1) εκείνα τα κινητά ή ακίνητα αγαθά, τα οποία παρουσιάζουν ενδιαφέρον για την πολιτι-
στική κληρονομιά των λαών». Ειδικότερα αυτά μπορούν να είναι:

- Μνημεία αρχιτεκτονικής, τέχνης, ιστορίας, εκκλησιαστικά ή κοσμικά, αρχαιολογικές τοποθεσίες, οικοδομικά σύνολα με ιστορικό ή καλλιτεχνικό ενδιαφέρον, έργα τέχνης, χειρόγραφα, βιβλία ή άλλα αντικείμενα με ιστορικό ή αρχαιολογικό ενδιαφέρον, επιστημονικές συλλογές, συλλο-
γές βιβλίων αρχείων ή αντιγράφων.
- Οικοδομήματα, με κύριο σκοπό τη διαφύλαξη ή έκθεση των ανωτέρω κινητών πολι-
τιστικών αγαθών. Αυτά μπορεί να είναι μουσεία, μεγάλες βιβλιοθήκες, χώροι φύλαξης αρχείων, κα-
ταφύγια προοριζόμενα για την προστασία τους σε περίπτωση ένοπλης σύρραξης.
- Κέντρα που περιλαμβάνουν σημαντικό αριθμό πολιτιστικών αγαθών τα οποία ανή-
κουν στις ανωτέρω κατηγορίες (“κέντρα περιέχοντα μνημεία”)

Ο πιο γνωστός και εύληπτος υλικός πολιτιστικός πόρος και μια από τις σημαντικότερες μορ-
φές της πολιτιστικής κληρονομιάς είναι η αρχιτεκτονική κληρονομιά, που απαντά σε ένα μεμονω-
μένο κτίσμα ή σε συστάδα κτισμάτων, με επιρροές από διαφορετικές περιόδους. Ο αστικός χώρος
μιας πόλης, σύμφωνα με τον (Heidegger, 2008) είναι ... «το κατοικημένο τοπίο, δηλαδή τα μεμονω-
μένα σπίτια, τα χωριά, οι πόλεις. Αυτά, είναι κατασκευές που εντός τους αλλά και γύρω τους συλλέγουν
ένα πολύμορφο ενδιάμεσο, φέρνοντας τη γη κοντά στον άνθρωπο». Το αρχιτεκτονικό πολιτιστικό
περιβάλλον, αφορά εκτός από τα κτίρια (σπίτια, πύργοι, αποθήκες, εργαστήρια, βιομηχανικά κτίρια,
μύλοι, γεφύρια, πατητήρια, τοπία) και τους οικισμούς, σε μια σειρά από παραμέτρους, με κυρίαρχη
την αρχιτεκτονική τους έκφραση και την ιστορία που «κουβαλούν» (Καρκαγιάννης, 2001).



Εικόνα 2.38. Η έννοια του κηρυγμένου μνημείου του
Ερεχθείου της Ακρόπολης
Πηγή: Προσωπικό αρχείο



Εικόνα 2.39. Η έννοια της πόλης της Θεσσαλονίκης
Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Οι τάσεις διάσωσης κέντρων πόλεων , αναδύονται μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο , με δυο κατευθύνσεις, πρώτον μέσα από την προτροπή των επιστημόνων για διάλογο σε εθνικό και διακρατικό επίπεδο (Αυγερινού- Κολώνια, 2010) και μια θεωρητική μέσα από την αντιμετώπιση του μνημείου μαζί με την ιστορική τοποθεσία που αυτό εντάσσεται (Παρθενοπούλου, 2011). Αρχίζει , λοιπόν να γίνεται κατανοητό, ότι για τους λαούς δεν έχουν αξία μόνον τα μνημεία τέχνης και οι αρχαιολογικοί χώροι αλλά και το καθετί που αποτελεί αυθεντικό δείγμα της δομημένης πολιτιστικής τους κληρονομιάς, της παραδοσιακής ή της λαϊκής τους αρχιτεκτονικής (Χατζοπούλου, 2010). Από τη δημιουργία της τα πρώτα χρόνια, ως σήμερα με ή χωρίς την έννομη προστασία της, η πόλη και ο πολεοδομικός σχεδιασμός , συνθέτουν την μορφή ενός συνόλου. Η πολεοδομία μιας πόλης, αφορά εκτός του κτηρίου και το πλήρη σχεδιασμό, οικοπέδων, άυλων και υλικών δικτύων και συνδέσεων. Στο πλαίσιο των ετών έγιναν πολλαπλές καταστροφές, που έθεσαν σε κίνδυνο την παράδοση και την αέναη μεταβίβαση της από γενεά σε γενεά (Καλλιγιάς και Μαλλιάρης, 1997) . Ως απόρροια της καταστροφής της γης και εκτενέστερα της πολιτιστικής και αρχιτεκτονικής κληρονομιάς , επιβλήθηκε η αντιμετώπιση της ως αντικείμενο έννομης προστασίας. Η αργοπορία έννομης κατοχύρωσης και προστασίας του περιβάλλοντος ιστού ενός μνημείου καθώς και των τοποθεσιών και των οικισμών, με την αρχική προστασία μεμονωμένων κτισμάτων μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, μετέβαλλε αισθητά την εικόνα των πόλεων και επέτρεψε σε πολλές περιπτώσεις την καταστροφή τμήμα τους, την άναρχη πολεοδόμηση και τη μη συμβατή συνέχιση του οργανικού ιστού, δημιουργώντας διαχρονικά αισθητά προβλήματα. Ωστόσο, μεγάλο μέρος της πολεοδομικής κληρονομιάς, καθώς και των λειτουργικών εξοπλισμών των κτηρίων , της πολεοδομικής επίπλωσης (αγάλματα, πλατείες κλπ.) , έχει διασωθεί και θεσμοθετηθεί με κηρύξεις του Υπουργείου Ενέργειας και του Υπουργείου Πολιτισμού, μέσα από τις έννοιες των «παραδοσιακών οικισμών» και των «ιστορικών τόπων».



Εικόνα 2.40. Ο κηρυγμένος «παραδοσιακός οικισμός» της Σιάτιστα
Πηγή: Προσωπικό αρχείο



Εικόνα 2.41. Ο κηρυγμένος «ιστορικός τόπος» της Ερμούπολης
Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Στη σημερινή εποχή μιλώντας για τους παραδοσιακούς οικισμούς, εννοούμε γενικά αφηρημένα στοιχεία (Μαΐστρου, 2007). Ως παραδοσιακοί οικισμοί χαρακτηρίζονται μικρότερα οικιστικά σύνολα που φέρουν ιδιαίτερα αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά και πολεοδομική δομή (Ξανθόπουλος, 1982) και αποτελούν οικιστικά σύνολα, με μια διαχρονική σύνδεση παρόντος, παρελθόντος και μέλλοντος με κύρια ανάπτυξη τον 16^ο -19^ο αιώνα. Επίσης, έχουν μοναδικά κοινωνικά αλλά και ιστορικά χαρακτηριστικά, τα οποία ποικίλλουν αναλόγως τις κατά τόπους γεωγραφικές και περιβαλλοντικές συνθήκες ή τις εκάστοτε οικοδομικές και κατασκευαστικές παραδόσεις (Ποζουκίδου και Παπαγεωργίου, 2014). Ο τρόπος που οργανώνονται οι παραδοσιακοί οικισμοί, δηλαδή η οργανωτική τους δομή, από την κτίση τους, ακολουθεί, τη λαϊκή ανώνυμη ή επώνυμη αρχιτεκτονική, που οργανώνεται με ιεραρχικούς βασικούς κανόνες (Καλογήρου και Σαγιά, 2010). Οι παραδοσιακοί οικισμοί μπορεί να είναι αυτοτελείς ή να αποτελούν τμήμα ενός οικισμού. Χαρακτηριστικά παραδείγματα τέτοιων οικισμών είναι η Σιάτιστα Βοίου Κοζάνης, η Άνω Πόλη Θεσσαλονίκης και τα Ιωάννινα (Χατζοπούλου, 2003).

Οι ιστορικοί τόποι αποτελούν αντικείμενο προστασίας του Υπουργείου Πολιτισμού και ορίζουν ότι ... «ως αντικείμενο της πολιτιστικής κληρονομιάς τα πολιτιστικά αγαθά, που βρίσκονται εντός των ορίων της ελληνικής επικράτειας». Ως ιστορικοί τόποι θεωρούνται... «είτε εκτάσεις που περιέχουν ή στις οποίες υπάρχουν ενδείξεις ότι περιέχονται μνημεία μεταγενέστερα του 1830, είτε σύνθετα έργα του ανθρώπου και της φύσης μεταγενέστερα του 1830, τα οποία συνιστούν χαρακτηριστικούς και ομοιογενείς χώρους, που είναι δυνατόν να οριοθετηθούν τοπογραφικά και των οποίων επιβάλλεται η προστασία λόγω της λαογραφικής, εθνολογικής, κοινωνικής, τεχνικής, αρχιτεκτονικής, βιομηχανικής ή εν γένει ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους». Παρατηρούμε ότι δίνεται ιδιαίτερη μνεία και φροντίδα σε συνοδευτικά κτήρια και στο περιμετρικό περιβάλλον των μνημείων και δεν υπάρχει μια μονομερής και μεμονωμένη αντιμετώπιση. Επίσης οι ιστορικοί τόποι δίνουν μια νέα διάσταση προστασίας μέσα στην ευρύτερη προστασία του παραδοσιακού οικισμού. Συμπερασματικά, οι παραδοσιακοί οικισμοί και οι ιστορικοί τόποι, αποτελούν ταυτόχρονες προστασίες για τα οικιστικά σύνολα, με στόχο την διαφύλαξη τους. Η ακριβής γνώση της προστασίας τους, μπορεί να συμβάλλει στην όσο το δυνατόν βέλτιστη προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς των προστατευόμενων οικισμών, μέσα από τη σωστή τους οργάνωση στις επιμέρους περιοχές που προστατεύουν.

Εκτός όμως της πόλης και των προστατευόμενων στοιχείων, σημαντική για την πολιτιστική κληρονομιά ενός τόπου είναι και η ύπαιθρος και τα στοιχεία αυτής, είτε είναι καλλιέργειες, χωράφια, εκτάσεις πρασίνου, δηλαδή στοιχεία φυσικά με μικρή ανθρώπινη παρέμβαση, είτε ανθρώπινες δραστηριότητες όπως κτηνοτροφία, μελισσοκομία κλπ. Οι δραστηριότητες και οι εκτάσεις αυτές, απο-

τελούν αντικείμενα της ευρύτερης έννοιας του πολιτισμού, καθώς διαμορφώνουν τοπία και εγκαταστάσεις. Ο αγροτικός χώρος εκτός από τις εργασίες παραγωγής, εμπεριέχει και ιστορικές και κοινωνικές διαστάσεις και ένα μεγάλο απόθεμα άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς. Ο αγροτικός χώρος θεωρείται σύμφωνα με την Άυλη Πολιτιστική κληρονομιά της Ελλάδας (Δρίνης,2018), ότι περιλαμβάνει:

1. το **αγροτικό τοπίο**, όπως αυτό διαμορφώνεται από την αλληλεπίδραση του ανθρώπου με το περιβάλλον, την ανάπτυξη των παραγωγικών δραστηριοτήτων (αγροτική παραγωγή, κτηνοτροφία κλπ.) και των παραδοσιακών τεχνών και τεχνικών (παραδοσιακή οικοδομία, ξερολιθιά κλπ.), και εν γένει την ιστορική διαμόρφωση των ποικίλων εμπειριών κατοίκησης (διαμόρφωση οικισμένου χώρου, ανάδειξη ιερών χώρων κλπ.),

2. τις **αγροδιατροφικές παραδόσεις** (καλλιεργητικές πρακτικές, κτηνοτροφία, τυροκομία, αλιεία κλπ.) που συνεχίζουν να ασκούνται στον αγροτικό χώρο και οι οποίες σχεδόν πάντα είναι συνδεδεμένες με μακραίωνες ταυτότητες και πολιτισμικές δομές,

3. τις **παραδοσιακές τέχνες**, τεχνικές, τεχνογνωσίες και επαγγέλματα που συνδέθηκαν ιστορικά κατ' εξοχήν (όχι όμως αποκλειστικά) με τον αγροτικό χώρο (ξυλοναυπηγική, παραδοσιακή αρχιτεκτονική κ.ά.),

4. τα **εθιμικά δρώμενα**, τις γιορτές και τα πανηγύρια

Ωστόσο εκτός των παραπάνω σημαντικές είναι και οι κατασκευές που αναπτύσσονται στο αγροτικό τοπίο. Οι κατασκευές είναι σημαντικές, αξιοπρόσεκτες και άμεσης ανάγκης προστασίας και διαφύλαξης, για την συνολική εγγραφή των άυλων και υλικών στοιχείων του τόπου. Τα στοιχεία αυτά, ονομάζονται ελάσσονα στοιχεία της αρχιτεκτονικής και συνδέονται με τα τέσσερα στοιχεία της φύσης (νερό, γη, αέρας, φωτιά). Συγκεκριμένα αποτελούνται από ξωκκλήσια, καμίνια, φούρνους, ξερολιθιά, αλώνια, πατητήρια, βρύσες, πηγάδια κλπ. και συνδέονται άμεσα με την παρουσία του ανθρώπου στο φυσικό χώρο της υπαίθρου. Στην ίδια κατηγορία της υπαίθρου συμπεριλαμβάνονται και οι λοιπές ανθρώπινες κατασκευές όπως ορυχεία, μεταλλεία, φαράγγια, σπήλαια, λατομεία, οι οποίες αποτελούν ανθρώπινες δραστηριότητες με άμεσο αντίκτυπο στην πόλη, το τοπίο και τη φύση. Έτσι η πολιτιστική τους αξία και σημαντικότητα χρειάζεται άμεσα να αποτιμηθεί και να αποτυπωθεί, στις επιμέρους κατηγορίες εγγραφής των στοιχείων αυτών.

Ο κυριότερος υλικός πολιτιστικός πόρος είναι το κτήριο, άμεσα ορατό, εύληπτο, κατανοητό από τον άνθρωπο και την κοινωνία. Αποτελεί μια κλίμακα γνωστή και καθημερινής βίωσης από την παιδική ηλικία. Ωστόσο, στο ζήτημα της κατοικίας κάθε εποχή εκφράζει κάτι διαφορετικό που στην πάροδο των ετών, κρίνεται ως ευάρεστο ή δυσάρεστο με την συνειδητοποίηση ότι αυτό διαχρονικά μπορεί να αλλάξει. Για παράδειγμα, τα μεσοπολεμικά κτήρια σήμερα φέρουν σε μεγάλο ποσοστό κηρύξεις, ενώ παλαιότερα μπορεί να θεωρούνταν δυσάρεστα. Οποιαδήποτε εποχή, ξαναδιαβάζει και

λαμβάνει απόσταση από μια χρονική περίοδο, επανεξετάζοντας την αξία και το κάλλος της. Έτσι, τα κτήρια σαν οργανικό σύνολο είναι πολύ σημαντικά για την κληρονομιά ενός τόπου, καθώς αναμένεται να επαναξιολογηθούν στα επόμενα χρόνια, ενώ συνδυαστικά συνθέτουν το παλίμψηστο μιας περιοχής, το αποτύπωμα και την εξέλιξη, που δεν σταματά. Ορισμένα από αυτά, λοιπόν, στη διάρκεια των ετών θα αποτελέσουν τα «μνημεία» τοπικής, εθνικής ή και διεθνούς εμβέλειας ενός τόπου ή τα ιστορικά και παραδοσιακά σύνολα αυτού, όταν αναφερόμαστε σε κηρύξεις πολεοδομικής κλίμακας. Κεντρικό σημείο της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς είναι η διαφύλαξη όσο το δυνατό περισσότερων αξιών που αυτά περιέχουν, γεγονός που έχει θεσμοθετηθεί μέσω διεθνών συμβάσεων όπως ο Χάρτης της Βενετίας, η διακήρυξη του Άμστερνταμ, η Σύμβαση της Γρανάδας κ. ά. (Μαμαλούκος, 2008). Στη χώρα μας, η πολιτιστική κληρονομιά, πολλές φορές άργησε να επέμβει και να θεωρήσει κτήρια ως μνημεία, με αποτέλεσμα μεγάλο πλήθος αυτών να χαθεί. Ωστόσο, οφείλει να γίνει κατανοητό, πως ένας ζωντανός οργανισμός, όπως η κοινωνία δεν μπορεί να παγιώνεται σε μια μόνη εποχή. Οφείλει να προχωρά, ακόμη και με κάποια λάθη, να μαθαίνει από αυτά και να δρα αποτελεσματικά με σωστές διαχειρίσεις της πολιτιστικής κληρονομιάς, όπως είναι η αποκατάσταση και η επανάχρηση με απόδοση χρήσεων συμβατών με την σημερινή δομή της κοινωνίας, με στόχο την οργανική ένταξη του κτηρίου, χωρίς την υποβάθμιση της αρχιτεκτονικής του μορφής.

Όσον αφορά τα μνημεία τοπικής και εθνικής εμβέλειας, σε κάθε χώρα επικυρώνονται με την αρμόδια νομοθεσία, η οποία θα αναφερθεί διεξοδικά σε ακόλουθο κεφάλαιο. Τα μνημεία εθνικής εμβέλειας, εγγράφονται στον «Κατάλογο της Παγκόσμιας Κληρονομιάς» της UNESCO, όπου επιλέγονται και εγκρίνονται βάσει της αξίας τους, αποτελώντας τμήμα της κοινής κληρονομιάς της ανθρωπότητας. Ο κατάλογος περιλαμβάνει 1.073 μνημεία και τοποθεσίες σε όλο τον κόσμο και 18 ελληνικά μνημεία και τοποθεσίες. Συγκεκριμένα στην Ελλάδα καταγράφονται (UNESCO):



Εικόνα 2.42. Τα εγγεγραμμένα ελληνικά μνημεία στο Κατάλογο της «Παγκόσμιας Κληρονομιάς» της «UNESCO»

Πηγή: UNESCO

1. Ναός Επικούρειου Απόλλωνα στις Βάσσειες Φιγαλείας
2. Ακρόπολη, Αθήνα
3. Αρχαιολογικός χώρος Δελφών
4. Μεσαιωνική πόλη Ρόδου
5. Μετέωρα
6. Άθως
7. Παλαιοχριστιανικά και Βυζαντινά Μουσεία Θεσσαλονίκης
8. Αρχαιολογικός Χώρος Ασκληπιείου στην Επίδαυρο
9. Αρχαιολογικός χώρος Μυστρά
10. Αρχαία Ολυμπία
11. Δήλος
12. Μονή Δαφνίου, Μονή Οσίου Λουκά και Νέα Μονή της Χίου
13. Πυθαγόρειο και Ηραίον Σάμου
14. Αρχαιολογικός χώρος Αιγών (Βεργίνα)
15. Αρχαιολογικός χώρος Μυκηνών και Τίρυνθας
16. Ιστορικό κέντρο (Χώρα) με το Μοναστήρι του Αγ. Ιωάννη του Θεολόγου και το Σπήλαιο της Αποκάλυψης στην Πάτμο
17. Παλαιά πόλη Κέρκυρας
18. Αρχαιολογικός χώρος Φιλίππων

Ενώ έχει κατατεθεί και ο κατάλογος υποψηφιότητας της Σπιναλόγκας στην Κρήτη. Παρατηρούμε από τον κατάλογο αυτό, όταν αν και αναφερόμαστε σε κτήρια ή κτηριακά σύνολα, ο λόγος κήρυξης τους είναι ταυτόχρονα οι υλικές και άυλες διαστάσεις των μνημείων αυτών. Αυτός ο συγκεκρισμός είναι που τα καθιστά μοναδικά , όχι μόνο στη μορφή, αλλά και στο πνεύμα. Και πολλά από αυτά π.χ. η Σπιναλόγκα, φέρουν βαριά αιθερικά φορτία, συναισθήματα και μνήμες, εγγραφές που αποτυπώνονται σε μια άυλη υπερβατική διάσταση του τόπου. Δεν είναι το κτίσμα, μα η ιστορία του που το καθιστά μοναδικό, που επιβεβαιώνει την αξία του στην UNESCO και τους αρμόδιους φορείς. Έτσι πολλές φορές οι τόποι καταγράφονται και νοηματοδοτούνται από μεγαλύτερες του ενός κτίσματος ή της συστάδας κτισμάτων, περιοχές.

Στον Ελλαδικό χώρο , σημαντικό ρόλο έχουν και τα σωματεία, οι οργανώσεις και τα μουσεία, που συντελούν στην διάσωση και διάδοση του πολιτισμού, καθώς και στην ιστορία και στη ταυτότητα του τόπου. Η άποψη αυτή φανερώνει την μοναδικότητα της ιστορίας κάθε πόλης (ταυτότητα), που εκφράζεται μέσα από χώρους εκθέσεων και εκδηλώσεων , σαν πεδία έκφρασης και ιδεολογίας.

Άλλωστε το μουσείο, αποτελεί ένα σημείο αναφοράς, εκθέτης συναισθημάτων ,επιτευγμάτων και σχέσεων.



Εικόνα 2.43. Το Μουσείο Ακρόπολης ως Ίδρυμα μνήμης και πυλώνας πολιτισμού
Πηγή: Προσωπικό αρχείο



Εικόνα 2.44. Εκπαιδευτικές δράσεις στο Μουσείο Ακρό-
πολης για την ενεργοποίηση, την ευαισθητοποίηση και
την μετάδοση του πολιτισμού
Πηγή: theacropolismuseum.gr

Το μουσείο αποτελεί τον εκθέτη της συλλογικής μνήμης μιας πόλης. Σύμφωνα με την Πετρίδου (Πετρίδου, 2013) «το μουσείο είναι ένας χώρος που συνδέεται με την επιστήμη και την ιστορία, ένας χώρος κατάφασης, αποδοχής της αξίας και όχι της αμφισβήτησης, απόρριψης, απορίας». Ένα χώρο συνάμα καλλιτεχνικό και εκπαιδευτικό. Συγκεντρώνει τα «άξια» η «διασωθέντα» στοιχεία του παρελθόντος σε υλικό, κυρίως επίπεδο. Είναι μια παρακαταθήκη, μια βιβλιοθήκη εκθεμάτων, με στόχο την εκμάθηση. Άλλωστε διαχρονικά, η εκπαίδευση , ως λειτουργός γνώσης θα αποτελέσει ισχυρό άξονα, για την εκμάθηση της κληρονομιάς. Φέρει ισχυρά και σθεναρά σημεία, καθώς συντελείται από την παιδική ηλικία και δια βίου, μέσα από τις σχολικές μονάδες, τα θεάματα, αλλά και τα μουσεία που είναι ισχυροί πυλώνες πολιτισμού. Από την πλευρά καταγραφής μέσω ιδρυμάτων και μουσείων, έχει υπερισχύσει ο όρος που χρησιμοποιήθηκε το 1994 από το Hjerppe , ως «Memory Institution», κοινώς Ίδρύματα μνήμης, καλύπτοντάς ιδρύματα , μουσεία, οργανώσεις κλπ που προσπαθούν να διασώσουν την κληρονομιά (Solanilla, 2008).

Ένα ακόμη παράδειγμα πολιτιστικής κληρονομιάς σε επίπεδο κτηρίου και συνόλου, είναι η βιομηχανική κληρονομιά, που απαρτίζεται από κτηριακές δομές και εξοπλισμούς, αντικείμενα της εκβιομηχάνισης και της βιομηχανικής επανάστασης, που αναδύθηκε πρώτα στην Ευρώπη και έπειτα στον υπόλοιπο κόσμο. Σύμφωνα με τη «**Χάρτα του Nizhny Tagil**» που υιοθετήθηκε από το TICCIH⁷ .. «η βιομηχανική κληρονομιά είναι τα κατάλοιπα του βιομηχανικού πολιτισμού που έχουν ιστορική, τεχνολογική, κοινωνική, αρχιτεκτονική ή επιστημονική αξία και μπορεί να περιλαμβάνουν από κτίρια

⁷ Διεθνής Επιτροπή για τη Διατήρηση της Βιομηχανικής Κληρονομιάς – (The International Committee for the Conservation of Industrial Heritage) . Συνεργάζεται με το ICOMOS και την UNESCO, με σκοπό τη προστασία των καταλοίπων της βιομηχανία σε όλο τον πλανήτη.

και μηχανήματα, μέχρι χώρους μεταποίησης και διύλισης, καθώς και χώρους κοινωνικών δραστηριοτήτων σχετικών με τη βιομηχανία». Με βασική αρχή την Αγγλία, που αποτέλεσε και τον αρχικό πυρήνα της βιομηχανίας, ήδη από το 1950 άρχισαν να εμφανίζονται τα πρώτα δείγματα προστασίας, αλλά η σαφής αναγνώριση της έγινε το 1970 με την ενσωμάτωση της στον όρο “πολιτιστική κληρονομιά”, που εμπεριέχει τα μνημεία, τα αστικά σύνολα, τα πολιτισμικά τοπία, τα βιομηχανικά μνημεία και τα έργα τέχνης (Μυλωνόπουλος, 2007).



Εικόνα 2.45. Κηρυγμένη Βιομηχανική κληρονομιά: Παλαιό Ελαιουργείο, Ελευσίνα
Πηγή: aisxylia.gr/



Εικόνα 2.46. Η έννοια του ερειπίου: Σανατόριο, Αθήνα
Πηγή: eleftherostypos.gr

Η σημερινή εικόνα τέτοιων κτισμάτων, αφορά κηρυγμένα μνημεία, καθώς έχει αναγνωριστεί η αξία της μνήμης που φέρουν, της αρχιτεκτονικής και της ιστορίας τους. Αποτελούν δείγματα του παρελθόντος άυλων και υλικών δομών, καθώς φέρουν την γνώση της τεχνικής, της παραγωγής και της ζωής μιας αλλοτινής περιόδου. Ωστόσο, η κρατική τους αναγνώριση αφορά και επιβεβαιώνει την έννοια της κρατικής προτίμησης, καθώς παλαιότερα δεν έτυχαν καμίας κρατικής προστασίας και ήταν ταπεινά δείγματα παραγωγής. Θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε, ότι οι δομές αυτές δεν έχουν πάντοτε τόσο αξιόλογο αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον συγκριτικά με άλλα μνημεία, ωστόσο είναι η ιστορία και η περίοδος τους που τα κάνουν σημαντικά και αξιοπρόσεκτα, καθώς συμπυκνώνουν μια τεράστια αλλαγή του τομέα παραγωγής, νέες μεθόδους και βήματα, καθώς και μια συλλογική μνήμη, όπου η μνήμη ... γίνεται το νήμα που διαπερνάει όλη την πολύπλοκη δομή της πόλης», σύμφωνα με τον (Aldo Rossi, 1991).

Τα κτηριακά σύνολα μιας περιοχής πόλης ή υπαίθρου είναι και η μικρότερη δυνατή μονάδα κατανόησης, καθώς το κτίσμα, είναι τα τεκμήρια της ιστορίας ενός τόπου, όπως αυτά αποτυπώνονται στις διάφορες μορφές. Ο «Χάρτης του Neu» αποδίδει κτήρια ερείπια, ενώ συχνά σε λογοτεχνικά και αφηγηματικά κείμενα αναφέρεται η «ωραιότητα του ερειπίου», ως μέσο αφηγηματικού λόγου, όπου “η ατμόσφαιρα ή τα θεμέλια ενός κτίσματος” μεταφέρονται σε λογοτεχνικά κείμενα, όπως αυτά του François Rabelais. Ο Hamon (Hamon, 1992) θεωρεί ότι το «κτίσμα ενεργοποιεί την αφηγηματικότητα στον μετατροπέα του κτηρίου, σαν αναδιανομέα της αφηγηματικότητας», ενώ ο Καβάφης θεωρεί τον

ίδιο χώρο , είτε είναι οικία, είτε συνοικία ή ευρύτερο πλέγμα , σαν μια δυνατότητα «αισθηματοποίησης» του τόπου, ξανά και ξανά. Ένα μεγάλο, λοιπόν, ζήτημα είναι τα αρχιτεκτονικά κατάλοιπα της πόλης και της υπαίθρου, που αποτελούν διάσπαρτα υφιστάμενα κτήρια σε κακή ή ερειπειώδη κατάσταση που έχουν εγκαταλειφθεί. Είναι σημαντικότερα ή ταπεινά απομεινάρια μιας περιόδου (Ντιλλόν, 2013), που διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο για την ιστορική συνέχεια και πορεία ενός τόπου, καθώς και για το σύνολο μιας πόλης ή ενός έθνους. Ορισμένα από αυτά είναι μνημεία, ενώ μπορεί να αφορούν κατασκευές κτηρίων ή κτηρίων υπαίθρου, που λόγω της παύσης της συγκεκριμένης λειτουργίας (π.χ. αλευρόμυλοι) , έχουν παύσει να λειτουργούν.

Το ερείπιο σύμφωνα με τον Zimmel (Zimmel, 1908), αποτελεί την «επιστροφή του πολιτισμού στη φύση», όπου η ερειπίωση/ αποερήμωση είναι η «εκδίκηση της φύσης για την έπαρση του πνεύματος να δημιουργεί είδωλα του εαυτού του». Άρα ο βαθμός κατάστασης που συναντάται ένα μνημείο, κτήριο ή τις λοιπές κατηγορίες που θα περιγραφούν παρακάτω επηρεάζει μεν την τρωτότητα του κτίσματος και την απόδοση του στις επόμενες γενιές, ενισχύει όμως τον άυλο πολιτισμό του , την μνήμη, την διάσωση στοιχείων του. Άλλωστε ένα ερείπιο κενό αντικειμένων προκαλεί τρόμο, σε σχέση με κάποιο με παλαιότερα της ιστορίας του αντικείμενα. Επίσης συχνά τα στοιχεία αυτά εξιστορούν την ιστορία του ίδιου του κτηρίου. Φυσικά, τα ερείπια δεν αποτελούν «ωδή» του πολιτισμού , μα πολλές φορές σιωπηλούς μάρτυρες ενός παρελθόντος που χάνεται και οφείλει να προστατευτεί και να επαναπροσδιοριστεί. Αυτό είναι συγκριτικό πλεονέκτημα σε ορισμένες περιπτώσεις , καθώς μπορεί να διατηρούν ατόφια στοιχεία του παρελθόντος και της ιστορίας τους, η διάσωση και ο εντοπισμός των οποίων, συντελεί στην πολιτιστική ταυτότητα και κληρονομιά του τόπου. Μπορεί ακόμη να είναι και παλαιά στρατόπεδα, εμπορικής χρήσης κτήρια, κτήρια πολιτισμού, εκπαιδευτικά κτήρια κλπ.



Εικόνα 2.47. Κληνυγμένα εκπαιδευτικά ιδρύματα: Πρώην Τραμπάντζειο Γυμνάσιο, Σιάτιστα

Πηγή: Προσωπικό αρχείο



Εικόνα 2.48. Κληνυγμένα στρατόπεδα: Στρατόπεδο Κόδρα, Θεσσαλονίκη

Πηγή: aisxylia.gr/

Τα τελευταία βέβαια (κτήρια εμπορίου, πολιτισμού, εκπαιδευτικά κτήρια και στρατόπεδα) πολύ συχνά εντοπίζονται και εν ενεργεία εντός και εκτός του αστικού ιστού ενός τόπου έχουν μια εξίσου σημαντικότητα για τον πολιτισμό και τη φυσιογνωμία, την ιστορία και συνέχεια ενός τόπου. Διαχρονικά, η εκπαίδευση, ως λειτουργός γνώσης θα αποτελέσει ισχυρό άξονα για την εκμάθηση της κληρονομιάς, μέσα από τις σχολικές μονάδες, τα εκπαιδευτικά ανώτατα και ανώτερα ιδρύματα της χώρας κλπ. Συχνά οι σχολικές μονάδες σε παλαιότερους οικισμούς, μπορεί να τοποθετούνται σε διατηρητέα κτίσματα, επιτελώντας μια διττή πολιτιστική αξία.

Αναφορικά με τα στρατόπεδα, παρατηρούμε ότι πολλά από αυτά (Άουσβιτς, Μακρόνησος) κλπ. έχουν κηρυχτεί λόγω της μνήμης που φέρουν ως κληρονομιά, συχνά και σε επίπεδο «κληρονομιάς της ανθρωπότητας». Η εκτενής αναφορά σε αυτά, έχει πραγματοποιηθεί στο κεφάλαιο της μνήμης, οπότε στην παράγραφο αυτό θα ήταν βέλτιστο να εξηγήσουμε την αξία των εμπορικών και πολιτιστικών κτισμάτων. Τα κτήρια πολιτισμού, όταν πρόκειται για νεότερα κτίσματα, φέρουν αξία κυρίως λόγω των γεγονότων, δρώμενων και συμβάντων που φέρουν εντός τους. Μπορούν να είναι και τα ίδια σπουδαία κτήρια, επώνυμων αρχιτεκτόνων (Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, αρχιτέκτονας: Renzo Piano) ή απλώς να είναι σημαντικά λόγω της πολιτιστικής αξίας και σημαντικότητας, των δρώμενων τους. Σε κάθε περίπτωση είναι μαζί με τα κτήρια εμπορίου, οι χώροι συνάθροισης κοινού είτε πρόκειται για επισκέπτες, είτε για κατοίκους και δημιουργούν στα παλαιότερους προστατευόμενους οικισμούς πυρήνες, συνήθως σε κεντρικά τους σημεία. Τα κτήρια εμπορίου, απλά και τα μη κηρυγμένα κτήρια βιομηχανίας, αποτελούν ένα οργανικό δίπολο της δευτερογενούς και τριτογενούς παραγωγής που για πληθώρα ετών πρωτοστάτησε στην ελληνική κοινωνία, μέσα από την εμφάνιση συγκεκριμένων μορφών. Τα κτήρια αυτά είναι ταπεινότερα δείγματα, με ιστορικό παρελθόν και συνεχές παρόν που δηλώνουν το στίγμα του παλαιότερου, σε μια διαρκώς μεταλλασσόμενη και εξελισσόμενη κοινωνία.

Ένα μεγάλο κεφάλαιο της πολιτιστικής κληρονομιάς που αναπτύχθηκε κυρίως μετά τον 19ο αιώνα και το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο είναι αυτό της Αρχαιολογίας (Μωραΐτου, 2018). Σε έναν ευρύτερο ορισμό της αρχαιολογίας συναντούμε την κάτωθι ερμηνεία: *“Ως αρχαιολογία ορίζουμε την επιστήμη που μελετά τον υλικό πολιτισμό, δηλαδή τα υλικά κατάλοιπα της δραστηριότητας των κοινωνιών του παρελθόντος. Δεν αρκείται μόνο στο να τα αποκαλύπτει και να τα καταγράφει, αλλά προσπαθεί να τα κατανοεί και να τα ερμηνεύει. Ενδιαφέρεται, δηλαδή, και για τα μη υλικά συμφραζόμενα των αντικειμένων: τον οικονομικό τους ρόλο και τη συμβολική τους λειτουργία, έτσι ώστε να αποκρυπτογραφεί την κοινωνική οργάνωση της κάθε πληθυσμιακής ομάδας, τη δομή της οικογένειας, την κατανομή της εργασίας, την ιεραρχία, τους θεσμούς, την ιδεολογία και τη θρησκεία. Σε κάθε περίπτωση, το ζητούμενο είναι η κατανόηση της σημασίας του αρχαιολογικού ευρήματος για το άτομο και την κοινότητα στην οποία εντάσσεται. Βασικά στάδια της αρχαιολογικής έρευνας είναι: (α) ο εντοπισμός και η*

ανασκαφική έρευνα, (β) η συστηματική καταγραφή των ευρημάτων, (γ) η ερμηνεία των δεδομένων.” (Παπαδόπουλος, 2010).

Στον Ελληνικό λαό, η λέξη «αρχαιολογία», σημαίνει το απώτερο παρελθόν της ιστορίας. Ο Πλάτων πρώτος χρησιμοποιεί τη λέξη αρχαιολογία για την περιγραφή παλαιών ιστοριών, ηρώων και ανθρώπων, που τους θέτει σε ένα αδιευκρίνιστο παρελθόν. Το ίδιο όρο χρησιμοποιεί και ο Θουκυδίδης για την περιγραφή του Πελοποννησιακού πολέμου. Στη σημερινή εποχή, όμως η αρχαιολογία συνδέεται άμεσα με τις ανασκαφές. Το ενδιαφέρον για τα έργα τέχνης, ξεκινά ήδη από τον 17^ο αιώνα, μέσα από την αριστοκρατία και την αστική τάξη, στο γενικότερο πνεύμα της αρχαιολατρίας, που διακατέχει την περίοδο εκείνη. Από τον 18^ο θα ξεκινήσουν οι πρώτες ανασκαφές κινητών και ακίνητων ευρημάτων. Η γέννηση του νέου εθνικού κράτους, απαιτούσε την δημιουργία μιας εθνικής ταυτότητας, μέσα από την συνολική μελέτη και προστασία των αρχαιολογικών ευρημάτων. Ο 17ος και ο 18ος αιώνας, ενδιαφέρει ιδιαίτερα για την απόδοση της σημασίας που αποκτούν οι Αρχαίοι Έλληνες για τους Ευρωπαίους, οι οποίοι μελετούν, αναπαριστούν και επισκέπτονται τα μνημεία και τον Ελλαδικό χώρο των Αρχαίων Ελλήνων, ξεφεύγοντας, ωστόσο, από τα στενά όρια πρόσληψης της αρχαιότητας (Γιακωβάκη, 2006). Η Αρχαιολογία και η Ανθρωπολογία αποτελούν τις βασικές συνιστώσες ανάπτυξης της πολιτιστικής κληρονομιάς. Η Αρχαιολογία είναι μια επιστήμη ανθρωπιστική, που στοχεύει στην κατανόηση κοινωνιών του παρελθόντος μέσα από την επεξεργασία και τη μελέτη των καταλοίπων της ανθρώπινης δραστηριότητας. Τα κατάλοιπα αυτά μπορεί είτε να είναι επίγεια, που έχουν διασωθεί ή υπόγεια, που έρχονται στο φως με τις ανασκαφές. Το έργο του αρχαιολόγου δεν είναι η αποκλειστικά ανακάλυψη εντυπωσιακών και μεγάλης αξίας αντικειμένων και έργων τέχνης, αλλά η μελέτη και έρευνα των αρχαιολογικών δεδομένων, της αρχαιολογικής μαρτυρίας και των τρόπων ζωής (Κουκουζέλη κ.α., 2003).



Εικόνα 2.49. Ο αρχαιολογικός χώρος «Ακρωτήρι», Θήρα
Πηγή: <http://hotelsline.com>

Τα τελευταία χρόνια αναδύθηκε και η έννοια της ενάλιας, παράκτιας και υποβρύχιας κληρονομιάς (Hance and Alastair, 2003). Ο κλάδος της αρχαιολογίας που μελετά τα κατάλοιπα της ανθρώπινης δραστηριότητας στη θάλασσα και παράκτια, ονομάζεται Ενάλια Αρχαιολογία. Στον Ελλαδικό χώρο η ενάλια κληρονομιά, αποτελεί αντικείμενο προστασίας της (Εφορείας Ενάλιων Αρχαιοτήτων) με κύριο αντικείμενο ναυάγια αρχαίων πλοίων, οικισμών ή αρχαίων λιμενικών εγκαταστάσεων, που βρίσκονται εντός των θαλασσών, των λιμνών και των ποταμών. Σύμφωνα με την UNESCO η ενάλια Πολιτιστική Κληρονομιά περιλαμβάνει: *όλα τα υποθαλάσσια ίχνη ανθρώπινης ύπαρξης που έχουν αρχαιολογικό, ιστορικό και πολιτιστικό χαρακτήρα, και βρίσκονται μερικώς ή πλήρως κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας, περιοδικά ή συνεχόμενα για τελευταία 100 χρόνια»*. Η UNESCO συνέταξε το 2001 τη Σύμβαση για την Προστασία της Ενάλιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς (Underwater Cultural Heritage). Στο κείμενο της, αναφέρει το εύρος των υποθαλάσσιων πολιτιστικών ευρημάτων, που περιλαμβάνει τοποθεσίες, κτήρια, υποδομές κλπ., αλλά και οχήματα, αεροπλάνα, πλοία. Το φάσμα που καλύπτει είναι εκτενές και η μελέτη της ενάλιας κληρονομιάς, ξεκίνησε μέσα από μια μερίδα αρχαιολόγων, που εντόπισαν ότι μεγάλος αριθμός πόρων ιστορικής και πολιτιστικής αξίας αλλοιώνονται ή χάνονταν στο βυθό.

Η παράκτια κληρονομιά αφορά εγκαταλελειμμένα λιμάνια και πλοία σε ακτές, αποθήκες με χρήσεις νεότερες ή υπό εγκατάλειψη, εξέδρες, παλαιά πλοία, ναυτιλιακές εταιρείες κλπ. Μέσα από την Agenda 21, ενθαρρύνθηκε η πολιτιστική κληρονομιά αυτού του επιπέδου, σε συνδυασμό με την UNESCO, θέτουν και την έννοια της υποβρύχιας κληρονομιάς. Ο (Pinder και Vallega, 2010) θεωρούν ότι μπορεί να χωριστεί σε τρία πεδία. Πρώτο πεδίο, αυτό των μεταφορών και της επικοινωνίας (ναυτιλία, λιμένες, πλοήγηση και υποβρύχια καλώδια) και γενικότερα στρατιωτικές χρήσεις της θάλασσας και ναυτικές δραστηριότητες. Δεύτερο πεδίο, το σύνολο των σχετικών δραστηριοτήτων με τη χρήση των θαλάσσιων πόρων και τη διάθεση των αποβλήτων στο θαλάσσιο περιβάλλον (αλιεία, υδατοκαλλιέργεια, απόβλητα, σχετική ρύπανση). Τρίτο πεδίο, οι χρήσεις που εξαρτώνται από το κυρίως άυλο, δηλαδή οι βιομηχανίες αναψυχής, η θαλάσσια έρευνα και εκπαίδευση και η διατήρηση. Οι πρώτες δυο κατηγορίες είναι κυρίως υλικές, ωστόσο δεν θα μπορούσε να μην γίνει αναφορά στην προέλευση, καθώς πολλά στοιχεία πλοίων είναι διαφορετικών προελεύσεων και συχνά στα ναυάγια, τα πλοία δεν έχουν καμία άμεση σχέση με τη στεριά, αφού απλώς έτυχε κατά την πορεία τους να βυθιστούν εκεί. Φανερώνεται, λοιπόν, μια άυλη σύνδεση, σχέση και επικοινωνία τόπων, μέσα από την υποβρύχια κληρονομιά, που υπερβαίνει το τρίτο πεδίο και αφορά δεσμούς ή τεχνικές, παραδόσεις κλπ, στοιχεία άυλα που λόγω του ναυαγίου παγιώθηκαν και έγιναν γνωστά. Θεσμικά οι οργανισμοί που προστατεύουν την κληρονομιά αυτή είναι ο Διεθνής Οργανισμός Ναυσιπλοΐας και η UNESCO. Η πρώτη προσπάθεια προστασίας της ενάλιας πολιτιστικής κληρονομιάς έγινε από το ICOMOS, το

1996, μέσα από το κεφάλαιο για την προστασία και διαχείριση της ενάλιας πολιτιστικής κληρονομιάς⁸. Ο ρόλος τους στη διάσταση της φυσικής κληρονομιάς ,αποτελεί το πλαίσιο ενσωμάτωσης τους, στην κοινωνική διάσταση , της έννοιας του κοινωνικού και πνευματικού κεφαλαίου και της οικονομικής και πολιτικής διάστασης διαχείρισής τους

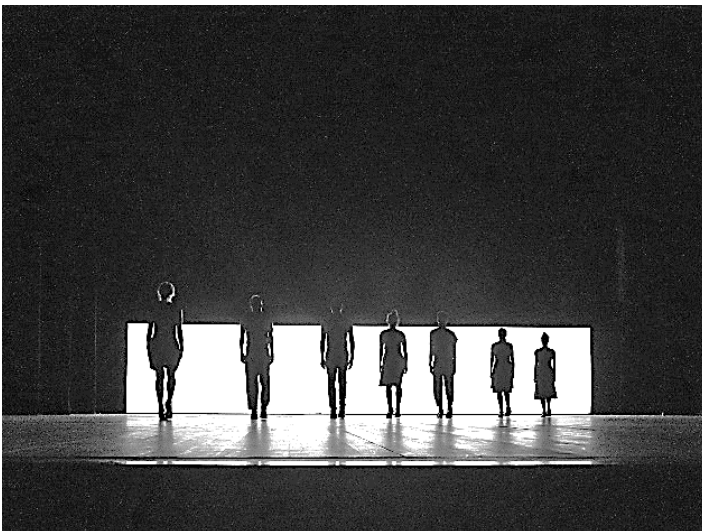


Εικόνα 2.50. Υποβρύχια κληρονομιά, Κύθηρα
Πηγή: navagia.gr

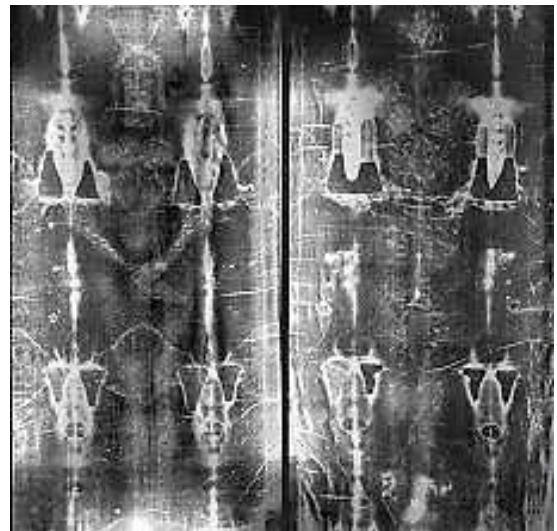


Εικόνα 2.51. Παράκτια κληρονομιά, Κέρκυρα
Πηγή: interegg.gr

Η πολιτιστική κληρονομιά σε μικρότερο επίπεδο, εμφανίζεται μέσα από τις τέχνες στις διαφορετικές μορφές έκφρασης τους (φωτογραφία, ζωγραφική, εικαστικές τέχνες κλπ.). Με τον όρο εικαστικές τέχνες , νοούνται αυτές που άνθισαν τον VI,V,IV αιώνα στην Ελληνική κοινωνία και αποτελούν την γλυπτική, την ζωγραφική, την αρχιτεκτονική και την αγγειογραφία.



Εικόνα 2.52. Η τέχνη ως αντικείμενο πολιτισμού, μέσα από το Χορό: Παράσταση ΑΝΩΝΥΜΟ
Πηγή: <http://tzeniargyriou.com/>



Εικόνα 2.53. Αντικείμενα πολιτιστικής κληρονομιάς εκφρασμένη μέσα από τα κειμήλια της: Η Ιερά σινδώνη του Τορίνο
Πηγή: <http://protothema.gr>

⁸ Charter on the Protection and Management of Underwater Cultural Heritage

Στον Ελλαδικό χώρο, ήδη από την Αρχαία Ελλάδα έχει διαμορφωθεί το πρότυπο ανάπτυξης των τεχνών, που συναντούν ιδιαίτερη άνθηση την περίοδο εκείνη. Άλλωστε η τέχνη είναι άμεσα συνυφασμένη με την Ιστορία και τον πολιτισμό μιας χώρας, συνδέεται άμεσα με το παρελθόν, το οποίο μετατρέπει σε παρόν, δίνοντας μορφή και αξία ύπαρξης στο σήμερα, στο τώρα. Κάθε μορφή τέχνης έχει διπλά υλική και άυλη υπόσταση και εκφράζεται ταυτόχρονα και με τις δυο αυτές μορφές. Τέλος, στη μικρότερη δυνατή διάσταση πολιτιστικής κληρονομιάς, έχουμε τα αντικείμενα (κοσμήματα, ενδυμασία κλπ.) ή συλλογές τέτοιων αντικειμένων με ιδιωτική και δημόσια μορφή.

Συνήθως αποτελούν εκθέματα μουσείων ή και προσωπικών συλλογών, συνδέονται με κτήρια και μνημεία, αλλά κατέχουν και από μόνα τους αξία, όπως π.χ. αρχιτεκτονικά στοιχεία κτηρίων. Τα αντικείμενα φέρουν την δική τους ιστορία, αλλά και την ιστορία και λαογραφία των ευρύτερων υλικών και άυλων πόρων με τους οποίους συνδέονται. Μια τέτοια μορφή αντικειμένων πολύ σημαντική είναι και τα κειμήλια. Σύμφωνα με το λεξικό το κειμήλιο είναι ... *«ένα αντικείμενο του σχετικά πρόσφατου παρελθόντος που θεωρείται πολύτιμο λόγω της ιστορικής ή συναισθηματικής του αξίας και που φυλάγεται ως ενθύμιο: π.χ. Κειμήλια της Επανάστασης»*. Το κειμήλιο φέρει ταυτόχρονα άυλες και υλικές αξίες, συχνά ενός έθνους και όχι πάντα μεμονωμένων ατόμων. Γενικότερα τα αντικείμενα σε όλες τους τις μορφές, έχουν ένα ειδικότερο βάρος στην πολιτιστική κληρονομιά και πολλές φορές λειτουργούν σαν αλληλένδετοι δέκτες-δότες. Δίνουν ή λαμβάνουν πολιτιστική αξία από τις εγγραφές σύνδεσης τους, ενδυναμώνοντας και ενισχύοντας την ύπαρξη τους.

3. Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

3.1 Μορφές διαχείρισης του πολιτισμού του τόπου

Ο πολιτισμός, στις περιπτώσεις εκδοχές και ερμηνείες του, αναλύθηκε εκτενώς στο πρώτο κεφάλαιο, μέσα από διαφορετικές πτυχές ανάγνωσης του και κυρίως μέσα από τον εντοπισμό των κατηγοριών των πόρων του, σε υλικό και άυλο επίπεδο. Στο κεφάλαιο αυτό, θα επιχειρηθεί μια πρώτη προσπάθεια ερμηνείας της μελέτης των σταδίων του πολιτισμού, μέσα από την κατανόηση παραδειγμάτων, που έχουν ήδη πραγματοποιηθεί και σχετίζονται με την καταγραφή, αξιολόγηση και διαχείριση των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων ενός τόπου. Ο στόχος του παρόντος κεφαλαίου είναι διττός. Πρώτον, αφορά την απόδειξη της αναγκαιότητας και της πρωτοτυπίας αυτής της διδακτορικής διατριβής, μέσα από την παρουσίαση διαφορετικών παραδειγμάτων που μεμονωμένα διαχειρίζονται τα άυλα ή τα υλικά στοιχεία ενός τόπου. Δυστυχώς, δεν εντοπίστηκαν παραδείγματα, που να συνδυάζουν τους άυλους και υλικούς πόρους, σε μια ενιαία διαχείριση. Ο δεύτερος στόχος είναι η ανίχνευση διαφορετικών τρόπων και μεθοδολογιών καταγραφής και αξιολόγησης της άυλης και υλικής πολιτιστικής κληρονομιάς, για την οργάνωση του τρόπου με τον οποίον, στα επόμενα κεφάλαια, θα δημιουργηθεί το πολυκριτηριακό σύστημα της παρούσας διατριβής.



Εικόνα 3.54. Τα διαδοχικά στάδια ερμηνείας της συνολικής μελέτης του πολιτισμού
Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Άλλωστε, ο πολιτισμός ξεκινά από την αναγνώριση, την καταγραφή και την αξιολόγηση του για να ολοκληρωθεί στη διαχείριση του. Αρχικά κάτι αναγνωρίζεται, ως στοιχείο πολιτισμού και στη συνέχεια προστατεύεται και αξιοποιείται. Η σημαντικότερη στιγμή για την διαχείριση ενός πολιτιστικού αγαθού είναι η αναγνώριση του, ως τέτοιας μορφής αγαθό. Μετά από το βήμα αυτό, μπορεί με πολλαπλούς τρόπους να καταγραφεί και αξιολογηθεί μέσα από διαφορετικές παραμέτρους, πολιτιστικές, κοινωνικές, οικονομικές. Η παρούσα διατριβή αφορά την πολιτιστική αξιολόγηση ενός τόπου και στοχεύει στον εντοπισμό και εγγραφή των πολιτιστικών πόρων, όπως αυτοί έχουν διαμορφωθεί και γίνει αποδεκτοί στον τόπο που μελετάται σε κάθε περίπτωση. Σε ένα ακόλουθο στάδιο και μετά την εγγραφή, θα ακολουθήσει η αξιολόγηση της σημαντικότητας αυτών για τον εκάστοτε τόπο και η διαχείριση των βέλτιστων αυτών πόρων. Αυτά είναι τα διακριτά στάδια “Καταγραφή-Αξιολόγηση” ανιχνεύονται και στο παρόν κεφάλαιο, το οποίο αναζητά τρόπους και παραδείγματα αυτών. Στα πρώτο κεφάλαιο ανιχνεύονται διαφορετικοί τρόποι καταγραφής άυλων και υλικών πολιτιστικών

πόρων, ενώ στα επόμενα οι τρόποι αξιολόγησης τους μέσα από τα πολυκριτηριακά συστήματα και κυρίως μέσα από τη θεωρία λήψης αποφάσεων, που επιλέχθηκε να είναι και η βασική μεθοδολογία για τον εντοπισμό του συστήματος αξιολόγησης της παρούσας διατριβής.

3.2 Σύγχρονοι τρόποι καταγραφής των πολιτιστικών πόρων ενός τόπου

3.2.1 Τρόποι καταγραφής των υλικών πόρων ενός τόπου

Στη σύγχρονη εποχή η διατήρηση του πολιτιστικού αποθέματος ενός τόπου, συνδέεται άμεσα με την ψηφιακή εγγραφή και διατήρηση. Με πάνω από 100.000 λήμματα σε διαδικτυακή αναζήτηση με τη λέξη-κλειδί «πολιτισμός», κατανοούμε ότι η ψηφιακή τεχνολογία από την πιο μικρή έως την μεγαλύτερη έκφραση της έχει άμεσα συνδεθεί με τον πολιτισμό. Η ψηφιακή τεχνολογία εντάσσει νέα δεδομένα στο τρόπο συσχέτισης άυλου και υλικού πολιτισμού, τα οποία αναλύονται εκτενώς στα ακόλουθα κεφάλαια. Λόγω της ευθραυστότητας ορισμένων στοιχείων (διαχείριση ευρημάτων από ναυάγια κλπ.) και της δυσκολίας απώλειας τους (πόλεμοι, καταστροφές κλπ.), η ψηφιακή καταγραφή τους, μπορεί να τα διασώσει στους αιώνες. Ακόμη ,πολλές φορές, οι ψηφιακές αναπαραστάσεις χρησιμοποιούνται για την τρισδιάστατη απόδοση αντικειμένων, μνημείων εικονικής πραγματικότητας, ακόμη και αναπαραστάσεων του παρελθόντος. Η ψηφιακή τεχνολογία, αποτελείται από πλήθος στοιχείων , που ενσωματώνονται στον πολιτισμό , προερχόμενα από μια απαίτηση συνέχειας του πολιτισμού και διεθνοποίησης του ακολουθώντας την πορεία : συλλογή, επεξεργασία, ανάλυση. Ξεκινώντας, λοιπόν, με δεδομένο ότι οι τρόποι καταγραφής αποτελούν τμήματα της ψηφιακής τεχνολογίας , της ψηφιοποίησης και ότι αυτή μπορεί να διασώσει πλήθος αυτών, τα «ψηφιακά πολιτιστικά προϊόντα» ,όπως ονομάζονται τα παραγόμενα από την ψηφιακή τεχνολογία προϊόντα με πολιτιστική διάσταση , δίνουν νέες ψηφιακές δυνατότητες, με στόχο την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών, μέσα από δύο σκοπούς. Πρώτον, την μοντελοποίηση και την επίλυση προβλημάτων και δεύτερον την δημιουργία ψηφιακών αφηγήσεων . Αφορούν δηλαδή μια διευκόλυνση επαφής ανθρώπου και τεχνολογίας και όχι μια αποκοπή της φυσικής παρουσίας. Αυτό , βέβαια, δεν επιτυγχάνεται πάντοτε.

Μια ψηφιακή τεκμηρίωση μπορεί να δημιουργεί και να διατηρεί ένα πολιτιστικό αποθετήριο (Kolay, 2015). Η ψηφιακή αποθήκευση δεδομένων είναι μια οικονομική διαδικασία που επιτρέπει την αποθήκευση αυξημένης ποσότητας δεδομένων. Επίσης, διασφαλίζει σε μεγάλο βαθμό την πιθανότητα απώλειας δεδομένων ή την δημιουργία ατυχημάτων. Η ψηφιοποιημένη κληρονομιά μπορεί να συντηρήσει κομμάτια του παρελθόντος που χάνονται, να συνδέσει θραύσματα και αρχαιολογικά ευρήματα ή τμήματα που βρίσκονται σε άλλες χώρες και να συμβάλλει στην αποκατάσταση, την επεξεργασία και τεκμηρίωση τους, συμβάλλοντας στην αναζωογόνηση της κληρονομιάς με ακρίβεια.

Μια ακριβής τεκμηρίωση της κληρονομιάς αποτρέπει τις υποθέσεις κατά τη διαδικασία αποκατάστασης. Η παροχή γρήγορης αναζήτησης διασκορπισμένων δεδομένων μας επιτρέπει να συναρμολογήσουμε περισσότερο κατανοητές και πιο ακριβείς αφηγήσεις της προηγούμενης κληρονομιάς μας.

Οι τρόποι εγγραφής της υλικής πολιτιστικής κληρονομιάς, παρουσιάζουν μια ευρεία κατηγοριοποίηση και τρόπους εγγραφής όσον αφορά τα μνημεία, τους ιστορικούς τόπους και τους παραδοσιακούς οικισμούς, καθώς και τα τοπία και αρχαιολογικά ευρήματα ενός τόπου. Το απτό του υλικού πολιτισμού, δόμησε στην πάροδο των ετών τα μέτρα προστασίας, διατήρησης και αποκατάστασης. Ο υλικός πολιτισμός μπορεί να κατηγοριοποιηθεί σύμφωνα με τον (Τσιρλιγκάνης, 2005) μέσα από:

- Συμβάντα - Γεγονότα
- Αντικείμενα : κινητά (έντυπα, σκεύη, εργαλεία κλπ) και ακίνητα (κτίρια, μνημεία κ.λπ.)
- Τοποθεσίες : ειδική κατηγορία μέσω GIS (Συστήματα γεωγραφικών πληροφοριών).

Οι βασικές κατηγορίες δεδομένων που καταγράφονται είναι:

- Οπτικοακουστική πληροφορία
- Πολιτισμική πληροφορία (αισθητική, τυπολογική, ιστορική, οικονομική, κοινωνική κλπ)
- Τεχνολογική πληροφορία

Οι κύριοι στόχοι για τους οποίους καταγράφονται οι πολιτιστικοί πόροι είναι:

1. Αρχαιοθέρτηση – Τεκμηρίωση , έτσι ώστε να διατηρηθούν και να διασωθούν
2. Προβολή-διάδοση τους και οι εκπαιδευτικοί σκοποί
3. Η συντήρηση τους
4. Ειδικοί λόγοι (π.χ. μελέτη τους σε εικονικά περιβάλλοντα χωρίς φόβο ζημιών)

Το γενικό πλαίσιο καταγραφής, αφορά από μεμονωμένα αντικείμενα, έως ολόκληρες τοποθεσίες και γεγονότα. Η ευρύτητα αυτή, χρήσιμη και για την παρούσα διδακτορική διατριβή, αποδίδει το εύρος των τόπων μέσα από την πληθώρα των πολιτιστικών πόρων που απαρτίζουν κάθε τόπο και τα οποία δύνανται να καταγραφούν σε μια νέα μορφή ή και σε πολλαπλές μορφές δεδομένων (οπτικοακουστική, πολιτιστική, τεχνολογική), με στόχο την προστασία τους. Ο άυλος και υλικός πόρος , λαμβάνει μια νέα μορφή , αυτή του ψηφιακού δεδομένου, της ψηφιακής πληροφορίας. Μορφοποιείται δηλαδή εκ νέου, μέσα από μια ψηφιακή επεξεργασία, είτε αυτή αφορά την απλή εγγραφή του σε ένα αρχείο ή την ψηφιοποίηση του, είτε την μοντελοποίηση του. Τα δεδομένα αυτά μπορούν να απλά να εγγραφούν , να κατηγοριοποιηθούν, να χρησιμοποιηθούν ως έχουν ή να υποστούν κάποια περαιτέρω επεξεργασία, στα στάδια της αξιολόγησης και διαχείρισης τους. Οι λόγοι για τους οποίους απαιτείται αυτή η καταγραφή, διαφέρουν σε κάθε περίπτωση, ωστόσο γίνεται φανερό ότι ορισμένοι πολιτιστικοί, κυρίως άυλοι, πόροι χρήζουν άμεσης καταγραφής και ψηφιοποίησης, λόγω της επικινδυνότητας απώλειας τους. Συνειδητοποιείται ότι, όσο οι πόροι κάθε τόπου καταγράφονται, τόσο πιο

δύσκολα διαπερνούν στη λήθη, αφού λειτουργούν σαν ένα διαχρονικό αποθετήριο , με διαδοχικές χρονικές περιόδους απογραφής του πολιτισμού και του τόπου. Ένα αποθετήριο που συνεχώς αναθεωρείται και ενισχύεται με νέες ψηφιοποιήσεις και καταγραφές.

Για την περαιτέρω κατανόηση των προαναφερόμενων, επιλέχθηκε η παρουσίαση τριών παραδειγμάτων των βραβείων «Europa Nostra», δείχνοντας διαφορετικούς τρόπους εγγραφής της πολιτιστικής κληρονομιάς, με διαφορετικά δεδομένα και για διαφορετικούς λόγους, για τους οποίους χρειάστηκε αυτά να εγγραφούν. Η «Europa Nostra» αποτελεί ένα διεθνή φορέα, που ξεκίνησε το 2002 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Τα Ευρωπαϊκά βραβεία πολιτιστικής κληρονομιάς «Europa Nostra» απονέμεται σε εξαιρετικής ποιότητας έργα που κατατάσσονται στις εξής τέσσερις κατηγορίες: «Συντήρηση, Έρευνα, Εξειδικευμένες υπηρεσίες από άτομα ή οργανισμούς και Εκπαίδευση, κατάρτιση και ευαισθητοποίηση». Τα βραβεία στοχεύουν στη διάδοση των καλύτερων πρακτικών ανά τομέα και επιλέχθηκαν τρία παραδείγματα, δυο από το 2018 και ένα από το 2015. Σε καθένα από αυτά, αναφέρεται αναλυτικά ο λόγος για τον οποίο επιλέχθηκε.

Αρχικά, αναφερόμαστε στο βραβείο “CultLab3D”, καθώς αυτό αφορά τον πρώτο αυτοματοποιημένο σαρωτή 3D , που μαζικά ψηφιοποιεί αντικείμενα πολιτιστικής κληρονομιάς από όλο τον κόσμο (Europa Nostra Awards, 2018). Βάσει της τεχνολογίας με την οποία αυτός αναπτύχθηκε επιτρέπει να μειωθεί σημαντικά ο χρόνος ψηφιοποίησης αντικειμένων, που προηγουμένως θα καταλάμβανε αρκετές ώρες, χρησιμοποιώντας τις συμβατικές μεθόδους τρισδιάστατης σάρωσης, σαρώνοντας μεμονωμένα κάθε αντικείμενο. Το ερευνητικό πρόγραμμα ξεκίνησε από το «Κέντρο Ψηφιοποίησης Πολιτιστικής Κληρονομιάς» στο Fraunhofer IGD και χρηματοδοτήθηκε από το «Ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικονομίας και Ενέργειας» της Γερμανίας με την υποστήριξη των εσωτερικών στρατηγικών επενδυτικών κεφαλαίων της Fraunhofer- Gesellschaft.



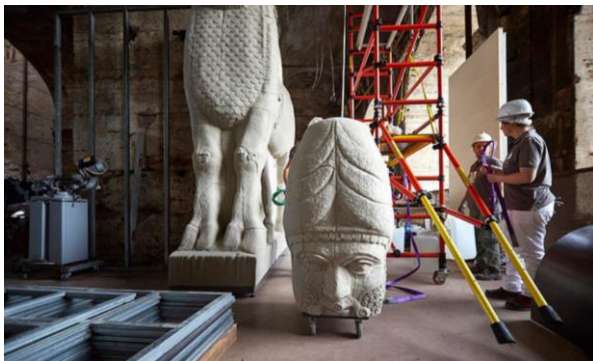
Εικόνα 3.55. Το Europa Nostra βραβείο «Cutlab3d» για την ψηφιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς
Πηγή: europanostra.com

Το CultLab3D παράγει τρισδιάστατη μαζική ψηφιοποίηση, και αρχειοθέτηση των τρισδιά-
στατων αντικειμένων ως μια λογική εξέλιξη συνέχειας από αντικείμενα "2D", τα οποία βρίσκονται
σε μεγάλο βαθμό σε βιβλιοθήκες και αρχεία. Έχει σχεδιαστεί ειδικά για να αυτοματοποιήσει ολό-
κληρη τη διαδικασία ψηφιοποίησης 3D και έτσι να ανιχνεύσει και να αποθηκεύσει μεγάλα ποσά
αντικειμένων, όπως γλυπτά, προτομές, ζωολογικά και αρχαιολογικά ευρήματα ή ακόμα και αντικεί-
μενα καθημερινής ζωής σε μουσεία πολιτιστικής ιστορίας, με αποτελεσματικό τρόπο υψηλής ποιό-
τητας, καταπολεμώντας την απώλεια της πολιτιστικής κληρονομιάς με πολλούς τρόπους. Το
CultLab3D προσεγγίζει την ψηφιοποίηση αντικειμένων σε μεγάλη κλίμακα, με οικονομικά αποδο-
τικό τρόπο, παρέχοντας προσβασιμότητα σε αντικείμενα που δεν είναι διαθέσιμα στο κοινό ή έχουν
περιορισμένη προσβασιμότητα για λόγους διατήρησης.

Το συγκεκριμένο παράδειγμα επιλέχθηκε για τρεις σκοπούς. Πρώτον διότι οι ψηφιακές σα-
ρώσεις αντικειμένων αποτελούν μια παγκόσμια, κοινώς αποδεκτή πρακτική διάσωσης και ψηφιοποι-
ησης αντικειμένων πολιτιστικής κληρονομιάς, γεγονός που επιβεβαιώνεται από το πλήθος των επι-
στημονικών δημοσιεύσεων, στα οποία αναφέρεται ως μια ευρέως διαδεδομένη κατανοητή και καθο-
λική προσέγγιση καταγραφής και διάσωσης της πολιτιστικής κληρονομιάς. Ο δεύτερος λόγος είναι
ότι οι σαρώσεις αυτές, δημιουργούν ένα διαχρονικό αποθετήριο και συγκρατούν την πληροφορία,
του πως ήταν το αντικείμενο τη στιγμή που σαρώθηκε. Η δημιουργία ενός αποθετηρίου είναι ένας
από τους βασικούς στόχους της παρούσας διατριβής, οπότε το παράδειγμα αυτό, λόγω και του εύ-
ρους (μαζικότητα, διαφορετικά μεγέθη κλπ.) πολιτιστικών πόρων που προσφέρει, παρέχει μια σημα-
ντική πληροφόρηση. Τα αντικείμενα που ψηφιοποιούνται, δίνουν τη δυνατότητα στον εκάστοτε χρή-
στη να ανατρέξει σε αυτά και να τα μελετήσει, ακόμη και αν έχουν αλλοιωθεί ή καταστραφεί. Τέλος,
στο ψηφιακό μοντέλο μπορούν να προταθούν επιλύσεις προβλημάτων (στατικές, αναστηλώσεις τμη-
μάτων κλπ.), χωρίς την παραμικρή επέμβαση στο ίδιο το αντικείμενο ή να παραχθούν νέα διαδρα-
στικά εικονικά περιβάλλοντα. Ο τρίτος λόγος, είναι ότι τα ψηφιοποιημένα αρχεία, μπορούν να μετα-
δώσουν εύκολα πληροφορία σε απομακρυσμένα μέρη και να επικοινωνήσουν την πληροφορία αυτή,
αλληλοεπιδρώντας και παγκοσμιοποιώντας τον πολιτισμό.

Το δεύτερο βραβείο που επιλέχθηκε να παρουσιαστεί ως παράδειγμα, ονομάζεται: «*Η εκ-
στρατεία ανόδου από καταστροφή*» και αφορά την αποκατάσταση και τον επαναπατρισμό δυο κατε-
στραμμένων προτομών από την Παλμύρα, μέσα και από τη δημιουργία ενός ντοκιμαντέρ, που προ-
βλήθηκε από το ιταλικό τηλεοπτικό κανάλι Sky Arte (Europa Nostra Awards, 2018). Το 2016 η έ-
νωση «Incontro di Civiltà» σχεδίασε μια εκστρατεία ενημέρωσης προς τις καταστροφές, ως έκκληση
για δράση ενάντια στη σκόπιμη καταστροφή της πολιτιστικής κληρονομιάς, η οποία έχει γίνει βασικό
χαρακτηριστικό των σύγχρονων συγκρούσεων. Η ευαισθητοποίηση σχετικά με τη σημασία της προ-
στασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς είναι ο κεντρικός στόχος αυτής της εκστρατείας. Η κριτική

επιτροπή υπογράμμισε ότι... «αυτή η εκστρατεία έχει αυξήσει την ευαισθητοποίηση για την συχνά ε-
φήμερη και εύθραυστη φύση των στοιχείων της κληρονομιάς μέσω μιας υψηλής ποιότητας έκθεσης που
υπογραμμίζει τον ρόλο της έρευνας και της τεχνολογίας στην ανασυγκρότηση των αγαθών πολιτιστικής
κληρονομιάς που καταστράφηκαν από την ανθρώπινη δράση». Ο λόγος που επιλέχθηκε το συγκεκρι-
μένο παράδειγμα στο πλαίσιο της παρούσας διατριβής, είναι εκτός από την αναφορά στην εφήμερη
φύση των πολιτιστικών στοιχείων, που όπως και παραπάνω αναφέρθηκε, σε καιρούς εμπόλεμων ή
μη, καταστάσεων μπορούν να διαμελιστούν ή να καταστραφούν εν μέρει ή συνολικά και η συνειδη-
τοποίηση του διπλού μνήμης -λήθης που έχει εκτενώς αναλυθεί στο πρώτο κεφάλαιο.

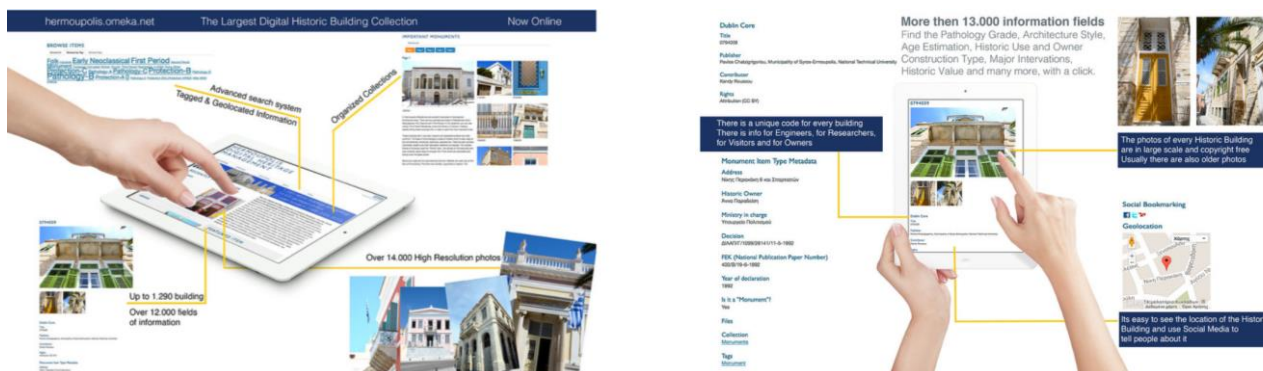


**Εικόνα 3.56. Το Europa Nostra βραβείο «The Rising From Destruction Campaign» για την ευαισθητοποίηση
των ανθρώπων αναφορικά με την πολιτιστική κληρονομιά
Πηγή: europanostra.com**

Η Παλμύρα αποτελεί ένα τέτοιο σύγχρονο φαινόμενο κατεστραμμένης μνήμης. Μπορεί να επικρατούν απόψεις ότι τα καθεστώτα του ISIS, καταστρέφουν τον πολιτιστικό αυτό πλούτο, καθώς τον θεωρούν καταπίεση των κυβερνώντων καθεστώτων, αλλά παραμένει κοινά αποδεκτό ότι ένας τόπος χωρίς μνήμη, χωρίς παρελθόν, χωρίς πολιτισμό, δεν έχει ρίζες και άρα μέλλον. Για αυτό τα παραδείγματα αυτά είναι όντως σημαντικά, διότι η καταγραφή και ψηφιοποίηση αντικείμενων μπορεί να τα διασώσει ακόμη και αν καταστραφούν, καθώς πολλές φορές δεν είναι μόνο η υλική υπόσταση, αλλά και η άυλη ιστορία, λαογραφία κλπ. που αυτά κουβαλούν μαζί τους. Επίσης τα παραδείγματα αυτά, αποτελούν ηχηρά μηνύματα για την ευαισθητοποίηση και άλλων χωρών αναφορικά με την πολιτιστική κληρονομιά σε παγκόσμιο επίπεδο και φανερώσουν την ευθραυστότητα ακόμη και των υλικών πολιτιστικών πόρων, που ανα πάσα στιγμή μπορούν να αφανιστούν. Ας μην ξεχνούμε ότι στην Ανατολική κουλτούρα, γκρεμίζουν και επαναδημιουργούν τα ίδια μνημεία με τα ίδια υλικά, καθώς πιστεύουν περισσότερο στην ιδέα, παρά στην ύλη που αυτά κουβαλούν. Η πρακτική αυτή δίνει ένα μέλλον και μια ευαισθητοποίηση, διαφυλάσσει και προσπαθεί να αντισταχθεί σε, πολλαπλές φορές, μη αναστρέψιμες βίαιες πράξεις.

Το τελευταίο παράδειγμα αποτελεί μια συγγενή της παρούσας, διδακτορική διατριβή. Αφορά τη διδακτορική διατριβή του Παύλου Χατζηγηρηγορίου με θέμα: «Ανάπτυξη πολυκριτηριακού συστή-

ματος ψηφιακής διαχείρισης αξιόλογων κτηρίων και συνόλων με βάση δεδομένων και GIS: η περίπτωση του ιστορικού τόπου της Ερμούπολης» (Europa Nostra Awards, 2018) , που υποστηρίχθηκε ,στη σχολή Αρχιτεκτόνων μηχανικών του ΕΜΠ, με υπεύθυνο καθηγητή τον κ. Κώστα Σερράο. Η διατριβή αυτή , με το όνομα «Hermes» βραβεύτηκε το 2015 στην κατηγορία «Έρευνα» των βραβείων της «Europa Nostra», λαμβάνοντας το πρώτο βραβείο στην κατηγορία της ψηφιοποίησης της πολιτιστικής κληρονομιάς, για την Ελλάδα. Αφορά, ... «ένα σχέδιο ψηφιοποίησης , μέσα από τη δημιουργία μιας ελεύθερης πλατφόρμας έκδοσης ιστοσελίδων ανοιχτού κώδικα για την προβολή του ερευνητικού περιεχομένου ενός συγκεκριμένου σχεδίου διατήρησης. Το σχέδιο σχετίζεται με την πόλη της Ερμούπολης στη Σύρο (Αιγαίο Πέλαγος), στην οποία περισσότερα από 1000 κτίρια έχουν παραμείνει άθικτα, από την ίδρυσή της έως το σημερινή εποχή. Έχει αναπτυχθεί ένα μοντέλο πολλαπλών μεταβλητών.... Η ευπάθεια κάθε κτιρίου σε φθορά ή ακόμη και κατάρρευση καταγράφεται και η λεπτομέρεια και είναι δημόσια προσβάσιμη».



**Εικόνα 3.57. Το Europa Nostra βραβείο «Hermes» , το πρώτο για την Ελλάδα στην ψηφιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς
Πηγή: europanostra.com**

Το συγκεκριμένο παράδειγμα , είναι εμφανές ότι επιλέχθηκε για δύο λόγους. Πρώτον, συμπληρώνει χωρικά την παρούσα διατριβή, καθώς Ερμούπολη και Άνω Σύρος αποτελούν τους δυο βασικούς και σημαντικότερους, από πολιτιστική σκοπιά , οικισμούς για τη Σύρο. Δεύτερον ,εκτός της σπουδαιότητας του βραβείου, καθώς αποτελεί το μόνο ελληνικό βραβείο στη συγκεκριμένη κατηγορία , η κεντρική δομή του, αφορά ένα πολυκριτηριακό σύστημα, εφαρμοσμένο σε κτηριακό επίπεδο. Η συγκεκριμένη διατριβή αποτέλεσε το έναυσμα για την περαιτέρω διερεύνηση ενός ευρύτερου πολυκριτηριακού συστήματος , με μεγαλύτερος εύρος εγγραφών και αξιολογήσεων σε επίπεδο άυλο και υλικό. Θεωρούμε ότι, με τα παραπάνω παραδείγματα γίνεται εμφανές ότι η βράβευση αφορά μελέτες που συνδέονται άμεσα με την υλική πολιτιστική κληρονομιά, είτε αυτή αφορά μεμονωμένα στοιχεία ή αντικείμενα . Διεθνώς, δεν έχει προταθεί και βραβευτεί κάποια συνέργεια καταγραφής του άυλου και υλικού πολιτισμού, ενισχύοντας την ανάγκη ύπαρξης και την πρωτοτυπία της παρούσας διατριβής.

3.2.2 Τρόποι καταγραφής των άυλων πόρων ενός τόπου

Η άυλη πολιτιστική κληρονομιά, παρουσιάζει μια δυσκολία καταγραφής, καθώς είναι η άμεσα εξαρτώμενη από τον άνθρωπο και την κοινωνία, δηλαδή από τους δρώντες του πολιτισμού (κάτοικοι, ομάδες κλπ.) και τις εκάστοτε κοινωνικές συνθήκες (έννομη προστασία, φορείς διαχείρισης κλπ.). Οι (Severo and Venturini, 2016) αναφέρουν τους τέσσερις κυριότερους λόγους αδυναμίας καταγραφής των άυλων πόρων. Αυτοί είναι :

1. Ότι τα δίκτυα άυλων πόρων είναι ευρεία και διαδεδομένα. Μετρούν δεκάδες, μερικές φορές εκατοντάδες, δρώντων σε διάφορες περιοχές και σε πολλές χώρες.

2. Τα δίκτυα άυλων πόρων είναι ετερογενή. Συγκεντρώνουν δρώντες που προέρχονται από διαφορετικά σύμπαντα, από ερασιτεχνικές ενώσεις έως διεθνή ιδρύματα, από πολιτιστικά ιδρύματα έως οικονομικές επιχειρήσεις, από παραδοσιακούς εμπειρογνώμονες έως ακαδημαϊκούς μελετητές. Οι συνδέσεις που συνδέουν αυτούς τους δρώντες διαφέρουν.

3. Τα δίκτυα άυλων πόρων συχνά περιλαμβάνουν διαφορετικές γλώσσες. Όχι μόνο διαφορετικές εθνικές γλώσσες, αλλά επίσης διαφορετικές διαλέκτους.

4. Η κατασκευή ενός εθνικού συστήματος διατήρησης της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς είναι ένα σχετικά νέο φαινόμενο και που δεν έχει ακόμη μελετηθεί πλήρως.

Η άμεση σύνδεση με τους δημιουργούς της, έγκειται στο γεγονός, ότι εξαρτάται , για τη διατήρηση της και την μετάδοση της στις επόμενες γενιές, στην πλειονότητα των περιπτώσεων, από την προφορική μετάδοση της. Παρατηρούμε ότι στους παραπάνω λόγους αρχίζουν να τίθενται ζητήματα διεθνών δικτύων και πολλαπλών φορέων, που είναι καίρια και δείχνουν ότι δεν έχουν ακόμη οριστεί οι τρόποι διασύνδεσης, η μεθοδολογία και η πραγματοποίηση ενός ολοκληρωμένου πλάνου καταγραφής της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς. Γίνεται σαφής η απουσία μιας ολοκληρωμένης διαχείρισης λόγω του εύρους και της φύσης των άυλων πόρων.

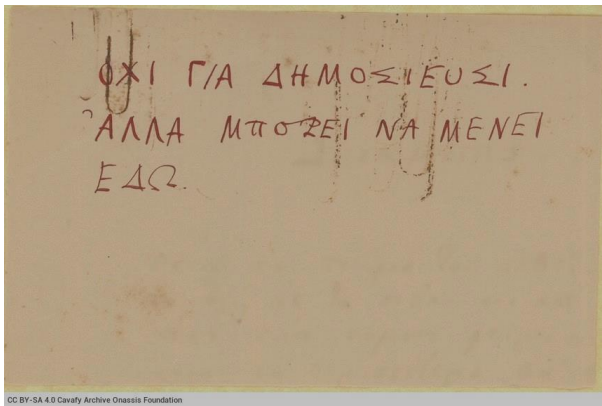
Η άυλη πολιτιστική κληρονομιά ενυπάρχει παντού, ενώ η υλική εμφανίζεται περισσότερο παγιωμένη σε κάποια τοποθεσία. Η ισχυρή διασύνδεση των άυλων πόρων με τους υλικούς πόρους, απαιτεί μια **τοποθεσία**, ένα τόπο δηλαδή εντοπισμού και έκφρασης τους. Γίνεται κατανοητό ότι , οι άυλοι πόροι, ως μη αντικείμενα, δεν έχουν φυσική και χωρική αυτόνομη παρουσία. Αυτό σημαίνει ότι δεν έχουν πάντοτε κάποιο συγκεκριμένο τόπο, μπορεί να διαμοιράζονται σε πολλούς τόπους και με διαφορετικές παραλλαγές. Ωστόσο, παρουσιάζονται δια μέσου ενός μέσου αναγνώρισης, ενός χώρου, ή ζωντανού όντος π.χ. το τραγούδι μέσου του τραγουδιστή ή του μουσικού. Βεβαίως , ορισμένοι άυλοι πόροι είναι δύσκολο να εντοπιστούν σε ένα τόπο. Αυτό καθιστά την καταγραφή τους, μια αρκετά δύσκολη πρόκληση και απαιτεί δημιουργία νέων μεθόδων. Σημαντικός παράγοντας για

τις εγγραφές που σχετίζονται με κάποια ανθρώπινη δραστηριότητα, π.χ. χειροτεχνία είναι η αλληλεπίδραση με τους χρήστες και τα επαγγέλματα που κατέχουν την γνώση αυτή. Επίσης, όπως έγινε φανερό και από τα προηγούμενα κεφάλαια, το κλειδί εντοπισμού των άυλων πόρων, συνδέεται με το βαθμό διατήρησης και ενσωμάτωσης τους στο ευρύτερο χωρικό πλαίσιο που μελετάται. Σε απλούστερα λόγια, σε κάθε τόπο που θα μελετηθεί, εντοπίζονται οι άυλοι πόροι που διαχρονικά έχουν ενσωματωθεί και αποτελέσει καθημερινούς τρόπους ζωής, έθιμα και παραδόσεις πλήρως αποδεκτές για τους κατοίκους του τόπου αυτού.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι οι άυλοι πόροι απαιτούν για να καταγραφούν, όπως ήδη φαίνεται από την αρχή του κεφαλαίου, μια μορφή καταγραφής τους σε μορφή υλική, καθώς δεν έχουμε φτάσει ακόμη, σε εκείνο το επίπεδο εγγραφής και διατήρησης τους, χωρίς την απόδοση τους σε μια μεταποιημένη μορφή όπως π.χ. αρχεία, απογραφές, μουσεία, αρχεία ήχου κλπ. Ωστόσο, οι μέθοδοι αυτοί παρουσιάζουν σημαντικά προβλήματα για τους άυλους πόρους. Η καταγραφή αυτή ενέχει κινδύνους και θα πρέπει να γνωρίζουμε ότι καταγράφοντας παγιώνουμε το χρόνο και τη μορφή την οποία είχε την στιγμή εγγραφής, δηλαδή η οποιαδήποτε εξέλιξη, δεν έχει καταγραφεί, καθώς μόνο μια πτυχή διασφαλίζεται. Έτσι, τα άυλα στοιχεία, π.χ. οι προφορικές μαρτυρίες, μπορούν να εγγραφούν σε cd, όμως ένα τμήμα τους θα μένει πάντοτε υλικά ασύλληπτο. Για αυτό, δεν μπορεί να υπάρξει σύγχυση αναφορικά με την ταύτιση του υλικού και άυλου πολιτισμού με τον γραπτό και προφορικό λόγο, καθώς ο άυλος πολιτισμός στηρίζεται στην γραπτή παράδοση.

Η συνειδητοποίηση της ευθραυστότητας των πόρων οδήγησε στον εντοπισμό, τρόπων καταγραφής τους, ως το καίριο σημείο για τη διάσωση τους. Διαχρονικά, για την καταγραφή των πολιτιστικών άυλων πόρων εντός τόπου ακολουθείται το τρίπτυχο: «συλλογή, τεκμηρίωση και αρχειοθέτηση». Αρχικά, γίνεται ο εντοπισμός τους μέσα από τη συλλογή δεδομένων μέσω του διαδικτύου, συγγραμμάτων, εφημερίδων, η με την επαφή με τοπικούς φορείς, καθώς μπορεί να υπάρχουν καταγραφές και συλλογές, που διενεργήθηκαν, στη διάρκεια του χρόνου. Αναφορικά με την τεκμηρίωση, αυτή αφορά την δυσκολία των πολλαπλών εκδοχών του κάθε άυλου πόρου. Αυτό σημαίνει ότι κυρίως κάθε ιστορία, παραμύθι, έθιμο κλπ., λόγω της προφορικής μετάδοσης του, μπορεί κάθε φορά να λέγεται διαφορετικά από τον αφηγητή του. Άρα, κάθε φορά λέγεται μια εκδοχή ή ένα μέρος μιας ιστορίας κλπ., που μπορεί να μεταφέρει λάθος δείγματα πολιτισμού στην εκάστοτε περίοδο, καθώς είναι δύσκολο να ελεγχθούν οι πληροφορίες που καταγράφονται. Επίσης, οι θρύλοι ενός τόπου έχουν πολλαπλές εκδοχές, που διαχρονικά μεταβάλλονται. Ένα ακόμη σημαντικό ζήτημα είναι ότι συχνά αντικειμενοποιούνται, προκειμένου να καταγραφούν. Οφείλει, λοιπόν, κάθε φορά να τεκμηριώνεται πολλαπλά το κάθε στοιχείο πριν αυτό γνωστοποιηθεί, εγγραφεί, καταγραφεί ή ψηφιοποιηθεί με μέσα σύγχρονα, όπως βιβλία, βιντεοκάμερες, ταινίες κλπ. Με αυτό τον τρόπο θα προστατευθούν οι σχέσεις

και τα σύμβολα, που αυτό μεταφέρει, προφυλαγμένες από τον άμεσο κίνδυνο ισοπέδωσης, περιορισμού και αλλοτρίωσης τους (Turja κ.α., 2016). Στην Ελλάδα συναντώνται μεμονωμένες προσπάθειες οργανισμών για ψηφιοποίηση συλλογών και αρχείων (Αρχείο Κουνάδη, Αρχείο Καβάφη κλπ.)



Εικόνα 3.58. Η ψηφιοποίηση του Αρχείου Καβάφη
Πηγή: Onassis.gr



Εικόνα 3.59. Η ψηφιοποίηση του Αρχείου Κουνάδη
Πηγή: Εραμιστής

Τέλος, η αρχειοθέτηση τους, αφορά την πληθώρα δυνατοτήτων καταγραφής και ταξινόμησης τους. Μια τέτοια προσπάθεια, οφείλει να γίνει στοχευμένα, ερμηνεύοντας το: σκοπό- τον τρόπο αντιμετώπισης και το περιεχόμενο του εκάστοτε άυλου πολιτιστικού πόρου. Σε κάθε περίπτωση χρειάζεται, αρχικά, να διερευνηθούν με βάση το σκοπό τους, θέτοντας τα ερωτήματα, γιατί και με ποιους άξονες χρησιμοποιούνται ή οφείλουν να χρησιμοποιηθούν. Θέτοντας το σκοπό, τον λόγο δηλαδή για τον οποίον καταγράφονται ή οφείλουν να καταγραφούν, οδηγούμαστε στον επόμενο παράγοντα που είναι ο τρόπος αντιμετώπισης τους. Με την έννοια του τρόπου αντιμετώπισης εννοείται το που εντοπίζονται, πως χρησιμοποιούνται, πως αποθηκεύονται, ανακτώνται, διαιωνίζονται κλπ., πληροφορίες άμεσα σημαντικές για τα πολιτιστικά δεδομένα, με την αποσαφήνιση του περιεχόμενου τους. Αυτά μπορούν, να αποτελέσουν μια εναρκτήρια παράμετρο, αποκωδικοποίησης του εμπριέχοντος των άυλων πόρων και να διευκολύνουν την εύρεση των τρόπων αρχειοθέτησης τους. Με βάση τα τρία αυτά απλά βήματα, μπορεί να διασφαλιστεί η ποιότητα και η αυθεντικότητα των άυλων πόρων και η δημιουργία ενός διαδραστικού μοντέλου καταγραφής.

Παρακάτω παρουσιάζονται ορισμένα παραδείγματα, που αφορούν τρόπους καταγραφής της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς. Αρχικά, παρουσιάζεται το (i-Treasures), που έχει ως γενικό στόχο την δημιουργία μιας ανοιχτής και επεκτάσιμης πλατφόρμας πρόσβασης σε άυλους πολιτιστικούς πόρους, με στόχο την έρευνα και την εκπαίδευση. Το πρόγραμμα βασίζεται στη χρήση τεχνολογίας πολυαισθητήρων για την δημιουργία χαρτογραφημένων και εγγεγραμμένων πληροφοριών, που μπορούν να εξαχθούν από τους χρήστες. Η πλατφόρμα δίνει πρόσβαση σε διαφορετικούς τύπους περιεχομένου (π.χ. κείμενο, ήχο, εικόνες, βίντεο, 3D γραφικά) και διαφορετικούς τύπους κληρονομιάς ή

εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Επιπλέον, χρησιμοποιεί βασισμένους στο διαδίκτυο κινητήρες παιχνιδιών, αναπτύσσοντας ένα μαθησιακό περιβάλλον για την ενίσχυση, την κατάρτιση και την αξιολόγηση του εκπαιδευόμενου. Αποτελεί μια πρωτόλεια προσπάθεια σύνδεσης άυλων στοιχείων σε ένα υλικό πόρο, με αρχικές μόνο πληροφορίες, χωρίς να αποδίδει μια συνολική εικόνα. Ωστόσο, αφορά μια πρώτη προσπάθεια σύνδεσης του ψηφιακού κόσμου με τον άυλο, με ευρεία διαχείρισης λόγω του ανοιχτού κώδικα που εμπεριέχει.



**Εικόνα 3.60. Το πρόγραμμα i-Treasures _πλατφόρμα πρόσβασης σε άυλους πολιτιστικούς πόρους , με στόχο την έρευνα και την εκπαίδευση
Πηγή: i-treasures.gr**



**Εικόνα 3. 61. Το πρόγραμμα Cultural capital Counts, σχετιζόμενο με την άυλη πολιτιστική κληρονομιά
Πηγή: Instituteheritagestudies.gr**

Πιο άμεσα σχετιζόμενο με την άυλη κληρονομιά και την τοπική ανάπτυξη είναι το Πρόγραμμα με τίτλο «Cultural Capital Counts», χρηματοδοτούμενο από την ΕΕ ,που στοχεύει στην δημιουργία από έξι περιφέρειες της Κεντρικής Ευρώπης μιας βιώσιμης περιφερειακής ανάπτυξης, μέσω της δημιουργίας ενός ιστότοπου με χρήση λίστας εγγραφής παραδόσεων και εκφράσεων της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς. Το εγχείρημα στην πορεία υλοποίησης του απέβη περισσότερο εμπορικό , παρά πολιτιστικό. Ένα ακόμη παράδειγμα σε επίπεδο εθελοντικής παροχής υπηρεσιών είναι το πολιτιστικό κέντρο και το μουσείο του Βανουάτου , που μέσω ενός δικτύου εθελοντών , καταγράφει έθιμα και πολιτιστικές εκφράσεις. Το υλικό αυτό συλλέγεται σε ένα ειδικό χώρο του μουσείου και αποτελεί μια προσπάθεια συνέργειας μεταξύ ερευνητών, μουσείων, ιδρυμάτων και τοπικών φορέων σε ένα ευρύτερο πλαίσιο αλληλεπίδρασης (Ioannides κ.α., 2017). Η συνέργεια αυτή είναι σημαντική και άμεσα ζητούμενη, αφού οι εμπλεκόμενοι δρώντες και κοινωνίες είναι οι βασικοί φορείς της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς.

Μια ακόμη διεθνής δράση είναι οι «Ημέρες Πολιτιστικής κληρονομιάς», που αποτελούν ένα Ευρωπαϊκό πρόγραμμα από το Συμβούλιο της Ευρώπης το 1991 και υποστηρίζονται από την Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο οποίο η Ελλάδα μετέχει από το 1994. Στόχος του προγράμματος είναι η αναζήτηση της συλλογικής μας μνήμης ως Ευρωπαίοι πολίτες μέσα από την προβολή των ιδιαιτεροτήτων κάθε λαού μέσω της δήλωσης "Ευρώπη, μια κοινή κληρονομιά". Οι δράσεις αφορούν την υλική και άυλη πολιτιστική κληρονομιά, μέσα από διάφορες κατηγορίες (European Heritage

Days). Το 2020 με τίτλο «European Heritage Days Stories 2020», προωθείται η συνέχιση του διαμορασμού ιστοριών σε όλη την Ευρώπη (European Heritage Days,2020). Στην Ελλάδα κάθε θέμα εορτάζεται για δύο χρόνια και μέχρι σήμερα τα θέματα ήταν τα εξής:

- 1996: Τα Κάστρα
- 1997-1998: Ταξίδια στις βυζαντινές θάλασσες
- 1999-2000: Το αθάνατο νερό
- 2001-2002: Από τις ανταλλαγές των αγαθών στις συναλλαγές στο διαδίκτυο
- 2003-2004: Τόποι αθλητισμού, τόποι πολιτισμού
- 2005-2006: Ο Πολιτισμός στο τραπέζι
- 2007-2008: Οικείες Ιστορίες
- 2009-2010: Μάγοι, ξόρκια και φυλακτά: Η μαγεία στον αρχαίο και χριστιανικό κόσμο
- 2011-2012: Κρίσεις: συνέχειες και ασυνέχειες στην Ιστορία
- 2013-2014: Τα πρόσωπα του Χρόνου



European Heritage Days
Journées européennes
du patrimoine

Εικόνα 3.62. Οι δράσεις European Heritage Days Stories 2020αφορούν την υλική και άυλη πολιτιστική κληρονομιά, μέσα από διάφορες κατηγορίες
Πηγή: europeanheritagedays.com



Εικόνα 3.63. Οι δράσεις της European Heritage Days Stories 2020

Πηγή: <http://www.beatrizgarcia.net>

Στο πλαίσιο των δράσεων αυτών και με την στήριξη των Ευρωπαϊκών Ημερών Πολιτιστικής Κληρονομιάς, του Συμβουλίου της Ευρώπης και με την υλοποίηση του Ινστιτούτου Σύρου, στην Ερμούπολη, λαμβάνει χώρα από το 2019 ή δράση «100 κτήρια-100 ιστορίες», η οποία αφορά την απόκτηση επιγραφής σε καθένα από τα 100 επιλεγμένα κτήρια, όπου με κωδικό QR θα μπορούν οι επισκέπτες να σκανάρουν με το κινητό και να μάθουν μια Ιστορία (Συμβούλιο της Ευρώπης,2020). Οι ιστορίες πρόκειται να γραφτούν από κάτοικους και φίλους της Ερμούπολης, Φορείς, Μαθητές, κλπ. Η δράση αυτή εμπλέκει την καταγραφή του άυλου πολιτισμού με τους κατοίκους, σαν συνέχεια και του προαναφερθέντος προγράμματος “Hermes” της UNESCO. Τέλος, σε διδακτορικό επίπεδο εντοπίζεται μόνο μια προσπάθεια ψηφιοποίησης της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς στη διατριβή της Καραβία (Καραβία, 2013), όπου εισάγει τις διαφορετικές ορισμένες από την UNESCO κατηγο-

ρίες της άυλης κληρονομιάς, εθνικούς και διεθνείς φορείς διαχείρισης, αποδίδοντας διαφορετικά συστήματα καταγραφής και εγγραφής για το κάθε πεδίο, με στόχο την δημιουργία μιας βάσης δεδομένων. Το συγκεκριμένο εγχείρημα αποτελεί μια πρώτη προσπάθεια δημιουργίας μιας συνολικής βάσης δεδομένων για του άυλους πόρους, σε επίπεδο διδακτορικής διατριβής.



Εικόνα 3.64. Η δράση «100 κτήρια-100 ιστορίες» στο πλαίσιο των Ευρωπαϊκών Ημερών Πολιτιστικής Κληρονομιάς, του συμβουλίου της Ευρώπης
Πηγή: Κοινή Γνώμη

Η επιλογή των συγκεκριμένων παραδειγμάτων δεν έγινε τυχαία, καθώς επιλέχθηκαν τοπικοί φορείς και ιδρύματα, εθνικοί φορείς, εθελοντικές οργανώσεις επιστημονικά κείμενα (διατριβή). Οι κατηγορίες αυτές αποτελούν και τους βασικούς φορείς και δρώντες που στοχεύουν και προσπαθούν να καταγράψουν την πολιτιστική κληρονομιά. Σε κάθε ένα από τα παραδείγματα αυτά εντοπίζονται και επαληθεύονται οι αρχικοί θεωρητικοί προβληματισμοί του κεφαλαίου. Συγκεκριμένα, όλες οι προσπάθειες, στερούνται ενός στόχου και απλώς καταγράφουν, πολλές φορές και μόνο για εμπορικούς λόγους, την άυλη πολιτιστική κληρονομιά, ενώ από τα παραπάνω παραδείγματα περισσότερο επιτυχημένο εμφανίζεται το παράδειγμα του Μουσείου του Βανουάτου, που σχετίζεται με εθελοντικές δράσεις που οδηγούν και σε μικρές συνέργειες. Ίσως αυτές οι αυθόρμητες δράσεις να αποτελούν και το κλειδί για την αποκρυπτογράφηση του βέλτιστου τρόπου καταγραφής της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς. Για το λόγο αυτό επιλέχθηκε στο ακόλουθο κεφάλαιο η συνολική απογραφή των φορέων καταγραφής των άυλων και υλικών πόρων, που είτε είναι διεθνείς και έχουν παραρτήματα στην Ελλάδα, είτε αφορούν μόνο τον Ελλαδικό κόσμο.

3.2.3 Φορείς καταγραφής και αξιολόγησης των άυλων και υλικών πόρων ενός τόπου

Οι φορείς που καταγράφονται διεθνώς, αλλά και στην Ελλάδα στοχεύουν στο να καταγράψουν τον άυλο και υλικό πολιτισμό με μορφή εγγράφων, ψηφιοποιήσεων κλπ. Παρακάτω παρουσιάζονται σε τυχαία σειρά, όπως αναζητήθηκαν και εντοπίστηκαν οι σημαντικότεροι φορείς καταγραφής. Αυτοί είναι :

1. Ένας από τους βασικότερους φορείς από το 2008 είναι η **Europeana**, που αποτελεί μια ψηφιακή βιβλιοθήκη , κατέχοντας μια βιβλιοθήκη 14 και άνω ψηφιοποιημένων αρχείων, όπως πίνακες, βιβλία, χάρτες κλπ.. Συνεργαζόμενη με πέραν των 1500 ιδρυμάτων σε όλο τον κόσμο, επιχειρεί να συσσωρεύσει σε μια ενιαία βάση , μέσα από ένα ενιαίο ψηφιακό περιβάλλον αναζήτησης, τα ήδη ψηφιοποιημένα αρχεία των διαφόρων Ιδρυμάτων. Οι Ελληνικές συλλογές αντιστοιχούν σε ποσοστό 1,4% της συνολικής συλλογής (Europeana).
2. Το **Αποθετήριο Ανθρωπιστικών Επιστημών "Πανδέκτης"**, περιλαμβάνει χωρισμένες σε 11 ψηφιακές συλλογές ελληνικής ιστορίας και πολιτισμού (προσωπογραφίες, χάρτες, εραλδικά μνημεία, επιγραφές, μοναστηριακά αρχεία κ.λπ.) όλο το υλικό που ανήκει στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών (Πανδέκτης).
3. Η "**Πέργαμος**", από το Υπολογιστικό Κέντρο Βιβλιοθηκών Πανεπιστημίου Αθηνών φιλοξενεί τις συλλογές: Μουσικής Βιβλιοθήκης Κ. Α. Ψάχου, Θεατρική Συλλογή, Λαογραφικό Αρχείο και Μουσειακή Συλλογή του Σπουδαστηρίου Λαογραφίας του Πανεπιστημίου Αθηνών και Ιστορικό Αρχείο του ΕΚΠΑ (Πέργαμος).
4. Το **αρχείο «ΕΛΙΑ»**, αφορά αρχεία της νεότερης Ελλάδας, με πλήθος φωτογραφικού και αρχειακού υλικού. Από το 2009 ανήκει στο ΜΙΕΤ (Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης).
5. **Δράσεις του Υπουργείου Πολιτισμού**, όπως ο «Διαρκής κατάλογος των κηρυγμένων μνημείων και Αρχαιολογικών χώρων της Ελλάδας», η «Ψηφιοποίηση και Ψηφιακή Τεκμηρίωση Συλλογών Μνημείων του Υπουργείου Πολιτισμού», το «Linked Heritage» , το «LEM - The Learning Museum» κλπ., αφορούν προσπάθειες δημιουργίας ανοιχτού λογισμικού, για χρήση από το ευρύ κοινό (Υπουργείο Πολιτισμού).
6. **Ψηφιακή Βιβλιοθήκη του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου**, με τρεις επιμέρους συλλογές (Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο).
7. **Κοινωνία της πληροφορίας**, έργο συγχρηματοδοτούμενο από Γ'Κ.Π.Σ. (ΥΠ.ΠΟ.Α., 2013), το οποίο περιλαμβάνει: 1. Έργα ψηφιοποίησης, προβολής και ανάδειξης του πολιτιστικού αποθέματος. 2. Έργα υποδομής τα οποία υλοποιεί ο Οργανισμός Προβολής Ελληνικού Πολιτισμού (ΟΠΕΠ), όπως Ψηφιακή έκθεση της ιστορίας των Αρχαίων Ολυμπιακών Αγώνων, 3. Ιδιωτικά έργα ψηφιοποίησης και προβολής του πολιτιστικού τους αποθέματος (Υπουργείο Πολιτισμού).

8. **"Κοσμόπολις", Βιβλιοθήκη & Κέντρο Πληροφόρησης (ΒΚΠ) του Πανεπιστημίου Πατρών**, που περιλαμβάνει το πλήρες κείμενο 20 φιλολογικών και λογοτεχνικών περιοδικών που κυκλοφόρησαν στο ελληνικό κράτος, αλλά και στον ευρύτερο ελλαδικό χώρο, από το 1834 έως το 1930 (Κοσμόπολις).
9. **"Μέδουσα", Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη της Βέροιας**, με περίπου 41.444 τίτλους βιβλίων, εφημερίδων, περιοδικών, χαρτών, εγγράφων, χειρογράφων (Βιβλιοθήκη Βέροιας)
10. **DIGMA - Ψηφιοποιημένο Αρχείο Ελληνικής Μουσικής, Μεγάλη Μουσική Βιβλιοθήκη της Ελλάδας "Λίλιαν Βουδούρη"**, με ψηφιοποιημένα αρχεία συνθετών (DIGMA)
11. **Τα Ιστορικά Αρχεία της Αμερικανικής Γεωργικής Σχολής της Θεσσαλονίκης** (Γεωργική σχολή Θεσσαλονίκης)
12. **Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Κοργιαλένειου Ιδρύματος Αργοστολίου**, που περιλαμβάνει συλλογές που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο του έργου "Ψηφιακό Αρχείο Επτανησιακού Πολιτισμού" (Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος)
13. **Ψηφιακή Βιβλιοθήκη "Σχερία" του Τμήματος Κέρκυρας του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος (ΤΕΕ/ΤΚ)**
14. **Εκπαιδευτική Τηλεόραση, Υπουργείο Παιδείας Διά Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων**, που εμφανίζει εγγραφές και στη Europeana (Europeana)
15. **Ναυτικό Μουσείο της Ελλάδος**, με υλικό για την ναυτική ιστορία (Ναυτικό Μουσείο)
16. **Ιστορικό Αρχείο Αιγαίου "Εργάνη"**, που αφορά συλλογές του Β.Α. Αιγαίου (Εργάνη)

Παρατηρούμε ότι οι οργανισμοί αυτοί, αποτελούν φορείς που διαμοιράζονται τμήματα της ύλης και υλικής πολιτιστικής κληρονομιάς της χώρας, σε τοπικό ή εθνικό επίπεδο. Αφορούν στοχευμένες περιοχές ή ευρύτερα σύνολα. Αποτελούν προσπάθειες φορέων, άμεσα σημαντικά αποθετήρια για τον υλικό και τον άυλο πολιτισμό, καθώς και βασικές επιστημονικές πηγές. Η στοχευμένη μελέτη τους, μπορεί να οδηγήσει σε μια συνολική εικόνα του τρόπου καταγραφής της πολιτιστικής κληρονομιάς σε υλικό και άυλο επίπεδο. Στο πλαίσιο της διατριβής τα πρώτα αυτά υποκεφάλαια, ολοκληρώνουν το στάδιο της καταγραφής, ενώ τα επόμενα δύο κεφάλαια, αφορούν το δεύτερο στάδιο, αυτό της αξιολόγησης μέσα από τα πολυκριτηριακά συστήματα και της θεωρίας λήψης αποφάσεων.

3.3 Προγράμματα λήψης αποφάσεων και πολυκριτηριακά συστήματα για την αξιολόγηση της πολιτιστικής κληρονομιάς

Η μέτρηση των υλικών και άυλων στοιχείων, ιδιαίτερα στο πλαίσιο της πολιτιστικής κληρονομιάς, συνιστά μια πολύπλοκη διαδικασία για αυτό συχνά τέτοιου είδους μετρήσεις δεν συμπερι-

λαμβάνονται στις επιστημονικές θεωρήσεις. Είναι σαφές ότι, ελλιπείς μετρήσεις δεν μπορούν να αποδώσουν τα στοιχεία που χρειαζόμαστε για την ανάπτυξη ενός ορθού πολυκριτηριακού συστήματος. Οι μετρήσεις, στην πλειονότητα των περιπτώσεων που χρησιμοποιούνται σε συστήματα, δεν επιδέχονται καμία κρίση και πραγματοποιούνται ανομοιόμορφα, με μονάδες αυθαίρετες, χωρίς κλίμακες μέτρησης και ερμηνεία της σημασίας και της χρησιμότητας μέτρησης του κάθε στοιχείου.

Στο πλαίσιο της πολιτιστικής κληρονομιάς και μετά την ανάγνωση πολλαπλών παραδειγμάτων που στόχευαν στην προστασία της, δεν ανιχνεύθηκαν αντίστοιχα παραδείγματα και επιστημονικά κείμενα χρήσης πολυκριτηριακών συστημάτων. Σε επιστημονικά κείμενα και δημοσιεύσεις, μετά από αναζήτηση με λέξεις κλειδιά, βρέθηκε ότι τα προγράμματα λήψης αποφάσεων χρησιμοποιούνται κυρίως: συνδυαστικά με συστήματα γεωγραφικών πληροφοριών (GIS) , για την αποφυγή καταστροφών και την μέτρηση της θραυστότητας (ευαισθησίας) ενός τόπου⁹ , για τοπία περισσότερο συνδεδεμένα με συστήματα γεωλογικά και γεωφυσικά , ως συστήματα για τουριστική προβολή¹⁰ ή σε συστήματα μεθόδων αποκατάστασης φθορών σε κηρυγμένα μνημεία¹¹. Μέσα από αυτή τη διαδικασία προέκυψε μια διττή διαπίστωση. Πρώτον ότι η διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς, εντοπίζεται μόνο στο πλαίσιο καταγραφής της και η αξιολόγηση της γίνεται μέσα από στατιστικά μοντέλα (SPSS), όπως στο πρόγραμμα “Hermes” και ότι η θεωρία λήψης αποφάσεων δεν αφορά την πολιτιστική διάσωση ή αξιολόγηση, αλλά κρίσεις, πιθανές απώλειες κλπ. Ωστόσο, η μεθοδολογία αυτή λόγω της δομής της που αναλυτικά περιγράφεται στο ακόλουθο κεφάλαιο, φαινόταν η πλέον ταιριαστή για την δημιουργία του πολυκριτηριακού συστήματος, γεγονός που επαληθεύτηκε και μετά την επίσκεψη στο τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών του ΕΜΠ, στο αντίστοιχο εργαστήριο. Για την απόφαση αυτή μελετήθηκαν στα δυο ακόλουθα υποκεφάλαια τα προγράμματα αυτά και οι τρόποι που οργανώνονται.

Η Διαδικασία Λήψης Αποφάσεων (Decision Making Process), στην οποία εμπίπτουν και τα συστήματα λήψης αποφάσεων , ξεκινά την δεκαετία του 70’ και έχει μια διαρκή και ραγδαία εξέλιξη. Τα προγράμματα αυτά, σχεδιάστηκαν εξ αρχής στοχεύοντας στη βελτίωση της διαδικασίας και των αποτελεσμάτων της λήψης αποφάσεων. Στόχος τους είναι να βελτιώνουν τις αποφάσεις διαχείρισης ενός συστήματος μέσα από την συμβολή του εκάστοτε πελάτη ή αναλυτή, οι οποίοι και δημιουργούν το σχήμα, τη φύση και τη λογική του συστήματος, δίνοντας την δυνατότητα στην πορεία το σύστημα αυτό να αλλάξει και να επαναπροσδιοριστεί. Για αυτό, ένα πρόγραμμα λήψης αποφάσεων (Decision

⁹ Coastal cultural heritage: A resource to be included in integrated coastal zone management, Measuring links between cultural heritage management and sustainable urban development: An overview of global monitoring tools

¹⁰ Economic forecasting with tangible and intangible criteria: the analytic hierarchy process of measurement and its validation, An application of Multicriteria Decision Making to build heritage. The case of Calcutta ,Impact of culture on tourist decision-making styles

¹¹ Developing a framework for indicators of authenticity: the place and space of cultural and heritage tourism, , Long life monitoring of historical monuments via wireless sensors network

Support System) χαρακτηρίζεται ως "ένα διαδραστικό, ευλύγιστο και προσαρμόσιμο σύστημα πληροφορικής με βάση τον υπολογιστή, ειδικά σχεδιασμένο για τη στήριξη της λύσης ενός μη διαρθρωμένου προβλήματος διαχείρισης για βελτίωση της λήψης απόφασης. Χρησιμοποιεί δεδομένα, παρέχει εύκολη διεπαφή χρήστη και επιτρέπει στους υπεύθυνους λήψης αποφάσεων να έχουν προσωπικές ιδέες" (Turban, 1995). Η διατύπωση αυτή έρχεται σε πλήρη σύμπτωση με τη λογική του συστήματος της παρούσας διατριβής, που αποζητά να δημιουργήσει ένα ανοιχτό, συνεχώς τροφοδοτούμενο και επαναπροσδιοριζόμενο σύστημα, καθώς στην διάρκεια των ετών θα προστίθενται και θα επαναξιολογούνται οι εκάστοτε άυλοι και υλικοί πολιτιστικοί πόροι ενός τόπου.

Η κύρια μεθοδολογία λήψης αποφάσεων είναι η «**πολυκριτηριακή ανάλυση**», η οποία διαφοροποιείται, ανάλογα με τις απαιτήσεις και τη μεθοδολογία του προβλήματος. Στη πολυκριτηριακή ανάλυση σε σχέση με άλλες εναλλακτικές προσεγγίσεις, πραγματοποιείται σύνθεση όλων των παραμέτρων του προβλήματος. Βασικό χαρακτηριστικό της γνώρισμα είναι, ότι πραγματοποιεί μια αναγκαία σύνθεση, υπό το πρίσμα της πολιτικής λήψης των αποφάσεων, μέσω του συστήματος προτιμήσεων και αξιών, το οποίο συνειδητά ή ασυνείδητα χρησιμοποιεί ο αποφασίζων (Μπατάς, 2010), δίνοντας έτσι στον λήπτη αυτών των αποφάσεων, ένα περισσότερο ενεργητικό ρόλο. Οι αποφάσεις που δύνανται να υπάρχουν, χωρίζονται σε δομημένες και μη δομημένες (Simon, 1960). Οι δομημένες διαδικασίες αναφέρονται σε κοινά και επαναλαμβανόμενα προβλήματα με ήδη τυποποιημένες λύσεις. Οι μη δομημένες διαδικασίες είναι "ασαφείς" και δεν υπάρχουν για αυτές, ήδη έτοιμες τυποποιημένες λύσεις.

Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, η διαδικασία λήψης αποφάσεων δύναται να έχει τρεις φάσεις. Το πρώτο στάδιο της διαδικασίας είναι η νοητική φάση (intelligence). Εκεί, ο λήπτης της απόφασης πρέπει να αναγνωρίσει τα προβλήματα ή τις ευκαιρίες που εμπεριέχονται μέσα σε ένα σύνολο δράσεων, συγκεντρώνοντας όλα τα δεδομένα που αφορούν το υπό εξέταση θέμα. Το δεύτερο βήμα είναι ο σχεδιασμός (design), μέσα από την ανάλυση όλων των δεδομένων, που έχουν προκύψει από το προηγούμενο στάδιο. Σε αυτό το σημείο, επιλέγει την καλύτερη μέθοδο, βάσει της οποίας θα ληφθεί η απόφαση, καθώς και τα κριτήρια στα οποία θα βασιστεί. Το τρίτο στάδιο είναι η επιλογή (choice), της άριστης λύσης, όπως αυτή προκύπτει από την ανάλυση των δεδομένων που έχουν συγκεντρωθεί από το πρώτο στάδιο και τη μεθοδολογία του δεύτερου σταδίου. Το αποτέλεσμα των τριών σταδίων είναι η λήψη της απόφασης (Simon, 1960).



Εικόνα 3.65. Οι τρεις φάσεις της διαδικασίας λήψης αποφάσεων
Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Μια άλλη άποψη , καθώς η διαδικασία, λόγω της ευελιξία της, ποικίλλει μεταξύ των ερευνητών, ορίζει τέσσερα στάδια (Sainfort κ.α., 1990). Αυτά είναι :

1. Δομή προβλημάτων (αναγνώριση, εξερεύνηση και ορισμός)
2. Δημιουργία εναλλακτικών λύσεων (εξερεύνηση και έρευνα),
3. Αξιολόγηση των εναλλακτικών λύσεων και επιλογή της λύσης, και
4. Λύση υλοποίησης

Παρατηρούμε λοιπόν , ότι το γενικό πλαίσιο είτε μετράτε σε τρία, είτε σε τέσσερα βήματα αφορά την αναγνώριση ενός προβλήματος που οφείλει να επιλυθεί. Πραγματοποιούνται και αξιολογούνται οι εναλλακτικές λύσεις και αποφασίζεται η βέλτιστη, η οποία και υλοποιείται. Η πολυκριτηριακή ανάλυση αποφάσεων, στοχεύει στην επίλυση προβλημάτων με πολλαπλές παραμέτρους , καθορίζοντας τα κριτήρια/παράγοντες που επηρεάζουν τη λήψη της κατάλληλης απόφασης.

Αναλυτικότερα, της διαδικασία δημιουργίας ενός πολυκριτηριακού συστήματος και για τη σωστή περιγραφή του συστήματος, περιγράφονται τα βήματα που ακολουθεί ο εκάστοτε μελετητής για την δημιουργία του πολυκριτηριακού συστήματος. Σε κάθε πολυκριτηριακό σύστημα, ορίζεται ο «**αποφασίζων**» (*BHMA 1^ο*), ο οποίος υλοποιεί συνειδητά, τη σύνθεση πολλαπλών παραμέτρων για τη δημιουργία του συστήματος προτιμήσεων και αξιών. Ο αποφασίζων είναι το εκάστοτε πρόσωπο ειδικού ή μη, ο οποίος αξιολογεί τα δεδομένα, τις εναλλακτικές λύσεις και συνθέτει/ χειρίζεται το δικό του δημιουργούμενο σύστημα. Απώτερος στόχος σύμφωνα με τους Δούκα κ.α. «είναι η παροχή των απαραίτητων πληροφοριών για την υποστήριξη της διαδικασίας λήψης των αποφάσεων, συμβάλλοντας στον εντοπισμό των βασικών χαρακτηριστικών του εξεταζόμενου προβλήματος, καθώς και των ιδιοτεροτήτων των διαθέσιμων εναλλακτικών λύσεων» (Δούκας κ.α., 2015). Σε απλά λόγια, ο αποφασίζων είναι ο κεντρικός δημιουργός του συστήματος, ο λήπτης των αποφάσεων και ο συνθέτης του συστήματος.

Ακολουθως, ο αποφασίζων, μετά την λήψη απόφασης για τον στόχο του συστήματος του (π.χ. εντοπισμός της βέλτιστης περιοχής χωροθέτησης αμπελοκαλλιέργειας ή εντοπισμός των παλαιότερων μνημείων μια περιοχής), καθορίζεται ένα «**σύνολο Α εναλλακτικών δραστηριοτήτων ή δράσεων του προβλήματος**» (*BHMA 2^ο*) . Ως ‘εναλλακτική δραστηριότητα’ ορίζεται κάθε πιθανή επιλογή (απόφαση) η οποία αποτελεί λύση του εξεταζόμενου προβλήματος και πρέπει να αξιολογηθεί ως προς την καταλληλότητά της (Δούκας κ.α., 2015). Δημιουργούνται δηλαδή πολλαπλές επιλύσεις της απόφασης, που αξιολογούνται μέσα από ένα σύνολο εναλλακτικών εκδοχών επίλυσης του προβλήματος. Το σύνολο αυτό δύναται να είναι συνεχές ή διακριτό¹².

¹² Σημ. μαθήματος ηλεκτρολόγων Μηχανικών: Ένα συνεχές σύνολο λύσεων προσδιορίζεται από τους περιορισμούς του προβλήματος, οι οποίοι μπορεί να τεθούν, είτε από τον ίδιο τον αποφασίζοντα, είτε από το περιβάλλον εντός του οποίου

Μετά τον προσδιορισμό του συνόλου A των εναλλακτικών δραστηριοτήτων, καθορίζεται η «προβληματική της απόφασης» (ΒΗΜΑ 3^ο), το τι θέλουμε να λύσουμε. Δημιουργείται ένα μοντέλο αναπαράστασης του συστήματος αξιών, μια συνολική συνάρτηση αξιών/χρησιμότητας. Με βάση την ολική χρησιμότητα των εναλλακτικών δραστηριοτήτων, όπως αυτή υπολογίζεται μέσω της συνάρτησης χρησιμότητας, ο αποφασίζων μπορεί να κατατάξει τις εναλλακτικές δραστηριότητες από τις καλύτερες προς τις χειρότερες (ανάλογα την χρησιμότητα), να τις διαχωρίσει σε κατηγορίες ή να επιλέξει κάποια/κάποιες από αυτές (Δούκας κ.α., 2015). Σε κάθε συνάρτηση τοποθετούνται κριτήρια αξιολόγησης, με αύξουσα τιμή. Οι συναρτήσεις είναι, μη γραμμικές αύξουσες οριζόμενες στο πεδίο τιμών των αντίστοιχων κριτηρίων αξιολόγησης, οι οποίες ανταποκρίνονται στις ακόλουθες δύο βασικές ιδιότητες.

$U(g_x) > U(g_{x'}) \square x > x'$, δηλαδή η εναλλακτική x προτιμάται της x'

$U(g_x) = U(g_{x'}) \square x \sim x'$, δηλαδή η εναλλακτική x είναι ισοδύναμη της x'

Εν συνεχεία, γίνεται η επιλογή των καλύτερων εναλλακτικών λύσεων και προβλέπονται τα αποτελέσματα αυτών. Αυτό θέτει πολλαπλά ζητήματα, καθώς οι παράγοντες (προτεραιότητες) πρέπει συνεχώς να αναθεωρούνται βάσει των αποτελεσμάτων τους. Αναγκαία είναι η ύπαρξη ειδικού εμπειρογνώμονα στον κάθε τομέα, για την ερμηνεία των μετρήσεων. Άλλωστε, εμπεριέχεται πάντοτε και η υποκειμενικότητα, καθώς και η κατανόηση των αξιών και των δομών, καθώς οι μετρήσεις και οι επιλογές μας καθορίζονται από το αξιακό σύστημα, που ακολουθούμε.

Σε συνέχεια των εναλλακτικών, δημιουργείται το «μοντέλο ολικής προτίμησης» (ΒΗΜΑ 4^ο) μέσα από τη σύνθεση των δεικτών. Στα δύο τελευταία βήματα μετά την σύνθεση των δεικτών, επιλέγεται το σύστημα και ξεκινά η δημιουργία του μοντέλου, δηλαδή η σύνθεση των δεικτών/κριτηρίων που είναι και η βασική παράμετρος των πολυκριτηριακών συστημάτων.



Εικόνα 3.66. Τα διαδοχικά βήματα δημιουργίας ενός πολυκριτηριακού συστήματος

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

λαμβάνεται η απόφαση. Στην περίπτωση αυτή, το σύνολο των λύσεων ορίζεται έμμεσα ως υπέρ-πολύεδρο του πραγματικού χώρου, τόσων διαστάσεων, όσες και οι μεταβλητές απόφασης. Αντίθετα, στην περίπτωση ενός διακριτού συνόλου εναλλακτικών δραστηριοτήτων, είναι εφικτή η εξαντλητική (πλήρης) καταγραφή των στοιχείων του. Θεωρείται δηλαδή ότι υπάρχει ένα σαφές σύνολο λύσεων, οι οποίες αφού καταγραφούν, μπορούν να αναλυθούν ώστε να ληφθεί η κατάλληλη απόφαση.

Το «σύστημα δεικτών» οργανώνεται μέσω κριτηρίων $g = (g_1, g_2, \dots, g_n)$ που σύμφωνα με τους Δούκα κ.α. (Δούκας κ.α., 2015), πρέπει να ακολουθεί τις κάτωθι ιδιότητες :

i. Μονοτονία

Ένα σύνολο κριτηρίων θεωρείται ότι διαθέτει την ιδιότητα της μονοτονίας εάν και μόνο εάν για δυο οποιοσδήποτε εναλλακτικές x και x' τέτοιες ώστε $g_i(x) > g_i(x')$ για κάποιο κριτήριο i και $g_j(x) = g_j(x')$ για κάθε άλλο κριτήριο $j \neq i$, συμπεραίνεται ότι $x > x'$.

ii. Επάρκεια

Ένα σύνολο κριτηρίων θεωρείται ότι διαθέτει την ιδιότητα της επάρκειας εάν και μόνο εάν για δυο οποιοσδήποτε εναλλακτικές x και x' τέτοιες ώστε $g_i(x) = g_i(x')$ για κάθε κριτήριο i , συμπεραίνεται ότι $x \sim x'$.

iii. Μη πλεονασμός

Ένα σύνολο κριτηρίων θεωρείται ότι διαθέτει την ιδιότητα του μη πλεονασμού εάν και μόνο εάν η διαγραφή ενός οποιοσδήποτε κριτηρίου επηρεάζει το σύστημα. Στα κριτήρια αξιολόγησης για τη βαθμονόμηση τους, συχνά χρησιμοποιείται ο σταθμισμένος μέσος (δηλαδή το κάθε κριτήριο λαμβάνει τιμές περιττές, π.χ. 0-4). Οι τιμές αυτές καθορίζονται από τον αποφασίζοντα κι χρησιμοποιούνται τεχνικές όπως αυτή της μέσης αξίας, ώστε να καθοριστεί ο τρόπος με τον οποίο αξιολογεί τις εξεταζόμενες εναλλακτικές δραστηριότητες σε κάθε ένα από τα κριτήρια.

Για τη σύνθεση, λοιπόν του πολυκριτηριακού συστήματος ακολουθούνται αυτά τα τέσσερα βήματα, τα οποία θα αποτελέσουν και τον αρχικό οδηγό για τη δημιουργία του πολυκριτηριακού συστήματος της παρούσας διατριβής. Ωστόσο, λόγω του πλήθους των διαφορετικών πολυκριτηριακών συστημάτων, πραγματοποιήθηκε εκτεταμένη έρευνα των διαφορετικών τρόπων και μεθόδων της πολυκριτηριακής λήψης αποφάσεων, με βασική επιδίωξη, να γίνει η επιλογή της βέλτιστης μεθοδολογίας της διατριβής. Για λόγους έκτασης κειμένου, παρουσιάζονται συνοπτικά οι κατηγορίες των μεθόδων και αναλυτικά η μέθοδος που επιλέχθηκε. Στη σημερινή εποχή, οι κύριοι μέθοδοι πολυκριτηριακής θεωρίας χρησιμότητας είναι :

- AHP (Analytic Hierarchy Process), Saaty (1980)
- TOPSIS (Technique for Order of Preference by Similarity to Ideal Solution), Hwang and Yoon (1981)
- MAUT (Multi-Attribute Utility Theory), (γενικό μεθοδολογικό πλαίσιο) Keeney and Raiffa (1993)
- MACBETH (Measuring Attractiveness by a Categorical Based Evaluation Technique), Bana e Costa and Vansnick (1994)
- ANP (Analytic Network Process), Saaty (2001)

Από αυτές, οι συνηθέστερες που ανιχνεύθηκαν σε κοντινά της κληρονομιάς παραδείγματα είναι η μεθοδολογία AHP (Analytic Hierarchy Process) και MAUT (Multi-Attribute Utility Theory). Για το λόγο αυτό, επιλέχθηκε η συνοπτική επεξήγηση τους, ώστε να επιλεγθεί η καταλληλότερη, για τη διατριβή, μεθοδολογία. Η **Αναλυτική Ιεραρχική Πρόοδος** (Analytic Hierarchy Process) είναι μια θεωρία μέτρησης που χρησιμοποιεί πρώτα την κρίση, πραγματοποιώντας συγκρίσεις στοιχείων κοινής ιδιοκτησίας, παράγοντας κλίμακες σχετικής μέτρησης της προτεραιότητας, μέσα από τις κρίσεις αυτές. Το σκεπτικό πίσω από την Αναλυτική Ιεραρχική Διαδικασία, συνοψίζεται σε τέσσερα απλά σημεία τα οποία είναι (Κόλλια, 2012) :

1. Το πρόβλημα μπορεί να περιγραφεί.
2. Μπορούν να προσδιοριστούν οι σχέσεις και οι αλληλεπιδράσεις ανάμεσα στα μέρη του.
3. Μπορούν να πραγματοποιηθούν συγκρίσεις ανάμεσα στα μέρη του προβλήματος σύμφωνα με:
4. Έναν τελικό στόχο ή σκοπό που ο αποφασίζων έχει κατά νου.

Στα μαθηματικά, για την μέτρηση χρησιμοποιούμε δομές και συνδέσεις με την μορφή ιεραρχιών και δικτύων, που εξαρτώνται και ανατροφοδοτούνται. Με βάση αυτό, η θεωρία αυτή χρησιμοποιεί παράγοντες ιεράρχησης του αποτελέσματος, δημιουργώντας διαφορετικά δίκτυα μέσα από την ιεράρχηση προτεραιοτήτων, βάσει των κρίσεων των εκάστοτε εμπειρογνομόνων και κυρίως των δεδομένων της έρευνας. Οι δομές του AHP πρέπει να περιλαμβάνουν όλους τους παράγοντες που χρησιμοποιούνται, για τον προσδιορισμό των καλύτερων αποτελεσμάτων. Στην AHP, το τελικό παραγόμενο, είναι το αποτέλεσμα των παραγόντων που περιλαμβάνονται και των κρίσεων που χρησιμοποιήθηκαν. Όταν ανακαλύπτεται αργότερα ότι το αποτέλεσμα δεν ανταποκρίνεται σε ορισμένες απαιτήσεις λόγω της έλλειψης παραγόντων ή κρίσεων, πρέπει να προστεθούν. Έτσι, οι αποφάσεις αναθεωρούνται με στόχο να προσδιοριστεί το βέλτιστο αποτέλεσμα.

Η μέθοδος «**Πολυκριτηριακή θεωρία της χρησιμότητας**» (Multiple Attribute Utility Theory) είναι μια αλγεβρική θεώρηση της προτίμησης που χρησιμοποιεί ισχυρές διμερείς σχέσεις, με στόχο να εισάγει γραμμικά μοντέλα μέτρησης των εναλλακτικών. Σύμφωνα με τον (Wallnau, K., 1998) η MUAT είναι ... *“η μοντελοποίηση και αναπαράσταση των προτιμήσεων του αποφασίζοντα μέσω μιας συνάρτησης χρησιμότητας η οποία συνθέτει όλα τα επιμέρους κριτήρια αξιολόγησης”*. Το σύστημα αξιών που κατασκευάζεται, ενοποιεί την προτίμηση που θέτει ο αποφασίζοντας σε σχέση με όλα τα κριτήρια επιλογής, παρέχοντας ένα ποσοτικό μέτρο. Δημιουργεί δηλαδή ένα μαθηματικό πρόβλημα, από το μηδέν (Σίσκος, 2008).

Σύμφωνα με τους (Keeney, R. L., και Raiffa, H., 1976) τα βασικότερα σημεία της θεωρίας χρησιμότητας είναι:

- Στοχεύει στην αναπαράσταση του συστήματος αξιών που συνειδητά ή ασυνείδητα ακολουθεί ο αποφασίζων

- Η αναπαράσταση αυτή γίνεται με την χρήση μιας κατάλληλης συνολικής συνάρτησης χρησιμότητας

- Ζητούμενο είναι ο προσδιορισμός των επιμέρους και της συνολικής συνάρτησης χρησιμότητας και των ιδιοτήτων τους

- Εφαρμόζεται για την επίλυση προβλημάτων με διακριτές εναλλακτικές λύσεις, και ειδικότερα για προβλήματα επιλογής. Μπορεί όμως να χρησιμοποιηθεί σε περιπτώσεις όπου επιθυμείτε κατάταξη ή ταξινόμηση των εναλλακτικών σε προκαθορισμένες κατηγορίες

Ένα τέτοιο μοντέλο για να είναι λειτουργικό πρέπει σύμφωνα με τη Γάλλιου (Γάλλιου, 2009), οφείλει να έχει τα ακόλουθα βήματα:

1. Ορίζονται οι υποψήφιες εναλλακτικές και τα κριτήρια απόφασης (με μια ιεραρχία) που τις χαρακτηρίζουν
2. Πραγματοποιείται αξιολόγηση κάθε εναλλακτικής, ξεχωριστά ως προς κάθε κριτήριο
3. Καθορίζονται τα βάρη των κριτηρίων, ανάλογα με τη σημαντικότητα που τα χαρακτηρίζει σε κάθε περίπτωση
4. Το άθροισμα των βαρών των κριτηρίων ισούται με τη μονάδα
5. Το συνολικό μέτρο της αξίας (π.χ. συνάρτηση προσθετικής αξίας) κάθε εναλλακτικής προκύπτει από το άθροισμα των επιμέρους γινομένων των αξιολογήσεων των εναλλακτικών ως προς κάθε κριτήριο, με το βάρος του αντίστοιχου κριτηρίου.
6. Γίνεται κατάταξη των εναλλακτικών από την καλύτερη προς τη λιγότερο επιθυμητή, σύμφωνα με την τιμή συνάρτησης αξίας, που αποδίδεται τελικά στην κάθε εναλλακτική.
7. Σημειώνεται ότι, με την ανάπτυξη κατάλληλων συναρτήσεων και την αξιολόγηση των εναλλακτικών, καθορίζονται τα βάρη των κριτηρίων. Η αρχική κατάταξη που προκύπτει, αλλάζει με αλλαγή των βαρών των κριτηρίων.

Τα δυο αυτά συστήματα παρουσιάζουν ομοιότητες ως προς τον αρχικό τρόπο λειτουργίας τους (απόφαση-εναλλακτικές-μετρήσεις), αλλά διαφέρουν ως προς τον τρόπο αντιμετώπισης ενός συστήματος. Βασική διαφορά είναι ότι η AHP δε μετρά κάθε παράγοντα, ο οποίος αλληλοεπιδρά με κάποια εναλλακτική απόφαση ή και κάποιο κριτήριο μεμονωμένα, αλλά σε σχετική σύγκριση με κάποιον αντίστοιχο παράγοντα, βαθμολογώντας την σημαντικότητα του ενός παράγοντα σε σύγκριση με κάποιο άλλο, γεγονός που αποτέλεσε και το σημείο απόρριψης της συγκεκριμένης μεθόδολογίας στο πλαίσιο της διατριβής, καθώς μιας από τις στοχεύσεις ήταν η αξιολόγηση ως προς την κατηγορία και η ίση βαθμονόμηση των κριτηρίων και όχι η μεταξύ τους σύγκριση. Ακόμη η Θεωρία Χρησιμότητας, παρέχει ένα περισσότερο ανοιχτό σύστημα κατασκευής ενός μαθηματικού μοντέλου.

Με άξονα τα παραπάνω, προτιμήθηκε η δόμηση και η κατασκευή του συστήματος με βάση την «Πολυκριτηριακή θεωρία χρησιμότητας». Η επιλογή της έγινε συνδυαστικά. Αρχικά από την γράφοντα, λόγω της ευ μεταβλητότητας της μεθόδου για την δημιουργία ενός ανοιχτού συστήματος, η οποία επιβεβαιώθηκε από τον Αναπληρωτή καθηγητή Χάρη Δούκα, της Σχολής Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών του Εθνικού Μετσόβιο Πολυτεχνείου (ΕΜΠ). Τον Σεπτέμβριο του 2018 και μετά την ανάγνωση των αντίστοιχων μεθοδολογιών, πραγματοποιήθηκε συνάντηση και συζήτηση των στοχεύσεων του διδακτορικού. Στη συνέχεια αποφασίστηκε από κοινού η συγκεκριμένη μεθοδολογία και η επεξήγηση των βημάτων οργάνωσης του συστήματος.

3.4 Τρόποι οργάνωσης κριτηρίων του πολυκριτηριακού συστήματος

Ήδη από το προηγούμενο κεφάλαιο , γίνεται κατανοητό ότι το κρισιμότερο στάδιο των συστημάτων της θεωρίας λήψης αποφάσεων είναι η δημιουργία του συστήματος αξιολόγησης τους, δηλαδή του συστήματος δεικτών. Οι δείκτες αποτελούν το κεντρικό σημείο αξιολόγησης της κατηγοριοποίησης ενός συστήματος. Είναι οι φορείς αξιολόγησης της ειλημμένης απόφασης του κάθε προβλήματος. Για το λόγο αυτό επιλέχθηκε η αναλυτική τους περιγραφή σε ξεχωριστό υποκεφάλαιο, θεωρώντας ότι αυτό βοηθά στην κατανόηση και την αποφυγή λαθών και παρανοήσεων, κατά την διάρκεια δημιουργίας του πολυκριτηριακού συστήματος , της παρούσας διατριβής, στα επόμενα κεφάλαια.

Διαχρονικά, η καταγραφή της πολιτιστικής κληρονομιάς ως προς το πλαίσιο τοποθέτησης δεικτών, με στόχο την αξιολόγηση της θα διαφοροποιηθεί , αφού ανά χρονολογία θα δοθεί διαφορετικό βάρος που σε ορισμένους δείκτες , αναλόγως των απαιτήσεων προστασίας που αναδύονται την κάθε χρονική περίοδο. Συγκεκριμένα, από το 1960 , σε διεθνές επίπεδο, αναπτύσσονται έγγραφα¹³ με στόχο την προώθηση δεικτών πολιτιστικής κληρονομιάς. Η πληθώρα των εγγράφων, θα δημιουργήσει προβλήματα κατηγοριοποίησης των δεικτών , σε νομοθετικό αλλά και σε πρακτικό επίπεδο. Τα προβλήματα αφορούν την συναίνεση μιας κοινής πολιτικής μεταξύ ερευνητών, καθώς και ζητήματα τρόπων αξιολόγησης και χρήσης συγκεκριμένων κατηγοριών δεικτών με συνάφεια. Επίσης, αναδύονται προβλήματα σχετικά με τη συλλογή και τους τρόπους δειγματοληψίας των δεικτών σε επίπεδο πρακτικό (Sowińska-Świerkosz, 2017).

Την περίοδο μεταξύ 1989-2001, μετά την εκτενή επιστημονική μελέτη, την υιοθέτηση και τη δημιουργία νέων επιστημονικών μεθόδων και τον επαναπροσδιορισμό και των δεικτών και των τρόπων αξιολόγησης, θα υιοθετηθούν δείκτες προσανατολισμένοι προς το περιβάλλον και τους φυσι-

¹³United Nations Council for Human Settlements , Economic Co-operation and Development Framework, The Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage, Historic Landscape Characterization

κούς πόρους στα πλαίσια του οράματος της βιωσιμότητας, με στόχο την μέτρηση αστικών φαινομένων (ρύπανση, κατανάλωση ενέργειας κλπ). Σε ένα δεύτερο στάδιο οι δείκτες αυτοί θα ενισχυθούν με την ανθρώπινη διάσταση, με μετρήσεις αναφορικά με την ανθρώπινη ευημερία, την υγεία, το οικολογικό αποτύπωμα, καθώς και δείκτες οικολογικής βιωσιμότητας, που δείχνουν τις αρνητικές συσχετίσεις μεταξύ περιβάλλοντος και ανθρώπου. Στην πορεία των ακόλουθων ετών και συγκεκριμένα στις σύγχρονες μελέτες, μετά το 2001, θα δοθεί έμφαση στις ολοκληρωμένες προσεγγίσεις, με χρήση πληθώρας δεικτών διαφορετικών κριτηρίων, για τις αξιολογήσεις των διαφόρων φαινομένων.

Για την δημιουργία ενός ολοκληρωμένου συστήματος δεικτών, ενυπάρχουν ορισμένες προϋποθέσεις. Τα τρία βασικά προβλήματα σύμφωνα με τους Klopp και Petretta (Klopp και Petretta, 2017), που προέκυψαν, από την χρήση των δεικτών ομαδοποιούνται στα εξής: 1) την ανεπαρκή διαθεσιμότητα τυποποιημένων, ανοιχτών και συγκρίσιμων δεδομένων 2) την έλλειψη ισχυρών ιδρυμάτων συλλογής δεδομένων, στην κλίμακα της πόλης, για τη στήριξη της παρακολούθησης των δεικτών και στον 3) "εντοπισμό" των δεικτών αυτών. Το ζήτημα που προέκυψε είναι ότι δεν εφαρμόζεται μια ενιαία μεθοδολογία και σειρά, χρήσιμη για όλες τις κοινότητες και πόλεις, δεν υπάρχουν δηλαδή δείκτες κοινοί, γεγονός που αποτελεί και ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα. (Shen κ.α., 2011). Το πλαίσιο δεικτών διαφέρει από πόλη σε πόλη και κυρίως από χώρα σε χώρα. Άρα δεν έχουν όλοι οι δείκτες μετρήσεις ή κοινές επιπτώσεις ανά τόπο, ούτε μπορούν να χρησιμοποιηθούν κοινοί δείκτες για όλα τα μέρη, εκτός αν είναι γενικής φύσεως. Παρατηρούμε, δηλαδή, ότι απαιτείται ένα κοινό δίκτυο δεικτών, ένα ενιαίο σύστημα που θα μπορεί να αξιολογηθεί αρχικά σε εθνικό και ακολούθως σε διεθνές επίπεδο. Λόγω της φύσης και του ανεξάντλητου των δεικτών συχνά, οφείλουν να πραγματοποιηθούν ορισμένες παραδοχές, αλλά και να ερμηνευτεί ο τρόπος με τον οποίο ένα σύστημα θα μπορούσε να είναι αποδοτικό και χρήσιμο για μεγαλύτερο αριθμό ατόμων και χρηστών.

Για την κατανόηση και την οργάνωση ενός ενιαίου συστήματος δεικτών, ανιχνεύθηκαν ορισμένα πρότυπα που οφείλει να έχει ένα τέτοιο δίκτυο. Οι Mega και Pedersen (Mega and Pedersen, 1998) υποστήριξαν ότι οι δείκτες πρέπει να είναι σαφείς, απλοί, επιστημονικά ηχηροί, επαληθεύσιμοι και αναπαραγόμενοι. Συγκεκριμένα, για το σχεδιασμό τους προτείνονται ορισμένες αρχικές παράμετροι δημιουργίας. Αυτές σύμφωνα με τους (Li κ.α., 2009), μπορούν να είναι:

1. Η διάρκεια, δηλαδή η συνέχιση στο χρόνο
2. Η αντικειμενικότητα
3. Η μοναδικότητα, ώστε να μην αλληλοκαλύπτονται
4. Η μέτρηση, δηλαδή το να είναι μετρήσιμοι, να ποσοτικοποιούνται
5. Η προσβασιμότητα
6. Η δυναμικότητα, ώστε να μπορούν να μεταβάλλονται ανά το χρόνο

Σε αυτό το δίκτυο θα μπορούσε να προστεθεί και :

7. Η οικονομία, με την έννοια της ποσότητας
8. Η συνδεσιμότητα, δηλαδή η διασύνδεση τους
9. Ο έλεγχος, ώστε να επαληθεύονται

Συνοψίζοντας τα παραπάνω, κάθε δείκτης θα πρέπει να μπορεί να έχει χρονική διάρκεια, έλεγχο, σύνδεση, μέτρηση, μοναδική διάσταση και οικονομία χρήσης. Με άλλα λόγια, θα πρέπει να εξασφαλίζει και να διασφαλίζει την χρονικότητα του συγκεκριμένου μοντέλου, χωρίς περισσειες πληροφορίες, με διαφύλαξη ενός άρτιου αποτελέσματος, όπου θα υπάρχει μια οργάνωση και ακολουθία, στο μοντέλο διαχείρισης, ώστε να αποφεύγονται λάθη. Η ομαλή ακολούθηση των παραπάνω παραμέτρων δημιουργεί ολοκληρωμένα μοντέλα διαχείρισης.

Τα μοντέλα αυτά πέραν της εσωτερικής τους οργάνωσης έχουν και ένα κοινωνικό αντίκτυπο σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Για το λόγο αυτό, παρακάτω περιγράφονται σύμφωνα με τους Cas-satela και Peano (Cassatela και Peano, 2011), οι παράμετροι σχετικά με τη συνάφεια, την κοινωνική αποδοχή, την ανάλυση και τη μέτρηση ενός δείκτη. Σχετικά με τη συνάφεια ένας δείκτης πρέπει:

1. να παράσχει μια αντιπροσωπευτική εικόνα των συνθηκών του περιβάλλοντος και της κοινωνικής ανταπόκριση.
2. Να είναι απλός, εύκολος στην ερμηνεία και ικανός να παρουσιάζει τις τάσεις στο χρόνο.
3. να είναι ευαίσθητος στις αλλαγές του περιβάλλοντος και στις αλληλένδετες ανθρώπινες δραστηριότητες.
4. να αποτελεί τη βάση για διεθνή σύγκριση.
5. να μπορεί να χρησιμοποιηθεί τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και σε θέματα περιφερειακού ενδιαφέροντος,
6. να συσχετίζεται με ένα όριο ή μια τιμή αναφοράς, ώστε ο χρήστης να μπορεί να το αξιολογήσει γρήγορα

Ακολούθως, για την ανάλυση, ένας δείκτης πρέπει:

1. να είναι σαφώς καθορισμένος από θεωρητική και τεχνική άποψη ·
2. να βασίζεται σε διεθνή πρότυπα και να επικυρώνεται σε διεθνές επίπεδο ·
3. να είναι έτοιμος για διασύνδεση με οικονομικά μοντέλα και εδαφικά συστήματα πληροφορικής.

Τέλος για τις μετρήσεις, τα δεδομένα κατασκευής ενός δείκτη πρέπει να:

1. είναι ήδη διαθέσιμα ή μπορούν να ληφθούν με εύλογο κόστος / όφελος,
2. είναι κατάλληλα τεκμηριωμένα και πιστοποιημένης ποιότητας ·
3. αναθεωρούνται σε τακτά χρονικά διαστήματα σύμφωνα με τις διαδικασίες επικύρωσης.

Μέσα από τις παραπάνω εκτενείς ερμηνείες της κάθε κατηγορίας, παρουσιάζεται ένας καθολικός τρόπος ανάγνωσης και επιλογής δεικτών που χρησιμεύει για την δημιουργία ενός ορθού και

κυρίως λειτουργικού συστήματος, στο πλαίσιο της συνάφειας, της ανάλυσης και των δεδομένων κατασκευής, ώστε να μπορεί να λάβει και μεγαλύτερη έκταση, να μπορεί να συνδεθεί με πολλαπλά μοντέλα και συστήματα και να έχει διάρκεια. Προσπαθήσαμε , με την αναφορά αυτή, να εισάγουμε , όσο το δυνατόν περισσότερο αναλυτικά τις παραμέτρους, τις οποίες πρόκειται να ακολουθήσουμε και στην επιλογή δεικτών για το πολυκριτηριακό σύστημα της παρούσας διδακτορικής διατριβής, ώστε να μπορεί αυτό να χρησιμοποιηθεί, όσον το δυνατό σε μεγαλύτερη έκταση και από πληθώρα χρηστών.

4. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΥΚΡΙΤΗΡΙΑΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ, ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΑΨΛΩΝ ΚΑΙ ΥΛΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΕΝΟΣ ΤΟΠΟΥ

4.1 Εισαγωγικές επισημάνσεις επί της μεθοδολογίας της έρευνας

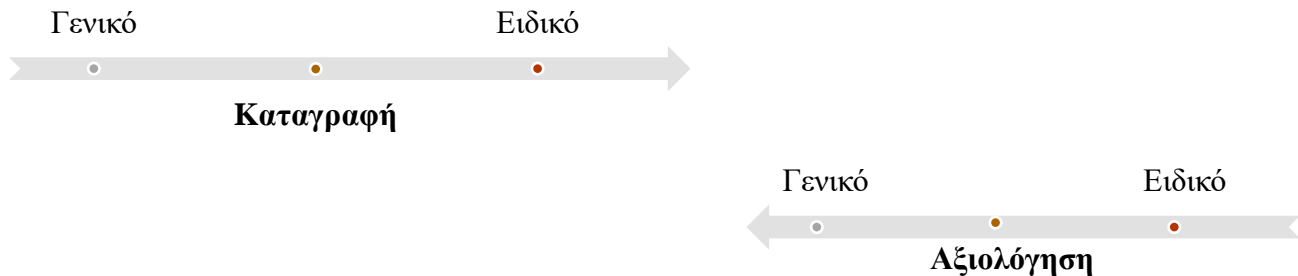
Στόχος του παρόντος κεφαλαίου είναι η επεξήγηση των βασικών βημάτων της οργάνωσης της μεθοδολογίας του πολυκριτηριακού συστήματος καταγραφής και αξιολόγησης των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων ενός τόπου. Το κεφάλαιο απαρτίζεται από τη γενική μεθοδολογία και τα επιμέρους βήματα της μεθοδολογίας ανάπτυξης του εγχειριδίου χρήσης του νέου πρωτότυπου εργαλείου, που συνιστά και το βασικό εγχείρημα της παρούσας διατριβής. Η δομή του πολυκριτηριακού συστήματος, εφορμά από μια βασική πρόθεση της μελετήτριας που είναι η εφαρμογή του σε κάθε τόπο. Κατά την διάρκεια του κεφαλαίου εκτίθεται ο καμβάς, πάνω στον οποίο δομείται η μεθοδολογία και τα βασικά στάδια μελέτης και δημιουργίας των βημάτων χρήσης του πολυκριτηριακού συστήματος. Η βασική μεθοδολογία δομείται στη συγκρότηση των δυο κεντρικών σταδίων της έρευνας, της Καταγραφής και της Αξιολόγησης, μέσα από τα τέσσερα ακόλουθα στάδια.



Εικόνα 4.67. Βασικά μεθοδολογικά βήματα

Ακριβέστερα των παραπάνω, στο στάδιο της καταγραφής, εισάγονται και υποδιαιρούνται οι κατηγορίες του πολιτισμού από το γενικό στο ειδικό. Η εισαγωγή και η καταγραφή της πολιτιστικής κληρονομιάς, ξεκινά μέσα από τον αρχικό διαχωρισμό της, σε άυλους και υλικούς (φυσικούς και ανθρωπογενείς) πόρους. Η υποκατηγοριοποίηση προχωρά σε πιο «ειδικές κατηγορίες», για να καταλήξει στις πιο εξειδικευμένες. Για την δημιουργία των υποκατηγοριών, χρησιμοποιούνται εισροές από άλλα κεφάλαια (υποκεφάλαια 2.8 και 3.2), ενώ το σύστημα καταλήγει στις πιο εξειδικευμένες, πληρέστερες και ακριβέστερες κατηγορίες, που ονομάζονται «Εγγραφές». Σε αυτές, θα εφαρμοστούν στο επόμενο βήμα της αξιολόγησης, οι ποσοτικοί και ποιοτικοί αξιολογικοί δείκτες. Με άξονα, την τελευταία κατηγοριοποίηση των πολιτιστικών πόρων, δηλαδή τις «Εγγραφές», διαμορφώνεται σε αυτές, ένα σύστημα αξιολόγησης μέσα από την τοποθέτηση συναφών με την πολιτιστική σημαντικότητα ποσοτικών και ποιοτικών κριτηρίων. Το στάδιο της αξιολόγησης ακολουθεί την αντίθετη διάταξη. Έτσι ξεκινά από το ειδικό προς το γενικό. Μετά την ολοκλήρωση του σταδίου της Καταγραφής, το μαθηματικό μοντέλο, ακολουθεί μια αξιολογική πορεία που ξεκινά από την εφαρμογή

του μαθηματικού μοντέλου από την κατηγορία των «Εγγραφών», προς τις ευρύτερες κατηγορίες πόρων (Υλικοί και Άυλοι πόροι), για την εύρεση των «πολιτιστικά σημαντικότερων», πολιτιστικών πόρων ενός τόπου.



Εικόνα 4.68. Πορεία οργάνωσης καταγραφής και αξιολόγησης

Το κεφάλαιο, εκθέτει τη μεθοδολογία, που σε επόμενο βήμα θα αποτελέσει το βασικό μεθοδολογικό εργαλείο για κάθε τόπο. Κατά τη διάρκεια δημιουργίας και συγκρότησης της μεθοδολογίας του πολυκριτηριακού συστήματος, αποφασίστηκαν τα προαναφερθέντα τρία πρώτα στάδια (Καταγραφή- Τοποθέτηση κριτηρίων-Εφαρμογή μαθηματικού μοντέλου). Ωστόσο, το τελευταίο και τέταρτο στάδιο, ήταν ο έλεγχος της μεθοδολογίας και της πληρότητας του εργαλείου. Για την απόδοση ενός «χρήσιμου» εργαλείου, μετά τη λήξη του παρόντος κεφαλαίου, αυτό ελέγχθηκε εκ νέου, μέσα από την μελέτη περίπτωσης του κεφαλαίου 5 και συγκεκριμένα, μέσα από την τοποθέτηση στις «Εγγραφές» των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων της Άνω Σύρου. Με την ολοκλήρωση του κεφαλαίου 5, το παρόν κεφάλαιο συμπληρώθηκε σε πιθανές παραλείψεις (σε κείμενα, δείκτες κλπ.), επαναπροσδιορίστηκαν οι δείκτες που δεν ήταν εφικτό να εφαρμοστούν ή συνιστούσαν «άσκοπες» προσθήκες, οριστικοποιήθηκε το μαθηματικό μοντέλο και ελέγχθηκε η συνολική πληρότητα, η ευχρηστία, η κατανόηση και σαφώς η πλήρης εύρυθμη λειτουργία του συστήματος. Η αντίστροφη αυτή τροφοδότηση, επιτέλεσε στην τελική συγγραφή του κεφαλαίου, που διεξοδικά παρουσιάζεται και αναλύεται στα ακόλουθα υποκεφάλαια.

4.2 Γενική μεθοδολογία της έρευνας

Η δημιουργία ενός πολυκριτηριακού συστήματος αφορά τον εντοπισμό και την κατάρτιση των αναγκαίων βημάτων για τη δόμηση του. Στο προηγούμενο κεφάλαιο έγινε εκτενής περιγραφή των συστημάτων αυτών καθώς και της μεθοδολογίας που επιλέχθηκε για την κατάρτιση του πολυκριτηριακού συστήματος της παρούσας διατριβής. Η μεθοδολογία αφορά τη «Θεωρία χρησιμότητας», ενώ τα γενικά βήματα αφορούν τα δύο διακριτά στάδια της «Καταγραφής» και «Αξιολόγησης». Με γνώμονα τα παραπάνω στο κεφάλαιο αυτό, θα αναπτυχθεί η μεθοδολογία του πολυκριτηριακού

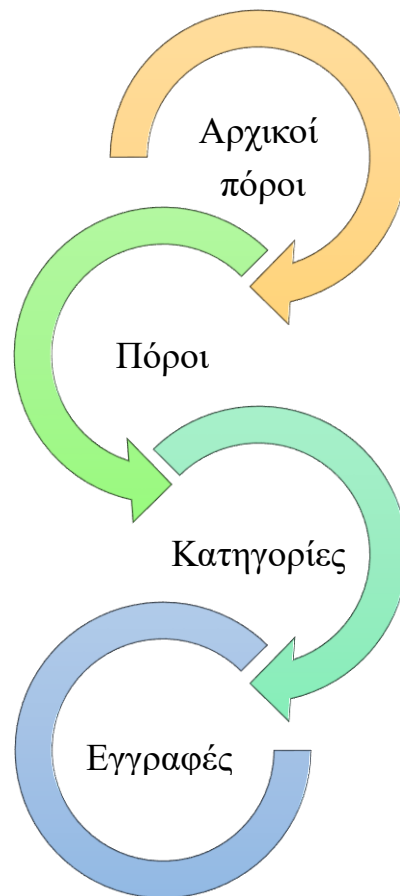
συστήματος , μέσα από υποκεφάλαια που δομούνται διαδοχικά, στο τρίπτυχο : Καταγραφή-Αξιολό-
γηση-Μαθηματικό μοντέλο. Περιγράφονται αναλυτικά τα στάδια καταγραφής και αξιολόγησης και
η γενική φιλοσοφία όλου του συστήματος, μέσα από τα αναλυτικά και διαδοχικά του βήματα. Το
κεφάλαιο αυτό αποτελεί ένα εγχειρίδιο, για τον εκάστοτε χειριστή του πολυκριτηριακού συστήματος.
Καθ' όλη την διάρκεια του τετάρτου κεφαλαίου, γίνεται η χρήση παραδειγμάτων του συστήματος
για την εξασφάλιση της σαφήνειας του τρόπου δημιουργίας και χρήσης του, με στόχο την εύκολη
και όμοια διαχείριση του, από τον εκάστοτε χρήστη. Με αυτό τον τρόπο, διασφαλίζεται ότι η κατα-
γραφή και η αξιολόγηση θα γίνει με τρόπο κοινό, με ίδια μεθοδολογία, ως προς τον κάθε τόπο. Σαφώς
δεν μπορεί πλήρως να αποφευχθεί η υποκειμενικότητα, αλλά η εκτενής επεξήγηση του τρόπου ερ-
μηνείας και επεξήγησης του συστήματος, η αναλυτική περιγραφή των βημάτων, των τρόπων βαθμο-
νόμεσης των κριτηρίων και η επεξηγηματική ανάλυση του μαθηματικού μοντέλου, μειώνει σε με-
γάλο βαθμό την πιθανή διαστρέβλωση των δεδομένων του και των αποτελεσμάτων του.

4.3 Μεθοδολογία ανάπτυξης του συστήματος στο πλαίσιο «Καταγραφής» των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων

Το συγκεκριμένο κεφάλαιο αφορά την εκτενή ανάλυση του σταδίου «Καταγραφής» του συ-
στήματος. Το σύστημα καταγραφής αποτελεί μια πρωτόλεια έρευνα , καθώς δεν ανιχνεύονται ολο-
κληρωμένα αντίστοιχα επιστημονικά παραδείγματα καταγραφής , για αυτό και η επιλογή των στοι-
χείων προς ένταξη στις κατηγορίες και τους πόρους, περιγράφεται αναλυτικά, χωρίς όμως αναφορές
σε άλλα παραδείγματα και αντίστοιχα ερευνητικά έργα. Πριν την αναλυτική περιγραφή του συστή-
ματος, οφείλει να γίνει αναφορά στις κατηγοριοποίηση των πόρων, όπως αυτή διαμορφώθηκε στο
στάδιο της «Καταγραφής».

Παρακάτω εικονίζεται σε πίνακα η αλληλουχία των κατηγοριών από το Γενικό στο Ειδικό.
Το ακόλουθο διάγραμμα αποτελεί τη γενική δομή συγκρότησης του συστήματος και αναλύεται μέσω
της κατηγοριοποίησης του. Η αρχική αυτή αναφορά πραγματοποιείται για λόγους συνολικής κατα-
νόησης του σταδίου της καταγραφής , καθώς και σαν ένα πλαίσιο συνολικής οργάνωσης από το
γενικό στο ειδικό των κατηγοριών των πολιτιστικών πόρων του σταδίου της καταγραφής που οδη-
γούν από την ευρύτερη κατηγορία των «Αρχικών Πόρων», έως την λεπτομερέστερη των «Εγγρα-
φών». Κάθε υποκατηγορία συνιστά μια λεπτομερέστερη και εκτενέστερη καταγραφή της προηγού-
μενης. Έτσι, Οι «Αρχικοί πόροι», αφορούν τους άυλους και υλικούς πόρους. Εν συνεχεία χωρίζονται
σε «Πόρους», δηλαδή σε τρεις μικρότερες κατηγορίες (Άυλοι, Υλικοί, Ανθρωποποίητοι), οι οποίοι
εκ νέου διαιρούνται στις «Κατηγορίες» (π.χ. Πόλη) και αυτές στην μικρότερη δυνατή μονάδα κατα-
γραφής , στις «Εγγραφές» (π.χ. στην κατηγορία πόλη, η εγγραφή μπορεί να είναι «σχολείο»). Οι

«Εγγραφές» αποτελούν τις λεπτομερέστερες καταγραφές του συστήματος, στις οποίες θα εφαρμοστούν οι ποσοτικοί και ποιοτικοί δείκτες στο στάδιο της αξιολόγησης.

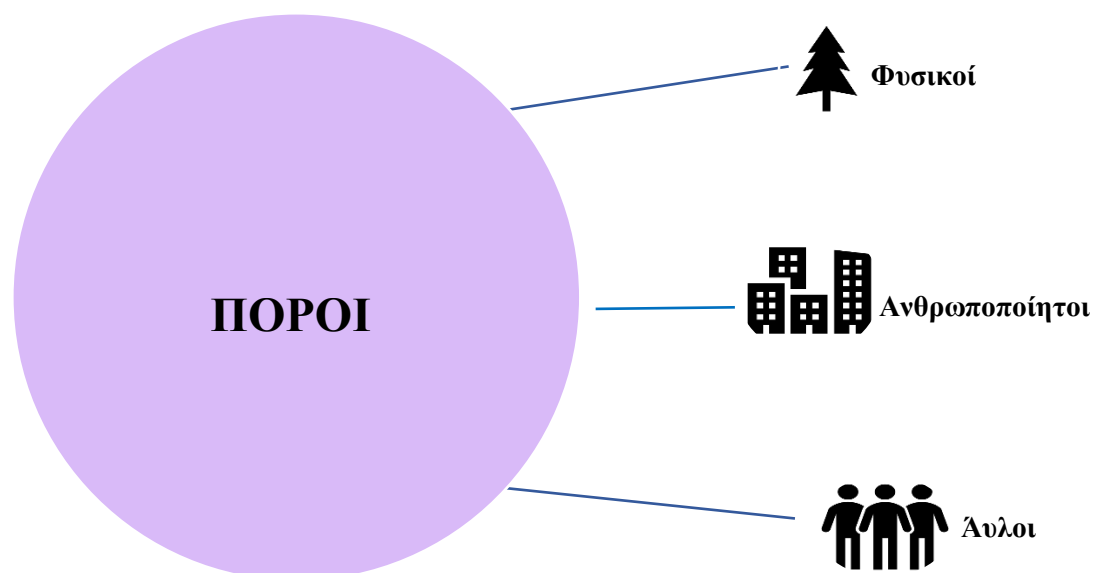


Εικόνα 4.69. Τα διαδοχικά βήματα για τη δημιουργία του σταδίου της καταγραφής του πολυκριτηριακού συστήματος

Πριν την έναρξη της αναλυτικής περιγραφής του συστήματος, κρίνεται απαραίτητη η αναφορά στη φιλοσοφία δόμησης και στον τρόπο επιλογής των «Κατηγοριών» και των «Εγγραφών» των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων του συστήματος. Οι κατηγορίες του συστήματος και οι πόροι, βασίστηκαν στο υποκεφάλαιο «2.8 Μορφές και είδη πολιτιστικής κληρονομιάς», της παρούσας διδακτορικής διατριβής, όπου με κοινή φιλοσοφία και με ίδια πορεία (από τους φυσικούς στους ανθρωποποίητους πόρους) αναλύονται διεξοδικά οι φυσικοί και ανθρωποποίητοι πόροι. Επιλέχθηκε η τοποθέτηση όλων των κατηγοριών που έχουν αναλυτικά περιγραφεί, καθώς θεωρούμε ότι συμπυκνώνουν όλες τις πιθανές κατηγορίες και τους πόρους, που θα μπορούσαν να αποτελούν τους υλικούς πολιτιστικούς πόρους ενός τόπου. Ακολουθώντας, για την συμπλήρωση του πίνακα σχετικά με τους άυλους πόρους, χρησιμοποιήθηκε το υποκεφάλαιο «2.4 Προσεγγίζοντας τον άυλο πολιτισμό» και οι

μορφές άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς , όπως αυτές ορίζονται από την Unesco μέσα από την σύμβαση του 2003 για την «Άυλη πολιτιστική κληρονομιά». Η επιλογή αυτή έγινε για λόγους διασφάλισης και κοινής ερμηνείας και κατανόησης του συστήματος , καθώς οι άυλοι πολιτιστικοί πόροι, παραμένουν ένα «εν εξελίξει ερμηνείας» αντικείμενο μελέτης. Η μόνη εξαίρεση που πραγματοποιήθηκε αφορά την επιλογή της εγγραφής «Ντοπιολαλιά-Τοπική διάλεκτος», όπου πρακτικά δεν αναγνωρίζεται ως κατηγορία εγγραφής από την UNESCO, ωστόσο θεωρούμε ότι η γλώσσα αποτελεί μέτρο πολιτισμού ενός λαού και η διαμόρφωση της ανα τόπο είναι ένα ιδιαίτερα σημαντικός πολιτιστικός πόρος, που οφείλει και να καταγραφεί και να αξιολογηθεί. Η επιλογή μη εγγραφής της γλώσσας, αφορά την Ελληνική κοινή διαμοιρασμένη γλώσσα , καθώς το σύστημα αφορά το εθνικό επίπεδο. Τέλος επιλέχθηκε η εγγραφή της θρησκείας, καθώς και στη μελέτη περίπτωσης της Άνω Σύρου (καθολικό δόγμα) και σε άλλες περιοχές του Ελλαδικού χώρου η πίστη αφορά ένα ιδιαίτερα σημαντικό και μοναδικό στοιχείο πολιτιστικής κληρονομιάς που διαμόρφωσε τον κάθε τόπο.

Το πρώτο στάδιο του συστήματος είναι η καταγραφή των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων ενός τόπου, όπου για την διαμόρφωση του «Πίνακα 4.4 Συνολικός πίνακας περιγραφής του πολυκριτηριακού συστήματος» χρησιμοποιούνται τα στοιχεία των Πόρων, των Κατηγοριών και των Εγγραφών. Συγκεκριμένα ο πίνακας στο στάδιο της Καταγραφής δομείται, μέσα από τρεις διακριτές γραμμές, που είναι οι «Πόροι» και τις δυο πρώτες στήλες («Κατηγορίες-Εγγραφές»). Οι τρεις γραμμές είναι οι φυσικοί, ανθρωποποίητοι και άυλοι πόροι¹⁴. Οι γραμμές αυτές αφορούν το γενικό οδηγό, για την δημιουργία των δυο ακόλουθων στηλών.



Εικόνα 4.70. Οι κατηγορίες των πολιτιστικών πόρων του συστήματος

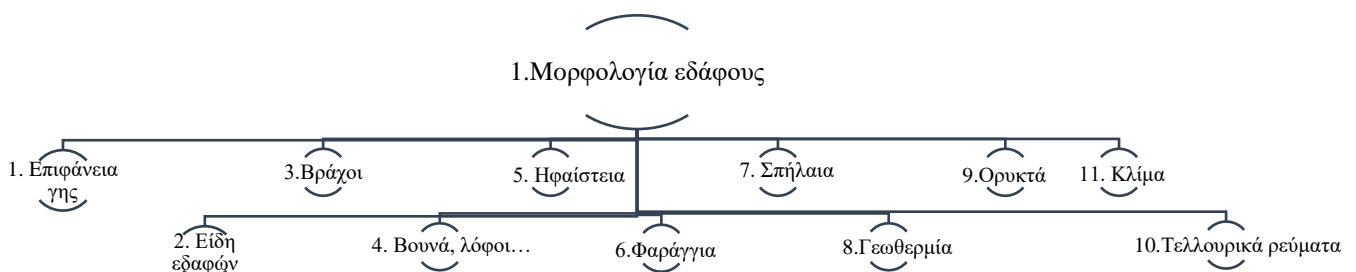
¹⁴ Εφ' εξής με τον όρο τρεις διακριτές γραμμές νοούνται οι γραμμές του συστήματος φυσικοί, ανθρωποποίητοι και άυλοι πόροι

Οι στήλες αυτές, «Κατηγορίες» και «Εγγραφές», αναλύονται μέσω των γραμμών του συστήματος στις αναλυτικές, λεπτομερέστερες υποενότητες τους. Αρχικά η στήλη «Κατηγορία», αφορά τις γενικές κατηγορίες των φυσικών, ανθρωποποίητων και άυλων πόρων και η στήλη «Εγγραφές» τις λεπτομερέστερες υποκατηγορίες, της στήλης «Κατηγορίες». Παραδείγματος χάριν, αν η Κατηγορία είναι το «Τοπίο», οι Εγγραφές είναι: «οσμητικό τοπίο, απτικό τοπίο, ηχητικό τοπίο, γευστικό τοπίο, οπτικό τοπίο». Συνεχίζοντας με την αναλυτική περιγραφή του Πίνακα, η πορεία προχωρά από το γενικό στο ειδικό. Ξεκινώντας από την πρώτη κατηγορία «Πόρων», τους φυσικούς πόρους, προχωρώντας στην δεύτερη κατηγορία «Πόρων», αυτή των ανθρωποποίητων πόρων και την Τρίτη κατηγορία των άυλων πόρων. Στην πρώτη γραμμή, αυτή των φυσικών πόρων διακρίνονται τρεις «Κατηγορίες» και συγκεκριμένα οι :

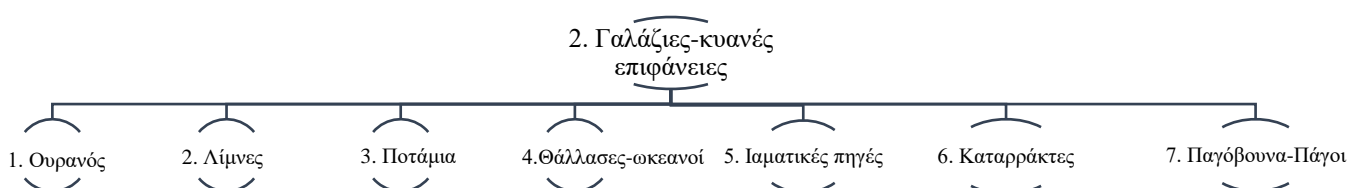
1. Μορφολογία εδάφους
2. Γαλάζιες-Κυανές επιφάνειες
3. Βιοποικιλότητα

Οι κατηγορίες αυτές, αφορούν μια ευρύτερη κατηγοριοποίηση των φυσικών στοιχείων και στη δεύτερη στήλη, αυτή των «Εγγραφών», αναλύονται σε υποκατηγορίες τους. Αναλυτικά, στα ακόλουθα σχήματα η κάθε «Κατηγορία» και οι «Εγγραφές» αυτής.

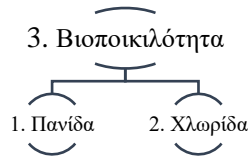
Για την μορφολογία εδάφους οι πόροι είναι :



Για τις γαλάζιες-κυανές επιφάνειες:



Για τη βιοποικιλότητα:



Εν συνεχεία, οι «Κατηγορίες» που συναντώνται στους ανθρωποποίητους πόρους είναι :

1. Πόλη
2. Ύπαιθρος
3. Δομημένο κέλυφος
4. Τοπία
5. Λοιπή κληρονομιά
6. Τέχνες
7. Αντικείμενα κληρονομιάς

Για κάθε «Κατηγορία» οι «Εγγραφές» είναι:

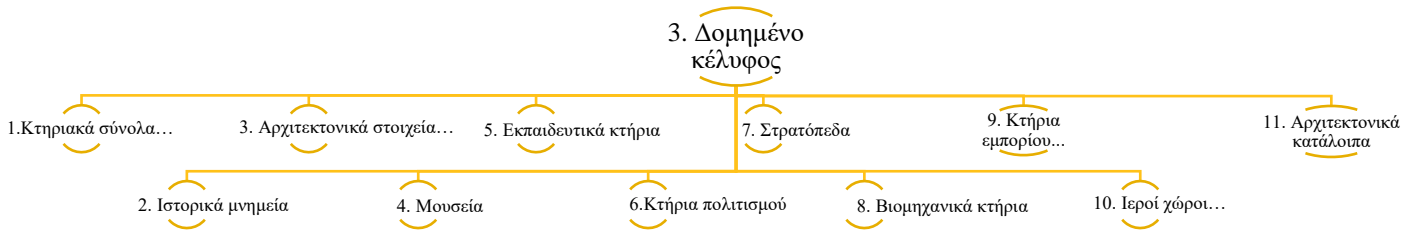
Για την πόλη:



Για την ύπαιθρο:



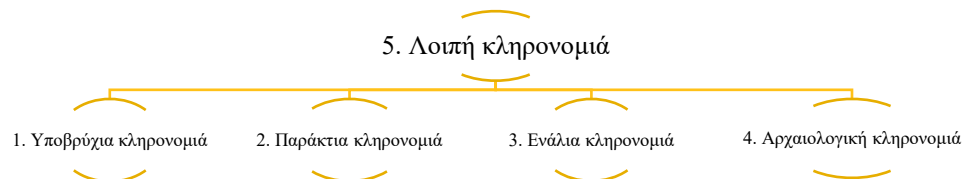
Για το δομημένο κέλυφος:



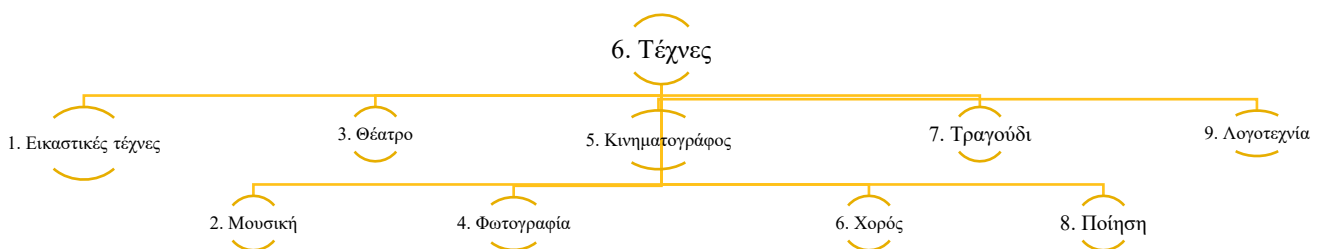
Για τα τοπία:



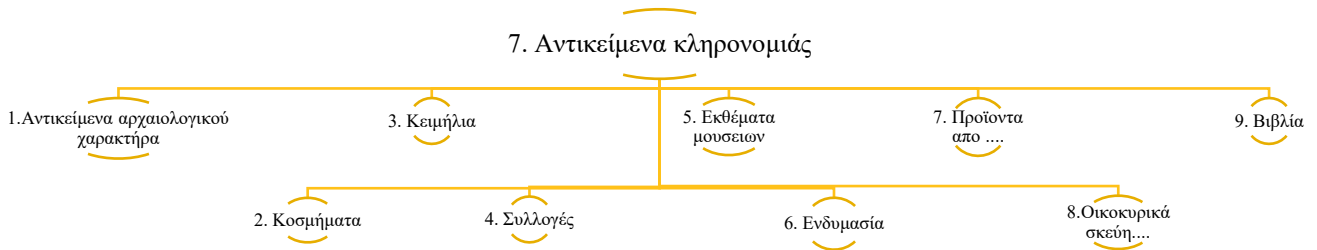
Για τη λοιπή κληρονομιά:



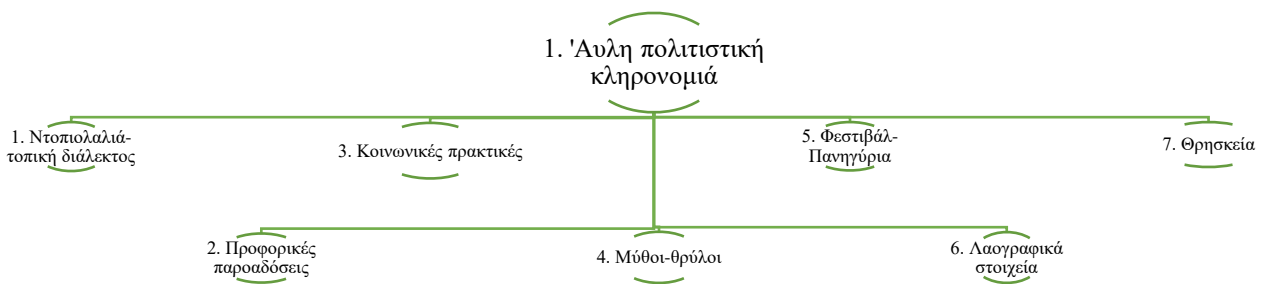
Για τις τέχνες:



Για τα αντικείμενα κληρονομιάς:



Η τελευταία διακριτή γραμμή, που αφορά τους «Πόρους», αυτή των άυλων πόρων, χωρίζεται στην «Κατηγορία» 'Άυλη πολιτιστική κληρονομιά' και χωρίζεται αναλυτικά στις «Εγγραφές»:

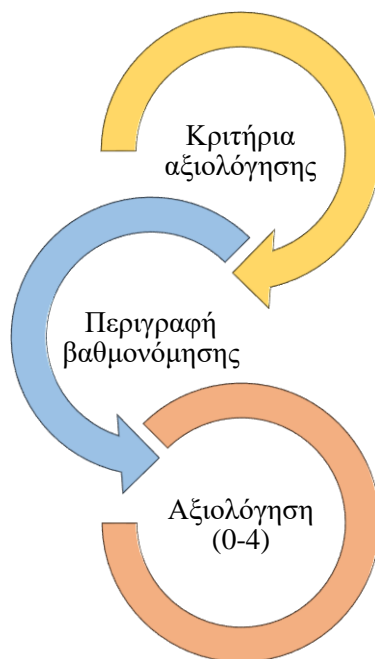


Μετά την αναλυτική περιγραφή του συστήματος καταγραφής, γίνεται αντιληπτό, ότι η λογική του πολυκριτηριακού συστήματος αφορά μια προσέγγιση από το γενικό στο ειδικό με στόχο την εφαρμογή των δεικτών στις «Εγγραφές». Επιχειρήθηκε και ελέγχθηκε πολλαπλά η πληρότητα του συστήματος, μέσα από συγγράμματα που έχουν αναφορές και κατηγορίες πολιτιστικής κληρονομιάς και επιτόπια έρευνα σε οικισμούς, με στόχο την ανίχνευση διαφορετικών κατηγοριών πολιτιστικών πόρων. Επίσης, το σύστημα επαληθεύτηκε μέσα την μελέτη περίπτωσης του συστήματος, που αφορά τα πολιτιστικά στοιχεία του οικισμού της Άνω Σύρου. Κατά τη διάρκεια συλλογής των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων της Άνω Σύρου, το σύστημα στο στάδιο της Καταγραφής ενισχύθηκε και επανεξετάστηκε πολλαπλά, ως προς τον τρόπο εγγραφής (μεμονωμένα ή συνολικά) και ως προς την ποικιλία των «Πόρων», και κυρίως των «Κατηγοριών» και των «Εγγραφών», μέσα από μια αμφίδρομη διαδικασία συνεχούς ανατροφοδότησης.

4.4 Μεθοδολογία ανάπτυξης του συστήματος στο πλαίσιο «Αξιολόγησης» των υλικών και άυλων πολιτιστικών πόρων

Μετά την ολοκλήρωση του πρώτου σταδίου της καταγραφής, σε αυτό το υποκεφάλαιο ακολουθεί η περιγραφή των κριτηρίων. Το στάδιο αυτό, αποτελεί την «Αξιολόγηση», που ακολουθεί του σταδίου της καταγραφής. Στον «Πίνακα 4.4 Συνολικός πίνακας περιγραφής του πολυκριτηριακού συστήματος», το στάδιο της αξιολόγησης αφορά τις ακόλουθες στήλες:

1. Κριτήρια αξιολόγησης
2. Περιγραφή βαθμονόμησης
3. Αξιολόγηση (0-4)



Εικόνα 4.71. Τα διαδοχικά βήματα για την δημιουργία του σταδίου της αξιολόγησης του πολυκριτηριακού συστήματος

Αναφορικά με τα κριτήρια αξιολόγησης, η αρχική φιλοσοφία του συστήματος είναι ότι τα κριτήρια, ποσοτικά και ποιοτικά είναι συναφή με την πολιτιστική σημαντικότητα. Σε κάθε πόρο τοποθετούνται πέντε διακριτά κριτήρια, τα οποία βαθμονομούνται με τιμές βαθμολογικής κλίμακας από το 0-4. Η επιλογή αυτή έγινε καθώς οι τιμές από το 0-4, αφορούν μια βαθιά και διαχειρίσιμη κλίμακα κριτηρίων. Θεωρείται ότι, μια κλίμακα 0-6 θα ήταν περισσότερο χαοτική και μετά από δοκιμές περιγραφής της βαθμονόμησης και με τις δυο πιθανές κλίμακες βαθμονόμησης, επιλέχθηκε η συγκεκριμένη κλίμακα, για λόγους ευκολότερης διαχείρισης, αλλά και γιατί σε πολλαπλές κατηγορίες ήταν ιδιαίτερη δύσκολη η τοποθέτηση και περιγραφή 7 κριτηρίων αξιολόγησης (ιδιαίτερα σε φυσικούς και άυλους πόρους).

Στη στήλη, λοιπόν, της περιγραφής της βαθμονόμησης, επεξηγείται αναλυτικά για κάθε κριτήριο, ο τρόπος τοποθέτησης της κλίμακας από το 0-4, ώστε να διασφαλίζεται η κοινή ερμηνεία και αξιολόγηση του συστήματος, από τον εκάστοτε χρήστη και μελετητή. Για την καλύτερη κατανόηση της μορφής αυτών των ποιοτικών και ποσοτικών δεδομένων θα αναλυθεί αρχικά η λογική επιλογής και μετά θα γίνει η επεξήγηση μέσω παραδείγματος. Η γενική αρχή είναι, ότι η διδακτορική διατριβή, όπως και το πολυκριτηριακό σύστημα, αφορούν άυλους και υλικούς πολιτιστικούς πόρους. Η παραδοχή αυτή, όφειλε να χρησιμοποιηθεί σε όλα τα στάδια. Στο στάδιο της καταγραφής, αυτό είναι εμφανές και αποδεικτέο. Στο στάδιο της αξιολόγησης, λοιπόν, η εφαρμογή των κριτηρίων έγινε με δυο άξονες, πρώτον την χρήση ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων και δεύτερον την διασφάλιση ότι τα κριτήρια αυτά, ταιριάζουν και αξιολογούν τον κάθε πόρο ως προς την πολιτιστική του σημαντικότητα. Μια επιπλέον δέσμευση του αξιολογικού συστήματος είναι ότι η βαθμονόμηση ακολουθεί την λογική από το χειρότερο στο βέλτιστο, έτσι κάθε βαθμονόμηση σημαίνει 0: ασήμαντο και 4: εξαιρετικά σημαντικότερο με ενδιάμεσες τιμές. Στο πλαίσιο αυτής της παραδοχής η επιλογή των κριτηρίων και του τρόπου εκφοράς τους, πραγματοποιήθηκε ώστε αυτά να μπορούν να βαθμονομηθούν και να αξιολογηθούν από το αρνητικό προς το θετικό. Για αυτό και όλα τα κριτήρια έχουν πρόσημο θετικό (δηλ. δεν επιλέγεται βαθμός μόλυνσης των υδάτων, όπου το 4 θα σήμαινε «πολλαπλά μολυσμένα ύδατα», άρα στοιχείο αρνητικό, αλλά η ποιότητα των υδάτων όπου το 4 σημαίνει «καθάρια νερά»).

Οι δείκτες σε ορισμένους πόρους είναι κοινοί, ιδιαίτερα όταν πρόκειται για την αξιολόγηση πόρων ίδιας κατηγορίας (π.χ. λίμνες-θάλασσες). Αυτό έγινε για λόγους πιστότητας και κοινής αξιολογικής ταυτότητας του συστήματος. Σε ένα ευρύτερο πλαίσιο οι δείκτες συνολικά και κατά περίπτωση διαφέρουν, αναλόγως των απαιτήσεων του τελικού αποτελέσματος της πολιτιστικής σημαντικότητας. Έγινε τοποθέτηση και πειραματισμός πολλαπλών δεικτών κατά την οικοδόμηση του συστήματος και τέθηκαν οι βασικές αρχές της κοινωνίας, της αρχιτεκτονικής, της προστασίας, της πολεοδομίας, της φύσης κλπ. όπως το καλόν, τον χρήσιμο, η αισθητική, η διατήρηση, η ποιότητα, η ιστορία κλπ., για την πιστοποίηση της πληρότητας του αποτελέσματος. Επίσης, στο στάδιο της συγγραφής της Άνω Σύρου που αφορά τη μελέτη περίπτωσης, επαναξιολογήθηκαν τα κριτήρια του συστήματος, με βάση την καταλληλότητα και πληρότητα τους. Στο τέλος επιλέχθηκαν τα κατάλληλα κριτήρια, που αναλύονται διεξοδικά παρακάτω. Λόγω της ανυπαρξίας αντίστοιχων παραδειγμάτων, έγινε μια παραδοχή ότι η τοποθέτηση των κριτηρίων, ακολουθεί ποσοτικές τιμές, όπως η παλαιότητα, η χρησιμότητα, ο αριθμός και ποιοτικές όπως η αισθητική, η μοναδικότητα, η ιστορία κλπ.

Αναλυτικότερα και για την εποπτεία όλων των κριτηρίων του συστήματος, αναφέρονται τα κριτήρια που χρησιμοποιήθηκαν, χωρισμένα στις κατηγορίες των φυσικών, ανθρωποποίητων και φυσικών πόρων. Η αναφορά γίνεται συνολικά και αυτό σημαίνει ότι τα κριτήρια χρησιμοποιήθηκαν,

πλέον της μιας φορές, εντός του συστήματος, προσπαθώντας να αποδοθεί όσο το δυνατόν ένας πληρέστερος και κοινός αξιακός κώδικας . Με αυτό τον τρόπο θα γίνει μια εκτεταμένη ερμηνεία τους και θα αποδοθούν βέλτιστα οι έννοιες των άυλων και υλικών κριτηρίων, καθώς και ο ποσοτικός και ποιοτικός διαχωρισμός τους.

A. Για τους φυσικούς πόρους τα κριτήρια που συνολικά χρησιμοποιήθηκαν είναι:

1. Επίδραση στο τοπίο
2. Βαθμός διατήρησης
3. Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου
4. Βαθμός μοναδικότητας
5. Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας
6. Ποσοστό ύπαρξης
7. Γραμμή του ορίζοντα
8. Ποιότητα πάγων
9. Ύπαρξη Σημαντικών ενδιαιτημάτων
10. Βαθμός διατήρησης του τοπίου και της βιοποικιλότητας
11. Μοναδικότητα Προστατευόμενων ειδών
12. Ποικιλία ειδών

Γίνεται αντιληπτό ότι τα κριτήρια είναι άυλα και υλικά, σε σχεδόν ίσο βαθμό. Υπάρχουν κριτήρια αισθητικά, αλλά τα περισσότερα σχετίζονται με τις έννοιες: της μοναδικότητας, του κινδύνου, της ποιότητας, της προστασίας κλπ. Αυτό, προτιμήθηκε γιατί υπάρχει δυναμικό εντεινόμενο πρόβλημα στους φυσικούς πόρους, σχετικά με το βαθμό που αυτοί διατηρούνται ή σε τι κατάσταση βρίσκονται. Η κλιματική αλλαγή, το ανθρωπογενές περιβάλλον και η συνεχής υποβάθμιση του περιβάλλοντος, συνδέονται άμεσα με την πολιτιστική σημαντικότητα, καθώς ένα περιβάλλον σε κρίση ή υπό εξαφάνιση θα σημαίνει αυτόματα και τη κατάλυση ύπαρξης του αντίστοιχου πόρου. Ακόμη, η μοναδικότητα ορισμένων ειδών γλωρίδας και πανίδας, σε παγκόσμιο επίπεδο, αναβαθμίζει τη χώρα και τον συγκεκριμένο τόπο και αποδίδει μέγιστη πολιτιστική αξία. Ο σεβασμός και η προστασία του περιβάλλοντος είναι άμεσα συνδεδεμένα με τον πολιτισμό και αποτελούν βασικές συνιστώσες ενός υψηλής πολιτιστικής απόδοσης, τόπου.

Συνεχίζοντας την περιγραφή των κριτηρίων

B. Για τους ανθρωποποίητους πόρους τα κριτήρια που συνολικά χρησιμοποιήθηκαν είναι:

- 1) Ύπαρξη ισχύοντος πολεοδομικού σχεδίου
- 2) Βαθμός Κήρυξης (παραδοσιακός οικισμός, ιστορικός τόπος)
- 3) Ιδιαιτερότητες και χαρακτηριστικά στοιχεία στην πολεοδόμηση
- 4) Βαθμός αστικού πρασίνου-πλατειών

- 5) Βαθμός εξυπηρέτησης μετακινήσεων
- 6) Βαθμός μοναδικότητας
- 7) Διατήρηση Παραδοσιακών τεχνικών
- 8) Βαθμός διατήρησης
- 9) Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου
- 10) Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας
- 11) Παλαιότητα
- 12) Βαθμός λειτουργικότητας
- 13) Αισθητική επίδραση στον τόπο και στο τοπίο
- 14) Κατασκευές που σχετίζονται με τη συγκεκριμένη εγγραφή
- 15) Αντικείμενα που σχετίζονται με την συγκεκριμένη εγγραφή
- 16) Σύνδεση με παραδοσιακές καλλιέργειες
- 17) Σύνδεση με παραδοσιακές τεχνικές
- 18) Βαθμός σύνδεσης με τη φυσιογνωμία του τόπου
- 19) Βαθμός σύνδεσης με προσωπικότητες του τόπου
- 20) Βαθμός συμβατών αποκαταστάσεων
- 21) Μνημείο διεθνούς εμβέλειας
- 22) Κατάσταση κελύφους
- 23) Σημασία του αρχιτεκτονικού στοιχείου για το κτήριο
- 24) Παλαιότητα εκθεμάτων
- 25) Βαθμός εντοπιότητας εκθεμάτων
- 26) Αριθμός αντικειμένων που σχετίζονται με τον τόπο
- 27) Μοναδικότητα εκθεμάτων
- 28) Ανάπτυξη σχέσεων και κοινωνικών δικτύων μεταξύ μονάδων
- 29) Εργαλεία και εξοπλισμός που διασώζονται εντός
- 30) Εκκλησιαστικά σκεύη και αντικείμενα που συνδέονται με την συγκεκριμένη εγγραφή
- 31) Σύνδεση με την ιστορία και την παράδοση του τόπου
- 32) Ποικιλία στοιχείων
- 33) Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής
- 34) Βαθμός πρωτοτυπίας
- 35) Σύνδεση με τον τόπο

Οι ανθρωποποίητοι πόροι έχουν την μεγαλύτερη γκάμα κριτηρίων, καθώς αποτελούν την περισσότερο μελετούμενη κατηγορία σε ακαδημαϊκό επίπεδο και ιδιαίτερα μέσα από τα αρχιτεκτονικά και πολεοδομικά χαρακτηριστικά της. Είναι κατηγορία υλικών πόρων και έχει πολλαπλώς αναγνωριστεί και μελετηθεί. Για το λόγο αυτό και η αξιολόγηση της ήταν ταυτοχρόνως περισσότερο περίπλοκη, αλλά και στοχευμένη. Τα κριτήρια είναι υλικής (ποικιλία στοιχείων, αριθμός αντικειμένων κλπ.) και άυλης (σύνδεση με μνήμες-Τρόποι ζωής, Σύνδεση με την ιστορία και την παράδοση του τόπου) φύσης. Σημαντικό ρόλο εδώ έχουν στοιχεία αισθητικής, πρωτοτυπίας ή λειτουργίας, ποσοτικά στοιχεία αριθμού, καθώς ο βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης που αποτελεί, όπως ήδη αναφέρθηκε τον πολλαπλά πιστοποιημένο και άμεσο τρόπο διάσωσης τους, που θα αναλυθεί και παρακάτω μέσω του παραδείγματος. Ακόμη, σε αυτό το στάδιο επανέρχεται και η έννοια της εντοπιότητας, που αποτελεί μια από τις παραδοχές που έγιναν στην αρχή του κεφαλαίου σχετικά με την εγγραφή στοιχείων που έννομα προστατεύονται και νοούνται ως πολιτιστικά στοιχεία του παρόντος τόπου που καταγράφεται και αξιολογείται κάθε φορά. Το κριτήριο αυτό (Σύνδεση με τον τόπο), λοιπόν, λειτουργεί κυρίως σε καταγραφές μουσείων, αντικειμένων, ναυαγίων κλπ. γιατί εκεί ανασκάπτονται, βρίσκονται ή εκτίθενται αντικείμενα από άλλες περιοχές. Για το λόγο αυτό η αξιολόγηση γίνεται με την κλίμακα ότι όσο περισσότερο κάποιο από αυτά συνδέεται με τον τόπο, τόσο μεγαλύτερα βαθμονομείται, δηλαδή εντόπια αντικείμενα βαθμονομούνται με 4. Ακόμη, αυτό εξηγείται και μέσα από την επιλογή κριτηρίων όπως τα μνημεία διεθνούς εμβέλειας και άλλων κριτηρίων, σχετικών με το εύρος αναγνωρισιμότητας ενός πόρου, καθώς είναι πολιτιστικά σημαντικότερο, να είναι κάποιος πόρος ευρύτατα γνωστός, πέραν του τόπου που εντοπίζεται.

C. Για τους άυλους πόρους τα κριτήρια που συνολικά χρησιμοποιήθηκαν είναι:

1. Βαθμός μοναδικότητας
2. Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής
3. Βαθμός μεταβίβασης από γενιά σε γενιά
4. Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου
5. Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητα
6. Συμμετοχή κοινοτήτων και ομάδων

Τέλος για τους άυλους πόρους, τα κριτήρια είναι σαφώς λιγότερα, καθώς έχουν λιγότερο μελετηθεί και οργανωθεί. Ακόμη τα κριτήρια αυτά είναι σχεδόν κοινά, στις κατηγορίες της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, με μικρές παραλλαγές ανά κατηγορία. Αυτές σχετίζονται με δεδομένα ψηφιοποίησης και καταγραφής, αξιών όπως η μοναδικότητα και η αισθητική και εμπλέκουν και το δημόσιο κομμάτι, μέσα από το κριτήριο για τη συμμετοχή κοινοτήτων και ομάδων, αλλά και μεταβίβασης από γενιά σε γενιά. Ήδη, από το κεφάλαιο εισαγωγής στους άυλους πόρους έγινε αντιληπτό ότι αυτοί μεταφέρονται κυρίως μέσα από την προφορική παράδοση ή μέσα από ομάδες που ακόμη

διατηρούν τεχνικές, ντοπιολαλιές κλπ. που τείνουν να εκλείπουν. Για το λόγο αυτό και οι κατηγορίες των φυσικών και άυλων πόρων είναι οι πιο εύθραυστες και άμεσης ανάγκης διαφύλαξης, μεταβίβασης και κυρίως καταγραφής, για την εξασφάλιση της συνέχειας τους, στο χρόνο και τον τόπο.

Συνεχίζοντας την ερμηνευτική προσέγγιση της φιλοσοφίας του συστήματος και μετά την ανάλυση όλων των κατηγοριών κριτηρίων, επιλέχθηκε η περαιτέρω εξήγηση μέσω ενός παραδείγματος. Θεωρούμε ότι το παράδειγμα θα αποσαφηνίσει και την παραμικρή εναρώτηση και θα είναι ένας οδηγός για το χρήστη του συστήματος. Ορίστηκε, τυχαία, ο πόρος : «Λίμνες» και τα κριτήρια αξιολόγησης αυτού του πόρου όπως παρακάτω εικονίζονται:

Πίνακας 4.2. Παράδειγμα για την επεξήγηση της στήλης «Κριτήρια αξιολόγησης» της εγγραφής «Λίμνες» του πολυκριτηριακού συστήματος

ΕΓΓΡΑΦΕΣ	ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
Λίμνες	Μοναδικότητα των ειδών
	Ποιότητα υδάτων
	Επίδραση στο τοπίο
	Βαθμός διατήρησης
	Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου

Παρατηρούμε ότι, τα κριτήρια είναι ποσοτικά και ποιοτικά. Έτσι, η «Μοναδικότητα των ειδών», η «Ποιότητα των υδάτων», ο «Βαθμός διατήρησης» και η «Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου» μετρώνται ποσοτικά και η «Επίδραση στο τοπίο» μετράτε ποιοτικά. Αυτή η αναλογία ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων, προτάθηκε σε όλους τους πόρους, χωρίς πάντοτε να επιτυγχάνεται. Ακόμη, ο διαχωρισμός κριτηρίων με βάση άυλα και υλικά δεδομένα, δείχνει ότι ενυπάρχουν ισόποσα και τα δύο. Έτσι, τα άυλα δεδομένα είναι η «Επίδραση στο τοπίο» και η «Σύνδεση με την Ιστορία και την παράδοση του τόπου», ενώ τα υπόλοιπα κριτήρια είναι υλικά. Θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι τα ποιοτικά δεδομένα σχετίζονται περισσότερο με άυλα δεδομένα και τα ποσοτικά με υλικά, χωρίς αυτό να επιβεβαιώνεται απόλυτα.

Ακολουθως, στη στήλη «Περιγραφή βαθμονόμησης» γίνεται επεξήγηση του κάθε βαθμού, για την ίδια τοποθέτηση από όλους, ίδιων τιμών. Η βαθμολογική κλίμακα ακολουθεί τη λογική 0: λιγότερος σημαντικός πολιτιστικός πόρος έως 4: εξαιρετικά σημαντικότερος πολιτιστικός πόρος, με ενδιάμεσες τιμές. Η επεξήγηση της βαθμονόμησης, μπορεί να αναλυθεί καλύτερα μέσω ενός παραδείγματος. Το παράδειγμα που επιλέχθηκε είναι ο πόρος «Αντικείμενα αρχαιολογικού χαρακτήρα» και το κριτήριο που περιγράφεται είναι το : «Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής» (62C στη στήλη αξιολόγηση 0-4, στον επισυναπτόμενο πίνακα). Παρακάτω δίνεται αναλυτικά το απόσπασμα του πίνακα για το συγκεκριμένο πόρο.

Πίνακας 4.3. Παράδειγμα για την επεξήγηση της στήλης «Περιγραφής της βαθμονόμησης» της εγγραφής «Αντικείμενα αρχαιολογικού χαρακτήρα» του πολυκριτηριακού συστήματος

ΕΓΓΡΑΦΕΣ	ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟ- ΓΗΣΗΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΒΑΘΜΟΝΟΜΗ- ΣΗΣ	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ (0-4)
Αντικείμενα αρχαιολο- γικού χαρακτήρα	Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής	0: Καμία καταγραφή ή ψηφιοποί- ηση	62C
		1: Καταγραφή σε αναλογική μορφή , προσωπικής χρήσης (χει- ρόγραφο, διαθήκη κλπ.)	
		2: Καταγραφή σε αναλογική μορφή (δημοσίευση, βιβλίο,κατά- λογος κλπ.)	
		3: Καταγραφή και ψηφιοποίηση σε μορφή απλής αναφοράς (ηλε- κτρονική καταγραφή σε κατάλογο κλπ.)	
		4: Καταγραφή και ψηφιοποίηση σε μορφή προς επεξεργασία και διαχείριση (3d scanner, 3d printer)	

Αρχικά, επιλέχθηκε η ανάλυση ενός καίριου κριτηρίου, άμεσα συνδεδεμένου με την παρούσα διατριβή που προσδοκά την καταγραφή, μέσω ενός ψηφιακού συστήματος της πολιτιστικής κληρονομιάς. Το κριτήριο αυτό είναι άυλο και ποσοτικό και στη στήλη «Περιγραφή βαθμονόμησης», περιγράφεται η κάθε τιμή που αυτό λαμβάνει αναλόγως των δεδομένων του (π.χ. ο Ηνίοχος που έχει ψηφιοποιηθεί και καταγραφή με 3d scanner, λαμβάνει τιμή 4) . Παρατηρείται ότι η λογική είναι από το χειρότερο στο βέλτιστο, υπό την έννοια ότι καμία καταγραφή ή ψηφιοποίηση του πόρου δεν δίνει καμία πολιτιστική σημαντικότητα στο συγκεκριμένο πόρο, καθώς οτιδήποτε δεν εγγράφεται , μπορεί διαχρονικά να περάσει στη λήθη. Οι ενδιάμεσες κατηγορίες φανερώνουν ότι η καταγραφή σε αναλογική μορφή είναι λιγότερο πολιτιστικά σημαντική , ενώ η καταγραφή και ψηφιοποίηση , με επεξεργασία και διαχείριση αυτού , η μέγιστα πολιτιστικά σημαντική , λόγω της διπλής διαφύλαξης , αλλά και της δυνατότητας χρήσης, ενώ οι ενδιάμεσες κατηγορίες δίνουν και τις ενδιάμεσες επιλογές. Στην τελευταία στήλη **62C**, θα δοθεί μια τιμή από 0-4, αναλόγως της τιμής που απαντά στα δεδομένα της εγγραφής (π.χ. ένα αγγείο χωρίς καμία καταγραφή η ψηφιοποίηση, λαμβάνει 0). Το παράδειγμα αυτό, αποτελεί την επεξήγηση μιας μεμονωμένης τιμής βαθμονόμησης ενός κριτηρίου και επισημαίνεται ότι για τη βαθμονόμηση του κάθε πόρου , λαμβάνονται πέντε τιμές, οι οποίες μέσω του αριθμητικού μέσου όρου των πέντε κριτηρίων αξιολογούν τον κάθε πολιτιστικό πόρο.

4.5 Μεθοδολογία και στάδια μελέτης του συνολικού πολυκριτηριακού συστήματος των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων

Στο παρόν κεφάλαιο, θα αναλυθεί τμηματικά η μεθοδολογία και τα στάδια μελέτης για την ανάπτυξη του πολυκριτηριακού συστήματος καταγραφής και αξιολόγησης των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων ενός τόπου, όπως αυτό διαμορφώθηκε μέσα από την μεθοδολογία προσέγγισης των πολυκριτηριακών συστημάτων του προηγούμενου κεφαλαίου και συγκεκριμένα με άξονα τη «Θεωρία της χρησιμότητας (MAUT)», που αφορά και τη βασική θεωρία που θεωρήθηκε δόκιμη, για τη δόμηση και δημιουργία του συστήματος. Το σύστημα εποπτεύθηκε σε όλα τα στάδια της πρότασης του, από τον Αναπληρωτή Καθηγητή Χ. Δούκα, του τμήματος Ηλεκτρολόγων Μηχανικών ΕΜΠ, ώστε να εξασφαλίζεται η σαφήνεια, η πληρότητα και η δομή του συμφώνως της μεθοδολογίας των πολυκριτηριακών συστημάτων και της Θεωρίας “MAUT”. Η πρώτη παραδοχή της παρούσας διατριβής, η οποία ορίζεται για όλα τα στάδια του συστήματος είναι ότι στο σύστημα αυτό εγγράφονται πολιτιστικοί πόροι, που είτε έχουν διαχρονικά μια έννομη προστασία ως πολιτιστική κληρονομιά του τόπου ή έχουν αφομοιωθεί στη συλλογική συνείδηση των ατόμων ως μέρος της πολιτιστικής κληρονομιάς του συγκεκριμένου τόπου, μέσα από την βιβλιογραφία. Κάθε στοιχείο για να καταγραφεί εντός του συστήματος, οφείλει να έχει βιβλιογραφική αναφορά (ακόμη και αν αυτό αφορά προφορικές μαρτυρίες, μύθους, θρύλους), ώστε να αποφεύγονται παρανοήσεις και δυσερμηνείες. Έννοιες κυριότητας ή διαμοιρασμένης κληρονομιάς, εντοπίζονται μόνο σε επίπεδο κριτηρίων, για πόρους που βρίσκονται στον τόπο (εκθέματα μουσείων κλπ.). Έτσι, στα δυο διακριτά στάδια της «Καταγραφής» και της «Αξιολόγησης» που θα ερμηνευθούν παρακάτω, επιλέγεται στο στάδιο της Καταγραφής, η αναφορά μόνο σε πολιτιστικά αντικείμενα του τόπου, ενώ στο στάδιο της Αξιολόγησης εντοπίζονται στοχευμένα κριτήρια για την βέλτιστη απόδοση, αυτής της παραδοχής.

Επιστρέφοντας, στην αρχική δομή σκέψης και δημιουργίας του συστήματος αυτή αφορά ένα ανοιχτό πολυκριτηριακό σύστημα απλής δομής, εύκολα διαχειρίσιμο και συνεχώς τροφοδοτούμενο, που θα παρέχει έγκυρα και κοινά αποτελέσματα, για κάθε τόπο. Έτσι, τα στάδια για τον εντοπισμό της κατάλληλης μεθοδολογίας είναι τα ακόλουθα:

1. Μετά την ανάλυση των μεθόδων πολυκριτηριακών συστημάτων, διενεργήθηκαν δοκιμές αυτών στο πλαίσιο καταγραφής και αξιολόγησης της άυλης και υλικής πολιτιστικής κληρονομιάς ενός τόπου, για την επιλογή της βέλτιστης μεθόδου
2. Ανάπτυξη μιας γενικής φιλοσοφίας του συστήματος, ως προς το στόχο, τα περιεχόμενα και το αποτέλεσμα
3. Ανάπτυξη του συστήματος κατά δυο διακριτικά στάδια. Αυτά τα στάδια είναι η «Καταγραφή» και η «Αξιολόγηση»

4. Οργάνωση των δυο σταδίων με διαρκή αλληλοσυσχέτιση τους
5. Δημιουργία αξιολογικού συστήματος με τη χρήση κριτηρίων και μαθηματικών μοντέλων, που αναλύονται μέσα από σταδιακά αξιολογικά βήματα



Εικόνα 4.72. Τα συνολικά βήματα της ανάπτυξης των σταδίων της καταγραφής και αξιολόγησης του πολυκριτηριακού συστήματος

Αρχικά, λοιπόν, στο πρώτο βήμα για την επιλογή πολυκριτηριακού συστήματος αξιολόγησης, κρίθηκε ως βέλτιστη η μέθοδος «Πολυκριτηριακής θεωρία της χρησιμότητας» (MAUT), για την κτίση του, ακολουθώντας αναλυτικά τα βήματα δημιουργίας του. Η μέθοδος αυτή επιλέχθηκε, κυρίως λόγω της απλότητας των μαθηματικών μοντέλων και της ευκολίας δημιουργίας ενός δενδροειδούς διαγράμματος καταγραφής και αξιολόγησης, έναντι της «Αναλυτικής Ιεραρχικής μεθόδου» (AHP), που δημιουργούσε προβλήματα και αναρωτήσεις κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, κυρίως ως προς τα μαθηματικά μοντέλα και τα βάρη κριτηρίων που απαιτούνταν. Ακόμη, η AHP δημιουργούσε ιδιαίτερα ζητήματα πολυπλοκότητας των επιλογών και των αξιολογήσεων, που δεν εφαρμόζονταν εύκολα στα δεδομένα ενός δενδροειδούς διαγράμματος.

Εν συνεχεία , στο δεύτερο βήμα αναπτύχθηκε η γενική φιλοσοφία με άξονα τα δεδομένα της «πολυκριτηριακής θεωρίας χρησιμότητας» . Μετά την απαρίθμηση των γενικών δεδομένων εισαγωγής του συστήματος, δηλαδή των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων ενός τόπου επιλέχθηκε η δημιουργία ενός «**διακριτού συστήματος**»¹⁵, με συγκεκριμένες εναλλακτικές για την αξιολόγηση της πολιτιστικής σημαντικότητας, θέτοντας κριτήρια με βάση τα οποία κρίνονται οι άυλοι και υλικοί πόροι, όπως αυτοί καταγράφονται σε κάθε τόπο. Η επιλογή αυτή έναντι του «συνεχές σύνολου»¹⁶ έγινε καθώς το διακριτό σύστημα εξυπηρετούσε μια εξαντλητική και πλήρη καταγραφή των στοιχείων που επιζητούσαμε. Ακόμη, το συνεχές σύνολο έθετε περιορισμούς , ως προς το σύνολο του προβλήματος και των μεταβλητών αυτού. Απαιτούσε μια άλλη κατανομή δεδομένων, η οποία δεν ακολουθούσε τη γενική φιλοσοφία της εκτενούς και συνεχώς τροφοδοτούμενης καταγραφής.

Το επόμενο στάδιο του δεύτερου βήματος, ανάπτυξης της γενικής φιλοσοφίας του συστήματος όριζε την απάντηση και διαμόρφωση των τριών παρακάτω δεδομένων, που απαιτούνται από την ίδια τη μεθοδολογία «MAUT»:

- α) Ποιος είναι ο αποφασίζων;
- β) Ποιο είναι το πρόβλημα απόφασης;
- γ) Τη διαμόρφωση ομάδας και οικογένειας κριτηρίων

Αρχικά τέθηκε ο αποφασίζων και το πρόβλημα απόφασης. Ο «**αποφασίζων**» , είναι ο εκάστοτε χρήστης του πολυκριτηριακού συστήματος σε κάθε τόπο και μπορεί εναλλακτικά να είναι ο Δήμος, ιδιώτης, υπάλληλος, ερευνητής κλπ., στον οποίο τέθηκε η αρμοδιότητα συμπλήρωσης και αξιολόγησης του πολυκριτηριακού συστήματος. Στη παρούσα διδακτορική διατριβή και στη μελέτη περίπτωσης , ως αποφασίζων ορίζεται η συγγραφέας, για το παρόν πολυκριτηριακό σύστημα που πρόκειται να εφαρμοστεί στην Άνω Σύρο.

Ως πρόβλημα απόφασης, ορίζεται: «**η πολιτιστική σημαντικότητα και αξία των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων ενός τόπου**». Αναλυτικότερα, στόχος είναι η εύρεση μέσω βαθμονόμησης των κριτηρίων και χρήσης απλών μαθητικών μοντέλων μέσης τιμής, το σημαντικότερο και κατά φθίνουσα αξιολογική σειρά σημαντικότερων άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων του κάθε τόπου. Αρχικά , έγινε η οργάνωση του πολυκριτηριακού συστήματος με στήλες και γραμμές. Οι στήλες αποτελούν την ευρύτερη κατηγοριοποίηση του συστήματος από το Γενικό στο Ειδικό (Πόροι, Κατηγορίες, Εγγραφές). Σε κάθε μεμονωμένη κατηγορία, οι γραμμές αποτελούν τα κριτήρια

¹⁵ Το διακριτό σύνολο είναι ένα σύνολο εναλλακτικών δραστηριοτήτων, όπου τα στοιχεία του καταγράφονται εξαντλητικά (πλήρως). Θεωρείται δηλαδή ότι υπάρχει ένα σαφές σύνολο λύσεων, οι οποίες αφού καταγραφούν, μπορούν να αναλυθούν ώστε να ληφθεί η κατάλληλη απόφαση.

¹⁶ Ένα συνεχές σύνολο λύσεων προσδιορίζεται από τους περιορισμούς του προβλήματος, οι οποίοι μπορεί να τεθούν, είτε από τον ίδιο τον αποφασίζοντα, είτε από το περιβάλλον εντός του οποίου λαμβάνεται η απόφαση. Στην περίπτωση αυτή, το σύνολο των λύσεων ορίζεται έμμεσα ως υπέρ-πολύεδρο του πραγματικού χώρου, τόσων διαστάσεων, όσες και οι μεταβλητές απόφασης.

αξιολόγησης. Η λογική των κριτηρίων αφορά τη δημιουργία μιας κλίμακας βαθμονόμησης τους. Η κλίμακα βαθμονόμησης, αφορά περιττό αριθμό (π.χ. 0-4) για την απόδοση αριθμητικού μέσου όρου. Ο αριθμητικός μέσος όρος είναι μια κατηγορία των τεχνικών που βασίζονται στη θεωρία χρησιμότητας (utility theory) και η κλίμακα του ξεκινά πάντοτε από το 0. Ο τρόπος τοποθέτησης και ορισμού των κριτηρίων και της κλίμακας, θα αναλυθεί εκτενώς παρακάτω.

Στο τρίτο και τέταρτο βήμα του συστήματος, ειδικευτήκαμε στην απόδοση του σε ένα οργανωμένο σύστημα που ακολουθεί τα δυο, ήδη προαναφερθέντα, διακριτά στάδια: «**1.Καταγραφή - 2.Αξιολόγηση**». Αυτός ο διαχωρισμός εξυπηρετεί διττό στόχο. Πρώτον, τη δημιουργία ενός απλού αποθετηρίου απλής εγγραφής των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων του κάθε τόπου που συντελεί στη διαφύλαξη, γνώση και διατήρηση μέσω εγγραφών της υπάρχουσας πολιτιστικής κληρονομιάς και σε ένα δεύτερο στάδιο, την αξιολόγηση της πολιτιστικής σημαντικότητας των πολιτιστικών πόρων κατά βαθμονομημένη σειρά κατάταξης. Το σύστημα αποδίδεται αναλυτικά στο κάτωθι «Πίνακα 4.4 . Συνολικός πίνακας περιγραφής του πολυκριτηριακού συστήματος». Αρχικά, υπάρχουν τα γενικά στοιχεία (Δήμος, δημοτικό διαμέρισμα, χερσαία γη κλπ.) του εκάστοτε μελετούμενου τόπου, που δεν μετέχουν στην αξιολόγηση και αφορούν τις πρωταρχικές πληροφορίες. Εν συνεχεία το σύστημα διακρίνεται σε πέντε μεγάλες στήλες και σε τρεις ενιαίες διακριτές γραμμές¹⁷. Οι πέντε στήλες είναι κατά σειρά :

1. Κατηγορίες
2. Εγγραφές
3. Κριτήρια αξιολόγησης
4. Περιγραφή βαθμονόμησης
5. Αξιολόγηση (0-4)

Παρακάτω εικονίζεται ο συνολικός πίνακας του συστήματος

Πίνακας 4.4. Συνολικός πίνακας περιγραφής του πολυκριτηριακού συστήματος

ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ				
Χερσαία γη-Νησί				
Δήμος				
Διοικητική ενότητα				
Δημοτικό διαμέρισμα				
ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΕΓΓΡΑΦΕΣ	ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΒΑΘΜΟΝΟΜΗΣΗΣ	Α-ΞΙΟΛΟΓΗΣΗ (0-4)
Φυσικοί				

¹⁷ Εφ' εξής με τον όρο τρεις διακριτές γραμμές νοούνται οι γραμμές του συστήματος φυσικοί, ανθρωποποίητοι και άυλοι πόροι

1. Μορφολογία εδάφους	1.Επιφάνεια γης (Οριζόντια, με ήπιο ή ισχυρό ανάγλυφο)	Επίδραση στο τοπίο	0: Ίχνη του αναγλύφου στο τοπίο . Πλήρως δομημένο τοπίο	1A
			1: Ορατό τμήμα αναγλύφου (ποσοστό 1-29%) με το υπόλοιπο τοπίο πλήρως δομημένο	
			2: Ανάγλυφο που διατηρεί τμήμα του στο τοπίο (ποσοστό 30-50% του αναγλύφου και το υπόλοιπο δομημένο)	
			3: Ανάγλυφο που διαμορφώνει το τοπίο και τις μορφές (ποσοστό 51-80%) αλλά δεν αποτελεί το μοναδικό στοιχείο διαμόρφωσης του τοπίου	
			4: Μοναδικό ανάγλυφο που διαμορφώνει το τοπίο. Πλήρως ορατός (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής) , που αποτελεί σημαίνον τμήμα του	
		Βαθμός διατήρησης	0: Πλήρως κατεστραμμένο ανάγλυφο που έχει ισοπεδωθεί και παραμένουν ίχνη του	1B
			1: Ανάγλυφο που έχει υποστεί αλλαγές αλλά διατηρεί ένα τμήμα του ορατό (ποσοστό 1-29%)	
			2: Ανάγλυφο που διατηρεί τμήμα του (ποσοστό 30-50% ίδιος της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής τους μορφής)	
			3: Ανάγλυφο που διατηρεί την αρχική του μορφή (ποσοστό 51-80%)	
			4: Πλήρως ορατό ανάγλυφο (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ	1C
			1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
			2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
			3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
			4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)	
Επίδραση στη μορφή του τόπου	0: Καμία επίδραση. Ισοπεδωμένο ανάγλυφο και πλήρως δομημένο	1D		
	1: Μικρή επίδραση. Ορατό σε τμήματα του τόπου και οι μορφές (κατασκευές, δίκτυα, πολεοδομικά στοιχεία) δεν ακολουθούν την μορφή του.			
	2: Μερική επίδραση. Ορατό σε τμήματα του τόπου με τις μορφές (κατασκευές, δίκτυα, πολεοδομικά στοιχεία) να ακολουθούν την μορφή του.			
	3: Μεγάλη επίδραση. Ορατό με τις μορφές (κατασκευές, δίκτυα, πολεοδομικά στοιχεία) να ακολουθούν σε μεγάλο βαθμό την μορφή του.			
	4: Μέγιστη επίδραση. Ο τόπος διαμορφώνει τις μορφές του (κατασκευές, δίκτυα, στοιχεία) με βάση τη γεωμορφολογία του βράχου			
Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας	0: Κανένας βαθμός αισθητικής (επιφάνεια γης με μεταβολές της αρχικής τους ποιότητας, πλήρως δομημένη και ισοπεδωμένη χωρίς ιδιαίτερο αισθητικό ενδιαφέρον ή εντελώς κοινότυπη)	1E		
	1: Μικρός βαθμός αισθητικής (επιφάνεια γης που έχει ένα μικρό αισθητικό ενδιαφέρον και τοπίο, δομημένες ή σχετικά κοινότυπες)			
	2: Μέτριος βαθμός αισθητικής (επιφάνεια γης που δημιουργεί ένα ιδιαίτερο ανάγλυφο και τοπίο και ξεχωρίζει της κοινοτυπίας, αλλά έχει υποστεί αλλαγές)			
	3: Ικανοποιητικός βαθμός αισθητικής (ιδιαίτερη επιφάνεια γης που ξεχωρίζει και εντυπώνεται, χωρίς ιδιαίτερες αλλοιώσεις)			
	4: Ξεχωριστή αισθητική (ιδιαίτερη επιφάνεια γης, χαρακτηριστική και μοναδική, σημαίνων σημείο του τόπου)			

2.Είδη εδαφών (αργιλικά, ασβεστολιθικά κλπ.)	Επίδραση στο τοπίο	0: Μη ορατό έδαφος στο τοπίο. Πλήρης κάλυψη με ανθρώπινα δημιουργήματα, δομημένες επιφάνειες	2A
		1: Μικρή ορατή επιφάνεια εδάφους στο τοπίο, περισσότερο δομημένη (ποσοστό 1-20%)	
		2: Μέτρια ορατή επιφάνεια εδάφους στο τοπίο, μέχρι ισόποσα ορατή-δομημένη (ποσοστό 21-50%)	
		3: Περισσότερη ορατή παρά δομημένη επιφάνεια εδάφους στο τοπίο (ποσοστό 51-80%)	
		4: Ορατή επιφάνεια εδάφους, ελάχιστα δομημένη (81-100%)	
	Βαθμός διατήρησης	0: Καμία διατήρηση της αρχικού εδάφους	2B
		1: Μικρή διατήρηση αρχικού εδάφους (10-19%)	
		2: Μέτρια διατήρηση αρχικού εδάφους (20-39%)	
		3: Μεγάλη διατήρηση αρχικού εδάφους (40-69%)	
	Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ	2C
		1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
		2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
		3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
	Βαθμός μοναδικότητας	0: Κοινότυπη επιφάνεια γης. Κατηγορία entisols (περιοχές κοντά σε πεδία πλημυρών ποταμών, με αλλουβιακές αποθέσεις)	2D
		1: Λιγότερο κοινότυπη επιφάνεια γης. Κατηγορία incertisols (λοφώδεις και ορεινές περιοχές, ανόργανα εδάφη με ιλυώδη ή λεπτόκοκκη μηχανική σύσταση)	
		2: Μέτρια κοινότυπη επιφάνεια γης. Κατηγορία Alfisols (όξινα εδάφη με συγκέντρωση αργίλου στους κατώτερους ορίζοντες της εδαφικής τομής)	
		3: Ξεχωριστή επιφάνεια γης. Κατηγορία Vertisols (Αργιλικά εδάφη)	
		4: Μοναδική επιφάνεια γης. Κατηγορία Mollisols (συσσώρευση οργανικής ουσίας πλούσιας σε ασβέστιο, ύπαρξη μολλικού επιπέδου)	
	Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας	0: Κανένας βαθμός αισθητικής (επιφάνεια γης με μεταβολές της αρχικής τους ποιότητας, πλήρως δομημένη και ισοπεδωμένη χωρίς ιδιαίτερο αισθητικό ενδιαφέρον ή εντελώς κοινότυπη χωρίς καμία διαμόρφωση της μορφής του τόπου)	2E
		1: Μικρός βαθμός αισθητικής (επιφάνεια γης που έχουν ένα μικρό αισθητικό ενδιαφέρον και τοπίο, δομημένες ή σχετικά κοινότυπες, που δεν διαμόρφωσαν τη μορφή του τόπου)	
2: Μέτριος βαθμός αισθητικής (επιφάνεια γης που δημιουργεί ένα ιδιαίτερο ανάγλυφο και τοπίο και ξεχωρίζει της κοινοτυπίας, αλλά έχει υποστεί αλλαγές και δεν έχει διαμορφώσει ιδιαίτερα μορφήματα στον τόπο)			
3: Ικανοποιητικός βαθμός αισθητικής (ιδιαίτερη επιφάνεια γης που ξεχωρίζει και εντυπώνεται, χωρίς ιδιαίτερες αλλοιώσεις, που διαμόρφωσε τη μορφή του τόπου σε μεγάλο βαθμό)			
4: Ξεχωριστή αισθητική (ιδιαίτερη επιφάνεια γης, χαρακτηριστική και μοναδική, που διαμόρφωσε πλήρως τη μορφή του τόπου)			
3.Βράχοι	Επίδραση στο τοπίο	0: Ίχνη του βράχου στο τοπίο . Πλήρως δομημένο τοπίο	3A

		1: Ορατό τμήμα βράχου (ποσοστό 1-29%) με το υπόλοιπο τοπίο πλήρως δομημένο	
		2: Βράχος που διατηρεί τμήμα του στο τοπίο (ποσοστό 30-50% του βράχου και το υπόλοιπο δομημένο)	
		3: Βράχος που διαμορφώνει το τοπίο και τις μορφές (ποσοστό 51-80%) αλλά δεν αποτελεί το μοναδικό βράχο διαμόρφωσης του τοπίου	
		4: Μοναδικός βράχος που διαμορφώνει το τοπίο. Πλήρως ορατός (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής) , που αποτελεί σημαίνον τμήμα του.	
	Βαθμός διατήρησης	0: Πλήρως κατεστραμμένοι βράχος που έχει ισοπεδωθεί και παραμένουν ίχνη του	3B
		1: Βράχος που έχει υποστεί αλλαγές αλλά διατηρεί ένα τμήμα του ορατό (ποσοστό 1-29%)	
		2: Βράχος που διατηρεί τμήμα του (ποσοστό 30-50% ίδιος της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής τους μορφής)	
		3: Βράχος που διατηρεί την αρχική του μορφή (ποσοστό 51-80%)	
	Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ	3C
		1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
		2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
		3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
	Επίδραση στη μορφή του τόπου	0: Καμία επίδραση. Ισοπεδωμένος βράχος και πλήρως δομημένος	3D
		1: Μικρή επίδραση. Ορατός σε τμήματα του τόπου και οι μορφές (κατασκευές, δίκτυα, πολεοδομικά στοιχεία) δεν ακολουθούν την μορφή του.	
		2: Μερική επίδραση. Ορατός σε τμήματα του τόπου με τις μορφές (κατασκευές, δίκτυα, πολεοδομικά στοιχεία) να ακολουθούν την μορφή του.	
		3: Μεγάλη επίδραση. Ορατός με τις μορφές (κατασκευές, δίκτυα, πολεοδομικά στοιχεία) να ακολουθούν σε μεγάλο βαθμό την μορφή του.	
	Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας	0: Κανένας βαθμός αισθητικής (βράχος με μεταβολές της αρχικής τους ποιότητας, πλήρως δομημένη και ισοπεδωμένη χωρίς ιδιαίτερο αισθητικό ενδιαφέρον ή εντελώς κοινότυπη)	3E
		1: Μικρός βαθμός αισθητικής (βράχος που έχει ένα μικρό αισθητικό ενδιαφέρον και τοπίο, δομημένες ή σχετικά κοινότυπες)	
		2: Μέτριος βαθμός αισθητικής (βράχος που δημιουργεί ένα ιδιαίτερο ανάγλυφο και τοπίο και ξεχωρίζει της κοινότητας, αλλά έχει υποστεί αλλαγές)	
		3: Ικανοποιητικός βαθμός αισθητικής (ιδιαίτερος βράχος που ξεχωρίζει και εντυπώνεται, χωρίς ιδιαίτερες αλλοιώσεις)	
Επίδραση στο τοπίο	4: Ξεχωριστή αισθητική (ιδιαίτερος βράχος χαρακτηριστικός και μοναδικός, σημαίων σημείο του τόπου)	4A	
	0: Ίχνη της εγγραφής στο τοπίο . Πλήρως δομημένο		

4.Βουνά, λόφοι, όρη ή οροσειρές, ρέματα(*με τον όρο εγγραφή συγκαταλέγονται όλες οι κατηγορίες)		<p>1: Ορατό τμήμα εγγραφής (ποσοστό 1-29%) με το υπόλοιπο τοπίο πλήρως δομημένο</p> <p>2: Εγγραφή που διατηρεί τμήμα του στο τοπίο (ποσοστό 30-50% της εγγραφής και το υπόλοιπο δομημένο)</p> <p>3: Εγγραφή που διαμορφώνει το τοπίο (ποσοστό 51-80%) αλλά δεν αποτελεί τη μοναδική εγγραφή διαμόρφωσης του τοπίου</p> <p>4: Μοναδική εγγραφή που διαμορφώνει το τοπίο. Πλήρως ορατή (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής) , που αποτελεί σημαίνον τμήμα του</p>				
		Βαθμός διατήρησης	<p>0: Πλήρως κατεστραμμένη εγγραφή που έχει ισοπεδωθεί και παραμένουν ίχνη</p> <p>1: Εγγραφή που έχει υποστεί αλλαγές αλλά διατηρεί ένα τμήμα του ορατό (ποσοστό 1-29%)</p> <p>2: Εγγραφή που διατηρεί τμήμα της (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)</p> <p>3: Εγγραφή που διατηρεί την αρχική μορφή (ποσοστό 51-80%)</p> <p>4: Πλήρως ορατός (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)</p>	4B		
			Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	<p>0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ</p> <p>1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας</p> <p>2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας</p> <p>3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας</p> <p>4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)</p>	4C	
				Επίδραση στη μορφή του τόπου	<p>0: Καμία επίδραση. Ισοπεδωμένο/οι και πλήρως δομημένο/οι</p> <p>1: Μικρή επίδραση. Ορατό/οι σε τμήματα του τόπου και οι μορφές (κατασκευές, δίκτυα, πολεοδομικά στοιχεία) δεν ακολουθούν την μορφή του.</p> <p>2: Μερική επίδραση. Ορατό/οι σε τμήματα του τόπου με τις μορφές (κατασκευές, δίκτυα, πολεοδομικά στοιχεία) να ακολουθούν την μορφή του.</p> <p>3: Μεγάλη επίδραση. Ορατό/οι με τις μορφές (κατασκευές, δίκτυα, πολεοδομικά στοιχεία) να ακολουθούν σε μεγάλο βαθμό την μορφή του.</p> <p>4: Μέγιστη επίδραση. Ο τόπος διαμορφώνει τις μορφές του (κατασκευές, δίκτυα, στοιχεία) με βάση τη γεωμορφολογία</p>	4D
	Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας				<p>0: Κανένας βαθμός αισθητικής (εγγραφή με μεταβολές της αρχικής τους ποιότητας, πλήρως δομημένη και ισοπεδωμένη χωρίς ιδιαίτερο αισθητικό ενδιαφέρον ή εντελώς κοινότυπη)</p> <p>1: Μικρός βαθμός αισθητικής (εγγραφή που έχει ένα μικρό αισθητικό ενδιαφέρον και τοπίο, δομημένες ή σχετικά κοινότυπες)</p> <p>2: Μέτριος βαθμός αισθητικής (εγγραφή που δημιουργεί ένα ιδιαίτερο ανάγλυφο και τοπίο και ξεχωρίζει της κοινότητας, αλλά έχει υποστεί αλλαγές)</p> <p>3: Ικανοποιητικός βαθμός αισθητικής (ιδιαίτερη εγγραφή που ξεχωρίζει και εντυπώνεται, χωρίς ιδιαίτερες αλλοιώσεις)</p> <p>4: Ξεχωριστή αισθητική (ιδιαίτερη εγγραφή, χαρακτηριστική και μοναδική, σημαίνουν σημείο του τόπου)</p>	4E
		5.Ηφαίστεια			Επίδραση στο τοπίο	<p>0: Ηφαίστσιο που έχει υποστεί σημαντικές καταστροφές</p> <p>1: Μικρή διαμόρφωση τοπίου (ποσοστό 1-29% επί του συνολικού τοπίου)</p>

		2: Ηφάιστειο που διαμορφώνει τμήμα του τοπίου (ποσοστό 30-50% επί του συνολικού τοπίου)	5B
		3: Ηφάιστειο που διαμορφώνει το τοπίο (ποσοστό 51-80% επί του συνολικού τοπίου) αλλά δεν αποτελεί το μοναδικό ηφάιστειο διαμόρφωσης του τοπίου	
		4: Πλήρης διαμόρφωση του τοπίου (ποσοστό 80-100% επί του συνολικού τοπίου)	
	Βαθμός διατήρησης	0: Πλήρως κατεστραμμένο ηφάιστειο που έχει ισοπεδωθεί και παραμένουν ίχνη	5B
		1: Ηφάιστειο που έχει υποστεί αλλαγές αλλά διατηρεί ένα τμήμα του ορατό (ποσοστό 0-29%)	
		2: Ηφάιστειο που διατηρεί τμήμα του (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)	
		3: Ηφάιστειο που διατηρεί την αρχική μορφή (ποσοστό 51-80%)	
		4: Πλήρως ορατό (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)	
	Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ	5C
		1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
		2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
		3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
		4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)	
	Βαθμός διεθνούς εμβέλειας	0: Ηφάιστειο, χωρίς κάποια ιδιαίτερη σημαντικότητα για τον τόπο, κατεστραμμένο	5D
		1: Ηφάιστειο χωρίς κάποια σημαντικότητα για τον τόπο, διατηρείται τμήμα του	
		2: Ηφάιστειο που διατηρείται, με ιδιαίτερη σημαντικότητα σε τοπική εμβέλεια	
		3: Ηφάιστειο που διατηρείται, με ιδιαίτερη σημαντικότητα σε εθνική εμβέλεια	
		4: Ηφάιστειο που διατηρείται, με διεθνή εμβέλεια	
	Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας	0: Κανένας βαθμός αισθητικής (ηφάιστειο με μεταβολές της αρχικής τους ποιότητας, πλήρως δομημένη και ισοπεδωμένη χωρίς ιδιαίτερο αισθητικό ενδιαφέρον ή εντελώς κοινότυπη)	5E
		1: Μικρός βαθμός αισθητικής (ηφάιστειο που έχει ένα μικρό αισθητικό ενδιαφέρον και τοπίο, δομημένες ή σχετικά κοινότυπες)	
2: Μέτριος βαθμός αισθητικής (ηφάιστειο που δημιουργεί ένα ιδιαίτερο ανάγλυφο και τοπίο και ξεχωρίζει της κοινότητας, αλλά έχει υποστεί αλλαγές)			
3: Ικανοποιητικός βαθμός αισθητικής (ηφάιστειο που ξεχωρίζει και εντυπώνεται, χωρίς ιδιαίτερες αλλοιώσεις)			
4: Ξεχωριστή αισθητική (ηφάιστειο, χαρακτηριστικό και μοναδικό, σημαίων σημείο του τόπου)			
6.Φαράγγια	Επίδραση στο τοπίο	0: Ίχνη της εγγραφής στο τοπίο . Πλήρως δομημένο	6A
		1: Ορατό τμήμα φαράγγιού (ποσοστό 1-29%) με το υπόλοιπο τοπίο πλήρως δομημένο	
		2: Φαράγγι που διατηρεί τμήμα του στο τοπίο (ποσοστό 30-50% της εγγραφής και το υπόλοιπο δομημένο)	
		3: Φαράγγι που διαμορφώνει το τοπίο (ποσοστό 51-80%) αλλά δεν αποτελεί τη μοναδική εγγραφή διαμόρφωσης του τοπίου	
		4: Φαράγγι που διαμορφώνει το τοπίο. Πλήρως ορατή (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής) , που αποτελεί σημαίων τμήμα του	

	Βαθμός διατήρησης	0: Πλήρως κατεστραμμένο φαράγγι που έχει ισοπεδωθεί και παραμένουν ίχνη	6B
		1: Φαράγγι που έχει υποστεί αλλαγές αλλά διατηρεί ένα τμήμα του ορατό (ποσοστό 1-29%)	
		2: Φαράγγι που διατηρεί τμήμα του (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)	
		3: Φαράγγι που διατηρεί την αρχική μορφή (ποσοστό 51-80%)	
		4: Πλήρως ορατό (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)	
	Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ	6C
		1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
		2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
		3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
		4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)	
	Βαθμός διεθνούς εμβέλειας	0: Φαράγγι, χωρίς κάποια ιδιαίτερη σημαντικότητα για τον τόπο, κατεστραμμένο	6D
		1: Φαράγγι χωρίς κάποια σημαντικότητα για τον τόπο, διατηρείται τμήμα του	
		2: Φαράγγι που διατηρείται, με ιδιαίτερη σημαντικότητα σε τοπική εμβέλεια	
		3: Φαράγγι που διατηρείται, με ιδιαίτερη σημαντικότητα σε εθνική εμβέλεια	
		4: Φαράγγι που διατηρείται ,με διεθνή εμβέλεια	
	Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας	0: Κανένας βαθμός αισθητικής (φαράγγι με μεταβολές της αρχικής τους ποιότητας, πλήρως δομημένη και ισοπεδωμένη χωρίς ιδιαίτερο αισθητικό ενδιαφέρον ή εντελώς κοινότυπη)	6E
1: Μικρός βαθμός αισθητικής (φαράγγι που έχει ένα μικρό αισθητικό ενδιαφέρον και τοπίο, δομημένες ή σχετικά κοινότυπες)			
2: Μέτριος βαθμός αισθητικής (φαράγγι που δημιουργεί ένα ιδιαίτερο ανάγλυφο και τοπίο και ξεχωρίζει της κοινότητας, αλλά έχει υποστεί αλλαγές)			
3: Ικανοποιητικός βαθμός αισθητικής (φαράγγι που ξεχωρίζει και εντυπώνεται, χωρίς ιδιαίτερες αλλοιώσεις)			
4: Ξεχωριστή αισθητική (φαράγγι, χαρακτηριστικό και μοναδικό, σημαίων σημείο του τόπου)			
7.Σπήλαια	Επίδραση στο τοπίο	0: Ίχνη της εγγραφής στο τοπίο . Πλήρως δομημένο	7A
		1: Ορατό τμήμα σπηλαίου (ποσοστό 1-29%) με το υπόλοιπο τοπίο πλήρως δομημένο	
		2: Σπήλαιο που διατηρεί τμήμα του στο τοπίο (ποσοστό 30-50% της εγγραφής και το υπόλοιπο δομημένο)	
		3: Σπήλαιο που διαμορφώνει το τοπίο (ποσοστό 51-80%) αλλά δεν αποτελεί τη μοναδική εγγραφή διαμόρφωσης του τοπίου	
		4: Σπήλαιο που διαμορφώνει το τοπίο. Πλήρως ορατή (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής) , που αποτελεί σημαίων τμήμα του	
	Βαθμός διατήρησης	0: Πλήρως κατεστραμμένο σπήλαιο που έχει ισοπεδωθεί και παραμένουν ίχνη	7B
		1: Σπήλαιο που έχει υποστεί αλλαγές αλλά διατηρεί ένα τμήμα του ορατό (ποσοστό 1-29%)	
		2: Σπήλαιο που διατηρεί τμήμα του (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)	

			<p>3: Σπήλαιο που διατηρεί την αρχική μορφή (ποσοστό 51-80%)</p> <p>4: Πλήρως ορατό (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)</p>			
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	<p>0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ</p> <p>1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας</p> <p>2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας</p> <p>3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας</p> <p>4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)</p>	7C		
	Βαθμός διεθνούς εμβέλειας		<p>0: Σπήλαιο, χωρίς κάποια ιδιαίτερη σημαντικότητα για τον τόπο, κατεστραμμένο</p> <p>1: Σπήλαιο χωρίς κάποια σημαντικότητα για τον τόπο, διατηρείται τμήμα του</p> <p>2: Σπήλαιο που διατηρείται, με ιδιαίτερη σημαντικότητα σε τοπική εμβέλεια</p> <p>3: Σπήλαιο που διατηρείται, με ιδιαίτερη σημαντικότητα σε εθνική εμβέλεια</p> <p>4: Σπήλαιο που διατηρείται ,με διεθνή εμβέλεια</p>	7D		
			Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας	<p>0: Κανένας βαθμός αισθητικής (Σπήλαιο με μεταβολές της αρχικής τους ποιότητας, πλήρως δομημένη και ισοπεδωμένη χωρίς ιδιαίτερο αισθητικό ενδιαφέρον ή εντελώς κοινότυπη)</p> <p>1: Μικρός βαθμός αισθητικής (Σπήλαιο που έχει ένα μικρό αισθητικό ενδιαφέρον και τοπίο, δομημένες ή σχετικά κοινότυπες)</p> <p>2: Μέτριος βαθμός αισθητικής (Σπήλαιο που δημιουργεί ένα ιδιαίτερο ανάγλυφο και τοπίο και ξεχωρίζει της κοινοτυπίας, αλλά έχει υποστεί αλλαγές)</p> <p>3: Ικανοποιητικός βαθμός αισθητικής (Σπήλαιο που ξεχωρίζει και εντυπώνεται, χωρίς ιδιαίτερες αλλοιώσεις)</p> <p>4: Ξεχωριστή αισθητική (Σπήλαιο, χαρακτηριστικό και μοναδικό, σημαίων σημείο του τόπου)</p>	7E	
				Επίδραση στο τοπίο	<p>0: Πλήρως κατεστραμμένο δίκτυο</p> <p>1: Δίκτυο που διαμορφώνει το τοπίο και τις μορφές του τόπου (ποσοστό 1-29%) με μεγάλο βαθμό καταστροφής</p> <p>2: Δίκτυο που διαμορφώνει το τοπίο και τις μορφές του τόπου (ποσοστό 30-50% της εγγραφής και το υπόλοιπο δομημένο)</p> <p>3: Δίκτυο που διαμορφώνει το τοπίο και τις μορφές του τόπου (ποσοστό 51-80%)</p> <p>4: Δίκτυο που διαμορφώνει το τοπίο και τις μορφές του τόπου (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής) , που αποτελεί σημαίνον τμήμα του</p>	8A
					Βαθμός διατήρησης	<p>0: Πλήρως κατεστραμμένο δίκτυο</p> <p>1: Δίκτυο που έχει υποστεί αλλαγές αλλά διατηρεί ένα τμήμα του (ποσοστό 1-29%)</p> <p>2: Δίκτυο που διατηρεί τμήμα του (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)</p> <p>3: Δίκτυο που διατηρεί μεγαλύτερο τμήμα του (ποσοστό 51-80%)</p> <p>4: Δίκτυο πλήρως διατηρημένο (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)</p>
	Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	<p>0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ</p> <p>1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας</p> <p>2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας</p> <p>3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας</p>				8C

	Βαθμός διεθνούς εμβέλειας	4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)	8D	
		0: Γεωθερμία, χωρίς κάποια ιδιαίτερη σημαντικότητα για τον τόπο, κατεστραμμένο δίκτυο		
		1: Γεωθερμία χωρίς κάποια σημαντικότητα για τον τόπο, διατηρείται τμήμα της		
		2: Γεωθερμία που διατηρείται, με ιδιαίτερη σημαντικότητα σε τοπική εμβέλεια		
	Βαθμός απόδοσης πολιτιστικών πόρων	3: Γεωθερμία που διατηρείται, με ιδιαίτερη σημαντικότητα σε εθνική εμβέλεια	8E	
		4: Γεωθερμία που διατηρείται ,με διεθνή εμβέλεια		
		0: Κανένας βαθμός (κατεστραμμένο δίκτυο που δεν αποδίδει κανένα υλικό και άυλο πολιτιστικούς πόρους)		
		1: Μικρός βαθμός αισθητικής (δίκτυο, με μικρό βαθμό απόδοσης υλικών πολιτιστικών πόρων)		
	9.Ορυκτά καύσιμα και Μεταλλοφόρα ορυκτά (σίδηρος, χαλκός, αλουμίνιο) και μη μεταλλοφόροι ορυκτοί πόροι (άργιλος, άμμος, φωσφάτη)	Επίδραση στο τοπίο	2: Μέτριος βαθμός αισθητικής (δίκτυο, με μέτριο βαθμό αισθητικής απόδοσης υλικών και άυλων πολιτιστικών πόρων)	9A
			3: Ικανοποιητικός βαθμός αισθητικής (δίκτυο, με μεγάλο βαθμό αισθητικής απόδοσης υλικών και άυλων κοινότυπων για τον τόπο πολιτιστικών πόρων)	
			4: Ξεχωριστή αισθητική (δίκτυο, χαρακτηριστικό και μοναδικό, με πλήθος μοναδικών για τον τόπο άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων)	
			0: Πλήρως κατεστραμμένο δίκτυο	
1: Δίκτυο που διαμορφώνει το τοπίο και τις μορφές του τόπου (ποσοστό 1-29%) με μεγάλο βαθμό καταστροφής				
Βαθμός διατήρησης		2: Δίκτυο που διαμορφώνει το τοπίο και τις μορφές του τόπου (ποσοστό 30-50% της εγγραφής και το υπόλοιπο δομημένο)	9B	
		3: Δίκτυο που διαμορφώνει το τοπίο και τις μορφές του τόπου (ποσοστό 51-80%)		
		4: Δίκτυο που διαμορφώνει το τοπίο και τις μορφές του τόπου (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής) , που αποτελεί σημαίνον τμήμα του		
		0: Πλήρως κατεστραμμένο δίκτυο		
		1: Δίκτυο που έχει υποστεί αλλαγές αλλά διατηρεί ένα τμήμα του (ποσοστό 1-29%)		
Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	2: Δίκτυο που διατηρεί τμήμα του (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)	9C		
	3: Δίκτυο που διατηρεί μεγαλύτερο τμήμα του (ποσοστό 51-80%)			
	4: Δίκτυο πλήρως διατηρημένο (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)			
	0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ			
Βαθμός διεθνούς εμβέλειας	1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	9D		
	2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας			
	3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας			
	4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)			
	0: Δίκτυο, χωρίς κάποια ιδιαίτερη σημαντικότητα για τον τόπο, κατεστραμμένο δίκτυο			
	1: Δίκτυο χωρίς κάποια σημαντικότητα για τον τόπο, διατηρείται τμήμα της			
	2: Δίκτυο που διατηρείται, με ιδιαίτερη σημαντικότητα σε τοπική εμβέλεια			

	Βαθμός απόδοσης πολιτιστικών πόρων	3: Δίκτυο που διατηρείται, με ιδιαίτερη σημαντικότητα σε εθνική εμβέλεια	9E
		4: Δίκτυο που διατηρείται ,με διεθνή εμβέλεια	
		0: Κανένας βαθμός (κατεστραμμένο δίκτυο που δεν αποδίδει κανένα υλικό και άυλο πολιτιστικό πόρο)	
		1: Μικρός βαθμός αισθητικής (δίκτυο, με μικρό βαθμό απόδοσης υλικών πολιτιστικών πόρων)	
		2: Μέτριος βαθμός αισθητικής (δίκτυο, με μέτριο βαθμό αισθητικής απόδοσης υλικών και άυλων πολιτιστικών πόρων)	
		3: Ικανοποιητικός βαθμός αισθητικής (δίκτυο, με μεγάλο βαθμό αισθητικής απόδοσης υλικών και άυλων κοινοτήτων για τον τόπο πολιτιστικών πόρων)	
	Επίδραση στο τοπίο	0: Πλήρως κατεστραμμένο δίκτυο	10A
		1: Δίκτυο που διαμορφώνει το τοπίο και τις μορφές του τόπου (ποσοστό 1-29%) με μεγάλο βαθμό καταστροφής	
		2: Δίκτυο που διαμορφώνει το τοπίο και τις μορφές του τόπου (ποσοστό 30-50% της εγγραφής και το υπόλοιπο δομημένο)	
		3: Δίκτυο που διαμορφώνει το τοπίο και τις μορφές του τόπου (ποσοστό 51-80%)	
		4: Δίκτυο που διαμορφώνει το τοπίο και τις μορφές του τόπου (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής) , που αποτελεί σημαίνον τμήμα του	
	Βαθμός διατήρησης	0: Πλήρως κατεστραμμένο δίκτυο	10B
		1: Δίκτυο που έχει υποστεί αλλαγές αλλά διατηρεί ένα τμήμα του (ποσοστό 1-29%)	
		2: Δίκτυο που διατηρεί τμήμα του (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)	
		3: Δίκτυο που διατηρεί μεγαλύτερο τμήμα του (ποσοστό 51-80%)	
4: Δίκτυο πλήρως διατηρημένο (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)			
Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ	10C	
	1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας		
	2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας		
	3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας		
	4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)		
Βαθμός διεθνούς εμβέλειας	0: Δίκτυο, χωρίς κάποια ιδιαίτερη σημαντικότητα για τον τόπο, κατεστραμμένο δίκτυο	10D	
	1: Δίκτυο χωρίς κάποια σημαντικότητα για τον τόπο, διατηρείται τμήμα της		
	2: Δίκτυο που διατηρείται, με ιδιαίτερη σημαντικότητα σε τοπική εμβέλεια		
	3: Δίκτυο που διατηρείται, με ιδιαίτερη σημαντικότητα σε εθνική εμβέλεια		
	4: Δίκτυο που διατηρείται ,με διεθνή εμβέλεια		
Βαθμός απόδοσης πολιτιστικών πόρων	0: Κανένας βαθμός (κατεστραμμένο δίκτυο που δεν αποδίδει κανένα υλικό και άυλο πολιτιστικό πόρο)	10E	
	1: Μικρός βαθμός αισθητικής (δίκτυο, με μικρό βαθμό απόδοσης υλικών πολιτιστικών πόρων)		

			<p>2: Μέτριος βαθμός αισθητικής (δίκτυο, με μέτριο βαθμό αισθητικής απόδοσης υλικών και άυλων πολιτιστικών πόρων)</p> <p>3: Ικανοποιητικός βαθμός αισθητικής (δίκτυο, με μεγάλο βαθμό αισθητικής απόδοσης υλικών και άυλων κοινότυπων για τον τόπο πολιτιστικών πόρων)</p> <p>4: Ξεχωριστή αισθητική (δίκτυο, χαρακτηριστικό και μοναδικό, με πλήθος μοναδικών για τον τόπο άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων)</p>				
		Επίδραση στη μορφή του τόπου	<p>0: Καμία επίδραση του κλίματος στον τόπο (σε αρχιτεκτονικό και πολεοδομικό επίπεδο)</p> <p>1: Μικρή επίδραση του κλίματος που διαμορφώνει ένα μικρό μέρος των μορφών (σε αρχιτεκτονικό και πολεοδομικό επίπεδο)</p> <p>2: Μερική επίδραση του κλίματος με την μορφή του τόπου να παρουσιάζει μεμονωμένα στοιχεία (σε αρχιτεκτονικό και πολεοδομικό επίπεδο) που ακολουθούν το κλίμα</p> <p>3: Μεγάλη επίδραση. Ο τόπος διαμορφώνεται σε ικανοποιητικό βαθμό με βάση την επίδραση του κλίματος (σε αρχιτεκτονικό και πολεοδομικό επίπεδο)</p> <p>4: Μέγιστη επίδραση. Ο τόπος διαμορφώνεται με βάση την επίδραση του κλίματος (σε αρχιτεκτονικό και πολεοδομικό επίπεδο)</p>		11A		
			Επίδραση στο τοπίο			<p>0: Δεν διαμορφώνει τοπίο</p> <p>1: Διαμόρφωση τοπίου, μέσα από το κλίμα (ποσοστό 1-25%)</p> <p>2: Διαμόρφωση τοπίου, μέσα από το κλίμα (ποσοστό 26-45%)</p> <p>3: Διαμόρφωση τοπίου, μέσα το κλίμα (ποσοστό 46-75%)</p> <p>4: Διαμόρφωση τοπίου, μέσα από το κλίμα (ποσοστό 76-100%)</p>	11B
	Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου			<p>0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ</p> <p>1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας</p> <p>2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας</p> <p>3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας</p> <p>4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)</p>		11C	
				Μοναδικότητα των φαινομένων			
		Βαθμός απόδοσης πολιτιστικών πόρων			<p>0: Κανένας βαθμός (Δεν αποδίδει κανένα υλικό και άυλο πολιτιστικό πόρο)</p> <p>1: Μικρός βαθμός αισθητικής με μικρό βαθμό απόδοσης υλικών πολιτιστικών πόρων</p> <p>2: Μέτριος βαθμός αισθητικής με μέτριο βαθμό απόδοσης υλικών και άυλων πολιτιστικών πόρων</p> <p>3: Ικανοποιητικός βαθμός αισθητικής με μεγάλο βαθμό απόδοσης υλικών και άυλων κοινότυπων για τον τόπο πολιτιστικών πόρων)</p> <p>4: Ξεχωριστή αισθητική με πλήθος μοναδικών για τον τόπο άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων</p>		

2. Γαλάζιες-κυανές επιφάνειες	1. Ουρανός	Γραμμή του ορίζοντα	0: Απουσία θέασης γραμμής ορίζοντα	12A
			1: Μικρός βαθμός θέασης της γραμμής του ορίζοντα	
			2: Γραμμή ορίζοντα που δεν μεταβάλλει τον ουρανό (απουσία προσανατολισμού, διαφορετικές όψεις ανα ώρα κλπ.)	
			3: Γραμμή ορίζοντα που επηρεάζεται λίγο από τον προσανατολισμό, τις διαφορετικές όψεις ανα ώρα κλπ. του τόπου	
		Επίδραση στο τοπίο	4: Γραμμή ορίζοντα που πλήρως επηρεάζεται από τον προσανατολισμό, τις διαφορετικές όψεις ανα ώρα κλπ. του τόπου	12B
			0: Καμία επίδραση στο τοπίο (απουσία θέας)	
			1: Μικρή επίδραση του ουρανού σε σχέση με το συνολικό τοπίο (μικρές εσωτερικές θέες)	
			2: Μεσαία επίδραση του ουρανού σε σχέση με το συνολικό τοπίο (επαρκή σημεία θέας)	
		Επίδραση στη μορφή του τόπου	3: Μεγάλη επίδραση του ουρανού σε σχέση με το συνολικό τοπίο (διαμόρφωση μεγάλου μέρους του τοπίου)	12C
			4: Πλήρης διαμόρφωση τοπίου από τον ουρανό	
			0: Καμία επίδραση του ουρανού στον τόπο (σε αρχιτεκτονικό και πολεοδομικό επίπεδο)	
			1: Μικρή επίδραση του ουρανού που διαμορφώνει ένα μικρό μέρος το μορφών (σε αρχιτεκτονικό και πολεοδομικό επίπεδο)	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	2: Μερική επίδραση του ουρανού με την μορφή του τόπου να παρουσιάζει μεμονωμένα στοιχεία (σε αρχιτεκτονικό και πολεοδομικό επίπεδο) που ακολουθούν το κλίμα	12D
			3: Μεγάλη επίδραση. Ο τόπος διαμορφώνεται σε ικανοποιητικό βαθμό με βάση την επίδραση του ουρανού (σε αρχιτεκτονικό και πολεοδομικό επίπεδο)	
			4: Μέγιστη επίδραση. Ο τόπος διαμορφώνεται με βάση την επίδραση του ουρανού (σε αρχιτεκτονικό και πολεοδομικό επίπεδο)	
0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ				
Βαθμός απόδοσης πολιτιστικών πόρων	1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	12E		
	2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας			
	3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας			
	4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)			
2. Θέες (εντός, εκτός οικισμού)	Γραμμή του ορίζοντα	0: Κανένας βαθμός (Δεν αποδίδει κανένα υλικό και άυλο πολιτιστικό πόρο)	13A	
		1: Μικρός βαθμός αισθητικής με μικρό βαθμό απόδοσης υλικών πολιτιστικών πόρων		
		2: Μέτριος βαθμός αισθητικής με μέτριο βαθμό απόδοσης υλικών και άυλων πολιτιστικών πόρων		
		3: Ικανοποιητικός βαθμός αισθητικής με μεγάλο βαθμό απόδοσης υλικών και άυλων κοινότητων για τον τόπο πολιτιστικών πόρων		
		4: Ξεχωριστή αισθητική με πλήθος μοναδικών για τον τόπο άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων		
		0: Απουσία θέασης γραμμής ορίζοντα		
		1: Μικρός βαθμός θέασης της γραμμής του ορίζοντα		
		2: Γραμμή ορίζοντα που δεν μεταβάλλει τον ουρανό (απουσία προσανατολισμού, διαφορετικές όψεις ανα ώρα κλπ.)		

			3: Γραμμή ορίζοντα που επηρεάζεται λίγο από τον προσανατολισμό, τις διαφορετικές όψεις ανα ώρα κλπ. του τόπου	
			4: Γραμμή ορίζοντα που πλήρως επηρεάζεται από τον προσανατολισμό, τις διαφορετικές όψεις ανα ώρα κλπ. του τόπου	
	Επίδραση στο τοπίο		0: Καμία επίδραση στο τοπίο (απουσία θέας)	13B
			1: Μικρή επίδραση της θέας σε σχέση με το συνολικό τοπίο (μικρές εσωτερικές θέες)	
			2: Μεσαία επίδραση της θέας σε σχέση με το συνολικό τοπίο (επαρκή σημεία θέας)	
			3: Μεγάλη επίδραση της θέας σε σχέση με το συνολικό τοπίο (διαμόρφωση μεγάλου μέρους του τοπίου)	
			4: Πλήρης διαμόρφωση τοπίου από τα σημεία θέας	
	Επίδραση στη μορφή του τόπου		0: Καμία επίδραση των θεών στον τόπο (σε αρχιτεκτονικό και πολεοδομικό επίπεδο)	13C
			1: Μικρή επίδραση των θεών που διαμορφώνει ένα μικρό μέρος το μορφών (σε αρχιτεκτονικό και πολεοδομικό επίπεδο)	
			2: Μερική επίδραση των θεών με την μορφή του τόπου να παρουσιάζει μεμονωμένα στοιχεία (σε αρχιτεκτονικό και πολεοδομικό επίπεδο) που ακολουθούν το κλίμα	
			3: Μεγάλη επίδραση. Ο τόπος διαμορφώνεται σε ικανοποιητικό βαθμό με βάση την επίδραση των θεών (σε αρχιτεκτονικό και πολεοδομικό επίπεδο)	
			4: Μέγιστη επίδραση. Ο τόπος διαμορφώνεται με βάση την επίδραση τις θέες (σε αρχιτεκτονικό και πολεοδομικό επίπεδο)	
	Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ	13D
			1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
		2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας		
		3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας		
		4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)		
Βαθμός απόδοσης πολιτιστικών πόρων		0: Κανένας βαθμός (Δεν αποδίδει κανένα υλικό και άυλο πολιτιστικό πόρο)	13E	
		1: Μικρός βαθμός αισθητικής με μικρό βαθμό απόδοσης υλικών πολιτιστικών πόρων		
		2: Μέτριος βαθμός αισθητικής με μέτριο βαθμό απόδοσης υλικών και άυλων πολιτιστικών πόρων		
		3: Ικανοποιητικός βαθμός αισθητικής με μεγάλο βαθμό απόδοσης υλικών και άυλων κοινότυπων για τον τόπο πολιτιστικών πόρων)		
		4: Ξεχωριστή αισθητική με πλήθος μοναδικών για τον τόπο άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων		
3.Λίμνες	Μοναδικότητα των ειδών		0: Κοινότυπα είδη σε ποσοστό 80-100% των συνολικών ειδών των λιμνών της χώρας	14A
			1: Μικρή κοινοτυπία σε ποσοστό 60-79% των ειδών των λιμνών της χώρας	
			2: Μέτρια κοινοτυπία σε ποσοστό 40-59% των ειδών των λιμνών της χώρας	
			3: Πρωτοτυπία σε ποσοστό 20-29% των ειδών των λιμνών του τόπου	
			4: Μοναδικότητα ειδών σε ποσοστό 0-19% των ειδών των λιμνών της χώρας	
	Ποιότητα υδάτων		0: Καθαρά ύδατα σε ποσοστό 10-20% ή μη ύπαρξη υδάτων	14B

	4. Ποτάμια, Θάλασσες, Ωκεανοί (*με τον όρο εγγραφή συγκαταλέγονται όλες οι κατηγορίες)		1: Καθαρά ύδατα σε ποσοστό 21-40% ή εποχιακή ύπαρξη υδάτων	
			2: Καθαρά ύδατα σε ποσοστό 41-60%	
			3: Καθαρά ύδατα σε ποσοστό 61-80	
			4: Καθαρά ύδατα σε ποσοστό 81-100%	
		Επίδραση στο τοπίο	0: Πλήρως κατεστραμμένη και μπαζωμένη εγγραφή	14C
			1: Εγγραφή που διαμορφώνει το τοπίο και τις μορφές του τόπου (ποσοστό 1-29%) με μεγάλο βαθμό καταστροφής	
			2: Εγγραφή που διαμορφώνει το τοπίο και τις μορφές του τόπου (ποσοστό 30-50% της εγγραφής και το υπόλοιπο δομημένο)	
			3: Εγγραφή που διαμορφώνει το τοπίο και τις μορφές του τόπου (ποσοστό 51-80%)	
		Βαθμός διατήρησης	0: Πλήρως κατεστραμμένη ή μπαζωμένη λίμνη	14D
			1: Λίμνη με εκτενείς καταστροφές ή μπαζώματα που διατηρεί τμήμα της (ποσοστό 1-29%)	
			2: Λίμνη με εκτενείς καταστροφές ή μπαζώματα που διατηρεί τμήμα της (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)	
			3: Λίμνη με μικρές καταστροφές ή μπαζώματα (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής)	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ	14E
			1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
			2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
			3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
		Μοναδικότητα των ειδών	0: Κοινότυπα είδη σε ποσοστό 80-100% των συνολικών ειδών των ποταμιών, θαλασσών, ωκεανών της χώρας	15A
			1: Μικρή κοινοτυπία σε ποσοστό 60-79% των ειδών των ποταμιών, θαλασσών, ωκεανών της χώρας	
			2: Μέτρια κοινοτυπία σε ποσοστό 40-59% των ειδών των ποταμιών, θαλασσών, ωκεανών της χώρας	
			3: Πρωτοτυπία σε ποσοστό 20-29% των ειδών των ποταμιών, θαλασσών, ωκεανών του τόπου	
Ποιότητα υδάτων	0: Καθαρά ύδατα σε ποσοστό 10-20% ή μη ύπαρξη υδάτων	15B		
	1: Καθαρά ύδατα σε ποσοστό 21-40% ή εποχιακή ύπαρξη υδάτων			
	2: Καθαρά ύδατα σε ποσοστό 41-60%			
	3: Καθαρά ύδατα σε ποσοστό 61-80			
Επίδραση στο τοπίο	0: Πλήρως κατεστραμμένη και μπαζωμένη εγγραφή	15C		
	1: Εγγραφή που διαμορφώνει το τοπίο και τις μορφές του τόπου (ποσοστό 1-29%) με μεγάλο βαθμό καταστροφής			
	2: Εγγραφή που διαμορφώνει το τοπίο και τις μορφές του τόπου (ποσοστό 30-50% της εγγραφής και το υπόλοιπο δομημένο)			
	3: Εγγραφή που διαμορφώνει το τοπίο και τις μορφές του τόπου (ποσοστό 51-80%)			

5. Πηγές/Ιαματικές πηγές (*με τον όρο εγγραφή συγκαταλέγονται όλες οι κατηγορίες)	Βαθμός διατήρησης	4: Εγγραφή που διαμορφώνει το τοπίο και τις μορφές του τόπου (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής) , που αποτελεί σημαίνον τμήμα του	15D
		0: Πλήρως κατεστραμμένη ή μπαζωμένη εγγραφή	
		1: Εγγραφή με εκτενείς καταστροφές ή μπαζώματα που διατηρεί τμήμα της (ποσοστό 1-29%)	
		2: Εγγραφή με εκτενείς καταστροφές ή μπαζώματα που διατηρεί τμήμα της (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)	
		3: Εγγραφή με μικρές καταστροφές ή μπαζώματα (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής)	
	Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	4: Εγγραφή πλήρως διατηρημένη (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)	15E
		0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ	
		1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
		2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
		3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
	Ποιότητα υδάτων	4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)	16A
		0: Καθαρά ύδατα σε ποσοστό 10-20% ή μη ύπαρξη υδάτων	
		1: Καθαρά ύδατα σε ποσοστό 21-40% ή εποχιακή ύπαρξη υδάτων	
		2: Καθαρά ύδατα σε ποσοστό 41-60%	
	Βαθμός διατήρησης	3: Καθαρά ύδατα σε ποσοστό 61-80	16B
		4: Καθαρά ύδατα σε ποσοστό 81-100%	
0: Πλήρως κατεστραμμένη ή μπαζωμένη εγγραφή			
1: Εγγραφή με εκτενείς καταστροφές ή μπαζώματα που διατηρεί τμήμα της (ποσοστό 1-29%)			
Βαθμός απόδοσης πολιτιστικών πόρων	2: Εγγραφή με εκτενείς καταστροφές ή μπαζώματα που διατηρεί τμήμα της (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)	16C	
	3: Εγγραφή με μικρές καταστροφές ή μπαζώματα (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής)		
	4: Εγγραφή πλήρως διατηρημένη (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)		
	0: Κανένας βαθμός (Δεν αποδίδει κανένα υλικό και άυλο πολιτιστικό πόρο)		
	1: Μικρός βαθμός αισθητικής με μικρό βαθμό απόδοσης υλικών πολιτιστικών πόρων		
Επίδραση στο τοπίο	2: Μέτριος βαθμός αισθητικής με μέτριο βαθμό απόδοσης υλικών και άυλων πολιτιστικών πόρων	16D	
	3: Ικανοποιητικός βαθμός αισθητικής με μεγάλο βαθμό απόδοσης υλικών και άυλων κοινότυπων για τον τόπο πολιτιστικών πόρων)		
	4: Ξεχωριστή αισθητική με πλήθος μοναδικών για τον τόπο άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων		
	0: Πλήρως κατεστραμμένη και μπαζωμένη εγγραφή		
	1: Εγγραφή που διαμορφώνει το τοπίο και τις μορφές του τόπου (ποσοστό 1-29%) με μεγάλο βαθμό καταστροφής		
Επίδραση στο τοπίο	2: Εγγραφή που διαμορφώνει το τοπίο και τις μορφές του τόπου (ποσοστό 30-50% της εγγραφής και το υπόλοιπο δομημένο)	16D	
	3: Εγγραφή που διαμορφώνει το τοπίο και τις μορφές του τόπου (ποσοστό 51-80%)		
	4: Εγγραφή που διαμορφώνει το τοπίο και τις μορφές του τόπου (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής) , που αποτελεί σημαίνον τμήμα του		

	Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ	16E
		1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
		2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
		3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
		4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)	
	Ποιότητα υδάτων	0: Καθαρά ύδατα σε ποσοστό 10-20% ή μη ύπαρξη υδάτων	17A
		1: Καθαρά ύδατα σε ποσοστό 21-40% ή εποχιακή ύπαρξη υδάτων	
		2: Καθαρά ύδατα σε ποσοστό 41-60%	
		3: Καθαρά ύδατα σε ποσοστό 61-80	
		4: Καθαρά ύδατα σε ποσοστό 81-100%	
	Βαθμός διατήρησης	0: Πλήρως κατεστραμμένη ή μπαζωμένη εγγραφή	17B
		1: Εγγραφή με εκτενείς καταστροφές ή μπαζώματα που διατηρεί τμήμα της (ποσοστό 0-29%)	
		2: Εγγραφή με εκτενείς καταστροφές ή μπαζώματα που διατηρεί τμήμα της (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)	
		3: Εγγραφή με μικρές καταστροφές ή μπαζώματα (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής)	
		4: Εγγραφή πλήρως διατηρημένη (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)	
	Βαθμός απόδοσης πολιτιστικών πόρων	0: Κανένας βαθμός (Δεν αποδίδει κανένα υλικό και άυλο πολιτιστικό πόρο)	17C
		1: Μικρός βαθμός αισθητικής με μικρό βαθμό απόδοσης υλικών πολιτιστικών πόρων	
		2: Μέτριος βαθμός αισθητικής με μέτριο βαθμό απόδοσης υλικών και άυλων πολιτιστικών πόρων	
3: Ικανοποιητικός βαθμός αισθητικής με μεγάλο βαθμό απόδοσης υλικών και άυλων κοινότητων για τον τόπο πολιτιστικών πόρων)			
4: Ξεχωριστή αισθητική με πλήθος μοναδικών για τον τόπο άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων			
Επίδραση στο τοπίο	0: Πλήρως κατεστραμμένη και μπαζωμένη εγγραφή	17D	
	1: Εγγραφή που διαμορφώνει το τοπίο και τις μορφές του τόπου (ποσοστό 1-29%) με μεγάλο βαθμό καταστροφής		
	2: Εγγραφή που διαμορφώνει το τοπίο και τις μορφές του τόπου (ποσοστό 30-50% της εγγραφής και το υπόλοιπο δομημένο)		
	3: Εγγραφή που διαμορφώνει το τοπίο και τις μορφές του τόπου (ποσοστό 51-80%)		
	4: Εγγραφή που διαμορφώνει το τοπίο και τις μορφές του τόπου (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής) , που αποτελεί σημαίνον τμήμα του		
Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	0: Καμία εγγραφή ιστορίας και λαογραφίας	18	
	1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας		
	2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας		
	3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας		
	4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)		
7.Παγόβουνα-Πάγοι (*με τον όρο εγγραφή	Ποιότητα πάγων	0: Συμπαγείς πάγοι σε ποσοστό 80-100% των αρχικών	18A
		1: Συμπαγείς πάγοι σε ποσοστό 60-79% των αρχικών	
		2: Συμπαγείς πάγοι σε ποσοστό 40-59% των αρχικών	
		3: Συμπαγείς πάγοι σε ποσοστό 20-39% των αρχικών	
		4: Συμπαγείς πάγοι σε ποσοστό 0-19% των αρχικών	

	συγκαταλέγεται όλες οι κατηγορίες)	Βαθμός διατήρησης	0: Πλήρως κατεστραμμένη ή μπαζωμένη εγγραφή	18B
			1: Εγγραφή με εκτενείς καταστροφές ή μπαζώματα που διατηρεί τμήμα της (ποσοστό 1-29%)	
			2: Εγγραφή με εκτενείς καταστροφές ή μπαζώματα που διατηρεί τμήμα της (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)	
			3: Εγγραφή με μικρές καταστροφές ή μπαζώματα (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής)	
		Βαθμός απόδοσης πολιτιστικών πόρων	0: Κανένας βαθμός (Δεν αποδίδει κανένα υλικό και αυλο πολιτιστικό πόρο)	18C
			1: Μικρός βαθμός αισθητικής με μικρό βαθμό απόδοσης υλικών πολιτιστικών πόρων	
			2: Μέτριος βαθμός αισθητικής με μέτριο βαθμό απόδοσης υλικών και άυλων πολιτιστικών πόρων	
			3: Ικανοποιητικός βαθμός αισθητικής με μεγάλο βαθμό απόδοσης υλικών και άυλων κοινότυπων για τον τόπο πολιτιστικών πόρων)	
		Επίδραση στο τοπίο	0: Πλήρως κατεστραμμένη και μπαζωμένη εγγραφή	18D
			1: Εγγραφή που διαμορφώνει το τοπίο και τις μορφές του τόπου (ποσοστό 1-29%) με μεγάλο βαθμό καταστροφής	
			2: Εγγραφή που διαμορφώνει το τοπίο και τις μορφές του τόπου (ποσοστό 30-50% της εγγραφής και το υπόλοιπο δομημένο)	
			3: Εγγραφή που διαμορφώνει το τοπίο και τις μορφές του τόπου (ποσοστό 51-80%)	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ	18E
			1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
			2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
			3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
3. Βιοποικιλότητα	1. Πανίδα	Ύπαρξη Σημαντικών ενδιαιτημάτων	0: Ενδιαιτήματα που όμοια συναντώνται σε ποσοστό 100-80% στη χώρα	19A
			1: Ενδιαιτήματα που όμοια συναντώνται σε ποσοστό 60-79% στη χώρα	
			2: Ενδιαιτήματα που όμοια συναντώνται σε ποσοστό 40-59% στη χώρα	
			3: Ενδιαιτήματα που όμοια συναντώνται σε ποσοστό 20-39% στη χώρα	
		Βαθμός διατήρησης	4: Ενδιαιτήματα που όμοια συναντώνται σε ποσοστό 0-19% στη χώρα	19B
			0: Ελάχιστη διατήρηση. Βαθμός διατήρησης της πανίδας σε ποσοστό 0-10% επί της αρχικής ύπαρξης ειδών	
			1: Μικρή διατήρηση. Βαθμός διατήρησης της πανίδας σε ποσοστό 11-29% επί της αρχικής ύπαρξης ειδών	
			2: Μέτρια διατήρηση. Βαθμός διατήρησης της πανίδας σε ποσοστό 30-50% επί της αρχικής ύπαρξης ειδών	
			3: Μεγαλύτερη διατήρηση. Βαθμός διατήρησης της πανίδας σε ποσοστό 51-80% επί της αρχικής ύπαρξης ειδών	
			4: Μέγιστη διατήρηση. Βαθμός διατήρησης της πανίδας σε ποσοστό 81-100% επί της αρχικής ύπαρξης ειδών	

		Μοναδικότητα Προστατευόμενων ειδών	0: Δεν εντοπίζονται προστατευόμενα είδη	19C
			1: Εντοπίζονται μέχρι 3 προστατευόμενα που δεν είναι υπο απειλή εξαφάνισης ή παγκόσμιας σημαντικότητας	
			2: Εντοπίζονται μέχρι 5 που δεν είναι υπο απειλή εξαφάνισης ή παγκόσμιας σημαντικότητας	
			3: Εντοπίζονται μέχρι 1 υπο απειλή εξαφάνισης ή παγκόσμιας σημαντικότητας προστατευόμενο είδος ή μέχρι 10 που δεν είναι υπο απειλή εξαφάνισης ή παγκόσμιας σημαντικότητας	
		Ποικιλία ειδών	4: Εντοπίζονται μέχρι 2 υπο απειλή εξαφάνισης ή παγκόσμιας σημαντικότητας προστατευόμενα είδη ή πάνω από 15 που δεν είναι υπο απειλή εξαφάνισης ή παγκόσμιας σημαντικότητας	19D
			0: Εντοπίζονται μέχρι 10 διαφορετικά είδη	
			1: Εντοπίζονται μέχρι 20 διαφορετικά είδη	
			2: Εντοπίζονται μέχρι 50 διαφορετικά είδη	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	3: Εντοπίζονται μέχρι 100 διαφορετικά είδη	19E
			4: Εντοπίζονται πάνω από 100 διαφορετικά είδη	
			0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ	
			1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
2.Χλωρίδα	Ύπαρξη Σημαντικών ενδιαιτημάτων	2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	20A	
		3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας		
		4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)		
		0: Ενδιαιτήματα που όμοια συναντώνται σε ποσοστό 100-80% στη χώρα		
		1: Ενδιαιτήματα που όμοια συναντώνται σε ποσοστό 60-79% στη χώρα		
	Βαθμός διατήρησης	2: Ενδιαιτήματα που όμοια συναντώνται σε ποσοστό 40-59% στη χώρα	20B	
		3: Ενδιαιτήματα που όμοια συναντώνται σε ποσοστό 20-39% στη χώρα		
		4: Ενδιαιτήματα που όμοια συναντώνται σε ποσοστό 0-19% στη χώρα		
		0: Ελάχιστη διατήρηση. Βαθμός διατήρησης της χλωρίδας σε ποσοστό 0-10% επί της αρχικής ύπαρξης ειδών		
		1: Μικρή διατήρηση. Βαθμός διατήρησης της χλωρίδας σε ποσοστό 11-29% επί της αρχικής ύπαρξης ειδών		
	Μοναδικότητα Προστατευόμενων περιοχών	2: Μέτρια διατήρηση. Βαθμός διατήρησης της χλωρίδας σε ποσοστό 30-50% επί της αρχικής ύπαρξης ειδών	20C	
		3: Μεγαλύτερη διατήρηση. Βαθμός διατήρησης της χλωρίδας σε ποσοστό 51-80% επί της αρχικής ύπαρξης ειδών		
4: Μέγιστη διατήρηση. Βαθμός διατήρησης της χλωρίδας σε ποσοστό 81-100% επί της αρχικής ύπαρξης ειδών				
0: Δεν εντοπίζονται προστατευόμενα είδη				
		1: Εντοπίζονται μέχρι 3 προστατευόμενα που δεν είναι υπο απειλή εξαφάνισης ή παγκόσμιας σημαντικότητας		
		2: Εντοπίζονται μέχρι 5 που δεν είναι υπο απειλή εξαφάνισης ή παγκόσμιας σημαντικότητας		
		3: Εντοπίζονται μέχρι 1 υπο απειλή εξαφάνισης ή παγκόσμιας σημαντικότητας προστατευόμενο είδος ή μέχρι 10 που δεν είναι υπο απειλή εξαφάνισης ή παγκόσμιας σημαντικότητας		
		4: Εντοπίζονται μέχρι 2 υπο απειλή εξαφάνισης ή παγκόσμιας σημαντικότητας προστατευόμενα είδη ή πάνω από 15 που δεν είναι υπο απειλή εξαφάνισης ή παγκόσμιας σημαντικότητας		

		Ποικιλία ειδών	0: Εντοπίζονται μέχρι 10 διαφορετικά είδη	20D		
			1: Εντοπίζονται μέχρι 20 διαφορετικά είδη			
2: Εντοπίζονται μέχρι 50 διαφορετικά είδη						
3: Εντοπίζονται μέχρι 100 διαφορετικά είδη						
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ	20E		
			1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας			
			2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας			
			3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας			
			4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)			
Ανθρωποποίηση						
1. Πόλη	1.Πολεοδομική διάταξη	Βαθμός μοναδικότητας	0: Κοινή πολεοδομική διάταξη, χωρίς στοιχεία ιδιαιτερότητας	21A		
			1: Μερικώς κοινότητα πολεοδόμηση, με ορισμένα στοιχεία ιδιαίτερης μορφής που συναντάται κι αλλού			
			2: Λιγότερο κοινότητα πολεοδόμηση, με στοιχεία ιδιαίτερης μορφής που συναντώνται σε μικρότερο βαθμό			
			3: Πρωτότυπη πολεοδόμηση με ιδιαίτερα στοιχεία			
				Βαθμός διατήρησης	0: Ελάχιστη διατήρηση. Πλήρης αλλοίωση της αρχικής πολεοδομικής διάταξης.	21B
					1: Μικρή διατήρηση. Εκτενείς παραβάσεις και αλλοιώσεις της αρχικής πολεοδομικής διάταξης	
					2: Μέτρια διατήρηση. Μεγάλης έκτασης παραβάσεις και αλλοιώσεις στην αρχική πολεοδομική διάταξη ,που όμως δεν αλλοιώνουν την φυσιογνωμία του οικισμού	
					3: Μεγαλύτερη διατήρηση. Μικρές αλλοιώσεις και παραβάσεις στην αρχική πολεοδομική διάταξη ,που όμως δεν αλλοιώνουν την φυσιογνωμία του οικισμού	
					4: Μέγιστη διατήρηση. Καμία αλλοίωση ή παράβαση στη αρχική πολεοδομική διάταξη	
				Ιδιαιτερότητες και χαρακτηριστικά στοιχεία στην πολεοδόμηση	0: Καμία ιδιαιτερότητα και χαρακτηριστικό στην πολεοδόμηση, κοινότυπος οικισμός	21C
					1: Οικισμός που εντοπίζει κοινά χαρακτηριστικά με πέραν του 50% του συνόλου της χώρας	
					2: Μικρός βαθμός ιδιαιτερότητας, μερικά οργανωμένος οικισμός, με ιδιαίτερη πολεοδόμηση και σχετικά εύρυθμη λειτουργία	
					3: Οργανωμένος οικισμός με ικανοποιητικό βαθμό ιδιοποίησης, πρακτική λειτουργία, ικανοποιητική σε όλα τα επίπεδα και ιδιαίτερη χάραξη	
					4: Οργανωμένος οικισμός, με μέγιστο βαθμό ιδιοποίησης, πρακτική λειτουργία και καλή λειτουργία σε όλα τα επίπεδα, με μοναδική χάραξη	
				Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ	21D
					1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
		2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας				
		3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας				
			4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)			
		Παλαιότητα	0: Οικισμός που δημιουργήθηκε από το 2010 και μετά	21E		
			1: Οικισμός που δημιουργήθηκε από το 1990-2009			
			2: Οικισμός που δημιουργήθηκε από το 1960-1989			
			3: Οικισμός που δημιουργήθηκε από το 1930-1959			
			4: Οικισμός που δημιουργήθηκε πριν το 1930			

2.Πολεοδομικό σχέδιο	Υπαρξη ισχύοντος πο- λεοδομικού σχεδίου	0: Μη θεσμοθετημένο και εφαρμοσμένο σχέδιο για περισ- σότερο από 20 χρόνια	22A
		1: Πολεοδομικό σχέδιο που δεν έχει εφαρμοστεί και θε- σμοθετηθεί τα τελευταία 15 χρόνια ή εφαρμοσμένο σχέδιο που δεν προστατεύει και διαφυλάσσει την πολιτιστική κληρονομιά	
		2: Πλήρως εφαρμοσμένο και θεσμοθετημένο πολεοδομικό σχέδιο, των τελευταίων 15 ετών, το οποίο προστατεύει και διαφυλάσσει την πολιτιστική κληρονομιά	
		3: Πλήρως εφαρμοσμένο και θεσμοθετημένο πολεοδομικό σχέδιο, των τελευταίων 10 ετών, το οποίο προστατεύει και διαφυλάσσει την πολιτιστική κληρονομιά	
		4: Πλήρως εφαρμοσμένο και θεσμοθετημένο πολεοδομικό σχέδιο, των τελευταίων 5 ετών, το οποίο προστατεύει και διαφυλάσσει την πολιτιστική κληρονομιά	
	Βαθμός Κήρυξης (πα- ραδοσιακός οικισμός, ι- στορικός τόπος)	0: Κανένας βαθμός κήρυξης	22B
		1: Κήρυξη μόνο ως παραδοσιακός οικισμός	
		2: Κήρυξη μόνο παραδοσιακός οικισμός και ιστορικός τό- πος με όριο κήρυξης ενός εκ των δύο	
		3: Κήρυξης ως παραδοσιακός οικισμός και ιστορικός τό- πος με όριο κήρυξης και στα δύο	
	Ιδιαιτερότητες και χα- ρακτηριστικά στοιχεία στην πολεοδόμηση	0: Καμία ιδιαιτερότητα και χαρακτηριστικό στην πολεο- δόμηση, κοινότυπος οικισμός	22C
		1: Οικισμός που εντοπίζει κοινά χαρακτηριστικά με πέραν του 50% του συνόλου της χώρας	
		2: Μικρός βαθμός ιδιαιτερότητας, μερικά οργανωμένος οικισμός, με ιδιαίτερη πολεοδόμηση και σχετικά εύρυθμη λειτουργία	
		3: Οργανωμένος οικισμός με ικανοποιητικό βαθμό ιδιο- ποίησης, πρακτική λειτουργία, ικανοποιητική λειτουργία σε όλα τα επίπεδα και ιδιαίτερη χάραξη	
	Βαθμός διατήρησης	0: Ελάχιστη διατήρηση. Πλήρης αλλοίωση της αρχικής πολεοδομικής διάταξης.	22D
		1: Μικρή διατήρηση. Εκτενείς παραβάσεις και αλλοιώσεις της αρχικής πολεοδομικής διάταξης	
		2: Μέτρια διατήρηση. Μεγάλης έκτασης παραβάσεις και αλλοιώσεις στην αρχική πολεοδομική διάταξη ,που όμως δεν αλλοιώνουν την φυσιογνωμία του οικισμού	
3: Μεγαλύτερη διατήρηση. Μικρές αλλοιώσεις και παρα- βάσεις στην αρχική πολεοδομική διάταξη ,που όμως δεν αλλοιώνουν την φυσιογνωμία του οικισμού			
Πλήθος κηρύξεων και έννομων πλαισίων	0: Μία κήρυξη ή έννομο πλαίσιο	22E	
	1: Έως 3 κηρύξεις ή έννομα πλαίσια		
	2: Έως 5 κηρύξεις ή έννομα πλαίσια		
	3: Έως 7 κηρύξεις ή έννομα πλαίσια		
3.Αστικός εξο- πλισμός (αγάλ- ματα, βρύσες, κρήνες κλπ)	Βαθμός μοναδικότητας	0: Κοινότυπος αυθεντικός αστικός εξοπλισμός, με καμία ιδιαιτερότητα τεχνικής ή μορφής και εκτενείς φθορές	23A
		1: Κοινότυπος αυθεντικός αστικός εξοπλισμός, με μικρή ιδιαιτερότητα τεχνικής ή μορφής και εκτενείς φθορές	

			<p>2: Αυθεντικός αστικός εξοπλισμός, με ιδιαίτερη τεχνική και μορφή αλλά με φθορές</p> <p>3: Αυθεντικός αστικός εξοπλισμός, με ιδιαίτερη τεχνική και μορφή που υπάρχουν κι άλλοι πανομοιότυποι</p> <p>4: Αυθεντικός αστικός εξοπλισμός, με μοναδική τεχνική και μορφή που δεν συναντάται αλλού στον τόπου</p>		
		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής	<p>0: Καμία καταγραφή ή ψηφιοποίηση των έργων</p> <p>1: Καταγραφή των έργων σε αναλογική μορφή , προσωπικής χρήσης (κείμενο, χειρόγραφο, διαθήκη κλπ.)</p> <p>2: Καταγραφή των έργων σε αναλογική μορφή (δημοσίευση, βιβλίο, κατάλογος κλπ.)</p> <p>3: Καταγραφή και ψηφιοποίηση των έργων σε μορφή απλής αναφοράς (ηλεκτρονική καταγραφή σε κατάλογο κλπ.)</p> <p>4: Καταγραφή και ψηφιοποίηση των έργων σε μορφή προς επεξεργασία και διαχείριση (βίντεο, οπτικοακουστικό υλικό)</p>	23B	
			Βαθμός διατήρησης	<p>0: Ελάχιστη διατήρηση. Πλήρως κατεστραμμένος αστικός εξοπλισμός</p> <p>1: Μικρή διατήρηση. Αστικός εξοπλισμός με εκτενείς φθορές</p> <p>2: Μέτρια διατήρηση. Μεγάλης έκτασης φθορές ,που όμως δεν αλλοιώνουν την αρχική μορφή</p> <p>3: Μεγαλύτερη διατήρηση. Μικρές φθορές που όμως δεν αλλοιώνουν την αρχική μορφή</p> <p>4: Μέγιστη διατήρηση. Καμία φθορά της αρχικής μορφής</p>	23C
	Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου			<p>0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ</p> <p>1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας</p> <p>2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας</p> <p>3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας</p> <p>4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)</p>	23D
				Παλαιότητα	<p>0: Δημιουργήθηκε από το 2010 και μετά</p> <p>1: Δημιουργήθηκε από το 1990-2009</p> <p>2: Δημιουργήθηκε από το 1960-1989</p> <p>3: Δημιουργήθηκε από το 1930-1959</p> <p>4: Δημιουργήθηκε πριν το 1930</p>
		Παλαιότητα			<p>0: Δημιουργήθηκε από το 2010 και μετά</p> <p>1: Δημιουργήθηκε από το 1990-2009</p> <p>2: Δημιουργήθηκε από το 1960-1989</p> <p>3: Δημιουργήθηκε από το 1930-1959</p> <p>4: Δημιουργήθηκε πριν το 1930</p>
			Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας		<p>0: Κανένας βαθμός αισθητικής (χωρίς ιδιαίτερη μορφή και μοναδικά χαρακτηριστικά)</p> <p>1: Μικρός βαθμός αισθητικής (με μικρό ενδιαφέρον μορφής και ιδιαίτερων χαρακτηριστικών)</p> <p>2: Μέτριος βαθμός αισθητικής (ιδιαίτερη μορφή και χαρακτηριστικά αλλά είναι έχει υποστεί τροποποιήσεις ή αλλοιώσεις)</p> <p>3: Μεγάλος βαθμός αισθητικής (ιδιαίτερη μορφή και χαρακτηριστικά αλλά είναι κοινότυπο)</p> <p>4: Ξεχωριστή αισθητική (ιδιαίτερη μορφή και μοναδικά χαρακτηριστικά)</p>
	Βαθμός διατήρησης				<p>0: Ελάχιστη διατήρηση. Πλήρως κατεστραμμένο δίκτυο κυκλοφορίας</p> <p>1: Μικρή διατήρηση. Εκτενείς φθορές</p> <p>2: Μέτρια διατήρηση. Μεγάλης έκτασης φθορές ,που όμως δεν αλλοιώνουν την αρχική μορφή</p>

5. Παλαιότεροι λειτουργικοί εξοπλισμοί (φωτισμός, θάλαμοι τηλεφωνικοί κλπ.)	Βαθμός λειτουργικότητας	3: Μεγαλύτερη διατήρηση. Μικρές φθορές ,που όμως δεν αλλοιώνουν την αρχική μορφή	24D
		4: Μέγιστη διατήρηση. Καμία φθορά της αρχικής μορφής	
	Βαθμός λειτουργικότητας	0: Δεν λειτουργεί, ανενεργό σε χρήση ή πλέον άχρηστο	24D
		1: Λειτουργεί σε μικρό βαθμό, περιοδική χρήση	
		2: Λειτουργεί αλλά δεν χρησιμοποιείται συχνά	
		3: Λειτουργεί και χρησιμοποιείται σε εβδομαδιαία περίοδο	
	Επίδραση στη μορφή του τόπου	4: Λειτουργεί και χρησιμοποιείται καθημερινά	24E
		0: Καμία επίδραση του κυκλοφοριακού δικτύου στον τόπο (σε αρχιτεκτονικό και πολεοδομικό επίπεδο)	
		1: Μικρή επίδραση του κυκλοφοριακού δικτύου που διαμορφώνει ένα μικρό μέρος των μορφών (σε αρχιτεκτονικό και πολεοδομικό επίπεδο)	
		2: Μερική επίδραση του κυκλοφοριακού δικτύου με την μορφή του τόπου να παρουσιάζει μεμονωμένα στοιχεία (σε αρχιτεκτονικό και πολεοδομικό επίπεδο)	
		3: Μεγάλη επίδραση. Ο τόπος διαμορφώνεται σε ικανοποιητικό βαθμό με βάση την επίδραση του κυκλοφοριακού δικτύου (σε αρχιτεκτονικό και πολεοδομικό επίπεδο)	
	Παλαιότητα	4: Μέγιστη επίδραση. Ο τόπος διαμορφώνεται με βάση την επίδραση του κυκλοφοριακού δικτύου (σε αρχιτεκτονικό και πολεοδομικό επίπεδο)	25A
		0: Δημιουργήθηκε από το 2010 και μετά	
		1: Δημιουργήθηκε από το 1990-2009	
		2: Δημιουργήθηκε από το 1960-1989	
		3: Δημιουργήθηκε από το 1930-1959	
	Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας	4: Δημιουργήθηκε πριν το 1930	25B
		0: Κανένας βαθμός αισθητικής (αλλοιωμένος ή τροποποιημένος λειτουργικός εξοπλισμός χωρίς ιδιαίτερη μορφή και μοναδικά χαρακτηριστικά)	
		1: Μικρός βαθμός αισθητικής (αλλοιωμένος ή τροποποιημένος λειτουργικός εξοπλισμός, με μικρό ενδιαφέρον μορφής και ιδιαίτερων χαρακτηριστικών)	
		2: Μέτριος βαθμός αισθητικής (αυθεντικός λειτουργικός εξοπλισμός που δημιουργεί μια ιδιαίτερη μορφή και χαρακτηριστικά αλλά είναι έχει υποστεί τροποποιήσεις ή αλλοιώσεις)	
3: Μεγάλος βαθμός αισθητικής (διατηρημένος λειτουργικός εξοπλισμός που δημιουργεί μια ιδιαίτερη μορφή και χαρακτηριστικά αλλά είναι κοινότυπο)			
Βαθμός διατήρησης	4: Ξεχωριστή αισθητική (διατηρημένος λειτουργικός εξοπλισμός με ιδιαίτερη μορφή και μοναδικά χαρακτηριστικά)	25C	
	0: Ελάχιστη διατήρηση. Πλήρως κατεστραμμένο δίκτυο κυκλοφορίας		
	1: Μικρή διατήρηση. Εκτενείς φθορές		
	2: Μέτρια διατήρηση. Μεγάλης έκτασης φθορές ,που όμως δεν αλλοιώνουν την αρχική μορφή		
Βαθμός λειτουργικότητας	3: Μεγαλύτερη διατήρηση. Μικρές φθορές ,που όμως δεν αλλοιώνουν την αρχική μορφή	25D	
	4: Μέγιστη διατήρηση. Καμία φθορά της αρχικής μορφής		
	0: Δεν λειτουργεί, ανενεργό σε χρήση ή πλέον άχρηστο		
	1: Λειτουργεί σε μικρό βαθμό, περιοδική χρήση		
	2: Λειτουργεί αλλά δεν χρησιμοποιείται συχνά		
Βαθμός λειτουργικότητας	3: Λειτουργεί και χρησιμοποιείται σε εβδομαδιαία περίοδο	25D	
	4: Λειτουργεί και χρησιμοποιείται καθημερινά		

		Επίδραση στη μορφή του τόπου	0: Καμία επίδραση του λειτουργικού εξοπλισμού στον τόπο (σε αρχιτεκτονικό και πολεοδομικό επίπεδο)	25E	
			1: Μικρή επίδραση του λειτουργικού εξοπλισμού που διαμορφώνει ένα μικρό μέρος των μορφών (σε αρχιτεκτονικό και πολεοδομικό επίπεδο)		
			2: Μερική επίδραση του λειτουργικού εξοπλισμού με την μορφή του τόπου να παρουσιάζει μεμονωμένα στοιχεία (σε αρχιτεκτονικό και πολεοδομικό επίπεδο) που ακολουθούν το κλίμα		
			3: Μεγάλη επίδραση. Ο τόπος διαμορφώνεται σε ικανοποιητικό βαθμό με βάση την επίδραση του λειτουργικού εξοπλισμού (σε αρχιτεκτονικό και πολεοδομικό επίπεδο)		
			4: Μέγιστη επίδραση. Ο τόπος διαμορφώνεται με βάση την επίδραση του λειτουργικού εξοπλισμού (σε αρχιτεκτονικό και πολεοδομικό επίπεδο)		
2. Ύπαιθρος	1.Εκτάσεις πρασίνου (καταγράφονται συνολικά)	Αισθητική επίδραση στον τόπο και στο τοπίο	0: Καμία αισθητική επίδραση. Εκτάσεις πρασίνου πλήρως καμένες ή αποψιλωμένες	26A	
			1: Μικρή αισθητική επίδραση. Εκτάσεις πρασίνου που δεν διαμορφώνει τοπίο, σε μεγάλο βαθμό καμένες και αποψιλωμένες		
			2: Μέτρια αισθητική επίδραση. Εκτάσεις πρασίνου πρόσφατα δημιουργούμενες ή σχετικά παρατημένες ή καταστραμμένες (αποψίλωση, πυρκαγιά)		
			3: Μεγάλη αισθητική επίδραση. Εκτάσεις πρασίνου που προϋπάρχουν και διατηρούνται, αλλά δεν διαμορφώνουν τη συνολική εικόνα του τόπου (σε απόσταση από αυτό ή με μικρές τροποποιήσεις της αρχικής τους μορφής)		
			4: Μέγιστη αισθητική επίδραση. Εκτάσεις πρασίνου που προϋπάρχουν και διατηρούνται και αισθητικά διαμορφώνουν και καθορίζουν τη συνολική εικόνα του τόπου		
			Βαθμός διατήρησης	0: Πλήρως κατεστραμμένη ή αποψιλωμένη έκταση	26B
				1: Έκταση με εκτενείς καταστροφές που διατηρεί τμήμα της (ποσοστό 1-29%)	
				2: Έκταση με εκτενείς καταστροφές που διατηρεί τμήμα της (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)	
				3: Έκταση με μικρές καταστροφές ή μπαζώματα (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής)	
				4: Έκταση πλήρως διατηρημένη (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)	
			Βαθμός μοναδικότητας	0: Κοινότητες εκτάσεις πρασίνου, με είδη βλάστησης όμοια σε ποσοστό 80-100% επί του συνολικού αριθμού των ειδών της χώρας	26C
				1: Μερικώς κοινότητες εκτάσεις πρασίνου, με είδη βλάστησης όμοια σε ποσοστό 60-79% επί του συνολικού αριθμού των ειδών της χώρας	
				2: Λιγότερο κοινότητες εκτάσεις πρασίνου, με είδη βλάστησης όμοια σε ποσοστό 40-59% επί του συνολικού αριθμού ειδών της χώρας	
				3: Πρωτότυπες εκτάσεις πρασίνου, με είδη βλάστησης όμοια σε ποσοστό 20-39% επί του συνολικού αριθμού ειδών της χώρας	
				4: Μοναδικό δίκτυο εκτάσεων πρασίνου, με είδη βλάστησης όμοια σε ποσοστό 0-19% επί του συνολικού αριθμού των ειδών της χώρας	
			Κτίσματα (εξαιρουμένων των κατοικιών) και βοηθητικές κατασκευές	0: Καμία νόμιμη κατασκευή εντός της συγκεκριμένων εκτάσεων πρασίνου	26D
1: Έως 3 νόμιμες κατασκευές εντός της συγκεκριμένων εκτάσεων πρασίνου					

	που σχετίζονται με τη συγκεκριμένη εγγραφή	2: Έως 7 νόμιμες κατασκευές εντός των συγκεκριμένων εκτάσεων πρασίνου	26E
		3: Έως 10 νόμιμες κατασκευές εντός των συγκεκριμένων εκτάσεων πρασίνου	
		4: Πάνω από 10 νόμιμες κατασκευές εντός των συγκεκριμένων εκτάσεων πρασίνου	
	Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ	26E
		1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
		2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
		3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
	Αισθητική επίδραση στον τόπο και στο τοπίο	0: Καμία αισθητική επίδραση. Καλλιέργειες μη εμφανείς που δεν διαμορφώνουν τη μορφή του τόπου και το τοπίο	27A
		1: Μικρή αισθητική επίδραση, εμφανείς καλλιέργειες που η μορφή τους δεν επιδρά στη μορφή του τόπου και το τοπίο	
		2: Μέτρια αισθητική επίδραση. Καλλιέργειες εμφανείς που διαμορφώνουν μέρος του τοπίου και της μορφής του τόπου	
		3: Μεγάλη αισθητική επίδραση. Καλλιέργειες εμφανείς που το τοπίο και η μορφή του τοπίου συνδέονται άμεσα με αυτές	
		4: Μέγιστη αισθητική επίδραση. Τοπίο και τόπος διαμορφωμένα βάσει των καλλιεργειών	
	Βαθμός διατήρησης	0: Πλήρως κατεστραμμένη ή αποψιλωμένη έκταση	27B
		1: Έκταση με εκτενείς καταστροφές που διατηρεί τμήμα της (ποσοστό 1-29%)	
		2: Έκταση με εκτενείς καταστροφές που διατηρεί τμήμα της (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)	
		3: Έκταση με μικρές καταστροφές ή μπαζώματα (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής)	
	Κτίσματα (εξαιρουμένων των κατοικιών) και βοηθητικές κατασκευές που σχετίζονται με τη συγκεκριμένη εγγραφή	0: Καμία νόμιμη κατασκευή εντός της συγκεκριμένων εκτάσεων πρασίνου	27C
		1: Έως 3 νόμιμες κατασκευές εντός της συγκεκριμένων εκτάσεων πρασίνου	
2: Έως 7 νόμιμες κατασκευές εντός των συγκεκριμένων εκτάσεων πρασίνου			
3: Έως 10 νόμιμες κατασκευές εντός των συγκεκριμένων εκτάσεων πρασίνου			
4: Πάνω από 10 νόμιμες κατασκευές εντός των συγκεκριμένων εκτάσεων πρασίνου			
Σύνδεση με παραδοσιακές καλλιέργειες	0: Καμία σύνδεση με παραδοσιακές καλλιέργειες του τόπου	27D	
	1: Χρήση 1-5 παλαιότερων παραδοσιακών καλλιεργειών του τόπου		
	2: Χρήση 5-10 παλαιότερων παραδοσιακών καλλιεργειών του τόπου		
	3: Χρήση 10-15 παλαιότερων παραδοσιακών καλλιεργειών του τόπου		
	4: Χρήση 15-20 παλαιότερων παραδοσιακών καλλιεργειών του τόπου		
	0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ	27E	
	1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας		

3. Άλλες εκμεταλλεύσιμες εκτάσεις (για Κτηνοτροφία-Μελισσοκομία-Ιχθυοκαλλιέργειες-Πτηνοτροφία κλπ.) (Καταγράφονται ανα κατηγορία συνολικά)	Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	<p>2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας</p> <p>3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας</p> <p>4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)</p>	
	Αισθητική επίδραση στον τόπο και στο τοπίο	<p>0: Καμία αισθητική επίδραση. Εκτάσεις πλήρως κατεστραμμένες</p> <p>1: Μικρή αισθητική επίδραση. Εκτάσεις που δεν διαμορφώνει τοπίο, σε μεγάλο βαθμό κατεστραμμένες</p> <p>2: Μέτρια αισθητική επίδραση. Εκτάσεις πρόσφατα δημιουργούμενες ή σχετικά κατεστραμμένες</p> <p>3: Μεγάλη αισθητική επίδραση. Εκτάσεις που προϋπάρχουν και διατηρούνται, αλλά δεν διαμορφώνουν τη συνολική εικόνα του τόπου (σε απόσταση από αυτό ή με μικρές τροποποιήσεις της αρχικής τους μορφής)</p> <p>4: Μέγιστη αισθητική επίδραση. Εκτάσεις που προϋπάρχουν και διατηρούνται και αισθητικά διαμορφώνουν και καθορίζουν τη συνολική εικόνα του τόπου</p>	28A
	Βαθμός διατήρησης	<p>0: Πλήρως κατεστραμμένη ή αποψιλωμένη έκταση</p> <p>1: Έκταση με εκτενείς καταστροφές που διατηρεί τμήμα της (ποσοστό 1-29%)</p> <p>2: Έκταση με εκτενείς καταστροφές που διατηρεί τμήμα της (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)</p> <p>3: Έκταση με μικρές καταστροφές ή μαζώματα (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής)</p> <p>4: Έκταση πλήρως διατηρημένη (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)</p>	28B
	Κτίσματα (εξαιρουμένων των κατοικιών) και βοηθητικές κατασκευές που σχετίζονται με τη συγκεκριμένη εγγραφή	<p>0: Καμία νόμιμη κατασκευή εντός της συγκεκριμένων εκτάσεων</p> <p>1: Έως 3 νόμιμες κατασκευές εντός της συγκεκριμένων εκτάσεων</p> <p>2: Έως 7 νόμιμες κατασκευές εντός των συγκεκριμένων εκτάσεων</p> <p>3: Έως 10 νόμιμες κατασκευές εντός των συγκεκριμένων εκτάσεων</p> <p>4: Πάνω από 10 νόμιμες κατασκευές εντός των συγκεκριμένων εκτάσεων</p>	28C
	Βαθμός μοναδικότητας	<p>0: Κοινότυπες εκτάσεις πρασίνου, με είδη (πτηνά, μελίτσια κλπ.) όμοια σε ποσοστό 80-100% επί του συνολικού αριθμού των ειδών της χώρας</p> <p>1: Μερικώς κοινότυπες εκτάσεις πρασίνου, με είδη (πτηνά, μελίτσια κλπ.) όμοια σε ποσοστό 60-79% επί του συνολικού αριθμού των ειδών της χώρας</p> <p>2: Λιγότερο κοινότυπες εκτάσεις πρασίνου, με είδη (πτηνά, μελίτσια κλπ.) όμοια σε ποσοστό 40-59% επί του συνολικού αριθμού ειδών της χώρας</p> <p>3: Πρωτότυπες εκτάσεις πρασίνου, με είδη (πτηνά, μελίτσια κλπ.) όμοια σε ποσοστό 20-39% επί του συνολικού αριθμού ειδών της χώρας</p> <p>4: Μοναδικό δίκτυο εκτάσεων πρασίνου, με είδη (πτηνά, μελίτσια κλπ.) όμοια σε ποσοστό 0-19% επί του συνολικού αριθμού των ειδών της χώρας</p>	28D
	Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	<p>0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ</p> <p>1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας</p> <p>2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας</p> <p>3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας</p>	28E

	4. Δασικές εκτάσεις (καταγράφονται συνολικά)	Αισθητική επίδραση στον τόπο και στο τοπίο	4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)	29A
			0: Καμία αισθητική επίδραση. Δασικές εκτάσεις πλήρως καμένες ή αποψιλωμένες	
			1: Μικρή αισθητική επίδραση. Δασικές εκτάσεις πρασίνου που δεν διαμορφώνει τοπίο, σε μεγάλο βαθμό καμένες και αποψιλωμένες	
			2: Μέτρια αισθητική επίδραση. Δασικές εκτάσεις πρασίνου πρόσφατα δημιουργούμενες ή σχετικά παρατημένες ή καταστραμμένες (αποψίλωση, πυρκαγιά)	
			3: Μεγάλη αισθητική επίδραση. Δασικές εκτάσεις πρασίνου που προϋπάρχουν και διατηρούνται, αλλά δεν διαμορφώνουν τη συνολική εικόνα του τόπου (σε απόσταση από αυτό ή με μικρές τροποποιήσεις της αρχικής τους μορφής)	
		Βαθμός διατήρησης	4: Μέγιστη αισθητική επίδραση. Δασικές εκτάσεις πρασίνου που προϋπάρχουν και διατηρούνται και αισθητικά διαμορφώνουν και καθορίζουν τη συνολική εικόνα του τόπου	29B
			0: Πλήρως κατεστραμμένη ή αποψιλωμένη έκταση	
			1: Έκταση με εκτενείς καταστροφές που διατηρεί τμήμα της (ποσοστό 1-29%)	
			2: Έκταση με εκτενείς καταστροφές που διατηρεί τμήμα της (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)	
			3: Έκταση με μικρές καταστροφές ή μπαζώματα (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής)	
		Κτίσματα (εξαιρουμένων των κατοικιών) και βοηθητικές κατασκευές που σχετίζονται με τη συγκεκριμένη εγγραφή	4: Έκταση πλήρως διατηρημένη (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)	29C
			0: Καμία νόμιμη κατασκευή εντός της συγκεκριμένων εκτάσεων	
			1: Έως 3 νόμιμες κατασκευές εντός της συγκεκριμένων εκτάσεων	
			2: Έως 7 νόμιμες κατασκευές εντός των συγκεκριμένων εκτάσεων	
			3: Έως 10 νόμιμες κατασκευές εντός των συγκεκριμένων εκτάσεων	
Βαθμός μοναδικότητας	4: Πάνω από 10 νόμιμες κατασκευές εντός των συγκεκριμένων εκτάσεων	29D		
	0: Κοινότυπες δασικές εκτάσεις, με είδη βλάστησης όμοια σε ποσοστό 80-100% επί του συνολικού αριθμού των ειδών της χώρας			
	1: Μερικώς κοινότυπες δασικές εκτάσεις, με είδη βλάστησης όμοια σε ποσοστό 60-79% επί του συνολικού αριθμού των ειδών της χώρας			
	2: Λιγότερο κοινότυπες δασικές εκτάσεις, με είδη βλάστησης όμοια σε ποσοστό 40-59% επί του συνολικού αριθμού ειδών της χώρας			
	3: Πρωτότυπες δασικές εκτάσεις, με είδη βλάστησης όμοια σε ποσοστό 20-39% επί του συνολικού αριθμού ειδών της χώρας			
Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	4: Μοναδικό δίκτυο δασικών εκτάσεων, με είδη βλάστησης όμοια σε ποσοστό 0-19% επί του συνολικού αριθμού των ειδών της χώρας	29E		
	0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ			
	1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας			
	2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας			
			3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	

	5. Άγονες εκτάσεις (καταγράφονται συνολικά)	Αισθητική επίδραση στον τόπο και στο τοπίο	4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)	30A
			0: Καμία αισθητική επίδραση. Άγονες εκτάσεις πλήρως καμένες ή αποψιλωμένες	
			1: Μικρή αισθητική επίδραση. Άγονες εκτάσεις πρασίνου που δεν διαμορφώνει τοπίο, σε μεγάλο βαθμό καμένες και αποψιλωμένες	
			2: Μέτρια αισθητική επίδραση. Άγονες εκτάσεις πρασίνου πρόσφατα δημιουργούμενες ή σχετικά παρατημένες ή καταστραμμένες (αποψίλωση, τυρκαγιά)	
			3: Μεγάλη αισθητική επίδραση. Άγονες εκτάσεις πρασίνου που προϋπάρχουν και διατηρούνται, αλλά δεν διαμορφώνουν τη συνολική εικόνα του τόπου (σε απόσταση από αυτό ή με μικρές τροποποιήσεις της αρχικής τους μορφής)	
		Βαθμός διατήρησης	4: Μέγιστη αισθητική επίδραση. Άγονες εκτάσεις πρασίνου που προϋπάρχουν και διατηρούνται και αισθητικά διαμορφώνουν και καθορίζουν τη συνολική εικόνα του τόπου	30B
			0: Πλήρως κατεστραμμένη ή αποψιλωμένη έκταση	
			1: Έκταση με εκτενείς καταστροφές που διατηρεί τμήμα της (ποσοστό 1-29%)	
			2: Έκταση με εκτενείς καταστροφές που διατηρεί τμήμα της (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)	
			3: Έκταση με μικρές καταστροφές ή μπαζώματα (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής)	
		Κτίσματα (εξαιρουμένων των κατοικιών) και βοηθητικές κατασκευές που σχετίζονται με τη συγκεκριμένη εγγραφή	4: Έκταση πλήρως διατηρημένη (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)	30C
			0: Καμία νόμιμη κατασκευή εντός της συγκεκριμένων εκτάσεων	
			1: Έως 3 νόμιμες κατασκευές εντός της συγκεκριμένων εκτάσεων	
			2: Έως 7 νόμιμες κατασκευές εντός των συγκεκριμένων εκτάσεων	
			3: Έως 10 νόμιμες κατασκευές εντός των συγκεκριμένων εκτάσεων	
		Βαθμός μοναδικότητας	4: Πάνω από 10 νόμιμες κατασκευές εντός των συγκεκριμένων εκτάσεων	30D
			0: Κοινότυπες άγονες εκτάσεις, με είδη βλάστησης όμοια σε ποσοστό 80-100% επί του συνολικού αριθμού των ειδών της χώρας	
			1: Μερικώς κοινότυπες άγονες εκτάσεις, με είδη βλάστησης όμοια σε ποσοστό 60-79% επί του συνολικού αριθμού των ειδών της χώρας	
			2: Λιγότερο κοινότυπες άγονες εκτάσεις, με είδη βλάστησης όμοια σε ποσοστό 40-59% επί του συνολικού αριθμού ειδών της χώρας	
			3: Πρωτότυπες άγονες εκτάσεις, με είδη βλάστησης όμοια σε ποσοστό 20-39% επί του συνολικού αριθμού ειδών της χώρας	
Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	4: Μοναδικό δίκτυο άγονων εκτάσεων, με είδη βλάστησης όμοια σε ποσοστό 0-19% επί του συνολικού αριθμού των ειδών της χώρας	30E		
	0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ			
	1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας			
	2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας			
			3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	

	6.Ελάσσονα δομημένα στοιχεία (ξωκκλήσια, γεφύρια, καμίνια, φούρνοι, ξερολιθιά, αλώνια, πατητήρια, βρύσες, πηγάδια κλπ.)	Παλαιότητα	4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)	31A
			0: Δημιουργήθηκε από το 2010 και μετά	
			1: Δημιουργήθηκε από το 1990-2009	
			2: Δημιουργήθηκε από το 1960-1989	
			3: Δημιουργήθηκε από το 1930-1959	
		4: Δημιουργήθηκε πριν το 1930		
		Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας	0: Κανένας βαθμός αισθητικής (αλλοιωμένο ή τροποποιημένο ελάσσων στοιχείο χωρίς ιδιαίτερη μορφή και μοναδικά χαρακτηριστικά)	31B
			1: Μικρός βαθμός αισθητικής (αλλοιωμένο ή τροποποιημένο ελάσσων στοιχείο, με μικρό ενδιαφέρον μορφής και ιδιαίτερων χαρακτηριστικών)	
			2: Μέτριος βαθμός αισθητικής (αυθεντικό ελάσσων στοιχείο που δημιουργεί μια ιδιαίτερη μορφή και χαρακτηριστικά αλλά είναι έχει υποστεί τροποποιήσεις ή αλλοιώσεις)	
			3: Μεγάλος βαθμός αισθητικής (διατηρημένο ελάσσων στοιχείο που δημιουργεί μια ιδιαίτερη μορφή και χαρακτηριστικά αλλά είναι κοινότυπο)	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ	31C
			1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
			2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
			3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
Βαθμός λειτουργικότητας	0: Δεν λειτουργεί, ανενεργό σε χρήση ή πλέον άχρηστο	31D		
	1: Λειτουργεί σε μικρό βαθμό, περιοδική χρήση			
	2: Λειτουργεί αλλά δεν χρησιμοποιείται συχνά			
	3: Λειτουργεί και χρησιμοποιείται σε εβδομαδιαία περίοδο			
Βαθμός διατήρησης	4: Λειτουργεί και χρησιμοποιείται καθημερινά	31E		
	0: Πλήρως κατεστραμμένη εγγραφή			
	1: Κακή κατάσταση (με εκτενείς φθορές)			
	2: Μέτρια κατάσταση (με σημαντικές φθορές)			
	3: Καλή κατάσταση (με μικρές μη σημαντικές φθορές)	32A		
			4: Άριστη κατάσταση (χωρίς φθορές)	
			Παλαιότητα	0: Δημιουργήθηκε από το 2010 και μετά
				1: Δημιουργήθηκε από το 1990-2009
2: Δημιουργήθηκε από το 1960-1989				
3: Δημιουργήθηκε από το 1930-1959				
Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας	4: Δημιουργήθηκε πριν το 1930	32B		
	0: Κανένας βαθμός αισθητικής (αλλοιωμένη ή τροποποιημένη εγγραφή χωρίς ιδιαίτερη μορφή και μοναδικά χαρακτηριστικά)			
	1: Μικρός βαθμός αισθητικής (αλλοιωμένη ή τροποποιημένη εγγραφή, με μικρό ενδιαφέρον μορφής και ιδιαίτερων χαρακτηριστικών)			
	2: Μέτριος βαθμός αισθητικής (αυθεντική εγγραφή στοιχείο που δημιουργεί μια ιδιαίτερη μορφή και χαρακτηριστικά αλλά είναι έχει υποστεί τροποποιήσεις ή αλλοιώσεις)			
3: Μεγάλος βαθμός αισθητικής (διατηρημένη εγγραφή που δημιουργεί μια ιδιαίτερη μορφή και χαρακτηριστικά αλλά είναι κοινότυπο)				

		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	4: Ξεχωριστή αισθητική (διατηρημένη εγγραφή με ιδιαίτερη μορφή και μοναδικά χαρακτηριστικά)	32C
			0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ	
			1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
			2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
			3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
		Βαθμός λειτουργικότητας	0: Δεν λειτουργεί, ανενεργό σε χρήση ή πλέον άχρηστο	32D
			1: Λειτουργεί σε μικρό βαθμό, περιοδική χρήση	
			2: Λειτουργεί αλλά δεν χρησιμοποιείται συχνά	
			3: Λειτουργεί και χρησιμοποιείται σε εβδομαδιαία περίοδο	
		Βαθμός διατήρησης	0: Πλήρως κατεστραμμένη εγγραφή	32E
			1: Κακή κατάσταση (με εκτενείς φθορές)	
			2: Μέτρια κατάσταση (με σημαντικές φθορές)	
3: Καλή κατάσταση (με μικρές μη σημαντικές φθορές)				
3. Δομημένο κέλυφος	1.Κτηριακά σύνολα και στοιχεία εκτός των μνημείων και των χαρακτηρισμένων κτηρίων (καταγράφονται συνολικά) (*με τον όρο εγγραφή συγκαταλέγονται όλες οι κατηγορίες)	Βαθμός διατήρησης αρχικών κτισμάτων ή στοιχείων	0: Ποσοστό 0-10% διατήρησης αρχικών κτισμάτων	33A
			1: Ποσοστό 11-20% διατήρησης αρχικών κτισμάτων	
			2: Ποσοστό 21-40% διατήρησης αρχικών κτισμάτων	
			3: Ποσοστό 41-70% διατήρησης αρχικών κτισμάτων	
		Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας	0: Κανένας βαθμός αισθητικής (αλλοιωμένη ή τροποποιημένη εγγραφή χωρίς ιδιαίτερη μορφή και μοναδικά χαρακτηριστικά)	33B
			1: Μικρός βαθμός αισθητικής (αλλοιωμένη ή τροποποιημένη εγγραφή, με μικρό ενδιαφέρον μορφής και ιδιαίτερων χαρακτηριστικών)	
			2: Μέτριος βαθμός αισθητικής (αυθεντική εγγραφή στοιχείο που δημιουργεί μια ιδιαίτερη μορφή και χαρακτηριστικά αλλά είναι έχει υποστεί τροποποιήσεις ή αλλοιώσεις)	
			3: Μεγάλος βαθμός αισθητικής (διατηρημένη εγγραφή που δημιουργεί μια ιδιαίτερη μορφή και χαρακτηριστικά αλλά είναι κοινότυπο)	
		Βαθμός σύνδεσης με τη φυσιογνωμία του τόπου	4: Ξεχωριστή αισθητική (διατηρημένη εγγραφή με ιδιαίτερη μορφή και μοναδικά χαρακτηριστικά)	33C
			0: Καμία σύνδεση με την φυσιογνωμία του τόπου. Νεότερα κτήρια	
			1: Μικρή σύνδεση με την φυσιογνωμία του τόπου. Νεότερα κτήρια και παλαιότερα κτήρια που δεν διαμορφώνουν την ταυτότητα του τόπου	
			2: Μέτρια σύνδεση με την φυσιογνωμία του τόπου. Νεότερα κτήρια που προσπαθούν να ακολουθήσουν την μορφή των παλιών και παλαιότερα κτήρια σε μικρότερο βαθμό, που δεν διαμορφώνουν την συνολική του αντιληπτική εικόνα	
			3: Μεγάλη σύνδεση με τη φυσιογνωμία του τόπου. Παλαιότερα κτήρια ή νεότερα κτήρια σε σχεδόν ίσα ποσοστά ή περισσότερα νεότερα που ακολουθούν την μορφή παλαιότερων και διαμορφώνουν μια συνολική αντιληπτική εικόνα για το τόπο (του προσδίδουν μια ταυτότητα)	

2.Κηρυγμένα μνημεία (κτήρια, κάστρα, πύργοι, φάρoi, φράγματα κλπ.) (καταγράφονται συνολικά) (*με τον όρο εγγραφή συγκαταλέγονται όλες οι κατηγορίες)	Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	4: Μέγιστη σύνδεση με τη φυσιογνωμία του τόπου. Παλαιότερα κτήρια στο μεγαλύτερο ποσοστό που διαμορφώνουν μια συνολική αντιληπτική εικόνα για το τόπο (του προσδίδουν μια ταυτότητα)	33D
		0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ	
		1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
		2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
		3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
	Βαθμός συμβατών αποκαταστάσεων	4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)	33E
		0: Από 0-5 συμβατές αποκαταστάσεις κτηρίων	
		1: Από 6-10 συμβατές αποκαταστάσεις κτηρίων	
		2: Από 11-20 συμβατές αποκαταστάσεις κτηρίων	
		3: Από 21-30 συμβατές αποκαταστάσεις κτηρίων	
	Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας	4: Πάνω από 30 συμβατές αποκαταστάσεις κτηρίων	34A
		0: Κανένας βαθμός αισθητικής (αλλοιωμένη ή τροποποιημένη εγγραφή χωρίς ιδιαίτερη μορφή και μοναδικά χαρακτηριστικά)	
		1: Μικρός βαθμός αισθητικής (αλλοιωμένη ή τροποποιημένη εγγραφή, με μικρό ενδιαφέρον μορφής και ιδιαίτερων χαρακτηριστικών)	
		2: Μέτριος βαθμός αισθητικής (αυθεντική εγγραφή στοιχείο που δημιουργεί μια ιδιαίτερη μορφή και χαρακτηριστικά αλλά είναι έχει υποστεί τροποποιήσεις ή αλλοιώσεις)	
		3: Μεγάλος βαθμός αισθητικής (διατηρημένη εγγραφή που δημιουργεί μια ιδιαίτερη μορφή και χαρακτηριστικά αλλά είναι κοινότυπο)	
Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	4: Ξεχωριστή αισθητική (διατηρημένη εγγραφή με ιδιαίτερη μορφή και μοναδικά χαρακτηριστικά)	34B	
	0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ		
	1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας		
	2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας		
	3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας		
Βαθμός μοναδικότητας	4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)	34C	
	0: Κοινότυπα μνημεία, που συναντώνται πανομοιότυπα στον τόπο και που έχει υποστεί τροποποιήσεις ή αλλοιώσεις ή είναι νεότερο		
	1: Κοινότυπα μνημεία, που συναντώνται πανομοιότυπα στον τόπο, αλλά δεν έχει υποστεί τροποποιήσεις ή αλλοιώσεις		
	2: Μνημεία, με ιδιαίτερη τεχνική και μορφή που έχει υποστεί τροποποιήσεις ή αλλοιώσεις		
	3: Μνημεία, με ιδιαίτερη τεχνική και μορφή που όμως συναντώνται και αλλού στον τόπο		
Υπαρξη Μνημείων διεθνούς εμβέλειας	4: Μνημεία, με ιδιαίτερη τεχνική και μορφή που δεν συναντώνται αλλού στον τόπο	34D	
	0: Μνημείο, χωρίς κάποια ιδιαίτερη σημαντικότητα για τον τόπο, κοινότυπο		
	1: Μνημείο με τοπική εμβέλεια, αλλά πανομοιότυπο		
	2: Μνημείο με ιδιαίτερη σημαντικότητα σε τοπική εμβέλεια		
	3: Μνημείο με ιδιαίτερη σημαντικότητα σε εθνική εμβέλεια		
Κατάσταση κελυφών	4: Μνημείο UNESCO ή μνημείο με διεθνή εμβέλεια	34E	
0: Ερείπιο			

3.Πολεοδομικά στοιχεία (τείχη, πύλες κλπ.) (καταγράφονται συνολικά) (*με τον όρο εγγραφή συγκαταλέγονται όλες οι κατηγορίες)			<p>1: Κακή κατάσταση (με εμφανείς στατικές φθορές, που απαιτούν σημαντικές επεμβάσεις)</p> <p>2: Μέτρια κατάσταση (με εμφανείς στατικές φθορές, που απαιτούν ήπιες επεμβάσεις)</p> <p>3: Καλή κατάσταση (μικρές τοπικές μη στατικές φθορές σε επιφανειακό επίπεδο)</p> <p>4: Άριστη κατάσταση (χωρίς φθορές)</p>		
	Βαθμός μοναδικότητας	<p>0: Κοινότυπα πολεοδομικά στοιχεία, που συναντώνται πανομοιότυπα στον τόπο και που έχουν υποστεί τροποποιήσεις ή αλλοιώσεις ή είναι νεότερο</p> <p>1: Κοινότυπα αρχιτεκτονικά στοιχεία, που συναντώνται πανομοιότυπα στον τόπο, αλλά δεν έχουν υποστεί τροποποιήσεις ή αλλοιώσεις</p> <p>2: Πολεοδομικά στοιχεία με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)</p> <p>3: Πολεοδομικά στοιχεία, με ιδιαίτερη τεχνική και μορφή που όμως συναντώνται και αλλού στον τόπο</p> <p>4: Πολεοδομικά στοιχεία, με ιδιαίτερη τεχνική και μορφή που δεν συναντώνται αλλού στον τόπο</p>	35A		
		Βαθμός διατήρησης	<p>0: Πλήρως κατεστραμμένα πολεοδομικά στοιχεία</p> <p>1: Πολεοδομικά στοιχεία με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 1-29%)</p> <p>2: Πολεοδομικά στοιχεία με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)</p> <p>3: Πολεοδομικά στοιχεία με μικρές καταστροφές (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής)</p> <p>4: Πολεοδομικά στοιχεία πλήρως διατηρημένα (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)</p>	35B	
			Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	<p>0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ</p> <p>1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας</p> <p>2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας</p> <p>3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας</p> <p>4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)</p>	35C
				Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας	<p>0: Κανένας βαθμός αισθητικής (αλλοιωμένα ή τροποποιημένα πολεοδομικά στοιχεία χωρίς ιδιαίτερη μορφή και μοναδικά χαρακτηριστικά)</p> <p>1: Μικρός βαθμός αισθητικής (αλλοιωμένα ή τροποποιημένα πολεοδομικά στοιχεία, με μικρό ενδιαφέρον μορφής και ιδιαίτερων χαρακτηριστικών)</p> <p>2: Μέτριος βαθμός αισθητικής (αυθεντικά πολεοδομικά στοιχεία που δημιουργούν μια ιδιαίτερη μορφή και χαρακτηριστικά αλλά έχουν υποστεί τροποποιήσεις ή αλλοιώσεις)</p> <p>3: Μεγάλος βαθμός αισθητικής (αυθεντικά πολεοδομικά στοιχεία που δημιουργεί μια ιδιαίτερη μορφή και χαρακτηριστικά αλλά είναι κοινότυπα)</p> <p>4: Ξεχωριστή αισθητική (αυθεντικά πολεοδομικά στοιχεία με ιδιαίτερη μορφή και μοναδικά χαρακτηριστικά)</p>
	Σημασία του αρχιτεκτονικού στοιχείου για το κτήριο				<p>0: Πολεοδομικά στοιχεία, μη λειτουργικά και αισθητικά</p> <p>1: Πολεοδομικά στοιχεία χωρίς ιδιαίτερη μορφή και τεχνική που έχουν μικρή σημασία για τη συνολική εικόνα του οικισμού</p>

4. Αρχιτεκτονικά στοιχεία κτηρίων (καταγράφονται συνολικά) (*με τον όρο εγγραφή συγκαταλέγονται όλες οι κατηγορίες)			<p>2: Πολεοδομικά στοιχεία με ιδιαίτερη μορφή και τεχνική που αποδίδουν αξία στη συνολική εικόνα του οικισμού</p> <p>3: Πολεοδομικά στοιχεία, με ιδιαίτερη μορφή και τεχνική που διαμορφώνουν σε μεγάλο μέρος τη συνολική εικόνα του οικισμού</p> <p>4: Πολεοδομικά στοιχεία με μοναδική μορφή και τεχνική που διαμορφώνουν τη συνολική εικόνα του οικισμού</p>					
	Βαθμός μοναδικότητας		<p>0: Κοινότυπα αρχιτεκτονικά στοιχεία, που συναντώνται πανομοιότυπα στον τόπο και που έχουν υποστεί τροποποιήσεις ή αλλοιώσεις ή είναι νεότερο</p> <p>1: Κοινότυπα αρχιτεκτονικά στοιχεία, που συναντώνται πανομοιότυπα στον τόπο, αλλά δεν έχουν υποστεί τροποποιήσεις ή αλλοιώσεις</p> <p>2: Αρχιτεκτονικά στοιχεία, με ιδιαίτερη τεχνική και μορφή που έχουν υποστεί τροποποιήσεις ή αλλοιώσεις</p> <p>3: Αρχιτεκτονικά στοιχεία, με ιδιαίτερη τεχνική και μορφή που όμως συναντώνται και αλλού στον τόπο</p> <p>4: Αρχιτεκτονικά στοιχεία, με ιδιαίτερη τεχνική και μορφή που δεν συναντώνται αλλού στον τόπο</p>	36A				
			Βαθμός διατήρησης		<p>0: Πλήρως κατεστραμμένα αρχιτεκτονικά στοιχεία</p> <p>1: Αρχιτεκτονικά στοιχεία με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 1-29%)</p> <p>2: Αρχιτεκτονικά στοιχεία με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)</p> <p>3: Αρχιτεκτονικά στοιχεία με μικρές καταστροφές (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής)</p> <p>4: Αρχιτεκτονικά στοιχεία πλήρως διατηρημένα (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)</p>	36B		
					Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		<p>0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ</p> <p>1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας</p> <p>2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας</p> <p>3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας</p> <p>4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)</p>	36C
							Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας	
	Σημασία του αρχιτεκτονικού στοιχείου για τον οικισμό							

			2: Αρχιτεκτονικά στοιχεία με ιδιαίτερη μορφή και τεχνική που αποδίδουν αξία στη συνολική εικόνα του κτηρίου, αλλά εμφανίζονται και σε άλλα κτήρια		
			3: Αρχιτεκτονικά στοιχεία, με ιδιαίτερη μορφή και τεχνική που διαμορφώνουν σε μεγάλο μέρος τη συνολική εικόνα του κτηρίου		
			4: Αρχιτεκτονικά στοιχεία με μοναδική μορφή και τεχνική που διαμορφώνουν τη συνολική εικόνα του κτηρίου		
	5. Μουσεία	Βαθμός μοναδικότητας εκθεμάτων		0: Κοινότυπα εκθέματα, που συναντώνται πανομοιότυπα στον τόπο και που έχει υποστεί τροποποιήσεις ή αλλοιώσεις ή είναι νεότερο	37A
				1: Κοινότυπα εκθέματα, που συναντώνται πανομοιότυπα στον τόπο, αλλά δεν έχει υποστεί τροποποιήσεις ή αλλοιώσεις	
				2: Εκθέματα, με ιδιαίτερη τεχνική και μορφή που έχει υποστεί τροποποιήσεις ή αλλοιώσεις	
				3: Εκθέματα, με ιδιαίτερη τεχνική και μορφή που όμως συναντώνται και αλλού στον τόπο	
				4: Εκθέματα, με ιδιαίτερη τεχνική και μορφή που δεν συναντώνται αλλού στον τόπο	
		Βαθμός διατήρησης		0: Πλήρως κατεστραμμένο μουσείο	37B
				1: Μουσείο με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 1-29%)	
				2: Μουσείο με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)	
				3: Μουσείο με μικρές καταστροφές (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής)	
		Ανάπτυξη σχέσεων και κοινωνικών δικτύων μεταξύ μονάδων		0: Μουσείο με τοπική ανάπτυξη, όχι γνωστό στον ευρύτερο τόπο	37C
				1: Μουσείο με τοπική ανάπτυξη, που προβάλλεται στον τόπο	
				2: Μουσείο με τοπική ανάπτυξη που είναι σημαντικό για το τόπο και έχει συνδέσεις και με άλλα μουσεία της χώρας	
				3: Μουσείο με υπερτοπική ανάπτυξη που είναι σημαντικό για το τόπο και έχει συνδέσεις και με άλλα μουσεία της χώρας	
		Παλαιότητα εκθεμάτων (αξιολογείται το παλαιότερο έκθεμα)		0: Δημιουργήθηκαν από το 2010 και μετά	37D
				1: Δημιουργήθηκαν από το 1990-2009	
				2: Δημιουργήθηκαν από το 1960-1989	
				3: Δημιουργήθηκαν από το 1930-1959	
Βαθμός σύνδεσης με προσωπικότητες του τόπου		0: Καμία σύνδεση με προσωπικότητες του τόπου	37E		
		1: Σύνδεση με 1 προσωπικότητα του τόπου			
		2: Σύνδεση με 2-5 προσωπικότητες του τόπου			
		3: Σύνδεση με 6-10 προσωπικότητες του τόπου			
6. Εκπαιδευτικά κτήρια	Βαθμός μοναδικότητας		0: Κοινότυπο εκπαιδευτικό κτήριο, που συναντώνται πανομοιότυπα στον τόπο και που έχει υποστεί τροποποιήσεις ή αλλοιώσεις ή είναι νεότερο	38A	
			1: Κοινότυπο εκπαιδευτικό κτήριο, που συναντώνται πανομοιότυπα στον τόπο, αλλά δεν έχει υποστεί τροποποιήσεις ή αλλοιώσεις		

		2: Εκπαιδευτικό κτήριο, με ιδιαίτερη τεχνική και μορφή που έχει υποστεί τροποποιήσεις ή αλλοιώσεις	
		3: Εκπαιδευτικό κτήριο, με ιδιαίτερη τεχνική και μορφή που όμως συναντώνται και αλλού στον τόπο	
		4: Εκπαιδευτικό κτήριο, με ιδιαίτερη τεχνική και μορφή που δεν συναντώνται αλλού στον τόπο	
	Αριθμός αντικειμένων που σχετίζονται με την συγκεκριμένη εγγραφή	0: Κανένα αντικείμενο	38B
		1: Αντικείμενα που προέρχονται από τον τόπο και σχετίζονται με το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό κτήριο σε ποσοστό 0-20%	
		2: Αντικείμενα που προέρχονται από τον τόπο και σχετίζονται με το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό κτήριο σε ποσοστό 21-50%	
		3: Αντικείμενα που προέρχονται από τον τόπο και σχετίζονται με το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό κτήριο σε ποσοστό 51-75%	
	Βαθμός διατήρησης	4: Αντικείμενα που προέρχονται από τον τόπο και σχετίζονται με το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό κτήριο σε ποσοστό 75-100%	38C
		0: Πλήρως κατεστραμμένο εκπαιδευτικό κτήριο	
		1: Εκπαιδευτικό κτήριο με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 1-29%)	
		2: Εκπαιδευτικό κτήριο με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)	
		3: Εκπαιδευτικό κτήριο με μικρές καταστροφές (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής)	
	4: Εκπαιδευτικό κτήριο πλήρως διατηρημένο (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)		
	Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ	38D
1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας			
2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας			
3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας			
Βαθμός σύνδεσης με προσωπικότητες του τόπου	4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)	38E	
	0: Καμία σύνδεση με προσωπικότητες του τόπου		
	1: Σύνδεση με 1 προσωπικότητα του τόπου		
	2: Σύνδεση με 2-5 προσωπικότητες του τόπου		
7.Κτήρια πολιτισμού (θέατρα, πνευματικά κέντρα κλπ.)	Βαθμός μοναδικότητας	3: Σύνδεση με 6-10 προσωπικότητες του τόπου	39A
		4: Σύνδεση με πάνω από 10 προσωπικότητες του τόπου ή με μια από τις σημαντικότερες προσωπικότητες ενός τόπου	
		0: Κοινότυπο κτήριο πολιτισμού, που συναντώνται πανομοιότυπα στον τόπο και που έχει υποστεί τροποποιήσεις ή αλλοιώσεις ή είναι νεότερο	
		1: Κοινότυπο κτήριο πολιτισμού, που συναντώνται πανομοιότυπα στον τόπο, αλλά δεν έχει υποστεί τροποποιήσεις ή αλλοιώσεις	
	Βαθμός διατήρησης	2: Κτήριο πολιτισμού, με ιδιαίτερη τεχνική και μορφή που έχει υποστεί τροποποιήσεις ή αλλοιώσεις	39B
		3: Κτήριο πολιτισμού, με ιδιαίτερη τεχνική και μορφή που όμως συναντώνται και αλλού στον τόπο	
		4: Κτήριο πολιτισμού, με ιδιαίτερη τεχνική και μορφή που δεν συναντώνται αλλού στον τόπο	
	0: Πλήρως κατεστραμμένο πολιτιστικό κτήριο		
	1: Πολιτιστικό κτήριο με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 1-29%)		

		2: Πολιτιστικό κτήριο με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)	39C
		3: Πολιτιστικό κτήριο με μικρές καταστροφές (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής)	
		4: Πολιτιστικό κτήριο πλήρως διατηρημένο (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)	
	Ανάπτυξη σχέσεων και κοινωνικών δικτύων μεταξύ μονάδων	0: Κτήριο πολιτισμού με τοπική ανάπτυξη, όχι γνωστό στον ευρύτερο τόπο	39C
		1: Κτήριο πολιτισμού με τοπική ανάπτυξη, που προβάλλεται στον τόπο	
		2: Κτήριο πολιτισμού με τοπική ανάπτυξη που είναι σημαντικό για το τόπο και έχει συνδέσεις και με άλλα μουσεία της χώρας	
		3: Κτήριο πολιτισμού με υπερτοπική ανάπτυξη που είναι σημαντικό για το τόπο και έχει συνδέσεις και με άλλα μουσεία της χώρας	
	Παλαιότητα	0: Δημιουργήθηκε από το 2010 και μετά	39D
		1: Δημιουργήθηκε από το 1990-2009	
		2: Δημιουργήθηκε από το 1960-1989	
		3: Δημιουργήθηκε από το 1930-1959	
	Βαθμός σύνδεσης με προσωπικότητες του τόπου	4: Δημιουργήθηκε πριν το 1930	39E
		0: Καμία σύνδεση με προσωπικότητες του τόπου	
		1: Σύνδεση με 1 προσωπικότητα του τόπου	
		2: Σύνδεση με 2-5 προσωπικότητες του τόπου	
	8.Στρατόπεδα	Βαθμός μοναδικότητας	3: Σύνδεση με 6-10 προσωπικότητες του τόπου
4: Σύνδεση με πάνω από 10 προσωπικότητες του τόπου ή με μια από τις σημαντικότερες προσωπικότητες ενός τόπου			
0: Κοινότυπο στρατόπεδο, που συναντώνται πανομοιότυπα στον τόπο και που έχει υποστεί τροποποιήσεις ή αλλοιώσεις ή είναι νεότερο			
1: Κοινότυπο στρατόπεδο, που συναντώνται πανομοιότυπα στον τόπο, αλλά δεν έχει υποστεί τροποποιήσεις ή αλλοιώσεις			
Αριθμός αντικειμένων που σχετίζονται με την συγκεκριμένη εγγραφή		2: Στρατόπεδο, με ιδιαίτερη τεχνική και μορφή που έχει υποστεί τροποποιήσεις ή αλλοιώσεις	40B
		3: Στρατόπεδο, με ιδιαίτερη τεχνική και μορφή που όμως συναντώνται και αλλού στον τόπο	
		4: Στρατόπεδο, με ιδιαίτερη τεχνική και μορφή που δεν συναντώνται αλλού στον τόπο	
		0: Κανένα αντικείμενο	
		1: Αντικείμενα που προέρχονται από τον τόπο και σχετίζονται με το συγκεκριμένο στρατόπεδο σε ποσοστό 0-20%	
Βαθμός διατήρησης		2: Αντικείμενα που προέρχονται από τον τόπο και σχετίζονται με το συγκεκριμένο στρατόπεδο σε ποσοστό 21-50%	40C
		3: Αντικείμενα που προέρχονται από τον τόπο και σχετίζονται με το συγκεκριμένο στρατόπεδο σε ποσοστό 51-75%	
		4: Αντικείμενα που προέρχονται από τον τόπο και σχετίζονται με το συγκεκριμένο στρατόπεδο σε ποσοστό 75-100%	
		0: Πλήρως κατεστραμμένο στρατόπεδο	

			1: Στρατόπεδο με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 1-29%)			
			2: Στρατόπεδο με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)			
			3: Στρατόπεδο με μικρές καταστροφές (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής)			
			4: Στρατόπεδο πλήρως διατηρημένο (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)			
	Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ		40D	
			1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας			
			2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας			
			3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας			
	Βαθμός σύνδεσης με προσωπικότητες του τόπου		0: Καμία σύνδεση με προσωπικότητες του τόπου		40E	
			1: Σύνδεση με 1 προσωπικότητα του τόπου			
			2: Σύνδεση με 2-5 προσωπικότητες του τόπου			
			3: Σύνδεση με 6-10 προσωπικότητες του τόπου			
	9.Βιομηχανικά κτήρια (κηρυγμένα)		Βιομηχανικός εξοπλισμός που συνδέεται με τη συγκεκριμένη εγγραφή		0: Κανένας εξοπλισμός	41A
					1: Εξοπλισμοί που προέρχονται από τον τόπο και σχετίζονται με το συγκεκριμένο βιομηχανικό κτήριο σε ποσοστό 0-20%	
					2: Εξοπλισμοί που προέρχονται από τον τόπο και σχετίζονται με το συγκεκριμένο βιομηχανικό κτήριο σε ποσοστό 21-50%	
					3: Εξοπλισμοί που προέρχονται από τον τόπο και σχετίζονται με το συγκεκριμένο βιομηχανικό κτήριο σε ποσοστό 51-75%	
		Εργαλεία και εξοπλισμός που διασώζονται εντός		0: Κανένα εργαλείο ή εξοπλισμός που να διασώζεται εντός του κτηρίου	41B	
				1: Από 1-5 εργαλεία ή εξοπλισμός που να διασώζονται εντός του κτηρίου		
				2: Από 6-10 εργαλεία ή εξοπλισμός που να διασώζονται εντός του κτηρίου		
				3: Από 11-15 εργαλεία ή εξοπλισμός που να διασώζονται εντός του κτηρίου		
		Βαθμός διατήρησης		4: Πάνω από 15 εργαλεία ή εξοπλισμός που να διασώζονται εντός του κτηρίου		
				0: Πλήρως κατεστραμμένο βιομηχανικό κτήριο	41C	
				1: Βιομηχανικό κτήριο με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 1-29%)		
				2: Βιομηχανικό κτήριο με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)		
		Βαθμός μοναδικότητας		3: Βιομηχανικό κτήριο με μικρές καταστροφές (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής)		41D
				4: Βιομηχανικό κτήριο πλήρως διατηρημένο (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)		
				0: Κοινότυπο βιομηχανικό κτήριο, που συναντώνται πανομοιότυπα στον τόπο και που έχει υποστεί τροποποιήσεις ή αλλοιώσεις ή είναι νεότερο		

			1: Κοινότυπο βιομηχανικό κτήριο, που συναντώνται πανομοιότυπα στον τόπο, αλλά δεν έχει υποστεί τροποποιήσεις ή αλλοιώσεις	41E
			2: Βιομηχανικό κτήριο, με ιδιαίτερη τεχνική και μορφή που έχει υποστεί τροποποιήσεις ή αλλοιώσεις	
			3: Βιομηχανικό κτήριο, με ιδιαίτερη τεχνική και μορφή που όμως συναντώνται και αλλού στον τόπο	
			4: Βιομηχανικό κτήριο, με ιδιαίτερη τεχνική και μορφή που δεν συναντώνται αλλού στον τόπο	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ	
			1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
			2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
			3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
	10.Κτήρια λαϊκού εμπορίου, εστίασης, εξυπηρέτησης και βιομηχανίας (μη κηρυγμένα)	Βαθμός μοναδικότητας	0: Κοινότυπο κτήριο, που συναντώνται πανομοιότυπα στον τόπο και που έχει υποστεί τροποποιήσεις ή αλλοιώσεις ή είναι νεότερο	42A
			1: Κοινότυπο κτήριο, που συναντώνται πανομοιότυπα στον τόπο, αλλά δεν έχει υποστεί τροποποιήσεις ή αλλοιώσεις	
			2: Κτήριο, με ιδιαίτερη τεχνική και μορφή που έχει υποστεί τροποποιήσεις ή αλλοιώσεις	
			3: Κτήριο, με ιδιαίτερη τεχνική και μορφή που όμως συναντώνται και αλλού στον τόπο	
		Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας	0: Κανένας βαθμός αισθητικής (αλλοιωμένο ή τροποποιημένο κτήριο χωρίς ιδιαίτερη μορφή και μοναδικά χαρακτηριστικά)	42B
			1: Μικρός βαθμός αισθητικής (αλλοιωμένο ή τροποποιημένο κτήριο, με μικρό ενδιαφέρον μορφής και ιδιαίτερων χαρακτηριστικών)	
			2: Μέτριος βαθμός αισθητικής (αυθεντικό κτήριο που δημιουργεί μια ιδιαίτερη μορφή και χαρακτηριστικά αλλά είναι έχει υποστεί τροποποιήσεις ή αλλοιώσεις)	
			3: Μεγάλος βαθμός αισθητικής (αυθεντικό κτήριο που δημιουργεί μια ιδιαίτερη μορφή και χαρακτηριστικά αλλά είναι κοινότυπο)	
		Βαθμός διατήρησης	0: Πλήρως κατεστραμμένο κτήριο	42C
			1: Κτήριο με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 1-29%)	
			2: Κτήριο με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)	
			3: Κτήριο με μικρές καταστροφές (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής)	
Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ	42D		
	1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας			
	2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας			
	3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας			
		4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)		

11.Περιοχές και Χώροι λατρείας (εκκλησίες, παρεκκλήσια, τζαμιά, τεμένη, κοιμητήρια)	Σύνδεση με προσωπικότητες του τόπου	0: Καμία σύνδεση με προσωπικότητες του τόπου	42E
		1: Σύνδεση με 1 προσωπικότητα του τόπου	
		2: Σύνδεση με 2-5 προσωπικότητες του τόπου	
		3: Σύνδεση με 6-10 προσωπικότητες του τόπου	
	Βαθμός διατήρησης	0: Πλήρως κατεστραμμένη εγγραφή	43A
		1: Κακή κατάσταση (με εκτενείς φθορές)	
		2: Μέτρια κατάσταση (με σημαντικές φθορές)	
		3: Καλή κατάσταση (με μικρές μη σημαντικές φθορές)	
	Βαθμός μοναδικότητας	0: Κτήριο με τοπική ανάπτυξη, όχι γνωστό στον ευρύτερο τόπο	43B
		1: Κτήριο με τοπική ανάπτυξη, που προβάλλεται στον τόπο	
		2: Κτήριο με τοπική ανάπτυξη που είναι σημαντικό για το τόπο και έχει συνδέσεις και με άλλους ιερούς χώρους της χώρας	
		3: Κτήριο με υπερτοπική ανάπτυξη που είναι σημαντικό για το τόπο και έχει συνδέσεις και με άλλους ιερούς χώρους της χώρας	
	Παλαιότητα	0: Δημιουργήθηκε από το 2010 και μετά	43C
		1: Δημιουργήθηκε από το 1990-2009	
		2: Δημιουργήθηκε από το 1960-1989	
		3: Δημιουργήθηκε από το 1930-1959	
	Σύνδεση με τελεουργίες και εορταστικές εκδηλώσεις.	0: Καμία εκδήλωση που να συνδέεται με το συγκεκριμένο κτήριο	43D
		1: 1-5 εκδηλώσεις που συνδέονται με το συγκεκριμένο κτήριο	
		2: Μέχρι 10 εκδηλώσεις που συνδέονται με το συγκεκριμένο κτήριο	
		3: Μέχρι 15 εκδηλώσεις που συνδέονται με το συγκεκριμένο κτήριο	
Βαθμός σύνδεσης με τη φυσιογνωμία του τόπου	0: Καμία σύνδεση με την φυσιογνωμία του τόπου. Νεότερα κτήρια	43E	
	1: Μικρή σύνδεση με την φυσιογνωμία του τόπου. Νεότερα κτήρια και παλαιότερα κτήρια που δεν διαμορφώνουν την ταυτότητα του τόπου		
	2: Μέτρια σύνδεση με την φυσιογνωμία του τόπου. Νεότερα κτήρια που προσπαθούν να ακολουθήσουν την μορφή των παλιών και παλαιότερα κτήρια σε μικρότερο βαθμό, που δεν διαμορφώνουν την συνολική του αντιληπτική εικόνα		
	3: Μεγάλη σύνδεση με τη φυσιογνωμία του τόπου. Παλαιότερα κτήρια ή νεότερα κτήρια σε σχεδόν ίσα ποσοστά ή περισσότερα νεότερα που ακολουθούν την μορφή παλαιότερων και διαμορφώνουν μια συνολική αντιληπτική εικόνα για το τόπο (του προσδίδουν μια ταυτότητα)		
Βαθμός διατήρησης	0: Πλήρως κατεστραμμένα κτήρια	44A	
	4: Μέγιστη σύνδεση με τη φυσιογνωμία του τόπου. Παλαιότερα κτήρια στο μεγαλύτερο ποσοστό που διαμορφώνουν μια συνολική αντιληπτική εικόνα για το τόπο (του προσδίδουν μια ταυτότητα)		

	12. Αρχιτεκτονικά κατάλοιπα		1: Κτήρια με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 1-29%)	
			2: Κτήρια με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)	
			3: Κτήρια με μικρές καταστροφές (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής)	
			4: Κτήρια πλήρως διατηρημένο (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)	
		Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας	0: Κανένας βαθμός αισθητικής (αλλοιωμένα ή τροποποιημένα αρχιτεκτονικά κατάλοιπα χωρίς ιδιαίτερη μορφή και μοναδικά χαρακτηριστικά)	44B
			1: Μικρός βαθμός αισθητικής (αλλοιωμένα ή τροποποιημένα αρχιτεκτονικά κατάλοιπα, με μικρό ενδιαφέρον μορφής και ιδιαίτερων χαρακτηριστικών)	
			2: Μέτριος βαθμός αισθητικής (αρχιτεκτονικά κατάλοιπα που δημιουργεί μια ιδιαίτερη μορφή και χαρακτηριστικά αλλά είναι έχει υποστεί τροποποιήσεις ή αλλοιώσεις)	
			3: Μεγάλος βαθμός αισθητικής (αρχιτεκτονικά κατάλοιπα που δημιουργούν μια ιδιαίτερη μορφή και χαρακτηριστικά αλλά είναι κοινότυπο)	
		Βαθμός σύνδεσης με τη φυσιογνωμία του τόπου	4: Ξεχωριστή αισθητική (αρχιτεκτονικά κατάλοιπα με ιδιαίτερη μορφή και μοναδικά χαρακτηριστικά)	44C
			0: Καμία σύνδεση με την φυσιογνωμία του τόπου. Πλήρως κατεστραμμένα αρχιτεκτονικά κατάλοιπα	
			1: Μικρή σύνδεση με την φυσιογνωμία του τόπου. Κατεστραμμένα κτήρια και παλαιότερα κτήρια που δεν διαμορφώνουν την ταυτότητα του τόπου	
			2: Μέτρια σύνδεση με την φυσιογνωμία του τόπου. Νεότερα κτήρια που προσπαθούν να ακολουθήσουν την μορφή των παλιών και παλαιότερα κτήρια σε μικρότερο βαθμό, που δεν διαμορφώνουν την συνολική του αντιληπτική εικόνα	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	3: Μεγάλη σύνδεση με τη φυσιογνωμία του τόπου. Παλαιότερα κτήρια που ακολουθούν την μορφή παλαιότερων και διαμορφώνουν μια συνολική αντιληπτική εικόνα για το τόπο (του προσδίδουν μια ταυτότητα)	44D
			4: Μέγιστη σύνδεση με τη φυσιογνωμία του τόπου. Παλαιότερα κτήρια που διαμορφώνουν μια συνολική αντιληπτική εικόνα για το τόπο (του προσδίδουν μια ταυτότητα)	
			0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ	
1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας				
Σύνδεση με προσωπικότητες του τόπου	2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	44E		
	3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας			
	4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)			
	0: Καμία σύνδεση με προσωπικότητες του τόπου			
4. Τοπία	1. Απτικό τοπίο	Βαθμός απόδοσης πολιτιστικών πόρων	1: Σύνδεση με 1 προσωπικότητα του τόπου	45A
			2: Σύνδεση με 2-5 προσωπικότητες του τόπου	
			3: Σύνδεση με 6-10 προσωπικότητες του τόπου	
			4: Σύνδεση με πάνω από 10 προσωπικότητες του τόπου	
			0: Κανένας βαθμός (Δεν αποδίδει κανένα υλικό και άυλο πολιτιστικό πόρο)	
			1: Μικρός βαθμός αισθητικής με μικρή απόδοση υλικών πολιτιστικών πόρων)	
			2: Μέτριος βαθμός αισθητικής με μέτριο βαθμό απόδοσης υλικών και άυλων πολιτιστικών πόρων)	

			3: Ικανοποιητικός βαθμός αισθητικής με μεγάλο βαθμό απόδοσης υλικών και άυλων κοινότυπων για τον τόπο πολιτιστικών πόρων)	
			4: Ξεχωριστή αισθητική με πλήθος μοναδικών για τον τόπο άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων	
		Βαθμός σύνδεσης με τη φυσιογνωμία του τόπου	0: Τοπίο , χωρίς μορφολογικό και αισθητικό ενδιαφέρον που δεν διαμορφώνει την ταυτότητα του τόπου	45B
			1: Τοπίο , με μικρό μορφολογικό και αισθητικό ενδιαφέρον που δεν διαμορφώνει την ταυτότητα του τόπου	
			2: Τοπίο , με μικρό μορφολογικό και αισθητικό ενδιαφέρον που διαμορφώνει τμήμα της ταυτότητας του τόπου	
			3: Τοπίο , με ιδιαίτερο μορφολογικό και αισθητικό ενδιαφέρον που διαμορφώνει την ταυτότητα του τόπου, αλλά είναι κοινότυπο	
			4: Τοπίο , με ξεχωριστό-μοναδικό μορφολογικό και αισθητικό ενδιαφέρον που διαμορφώνει την ταυτότητα του τόπου	
		Βαθμός διατήρησης	0: Πλήρως κατεστραμμένο τοπίο	45C
			1: Τοπίο με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 1-29%)	
			2: Τοπίο με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)	
			3: Τοπίο με μικρές καταστροφές (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής)	
			4: Τοπίο πλήρως διατηρημένο (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ	45D
			1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
			2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
			3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
			4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)	
		Ποικιλία στοιχείων	0: 1 στοιχείο που διαμορφώνουν το συγκεκριμένο τοπίο	45E
1: 2-5 στοιχεία που διαμορφώνουν το συγκεκριμένο τοπίο				
2: 6-10 στοιχεία που διαμορφώνουν το συγκεκριμένο τοπίο				
3: 11-15 στοιχεία που διαμορφώνουν το συγκεκριμένο τοπίο				
4: Πάνω από 15 στοιχεία που διαμορφώνουν το συγκεκριμένο τοπίο				
2.Γευστικό τοπίο	Βαθμός απόδοσης πολιτιστικών πόρων	0: Κανένας βαθμός (Δεν αποδίδει κανένα υλικό και άυλο πολιτιστικό πόρο)	46A	
		1: Μικρός βαθμός αισθητικής με μικρή απόδοση υλικών πολιτιστικών πόρων)		
		2: Μέτριος βαθμός αισθητικής με μέτριο βαθμό απόδοσης υλικών και άυλων πολιτιστικών πόρων)		
		3: Ικανοποιητικός βαθμός αισθητικής με μεγάλο βαθμό απόδοσης υλικών και άυλων κοινότυπων για τον τόπο πολιτιστικών πόρων)		
		4: Ξεχωριστή αισθητική με πλήθος μοναδικών για τον τόπο άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων		
	Βαθμός σύνδεσης με τη φυσιογνωμία του τόπου	0: Τοπίο , χωρίς μορφολογικό και αισθητικό ενδιαφέρον που δεν διαμορφώνει την ταυτότητα του τόπου	46B	
		1: Τοπίο , με μικρό μορφολογικό και αισθητικό ενδιαφέρον που δεν διαμορφώνει την ταυτότητα του τόπου		
		2: Τοπίο , με μικρό μορφολογικό και αισθητικό ενδιαφέρον που διαμορφώνει τμήμα της ταυτότητας του τόπου		

	Βαθμός διατήρησης	3: Τοπίο , με ιδιαίτερο μορφολογικό και αισθητικό ενδιαφέρον που διαμορφώνει την ταυτότητα του τόπου, αλλά είναι κοινότυπο	46C
		4: Τοπίο , με ξεχωριστό-μοναδικό μορφολογικό και αισθητικό ενδιαφέρον που διαμορφώνει την ταυτότητα του τόπου	
		0: Πλήρως κατεστραμμένο τοπίο	
		1: Τοπίο με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 1-29%)	
		2: Τοπίο με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)	
		3: Τοπίο με μικρές καταστροφές (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής)	
	Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	4: Τοπίο πλήρως διατηρημένο (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)	46D
		0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ	
		1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
		2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
	Ποικιλία στοιχείων	3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	46E
		4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)	
		0: 1 στοιχείο που διαμορφώνουν το συγκεκριμένο τοπίο	
		1: 2-5 στοιχεία που διαμορφώνουν το συγκεκριμένο τοπίο	
		2: 6-10 στοιχεία που διαμορφώνουν το συγκεκριμένο τοπίο	
3.Οσμητικό τοπίο	Βαθμός απόδοσης πολιτιστικών πόρων	3: 11-15 στοιχεία που διαμορφώνουν το συγκεκριμένο τοπίο	47A
		4: Πάνω από 15 στοιχεία που διαμορφώνουν το συγκεκριμένο τοπίο	
		0: Κανένας βαθμός (Δεν αποδίδει κανένα υλικό και άυλο πολιτιστικό πόρο)	
		1: Μικρός βαθμός αισθητικής με μικρή απόδοση υλικών πολιτιστικών πόρων)	
		2: Μέτριος βαθμός αισθητικής με μέτριο βαθμό απόδοσης υλικών και άυλων πολιτιστικών πόρων)	
Βαθμός σύνδεσης με τη φυσιογνωμία του τόπου	Βαθμός σύνδεσης με τη φυσιογνωμία του τόπου	3: Ικανοποιητικός βαθμός αισθητικής με μεγάλο βαθμό απόδοσης υλικών και άυλων κοινότυπων για τον τόπο πολιτιστικών πόρων)	47B
		4: Ξεχωριστή αισθητική με πλήθος μοναδικών για τον τόπο άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων	
		0: Τοπίο , χωρίς μορφολογικό και αισθητικό ενδιαφέρον που δεν διαμορφώνει την ταυτότητα του τόπου	
		1: Τοπίο , με μικρό μορφολογικό και αισθητικό ενδιαφέρον που δεν διαμορφώνει την ταυτότητα του τόπου	
		2: Τοπίο , με μικρό μορφολογικό και αισθητικό ενδιαφέρον που διαμορφώνει τμήμα της ταυτότητας του τόπου	
Βαθμός διατήρησης	Βαθμός διατήρησης	3: Τοπίο , με ιδιαίτερο μορφολογικό και αισθητικό ενδιαφέρον που διαμορφώνει την ταυτότητα του τόπου, αλλά είναι κοινότυπο	47C
		4: Τοπίο , με ξεχωριστό-μοναδικό μορφολογικό και αισθητικό ενδιαφέρον που διαμορφώνει την ταυτότητα του τόπου	
		0: Πλήρως κατεστραμμένο τοπίο	
		1: Τοπίο με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 1-29%)	

	4.Ηχητικό τοπίο		2: Τοπίο με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)	47D	
			3: Τοπίο με μικρές καταστροφές (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής)		
			4: Τοπίο πλήρως διατηρημένο (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)		
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ		
			1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας		
			2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας		
			3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας		
		Ποικιλία στοιχείων	4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)		47E
			0: 1 στοιχείο που διαμορφώνουν το συγκεκριμένο τοπίο		
			1: 2-5 στοιχεία που διαμορφώνουν το συγκεκριμένο τοπίο		
			2: 6-10 στοιχεία που διαμορφώνουν το συγκεκριμένο τοπίο		
			Βαθμός απόδοσης πολιτιστικών πόρων		
	4: Πάνω από 15 στοιχεία που διαμορφώνουν το συγκεκριμένο τοπίο				
	0: Κανένας βαθμός (Δεν αποδίδει κανένα υλικό και άυλο πολιτιστικό πόρο)				
	1: Μικρός βαθμός αισθητικής με μικρή απόδοση υλικών πολιτιστικών πόρων)				
	2: Μέτριος βαθμός αισθητικής με μέτριο βαθμό απόδοσης υλικών και άυλων πολιτιστικών πόρων)				
Βαθμός σύνδεσης με τη φυσιογνωμία του τόπου				3: Ικανοποιητικός βαθμός αισθητικής με μεγάλο βαθμό απόδοσης υλικών και άυλων κοινότητων για τον τόπο πολιτιστικών πόρων)	48B
				4: Ξεχωριστή αισθητική με πλήθος μοναδικών για τον τόπο άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων	
				0: Τοπίο , χωρίς μορφολογικό και αισθητικό ενδιαφέρον που δεν διαμορφώνει την ταυτότητα του τόπου	
				1: Τοπίο , με μικρό μορφολογικό και αισθητικό ενδιαφέρον που δεν διαμορφώνει την ταυτότητα του τόπου	
				2: Τοπίο , με μικρό μορφολογικό και αισθητικό ενδιαφέρον που διαμορφώνει τμήμα της ταυτότητας του τόπου	
Βαθμός διατήρησης				3: Τοπίο , με ιδιαίτερο μορφολογικό και αισθητικό ενδιαφέρον που διαμορφώνει την ταυτότητα του τόπου, αλλά είναι κοινότυπο	48C
				4: Τοπίο , με ξεχωριστό-μοναδικό μορφολογικό και αισθητικό ενδιαφέρον που διαμορφώνει την ταυτότητα του τόπου	
		0: Πλήρως κατεστραμμένο τοπίο			
		1: Τοπίο με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 1-29%)			
		2: Τοπίο με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)			
Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου			3: Τοπίο με μικρές καταστροφές (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής)	48D	
			4: Τοπίο πλήρως διατηρημένο (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)		
			0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ		
			1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας		
			2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας		
			3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας		

			4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)	48E
		Ποικιλία στοιχείων	0: 1 στοιχείο που διαμορφώνουν το συγκεκριμένο τοπίο	
			1: 2-5 στοιχεία που διαμορφώνουν το συγκεκριμένο τοπίο	
			2: 6-10 στοιχεία που διαμορφώνουν το συγκεκριμένο τοπίο	
			3: 11-15 στοιχεία που διαμορφώνουν το συγκεκριμένο τοπίο	
	4: Πάνω από 15 στοιχεία που διαμορφώνουν το συγκεκριμένο τοπίο			
	5.Οπτικό τοπίο	Βαθμός απόδοσης πολιτιστικών πόρων	0: Κανένας βαθμός (Δεν αποδίδει κανένα υλικό και άυλο πολιτιστικό πόρο)	49A
			1: Μικρός βαθμός αισθητικής με μικρή απόδοση υλικών πολιτιστικών πόρων)	
			2: Μέτριος βαθμός αισθητικής με μέτριο βαθμό απόδοσης υλικών και άυλων πολιτιστικών πόρων)	
			3: Ικανοποιητικός βαθμός αισθητικής με μεγάλο βαθμό απόδοσης υλικών και άυλων κοινότυπων για τον τόπο πολιτιστικών πόρων)	
			4: Ξεχωριστή αισθητική με πλήθος μοναδικών για τον τόπο άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων	
		Βαθμός σύνδεσης με τη φυσιογνωμία του τόπου	0: Τοπίο , χωρίς μορφολογικό και αισθητικό ενδιαφέρον που δεν διαμορφώνει την ταυτότητα του τόπου	49B
1: Τοπίο , με μικρό μορφολογικό και αισθητικό ενδιαφέρον που δεν διαμορφώνει την ταυτότητα του τόπου				
2: Τοπίο , με μικρό μορφολογικό και αισθητικό ενδιαφέρον που διαμορφώνει τμήμα της ταυτότητας του τόπου				
3: Τοπίο , με ιδιαίτερο μορφολογικό και αισθητικό ενδιαφέρον που διαμορφώνει την ταυτότητα του τόπου, αλλά είναι κοινότυπο				
4: Τοπίο , με ξεχωριστό-μοναδικό μορφολογικό και αισθητικό ενδιαφέρον που διαμορφώνει την ταυτότητα του τόπου				
Βαθμός διατήρησης		0: Πλήρως κατεστραμμένο τοπίο	49C	
	1: Τοπίο με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 1-29%)			
	2: Τοπίο με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)			
	3: Τοπίο με μικρές καταστροφές (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής)			
	4: Τοπίο πλήρως διατηρημένο (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)			
Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	0: Καμία εγγραφή ιστορίας και λαογραφίας	49D		
	1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας			
	2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας			
	3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας			
	4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)			
Ποικιλία στοιχείων	0: 1 στοιχείο που διαμορφώνουν το συγκεκριμένο τοπίο	49E		
	1: 2-5 στοιχεία που διαμορφώνουν το συγκεκριμένο τοπίο			
	2: 6-10 στοιχεία που διαμορφώνουν το συγκεκριμένο τοπίο			
	3: 11-15 στοιχεία που διαμορφώνουν το συγκεκριμένο τοπίο			
	4: Πάνω από 15 στοιχεία που διαμορφώνουν το συγκεκριμένο τοπίο			

5. Λοιπή κληρονομιά	1.Υποβρύχια κληρονομιά	Βαθμός μοναδικότητας	0: Κοινότυπο στοιχείο, χωρίς ιδιαίτερη μορφή και αισθητική που εντοπίζονται όμοια του σε όλη τη χώρα	50A
			1: Λιγότερο κοινότυπο, χωρίς ιδιαίτερη μορφή και αισθητική, που εντοπίζονται όμοια του σε όλη τη χώρα, αλλά σε μικρότερο βαθμό	
			2: Στοιχείο, χωρίς ιδιαίτερη μορφή και αισθητική, που εντοπίζονται όμοια του στον ίδιο τόπο	
			3: Πρωτότυπο στοιχείο, με ιδιαίτερη μορφή και αισθητική, που εντοπίζονται όμοια του στον ίδιο τόπο	
			4: Πρωτότυπο στοιχείο, με ιδιαίτερη μορφή, που δεν εντοπίζονται όμοια του στον ίδιο τόπο	
	Βαθμός διατήρησης	0: Πλήρως κατεστραμμένη υποβρύχια κληρονομιά	50B	
		1: Υποβρύχια κληρονομιά με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 1-29%)		
		2: Υποβρύχια κληρονομιά με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)		
		3: Υποβρύχια κληρονομιά με μικρές καταστροφές (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής)		
		4: Υποβρύχια κληρονομιά πλήρως διατηρημένο (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)		
Σύνδεση με τον τόπο	0: Καμία σύνδεση με τον τόπο. Δεν βρέθηκε στον τόπο, αλλά μεταφέρθηκε από άλλη περιοχή	50C		
	1: Μικρή σύνδεση με τον τόπο. Βρέθηκε στον τόπο, αλλά προέρχεται από άλλη περιοχή			
	2: Μεσαία σύνδεση με τον τόπο. Αφορά τον τόπο αλλά βρέθηκε σε άλλη περιοχή και μεταφέρθηκε μετά			
	3: Σύνδεση με τον τόπο που βρέθηκε. Βρέθηκε στον τόπο και συνδέεται με αυτόν, αλλά έχει αναφορές και σε άλλες περιοχές			
	4: Άμεση σύνδεση με τον τόπο. Βρέθηκε στον τόπο και προέρχεται από αυτόν.			
Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ	50D		
	1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας			
	2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας			
	3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας			
	4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)			
Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας	0: Κανένας βαθμός αισθητικής (αλλοιωμένο ή τροποποιημένο στοιχείο χωρίς ιδιαίτερη μορφή και μοναδικά χαρακτηριστικά)	50E		
	1: Μικρός βαθμός αισθητικής (αλλοιωμένο ή τροποποιημένο στοιχείο, με μικρό ενδιαφέρον μορφής και ιδιαίτερων χαρακτηριστικών)			
	2: Μέτριος βαθμός αισθητικής (αυθεντικό στοιχείο που δημιουργεί μια ιδιαίτερη μορφή και χαρακτηριστικά αλλά έχει υποστεί τροποποιήσεις ή αλλοιώσεις)			
	3: Μεγάλος βαθμός αισθητικής (αυθεντικό στοιχείο που δημιουργεί μια ιδιαίτερη μορφή και χαρακτηριστικά αλλά είναι κοινότυπο)			
	4: Ξεχωριστή αισθητική (αυθεντικό στοιχείο με ιδιαίτερη μορφή και μοναδικά χαρακτηριστικά)			
2.Παράκτια κληρονομιά	Βαθμός μοναδικότητας	0: Κοινότυπο στοιχείο, χωρίς ιδιαίτερη μορφή και αισθητική που εντοπίζονται όμοια του σε όλη τη χώρα	51A	
		1: Λιγότερο κοινότυπο, χωρίς ιδιαίτερη μορφή και αισθητική, που εντοπίζονται όμοια του σε όλη τη χώρα, αλλά σε μικρότερο βαθμό		

			<p>2: Στοιχείο, χωρίς ιδιαίτερη μορφή και αισθητική, που εντοπίζονται όμοια του στον ίδιο τόπο</p> <p>3: Πρωτότυπο στοιχείο, με ιδιαίτερη μορφή και αισθητική, που εντοπίζονται όμοια του στον ίδιο τόπο</p> <p>4: Πρωτότυπο στοιχείο, με ιδιαίτερη μορφή, που δεν εντοπίζονται όμοια του στον ίδιο τόπο</p>				
		Βαθμός διατήρησης	<p>0: Πλήρως κατεστραμμένη παράκτια κληρονομιά</p> <p>1: Παράκτια κληρονομιά με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 1-29%)</p> <p>2: Παράκτια κληρονομιά με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)</p> <p>3: Παράκτια κληρονομιά με μικρές καταστροφές (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής)</p> <p>4: Παράκτια κληρονομιά πλήρως διατηρημένο (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)</p>	51B			
			Σύνδεση με τον τόπο	<p>0: Καμία σύνδεση με τον τόπο. Δεν βρέθηκε στον τόπο, αλλά μεταφέρθηκε από άλλη περιοχή</p> <p>1: Μικρή σύνδεση με τον τόπο. Βρέθηκε στον τόπο, αλλά προέρχεται από άλλη περιοχή</p> <p>2: Μεσαία σύνδεση με τον τόπο. Αφορά τον τόπο αλλά βρέθηκε σε άλλη περιοχή και μεταφέρθηκε μετά</p> <p>3: Σύνδεση με τον τόπο που βρέθηκε. Βρέθηκε στον τόπο και συνδέεται με αυτόν, αλλά έχει αναφορές και σε άλλες περιοχές</p> <p>4: Άμεση σύνδεση με τον τόπο. Βρέθηκε στον τόπο και προέρχεται από αυτόν.</p>	51C		
	Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου			<p>0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ</p> <p>1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας</p> <p>2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας</p> <p>3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας</p> <p>4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)</p>	51D		
				Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας	<p>0: Κανένας βαθμός αισθητικής (αλλοιωμένο ή τροποποιημένο στοιχείο χωρίς ιδιαίτερη μορφή και μοναδικά χαρακτηριστικά)</p> <p>1: Μικρός βαθμός αισθητικής (αλλοιωμένο ή τροποποιημένο στοιχείο, με μικρό ενδιαφέρον μορφής και ιδιαίτερων χαρακτηριστικών)</p> <p>2: Μέτριος βαθμός αισθητικής (αυθεντικό στοιχείο που δημιουργεί μια ιδιαίτερη μορφή και χαρακτηριστικά αλλά έχει υποστεί τροποποιήσεις ή αλλοιώσεις)</p> <p>3: Μεγάλος βαθμός αισθητικής (αυθεντικό στοιχείο που δημιουργεί μια ιδιαίτερη μορφή και χαρακτηριστικά αλλά είναι κοινότυπο)</p> <p>4: Ξεχωριστή αισθητική (αυθεντικό στοιχείο με ιδιαίτερη μορφή και μοναδικά χαρακτηριστικά)</p>	51E	
					3.Ενάλια κληρονομιά	Βαθμός μοναδικότητας	<p>0: Κοινότυπο στοιχείο, χωρίς ιδιαίτερη μορφή και αισθητική που εντοπίζονται όμοια του σε όλη τη χώρα</p> <p>1: Λιγότερο κοινότυπο, χωρίς ιδιαίτερη μορφή και αισθητική, που εντοπίζονται όμοια του σε όλη τη χώρα, αλλά σε μικρότερο βαθμό</p> <p>2: Στοιχείο, χωρίς ιδιαίτερη μορφή και αισθητική, που εντοπίζονται όμοια του στον ίδιο τόπο</p> <p>3: Πρωτότυπο στοιχείο, με ιδιαίτερη μορφή και αισθητική, που εντοπίζονται όμοια του στον ίδιο τόπο</p>

	Βαθμός διατήρησης	4: Πρωτότυπο στοιχείο, με ιδιαίτερη μορφή, που δεν εντοπίζονται όμοια του στον ίδιο τόπο	52B
		0: Πλήρως κατεστραμμένη ενάλια κληρονομιά	
		1: Ενάλια κληρονομιά με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 1-29%)	
		2: Ενάλια κληρονομιά με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)	
		3: Ενάλια κληρονομιά με μικρές καταστροφές (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής)	
	4: Ενάλια κληρονομιά πλήρως διατηρημένο (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)	52C	
	Σύνδεση με τον τόπο		0: Καμία σύνδεση με τον τόπο. Δεν βρέθηκε στον τόπο, αλλά μεταφέρθηκε από άλλη περιοχή
			1: Μικρή σύνδεση με τον τόπο. Βρέθηκε στον τόπο, αλλά προέρχεται από άλλη περιοχή
			2: Μεσαία σύνδεση με τον τόπο. Αφορά τον τόπο αλλά βρέθηκε σε άλλη περιοχή και μεταφέρθηκε μετά
			3: Σύνδεση με τον τόπο που βρέθηκε. Βρέθηκε στον τόπο και συνδέεται με αυτόν, αλλά έχει αναφορές και σε άλλες περιοχές
		4: Άμεση σύνδεση με τον τόπο. Βρέθηκε στον τόπο και προέρχεται από αυτόν.	
	Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ	52D
1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας			
2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας			
3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας			
Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας	4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)	52E	
	0: Κανένας βαθμός αισθητικής (αλλοιωμένο ή τροποποιημένο στοιχείο χωρίς ιδιαίτερη μορφή και μοναδικά χαρακτηριστικά)		
			1: Μικρός βαθμός αισθητικής (αλλοιωμένο ή τροποποιημένο στοιχείο, με μικρό ενδιαφέρον μορφής και ιδιαίτερων χαρακτηριστικών)
			2: Μέτριος βαθμός αισθητικής (αυθεντικό στοιχείο που δημιουργεί μια ιδιαίτερη μορφή και χαρακτηριστικά αλλά έχει υποστεί τροποποιήσεις ή αλλοιώσεις)
			3: Μεγάλος βαθμός αισθητικής (αυθεντικό στοιχείο που δημιουργεί μια ιδιαίτερη μορφή και χαρακτηριστικά αλλά είναι κοινότυπο)
4: Ξεχωριστή αισθητική (αυθεντικό στοιχείο με ιδιαίτερη μορφή και μοναδικά χαρακτηριστικά)			
4.Αρχαιολογική κληρονομιά	Βαθμός μοναδικότητας	0: Κοινότυπο στοιχείο, χωρίς ιδιαίτερη μορφή και αισθητική που εντοπίζονται όμοια του σε όλη τη χώρα	53A
		1: Λιγότερο κοινότυπο, χωρίς ιδιαίτερη μορφή και αισθητική, που εντοπίζονται όμοια του σε όλη τη χώρα, αλλά σε μικρότερο βαθμό	
		2: Στοιχείο, χωρίς ιδιαίτερη μορφή και αισθητική, που εντοπίζονται όμοια του στον ίδιο τόπο	
		3: Πρωτότυπο στοιχείο, με ιδιαίτερη μορφή και αισθητική, που εντοπίζονται όμοια του στον ίδιο τόπο	
		4: Πρωτότυπο στοιχείο, με ιδιαίτερη μορφή, που δεν εντοπίζονται όμοια του στον ίδιο τόπο	
	Βαθμός διατήρησης	0: Πλήρως κατεστραμμένη αρχαιολογική κληρονομιά	53B
		1: Αρχαιολογική κληρονομιά με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 1-29%)	

			2: Αρχαιολογική κληρονομιά με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)			
			3: Αρχαιολογική κληρονομιά με μικρές καταστροφές (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής)			
			4: Αρχαιολογική κληρονομιά πλήρως διατηρημένο (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)			
		Σύνδεση με τον τόπο			0: Καμία σύνδεση με τον τόπο. Δεν βρέθηκε στον τόπο, αλλά μεταφέρθηκε από άλλη περιοχή	53C
					1: Μικρή σύνδεση με τον τόπο. Βρέθηκε στον τόπο, αλλά προέρχεται από άλλη περιοχή	
					2: Μεσαία σύνδεση με τον τόπο. Αφορά τον τόπο αλλά βρέθηκε σε άλλη περιοχή και μεταφέρθηκε μετά	
					3: Σύνδεση με τον τόπο που βρέθηκε. Βρέθηκε στον τόπο και συνδέεται με αυτόν, αλλά έχει αναφορές και σε άλλες περιοχές	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου			0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ	53D
					1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
					2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
					3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
		Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας			4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)	53E
0: Κανένας βαθμός αισθητικής (αλλοιωμένο ή τροποποιημένο στοιχείο χωρίς ιδιαίτερη μορφή και μοναδικά χαρακτηριστικά)						
1: Μικρός βαθμός αισθητικής (αλλοιωμένο ή τροποποιημένο στοιχείο, με μικρό ενδιαφέρον μορφής και ιδιαίτερων χαρακτηριστικών)						
2: Μέτριος βαθμός αισθητικής (αυθεντικό στοιχείο που δημιουργεί μια ιδιαίτερη μορφή και χαρακτηριστικά αλλά έχει υποστεί τροποποιήσεις ή αλλοιώσεις)						
3: Μεγάλος βαθμός αισθητικής (αυθεντικό στοιχείο που δημιουργεί μια ιδιαίτερη μορφή και χαρακτηριστικά αλλά είναι κοινότυπο)						
4: Ξεχωριστή αισθητική (αυθεντικό στοιχείο με ιδιαίτερη μορφή και μοναδικά χαρακτηριστικά)						
6. Τέχνες	1.Εικαστικές τέχνες (ζωγραφική, χαρακτική, γλυπτική) (* καταγράφονται συνολικά και με τον όρο έργα αναφερόμαστε σε κάθε μορφής δημιουργήματα της τέχνης αυτής)	Βαθμός μοναδικότητας	0: Κοινότυπα έργα που η θεματολογία τους και η μορφή τους παρουσιάζουν μεγάλη ομοιότητα, με άλλα έργα τέχνης του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, καθιστώντας αδύνατο τον διαχωρισμό τους	54A		
			1: Λιγότερο κοινότυπα έργα που η θεματολογία και η μορφή τους, παρουσιάζουν ομοιότητες με άλλα έργα τέχνης του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, αλλά ξεχωρίζουν			
			2: Έργα με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που όμως έχει τοπική αξία			
			3: Πρωτότυπα έργα, με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που έχει εθνική αξία			
			4: Πρωτότυπα έργα, με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που έχει παγκόσμια αξία			
		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής			0: Καμία καταγραφή ή ψηφιοποίηση των έργων	54B
					1: Καταγραφή των έργων σε αναλογική μορφή , προσωπικής χρήσης (κειμένο, χειρόγραφο, διαθήκη κλπ.)	
					2: Καταγραφή των έργων σε αναλογική μορφή (δημοσίευση, βιβλίο, κατάλογος κλπ.)	

	Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	3: Καταγραφή και ψηφιοποίηση των έργων σε μορφή απλής αναφοράς (ηλεκτρονική καταγραφή σε κατάλογο κλπ.)	54C
		4: Καταγραφή και ψηφιοποίηση των έργων σε μορφή προς επεξεργασία και διαχείριση (βίντεο, οπτικοακουστικό υλικό)	
		0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ	
		1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
		2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
		3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
		4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)	
		0: Δημιουργήθηκαν από το 2010 και μετά	
	1: Δημιουργήθηκαν από το 1990-2009		
	2: Δημιουργήθηκαν από το 1960-1989		
	3: Δημιουργήθηκαν από το 1930-1959		
	Παλαιότητα	4: Δημιουργήθηκαν πριν το 1930	
		0: Πλήρως κατεστραμμένα έργα	54E
		1: Έργα με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 1-29%)	
		2: Έργα με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)	
	3: Έργα με μικρές καταστροφές (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής)		
Βαθμός διατήρησης	4: Έργα πλήρως διατηρημένα (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)		
	Βαθμός μοναδικότητας	0: Κοινότυπα έργα που η θεματολογία τους και η μορφή τους παρουσιάζουν μεγάλη ομοιότητα, με άλλα έργα τέχνης του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, καθιστώντας αδύνατο τον διαχωρισμό τους	55A
		1: Λιγότερο κοινότυπα έργα που η θεματολογία και η μορφή τους, παρουσιάζουν ομοιότητες με άλλα έργα τέχνης του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, αλλά ξεχωρίζουν	
		2: Έργα με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που όμως έχει τοπική αξία	
3: Πρωτότυπα έργα, με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που έχει εθνική αξία			
2.Μουσική (*καταγράφονται συνολικά και με τον όρο έργο αναφερόμαστε σε κάθε μορφής δημιουργήματα της μουσικής)	Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής	4: Πρωτότυπα έργα, με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που έχει παγκόσμια αξία	55B
		0: Καμία καταγραφή ή ψηφιοποίηση των έργων	
		1: Καταγραφή των έργων σε αναλογική μορφή, προσωπικής χρήσης (κείμενο, χειρόγραφο, διαθήκη κλπ.)	
		2: Καταγραφή των έργων σε αναλογική μορφή (δημοσίευση, βιβλίο, κατάλογος κλπ.)	
Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	3: Καταγραφή και ψηφιοποίηση των έργων σε μορφή απλής αναφοράς (ηλεκτρονική καταγραφή σε κατάλογο κλπ.)	55C	
			4: Καταγραφή και ψηφιοποίηση των έργων σε μορφή προς επεξεργασία και διαχείριση (βίντεο, οπτικοακουστικό υλικό)
			0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ
			1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας
Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	55C	
			3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας
			4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)
			0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ

		Παλαιότητα	0: Δημιουργήθηκαν από το 2010 και μετά 1: Δημιουργήθηκαν από το 1990-2009 2: Δημιουργήθηκαν από το 1960-1989 3: Δημιουργήθηκαν από το 1930-1959 4: Δημιουργήθηκαν πριν το 1930	55D	
		Βαθμός διατήρησης	0: Πλήρως κατεστραμμένα έργα 1: Έργα με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 1-29%) 2: Έργα με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής) 3: Έργα με μικρές καταστροφές (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής) 4: Έργα πλήρως διατηρημένα (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)	55E	
	3.Θέατρο (*καταγράφονται συνολικά και με τον όρο έργο αναφερόμαστε σε κάθε μορφής δημιουργήματα του θεάτρου)	Βαθμός μοναδικότητας	0: Κοινότυπα έργα που η θεματολογία τους και η μορφή τους παρουσιάζουν μεγάλη ομοιότητα, με άλλα έργα τέχνης του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, καθιστώντας αδύνατο τον διαχωρισμό τους 1: Λιγότερο κοινότυπα έργα που η θεματολογία και η μορφή τους, παρουσιάζουν ομοιότητες με άλλα έργα τέχνης του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, αλλά ξεχωρίζουν 2: Έργα με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που όμως έχει τοπική αξία 3: Πρωτότυπα έργα, με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που έχει εθνική αξία 4: Πρωτότυπα έργα, με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που έχει παγκόσμια αξία	56A	
			Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής	0: Καμία καταγραφή ή ψηφιοποίηση των έργων 1: Καταγραφή των έργων σε αναλογική μορφή, προσωπικής χρήσης (κείμενο, χειρόγραφο, διαθήκη κλπ.) 2: Καταγραφή των έργων σε αναλογική μορφή (δημοσίευση, βιβλίο, κατάλογος κλπ.) 3: Καταγραφή και ψηφιοποίηση των έργων σε μορφή απλής αναφοράς (ηλεκτρονική καταγραφή σε κατάλογο κλπ.) 4: Καταγραφή και ψηφιοποίηση των έργων σε μορφή προς επεξεργασία και διαχείριση (βίντεο, οπτικοακουστικό υλικό)	56B
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ 1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας 2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας 3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας 4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)	56C	
			Παλαιότητα	0: Δημιουργήθηκαν από το 2010 και μετά 1: Δημιουργήθηκαν από το 1990-2009 2: Δημιουργήθηκαν από το 1960-1989 3: Δημιουργήθηκαν από το 1930-1959 4: Δημιουργήθηκαν πριν το 1930	56D
			Βαθμός διατήρησης	0: Πλήρως κατεστραμμένα έργα 1: Έργα με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 1-29%) 2: Έργα με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής) 3: Έργα με μικρές καταστροφές (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής)	56E

4. Φωτογραφία (*καταγράφονται συνολικά και με τον όρο έργο αναφερόμαστε σε κάθε μορφής δημιουργήματα της φωτογραφίας)	Βαθμός μοναδικότητας	4: Έργα πλήρως διατηρημένα (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)	57A
		0: Κοινότυπα έργα που η θεματολογία τους και η μορφή τους παρουσιάζουν μεγάλη ομοιότητα, με άλλα έργα τέχνης του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, καθιστώντας αδύνατο τον διαχωρισμό τους	
		1: Λιγότερο κοινότυπα έργα που η θεματολογία και η μορφή τους, παρουσιάζουν ομοιότητες με άλλα έργα τέχνης του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, αλλά ξεχωρίζουν	
		2: Έργα με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που όμως έχει τοπική αξία	
		3: Πρωτότυπα έργα, με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που έχει εθνική αξία	
	Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής	4: Πρωτότυπα έργα, με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που έχει παγκόσμια αξία	57B
		0: Καμία καταγραφή ή ψηφιοποίηση των έργων	
		1: Καταγραφή των έργων σε αναλογική μορφή, προσωπικής χρήσης (κείμενο, χειρόγραφο, διαθήκη κλπ.)	
		2: Καταγραφή των έργων σε αναλογική μορφή (δημοσίευση, βιβλίο, κατάλογος κλπ.)	
	Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	3: Καταγραφή και ψηφιοποίηση των έργων σε μορφή απλής αναφοράς (ηλεκτρονική καταγραφή σε κατάλογο κλπ.)	57C
		4: Καταγραφή και ψηφιοποίηση των έργων σε μορφή προς επεξεργασία και διαχείριση (βίντεο, οπτικοακουστικό υλικό)	
		0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ	
1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας			
Παλαιότητα	2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	57D	
	3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας		
	4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)		
	0: Δημιουργήθηκαν από το 2010 και μετά		
Βαθμός διατήρησης	1: Δημιουργήθηκαν από το 1990-2009	57E	
	2: Δημιουργήθηκαν από το 1960-1989		
	3: Δημιουργήθηκαν από το 1930-1959		
	4: Δημιουργήθηκαν πριν το 1930		
	0: Πλήρως κατεστραμμένα έργα		
Βαθμός μοναδικότητας	1: Έργα με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 1-29%)	58A	
	2: Έργα με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)		
	3: Έργα με μικρές καταστροφές (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής)		
	4: Έργα πλήρως διατηρημένα (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)		
5. Κινηματογράφος (*καταγράφονται συνολικά και με τον όρο έργο αναφερόμαστε σε κάθε μορφής δημιουργήματα του κινηματογράφου)	Βαθμός μοναδικότητας	0: Κοινότυπα έργα που η θεματολογία τους και η μορφή τους παρουσιάζουν μεγάλη ομοιότητα, με άλλα έργα τέχνης του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, καθιστώντας αδύνατο τον διαχωρισμό τους	58A
		1: Λιγότερο κοινότυπα έργα που η θεματολογία και η μορφή τους, παρουσιάζουν ομοιότητες με άλλα έργα τέχνης του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, αλλά ξεχωρίζουν	
		2: Έργα με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που όμως έχει τοπική αξία	
		3: Πρωτότυπα έργα, με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που έχει εθνική αξία	

	Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής	4: Πρωτότυπα έργα, με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που έχει παγκόσμια αξία	58B
		0: Καμία καταγραφή ή ψηφιοποίηση των έργων	
		1: Καταγραφή των έργων σε αναλογική μορφή, προσωπικής χρήσης (κειμένο, χειρόγραφο, διαθήκη κλπ.)	
		2: Καταγραφή των έργων σε αναλογική μορφή (δημοσίευση, βιβλίο, κατάλογος κλπ.)	
		3: Καταγραφή και ψηφιοποίηση των έργων σε μορφή απλής αναφοράς (ηλεκτρονική καταγραφή σε κατάλογο κλπ.)	
	Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ	58C
		1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
		2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
		3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
	Παλαιότητα	0: Δημιουργήθηκαν από το 2010 και μετά	58D
		1: Δημιουργήθηκαν από το 1990-2009	
		2: Δημιουργήθηκαν από το 1960-1989	
		3: Δημιουργήθηκαν από το 1930-1959	
	Βαθμός διατήρησης	0: Πλήρως κατεστραμμένα έργα	58E
		1: Έργα με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 1-29%)	
2: Έργα με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)			
3: Έργα με μικρές καταστροφές (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής)			
6.Χορός (*καταγράφονται συνολικά και με τον όρο έργο αναφερόμαστε σε κάθε μορφής δημιούργημα του χορού)	Βαθμός μοναδικότητας	0: Κοινότητα έργα που η θεματολογία τους και η μορφή τους παρουσιάζουν μεγάλη ομοιότητα, με άλλα έργα τέχνης του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, καθιστώντας αδύνατο τον διαχωρισμό τους	59A
		1: Λιγότερο κοινότητα έργα που η θεματολογία και η μορφή τους, παρουσιάζουν ομοιότητες με άλλα έργα τέχνης του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, αλλά ξεχωρίζουν	
		2: Έργα με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που όμως έχει τοπική αξία	
		3: Πρωτότυπα έργα, με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που έχει εθνική αξία	
	Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής	4: Πρωτότυπα έργα, με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που έχει παγκόσμια αξία	59B
		0: Καμία καταγραφή ή ψηφιοποίηση των έργων	
		1: Καταγραφή των έργων σε αναλογική μορφή, προσωπικής χρήσης (κειμένο, χειρόγραφο, διαθήκη κλπ.)	
		2: Καταγραφή των έργων σε αναλογική μορφή (δημοσίευση, βιβλίο, κατάλογος κλπ.)	
		3: Καταγραφή και ψηφιοποίηση των έργων σε μορφή απλής αναφοράς (ηλεκτρονική καταγραφή σε κατάλογο κλπ.)	

7.Τραγούδι (*καταγράφονται συνολικά και με τον όρο έργο αναφερόμαστε σε κάθε μορφής δημιουργήματα του χορού)	Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	4: Καταγραφή και ψηφιοποίηση των έργων σε μορφή προς επεξεργασία και διαχείριση (βίντεο, οπτικοακουστικό υλικό)	59C
		0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ	
		1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
		2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
	Παλαιότητα	3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	59D
		4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)	
		0: Δημιουργήθηκαν από το 2010 και μετά	
		1: Δημιουργήθηκαν από το 1990-2009	
	Βαθμός διατήρησης	2: Δημιουργήθηκαν από το 1960-1989	59E
		3: Δημιουργήθηκαν από το 1930-1959	
		4: Δημιουργήθηκαν πριν το 1930	
		0: Πλήρως κατεστραμμένα έργα	
	Βαθμός μοναδικότητας	1: Έργα με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 1-29%)	60A
		2: Έργα με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)	
		3: Έργα με μικρές καταστροφές (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής)	
		4: Έργα πλήρως διατηρημένα (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)	
	Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής	0: Κοινότυπα έργα που η θεματολογία τους και η μορφή τους παρουσιάζουν μεγάλη ομοιότητα, με άλλα έργα τέχνης του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, καθιστώντας αδύνατο τον διαχωρισμό τους	60B
		1: Λιγότερο κοινότυπα έργα που η θεματολογία και η μορφή τους, παρουσιάζουν ομοιότητες με άλλα έργα τέχνης του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, αλλά ξεχωρίζουν	
		2: Έργα με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που όμως έχει τοπική αξία	
		3: Πρωτότυπα έργα, με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που έχει εθνική αξία	
Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	4: Πρωτότυπα έργα, με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που έχει παγκόσμια αξία	60C	
	0: Καμία καταγραφή ή ψηφιοποίηση των έργων		
	1: Καταγραφή των έργων σε αναλογική μορφή, προσωπικής χρήσης (κείμενο, χειρόγραφο, διαθήκη κλπ.)		
	2: Καταγραφή των έργων σε αναλογική μορφή (δημοσίευση, βιβλίο, κατάλογος κλπ.)		
Παλαιότητα	3: Καταγραφή και ψηφιοποίηση των έργων σε μορφή απλής αναφοράς (ηλεκτρονική καταγραφή σε κατάλογο κλπ.)	60D	
	4: Καταγραφή και ψηφιοποίηση των έργων σε μορφή προς επεξεργασία και διαχείριση (βίντεο, οπτικοακουστικό υλικό)		
	0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ		
Παλαιότητα	1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	60D	
	2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας		
	3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας		
Παλαιότητα	4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)	60D	
	0: Δημιουργήθηκαν από το 2010 και μετά		
		1: Δημιουργήθηκαν από το 1990-2009	
		2: Δημιουργήθηκαν από το 1960-1989	

8.Ποίηση (* καταγράφονται συνολικά και με τον όρο έργο αναφερόμαστε σε κάθε μορφής δημιούργημα της ποίησης)	Βαθμός διατήρησης	3: Δημιουργήθηκαν από το 1930-1959	60E
		4: Δημιουργήθηκαν πριν το 1930	
		0: Πλήρως κατεστραμμένα έργα	
		1: Έργα με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 1-29%)	
		2: Έργα με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)	
		3: Έργα με μικρές καταστροφές (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής)	
	Βαθμός μοναδικότητας	0: Κοινότυπα έργα που η θεματολογία τους και η μορφή τους παρουσιάζουν μεγάλη ομοιότητα, με άλλα έργα τέχνης του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, καθιστώντας αδύνατο τον διαχωρισμό τους	61A
		1: Λιγότερο κοινότυπα έργα που η θεματολογία και η μορφή τους, παρουσιάζουν ομοιότητες με άλλα έργα τέχνης του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, αλλά ξεχωρίζουν	
		2: Έργα με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που όμως έχει τοπική αξία	
		3: Πρωτότυπα έργα, με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που έχει εθνική αξία	
	Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής	0: Καμία καταγραφή ή ψηφιοποίηση των έργων	61B
		1: Καταγραφή των έργων σε αναλογική μορφή, προσωπικής χρήσης (κειμένο, χειρόγραφο, διαθήκη κλπ.)	
		2: Καταγραφή των έργων σε αναλογική μορφή (δημοσίευση, βιβλίο, κατάλογος κλπ.)	
		3: Καταγραφή και ψηφιοποίηση των έργων σε μορφή απλής αναφοράς (ηλεκτρονική καταγραφή σε κατάλογο κλπ.)	
	Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ	61C
		1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας			
3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας			
Παλαιότητα	0: Δημιουργήθηκαν από το 2010 και μετά	61D	
	1: Δημιουργήθηκαν από το 1990-2009		
	2: Δημιουργήθηκαν από το 1960-1989		
	3: Δημιουργήθηκαν από το 1930-1959		
Βαθμός διατήρησης	4: Δημιουργήθηκαν πριν το 1930	61E	
	0: Πλήρως κατεστραμμένα έργα		
	1: Έργα με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 1-29%)		
	2: Έργα με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)		
Βαθμός διατήρησης	3: Έργα με μικρές καταστροφές (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής)	61E	
	4: Έργα πλήρως διατηρημένα (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)		

	9. Λογοτεχνία (*με τον όρο έργο αναφερόμαστε σε κάθε μορφής δημιουργήματα της λογοτεχνίας)	Βαθμός μοναδικότητας	0: Κοινότυπα έργα που η θεματολογία τους και η μορφή τους παρουσιάζουν μεγάλη ομοιότητα, με άλλα έργα τέχνης του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, καθιστώντας αδύνατο τον διαχωρισμό τους	62A
			1: Λιγότερο κοινότυπα έργα που η θεματολογία και η μορφή τους, παρουσιάζουν ομοιότητες με άλλα έργα τέχνης του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, αλλά ξεχωρίζουν	
			2: Έργα με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που όμως έχει τοπική αξία	
			3: Πρωτότυπα έργα, με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που έχει εθνική αξία	
			4: Πρωτότυπα έργα, με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που έχει παγκόσμια αξία	
		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής	0: Καμία καταγραφή ή ψηφιοποίηση των έργων	62B
			1: Καταγραφή των έργων σε αναλογική μορφή, προσωπικής χρήσης (κείμενο, χειρόγραφο, διαθήκη κλπ.)	
			2: Καταγραφή των έργων σε αναλογική μορφή (δημοσίευση, βιβλίο, κατάλογος κλπ.)	
			3: Καταγραφή και ψηφιοποίηση των έργων σε μορφή απλής αναφοράς (ηλεκτρονική καταγραφή σε κατάλογο κλπ.)	
			4: Καταγραφή και ψηφιοποίηση των έργων σε μορφή προς επεξεργασία και διαχείριση (βίντεο, οπτικοακουστικό υλικό)	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ	62C
			1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
			2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
			3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
			4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)	
		Παλαιότητα	0: Δημιουργήθηκαν από το 2010 και μετά	62D
			1: Δημιουργήθηκαν από το 1990-2009	
			2: Δημιουργήθηκαν από το 1960-1989	
			3: Δημιουργήθηκαν από το 1930-1959	
			4: Δημιουργήθηκαν πριν το 1930	
Βαθμός διατήρησης	0: Πλήρως κατεστραμμένα έργα	62E		
	1: Έργα με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 1-29%)			
	2: Έργα με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)			
	3: Έργα με μικρές καταστροφές (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής)			
	4: Έργα πλήρως διατηρημένα (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)			
7. Αντικείμενα κληρονομιάς	1. Αντικείμενα αρχαιολογικού χαρακτήρα.	Βαθμός μοναδικότητας	0: Κοινότυπα αντικείμενα αρχαιολογικού χαρακτήρα που η θεματολογία του και η μορφή του παρουσιάζουν μεγάλη ομοιότητα, με άλλα εκθέματα του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, καθιστώντας αδύνατο τον διαχωρισμό τους	63A
			1: Λιγότερο κοινότυπα αντικείμενα αρχαιολογικού χαρακτήρα που η θεματολογία και η μορφή του, παρουσιάζουν ομοιότητες με άλλα εκθέματα του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, αλλά ξεχωρίζουν	
			2: Αντικείμενα αρχαιολογικού χαρακτήρα με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που όμως έχει τοπική αξία	
			3: Αντικείμενα αρχαιολογικού χαρακτήρα, με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που έχει εθνική αξία	
			4: Αντικείμενα αρχαιολογικού χαρακτήρα, με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που έχει παγκόσμια αξία	

	Παλαιότητα	4: Αντικείμενα αρχαιολογικού χαρακτήρα, με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που έχει παγκόσμια αξία	63B
		0: Δημιουργήθηκε από το 2010 και μετά	
		1: Δημιουργήθηκε από το 1970-2009	
		2: Δημιουργήθηκε από το 1920-1969	
		3: Δημιουργήθηκε από το 1821-1923	
	Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής	4: Δημιουργήθηκε πριν το 1821	63C
		0: Καμία καταγραφή ή ψηφιοποίηση	
		1: Καταγραφή σε αναλογική μορφή, προσωπικής χρήσης (χειρόγραφο, διαθήκη κλπ.)	
		2: Καταγραφή σε αναλογική μορφή (δημοσίευση, βιβλίο, κατάλογος κλπ.)	
		3: Καταγραφή και ψηφιοποίηση σε μορφή απλής αναφοράς (ηλεκτρονική καταγραφή σε κατάλογο κλπ.)	
	Βαθμός διατήρησης	4: Καταγραφή και ψηφιοποίηση σε μορφή προς επεξεργασία και διαχείριση (βίντεο, οπτικοακουστικό υλικό, 3d scanner, 3d printer)	63D
		0: Πλήρως κατεστραμμένα αντικείμενα αρχαιολογικού χαρακτήρα	
		1: Αντικείμενα αρχαιολογικού χαρακτήρα με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 1-29%)	
		2: Αντικείμενα αρχαιολογικού χαρακτήρα με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)	
		3: Αντικείμενα αρχαιολογικού χαρακτήρα με μικρές καταστροφές (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής)	
Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	4: Αντικείμενα αρχαιολογικού χαρακτήρα πλήρως διατηρημένα (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)	63E	
	0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ		
	1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας		
	2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας		
	3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας		
2.Κοσμήματα	Βαθμός μοναδικότητας	4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)	64A
		0: Κοινότυπα κοσμήματα που η θεματολογία του και η μορφή του παρουσιάζουν μεγάλη ομοιότητα, με άλλα εκθέματα του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, καθιστώντας αδύνατο τον διαχωρισμό τους	
		1: Λιγότερο κοινότυπα κοσμήματα που η θεματολογία και η μορφή του, παρουσιάζουν ομοιότητες με άλλα εκθέματα του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, αλλά ξεχωρίζουν	
		2: Κοσμήματα με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που όμως έχει τοπική αξία	
	Παλαιότητα	3: Κοσμήματα, με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που έχει εθνική αξία	64B
		4: Κοσμήματα, με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που έχει παγκόσμια αξία	
		0: Δημιουργήθηκε από το 2010 και μετά	
		1: Δημιουργήθηκε από το 1970-2009	
		2: Δημιουργήθηκε από το 1920-1969	
	Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής	3: Δημιουργήθηκε από το 1821-1923	65C
		4: Δημιουργήθηκε πριν το 1821	
		0: Καμία καταγραφή ή ψηφιοποίηση	
1: Καταγραφή σε αναλογική μορφή, προσωπικής χρήσης (χειρόγραφο, διαθήκη κλπ.)			
		2: Καταγραφή σε αναλογική μορφή (δημοσίευση, βιβλίο, κατάλογος κλπ.)	

			3: Καταγραφή και ψηφιοποίηση σε μορφή απλής αναφο- ράς (ηλεκτρονική καταγραφή σε κατάλογο κλπ.)	
			4: Καταγραφή και ψηφιοποίηση σε μορφή προς επεξερ- γασία και διαχείριση (βίντεο, οπτικοακουστικό υλικό, 3d scanner, 3d printer)	
		Βαθμός διατήρησης	0: Πλήρως κατεστραμμένα κοσμήματα	64D
			1: Κοσμήματα με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τιμήμα τους (ποσοστό 1-29%)	
			2: Κοσμήματα με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τιμήμα τους (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)	
			3: Κοσμήματα με μικρές καταστροφές (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής)	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ	64E
			1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
	2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας			
	3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας			
	3.Κειμήλια	Βαθμός μοναδικότητας	0: Κοινότυπα κειμήλια που η θεματολογία του και η μορφή του παρουσιάζουν μεγάλη ομοιότητα, με άλλα εκ- θέματα του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, καθιστώντας α- δύνατο τον διαχωρισμό τους	65A
			1: Λιγότερο κοινότυπα κειμήλια που η θεματολογία και η μορφή του, παρουσιάζουν ομοιότητες με άλλα εκθέματα του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, αλλά ξεχωρίζουν	
			2: Κειμήλια με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που ό- μως έχει τοπική αξία	
			3: Κειμήλια , με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που έ- χει εθνική αξία	
			4: Κειμήλια, με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που έ- χει παγκόσμια αξία	
		Παλαιότητα	0: Δημιουργήθηκε από το 2010 και μετά	65B
1: Δημιουργήθηκε από το 1970-2009				
2: Δημιουργήθηκε από το 1920-1969				
3: Δημιουργήθηκε από το 1821-1923				
Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγ- γραφής		0: Καμία καταγραφή ή ψηφιοποίηση	65C	
		1: Καταγραφή σε αναλογική μορφή , προσωπικής χρήσης (χειρόγραφο, διαθήκη κλπ.)		
		2: Καταγραφή σε αναλογική μορφή (δημοσίευση, βιβλίο, κατάλογος κλπ.)		
		3: Καταγραφή και ψηφιοποίηση σε μορφή απλής αναφο- ράς (ηλεκτρονική καταγραφή σε κατάλογο κλπ.)		
Βαθμός διατήρησης		4: Καταγραφή και ψηφιοποίηση σε μορφή προς επεξερ- γασία και διαχείριση (βίντεο, οπτικοακουστικό υλικό, 3d scanner, 3d printer)	65D	
		0: Πλήρως κατεστραμμένα κειμήλια		
		1: Κειμήλια με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τιμήμα τους (ποσοστό 1-29%)		
	2: Κειμήλια με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τιμήμα τους (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)			
3: Κειμήλια με μικρές καταστροφές (ποσοστό 51-80% ί- διο της αρχικής μορφής)				

	Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		4: Κειμήλια πλήρως διατηρημένα (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)	
			0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ	65E
			1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
			2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
			3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
		4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)		
	Βαθμός μοναδικότητας		0: Κοινότητες συλλογές/αρχεία που η θεματολογία του και η μορφή του παρουσιάζουν μεγάλη ομοιότητα, με άλλα εκθέματα του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, καθιστώντας αδύνατο τον διαχωρισμό τους	66A
			1: Λιγότερο κοινότητες συλλογές/αρχεία που η θεματολογία και η μορφή του, παρουσιάζουν ομοιότητες με άλλα εκθέματα του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, αλλά ξεχωρίζουν	
			2: Συλλογές/αρχεία με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που όμως έχει τοπική αξία	
			3: Συλλογές/αρχεία, με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που έχει εθνική αξία	
	Παλαιότητα		0: Δημιουργήθηκε από το 2010 και μετά	66B
			1: Δημιουργήθηκε από το 1970-2009	
		2: Δημιουργήθηκε από το 1920-1969		
		3: Δημιουργήθηκε από το 1821-1923		
4.Συλλογές, Αρχεία	Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		0: Καμία καταγραφή ή ψηφιοποίηση	66C
			1: Καταγραφή σε αναλογική μορφή, προσωπικής χρήσης (χειρόγραφο, διαθήκη κλπ.)	
			2: Καταγραφή σε αναλογική μορφή (δημοσίευση, βιβλίο, κατάλογος κλπ.)	
			3: Καταγραφή και ψηφιοποίηση σε μορφή απλής αναφοράς (ηλεκτρονική καταγραφή σε κατάλογο κλπ.)	
		4: Καταγραφή και ψηφιοποίηση σε μορφή προς επεξεργασία και διαχείριση (βίντεο, οπτικοακουστικό υλικό, 3d scanner, 3d printer)		
Βαθμός διατήρησης		0: Πλήρως κατεστραμμένα συλλογές/αρχεία	66D	
		1: Συλλογές/αρχεία με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 1-29%)		
		2: Συλλογές/αρχεία με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)		
		3: Συλλογές/αρχεία με μικρές καταστροφές (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής)		
Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ	66E	
		1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας		
		2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας		
		3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας		
5.Εκθέματα μουσείων (καταγράφονται	Μοναδικότητα εκθεμάτων		0: Κοινότητα εκθέματα, που συναντώνται πανομοιότυπα σε ποσοστό 80-100% στη χώρα	67A
			1: Κοινότητα εκθέματα, που συναντώνται πανομοιότυπα σε ποσοστό 60-79% στη χώρα	

	συνολικά σαν συλλογή)		<p>2: Κοινότυπα εκθέματα, που συναντώνται πανομοιότυπα σε ποσοστό 40-59% στη χώρα</p> <p>3: Πρωτότυπα εκθέματα, που συναντώνται πανομοιότυπα σε ποσοστό 20-39% στη χώρα</p> <p>4: Πρωτότυπα εκθέματα, που συναντώνται πανομοιότυπα σε ποσοστό 0-19% στη χώρα</p>				
		Παλαιότητα εκθεμάτων	<p>0: Εκθέματα ηλικίας 100 ετών και άνω σε ποσοστό 0-10%</p> <p>1: Εκθέματα ηλικίας 100 ετών και άνω σε ποσοστό 11-30%</p> <p>2: Εκθέματα ηλικίας 100 ετών και άνω σε ποσοστό 31-50%</p> <p>3: Εκθέματα ηλικίας 100 ετών και άνω σε ποσοστό 51-75%</p> <p>4: Εκθέματα ηλικίας 100 ετών και άνω σε ποσοστό 76-100%</p>	67B			
			Βαθμός διατήρησης	<p>0: Πλήρως κατεστραμμένα εκθέματα μουσείων</p> <p>1: Εκθέματα μουσείων με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 1-29%)</p> <p>2: Εκθέματα μουσείων με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)</p> <p>3: Εκθέματα μουσείων με μικρές καταστροφές (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής)</p> <p>4: Εκθέματα μουσείων πλήρως διατηρημένα (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)</p>	67C		
	Αριθμός αντικειμένων που σχετίζονται με τον τόπο			<p>0: Καμία εντοπιότητα εκθεμάτων</p> <p>1: Εκθέματα που προέρχονται από τον τόπο σε ποσοστό 0-20%</p> <p>2: Εκθέματα που προέρχονται από τον τόπο σε ποσοστό 21-50%</p> <p>3: Εκθέματα που προέρχονται από τον τόπο σε ποσοστό 51-75%</p> <p>4: Εκθέματα που προέρχονται από τον τόπο σε ποσοστό 75-100%</p>	67D		
				Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής	<p>0: Καμία καταγραφή ή ψηφιοποίηση</p> <p>1: Καταγραφή σε αναλογική μορφή, προσωπικής χρήσης (χειρόγραφο, διαθήκη κλπ.)</p> <p>2: Καταγραφή σε αναλογική μορφή (δημοσίευση, βιβλίο, κατάλογος κλπ.)</p> <p>3: Καταγραφή και ψηφιοποίηση σε μορφή απλής αναφοράς (ηλεκτρονική καταγραφή σε κατάλογο κλπ.)</p> <p>4: Καταγραφή και ψηφιοποίηση σε μορφή προς επεξεργασία και διαχείριση (βίντεο, οπτικοακουστικό υλικό, 3d scanner, 3d printer)</p>	67E	
					6.Ενδυμασία	Βαθμός μοναδικότητας	<p>0: Κοινότυπη ενδυμασία που η θεματολογία του και η μορφή του παρουσιάζουν μεγάλη ομοιότητα, με άλλα εκθέματα του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, καθιστώντας αδύνατο τον διαχωρισμό τους</p> <p>1: Λιγότερο κοινότυπη ενδυμασία που η θεματολογία και η μορφή του, παρουσιάζουν ομοιότητες με άλλα εκθέματα του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, αλλά ξεχωρίζουν</p> <p>2: Ενδυμασία με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που όμως έχει τοπική αξία</p> <p>3: Ενδυμασία, με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που έχει εθνική αξία</p> <p>4: Ενδυμασία, με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που έχει παγκόσμια αξία</p>
		Παλαιότητα					0: Δημιουργήθηκε από το 2010 και μετά

7. Προϊόντα από παραδοσιακές τεχνικές (υφαντική, αγγειοπλαστική κλπ)		1: Δημιουργήθηκε από το 1970-2009	68C
		2: Δημιουργήθηκε από το 1920-1969	
		3: Δημιουργήθηκε από το 1821-1923	
		4: Δημιουργήθηκε πριν το 1821	
	Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής	0: Καμία καταγραφή ή ψηφιοποίηση	68C
		1: Καταγραφή σε αναλογική μορφή, προσωπικής χρήσης (χειρόγραφο, διαθήκη κλπ.)	
		2: Καταγραφή σε αναλογική μορφή (δημοσίευση, βιβλίο, κατάλογος κλπ.)	
		3: Καταγραφή και ψηφιοποίηση σε μορφή απλής αναφοράς (ηλεκτρονική καταγραφή σε κατάλογο κλπ.)	
	Βαθμός διατήρησης	0: Πλήρως κατεστραμμένη ενδυμασία	68D
		1: Ενδυμασία με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 1-29%)	
		2: Ενδυμασία με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)	
		3: Ενδυμασία με μικρές καταστροφές (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής)	
	Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ	68E
		1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
		2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας			
Βαθμός μοναδικότητας	0: Κοινότυπα προϊόντα από παραδοσιακές τεχνικές που η θεματολογία του και η μορφή του παρουσιάζουν μεγάλη ομοιότητα, με άλλα εκθέματα του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, καθιστώντας αδύνατο τον διαχωρισμό τους	69A	
	1: Λιγότερο κοινότυπα προϊόντα από παραδοσιακές τεχνικές που η θεματολογία και η μορφή του, παρουσιάζουν ομοιότητες με άλλα εκθέματα του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, αλλά ξεχωρίζουν		
	2: Προϊόντα από παραδοσιακές τεχνικές, με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που όμως έχει τοπική αξία		
	3: Προϊόντα από παραδοσιακές τεχνικές, με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που έχει εθνική αξία		
Παλαιότητα	0: Δημιουργήθηκε από το 2010 και μετά	69B	
	1: Δημιουργήθηκε από το 1970-2009		
	2: Δημιουργήθηκε από το 1920-1969		
	3: Δημιουργήθηκε από το 1821-1923		
Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής	0: Καμία καταγραφή ή ψηφιοποίηση	69C	
	1: Καταγραφή σε αναλογική μορφή, προσωπικής χρήσης (χειρόγραφο, διαθήκη κλπ.)		
	2: Καταγραφή σε αναλογική μορφή (δημοσίευση, βιβλίο, κατάλογος κλπ.)		
		3: Καταγραφή και ψηφιοποίηση σε μορφή απλής αναφοράς (ηλεκτρονική καταγραφή σε κατάλογο κλπ.)	

	Βαθμός διατήρησης	4: Καταγραφή και ψηφιοποίηση σε μορφή προς επεξεργασία και διαχείριση (βίντεο, οπτικοακουστικό υλικό, 3d scanner, 3d printer)	69D	
		0: Πλήρως κατεστραμμένα προϊόντα από παραδοσιακές τεχνικές		
		1: Προϊόντα από παραδοσιακές τεχνικές με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 1-29%)		
		2: Προϊόντα από παραδοσιακές τεχνικές με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)		
		3: Προϊόντα από παραδοσιακές τεχνικές με μικρές καταστροφές (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής)		
	Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	4: Προϊόντα από παραδοσιακές τεχνικές πλήρως διατηρημένα (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)	69E	
		0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ		
		1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας		
		2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας		
	8.Οικοκυρικά σκεύη-εργαλεία	Βαθμός μοναδικότητας	3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	70A
			4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)	
			0: Κοινότυπα οικοκυρικά σκεύη/εργαλεία που η θεματολογία του και η μορφή του παρουσιάζουν μεγάλη ομοιότητα, με άλλα εκθέματα του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, καθιστώντας αδύνατο τον διαχωρισμό τους	
			1: Λιγότερο κοινότυπα οικοκυρικά σκεύη/εργαλεία που η θεματολογία και η μορφή του, παρουσιάζουν ομοιότητες με άλλα εκθέματα του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, αλλά ξεχωρίζουν	
			2: Οικοκυρικά σκεύη/εργαλεία με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που όμως έχει τοπική αξία	
		Παλαιότητα	3: Οικοκυρικά σκεύη/εργαλεία, με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που έχει εθνική αξία	70B
			4: Οικοκυρικά σκεύη/εργαλεία, με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που έχει παγκόσμια αξία	
0: Δημιουργήθηκε από το 2010 και μετά				
1: Δημιουργήθηκε από το 1970-2009				
Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		2: Δημιουργήθηκε από το 1920-1969	70C	
		3: Δημιουργήθηκε από το 1821-1923		
		4: Δημιουργήθηκε πριν το 1821		
		0: Καμία καταγραφή ή ψηφιοποίηση		
Βαθμός διατήρησης		1: Καταγραφή σε αναλογική μορφή, προσωπικής χρήσης (χειρόγραφο, διαθήκη κλπ.)	70D	
		2: Καταγραφή σε αναλογική μορφή (δημοσίευση, βιβλίο, κατάλογος κλπ.)		
	3: Καταγραφή και ψηφιοποίηση σε μορφή απλής αναφοράς (ηλεκτρονική καταγραφή σε κατάλογο κλπ.)			
Βαθμός διατήρησης	4: Καταγραφή και ψηφιοποίηση σε μορφή προς επεξεργασία και διαχείριση (βίντεο, οπτικοακουστικό υλικό, 3d scanner, 3d printer)	70D		
	0: Πλήρως κατεστραμμένα οικοκυρικά σκεύη/εργαλεία			
	1: Οικοκυρικά σκεύη/εργαλεία με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 1-29%)			
	2: Οικοκυρικά σκεύη/εργαλεία με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)			

	Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	3: Οικοκυρικά σκεύη/εργαλεία με μικρές καταστροφές (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής)	70E
		4: Οικοκυρικά σκεύη/εργαλεία πλήρως διατηρημένα (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)	
		0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ	
		1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
		2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	
	Βαθμός μοναδικότητας	3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	71A
		4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)	
		0: Κοινότυπα βιβλία που η θεματολογία του και η μορφή του παρουσιάζουν μεγάλη ομοιότητα, με άλλα εκθέματα του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, καθιστώντας αδύνατο τον διαχωρισμό τους	
		1: Λιγότερο κοινότυπα βιβλία που η θεματολογία και η μορφή του, παρουσιάζουν ομοιότητες με άλλα εκθέματα του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, αλλά ξεχωρίζουν	
		2: Βιβλία με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που όμως έχει τοπική αξία	
	Παλαιότητα	3: Βιβλία , με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που έχει εθνική αξία	71B
		4: Βιβλία, με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που έχει παγκόσμια αξία	
		0: Δημιουργήθηκε από το 2010 και μετά	
		1: Δημιουργήθηκε από το 1970-2009	
		2: Δημιουργήθηκε από το 1920-1969	
Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής	3: Δημιουργήθηκε από το 1821-1923	71C	
	4: Δημιουργήθηκε πριν το 1821		
	0: Καμία καταγραφή ή ψηφιοποίηση		
	1: Καταγραφή σε αναλογική μορφή , προσωπικής χρήσης (χειρόγραφο, διαθήκη κλπ.)		
	2: Καταγραφή σε αναλογική μορφή (δημοσίευση, βιβλίο,κατάλογος κλπ.)		
Βαθμός διατήρησης	3: Καταγραφή και ψηφιοποίηση σε μορφή απλής αναφοράς (ηλεκτρονική καταγραφή σε κατάλογο κλπ.)	71D	
	4: Καταγραφή και ψηφιοποίηση σε μορφή προς επεξεργασία και διαχείριση (βίντεο, οπτικοακουστικό υλικό, 3d scanner, 3d printer)		
	0: Πλήρως κατεστραμμένα έργα		
	1: Βιβλία με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 1-29%)		
	2: Βιβλία με εκτενείς καταστροφές που διατηρείται τμήμα τους (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής)		
Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	3: Βιβλία με μικρές καταστροφές (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής)	71E	
	4: Βιβλία πλήρως διατηρημένα (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)		
	0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ		
	1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας		
	2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας		
Άυλοι πόροι			
	Βαθμός μοναδικότητας	0: Καμία ντοπιολαλιά ή τοπική διάλεκτος	72A

			<p>1: Αλλοιωμένη ντοπιολαλιά η τοπική διάλεκτος</p> <p>2: Ενσωμάτωση της ντοπιολαλιάς ή τοπικής διαλέκτου στην καθημερινή ομιλία, αλλά κυριαρχεί η επικρατούσα γλώσσα της χώρας</p> <p>3: Περιοδική χρήση ντοπιολαλιάς ή τοπικής διαλέκτου</p> <p>4: Χρήση μόνο ντοπιολαλιάς ή τοπικής διαλέκτου ως ομιλία του τόπου</p>			
		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής	<p>0: Καμία καταγραφή ή ψηφιοποίηση</p> <p>1: Καταγραφή σε αναλογική μορφή , προσωπικής χρήσης (χειρόγραφο, διαθήκη κλπ.)</p> <p>2: Καταγραφή σε αναλογική μορφή (λεξικό, βιβλίο, κατάλογος κλπ.)</p> <p>3: Καταγραφή και ψηφιοποίηση σε ψηφιακή μορφή (ηλεκτρονική καταγραφή σε κατάλογο κλπ.)</p> <p>4: Καταγραφή και ψηφιοποίηση σε ψηφιακή μορφή , η οποία έχει αναρτηθεί σε επίσημο διαδικτυακό τόπο και μπορεί να χρησιμοποιηθεί</p>	72B		
			Βαθμός μεταβίβασης από γενιά σε γενιά	<p>0: Νεότερη γλώσσα, χωρίς ντοπιολαλιά-τοπική διάλεκτο</p> <p>1: Ντοπιολαλιά -τοπική διάλεκτος που διατηρεί μικρό μέρος της αρχικής της μορφής</p> <p>2: Ντοπιολαλιά -τοπική διάλεκτος που διατηρεί σε ποσοστό ως 50% την αρχική της μορφής</p> <p>3: Ντοπιολαλιά -τοπική διάλεκτος που ομιλείτε από όλους, αλλά έχει υποστεί μικρές αλλαγές</p> <p>4: Ντοπιολαλιά -τοπική διάλεκτος που ομιλείτε από όλους, όπως παλαιότερα</p>	72C	
				Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	<p>0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ</p> <p>1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας</p> <p>2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας</p> <p>3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας</p> <p>4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)</p>	72D
	Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας				<p>0: Κανένας βαθμός αισθητικής (αλλοιωμένη ή τροποποιημένη ντοπιολαλιά-τοπική διάλεκτος)</p> <p>1: Μικρός βαθμός αισθητικής (αλλοιωμένη ή τροποποιημένη ντοπιολαλιά-τοπική διάλεκτος, που έχει διατηρηθεί σε μικρό βαθμό)</p> <p>2: Μέτριος βαθμός αισθητικής (αυθεντική ντοπιολαλιά-τοπική διάλεκτος με μικρές τροποποιήσεις ή αλλοιώσεις)</p> <p>3: Μεγάλος βαθμός αισθητικής (αυθεντική ντοπιολαλιά-τοπική διάλεκτος, χωρίς αλλαγές)</p> <p>4: Ξεχωριστή ντοπιολαλιά-τοπική διάλεκτος (αυθεντική με πλήρη χρήση από όλους)</p>	72E
		2.Προφορικές παραδόσεις και εκφράσεις-Τρόποι ζωής (*με τον όρο εγγραφή συγκαταλέγονται όλες οι κατηγορίες)			Βαθμός μοναδικότητας	<p>0: Κοινότυπος πόρος που η θεματολογία του παρουσιάζει μεγάλη ομοιότητα, με άλλους πόρους του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, καθιστώντας αδύνατο τον διαχωρισμό τους</p> <p>1: Λιγότερο κοινότυπος πόρος που η θεματολογία του, παρουσιάζει ομοιότητες με άλλους πόρους του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, αλλά ξεχωρίζουν</p> <p>2: Πόρος με ιδιαίτερη θεματολογία , που όμως έχει τοπική αξία</p> <p>3: Πόρος, με ιδιαίτερη θεματολογία, που έχει εθνική αξία</p> <p>4: Πόρος, με ιδιαίτερη θεματολογία, που έχει παγκόσμια αξία</p>
			Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής			<p>0: Καμία καταγραφή ή ψηφιοποίηση</p> <p>1: Καταγραφή σε αναλογική μορφή , προσωπικής χρήσης (χειρόγραφο, διαθήκη κλπ.)</p>

			2: Καταγραφή σε αναλογική μορφή (λεξικό, βιβλίο, κατάλογος κλπ.)		
			3: Καταγραφή και ψηφιοποίηση σε ψηφιακή μορφή (ηλεκτρονική καταγραφή σε κατάλογο κλπ.)		
			4: Καταγραφή και ψηφιοποίηση σε ψηφιακή μορφή, η οποία έχει αναρτηθεί σε επίσημο διαδικτυακό τόπο και μπορεί να χρησιμοποιηθεί		
		Βαθμός μεταβίβασης από γενιά σε γενιά	0: Νεότερος πόρος		73C
			1: Παλαιότερος πόρος που δεν έχει μεταβιβαστεί στις νεότερες γενιές και εμφανίζεται μόνο σε προφορικές μαρτυρίες		
			2: Παλαιότερος πόρος που δεν έχει μεταβιβαστεί στις νεότερες γενιές αλλά εμφανίζεται βιβλιογραφικά		
			3: Παλαιότερος πόρος που έχει μεταβιβαστεί σε μερίδα νεότερων γενιών		
		Βαθμός διατήρησης	4: Παλαιότερος πόρος που έχει μεταβιβαστεί και χρησιμοποιείται από τις νεότερες γενιές		73D
			0: Ελάχιστη διατήρηση. Βαθμός διατήρησης σε ποσοστό 0-10%		
			1: Μικρή διατήρηση. Βαθμός διατήρησης σε ποσοστό 11-29% επί της αρχικής μορφής		
			2: Μέτρια διατήρηση. Βαθμός διατήρησης σε ποσοστό 30-50% επί της αρχικής μορφής		
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	3: Μεγαλύτερη διατήρηση. Βαθμός διατήρησης σε ποσοστό 51-80% επί της αρχικής μορφής		73E
4: Μέγιστη διατήρηση. Βαθμός διατήρησης σε ποσοστό 81-100% επί της αρχικής μορφής					
0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ					
1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας					
3. Κοινωνικές πρακτικές, τελετουργίες και εορταστικές εκδηλώσεις (*με τον όρο εγγραφή συγκαταλέγονται όλες οι κατηγορίες)	Βαθμός μοναδικότητας	2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	74A		
		3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας			
		4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)			
		0: Κοινότητα πόρος που η θεματολογία του παρουσιάζει μεγάλη ομοιότητα, με άλλους πόρους του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, καθιστώντας αδύνατο τον διαχωρισμό τους			
	Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής	1: Λιγότερο κοινότητα πόρος που η θεματολογία του, παρουσιάζει ομοιότητες με άλλους πόρους του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, αλλά ξεχωρίζουν	74B		
		2: Πόρος με ιδιαίτερη θεματολογία, που όμως έχει τοπική αξία			
		3: Πόρος, με ιδιαίτερη θεματολογία, που έχει εθνική αξία			
		4: Πόρος, με ιδιαίτερη θεματολογία, που έχει παγκόσμια αξία			
	Βαθμός μεταβίβασης από γενιά σε γενιά	0: Καμία καταγραφή ή ψηφιοποίηση	74C		
		1: Καταγραφή σε αναλογική μορφή, προσωπικής χρήσης (χειρόγραφο, διαθήκη κλπ.)			
	2: Καταγραφή σε αναλογική μορφή (λεξικό, βιβλίο, κατάλογος κλπ.)				
	3: Καταγραφή και ψηφιοποίηση σε ψηφιακή μορφή (ηλεκτρονική καταγραφή σε κατάλογο κλπ.)				
	4: Καταγραφή και ψηφιοποίηση σε ψηφιακή μορφή, η οποία έχει αναρτηθεί σε επίσημο διαδικτυακό τόπο και μπορεί να χρησιμοποιηθεί				
	0: Νεότερος πόρος				
	1: Παλαιότερος πόρος που δεν έχει μεταβιβαστεί στις νεότερες γενιές και εμφανίζεται μόνο σε προφορικές μαρτυρίες				

			2: Παλαιότερος πόρος που δεν έχει μεταβιβαστεί στις νεότερες γενιές αλλά εμφανίζεται βιβλιογραφικά	74D		
			3: Παλαιότερος πόρος που έχει μεταβιβαστεί σε μερίδα νεότερων γενιών			
			4: Παλαιότερος πόρος που έχει μεταβιβαστεί και χρησιμοποιείται από τις νεότερες γενιές			
		Βαθμός διατήρησης	0: Ελάχιστη διατήρηση. Βαθμός διατήρησης σε ποσοστό 0-10%			
			1: Μικρή διατήρηση. Βαθμός διατήρησης σε ποσοστό 11-29% επί της αρχικής μορφής			
			2: Μέτρια διατήρηση. Βαθμός διατήρησης σε ποσοστό 30-50% επί της αρχικής μορφής			
	Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	3: Μεγαλύτερη διατήρηση. Βαθμός διατήρησης σε ποσοστό 51-80% επί της αρχικής μορφής	74E			
		4: Μέγιστη διατήρηση. Βαθμός διατήρησης σε ποσοστό 81-100% επί της αρχικής μορφής				
		0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ				
	4. Μύθοι-θρύλοι-δοξασίες-ταμπού (*με τον όρο εγγραφή συγκαταλέγονται όλες οι κατηγορίες)	Βαθμός μοναδικότητας		1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας	75A	
				2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας		
				3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας		
				4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)		
		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής			0: Κοινότυπος πόρος που η θεματολογία του παρουσιάζει μεγάλη ομοιότητα, με άλλους πόρους του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, καθιστώντας αδύνατο τον διαχωρισμό τους	75B
					1: Λιγότερο κοινότυπος πόρος που η θεματολογία του, παρουσιάζει ομοιότητες με άλλους πόρους του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, αλλά ξεχωρίζουν	
					2: Πόρος με ιδιαίτερη θεματολογία, που όμως έχει τοπική αξία	
3: Πόρος, με ιδιαίτερη θεματολογία, που έχει εθνική αξία						
Βαθμός μεταβίβασης από γενιά σε γενιά				4: Πόρος, με ιδιαίτερη θεματολογία, που έχει παγκόσμια αξία	75C	
				0: Καμία καταγραφή ή ψηφιοποίηση		
				1: Καταγραφή σε αναλογική μορφή, προσωπικής χρήσης (χειρόγραφο, διαθήκη κλπ.)		
				2: Καταγραφή σε αναλογική μορφή (λεξικό, βιβλίο, κατάλογος κλπ.)		
Βαθμός διατήρησης			3: Καταγραφή και ψηφιοποίηση σε ψηφιακή μορφή (ηλεκτρονική καταγραφή σε κατάλογο κλπ.)	75D		
			4: Καταγραφή και ψηφιοποίηση σε ψηφιακή μορφή, η οποία έχει αναρτηθεί σε επίσημο διαδικτυακό τόπο και μπορεί να χρησιμοποιηθεί			
			0: Νεότερος πόρος	75D		
			1: Παλαιότερος πόρος που δεν έχει μεταβιβαστεί στις νεότερες γενιές και εμφανίζεται μόνο σε προφορικές μαρτυρίες			
			2: Παλαιότερος πόρος που δεν έχει μεταβιβαστεί στις νεότερες γενιές αλλά εμφανίζεται βιβλιογραφικά	75D		
			3: Παλαιότερος πόρος που έχει μεταβιβαστεί σε μερίδα νεότερων γενιών			
			4: Παλαιότερος πόρος που έχει μεταβιβαστεί και χρησιμοποιείται από τις νεότερες γενιές	75D		
			0: Ελάχιστη διατήρηση. Βαθμός διατήρησης σε ποσοστό 0-10%			
			1: Μικρή διατήρηση. Βαθμός διατήρησης σε ποσοστό 11-29% επί της αρχικής μορφής	75D		
			2: Μέτρια διατήρηση. Βαθμός διατήρησης σε ποσοστό 30-50% επί της αρχικής μορφής			

5. Φεστιβάλ- Πανηγύρια- Εθνικές εκφράσεις ή εκδηλώσεις (*με τον όρο εγγραφή συγκαταλέγονται όλες οι κατηγορίες)	Παλαιότητα	2: Μέτρια διατήρηση. Βαθμός διατήρησης σε ποσοστό 30-50% επί της αρχικής μορφής	75E
		3: Μεγαλύτερη διατήρηση. Βαθμός διατήρησης σε ποσοστό 51-80% επί της αρχικής μορφής	
		4: Μέγιστη διατήρηση. Βαθμός διατήρησης σε ποσοστό 81-100% επί της αρχικής μορφής	
		0: Δημιουργήθηκε από το 2010 και μετά	
		1: Δημιουργήθηκε από το 1970-2009	
		2: Δημιουργήθηκε από το 1920-1969	
	Βαθμός μοναδικότητας	3: Δημιουργήθηκε από το 1821-1923	76A
		4: Δημιουργήθηκε πριν το 1821	
		0: Κοινότυπος πόρος που η θεματολογία του παρουσιάζει μεγάλη ομοιότητα, με άλλους πόρους του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, καθιστώντας αδύνατο τον διαχωρισμό τους	
		1: Λιγότερο κοινότυπος πόρος που η θεματολογία του, παρουσιάζει ομοιότητες με άλλους πόρους του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, αλλά ξεχωρίζουν	
		2: Πόρος με ιδιαίτερη θεματολογία, που όμως έχει τοπική αξία	
	Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής	3: Πόρος, με ιδιαίτερη θεματολογία, που έχει εθνική αξία	76B
		4: Πόρος, με ιδιαίτερη θεματολογία, που έχει παγκόσμια αξία	
		0: Καμία καταγραφή ή ψηφιοποίηση	
		1: Καταγραφή σε αναλογική μορφή, προσωπικής χρήσης (χειρόγραφο, διαθήκη κλπ.)	
		2: Καταγραφή σε αναλογική μορφή (λεξικό, βιβλίο, κατάλογος κλπ.)	
	Βαθμός μεταβίβασης από γενιά σε γενιά	3: Καταγραφή και ψηφιοποίηση σε ψηφιακή μορφή (ηλεκτρονική καταγραφή σε κατάλογο κλπ.)	76C
		4: Καταγραφή και ψηφιοποίηση σε ψηφιακή μορφή, η οποία έχει αναρτηθεί σε επίσημο διαδικτυακό τόπο και μπορεί να χρησιμοποιηθεί	
0: Νεότερος πόρος			
1: Παλαιότερος πόρος που δεν έχει μεταβιβαστεί στις νεότερες γενιές και εμφανίζεται μόνο σε προφορικές μαρτυρίες			
Βαθμός διατήρησης	2: Παλαιότερος πόρος που δεν έχει μεταβιβαστεί στις νεότερες γενιές αλλά εμφανίζεται βιβλιογραφικά	76D	
	3: Παλαιότερος πόρος που έχει μεταβιβαστεί σε μερίδα νεότερων γενιών		
	4: Παλαιότερος πόρος που έχει μεταβιβαστεί και χρησιμοποιείται από τις νεότερες γενιές		
	0: Ελάχιστη διατήρηση. Βαθμός διατήρησης σε ποσοστό 0-10%		
	1: Μικρή διατήρηση. Βαθμός διατήρησης σε ποσοστό 11-29% επί της αρχικής μορφής		
Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	2: Μέτρια διατήρηση. Βαθμός διατήρησης σε ποσοστό 30-50% επί της αρχικής μορφής	76E	
	3: Μεγαλύτερη διατήρηση. Βαθμός διατήρησης σε ποσοστό 51-80% επί της αρχικής μορφής		
	4: Μέγιστη διατήρηση. Βαθμός διατήρησης σε ποσοστό 81-100% επί της αρχικής μορφής		
	0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ		
	1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας		
2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας			
3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας			
4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)			

6. Λαογραφικά στοιχεία (ήθη, έθιμα, παραδόσεις, γνώσεις και πρακτικές που αφορούν τη φύση, το φαγητό και το σύμπαν (τρόφιμα, εθνοβοτανική γνώση, λαϊκές αντιλήψεις για τη μετεωρολογία κ.ά.)) (*με τον όρο εγγραφή συγκαταλέγονται όλες οι κατηγορίες)	Βαθμός μοναδικότητας	0: Κοινότυπος πόρος που η θεματολογία του παρουσιάζει μεγάλη ομοιότητα, με άλλους πόρους του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, καθιστώντας αδύνατο τον διαχωρισμό τους	77A
		1: Λιγότερο κοινότυπος πόρος που η θεματολογία του, παρουσιάζει ομοιότητες με άλλους πόρους του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, αλλά ξεχωρίζουν	
		2: Πόρος με ιδιαίτερη θεματολογία, που όμως έχει τοπική αξία	
		3: Πόρος, με ιδιαίτερη θεματολογία, που έχει εθνική αξία	
	Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής	0: Καμία καταγραφή ή ψηφιοποίηση	77B
		1: Καταγραφή σε αναλογική μορφή, προσωπικής χρήσης (χειρόγραφο, διαθήκη κλπ.)	
		2: Καταγραφή σε αναλογική μορφή (λεξικό, βιβλίο, κατάλογος κλπ.)	
		3: Καταγραφή και ψηφιοποίηση σε ψηφιακή μορφή (ηλεκτρονική καταγραφή σε κατάλογο κλπ.)	
	Βαθμός μεταβίβασης από γενιά σε γενιά	0: Νεότερος πόρος	77C
		1: Παλαιότερος πόρος που δεν έχει μεταβιβαστεί στις νεότερες γενιές και εμφανίζεται μόνο σε προφορικές μαρτυρίες	
		2: Παλαιότερος πόρος που δεν έχει μεταβιβαστεί στις νεότερες γενιές αλλά εμφανίζεται βιβλιογραφικά	
		3: Παλαιότερος πόρος που έχει μεταβιβαστεί σε μερίδα νεότερων γενιών	
Βαθμός διατήρησης	0: Ελάχιστη διατήρηση. Βαθμός διατήρησης σε ποσοστό 0-10%	77D	
	1: Μικρή διατήρηση. Βαθμός διατήρησης σε ποσοστό 11-29% επί της αρχικής μορφής		
	2: Μέτρια διατήρηση. Βαθμός διατήρησης σε ποσοστό 30-50% επί της αρχικής μορφής		
	3: Μεγαλύτερη διατήρηση. Βαθμός διατήρησης σε ποσοστό 51-80% επί της αρχικής μορφής		
Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ	77E	
	1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας		
	2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας		
	3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας		
7. Θρησκεία	Βαθμός μοναδικότητας	0: Κοινότυπος πόρος που η θεματολογία του παρουσιάζει μεγάλη ομοιότητα, με άλλους πόρους του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, καθιστώντας αδύνατο τον διαχωρισμό τους	78A
		1: Λιγότερο κοινότυπος πόρος που η θεματολογία του, παρουσιάζει ομοιότητες με άλλους πόρους του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, αλλά ξεχωρίζουν	
		2: Πόρος με ιδιαίτερη θεματολογία, που όμως έχει τοπική αξία	
		3: Πόρος, με ιδιαίτερη θεματολογία, που έχει εθνική αξία	
		4: Πόρος, με ιδιαίτερη θεματολογία, που έχει παγκόσμια αξία	

	Βαθμός απόδοσης πολιτιστικών πόρων	0: Κανένας βαθμός (Δεν αποδίδει κανένα υλικό και άυλο πολιτιστικό πόρο)	78B
		1: Μικρός βαθμός αισθητικής με μικρό βαθμό απόδοσης υλικών πολιτιστικών πόρων)	
		2: Μέτριος βαθμός αισθητικής με μέτριο βαθμό αισθητικής απόδοσης υλικών και άυλων πολιτιστικών πόρων)	
		3: Ικανοποιητικός βαθμός αισθητικής με μεγάλο βαθμό αισθητικής απόδοσης υλικών και άυλων κοινότητων για τον τόπο πολιτιστικών πόρων)	
		4: Ξεχωριστή αισθητική με πλήθος μοναδικών για τον τόπο άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων)	
	Βαθμός μεταβίβασης από γενιά σε γενιά	0: Νεότερος πόρος	78C
		1: Παλαιότερος πόρος που δεν έχει μεταβιβαστεί στις νεότερες γενιές και εμφανίζεται μόνο σε προφορικές μαρτυρίες	
		2: Παλαιότερος πόρος που δεν έχει μεταβιβαστεί στις νεότερες γενιές αλλά εμφανίζεται βιβλιογραφικά	
		3: Παλαιότερος πόρος που έχει μεταβιβαστεί σε μερίδα νεότερων γενιών	
	Βαθμός διατήρησης	4: Παλαιότερος πόρος που έχει μεταβιβαστεί και χρησιμοποιείται από τις νεότερες γενιές	78D
		0: Ελάχιστη διατήρηση. Βαθμός διατήρησης σε ποσοστό 0-10%	
		1: Μικρή διατήρηση. Βαθμός διατήρησης σε ποσοστό 11-29% επί της αρχικής μορφής	
2: Μέτρια διατήρηση. Βαθμός διατήρησης σε ποσοστό 30-50% επί της αρχικής μορφής			
3: Μεγαλύτερη διατήρηση. Βαθμός διατήρησης σε ποσοστό 51-80% επί της αρχικής μορφής			
Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	4: Μέγιστη διατήρηση. Βαθμός διατήρησης σε ποσοστό 81-100% επί της αρχικής μορφής	78E	
	0: Καμία εγγραφή ιστορίας, λαογραφίας κλπ		
	1: 1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας		
	2: Μέχρι 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας		
	3: Μέχρι 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας		
4: Πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας ο ή πέραν της μιας εγγραφής με ιδιαίτερη εθνική μοναδική αξία (μοναδικές εγγραφές)			

Οι δυο πρώτες στήλες αφορούν την Καταγραφή και οι υπόλοιπες τρεις την Αξιολόγηση του συστήματος. Η στήλη «**Κατηγορίες**» αφορούν τις γενικές διευρυμένες κατηγορίες των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων (π.χ. γαλάζιες-κυανές επιφάνειες), οι οποίες στην επόμενη στήλη «**Εγγραφές**» εξειδικεύονται στις υποκατηγορίες των γενικών κατηγοριών (π.χ. για τις γαλάζιες-κυανές επιφάνειες σε θάλασσα, λίμνη κλπ). Γίνεται εμφανές ότι για την καταγραφή των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων ενός τόπου, θα χρησιμοποιούν οι εγγραφές, δηλαδή οι λεπτομέρεστες καταγραφές της στήλης «Εγγραφές». Αυτό, γίνεται καθώς η κατηγορία αυτή δίνει τη μικρότερη διαχειρίσιμη και κατανοητή μονάδα (π.χ. ο «Πηνειός ποταμός» εγγράφεται στην κατηγορία ποτάμια και όχι στη γενικότερη κατηγορία γαλάζιες/κυανές επιφάνειες) και εξασφαλίζει την όσο το δυνατόν λεπτομερέστερη καταγραφή των πολιτιστικών πόρων. Κάθε «Εγγραφή» (π.χ. λόφος), αφορά το γενικό άξονα

του συστήματος και μπορεί να χρησιμοποιηθεί πέραν της μιας φορές για κάθε όμοιο πόρο, που εγγράφεται ξεχωριστά σε διαφορετική γραμμή (π.χ. για την Αθήνα θα εγγραφεί σε δυο γραμμές, ξεχωριστά ο Λόφος του Στρέφη, ο λόφος του Φιλοπάππου κλπ). Συχνά για μεγαλύτερης δομής πόρους (π.χ. βιοποικιλότητα), που είναι δύσκολο να αξιολογηθούν μεμονωμένα, λόγω απουσίας δεδομένων ή λόγω της φύσης της κατηγορίας, γίνεται συνολική εγγραφή των δεδομένων της κατηγορίας αυτής (π.χ. εκθέματα μουσείων). Σε αυτές τις περιπτώσεις, η συνολική εγγραφή των πολιτιστικών πόρων αναφέρεται σε παρένθεση στο σύστημα. Επίσης, σε περίπτωση μη ύπαρξης κάποιας «Εγγραφής» στον συγκεκριμένο τόπο, αυτή παραλείπεται (π.χ. αν δεν έχει παγόβουνα, απαλείφεται η συγκεκριμένη εγγραφή). Γίνεται φανερό, ότι το σύστημα λειτουργεί σαν ένα αποθετήριο πολλαπλών γενικών και ειδικών κατηγοριών, που συμπληρώνονται αναλόγως του κάθε τόπου, με βάση τους υπάρχοντες άυλους και υλικούς πολιτιστικούς του πόρους.

Εν συνεχεία στο δεύτερο στάδιο της Αξιολόγησης, προχωρούμε στη στήλη «**Αξιολόγηση**», που αφορά τα πέντε κριτήρια αξιολόγησης, τα οποία τοποθετούνται σε κάθε εγγραφή και βαθμονομούνται με τιμές από το 0-4. Η χρήση πέντε κριτηρίων σε κάθε εγγραφή, έγινε για την διευκόλυνση του μαθηματικού μοντέλου, με ίσο αριθμό κριτηρίων. Τα κριτήρια αφορούν άυλες και υλικές διαστάσεις της εγγραφής (πχ. βαθμός αισθητικής απόδοσης ή βαθμός διατήρησης) και είναι ισοβαρή. Επιλέχθηκε η ισοβαρής απόδοση για τους κάτωθι λόγους :

- i. Στόχος είναι η πολιτιστική σημαντικότητα των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων, οπότε απαιτείται μια κοινή αντιμετώπιση κάθε κατηγορίας πόρων
- ii. Θα δημιουργούσε αμφισβητήσεις ως προς τον τρόπο ερμηνείας του κάθε βάρους και του λόγου που αυτό τοποθετήθηκε στο συγκεκριμένο πόρο, καθώς το σύστημα θέλει ισότιμα να κρίνει κάθε εγγραφή
- iii. Η επιλογή απόδοσης μεγαλύτερης βαρύτητας σε υλικούς ή άυλους πόρους, αυτόματα θα κατέλυε την θέση της διατριβής ότι άυλοι και υλικοί πόροι, είναι ισάξιοι και ισοβαρείς
- iv. Θα καταργούσε αυτομάτως την κοινή βαθμονόμηση κάθε κριτηρίου
- v. Θα δημιουργούσε περίπλοκα μαθηματικά μοντέλα, ενώ επιζητείται η εύκολη διαχείριση, απόδοση και κατανόηση του συστήματος

Στο πέμπτο βήμα, για την αξιολόγηση των κριτηρίων και στη στήλη «**Περιγραφή βαθμονόμησης**» επιλέχθηκε, όπως προαναφέρθηκε, μόνο η βαθμονόμηση του κάθε κριτηρίου με βαθμολογική κλίμακα από 0-4. Η κλίμακα αυτή, επιβεβαιώνει τον κανόνα του περιττού αριθμού, που απαιτείται στη μεθοδολογία «MAUT» και αποτελεί μια κυρίως επεξηγητική κλίμακα, για την απόδοση της σημαντικότητας του κάθε πόρου. Η κλίμακα σε κάθε κριτήριο ακολουθεί τη λογική από το χειρότερο στο βέλτιστο, έτσι κάθε αριθμός σημαίνει 0: ασήμαντο και 4: εξαιρετικά σημαντικότερο με ενδιάμεσες τιμές. Η τελευταία στήλη «**Αξιολόγηση (0-4)**», είναι η τιμή της κλίμακας που κάθε φορά

λαμβάνει το κριτήριο (π.χ. 1A=2, 1B=3, 1C=4, 1D=4, 1E=2), ανάλογα της συγκεκριμένης εγγραφής. Παραδείγματος χάριν, εάν ένας μύθος έχει απλή καταγραφή και όχι ψηφιοποίηση, στο κριτήριο 1^A, που αφορά την «Καταγραφή και ψηφιοποίηση», λαμβάνει τιμή «2», άρα 1A = 2 κ.ο.κ.)

Μετά την συμπλήρωση όλων των στηλών του πίνακα, δημιουργείται ένας συμπληρωμένος και βαθμονομημένος πίνακας συνολικής καταγραφής των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων του τόπου. Στο πίνακα αυτό και μετά την ολοκλήρωσή του, θα εφαρμοστεί το δημιουργούμενο μαθηματικό μοντέλο μέσης τιμής, ακολουθώντας κατά σειρά τα παρακάτω αναλυτικά βήματα. Στο τέλος των βημάτων αυτών, μορφώνεται ένας συνολικός πίνακας με τη βαθμονόμηση κατά σειρά φθίνουσας κατάταξης των σημαντικότερων πολιτιστικών πόρων κάθε τόπου¹⁸. Για την εύκολη κατανόηση, κάθε βήμα θα εξηγηθεί και μέσω παραδείγματος μέσα από τα στοιχεία του Πίνακα 4.4 Συνολικός πίνακας περιγραφής του πολυκριτηριακού συστήματος.

Βήμα 1ο Βαθμονόμηση στήλης «Εγγραφών»

Αρχικά, τοποθετούνται στο σύστημα, στην τελευταία στήλη «Αξιολόγηση (0-4)», οι τιμές των κριτηρίων (π.χ. για την εγγραφή «Μουσείο Ακρόπολης», τα κριτήρια (A,B,C,D,E) έλαβαν τις τιμές 1A=2, 1B=3, 1C=4, 1D=4, 1E=2). Εν συνεχεία, αθροίζονται τα πέντε κριτήρια και διαιρούνται δια του αριθμού των κριτηρίων n=5. Δηλαδή $\frac{1A+1B+1C+1D+1E}{5} = \text{A.M.O. } 1^{19}$. Στο παράδειγμα της Ακρόπολης, αυτό είναι $\frac{2+3+4+4+2}{5} = \frac{15}{5} = 3$

Αυτό γίνεται για κάθε «Εγγραφή», συμπληρώνοντας τη στήλη των κριτηρίων (από κριτήριο 1 έως 78 για το εγχειρίδιο του πολυκριτηριακού συστήματος του πίνακα) ή από 1 έως τον αριθμό των εγγραφών που έχουν συμπληρωθεί στο εκάστοτε δημιουργούμενο σύστημα του τόπου. Ο αριθμός συνολικών εγγραφών, δεν συμπίπτει με αυτόν του πίνακα, καθώς κάθε τόπος συμπληρώνεται μοναδιαία το σύστημα, με βάση τους δικούς του άυλους και υλικούς πολιτιστικούς πόρους. Ωστόσο για κάθε πόρο, το n στην συγκεκριμένη στήλη είναι πάντα 5. Με αυτό τον τρόπο λαμβάνεται ο αριθμητικός μέσος όρος κάθε εγγραφής, που διαφέρει για κάθε ξεχωριστή εγγραφή και αποτελεί μια πρώτη βαθμονόμηση της πολιτιστικής σημαντικότητας. Με το πέρας αυτού του βήματος για κάθε εγγραφή υπάρχει ένας αριθμητικός μέσος όρος, που αποδίδει τη πολιτιστική σημαντικότητα της. Μπορούμε να εξάγουμε τα πρώτα συμπεράσματα, πολιτιστικής σημαντικότητας των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων και να τους τοποθετήσουμε βαθμολογικά κατά σειρά κατάταξης σε στήλη, από το μεγαλύτερο στο μικρότερο. Αυτό το πρώτο στάδιο βαθμονομεί μέσα από τους A.M.O.

¹⁸ Από το σημαντικότερο προς το λιγότερο σημαντικό

¹⁹ A.M.O 1= Αριθμητικός μέσος όρος της εγγραφής 1

των εγγραφών, σε μια κατάταξη από το αριθμητικά μεγαλύτερο στο μικρότερο και αποδίδει τις πρώ-
τες τάσεις, για την πολιτιστική σημαντικότητα των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων.

Βήμα 2ο Βαθμονόμηση στήλης «Κατηγοριών»

Το 1^ο βήμα αποτελεί ένα αρχικό στάδιο. Μετά το πέρας των Α.Μ.Ο. κάθε εγγραφή έχει λάβει έναν αριθμό, ενώ πολλές εγγραφές εμφανίζουν κοινές τιμές. Για το λόγο αυτό, δεν μπορεί μόνο το βήμα αυτό, να διασφαλίζει την βαθμονόμηση της πολιτιστικής σημαντικότητας των υλικών και άυλων πολιτιστικών πόρων. Για την ολοκληρωμένη απόδοση των σημαντικότερων πολιτιστικών πόρων, ακολουθούν τα επόμενα βήματα, ώστε να εξασφαλίζονται πολλαπλώς τα αποτελέσματα και να ληφθούν οι κατά σειρά σημαντικότεροι πολιτιστικοί πόροι. Στο 2^ο βήμα προχωρούμε στην αναζήτηση του αριθμητικού μέσου όρου της ευρύτερης της εγγραφής, στήλης με τον τίτλο «Κατηγορία». Για την αναζήτηση του Α.Μ.Ο. κάθε «Κατηγορίας», μετράται ο αριθμός των εγγραφών (n) που ανήκουν σε αυτή και ακολουθείται η ίδια με παραπάνω διαδικασία. Για την ευκολότερη κατανόηση, θα λάβουμε σαν παράδειγμα μια εγγραφή και έναν τόπο. Η εγγραφή που επιλέγεται είναι «Μουσεία» και ο τόπος η «Αθήνα». Ας υποθέσουμε ότι στο σύστημα στην κατηγορία «Δομημένο κέλυφος»²⁰, εγγράφονται τέσσερα μουσεία της Αθήνας, τα οποία ήδη έχουν βαθμονομηθεί με Α.Μ.Ο., μετά το πέρας του πρώτου βήματος. Τα μουσεία της συγκεκριμένης κατηγορίας είναι n=4 και έχουν καταταχθεί κατά σειρά σημαντικότητας :

- i. Μουσείο Ακρόπολης, Α.Μ.Ο. 1 = 3,4
- ii. Μουσείο Μπενάκη (Πειραιώς Α.Μ.Ο. 2 = 3,1
- iii. Μουσείο Κυκλαδολογικής τέχνης Α.Μ.Ο. 3 = 2,8
- iv. Μουσείο Ηρακλειδών Α.Μ.Ο 4 = 1,3

Στο βήμα αυτό ακολουθείται, εκ νέου η λογική του αριθμητικού μέσου όρου. Έτσι,

$$\frac{A.M.O.1+A.M.O.2+A.M.O.3+A.M.O.4}{n \text{ αριθμό } A.M.O.} . \text{ Άρα } \frac{3,4+3,1+2,8+1,3}{4} = 2,65$$

Με τον τρόπο αυτό λαμβάνεται η σημαντικότητα κάθε «Κατηγορίας». Έτσι, αν στο 1^ο Βήμα ο Α.Μ.Ο. για την εγγραφή π.χ. της «Κατηγορίας» έδαφος (π.χ. Αργιλικό έδαφος), είναι ίση με μια εγγραφή της «Κατηγορίας» μουσείο (π.χ. Μουσείο Ηρακλειδών), το σύστημα για την αξιολόγηση του προχωρά στους Α.Μ.Ο. του 2^{ου} βήματος. Έτσι, αν στο 2^ο Βήμα, η κατηγορία των μουσείων έχει μεγαλύτερο Α.Μ.Ο. από εκείνη των εδαφών, τότε αυτομάτως η εγγραφή του μουσείου Ηρακλειδών θεωρείται πολιτιστικά σημαντικότερη από το Αργιλικό έδαφος. Η ίδια λογική θα ακολουθεί και στα επόμενα βήματα. Στο τέλος του βήματος δημιουργείται πίνακας με βαθμονομική σειρά κατάταξης όλων των «Κατηγοριών» σε στήλη από το μεγαλύτερο στο μικρότερο.

²⁰ Είναι η διευρυμένη κατηγορία στην οποία ανήκει η εγγραφή «Μουσεία»

Βήμα 3ο Βαθμονόμηση στήλης «Πόρων»

Στο επόμενο 3^ο βήμα ακολουθείται η ίδια λογική , στην επόμενη μεγαλύτερη κατηγορία εγγραφών, αυτή των «Πόρων» . Η πρώτη μεγάλη γενική κατηγορία του συστήματος, είναι η μορφολογία εδάφους , εμπεριέχουσα 11 κατηγορίες «Πόρων» (από 1.Επιφάνεια γης (Οριζόντια, με ήπιο ή ισχυρό ανάγλυφο), 2.Είδη εδαφών (αργιλικά, ασβεστολιθικά κλπ.)... έως 11.Κλίμα). Για κάθε κατηγορία υπάρχει ένα Α.Μ.Ο. (Α.Μ.Ο. 1 έως Α.Μ.Ο.11). Για την αξιολόγηση της γενικής κατηγορίας , ακολουθείται εκ νέου ο αριθμητικός μέσος όρος , ως εξής : $\frac{A.M.O.1+A.M.O.2.....+A.M.O.n}{n \text{ αριθμός εγγραφών}} = A.M.O. \text{ Μορφολογίας εδάφους}$ και στη συγκεκριμένη περίπτωση του συστήματος $\frac{A.M.O.1+A.M.O.2.....+A.M.O. 11}{11} = A.M.O..$ Στο τέλος του βήματος δημιουργείται πίνακας με βαθμονομική σειρά κατάταξης όλων των «Πόρων» σε στήλη από το μεγαλύτερο στο μικρότερο.

Βήμα 4ο Βαθμονόμηση στήλης «Αρχικών Πόρων»

Σε ένα τελικό στάδιο ο αριθμητικός μέσος όρος μπορεί να εφαρμοστεί και στις τρεις μεγάλες κατηγορίες: «Φυσικοί, Ανθρωποίητοι, Άυλοι πόροι», που ονομάζονται «Πόροι». Για παράδειγμα στους φυσικούς πόρους προσθέτουμε όλους του Α.Μ.Ο. των επιμέρους «Πόρων» και διαιρούμε με n=3. Στο συγκεκριμένο παράδειγμα του πίνακα του εγχειριδίου της διδακτορικής διατριβής είναι $\frac{A.M.O. \text{ Μορφολογία εδάφους}+A.M.O. \text{ Γαλάζιες-κυανές επιφάνειες}.....+A.M.O. \text{ Βιοποικιλότητα}}{3} = A.M.O. \text{ Φυσικών πόρων}$. Στο τέλος του βήματος δημιουργείται πίνακας με βαθμονομική σειρά κατάταξης όλων των « Πόρων» σε στήλη από το μεγαλύτερο στο μικρότερο Έτσι πρώτος πόρος είναι εκείνος που σε κάθε κατηγορία είναι πρώτος και η ακόλουθη κατηγορία του έχει αριθμητικά μεγαλύτερο μέσο όρο.

Βήμα 5ο Βαθμονόμηση στήλης «Πόρων»

Τέλος υπολογίζεται ο αριθμητικός μέσος όρος για τις δυο αρχικές κατηγορίες του συστήματος: «ΥΛΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ, ΑΥΛΟΙ ΠΟΡΟΙ» (n=2) . Συγκεκριμένα $\frac{A.M.O \text{ Φυσικοί πόροι}+A.M.O. \text{ Ανθρωποποίητοι πόροι}}{2} = A.M.O..$ Στο τέλος του βήματος δημιουργείται πίνακας με βαθμονομική σειρά κατάταξης όλων των « Αρχικών Πόρων» σε στήλη από το μεγαλύτερο στο μικρότερο.

Έτσι το σύστημα σε όλα τα στάδια αξιολόγησής του, λειτουργεί αμφίδρομα χρησιμοποιώντας και αξιολογώντας όλες τις κατηγορίες του, σε όλα τα στάδια της καταγραφής από το ειδικό στο γενικό. Έτσι αρχικά ακολουθείται μια διαδικασία από την καταγραφή , στα κριτήρια, στη βαθμονόμηση και την αξιολόγηση και μόλις αυτή τελειώσει, ξεκινά η αντίστροφη πορεία του συστήματος

μέσα από τους Α.Μ.Ο. για τη συνολική αξιολόγηση και βαθμονόμηση του. Με τον τρόπο αυτό η διαδικασία αξιολογείται πολλαπλά και διασφαλίζεται.

Βήμα 6ο «Τελικός πίνακας βαθμονομημένης κατάταξης»

Το τελευταίο βήμα, αφορά τη συνολική εποπτεία του συστήματος. Ουσιαστικά τα προηγούμενα βήματα, αποτελούν τους πολλαπλούς αριθμητικούς μέσους όλων των σταδίων. Ωστόσο, τα βήματα αυτά δεν επαρκούν για τη συνολική βαθμονομική κατάταξη των πόρων του αρχικού σταδίου, όπου εμφανίζονται πολλοί πανομοιότυποι Α.Μ.Ο. Η πολιτιστική σημαντικότητα των αύλων και υλικών πόρων εξασφαλίζεται μέσα από την βαθμονομική κατάταξη και σημαντικότητα και των ευρύτερων κατηγοριών στις οποίες ανήκουν. Έτσι, στο τελικό αυτό βήμα μέσα από την συγκέντρωση όλων των Α.Μ.Ο. και των στηλών βαθμονομικής κατάταξης τους, στο τέλος του κάθε βήματος, επαναξιολογείται ο αρχικός πίνακας κατάταξης του 1^{ου} βήματος. Συγκεκριμένα ακολουθείται η παρακάτω σειρά:

1. Δημιουργείται ένας τελικός πίνακας όπου τοποθετούνται κατά σειρά κατάταξης τα αποτελέσματα του πρώτου βήματος **1^ο Βήμα Βαθμονόμηση στήλης «Εγγραφών»** (δίνεται μέσω παραδείγματος, για την ευκολότερη κατανόηση

ΕΓΓΡΑΦΕΣ
Ηχητικό τοπίο
Ρεμπέτικα
Μύθος του Αισώπου
Ψηφιακή βιβλιοθήκη

2. Στη συνέχεια τοποθετούνται οι ευρύτερες στήλες στις οποίες ανήκουν

ΕΓΓΡΑΦΕΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΠΟΡΟΙ	ΑΡΧΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ
Ηχητικό τοπίο	Τοπία	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ
Ρεμπέτικα	Τέχνες	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ
Μύθος του Αισώπου	Μύθοι-θρύλοι-παραδόσεις	Άυλοι πόροι	ΑΨΛΟΙ ΠΟΡΟΙ
Ψηφιακή βιβλιοθήκη	Αντικείμενα κληρονομιάς	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ

3. Με συμπληρωμένο το παραπάνω πίνακα, για κάθε στήλη του προηγούμενου πίνακα αντί του λεκτικού ονόματος (π.χ. Τοπία, Τέχνες) γίνεται αντικατάσταση με τον Α.Μ.Ο. που έχει λάβει στο αντίστοιχο βήμα (Για τις «Κατηγορίες», βήμα 2^ο, για τους Πόρους βήμα 3^ο κλπ.). Στο τέλος το βήματος, αθροίζονται στην τελευταία δημιουργούμενη στήλη με το όνομα «Άθροισμα».

ΕΓΓΡΑΦΕΣ	ΒΗΜΑ 1ο	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΠΟΡΟΙ	ΑΡΧΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ	ΑΘΡΟΙΣΜΑ
Ηχητικό τοπίο	3,6	2,56	2,54	2,11	10,81
Ρεμπέτικα	3,6	2,33	2,54	2,11	10,58
Μύθος του Αισώπου	3,6	2,67	2,26	2,26	10,79
Ψηφιακή βιβλιοθήκη	3,4	2,33	2,54	2,11	10,38

4. Τέλος, επαναταξινομούνται από το μεγαλύτερο στο μικρότερο, σε ένα ενιαίο βαθμονομημένο πίνακα με βάση των άθροισμα τους και λαμβάνεται η τελική τους κατάταξη.

ΕΓΓΡΑΦΕΣ	ΑΘΡΟΙΣΜΑ
Ηχητικό τοπίο	10,81
Μύθος του Αισώπου	10,79
Ρεμπέτικα	10,58
Ψηφιακή βιβλιοθήκη	10,38

Ακολουθώντας τα βήματα σε κάθε στάδιο, το σύστημα αποδίδει την καταγραφή και την αξιολόγηση των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων. Με το πέρας της συνολικής αυτής διαδικασίας, βαθμονομείται το συνολικό σύστημα σε επίπεδο μεμονωμένης και ευρύτερης κατηγορίας και μπορεί κάποιος να λάβει μέσω των Α.Μ.Ο. ,σε βαθμονομημένη σειρά κατάταξης τους σημαντικότερους άυλους και υλικούς πολιτιστικούς πόρους του τόπου που μελετά, ώστε να προχωρήσει στην διαχείριση αυτών.

5. ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ : ΑΝΩ ΣΥΡΟΣ

5.1 Εισαγωγικές επισημάνσεις επί της μεθοδολογίας της έρευνας για την Άνω Σύρο

Ακολούθως του τετάρτου κεφαλαίου και του υποκεφαλαίου των εισαγωγικών επισημάνσεων (υποκεφάλαιο 4.1) και για την ομαλή μετάβαση στην μεθοδολογία της έρευνας για την μελέτη περίπτωσης της Άνω Σύρου, επιλέχθηκε η συγγραφή του παρόντος συνδυαστικού υποκεφαλαίου εισαγωγικών επισημάνσεων επί της μεθοδολογίας της έρευνας για την Άνω Σύρο. Η εισαγωγή μιας μελέτης περίπτωσης, ήταν από τα πρώτα βασικά «λειτουργικά» στοιχεία της παρούσας έρευνας. Η πρόθεση δημιουργίας ενός νέου μεθοδολογικού εργαλείου, καταστύωσε σαφές ότι η προσθήκη μιας μελέτης περίπτωσης, θα βελτίωνε την μεθοδολογία του πολυκριτηριακού συστήματος, με πραγματικά δεδομένα έρευνας. Βασική στόχευση ήταν όχι μόνο η δημιουργία ενός εργαλείου, αλλά η διασφάλιση της εύκολης και σαφούς χρήσης του, από κάθε μελετητή, ώστε να μπορέσει να εφαρμοστεί σε κάθε τόπο, με τον ίδιο τρόπο. Η μελέτη περίπτωσης έχει στόχο διττό. Πρώτον, στον αρχικό έλεγχο, τη συμπλήρωση, την βελτίωση και την τελική οριστικοποίηση της μεθοδολογίας και της δομής του πολυκριτηριακού συστήματος και δεύτερον στην απόδοση ενός παραδείγματος προς τους χρήστες, μέσα από τους υπαρκτούς πολιτιστικούς πόρους ενός τόπου, που παρέχει διευκόλυνση και κατανόηση του πρότυπου χρήσης και λειτουργίας του εγχειριδίου του συστήματος.

Η μελέτη περίπτωσης εξασφαλίζει μια πρακτική εφαρμογή, με πραγματικά δεδομένα, σε ένα θεωρητικό μεθοδολογικό πλαίσιο. Η τοποθέτηση των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων της Άνω Σύρου, συντελεί στη βελτίωση του συστήματος. Συγκεκριμένα, κατά την ολοκλήρωση των βημάτων της καταγραφής και αξιολόγησης και με την βαθμονόμηση των πολιτιστικά σημαντικότερων πολιτιστικών πόρων, έγινε μια αντίστροφη πορεία προς το κεφάλαιο 4 και την επαναξιολόγηση, τη συμπλήρωση και τη βελτίωση του. Συγκεκριμένα, ελέγχθηκε η ομαλή οργάνωση και μελέτη/συγγραφή όλων των βημάτων, επαναπροσδιορίστηκαν και βελτιώθηκαν οι ποσοτικοί και ποιοτικοί δείκτες και πραγματοποιήθηκαν ορισμένες προσθήκες, στα επεξηγηματικά κείμενα των βημάτων. Αυτό εξασφάλισε την πληρότητα, τη σαφήνεια και τη βελτίωση της μεθοδολογίας.

5.2 Μεθοδολογία της έρευνας για την Άνω Σύρο

Για την ευκολότερη κατανόηση, ερμηνεία, απόδοση και οργάνωση/αξιολόγηση του εγχειριδίου και συνολικά του πολυκριτηριακού συστήματος, επιλέχθηκε η χρήση ενός τόπου ως μελέτη περίπτωσης, για την συμπλήρωση του πρότυπου συστήματος. Η μελέτη περίπτωσης που επιλέχθηκε είναι η Άνω Σύρος. Η επιλογή της έγινε για λόγους διευκόλυνσης της μελετήτριας του παρόντος διδακτορικού, λόγω της πολυετούς ενασχόλησης, με το νησί της Σύρου. Η ευκολία πρόσβασης στο υλικό που ήταν αναγκαίο, για την τροφοδότηση των υποκεφαλαίων των κατηγοριών της Άνω Σύρου,

αλλά και η ήδη υπάρχουσα διατριβή του Π. Χατζηγηγορίου για την Ερμούπολη, συντέλεσαν στην επιλογή του συγκεκριμένου τόπου. Η ανάπτυξη της βιβλιογραφίας, έγινε ως εξής:

1. Βιβλιογραφική επισκόπηση των βασικών χωρικών και πληθυσμιακών δεδομένων γενικά στοιχεία για την Άνω Σύρο
2. Διαχρονική ιστορική, πολιτιστική και συμβολική αξία της Άνω Σύρου, καθώς ένα μεγάλο τμήμα των κεφαλαίων της αξιολόγησης συνδέεται με την ιστορία, το λόγο και το μύθο του τόπου. Επίσης στο συγκεκριμένο υποκεφάλαιο , επιλέχθηκε και η αναφορά σε καταγωγής ή διαμένοντες Απανωσυριανούς , σημαντικές προσωπικότητες της Άνω Σύρου, καθώς αυτοί προωθούν εκτός των τειχών τον πολιτισμό της, αλλά και την διεθνή της αξία.
3. Με την μελέτη και την καταγραφή των «Εγγραφών» των υλικών και άυλων πολιτιστικών πόρων της Άνω Σύρου μέσα από την βιβλιογραφική επισκόπηση, την επιτόπια έρευνα και την άντληση πληροφοριών από τους αρμόδιους φορείς. Το βήμα αυτό θα συντελέσει στην εύκολη και κατανοητή εισαγωγή τους, στο πολυκριτηριακό σύστημα της Άνω Σύρου.

5.3 Βασικά χωρικά και πληθυσμιακά δεδομένα της Άνω Σύρου

Η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου μετά την ολοκλήρωση του σχεδίου «Καλλικράτης» (Ν.3852/10), αριθμεί 13 Περιφερειακές Ενότητες (Π.Ε.) και συγκεκριμένα τις: Σύρου, Άνδρου, Θήρας, Καλύμνου, Καρπάθου, Κύθνου, Κω, Μήλου, Μυκόνου, Νάξου, Πάρου, Ρόδου, Τήνου (ΥΠΕΝ, 2015). Η Σύρος, στο κέντρο των Κυκλάδων, αποτελεί, συμφώνως του σχεδίου, των πρωτεύουσα των Κυκλάδων και την έδρα της Περιφέρειας Κυκλάδων (Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, 2014).

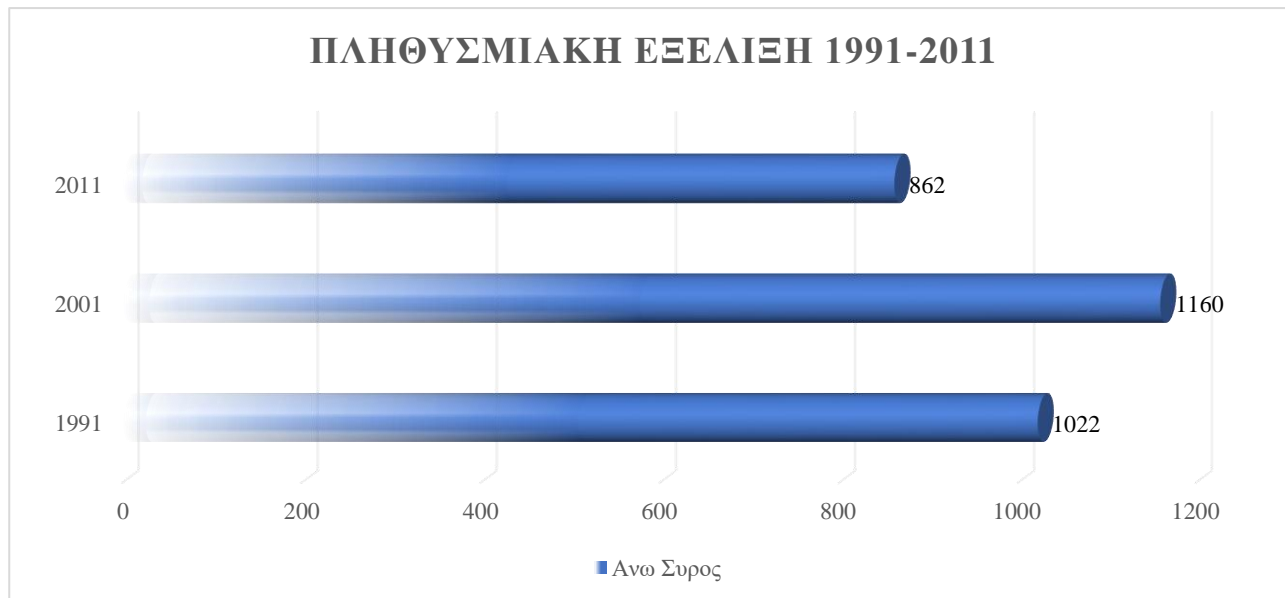
Ο μετά το 2010²¹ , ο ονομαζόμενος «Δήμος Σύρου- Ερμούπολης» προήλθε από τη συνένωση τριών παλαιότερων ΟΤΑ²², συγκεκριμένα του Δήμου Άνω Σύρου, του Δήμου Ερμούπολης και του Δήμου Ποσειδωνίας, που σήμερα αποτελούν τις τρεις νέες του Δημοτικές Ενότητες. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Δήμου, στη Δημοτική Ενότητα Άνω Σύρου, «ιστορική έδρα» του Δήμου, περιλαμβάνονται τα Δημοτικά Διαμερίσματα: Άνω Σύρος, Άγιος Δημήτριος, Άη Μιχάλης, Αληθινή, Βαρβαρούσα (νησίδα), Γυάρος (νησίδα) , Επισκοπείο, Κίνι, Μύττακας , Παπούρι, Πλατύ Βουνί , Φοινικιά, Χαλανδριανή (Δήμος Ερμούπολης, 2012). Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας (ΕΛ.ΣΤΑΤ.) , η Δημοτική ενότητα Άνω Σύρου την τελευταία δεκαετία εμφανίζει μια πτωτική τάση της τάξεως του 34% των κατοίκων της, δείχνοντας ότι σταδιακά πλησιάζει τα ποσοστά του

²¹ Εφαρμογή του Ν.3852/10, «Σχέδιο Καλλικράτης»

²² Οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης: νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, που το καθένα από αυτά έχει συσταθεί σε συγκεκριμένη εδαφική περιφέρεια με σκοπό τη διοίκηση των τοπικών ζητημάτων.

1991. Η αύξηση του 12% του 2001, ήταν περιοδική, δείχνοντας πως σταδιακά και κυρίως μετά την εκδήλωση της κρίσης, ο οικισμός ερήμωσε αισθητά.

Πίνακας 5.5. Η πληθυσμιακή εξέλιξη της Άνω Σύρου την τελευταία εικοσαετία



Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Ιδία επεξεργασία

5.4 Βασικά ιστορικά, πολιτιστικά και κοινωνικά δεδομένα της Άνω Σύρου

5.4.1 Η εξέλιξη της ιστορίας της Άνω Σύρου από τους προϊστορικούς χρόνους και μετά

Η Σύρος στην πορεία του χρόνου, άκμασε και διήλθε τριών ιστορικών πολιτισμών:

1. Του «Πρωτοκυκλαδικού»²³, που ήδη από την 3η χιλιετία π.Χ. δημιουργείται στη Σύρο. Ιστορικά ο πολιτισμός «Σύρου- Κέρου», όπως ονομάστηκε, θεωρείται, ο πρώτος ελληνικός πολιτισμός, όπου σύμφωνα με τον κ. Στεφάνου αποτέλεσε... «την έναρξη του Ευρωπαϊκού πολιτισμού» (Στεφάνου, 2014).
2. Τον «Μεσαιωνικό πολιτισμό»²⁴, της Άνω Σύρου
3. Τον «Νεοκλασικό πολιτισμό»²⁵, της Ερμούπολης

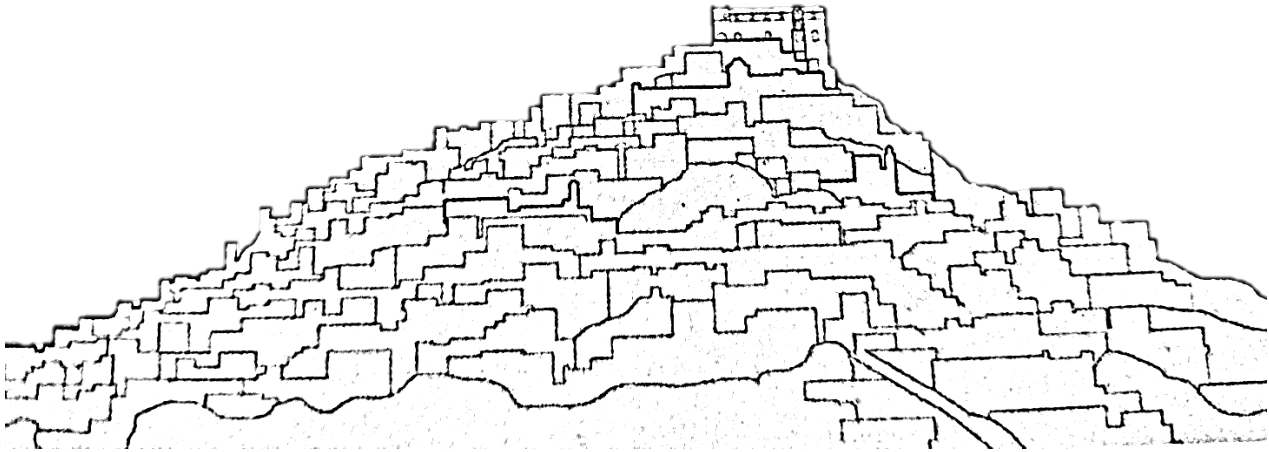
Στο παρόν υποκεφάλαιο θα εντυφλήσουμε στο δεύτερο δημιουργούμενο πολιτισμό της νήσου, τον «Μεσαιωνικό», τον άμεσα συγχροτούμενο, με την Άνω Σύρο, καθώς αποτελεί το καίριο αντικείμενο της παρούσας διατριβής, σε μια προσπάθεια ανάλυσης της ιστορικής της πορείας.

²³ Ο πολιτισμός που αναπτύσσεται στις Κυκλάδες ονομάζεται «Κυκλαδικός» και διακρίνεται σε τρεις περιόδους, την Πρωτοκυκλαδική (3200-2000 π.Χ.), τη Μεσοκυκλαδική (2000-1600 π.Χ.) και την Υστεροκυκλαδική (1600-1100 π.Χ.).

²⁴ Ως Μεσαίωνα (476 - 1492 μ.Χ) ορίζεται η χρονική περίοδος στην Ευρωπαϊκή ιστορία, από τον 5ο μέχρι το 15ο αιώνα μ.Χ.

²⁵ Ξεκινά ως «ρεύμα» τον 18ο αι. και επεκτείνεται έως τον 20ο αιώνα.

Η Άνω Σύρος, κτισμένη σε λόφο, δεσπόζει ήδη από την είσοδο του πλοίου στο λιμάνι, όπου η αρχική εικόνα του επισκέπτη απαντά σε δύο ψηλούς λόφους²⁶, ενώ στους πρόποδες του λιμανιού αρθρώνεται η Ερμούπολη. Στον αριστερό λόφο, ύψους 182 μέτρων με εμβαδόν οριζόντιας τομής, 200*800 μέτρα, διαρθρώνεται η Άνω Σύρος. Είναι άμεσα ορατή, από πολλαπλές πλευρές και σημεία θέασης του νησιού και η κτίση της σε ψηλό σημείο, επιλέχθηκε για λόγους προστασίας και επιτήρησης από τις διαχρονικές επιδρομές και πειρατείες.



Εικόνα 5.73. Ζωγραφική απεικόνιση του λόφου της Άνω Σύρου
Πηγή: Ι. Στεφάνου

Αναφορικά με την τελική ονομασία της Σύρου και για διευκόλυνση στις βιβλιογραφικές πηγές της κάθε περιόδου, η αρχική ονομασία της Σύρου κατά τους Ιστορικούς χρόνους και τον εποικισμό της από Φοινικικά φύλα είναι «*Οσσούρα*» ή «*Οσσύρα*», που στα Φοινικικά σημαίνει «ευτυχής». Αργότερα, κατά τον μεσαίωνα, αναφέρεται ως Σούδα. Ο όρος και η μεσαιωνική ονομασία του νησιού ως «*Σούδα*²⁷», θα δοθεί από τον Buondelmonti. Το όνομα αυτό σημαίνει όρυγμα, διάυλο ή κανάλι (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, 2008a) και δεν γνωρίζουμε τους λόγους για τους οποίους δόθηκε. Παρατηρούμε, ωστόσο, ότι η αναφορά της νήσου στα επίσημα έγγραφα κατά του Ρωμαϊκούς και Βυζαντινούς χρόνους, γίνεται με το όνομα «*Σύρος*»²⁸ ή «*Συρή*», και κρατάτε καθ' όλη την διάρκεια της εκτενούς αυτής περιόδου. Την περίοδο του 15ου αιώνα οι αναφορές θα είναι λιγοστές και πολλές φορές λανθασμένες, καθώς θα συγχυστεί με την νήσο «*Σκύρο*». Ο Στράβων θα την αναφέρει «*ως πατρίδα του Φερεκύδη και του Βαβύου*», ενώ η σωστή της ονομασία θα αποκατασταθεί από τον Πτολεμαίο (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, 2008). Από το 1695, 1761 σε διάφορα έγγραφα αρχίζει να αναφέρεται ως «*Σύρα*» (CYRA). Δεν είναι γνωστό το πότε συνέβη αυτή η αλλαγή της ονομασίας. Ο

²⁶ Ο άλλος λόφος είναι το Βροντάδο, όπου κτίζεται κατά τη Νεοκλασική περίοδο της Ερμούπολης από τους τότε νέο-αφιχθέντες πρόσφυγες

²⁷ Ιταλική μεταφορά του ελληνικού Σούδα

²⁸ Σύμφωνα με τον Ι. Στεφάνου, το όνομα Σύρος δόθηκε από τους Φοίνικες, καθώς ο Σύρος ήταν ο γιός του Απόλλωνα και της Σινώπης. Όλα τα νησιά των Κυκλάδων έχουν ονόματα ημίθεων ή ηρώων.

Αμπελάς (1874) εικάζει ότι γίνεται «λόγω παραφθοράς της γλώσσας», καθώς είναι η εποχή που και η «Νάξος» μετονομάζεται σε «Ναξίαν» και η «Πάτρα» σε «Πάτρα» κλπ.

Ιστορικά, η Σύρος κατά τους ιστορικούς χρόνους, θα εποικιστεί από τους «Φοίνικες» (Αμπελάς, 1874). Η ύπαρξη Φοινίκων θα συνεχιστεί και επιβεβαιώνεται μέσα από ιστορικές πηγές και κατά την Ρωμαϊκή εποχή. Η πιστοποίηση της ύπαρξης Φοινίκων, πραγματοποιείται μέσω νομισμάτων που απεικονίζουν στις δυο πλευρές τους αντίστοιχα, τον «Φοίνικα και τον αυτοκράτορα» και περιμετρικά αυτού τα γράμματα «CYRI...ABIPΩ». Θεωρείται, χωρίς άμεσα να επιβεβαιώνεται, ότι το επόμενο «φύλο»²⁹ που κατοίκησε την Σύρο ήταν οι «Ίωνες», ενώ τα ακόλουθα χρόνια οι Φοίνικες έκαναν διαρκείς επιδρομές στη νήσο³⁰. Ο Όμηρος αναφέρει στην Οδύσσεια ότι : «Καθύπερ της Ορτυγίας³¹ ένθα και οι τροπαί του ήλιου..... νήσος ευδαίμων (αγαθή), καλή και άφθονο βοσκή (εύβοτος) και καλά πρόβατα (εύμηλος), παράγει οίνον πολύν (οινοπληθής) και σίτον άφθονον (πολύπυρος). Ο λαός της ουδέποτε αισθάνθει πείνα ή άλλη στυγερά ασθένεια, αλλά όταν γηράσκωσιν εν τη πόλη, τα φύλλα των ανθρώπων ευρίσκουσιν γλυκόν θάνατον δια των βελών του αργυρότοξου Απόλλωνος και της Αρτέμιδος..... ο πατήρ μου ο Κτησίας...». (Όμηρος (μετ. Κακριδής), 2015). Η άμεση σύνδεση της, με τη Δήλο (ένθα και οι τροπαί του ήλιου), πιστοποιεί ότι ο Όμηρος, αναφέρεται στη Σύρο, καθώς η Σύρος βρίσκεται στο κέντρο του Αιγαίου και δέχεται την χειμερινή και την εαρινή τροπή του ήλιου³². Η χρήση των ουσιαστικών, εμφανίζει ένα λαό αυτάρκη με παραγωγική δραστηριότητα, ενώ η ύπαρξη του βουνού «Γερούσι», ίσως να επιβεβαιώνει, σύμφωνα με τον κ. Στεφάνου και τη φράση «γλυκόν θάνατον δια των βελών», όπου όπως αναφέρει ο Όμηρος οι άνθρωποι, όταν γεράσουν τους πηγαίνουν, για να πεθάνουν ήρεμα στο βουνό. Τέλος, είναι γνωστό ότι ο «Κτησίας του Ορμενίδη», ήταν βασιλιάς της νήσου Συρίας, που βρισκόταν πάνω από την Ορτυγία (Δήλο), στην περιοχή των Κυκλάδων.

Τα παραπάνω αποτελούν τις πρώτες βιβλιογραφικές ιστορικές αναφορές για τη Σύρο, ενώ ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η απουσία πηγών, έως τον 7^ο αιώνα, και κυρίως την χρονική περίοδο 4^ο -7^ο αιώνα, όπου οι Κυκλάδες μαστίζονται από έντονους λοιμούς, σεισμούς και εκτενείς πειρατικές επιδρομές. Αυτό, έχει ως αποτέλεσμα τη σημαντική μείωση του πληθυσμού της, γεγονός που μαρτυρά «την κατάσταση παρακμής που έχει περιέλθει», σύμφωνα με τον Αμπελά (1874), που ραγδαίως επιδεινώνεται με τις επιδρομές Αράβων και Σαρακηνών, τον 7^ο αιώνα. Σύμφωνα με τις βιβλιογραφικές πηγές (Αμπελάς), ο εποικισμός της Άνω Σύρου, ξεκινά τον 8^ο -9^ο αιώνα, γύρω από

²⁹ Τα τέσσερα ελληνικά «φύλα» ήταν οι Αιολείς, Δωριείς, Αχαιοί, Ίωνες

³⁰ Στην Οδύσσεια ο Εύμαιος προς τον Οδυσσέα αναφέρει : «Φοίνικες... έμπειροι, αισχροκέδροι αποπλάνησαν γυναίκαν»

³¹ Η Ορτύγια εικάζεται ότι αποτελεί αναφορά της νήσου Δήλου

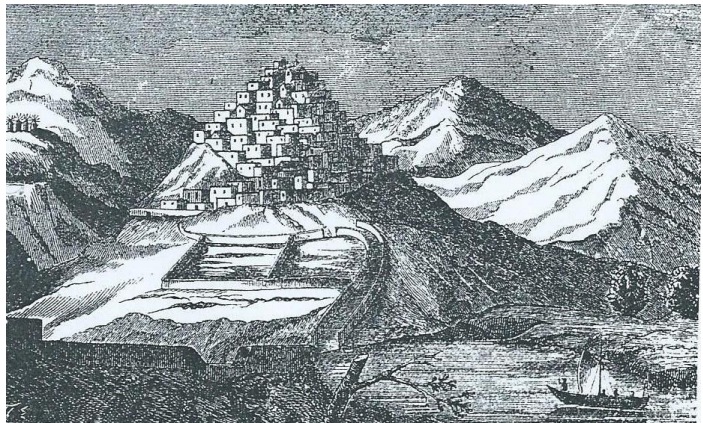
³² Στην περιοχή «Δήλι», παραφθορά της λέξης Δήλιον, που βρίσκεται στην ανατολική πλευρά του νησιού, όπου φαίνεται η Δήλος, εικάζεται ότι βρισκόταν ο ναός του Απόλλωνα.

τον τότε ναό του Αγίου Γεωργίου, στο βουνό «Μεσοβούνι», χωρίς αυτό να επιβεβαιώνεται πλήρως. Ωστόσο πηγές (Μαρινέλης και Μαραγκός) υποστηρίζουν ότι τον 9^ο αιώνα υπήρχαν στον οικισμό «Δυτικοευρωπαίοι» κάτοικοι και λειτουργούσε Λατινική επισκοπή. Οι επιζώντες πρώην κάτοικοι της νήσου, λόγω των παραπάνω συνθηκών και επιδρομών, είχαν φύγει και για το λόγο αυτό την νήσο εποικούν, μετά από πρόσκληση του Βυζαντινού Αυτοκράτορα, άποικοι από Ευρωπαϊκές και Ασιατικές περιοχές (Πρίντζης, 1984).



Εικόνα 5.74. Όψη της Άνω Σύρου από το λιμάνι, πριν την κτίση της Ερμούπολης (17ος αιώνας)

Πηγή: <http://sxoleiomethea.blogspot.com>



Εικόνα 5.75. Βόρεια όψη του οικισμού της Άνω Σύρου, όπου φαίνεται η οχρωματική της δομή και η αποκοπή της από την Ερμούπολη (17ος αιώνας)

Πηγή: Αρχείο Ι. Στεφάνου

Η «Χώρα³³» συνδέεται στενά με την ύπαρξη της Φραγκοκρατίας στην Ελλάδα (λήξη 1537). Το 1204 ιδρύεται η Φράγκικη δυναστεία, η οποία εδραιώνεται το 1207, με τη διανομή του Βυζαντινού Κράτους σε Ενετούς και Γάλλους. Τα 3/8 της έκτασης της διανέμονται σε εκείνους, εμπεριέχοντας και όλα τα νησιά του Αιγαίου. Οι σταυροφόροι που κατέλαβαν την Κωνσταντινούπολη, δίνουν τα νησιά, μέσω του διαμοιρασμού των εκτάσεων, στο δόγη της Βενετίας «Ερρίκο Δάνδολο» και στον συγγενή του «Μάρκο Σανούδο», που ίδρυσε και το Δουκάτο του με έδρα τη Νάξο και τα νησιά Νάξο, Πάρο, Αντίπαρο, Άνδρο, Κέα, Σίφνο, Αμοργό, Θήρα, Μήλο, Κύθνο, Σέριφο, Το και Σύρο (Στεφάνου Ιωσήφ, 2003b). Στην οικογένεια «Σανούδου», θα παραμείνει η Σύρος ως το 1308, όπου την παραλαμβάνει η οικογένεια «Δέλλα Καρκέρη», μαζί με πλήθος φέουδων και πλούτο (Αμπέλας, 1874).

Τον 13ο αιώνα, στο νησί της Σύρου γίνονται νέες εκτενείς πειρατικές επιδρομές και οι κάτοικοι της Σύρου, δεν μπορούν να προστατευθούν στις χέρσες περιοχές του νησιού. Για λόγους προστασίας, θέασης των πιθανών επιδρομών και άμυνας, νέοι κάτοικοι σταδιακά εποικούν και οργανώνουν αμυντικά, το λόφο της «Παλιάς Σύρας», που αρχικά ονομάζεται «Σούδα», ονομασία που θα κρατήσει και έως τον 15ο αιώνα (Αμπέλας, 1998). Ο οικισμός της Άνω Σύρου, εκτός των Ευρωπαϊκών

³³ Όπου «Χώρα» στην βιβλιογραφία και το κείμενο, θα εννοείται εφ' εξής η Άνω Σύρος

εποίκων, αρχίζει να επανακάμπει με νέους γηγενείς κατοίκους της νήσου. Ο Στέφανος Μάγνος αναφέρει ότι : «στα 1494 καταγράφονται 1400 άτομα εντός του οικισμού, μάλλον νούμερο υπερβολικό, αλλά σίγουρα δεν ξεπερνούν τους 800 κατοίκους» (Πατέρας Γ.Μ., 1947).

Με τη λήξη της Φραγκοκρατίας , θα μετακομίσουν νέοι κάτοικοι, Φράγκικες οικογένειες, από την Ηπειρωτική Ελλάδα και έτσι το 1571 θα αριθμεί 3000 άτομα. Το 1617 οι νέες σφαγές και οι εξανδραποδισμοί, θα μειώσουν σταδιακά τους κατοίκους. Την περίοδο αυτή, περί τα 1600 και έπειτα ο πληθυσμός της Χώρας σταδιακά θα αυξηθεί με «ξένους» κατοίκους³⁴. Οι νέοι κάτοικοι³⁵ ερχόμενοι από την Αθήνα, τη Μυτιλήνη τη Νιό³⁶, το Δούναβη θα εγκλιματιστούν στην Άνω Σύρο, με την αποδοχή της ελληνικής γλώσσας, εφόσον το θρήσκευμα ήταν κοινό (Αμπελάς,1874). Άλλες πηγές αναφέρουν ότι η μετοίκηση θα γίνει από τη Σμύρνη και την Κωνσταντινούπολη, όπου πλέον στον οικισμό μένουν 2158 άτομα (Πατέρας Γ.Μ., 1947)

Τον 17ο αιώνα το νησί , που στο μεγαλύτερο μέρος του ήταν καθολικό, θα αποκτήσει το ενδιαφέρον του βασιλιά της Γαλλίας (Ρούσσο-Μηλιδώνης, 2007). Λόγω της Γαλλικής προστασίας , οι κάτοικοι της Άνω Σύρου διατηρούν ουδετερότητα, αποδίδοντας φόρους και στο Ελληνικό κράτος και στους Τούρκους (Δρακάκης, 1971), με πλήρη απουσία της Τούρκικης κυριαρχίας, αναπτύσσοντας ανεξάρτητα πλήθος θρησκευτικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων. Οι αγρότες κάτοικοι της, ονομάζουν το νησί «Χώρα» ή «Κάστρο» και για τους πολίτες της χρησιμοποιούνται τα προσωνύμια «Χωραϊτήν», «Χωραϊτίσαν» και «Καστριανόν», «Καστριανή». Οι Καστρινοί αποτελούσαν τους αστούς , τους έχοντες τα κτήματα, τα οποία καλλιεργούσαν οι Χωριανοί. Οι Χωριανοί αποτελούνταν από βοσκούς και αγρότες που δούλευαν στα χωράφια (Πατέρας Γ.Μ., 1947).

Η «Απάνω Χώρα» ή «Φραγκόχωρα», αποτελεί μια υποτιμητική προσφώνηση των Ερμουπολιτών προς τους κατοίκους της Άνω Σύρου, τους οποίους αποκαλούν «Φραγκοσυριανό/ή» ή «Φλαούνια»³⁷ (Μονογιός, 1933), συνδέοντας άμεσα την προσφώνηση, με το δόγμα των κατοίκων της Άνω Σύρου. Η σύσταση του πληθυσμού με την εγκατάσταση , Δυτικών εποίκων στη Σύρο και τη συνύπαρξη δύο διαφορετικών δογμάτων με την οριστική επικράτηση του καθολικού δόγματος (Αβούρης, 1987), δημιουργεί μια νέα πραγματικότητα για τον οικισμό. Οι κάτοικοι της Άνω Σύρου, θα διατηρήσουν την γλώσσα και θα ασπαστούν το καθολικό δόγμα. Για το λόγο αυτό, από το 16^ο έως τον 19^ο, χαρακτηριζόταν ως «Νήσος του Πάπα». Η πύκνωση της παρουσίας ξένων, μοναχών, περιηγητών, οδηγεί περίπου τον 17^ο αιώνα, στην οριστική υιοθέτηση του ονόματος «Σύρος» για το νησί (Sira ή Cira) (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, 2008a). Πηγές αναφέρουν ότι το 1702 αριθμεί 2980 , ενώ το

³⁴ Επικρατούν επίθετα όπως Χαλαβαζήδες, Κομνηνοί, Βενιζέλοι, Ξανθάκοι, Παλαιολόγοι κλπ

³⁵ Από τις αρχαίες οικογένειες της Σύρου, ελληνικής καταγωγής είναι : Βαρθαλίτης, Κανάβαρης, Βουρόπουλος, Τρισεύγενο, Χαλαβαζής. Ξενικής καταγωγής είναι : Βασάλου, Ρούσσου, Βακόνδιου, Φρέρη, Δαμιράλια

³⁶ Όνομα της Ίου

³⁷ Δεν γνωρίζουμε την ερμηνεία της λέξης και το λόγο χρήσης της.

1828 μετά την πρώτη επίσημη κρατική καταγραφή , ο πληθυσμός σταδιακά θα αυξηθεί σε 5269 κατοίκους (Πατέρας Γ.Μ., 1947)

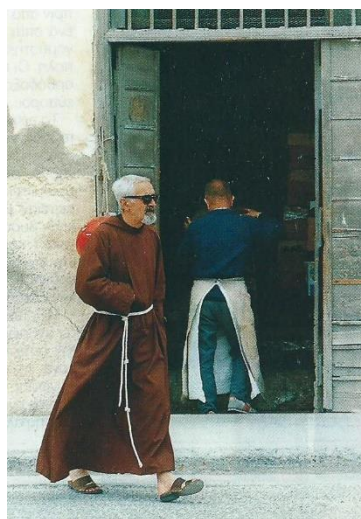


Εικόνα 5.76. Δυτική άποψη της Ερμούπολης και της Άνω Σύρου από το λιμάνι (19^{ος} αιώνας)
Πηγή: cyclades24.gr



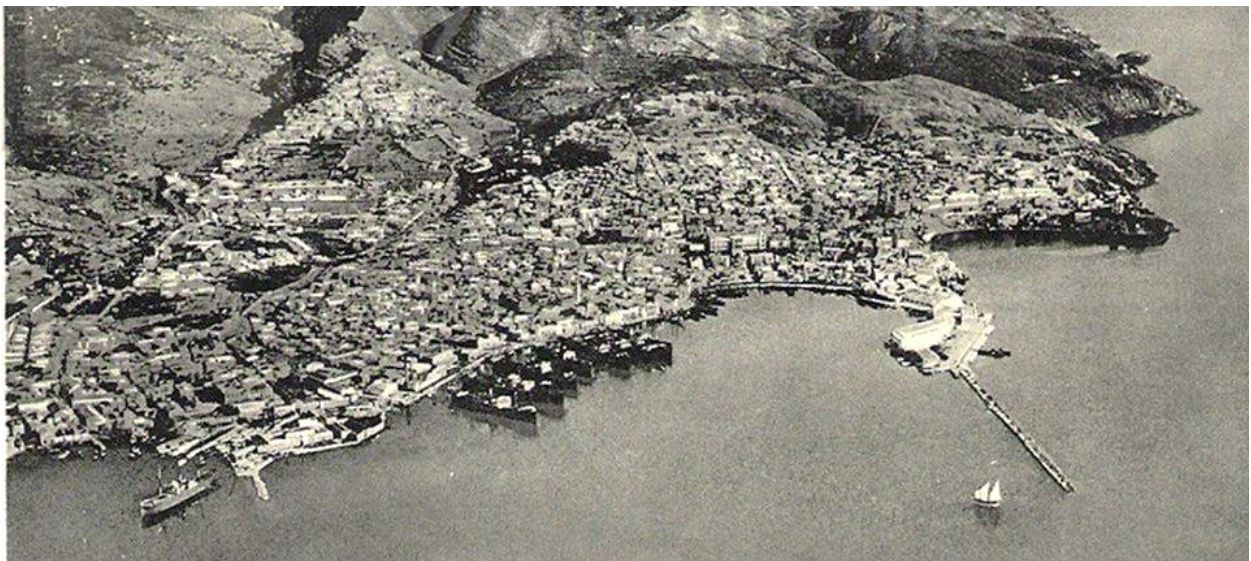
Εικόνα 5.77. Γκραβούρα της Σύρου, όπου διακρίνονται τα πλοία στο λιμάνι της
Πηγή: www.korniza.gr

Αναφορικά με την εκπαίδευση και την πρόνοια της περιόδου, τα καθολικά μοναστήρια που οργανώνονται στην Άνω Σύρο και διαχρονικά ιδρύονται και πυκνώνουν, ασκούν παιδεία , πρόνοια, κοινωνική οργάνωση και πολιτισμική εξέλιξη σε πρότυπα Ευρωπαϊκά (Στεφάνου, 2014). Το 1633 στην Άνω Σύρο θα εγκατασταθεί το τάγμα των «Καπουτσίνων», με οριστική εγκατάσταση τους το 1635 , ιδρύοντας την ομώνυμη Μονή των Καπουτσίνων και περίπου έναν αιώνα μετά το 1744, ιδρύεται και η Μονή Ιησουιτών, από το ομώνυμο τάγμα. Εν συνέχεια, ιδρύονται οι μονές του St «Vincent de Paul» , που ασχολείται με την πρόνοια, ιδρύοντας νοσοκομεία, γηροκομεία, ορφανοτροφεία και ιατρεία και η μονή του «St Jean de la Salle», που έχει ως κύρια μέριμνα την παιδεία. Διαχρονικά συναντώνται πλήθος καθολικών Εκκλησιαστικών ταγμάτων , όπως αυτό των Ουρσουλίνων, Δομικανίδων, Κλαρισσών, Καρμελιτισών, St Joseph κ.α. (Στεφάνου, 2014).



Εικόνα 5.78. Εικόνες καθημερινότητας. Η καθολική παρουσία στον οικισμό της Άνω Σύρου μέσα από ναούς και κληρικούς
Πηγή: Αρχείο Ι. Στεφάνου

Στην Άνω Σύρο, ήδη από τον 17ο αιώνα, προωθείται η εκπαίδευση και των κοριτσιών, ενώ τον 18ο αιώνα, στη περίοδο της Τουρκοκρατίας, λειτουργεί Γυμνάσιο, από τους Ιησουίτες, στα πρότυπα του Γαλλικού Λυκείου. Το σχολείο των Ιησουιτών ιδρύεται το 1744, στη μικρή εκκλησία του Αγίου Αντωνίου, ενώ από το 1751 και μετά εγκαταστάθηκε στο κτήριο της Μονής Ιησουιτών. Λειτουργήσε από το 1744-1823 (με παύση 1798-1806). Η τελευταία του λειτουργία θα γίνει την περίοδο 1830-1835 από τον επίσκοπο Blancis (π. Μαραγκός, 2012). Το «Σχολείο των Ουρσουλινών» θα ιδρυθεί το 1745, από τον π. Μισοπι. Οι πρώτες Ουρσουλίνες της Σύρου θα ιδρύσουν το 1753 το «Σχολείο Κοριτσιών», διδάσκοντας τον «Κανονισμό της Πάρμας», όπως λεγόταν ο κανονισμός που τηρούσαν οι Ουρσουλίνες και προσδιόριζε και τον τρόπο διδασκαλίας στη σχολική εκπαίδευση (π. Μαραγκός, 2012).



Εικόνα 5.79. Πανοραμική φωτογραφία της Σύρου από το λιμάνι 1920-1940
Πηγή: <https://cyclades24.gr>



Εικόνα 5.80. Οι δυο λόφοι της Σύρου (δεξιά Άνω Σύρος και αριστερά Βροντάδο) και τα πλοία στο λιμάνι της
Πηγή: <https://cyclades24.gr>

Τον 19^ο αιώνα και συγκεκριμένα το 1824 αρχίζει να εποίκείται και σταδιακά σε τρία χρόνια να κτίζεται η Ερμούπολη, μετά τα γεγονότα της Χίου και των Ψαρών του 1822 και 1824 αντίστοιχα. Είναι η περίοδος ανάδυσης του τρίτου πολιτισμού της Σύρου «του Νεοκλασικού», όπου επώνυμα κτήρια αρχίζουν να αναδύονται στον οικισμό. Οι πρώτοι κάτοικοι της Σύρου είναι πρόσφυγες από τη Σμύρνη, τις Κυδωνιές, τη Χίο, τα Ψαρά και την Κρήτη (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, 2008b), θα κτίσουν στην χέρσα περιοχή του νησιού, δίπλα στο λιμάνι και στο λόφο του «Βροντάδου»³⁸. Την ίδια περίοδο, η Άνω Σύρος απαριθμεί 4.500 κατοίκους, που ασχολούνται με τη γεωργία, την κτηνοτροφία και την ναυτιλία (Αμπελάς, 1998). Οι πρώτοι πρόσφυγες που καταφθάνουν και εποίκουν την Ερμούπολη, χαρακτηρίζονται από ένα πνεύμα αντιπαλότητας προς τη Χώρα. Αυτό διαφαίνεται και από τις επιδρομές του «Νέστορα Φαζιόλη», ο οποίος εξ' αρχής προσπαθεί να αλώσει την Άνω Σύρο. Για τους λόγους αυτούς και επειδή οι πρόσφυγες αντιμετώπιστηκαν με καχυποψία από τους γηγενείς κατοίκους υπήρχε κενή χωρική απόσταση μεταξύ των δύο οικισμών, η οποία παραμένει έως σήμερα (Στεφάνου, 2014).

5.4.2 Σημαντικές προσωπικότητες του οικισμού

Στην ιστορική πορεία του οικισμού καταγράφονται ιδιαίτερα σημαντικές προσωπικότητες που διετέλεσαν σημεία αναφοράς ως σήμερα, είτε στην πολιτιστική, είτε στην ιστορική του πορεία. Οι σημαντικές αυτές προσωπικότητες, μέσα είτε από τα κείμενα, τις δράσεις τους ή και τις εκδηλώσεις τους, κατάφεραν να διασώσουν στο χρόνο, να διαδώσουν στο κόσμο και να διατηρήσουν στη μνήμη, την υλική και άυλη πολιτιστική κληρονομιά της Άνω Σύρου. Συνολικά και με άξονα την συλλεχθείσα βιβλιογραφία, οι κύριες προσωπικότητες που ήταν κάτοικοι Απανωσυριανοί³⁹ είναι :

1. Μάρκος Βαμβακάρης
2. Ιωσήφ Στεφάνου
3. Δανάη-Μαρία Στεφάνου
4. Δον Γιωργάκης Πρίντζης
5. Della Rocca
6. Μάρκος Φρέρης
7. Μπάμπης Κουλούρας
8. Μιχαήλ Στεφάνου
9. Κυπάρισσος Στέφανος
10. Κλώνος Στέφανος

³⁸ Ονομασία που παραπέμπει στο Βροντάδο της Χίου

³⁹ Επιλέχθηκαν μόνο προσωπικότητες που γεννήθηκαν, έζησαν ή ζουν στην Άνω Σύρο

11. Γρηγόριος Στέφανος
12. Μαρίζα Δαλεζίου
13. Ελπίδα Πρίντζη-Καμπέλη

Ο Μάρκος Βαμβακάρης αποτελεί την κύρια φυσιογνωμική διαχρονική και παγκόσμια γνωστή προσωπικότητα της Άνω Σύρου. Είναι ο κύριος εμπνευστής του Ρεμπέτικου και γεννήθηκε στον οικισμό «Σκαλί» της Άνω Σύρου το 1905. Κατάφερε μέσα από τα άσματα του και πάνω από 200 ηχογραφημένα κομμάτια και κυρίως με το τραγούδι «Φραγκοσυριανή», να μεταφέρει το τοπίο της Σύρου και της Άνω Σύρου, στα πέρατα του κόσμου. Ως και σήμερα είναι βαθιά συνδεδεμένος με τον οικισμό, γεγονός που επιβεβαιώνεται από το ομώνυμο μουσείο και το πορτραίτο του στην ταβέρνα του «Λιλή», όπου για πολλά χρόνια έπαιζε και τραγουδούσε, αλλά και από το Φεστιβάλ του Ρεμπέτικου, που επιτυχώς διοργανώνεται τα τελευταία χρόνια στη Σύρο.

Ο Ιωσήφ Στεφάνου, είναι ομότιμος καθηγητής του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου και ιδρυτής του Ινστιτούτου Σύρου. Γεννήθηκε το 1938 στην Άνω Σύρο και διετέλεσε για πολλά χρόνια διευθυντής του «Εργαστηρίου Πολεοδομικής Σύνθεσης» του Τμήματος Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του ΕΜΠ. Σπούδασε Αρχιτεκτονική στην Ecole Nationale Supérieure des Beaux, Πολεοδομία στο Institut D'Urbanisme de l'Université de Paris και στο Université des Vincennes (D.E.A. και doctorat 3ου κύκλου). Κοινωνική Ψυχολογία στο Université Louis Pasteur de Strasbourg (D.E.A. και doctorat 3ου κύκλου). Ψυχολογία του χώρου στο Université Strasbourg 1 (doctorat d'etat). Περισσότερες από 200 επιστημονικές εργασίες του έχουν εκδοθεί ή δημοσιευτεί σε ελληνικά και ξένα περιοδικά, ενώ το 2003 και το 2016 με ομάδα επιστημόνων κατάρτισε προτάσεις πολεοδομικών σχεδίων για την Ερμούπολη και την Άνω Σύρο, αντίστοιχα. Μεταξύ άλλων, διατέλεσε Πρόεδρος της Ανωτάτης Σχολής Παιδαγωγικής Τεχνολογικής Εκπαίδευσης και ίδρυσε το Ινστιτούτο Σύρου το 2010, όπου κάθε χρόνο διοργανώνει στον οικισμό της Άνω Σύρου το ετήσιο εβδομαδιαίο σεμινάριο «Βιώσιμης ανάπτυξης, πολιτισμού και παράδοσης» με πλήθος καθηγητών και ομιλητών διεθνούς κύρους.

Στο Ινστιτούτο Σύρου και μέσα στο πλαίσιο των δράσεων του, η Δανάη-Μαρία Στεφάνου, διοργανώνει από το 2012 το «Syros Sound meetings». Οι Ηχητικές Συναντήσεις⁴⁰, ένας θεσμός στα πλαίσια των δραστηριοτήτων του Ινστιτούτου Σύρου, μια πλατφόρμα εντατικών καλλιτεχνικών εργαστηρίων και διερευνητικών συνεντεύσεων, με επίκεντρο τις αυτοσχεδιαστικές παραδόσεις, την επιτόπια σύνθεση και τις ηχογραφήσεις πεδίου (field recordings). Πραγματοποιούνται υπό μορφή εργαστηρίων (workshops) και προγραμμάτων φιλοξενίας επιλεγμένων καλλιτεχνών (residencies), μία ως τρεις φορές κάθε χρόνο, γύρω από τρεις βασικούς άξονες και τα σημεία σύζευξης μεταξύ αυτών:

⁴⁰ <http://syrosinstitute.eu/syros-sound-meetings/>

«Αυτοσχεδιασμός, Σύνθεση & ηχητικός σχεδιασμός, Ηχογραφήσεις πεδίου». Η Δανάη-Μαρία Στεφάνου είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών Α.Π.Θ. και σπούδασε πιάνο και μουσικολογία στην Αγγλία. Από το 2006 είναι μέλος του αυτοσχεδιαστικού ντουέτου Acte Vide μαζί με τον Γιάννη Κοτσώνη, ενώ το 2014 κυκλοφόρησε η πρώτη της σόλο δισκογραφική δουλειά με επίκεντρο το εσωτερικό του πιάνου ([herewith], Holotype Editions).

Ακολουθως, με πλούσιο συγγραφικό υλικό εντοπίζονται οι :Δον Γιωργακης Πρίντεζης , De la Rocca, Ελπίδα Πρίντεζη-Καμπέλη και Μάρκος Φρέρης. Ο Δον Γιωργάκης Πρίντεζης , γράφει για το οικισμό της Άνω Σύρου , μια σειρά από διηγήματα λαογραφικού χαρακτήρα που ονομάζονται «Ο Αληθινός δρόμος», τα οποία περιγράφουν τρόπους ζωής και ιστορίες/μυθιστορήματα ιδιαίτερα ση-
μαντικά για τον οικισμό. Σημαντική είναι και η συγγραφή για τον οικισμό του Μάρκου Φρέρη⁴¹.

Ο Della Rocca, ήταν λεβαντίνος γεννημένος στην Κωνσταντινούπολη, που διέμεινε δέκα επτά χρόνια στη Σύρο, ως εφημέριος. Το πρώτο του πόνημα αποτελεί μια περιγραφή των μελισσοκομικών εργα-
σιών⁴² της νήσου. Εντός αυτού , εντοπίζονται κεφάλαια με χαρακτηριστικά της νήσου, θέματα διοίκησης, πανίδας, χλωρίδας, ιστορίας και αρχαίων πηγών και μαρτυριών (θρύλοι, προϊόντα κλπ.), για το νησί της Σύρου. Η συνεισφορά του είναι ιδιαίτερα σημαντική για την ιστορία του νησιού, καθώς αποτελεί έναν από τους πρώτους συγγραφείς, που κατάφερε να διατηρήσει μεγάλος μέρος της πολιτιστικής κληρονομιάς της Άνω Σύρου, σε μια περίοδο «ισχνής» βιβλιογραφίας.

Τρεις διαχρονικά σημαντικές προσωπικότητες της Άνω Σύρου είναι ο Κυπάρισσος Στέφανος, ο Κλώνος Στέφανος και ο Γρηγόριος Στέφανος. Ο πρώτος μαθηματικός και καθηγητής στο Πολυτε-
χνείο και το ΕΚΠΑ, ο δεύτερος ανθρωπολόγος με πλήθος μελετών για τους τάφους της Απάνω Με-
ριάς και ο εισηγητής της επιστήμη της Ανθρωπολογίας και ο τρίτος έμπορος και γαιοκτήμονας που
παρείχε γη και χρήμα για την κτίση της Ευαγγελίστριας και τμήματα γης για την «Λέσχη Ελλάς»,
την «Πλατεία» κλπ.

Η Μαρίζα Δαλεζίου, με τη σημαντική της συνεισφορά στο αρχείο του Κ.Ι.Μ.Κ.Ε.Σ⁴³ , διέ-
σωσε πλήθος αρχείων και κειμηλίων του οικισμού, τα οποία παρουσιάζονται διεξοδικά στα ακό-
λουθα κεφάλαια, που αφορούν το αρχαικό υλικό και τις συλλογές του οικισμού. Η εκτενής της
καταγραφή και μελέτη, απέδωσε ένα πλούσιο υλικό πολιτιστικών πόρων, άμεσα συνδεδεμένων με
την Άνω Σύρο και την χωρο-χρονική της πολιτιστική κληρονομιά. Στο ίδιο πλαίσιο και η Ελπίδα
Πρίντεζη- Καμπέλη μέσα από την διδακτορική της διατριβή της , το 2012 με τίτλο: «Η ιστορία της

⁴¹ Δίνεται αναλυτικά η βιβλιογραφία του εντός κειμένου και στον κατάλογο συλλογών

⁴² Το βιβλίο του ονομάζεται «Traite complet sur les abeilles», και το αφιερώνει το 1790 στη βασίλισσα Μαρία Αντου-
ανέτα. Στις 250 πρώτες σελίδες του βιβλίου του (12 κεφάλαια) αναφέρεται στην ιστορία του νησιού (Στεφάνου,2020)

⁴³ Κέντρο Ιστορικών Μελετών Καθολικής Επισκοπής Σύρου

εκπαίδευσης στην Άνω-Σύρο (17ος – 19ος αιώνας)», κατάφερε να διασώσει και να αναδείξει την βαθιά ιστορία του εκπαιδευτικού συστήματος της Άνω Σύρου.

Τέλος, ο Μπάμπης Κουλούρας, είναι ιδρυτής και επικεφαλής της Ομάδας ‘Καβάφης’ (Κουλούρας). Έχει επιμεληθεί τα κείμενα του αφιερώματος στον Καβάφη και το 2018 κυκλοφόρησε το πρώτο του cd με τίτλο : «Κ.Π. Καβάφης – Απ’ έξω και Τραγουδιστά» με μελοποιημένα ποιήματα του Καβάφη⁴⁴ Έχει ταξιδέψει σε όλο τον κόσμο μέσω των Ομάδων «Καβάφης», «Γκάτσος» και «Καββαδίας». Έχει τιμηθεί με το χρυσό μετάλλιο του Δήμου Σύρου-Ερμούπολης, το μετάλλιο τιμής του Παλαιστινιακού Λαού, το μετάλλιο της Θεολογικής Σχολής της Χάλκης, από τους Γιατρούς του Κόσμου, από την UNESCO, από τις Ομογενειακές Ομοσπονδίες Νέας Υόρκης και Βοστώνης, από το Ροταριανό Όμιλο Ερμούπολεως με το Paul Harris Fellow award⁴⁵. Κινηματογραφεί και καταγράφει όλες τις εκδηλώσεις της Σύρου, με προσωπικό εξοπλισμό, έχοντας δημιουργήσει ένα μεγάλο αρχειακό διαχρονικό υλικό, κυρίως συνυφασμένο με την άυλη πολιτιστική κληρονομιά. Τα τελευταία δέκα χρόνια, εκτός των άλλων δράσεων του, διοργανώνει εκδηλώσεις που αφορούν μικρές συναυλίες εντός και εκτός οικισμού⁴⁶ και την «Τσιπουροβραδιά» στην Πηγή⁴⁷.

5.5 Άυλοι και υλικοί πολιτιστικοί πόροι της Άνω Σύρου

Με την ολοκλήρωση των γενικών υποκεφαλαίων , ολοκληρώνονται τα βασικά στοιχεία σε κοινωνικό, ιστορικό, χωρικό και ερευνητικό επίπεδο. Οι πρώτες αυτές πληροφορίες συνηγορούν και συντελούν στην τεκμηρίωση των ακόλουθων κεφαλαίων που αποτελούν και τα βασικά στοιχεία του πολυκριτηριακού συστήματος. Συγκεκριμένα , τα υποκεφάλαια 5.5-5.21 αποτελούν την αναλυτική έρευνα της στήλης «Κατηγορίες» του πολυκριτηριακού συστήματος και αφορούν την συνολική εγγραφή των υλικών και άυλων πολιτιστικών πόρων της Άνω Σύρου, όπως αυτοί διαμορφώθηκαν μέσα από τη βιβλιογραφία, την επιτόπια έρευνα, τη χαρτογράφηση και τη συνομιλία με αρμόδιους φορείς. Τα στοιχεία αναλύθηκαν με βάση τις διαμορφωμένες «Κατηγορίες» του πολυκριτηριακού συστήματος, ακολουθώντας την δομή του εγχειριδίου του κεφαλαίου 4. Εισήχθησαν όλα τα στοιχεία με βάση την ευρύτερη στήλη του εγχειριδίου πολυκριτηριακού συστήματος «Κατηγορίες» και χωρίστηκαν με αριθμούς ανα κατηγορία (π.χ. Μορφολογία εδάφους, 5. Λόφος Άνω Σύρου). Η χρήση αυτού του τρόπου καταγραφής θα συντελέσει στην εύκολη και ομαλή τοποθέτηση τους ανα κατηγορία και εγγραφή στο επόμενο στάδιο ανάπτυξης του πολυκριτηριακού συστήματος. Σε κάθε υποκατηγορία εγγραφής, η ανάλυση της έγινε συνολικά των αντλούμενων βιβλιογραφικών και επιτόπιων στοιχείων

⁴⁴ 16 μελοποιήσεις και 14 ‘‘απέξω’’ απαγγελίες

⁴⁵ <https://www.ianos.gr/events/mpampis-koulouras-k-p-kabafis-ap-exo-kai-tragoudista.html>

⁴⁶ Μουσική βραδιά στον Άγιο Αντώνιο, Μουσική βραδιά στην Αληθινή κλπ.

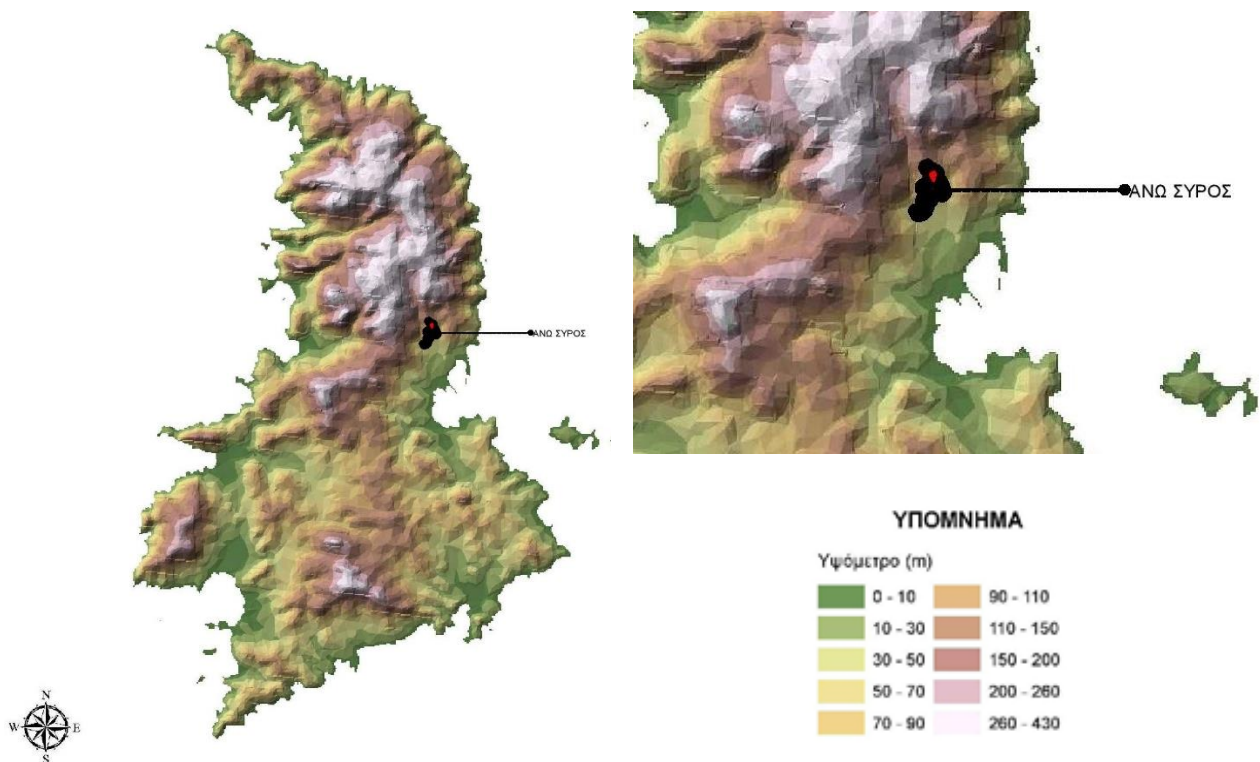
⁴⁷ Οργανώνεται τέλος Αυγούστου- αρχές Σεπτεμβρη από το 2005

της έρευνας, συνοδευόμενα και με στοιχεία που αφορούν και σχετίζονται με τα κριτήρια αξιολόγησης της στήλης «Κριτήρια αξιολόγησης» του εγχειριδίου του πολυκριτηριακού συστήματος. Με τον τρόπο αυτό κατά την εισαγωγή τους στο σύστημα, θα μπορεί να αιτιολογείται μέσω του κειμένου και ο αριθμός βαθμονόμησης του κάθε κριτηρίου , προς αποφυγή παρανοήσεων.

5.6 Μορφολογία εδάφους

1. Ισχυρό ανάγλυφο

Η Άνω Σύρος απαντά σε έναν οικισμό σε λόφο, με ιδιαίτερα ισχυρό ανάγλυφο, τόσο στον ίδιο τον οικισμό, όσο και περιμετρικά. Σύμφωνα με το χάρτη του Πανεπιστημίου Αιγαίου, που εικονίζεται ακολούθως η Σύρος αποτελεί ένα οικισμό που με υψόμετρο ως 430μ. στις περιοχές της Απάνω Μεριάς που αφορούν και της περισσότερο ορεινές και μη κατοικημένες περιοχές του νησιού. Στο χάρτη εικονίζεται η ακριβής θέση της Άνω Σύρου , καθώς και απόσπασμα χάρτη και το τελικό υπόμνημα. Παρατηρούμε ότι η Άνω Σύρος κυμαίνεται από 50-200μ. υψόμετρο στα διάφορα σημεία της. Προς τα βόρεια το ύψος ανεβαίνει ακολουθώντας τη φυσική σταδιακή ανύψωση του νησιού, ενώ στα χαμηλότερα σημεία, αυτά προς το Νότο και την συνένωση με την Ερμούπολη, το ανάγλυφο κυμαίνεται σε χαμηλότερες τιμές. Παρατηρούμε ότι το ανάγλυφο της αφορά ένα από τα ψηλότερα σημεία της νήσου , που σε συνδυασμό με τη θέση του λόφου συντέλεσαν στην δημιουργία του οικισμού της Άνω Σύρου.



Εικόνα 5.81. Χάρτης γεωμορφολογίας Άνω Σύρου
Πηγή: Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Ιδία επεξεργασία

Στον παραπάνω χάρτη παρουσιάζεται αναλυτικά το γενικό ανάγλυφο της Σύρου και με κόκκινη ένδειξη η θέση της Άνω Σύρου. Παρατηρούμε ότι, σύμφωνα με το χάρτη του Πανεπιστημίου Αιγαίου, η γεωμορφολογία της Άνω Σύρου κυμαίνεται από 70-200μ., αναλόγως των σημείων της. Στα σημεία ένωσης με την Απάνω Μεριά, που είναι και τα ψηλότερα σημεία του νησιού, η γεωμορφολογία της ακολουθεί το ευρύτερο ανάγλυφο με υψηλές τιμές, ενώ χαμηλότερα και στα σημεία ένωσης της με την Ερμούπολη, αφορά χαμηλότερες τιμές, ακολουθώντας το γενικό ανάγλυφο των περιμετρικών της περιοχών. Αυτό επιβεβαιώνει και την επιλογή της θέσης της, σαν ένα κομβικό σημείο ένωσης του νησιού, με υψηλές τιμές αναγλύφου και ευκολία θέασης και εποπτείας του λιμανιού, για την αποφυγή των πιθανών επιδρομών.

Επιβεβαιώνεται, λοιπόν, και μέσω του αναγλύφου ότι η επιλογή της θέσης δημιουργίας της Άνω Σύρου, σε λόφο, έγινε για λόγους αμυντικούς και προστασίας από τις πειρατικές επιδρομές. Η δομή κτίσης της, με το ενισχυμένο ανάγλυφο του λόφου, δημιουργεί δαιδαλώδη σοκάκια και διαδοχικές όψεις, ενώ όλα τα αρχιτεκτονικά και πολεοδομικά στοιχεία του οικισμού, ακολουθούν το ανάγλυφο της, που σαφώς έχει μια αλλοίωση της τάξης πλέον του 20%. Από την επιτόπια έρευνα φανερώνεται ότι έχει διατηρηθεί πλέον του μισού, ενώ ένα τμήμα του έχει ισοπεδωθεί ώστε να διαμορφωθεί σε πολεοδομικό και αρχιτεκτονικό επίπεδο.

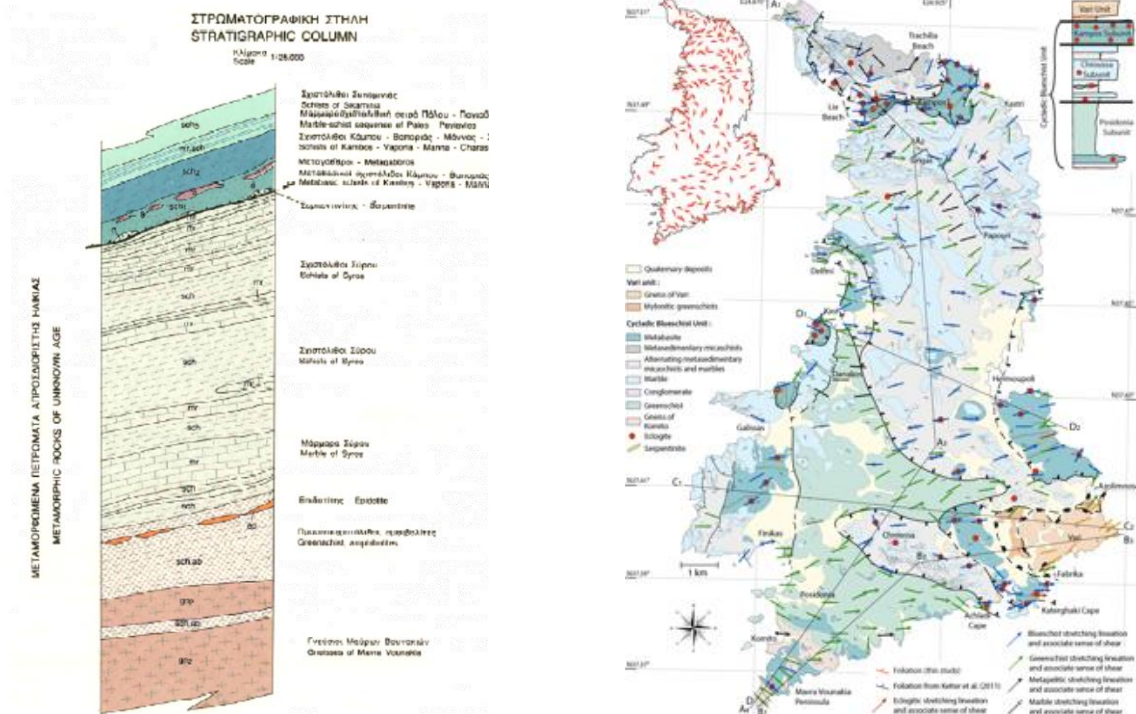


Εικόνα 5.82. Η Ερμούπολη και η Άνω Σύρος από το λιμάνι
Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εκτός της αρχιτεκτονικής και η ιστορική της πορεία, καταγράφεται μέσω του ανάγλυφου της, με πλήθος ιστορικών και μυθολογικών γεγονότων (επιδρομές, τραγούδια⁴⁸, εκκλησιαστικά έγγραφα κλπ.), χωρίς να γνωρίζουμε τον ακριβή αριθμό, αλλά θεωρώντας ότι είναι πολλαπλές αλλά όχι πάνω από 50. Η διαπίστωση αυτή προκύπτει κυρίως μέσα από την μελέτη των εγγράφων των συλλογών και των λογοτεχνικών ποιητικών/ιστορικών και λαογραφικών κειμένων. Στη διάρκεια του χρόνου το ανάγλυφο της δεν υπέστη αλλαγές, κυρίως λόγω της μη εισόδου του αυτοκινήτου εντός του οικισμού, της δόμησης με σεβασμό στη διατήρηση αυτού και τη σταδιακή μείωση των κατοίκων της, τα τελευταία χρόνια. Το ανάγλυφο της είναι μοναδικό και σημαίων σημείο του τόπου, που διαμορφώνει το εσωτερικό και το εξωτερικό τοπίο του οικισμού, τις όψεις εντός και εκτός του οικισμού και τις θέες εντός και εκτός του οικισμού.

2. Ζωνικά και ασβεστομορφικά εδάφη

Τα εδάφη του οικισμού της Άνω Σύρου διακρίνονται σε δύο κατηγορίες: α. εδάφη αναπτυσσόμενα σε πετρώματα που δεν αλληλοεπηρεάζονται, αλλά εξελίσσονται κάτω από την επίδραση των τοπικών στοιχείων του κλίματος και σε ομαλό συνήθως ανάγλυφο (ζωνικά εδάφη), τα οποία αποτελούν περίπου το 90% της καλλιεργούμενης έκτασης του νησιού β. ασβεστομορφικά εδάφη (ενδοζωνικά) (Δήμος Σύρου-Ερμούπολης, 2012) και εντάσσονται στην κατηγορία των λοφωδών και ορεινών περιοχών, ανόργανα εδάφη με ιλυώδη ή λεπτόκοκκη μηχανική σύσταση⁴⁹.



Εικόνα 5.83. Η στρωματογραφία της Σύρου μέσα από τα πετρώματα της
Πηγή: Δήμος Σύρου -Ερμούπολης

⁴⁸ Στις Σύρας τον ανήφορο, κανέλα και γαρυφαλλο...

⁴⁹ Η επιβεβαίωση των παραπάνω έγινε μετά από συζήτηση με την αρμόδια υπηρεσία του Δήμου Σύρου-Ερμούπολης

Η ζωνική αυτή μορφή των εδαφών, είναι ένα ιδιαίτερα αξιόλογο στοιχείο καθώς τα εδάφη αυτά, δεν έχουν, όπως προαναφέρθηκε ιδιαίτερη γεωλογική αξία και έχουν δομηθεί σε ποσοστό πλέον του 80% με ανθρώπινες κατασκευές (σοκάκια, οικίες κλπ). Η πυκνή αμυντική δομή του οικισμού, καθιστά το έδαφος ορατό κυρίως στις άκρες του οικισμού και περιμετρικά αυτού, με ποσοστό διατήρησής τους, όπως φανερώνεται από τη χαρτογράφηση του οικισμού πλέον του 20% και λιγότερο του 50%. Η δομή τους διαμόρφωσε την μορφή και την δομή του οικισμού, οπότε πολιτιστικά είναι οι κύριοι αρχικοί πόροι, πάνω στους οποίους δημιουργήθηκε ο οικισμός, γεγονός που ενισχύει την αξία της αισθητικής και ιστορικής τους ποιότητας και ταυτότητας, χωρίς όμως να ανιχνεύονται πέραν των 30 εγγραφών ιστορίας και λαογραφίας για τα εδάφη⁵⁰. Δυστυχώς, στη σημερινή εποχή οι καλλιεργούμενες εκτάσεις, σε μεγάλο βαθμό παραμένουν ανενεργές.

3. Μεταμορφωμένα Πετρώματα

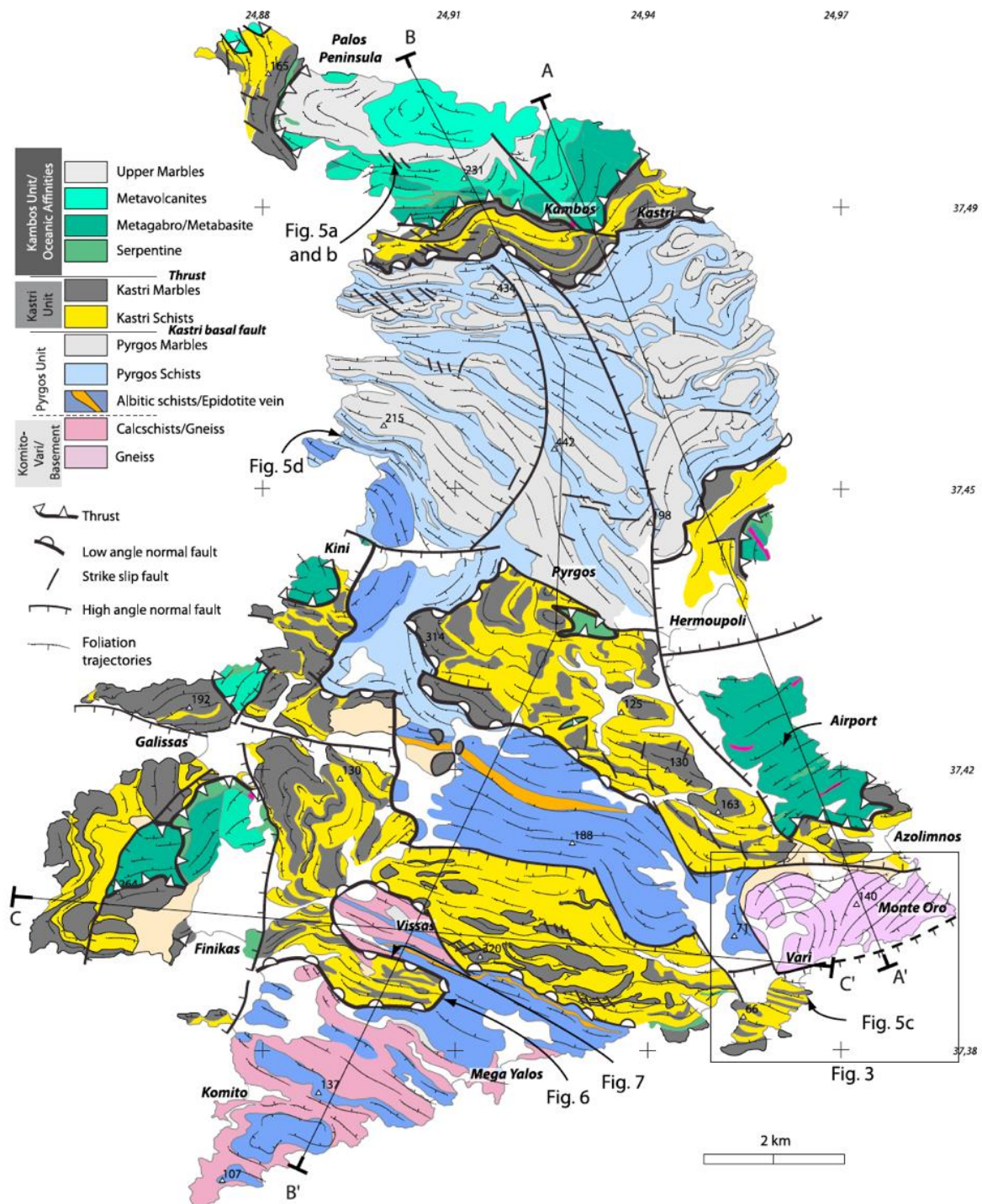
Τα κυριότερα μεταμορφωμένα πετρώματα της Σύρου είναι (Σαρλής, 2016):

- a) *σχιστόλιθοι Συκαμινιάς (τεφροί, πηλιτικοί σχιστόλιθοι, αλβίτης, κλινοζωισίτης, χλωρίτης).*
- b) *μαρμαροσχιστολιθική σειρά Πάλου-Παναυλών (εναλλαγή σχιστόλιθου με λεπτοστρωματώδη μάρμαρα).*
- c) *μεταγάββρος (αδρόκοκκος σωσσυριτιωμένος γάββρος, ακτινόλιθος, σωσσυρίτης, ζωισίτης, ομφακίτης, γρανάτες και ακτινόλιθος)*
- d) *σερπεντινίτες ή χλωριτικοί σχιστόλιθοι (τάλκης, ακτινόλιθος, χλωρίτης, εκλογίτες, ιαδεϊτίτες).*
- e) *μεταμορφωμένο κροκαλοπαγές Πάλου (χαλίκια σχιστολίθων σε ανθρακικό συνδετικό υλικό).*
- f) *μετα-αρκοζικοί γνεύσιμοι Πάλου (τεφροί γνεύσιμοι με αλβίτη, χαλαζία, φεγγίτη και χλωρίτη).*
- g) *σχιστόλιθοι Σύρας (μεταπηλιτικοί, ασβεστικοί και βασικοί, ασβεστίτης και δολομίτης)*
- h) *πρασινοςχιστόλιθοι και αμφιβολίτες (ημιπηλιτικοί γνεύσιμοι, μάρμαρα ,επιδοτίτης και χλωρίτης).*
- i) *γνεύσιμοι Μαύρων βουνακιών (ημιπηλιτικοί και αρκοζικοί γνεύσιμοι, χαλαζίας και μετάλλευμα λειμωνιτικού σιδήρου)*

Η Σύρος αποτελεί την τοποθεσία με ένα από τα σημαντικότερα δείγματα κυανοςχιστόλιθων και εκλογιτών στον κόσμο, τα οποία ανακαλύφθηκαν πριν 170 χρόνια από τον Γερμανό γεωλόγο Χάουζμαν (Κωστόπουλος, 2017). Στον γεωλογικό χάρτη της Σύρου που ακολουθεί, παρατηρούμε ότι τα μάρμαρα και οι σχιστόλιθοι που εντοπίζονται στην περιοχή της Άνω Σύρου απεικονίζονται σε αποχρώσεις του γκρι και του μπλε αντίστοιχα. Αν κόβαμε τη Σύρο κάθετα σε όλο το νησί, τα πετρώματα βυθίζονται προς το Βορρά. Στην περιοχή της Άνω Σύρου (περιοχή Pyrgos), που μας αφορά τα

⁵⁰ Τα μόνο έγγραφα είναι αγοροπωλησίες κλπ, όχι πολιτιστικά στοιχεία όπως μύθοι, θρύλοι, λαογραφικά έγγραφα

κατώτερα πετρώματα είναι οι γρανίτες με ροζ-μωβ χρώμα που σκεπάζονται από τα μάρμαρα και τους αργιλικούς σχιστόλιθους (γκρι-μπλε χρώμα). Τα πετρώματα αυτά δεν είναι ιδιαίτερης γεωλογικής αξίας, ωστόσο αποτελούν εναποθέσεις χιλιάδων ετών, που διατηρούνται, ως σήμερα και διαμορφώνουν σε ένα ποσοστό 50% το τοπίο του οικισμού, καθώς το μεγαλύτερο μέρος τους δεν είναι ορατό (μέτρια ορατή επιφάνεια εδάφους). Αισθητικά διαμορφώνουν το βράχο της Άνω Σύρου και το ιδιαίτερο εσωτερικό και περιμετρικό της τοπίο, τη μορφή της.



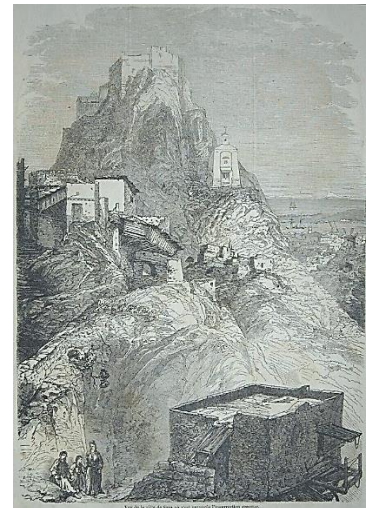
Εικόνα 5.84. Χάρτης πετρωμάτων
Πηγή: Δήμος Σύρου –Ερμούπολης

Η γεωμορφολογία σε ένα οικισμό σε βράχο , αποδίδει αισθητικά και χρονολογικά το εναρκτήριο σημείο της μορφής του τόπου, της εικόνας του και την «εν δυνάμει» ικανότητα ανάπτυξης του, με τα στοιχεία που είχε. Σε εκτενέστερη ανάλυση, τα πετρώματα της Άνω Σύρου, υποδηλώνουν τον τρόπο με τον οποίον μπορούσε να αναπτυχθεί, το επιτρεπόμενο όριο, τη μορφή, τη δομή και την μορφολογία του αστικού της περιβάλλοντος και της πολιτιστικής και ιστορικής τους ταυτότητας, χωρίς όμως να εντοπίζεται καμία ιστορική ή λαογραφική εγγραφή για αυτά. Τα βράχια είναι ορατά από πολλές πλευρές και θέες και έχουν διατηρηθεί με μικρές παρεμβάσεις, κυρίως περιοδικές κατασκευές (συρματοπλέγματα, μικρές κατασκευές) σε αρκετά καλή κατάσταση, σε σχέση με την αρχική τους μορφή. Είναι σχεδόν αναλλοίωτα του χρόνου.

4. Περιμετρικά βράχια Νιχωρίου

Όπως εκτενώς θα αναλυθεί, η μελέτη γεωλογίας ,αφορά γενικά δεδομένα της νήσου, αφού στον οικισμό δεν ανιχνεύεται κάποιο ιδιαίτερο πέτρωμα ή έδαφος και δεν έχει πραγματοποιηθεί ειδική μελέτη από τον Δήμο ή από κάποιο ιδιωτικό ή ερευνητικό φορέα. Αυτό, λοιπόν, που συνιστά το μεγάλο ενδιαφέρον της γεωμορφολογικής δομής, είναι οι μορφές που αυτά τα δυο στοιχεία, λόφος και βράχια, δημιουργούν. Ο κωνικός , βραχώδης λόφος, περικλείεται από άλλους περιμετρικούς λόφους, κοντινούς όπως αυτοί του Νιχωρίου και μακρινούς , όπως αυτούς ενδιάμεσως αυτού και του αντικρινού λόφου του Βροντάδου.

Περιμετρικά, της Άνω Σύρου υψώνονται τα βράχια του Νιχωρίου με τους χαρακτηριστικούς αναβαθμούς του εδάφους και τις ξερολιθιές (πεζούλες), που κυριαρχούν στα εδάφη των Κυκλάδων. Είναι η όψη του οικισμού, που συναντά κανείς στη Δυτική και Βορειοδυτική πλευρά του. Τόσο, ο λόφος, όσο και τα περιμετρικά βράχια του οικισμού, έχουν ιδιαίτερη μορφολογική και όχι τόσο γεωλογική αξία (κατηγορία λοφωδών και ορεινών περιοχών , ανόργανα εδάφη με ιλυώδη ή λεπτόκοκκη μηχανική σύσταση). Επίσης επιδρούν μέτρια στη διαμόρφωση⁵¹ του τοπίου της Άνω Σύρου, καθώς δεν αποτελούν το βασικό λόφο διαμόρφωσης του οικισμού, μα ενισχύουν τις περιμετρικές του όψεις. Το τοπίο αυτό, μοναδικό και ορατό πολλαπλά, παρουσιάζει μια αισθητική ποιότητα, μοναδικής περιγραφής, άξια λόγου και



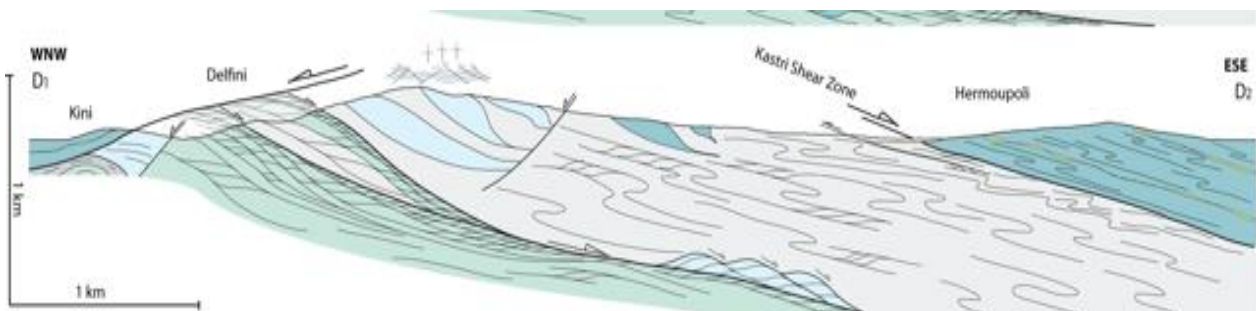
Εικόνα 5.85. Βόρεια όψη της Άνω Σύρου
Πηγή: Ι. Στεφάνου

⁵¹ Μέτριος βαθμός αισθητικής απόδοσης και επίδρασης στη μορφή του τόπου

καταγραφής και κυρίως μια μεγάλη ιστορική αξία, χωρίς όμως να καταγράφονται εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας, πέραν των τριάντα⁵², όπως φανερώνουν τα αντίστοιχα κεφάλαια.

5. Ο λόφος της Άνω Σύρου

Το skyline της Σύρου με τους δυο λόφους, ορατό και πρώτης αίσθησης του κατοίκου/επισκέπτη, κατηγοριοποιεί τις διακριτές της περιόδους, την «Μεσαιωνική» και την «Νεοκλασική». Στην κορυφή των δυο λόφων στέκουν δυο ναοί, η Ανάσταση, στο λόφο του Βροντάδου⁵³ και ο Άγιος Γεώργιος στην Άνω Σύρο. Η Άνω Σύρος στέκεται, σύμφωνα με το Δρακάκη, ως «κιβωτός επί του Αραράτ» (Δρακάκης, 1971) σε λόφο κωνικό με έντονο ανάγλυφο και κατοικίες που «ισορροπούν» πάνω στο λόφο. Το τοπίο αυτό, λόγω της δομής του, έχει διαχρονικά υποστεί ελάχιστες τροποποιήσεις της αρχικής του μορφής, διατηρώντας σε μεγάλο βαθμό, την αρχική του μορφή η οποία αποτελεί «σημαίνων» τμήμα του οικισμού και το βασικό στοιχείο πάνω στο οποίο δομήθηκε όλος ο οικισμός, καθώς και το τοπίο του. Σύμφωνα με το Ι.Γ.Μ.Ε. δεν εμφανίζονται δεδομένα για τον οικισμό, στους χάρτες υδροπαρακολούθησης, στον άτλαντα μαρμάρων και στο χάρτη υπόγειων υδάτων.



**Εικόνα 5.86. Χάρτης απόδοσης των μελετιών της Σύρου
Πηγή: Ι.Γ.Μ.Ε.**

Τα μελέτμια που υπάρχουν στις Κυκλάδες αντανακλώνται στο έδαφος και δημιουργούν μια απότομη εδαφική καμπύλη, που λόγω της διαβρώσεως δεν προκαλεί μεταφορά εδαφικού υλικού (Στογιάννη, 1972). Το τοπίο αυτό, μοναδικό και ορατό πολλαπλά, παρουσιάζει μια αισθητική ποιότητα, μοναδικής περιγραφής, άξιο λόγου και καταγραφής και κυρίως μια μεγάλη ιστορική αξία, με πλέον των 50 εγγραφών σε ιστορικό και λαογραφικό επίπεδο⁵⁴ που διαμόρφωσε την αρχιτεκτονική και πολεοδομική συγκρότηση του λόφου, σπίτια, στεγάδια, καλντερίμια, ελάσσονα στοιχεία, ξωκλήσια ακόμη και το οδικό του οικισμού δίκτυο πρόσβασης, που ακολουθούν τις μορφές αυτές, που διατηρήθηκαν στο χώρο και στο χώρο.

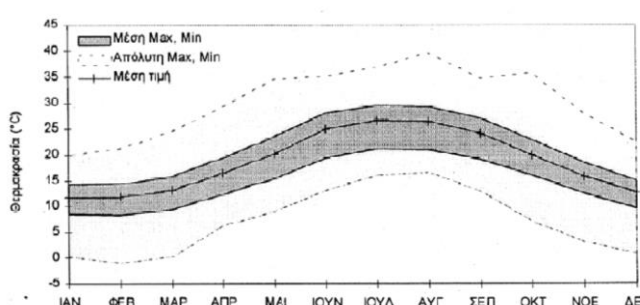
⁵² Υπάρχουν μικρές αναφορές σε λαογραφικά στοιχεία και κυρίως σε έγγραφα

⁵³ Πήρε το όνομα του από το Βροντάδο της Χίου

⁵⁴ Αρχαιακά υλικά, ιστορικά και λαογραφικά στοιχεία που ανιχνεύονται από τα αντίστοιχα κεφάλαια

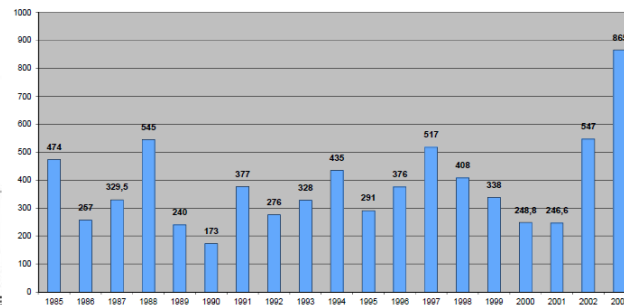
6. Εύκρατο κλίμα

Η Σύρος αποτελεί ένα οικισμό με ήπιο, γλυκό και ευχάριστο (εύκρατο) κλίμα, με ήπιους χειμώνες και δροσερά καλοκαίρι. Η μέση θερμοκρασία είναι 18,5°C (Καλέγια-Γαδ, 1994). Οι βόρειοι άνεμοι είναι το κύριο χαρακτηριστικό της γνώρισμα, κυρίως τους χειμερινούς μήνες. Τους θερινούς μήνες κυριαρχούν τα μελέμια του Αυγούστου, ενώ συχνά υπάρχουν και νότιοι άνεμοι την περίοδο του φθινοπώρου και της άνοιξης εμφανίζοντας μια μικρή ιδιαιτερότητα σε σχέση με την υπόλοιπη Ελλάδα⁵⁵. Ο χειμώνας είναι ήπιος ενώ σπάνια υπάρχουν καταιγίδες (φθινόπωρο-άνοιξη) και βροχές τον Οκτώβριο και το Νοέμβριο. Ακραία καιρικά φαινόμενα, όπως λαίλαπες και κεραυνοί συναντώνται σπάνια, αν και διαχρονικά οι κεραυνοί έχουν προκαλέσει καταστροφές, κυρίως στο ναό του Αγίου Γεωργίου (Φραγκίδης, 1975).



Εικόνα 5.87. Μηνιαίες τιμές θερμοκρασίας για τη Σύρο

Πηγή: Επιχειρησιακό Δήμου Σύρου-Ερμούπολης



Εικόνα 5.88. Ετήσια βροχή της Σύρου

Πηγή: Επιχειρησιακό Δήμου Σύρου-Ερμούπολης

Το κλίμα του οικισμού έχει γίνει αφορμή για πολλές προφορικές διηγήσεις και ιστορίες λαογραφικού περιεχομένου, όχι όμως πλέον των 30 εγγραφών που συνδέονται με τα στοιχεία του κλίματος (βροχές, αστραπές). Στην πορεία του χρόνου δεν εμφανίζονται ιδιαίτερες μεταβολές, των καιρικών συνθηκών, σύμφωνα με τα δεδομένα του Δήμου Σύρου - Ερμούπολης. Αναφορικά με την απόδοση πολιτιστικών πόρων, αυτή είναι σε μικρό βαθμό και αφορά κυρίως τη δομή των σοκακιών για τον αερισμό και κάποιες κατασκευές (αλεξικέραυνα κλπ.). Τέλος, η επίδραση στο τοπίο και τη μορφή του τόπου, λόγω της μη ύπαρξης ακραίων καιρικών φαινομένων είναι μικρή (ποσοστό 10-25%) και απαντά στις προαναφερθείσες δομές.

⁵⁵ Βαθμός κοινοτυπίας σε ποσοστό 60-79%

5.7 Γαλάζιες-κυανές επιφάνειες

1. Ουρανός

Σύμφωνα με τους οριζόμενους από το πολυκριτηριακό σύστημα ανάλυσης, πόρους, η δεύτερη μεγάλη κατηγορία είναι οι γαλάζιες-κυανές επιφάνειες. Στην Άνω Σύρο, συναντά κανείς μόνο τον ουρανό και τα περιμετρικά του οικισμού ρέματα, αφού, αν και ο οικισμός είναι νησιωτικός, η Άνω Σύρος δεν περιβάλλεται από θάλασσα. Όπως ήδη από το κεφάλαιο 1.3 αναφέρθηκε, ο ουρανός είναι η κύρια γαλάζια-κυανή επιφάνεια των τόπων, η οποία τους περιβάλλει και τους νοηματοδοτεί. Είναι το ζωγραφικό φόντο, εντός του οποίου αναδύεται ο οικισμός της Σύρου και της Άνω Σύρου, που εκφράζεται μέσα από την γραμμή του ορίζοντα που μεταβάλλει το τοπίο της στο μέγιστο βαθμό.



Εικόνα 5.89. Ο ουρανός της Άνω Σύρου, που μορφοποιεί και αποδίδει διαφορετικές εικόνες του οικισμού κατά τη διάρκεια της ημέρας
Πηγή: newsbeast.gr

Στο Αιγαίο το μπλε είναι καθόλα έντονο και διαυγές στην πλειονότητα του έτους, καθορίζοντας το κάδρο της Άνω Σύρου ενώ αναφορικά με τη μορφή του τόπου διαμορφώνεται σε ικανοποιητικό βαθμό με βάση την επίδραση του ουρανού (σε αρχιτεκτονικό και πολεοδομικό επίπεδο), ενώ η απόδοση υλικών και άυλων πολιτιστικών πόρων γίνεται σε μέτριο βαθμό και αφορά κυρίως τις θέες, τη δομή των σπιτιών κλπ. Η Σύρος βρίσκεται στο κέντρο των Κυκλάδων, απέναντι της Δήλου⁵⁶,

⁵⁶ Το όνομα της, προερχόμενο από τους μυθικούς χρόνους ετυμολογείται εκ του αρχαίου ελληνικού ρήματος «δηλώω» και σημαίνει «καταφανής», «φανερός», ή «φανερωμένος-η», και κατ' επέκταση διαυγής, «λάμπων – λάμπουσα»

που μυθολογικά αποτελεί τον τόπο γέννησης του Απόλλωνα⁵⁷, του θεού του φωτός . Η σύνδεση με τον Θεό Απόλλωνα, μοναδικής αξίας, προήλθε από τους Ίωνες, οι οποίοι κατά την διάρκεια διαμονής τους στις Κυκλάδες⁵⁸ , παρατήρησαν την ύπαρξη της Δήλου, στο μέσον της νησιωτικής τριλογίας (συμπλέγματος) Ρήνειας - Μυκόνου, που ταυτόχρονα αποτελεί και γεωγραφικό μέσον της φαινομενικής ημερήσιας διαδρομής του ηλίου, που λαμβάνει τη μέγιστη τιμή του κατά τη «μεσημβρινή διάβαση»⁵⁹ του ήλιου (Χατζηδάκης, 2001).

Σύμφωνα με έρευνες της NASA, απεδείχθη ότι οι ευνοϊκότερες συνθήκες ηλιοφάνειας στον πλανήτη, σε συνδυασμό με την καθαρότητα της ατμόσφαιρας κ.λπ., εντοπίζονται στην περιοχή Δήλου-Σύρου. Ο Καθηγητής Φυσικής του Ε.Κ.Π.Α. και Μέλος της Ακαδημίας Αθηνών Χ. Ζερεφός , υποστηρίζει ότι: *«η καθαρότητα και η φωτεινότητα της ατμόσφαιρας, καθώς και το έντονο κυανό χρώμα του ουρανού αλλά και της θάλασσας στην περιοχή, οφείλονται στο γεγονός ότι τα φυτά, για να επιβιώσουν εισχωρούν βαθιά μέσα στο έδαφος και ανεβάζουν κάποια ιχνοστοιχεία τα οποία έχουν την ιδιότητα να απορροφούν ότι αιωρείται στην ατμόσφαιρα»* (Στεφάνου, 2020). Έτσι, το μπλε ενισχύεται και γίνεται πιο έντονο , τόσο μέσα στον οικισμό, όσο και από τις θέες και τα μέτωπα που εστιάζουν στο μπλε του ουρανού και της θάλασσας. Άλλωστε οι ακτίνες του ήλιου εισχωρούν σε βάθος 1,80μ. στη θάλασσα των Κυκλάδων, εν αντιθέσει με την υπόλοιπη Ελλάδα που εισχωρούν ως βάθος 1,60μ. . Αυτό συμβαίνει λόγω της καθαρότητας και του χρώματος των υδάτων.



**Εικόνα 5.90. Το μπλε της ατμόσφαιρας, που είναι πιο έντονα κυανό στην περιοχή των Κυκλάδων σύμφωνα με τη
NASA
Πηγή: NASA**

⁵⁷ Οι Ίωνες λόγω του φωτός, του ανάγλυφου , της απουσίας ζωής αποφασίζουν να την αφιερώσουν στον Απόλλωνα

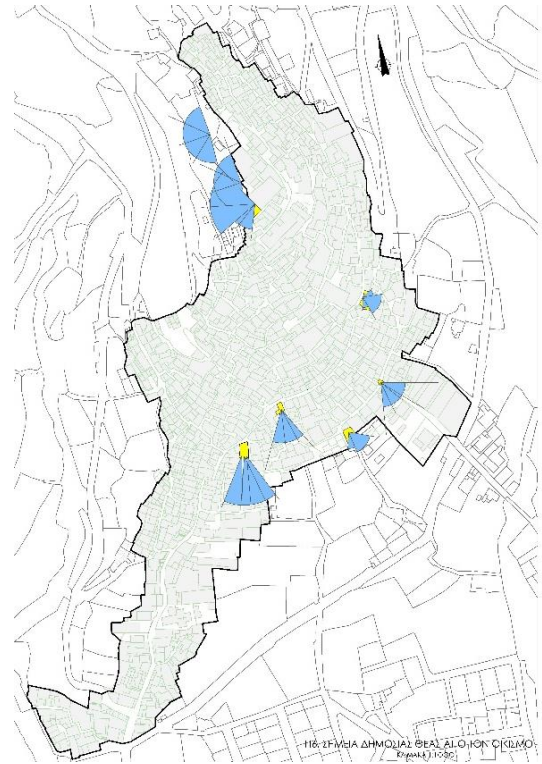
⁵⁸ Λέγεται ότι το όνομα τους δόθηκε, καθώς αποτελούν κυκλικά νησιά, γύρω από τη Δήλο

⁵⁹ Κατά τη διάρκεια της ημέρας επιτελούνται δύο μεσημβρινές διαβάσεις μια στον άνω ημιμεσημβρινό , που καλείται άνω μεσημβρινή διάβαση (Upper transit) και μια στο κάτω ημιμεσημβρινό, που καλείται κάτω μεσημβρινή διάβαση (Lower transit).

2. Θέες εντός οικισμού

Ένα από τα αξιοσημείωτα και μοναδικά στοιχεία του οικισμού, λόγω της θέσης και της γεωμορφολογίας του είναι οι πολλαπλές οπτικές και τα σημεία θέας που δημιουργούνται, εντός και εκτός του οικισμού, παρέχοντας στον κάτοικο και τον επισκέπτη διαφορετικές θεάσεις και πολλαπλές εικόνες. Η «Θέα» σαν στοιχείο πολιτισμού, συνδέεται άμεσα με το τοπίο, τη γραμμή του ορίζοντα, τον ουρανό αλλά και την πολεοδομική και αρχιτεκτονική δομή ενός τόπου. Αποτελεί μια άυλη έκφραση που παλαιότερα αποτέλεσε την αρχική πηγή δημιουργίας της Άνω Σύρου, για λόγους αμυντικούς και προφύλαξης των επιδρομών, ενώ σήμερα αποτελεί ένα σημείο ευχαρίστησης για τον άνθρωπο. Αυτή η διττή ιδιότητα και η συντήρηση των σημείων εντός και εκτός οικισμού, χωρίς αλλοιώσεις, συντελεί στην σπουδαιότητα της σε νοητικό, υλικό, άυλο και πολιτιστικό επίπεδο. Και αν και αποτελεί άυλο πόρο, η νοηματοδότηση της στο χρόνο και τον τόπο και η άμεση σύνδεση της κυρίως με την γεωμορφολογική σύσταση του οικισμού και το ανάγλυφο που έδωσαν την δυνατότητα δημιουργίας της, την κατατάσσουν αυτομάτως σε έναν από τους κυριότερους πόρους του παρόντος κεφαλαίου.

Επιλέχθηκε η χαρτογράφηση των εντός και εκτός σημείων φυγής και θέας. Τα σημεία φυγής και θέας εντός του οικισμού, είναι ο περίβολος (αυλή) του Αγίου Γεωργίου και τρεις μικρές πλατείες και συγκεκριμένα η πλατεία Βαμβακάρη και δυο πλατείες μια κοντά στην είσοδο της Καμάρας και μια κοντά στην είσοδο του Γυαλού, όπως εικονίζονται στον παρακάτω χάρτη. Τα σημεία αυτά με την άμεση σύνδεση ουρανού, αρχιτεκτονικής και θάλασσας, καθορίζοντας τις «εντός εικόνες» της Άνω Σύρου. Ωστόσο διαφορετικές θέες και αναγνώσεις, συναντά κανείς και κατά την περιπλάνηση του από κάθε εσωτερική δίοδο (καλντερίμι) της πολύπλοκης δομής του οικισμού, μέσα από τα στενά σοκάκια και τα αδιέξοδα. Αξιολογικά των παραπάνω η γραμμή του ορίζοντα επηρεάζει πλήρως τις θεάσεις αυτές στο μέγιστο βαθμό, ενώ υπάρχει μια μεσαία επίδραση στο τοπίο, στην απόδοση πολιτιστικών πόρων. Η θέα, όπως γίνεται εμφανές η Άνω Σύρος, διαμορφώνεται σε ικανοποιητικό βαθμό με βάση την επίδραση των θεών (σε αρχιτεκτονικό και πολεοδομικό επίπεδο). Τέλος, αναφορικά των εγγραφών ιστορίας και λαογραφίας δεν εντοπίστηκαν πέρα των πέντε εγγραφών.



**Εικόνα 5.91.Χάρτης δημόσιας θέας
Πηγή: Ίδια επεξεργασία**

3. Η Πέμπτη διάσταση

Ένα ακόμη σημείο θέας, εντός του οικισμού, είναι η πέμπτη διάσταση, δηλαδή οι ταράτσες των κατοικιών. Λόγω της γεωμορφολογίας και του ανάγλυφου, καθώς και της αμφιθεατρικής της κτίσης, οι ταράτσες είναι καθόλα ορατές σε όλο τον οικισμό. Η οχρωματική οργάνωση του και κτίση του, με τη συνεχή εφαπτόμενη και εσωτερικά συνδεόμενη κτίση των κατοικιών, μετέτρεπε τη ταράτσα σε ένα κομβικό στοιχείο εύκολης διαφυγής (η μια ταράτσα εφάπτεται με την επόμενη) ,

αλλά και ένα καθημερινό στοιχείο διαβίωσης. Ήταν μια αυτόνομη αυλή, χώρος παιχνιδιού, συνδιαλλαγής και ατομικής θέας της κάθε κατοικίας. Η ταράτσα του ενός σπιτιού αποτελούσε την αυλή του άλλου σύμφωνα με τους κανόνες που όριζε το εθιμικό δίκαιο. Στη πάροδο των ετών κτίστηκαν πολλά περι-



Εικόνα 5.92. Οι ταράτσες της Άνω Σύρου που δημιουργούν την πέμπτη διάσταση
Πηγή: cyclades24.gr

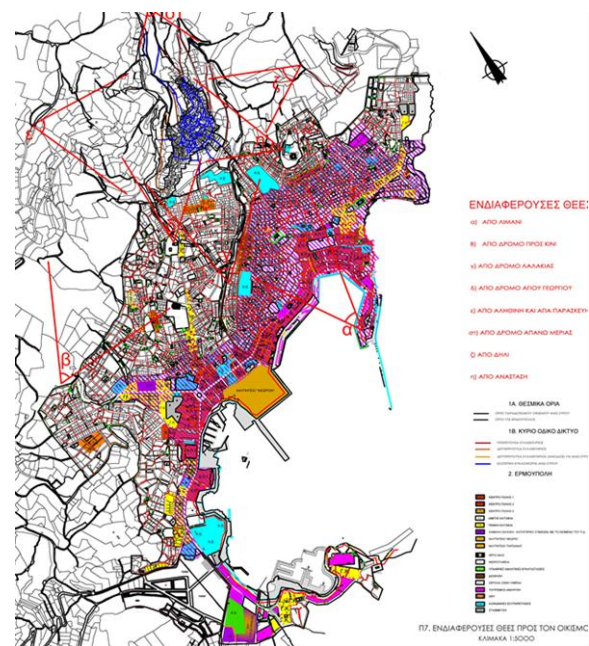
μετρικά πεζούλια που απέκοψαν την είσοδο της διπλανής κατοικίας στην ταράτσα και πλήθος αυθαίρετων κατασκευών, όπως πέργκολες, θερμοσίφωνες κλπ., αποκόπτοντας τη θέα. Σημαντική συμβολή σε αυτό είχε η κατάργηση του εθιμικού δίκαιου, με απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας. Αξιολογικά των παραπάνω η γραμμή του ορίζοντα επηρεάζει πλήρως τις θεάσεις αυτές στο μέγιστο βαθμό, ενώ υπάρχει ένας ικανοποιητικός βαθμός απόδοσης πολιτιστικών πόρων (ταράτσες). Η θέα , όπως γίνεται εμφανές η Άνω Σύρος , το τοπίο και η αρχιτεκτονική και πολεοδομική δομή του οικισμού, διαμορφώνεται πλήρως μέσω της πέμπτης διάστασης. Τέλος, αναφορικά των εγγραφών ιστορίας και λαογραφίας δεν εντοπίστηκαν αντίστοιχες εγγραφές.

4. Θέες εκτός οικισμού

Η Άνω Σύρος έχει καταφέρει διαχρονικά να διατηρήσει μέσα από τις διαδοχικές θεάσεις και όψεις της, την εικόνα της. Ωστόσο, υπάρχουν σημεία θέας προς τον οικισμό, τα οποία διαχρονικά παρέμειναν αναλλοίωτα, στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό, χωρίς ιδιαίτερες παρεμβολές από νέες κτίσεις. Τα σημεία αυτά περιμετρικά του οικισμού, που καθορίζουν την συνολική εξωτερική αντιληπτική του εικόνα, μέσα από τις περισσειες εκδοχές του. Οι θέες αυτές είναι:

- a) Από το λιμάνι
- b) Από το δρόμο προς το Κίνι
- c) Από το δρόμο της Λαλακιάς
- d) Από το δρόμο του Αγίου Γεωργίου
- e) Από Αληθινή και Αγία Παρασκευή
- f) Από δρόμο Απάνω Μεριάς
- g) Από Δήλι
- h) Από Ανάσταση

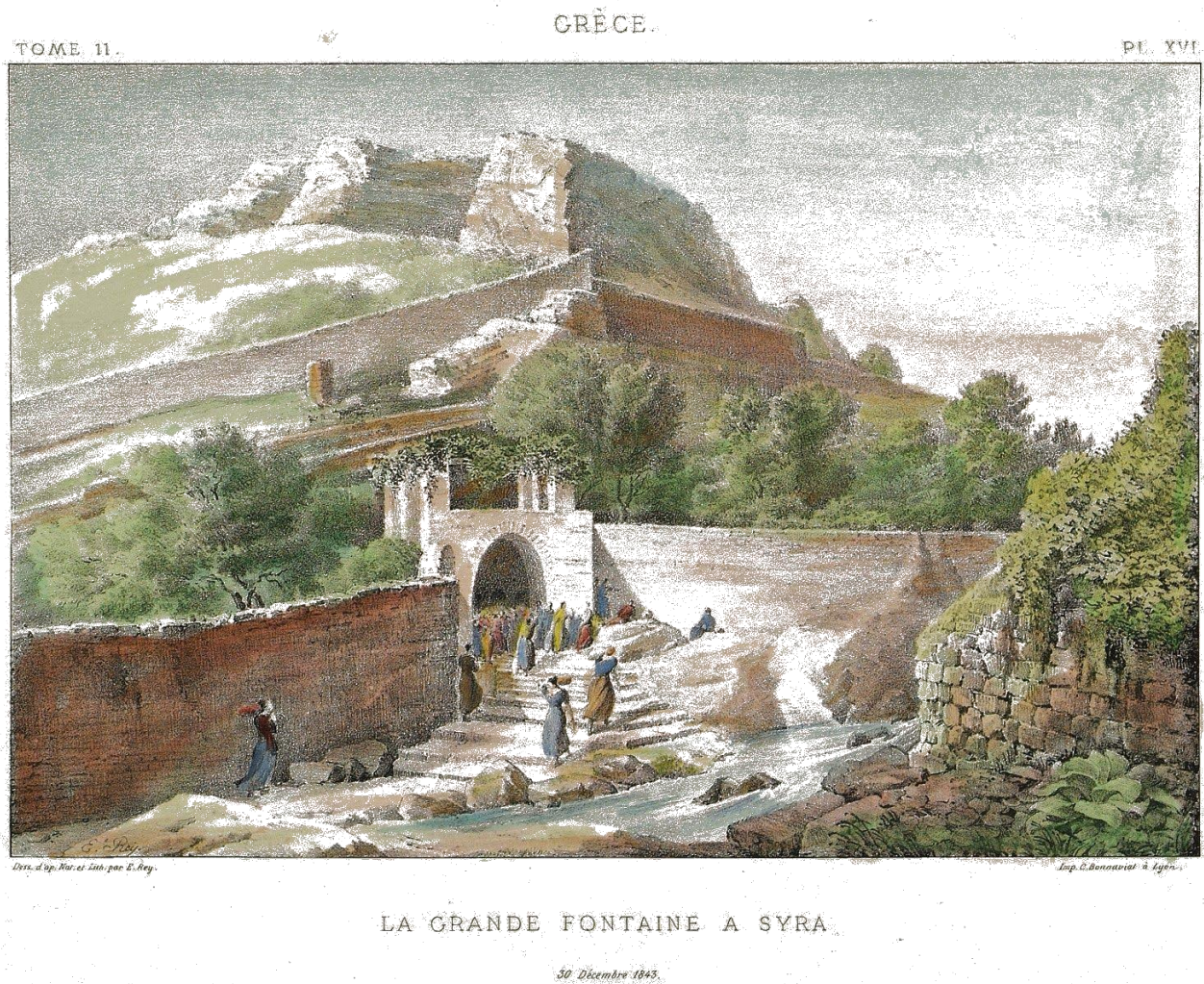
Παρατηρούμε ότι κάθε εικόνα προς την Άνω Σύρο, αποδίδει και διαφορετικά στοιχεία, όψεις, μορφές της ,αλλά η ύπαρξη της γραμμής ορίζοντα επηρεάζεται λίγο από τον προσανατολισμό, τις διαφορετικές όψεις ανα ώρα κλπ. του τόπου. Σε ένα μεγάλο βαθμό και σύμφωνα με την επιτόπια έρευνα , όλες οι οπτικές φυγές έχουν διατηρηθεί και αλλοιώνονται μόνο από περιοδικές κατασκευές, όπως περιμετρικά συρματοπλέγματα, κοτέτσια κλπ. που εντοπίζονται στις κοντινές του οικισμού θέες, όπως η θέα της Αληθινής και η θέα από το δρόμο της Απάνω Μεριάς. Αξιολογικά των παραπάνω η γραμμή του ορίζοντα επηρεάζει πλήρως τις θεάσεις αυτές σε μέτριο βαθμό, κυρίως λόγω των περιμετρικών κατασκευών ενώ υπάρχει μια μικρή επίδραση στο τοπίο και στην απόδοση πολιτιστικών πόρων, καθώς δεν αφορούν τον ίδιο τον οικισμό , μα περιμετρικές θεάσεις. Η θέα , όπως γίνεται εμφανές η Άνω Σύρος , διαμορφώνεται σε μικρό βαθμό με βάση την επίδραση των θεών (σε αρχιτεκτονικό και πολεοδομικό επίπεδο). Τέλος, αναφορικά των εγγραφών ιστορίας και λαογραφίας δεν εντοπίστηκαν αντίστοιχες πηγές.



Εικόνα 5.93. Περιμετρικές θέες της Άνω Σύρου
Πηγή: Ίδια επεξεργασία

5. Πηγή Νικολίτσας

Η μόνη ύπαρξη γλυκών υδάτων και η παρουσία νερού σε εγγύτητα με τον οικισμό της Άνω Σύρου, ήταν η Πηγή και τα νερά της Νικολίτσας, πλησίον της Πηγής, τα οποία τροφοδοτούσαν τον οικισμό τα παλαιότερα χρόνια. Θεωρούνταν μέσης ποιότητα νερό, μετά το νερό της Πηγής του Σύριγγα. Στη σημερινή εποχή, η Πηγή έχει σπάνια νερό, που δεν μπορεί να τροφοδοτήσει τον οικισμό της Άνω Σύρου, αλλά συνδέεται με ένα αριθμό μικρότερο των 30 ιστορικών και λαογραφικών εγγραφών. Κυρίως αφορά άυλα στοιχεία και εγγραφές παλαιότερων καθημερινών αναγκών, όπως η μεταφορά νερού στις κατοικίες κλπ., αλλά και με μυθολογικές ιστορίες που συνδέονται με τον τόπο αυτό (νεράιδες κλπ.). Αναφορικά με το τοπίο, η Πηγή δεν είναι ορατή πλέον σε πολλά σημεία του οικισμού, εκτός από το κτίσμα πλησίον του Αγίου Αθανασίου, σε ποσοστό μικρό (1-29%). Οι ροές της εμφανίζονται σταδιακά και μειωμένα. Πηγές εντός του οικισμού και πηγάδια σε κατοικίες, δεν εντοπίζονται.



Εικόνα 5.94. Η Πηγή της Νικολίτσας εν έτει 1843
Πηγή: [pinterest](#)

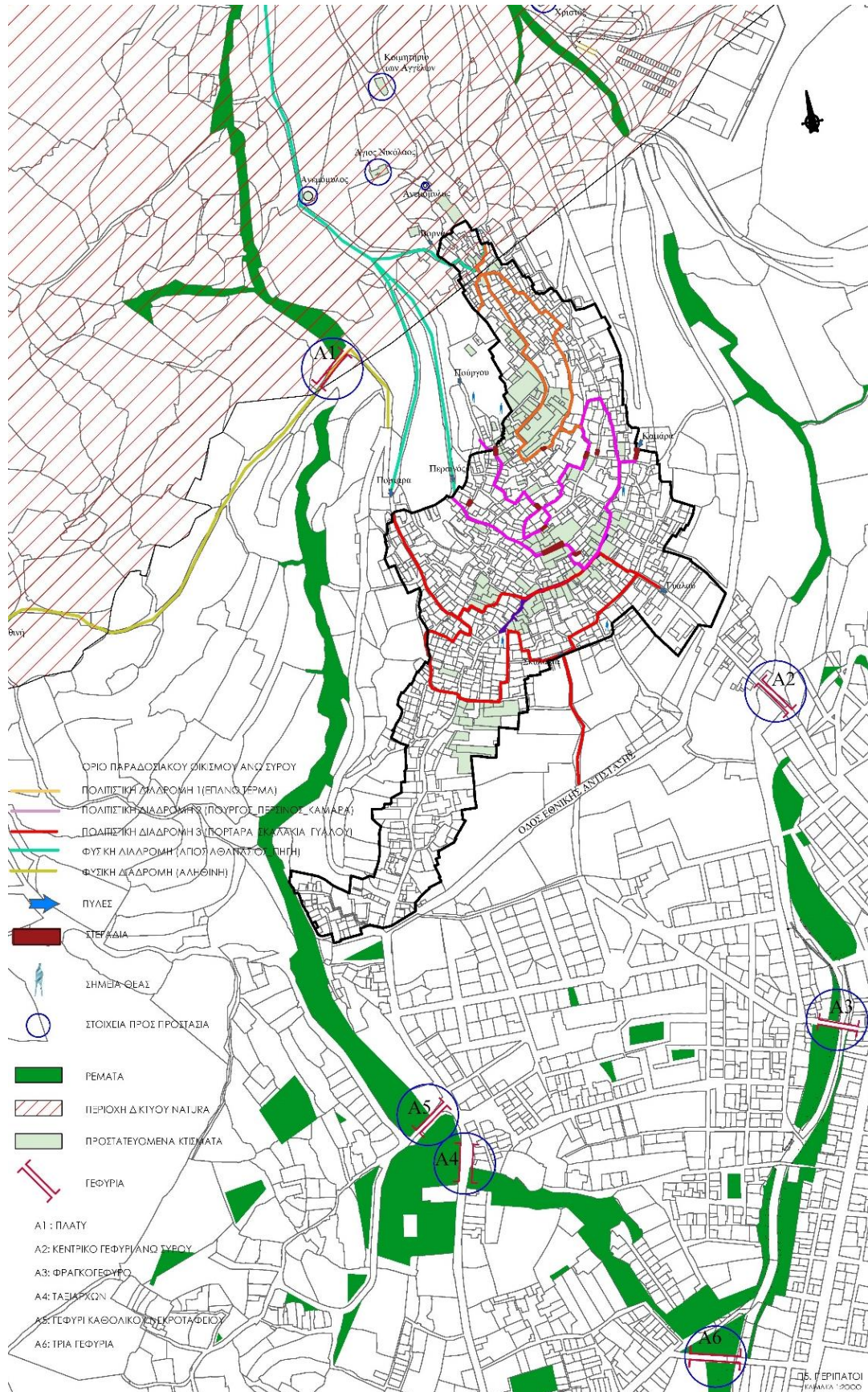
6. Περιμετρικά ρέματα

Προχωρώντας στην περιγραφή των υδάτινων στοιχείων, λόγω της απουσίας επαφής με την θάλασσα, στην Άνω Σύρο εντοπίζονται περιμετρικά ρέματα, χωρίς νερό συνεχούς ροής, ξεκινώντας με μικρή κλίση, από τις περιμετρικές χαράδρες. Τα ρέματα της Άνω Σύρου, ανατολικά έχουν μια μικρή διαδρομή έως την θάλασσα, ενώ τα της δυτικής πλευράς, είναι πολύ μεγαλύτερης διαδρομής και διείσδυσης στον σχιστόλιθο, όπου βρίσκονται όλα τα καλλιεργούμενα εδάφη (Σαρλής, 2016). Τα ρέματα αποτελούν φυσικές ροές δροσισμού και «αναπνοής» του οικισμού, κυρίως κατά τους θερινούς μήνες που οι υψηλές θερμοκρασίες σε σύνδεση με τους στενούς αδιέξοδους δρόμους του οικισμού, δημιουργούν δυσφορία.

Διαχρονικά, τα ρέματα είναι τρία, με ελάχιστο νερό κυρίως τους θερινούς μήνες και απαντούν σε τοπωνύμια. Έτσι έχουμε το κεντρικό ρέμα της Λαλακιάς, που χωρίζεται στους εξερχόμενους (Φραγκίδης, 1975):

1. Πηγή από την Βόρεια πλευρά του οικισμού και
 2. Ραχαμού από την Δυτική πλευρά του οικισμού
- Και το
3. Πλατύ

Τα ρέματα στην σημερινή εποχή δεν έχουν ιδιαίτερη ροή υδάτων και στην πλειονότητα τους έχουν εν μέρει μπαζωθεί (ποσοστό διατήρησης 30-50%, σύμφωνα με το χάρτη), όπως το Ρέμα του Ραχαμού, ή κτιστεί με κατοικίες, γεγονός που εκτός της φυσικής καταστροφής, παρουσιάζει και προβλήματα στη φυσική «διαπνοή», καθαρισμό και αερισμό του οικισμού της Άνω Σύρου. Διαχρονικά τα ρέματα καθόρισαν σε μέτριο βαθμό τη μορφή δημιουργίας της Άνω Σύρου, για το λόγο αυτό και δεν εμφανίζουν καμία εγγραφή ιστορίας ή λαογραφίας. Κυρίως, συντέλεσαν στα όρια του οικισμού και λιγότερο στο τοπίο της, αν και είναι ορατά σε πλήθος περιπτώσεων και αποδίδουν σε μικρό ποσοστό άυλους και υλικούς πολιτιστικούς πόρους μέσα από τις αντίστοιχες κατασκευές (γεφύρια). Ιστορικά δεν φέρουν ιδιαίτερη αξία, ούτε εντοπίζονται βιβλιογραφικά στοιχεία. Το θετικό είναι, ότι τα ρέματα και κυρίως οι διαδρομές τους διατηρούνται, έστω και ανενεργά ή εν μέρει ορατά, αν και δεν είναι εμφανή και διαμορφώνουν το περιμετρικό τοπίο του οικισμού σε ποσοστό 1-29%. Τέλος, δεν έχει γίνει καμία κρατική ή ιδιωτική προστασία και αξιοποίηση τους, ενώ στο πολεοδομικό σχέδιο Άνω Σύρου που βρίσκεται υπο έγκριση χαρτογραφούνται και προτείνεται η διάνοιξη και αξιοποίηση τους μέσω «Φυσικών διαδρομών».



Εικόνα 5.95. Χάρτης πρότασης «Φυσικών διαδρομών». Τα περιμετρικά ρέματα της Ανω Σύρου
 Πηγή: Ίδια επεξεργασία

5.8 Βιοποικιλότητα

1. Πανίδα

Στην σημερινή εποχή, η ύπαρξη των διαφόρων ειδών, έχει επικαιροποιηθεί σε πρόσφατο άρθρο των «Συριανών γραμμάτων» από τον κ. Αχιλλέα Δημητρόπουλο. Σύμφωνα με το άρθρο αυτό (Δημητρόπουλος, 2017) και μετά από προσωπική επικοινωνία με τον κ. Δημητρόπουλο, ώστε να υποδείξει την πανίδα που εντοπίζεται μόνο στον οικισμό της Άνω Σύρου⁶⁰, οι κατηγορίες που συναντά κανείς εντός του οικισμού, είναι οι ακόλουθες:

Πίνακας 5.6. Πανίδα

ΠΟΥΛΙΑ
Σταχτάρα <i>Apus apus</i> (Linnaeus)
Μέρουπας ή Γαλαζοκότσυφας <i>Monticola solitaries</i> (Linnaeus)
Σπουργίτης <i>Passer domesticus</i> (Linnaeus)
ΘΗΛΑΣΤΙΚΑ
Ποντικός <i>Mus Musculus</i> (Rutty,1772)
Αρουραίος <i>Rattus rattus</i> (Linnaeus,1758)
Ατσίδα <i>Martes foina</i> (οριακά) (Erleben,1777)
ΕΡΠΕΤΑ
Σιαμίδι <i>Hemidactylus turcicus</i> (Linnaeus,1758)
Μολυντήρι <i>Cyrtopodion kotseyi</i> (Steundachner,1870)
Σλιβούτι <i>Podarcis erhardii</i> (Bedriaga,1882)
«Κλειδάκι του Άη-Γιάννη» <i>Ablepharus kitaibelii</i> (Bibron and Bory,1833)
Σπιτόφιδο <i>Zamenis situlus</i> (Linnaeus,1758)
Αγίοφιδο <i>Telescopus fallax</i> (Fleischmann,1831)

Πηγή: **Ιδία επεξεργασία**

Σύμφωνα με τον κ. Δημητρακόπουλο τα είδη είναι 12 και δεν εντοπίζεται κάποιος είδος προς εξαφάνιση, κάποιο μοναδικό είδος ή τέλος, απειλητικό, για τους κατοίκους του οικισμού ενώ τα είδη είναι πανομοιότυπα σε ποσοστό 80-100% των ειδών της χώρας. Ακόμη, η εγκατάλειψη του οικισμού και η σταδιακή δυσκολία εντοπισμού τροφής έχει μειώσει στο μισό (ποσοστό 30-50%) διαχρονικά τον πληθυσμό των ειδών αυτών. Κατά την επιτόπια έρευνα, σπάνια συναντά κανείς κάποιο είδος, φανερώνοντας το μικρό τους αριθμό. Τέλος, δεν εμφανίζουν καμία εγγραφή ιστορίας ή λαογραφία

⁶⁰ Το άρθρο δίνει περιγραφές ειδών για όλη τη Σύρο

2. Χλωρίδα

Η Σύρος παρουσιάζει μια έντονη και πλούσια βιοποικιλότητα με πολλά είδη χλωρίδας Κυρίως, στη βόρεια πλευρά της (Απάνω Μεριά), παρουσιάζει μια σπάνια γεωμορφολογία. Πρώτος ο Όμηρος στην Οδύσσεια θα την ονομάσει, όπως προαναφέρθηκε: «νήσον αγαθή, εύβοτον, οينوπληθή και πολύπηρον», αποδίδοντας την μεγάλη της ευμάθεια (Συριανά Γράμματα,2019). Με άξονα την βιβλιογραφία , κυρίως αυτή που συλλέχθηκε από το Δήμο Σύρου-Ερμούπολης και την επίσημη ιστοσελίδα για την «Απάνω Μεριά»⁶¹, τα κύρια είδη χλωρίδας που ευδοκούν στην Άνω Σύρο είναι:

1. η «σκληρόφυλλη αείφυλλη βλάστηση», με τη μορφή μεμονομένων ατόμων ή συστάδων. Τα χαρακτηριστικά είδη της μακκίας βλάστησης στη Σύρα είναι οι αειθαλείς θάμνοι *Juniperus phoenicea* (αρευτιά), *Pistacia lentiscus* (σχίνος), *Quercus coccifera* (πουνάρι), *Rubus ulmifolius* (βάτος), *Ceratonia siliqua* (κουντουριδιά), *Olea europaea var. sylvestris* (αγριελιά), καθώς και οι φυλλοβόλοι θάμνοι *Anthyllis hermanniae* (αλογοθύμαρο), *Calicotome villosa* (ασπάλαθος), *Vitex agnus-castus* (λυγαριά), *Spartium junceum* (σπάρτο), *Colutea arborescens* αγριοσυκαμινιά), *Genista acanthoclada* (αφάνα), *Pyrus spinosa* (αγριαχλαδιά) και *Asparagus acutifolius* (αγριοσπαράγγι) (Σαρλής, 2016)

2. Ένα δεύτερο είδος είναι τα «φρύγανα», ιδιαίτερα σε περιοχές χέρσες. Χαρακτηριστικά είδη των φρυγάνων, που απαντώνται στη Σύρα, είναι τα *Cistus incanus* (λαδανιά), *C. salvifolius* (λαδανιά), *Ballota acetabulosa* (λουμινιά), *Phlomis fruticosa* (αλισφακιά), *Thymus capitatus* (θυμάρι), *Sarcopoterium spinosum* (αστοιβή), *Convolvulus oleifolius*, *Fumana thymifolia*, *Euphorbia acanthothamnus* (φλόμος), *Lavandula stoechas* (αγριολεβάντα), *Salvia verbenaca* (φασκομηλιά), *Micromeria juliana* (ύσσωπος), *Satureja thymbra* (θρούμπι) και *Teucrium polium* (στομαχοβότανο) (Σαρλής, 2016)

3. Τέλος, τα κυριότερα είδη , σύμφωνα με το Δήμο Σύρου- Ερμούπολης (Δήμος Σύρου-Ερμούπολης, 2012) είναι : Θυμάρι (*Corydorthymus capitatus*), Σπάρτα (*Sparium junceum*), Συκιά (*Ficus xarica*), Πικροδάφνη (*Nerium oleander*), Πεύκη Χαλέπιος (*Pinus halepensis*), Σχίνος (*Pistacia lentiscus*), Πεύκη τραχεία (*Pinus brutia*), Ακακία (*Robinia spp*), Ευκάλυπτος (*Eucalyptus spp*), Μουριά (*Murus spp*), Άρκευθος Φοινικική 2 (*Junipeus phoenicea*), Πρίνος (*quercus coccifera*), Λυγαριά (*Vitex agnus-cactus*), Χαρουπιά (*Ceratonia siliqua*) Ρείκι (*Erica arborea*), Ασπάλαθος (*Calycotome villosa*).

Μετά από συζήτηση με τους αρμόδιους υπαλλήλους στο «Δήμο Σύρου Ερμούπολης», δεν εντοπίστηκε κάποιο σπάνιο είδος χλωρίδας (πανομοιότητα σε ποσοστό 80-100% της χώρας), ενώ σε μεγάλο βαθμό τα είδη αυτά έχουν εκλείψει τα τελευταία χρόνια από τον οικισμό (ποσοστό 30-50%),

κυρίως λόγω της απουσίας κατοίκων⁶². Η ύπαρξη ακόμη κάποιων ειδών , στηρίζεται στο ότι δεν απαιτούν μεγάλες ποσότητες νερού, κυρίως λόγω του κλίματος. Είναι είδη, που εντοπίζονται σε ά-νυδρα μέρη και σε λόφους. Τέλος, δεν εμφανίζουν καμία εγγραφή ιστορίας ή λαογραφίας.

3. Δίκτυο Natura

Ωστόσο, εκτός των παραπάνω γενικών ειδών, η Άνω Σύρος συνδέεται και με το δίκτυο «Natura», αφού ένα τμήμα της βρίσκεται εντός του χαρακτηρισμένου ως «Βόρεια Σύρος και νησίδες» (κωδικός A4220032) από το Δίκτυο «Natura», έχοντας λάβει κωδικοποίηση ως «Παρατηρητήριο Πουλιών» (European Commission). Στους πίνακες που ακολουθούν δίνεται αναλυτική περιγραφή των ειδών, της κατάστασης αυτών , σημαντικών ειδών χλωρίδας και πανίδας κλπ. Οι πίνακες αντλούνται από την επίσημη ιστοσελίδα του «Natura 2000». Κάτωθι του κάθε πίνακα, γίνεται σχολιασμός για την κατανόηση του ευρύτερου προστατευμένου δικτύου.

Πίνακας 5.7. Είδη που αναφέρονται στο άρθρο 4 της οδηγίας 2009/147 / ΕΚ και απαριθμούνται στο παράρτημα II της οδηγίας 92/43 / ΕΟΚ (European Commission)

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A B C D	A B C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A229	Alcedo atthis			w				P					
B	A255	Anthus campestris			r				P		C	B	C	B
B	A228	Apus (Tachymarptis) melba			r				P			A		
B	A226	Apus apus			r				P					
B	A222	Asio flammeus			w				P					
B	A133	Burhinus oedicnemus			c				P					
B	A087	Buteo buteo			c	5	6	i			B	A	C	B

⁶² Αναφερόμαστε κυρίως σε καλλωπιστικά φυτά και δέντρα εντός οικισμού

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A B C D	A B C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A087	Buteo buteo			r	1	2	p			B	A	C	B
B	A403	Buteo rufinus			p	1	3	p			C	B	C	B
B	A010	Calonectris diomedea			c				P			B		
B	A224	Caprimulgus europaeus			c				P		C	A	C	B
B	A080	Circaetus gallicus			c				P			A		
B	A081	Circus aeruginosus			c				P					
B	A084	Circus pygargus			c				P					
B	A231	Coracias garrulus			c				P					
B	A738	Delichon urbicum (urbica)			c				P			A		
B	A698	Egretta alba (Casmerodius albus albus)			w				P		C	B	C	B
B	A447	Emberiza caesia			c				P		C	A	C	B
B	A100	Falco eleonora			r				P			A		
B	A709	Falco peregrinus brookei			p	1	3	p			C	B	C	B
B	A075	Haliaeetus albicilla			c				P					

Species			Population in the site							Site assessment				
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A B C D	A B C		
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.
B	A707	Hieraaetus fasciatus (Aquila fasciata)			p	1	1	p			C	B	C	B
B	A092	Hieraaetus pennatus (Aquila pennata)			c				P			B		
B	A131	Himantopus himantopus			c				P					
B	A251	Hirundo rustica			c				P			A		
B	A695	Hydrobates pelagicus melitensis			c				P			C		
B	A617	Ixobrychus minutus minutus			c				P					
B	A339	Lanius minor			c				P					
B	A181	Larus audouinii			c				P					
B	A181	Larus audouinii			w				P					
B	A230	Merops apiaster			c				P			A		
B	A073	Milvus migrans			c				P					
B	A610	Nycticorax nycticorax nycticorax			c				P					
B	A020	Pelecanus crispus			c				P					

Species			Population in the site							Site assessment							
G	Code	Scientific Name	S	NP	T	Size		Unit	Cat.	D.qual.	A B C D			A B C			
						Min	Max				Pop.	Con.	Iso.	Glo.			
B	A019	Pelecanus onocrotalus			c				P								
B	A072	Pernis apivorus			c				P			A					
B	A392	Phalacrocorax aristotelis desmarestii			p	20		p			C	B	C	B			
B	A391	Phalacrocorax carbo sinensis			w				P								
B	A691	Podiceps cristatus cristatus			w				P		C	B	C	B			
B	A464	Puffinus yelkouan			c				P		C	B	C	B			
B	A249	Riparia riparia			c				P								
B	A631	Sterna (Sternula) albifrons albifrons			c				P								
B	A193	Sterna hirundo			c				P								
B	A307	Sylvia nisoria			c				P								
B	A440	Sylvia rueppelli			c				P								

Group: A = Amphibians, B = Birds, F = Fish, I = Invertebrates, M = Mammals, P = Plants, R = Reptiles

Type: p = permanent, r = reproducing, c = concentration, w = wintering (for plant and non-migratory species use permanent)

Abundance categories (Cat.): C = common, R = rare, V = very rare, P = present - to fill if data are deficient (DD) or in addition to population size information

Στον πίνακα εμφανίζονται , συνολικά, 45 είδη πουλιών, γεγονός που ενίσχυσε τον χαρακτηρισμό της περιοχής , ως «Παρατηρητήριο Πουλιών». Αναλυτικά του πίνακα, παρατηρούμε τα εξής: Έξι κατηγορίες αυτών, είναι τα χειμερινά πτηνά και τέσσερις τα αναπαραγωγικά πουλιά. Τέσσερις

εξ' αυτών κατηγορίες είναι τα εποχιακά πτηνά, ενώ όλα τα υπόλοιπα εμφανίζονται σε σμήνη. Οι κατηγορίες αυτές, παρουσιάζουν μια σταθερή ύπαρξη των περισσότερων ειδών, καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου. Τέλος, αναφορικά με την σπανιότητα, όλες οι κατηγορίες είναι κανονικές, δηλαδή ούτε κοινές, ούτε σε κάποια έλλειψη των ειδών τους, όπως συνολικά ο πίνακας υποδεικνύει.

Πίνακας 5.8. Άλλα σημαντικά είδη χλωρίδας και πανίδας (European Commission)

Species				Population in the site				Motivation						
Group	CODE	Scientific Name	S	NP	Size		Unit	Cat.	Species Annex		Other categories			
					Min	Max		C R V P	IV	V	A	B	C	D
P		Centaurea raphanina ssp. mixta						P				X		
P		Crocus laevigatus						P				X		
P		Crocus tournefortii						P				X		
P		Dianthus fruticosus ssp. amorginus						P				X		
P		Elymus farctus ssp. rechingeri						P				X		
B	A690	Tachybaptus ruficollis ruficollis						P			X			
B	A690	Tachybaptus ruficollis ruficollis						P					X	
B	A690	Tachybaptus ruficollis ruficollis						P						X

Group: A = Amphibians, B = Birds, F = Fish, Fu = Fungi, I = Invertebrates, L = Lichens, M = Mammals, P = Plants, R = Reptiles

Cat.: Abundance categories: C = common, R = rare, V = very rare, P = present

Motivation categories: IV, V: Annex Species (Habitats Directive), A: National Red List data; B: Endemics; C: International Conventions; D: other reasons

Στον πίνακα των σημαντικών ειδών χλωρίδας και πανίδας, παρουσιάζονται 8 είδη, φυτών και πουλιών, ακολουθώντας την λογική του παραπάνω πίνακα, ότι όλα είναι κανονικά, χωρίς κάποια έλλειψη. Ένα μόνο είδος είναι υπό εξαφάνιση στη «Διεθνή λίστα», συγκεκριμένα το «Tachybaptus

ruficollis ruficollis», ενώ τα υπόλοιπα στην πλειονότητα τους είναι ενδημικά ή με διεθνές συμβάσεις προστασίας.

Πίνακας 5.9. Απειλές, πιέσεις και δραστηριότητες με επιπτώσεις στον τόπο (European Commission)

Negative Impacts			
Rank	Threats and pressures [code]	Pollution (optional) [code]	inside/outside [i o b]
L	A01		b
M	A04		b
L	A05.02		b
L	A07		b
M	C03.03		b
L	D01		i
L	D01.01		b
L	D01.02		o
L	E01.02		b
L	E03.01		b
M	F02.03		b
M	F03.01		b
L	F03.02		b
L	G01.01		b
L	K01.01		i
L	L09		b

Rank: *H = high, M = medium, L = low*

Pollution: *N = Nitrogen input, P = Phosphor/Phosphate input, A = Acid input/acidification,*

T = toxic inorganic chemicals, O = toxic organic chemicals, X = Mixed pollutions

i = inside, o = outside, b = both

Τελευταίος της «Natura 2000» πίνακας, εκείνος των απειλών, πιέσεων και δραστηριοτήτων. Παρατηρούμε ότι η βιοποικιλότητα του δικτύου κυμαίνεται από χαμηλό έως μέτριο βαθμό απειλής του οικοσυστήματος, με τον χαμηλό βαθμό απειλής να υπερισχύει. Η κύρια επιβάρυνση είναι από δραστηριότητες εξωγενείς και ενδογενείς, χωρίς να διευκρινίζεται το είδος, λόγω της μικρής επιβάρυνσης που οι δραστηριότητες αυτές έχουν για τα είδη. Αυτό αποδεικνύει ότι η διατήρηση και η κατάσταση του δικτύου, βρίσκεται σε ικανοποιητικά επίπεδα. Συνοπτικά και αξιολογικά των παραπάνω δεν εντοπίστηκε κάποιο σπάνιο είδος χλωρίδας (πανομοιότυπα σε ποσοστό 80-100% της χώρας), ενώ σε μεγάλο βαθμό τα είδη αυτά έχουν εκλείψει τα τελευταία χρόνια από τον οικισμό (ποσοστό 30-50%), κυρίως λόγω της απουσίας κατοίκων. Τέλος, δεν εμφανίζουν καμία εγγραφή ιστορίας ή λαογραφίας.

5.9 Πόλη

1. Πολεοδομική διάταξη

Η Άνω Σύρος, αποτελεί ένα δημιούργημα του 13^{ου} αιώνα με στόχο την αμυντική προστασία από τις πειρατικές επιδρομές. Η πολεοδομική της διάταξη ακολουθεί τη δομή αυτή. Τα οικήματα της Άνω Σύρου ,αρθρώνονται σε σειρά, χωρίς κενά, με τις όψεις της περιμέτρου του οικισμού να είναι τυφλές ή με πολύ ψηλά παράθυρα. Η οποιαδήποτε κατασκευή δεν ακολουθεί αυτή τη συνθετική δομή και κτίση, είναι μεταγενέστερη. Η ιστορική και μυθολογική αξία του οικισμού, καταγεγραμμένη σε πάνω από 100 έγγραφα και λαογραφικά ή ιστορικά κείμενα⁶³, στηρίζεται στην ιδιαίτερη φρουριακή του πολεοδόμηση, καθώς τα ιστορικά γεγονότα των κατακτήσεων, πιθανών επιδρομών οδήγησαν στην οχυρωματική αυτή δομή προστασίας, που όμοια συναντά κανείς σε όλους τους οχυρωματικούς παραδοσιακούς οικισμούς. Θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι έχει μια μερικώς κοινότυπη πολεοδόμηση, με ορισμένα στοιχεία ιδιαίτερης μορφής που συναντάται κι αλλού.

Η μικρή ιδιαιτερότητα των στοιχείων πολεοδόμησης της Άνω Σύρου, έγκειται στο γεγονός της μικρής διάστασης ανάπτυξης των κελυφών αυτών ακολουθώντας τη δομή του βράχου και στις ιδιαιτερότητες των μορφών του τόπου (μπλε γείσα, επαπτόμενες ταράτσες) , χωρίς να είναι όμως μοναδικά στον Ελλαδικό χώρο και κυρίως στα νησιά. Είναι ένας οργανωμένος οικισμός με ικανοποιητικό βαθμό ιδιοποίησης, πρακτική λειτουργία, ικανοποιητική σε όλα τα επίπεδα και ιδιαίτερη χάραξη. Συνεκτικός , οργανωμένος σε σύστημα ακτινωτών κλιμακωτών δρομίσκων, οι οποίοι συνδέουν την περίμετρο με την κορυφή του βράχου ,όπου είναι κτισμένος ο Μητροπολιτικός Ναός του Αγίου Γεωργίου .

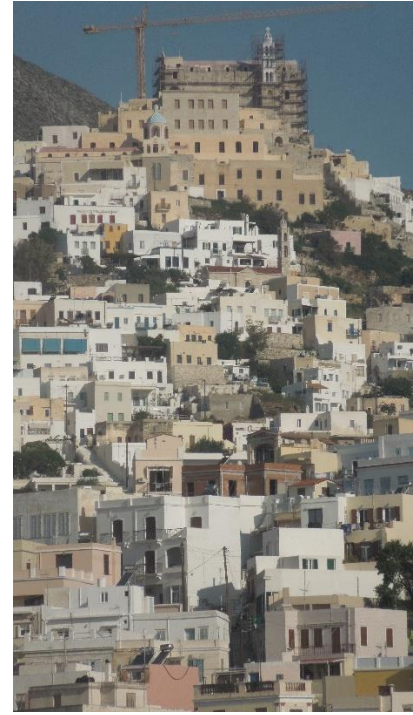
⁶³ Έγγραφα συλλογών, λογοτεχνικά και ιστορικά κείμενα που εντοπίζονται στα αντίστοιχα κεφάλαια.



**Εικόνα 5.96. Μορφή από τα καλι-
ντερίμια/σοκάκια της Άνω Σύρου**
Πηγή: Προσωπικό αρχείο



**Εικόνα 5.97. Μορφή στεγαδιού
στην Άνω Σύρο**
Πηγή: Προσωπικό αρχείο

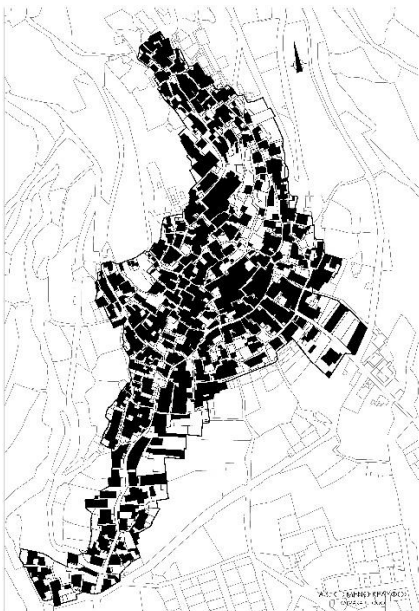


**Εικόνα 5.98. Πολεοδομική διάταξη
της Άνω Σύρου με τις διαδοχικές
όψεις και τη κλιμακωτή διάταξη
λόγω αναγλύφου**
Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Ο οικισμός έχει μια έντονη φρουριακή και αμυντική οργάνωση, όπου οι δρόμοι οδηγούν σε αδιέξοδα ή καλύπτονται από στεγάδια. Η δομή των κτισμάτων δημιουργεί συνεχείς όψεις, δημιουργώντας διαδρόμους που διακόπτονται από κάθετες, διαγώνιες ή «cul de sac», αδιέξοδες κατευθύνσεις. Οι ακτινωτοί αυτοί δρόμοι τέμνονται από κάθετους, κατά κανόνα, προς αυτούς δρόμους παράλληλους προς την εξωτερική περίμετρο του οικισμού, οι οποίοι ακολουθούν τις κλίσεις του εδάφους (Λινάκη κ.α., 2016). Η διάταξη αυτή εξασφαλίζει αμφιθεατρικότητα και καλό προσανατολισμό κτισμάτων (Νομικός, 2004). Έτσι, δημιουργούν μικρά, ακανόνιστα τετράγωνα, προσαρμοσμένα στη γεωμορφολογία και την κινητικότητα του οικισμού, όπως ο χάρτης του «Δομημένου- Αδόμητου» χώρου εικονίζει. Η οικοδομική και η ρυμοτομική γραμμή εφάπτονται στις περισσότερες περιπτώσεις.

Αναφορικά με το βαθμό διατήρησης του, ο οικισμός έχει υποστεί μικρές αλλοιώσεις και παραβάσεις στην αρχική πολεοδομική διάταξη, που όμως δεν αλλοιώνουν την φυσιογνωμία του οικισμού. Οι «παραβάσεις», αφορούν τον δημόσιο χώρο. Οι κυριότερες παραβάσεις που εντοπίζονται στον οικισμό και απεικονίζονται στον ακόλουθο χάρτη είναι: Το στεγασμένο πέρασμα (στεγάδι το οποίο πιθανολογείται ότι ήταν μια από τις πύλες του πρώτου περιτειχίσματος του οικισμού κατά τον 13ο αιώνα). Σήμερα, μετά την επισκευή στα γειτονικά ακίνητα, η προσπέλαση πλέον εμποδίζεται και μετατράπηκε σε αυλή ιδιωτική. Το δεύτερο αφορά στη μικρή διαπλάτυνση δεξιά ανεβαίνοντας από

την είσοδο της Καμάρας, η οποία εξασφάλιζε εκτός των άλλων, την προσπέλαση στο ακίνητο πρώην ιδιοκτησίας Προβελέγγων, το οποίο προορίζεται για λαογραφικό ιστορικό Μουσείο της Άνω Σύρου. Η πλατειούλα αυτή έχει κλειστεί με βαρύ ξύλινο φράχτη με κρεμαστές ζαρντινιέρες και έχει καταληφθεί ως ιδιωτική αυλή από τους ιδιοκτήτες του παρακείμενου σπιτιού. Έτσι το μελλοντικό μουσείο χάνει την ισόγεια προσπέλασή του. Τα δύο άλλα παραδείγματα δείχνουν καταλήψεις δρομίσκων που εφάπτονται στη Μονή των Καπουτσίνων και το μεν ανατολικά εφαπτόμενο στον κήπο της μονής κλιμακωτό δρομάκι, έδωσε τη θέση του σε εξωτερική σκάλα διώροφου σπιτιού, εις το οποίο μετατράπηκε ισόγειο κελαράκι, αποκλείοντας πλέον την σύνδεση της οδού Αγ. Ιωάννου με την υπερκείμενη του κήπου πρώην παιδική χαρά, ενώ το νότιο στενό σοκάκι, εφαπτόμενο του ίδιου του ναού που οδηγούσε εξωτερικά εις την κατακόμβη του, αποτέλεσε μέρος της στέρνας –αυλής, οικίας στην οποία στεγάστηκαν αργότερα οι τεχνικές υπηρεσίες του πρώην Δήμου Άνω Σύρου (Λινάκη κ.α., 2016).



Εικόνα 5.99. Χάρτης δομημένου –α-
δόμητου κελύφους
Πηγή: Ιδία επεξεργασία



Εικόνα 5.100. Είδη παραβάσεων εντός του οικισμού της Άνω Σύρου
Πηγή: Προσωπικό αρχείο

2. Πολεοδομικό σχέδιο Άνω Σύρου

Στο παρόν υποκεφάλαιο περιγράφονται ,με χρονολογική σειρά, αναλυτικά τα θεσμικά πλαίσια προστασίας της Άνω Σύρου , σε μια προσπάθεια επισήμανσης των σημαντικότερων κατά σειρά πλαισίων που διετέλεσαν το έννομο υλικό διάσωσης της υλικής πολιτιστικής κληρονομιάς και πολιτιστικών πόρων της Άνω Σύρου. Η Άνω Σύρος αποτελεί ένα οικισμό με μικρό βαθμό ιδιαιτερότητας, μερικά οργανωμένος οικισμός, με ιδιαίτερη πολεοδομία και σχετικά εύρυθμη λειτουργία. Όπως προαναφέρθηκε και στο προηγούμενο υποκεφάλαιο, αφορά έναν οικισμό με μικρές αλλοιώσεις και

παραβάσεις στην αρχική πολεοδομική διάταξη ,που όμως δεν αλλοιώνουν την φυσιογνωμία του οικισμού

Η Άνω Σύρος, σαν τόπος μελέτης εμφανίζεται αρχικά, στην «*Επιχείρηση Πολεοδομικής Ανασυγκρότησης*»⁶⁴ , που αποτέλεσε μια από τις πρώτες συστηματικές προσπάθειες που έγιναν στη χώρα μας , για την αναδιοργάνωση του συστήματος πολεοδομικού σχεδιασμού. Στο πλαίσιο αυτής, για πρώτη φορά καταγράφονται και αξιολογούνται από ερευνητές , πανεπιστημιακές σχολές και γραφεία αρχιτεκτονικά και πολεοδομικά αξιόλογοι οικισμοί της Χώρας. Η Άνω Σύρος αξιολογείται σαν ένας από τους 1.216 αξιόλογους οικισμούς⁶⁵ καθώς ήδη, εκείνη την περίοδο, διαθέτει καταγεγραμμένα, όλα τα αξιόλογα κτίσματα της, μέσα από διπλωματικές εργασίες σπουδαστών που εκπονήθηκαν στην Αρχιτεκτονική σχολή του ΕΜΠ (Στεφάνου Ιωσήφ, 2003b), κυρίως υπό την επίβλεψη του ομότιμου καθηγητή Ι. Στεφάνου. Η συστηματική αυτή καταγραφή, συνηγορεί στην έκδοση της πρώτης θεσμικής πράξης προστασίας, υπ' αριθμό. Α/Φ31/14325/1042ΠΕ/3.5.1976 , όπου με υπουργική απόφαση (ΦΕΚ 709/Β/28.5.1976) ,η Άνω Σύρος χαρακτηρίστηκε ως τόπος που χρήζει «*ειδική κρατική προστασία*» σύμφωνα με το άρθρο 1 του ν. 1469/1950.

Εν συνεχεία το 1978, και λαμβάνοντας υπόψιν την εκτεταμένη καταγραφή των 1.216 αξιόλογων οικισμών, θα προταθούν 400 αυτών προς κήρυξη ως «*παραδοσιακοί οικισμοί*». Την απόφαση αυτή θα επικυρώσει το προεδρικό διάταγμα χαρακτηρισμού Π.Δ. 19.10.1978 , που δημοσιεύτηκε με το ΦΕΚ 594/Δ/1978, με τίτλο «*Περί χαρακτηρισμού ως Παραδοσιακών Οικισμών τινών του Κράτους κλπ.*». Η Άνω Σύρος θα χαρακτηριστεί ως **παραδοσιακός οικισμός**, χωρίς καθορισμό των ορίων της⁶⁶. Το 1986, με υπουργική απόφαση που δημοσιεύτηκε με το ΦΕΚ 368/Δ/21-4-1986 και τίτλο «*Έγκριση Γενικού Πολεοδομικού σχεδίου των οικισμών Ερμούπολης και Άνω Σύρος του Δήμου Ερμούπολης*» ,θεσμοθετήθηκε το πρώτο Γενικό Πολεοδομικό σχέδιο για την Άνω Σύρο και την Ερμούπολη. Το σχέδιο αυτό, πρότεινε και τις αντίστοιχες ΖΟΕ⁶⁷, που κατοχυρώθηκαν το 1989⁶⁸, αλλά ουσιαστικά δεν λειτούργησαν ποτέ. Το σχέδιο αφορούσε τον καθορισμό των ορίων της Άνω Σύρου , την καταγραφή του οικισμού όσον αφορά τις χρήσεις γης κλπ. και την θεσμοθέτηση όρων και πε-

⁶⁴ Ο ν. 1337/1983, γνωστός ως «*Νόμος Τρίτση*» και η «*Επιχείρηση Πολεοδομικής Ανασυγκρότησης (ΕΠΑ)*» που τον πλαισίωσε

⁶⁵ Συνολικά καταγράφηκαν 1.238 οικισμοί , από τους οποίους οι 400 προτάθηκαν για «*παραδοσιακοί οικισμοί*»

⁶⁶ Ο απλός χαρακτηρισμός των οικισμών της Χώρας, χωρίς την οριοθέτηση τους, προκάλεσε σημαντικά προβλήματα στη κατάρτιση των μετέπειτα πολεοδομικών σχεδίων. Ακόμη η «*ομογενοποίηση*» με ίδιους προς όλους τους οικισμούς όρους και περιορισμούς δόμησης, οδήγησε σε συχνές προσφυγές στο ΣτΕ και σε σημαντικές καθυστερήσεις.

⁶⁷ Ζώνες οικιστικού ελέγχου. Ο θεσμός της Ζώνης Οικιστικού Ελέγχου (ΖΟΕ) προβλέφθηκε από το ν. 1337/1983 , με στόχο τον καθορισμό όρων και περιορισμών που επιβάλλονται μέσα σε αυτές, όπως το όριο εμβαδού, κάτω από το οποίο δεν επιτρέπεται η κατάτμηση της γης

⁶⁸ Πολλές ΖΟΕ, , έχουν δομηθεί με πληθώρα χρήσεων γης (σχολεία, κέντρα διασκέδασης, κλπ.). Το θετικό είναι ότι οι ΖΟΕ μεταξύ Άνω Σύρου και Ερμούπολης σε ένα βαθμό διατηρήθηκαν, γεγονός που αποδεικνύεται καθώς σε όψη μεταξύ Άνω Σύρου και Ερμούπολης εμφανίζει ένα κενό.

ριορισμών δόμησης με στόχο την προστασία του. Από τη μελέτη αυτή, με το ΦΕΚ 368Δ/1986 εγκρίθηκε μόνο το ΓΠΣ της Άνω Σύρου, ενώ εκκρεμούν ως σήμερα η πολεοδομική μελέτη και το ρυμοτομικό σχέδιο.

Το 1989 με προεδρικό διάταγμα που δημοσιεύτηκε με το ΦΕΚ 345/Δ/2-6-1989, με τίτλο *«Καθορισμός ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης των οικοπέδων των οικισμών του νομού Κυκλάδων, που έχουν χαρακτηριστεί ως παραδοσιακοί με το από 19.10.1978 (ΦΕΚ 594/Δ) π.δ/γμα»* θα κατοχυρωθούν *«οι όροι και περιορισμοί δόμησης των οικοπέδων των οικισμών του νομού Κυκλάδων, που έχουν χαρακτηριστεί ως παραδοσιακοί με το π.δ. του 1978»*. Σύμφωνα με το ΦΕΚ του 1989 και το άρθρο 1, καθορίζεται ότι: *«... τα οικόπεδα που βρίσκονται στο συνεκτικό τμήμα του οικισμού είναι άρτια και οικοδομήσιμα εφόσον έχουν ελάχιστο πρόσωπο 2000μ. και ελάχιστο πρόσωπο 18μ. σε κοινόχρηστο χώρο ή χώρο που έχει τεθεί υπό κοινή χρήση»*. Το συνεκτικό τους τμήμα θα καθορίζεται μέσω αυτοψίας της Αρμόδιας Υπηρεσίας. Κατ' εξαίρεση των παραπάνω, αν τα όρια έχουν καθοριστεί με απόφαση Νομάρχη τότε επικρατούν οι αρτιότητες που καθορίστηκαν από αυτόν. Οι αποφάσεις αυτές, αργότερα κρίθηκαν αντισυνταγματικές από το ΣτΕ⁶⁹ και φυσικά ανακλήθηκαν, ωστόσο είχαν ήδη προκαλέσει την κτίση πολυόροφων κτισμάτων (5 ορόφων) περιμετρικά του οικισμού της Άνω Σύρου (Ραχαμός) κυρίως παροδίως της κεντρικής οδού «Μάρκου Βαμβακάρη». Εντός οικισμού, λόγω του προ υπάρχοντος προεδρικού διατάγματος, ο οικισμός θα προστατευτεί με μικρές αλλοιώσεις κυρίως ως προς την αισθητική ποιότητα ορισμένων κατασκευών (τοποθέτηση αλουμινένιων κουφωμάτων, κάγκελα και εξωτερικές σκάλες), ενώ τα ύψη των κτηρίων διατήρησαν το γενικό πλαίσιο.

Τέλος, το 1990 με υπουργική απόφαση του Υπουργείου Πολιτισμού, που δημοσιεύτηκε με το ΦΕΚ 345/Δ/2-6-1989 με τίτλο *«Κήρυξη Μεσαιωνικού οικισμού Άνω Σύρου με τα εκκλησιαστικά και μεμονωμένα κοσμικά κτήρια, ως ιστορικά, διατηρητέα μνημεία»*, κηρύχτηκε πλήθος κτισμάτων ως αξιόλογων, τα οποία θα αναλυθούν εκτενώς σε επόμενο κεφάλαιο. Η πολεοδομική οργάνωση των οικισμών της Άνω Σύρου προέκυψε κατά τρόπο αυθόρμητο, χωρίς κάποιον αρχικό σχεδιασμό, και καμία προσπάθεια στοιχειώδους οργάνωσης από το 1986 και μετέπειτα. Παρατηρούμε ότι από το 1989, εκκρεμεί μια νέα συνολική πολεοδομική μελέτη, αφού δεν υπάρχει εγκεκριμένο ρυμοτομικό σχέδιο και άρα εξυπηρετούνται παραβάσεις (κλείσιμο καλντεριμιών, διάνοιξη παραθύρων, εξωτερικές σκάλες). Το 2016, πραγματοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Σύρου μια πρόταση για την οργάνωση από το Δήμο Σύρου-Ερμούπολης ενός νέου πολεοδομικού σχεδίου, παραδίδοντας όλο το απαραίτητο χαρτογραφικό και βιβλιογραφικό υλικό, η οποία ακόμη δεν έχει αξιοποιηθεί. Παρακάτω, για την

⁶⁹ Συμβούλιο της Επικρατείας

αποσαφήνιση όλων των πλαισίων, παρουσιάζεται σε συνολικό διαχρονικό πίνακα ,η πολεοδομική εξέλιξη του οικισμού μέσα από τα πέντε έννομα κείμενα προστασίας του.

Πίνακας 5.10. Πολεοδομική εξέλιξη της Άνω Σύρου μέσα από τα έννομα κείμενα προστασίας της

Τύπος κήρυξης	Τίτλος	ΦΕΚ	Υλοποιήθηκε
Υπουργική απόφαση	«Περί χαρακτηρισμού της Ερμουπόλεως και του οικισμού Άνω Σύρου ως τόπος χρήζοντων ειδικής κρατικής προστασίας»	709/Β/28.5.1976	Χαρακτηρισμός Άνω Σύρου ως τόπος που χρήζει ειδική κρατική προστασία
Προεδρικό διάταγμα	«Περί χαρακτηρισμού ως Παραδοσιακών Οικισμών τινών του Κράτους και καθορισμού των όρων και περιορισμών δομήσεως των οικοπέδων αυτών»	594/Δ/1978	Η Άνω Σύρος χαρακτηρίζεται ως παραδοσιακός οικισμός, χωρίς οριοθέτηση τμήματος
Υπουργική απόφαση	«Έγκριση Γενικού Πολεοδομικού σχεδίου των οικισμών Ερμούπολης και Άνω Σύρος του Δήμου Ερμούπολης»	368/Δ/21-4-1986	Έγκριση Γενικού Πολεοδομικού σχεδίου Άνω Σύρου
Προεδρικό διάταγμα	«Καθορισμός ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης των οικοπέδων των οικισμών του νομού Κυκλάδων, που έχουν χαρακτηριστεί ως παραδοσιακοί με το από 19.10.1978 (ΦΕΚ 594/Δ) π.δ/γμα»	345/Δ/2-6-1989	Καθορίζονται οι όροι και περιορισμοί δόμησης για την Άνω Σύρο
Υπουργική απόφαση	«Κήρυξη Μεσαιωνικού οικισμού Άνω Σύρου με τα εκκλησιαστικά και μεμονωμένα κοσμικά κτήρια, ως ιστορικά, διατηρητέα μνημεία»	715/Β/15-11-1990	Κηρύσσονται εκκλησιαστικά και κοσμικά κτήρια του οικισμού

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Προτομές και μνημεία

Ο αστικός εξοπλισμός, αφορά στοιχεία πλήρωσης του οικισμού. Στην Άνω Σύρο, συναντώνται έξι νεότερα στοιχεία αστικού εξοπλισμού (προτομές και μνημεία), τα οποία θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι κατά κάποιον τρόπο αφηγούνται την ιστορία του οικισμού, απεικονίζοντας πρόσωπα που είτε έζησαν, είτε βοήθησαν, είτε πρόβαλαν το νησί και την Άνω Σύρο. Συγκεκριμένα όπως φαίνονται και στον παρακάτω χάρτη τα στοιχεία αυτά, που θα ενταχθούν ξεχωριστά στο σύστημα, είναι (Καλέγια-Γαδ, 1994):

3. Η προτομή του Φερεκώδη (1984, έργο του Αντώνη Καλέγια)

4. Μνημείο (πλάκα) στην Απανωσυριανή Μάννα (1986)

5. Η προτομή του Ιωάννη Δαλέζιου (1993)

6. Η προτομή του Βελισσάριου Φρέρη (1992, έργο του Αντώνη Καλέγια)

7. Μνημείο πεσόντων, αφιερωμένο στους νεκρούς του 1912-1922 (1986)

8. Προτομή του Μάρκου Βαμβακάρη (1988, έργο του Αντώνη Καλέγια)



**Εικόνα 5.101. Χάρτης αστικού εξοπλισμού
Πηγή: Ιδία επεξεργασία**

Αξιολογικά των παραπάνω, όλα τα στοιχεία αυτά εντοπίζονται εντός και εκτός του οικισμού και βρίσκονται σε άριστη κατάσταση και αποτελούν μοναδικές εγγραφές, δηλαδή αφορούν αυθεντικό αστικός εξοπλισμό, με μοναδική τεχνική και μορφή που δεν συναντάται αλλού στον τόπο. Διαθέτουν επιτόπια πληροφοριακή σήμανση ταυτότητας (π.χ. Προτομή Φερεκύδη), αλλά όχι επιπλέον πληροφοριακό υλικό, που θα μπορούσε να είναι χρήσιμο για τον επισκέπτη (πχ qr code με επιπλέον πληροφορίες). Επίσης έχει γίνει απλή καταγραφή τους, αλλά δεν υπάρχει ενημερωτική σήμανση εντοπισμού τους στο φυλλάδιο που χορηγείται στην Άνω Σύρο, ενώ τοποθέτηση τους σε κομβικά σημεία και πλατώματα τους στο κεντρικό πεζόδρομο του οικισμού και σε κομβικά σημεία εκτός⁷⁰, διευκολύνει τον εντοπισμό τους. Η σύνδεση τους με την ιστορία και τη λαογραφία του τόπου, απαντά στη σύνδεση με σημαντικές σημαίνουσες για τον οικισμό προσωπικότητες του τόπου.

9. Εξωτερικό οδικό δίκτυο κυκλοφορίας

Στην Άνω Σύρο, όσον αφορά το πρωτεύων οδικό δίκτυο κυκλοφορίας που λειτουργεί και χρησιμοποιείται καθημερινά, οδηγούν δυο βασικοί οδικοί άξονες:

1. Εθνικής Αντιστάσεως-Μάρκου Βαμβακάρη

,που ξεκινά από το λιμάνι της Ερμούπολης και οδηγεί στις δυο βασικές εισόδους του οικισμού, αυτής της «Καμάρας» και εν συνεχεία της «Κιουράς». Ο οδικός άξονας κυκλοφορίας της οδού «Εθνικής Αντιστάσεως» που μετά τη στροφή του γηπέδου Άνω Σύρου, μετονομάζεται σε «Μάρκου Βαμβακάρη» έως την «Καμάρα», αφορά έναν ενιαίο δρόμο λειτουργίας «ανόδου-καθόδου» των οχημάτων, που διαμορφώθηκε από την αρχή δημιουργίας του οικισμού, με συνεχείς βελτιώσεις του οδικού δικτύου. Η άνοδος μετά την «Καμάρα» προς την είσοδο της «Κιουράς», εξυπηρετείται από το νέο επαρχιακό δρόμο, που ολοκληρώθηκε τον Ιούνιο του 2015, ενώ η Μάρκου Βαμβακάρη γίνεται σε εκείνο το τμήμα, κάθοδος.

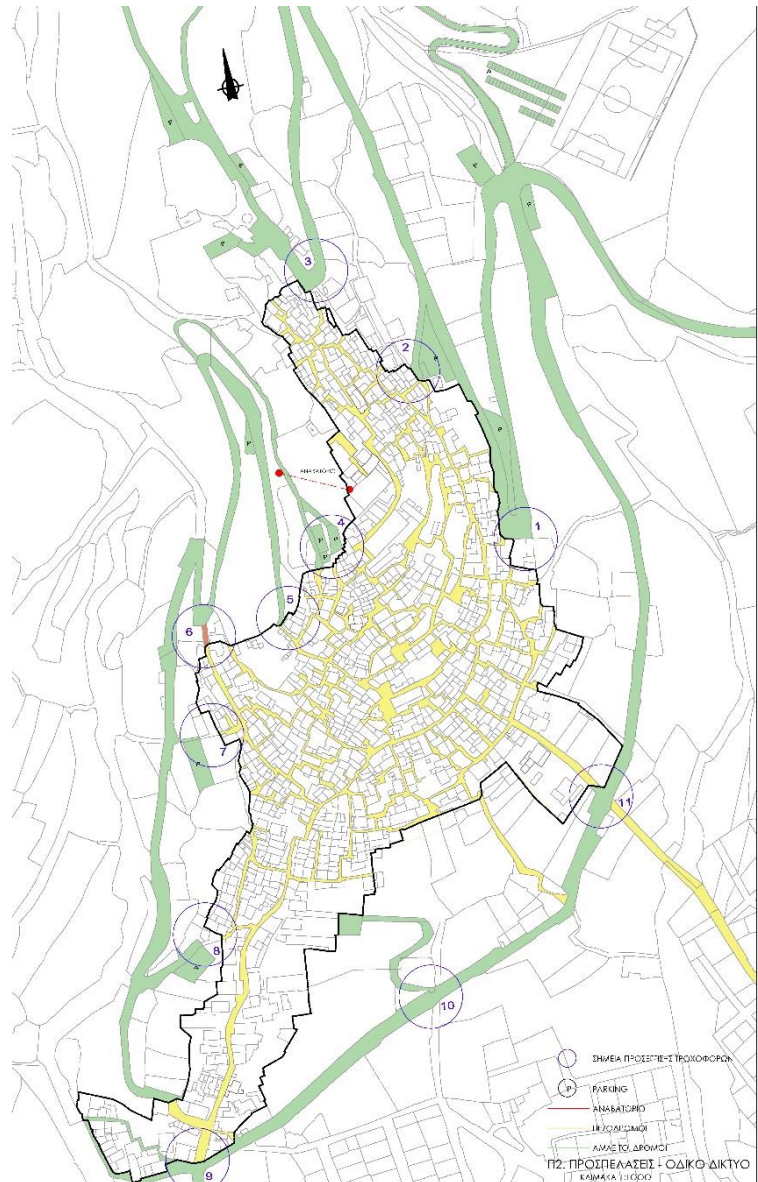
2. Αγίου Γεωργίου – Ταξιαρχών

,που ξεκινά από το Ηρώων και οδηγεί στην δυτική είσοδο της «Πορτάρας». Η δίοδος αυτή είναι σχετικά άγνωστη και απουσιάζει η σήμανση διευκόλυνσης πρόσβασης. Η πρόσβαση αυτή διαμορφώθηκε τα τελευταία 50-60 χρόνια.

Στον τόπο, υπάρχει μικρή επίδραση του κυκλοφοριακού δικτύου που διαμορφώνει ένα μικρό μέρος των μορφών (σε αρχιτεκτονικό και πολεοδομικό επίπεδο). Για την κατανόηση των θέσεων και του δικτύου κυκλοφορίας, δημιουργήθηκε ένας ενιαίος χάρτης, απεικόνισης των κεντρικών δρόμων. Οι θέσεις στάθμευσης, απεικονίζονται με μωβ κύκλους στο χάρτη και βρίσκονται στην Πορτάρα, στο γήπεδο που είναι σε εγγύτητα με την «Εθνικής Αντιστάσεως» και σε μειωμένο αριθμό

⁷⁰ Η προτομή του Φερεκύδη είναι εκτός οικισμού στην περιοχή στάθμευσης

στη «Καμάρα» , στην είσοδο του «Πούργου» και στο «Πάνω τέρμα». Οι περισσότεροι επισκέπτες πολύ συχνά , τους θερινούς μήνες, φράζουν την δίοδο του κεντρικού δρόμου (Εθνικής Αντιστάσεως-Μάρκου Βαμβακάρη), με αποτέλεσμα να αποκλείεται ή δίοδος οχημάτων μετά την «Καμάρα» έως την είσοδο της «Κιουράς». Οι κάτοικοι, επισκέπτες και τα οχήματα ιδιωτικά και δημόσια λεωφορεία, σταματούν την πορεία τους στην Καμάρα, καθώς δεν υπάρχει επαρκής ενημέρωση , σηματοδότηση και διευκόλυνση ,για τους υπόλοιπους χώρους στάθμευσης στις περιμετρικές θέσεις του οικισμού. Οι δρόμοι διατηρούνται στο μέγιστο βαθμό και δημιουργούν μια ιδιαίτερη μορφή και χαρακτηριστικά αλλά είναι κοινότυπο. Ωστόσο , οι δρόμοι ακολουθούν το ανάγλυφο και τη γεωμορφολογία του οικισμού και αποτελούν σημαντικά σημεία θέασης του οικισμού. Λόγω αυτού, διαμορφώνονται, στοιχειοθετούν και οργανώνουν το περιμετρικό τοπίο και την εικόνα της Άνω Σύρου.



**Εικόνα 5.102. Χάρτης εξωτερικής κυκλοφορίας
Πηγή: Ιδία επεξεργασία**

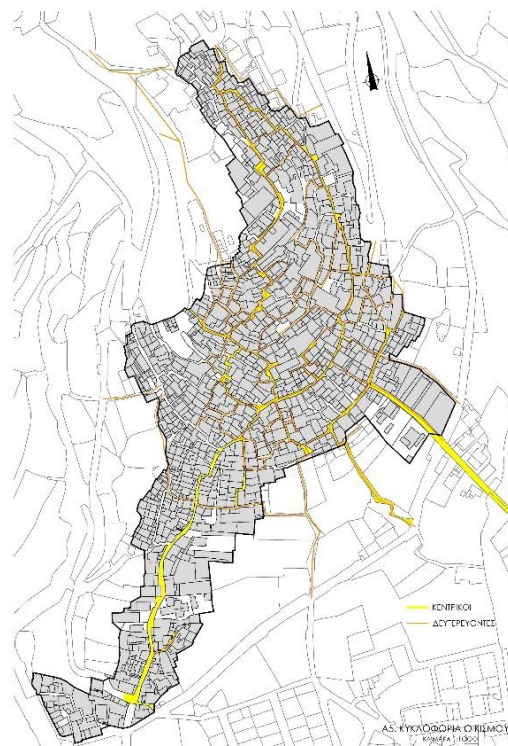
10.Εσωτερικό δίκτυο κυκλοφορίας (πεζόδρομοι)

Η βασική κυκλοφορία εντός του οικισμού, λόγω της απουσίας εισόδου του αυτοκινήτου, γίνεται μόνο με πεζή δίοδο, μέσα από:

1. Σκαλάκια , δίκτυο πεζοδρόμων, τα οποία χρησιμοποιούνται καθημερινά

Η μη είσοδος του αυτοκινήτου, συντέλεσε στην διαχρονική προστασία του οικισμού. Η μορφή του οικισμού διαμορφώνεται σε ικανοποιητικό βαθμό με βάση την επίδραση του κυκλοφοριακού δικτύου (σε αρχιτεκτονικό και πολεοδομικό επίπεδο), καθώς μεγάλο τμήμα της συγκρότησης του οικισμού, απαντά στο μέγιστο δυνατό βαθμό στα σοκάκια του, στοιχεία από την αρχή δημιουργίας του, που καθόρισαν την γενεσιουργό παράμετρο της μορφής, της οργάνωσης και της δόμησης του. Εντός του οικισμού, υπάρχουν μόνο πεζόδρομοι, που οργανώνονται με καλντερίμια και δαιδαλώδη αδιέξοδα σοκάκια, τα οποία διατηρούνται σε άριστη κατάσταση, δημιουργώντας μια ιδιαίτερη μορφή και χαρακτηριστικά αλλά είναι κοινότυπο). Οι έντονες κλίσεις και η οχυρωματική δομή του οικισμού, δημιουργούν στενά αδιέξοδα σοκάκια, που πολλές φορές καταλήγουν στο ίδιο σημείο. Για την διευκόλυνση κατοίκων και επισκεπτών, έχει δημιουργηθεί ένας βασικός κεντρικός πεζόδρομος κυκλοφορίας, που ξεχωρίζει λόγω των μαρμάρινων πλακών που υπάρχουν στο κέντρο του σκαλοπατιού και οδηγεί προς την Πιάτσα, το κεντρικότερο σημείο του οικισμού και ακολούθως την Ερμούπολη. Ο βασικός δρόμος και οι υπόλοιποι στερούνται σήμανσης ονομασιών, ενώ η εξυπηρέτηση των άμεσων αναγκών γίνεται με γαϊδουράκι (για επισκευές κατοικιών και ανεφοδιασμό μαγαζιών) και με πεζή πορεία έντονων κλίσεων.

Αναφορικά με το εσωτερικό δίκτυο κυκλοφορίας, την δεκαετία του 60, με απόφαση του τότε Δήμου, ολόκληρος ο οικισμός, για την τοποθέτηση δικτύου αποχέτευσης, αποσιλώθηκε των παλιών πλακών και εν συνεχεία επιστρώθηκε με ίσιες επιφάνειες τσιμέντου, καταστρέφοντας τα παραδοσιακά καλντερίμια και τις κλίσεις τους, καθώς και την αξονική ενδιάμεση γραμμή για την ροή και απομάκρυνση των βρόχινων υδάτων, αλλά και τις κεκλιμένες πλάκες για την προστασία των τοίχων των κατοικιών. Οι λάθος πλάκες και η ευθραυστότητα των αποχετεύσεων από πορσελάνινη, που τοποθετήθηκαν είχε ως αποτέλεσμα έντονες πλημμύρες, εντός του δικτύου κατά τους χειμερινούς μήνες. Για το λόγο αυτό το 1977 θα δημιουργηθούν οι πρώτες αποχετεύσεις από αμίαντο και θα αντικαταστάθηκαν οι πλάκες, με απομιμήσεις των παλαιότερων πλακών, με την αξονική εσωτερική γραμμή απόρροιας των υδάτων. Ωστόσο, λόγω απουσίας εμπειρών μαστόρων, θα δημιουργηθούν εκ νέου με λάθος κλίσεις, που συντελούν στη μη απορροή των υδάτων της βροχής και κατ' επέκταση



Εικόνα 5.103. Χάρτης εσωτερικής κυκλοφορίας

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

στην περιοδική πλημμύριση του οικισμού, ως σήμερα. Ωστόσο το ίδιο δίκτυο δεν εμφανίζει αλλοιώσεις, δηλαδή δεν παρατηρούνται σπασμένες, αποκολλημένες πλάκες κλπ. που θα έθεταν σε κίνδυνο τη δίοδο των κατοίκων και των επισκεπτών.

5.10 Ύπαιθρος

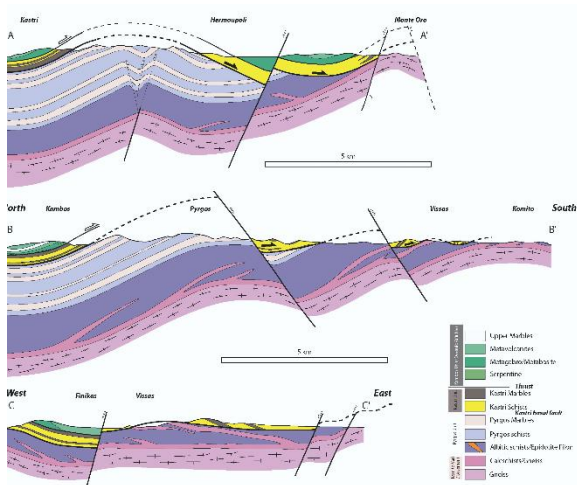
1. Ζωνικά εδάφη- Καλλιεργούμενες εκτάσεις

Τα ζωνικά εδάφη, όπως προαναφέρθηκε και στο κεφάλαιο των ειδών των εδαφών, αποτελούν περίπου το 90% της καλλιεργούμενης έκτασης του νησιού. Η καλλιέργεια πραγματοποιείται στα «αλλούβια» και «κολλούβια» εδάφη των ρεμάτων, όπου γίνεται αποκάλυψη σχιστόλιθου (Στογιάννη, 1972) μέσω της συγκράτησης των εδαφών με αναβαθμίδες. Τα εδάφη που σπέρνονταν λέγονταν «εγκαιρίες» και η χέρσα γη «πάστρες», ενώ τα άγονα εδάφη τα έλεγαν «σκληρές» (Καρτάς, 1982). Τα εδάφη αυτά, σε μορφή «εκτάσεων γης καλλιεργούμενων σε αναβαθμίδες», βρίσκονται στην περίμετρο του οικισμού και συγκεκριμένα στο Πατέλι, στο Νιχώρι και στην Αληθινή. Πιο συγκεκριμένα στις χαράδρες της Ανατολικής πλευράς έχουμε εδάφη βραχείας σχετικώς διαδρομής (από τον υδατοκρίτη ως την θάλασσα), όπου σε ελάχιστες περιπτώσεις συναντάται σχιστόλιθος. Μεταξύ Χαλανδριανής και Κάμπου είναι οι ασβεστολιθικές καλλιεργούμενες εκτάσεις, ενώ Δυτικά υπάρχουν χαράδρες και ρέματα μεγάλης διαδρομής και εκεί εντοπίζονται οι κύριες καλλιεργούμενες εκτάσεις (σχιστόλιθος) της Άνω Σύρου (Στογιάννη, 1972). Όπως προαναφέρθηκε και στο κεφάλαιο της μορφολογίας, τα εδάφη της Άνω Σύρου απαντούν σε άνυδρα μέρη, χωρίς να εντοπίζουν κάποια ιδιαίτερη σπάνια γεωμορφολογία και έχουν μικρή αισθητική επίδραση, που αφορά εμφανείς καλλιέργειες που η μορφή τους δεν επιδρά στη μορφή του τόπου και το τοπίο, καθώς δεν βρίσκονται στο κύριο σώμα του οικισμού, μα περιμετρικά αυτού. Κυρίως συγκροτούν τη μορφή του τοπίου της Άνω Σύρου και τη δομή του κεντρικού βράχου, στον οποίο και αρθρώνεται. Έχουν μεγαλύτερη αισθητική αξία, ωστόσο δεν καταγράφονται πέραν των 20 εγγραφών ιστορίας και λαογραφίας⁷¹.

Οι καλλιέργειες που συναντά κανείς στα εδάφη αυτά στη σύγχρονη εποχή, στο μεγαλύτερο μέρος τους, παραμένουν ανενεργές, ενώ όσες παραμένουν εντοπίστηκε μέσω της επιτόπιας έρευνας ότι κάνουν χρήση 1-5 παλαιότερων παραδοσιακών καλλιεργειών του τόπου. Αυτό συνέβη για δύο λόγους, πρώτον με την σταδιακή εγκατάλειψη του οικισμού και δεύτερον με την ανάδυση της καλλιέργειας σε θερμοκήπια και κηπευτικά εποχικά είδη. Στη Σύρο, κατά εποχή υπάρχουν λίγες καλλιέργειες οπωροφόρων, ελαιόδεντρων, εσπεριδοειδών κ.α. σε μικρές εκτάσεις, για χρήση από τους κατοίκους, στους οποίους και ανήκουν οι καλλιέργειες, χωρίς εμπορική χρήση. Η παλιά ασχολία των

⁷¹ Οι εγγραφές, σύμφωνα με τα αντίστοιχα κεφάλαια αφορούν αγοροπωλησίες, κληρονομίες κλπ.

κατοίκων ως γεωργοί ή έμποροι , έχει σταματήσει κυρίως μετά την σταδιακή εγκατάλειψη του οικισμού (Δήμος Σύρου-Ερμούπολης, 2012) ,ενώ η επιτόπια έρευνα απέδειξε ανενεργά εδάφη ,σε βαθμό πλέον του 70%-80%, που όμως διατηρούνται σε αντίστοιχο ποσοστό.



Εικόνα 5.104. Γεωλογία οικισμού Άνω Σύρου και ζωνικά εδάφη
 Πηγή: Δήμος Σύρου Ερμούπολης



Εικόνα 5.105. Χαράδρες, ζωνικά εδάφη και άνυδρα μέρη εντός οικισμού
 Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Παλαιότερα τα εδάφη αυτά συνδέονταν με πλήθος αντικειμένων (αγροτικών εργαλείων, κατασκευών κλπ.), ενώ σήμερα συναντά κανείς εκεί τα ελάσσονα στοιχεία της αρχιτεκτονικής (πάνω από 10 νόμιμες κατασκευές) που περιγράφονται αναλυτικά στο επόμενο κεφάλαιο. Συγκεκριμένα, τα κύρια στοιχεία που συνδέονται με τις καλλιέργειες είναι οι ξερολιθιές, οι εμπατές και οι κλιμακωτές προσπελάσεις, ενώ στο Μουσείο Επαγγελματών συναντά κανείς «άροτρα», «δρεπάνι» και «τσουγκράνα».

Ελάσσονα στοιχεία

Τα ελάσσονα στοιχεία της αρχιτεκτονικής, αφορούν κατασκευές που υπάρχουν στην ύπαιθρο, διασκορπισμένες στις κοντινές του οικισμού, εκτάσεις. Συγκεκριμένα, με τον όρο αυτό αναφερόμαστε σε: «ξερολιθιές, εμπατές και κλιμακωτές προσπελάσεις, γεφύρια, ξωκλήσια κλπ» εντός και κυρίως περιμετρικά του οικισμού της Άνω Σύρου.

2. Ξερολιθιές⁷²

Οι **ξερολιθιές**, γνωστές και ως «πεζούλες» δομούνται «εν ξηρώ»⁷³ και εντοπίζονται στα προαναφερθέντα ζωνικά εδάφη του οικισμού, από την αρχή δημιουργίας του οικισμού (πριν το 1930).

⁷² Για λόγους τήρησης του συστήματος στην κατηγορία «Ύπαιθρος» η αρίθμηση των πολιτιστικών στοιχείων θα συνεχίσει από το 2 κλπ , συμφώνως των εγγραφών.

⁷³ Χωρίς τη χρήση συνδετικής κονιάς

Εξυπηρετούν την συγκράτηση του νερού και καθορίζουν ιδιοκτησιακά όρια οικοπέδων. Χρησιμοποιούνται συνήθως σε ορεινούς οικισμούς της Χώρας ,αλλά και σε νησιωτικούς με κλιμακωτή δομή, όπως η Άνω Σύρος. Οι ξερολιθιές βρίσκονται στην πλειονότητα τους σε μέτρια κατάσταση και λειτουργούν, αλλά δεν χρησιμοποιούνται συχνά, λόγω της σταδιακής εγκατάλειψης των καλλιεργειών. Είναι κοινότυπες κατασκευές, με μέτριος βαθμό αισθητικής (αυθεντικό ελάχιστων στοιχείο που δημιουργεί μια ιδιαίτερη μορφή και χαρακτηριστικά αλλά είναι έχει υποστεί τροποποιήσεις ή αλλοιώσεις), κοινές για τον ορεινό Ελλαδικό χώρο, αλλά όχι τόσο για το νησιωτικό και για αυτό εμφανίζουν ένα μικρό επίπεδο μοναδικότητας, χωρίς όμως να έχουν ιστορικές και μυθολογικές προεκτάσεις, χωρίς δηλαδή να εμφανίζουν καμία εγγραφή ιστορίας ή λαογραφίας.



Εικόνα 5.106. Οι ξερολιθιές που καθορίζουν τις ιδιοκτησίες και την απορροή των υδάτων
Πηγή: Προσωπικό αρχείο



Εικόνα 5.107. Ζωνικά εδάφη, Ξερολιθιές και εμπάτες, περιμετρικά του οικισμού
Πηγή: Προσωπικό αρχείο

3. Εμπάτες

Εντός των καθορισμένων οικοπέδων , η είσοδος γίνεται μέσω της εμπάτης. Οι **εμπάτες** , είναι οι ξύλινες πόρτες, των ξερολιθιών, που δημιουργήθηκαν μαζί με τις ξερολιθιές, σαν ένα ενιαίο σύστημα καθορισμού των ορίων των ιδιοκτησιών από την αρχική δομή του οικισμού της Άνω Σύρου. Η κλιμακωτή αυτή είσοδος-έξοδος παρουσιάζει ένα νέο σύστημα αναζήτησης, όψης και περιδιάβασης του οικισμού. Οι εμπάτες λειτουργούν, αλλά δεν χρησιμοποιούνται συχνά, λόγω της σταδιακής εγκατάλειψης των καλλιεργειών. Είναι κοινότυπες κατασκευές, με μέτριος βαθμό αισθητικής (αυθεντικό ελάχιστων στοιχείο που δημιουργεί μια ιδιαίτερη μορφή και χαρακτηριστικά αλλά είναι έχει υποστεί τροποποιήσεις ή αλλοιώσεις), κοινές για τον ορεινό Ελλαδικό χώρο, αλλά όχι τόσο για το νησιωτικό και για αυτό εμφανίζουν ένα μικρό επίπεδο μοναδικότητας, χωρίς όμως να έχουν ιστορικές και μυθολογικές προεκτάσεις, χωρίς δηλαδή να εμφανίζουν καμία εγγραφή ιστορίας ή λαογραφίας.,

Το σύστημα εμπατών και ξερολιθιών καθορίζει το περιμετρικό τοπίο της Άνω Σύρου σε μεγάλο βαθμό, καθώς εντυπώνει και ενισχύει την κλιμακωτή εικόνα, χωρίς να είναι το κύριο σημείο της φυσιογνωμικής ταυτότητας του οικισμού. Στη σημερινή εποχή οι περιμετρικές πεζούλες, διατηρούνται σε μικρό βαθμό και σε κακή κατάσταση, μέχρι ενός ύψους και με σημαντικές αλλοιώσεις (πεσμένες πέτρες, αποκολλήσεις τμημάτων) ενώ οι εμπατές έχουν σχεδόν εξαλειφθεί, λόγω και της εύκολης αποσάθρωσης του ξύλου.

Γεφύρια

Λόγω των κλιμακωτών εδαφών και των ρεμάτων, περιμετρικά, όπως στον ακόλουθο [χάρτη](#) εικονίζονται, υπάρχουν έξι γεφύρια, τα περισσότερα μικρής κλίμακας και έκτασης, χωρίς ιδιαίτερα μορφολογικά στοιχεία κατασκευασμένα την περίοδο 1931-1959. Είναι αρχιτεκτονικά έργα, από τεχνίτες της εποχής δημιουργίας του οικισμού, κατασκευασμένα, σχεδιασμένα για την προσβασιμότητα και την εξυπηρέτηση των κατοίκων, με μικρό βαθμό αισθητικής. Τα **γεφύρια**, που θα εισαχθούν ξεχωριστά στο σύστημα είναι:

4. Πλατύ

5. Κεντρικό γεφύρι Άνω Σύρου

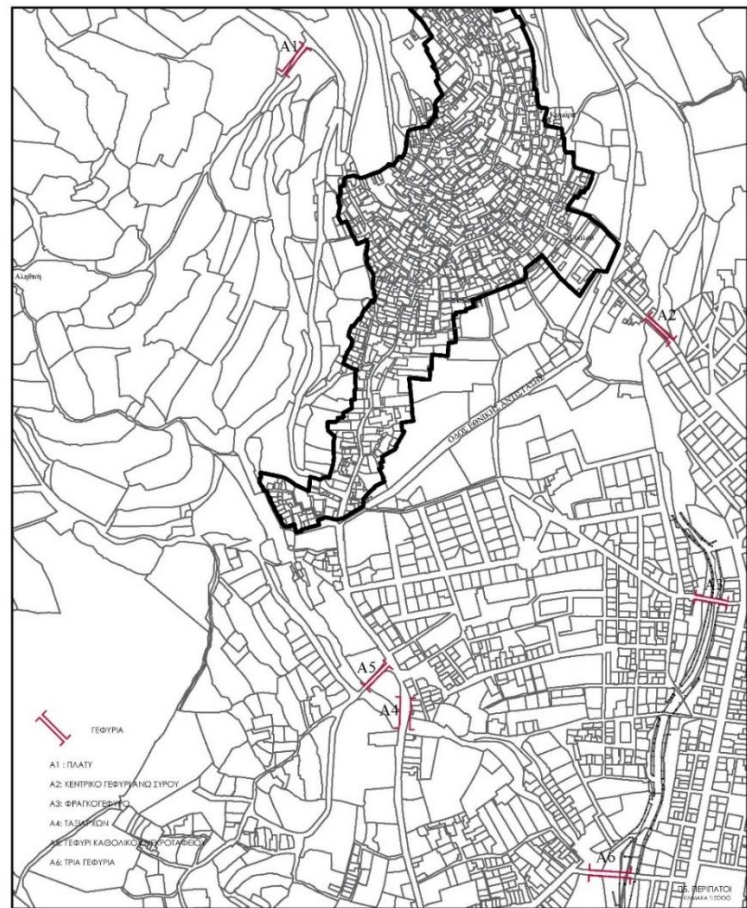
6. Φραγκογέφυρο

7. Ταξιαρχών

8. Γεφύρι καθολικού νεκροταφείου

9. Τρία γεφύρια

Στην σημερινή εποχή, είναι σε σχετικά καλή κατάσταση, χρησιμοποιούνται σπανίως, κυρίως αυτό του «Πλατύ», καθώς οι περιμετρικές καλλιέργειες και ασχολίες έχουν σταδιακά εγκαταλειφθεί. Καθημερινά, λόγω της θέσης του χρησιμοποιείται το «Κεντρικό γεφύρι» της Άνω Σύρου, το «Γεφύρι του καθολικού νεκροταφείου» και το «Φραγκογέφυρο». Τα υπόλοιπα, χρησιμοποιούνται περιοδικά. Τα γεφύρια της Άνω Σύρου, έχουν περισσότερο λειτουργική, παρά αισθητική αξία για τον οικισμό, καθώς αποτελούν απλής δομής κατασκευές, χωρίς να εντοπίζουν ιστορικές ή λαογραφικές εγγραφές.



Εικόνα 5.108. Τα περιμετρικά γεφύρια της Άνω Σύρου

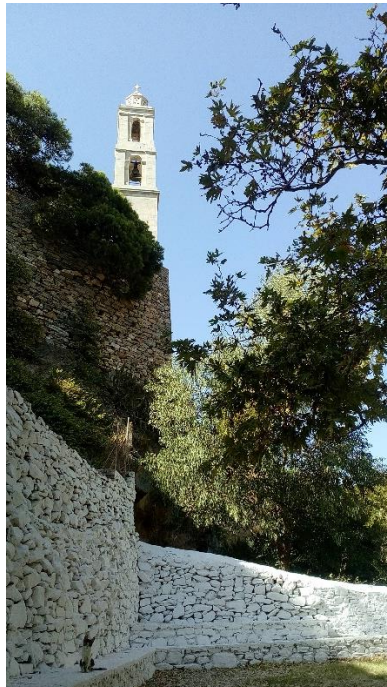
Πηγή: Ίδια επεξεργασία

10. Πηγή (κτίσμα)

Το βασικότερο ελάσσων στοιχείο της Άνω Σύρου, που διαδραματίσει και συνεχίζει να διαδραματίζει, σημαντικό ρόλο στην υλική και άυλη πολιτιστική κληρονομιά της, είναι η «Πηγή» του Αγίου Αθανασίου, όπου τις περιόδους απουσίας νερού εντός του οικισμού, οι κάτοικοι με στάμνες αντλούσαν νερό. Η Πηγή θα κατασκευαστεί πριν το 1930, χωρίς να γνωρίζουμε την ακριβή ημερομηνία κατασκευής της. Αρχιτεκτονικά, έχει ένα μέτριο βαθμός αισθητικής, καθώς δεν εμφανίζει ιδιαίτερο αισθητικό ενδιαφέρον, είναι μια απλή κατασκευή και η παροχή νερού από πηγή είναι κοινότυπη, καθώς στον Ελλαδικό χώρο άργησε πολύ η κατ' οίκον παροχή. Η παροχή νερού εντός του οικισμού, θα πραγματοποιηθεί το 1977 επί δημαρχίας Μ. Δάσκου. Έως τότε οι πλύσεις, από την αρχή του οικισμού, γίνονταν εκεί. Οι νοικοκυρές, λάμβαναν με στάμνες το νερό για τις καθημερινές δραστηριότητες. Λόγω της εκτενούς διαδρομής και της μεγάλης απόστασης, οι γυναίκες αναγκαζόταν να κάνουν μια στάση. Από την πολυκαιρία στο σημείο εκείνο του μαρμάρου που ακουμπούσαν την στάμνα, σχημάτισε βαθουλώματα, τα γνωστά για τον οικισμό «*ακουμπιστράκια*». Δυστυχώς στη σημερινή εποχή το μάρμαρο αυτό έχει κλαπεί. Η Πηγή, δεν είναι άμεσα ορατή μέσα από τον οικισμό της Άνω Σύρου. Μπορεί κάποιος να τη δει κατά την κατάβαση από την Απάνω Μεριά και ακολουθώντας το δρομάκι εντός του οικισμού. Δυστυχώς όμως, δεν υπάρχει επαρκής σήμανση και ενημέρωση εντός οικισμού.



Εικόνα 5.109. Τα ακουμπιστράκια στα οποία τοποθετούσαν τη στάμνα τους
Πηγή: Αρχείο Ι. Σταφάνου



Εικόνα 5.110. Περιμετρικός τοίχος της Πηγής και ο ναός του Αγίου Αθανασίου
Πηγή: Προσωπικό αρχείο



Εικόνα 5.111. Το κτίσμα της Πηγής
Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Πέραν όμως των υλικών δομών και πόρων, με την πηγή έχουν συνδεθεί και πλήθος ιστοριών και λαογραφικών στοιχείων (πέρα των 30 εγγραφών, όπως τα σχετικά έγγραφα αποδεικνύουν), με ευρέως ,στους κατοίκους, γνωστό τον «θρύλο» ότι κατοικούν εκεί νεράιδες. Ο θρύλος αυτός είχε δημιουργηθεί από ληστές της Σύρου, οι οποίοι έκρυβαν εκεί τα κλοπιμαία και διέδωσαν τον θρύλο αυτό, με σκοπό την αποτροπή των κατοίκων από την περιοχή. Στη σημερινή εποχή, λειτουργεί αλλά δεν χρησιμοποιείται συχνά, ενώ το κτίσμα της Πηγής διατηρείται σε καλή κατάσταση ,μέσω ιδιωτικής πρωτοβουλίας ενός κατοίκου, ενώ είναι εύκολα προσβάσιμη από τον οικισμό. Τέλος, κατά τους θερινούς μήνες πραγματοποιείται εκεί η γιορτή της «Τσιπουροβραδιάς».

Ξωκλήσια (Άγιος Νικόλαος-Άγιος Αθανάσιος-Άγιος Ιωάννης)

Σημαντικά ελάσσονα στοιχεία του οικισμού, τα οποία εικονίζονται στον [ακόλουθο χάρτη](#), είναι και τα τρία **ξωκκλήσια** του, τα οποία θα ενταχθούν ξεχωριστά στο σύστημα και είναι:

11. Ο «Άγιος Νικόλαος», που βρίσκεται κοντά στην πύλη του Πούργου.

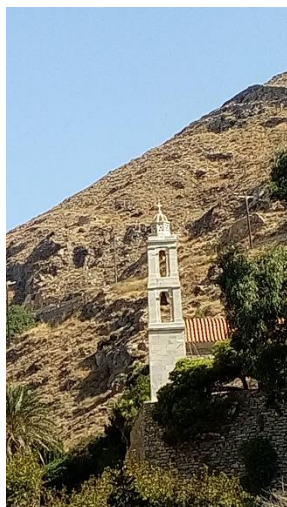
12. Ο «Άγιος Αθανάσιος» στην Πηγή, κτισμένος το 1947 και

13. Ο «Άγιος Ιωάννης», δίπλα από το δρόμο ανόδου της Άνω-Σύρου.

Τα ξωκκλήσια είναι όλα νεότερα σε καλή κατάσταση, μετά το 1930, με μικρός βαθμός αισθητικής, λόγω της περιμετρικής τους θέσης και της απουσίας ιδιαίτερων μορφών τους και διατηρούνται ακόμη λόγω των συντονισμένων ενεργειών από πολίτες. Ο Δήμος Σύρου-Ερμούπολης , φροντίζει για την αποκατάσταση πιθανών φθορών τους. Τα ξωκκλήσια λειτουργούν σε μικρό βαθμό, με περιοδική χρήση και ορίζουν αισθητικά την Άνω Σύρο, αν και οι ίδιες ,δεν είναι ιδιαίτερα πολύπλοκες κατασκευές ή με ιδιαίτερο αισθητικό ενδιαφέρον. Ωστόσο διαμορφώνουν το περιμετρικό τοπίο του οικισμού, καθώς ορθώνονται στον κεντρικό δρόμο , σε πύλες και στο φυσικό του περιβάλλον. Τέλος, τα ξωκκλήσια δεν εντοπίζουν ιστορικές ή λαογραφικές εγγραφές.



Εικόνα 5.112. Άγιος Νικόλαος
Πηγή: Προσωπικό αρχείο



Εικόνα 5.113. Άγιος Αθανάσιος
Πηγή: Προσωπικό αρχείο



Εικόνα 5.114. Άγιος Ιωάννης Πηγή: Προσωπικό αρχείο

14. Κοιμητήριο των Αγγέλων

Το **Κοιμητήριο των Αγγέλων**, βρίσκεται κοντά στην είσοδο της Κιουράς, και είναι το μέρος που παλαιότερα έθαβαν τα αβάπτιστα μωρά. Χρονολογικά δεν ξέρουμε την ακριβή περίοδο κατασκευής του και εικάζεται ότι ανήκει στο χρονολογικό πλαίσιο 1930-1950, μετά από προφορικές μαρτυρίες. Το κοιμητήριο των Αγγέλων φέρει μια ξεχωριστή αισθητική (διατηρημένο ελάσσων στοιχείο με ιδιαίτερη μορφή και μοναδικά χαρακτηριστικά) και είναι ένα ιδιαίτερο στοιχείο για έναν οικισμό, καθώς δεν συναντά κανείς συχνά νεκροταφεία μωρών που έχουν διατηρηθεί και σε πλήρη εγγύτητα με τον οικισμό. Αναφορικά με την σύνδεση του με τον οικισμό, δεν διαμορφώνει καθόλου τη μορφή ή την εικόνα του καθώς βρίσκεται, δίπλα από τον κεντρικό δρόμο ανόδου προς την «Απάνω Μεριά». Στη σημερινή εποχή παραμένει ανενεργό και παρά τις προτάσεις κατεδάφισης του, για πιθανή διάνοιξη δρόμου, παρέμεινε λόγω έντονων αντιδράσεων τοπικών φορέων και κυρίως πολιτών. Διατηρείται σε καλή κατάσταση, καθώς ο Δήμος Σύρου-Ερμούπολης φροντίζει για την αποκατάσταση πιθανών φθορών του, ενώ δεν καταγράφονται ιστορικές και μυθολογικές μαρτυρίες και πηγές.



Εικόνα 5.115. Το κοιμητήριο των αγγέλων
Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Ανεμόμυλοι

Τελευταίο ελάσσων στοιχείο, οι ανεμόμυλοι της Άνω Σύρου. Στο βιβλίο του Αμπέλα αναφέρεται ότι κατά την χρονική περίοδο 1600 «κάθε κατοικία είχε το δικό της «μύλο» για την παραγωγή σταριού και υπήρχαν 7-8 ανεμόμυλοι ,με στρογγυλούς πύργους και ιστία». Από αυτούς, δυστυχώς , σε πλήρη σύνθεση της μορφής τους διασώζονται μόνο δυο **ανεμόμυλοι**, ο ένας σε εγγύτητα με την είσοδο της «Κιουράς» και ο άλλος στο δρόμο προς την Πηγή. Στο σύστημα θα ενταχθούν ως δύο διαφορετικές εγγραφές και συγκεκριμένα:

15. Ανεμόμυλος Ανενεργός

16. Ανεμόμυλος χρήσης ενοικιαζόμενων

Οι ανεμόμυλοι έχουν ιστορική αξία με μικρές αναφορές σε βιβλιογραφικό επίπεδο (1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας), αλλά και αισθητική αξία, καθώς παλαιότερα αλλά και σε κάποιο

μέτριο βαθμό και σήμερα διαμορφώνουν το περιμετρικό τοπίο του οικισμού. Αν και είναι ένα κοινότυπο σε μέτριο βαθμό στοιχείο για τους νησιωτικούς χώρους, η διατήρησή τους, είναι ιδιαίτερος σημαντική για την εικόνα, την ιστορία και τη μορφή του οικισμού, χωρίς να αποτελούν τα πρωταρχικά στοιχεία δημιουργίας του. Αναφορικά με το τοπίο, κυρίως διαμορφώνουν ένα μικρό μέρος του περιμετρικού τοπίου της Άνω Σύρου. Στην απέναντι πλευρά της «Αληθινής» σώζονται άλλοι δυο σε ερειπειώδη κατάσταση. Ο ανεμόμυλος της «Κιουράς», έχει αποκατασταθεί έχοντας χρήση ενοικιαζόμενων δωματίων χρησιμοποιείται καθημερινά τους θερινούς μήνες και περιοδικά τον υπόλοιπο χρόνο (μέσος όρος εβδομαδιαίας χρήση). Βρίσκεται σε καλή κατάσταση, αν και έχει υποστεί σημαντικές τροποποιήσεις για την εξυπηρέτηση της νέας χρήσης του. Ο άλλος ανεμόμυλος, προς την Πηγή, διασώζεται σε καλή κατάσταση, χωρίς να χρησιμοποιείται.



Εικόνα 5.116. Ανεμόμυλος
Πηγή: Προσωπικό αρχείο



Εικόνα 5.117. Ανεμόμυλος Κιουράς
Πηγή: Προσωπικό αρχείο

5.11 Δομημένο κέλυφος

Την περίοδο Ιουνίου-Αύγουστου του 2016, διεξήχθη στον οικισμό συνολική χαρτογράφηση της τότε υπάρχουσας κατάστασης, για την δημιουργία της πρότασης προστασίας του οικισμού, μέσα από την έρευνα του Ινστιτούτου Σύρου. Στο πλαίσιο αυτό, ένας από τους βασικούς χάρτες που δημιουργήθηκε είναι αυτός των χρήσεων γης, ο οποίος συντελεί και στην απόδοση όλων των τύπων κτισμάτων εντός του οικισμού, εκτός των τυπικών κατοικιών που εκτενώς αναλύθηκαν σε προηγούμενο κεφάλαιο. Στην Άνω Σύρο, χωρικά, στα μεγάλα οικοπέδα φιλοξενούνται οι εκκλησιαστικές χρήσεις, αποδίδοντας ένα δίπολο κάλυψης οικοπέδων με χρήσης κατοικίας και εκκλησίας, ενώ υπάρχουν και λιγοστοί χώροι πρασίνου, όπως και μερικές μικρές πλατείες. Η εκκλησία, διαχρονικά, αποτελεί την κορυφή της πυραμίδας κοινωνικής και χωρικής οργάνωσης του οικισμού. Η αναλογία κάλυψης του εκκλησιαστικού στοιχείου στο χάρτη, είναι εμφανής και για αυτό επιλέχθηκε, οι χώροι αυτοί, να αναλυθούν διεξοδικά, σε επόμενο κεφάλαιο.

1. Κτηριακά σύνολα

Οι κατοικίες που κυριαρχούν στην Άνω Σύρο ακολουθούν την λαϊκή ανώνυμη αρχιτεκτονική. Τα κελύφη αυτά είναι τα πολιτιστικά στοιχεία, ένασμα δημιουργίας της φυσιογνωμίας της Άνω Σύρου, κατέχοντας τη μέγιστη σύνδεση με τη φυσιογνωμία του τόπου, αφού αφορούν παλαιότερα κτήρια που στο μεγαλύτερο ποσοστό που διαμορφώνουν μια συνολική αντιληπτική εικόνα για το τόπο (του προσδίδουν μια ταυτότητα). Η ιστορική τους πορεία καταγράφεται από την συνολική υλική τους παρουσία και τις άυλες ιστορίες, μύθους που τα συνοδεύουν σε πέραν των 50 εγγραφών ιστορίας και λαογραφίας, όπως αποδεικνύεται από τα σχετικά έγγραφα. Διαμορφώνουν τη μορφή της και κατέχουν μεγάλο βαθμός αισθητική, καθώς δημιουργούν μια ιδιαίτερη μορφή και χαρακτηριστικά αλλά είναι κοινότυπα στο μέγιστο δυνατό βαθμό. Είναι τα πρώτα στοιχεία κατανόησης της δομής του οικισμού εξωτερικά και εσωτερικά, διατάσσουν θέες, πορείες και επιδρούν αισθητικά και πολεοδομικά. Αποτελούν διώροφα πέτρινα κτίσματα με δώμα, που επιχρίονται από παραδοσιακό σαρδελωτό σοβά⁷⁴, που απορροφούσε τμήμα του φωτός, ώστε αυτό να αντανακλάται και να μην τυφλώνει τους περιπατητές. Οι όψεις οργανώνονται με ξύλινες θύρες και παράθυρα. Στο εσωτερικό τους διαθέτουν μικρή σκάλα πρόσβασης στο δεύτερο όροφο, όπου συναντά κανείς το χώρο ύπνου της οικογένειας, ενώ κάτω στο ισόγειο, είναι ο χώρος καθημερινής χρήσης. Η κάτοψη τετραγωνική ή ακόλουθη του οικοπέδου και των κλίσεων του, είχε εσωτερική σύνδεση με την διπλανή κατοικία και «μυστική πόρτα διαφυγής» στο πίσω τμήμα της κατοικίας, που οδηγούσε στο εκατέρωθεν καλντερίμι. Η σχεδίαση αυτή γίνεται για λόγους διαφυγής, σε περίπτωση κατάληψης του οικισμού από τις πειρατικές επιδρομές. Στη σημερινή εποχή οι εσωτερικές αυτές συνδέσεις, έχουν σφραγιστεί.



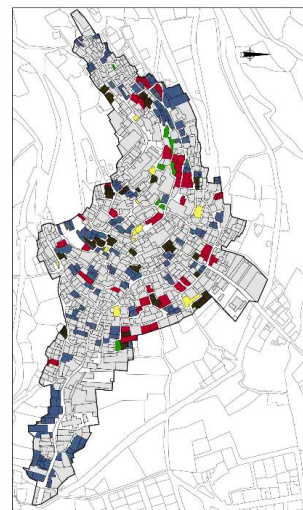
Εικόνα 5.118. Κατοικία της Άνω Σύρου
Πηγή: Προσωπικό αρχείο



Εικόνα 5.119. Καλντερίμι στην Άνω Σύρο
Πηγή: Προσωπικό αρχείο

⁷⁴ Μεθοδολογία στο σοβά με οριζόντιες, σε σχήμα σαρδέλας, ραβδώσεις

Η μη είσοδος του αυτοκινήτου , εντός του οικισμού, διέσωσε πληθώρα κτισμάτων, καλντεριμιών και αρχιτεκτονικών στοιχείων. Επίσης, η αγορά πλήθους κατοικιών, επισκευή αυτών (πάνω από 30 συμβατές αποκαταστάσεις κτισμάτων) και η θερινή κατοίκηση, επιδρούν στην διατήρηση και την καλή κατάσταση των κτισμάτων, σ ποσοστό 71-100% διατήρησης αρχικών κτισμάτων. Για την πιστοποίηση των παραπάνω, χαρτογραφήθηκε η υφιστάμενη κατάσταση των κελυφών. Όπως γίνεται φανερό και στο χάρτη, τα περισσότερα κελύφη διατηρούνται σε καλή κατάσταση και αρκετά σε μέτρια. Είναι εμφανές ότι στην περίμετρο του οικισμού συναντώνται ερείπια αλλά και οικήματα σε κακή κατάσταση, ενώ ο βασικός πυρήνας είναι αυτός που παρουσιάζει τη βέλτιστη εικόνα , όσον αφορά την κατάσταση των κελυφών (Λινάκη κ.α., 2016).



Εικόνα 5.120. Χάρτης υφιστάμενης κατάστασης κτηρίων

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

2. Κηρυγμένα μνημεία

Εκτός του κτηριακού αποθέματος και των αρχιτεκτονικών μορφών της Άνω Σύρου, εντός του οικισμού υπάρχουν και κηρυγμένα ή προς κήρυξη μνημεία. Τα ήδη κηρυγμένα μνημεία απαντούν στην κήρυξη του 1990, που ήδη έχει αναφερθεί στο υποκεφάλαιο «Πολεοδομικές μελέτες και εξέλιξη της πόλης». Σύμφωνα με το Υπουργείο Πολιτισμού , με υπουργική απόφαση που δημοσιοποιήθηκε στο ΦΕΚ 715/Β/15-11-1990 με τίτλο «*Κήρυξη Μεσαιωνικού οικισμού Άνω Σύρου με τα εκκλησιαστικά και μεμονωμένα κοσμικά κτήρια, ως ιστορικά, διατηρητέα μνημεία*», κηρύσσει την Άνω Σύρο «γιατί αποτελεί αξιόλογο από ιστορικής και αρχιτεκτονικής απόψεως πολεοδομικό σύνολο» (ΦΕΚ 715/Β/15-11-1990) και τα κάτωθι εκκλησιαστικά και κοσμικά κτίρια «για το ιστορικό και καλλιτεχνικό ενδιαφέρον που παρουσιάζουν» , δίνοντας στα εκκλησιαστικά κτήρια, ακτίνες προστασίας. Τα εκκλησιαστικά κτήρια είναι τα ακόλουθα:

- 1) Ιερά Μητρόπολη Καθολικών Εκκλησία Αγίου Γεωργίου με ακτίνα προστασίας γύρω του 180 μ.
- 2) Ιερά Μονή Ιησουιτών με το καθολικό της Μονής Παναγίας του Καρμήλου με ακτίνα προστασίας γύρω του 180 μ.
- 3) Ιερά Μονή Καπουκίνων με την εκκλησία του Αγίου Ιωάννου των Καπουκίνων με ακτίνα προστασίας γύρω του 200 μ.
- 4) Εκκλησία Αγίου Νικολάου του Φτωχού με ακτίνα προστασίας γύρω του 150 μ.
- 5) Εκκλησία Αγίας Τριάδος με ακτίνα προστασίας γύρω του 180 μ.
- 6) Εκκλησία Κιουρά του Κάρλου με ακτίνα προστασίας γύρω του 180 μ.

- 7) Εκκλησία Κιουρά της Πλάκας με ακτίνα προστασίας γύρω του 150 μ.
- 8) Εκκλησία Σαν Μιχάλης με ακτίνα προστασίας γύρω του 180 μ.
- 9) Εκκλησία Αγίου Αντωνίου με ακτίνα προστασίας γύρω του 120 μ.

Η ακτίνα προστασίας που δίνεται περιμετρικά των κτηρίων, σημαίνει ότι στη χωρική ενότητα που καλύπτει ,δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί καμία οικοδομική εργασία, χωρίς την έγκριση της 2^{ης} Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων στην οποία ανήκει η Άνω Σύρος. Παρατηρούμε λοιπόν, ότι ο οικισμός προστατεύεται από τα ίδια τα εκκλησιαστικά του κτίσματα και από το ΥΠ.ΠΟ. , εκτός της προστασίας του ως «παραδοσιακού οικισμού» που διαθέτει από το ΥΠ.ΕΝ.

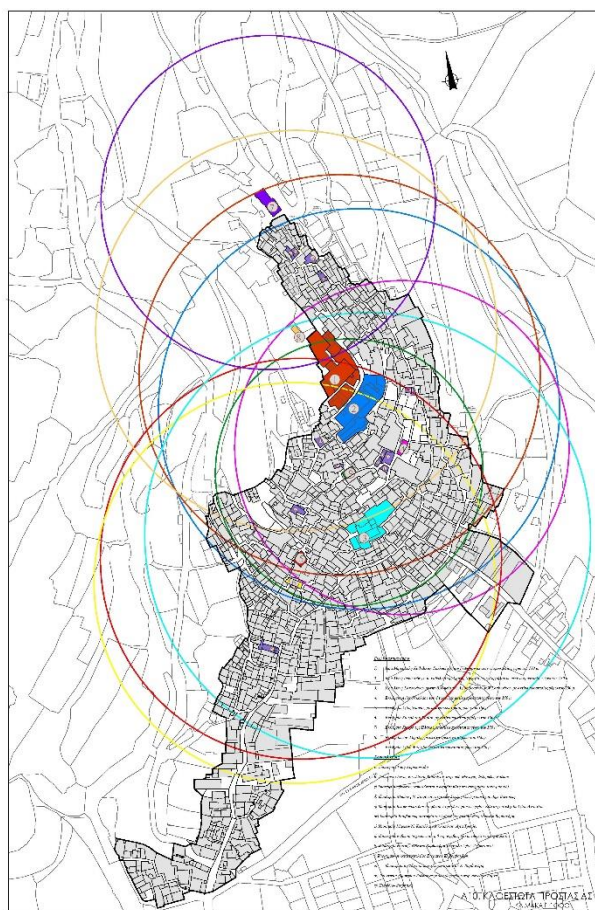
Ακόμη, σύμφωνα με το ίδιο ΦΕΚ και λόγω του « *ιδιαίτερου ιστορικού και καλλιτεχνικού τους ενδιαφέροντος*», χαρακτηρίστηκαν και ορισμένα κοσμικά. Τα κτίσματα αυτά είναι τα κάτωθι :

- α) Ιδιοκτησία Τάκη Καρακουλίδη.
- β) Ιδιοκτησία Άννας Βενεδίκτου Βουτσίνου, στην οδό Μοναχής Φιλομήλας Ρούσου.
- γ) Ιδιοκτησία αγνώστου (σημειώνεται η ακριβής θέση στο συνημμένο τοπογραφικό).
- δ) Ιδιοκτησία Μαρίκας Ν. Στεφάνου, στην οδό Σεφέρη και Ιερομονάχου Δημ. Βεντούρη.
- ε) Ιδιοκτησία Ιωσήφ Νικολάου Στεφάνου, στην οδό Αγίου Γεωργίου πλάι στην εκκλησία Αγίου Αντωνίου.
- στ) Ιδιοκτησία Βαμβακάρη (κατοικία του λαϊκού μουσικοσυνθέτη Μάρκου Βαμβακάρη).
- ζ) Ιδιοκτησία Μάρκου Ν. Καπέλλα, πάνω από την Αγία Τριάδα.
- η) Ιδιοκτησία Ελβετού (σημειώνεται η θέση ακριβώς στο συνημμένο τοπογραφικό).
- θ) Ιδιοκτησία Ελένης Αντωνίου Βαμβακάρη, στην οδό Αγίου Σεβαστιανού.
- ι) Ιδιοκτησία οινοπαντοπωλείου Στέφανου Κ. Βαμβακάρη.
- ια) Ιδιοκτησία Βενεδίκτου Σαγκινέτου, Στεφάνου Κ. Βαμβακάρη
- ιβ) Ιδιοκτησία Δημητρίου Ρούσου στην οδό Φερεκίδου στην συνοικία Βορνά
- ιγ) Στεγάδια- Διαβατικά

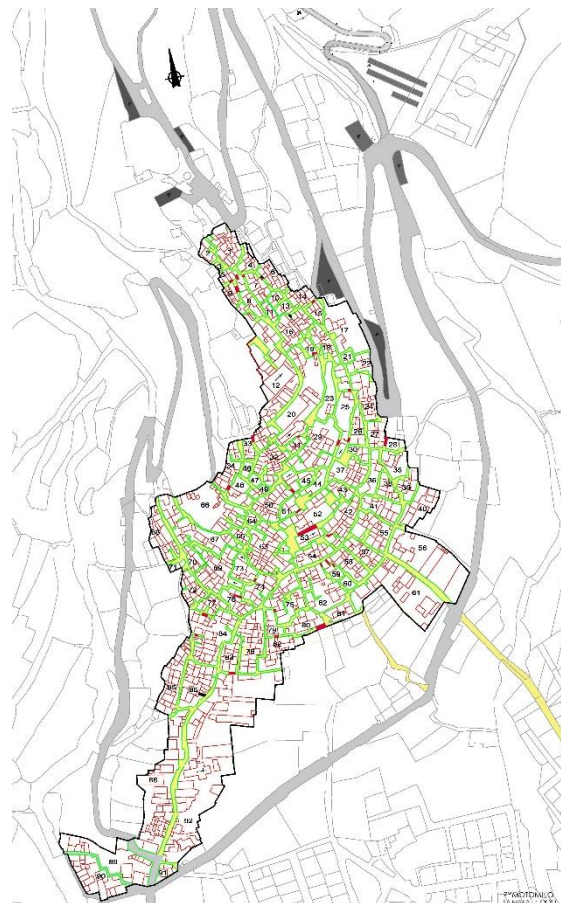
Κατά τον εντοπισμό τους, στον επισυναπτόμενο του διατάγματος χάρτη, κατανοήθηκε ότι τα κοσμικά κτήρια, στην πλειονότητα τους, είχαν εσφαλμένη θέση, ενώ δεν εικονίζονται οι ακτίνες προστασίας. Για το λόγο αυτό και για την βέλτιστη κατανόηση των παραπάνω , δημιουργήθηκε εκ νέου ο χάρτης με τα κοσμικά και εκκλησιαστικά κτίσματα αλλά και με τις ακτίνες προστασίας τους.

Τέλος , δημιουργήθηκε ο χάρτης των 29 (25 εν ενεργεία) προστατευόμενων στεγαδιών, που υπήρχαν στον οικισμό. Τα στεγάδια της Άνω Σύρου, υποδηλώνουν και ενισχύουν τον άμεσα αμυντικό της χαρακτήρα. Τα προστατευόμενα αυτά στοιχεία βρίσκονται σε καλή κατάσταση και δημιουργούν ένα μεγάλο βαθμό αισθητικής μέσα από την ιδιαίτερη μορφή και τα χαρακτηριστικά τους , τα οποία όμως εντοπίζονται πανελλαδικά και σε άλλες περιοχές. Τα στεγάδια δημιουργούνται σαν προέκταση ή συνένωση των οικημάτων, μικραίνοντας ακόμη περισσότερο το ήδη μικρής διαμέτρου σοκάκι, ενώ συχνά δίνουν την αίσθηση λαβυρίνθου ή κώνου, αυξάνοντας την αίσθηση του αγνώστου

προς την άλλη τους όψη. Πολύ συχνά οδηγούν σε τοιχίο ή τοίχο, δημιουργώντας αισθήσεις εγκλωβισμού ή αποπροσανατολισμού, με μικρά παράθυρα στο πάνω μέρος για να μπορεί ο κάτοικος να αμυνθεί στον κατακτητή (Λινάκη, 2016). Τα κηρυγμένα κτήρια της Άνω Σύρου, κυρίως τα εκκλησιαστικά διατηρούνται σε άριστη κατάσταση και έχουν αποκατασταθεί, ενώ τα κοσμικά κτήρια, είναι σε σχετικά καλή κατάσταση, καθώς στην πλειονότητα τους διατηρούνται. Έχουν άμεση σύνδεση με την ιστορία του τόπου με πλέον των 50 εγγράφων ιστορίας και λαογραφίας, καθώς η εκκλησία αποτελεί την κορυφή της κοινωνικής διαστρωμάτωσης του οικισμού και διαχρονικά έχει δημιουργήσει πλήθος ταγμάτων, φορέων κλπ., που συντέλεσαν στην διαχρονική του παρουσία, στη διατήρηση και την μετάδοση του στις επόμενες γενιές. Ακόμη τα κτήρια της Πιάτσας και τα στεγάδια ενισχύουν την ιστορική αυτή σύνδεση, αφού βρίσκονται στα κυριότερα σημεία του οικισμού από άποψη αρχιτεκτονική, κοινωνική και ιστορική. Αισθητικά, αφορούν μνημεία με ιδιαίτερη σημαντικότητα σε τοπική εμβέλεια εμφανίζουν ένα μέτριο βαθμό κοινοτυπίας, αλλά καθορίζουν τον τόπο και το τοπίο της Άνω Σύρου, λόγω του μεγάλου τους μεγέθους, μέσα από την εικόνα του εκτός και εντός (ο Άγιος Γεώργιος δεσπόζει στην κορυφή του λόφου).



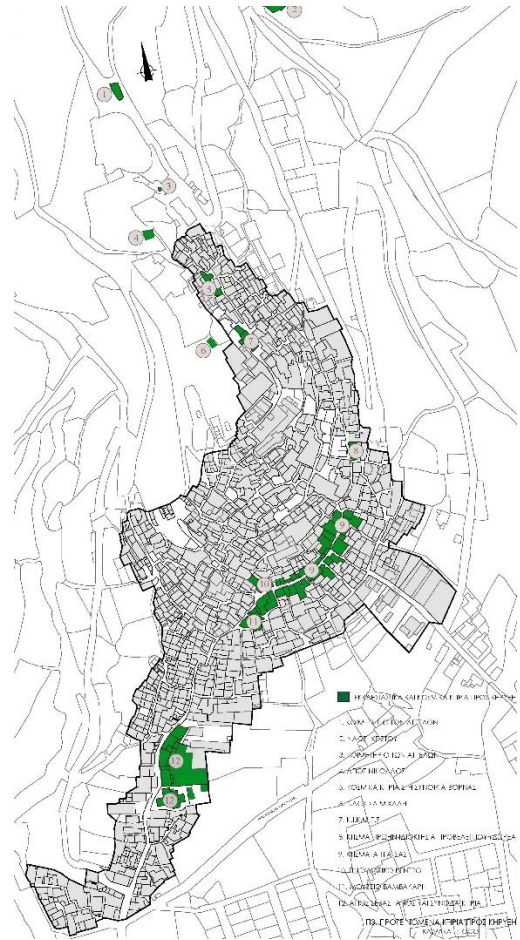
Εικόνα 5.121. Χάρτης προστατευόμενων από το ΥΠ.ΠΟ., κοσμικών και εκκλησιαστικών κτισμάτων
Πηγή: Ιδία επεξεργασία



Εικόνα 5.122. Τα κηρυγμένα από το ΥΠ.ΠΟ. στεγάδια
Πηγή: Ιδία επεξεργασία

3. Προτεινόμενα κτήρια προς κήρυξη

Εκτός των ήδη υπάρχοντων χαρακτηρισμένων με το ΦΕΚ 715/B/15-11-1990, Η Άνω Σύρος διαθέτει και πλήθος κτισμάτων με ιδιαίτερα αξιόλογο αρχιτεκτονικό, μορφολογικό και ιστορικό ενδιαφέρον, που στην πορεία των ετών κινδύνευσαν με αλλοίωση, είτε καταστροφή και πολλές φορές εν μέρει καταστράφηκαν. Για το λόγο αυτό επιλέχθηκε η πρόταση τους ως κηρυγμένα κτήρια προς διατήρηση και αποκατάσταση, ώστε στο μέλλον να αποφευχθούν πιθανές του αλλοιώσεις. Τα κτήρια προτάθηκαν για να προστατευτούν, καθώς όπως ήδη έχει αναφερθεί, παλαιότερα σε ορισμένα από αυτά είχαν προταθεί πιθανές τους καταδαφίσεις⁷⁵. Τα περισσότερα από αυτά βρίσκονται σε καλή κατάσταση, έχουν τοπικής εμβέλειας σημαντικότητα και χρησιμοποιούνται κυρίως περιοδικά. Η επιλογή των κτηρίων έγινε με άξονα την πολιτιστική κληρονομιά την οποία φέρουν και έχει εκτενώς αναλυθεί σε υποκεφάλαια του παρόντος κεφαλαίου και το «ρόλο» που διετέλεσαν για τον οικισμό της Άνω Σύρου, σε πνευματικό, πολιτιστικό και ιστορικό επίπεδο και έχουν μια ιδιαίτερη τεχνική και μορφή που όμως συναντώνται και αλλού στον τόπο. Απαντούν σε κτήρια της Πιάτσας και συγκεκριμένα προτάσσει μεμονωμένα και τους πολιτιστικούς της χώρους και τα Μουσεία της, τους μεταγενέστερους μη κηρυγμένους ναούς της και σε ελάχιστα στοιχεία εντός και εκτός του οικισμού, καθώς και το προτεινόμενο προς Μουσείο κτήριο, ιδιοκτησίας «Προβελλέγιου», που καθορίζουν την φυσιογνωμική ταυτότητα του οικισμού, χωρικά και χρονικά με μέτριο βαθμό αισθητικής απόδοσης ποιότητας και λιγότερες των 30 εγγραφών ιστορίας και λαογραφίας για αυτά, όπως τα σχετικά έγγραφα αποδεικνύουν. Η ιστορική τους και η μυθολογική τους αξία είναι σε μέτριο βαθμό, γεγονός που απορρέει από τα αντίστοιχα κεφάλαια εκτενούς περιγραφής τους. Τα κτήρια που προτάθηκαν και απεικονίζονται στον παρακάτω χάρτη είναι δώδεκα και συγκεκριμένα:



Εικόνα 5.123. Χάρτης προτεινόμενων κτηρίων προς κήρυξη
Πηγή: Ίδια επεξεργασία

⁷⁵ Κοιμητήριο των Αγγέλων, Ξωκκλήσια

1. Κοιμητήριο των Αγγέλων στην οδό Εθνικής Αντιστάσεως
2. Ανεμόμυλος στην οδό Εθνικής Αντιστάσεως
3. Κ.Ι.Μ.Κ.Ε.Σ. στην οδό Ειρήνης
4. Ναός Άγιου Νικόλαου
5. Κοσμικά κτίρια στη συνοικία Βορνάς, στις οδούς Ειρήνης -Δημάρχου Ζανέ Μαραγκού και Ειρήνης – Επισκόπου Ιουστιανιάνη
6. Ναός Άγιου Σεβαστιανού και συνοδά κτίρια
7. Κτίριο πρώην ιδιοκτησία Προβελέγγιου (δωρεά) στην οδό Φερεκύδους, το οποίο έχει γίνει δωρεά και προορίζεται για λαογραφικό Μουσείο.
8. Κτίσματα πιάτσας στην οδό Δον Ιωάννου Στεφάνου
9. Πνευματικό κέντρο στην οδό Αγίας Τριάδος
10. Μουσείο Βαμβακάρη στην οδό Δον Ιωάννου Στεφάνου
11. Μουσείο Επαγγελματών στην οδό Αγίας Τριάδας
12. Ναός Αγίου Ιωάννη

4. Τείχη και πύλες

Η Άνω Σύρος, όπως όλοι οι εντός τειχών (intra muros) οικισμοί διέθετε πολύ περιορισμένο χώρο για να αναπτύξει τα απαραίτητα ,για τη λειτουργία της, κελύφη . Είναι γνωστό και καταγεγραμμένο ότι παλαιότερα ο οικισμός ήταν περιτειχισμένος, κυρίως κατά τους Ρωμαϊκούς και Μεσαιωνικούς χρόνους, για λόγους προστασίας από επιδρομές. Για τις επιδρομές οι κάτοικοι ενημερώνονταν με καμπάνες από την Ερμούπολη και με τις «φρυκτωρίας» ή «βίγλες» , φωτιές δημιουργούμενες , από καύση φρύγανων σε κομβικά και ορατά σημεία του οικισμού.

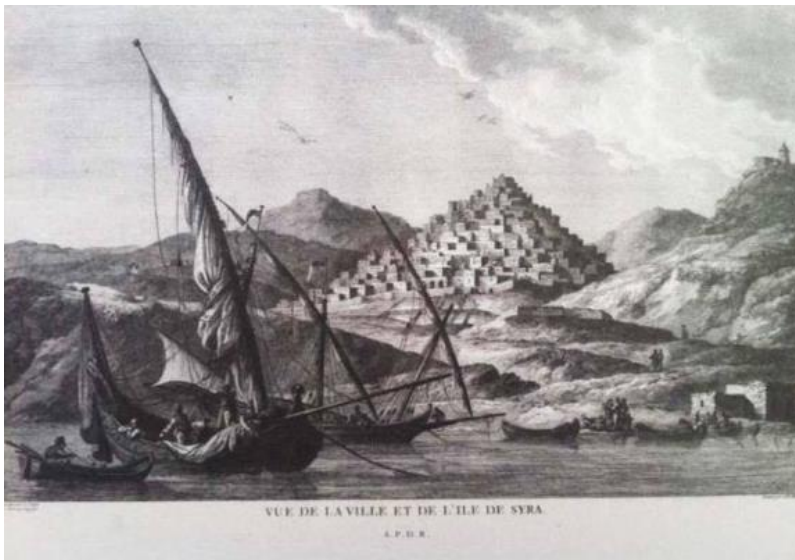
Όλη μέρα οι πύλες ήταν ανοιχτές και έκλειναν , όλες εκτός του ΄Γυαλού, μόλις νύχτωνε. Τα φραγκοκρατικά τείχη, που ονομάζονται «μουράγιο» , από την ιταλική λέξη muro (τείχος) θα ενισχυθούν με 8 πύλες μετά το 1286 και την επιδρομή του Βαρθολομαίου Γ΄. Οι πύλες ήταν (Πατέρας Γ.Μ., 1947):

1. Γυαλού (στην οικία Λεονάρδου Μαρωνίτη ή μετέπειτα Αντωνίου Σαλάχα)
2. Βορνά (στο Βόρειο σημείο του οικισμού)
3. Πορτάρα (στο πρώην Γαλλικό νοσοκομείο)
4. Περσινός
5. Κατηφόρα
6. Αλώνια
7. Σεφερλή

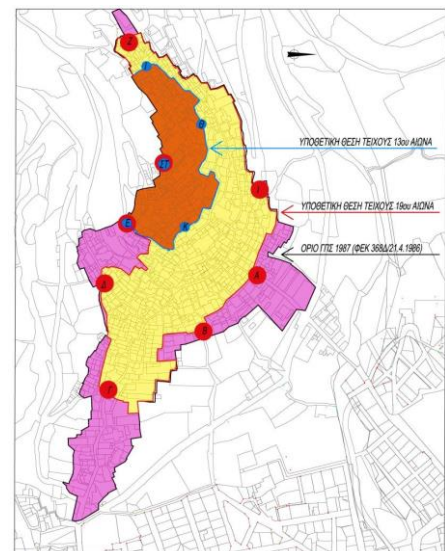
Σε έγγραφο του 1494 ο Ζερλέντης γράφει: «Στα 1494 γνωρίζουμε οτι η Σύρος είχε φρούριο και 400 κατοίκους» (Ζερλέντης, 1987). Ο Πατέρας Γ.Μ. αναφέρει ότι «μέχρι την Τουρκοκρατία δεν θα μεταβληθούν τα τείχη». Η άποψη αυτή επιβεβαιώνεται και μέσω του χάρτη του Πίρι Ρέις το

1521 , όπου ο οικισμός εμφανίζεται με περιτείχιση. Θεωρείται ότι με την άφιξη νέων κατοικιών τα τείχη γκρεμίστηκαν ώστε να αυξηθεί σε μήκος και πλάτος και να εξυπηρετηθεί η στέγαση τους (Πρίντζης, 1984) . Το 18^ο αιώνα , μέσα από σχετικό έγγραφο, τα τείχη θα ανακαινισθούν εκ νέου λόγω των επιδρομών του 1770 και 1771 από Σφακιανούς και Αλβανούς. Στη νεότερη εποχή και μετά το γκρέμισμα των τειχών, ο οικισμός είχε έξι πύλες:

1. Πούργου,
2. Περσινού,
3. Καμάρας,
4. Πορτάρα,
5. Σκαλάκια,
6. Γυαλού.



Εικόνα 5.124. Για τις επιδρομές οι κάτοικοι ενημερώνονταν με τις «φρυκτωρίας» ή «βίγλες» , φωτιές δημιουργούμενες , από καύση φρύγανων
Πηγή: cyclades24.gr



Εικόνα 5.125. Θέσεις τείχους 13^{ου} αιώνα
Πηγή: Ι. Στεφάνου

Παρατηρούμε ότι φέρουν βιβλιογραφικές και ιστορικές/λαογραφικές περιγραφές και εγγραφές (κατηγορία 30 εγγραφών), όπως τα σχετικά κείμενα υποδεικνύουν. Τα παλιά τείχη θα αντικαταστήσει η διαδοχική κτίση «χωρίς κενά» των νέων κατοικιών, που θα δημιουργήσει ένα νέο περιτείχιση στον οικισμό και απαντούν σε στοιχεία με μοναδική μορφή και τεχνική που διαμορφώνουν τη συνολική εικόνα του οικισμού. Στη σημερινή εποχή, ελάχιστες από τις παλαιότερες πύλες, παραμένουν και συγκεκριμένα τρεις από τις έξι, του Πούργου, του Περσινού και η Καμάρα και έχουν διατηρηθεί κυρίως λόγω ιδιωτικών πρωτοβουλιών. Η κυριότερη πύλη εισόδου παραμένει έως σήμερα η «Καμάρα», η οποία έχει υποστεί αλλοιώσεις της αρχικής της μορφής με διάνοιξη παραθύρων (Λιβάκη, 2016). Παρατηρούμε ότι τα στοιχεία αυτά επέδρασαν σημαντικά στη μορφή και έχουν μέτριο

βαθμός αισθητικής, αφού αφορούν αυθεντικά πολεοδομικά στοιχεία που δημιουργούν μια ιδιαίτερη μορφή και χαρακτηριστικά αλλά έχουν υποστεί τροποποιήσεις ή αλλοιώσεις. Αναφορικά με το τοπίο του οικισμού, συντέλεσαν ως γενεσιουργοί παράγοντες της φυσιογνωμίας της μορφής, της δομής, της ιστορίας, του μύθου και του λόγου της Άνω Σύρου, που σήμερα έχουν μικρότερη ισχύ, λόγω των εκτενών καταστροφών που έχουν υποστεί (ποσοστό διατήρησης 30-50%). Πολεοδομικά πρόκειται για στοιχεία, με ιδιαίτερη τεχνική και μορφή που δεν συναντώνται αλλού στον τόπο

5. Αρχιτεκτονικά στοιχεία κτηρίων

Η αρχιτεκτονική μορφή των κατοικιών συμπληρώνεται με μπαλκόνια, χειροποίητες καμινάδες και επιστέμεις, σκαλούνια, γείσα, στρογγυλεμένα σαμάρια στις στέγες και φάσα χρωματιστή στην επίστεψη, που αποτελούν και τα ιδιαίτερα αρχιτεκτονικά στοιχεία των κτηρίων, που εντοπίζονται και σε άλλες περιοχές της χώρας. Οι γωνίες των σπιτιών διατηρούν σε πολλά σημεία την παλιά τους κυρτότητα (φαλτσογωνίες), για την διευκόλυνση της πρόσβασης των γαϊδουριών, λόγω της στενότητας των καλντεριμιών. Στις κατοικίες συναντά κανείς τις ημι-ανοιγόμενες ξύλινες πόρτες, λεγόμενες ως «φιλόξενες πόρτες» που επέτρεπαν τον αερισμό, τον δροσισμό της κατοικίας και την επικοινωνία, των κατοίκων της, με τον διερχόμενο διαβάτη και τον γείτονα (Στεφάνου και Στεφάνου, 1991).



Εικόνα 5.126. Φαλτσογωνία σε κτήριο για την διευκόλυνση της πρόσβασης
Πηγή: Ι. Στεφάνου

Εικόνα 5.127. Οι ημι-ανοιγόμενες «Φιλόξενες» πόρτες
Πηγή: Ι. Στεφάνου

Εικόνα 5.128. Μικρές αυλές κατοικιών
Πηγή: Ι. Στεφάνου

Πολλές φορές στο κάτω μέρος των κατοικιών, υπήρχε μια φάσα διαφορετικού χρώματος, ώστε να μην λερώνεται ο τοίχος (Καρτάς, 1982). Τα αρχιτεκτονικά αυτά στοιχεία έχουν ιδιαίτερη μορφή και τεχνική που αποδίδουν αξία στη συνολική εικόνα του τόπου, αλλά εμφανίζονται και αλλού, αποδίδοντας ένα μέτριο βαθμός αισθητικής. Στην πάροδο των ετών, οι πόρτες αυτές αντικαταστάθηκαν σε μεγάλο βαθμό με πόρτες αλουμινίου δημιουργώντας προβλήματα υγρασίας στους τοίχους των κατοικιών και αποκόπτοντας την καθημερινή, αυθόρμητη, επικοινωνία. Διαχρονικά, ο οικισμός υπέστη και άλλες πολλές αλλαγές και καταστροφές, κάποιες από τις οποίες είναι η αλλαγή των χρωμάτων, το ίσιωμα των σοβάδων, η είσοδος του μπετόν στις κατοικίες και τις αποκαταστάσεις

κλπ. (Στεφάνου και Στεφάνου, 1991), αλλάζοντας και παραποιώντας την φυσιογνωμία του, ενώ τα αρχιτεκτονικά στοιχεία των κτηρίων διατηρούνται με μικρές καταστροφές (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής). Ιστορικά συνδέονται με τη μορφή του τόπου, χωρίς όμως να εντοπίζονται καταγεγραμμένες ιστορίες η λαογραφικά στοιχεία.

6. Μουσείο επαγγελματιών

Το Μουσείο επαγγελματιών αποτελεί ένα από τα τελευταία αποκτήματα της Άνω Σύρου. Δημιουργήθηκε το 2010, επί της οδού Δον Στεφάνου, σε ένα μικρό διώροφο κτίσμα στην περιοχή της «Πιάτσα» και λειτουργεί κυρίως τους θερινούς μήνες. Το κτίσμα αφορά μια παλαιότερη τυπική κατοικία, καλοδιατηρημένη με χρήση μουσείου (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής). Από την επιτόπια έρευνα ανιχνεύθηκε ότι δεν λειτουργεί συμφώνως του ωραρίου που εγγράφεται και επίσης υπάρχει ελλιπής σήμανση για τον εντοπισμό του, με αποτέλεσμα την αγνόηση του από τους τουρίστες, αν και βρίσκεται εντός του εμπορικότερου τμήματος του οικισμού (Πιάτσα) και διαγωνίως απέναντι του «Μουσείου Μάρκου Βαμβακάρη». Τα εκθέματα που συναντά ο επισκέπτης κατά την περιήγηση του στο Μουσείο, χρονολογούνται από το 1821-2000 και παρουσιάζουν εικόνες, συνήθειες και επαγγέλματα της Απανωσυριανής κοινωνίας (εκθέματα ηλικίας 100 ετών και άνω σε ποσοστό 51-75%). Όλα τα αντικείμενα συνδέονται άμεσα με τον τόπο και την Άνω Σύρο, ενώ είναι σε ένα βαθμό πρωτότυπα, με το μεγαλύτερο πλήθος αυτών να είναι πανομοιότυπα και σε άλλες περιοχές (αλέτρια, ραπτομηχανές κλπ.). Ιδιαίτερα είναι τα εκθέματα του πρώτου ορόφου όπου αφορούν έγγραφα του οικισμού και σχέδια της Γυάρου, καθώς και σημαντικές προσωπικότητες (6-10 προσωπικότητες του τόπου, σύμφωνα με την επιτόπια έρευνα) για τον οικισμό (γραμματείς, δημάρχους κλπ.). Εκτός του Μουσείου που φέρει ήδη σημαντικά επικοινωνιακά προβλήματα (σπανίως ανοιχτό και με ελλιπή ενημέρωση, δεν υπάρχει κάποια εξωτερική διάδραση και δικτύωση με άλλα Μουσεία, όπως η επιτόπια έρευνα φανερώνει.



Εικόνα 5.129. Μουσείο Επαγγελματιών
Πηγή: e-kyklades.gr



Εικόνα 5.130. Μουσείο Βαμβακάρη
Πηγή: museumfinder.gr

7. Μουσείο Μάρκου Βαμβακάρη

Το Μουσείο Μάρκου Βαμβακάρη, ξεκίνησε τη λειτουργία του το 1995 και βρίσκεται στην Πιάτσα σε εγγύτητα με την «Πλατεία Μάρκου Βαμβακάρη», στην οποία συναντά κανείς και την προτομή του ομώνυμου τραγουδιστή. Ο Μάρκος Βαμβακάρης είναι η σημαντικότερη προσωπικότητα για τον οικισμό της Άνω Σύρου και το Μουσείο αυτό, αποτελεί κεντρικό σημείο επίσκεψης των τουριστών. Πρόκειται για ένα απλό μονόχωρο μουσείο, σε ένα διώροφο ανακαινισμένο οίκημα της Άνω Σύρου, πλήρως διατηρημένο (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής) . Η συλλογή του αφορά εκθέματα, με ιδιαίτερη τεχνική και μορφή που δεν συναντώνται αλλού στον τόπου οποίου περιέχονται φωτογραφίες και προσωπικά ενθύμια του Βαμβακάρη, όπως το διαβατήριό που δεν πρόλαβε να χρησιμοποιήσει, η ταυτότητά του, ένδυση και υπόδηση , χειρόγραφα, το δαχτυλίδι και το ρολόι του (χρονολόγηση 1930-1959). Ακόμη, συναντά κανείς εργαλεία (τανάλιες, μαχαιράκια κ.λ.π.) και κάποια πολύ προσωπικά αντικείμενα, που παραχωρήθηκαν από την οικογένειά του (Εφημερίδα των Κυκλάδων,2019). Τα εκθέματα σχετίζονται σε μεγαλύτερο βαθμό με την προσωπικότητα του Μάρκου Βαμβακάρη και σε μικρότερο βαθμό με την Άνω Σύρο , καθώς δεν έζησε όλη τη ζωή του εκεί. Μετά από επιτόπια συζήτηση με τους υπεύθυνους του Μουσείου , αποφασίστηκε ότι τα εκθέματα είναι μοναδικά και σημαίνουντα, σε πλήρη βαθμό, καθώς αφορούν ίσως την σπουδαιότερη και πιο γνωστή προσωπικότητα της Άνω Σύρου, όπως έγινε εμφανές και στο αντίστοιχο κεφάλαιο. Επίσης, αυτό προσδίδει στο μουσείο και αξία υπερτοπική, καθώς πλήθος επισκεπτών έρχονται στη Σύρο και κυρίως στην Άνω Σύρο για την επίσκεψη του.

8. Σχολείο Άνω Σύρου

Το Δημοτικό σχολείο Άνω Σύρου , βρίσκεται στα Νότια όρια του οικισμού, είναι νεότερο και παραμένει σε πολύ καλή κατάσταση, χωρίς καμία ιδιαίτερη ιστορική σύνδεση, σύνδεση με προσωπικότητες του τόπου ή στοιχεία/ αντικείμενα να σχετίζονται με αυτό.

9. Γυναικείος συνεταιρισμός «Καστρί»

Τέλος, σε εγγύτητα με την εκκλησία του Άγιου Σεβαστιανού, συναντάται μη οχλούσα βιοτεχνία, που φιλοξενεί τον γυναικείο συνεταιρισμό «Καστρί», στις παλιές εγκαταστάσεις του Γαλλικού νοσοκομείου. Οι εγκαταστάσεις πλήρως διατηρημένες (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής) , έχουν αποκατασταθεί και επαναχρησιμοποιούνται από το γυναικείο συνεταιρισμό, χωρίς καμία ιδιαίτερη ιστορική σύνδεση, σύνδεση με προσωπικότητες του τόπου ή στοιχεία/ αντικείμενα να σχετίζονται με το συνεταιρισμό.

10. Πιάτσα (Κτήρια εμπορίου, εξυπηρέτησης και εστίασης)

Προχωρώντας την ανάλυση και καθώς κανείς παρατηρεί το χάρτη γίνεται εμφανής η ύπαρξη ενός πυρήνα, στο κέντρο του οικισμού, η γνωστή και ως «Πιάτσα». Η πιάτσα αποτελεί το κεντρικό σημείο οργάνωσης του δημόσιου χώρου στην Άνω Σύρο, με ιδιαίτερη σημασία για την μορφή, τη λειτουργία και την ιστορία της Άνω Σύρου. Αφορά την παρουσία ενός δρόμου με παρόδιες χρήσεις λιανικού εμπορίου, πολιτισμού, ψυχαγωγίας και εστίασης πλήρως διατηρημένα (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής), με μεγάλο βαθμό αισθητική (αυθεντικά κτήρια που δημιουργούν μια ιδιαίτερη μορφή και χαρακτηριστικά αλλά είναι κοινότυπα, καθώς συναντώνται ίδια και αλλού στον τόπο. Οι πρώτοι χώροι εστίασης, ξεκίνησαν την λειτουργία τους την περίοδο του 1950, ενώ διαχρονικά η Πιάτσα αποτελεί τόπο συνάντησης, μουσικής, κοινωνικών εκδηλώσεων⁷⁶ και ένα χώρο ανδροκρατούμενο, ένα σημείο δημόσιου βίου, με πλήθος συνδέσεων με προσωπικότητες του τόπου (πάνω από 10 προσωπικότητες του τόπου). Αποτελούσε μια συρρικνωμένη μικρή κοινότητα, με κύριο πρόσωπο την ανδρική παρουσία και ένα χώρο «διονυσιακής έκφρασης» (Στεφάνου, 2014), στην οποία δίνονταν οι δημόσιες ομιλίες και αποφάσεις. Η εκτενής της δίοδος και η γραμμική της πορεία οργανώνουν τις χρήσεις της, καθορίζοντας τη φορά και την πορεία της. Τους χειμερινούς μήνες, τα κτήρια της είναι στην πλειονότητα τους, κλειστά. Τους θερινούς μήνες, οργανώνεται από μικρά συνοικιακά μαγαζιά, ένα μίνι-μάρκετ, χώρους εκθέσεων, ενώ στο τέλος του δρόμου, χωροθετείται το «Μουσείο Βαμβακάρη» και το «Μουσείο Επαγγελματιών» που υπάρχει και ένα μικρό αρχείο της Άνω Σύρου. Τέλος, στην Πιάτσα παραμένει ένα τοπικό γραφείο, με κάποιες αρμοδιότητες του Δήμου, για την εξυπηρέτηση των κατοίκων του οικισμού, ενώ η παλιά της ισχύ έχει μειωθεί.



Εικόνα 5.131. Η Πιάτσα, το διαχρονικά κεντρικό σημείο οργάνωσης του οικισμού, που αποτελείται από τουριστικές και πολιτιστικές χρήσεις
Πηγή: cyclades24.gr

⁷⁶ Καταγράφονται περίπου 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας

Ιεροί χώροι και χώροι λατρείας

Οι κάτοικοι της Άνω Σύρου έχουν ασπαστεί το καθολικό δόγμα, από τον 16^ο αιώνα. Ωστόσο και κυρίως τα τελευταία χρόνια με την αγορά πολλών κατοικιών από «ξένους», το καθολικό δόγμα, αν και ακόμη κυρίαρχο, έχει εξασθενήσει. Αυτό, δημιουργεί μια δυαδική λατρευτική πίστη που αποτυπώνεται στα κύρια εκκλησιαστικά κτίσματα, τα οποία έχουν τη μέγιστη σύνδεση με τη φυσιογνωμία του τόπου και απαντούν σε παλαιότερα κτήρια στο μεγαλύτερο ποσοστό που διαμορφώνουν μια συνολική αντιληπτική εικόνα για το τόπο (του προσδίδουν μια ταυτότητα). Χωρικά όλοι οι ναοί λόγω μεγέθους και κοινωνικής σημασίας, είναι σε κεντρικά σημεία του οικισμού, άμεσα ορατοί, για τον κάτοικο και τον επισκέπτη. Η σημαντικότητα για την μορφολογία και την δομή του οικισμού, έχει ήδη αναφερθεί. Στο σύστημα οι εκκλησίες που θα εισαχθούν είναι:

[11. Άγιος Γεώργιος](#)

[12. Άγιος Ιωάννης](#)

[13. Παναγία Καρμύλου](#)

[14. Κιουρά της Πλάκας](#)

[15. Άγιος Αντώνιος](#)

[16. Άγιος Νικόλαος](#)

[17. Κιουρά του Κάρλου](#)

[18. Άγιος Σεβαστιανός](#)

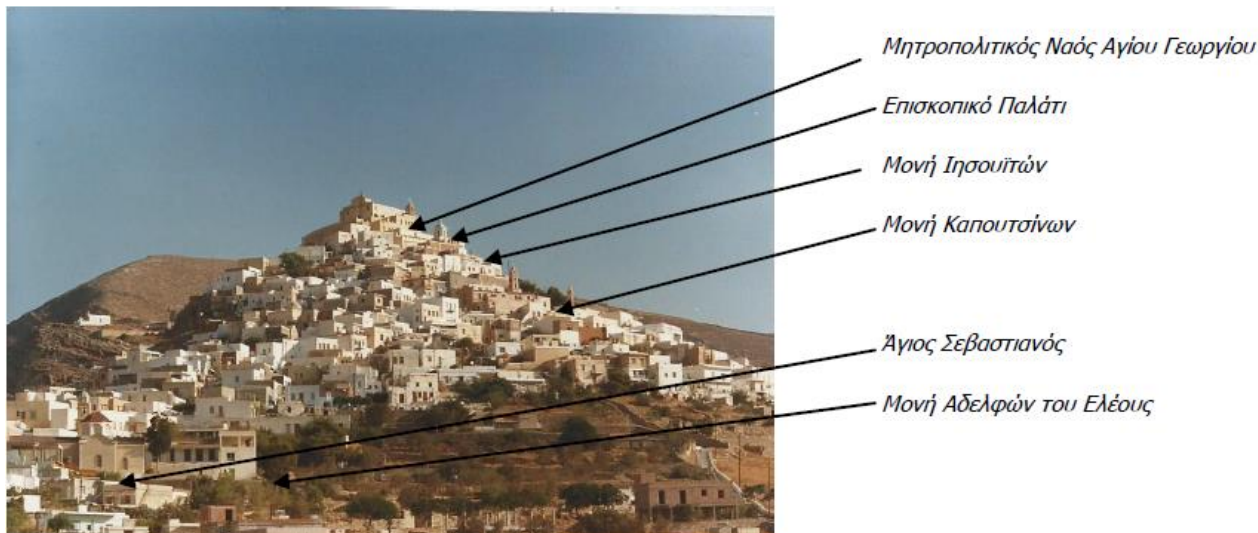
[19. Αγία Τριάδα](#)

Από τους εννιά ναούς του οικισμού της Άνω Σύρου, επτά είναι καθολικοί και δύο ορθόδοξοι⁷⁷. Στο κεντρικό και ψηλότερο σημείο του λόφου, κυριαρχεί ο μεγαλόπρεπος ναός του Αγίου Γεωργίου, ο τρίτος ναός που δημιουργήθηκε στο ίδιο οικόπεδο. Ο ναός διαμορφώνει το skyline του οικισμού και έχει ιστορική και αρχιτεκτονική αξία. Διαμορφώνει όπως προαναφέρθηκε, πλήρως τον τόπο και το τοπίο. Συνδέεται με τις κύριες λατρευτικές εκδηλώσεις (λιτανείες, λειτουργίες, γάμοι κλπ.), που καταγράφονται αναλυτικά σε αντίστοιχο κεφάλαιο, αλλά και φεστιβάλ (ΦΕΣΤΙΒΑΛ «ΑΝΩ»). Περιμετρικά του ναού, δομείται ένα ολόκληρο κτηριακό συγκρότημα που απαρτίζεται από το «Κέντρο Ιστορικών Μελετών (ΚΙΜΚΕΣ)», που ιδρύθηκε το 1986, δεξιά του ναού του Αγίου Γεωργίου και εντός του συγκροτήματος του, την «κατοικία του Επισκόπου (Παλάτι)», τα «Γραφεία της Επισκοπής», την «κατοικία του εκάστοτε εφημέριου» του Αγίου Γεωργίου και το «Κέντρο έρευνας Συριανού πολιτισμού: Ιωσήφ Στεφάνου». Το εκκλησιαστικό συγκρότημα του Αγίου Γεωργίου αποκαταστάθηκε το 2015⁷⁸, με ευρωπαϊκή χρηματοδότηση. Εκατέρωθεν του ναού, βρίσκεται η παλιά

⁷⁷ Ο Άγιος Νικόλαος ο Φτωχός και η Αγία Τριάδα αποτελούν τους ορθόδοξους ναούς της Άνω Σύρου

⁷⁸ Κεντρικοί μελετητές: Ιωσήφ Στεφάνου, Σμαράγδα Πετράτου-Φραγκιαδάκη, Μιχαήλ Προβελέγγιος

μονή Ιησουιτών, που έχει αποκατασταθεί και χρησιμοποιείται όλο το χρόνο, σαν χώρος φιλοξενίας, ενώ διασκορπισμένοι σε όλο τον οικισμό, βρίσκονται και οι υπόλοιποι ναοί. Πλήθος κειμηλίων , θυραίων εκκλησιαστικών σκευών και το εκκλησιαστικό όργανο του ναού, με μοναδική παγκόσμια αξία.



Εικόνα 5.132. Οι Εκκλησίες του οικισμού, όπως αρθρώνονται στο λόφο της Άνω Σύρου
Πηγή: Ι. Στεφάνου

Στο μέσο του οικισμού είναι η «Μονή Καπουτσίνων», που διαθέτει χώρο φιλοξενίας, βιβλιοθήκη, πλήθος κειμηλίων και αρχαιακό εκκλησιαστικό υλικό (ξένη βιβλιογραφία στην Ιταλική και Λατινική γλώσσα) , με εσωτερικό κήπο. Η μονή διατηρείται σε άριστη κατάσταση και χρησιμοποιείται καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου, ενώ είναι προσβάσιμη, μόνο με είσοδο από το πόρτα που χωροθετείται στο εκτενές στεγάδι, δίπλα από το ναό του Άγιου Ιωάννη, σε κεντρικό σημείο του οικισμού. Αποτελεί και τον μητροπολιτικό ναό των Καπουτσίνων, σε πολύ καλή κατάσταση του κελύφους της. Συνδέεται με αρκετές εκδηλώσεις (λιτανείες, τελετουργίες) σε μικρότερο από τον άγιο Γεώργιο βαθμό, αλλά σημαντικό για τον οικισμό.

Για την ευκολία , τα εκτενή τους στοιχεία παρουσιάζονται σε πίνακα , για την ευκολία ανάγνωσης και άντλησης στοιχείων και πληροφοριών (Κριτσίνης, 2008). Όλοι οι ναοί έχουν αποκατασταθεί και διατηρούνται σε άριστη κατάσταση (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής) , ενώ χρησιμοποιούνται περιοδικά με τέλεση λειτουργιών, κυρίως πανηγυρικών, με τους μικρότερους ναούς να αρκούνται σε μικρή ποσότητα εκκλησιαστικών αντικειμένων.

Πίνακας 5.11. Ιεροί Χώροι-Εκκλησίες

ΕΚΚΛΗΣΙΑ	ΕΤΟΣ	ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ	ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΣΗ- ΜΕΡΙΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑ- ΣΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΕ- ΛΕΤΟΥΡΓΙΩΝ	ΒΑΘΜΟΣ ΜΟΝΑΔΙ- ΚΟΤΗΤΑΣ
Άγιος Γε- ώργιος	1832-1834	<p>Τρίκλιτη βασιλική με δύο σειρές μαρμάρινων κίωνων. Φέρει μαρμάρινο δάπεδο Τήνιου γλύπτη.</p> <p>Όλος ο εσωτερικός διάκοσμος δημιουργήθηκε από έναν Ιταλό λεπτοργό, τον Vianello Giuseppe. Οι πίνακες του ναού είναι γνωστών ζωγράφων της εποχής, όπως η “Καρδιά του Ιησού” είναι του Gagliardi, ενός μεγάλου ζωγράφου του 19ου αιώνα. Ο ναός φέρει το Βαπτιστήριο, το οποίο είναι και το αρχαιότερο στοιχείο ολόκληρου του Συγκροτήματος (1703 Σχολή, καμπαναριό και το Επισκοπικό Μέγαρο</p>	<p>Δεν υπάρχουν σαφείς πληροφορίες για το πότε ανοικοδομήθηκε ο ναός. Μέχρι το 17^ο αιώνα επρόκειτο για ένα ταπεινό ξωκλήσι. Η πρώτη επισκευή του τότε ναού έγινε το 1200. Το 1589 έγινε η πρώτη διερεύνηση του ναού. Το 1617 κάηκαν όλα τα παλιά αρχεία του ναού, ενώ σήμερα έχουν πλέον ψηφιοποιηθεί. Από το 1834 και μετά, ο Ναός είχε υποστεί σημαντικές αλλοιώσεις. Ο ναός αποκαταστάθηκε με χρηματοδότηση μέσω του ΕΣΠΑ 2007-2013, από τον κύριο Ιωσήφ Στεφάνου το 2015.</p> <p>Η ερειπωμένη κατοικία, όμορα του ναού, εντάχθηκε στον προϋπολογισμό ώστε να γίνει ένα Κέντρο Έρευνας της Καθολικής Εκκλησίας επάνω σε θέματα Συριανού Πολιτισμού.</p>	Πάνω από 15 εκδηλώσεις	Κτήριο με διεθνή ανάπτυξη που είναι σημαντικό για το τόπο και έχει συνδέσεις και με άλλους ιερούς χώρους της χώρας ή του εξωτερικού
Άγιος Ιωάν- νης	1635	<p>Η Μονή των Καπουτσίνων, που ανήκει ο Άγιος Ιωάννης χτίστηκε το 1635 από τον βασιλιά Λουδοβίκο ΙΓ΄ της Γαλλίας . Το 1852 η Μονή πήρε τη σημερινή της μορφή. Στα υπόγεια του ναού υπάρχουν κρύπτες, που χρησίμευαν ως καταφύγιο στις επιδρομές των πειρατών. Ακόμη, στην κρύπτη ,τη «Κατακούμπα», φιλοξενούνται από το 1896 οστά και επιτύμβιες πλάκες παλαιών οικογενειών της Άνω Σύρου. Εκεί γίνονταν και οι νεκρώσιμες ακολουθίες. Η μονή δια-</p>	<p>Αποτελούσε το δεύτερο και αρχαιότερο ναό μετά τον Άγιο Γεώργιο. Το 1635 μετέβηκαν στην μονή το τάγμα των Καπουτσίνων και έγινε μια εκτεταμένη επισκευή της. Η δεύτερη επισκευή του ναού έγινε το 1680. Στον Άγιο Ιωάννη έδρευαν πολλές θρησκευτικές οργανώσεις όπως αυτή, της Καρδίας της Παναγίας. Στην αυλή της Μονής , την Πλάζα, συνεδρίαζαν οι δημογέροντες του νησιού και γινόταν οι συναθροίσεις του κοινού, τα χρόνια της επανάστασης. Στη σημερινή εποχή ο</p>	Πάνω από 15 εκδηλώσεις	Κτήριο με διεθνή ανάπτυξη που είναι σημαντικό για το τόπο και έχει συνδέσεις και με άλλους ιερούς χώρους της χώρας ή του εξωτερικού

		θέτει βιβλιοθήκη, αποτε- λούμενη από 6000 πα- λαιά βιβλία και χειρό- γραφα.	ναός φέρει φθορές και χρήζει αποκατάστασης.		
Παναγία Καρμήλου	1640	Πρόκειται για ένα μονό- κλιτο ναίδριο με επίπεδη στέγη. Έχει μήκος 60 πό- δια και εύρος στο μέσο του ναού 20 πόδια. Το πάτωμα αποτελείται από ενιαία πέτρα διαστάσεων 7,5*3 πόδια. Οι εικόνες της μεταφέρθηκαν το 1754 από την Ιταλία, ενώ την ίδια χρονιά από τους Ιησουίτες Roxas και Gagliardi κατασκευά- στηκε το ένα από τα δυο πλάγια κλίτη. Το 1902 ο ηγούμενος Romano κατασκεύασε το σκευοφυλάκιο, τον τρούλο , το νέο κωδωνο- στάσιο, ενώ καλλιμάρ- μαρος ναός μεταφέρθηκε από τη Σικελία. Το 1824 κατασκευά- στηκε από τον Τηνιακό μάστορα Χατζή Σήμο η ολομάρμαρη πρόσοψη του ναού.	Παλαιότερα έγγραφα την ονομάζα ως «Αγγελοχαι- ρέτιστη» και «Θεοτόκος» . Το 1700 μετονομαστηκε σε «Παναγία Καρμήλου». Το 1744 παραχωρήθηκε στη Μονή Ιησουιτών. Στην εκκλησία φιλοξε- νούνταν πολλά τάγματα, όπως της Νεολαίας του Α. Αλοϋσίου, του Καλού Θανάτου κ.α.	1-5 εκδηλώσεις που συνδέονται με το συγκεκριμένο κτή- ριο	Κτήριο με τοπική ανά- πτυξη, που προβάλλεται στον τόπο
Κιουρά της Πλάκας	1686		Γύρω από την Κιουρά της Πλάκας χτίστηκαν 16 ναί- δρια, που είχαν χρήση τα- φής κληρικών και προκρί- των.	1-5 εκδηλώσεις που συνδέονται με το συγκεκριμένο κτή- ριο	Κτήριο με τοπική ανά- πτυξη, που προβάλλεται στον τόπο
Κιουρά του Κάρλου		Πρόκειται για ένα μονό- κλιτο μικρό ναό σκεπα- σμένο με πλάκες. Η με- γάλη εικόνα του Γενέ- σιου της Θεοτόκου είναι λαϊκής εμπνεύσεως και αναπαριστά την Αγία Άννα κλινήρη. Έχει δια- στάσεις 27*7 πόδια, ενώ το δάπεδο είναι από χώμα. Από το 1639-1652 χρησίμευε σαν καθεδρι- κός της Σύρου	Αποτελούσε ιδιοκτησία του Κάρουλου Σιγάλα (ε- ξού και Κιουρά του Κάρ- λου). Επισκευάστηκε το 1686 με δαπάνη του επι- σκόπου Άνδρου, όπως α- ναφέρεται και στην εντοι- χισμένη, πάνω από την εί- σοδο, επιγραφή.	1-5 εκδηλώσεις που συνδέονται με το συγκεκριμένο κτή- ριο	Κτήριο με τοπική ανά- πτυξη, που προβάλλεται στον τόπο
Άγιος Α- ντώνιος	1652	Το 1652 οι διαστάσεις του ναού είναι 27,5*10	Το 1886 ανοικοδομήθηκε με την συνδρομή των ιε- ρέων Παλαιολόγου, Δα- λέζιου και των λαϊκών	1-5 εκδηλώσεις που συνδέονται με το	Κτήριο με τοπική ανά- πτυξη, που προβάλλεται στον τόπο

		πόδια. Το ιερό πλαισιωνόταν με κόγχη, ενώ το δάπεδο ήταν χωμάτινο.	Σαλάχα και Βουτσίνου. Στα χρόνια της Τουρκοκρατίας χρησίμευε σαν σχολείο με δασκάλους αρχικά τους ιερείς και μετά το 1744 τους Ιησουίτες.	συγκεκριμένο κτήριο	
Άγιος Σεβαστιανός	1728	Το εξωκκλήσι του «Σα Μπαστιά» οικοδομήθηκε στη θέση «Ακουμπήστρα» . Πρόκειται για μονόκλιτη μετά τρούλου βασιλική. Οι εικόνες του ναού φέρουν χρονολογία 1884. Το 1829 ο ναός διευρύνθηκε στη σημερινή του μορφή, με κατασκευή δυο πτερύγων. Το καμπαναριό του ναού κτίστηκε το 1842, δαπάνη πιστών.	Από το 1845 ιδρύθηκε στο ναό η αδελφότητα του «Πολυτιμοτάτου Αίματος Ι.Χ.». Το 1971 κατασκευάστηκε στο ναό, 300 θέσεων ενοριακή αίθουσα. Το 1986 καθορίστηκαν τα νέα όρια του ναού (ίδρυση ημερομηνίας Αγίου Ιακώβου), ενώ η τελευταία γενική επισκευή έγινε το 1990.	1-5 εκδηλώσεις που συνδέονται με το συγκεκριμένο κτήριο	Κτήριο με τοπική ανάπτυξη, που προβάλλεται στον τόπο
Άγιος Νικόλαος	1590	Μονόκλιτη βασιλική , διαστάσεων 10*4 μ., με δίκλιτη στέγη .Φέρει ψηλό πέτρινο καμπαναριό, που δεσπόζει στον οικισμό. Το 1961, ο ναός διευρύνθηκε κατά 4*5μ. και ανακαινίστηκε . Το 1763 πραγματοποιήθηκε η δεύτερη ανακαίνιση.	Είναι η παλαιότερη ορθόδοξη εκκλησία που σώζεται στη Σύρο. Στη διάρκεια των επισκευών βρέθηκαν παλιοί τάφοι.	1-5 εκδηλώσεις που συνδέονται με το συγκεκριμένο κτήριο	Κτήριο με τοπική ανάπτυξη, που προβάλλεται στον τόπο
Αγία Τριάδα	1950	Είναι Βυζαντινού ρυθμού με τρούλο, και φέρει κελιά και μεγάλο περίβολο. Ανήκε αρχικά στην οικογένεια Βαΐκου. Ανακαινίστηκε το 1694, με προσφορές Ορθόδοξων και Καθολικών.		1-5 εκδηλώσεις που συνδέονται με το συγκεκριμένο κτήριο	Κτήριο με τοπική ανάπτυξη, που προβάλλεται στον τόπο

Πηγή: (Ρούσσος-Μηλιδώνης, 2007) **Ιδία επεξεργασία**

5.12 Τα τοπία της Άνω Σύρου

Το παρόν κεφάλαιο, συνδέεται άμεσα με την φυσιογνωμία , τη μοναδικότητα ενός τόπου, η οποία εκφράζεται μέσα από το τοπίο του, την ‘συνολική του εικόνα’, όπως αυτή γίνεται αντιληπτή μέσα από τις πέντε αισθήσεις, την όραση, την ακοή, την αφή, την όσφρηση και τη γεύση (Στεφάνου , 2000). Τα «μέσω των αισθήσεων» τοπία του οικισμού (ακουστικό, οσμητικό, απτικό κλπ.), που αναλύονται, ακολούθως, διεξοδικά, δημιουργούνται και εμπλουτίζονται διαχρονικά για τους οικισμούς, σαν μια επιπλέον έκφραση της μοναδιαίας τους ταυτότητας. Τα τοπία συχνά συμπλέκονται,

καθώς τα ερεθίσματα ενός τόπου, λαμβάνονται με πλέον της μιας αίσθησης. Είναι, ουσιαστικά, συνδεδεμένα ταυτοχρόνως με άυλους και υλικούς πόρους, σε έκφραση άυλη, καθώς γίνονται αντιληπτά από τις αισθήσεις. Η έρευνα, λοιπόν, για το κεφάλαιο αυτό είναι ένα κράμα βιβλιογραφικής και επιτόπιας έρευνας. Όσον αφορά το διαχωρισμό τους, καθώς συχνά υπάρχει συνύπαρξη, θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι το οπτικό τοπίο συλλαμβάνει και εντυπώνει όλα τα υπόλοιπα τοπία, με μια διαφορετική έκφραση τους, π.χ. ένα φαγητό μπορεί να γίνει ορατό με το μάτι, μα αξιολογείται ακόμη με βάση την μυρωδιά του, τη γεύση του κλπ. Η συμπλοκή των πέντε αισθήσεων είναι εμφανής, για αυτό και συχνά τα τοπία αυτά, κατά την περιγραφή τους στο κεφάλαιο, θα εμφανίζουν παρόμοιες αναφορές. Επιλέχθηκε να εισαχθούν στο σύστημα ανα αίσθηση και όχι με εκτενή περιγραφή (δηλαδή ηχητικό τοπίο και όχι ρεμπέτικη μουσική), για την επίτευξη της όσο το δυνατόν αντικειμενικότερης αξιολόγησής τους.

1. Απτικό τοπίο

Το «**απτικό τοπίο**» του οικισμού, το τοπίο δηλαδή της αφής, απαντά αρχικά στο *φως του ήλιου* και τον *παλλόμενο αέρα* στα σοκάκια του οικισμού, που αντιλαμβάνεται ο άνθρωπος κατά την είσοδο του στο δαιδαλώδες αστικό περιβάλλον του οικισμού. Το απτικό τοπίο φέρει έναν ικανοποιητικό βαθμό αισθητικής απόδοσης υλικών και άυλων κοινότυπων για τον τόπο πολιτιστικών πόρων) Είναι ένα από τα σημαντικότερα τοπία του οικισμού, καθώς το ελληνικό φως και ο αέρας, διαχρονικά διαχέονταν στα σοκάκια με τους σαρδελωτούς σοβάδες και τους βράχους και στα σπίτια, μέσα από τις φιλόξενες πόρτες και το ημι-ανοιγόμενο τμήμα τους. Η αίσθηση του σαρδελωτού σοβά, που αντανάκλασε μέρος του φωτός του ήλιου και απέδιδε ένα «ανεκτό» και «εύληπτο» απτικό τοπίο, σταδιακά χάθηκε με την λείανση των επιφανειών. Το απτικό τοπίο είναι ιδιαίτερος σημαντικό, διότι το φως αναδεικνύει τη φυσιογνωμία του τόπου, δηλαδή τις κύριες μορφές του, αλλά και την ίδια του τη μορφή, καθώς έχει ιδιαίτερο μορφολογικό και αισθητικό ενδιαφέρον που διαμορφώνει την ταυτότητα του τόπου, αλλά είναι κοινότυπο. Άλλωστε το φως των Κυκλάδων, όπως προαναφέρθηκε, είναι πέραν της Σύρου ιδιαίτερα σημαντικό⁷⁹. Ακόμη το απτικό της τοπίο συνδέεται με το μύθο του Απόλλωνα, ενώ κάποιοι μύθοι έχουν συνδεθεί και με τον αέρα, ο οποίος ιστορικά αποτελεί την πηγή αερισμού και «αναπνοής» του οικισμού (έως 5 εγγραφές). Στη σημερινή εποχή, η φραγή των ανοιγμάτων των σπιτιών με αλουμιενένιες πόρτες προκάλεσε σε μεγάλο βαθμό, απώλεια του τοπίου και αντικατάσταση με ένα μουχλιασμένο-εκτυφλωτικό, σε πολλά σημεία, τοπίο (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής). Ο αέρας παραμένει έντονος στον οικισμό, αν και η φραγή δημοσίων χώρων και οι εξωτερικές εγκαταστάσεις αποκόπτουν συχνά την πορεία του.

⁷⁹ Υποκεφάλαιο 4.3.2 «Γαλάζιες-Κυανές επιφάνειες»

2. Οσμητικό τοπίο και 3. Γευστικό τοπίο

Το ίδιο σημαντικό είναι και το «*οσμητικό τοπίο*» του οικισμού. Οι ευχάριστες μυρωδιές του βασιλικού ή του γιασεμιού, οι δυσάρεστες των ερειπίων–σκουπιδότοπων, συνθέτουν παράλληλα με το «*γευστικό τοπίο*» της επάνω–συριανής κουζίνας και διαμορφώνουν μια ξεχωριστή οσμητική ή γευστική πραγματικότητα ,ένα οσμητικό ή γευστικό τοπίο, όχι μόνο αναγνωρίσιμο, αλλά ιδιαίτερα επιθυμητό, σε βαθμό που αυτά να συναγωνίζονται επάξια σε νοσταλγία τις όποιες οπτικές, ακουστικές ή άλλες εντυπώσεις, οι οποίες παραμένουν έως σήμερα , με μικρό βαθμό αισθητικής με απόδοσης υλικών πολιτιστικών πόρων (Λινάκη,2016). Στο οσμητικό τοπίο συναντά κανείς τις *βουκαμβίλιες, τα Γεράνια , το νυχτολούλουδο ,την αμπαρόριζα και το αγιόκλημα και περιμετρικές κληματαριές*, τόσο στην περίμετρο του οικισμού, όσο και στα βουνά. Τα τοπία αυτά είναι αρκετά σημαντικά για τον ίδιο τον οικισμό και την φυσιογνωμία του, αν και σχετικά κοινότυπα για νησιωτικούς και μη οικισμούς. Η άποψη αυτή ενισχύεται από το γεγονός ότι δεν εμφανίζεται κάποιο ιδιαίτερο είδος πανίδας ή χλωρίδας. Ωστόσο , τοπιακά , οι εσωτερικές βουκαμβίλιες και οι περιοδικές μυρωδιές (κουλουράκια Ανάστασης) , ενισχύουν το χρώμα, την στιγμή και την εικόνα του οικισμού. Ιστορικά και μυθολογικά, συνδέονται κυρίως με τις μυρωδιές/γεύσεις των παραδοσιακών ανα γιορτή γευμάτων και εδεσμάτων (1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας για το γευστικό και το οσμητικό τοπίο αντίστοιχα). Τα τοπία αυτά έχουν μικρό μορφολογικό και αισθητικό ενδιαφέρον που διαμορφώνει τμήμα της ταυτότητας του τόπου

Στη σημερινή εποχή το γευστικό- οσμητικό τοπίο έχει αντικατασταθεί από τις μυρωδιές των ταβερνών τους θερινούς μήνες και από την περιοδική μυρωδιά σπιτικού φαγητού, καθώς ο οικισμός έχει εγκαταλειφθεί σε επίπεδο κατοικιών (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής). Την ίδια διαχρονική επίδραση απώλειας έχει και το οσμητικό τοπίο , καθώς υπάρχει μικρή διατήρηση της βιοποικιλότητας των παλαιότερων ειδών του (αμπαρόριζα, βουκαμβίλιες).

4. Ηχητικό τοπίο

Το «*ηχοτοπίο*» του οικισμού απαντά στην ιδιαίτερη *υψηλόφωνη γλώσσα* που διαχέεται και ακούγεται, πάνω από τον άνεμο, στη *λαϊκή μουσική παράδοση* , μέσα από το πλήθος λαϊκών και ρεμπέτικων τραγουδιών , όπως αυτά δημιουργήθηκαν με άξονα το Μάρκο Βαμβακάρη ως τους *λατινικούς ψαλμούς* και την *ομαδική προσευχή των Καθολικών*. Η *λατινική προφορά, τα τραγούδια οι φωνές, τα γέλια*, αλλά και η *καμπάνα* ήταν νοσηματοδότες του χαρμόσυνου, λυπητερού και ελπιδοφόρου μηνύματος για τον οικισμό της Χώρας. Το ηχοτοπίο του οικισμού είναι συνυφασμένο με δυο μοναδικές εγγραφές, το καθολικό δόγμα και το Μάρκο Βαμβακάρη, με πλήθος ιστοριών, μύθων και κυρίως με τις εγγραφές αυτές να διαμορφώνουν την ιστορική διαχρονική φυσιογνωμία του οικισμού

, την καθημερινή ζωή και την μοναδική ιδιαίτερη ταυτότητα που φέρει, μέσα από τη μνήμη, την παράδοση και την ιστορική συνέχεια (16-20 στοιχεία που διαμορφώνουν το συγκεκριμένο τοπίο) . Φέρουν μια ξεχωριστή αισθητική με πλήθος μοναδικών για τον τόπο άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων, με ξεχωριστό-μοναδικό μορφολογικό και αισθητικό ενδιαφέρον που διαμορφώνει την ταυτότητα του τόπου. Στη σημερινή εποχή, με την εποχιακή ερήμωση του οικισμού, το ηχοτοπίο της καθημερινής ζωής (γέλια, άνθρωποι, ντοπιολαλιά) έχει εξασθενήσει και είναι κυρίως εμφανές κατά την θερινή περιοδική κατοίκηση του οικισμού, αλλά έχει διατηρηθεί μεγάλο τμήμα της αρχικής τους μορφής (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής). Έντονο παραμένει το ηχοτοπίο της λαϊκής μουσικής , από τις ταβέρνες του οικισμού, κατά τους θερινούς μήνες. Το τοπίο αυτό ενισχύεται μέσα από τις μικρές συναυλίες, σε διάφορα σημεία του οικισμού και το «Φεστιβάλ Ρεμπέτικου», που έχει εδραιωθεί τα τελευταία χρόνια. Τέλος, η αγορά πολλών κατοικιών από «μη ντόπιους» κατοίκους, έχει απομειώσει την ντοπιολαλιά και την καθολική εκκλησιαστική παράδοση, η οποία όμως σε μεγάλο βαθμό διατηρείται και κληρονομείται στις επόμενες γενιές, από τους γηγενείς κατοίκους του οικισμού, φέροντας έως 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας, συμφώνως των αντίστοιχων κεφαλαίων.

5. Οπτικό τοπίο

Τέλος, το «**οπτικό τοπίο**» του οικισμού , συγκεράζει όλα τα παραπάνω, αλλά είναι κάτι περισσότερο από αυτά. Το οπτικό τοπίο, με ξεχωριστό-μοναδικό μορφολογικό και αισθητικό ενδιαφέρον που διαμορφώνει την ταυτότητα του τόπου, αφορά τον *κωνικό λόφο, με τον Άγιο Γεώργιο στην κορυφή αυτού, την συγκυριαρχία εκκλησιαστικών και κοσμικών κτηρίων σε όψη και κάτοψη* , που φανερώνει τον ιστορικά κυρίαρχο ρόλο της καθολικής εκκλησίας , την σταδιακή ιεράρχηση κελυφών και δικτύων , τα διαδοχικά στεγάδια και αδιέξοδα κλπ. (πάνω από 15 εγγραφές), που αποκτούν διαφορετική νοηματοδότηση για επισκέπτη και κάτοικο αποδίδοντας μια ξεχωριστή αισθητική με πλήθος μοναδικών για τον τόπο άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων. Αποτελεί το κυρίαρχο αισθητηριακά τοπίο, το κύριο της φυσιογνωμίας, το άμεσα ορατό με μεγάλο βαθμό διατήρησης της αρχικής του μορφής (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής) . Αυτό που δίνει τις μορφές, την ιστορική συνέχεια, που κτίζει και δομεί το μύθο και το λόγο της Άνω Σύρου, με μοναδική εγγραφή για τη Σύρο, με πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας να αναφέρονται σε στοιχεία του οπτικού τοπίου. Σχετικά κοινότυπο για τους μεσαιωνικούς οικισμούς, μα σημαντικό και μοναδικό για το νησί εκτός και εντός οικισμού (Στεφάνου,2012).

5.13 Τέχνες

Εικαστικές τέχνες

1. Ζωγραφικός και γλυπτικός διάκοσμος εκκλησιών

Η κύρια ζωγραφική και γλυπτική τέχνη, συναντάται εντός των εκκλησιαστικών κτισμάτων του οικισμού, ήδη από τον 16^ο αιώνα και μέσα από το **ζωγραφικό διάκοσμο και τα αγάλματα των Αγίων** και διατηρείται σε άριστη κατάσταση, πλήρως διατηρημένα (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής), χάρις των αποκαταστάσεων που έχουν πραγματοποιηθεί. Υπάρχει μικρή καταγραφή σε κατάλογους, αλλά όχι ψηφιοποίηση τους. Συνδέονται άμεσα με την ιστορία και την παράδοση του τόπου (1-5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας), αλλά είναι μέτριας σημαντικότητας, καθώς αφορούν έργα με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που όμως έχουν τοπική αξία, με ορισμένα στοιχεία τους ξεχωρίζουν (π.χ. γλυπτικός διάκοσμος Παναγίας Καρμήλου), ενώ στην πλειονότητα τους είναι κοινότυπα.

2. Νεότεροι ζωγράφοι

Βιβλιογραφικά, αναφορικά με τις εικαστικές τέχνες εντός του οικισμού, δεν εντοπίζονται πηγές. Μέσα από την επιτόπια συλλογή στοιχείων, κυρίως εντός του οικισμού, καταγράφονται διαχρονικά **τρεις σημαντικοί ζωγράφοι**, οι:

1. Τζινιόλι Μ., ο οποίος φιλοτεχνεί και το πορτραίτο του Μάρκου Βαμβακάρη
2. Καλέγιας Α., που κυρίως φιλοτεχνεί τις προτομές προσωπικοτήτων που αναφέρθηκαν στον αστικό εξοπλισμό, της Άνω Σύρου, αλλά και ζωγραφικά έργα (τοπία κλπ) που εικονίζουν τον οικισμό
3. Δάσκου Κ., με ζωγραφικό σύγχρονο έργο, μέρους του οποίου αφορά την Άνω Σύρο.

Τα έργα τους είναι δημιουργήματα του 20^{ου} αιώνα (1960-1989) και διατηρούνται σε πολύ καλή κατάσταση (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής). Η θεματολογία και η μορφή τους, παρουσιάζουν ομοιότητες με άλλα έργα τέχνης του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, αλλά ξεχωρίζουν. Οι καταγραφές τους έγιναν μέσω προφορικών μαρτυριών και δεν υπάρχει καμία καταγραφή και ψηφιοποίησή τους. Συνδέονται με την ιστορία και την παράδοση του τόπου καθώς αναφέρονται στο δίπλο του οικισμού «Τοπίο-Μάρκος Βαμβακάρης». Αν και έχουν ορισμένη αξία για την Άνω Σύρο, συνολικά είναι μέτριας σημαντικότητας, κυρίως λόγω και της απουσίας ιστορικών και λαογραφικών πηγών, ώστε να γνωρίζουμε το συνολικό αριθμό τους.

Μουσική⁸⁰

Ένα από τα κύρια τοπία που κυριαρχούν στον οικισμό, όπως εκτενώς αναφέρθηκε, είναι το ηχητικό τοπίο. Η ύπαρξη του καθολικού κλήρου και η ανάδυση του Ρεμπέτικου , δημιούργησαν τις δυο κύριες εκφράσεις μουσικής ,την εκκλησιαστική και την λαϊκή μουσική, αντίστοιχα.

3. Εκκλησιαστική μουσική

Η εκκλησιαστική μουσική αφορά τους ύμνους της καθολικής και ορθόδοξης εκκλησίας , αλλά και τις χορωδίες που ακόμη υπάρχουν στον οικισμό και ψάλλουν καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, τα οποία γράφτηκαν με την ανάδυση του καθολικού δόγματος στον Ελλαδικό χώρο και για την Άνω Σύρο χρονολογούνται από τον 16^ο και 17^ο αιώνα και την οριστική κυριαρχία της καθολική πίστης στον οικισμό και αφορούν έργα με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που όμως έχει τοπική αξία. Η αξία τους για τον ίδιο τον οικισμό είναι ιδιαίτερος σημαντική, καθώς στοιχειοθετούν την φυσιογνωμική του οντότητα και την ιστορία του, ενώ λόγω της μικρής παρουσίας του καθολικού δόγματος στον Ελλαδικό χώρο, και διασώζονται σε ικανοποιητικό βαθμό (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής). Παρακάτω απεικονίζονται σε συνοπτικό πίνακα το είδος του τραγουδιού και η κατηγορία στην οποία εντάσσονται. Η συλλογή των δεδομένων έγινε από την διδακτορική διατριβή της κ. Φραντζή (Φραντζή, 2001). Τα άσματα διατηρούνται σε ικανοποιητικό βαθμό , καθώς έχουν σε μεγάλο βαθμό καταγραφεί και σε μικρότερο ψηφιοποιηθεί μέσα από τις καταγραφές του Μπάμπη Κουλούρα. Συνολικά εμφανίζουν ως 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας.

Πίνακας 5.12. Είδη Εκκλησιαστική μουσικής

Εκκλησιαστική μουσική	Κατηγορία
1. Τραγούδια του γάμου	Γάμος
2. Νεκρικά άσματα	Θάνατος
3. Άσματα λιτανειών	Λιτανείες
4. Άσματα για τον επιτάφιο	Μ. Εβδομάδα
5. Άσματα Χριστουγέννων	Χριστούγεννα
6. Προσευχές	Εκκλησιαστικά
7. Ύμνοι	Εκκλησιαστικά
8. Τραγούδια διάφορα	Κοινωνικές εκδηλώσεις

⁸⁰ Για λόγους τήρησης του συστήματος στην κατηγορία «Τέχνες» η αρίθμηση των πολιτιστικών στοιχείων των τεχνών (Μουσική, Κινηματογράφος κλπ) θα συνεχίσει από το 4 κλπ , συμφώνως των εγγραφών.

4. Θέατρο

Οι πληροφορίες του παρόντος κεφαλαίου, αντλήθηκαν προφορικά από τον κ. Ιωσήφ Στεφάνου, που έχουν συμμετάσχει αντίστοιχα στο χορό και την θεατρική παράδοση της Άνω Σύρου., καθώς δεν υπάρχει βιβλιογραφία. Η Άνω Σύρος διαθέτει μια μακρά παράδοση, στο θέατρο που ξεκινά τον 18^ο αιώνα μέσω των Ιησουϊτών, οι οποίοι ξεκινούν το θρησκευτικό θέατρο, με κοινότυπα έργα (σύμφωνα με προφορικές μαρτυρίες), καθώς δεν διατηρούνται. Ωστόσο διαχρονικά, ερασιτεχνικοί θίασοι των Συλλόγων και Αδελφοτήτων του οικισμού οργανώνουν θεατρικές παραστάσεις ποικίλης θεματολογίας, μέχρι σήμερα⁸¹. Η παρουσία του θεάτρου εντός του οικισμού, είναι μηδαμινή και διαλείπουσα, ενώ ενισχύεται με περιοδικές εκδηλώσεις θεάτρου στους πολιτιστικούς χώρους της Πιάτσας, κυρίως κατά τους θερινούς μήνες. Δεν έχει πραγματοποιηθεί καταγραφή και ψηφιοποίηση του αρχείου, ενώ καταγράφεται μια μικρή σύνδεση με την θρησκευτική ιστορία του οικισμού. Τέλος, δεν εντοπίζεται κάποια λαογραφική ή ιστορική πηγή.

Κινηματογράφος

5. Οι τοίχοι που τραγουδούν

Σε ένα κείμενο της Λουκρητίας Δούναβη, βασίζεται και η ταινία του Τεό Ρόμβου, με το όνομα : **«Οι τοίχοι που τραγουδούν»**, η οποία προσπάθησε να αποτυπώσει την διαχρονική πορεία , ζωή, στην Άνω Σύρο , σε ένα αφήγημα αφύπνισης και συνειδητοποίησης της αξίας του οικισμού, για κατοίκους και επισκέπτες και υπάρχει ελεύθερη δικαιωμάτων στο διαδίκτυο (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής) (Ρόμβος,2011) . Η ταινία γυρίστηκε το 1999 από την «Neaniko Plano - PHAOS FILM» και αφορά μια μοναδική για τον τόπο εγγραφή. Μέσα από την παρακολούθηση της ταινίας, γίνεται αντιληπτό, ότι πολλά πράγματα έχουν αλλάξει στον οικισμό από τότε : σπίτια, τρόποι ζωής , συννοικίες, γεγονός που δημιουργεί εναρωτήσεις, για το μέλλον και την πορεία του. Η ταινία αυτή, με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, έχει εθνική αξία , καθώς λειτουργεί σαν ενθύμηση, ενός αλλοτινού πεπερασμένου οικισμού, που διαρκώς γερνά , με συχνές αλλοιώσεις και παραβάσεις της μορφής του, με άμεσα σύνδεση με το μύθο και το λόγο του οικισμού τον οποίο περιγράφει, διατηρεί και αποδίδει στο μέλλον μέσα από την καταγραφή και ψηφιοποίηση του. Η ταινία αυτή κατάφερε να διασώσει μια εικόνα που χάνεται και να αποκρυσταλλώσει στο χρόνο μια έντονη παρουσία ανθρώπων, δράσεων, εθίμων, τρόπων ζωής κλπ., που συντελούν στην κατανόηση του οικισμού και ενισχύουν την παρούσα έρευνα, μέσα από τη δυνατότητα πιστοποίηση δεδομένων και πηγών. Είναι μοναδικής αξίας εντός και εκτός οικισμού.

⁸¹ Δεν εντοπίζεται ανάλογη βιβλιογραφία παραστάσεων

6. Αρχείο Μπάμπη Κουλούρα

Ο Μπάμπης Κουλούρας , κινηματογραφεί και καταγράφει με προσωπικό εξοπλισμό, από το 1984 ως σήμερα ,όλες τις εκδηλώσεις της Σύρου, έχοντας δημιουργήσει ένα μεγάλο αρχειακό δια-
χρονικό υλικό (πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας), μέσα από μαγνητοσκοπήσεις και
βίντεο (ποσοστό διατήρησης 81-100% αρχικής μορφής) . Μέχρι το οριστικό κλείσιμο το 2015 ,του
τηλεοπτικού σταθμού της Άνω Σύρου , οι μαγνητοσκοπήσεις του μεταδίδονται εκεί. Στη σημερινή
εποχή, έχει δημιουργήσει ένα εκτενές αρχειακό υλικό με πρωτότυπα έργα, με ιδιαίτερη θεματολογία
και μορφή, που έχουν εθνική αξία, και τα οποία προωθεί ,μέσα από το κανάλι του στο YouTube
(Κουλούρας), μεταφέροντας ανά την υφήλιο την λαογραφία, την ιστορία και την παράδοση της Σύ-
ρου. Η καταγραφή και ψηφιοποίηση των άυλων κυρίως πόρων του οικισμού, εκτός του αποθετηρίου,
συνδέεται με την ιστορία και το μύθο του και εμφανίζει και την διαχρονική μεταλλαγή των εθίμων,
την παύση ορισμένων, την πιθανή αλλοίωση ή διατήρησης τους. Επίσης, αποδίδει προσωπικότητες
που χάθηκαν, ανθρώπινο δυναμικό που υπήρχε στον οικισμό, αλλά και υλικούς πόρους (αλλοίωση
πολεοδομικής και αρχιτεκτονικής κληρονομιάς), αποδίδοντας ένα μοναδικής αξίας αρχείο. Στη πα-
ρούσα διατριβή το αρχειακό αυτό υλικό, συντέλεσε πολλαπλά για την πιστοποίηση δεδομένων και
τη συγγραφή κυρίως των κεφαλαίων της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς.

7. Συρτός-Μπάλος

Κατά τη διάρκεια της έρευνας δεν ανιχνεύθηκαν βιβλιογραφικές πηγές αναφορικά με το θέ-
ατρο και τους παραδοσιακούς χορούς της Άνω Σύρου. Ο εντοπισμός τους έγινε μετά από προφορική
επικοινωνία και καταγραφή με τον κ. Νίκο Σολδάτο. Ο κύριος χορός της «Άνω Σύρου» είναι ο **«συρ-
τός ή μπάλος»** που αποτελεί αποκριανό χορό στα 3 (με 8 πατήματα), στη διάρκεια του οποίου ο
καθένας μπορούσε να φτιάξει μια δική του ρίμα⁸². Οι χοροί αυτοί εμφανίζονται με μαρτυρίες ύπαρ-
ξης από την αρχαιότητα και είναι κοινότυποι και όμοιοι σε όλα τα νησιά. Ο χορός αυτός αποτελεί το
κοινότυπο παραδοσιακό χορό των νησιών, ενώ χορεύεται σαν τμήμα του προγράμματος χορευτικών
συλλόγων σε μικρό βαθμό (διατήρηση ποσοστό 0-29%). Εντός του οικισμού, δεν παρουσιάζονται
χορευτικές εκδηλώσεις. Διαχρονικά δεν έχει πραγματοποιηθεί οποιαδήποτε καταγραφή η ψηφιοποι-
ηση τους, ενώ δεν υπάρχει ευρύτερη σύνδεση με την ιστορία και την μυθολογία του τόπου (καμία
εγγραφή ιστορίας και λαογραφίας).

⁸² Ενδεικτική ρίμα: «Της μπροστινής της έπρεπε του τράγου το κουδούνι , να το φοράει Κυριακή να μοιάζει με γου-
ρούν»

8.Ρεμπέτικα τραγούδια

Η Ρεμπέτικη Μουσική αναδεικνύεται μέσα από τις μικρές αναπάντεχες συναυλίες στα μαγα-
ζιά και τα σοκάκια του οικισμού, μέσα από τη σχολή Ρεμπέτικου και κυρίως από το Φεστιβάλ Ρε-
μπέτικου που διοργανώνεται από το 2015 στη Σύρο και είναι αφιερωμένο στο «Μάρκο Βαμβακάρη»,
δίνοντας ένα ισχυρό παρελθόν-παρόν και μέλλον για τον οικισμό, με τη μέγιστη δυνατή σύνδεση με
την ιστορία, το μύθο και το λόγο, όπως αυτός αναδύεται από το ηχητικό τοπίο, την προσωπικότητα
του Μάρκου Βαμβακάρη και τις εκδηλώσεις συνέχειας και καθολικής διατήρησης (εντοπίζονται 30
εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας). Η κύρια χρονική περίοδος δημιουργίας τους ,απαντά από το
1930 και μετά, χρονολογία που εντοπίζεται από τα τραγούδια του Μάρκου Βαμβακάρη. Τα τραγού-
δια της Ρεμπέτικης μουσικής έργα, με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που έχει παγκόσμια αξία,
καθώς φέρουν το μέγιστο βαθμό μοναδικότητας εντός Σύρου, εκτός αυτής και εκτός Ελλαδικού χώ-
ρου, καθώς έχουν καταγραφεί, ψηφιοποιηθεί (βίντεο,οπτικοακουστικό υλικό) και ταξιδέψει ανα την
υφήλιο μέσα από τη φυσιογνωμία του Μάρκου Βαμβακάρη με πλήρη διατήρηση (ποσοστό 81-100%
αρχικής μορφής). Βιβλιογραφικά καταγράφονται τα ακόλουθα άσματα:

Πίνακας 5.13. Ρεμπέτικη μουσική και τραγούδια που καταγράφονται

Τίτλος τραγουδιού	Κατηγορία
1. Χώρα Βασίλισσα	Λαϊκό
2. Μάρκος, ο πολυτεχνίτης	Λαϊκό
3. Φραγκοσυριανή	Λαϊκό
4. Οι Απανωχωρίτες	Λαϊκό
5. Νεραΐδα Πανωσυριανή	Λαϊκό
6. Βορνάς	Λαϊκό
7. Ο Σαμπαστιάς	Λαϊκό
8. Καντάδα	Λαϊκό

Η μουσική και τα άσματα των δυο κατηγοριών παραμένουν ενεργά εντός και εκτός οικισμού,
λόγω της έντονης θρησκευτικής παρουσίας και ιεραρχικής δομής του κλήρου και της αξίας του Ρε-
μπέτικου , με τον κύριο εκφραστή του, το Μάρκο Βαμβακάρη. Η εκτενής καταγραφή και ψηφιοποι-
ηση τους, τα έχει διασώσει και συμβάλλει στην μετάδοση τους και εκτός του οικισμού της Άνω
Σύρου.

Λογοτεχνία-Ποίηση

Ο εντοπισμός των λογοτεχνικών και ποιητικών κειμένων έγινε είτε ομαδικά , είτε μεμονω-
μένα σε κείμενα . Παρακάτω επιλέχθηκε η ομαδοποίηση εγγραφής τους συνολικά σε δυο κατηγορίες:
λογοτεχνικά και ποιητικά κείμενα, για την εύκολη εισαγωγή τους στο σύστημα της καταγραφής.

9. Απανωσυριανές ποιήτριες

Στο τεύχος 17 του καταγράφονται στο περιοδικό των Συριανών Γραμμάτων, αναφέρονται
σύγχρονες Συριανές ποιήτριες (Βαρθαλίτης, 1991). Οι Απανω-Συριανές ποιήτριες που, χωρίς ψηφιο-
ποίηση και είναι:

1. Βουτσίνου - Πλαστουργού Κατερίνα
2. Ρούσσου Άννα
3. Πρίντεζη Καίτη
4. Πρίντεζη Τερέζα
5. Στεφάνου Ιουλία
6. Στεφάνου Δανάη

Πίνακας 5.14. Απανω-Συριανές ποιήτριες και τίτλοι ποιημάτων

Τίτλος	Ποιήτρια
1. Ο θεός εγκυμονεί κάθε σκοπό	Βουτσίνου Λένα
2. Θάυμα	Πρίντεζη Τερέζα
3. Σκοπός μιας ζωής	Πρίντεζη Τερέζα
4. Πρέπει να ξέρεις και να χάνεις	Πρίντεζη Καίτη
5. Καλοκαίρι	Στεφάνου Δανάη
6. Η καταιγίδα	Στεφάνου Δανάη
7. Ανώνυμο	Βουτσίνου - Πλαστουργού Κατερίνα
8. Ανώνυμο	Ρούσσου Άννα
9. Ανώνυμο	Στεφάνου Ιουλία

Εκτός των παλαιότερων κειμένων και η ύπαρξη νεότερων ποιητριών, αποδίδει ένα νέο παλμό
έκφρασης και δημιουργίας για τον οικισμό. Τα ποιήματα με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που
όμως έχει τοπική αξία, είναι δημιουργήματα του 20^{ου} αιώνα (από το 1990 και μετά), αποτελούν μια
νεότερη προσπάθεια απόδοσης της ιστορίας και της παράδοσης της Άνω Σύρου και έχουν καταγρα-
φεί, αλλά όχι ψηφιοποιηθεί. Διατηρούνται σε καλή κατάσταση (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής)
, λόγω της νεότερης παρουσίας τους, με ιδιαίτερο βαθμό μοναδικότητας και μοναδικής εγγραφής.

10. Λαϊκά ποιήματα

Βιβλιογραφικά, τα κύρια λογοτεχνικά/ποιητικά έργα φέρουν μια ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που όμως έχει τοπική αξία και εντοπίζονται, απλώς καταγεγραμμένα στα βιβλία του Στεφάνου με τίτλο «Κυκλαδικόν Ημερολόγιον» (Στεφάνου 1965 και Στεφάνου 1973) και στη ευρύτερη βιβλιογραφία (Φραντζή, 2001) είναι :

Πίνακας 5.15. και Τίτλοι ποιημάτων και ποιητών των λαϊκών ποιημάτων

Τίτλος	Ποιήτης
1. Για την Άνω Σύρο και για όλο το νησί	Αμπελάς
2. Ανώνυμο ⁸³	Μάρκος Βαμβακάρης
3. Ανώνυμο	Ιωάννου Μαραγκού ή Φάραλα
4. Ανώνυμο	Ιωσήφ Λαγκάδα
5. Ανώνυμο	Αυγουστίνος Παλαιολόγος
6. Ανώνυμο	Λούβαρης
7. Στο βράχο	Μπάσης Πάνος
8. Του Αγίου το παιδί	Στεφάνου Μιχαήλ
9. Το εκκλησάκι	Μπάσης Πάνος
10. Θα ξανάρθω	Δούναβη Λουκρητία

Δεν γνωρίζουμε την ακριβή ημερομηνία συγγραφής τους, αλλά προϋπάρχουν του 1950, όπου και εκδίδονται. Η βιβλιογραφική τους αναφορά και η καταγραφή τους, διέσωσε πλήθος αυτών και δημιούργησε ένα αποθετήριο για τον οικισμό της Άνω Σύρου (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής). Η λαογραφία, συμπλέκεται με την αφήγηση, τις αναφορικές νοσταλγικές περιγραφές των λογοτεχνικών κειμένων και την ιστορική πορεία του οικισμού, με το νήμα διαχωρισμού πραγματικών και μυθολογικών/πλασματικών δεδομένων, να χάνεται σε μια πορεία σύνδεσης άυλων και υλικών πόρων. Δυστυχώς δεν έχουν ψηφιοποιηθεί και είναι μοναδικής αξίας, λόγω της ισχνής παρουσίας τους σε βιβλιογραφικές αναφορές.

⁸³ Τα ανώνυμα ποιήματα βρίσκονται αναλυτικά καταγεγραμμένα στην αδημοσίευτη διατριβή της κ. Φραντζή

11. Λογοτεχνικά κείμενα

Το 1949 ο Κώστας Ουράνης , θα αναφερθεί στη Παλαιά Σύρο στο βιβλίο του «**Ταξίδια στην Ελλάδα**»⁸⁴ οπού όπως αναφέρει : «*Η Σύρος από την θάλασσα είναι σαν μία εξαίσια ακουαρέλλα! Δυο ψηλοί κωνικοί λόφοι, σκεπασμένοι από την ρίζα τους ως την κορφήν τους με άσπρα, ρόδινα και γαλάζια σπίτια, καθρεφτίζονται πάνω στα γαλήνια νερά*». Δεύτερη αναφορά γίνεται από τον Φώτιο Γιοφίλλη στις 22 Απριλίου 1947 στο περιοδικό «**Ελεύθερος κόσμος**»⁸⁵. Συγκεκριμένα γράφει :

*Απ' την άσπρη κορυφή, την Άνω Χώρα
Κι απ' την Ανάσταση κι ως το κιμάνι
τα πάντα την καρδιά μου έχουν γλυκάνει
γιατί ευγένεια ευωδιάζουν κάθε ώρα.
για αυτό τώρα για σένα κρούω τη λύρα
καινούργια και στερνή μου αγάπη Σύρα!*

Εν συνεχεία στο περιοδικό «**Σύρος**» αριθμ. 1-18, τον Αύγουστο του 1937 μέχρι τον Απρίλιο του 1939 , ο Κωστής Μπασιάς κάνει μια ηθογραφική περιγραφή των κατοίκων της υπαίθρου στα Φραγκοχώρια και την Άνω Σύρο (Άβούρης, 1965). Ο Α.Β. Ξανθιάς στις 14.10.1964 στην εφημερίδα «Καθολική» γράφει εντυπώσεις με τίτλο «**Περίπατοι στη Σύρα**». Στην ίδια εφημερίδα βρίσκεται και το άρθρο «Παλιά Σύρα», το οποίο υπογράφει ο Ανδρέας Λαιμός με τον τίτλο «**Αναμνήσεις ενός νοσταλγού**» . Τα έργα αυτά έχουν μια ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που όμως έχει τοπική αξία. Οι καταγραφές εντοπίζονται αποσπασματικά σε βιβλία και δεν έχουν μια συνολική καταγραφή και καθόλου ψηφιοποίηση. Συνδέονται άμεσα με την ιστορία και την παράδοση της Σύρου, με ιδιαίτερο βαθμό μοναδικότητας, λόγω της δυσκολίας εντοπισμού τους και της μοναδιαίας τους καταγραφής. Θεωρούμε ότι πλήθος βιβλιογραφικών αναφορών έχουν διαχρονικά χαθεί, ενώ η αποσπασματική καταγραφή τους δυσχεραίνει τον εντοπισμό τους (ποσοστό διατήρησης 51-80% αρχικής τους μορφής).

Πίνακας 5.16. Τίτλοι κειμένων και συγγραφέων Λογοτεχνικών κειμένων

Τίτλος	Συγγραφέας
Ταξίδια στην Ελλάδα	Ουράνης Κ.
Κείμενο στο περιοδικό Ελεύθερος κόσμος	Γιοφίλλης Σ.
Ηθογραφική περιγραφή στο περιοδικό Σύρος	Μπασιάς Κ.
Περίπατοι στη Σύρα	Α.Β. Ξανθιάς
Αναμνήσεις ενός νοσταλγού	Λαιμός Α.

⁸⁴ Εκδόσεις «Οι φίλοι του βιβλίου»

⁸⁵ Το ίδιο ποίημα δημοσιεύθηκε στο τεύχος 244 της εφημερίδα «Κυκλαδική» το 1947

5.14 Αντικείμενα κληρονομιάς

Κειμήλια

1. Θυραιοί

Ένα σημαντικό στοιχείο κληρονομιάς, λόγω της μοναδικότητας του είναι οι «Θυραιοί». Οι Θυραιοί αποτελούσαν τα σύμβολα των Επισκόπων ζωγραφισμένα ή σκαλισμένα σε μάρμαρο , που αντιπροσώπευαν στοιχεία της προσωπικότητας ή του μηνύματος που πρέσβευε την περίοδο εκλογής του κάθε Επίσκοπος και τοποθετούνταν εντός ή εκτός των ναών⁸⁶. Οι ζωγραφισμένοι Θυραιοί , με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που έχει παγκόσμια αξία , λόγω της μοναδικότητας της μορφής τους, συνήθως βρίσκονται εντός των ναών , επάνω από εσωτερικές θύρες. Οι Θυραιοί καθόριζαν τον τρόπο λειτουργίας του οικισμού, καθώς οι κάτοικοι είναι άμεσα συνδεδεμένοι με το καθολικό δόγμα και σε συνέχεια με τα μηνύματα των κύριων εκπροσώπων του. Στην Άνω Σύρο συναντά κανείς τον Θυραίο των Καπουτσίνων⁸⁷ (1631), τοποθετημένο στην κεντρική είσοδο του Αγίου Ιωάννη. Ακόμη, κατά τη διάρκεια αποκατάστασης του Αγίου Γεωργίου αποκαλύφθηκαν και αποκαταστάθηκαν/συντηρήθηκαν τέσσερις Θυραιοί Επισκόπων, που βρίσκονται πάνω από τις τέσσερις εσωτερικές θύρες εντός του ναού. Κατά την είσοδο στο ναό, από το στενό της Άνω Σύρου και πριν την κεντρική σκάλα που οδηγεί στο ναό, συναντά κανείς τον Θυραίο του «Μπλάνσις», σκαλισμένο σε μάρμαρο, που ήταν και ο βασικός κτήτορας του ναού. Όλοι οι Θυραιοί, που έχουν καταγραφεί στο τεύχος της αποκατάστασης του Ναού του Αγίου Γεωργίου (έως 5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας), βρίσκονται σε άριστη κατάσταση (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής) , λόγω της εκτεταμένης αποκατάστασης του ναού το 2015. Στην πορεία του χρόνου , χάθηκε πλήθος παλαιότερων Θυραιών, χωρίς να εντοπίζονται οι αντίστοιχες πηγές. Γνωρίζουμε την ύπαρξη τους από προφορικές μαρτυρίες.

Συλλογές, Αρχεία, Βιβλιοθήκες, εκθέματα μουσείων⁸⁸

2. Βιβλιοθήκη Ιησουϊτών Ελλάδας

Διαχρονικά , η παρουσία του τάγματος των Ιησουϊτών είναι άκρως σημαντική για την πορεία της Άνω Σύρου. Διαχωριζόμενη σε δυο φάσεις, την πρώτη μέχρι το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, που δρα στη Σύρο και την δεύτερη , από το Β' Παγκόσμιο έως σήμερα που μεταφέρεται στην Αθήνα, το κεφάλαιο αυτό προσπαθεί να αποδώσει μια μικρή χρονική περιγραφή της πορείας, με εστίαση στις εκδόσεις των Ιησουϊτών, μέσα από την αρχειοθέτηση μετά από επιτόπιες επισκέψεις και αναγνώσεις,

⁸⁶ Ακολουθούν την λογική των Παπικών θυρεών, που χρησιμοποιούνται ως σύμβολο της θητείας του, στον Παπικό Θρόνο

⁸⁷ Απεικονίζει ένα γυμνό χέρι και ένα χέρι με κομποσκίνι και ράσο, σύμβολα των Καπουτσίνων

⁸⁸ Για λόγους τήρησης του συστήματος στην κατηγορία «Αντικείμενα κληρονομιάς» η αρίθμηση των πολιτιστικών στοιχείων θα συνεχίσει από το 2 κλπ , συμφώνως των εγγραφών.

καθώς και προφορικές συζητήσεις στο αρχείο και τη Βιβλιοθήκη τους, στην οδό Μιχαήλ Βόδα 28, στην Αθήνα.



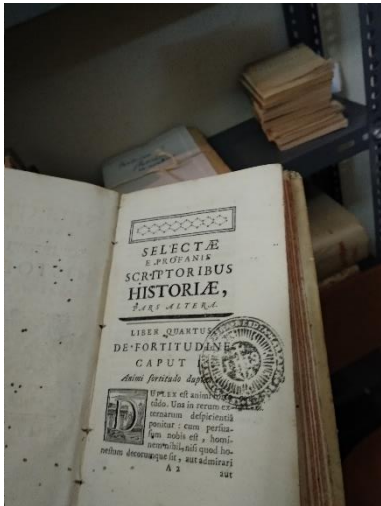
1



2



3



4



5



6

**Εικόνα 133. Εικόνες από το αρχείο της Βιβλιοθήκης Ιησουιτών (1.Βιβλία, 2. Αγγελιοφόρος, 3. Περιοδικά, 4. Εσωτερικό βιβλίου, 5. Περιοδικά, 6. Εφημερίδες
Πηγή: Προσωπικό αρχείο**

Την περίοδο του 1814 σε Σύρο και Τήνο επανιδρύεται το τάγμα των Ιησουιτών⁸⁹. Η Σύρος, θα παράξει διαχρονικά πλήθος έντυπων βιβλίων, περιοδικών και θα έχει έντονη τυπογραφική δράση, με έντυπες εκδόσεις τις οποίες αποστέλλει και εκτός της Σύρου, π.χ. στη Κωνσταντινούπολη, καθώς η Σύρος στο τέλος του 19^{ου} αιώνα και μέχρι τον Πρώτο Παγκόσμιο πόλεμο, παραμένει ένα ανθηρό κέντρο του Καθολικισμού με εκδόσεις και έντονες δραστηριότητες. Τα τυπογραφεία της εποχής,

⁸⁹ Τα χρονικά στοιχεία πορείας του αρχείου και της Βιβλιοθήκης, αντήθησαν μέσω προφορικής μαρτυρίας με τον π. Σεβαστιανό, ο οποίος είναι ο υπεύθυνος αρχείου και Βιβλιοθήκης.

στεγάζονται στην Ερμούπολη, αλλά εκδίδουν στα ίδια τυπογραφεία και τον καθολικό τύπο, με σημαντικότερους τυπογράφους τον Χαλαβαζή και τον Στεφάνου⁹⁰. Την περίοδο μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο (1914-1915), οι Ιησουίτες θα μεταφερθούν στην Αθήνα, ενώ στην Σύρο θα έχουν ελάχιστη τυπογραφική δραστηριότητα. Στην Αθήνα θα ξεκινήσει εκ νέου η δράση των Καθολικών εκδόσεων, από την ΕΚΝΕ (Ένωση Καθολικών Νέων Ελλάδος), με την ίδρυση το 1928 της εφημερίδας «Καθολική», η οποία συνεχίζει έως σήμερα. Λίγα χρόνια μετά, την διεύθυνση του Βυζαντινού καθολικού κλήρου αναλαμβάνει η καθολική εξουσία των Ουνιτών, με πρώτο επίσκοπο το Χαλαβαζή. Την περίοδο του 1930 παύει να είναι η Σύρος η κορυφή του καθολικισμού και γίνεται η Αθήνα ως το 1950 που ο καθολικισμός θα παρουσιάσει τη μεγαλύτερη πτώση στη Σύρο. Το 1964 γίνεται η μεταφορά του περιοδικού 'Αγγελιοφόρος' για το οποίο θα γίνει εκτενής αναφορά παρακάτω, η οποία σταδιακά θα δυναμώσει τη παρουσία των Ιησουϊτών. Το 1968, μια καινούργια ομάδα Ιησουϊτών, μετά την ολοκλήρωση των σπουδών τους, ξεκινά δραστηριότητα στην Ελλάδα, με νέο προγραμματισμό και κύρια δραστηριοποίηση στις διανοητικές εργασίες, πραγματοποιώντας τα ακόλουθα:

1. Ανάπτυξη του περιοδικού «Ανοιχτοί Ορίζοντες» (μετονομασία του περιοδικού «Αγγελιοφόρος»).
2. Σχηματισμός μεγάλης βιβλιοθήκης, όπου ξεκινά η μεταφορά των βιβλίων και του αρχείου από Σύρο και Τήνο (η οποία δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί).
3. Δημιουργία μορφωτικού κέντρου με στόχο τη διανοητική πρόοδο.

Τα αρχειακό αυτό υλικό, με πλέον των 50 καταγραφών ιστορίας και λαογραφίας, φέρει ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που έχει παγκόσμια αξία. Το υλικό που θα τοποθετηθεί εντός του συστήματος καταγραφής, αντλήθηκε από την επίσημη ιστοσελίδα⁹¹ της Βιβλιοθήκης των Ιησουϊτών Ελλάδας και αρχειοθετήθηκε με χρονολογική σειρά έκδοσης, στον κάτωθι πίνακα, μετά από επιτόπια έρευνα και συζήτηση με τους αρμοδίους του αρχείου και της Βιβλιοθήκης⁹². Επίσης η λίστα αυτή αντλήθηκε και σαν πεδίο βιβλιογραφικής έρευνας και τροφοδότησης των κεφαλαίων της διδακτορικής διατριβής. Ακολούθως δημιουργήθηκε αναλυτικός πίνακας των βιβλίων της Βιβλιοθήκης Ιησουϊτών που σχετίζονται με την Άνω Σύρο :

⁹⁰ Εκδίδει την εφημερίδα «Αυγή» στα 1920

⁹¹ <http://jesuits.mylibrary.gr/cgi-bin/koha/opac-search.pl?idc=callnum&q=939>

⁹² Ζητήθηκε η πιστοποίηση των εγγραφών που αφορούν την Άνω Σύρο και χρησιμοποιήθηκαν και όλες οι πηγές της συλλογής, ως βιβλιογραφία των κεφαλαίων της διατριβής.

Πίνακας 5.17. Βιβλία της Βιβλιοθήκης Ιησουιτών Ελλάδος που σχετίζονται με την Άνω Σύρο

Α/Α	Τίτλος	Συγγραφέας	Χρονολογία	Έκδοση	Θεματολογία
1.	Vita del venerabile monsignore Giovanni Andrea Carga di Sandaniele, vescovo e martire di Sira	Pinzani Francesco Luigi	1855	Sandaniele Tipografia Biasuttii	Θρησκευτικού περιεχομένου
2.	Ιστορία της Νήσου Σύρου από των αρχαιότατων χρόνων μέχρι των καθ' ημάς. (Επανέκδοση 1998 Επιμέλεια ΚΑΛΗΜΕΡΗ Χρήστου)	Αμπελάς Τιμολέων	1874	Πρίντζης Ρ., Ερμούπολις	Ιστορικά στοιχεία
3.	Συριανόν Ημερολόγιο 1922	Βελισάριος Φρέρης	1922	Σταθόπουλος, Σύρος	Λαογραφικά στοιχεία- Καθημερινότητα
4.	Μαντροκάθισμα, βουδομάντρες, θεμωνιά, μιτάτο. (Εκ του γεωργικού και ποιμενικού βίου των Συρίων)	Ζερλέντης Περικλής	1923	Φρέρη, Ερμούπολη	Αγροτική παραγωγή
5.	Κυκλαδικόν ημερολόγιον 1928 - Κοινωνικόν, φιλολογικόν, Ιστορικόν, Εγκυκλοπαιδικόν, Ηθωγραφικόν, Πατριδογραφικόν	Στεφάνου Πέτρος Μ.	1928	Στεφάνου, Σύρος	Λαογραφικά στοιχεία- Καθημερινότητα
6.	Το Πανόραμα της Σύρου	Μονογυιός Ευάγγελος	1933	Κήρυξ των Κυκλάδων, Σύρος	Ιστορικά στοιχεία
7.	Η Σύρος επί Τουρκοκρατίας (Τόμος 1ος)	Δρακάκης Ανδρέας	1948	Ερμούπολις	Ιστορικά στοιχεία (Αρχεία, Σύμφωνα, Αποφάσεις)
8.	ΚΥΚΛΑΔΙΚΑ - Β Το Ιστορικόν Αρχείον Κυκλάδων	Θωμόπουλος Ιωάννης	1949	Αθήνα	Ιστορικά στοιχεία (Αρχεία, Σύμφωνα, Αποφάσεις)
9.	Τα Συριανά. Τύποι και φυσιογνωμίες της Σύρας (Σειρά Α')	Κυπραίος Γεώργιος	1958	Αθήνα	Λαογραφικά στοιχεία- Καθημερινότητα
10.	Τα Συριανά. Τύποι και φυσιογνωμίες της Σύρας (Σειρά Β')	Κυπραίος Γεώργιος	1964	Αθήνα	Λαογραφικά στοιχεία- Καθημερινότητα
11.	Κυκλαδικόν ημερολόγιον (1965). Ιστορία, Λαογραφία, Λογοτεχνία,	Στεφάνου Μιχαήλ Π.	1965	Αθήνα	Λαογραφικά στοιχεία- Καθημερινότητα

	ηθογραφία, ποιήσεις, Πατριδογραφία, Έθιμα, Ήθη, Θρήλοι, Παραδόσεις, Ανέκδοτα, Επιστήμαι				
12.	Η Σύρος επί τουρκοκρατίας. (Τόμος Β') Η Δικαιοσύνη και το Δίκαιον (Ανάπτυπον εκ της Επετηρίδος της Εταιρείας Κυκλαδικών Μελετών - Τόμος ΣΤ').	Δρακάκης Ανδρέας	1967	Κυπραίου, Αθήνα	Ιστορικά στοιχεία (Αρχεία, Σύμφωνα, Αποφάσεις)
13.	Τα εξωκλήσια της Σύρου μαρτυρούν την ελληνική καταγωγή των καθολικών κατοίκων της	Σιγάλας Αντώνιος	1968	Αθήνα	Θρησκευτικού περιεχομένου
14.	Συριανές Σελίδες (Τόμος 1ος)	Στεφάνου Μιχαήλ Π.	1971	Αθήνα	Λαογραφικά στοιχεία
15.	Χαρακτηρισμός, αξιολόγησις και καθορισμός βαθμού προστασίας των Ιστορικο-παραδοσιακών οικισμών. (Ανάπτυπο από τα "Τεχνικά Χρονικά" τεύχος 8/1972). σσ.719-746	Στεφάνου Ιωσήφ	1972	Τεχνικά Χρονικά	Πολεοδομικά στοιχεία
16.	Συριανές Σελίδες (Τόμος 2ος)	Στεφάνου Μιχαήλ Π.	1973	Αθήνα	Λαογραφικά στοιχεία
17.	Μάρκος Βαμβακάρης (Αυτοβιογραφία)	Βέλλου-Καίλ Αγγέλα	1973	-	Αυτοβιογραφία
18.	Ιστορία της νήσου Σύρου	Φραγκίδης Κ. Ανδρέας	1975	Σύλλογος Συριανών Αθηνών Πειραιώς, Αθήνα	Ιστορικά στοιχεία
19.	Το Μοναστήρι της Παναγίας - Τα πρώτα χρόνια των Ιησουιτών στη Σύρο. (Εκθεση του 1788). LA LOMIA Fr.	Δάσκου Τερέζα	1981	ΚΕΟ, Αθήνα	Θρησκευτικού περιεχομένου
20.	Σύρος [Ελληνική παραδ. αρχιτεκτονική]	Καρτάς Αναστάσιος	1982	Μέλισσα, Αθήνα	Πολεοδομικά και αρχιτεκτονικά στοιχεία
21.	Ματιές στο συριανό χθες - Οικισμός άνω Σύρου	Πρίντζης Γιώργος	1984	Σύρος	Ιστορικά στοιχεία
22.	Ο δημοσιογράφος Πέτρος Μιχ. Στεφάνου και η συμβολή του στην ιστορία των Κυκλάδων	Γκούτας Δημήτριος	1985	ΙΔΑΛΓΟΣ, Αθήναι	Αυτοβιογραφία

23.	Επιφανείς Συριανοί	Ρούσσος-Μηλιδώνης Μάρκος	1986	ΚΙ.ΚΕ.ΔΕ, Αθήνα	Αυτοβιογραφίες
24.	ΣΥΡΟΣ - Σταυροδρόμι της Ανατολικής Μεσογείου (1832-1857)	Καρδάσης Βασίλης	1987	Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα	Ιστορικά στοιχεία (Αρχεία, Σύμφωνα, Αποφάσεις)
25.	Ιησουίτες του 17ου και 18ου αιώνα περι γράφουν το Αιγαίο	Ρούσσος-Μηλιδώνης Μάρκος	1989	Δ.Α.ΣΥΡΟΥ, Αθήνα	Ιστορικά, θρησκευτικά και λαογραφικά στοιχεία (Αρχεία, Σύμφωνα, Αποφάσεις)
26.	Ιησουίτες στον Ελληνικό χώρο (1560-1915)	Ρούσσος-Μηλιδώνης Μάρκος	1991	Κ.Ε.Ο, Αθήνα	Ιστορικά, θρησκευτικά και λαογραφικά στοιχεία (Αρχεία, Σύμφωνα, Αποφάσεις)
27.	Λαογραφικές ειδήσεις από το περιηγητικό έργο "Voyage en Moree" του Rouquerville 1805	Βαρβούνης Γ.Μ.	1991	Αιγαιοπελαγίτικα θέματα	Λαογραφικά στοιχεία
28.	Ιησουίτες: Προτοπορία, Σημείο αντιλεγόμενο	Βακόνδιος Βενέδικτος	1992	Π.Κ.Π.Ι., Αθήνα	Θρησκευτική ιστορία και στοιχεία καθημερινότητας
29.	Syra Sacra. (Θρησκευτική Ιστορία της Σύρου)	Ρούσσος-Μηλιδώνης Μάρκος	1993	ΚΙ.Κ.Ε.Δ.Ε, Αθήνα	Θρησκευτικού περιεχομένου
30.	Ενθύμιον Σύρου	Ελευθερίου Μάνος	1993	Γνώση, Αθήνα	Λαογραφικά στοιχεία
31.	Σύρα - Ιστορική μνήμη περιήγηση	Αναστασίου Τάσος	1993	Τυποκυκλαδική, Σύρος	Ιστορικά και τουριστικά στοιχεία
32.	Σύρος, Οδηγός για τον επισκέπτη	Δημητρόπουλος Αχιλλέας	1993	Κυκλαδικές Εκδόσεις, Αθήνα	Τουριστικού περιεχομένου
33.	Κατάλογος Βιβλιοθήκης (Κέντρο Ιστορικών Μελετών Καθολικής Επισκοπής Σύρου)	Ασημάκης Γιάννης	1994	Καθολική Επισκοπή Σύρου, Άνω Σύρος	Ιστορικά, θρησκευτικά και λαογραφικά στοιχεία

					(Αρχεία, Σύμ- φωνα , Αποφά- σεις)
34.	Σύρος, η Αρχόντισσα του Αιγαίου	Καλλέ- για-Γαδ Αντ	1994	Γιαννίκος, Α- θήνα	Λαογραφικά στοι- χεία
35.	Καθολική Εκκλησία Ελλάδος - Χρονικό 1993	Ασημά- κης Γιάν- νης	1994	Κέντρο Ιστορι- κών Μελετών καθολικής Επι- σκοπής Σύρου, Άνω Σύρος	Ιστορικά, θρη- σκευτικά και λαο- γραφικά στοιχεία (Αρχεία, Σύμ- φωνα , Αποφά- σεις)
36.	Χρονολογικός Πίνακας Σύρου. (Συμβολή στην Ιστορία της Σύρου)	Ασημά- κης Γιάν- νης	1995	Ερμούπολη	Ιστορικά, θρη- σκευτικά και λαο- γραφικά στοιχεία (Αρχεία, Σύμ- φωνα , Αποφά- σεις)
37.	Συριανές φιγούρες	Χάλαρης Δημή- τρης	1995	Βογιατζή, Αθήνα	Λαογραφικά στοι- χεία
38.	Ο Άγιος Αθανάσιος. Το εκκλησάκι στην Πηγή	Συρίγος Εμμα- νουήλ Μ	1995	Ερμούπολη	Θρησκευτικού πε- ριεχομένου
39.	Σύρος. Χθες και Σήμερα. Ένας πλήρης ταξιδιωτικός οδηγός με 207 έγχρωμες φωτογραφίες, χάρτες και σχεδιαγράμματα	Κουρ- τάρα Β.	1996	ΤΟΥΒΙ'S, Α- θήνα	Τουριστικού πε- ριεχομένου
40.	Μύθος ρεμπέτικος - Μάρκος Βαμ- βακάρης	Χριστο- φυλάκης Γιώργος	1997	Τεγόπουλος-Μα- νιατέας, Αθήνα	Αυτοβιογραφία
41.	Ιστορία ενορίας Αγίου Σεβαστια- νού - Αφιέρωμα για τα 170 χρόνια από την ίδρυσή της	Ασημά- κης Γιάν- νης	1999	Αθήνα	Θρησκευτικού πε- ριεχομένου
42.	Ο άγιος Σεβαστιανός στην Παρά- δοση των Απανωσυριανών.	Ρούσσο- Μηλιδώ- νης Μάρ- κος	1999	Σύλλογος Απα- νωσυριανών "Φερεκύδης", Σύρος	Θρησκευτικού πε- ριεχομένου
43.	Μελέτες - δοκίμια - άρθρα (Τόμος Α')	Καλλέ- γιας Γιώργος	1999	Δωδώνη	Ιστορικά, θρη- σκευτικά και λαο- γραφικά στοιχεία (Αρχεία, Σύμ- φωνα , Αποφά- σεις)

44.	Οδοιπορικό στη Σύρα (Θρύλοι - παράδοση – Ιστορία)	Ρούσσος-Μηλιδώ-νης Μάρ-κος	2000	Σύλλογος Απα-νωσυριανών Φε-ρεκύδης, Σύρος	Τουριστικού πε-ριεχομένου
45.	Παναγία η Επισκοπιανή - Το Πα-λάτι του Επισκόπου	Ρούσσος-Μηλιδώ-νης Μάρ-κος	2001	Δήμος Άνω Σύ-ρου, Σύρος	Θρησκευτικού πε-ριεχομένου
46.	Καθεδρικός Ναός Αγίου Γεωργίου (επανεκτύπωση το 2007)	Ρούσσος-Μηλιδώ-νης Μάρ-κος	2001	Σύρος	Θρησκευτικού πε-ριεχομένου
47.	Οι ελληνικές μεταφράσεις της 'Μι-μήσεως του Χριστού' [Ανάπο από την έκδοση ANNO DOMINI (1-2003)]. σσ. 125-152 ΦΡΕΡΗΣ Σε-βαστιανός	Φρέρης Σεβα-στιανός	2003	Σταμούλης, Α-θήνα	Θρησκευτικού πε-ριεχομένου
48.	Η Φραγκοσυριανή (Μυθιστόρημα)	Ρούσσος Λευτέρης	2005	Σύλλογος Απα-νωσυριανών "Φερεκύδης", Σύρος	Λαογραφικού πε-ριεχομένου
49.	Μάρκος Βαμβακάρης, ο άγιος Μά-γκας Ο Στέλιος Βαμβακάρης για τον Πατέρα του	Βαμβα-κάρης Στέλιος	2005	Κάκτος, Αθήνα	Αυτοβιογραφία
50.	Η Φραγκοσυριανή (Μυθιστόρημα)	Ρούσσος Λευτέρης	2007	Χρήστος Καλη-μέρης, Σύρος	Λαογραφικού πε-ριεχομένου
51.	Σύρα, Ιστορική ιχνηλασία (Παρίσι 1790) Εισαγωγή - Μετάφραση - Σχόλια Μάρκου Ν. Ρούσσο Μηλι-δώνη Σχέδια Αυγουστίνου Π. Πα-λαιολόγου	Ρούσσος-Μηλιδώ-νης Μάρ-κος	2008	Πίστη και Ζωή, Σύρος	Ιστορικά, θρη-σκευτικά και λαο-γραφικά στοιχεία (Αρχεία, Σύμ-φωνα , Αποφά-σεις)
52.	Η ιστορία της Σύρου, της Άνω Σύ-ρου και της Ερμούπολης, από την προϊστορική εποχή μέχρι τον 20ο μ.Χ. αιώνα	Κριτσί-νης Κώ-στας	2008	Σύρος	Ιστορικά, θρη-σκευτικά και λαο-γραφικά στοιχεία (Αρχεία, Σύμ-φωνα , Αποφά-σεις)
53.	Κεφάλαια περί της εσωτερικής διοικήσεως της Νήσου Σύρου έ-τους 1695 (Η ανάγνωση του δυσά-νάγνωστου κειμένου έγινε από τον κ. Μιχάλη Μ. Ρούσσο)	Ρούσσος Μιχαήλ	2011	Καθολική Επι-σκοπή Σύρου, Άνω Σύρος	Ιστορικά, θρη-σκευτικά και λαο-γραφικά στοιχεία (Αρχεία, Σύμ-φωνα , Αποφά-σεις)

54.	Τοπωνυμικό Σύρου (Τόμος Β΄ : Οι καταγραφές)	Ρούσσος Ευάγγελος Ν.	2011	Διεθνές Κέντρο Αισωπος-La Fontaine	Ιστορικά, θρησκευτικά και λαογραφικά στοιχεία (Αρχεία, Σύμφωνα , Αποφάσεις)
55.	Η Παναγιά - Ναος και Μονή Ιησουιτών σε πορεία μέσα από ιστορικές μνήμες μιας πνευματικής παρουσίας στην Άνω Σύρο	π. Μαραγκός Γαβριήλ τ. Ι.	2012	Ινστιτούτο Ανθρωπιστικών Επιστημών, Αθήνα	Θρησκευτικού περιεχομένου
56.	Καθολικά θρησκευτικά βιβλία τυπωμένα στη Σύρο κατά το 19ο αιώνα , στη Βιβλιοθήκη των Ιησουιτών στην Αθήνα [Ανάτυπο από την έκδοση ANNO DOMINI (II-2005)]	Φρέρης Σεβαστιανός	2013	Anno Domini II 0, Αθήνα	Ιστορικά, θρησκευτικά και λαογραφικά στοιχεία (Αρχεία, Σύμφωνα , Αποφάσεις)
57.	Τα ελληνόφωνα καθολικά έντυπα με περιοδική κυκλοφορία (Καταγραφή και περιγραφή) - [Ανάτυπο από τον τόμο ANNO DOMINI 3(2013)] σσ. 195-301 ΦΡΕΡΗΣ Σεβαστιανός	Φρέρης Σεβαστιανός	2013	Ινστιτούτο Ανθρωπιστικών επιστημών, Αθήνα	Ιστορικά, θρησκευτικά και λαογραφικά στοιχεία (Αρχεία, Σύμφωνα , Αποφάσεις)
58.	Ένα νησί στην Ελλάδα (Μετάφραση: Ιωάννης-Ιάκωβος ΠΑΡΑΔΕΙΣΗΣ, Κωνσταντίνα ΑΛΕΞΙΟΥ)	Pierson John H.G.	2013	Αθήνα	Τουριστικού περιεχομένου
59.	Επιφανείς Συριοί (Τόμος Β΄)	Ρούσσος-Μηλιδώνης Μάρκος	2013	Σύλλογος Φερεκύδης, Αθήνα	Λαογραφικά στοιχεία
60.	Συριανές Ιστορίες παραμυθένιων γεύσεων	Ρουσσου-νέλος Γιάννης	2013	Συνεταιρισμός Γυναικών Σύρου, Σύρος	Λαογραφικά στοιχεία
61.	Καθεδρικός Ναός Αγίου Γεωργίου Εκκλησιαστικό συγκρότημα Άνω Σύρου - Saint Georges Cathedral Ecclesiastical complex of Ano Syros	Ματσούκα Γεωργία	2016	Καθολική Επισκοπή Σύρου, Άνω Σύρος	Θρησκευτικού περιεχομένου
62.	Καθεδρικός Ναός Αγίου Γεωργίου Εκκλησιαστικό Συγκρότημα Άνω Σύρου	Στεφάνου Ιωσήφ	2016	Καθολική Επισκοπή Σύρου, Άνω Σύρος	Θρησκευτικού περιεχομένου
63.	Η ζωή μου στη Σύρα	Καρβώνης Παύλος	2016	Ιδιώτης	Λαογραφικά στοιχεία

64.	Μάρκος Βαμβακάρης, Από τον μύθο στην ιστορία (1600-2017) - Τόμος 1ος	Βαρθαλί- της Δη- μήτρης	2017	Εκπαιδευτήρια Άγιος Παύλος, Αθήνα	Αυτοβιογραφία
65.	Μάρκος Βαμβακάρης, Από τον μύθο στην ιστορία (1600-2017) - Τόμος 2ος	Βαρθαλί- της Δη- μήτρης	2017	Εκπαιδευτήρια Άγιος Παύλος, Αθήνα	Αυτοβιογραφία
66.	La Petite Ville face à la Grande : Lecas d'Ano Syra au XIXe siècle (Tiré à part ??? - pp. 141169)	Λούκος Χρήστος	-	-	Ιστορικά στοιχεία
67.	Αποδελτίωσις της Εφημερίδος 'ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ' (1928-1968)	Ρούσσο Ευτύχιος (καθολι- κός ιε- ρέας)	-	Αθήναι	Λαογραφικά στοι- χεία
68.	Συριανές ηθογραφίες	Βελισά- ριος Φρέ- ρης	-	Κ. Τύπος 1000, Αθήνα	Λαογραφικά στοι- χεία
69.	La petite ville face 'a la grande: Le cas d' Ano Syra au XIXe siecle	Christos Loukos	-	Βιβλιοθήκη Ιη- σουϊτών	Ιστορικά στοιχεία

Πηγή: <http://jesuits.mylibrary.gr/cgi-bin/koha/opac-search.pl?idx=callnum&q=939>, *Ίδια επεξεργασία*

Μέσα από την μελέτη και την εσκεμμένη ανάλυση της θεματολογίας του κάθε βιβλίου, είναι εμφανές ότι παρά την θρησκευτική χροιά της Βιβλιοθήκης που αφορά αρχαικό υλικό, που συνέλεξαν σε βάθος χρόνου οι Ιησουίτες, η θεματολογία της είναι πολύπλευρη και ποικίλα, εισάγοντας και πολλά λαογραφικά, ιστορικά, αρχαιακά και τουριστικά δεδομένα έρευνας, ευνοώντας τον πιθανό μελετητή και αναγνώστη στην πολυδιάστατη και συνολική μελέτη της Σύρου και κυρίως της Άνω Σύρου. Η εισαγωγή στοιχείων καθημερινότητας, αυτοβιογραφικών στοιχείων παρέχει ένα πλούσιο αρχείο υλικών αλλά και άυλων πόρων, που εμπλουτίζει τα ακόλουθα κεφάλαια μελέτης, δείχνοντας πως εκτός του κλήρου και της κυρίαρχης καθολικής θρησκείας, η Άνω Σύρος αποτελεί ένα πολύπλευρο αφήγημα πολλαπλών στοιχείων, που έχουν εκτενώς μελετηθεί και καταγραφεί. Η πλούσια ιστορία της, ήδη από τους προϊστορικούς χρόνους και η σταδιακή εξέλιξη της σε χωρικό, κοινωνικό και θρησκευτικό επίπεδο, αποτυπώνονται με ισάξιο τρόπο, αποδίδοντας την καθολική της αξία.

Σε ένα πλαίσιο αξιολόγησης του αρχαιακού υλικού, τα βιβλία που αναλυτικά μελετήθηκαν, βρίσκονται σε σχετικά καλή κατάσταση, κυρίως οι νεότερες εκδόσεις. Λίγα βιβλία ήταν σε μέτρια κατάσταση με μικρές καταστροφές (ποσοστό 51-80% ίδιο της αρχικής μορφής), λόγω της παλαιότητας τους, όπως το βιβλίο του Αμπελά⁹³ «*Ιστορία της Νήσου Σύρου από των αρχαιοτάτων χρόνων μέχρι των καθ'ημάς*». Ωστόσο, όλα τα βιβλία μπορούσαν να αναγνωστούν και να χρησιμοποιηθούν.

⁹³ Χρειαζόταν η τοποθέτηση γαντιών για την ανάγνωση του, λόγω ανάπτυξης μυκήτων

Ακόμη, έχει πραγματοποιηθεί και συνεχώς αναθεωρείται και ενισχύεται η καταγραφή και ψηφιοποίηση τους σαν αρχειακό υλικό, τοποθετημένο στο ανοιχτής προς το κοινό πρόσβασης διαδικτυακό χώρο της βιβλιοθήκης των Ιησουιτών. Επεξηγηματικά του παραπάνω, καταγράφονται τίτλοι, συγγραφείς, χρονολογία και barcodes, αλλά δεν έχει ψηφιοποιηθεί το περιεχόμενο των βιβλίων, που ίσως για τις παλαιότερες εκδόσεις και για λόγους διευκόλυνσης ανάγνωσης από απόσταση, θα ήταν καλό να ψηφιοποιηθεί. Η μοναδικότητα τους και η ιστορική τους σημασία, είναι εμφανής από την ιστορική πορεία που περιεγράφηκε στην αρχή του κεφαλαίου.

3. Αρχείο Ιησουιτών Ελλάδας

Συμφώνως με την προφορική μαρτυρία του π. Σεβαστιανού, το παλαιότερο έγγραφο που καταγράφεται στο Αρχείο Ιησουιτών Ελλάδος, είναι του 16^{ου} αιώνα και ανήκει στο Αρχείο της Μονής Νάξου. Αφορά μια «δικαστική» απόφαση του τότε Επίσκοπου, σχετικά με την καταστροφή κηπευτικών από μια κότα. Παρακάτω καταγράφονται σε υποκατηγορίες τα περιοδικά και ο συνοπτικός κατάλογος του αρχείου. Τα περιοδικά με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή (50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας), που έχει παγκόσμια αξία, βρίσκονται σε σχετικά εύθραυστη κατάσταση (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής) και τα περισσότερα από αυτά αποτελούν μοναδικές καταχωρήσεις αρχείου, κυρίως στον Ελλαδικό κόσμο. Επίσης, δεν έχουν καμία καταγραφή ή ψηφιοποίηση και η ανίχνευση τους έγινε με επιτόπια έρευνα εντός του αρχείου. Το ίδιο ισχύει και για τον κατάλογο του αρχείου, το οποίο δεν είναι ψηφιοποιημένο, απλώς καταγεγραμμένο σε ένα εκτυπωμένο έντυπο, που παραχωρείται στον επισκέπτη. Αυτό θέτει σε μεγάλο κίνδυνο απώλειας τα αρχεία, κυρίως και λόγω της φθοράς και της σημαντικότητας/μοναδικότητας που ορισμένα από αυτά έχουν. Τα αρχεία αυτά καταγραφούν την υλική και άυλη διάσταση της Άνω Σύρου, τρόπους ζωής, έχουν άμεση σύνδεση με τον καθολικισμό και είναι μοναδικά, καθώς ορισμένα από αυτά εντοπίζονται μόνο στο αρχείο των Ιησουιτών Ελλάδος.

Περιοδικά

Το υλικό αντλήθηκε από την επίσημη ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης των Ιησουιτών Ελλάδας⁹⁴ και αρχειοθετήθηκε με χρονολογική σειρά έκδοσης, στον κάτωθι πίνακα :

Πίνακας 5.18. Κατάλογος περιοδικών της Βιβλιοθήκης Ιησουιτών που σχετίζονται με την Άνω Σύρο

A/A	Τίτλος περιοδικού	Χρονική περίοδος	Αριθμός τόμων/τευχών	Κατάσταση
1.	Αγγελιοφόρος-Ανοιχτοί Ορίζοντες	1784-1974	4 Τόμοι	Καλή
2.	Σταυρός (εβδομαδιαίο περιοδικό)	1882	1 Τόμος	Κακή

⁹⁴ <http://jesuits.mylibrary.gr/cgi-bin/koha/opac-search.pl?idx=callnum&q=939>

3.	Καθολική Επιθεώρηση	Τέλη 19 ^{ου} αιώνα-Αρχές 20 ^{ου}	2 τόμοι	Κακή
4.	Αληθινός δρόμος	1952-1954	20 Τεύχη	Μέτρια
5.	Ανοιχτοί Ορίζοντες	1976-σήμερα	1024 τεύχη (από το 1784)	Αριστη
6.	Πνοή του συλλόγου	1976-1982	5 Τόμοι	Καλή
7.	Χριστιανική Ανατολή	Τέλη 1989-αρχή Β' Πα- γκοσμίου Πολέμου	5 Τόμοι	Κακή

Πηγή: Βιβλιοθήκη Ιησουιτών, Ιδία επεξεργασία

Το περιοδικό «Αγγελιοφόρος», αποτελεί μηνιαία έκδοση περιοδικού που εκδιδόταν, όπως προαναφέρθηκε, στη Σύρο. Μετά το 1976, θα μετονομαστεί σε «Ανοιχτοί Ορίζοντες». Είναι το μακροβιότερο έντυπο της καθολικής εκκλησίας. Ο «Αληθινός δρόμος», συγγράφεται από το δον Γιωργάκης Πρίντεζης, με πλούσιο λαογραφικό υλικό για την καθημερινή και εκκλησιαστική ζωή στην Άνω Σύρο.

Πίνακας 5.19. Συνοπτικός κατάλογος αρχείου Βιβλιοθήκης Ιησουιτών

A/A	Τίτλος αρχείου	Χρονολογία	Περιεχόμενα
1)	Τάγματος Ιησού Χριστού	1698-1977	<ul style="list-style-type: none"> a) Μονή Νάξου b) Μονή Σύρου c) Πρωθηγουμένου d) Κοινот. Ιεροπουδ. e) Ουρσουλίνων f) «Ξένων» g) Έντυπα διάφορα
2)	Αρχείο Μονής Σύρου	1618-1975	<ul style="list-style-type: none"> a) Ιστορία – Οργάνωση μονής b) Σχέσεις Μονής/Τάγματος c) Σχέσεις Μ./Α. Έδρας, Επισκόπων d) Σχέσεις Μονής/Κράτους e) Μελέτες, κηρύγματα, σημειώσεις.... f) «Έργα» της μονής
3)	Αρχείο Συλλόγου «Άγιος Αλοΐσιος»	1865-1996	<ul style="list-style-type: none"> a) Μητρώα θηλέων- αρρένων b) Κατάλογος θηλέων c) Κατάλογος παρουσιών d) Ταμείο Οργανώσεων Συλλόγου (εισφορές) θηλέων e) Ταμείο Αρρένων – Μικτό f) Εισφορές- Μικτό g) Εισφορές θηλέων h) Συνδρομές Ροζάριο i) Αποδείξεις Μπαρ j) Αιτήσεις μελών

			<ul style="list-style-type: none"> k) Χρονικά-Πρακτικά l) Πρακτικά ΔΣ m) Πρακτικά Γεν. Συνέλευσης n) Αρχαιρεσίες o) Βιβλία Πρωτοκόλλου – Αλληλογρα- φίας p) Εισερχόμενα – Εξερχόμενα q) Διάφορα έγγραφα r) «Πινόη» – Διάφορες συνεργασίες s) Θεατρικά – Αθλητικά t) Φωτό, παλαιές και νεότερες
--	--	--	--

Πηγή: π. Γαβριήλ Μαραγκός τ. Ι., *Ιδία επεξεργασία*

4. Αρχείο εγγράφων ΚΙΜΚΕΣ (Κέντρο Ιστορικών μελετών Καθολικής Επισκοπής Σύρου)

Το ΚΙΜΚΕΣ⁹⁵, χωροθετείται στο εκκλησιαστικό συγκρότημα της Καθολικής Επισκοπής και ιδρύθηκε τον Οκτώβριο του 1986, από τον επίσκοπο Φραγκίσκο Παπαμανώλη, στους χώρους του πρώην ιεροσπουδαστηρίου στο βόρειο τμήμα του εκκλησιαστικού συγκροτήματος του Αγίου Γεωργίου (Δαλεξίου, 2015). Το αρχειακό υλικό αποτελείται από: το Αρχείο των Καθολικών Επισκοπών Σύρου και Θήρας και τμήματα του αρχείου της Κοινότητας και του Δήμου Άνω Σύρου την περίοδο της Τουρκοκρατίας και του ανεξάρτητου Ελληνικού κράτους (16^{ος}-19^{ος} αιώνας), και αφορούν αρχεία με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που έχει παγκόσμια αξία, λόγω της μοναδικότητας των εγγράφων. Ακόμη, εκεί συναντά κανείς παλαιά βιβλία, ιερά σκεύη και θρησκευτικά αντικείμενα παλαιότερων εποχών.

Το Δεκέμβριο του 1983 ο Αγαμέμνων Τσελίκας θα επισκεφτεί την Άνω Σύρο με σκοπό την μελέτη και την μικρόφωτογράφιση του αρχείου. Πριν από εκείνον, την ταξινόμηση κυρίως των λυτών εγγράφων του 17ου αιώνα είχε επιχειρήσει να ταξινομήσει ο Αντώνιος Σιγάλας και παλαιότερα ο ιστορικός Κλών Στέφανος που είχε κατατάξει μια σειρά εγγράφων αναφερόμενα στην παρουσία του ρωσικού στόλου στις Κυκλάδες και στα Ορλοφικά. Στη συνέχεια με το αρχείο, ασχολήθηκαν ο φιλόλογος Ι. Θωμόπουλος, ο ιστορικός Β. Slott και ο ιστορικός Οδυσσέας Δημητρακόπουλος, με την ταξινόμηση τμημάτων του (Τσελίκας, 1988), με ελάχιστα διασωθέντα αρχεία αυτής της ταξινόμησης.

Συνολικά, το ΜΙΕΤ θα μικρόφωτογραφήσει το σύνολο των εγγράφων, που έχουν δημοσιευτεί από τον Αγαμέμνονα Τσελίκα και στο «Δελτίο του Ιστορικού και Παλαιογραφικού Αρχείου Δ' (1984-1987)» στις σελίδες 78-89. Σύμφωνα με τον Τσελίκα (Τσελίκας, 1988) υπήρχαν εκατοντάδες έγγραφα και κατάστιχα από το 17^ο αιώνα ως τα μέσα του 19^{ου} που αναφέρονταν σε πολιτικά, κοινωνικά και θρησκευτικά ζητήματα. Έτσι η ταξινόμηση διαιρέθηκε σε δυο μεγάλες κατηγορίες : α) Το

⁹⁵ Κέντρο Ιστορικών Μελετών Καθολικής Επισκοπής Σύρου

Πολιτειακό τμήμα⁹⁶: τα κατάστιχα που αφορούν αστικές υποθέσεις κατοίκων και άρα Πολιτειακά ζητήματα και β) Το Εκκλησιαστικό τμήμα⁹⁷: τα έγγραφα και κατάστιχα αναφορικά με την εκκλησιαστική ζωή και άρα το Εκκλησιαστικό τμήμα. Τέλος , στο Ληξιαρχικό τμήμα⁹⁸: υπάρχουν και ορισμένα κατάστιχα που αφορούν ληξιαρχικά ζητήματα.

Συγκεκριμένα στις σελίδες του βιβλίου του ΜΙΕΤ, που αναφέρονται στο Αρχείο της Καθολικής Επισκοπής συναντά κανείς τα ακόλουθα :

Πίνακας 5.20. Αρχείο Καθολικής Επισκοπής Σύρου και σύνολο εγγράφων που σχετίζεται με την Άνω Σύρο

ΑΡΧΕΙΟ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΣΥΡΟΥ		
I. Πολιτειακό Αρχείο-Κώδικες εγγραφών		
Περιεχόμενο	Αριθμός φακέλων	Εύρος χρονολόγησης
A. Διαθήκες	9	1695-1793
B. Προικοσύμφωνα και διαθήκες	13	1657-1793
II. Πολιτειακό αρχείο- Αυτά έγγραφα		
Περιεχόμενο	Αριθμός φακέλων	Εύρος χρονολόγησης
A. Διαθήκες	18	1700-1883
B. Προικοσύμφωνα	52	1548-1902
Γ. Inventaria (Ευρετήρια)	7	17 ^{ος} αιώνας-1844
Δ. Αγοραπωλησίες- Ανταλλαγές-Δωρεές	18	1652-1908
Ε. Διαφορές-Συμβιβασμοί	12	1544-1900
ΣΤ. Μαρτυρίες - Ομολογίες	10	1627-1903
Z. Δάνεια	7	1631-1912
Η. Επιτροπικά	5	1661-1886
Θ. Patrimonia ⁹⁹	6	1638-1900
Ι. Πακτώσεις - Συμφωνίες	7	1602-1910
ΙΑ. Αποδείξεις-χρηματικές-λογαριασμοί	4	1607-1897
ΙΒ. Κατάστιχα δεκατειών της εκκλησίας	10	1696-1723
ΙΓ. Σύμμεικτα	4	Αχρονολόγητα
ΙΔ. Μαρτυριακές καταθέσεις	27 έγγραφα	1687-1918
ΙΕ. Διαχειριστικά (καταγραφές αγαθών)	2	1625-1860

⁹⁶ Το Πολιτειακό τμήμα αποτελείται από μια σειρά κωδικών που εμπεριέχουν προικοσύμφωνα, αντίγραφα διαθηκών, αγοραπωλησίες και άλλες δικαιοπραξίες

⁹⁷ Αποτελεί σειρά κωδικών με το τίτλο ACTA, που περιλαμβάνουν αποφάσεις και αλληλογραφίες των καθολικών Επισκόπων Σύρου και μια σειρά από έγγραφα (επιστολές προσώπων και αρχών προς την Καθολική Επισκοπή). Τέλος, υπάρχουν χειρόγραφα και τεύχη ομιλιών , κυρίως στα Ελληνικά

⁹⁸ Περιέχει βιβλία βαπτίσεων, γάμων και θανάτων των κατοίκων

⁹⁹ Εκκλησιαστική περιουσία

ΙΣΤ. Αφιερώσεις-Κληροδοτήματα	7	1597-1848
ΙΖ. Παρτίδες-Μοιρασιές	2	1720-1900
ΙΗ. Τούρκικα	4	1593-1861
ΙΘ. Αρμένικα	1	Αχρονολόγητα
<i>III. Εκκλησιαστικό Αρχείο</i>		
Α. Λυτά έγγραφα	61	1373-1824
Β. Έγγραφα αναφερόμενα στον επίσκοπο Ανδρέα Κάργα	3	Αχρονολόγητα
Γ. Εκκλησιαστικά Τήνου	8	1706-1846
Δ. Εκκλησιαστικά Νάξου	9	1627-1928
Ε. Κώδικες διάφοροι	17	1627-1739
ΣΤ. Τεύχη ιστορικού και θρησκευτικού περιεχομένου	5	18 ^{ος} -19 ^{ος} αιώνας

Πηγή: Δαλεζίου, Ίδια επεξεργασία

Τέλος το 1993, μηχανογραφήθηκαν όλα τα βιβλία Βαπτίσεων, Γάμων και Θανάτων από το 1611 ως σήμερα, που αφορούν τις καθολικές ενορίες της Σύρας (Δαλεζίου, 2015). Το αρχείο έχει απλώς καταγραφεί και εκδοθεί στο ομώνυμο βιβλίο, χωρίς να είναι ορατό σε κάποια έκθεση η μελέτη. Επίσης δεν υπάρχει εκτεταμένη ψηφιοποίηση του, γεγονός που το θέτει σε άμεσο κίνδυνο. Η κατάσταση του είναι σχετικά καλή (ποσοστό 51-80% της αρχικής του μορφής), αλλά η πιθανή του φθορά είναι ενδεχόμενη κυρίως λόγω της παλαιότητας του. Το διασωθέν αρχείο φέρει μέγιστο βαθμό μοναδικότητας, λόγω των μοναδικών αρχείων που φέρει και τα οποία παρουσιάζουν όλη την ιστορία του οικισμού.

5. Αρχείο πρώην Δήμου Άνω Σύρου

Το αρχείο πρώην Δήμου Άνω Σύρου, με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που έχει παγκόσμια αξία, λόγω της μοναδικότητας του αφορά το αρχείο που υπήρχε στο Δήμο Άνω Σύρου, που χωροθετούνταν σε κτήριο της Πιάτσας, πριν την συνένωση του, με το πρόγραμμα ‘Καλλικράτης’, με το Δήμο Ερμούπολης και την οριστική παύση λειτουργίας του Δήμου. Το αρχείο αποτελείται από πηγές του 18^{ου} ως τα χρόνια της Επανάστασης. Εντός του αρχείου συναντά κανείς έγγραφα και τεκμήρια επί Τουρκοκρατίας (κοινοτικά, νοταριακά, χειρόγραφο κώδικα με το σύνολο των κατοίκων και περιουσιακά- φορολογικά στοιχεία). Ο παλαιότερος συριανός κώδικας που καταγράφεται, φέρει εγγραφές που χρονολογούνται από την περίοδο 1755-1775, καθώς όμως ,στην διάρκεια του χρόνου, έχουν χαθεί αρκετά φύλλα του, δεν γνωρίζουμε εάν ήταν ο πρώτος χρησιμοποιούμενος από τις κοινοτικές αρχές (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφής και το υπόλοιπο με αλλαγές της αρχικής μορφής) . Ο Ιωάννης Θωμόπουλος , καθηγητής Φιλοσοφίας θα καταγράψει από τις 23/10/1946-

30/11/1946, το «Αρχείο της Κοινότητας Άνω Σύρου». Στην καταγραφή του αναφέρει ότι τα έγγραφα που υπάρχουν είναι (Θωμόπουλος, 1949):

- a) Είκοσι περίπου βιβλία με δικαιопραξίες οικογενειακού δικαίου (προικοσύμφωνα, διαθήκες, δωρεές)
- b) Πεντακόσια φύλλα με αντίστοιχες δικαιопραξίες οικογενειακού δικαίου του 17^{ου} , 18^{ου} και 19^{ου} αιώνα , που είναι αταξινόμητα
- c) Τριακόσια αταξινόμητα φύλλα ιστορικών εγγράφων στα Ελληνικά, με θέμα το δημόσιο βίο του 18^{ου} και 19^{ου} αιώνα που αναφέρονται στη Σύρο και σε άλλα νησιά των Κυκλάδων
- d) Τριακόσια αταξινόμητα φύλλα στα Ελληνικά και τα Ρώσικα, που αναφέρονται στη Ρωσική κατοχή των Κυκλάδων
- e) Τριακόσια αταξινόμητα φύλλα διαφόρων Τούρκων διοικητών και στρατιωτικών υπαλλήλων , με θέμα το δημόσιο βίο της νήσου επί Τουρκοκρατίας
- f) Πεντακόσια ανέκδοτα έγγραφα των Καπού-Κεχαγιάδων¹⁰⁰ της Σύρου
- g) Εκατό περίπου αταξινόμητα έγγραφα , δυο εκ των οποίων είναι του Α. Μιαούλη και η δικογραφία του Φατζόλη
- h) Πεντακόσια αταξινόμητα έγγραφα ποικίλλου περιεχομένου ιδιωτικού δικαίου

Η πρώτη προσπάθεια οργανωμένης καταγραφής και ταξινόμησης του αρχείου έγινε το 1983 και παρουσιάζεται στο βιβλίο του κ. Τσελίκα «Δελτίο του Ιστορικού και Παλαιογραφικού Αρχείου Δ' (1984-1987)» (Τσελίκας, 1988) στις σελίδες 43-71 . Εκεί, αναφέρονται αναλυτικά οι κατάλογοι και οι αναγραφές χειρογράφων και αρχείων του Ιστορικού Αρχείου του Δήμου Άνω Σύρου. Τα αρχεία έχουν ταξινομηθεί ως ακολούθως:

Πίνακας 5.21. Ιστορικό αρχείο πρώην Δήμου Άνω Σύρου και σύνολο εγγράφων

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ ΠΡΩΗΝ ΔΗΜΟΥ ΑΝΩ ΣΥΡΟΥ		
Περιεχόμενο	Αριθμός φακέλων	Εύρος χρονολόγησης
Α. Σύμμεικτα λυτά έγγραφα 17 ^{ου} αιώνα	1	17 ^{ος} αιώνας
Β. Κοινοτικά	7	1719-1810
Γ. Δικαιοπρακτικά	8	1717-1819
Δ. Λυτά φύλλα λογαριασμών	4	1695-1796
Ε. Σύμμεικτα έγγραφα 19 ^{ου} αιώνα	12	1800-1829

¹⁰⁰ Οι Καπού-Κεχαγιάδες της Σύρου ήταν Συριανοί , μόνιμα εγκατεστημένοι στην Πόλη, οι οποίοι εισέπρατταν τους φόρους επι Τουρκοκρατίας. Διοικούσαν από την Κωνσταντινούπολη και η εκλογή τους γινόταν από συνέλευση του κοινού στον περίβολο του ναού του Αγίου Ιωάννη, στην Άνω Σύρο. Καταγράφονται 14 Καπού κεχαγιάδες από το 1752 έως το 1825. Αναλυτική αναφορά των ονομάτων γίνεται στο βιβλίο του Πατέρα Γ.Μ.

ΣΤ. Έγγραφα Τουρκικών Αρχών	15	1672-1823
Ζ. Έγγραφα Ρώσικα	29 έγγραφα	1771-1773
Η. Διάφορα έγγραφα αχρονολόγητα	95 έγγραφα	Αχρονολόγητα
Θ. Πρωτόκολλα πράξεων της Καγκελλαρίας Σύρου	157	1704-1833

Πηγή: Τσελίκας, *Ιδία επεξεργασία*

Σε μια δεύτερη προσπάθεια ταξινόμησης και καταγραφής του αρχείου, συλλέχθηκε από το κτήριο του πρώην Δήμου Άνω Σύρο όλο το εντοπισμένο αρχείο και καταγράφηκε/ταξινομήθηκε και ψηφιοποιήθηκε από το Χρήστο Λούκο. Σήμερα βρίσκεται στην Ερμούπολη στην υπηρεσία του «Αρχείου Νομού Κυκλάδων»¹⁰¹ και είναι αδημοσίευτο. Παραχωρήθηκε στο πλαίσιο της παρούσας διατριβής, για το λόγο αυτό και η παρουσίαση του θα είναι αδρή. Έγινε προσπάθεια ομαδοποίησης σε πίνακα των στοιχείων του αρχείου, το οποίο βρίσκεται σε σχετικά καλή κατάσταση.

Πίνακας 5.22. Δεύτερη καταγραφή και συνολικό Ιστορικό αρχείου πρώην Δήμου Άνω Σύρου

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ ΠΡΩΗΝ ΔΗΜΟΥ ΑΝΩ ΣΥΡΟΥ		
Περιεχόμενο	Αριθμός φακέλων	Εύρος χρονολόγησης
Α. Κατάστιχα αλληλογραφίας	85	1837-1970
Β. Κατάστιχα Οικονομικά	65	1864-1965
Γ. Κατάστιχα Ληξιαρχικά	42	1837-1992
Δ. Κατάστιχα Διάφορα	42	1880-1996
Ε. Διάφορα αρχεία (πληρωμές, αιτήσεις, πιστοποιητικά, απογραφές κλπ.)	760 έγγραφα	1823-1976

Πηγή: Λούκος, *Ιδία επεξεργασία*

Συνολικά η διαχρονική αυτή εκτενής αναφορά, καταγραφή και η τελευταία ψηφιοποίηση του αρχείου βοηθούν στην ύπαρξη μιας εκτενούς ιστορικής καταγραφής με άυλους και υλικούς πολιτιστικούς πόρους, δικαιοδοτικές πράξεις, τρόπους ζωής και ένα ευρύ αρχείο απόδοσης της Άνω Σύρου, σε περιόδους κατάκτησης του οικισμού. Η ταξινόμηση του σε διαδοχικές φάσεις, παρά τη μικρή απώλεια δεδομένων του, δημιούργησε το αποθετήριο που χρή άμεσης ψηφιοποίησης και του περιεχομένου των εγγράφων, λόγω της ευθραυστότητας, κυρίως των παλαιότερων εξ αυτών, καθώς το αρχείο βρίσκεται σε μέτρια κατάσταση. Το διασωθέν αρχείο φέρει μέγιστο βαθμό μοναδικότητας, λόγω των μοναδικών αρχείων που φέρει και τα οποία παρουσιάζουν όλη την ιστορία του οικισμού.

¹⁰¹ <http://gak.kyk.sch.gr/>

6. Έκθεση συλλογής Κ.Ι.Μ.Κ.Ε.Σ

Η έκθεση της συλλογής βρίσκεται, όπως προαναφέρθηκε, στον χώρο του παλαιού ιεροσπουδαστηρίου του συγκροτήματος του Αγίου Γεωργίου και περιλαμβάνει (Δαλεζίου, 2015):

1. Χάρτες της Ελλάδας, των Κυκλάδων και της Σύρας, από σημαντικούς χαρτογράφους του 17^{ου} και 18^{ου} αιώνα (Dapper,Guillaume de l'Isle)
2. Εκκλησιαστικά κειμήλια και αντικείμενα, όπως εργαλεία για την όστια και την θεία κοινωνία, καθώς και σήμαντρα (τένεμπρες) (Παλαιολόγος και Ρούσσοσ-Μηλιδώνης, 2000).
3. Λαογραφικό υλικό
4. Φωτογραφικό υλικό
5. Έργα ζωγραφικής
6. Έγγραφα¹⁰² και αρχεία με στιγμές και γεγονότα του νησιού¹⁰³
7. Συνοπτικά σημειώματα και φωτογραφικό υλικό αναφορικά με τα Μοναστικά τάγματα στο νησί
8. Ένα τμήμα που αφορά τις πρόσφατες εργασίες αναστήλωσης του Αγίου Γεωργίου
9. Ενότητα αφιερωμένη στις αρχαιολογικές ανακαλύψεις¹⁰⁴

Στην έκδοση της Καθολικής επισκοπής Σύρου (Δαλεζίου, 2015) αναγράφεται ο αναλυτικός πίνακας των εγγράφων της έκθεσης (πρωτότυπα εκθέματα, που συναντώνται πανομοιότυπα σε ποσοστό 0-19% στη χώρα).

Πίνακας 5.23. Έγγραφα έκθεσης Κ.Ι.Μ.Κ.Ε.Σ.

A/A	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΣΕΛΙΔΕΣ ΣΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ
1	Δημογραφικά	1-5
2	Αποφάσεις κοινού (Μαζωξιές) ¹⁰⁵	6-12
3	Ιστορικά	13-21
4	Επιτροπικά	22-28
5	Δικαστικά (διάφορα)	29-37
6	Απόδειξη πληρωμής φόρου	38
7	Μοιρασιά	39
8	Διαθήκες	40-45

¹⁰² Παρακάτω εικονίζεται ο αναλυτικός πίνακας της έκθεσης

¹⁰³ Πειρατικές επιδρομές, εμπορική ανάπτυξη

¹⁰⁴ Επιγραφές που βρέθηκαν από τον Κλώνο Στέφανο (*Επιγραφαί της νήσου Σύρου το πλείστον ανέκδοτοι μετά των τοπογραφικών και ιστορικών παρατηρήσεων περι της Αρχαίας Σύρου, 1875, Αθήνα*) και την αρχαιολογική ανασκαφή του Χρήστου Τούντα στις θέσεις 'Χαλανδριανή, Καστρί και Άγιο Λουκά'

¹⁰⁵ Οι «μαζωξιές» αφορούσαν την μάζωξη του κοινού μια φορά το χρόνο για την εκλογή επιτρόπου, προεστών και καντζηλιέρη (γραμματέα) και εκπροσώπου στην Κωνσταντινούπολη. Δικαίωμα ψήφου είχαν οι άνδρες από τα 30 και άνω

9	Δάνεια	46-53
10	Αγοραπωλησίες	54-67
11	Προικοσύμφωνα	68-71
12	Καταθέσεις διαμαρτυρίας	72-73
13	Συμφωνίες	74-78
14	Εκκλησιαστικά	79-101






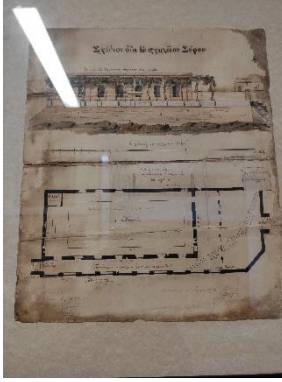
Πηγή: Δαλεζίου, *Ιδία επεξεργασία*









Το αρχειακό αυτό υλικό , αντλήθηκε από έντυπο που παραχωρήθηκε από τη Μαρίζα Δαλεζίου. Το εκτενές αρχείο δεν είναι προσβάσιμο και η έκθεση είναι αποσπασματική. Το αρχείο έχει μόνο καταγραφεί και όχι ψηφιοποιηθεί, χρίζοντας άμεσης ανάγκης προστασίας και εκτεταμένης καταγραφής/ ψηφιοποίησης του. Βρίσκεται σε σχετικά καλή κατάσταση (30-50% αρχικής μορφής), σύμφωνα με τη προφορική μαρτυρία της κ. Δαλεζίου. Το διασωθέν αρχείο φέρει μέγιστο βαθμό μοναδικότητας, λόγω των μοναδικών αρχείων που φέρει και τα οποία παρουσιάζουν όλη την ιστορία του οικισμού και συνδέονται με αυτό σε ποσοστό 75-100%

7. Εκθέματα Μουσείου Επαγγελματιών


Τα εκθέματα που συναντά ο επισκέπτης κατά την περιήγηση του στο Μουσείο, χρονολογούνται από το 1821-2000 και παρουσιάζουν εικόνες, συνήθειες και επαγγέλματα της Απανωσυριανής κοινωνίας (εκθέματα ηλικίας 100 ετών και άνω σε ποσοστό 51-75%), τα οποία σχετίζονται σε ποσοστό 100% με τον τόπο. Τα αντικείμενα βρίσκονται καλώς διατηρημένα και σε άριστη κατάσταση (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής) και έχουν συλλεχθεί από κατοικίες και δωρεές κατοίκων του οικισμού, χωρίς να έχουν καταγραφεί και ψηφιοποιηθεί. Η καταγραφή τους, έγινε μετά από επιτόπια έρευνα, ώστε να εισαχθούν στο σύστημα της παρούσας διατριβής. Αποδίδουν τρόπους ζωής, επαγγέλματα, παραδοσιακές τεχνικές και αντικείμενα αυτών, που έχουν χαθεί, καθώς και ιστορικά και πολιτικά πρόσωπα και έγγραφα, που συνετέλεσαν στην ιστορική και πολιτιστική πορεία του οικισμού της Άνω Σύρου , ωστόσο συναντώνται πανομοιότυπα σε ποσοστό 40-59% στη χώρα . Η καταγραφή τους, εκτός της προστασίας τους, θα βοηθούσε στην πιθανή διάδοση και εκτός των ορίων του οικισμού. Δεν έχει γίνει οποιαδήποτε καταγραφή τους και για την εισαγωγή τους στο σύστημα η καταγραφή πραγματοποιήθηκε μετά από επιτόπια καταγραφή , εντοπίζονται:



Πίνακας 5.24. Εκθέματα Μουσείου Επαγγελματιών





Α/Α	ΚΑΤΩ ΟΡΟΦΟΣ	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ	ΠΑΝΩ ΟΡΟΦΟΣ	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ
1	ΚΟΥΡΕΑΣ		ΑΡΧΕΙΟ	
2	ΚΑΦΕΤΖΗΣ		ΣΧΕΔΙΑ ΓΥΑΡΟΥ	
3	ΨΗΦΟΔΟΧΗ (Τοποθετούσαν κουκιά ή σφαιρίδια)		ΘΡΑΝΙΟ	
4	ΑΜΑΞΑΣ		ΣΧΕΔΙΑ ΣΧΟΛΕΙΟΥ	

5	ΟΙΚΟΚΥΡΙΚΑ ΣΚΕΥΗ ¹⁰⁶		ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΝΕΟΖΗΛΑΝΔΕΖΙΚΟΥ ΛΑΟΥ	
6	ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΤΟΠΙΚΟΥ ΣΠΙΤΙΟΥ		ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΣ ΑΝΩ ΣΥΡΟΥ	
7	ΜΕΡΗ ΑΡΟΤΡΟΥ		ΔΗΜΑΡΧΟΙ ΑΝΩ ΣΥΡΟΥ	
8	ΑΓΡΟΤΗΣ		ΕΓΓΡΑΦΑ ΣΕ ΠΡΟΘΗΚΗ	

¹⁰⁶ Γίνεται αναλυτική περιγραφή τους στο κεφάλαιο για τα «Οικοκυρικά σκεύη»

9	ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΟΣ		ΠΟΡΤΡΑΙΤΑ ΔΗ- ΜΑΡΧΩΝ	
10	ΤΥΠΟΓΡΑΦΟΣ			
11	ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΠΑΡΑ- ΣΚΕΥΗΣ ΟΣΤΙΑΣ			
12	ΘΥΡΕΟΣ ΚΟΙΝΟ- ΤΗΤΑΣ ΣΥΡΟΥ			

13	ΓΙΑΟΥΡΤΑΣ		
14	ΓΑΛΑΤΑΣ		
15	ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΟΣ/ΒΟΣΚΟΣ		
16	ΚΑΛΑΘΟΠΛΕΚΤΗΣ		

17	ΛΟΥΣΤΡΟΣ		
18	ΑΠΟΛΥΜΑΝΤΗΣ		
19	ΑΓΓΕΙΟΠΛΑΣΤΗΣ		
20	ΤΣΑΓΚΑΡΗΣ		
21	ΠΙΕΣΤΗΣ		
22	ΖΥΓΑΡΙΑ		

23	ΠΛΑΣΤΙΓΓΑ	
24	ΕΥΛΟΥΡΓΟΣ	
25	ΡΑΠΤΗΣ	

Πηγή: Ιδία επεξεργασία





8. Εκθέματα Μουσείου Μάρκου Βαμβακάρη

Στη συλλογή του Μουσείου, περιέχονται φωτογραφίες και προσωπικά ενθύμια του Βαμβακάρη, και αφορούν πρωτότυπα εκθέματα, που συναντώνται πανομοιότυπα σε ποσοστό 0-19% στη χώρα όπως αυτά καταγράφηκαν μέσω επιτόπιας έρευνας και εικονίζονται στον κάτωθι πίνακα. Τα αντικείμενα είναι σε πολύ καλή κατάσταση (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής) και προστατεύονται επαρκώς, όπου είναι απαραίτητο σε προθήκες με τα κατάλληλα μέσα, χωρίς να έχουν καταγραφεί και ψηφιοποιηθεί.

Όπως συζητήθηκε με τους υπεύθυνους του Μουσείου αναφορικά με τα εκθέματα ένα 25% σχετίζονται με τον τόπο, καθώς ο Μάρκος Βαμβακάρης δεν έζησε όλη του τη ζωή στην Άνω Σύρο.

Ωστόσο είναι ιδιαίτερος πρωτότυπα και σημαντικά, όπως προαναφέρθηκε, λόγω της άμεσης σύνδεσής τους με την προσωπικότητα του Μάρκου Βαμβακάρη. Δεν έχει γίνει οποιαδήποτε καταγραφή τους και για την εισαγωγή τους στο σύστημα η καταγραφή πραγματοποιήθηκε μετά από επιτόπια καταγραφή, εντοπίζονται:

Πίνακας 5.25. Εκθέματα Μουσείου Βαμβακάρη

Α/Α	ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ
1	ΚΟΥΣΤΟΥΜΙ ΜΑΡΚΟΥ ΒΑΜΒΑΚΑΡΗ	
2	ΜΠΑΓΛΑΜΑΔΑΚΙ	
3	ΡΟΛΟΪ, ΔΑΧΤΥΛΙΔΙ, ΒΕΡΑ ΚΑΙ ΜΑΝΙΚΕΤΟΚΟΥΜΠΑ	
4	ΤΖΟΥΡΑΣ	

5	ΕΚΔΟΣΕΙΣ	
6	ΔΙΣΚΟΙ	
7	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΑΡΧΕΙΟ	
8	ΜΠΟΥΖΟΥΚΙ	
9	ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΠΟΔΗΜΑΤΑ	

10	ΠΡΩΤΟΤΥΠΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ	
11	ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ	
12	ΜΠΑΟΥΛΟ	
13	ΚΑΝΑΠΕΣ	
14	ΣΚΡΙΝΙΟ ΜΕ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ, ΑΚΟΡΝΤΕΟΝ, ΠΡΩΤΟΤΥΠΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ	

Πηγή: Ίδια επεξεργασία



Προϊόντα από παραδοσιακές τεχνικές - Οικοκυρικά σκεύη

9. Προϊόντα από παραδοσιακές τεχνικές

Τα προϊόντα από παραδοσιακές τεχνικές, καταγράφηκαν στο «Μουσείο Επαγγελμάτων», στον κάτω όροφο και βρίσκονται σε εξαιρετική κατάσταση. Έχουν συλλεχθεί μέσα από δωρεές από κατοίκους του οικισμού. Χρονολογούνται από το 1821-2000, όπως και όλα τα αντικείμενα του μουσείου, αλλά δεν φέρουν αναλυτική καταγραφή και ψηφιοποίηση. Η καταγραφή τους, έγινε χειρόγραφα και επιτόπου για τους σκοπούς της παρούσας διατριβής. Φανερώνουν τρόπους ζωής, επαγγέλματα και αντικείμενα που πλέον εκλείπουν, αποδίδοντας ένα μεγάλο βαθμό μοναδικότητας, αλλά και μια άμεση σύνδεση με την παράδοση και την ιστορία του τόπου χωρίς να εντοπίζονται πάνω από 10 λαογραφικές και ιστορικές εγγραφές.

Όλα τα αντικείμενα είναι σε άριστη κατάσταση (ποσοστό 81-100% αρχικής τους μορφής) με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που όμως έχει τοπική αξία και η ύπαρξη τους και η διατήρηση τους είναι πολύ σημαντική για την κατανόηση της προ υπάρχουσας άυλης και υλικής πολιτιστικής κληρονομιάς της Άνω Σύρου, καθώς διασώζουν μεγάλο μέρος της. Δεν έχει γίνει οποιαδήποτε καταγραφή τους και για την εισαγωγή τους στο σύστημα η καταγραφή πραγματοποιήθηκε μετά από επιτόπια καταγραφή, εντοπίζονται:

Πίνακας 5.26. Προϊόντα από παραδοσιακές τεχνικές

Α/Α	ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΑΠΟ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ	
1 ΚΑΙ 2	ΥΦΑΝΤΑ ΚΑΙ ΡΟΥΧΑ		




Πηγή: Ιδία επεξεργασία





10. Οικοκυρικά σκεύη






Τα κύρια οικοκυρικά σκεύη, καταγράφηκαν στο «Μουσείο Επαγγελμάτων», στον κάτω όροφο και βρίσκονται σε εξαιρετική κατάσταση. Έχουν συλλεχθεί μέσα από δωρεές από κατοίκους του οικισμού. Χρονολογούνται από το 1821-2000, όπως και όλα τα αντικείμενα του μουσείου, αλλά δεν φέρουν αναλυτική καταγραφή και ψηφιοποίηση. Η καταγραφή τους, έγινε χειρόγραφα και επιτόπου για τους σκοπούς της παρούσας διατριβής. Φανερώνουν τρόπους ζωής, καθημερινές συνήθειες των κατοίκων, ενώ συναντά κανείς και αντικείμενα που πλέον εκλείπουν, αποδίδοντας ένα μεγάλο


βαθμό μοναδικότητας, αλλά και μια άμεση σύνδεση με την παράδοση και την ιστορία του τόπου, χωρίς να εντοπίζονται πάνω από 10 λαογραφικές και ιστορικές εγγραφές. Όλα τα αντικείμενα είναι σε άριστη κατάσταση (ποσοστό 81-100% αρχικής τους μορφής) με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που όμως έχει τοπική αξία και η ύπαρξη τους και η διατήρησή τους είναι πολύ σημαντική για την κατανόηση της προ υπάρχουσας άυλης και υλικής πολιτιστικής κληρονομιάς της Άνω Σύρου, καθώς διασώζουν μεγάλο μέρος της. Δεν έχει γίνει οποιαδήποτε καταγραφή τους και για την εισαγωγή τους στο σύστημα η καταγραφή πραγματοποιήθηκε μετά από επιτόπια καταγραφή, εντοπίζονται:

Πίνακας 5.27. Οικοκυρικά σκεύη

Α/Α	ΟΙΚΟΚΥΡΙΚΑ ΣΚΕΥΗ	ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ
1	ΚΑΖΑΝΙΑ	
2	ΣΙΔΕΡΟ	
3	ΓΑΖΩΤΙΚΗ	

4	ΔΟΧΕΙΑ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ	
5	ΠΙΑΤΑ,ΜΑΧΑΙΡΟΠΗ-ΡΟΥΝΑ	
6	ΨΥΓΕΙΟ	
7	ΚΑΤΣΑΡΟΛΕΣ	

8	ΦΥΛΑΚΙΑ ΓΙΑ ΤΡΟΦΙΜΑ	
9	ΦΑΝΑΡΙΑ	
10	ΔΙΑΦΟΡΑ ΟΙΚΙΑΚΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ (ΚΑΝΤΗΛΙΑ, ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ, ΚΟΥΤΙΑ, ΠΛΑΣΤΙΓΓΑ, ΦΑΝΑΡΙΑ, ΚΑΝΑΤΕΣ, ΠΟΤΗΡΙΑ, ΚΗΡΟΠΗΓΙΑ ΚΛΠ)	
11	ΚΑΘΡΕΠΤΕΣ	
12	ΚΡΕΜΑΣΤΡΑ	

13	ΚΑΔΡΑ	
----	-------	--

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

11. Συλλογή βιβλίων KIMKES

Από το 1990-1993 ολοκληρώθηκε η συστηματική καταγραφή της Βιβλιοθήκης που ανήκει στο Κέντρο Ιστορικών Μελετών, αριθμώντας 5000 τόμους. Σύμφωνα με την καταγραφή του αρχείου (Δαλεζίου, 2015), :

1. το μεγαλύτερο ποσοστό (30%) είναι βιβλία που έχουν γραφτεί στα Λατινικά,
2. βιβλία στα Ιταλικά (25%),
3. το 24% αποτελεί σπάνιες εκδόσεις του Ελληνισμού της Διασποράς¹⁰⁷ και
4. το 14% στα Γαλλικά. Από την συλλογή του Ι. Δαλεζίου σε ποσοστό 3,5% συναντά κανείς βιβλία Γερμανικών εκδόσεων¹⁰⁸.
5. Τέλος, αριθμούνται 80 βιβλία στα Φραγκοχιώτικα¹⁰⁹ και διάφορα αναγνώσματα θρησκευτικού περιεχομένου από τυπογραφεία της Ερμούπολης.
6. Η ενίσχυση της βιβλιοθήκης τα τελευταία χρόνια, συντελέστηκε με τις δωρεές βιβλίων¹¹⁰ διαφόρου περιεχομένου από τα τάγματα και τις Μονές.

Το αρχείο με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που έχει παγκόσμια αξία λόγω της μοναδικότητας του, έχει απλώς συνολικά καταγραφεί, ενώ δεν υπάρχει εκτεταμένη ψηφιοποίηση του, γεγονός που το θέτει σε άμεσο κίνδυνο. Η κατάσταση του, σύμφωνα με τη συζήτηση με την Μαρίζα Δαλεζίου, είναι μέτρια (ποσοστό 30-50% ίδιο της αρχικής μορφή) και επιζητείται περαιτέρω έρευνα και αναλυτικότερη περιγραφή του. Το διασωθέν αρχείο φέρει μέγιστο βαθμό μοναδικότητας, λόγω των μοναδικών αρχείων που φέρει και τα οποία παρουσιάζουν όλη την ιστορία του οικισμού.

¹⁰⁷ Βενετία, Τεργέστη, Βιέννη, Παρίσι, Λειψία

¹⁰⁸ Τέλη του 19ου αιώνα με αρχές του 20ου

¹⁰⁹ Γραμμένα στα ελληνικά και τυπωμένα με λατινικούς χαρακτήρες

¹¹⁰ Τομείς όπως Αγία Γραφή, Κατηχητική, Δογματική και Ηθική Θεολογία, Πατρολογία, Λειτουργική, Εκκλησιαστική Ιστορία, Ιστορία Σύρου, Πολιτική, Λογοτεχνία, Γεωγραφία, Φιλοσοφία, Ρητορική, Γραμματική, Λεξικά και Εγκυκλοπαίδειες

12. Συριανά γράμματα

Τα «Συριανά γράμματα», με ιδιαίτερη θεματολογία και μορφή, που όμως έχει τοπική αξία αποτελούν έντυπα εξαμηνιαία περιοδικά, που εκδίδονταν από τον Δημήτρη Βαρθαλίτη. Πρωτοεκδόθηκαν τον Ιανουάριο του 1988 μέχρι το Ιούλιο του 1999, αριθμώντας 43 τεύχη. Ύστερα από μια απουσία 20ετούς περιόδου, ο Δ. Βαρθαλίτης, αποφάσισε το 2017 την επανέκδοση των «Συριανών γραμμάτων», ανά εξάμηνο, ονομάζοντας τα «Συριανά Γράμματα, περίοδος Β'». Η θεματολογία του περιοδικού αφορά πνευματικά και καλλιτεχνικά στοιχεία για την Σύρο, μεγάλες προσωπικότητες¹¹¹, περιβαλλοντικά θέματα¹¹², ήθη-έθιμα κλπ. Η παρουσία αυτού του έντυπου περιοδικού βοήθησε στη διάσωση πλήθος πληροφοριών και πολιτιστικών πόρων και στην μετάδοση της Σύρου εκτός των ορίων της. Δεν εντοπίζεται αναλυτική καταγραφή των τευχών, τα οποία δεν έχουν ψηφιοποιηθεί. Το γεγονός αυτό, δυσχεραίνει τον εντοπισμό τους και τη βιβλιογραφική παραπομπή σε αυτά, καθώς και την συνολική τους αξιολόγηση. Βιβλιογραφικά, έχουν χρησιμοποιηθεί στην παρούσα διατριβή, ενώ τα περισσότερα τεύχη λόγω της μικρής χρονικής παρουσίας τους, είναι σε καλή κατάσταση (ποσοστό 81-100% αρχικής μορφής). Η ύπαρξη ενός συνολικού αποθετηρίου, φυσικής ή ψηφιακής παρουσίας θα βοηθούσε στην διάσωση τους.

5.15 Ντοπιολαλιά-τοπική διάλεκτος

1. Το απανωσυριανό γλωσσικό ιδίωμα

Όπως προαναφέρθηκε, η Σύρος παρά την εισδοχή κατοίκων από ξένες περιοχές λόγω της Γαλλικής και της Τουρκικής κυριαρχίας δεν υπέστη γλωσσικές αλλοιώσεις, εκτός από την υιοθέτηση μερικών ξενικών λέξεων. Μόνο τα επισκοπικά γραφεία χρησιμοποιούσαν σαν επίσημη γλώσσα τη Λατινική. Αυτό επιβεβαιώνεται και μέσω των εγγράφων, τα οποία εντοπίζονται σαν αρχειακό υλικό και είναι κατά κανόνα στην Ελληνική. Τα έγγραφα ως το 1821, παρουσιάζουν ανορθογραφία, που μετέπειτα εξαλείφεται. Σαφώς επικρατεί το γλωσσικό ιδίωμα το οποίο συναντάται κυρίως στον προφορικό λόγο και όχι στον γραπτό λόγο, όπου η γλώσσα παραμένει καθαρά ελληνική και ακέραια καταλήξεων (Αμπέλας, 1874).

Συνολικά οι Κυκλάδες παρουσιάζουν μια έντονη διαφοροποίηση διαλέκτου, που τοπικά μεταβάλλεται. Οι αναλύσεις της γλώσσας για το κυκλαδίτικο ιδίωμα είναι περιορισμένες, με κοινή ομοιότητα την αποβολή / διατήρηση των άτονων φωνηέντων, που εντοπίζεται και σε άλλες νότιες διαλέκτους (κρητική, δωδεκανησιακή, κτλ.) και την «αλλοίωση» των καταλήξεων. Στα λιγοστά στοιχεία που έχουν αναλυθεί για τη Σύρο, εντοπίζεται το φωνολογικό φαινόμενο του τσιτακισμού (π.χ.

¹¹¹ Στη νέα έκδοση υπάρχει τεύχος αφιερωμένο στον Μάνο Ελευθερίου, αλλά και διαχρονικές προσωπικότητες (ποιητές, Βαμβακάρης κλπ.)

¹¹² Στη νέα εποχή έκδοσης ο πρώτος τόμος αφορά την «Απάνω Μεριά»

μπρίτσι < μπρίκι) και η αιτιατική του πληθυντικού των αρσενικών ουσιαστικών , που είναι όμοια με την ονομαστική (π.χ. τις γιατροί < τους γιατρούς) (Νικολού κ.α., 2013).

Εντοπίζοντας, συγκεκριμένα, το γλωσσικό ιδίωμα στην Άνω Σύρο, διαπιστώνεται ότι η Γαλλική προστασία είχε άμεση επιρροή και στην διαμόρφωση της γλώσσας και κυρίως της ντοπιολαλιάς της Άνω Σύρου. Η διττή επιλογή, που τέθηκε μεταξύ της επικράτησης θρησκευματος ή γλώσσας και η επιλογή της διατήρησης του θρησκευματος, εξασφάλισε την Ελληνική γλώσσα στο νησί. Ωστόσο, λόγω της άμεσης επαφής και σχέσης με τη Δύση, η Άνω Σύρος ανέπτυξε μια σαφώς επηρεασμένη από τα Δυτικά πρότυπα γλώσσα , το «**Απανωσυριανό γλωσσικό ιδίωμα**», που αποτελεί την τοπική διάλεκτο των γηγενών κατοίκων. Αυτό εντοπίζεται στον κελαριστό, τραγουδιστό τρόπο ομιλίας και σε λέξεις , κυρίως Ιταλικές , που διανθίζουν το λεξιλόγιο (γέμελλος {gemello} , καθώς και στα επώνυμα των κατοίκων τα οποία δημιουργήθηκαν βάσει της περιοχής προέλευσης των ατόμων που τα λάμβαναν (Πρίντεζης από το Prindezi της Ιταλίας κλπ.). Βέβαια, ο ιδιαίτερα υψηλόφωνος τόνος ομιλίας , γίνεται και για λόγους ακουστικούς, μιας και τα συνεχή μελέμια και οι αέρηδες , απαιτούν μια άνωθεν τονικότητα για να μπορούν να ακουστούν.

Στη σημερινή εποχή, η διάλεκτος με μέτριο βαθμό αισθητικής απόδοσης ποιότητας, διατηρείται σε μεγάλο βαθμό, στην καθημερινή ομιλία, αλλά κυριαρχεί η επικρατούσα γλώσσα της χώρας. Η κύρια χρήση της γίνεται από κατοίκους γηγενείς (ποσοστό έως 50% της αρχικής της μορφής) ή απογόνους αυτών, αν και σταδιακά εκλείπει. Το γεγονός ύπαρξης της σε κείμενα , ιστορίες, θρύλους και παραδόσεις (ως 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας) που γράφονται σε τοπικό διάλεκτο, έχει διασώσει ,σε μεγάλο βαθμό, μέρος της. Ωστόσο, η συνεχής ερήμωση, η εγκατάσταση νέων ιδιοκτητών και η μετακίνηση στο σύγχρονο, απαλλαγμένο από τοπικές διαλέκτους , τρόπο ομιλίας , δημιουργεί ερωτήματα για την χρονική διάρκεια διατήρησης της. Δυστυχώς, δεν υπάρχει στοχευμένη καταγραφή ή ψηφιοποίηση της και τα δεδομένα είναι αποσπασματικά, θέτοντάς την σε άμεσο κίνδυνο αφανισμού.

5.16 Προφορικές παραδόσεις και εκφράσεις

1. Παροιμίες ρίμες νανουρίσματα

Στην υπό εκπόνηση διατριβή της κ. Φραντζή (Φραντζή, 2001) καταγράφονται οι προφορικές παραδόσεις της Άνω Σύρου. Επιλέχθηκε η μαζική καταγραφή τους σε πίνακα με τη μορφή του είδους που εντοπίζονται (παροιμίες, ρίμες, νανουρίσματα κλπ.) και τον ακριβή αριθμό που υπάρχει σε κάθε είδος, όπως αυτό εντοπίστηκε και καταγράφηκε από τη συγγραφέα, εντός του οικισμού. Η αναλυτική τους περιγραφή , λόγω του όγκου πληροφοριών και της απουσίας ευρύτερης βιβλιογραφίας , θεωρείται ότι θα αποπροσανατόλιζε τους σκοπούς της έρευνας, που είναι η συνολική αξιολόγηση της

ποικιλίας, της διαχρονικής διατήρησης και του εύρους των προφορικών μαρτυριών. Επίσης δεν μπορεί να αξιολογηθεί η πληρότητα καταγραφής όλων των προφορικών μαρτυριών, ούτε ο βαθμός που διατηρήθηκαν συγκριτικά με την περίοδο που καταγράφηκαν, καθώς απέχει 20 χρόνια. Για το λόγο αυτό θεωρούμε ότι ο πίνακας θα αποδώσει τη γενική αίσθηση τους εντός του οικισμού, με το μέγιστο δυνατό βαθμό πληρότητας. Αφορούν στοιχεία με ιδιαίτερη θεματολογία, που όμως έχουν τοπική αξία. Χρονολογικά δεν μπορούμε να εντοπίσουμε την περίοδο προέλευσής τους, ξέρουμε όμως ότι σίγουρα προϋπάρχουν των 20 ετών που αποτελεί και το σημείο που καταγράφηκαν. Μετά από επιτόπια έρευνα εντός του οικισμού, παρουσιάζεται ότι έχουν σε ένα μικρό βαθμό διατηρηθεί (51%-80% επί της αρχικής μορφής) και προσπαθούν να μεταδοθούν και στις επόμενες γενιές (κυρίως τα νανουρίσματα). Κυρίως εντός τους εντοπίζεται αρκετή σύνδεση με την ιστορία, το μύθο και το θρύλο¹¹³ της Άνω Σύρου και οι αναφορές που εντοπίζονται είναι συνεχείς και αξιοπρόσεκτες¹¹⁴.

Πίνακας 5.28. Προφορικές παραδόσεις Άνω Σύρου

Είδος	Αριθμός καταγραφών
Παροιμίες	72
Ρίμες	64
Νανουρίσματα	3

Πηγή: Φραντζή, Ιδία επεξεργασία

5.17 Τρόποι ζωής-Ομάδες ανθρώπων

1. Οι γειτονιές

Ο οικισμός της Άνω Σύρου πολεοδομικά τον 20^ο αιώνα απαριθμούσε ,έξι γειτονιές, ενώ σήμερα, στον 21^ο αιώνα, έχει μόνο τέσσερις, που προέκυψαν από συνενώσεις και επεκτάσεις των παλαιότερων (30-50% επί της αρχικής μορφής) . Η καταγραφή τους έγινε στο πλαίσιο της πρότασης της πολεοδομικής μελέτης της Άνω Σύρου, μέσα από τις προφορικές μαρτυρίες του καθηγητού Ιωσήφ Στεφάνου. Δεν έχει μεταβιβαστεί η γνώση αυτή στις νεότερες γενιές και εμφανίζεται μόνο σε προφορικές μαρτυρίες, ωστόσο αφορούν ένα πολιτιστικό πόρο με ιδιαίτερη θεματολογία, που όμως έχει τοπική αξία. Μεταπολεμικά, υπήρχαν οι έξι κεντρικές γειτονιές περιμετρικά οργανωμένες, γύρω από έξι αντίστοιχους θρησκευτικούς πόλους, με κάθε μια να διαθέτει κάποιο κατάστημα λιανικού καθημερινού εμπορίου. Στους κάτωθι χάρτες ,εικονίζονται με διαφορετικό χρώμα η χωροθέτηση και τα όρια των γειτονιών του 20ου και του 21ου αιώνα. Συγκεκριμένα οι γειτονιές ήταν:

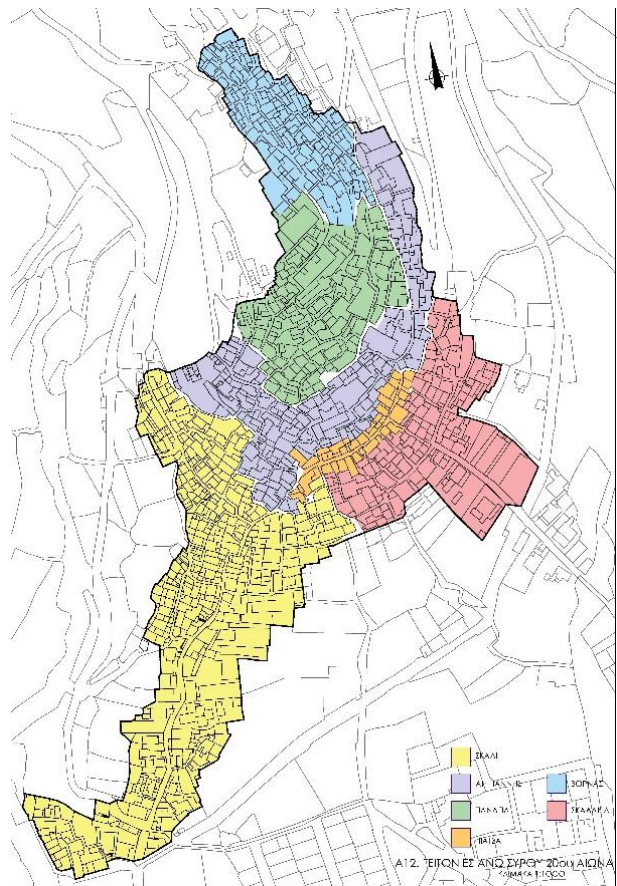
¹¹³ Ένα παιδί αγάπησα
Κι ο κόσμος το χει ζήλεια
Γιατί ναι αυτός ρωμιόπουλο
Και γω 'μια φραγκοπούλα

¹¹⁴ Και Εσύ Κιουρά μου Παναγιά, Αη μου Γιώργη αγάπα το, Άγιε Γιάννη γειάνε το....

- a. Σκαλί
- b. Άη Γιάννης
- c. Πιάτσα
- d. Παναγιά
- e. Βορνάς
- f. Σκαλάκια

Σε περαιτέρω ανάλυση τους, οι γειτονιές κατανεμόταν ως εξής: Στο βορά αναπτυσσόταν ο Βορνάς με επίκεντρο τη Μητρόπολη του Άη Γιώργη και τα συνοδά κτήρια του εκκλησιαστικού συγκροτήματος. Νοτιότερα, η γειτονιά της Παναγιάς γύρω από την εκκλησία της Παναγιά του

Καρμήλου και το μεγάλο μοναστήρι των Ιησουϊτών. Χαμηλότερα, με επίκεντρο τον Άη Γιάννη και τη Μονή των Καπουτσίνων, οι τρεις γειτονιές, του Άη Γιάννη, της Πιάτσας και τα Σκαλάκια. Τέλος, στο νότιο τμήμα του οικισμού η γειτονιά Σκαλί, λειτουργούσε με επίκεντρο την εκκλησία του Σαν Μπαστία. Σε πολλές περιόδους οι γειτονιές αυτές, λειτουργούσαν αρκετά ανταγωνιστικά μέσα από τις δράσεις των διαφόρων θρησκευτικών αδελφοτήτων που η κάθε μια οργάνωνε δικά της προγράμματα κοινωνικής προσφοράς, δικές της θρησκευτικές εκδηλώσεις, θεατρικές ή άλλες πολιτιστικές δραστηριότητες, εκδρομές, χορούς κ.α.. Σήμερα οι γειτονιές έχουν συμπυκνωθεί σε τρεις. «Βορνάς-Παναγιά», «Αϊ Γιάννης-Πιάτσα-Σκαλάκια» και «Σκαλί», γεγονός που υποδεικνύει και τη γενικότερη συρρίκνωση του οικισμού της Άνω Σύρου. Η σύνδεση τους με θρύλους και ιστορικά στοιχεία είναι εμφανής, αλλά όχι αρκετά ισχυρή σε βιβλιογραφικό επίπεδο. Η κύρια αναφορά τους, γίνεται για την «Πιάτσα» και τον οικισμό «Σκαλί», στο οποίο γεννήθηκε ο Μάρκος Βαμβακάρης. Τέλος, συμφώνως των αντίστοιχων κεφαλαίων δεν εμφανίζονται πάνω από 5 βιβλιογραφικές και λαογραφικές πηγές.



Εικόνα 5.134. Γειτονιές 20^{ου} αιώνα
Πηγή: Προσωπικό αρχείο

2. Η κοινωνική διαστρωμάτωση

Κοινωνικά , έως σήμερα, επικρατεί μια **πυραμίδα κοινωνικής διαστρωμάτωσης** , όπου στην κορυφή βρίσκεται ολόκληρος ο κλήρος και σε μια πλατιά βάση ο λαός. Αυτό, απορρέει από την σημαντική επιρροή του κλήρου, χωρικά και κοινωνικά και την δημιουργία χρονόσημων, με άξονα τις εκκλησιαστικές γιορτές. Οικονομικά, δεν υπάρχει ιδιαίτερη διαστρωμάτωση, και οι *οικογένειες κατατάσσονται σε «καλές» και «παρακατιανές»,* σύμφωνα με την ηθική τους (Στεφάνου και Στεφάνου, 1993). Η κοινωνική διαστρωμάτωση αφορά ένα πόρο με ιδιαίτερη θεματολογία, που έχει εθνική αξία, λόγω της ιδιαιτερότητας του, αλλά δεν έχει πλέον διατηρηθεί (1-29% επί της αρχικής μορφής). Αναφορικά με την καταγραφή του δεν υπάρχει καμία καταγραφή ή ψηφιοποίηση του και δεν έχει μεταβιβαστεί στις νεότερες γενιές και εμφανίζεται μόνο σε προφορικές μαρτυρίες. Τέλος, συμφώνως των αντίστοιχων κεφαλαίων δεν εμφανίζονται πάνω από 5 βιβλιογραφικές και λαογραφικές πηγές.



Εικόνα 5.135. Η έννοια της οροφοκτησίας
Πηγή: Προσωπικό αρχείο



Εικόνα 5.136. Η πυραμίδα "κοινωνικής διαστρωμάτωσης". Ο κλήρος και ο λαός
Πηγή: Προσωπικό αρχείο

3. Η οικειοποίηση του χώρου

Η **οικειοποίηση του χώρου** της Άνω Σύρου, αφορά ένα πόρο με ιδιαίτερη θεματολογία , που όμως έχει τοπική αξία και χωρίζεται σε τέσσερις κατηγορίες. Στην πρώτη κατηγορία κυριαρχεί το αμιγώς ιδιωτικό που ήταν η κρεβατοκάμαρα , στη δεύτερη , το ημιιδιωτικό, δηλαδή η υπόλοιπη ημερήσια κατοικία. Ακολούθως συναντάμε την κατηγορία ημιιδιωτικό- ημιδημόσιο που εμπεριέχει το δρόμο και τμήμα της αυλής και το αμιγώς δημόσιο , δηλαδή τους δρόμους και τις πλατείες. Η χρήση του χώρου , δεν έχει μεταβιβαστεί στις νεότερες γενιές και εμφανίζεται μόνο σε προφορικές μαρτυρίες και έχει σταδιακά εγκαταλειφθεί, κυρίως μετά την ριζική αλλαγή της τοποθέτησης αλουμινένιων κουφωμάτων, που «εγκλώβισε» τους κατοίκους εντός των οικημάτων και δεν έχει πλέον διατηρηθεί (1-29% επί της αρχικής μορφής). Επίσης η αγορά πολλών κατοικιών, διαφοροποίησε την έννοια σε ιδιωτικό χώρο κατοίκησης και δημόσιο χώρο περιδιάβασης, φέρνοντας νέες ισορροπίες στον οικισμό. Ιστορικά και σε πλαίσιο μύθου, δεν εντοπίζεται κάποια ιδιαίτερη σύνδεση, παρά μόνο η ενθύμηση και η ύπαρξη ακόμη, ορισμένων γηγενών κατοίκων, που διασώζουν την παλιά αυτή δομή και

τις απογευματινές ώρες με καρέκλες έξω από τις κατοικίες, «καταλαμβάνουν» τμήμα του δημόσιου χώρου και δημιουργούν μια προσωπική επικοινωνία και μια ευρύτερη επικοινωνία με τον περιπατητή και τον επισκέπτη. Αναφορικά με την καταγραφή του δεν υπάρχει καμία καταγραφή ή ψηφιοποίηση του και δεν έχει μεταβιβαστεί στις νεότερες γενιές και εμφανίζεται μόνο σε προφορικές μαρτυρίες. Τέλος, συμφώνως των αντίστοιχων κεφαλαίων δεν εμφανίζονται βιβλιογραφικές και λαογραφικές πηγές.



Εικόνα 5.137. Εικόνες από την καθημερινή ζωή της Άνω Σύρου
Πηγή: Ι. Στεφάνου

4. Η οροφοκτησία

Τέλος, συνδυαστικά με το παραπάνω, ένα ιδιαίτερο στοιχείο του οικισμού της Άνω Σύρου, που ήδη αναφέρθηκε, στον τρόπο οργάνωσης της φυσιογνωμίας και της πολεοδομικής συγκρότησης του οικισμού, είναι το **εθιμικό δίκαιο**. Θεσπίστηκε μέσα από το «Φραγκικό Δίκαιο» και για την Άνω Σύρο, αφορά τον θεσμό της «οροφοκτησίας», δηλαδή της δυνατότητας ύπαρξης στο ίδιο κτίσμα διαφορετικών ιδιοκτητών της κάθε στάθμης. Έτσι, δύναται το ισόγειο να ανήκει σε άλλον ιδιοκτήτη, ο πρώτος όροφος σε άλλον και ο αέρας του σπιτιού σε άλλον ιδιοκτήτη. Η χωριστή αυτή κυριότητα μπορεί να αφορά και τμήμα ορόφου ή ακόμη και δωμάτιο και απαντά σε ένα πολιτιστικό πόρο με ιδιαίτερη θεματολογία, που έχει εθνική αξία. Στην Άνω Σύρο οι κατοικίες συμπλέκονται και επικρατεί αυτή η διαδοχική συνένωση και σταδιακή ανύψωση των κτισμάτων, με κύριο στόχο την εκμετάλλευση, όσον το δυνατόν μεγαλύτερου χώρου. Η κύρια συνιδιοκτησία των κτισμάτων, που διαχρονικά διατηρήθηκε, ήταν ότι η ταράτσα του ενός κτίσματος αποτελούσε την αυλή του επόμενου. Αυτή, η απόφαση, καταργήθηκε μετά από προσφυγή στο ΣτΕ (Ησαΐα κ.α., 1976), γεγονός που αλλοίωσε τον τρόπο ζωής και τη φυσιογνωμία του οικισμού. Η οροφοκτησία είναι μια ιστορική μαρτυρία και συνδέεται άμεσα με το μύθο και το λόγο του οικισμού, καθώς η προφύλαξη από τους

επερχόμενους κατακτητές , ήταν το κύριο μέλημα των κατοίκων για πληθώρα ετών. Η κατάργηση του, διακόπτει τη συνέχεια αυτή και τη μεταβίβαση από γενιά σε γενιά, η οποία γίνεται μόνο προφορικά παρά την ιδιαίτερη σημαντικότητα και βαρύτητα που έχει. Βαρύτητα όχι μόνο ιστορική, αλλά και καθημερινή, καθώς μειώνει το ήδη συρρικνωμένο χώρο διαβίωσης των κατοίκων της Άνω Σύρου. Η καταγραφή του έχει γίνει στο πλαίσιο της πρότασης πολεοδομικής μελέτης, όπου ζητάτε η επαναφορά του εθνικού δικαίου της οροφοκτησίας. Αναφορικά με την καταγραφή του δεν υπάρχει καμία καταγραφή ή ψηφιοποίηση του , και δεν έχει μεταβιβαστεί στις νεότερες γενιές λόγω της κατάργησης του , ενώ εμφανίζεται μόνο σε προφορικές μαρτυρίες. Τέλος, συμφώνως των αντίστοιχων κεφαλαίων δεν εμφανίζονται βιβλιογραφικές και λαογραφικές πηγές.

5. Τα παιχνίδια

Μετά την σταδιακή εγκατάλειψη του οικισμού, «χάθηκαν» και τα παλιά παιχνίδια. Η φιλοσοφία των παλαιών παιχνιδιών διέφερε ριζικά των σύγχρονων. Τα παιχνίδια της εποχής αφορούν πόρους με ιδιαίτερη θεματολογία , που όμως έχει τοπική αξία. Τα παιχνίδια συντελούσαν στη ζωντάνια της καθημερινότητας της Άνω Σύρου, ακολουθούσαν τους κανόνες, οι οποίοι ήταν γνωστοί και κοινώς αποδεκτοί από όλους, σε μια ομαδική προφορική συμφωνία. Αποτελούν πρωτότυπες κατασκευές με χρήση των υπαρχόντων υλικών, αντικειμένων και πλήρη προσαρμογή αυτών στις δομές της Άνω Σύρου. Ήταν μια πηγή δημιουργίας μύθου και λόγου για τον τόπο της Άνω Σύρου.



Εικόνα 5.138. Τα παιχνίδια της Άνω Σύρου
Πηγή: Ν. Σολάρης

Η περιοδική τους χρήση και η ευθραυστότητα των υλικών τους, συνάινεσαν στην σταδιακή απώλεια τους. Η δομή κατασκευή τους στηρίζονταν σε αυτοσχέδιες ενότητες και κατασκευές της στιγμής από πέτρες, παλιά άχρηστα αντικείμενα οικοκυρικής, ανεπιτήδευτους σχηματισμούς και παιχνίδια χωρίς αντικείμενα αλλά με λόγο , όπως το «κρυφτό» ή η «μακρά γαϊδούρα». Στην Άνω Σύρο τα παιχνίδια που ξεχώριζαν ήταν : μπίλιες, μακρά γαϊδούρα, σκοινάκι, λακουβάκια, γιάντες, κρυφτό,

σφεντόνες, αλέστρα, φυσομπίστολα, τσουλήθρες με τηγάνι, τσέρκι, μπιζ, πεντόβολα, τσούνι, ποδοσφαιράκια, στεφανωτά, ξύλινα πατίνα (Cyclades24,2018).

Οι πληροφορίες για τα αναφερθέντα παιχνίδια αντλήθηκαν από την έκθεση με τίτλο «Έκθεση παραδοσιακών παιχνιδιών στην Άνω Σύρο» που πραγματοποιήθηκε τον Αύγουστο του 2016 , από τον κ. Νίκο Σολάρη στην αίθουσα του ΚΑΠΗ Άνω Σύρου και μετά από προσωπική επικοινωνία με τον ίδιο. Είναι φανερό ότι παρά την απουσία ύπαρξης τους εντός του οικισμού, μέσω προφορικών μαρτυριών έχουν διασωθεί, έστω και μέσα από μια ατομική πρωτοβουλία και έκθεση τους, γίνεται μια στοχευμένη προσπάθεια μεταβίβασης τους και στις επόμενες γενιές. Αναφορικά με την καταγραφή του δεν υπάρχει καμία καταγραφή ή ψηφιοποίηση του , και δεν έχει μεταβιβαστεί στις νεότερες γενιές, ενώ εμφανίζεται μόνο σε προφορικές μαρτυρίες. Τέλος, συμφώνως των αντίστοιχων κεφαλαίων εμφανίζονται έως 5 βιβλιογραφικές και λαογραφικές πηγές.

5.18 Κοινωνικές πρακτικές, τελετουργίες και εορταστικές εκδηλώσεις

Λόγω της διαχρονικής και έντονης παρουσίας του εκκλησιαστικού στοιχείου στην Άνω Σύρο, οι κοινωνικές πρακτικές, τελετουργίες και εορταστικές εκδηλώσεις, απαντούν στις ενορίες, εκκλησίες και λιτανείες που εκδηλώνονται κατά την διάρκεια του χρόνου στον οικισμό. Όπως προαναφέρθηκε, η θρησκεία αποτελεί το σημαντικότερο διαχρονικά πόρο, σε υλικό και άυλο επίπεδο. Η παρουσία της είναι διαρκής σε κάθε επίπεδο και διατηρείται ενεργή παρά την εγκατάλειψή του οικισμού. Σε ένα γενικότερο πλαίσιο αξιολόγησης , οι τελετουργίες, λόγω της μορφής τους είναι πλήρως καταγεγραμμένες και μεταβιβάζονται από γενιά σε γενιά, καθώς οι καθολικοί κάτοικοι της Άνω Σύρου, στηρίζονται , διατηρούν και σέβονται απόλυτα το δόγμα τους από τον 16^ο αιώνα και μετά και την επικράτηση του καθολικού δόγματος στον οικισμό. Οι βασικές τελετουργίες, άμεσα σημαντικές για την Άνω Σύρο είναι :

1. Γάμοι, βαφτίσεις και κηδείες

Το ιδιαίτερο της κατηγορίας 1, δηλαδή **γάμοι, βαφτίσεις, κηδείες** που ενισχύει την πολιτιστική τους αξία, είναι ότι διαφέρουν των συνηθισμένων για τον Ελλαδικό κόσμο τελετουργιών , καθώς τελούνται , βασισμένες στα καθολικά πρότυπα (ποσοστό διατήρησης 81-100%). Εμφανίζουν έναν ιδιαίτερο βαθμό μοναδικότητας, με ιδιαίτερη θεματολογία, που έχει εθνική αξία λόγω του καθολικού δόγματος και μεταδίδονται από γενιά σε γενιά και διατηρείται ενεργά, παρά τους γάμους με ορθόδοξους συζύγους. Με άξονα αυτό, η παρακολούθηση ενός διαφορετικού μυστηρίου για τον επισκέπτη, το νέο κάτοικο , καθιστά μια προκαθορισμένη, σχεδόν τετριμμένη εκδήλωση, σε μια νέα εμπειρία. Οι τελετουργίες αυτές είναι πλήρως καταγεγραμμένες (πάνω από 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας) και συνδέονται με την ίδια την ιστορία του τόπου καθώς και πλήρως προφορικών μαρτυριών και ιστοριών.

2. Η πρώτη κοινωνία

Μια, εντελώς , διαφοροποιημένη τελετουργία ορθόδοξου και καθολικού δόγματος είναι και η πρώτη κοινωνία και το Χρίσμα, που διαφέρουν σημαντικά και διατηρούνται ως σήμερα (ποσοστό διατήρησης 81-100%) με πλήρη χρήση και μεταβίβαση και στις επόμενες γενιές. Για τους ορθόδοξους , η πρώτη κοινωνία και το Χρίσμα, σχετίζονται με την βάφτιση¹¹⁵ , ενώ τα καθολικά παιδιά , λαμβάνουν την «**πρώτη κοινωνία**», την όστια¹¹⁶, στα 7-8 έτη, αφού κατηχηθούν για όλο το σχολικό έτος. Εμφανίζουν έναν ιδιαίτερο βαθμό μοναδικότητας, με ιδιαίτερη θεματολογία, που έχει εθνική αξία λόγω του καθολικού δόγματος. Το πρωτότυπο αυτό γεγονός, αποτελεί μια σημαντική στιγμή για τα παιδιά της Άνω Σύρου, ένα ιστορικό σημείο καμπής της ζωής τους. Το «**Χρίσμα**» , επίσης λαμβάνεται κατά την διάρκεια της πρώτης κοινωνίας, η οποία αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα μυστήρια του καθολικισμού. Τα παιδιά , φορούν άσπρα ρούχα και ακολουθούν το τελετουργικό που ορίζεται, ενισχύοντας με τον τρόπο αυτό , την σημαντικότητα της τελετουργίας αυτής, το οποίο φέρει πλήρη καταγραφή και ψηφιοποίηση και σε διαδικτυακούς τόπους. Τέλος, σύμφωνα με τα αντίστοιχα κεφάλαια εμφανίζει έως 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας.

3. Η Αγία Δωρεά

Η «**Αγία Δωρεά**», γνωστή στις καθολικές χώρες με το όνομα «Corpus Christi», πραγματοποιείται προς τιμή και προσκύνηση του «Σώματος του Χριστού» και συνδέεται με το μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας. Γιορτάζεται, την επόμενη Πέμπτη της πρώτης Κυριακής μετά την Πεντηκοστή (60 μέρες μετά το Πάσχα). Κάθε χρόνο στη Σύρο και συγκεκριμένα στην Ερμούπολη, τελείται λιτανεία, οπου περιφέρονται τα Μυστήρια της Πρώτης Κοινωνίας και του Χρίσματος. Άρα , πλέον, μόνο ένα μέρος του εθίμου, δηλαδή η λειτουργία τελείται στην Άνω Σύρο, ενώ η λιτανεία που γινόταν παλιά στον οικισμό, έχει μεταφερθεί στην Ερμούπολη, αλλοιώνοντας ένα μέρος του εθίμου. Στη σημερινή εποχή δεν τελείται, άρα δεν έχει μεταβιβαστεί στις επόμενες γενιές και έχει καταγραφεί πλέον σε βιβλιογραφική αναφορά. Τέλος, σύμφωνα με τα αντίστοιχα κεφάλαια εμφανίζει έως 5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας.

4. Καράντα ώρες

Οι «**Καράντα ώρες**» συμπίπτουν με την τελετή των Αποκριών, όπου επί τέσσερις ώρες το Πανάχραντο μυστήριο προσυκνούνταν από τους πιστούς. Η τελετουργία αυτή στις Απόκριες γίνονταν στον Άγιο Γεώργιο, ενώ στο μοναστήρι των Ιησουιτών την 1^η Κυριακή του Μαΐου. Στη μονή

¹¹⁵ Το Χρίσμα και η Θεία κοινωνία αποτελούν ένα από τα επτά μυστήρια της εκκλησίας. Το Χρίσμα λαμβάνεται κατά την διάρκεια της βάφτισης και η πρώτη θεία κοινωνία, την πρώτη Κυριακή μετά την βάφτιση.

¹¹⁶ Ψωμί άζυμο

των Καπουκίνων και στον Άη Γιάννη, τελούνται παραμονή, ανήμερα ή και την επόμενη των Χριστουγέννων και τέλος στον Άγιο Σεβαστιανό, παραμονή της Αγίας Δωρεάς (Φραντζή, 2001). Στη σημερινή εποχή δεν τελείται, άρα δεν έχει μεταβιβαστεί στις επόμενες γενιές και έχει καταγραφεί πλέον σε βιβλιογραφική αναφορά. Τέλος, σύμφωνα με τα αντίστοιχα κεφάλαια εμφανίζει έως 5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας.

5. Η Τετάρτη των Τεφρών

Η «**Τετάρτη των τεφρών**», είναι η αρχή της Σαρακοστής για τους καθολικούς και αντιστοιχεί στην Καθαρά Δευτέρα, όπου ο ιερέας με στάχτη από ευλογημένα βαγιόκλαδα, σταυρώνει το μέτωπο των πιστών, υπενθυμίζοντας το φθαρτό στοιχείο του ανθρώπου. Το στοιχείο αυτό, έχει ιδιαίτερη θεματολογία, που όμως έχει τοπική αξία. Στη σημερινή εποχή δεν τελείται, άρα δεν έχει μεταβιβαστεί στις επόμενες γενιές και έχει καταγραφεί πλέον σε βιβλιογραφική αναφορά. Τέλος, σύμφωνα με τα αντίστοιχα κεφάλαια εμφανίζει έως 5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας.

6. Στρατάκια

Άλλη μια σημαντική εκδήλωση είναι τα «**Στρατάκια**», στις 2 Αυγούστου, για την μνημόνευση των νεκρών. Οι πιστοί μπορούσαν βγαίνοντας πρώτα από το ναό, να ξαναμπούν μνημονεύοντας κάποιο άλλο πρόσωπο (Φραντζή, 2001). Στη σημερινή εποχή δεν τελείται, άρα δεν έχει μεταβιβαστεί στις επόμενες γενιές και έχει καταγραφεί πλέον σε βιβλιογραφική αναφορά. Τέλος, σύμφωνα με τα αντίστοιχα κεφάλαια εμφανίζει έως 5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας.

7. Η ημέρα γιορτής του Αγίου Βλασίου

Η γιορτή του «**Αγίου Βλασίου**», τιμάται στις 3 Φεβρουαρίου. Ο Άγιος, γιατρός στο επάγγελμα ασκούσε φιλανθρωπία σε πάσχοντες. Λόγω αυτού, την ημέρα της γιορτής του, συνηθίζεται να δίδεται η ευλογία του Αγίου, με σταύρωμα του λαιμού με κεριά ευλογημένα, για να προστατεύονται οι πιστοί από επιδημικές αρρώστιες. Στη σημερινή εποχή δεν τελείται, άρα δεν έχει μεταβιβαστεί στις επόμενες γενιές και έχει καταγραφεί πλέον σε βιβλιογραφική αναφορά. Τέλος, σύμφωνα με τα αντίστοιχα κεφάλαια εμφανίζει έως 5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας.

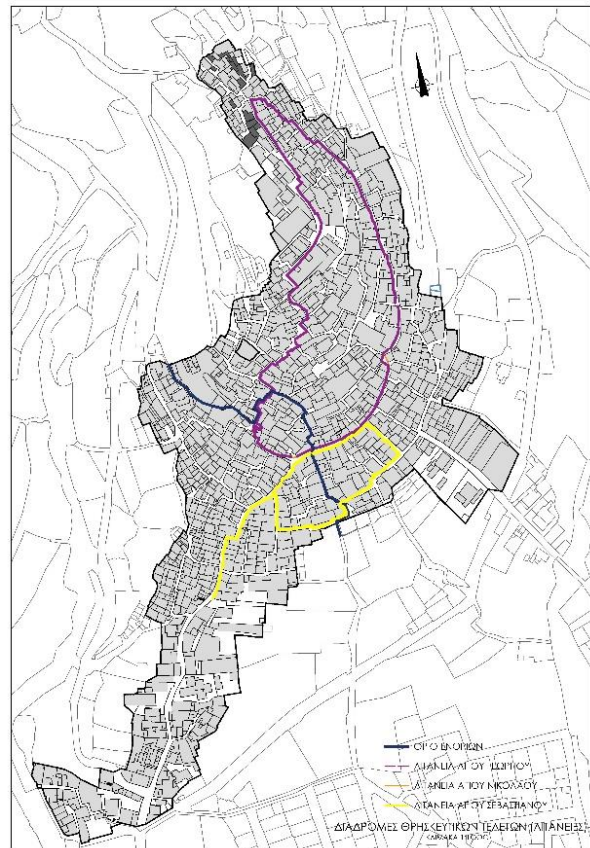
8. Η λιτανεία την ημέρα γιορτής του Αγίου Αλουϊσίου

Στη γιορτή του «**Αγίου Αλουϊσίου**», μικρότερα παιδάκια αναπαριστούσαν με ενδυμασίες, τον Άγιο Αλουϊσιο, που ήταν στρατιώτης και την φρουρά του, συμμετέχοντας στην λειτουργία και την λιτανεία του κλπ. Στη σημερινή εποχή δεν τελείται, άρα δεν έχει μεταβιβαστεί στις επόμενες γενιές και έχει καταγραφεί πλέον σε βιβλιογραφική αναφορά. Τέλος, σύμφωνα με τα αντίστοιχα κεφάλαια εμφανίζει έως 5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας.

9. Τελετουργίες και λιτανείες Μ. Εβδομάδας

Εκκλησιαστικά, η Άνω Σύρος χωρίζεται σε δυο ενορίες, την ενορία του α) «Αγίου Γεωργίου» και αυτή του β) «Αγίου Σεβαστιανού», όπως απεικονίζεται και στο **χάρτη** μέσω του ορίου που καταγράφεται. Στον ίδιο χάρτη απεικονίζονται και οι «λιτανείες», που θα αναλυθούν εκτενώς. Κάθε Παρασκευή, καθ' όλη τη διάρκεια της σαρακοστής, ο ιερέας του κάθε ναού σταματά σε 14 εικόνες, που απεικονίζουν τα πάθη του Χριστού και μνημονεύει. Μέσα από μια κοινή τελετουργία καθολικών και ορθόδοξων ναών και τη συμμετοχή των κατοίκων, ο οικισμός δημιουργεί χρονικότητες, ταυτότητες και διαδρομές-λιτανείες με σημαντικότερη την Περιφορά της Μεγάλης Παρασκευής, στα σοκάκια της Άνω Σύρου, ψάλλοντας το «Stabat Mater Dolorosa» και το «Porumeleus», σε ελληνική απόδοση. Στις λιτανείες υπήρχε η «Τένεμπρα», που αφορούσε το χτύπημα το σήμαντρου (ενός ξύλου με δυο πόμολα), που αντικαθιστούσε τις καμπάνες κατά την διάρκεια της Μεγάλης Εβδομάδας και που σήμερα έχει εξαλειφθεί.

Η **πρώτη λιτανεία** πραγματοποιείται την Κυριακή των Βαΐων, από τα σκαλάκια του σχολείου μέχρι το Άνω Τέρμα, ακολουθώντας τον περιμετρικό αυτοκινητόδρομο. Για την απεικόνιση των λιτανειών της Μ. Παρασκευής και τις χωρικότητες που αυτές δημιουργούν, πραγματοποιήθηκε χάρτης. Την Μεγάλη Παρασκευή πραγματοποιείται η **δεύτερη και χωρικά μεγαλύτερη λιτανεία** στον οικισμό, αυτή των Επιταφίων. Οι λιτανείες των επιταφίων είναι τρεις: του Αγίου Γεωργίου, της Μονής Καπουτσίνων και του Αγίου Σεβαστιανού. Παρατηρούμε ότι την μεγαλύτερη διαδρομή ακολουθεί η λιτανεία του «Αγίου Γεωργίου», που σε πολλά σημεία είναι κοινή και με τη λιτανεία της «Μονής των Καπουτσίνων». Ο «Άγιος Σεβαστιανός» ακολουθεί μια μικρότερης εμβέλειας λιτανεία στο Νότιο τμήμα του οικισμού, ενώ οι διαδρομές και από τις τρεις λιτανείες περνούν από τα σοκάκια της Πιάτσας, αναδεικνύοντας για ακόμη μια φορά τη σημαντικότητα της. Ενδιαφέρον παρουσιάζει και το γεγονός ότι οι λιτανείες συμπλέκονται στα όρια των δυο ενοριών, όπως συμπλέκονται και οι θρησκείες της Άνω Σύρου, οι άνθρωποι της και η κοινωνία της.



Εικόνα 5.139. Χάρτης Λιτανειών
Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Εκτός , όμως της Μ. Παρασκευής , «**τρίτη λιτανεία**» πραγματοποιείται με την έξοδο του αγάλματος του Αναστάσιος Ιησού , την ημέρα της Ανάστασης. Σε τοπική διάλεκτο το έθιμο αυτό λέγεται «**Ανέστης**» και ακολουθείται από την φράση : «Θα γυρίσουμε τον Ανέστη». Η διαδρομή που ακολουθούνταν είναι από τον «Άγιο Γεώργιο- Άγιο Αντώνιο-Αγία Τριάδα-Πιάτσα-Βορνά» και πίσω στον Άγιο Γεώργιο, ενώ τα τελευταία χρόνια γίνεται μικρή λιτανεία , γύρω από το κτίριο της Επισκοπής. Το πρωί της Κυριακής του Πάσχα, στον Άγιο Σεβαστιανό, γίνεται μικρή περιφορά γύρω από το ναό (Φραντζή, 2001).



Εικόνα 5.140. Παλαιές και σύγχρονες εικόνες των λιτανειών της Ανω Σύρου
Πηγή: Ι. Στεφάνου

Μια «**τέταρτη λιτανεία**» πραγματοποιείται την 2^η Κυριακή του Νοεμβρίου στη Γιορτή της Παναγιάς της Ελπίδος. Η λιτανεία ακολουθεί τη διαδρομή: Άγιος Γεώργιος, Άγιος Αντώνιος, Αγία Τριάδα, Πιάτσα, Βορνάς (μέσω της οδού Φερεκύδους) και καταλήγει και πάλι στον Άγιο Γεώργιο. Στη σημερινή εποχή , ιδιαίτερη θεματολογία αλλά τοπική αξία, διατηρούνται στο μέγιστο βαθμό (ποσοστό διατήρησης 81%-100%), και έχουν μεταβιβαστεί στις επόμενες γενιές. Τέλος, σύμφωνα με τα αντίστοιχα κεφάλαια εμφανίζει έως 5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας. Οι εκδηλώσεις αυτές , φέρουν πλήρη καταγραφή και ψηφιοποίηση σε διαδικτυακό τόπο, χάρη στην βιντεοσκόπηση τους από τον κ. Μπάμπη Κουλούρα.

10. Μικρότερες γιορτές

Τέλος, στην Άνω Σύρο κατά την διάρκεια του χρόνου έχουμε μικρότερες γιορτές, χωρίς χωρικές επεκτάσεις στον οικισμό. Αποφασίστηκε η απεικόνισή τους σε πίνακα, για την ευκολότερη διαχείριση τους. Στη σημερινή εποχή, τηρούνται σε μέτριο βαθμό, κυρίως οι πανηγυρικές των υπαρχόντων ναών (Αγίου Αντωνίου, Αγίου Σεβαστιανού)

Πίνακας 5.29. Μικρότερες γιορτές της Άνω Σύρου

Γιορτή¹¹⁷	Τελετή
17 Ιανουαρίου, Αγίου Αντωνίου	Πανηγυρική λειτουργία στην ομώνυμη εκκλησία του οικισμού
20 Ιανουαρίου, Αγίου Σεβαστιανού	Πανηγυρική λειτουργία στην ομώνυμη εκκλησία του οικισμού
2 Φεβρουαρίου. Υπαπαντής	Ειδική τελετή, ευλογίας κεριών, όπου ο κάθε πιστός στην λήξη της τελετής παίρνει ένα κεριά, για προστασία κυρίως από την κακοκαιρία
19 Μαρτίου. Αγίου Ιωσήφ	Παλαιά λειτουργία για την Αδελφότητα των ανδρών.
15 Μαΐου. Αγίου Ισιδώρου, προστάτη των γεωργών	Μεγάλο πανηγύρι με συμμετοχή γεωργών και θεία λειτουργία.
24 Ιουνίου, γιορτή Αγίου Ιωάννη	Παλαιότερα, η λειτουργία τελούνταν πάντα πρωί και μετά την λήξη προσφέρονταν γεύμα από τους μοναχούς.
6 Δεκεμβρίου, Αγίου Νικολάου	Πανηγυρική λειτουργία στην ομώνυμη εκκλησία του οικισμού
8 Δεκεμβρίου, Αμιάντου Συλλήψεως	Λειτουργία στην Κιουρά της Πλάκας
Γιορτή της καρδιάς του Ιησού	Τελείται οκτώ μέρες μετά της Αγίας Δωρεάς

Στη σημερινή εποχή, ιδιαίτερη θεματολογία αλλά τοπική αξία, διατηρούνται στο μέγιστο βαθμό (ποσοστό διατήρησης 81%-100%), και έχουν μεταβιβαστεί στις επόμενες γενιές. Τέλος, σύμφωνα με τα αντίστοιχα κεφάλαια εμφανίζει έως 5 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας. Οι εκδηλώσεις αυτές, φέρουν πλήρη καταγραφή και ψηφιοποίηση σε διαδικτυακό τόπο, χάρη στην βιντεοσκόπηση τους από τον κ. Μπάμπη Κουλούρα.

¹¹⁷ Φραντζή, 2001

5.19 Μύθοι-θρύλοι-παραδόσεις

1. Η σύνδεση με τον Θεό Απόλλωνα

Η νήσος της Σύρου έχει άμεση σύνδεση με το μύθο του Απόλλωνα, ο οποίος γεννιέται στη Δήλο. Ο Απόλλωνας, ο ηλιακός Θεός, σύμφωνα με το μύθο ανατέλλει κάθε πρωί από την Δήλο, όπου την ημέρα της εαρινής ισημερίας η ανατολή του φωτός να φαίνεται μόνο από τη Σύρο, καθορίζοντας τη Σύρο ως αποδέκτη του Απολλώνιου φωτός. Άλλωστε η Σύρος πήρε το όνομα της από τον ημίθεο Σύρο, γιο του Απόλλωνα και της Σινώπης και αυτό δίνει στο μύθο παγκόσμια αξία. Ο μύθος αυτός διατηρείται (ποσοστό 81%-100%) ήδη και μέσω των διαφόρων κειμένων, έχει μεταβιβαστεί και χρησιμοποιείται από τις νεότερες γενιές από την ύπαρξη και την κατοίκηση Φοινίκων στο νησί και τα πρώτα κείμενα που γράφονται για τη Σύρο. Η καταγραφή του μύθου και της άμεσης σύνδεσης με τη Σύρο εντοπίζεται πολλαπλά και έχει διατηρηθεί ως σήμερα με τα νέα βιβλιογραφικά δεδομένα, τα αρχαιολογικά ευρήματα κλπ. να ενισχύουν διαρκώς την μοναδικότητα του θρύλου (εώς 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας).

2. Κυκλαδικόν ημερολόγιον

Στα βιβλία του Μιχαήλ Στεφάνου με τίτλο «Κυκλαδικόν Ημερολόγιον» (Στεφάνου, 1965) και (Στεφάνου, 1973), πόρος με ιδιαίτερη θεματολογία, αλλά τοπική αξία, στον οποίο αναγράφονται οι θρύλοι και οι παραδόσεις της Άνω Σύρου. Λόγω της έκτασης της κάθε ιστορίας επιλέγεται η αποτύπωση τους σε κατάλογο. Το Κυκλαδικόν ημερολόγιο διατηρείται σε ποσοστό 51-80% επί της αρχικής του μορφής, έχοντας υποστεί τροποποιήσεις. Δεν γνωρίζουμε την ακριβή χρονική περίοδο των μύθων και των θρύλων, αν και η αποτύπωση ιστορικών στοιχείων, κτισμάτων και προσώπων και η βιβλιογραφική πηγή ύπαρξης του Κυκλαδικού ημερολογίου, ήδη από το 1908, επιβεβαιώνει τη διαχρονική παρουσία. Στην σημερινή εποχή, σημαντική για τη μεταβίβαση τους στις επόμενες γενιές, η οποία προς το παρόν δεν υπάρχει, πέραν των βιβλιογραφικών αναφορών είναι η ύπαρξη ενός αποθετηρίου καταγραφής, αλλά σαφώς δεν μπορούμε να αποσαφηνίσουμε το βαθμό που έχουν διατηρηθεί σε σχέση με τον αρχικό, θεωρώντας ότι είναι σαφώς μικρότερο. Μπορούμε να πιστοποιήσουμε την πρωτοτυπία, καθώς όλες συνδέονται με την Άνω Σύρο.

Πίνακας 5.30. Θρύλοι και παραδόσεις που καταγράφονται για την Άνω Σύρο

Θρύλοι και παραδόσεις
1. Η παράδοση για την εκκλησία του Αϊ Γιώργη
2. Δεύτερη παράδοση του «Προστάτη» Αϊ Γιώργη του «Καβαλλάρη»
3. Ο νεαρός βοσκός και η σπηλιά του «Λαμιού»
4. Η σπηλιά «Ρόζου»
5. Η παράδοση της Ανεραΐδας

6. Οι τρεις γυναίκες
7. Οι δύο «Μαρμαρωμένες» Αδελφές
8. Το νερό της πεθαμένης
9. Η πεθαμένη που γίνηκε Κατσικά
10. Η παράδοση των κόκκινων παπουτσιών των Συριανών
11. Πάαινε και σύ!
12. Το χταπόδι του αϊ Στέφανου
13. Μια εξωκκλησιαστική αγία του Λόφου
14. Οι ώρες
15. Οι μαζεμένες τρεις γιορτές
16. Το παιδί μοιάζει του νονού του
17. Ο βραχνάς
18. Ο Συριανός Ίκαρος

Πηγή: Φραντζή, Ίδια επεξεργασία

3. Συριανά λαογραφικά

Στα ίδια βιβλία του Μιχαήλ Στεφάνου, με ιδιαίτερη θεματολογία και τοπική αξία και με τίτλο «Κυκλαδικόν Ημερολόγιον» (Στεφάνου, 1965 και Στεφάνου ,1973) γίνεται αναφορά στα Συριανά λαογραφικά (σελ. 191-206), Οι αναφορές αυτές διασώζονται σε μέτρια κατάσταση (51-80% αρχικής τους μορφής) και παρουσιάζονται στον ακόλουθο κατάλογο και σε βιβλιογραφικές αναφορές, χωρίς να έχουν μεταβιβαστεί στις επόμενες γενιές.

Πίνακας 5.31. Συριανά λαογραφικά

Συριανά λαογραφικά
1. Προσευχή «Τ' Αγι' Αντωνίου»
2. Οι πικρές γλώσσες δεν ηλείπανε
3. Πνεύμα με πονηριά
4. Αφέλειες μικρό και μεγάλο
5. Η Άμια Μπελέγρα διαβάζει
6. Διάφορα
7. Ο μικρός, πουπνιξε την Αδικία
8. Πιτολόματα Γριαδίστικα
9. Η Άμια Σόφη
10. Στημπορτοπούλα του παπά
11. Τα μακαρόνια που γίνηκαν φιδεδάκι

12. Σου γράφω
13. Η Νενέ γράφει στην κόρη της στην Πόλη
14. Γκουμπάρε
15. Άμια Γκέλικο
16. Ο σεβασμός!

5.20 Πανηγύρια- Φεστιβάλ- Σεμινάρια- Εθνικές εκφράσεις ή εκδηλώσεις

1. Πανηγύρια

Τα πανηγύρια της Σύρου, με ιδιαίτερη θεματολογία , που όμως έχει τοπική αξία, αποτελούν σημαντικές εκδηλώσεις θρησκευτικού χαρακτήρα και λαμβάνουν σημαντική πολιτιστική χροιά για τον οικισμό και διατηρούνται στο μέγιστο βαθμό (ποσοστό 81-100%). Κυρίως, διότι , διαχρονικά , τα πανηγύρια της Απάνω Μεριάς, διοργανώνονταν από τους κατοίκους της Άνω Σύρου, οι οποίοι διαδοχικά και έως σήμερα , λαμβάνουν την υποχρέωση-χαρά , να διοργανώσουν το πανηγύρι μιας εκκλησίας, μεταβιβάζοντας το από γενιά σε γενιά. Η προετοιμασία αυτή, η επαφή με την τελετουργία και η χρονικότητα παραλαβής-παράδοσης-συμμετοχής του πανηγυριού, είναι ένα σημαντικό χρονόσημο για τον ίδιο τον άνθρωπο και για τον οικισμό, αλλά και την ιστορία του τόπου. Κάθε πανηγύρι συνδέεται με ένα Άγιο και κατ' επέκταση με ένα θρύλο (εώς 30 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας). Τα πανηγύρια διαχρονικά διατηρούνται ενεργά. Παρακάτω αναφέρονται τα σημαντικότερα πανηγύρια , που συμπυκνώνονται τους θερινούς μήνες. Οι εκδηλώσεις αυτές , φέρουν πλήρη καταγραφή και ψηφιοποίηση, τα τελευταία χρόνια, χάρη στην βιντεοσκόπηση τους από τον κ. Μπάμπη Κουλούρα. Τα πανηγύρια, διατηρούνται έως σήμερα, με πλήθος πιστών να συμμετέχουν και είναι τα ακόλουθα:

Ιούλιος¹¹⁸:

12/7 Αγίου Βενέδικτου στον Άη Μιχάλη (Καθολικό)

26/7 Αγίας Παρασκευής στην Αληθινή (Ορθόδοξο)

27/7 Αγίου Παντελεήμονα στο Παπούρι (Καθολικό)

Αύγουστος

7/8 Μεταμόρφωσης του Σωτήρα στον Αγρό (Καθολικό)

9/8 Αγίου Γεωργίου στον Κάμπο (Καθολικό), στην Απάνω Μεριά της Σύρου

15/8 Κοίμηση της Θεοτόκου στις περιοχές Χαλανδριανή (Καθολικό)

¹¹⁸<https://www.syrosisland.gr/festivals-syros/>

23/8 Αγίου Ιωάννου Ευαγγελιστή στο Πλατύ Βουνί (Καθολικό)

29/8 Αγίου Ιωάννου Βαπτιστή στην Αληθινή (Ορθόδοξο)

Σεπτέμβριος:

14/9 Τίμιου Σταυρού στην Παρακοπή, την Αληθινή και τα Τάλαντα (Καθολικό)

26/9. Γιορτή των Αγίων Αναργύρων Πανσυριανή πανήγυρις, στο ξωκλήσι του Αγίου Αναργύρου στην Απάνω Μεριά που έρχονται όλοι οι κάτοικοι από την Κάτω Μεριά, τα χωριά του Κάμπου, τη Χώρα, την Ερμούπολη και την Απάνω Μεριά.

Οκτώβριος:

1/10 Αγίων Κοσμά & Δαμιανού (Αγ. Ανάργυροι) στην Απάνω Μεριά (Καθολικό)

4/10 ΣανΜιχάλη στην Απάνω Μεριά (Καθολικό)

8/10 Αγίας Θηρεσίας στον Δανακό (Καθολικό).

2. Μουσικές βραδιές

Τα τελευταία δέκα χρόνια , στον οικισμό διοργανώνονται μικρές συναυλίες εντός και εκτός οικισμού, όπως η «Τσιπουροβραδιά» στην Πηγή, οι οποίες έχουν ιδιαίτερη τοπική αξία και είναι νεότεροι πόροι που διατηρούνται (ποσοστό 81-100%). Οι εκδηλώσεις αυτές αποτελούν μια προσπάθεια μεταβίβασης από γενιά σε γενιά της ιστορίας , της πολιτιστικής κληρονομιάς και μετάδοσης της μνήμης του τόπου. Δεν έχουν ισχυρό παρελθόν , μα συνδέονται άμεσα με αυτό. Συγκεκριμένα, τους θερινούς μήνες διοργανώνονται μικρές συναυλίες θύμησης και μνήμης σε κομβικά σημεία του οικισμού (Πιάτσα, Βορνά, Άγιος Αντώνιος).



Εικόνα 5.141. Εκδήλωση «Μουσικής βραδιάς» στο Βορνά
Πηγή: Προσωπικό αρχείο



Εικόνα 5.142. Η εκδήλωση της «Τσιπουροβραδιάς» στην Πηγή
Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Οι εκδηλώσεις, πηγές χαράς και αναζωογόνησης του οικισμού, που οργανώνονται τους θερινούς μήνες είναι:

1. Μουσική βραδιά στο Βορνά στην πλατεία Δον Δαλέζιου (Ιούνιος)
2. Μουσική βραδιά στην πλατεία Βελισάριου Φρέρη (Ιούλιος)
3. Βραδιά με πανσέληνο στην Αληθινή (Αύγουστος)
4. Τέλος από το 2005, διοργανώνεται τον Αύγουστο «Λαϊκή Τσιπουροβραδιά» στην Πηγή, που συγκεντρώνει πλήθος κόσμου.

Οι εκδηλώσεις αυτές, φέρουν πλήρη καταγραφή και ψηφιοποίηση, χάρη στην βιντεοσκόπηση τους από τον κ. Μπάμπη Κουλούρα αλλά δεν φέρουν λαογραφικές και ιστορικές εγγραφές.

3. Φεστιβάλ

Αποφασίστηκε, λόγω της περιοδικότητας λειτουργίας τους, να απεικονιστούν σε πίνακα τα κύρια φεστιβάλ που εντοπίζονται διαχρονικά στον οικισμό, σε ένα πλαίσιο κατανόησης του τι διοργανώνεται και αν αυτό έχει μια διαχρονική συνεχή παρουσία, που ενισχύει τον πολιτισμό της Άνω Σύρου. Τα φεστιβάλ αυτά, με διεθνή αξία, αφορούν νεότερους πόρους με φέρουν πλήρη καταγραφή και ψηφιοποίηση, χάρη στην βιντεοσκόπηση τους από τον κ. Μπάμπη Κουλούρα. Συχνά συνδέονται με την ιστορία του τόπου (Ρεμπέτικο, Απανωσύρια), χωρίς αυτό καθολικά να πιστοποιείται. Αποτελούν μια νέα δομή αντίληψης του πολιτισμού, δίνοντας ένα νέο παρόν και μέλλον για τον οικισμό και διατηρούνται στο μέγιστο βαθμό (81-100% ποσοστό διατήρησης). Τέλος, λόγω της σύγχρονης εμφάνισής τους δεν φέρουν λαογραφικές και ιστορικές εγγραφές.

Πίνακας 5.32. Φεστιβάλ που καταγράφονται για την Άνω Σύρο

Φεστιβάλ	Χρονολογία
Απανωσύρια	1981-2000
Φεστιβάλ Ακορντεόν	2011-2020
Syros International Film Festival	2013-2020
Anima Syros	2014-2020
World wide lab	2015
Eyes walk festival	2015-2020
ΑΝΩ: Φεστιβάλ εκκλησιαστικού οργάνου	2017-2020
Περιοδικές εκθέσεις στη Πιάτσα	Κάθε χρόνο

Τα «**Απανωσύρια**» αποτελούν παλαιότερες πολιτιστικές εκδηλώσεις , τους θερινούς μήνες , με πλήθος επιστημονικών και καλλιτεχνικών δράσεων. Δυστυχώς δεν εντοπίστηκε αναλυτικότερη βιβλιογραφία.

Το «**Φεστιβάλ Ακορντεόν**», ξεκίνησε το 2011 και λαμβάνει χώρα τους θερινούς μήνες, στην Ερμούπολη και την Άνω Σύρο. Το φεστιβάλ έχει την μορφή σεμιναρίων, παραστάσεων και καλλιτεχνικών εκδηλώσεων (Φεστιβάλ Ακορντεόν).

Το «**SIFF (Syros International Film Festival)**» ξεκίνησε το 2013 (SIFF) και διεξάγεται σε διάφορους χώρους της Σύρου και στην Άνω Σύρο , προβάλλοντας εγχώριες και διεθνείς ταινίες. Στο ίδιο πλαίσιο κινείται και το «**Anima Syros**», που ξεκίνησε το 2014, με προβολή ταινιών κινουμένων σχεδίων (Anima Syros).

Το «**World wide lab**», αποτελεί ένα διεθνές θεατρικό εργαστήριο και διεξήχθη για πρώτη φορά στην Ελλάδα, το 2015, στις εγκαταστάσεις της Μονής Ιησουϊτών σε συνεργασία με το «**Ινστιτούτο Σύρου**». Κύρια υπεύθυνη ήταν η σκηνοθέτης Ιόλη Ανδρεάδη , ενώ μετείχαν Έλληνες ηθοποιοί και ξένοι σκηνοθέτες (World wide lab,2015).

Το «**Eyes Walk Festival**» σύμφωνα με την επίσημη ιστοσελίδα του, αποτελεί : «*Ένα καινοτόμο φεστιβάλ που συνδυάζει τη digital τεχνολογία, το video installation & performing art, το design εμπειρίας με το ιδιαίτερο πολιτισμικό και αρχιτεκτονικό υπόβαθρο μιας πόλης*». Ξεκίνησε το 2015 και πλήθος εκδηλώσεων αυτού διαδραματίζονται και εντός του οικισμού της Άνω Σύρου (Eyes walk festival,2015).



Εικόνα 5.143. Αφίσα του Φεστιβάλ "ΑΝΩ"
Πηγή: Καθολική Επισκοπή Σύρου



Εικόνα 5.144. Αφίσα του Eye's walk festival
Πηγή: eyeswalkfestival.gr



Εικόνα 5.145. Αφίσα του Anima Syros
Πηγή: animasyros.gr

Με στόχο την ανάδειξη του εκκλησιαστικού οργάνου , που αποκαταστάθηκε το 2015 στο Καθεδρικό Ναό του Αγίου Γεωργίου στην Άνω Σύρου και στοχεύοντας στην αναζωογόνηση και του ίδιου του οικισμού, η Καθολική Επισκοπή Σύρου και ο Σύνδεσμος Ελλήνων Καθολικών Σύρου διοργανώνουν από το 2017 το **Διεθνές Φεστιβάλ Εκκλησιαστικού Οργάνου «ΑΝΩ»**. Το πρόγραμμα

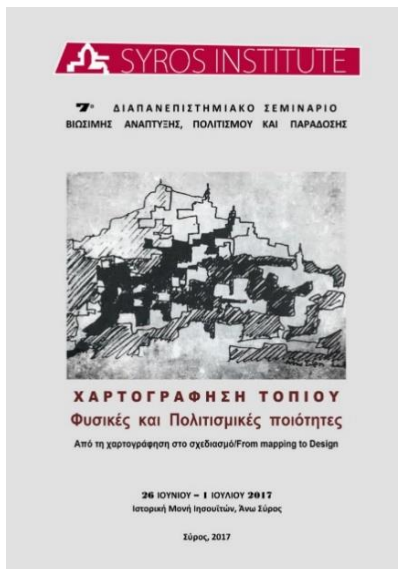
των εκδηλώσεων του Φεστιβάλ περιλαμβάνει συναυλίες, διαλέξεις και ξεναγήσεις στο εκκλησιαστικό όργανο και στο μεσαιωνικό οικισμό της Άνω Σύρου (Διεθνές Φεστιβάλ Εκκλησιαστικού Οργάνου «ΑΝΩ»).

Το «Φεστιβάλ Ρεμπέτικου», ξεκίνησε το 2015 και λαμβάνει χώρα τους θερινούς μήνες, στην Ερμούπολη και την Άνω Σύρο. Το φεστιβάλ είναι αφιερωμένο στο Μάρκο Βαμβακάρη και περιλαμβάνει πλήθος καλλιτεχνικών εκδηλώσεων (Φεστιβάλ Ρεμπέτικου).

Τέλος, στα κτήρια της Πιάτσας λαμβάνουν χώρα «Περιοδικές εκθέσεις καλλιτεχνών» καθ' όλη την διάρκεια των θερινών μηνών.

4. Σεμινάρια Ινστιτούτου Σύρου

Το Ινστιτούτο Σύρου (Ινστιτούτο Σύρου), το οποίο λειτουργεί από το 2010, κάθε χρόνο, από το 2010 και έπειτα, διοργανώνει στον οικισμό της Άνω Σύρου το ετήσιο εβδομαδιαίο σεμινάριο «Βιώσιμης ανάπτυξης, πολιτισμού και παράδοσης» με πλήθος καθηγητών και ομιλητών διεθνούς κύρους και από το 2012 το «Syros Sound meetings». Τα σεμινάρια, με εθνική αξία, ανανεώνουν την θεματολογία τους κάθε έτος και μετέχουν σε αυτά πλήθος αναγνωρισμένων καθηγητών και καλλιτεχνών της Ελλάδας και του Εξωτερικού, αλλά και σπουδαστές εγχώριων πανεπιστημίων και πανεπιστημίων του εξωτερικού και διατηρούνται (ποσοστό 81-100%).



Εικόνα 5.146. Ετήσιο τεύχος σεμιναρίου Ινστιτούτου Σύρου
Πηγή: Προσωπικό αρχείο



Εικόνα 5.147. Αναμνηστική φωτογραφία από το ετήσιο σεμινάριο Βιώσιμης Ανάπτυξης, Πολιτισμού και Παράδοσης του Ινστιτούτου Σύρου (2014)
Πηγή: Προσωπικό αρχείο, © Eugenia Kontou

Το 2015 στο πλαίσιο του ICOMOS , το Ινστιτούτο φιλοξένησε το «**Annual meeting**» (Κοινή Γνώμη,2015) των Ιστορικών πόλεων , ενώ τον Ιούνιο του 2019 διοργάνωσε το «**Διεθνές συνέδριο Φερεκύδης**» (Διεθνές Συνέδριο Φερεκύδης, 2019). Το Ινστιτούτο Σύρου, συνδέει άμεσα τα σεμινάρια του με την ιστορία και την παράδοση του οικισμού της Άνω Σύρου , μέσα από τις διαλέξεις και την επιτόπια ενασχόληση των συμμετεχόντων με τον οικισμό. Επίσης, με την καταγραφή και ψηφιοποίηση των σεμιναρίων, δημιουργεί ένα πλαίσιο μετάδοσης και μεταβίβασης από γενιά σε γενιά. Τέλος, λόγω της σύγχρονης εμφάνισης τους δεν φέρουν λαογραφικές και ιστορικές εγγραφές.

5. Κατάθεση στεφάνων

Οι κύριες εθνικές εκφράσεις, και εκδηλώσεις είναι η κατάθεση στεφάνων στις προτομές και το «**Ηρώων**» της Άνω Σύρου, ενώ οι παρελάσεις πραγματοποιούνται στην Ερμούπολη, λόγω της γεωμορφολογίας του οικισμού και έχουν τοπική αξία. Οι εκδηλώσεις αυτές , φέρουν πλήρη καταγραφή και ψηφιοποίηση, χάρη στην βιντεοσκόπηση τους από τον κ. Μπάμπη Κουλούρα και μεταδίδονται από γενιά σε γενιά. Χρονολογούνται κυρίως τα τελευταία 40 χρόνια και διατηρούνται/μεταδίδονται σε ικανοποιητικό βαθμό (ποσοστό 51-80% επί της αρχικής μορφής) , χωρίς να φέρουν ιδιαίτερη πρωτοτυπία. Τέλος, λόγω της σύγχρονης εμφάνισης τους δεν φέρουν λαογραφικές και ιστορικές εγγραφές.

5.21 Ήθη, έθιμα

1. Ζεϊμπέκια

Ένα από τα σημαντικά ετήσια γεγονότα του οικισμού είναι το Καρναβάλι της Άνω Σύρου, που κάθε χρόνο είναι μαζικότερο , με πλήθος επισκεπτών και αναβιώσεις εθίμων (Δανάμπασης, 2016), και έχει ως αποκορύφωμα τα «**Ζεϊμπέκια**». Τα Ζεϊμπέκια , αποτελούν μια αποκριάτικη παράσταση και ένα τοπικής σημασίας έθιμο, με θέμα την απαγωγή της νύφης (αρχιχανούμισας), που είναι γυναίκα του καπετάνιου (Syros Agenda,2014). Η καταγωγή του εθίμου είναι από την Μικρά Ασία και μεταφέρθηκε μέσα από πρόσφυγες. Η οργάνωση, ξεκινούσε περίπου δυο μήνες πριν το έθιμο, όπου οι συμμετέχοντες έδιναν ένα μικρό ποσό για τις στολές , την ορχήστρα και την αίθουσα. Στη διάρκεια του δίμηνου μάθαιναν ζεϊμπέκικο από τον πρωτοχορευτή με συνοδεία «**Ταμπούρλου**» ή «**Τραμπούκας**»¹¹⁹. Το έθιμο ήταν ως εξής : *Στην αρχή, ο ένας έγχρωμος υπηρέτης χάρασσε ένα κύκλο με το σπαθί του, εντός του οποίου χόρευαν ο πρώτος και δεύτερος καπετάνιος. Σε κάποιο σημείο του χορού, η Αρχιχανούμισα, πηγαίνει να χορέψει με τον καπετάνιο. Ο καπετάνιος όμως για να δείξει ότι δεν υποτιμά το Αράπη, του παραχώρησε την θέση του. Πάνω στο χορό , ο Αράπης έβρισκε την ευκαιρία να φιλήσει την Αρχιχανούμισα και να την απαγάγει. Γινόταν όμως αντιληπτός και ο καπετάνιος έστελνε*

¹¹⁹ Πήλινο μουσικό όργανο

τα Ζεϊμπέκια να τον φέρουν πίσω. Τότε ο καπετάνιος καταδίκασε τον Αράπη σε θάνατο και τα Ζεϊμπέκια τον έριχναν στην φωτιά. Στη σημερινή εποχή το έθιμο έχει διατηρηθεί αλλοιωμένο (ποσοστό 30-50% επί της αρχικής μορφής) και έχει μεταβιβαστεί και στις επόμενες γενιές. Τέλος, έχει καταγραφεί και ψηφιοποιηθεί από τον κ. Μπάμπη Κουλούρα. Τέλος, φέρει ως 5 λαογραφικές και ιστορικές εγγραφές.

2. Έθιμα του Δωδεκαημέρου

Τα «έθιμα του Δωδεκαημέρου», είναι εξίσου σημαντικά, με τοπική αξία. Τέλος, Νοεμβρίου φύτευαν σε πλαστικά ρεβύθια και φακές, ώστε να στολίσουν το σπίτι στις γιορτές και έφτιαχναν φοινίκια (μελομακάρονα), κουραμπιέδες και δίπλες. Παραμονή Χριστουγέννων το γεύμα μετά την εκκλησία ήταν κουνουπίδι και ψάρι. Τα κάλαντα τα έλεγαν με το παραδοσιακό καράβι συνοδεία «τσαμπούνας» ή «τουμπιού». Την Παραμονή της Πρωτοχρονιάς για να ξορκίσουν το κακό μάτι, κρεμούσαν στην πόρτα αγριοκρέμμυδα, ενώ την παραμονή των Φώτων, έλεγαν τα κάλαντα με φαναράκια από πορτοκάλι ή μανταρίνι. Στη σημερινή εποχή, τα έθιμα αυτά, όμοια των οποίων καταγράφονται και σε υπόλοιπα μέρη της Ελλάδας, κυρίως νησιωτικά, έχουν σχεδόν εξαλειφθεί (1-29% ποσοστό διατήρησης) και δεν έχουν μεταβιβαστεί στις επόμενες γενιές και καταγράφονται μόνο μέσα από βιβλιογραφικές αναφορές, χωρίς περαιτέρω καταγραφή και ψηφιοποίηση. Τέλος, φέρουν ως 5 λαογραφικές και ιστορικές εγγραφές.

3. Αη Γιάννης ο Κλήδονας

Ένα ακόμη έθιμο που αναβιώνει έως σήμερα ο «**Αη Γιάννης ο Κλήδονας**». Το έθιμο του Κλήδονα, που έχει οριστεί στη θερινή ισημερία, στις 24 Ιουνίου, προέρχεται από την αρχαία εποχή και ονοματίζεται έτσι από πράξεις ή λέξεις ασυνάρτητες και τυχαίες, κατά την διάρκεια μαντικών τελετών. Το έθιμο αφορά, το άναμμα φωτιών και το κάψιμο των στεφανιών της Πρωτομαγιάς (Ζαφειρίου, 2017) και η θεματολογία του παρουσιάζει μεγάλη ομοιότητα, με άλλους πόρους του τόπου, της ίδιας κατηγορίας, καθιστώντας αδύνατο τον διαχωρισμό τους. Αφορά ένα έθιμο που εμφανίζεται σε πολλές περιοχές του Ελλαδικού χώρου. Η γιορτή λάμβανε χώρα μετά το βραδινό γεύμα, όπου ολόκληροι λόφοι από χαμόκλαδα σχηματίζοντα σε γωνιές χωραfiών ή βουνά. Άνδρες και γυναίκες, κορίτσια και αγόρια πηδούν πάνω από τις φωτιές και φωνάζουν: *Να πηδήξω τη φωτιά, μη με πιάσει η αρρώστια*, λόγω του καθαρτικού χαρακτήρα της τελετής. Οι φωτιές λέγεται πως κάνουν καλό σε εκείνους που τις ανάβουν και σε εκείνους που τις διασκελίζουν τρεις φορές (Στεφάνου, 1973). Στη σημερινή εποχή αναβιώνει με αλλοιώσεις (1-29% ποσοστό διατήρησης), διαφοροποιημένα, κυρίως μέσα από τοπικούς συλλόγους και όχι μέσω αυθόρμητων δράσεων των κατοίκων και έχει καταγραφεί και ψηφιοποιηθεί από τον κ. Μπάμπη Κουλούρα. Τέλος, φέρουν ως 5 λαογραφικές και ιστορικές εγγραφές.

4. Το σπάσιμο των πήλινων

Το έθιμο «**σπάσιμο των πήλινων**», με τοπική αξία, αφορά το σπάσιμο παλιών πήλινων οικοκυρικών αντικειμένων και αποτελεί ένα ξεχασμένο έθιμο που πραγματοποιούνταν στον οικισμό πριν 90 χρόνια. Το έθιμο αυτό αναφέρεται και στο βιβλίο του Μιχαήλ Στεφάνου (Στεφάνου, 1965) ως «Το κεφάλι του Μάρτη». Η ημερομηνία διεξαγωγής του ήταν η τελευταία μέρα του Φλεβάρη και χωροθετούνταν από την «Κιουρά» ως τον «Άγιο Γεώργιο» και από εκεί ως τον «Άγιο Σεβαστιανό» και λειτουργούσε διαδοχικά. Δηλαδή έσπαγε στην αρχή του Αγίου Γεωργίου το πρώτο πήλινο και διαδοχικά τα υπόλοιπα¹²⁰. Η κύρια δοξασία ήταν ότι με αυτό τον τρόπο σπάει το κεφάλι του Μάρτη, ώστε να φύγει το κρύο του χειμώνα και να μην έχει κρύο το Μάρτιο. Το έθιμο αυτό συναντάται, αλλά σε μικρό βαθμό και σε άλλα μέρη της Ελλάδας. (Στεφάνου, 1973). Στη σημερινή εποχή αναβιώνει με αλλοιώσεις (1-29% ποσοστό διατήρησης) τα τέσσερα χρόνια χωρίς όμως να πραγματοποιείται σε όλη την έκταση του οικισμού, οργανωμένο από σύλλογο. Έχει καταγραφεί και ψηφιοποιηθεί από τον κ. Μπάμπη Κουλούρα. Τέλος, φέρει μια λαογραφική και ιστορική εγγραφή.

5.22 Θρησκεία

1. Το καθολικό δόγμα

Ήδη από τα πρώτα υποκεφάλαια του παρόντος κεφαλαίου, η θρησκεία της Άνω Σύρου που εκφράζεται μέσα από την πίστη στο καθολικό δόγμα αποτελεί σημαίνων τμήμα του οικισμού, με παγκόσμια αξία και πλήρη διατήρηση (81%-100% αρχικής μορφής). Διαχρονικό σημείο αναφοράς, χωρικά, χρονικά, άυλα και υλικά, καθώς πληθώρα πολιτιστικών πόρων, συνδέονται με αυτό (γιορτές, εκκλησιαστικοί ναοί, ήθη-έθιμα) και έχουν δημιουργηθεί με άξονα το καθολικό δόγμα. Άλλωστε όπως αναφέρθηκε η κοινωνική δομή, διαστρωμάτωση και ζωή των κατοίκων σε εκπαιδευτικό, κτηριακό και πνευματικό επίπεδο συνδέεται άμεσα με αυτό και εκφράζεται με την μοναδικότητα του, καθώς είναι ο μόνος οικισμός εντός της Σύρου, αλλά και από τους λίγους σε εθνικό επίπεδο που ασπάζεται το δόγμα αυτό. Φέρει πλήρη διατήρηση με πολύ μικρές αλλοιώσεις (παύση ορισμένων γιορτών ή λιτανειών) στη διάρκεια του χρόνου, γεγονός που αποδεικνύεται και από την επιτόπια έρευνα και συζήτηση με τους κατοίκους εντός του οικισμού, οι οποίοι φροντίζουν πλήρως για την μεταβίβαση του στις επόμενες γενιές, μέσα από διαρκή επιμόρφωση και τήρηση των εθίμων και κυρίως των τελετουργιών (πάνω από 50 εγγραφές ιστορίας και λαογραφίας).

¹²⁰ Τα πήλινα ήταν παλιά, ραγισμένα που ήθελαν αντικατάσταση και αφορούσαν πιάτα, φλυτζάνια, τσουκάλια, στάμνες κλπ.

6. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΠΡΟΤΥΠΟΥ ΠΟΛΥΚΡΙΤΗΡΙΑΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΩ ΣΥΡΟ

6.1 Γενικά στοιχεία περιγραφής του πολυκριτηριακού συστήματος

Μετά το πέρας του κεφαλαίου συνολικής περιγραφής των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων της Άνω Σύρου, το κεφάλαιο που ακολουθεί, αφορά την ανάπτυξη του πρότυπου πολυκριτηριακού συστήματος στα στάδια της «Καταγραφής-Αξιολόγησης» με στόχο τη βαθμονομημένη κατάταξη των πόρων της μελέτης περίπτωσης της Άνω Σύρου. Το κεφάλαιο αυτό, ουσιαστικά, αποτελεί την πρώτη εφαρμογή του συστήματος με πραγματικά δεδομένα, για τον έλεγχο της ομαλής λειτουργίας, την διόρθωση πιθανών λαθών και την βελτίωση του 4^{ου} κεφαλαίου, καθώς και την επιπλέον πληροφόρηση του εκάστοτε χρήστη, για την συμπλήρωση του με πολιτιστικούς πόρους άλλων τόπων, μέσω ενός παραδείγματος εφαρμογής. Η χρήση παραδείγματος συντελεί και στην διευκόλυνση των νέων χρηστών και στην επιβεβαίωση των δεδομένων και των κεφαλαίων της έρευνας από την μελετήτρια του παρόντος διδακτορικού. Η οργάνωση των υποκεφαλαίων θα γίνει με άξονα τις δυο βασικές συνιστώσες της διατριβής, την «Καταγραφή» και την «Αξιολόγηση», ακολουθώντας τα βήματα και τα δεδομένα του 4^{ου} και 5^{ου} κεφαλαίου της διατριβής.

6.2 Στάδιο καταγραφής υλικών και άυλων πολιτιστικών πόρων

Στο αρχικό αυτό υποκεφάλαιο που αφορά την «Καταγραφή» των υλικών και άυλων πολιτιστικών πόρων της Άνω Σύρου, χρησιμοποιήθηκαν για την δημιουργία του πίνακα τα δεδομένα του κεφαλαίου 5, της παρούσας διατριβής. Το κεφάλαιο αυτό, αφορά τους υλικούς και άυλους πολιτιστικούς πόρους της Άνω Σύρου, οι οποίοι στο κεφάλαιο αυτό έχουν ήδη καταγραφεί και αποδοθεί με βάση τις «Εγγραφές» και τις ευρύτερες κατηγορίες του πολυκριτηριακού συστήματος. Επίσης τα συνοδεύοντα κείμενα του κάθε υποκεφαλαίου με την ερμηνεία, την επεξήγηση των στοιχείων τους και την αξιολόγηση τους, συνδέονται άμεσα με τα κριτήρια της κάθε ενότητας, χωρίς να περιορίζονται σε αυτά. Σε απλά λόγια, για την συμπλήρωση του πίνακα λήφθηκαν οι «Εγγραφές» των πολιτιστικών πόρων και τα κείμενα του κάθε πόρου απαντούν και συντελούν στη βαθμονόμηση των κριτηρίων. Αρχικά, για τη συμπλήρωση του πίνακα προσδιορίστηκαν τα γενικά στοιχεία της Άνω Σύρου:

Πίνακας 6.33. Γενικά στοιχεία πίνακα του πολυκριτηριακού συστήματος της Άνω Σύρου

ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	
Χερσαία γη-Νησί	Νησί
Δήμος	ΣΥΡΟΥ-ΕΡΜΟΥΠΟΛΗΣ
Διοικητική ενότητα	ΑΝΩ ΣΥΡΟΥ
Δημοτικό διαμέρισμα	ΑΝΩ ΣΥΡΟΥ

Στη συνέχεια , έγινε η τοποθέτηση εντός του συστήματος των κατηγοριών και των εγγραφών με βάσει τις κατηγορίες που ήδη χωρίστηκαν και αριθμήθηκαν οι «Εγγραφές» (π.χ. **Μορφολογία εδάφους** , 6 εγγραφές από 1. **Ισχυρό ανάγλυφο** ως 6. **Εύκρατο κλίμα**) στο κεφάλαιο 5. Με αυτή τη διαδικασία, έγινε η τοποθέτηση των πολιτιστικών πόρων του 5^{ου} κεφαλαίου στην στήλη «Εγγραφές». Από τη συνολική καταγραφή των στοιχείων προέκυψαν 118 υλικοί και άυλοι πολιτιστικοί πόροι ως «Εγγραφές» του πολυκριτηριακού συστήματος που παρουσιάζονται στον κάτωθι πίνακα:

Πίνακας 6.34. Πίνακας στήλης «Εγγραφών» του πολυκριτηριακού συστήματος της Άνω Σύρου

A/A	ΕΓΓΡΑΦΕΣ
1	1. Ισχυρό ανάγλυφο
2	2. Ζωνικά και ασβεστομορφικά εδάφη
3	3. Μεταμορφωμένα Πετρώματα
4	4. Περιμετρικά βράχια Νιχωρίου
5	5. Ο λόφος της Άνω Σύρου
6	6. Εύκρατο Κλίμα
7	1.Ουρανός
8	2. Θέες εντός οικισμού
9	3. Η πέμπτη διάσταση
10	4. Θέες εκτός οικισμού
11	5. Πηγή Νικολίτσας
12	6. Περιμετρικά ρέματα
13	1.Πανίδα
14	2.Χλωρίδα
15	3. Δίκτυο Natura
16	1.Πολεοδομική διάταξη
17	2.Πολεοδομικό σχέδιο Άνω Σύρου
18	3. Η προτομή του Φερεκύδη
19	4. Μνημείο (πλάκα) στην Απανωσυριανή Μάννα
20	5. Η προτομή του Ιωάννη Δαλέζιου
21	6. Η προτομή του Βελισσάριου Φρέρη
22	7. Μνημείο πεσόντων, αφιερωμένο στους νεκρούς του 1912-1922
23	8. Προτομή του Μάρκου Βαμβακάρη
24	9. Εξωτερικό οδικό δίκτυο κυκλοφορίας
25	10. Εσωτερικό δίκτυο κυκλοφορίας (πεζόδρομοι)
26	1. Ζωνικά εδάφη- Καλλιεργούμενες εκτάσεις
27	2. Ξερολιθές
28	3. Εμπατές
29	4. Πλατύ
30	5. Κεντρικό γεφύρι Άνω Σύρου
31	6. Φραγκογέφυρο
32	7. Ταξιαρχών

33	8. Γεφύρι καθολικού νεκροταφείου
34	9. Τρία γεφύρια
35	10. Πηγή (κτίσμα)
36	11. Άγιος Νικόλαος
37	12. Άγιος Αθανάσιος
38	13. Άγιος Ιωάννης
39	14. Κοιμητήριο των Αγγέλων
40	15. Ανεμόμυλος ανενεργός
41	16. Ανεμόμυλος χρήσης ενοικιαζόμενων
42	1. Κτηριακά σύνολα
43	2. Κηρυγμένα μνημεία
44	3. Προτεινόμενα κτήρια προς κήρυξη
45	4. Τείχη και πύλες
46	5. Αρχιτεκτονικά στοιχεία κτηρίων
47	6. Μουσείο επαγγελματιών
48	7. Μουσείο Μάρκου Βαμβακάρη
49	8. Σχολείο Άνω Σύρου
50	9. Γυναικείος συνεταιρισμός "Καστρί"
51	10. Πιάτσα (Κτήρια εμπορίου, εξυπηρέτησης και εστίασης)
52	11. Άγιος Γεώργιος
53	12. Άγιος Ιωάννης
54	13. Παναγία Καρμήλου
55	14. Κιουρά της Πλάκας
56	15. Άγιος Αντώνιος
57	16. Άγιος Νικόλαος
58	17. Κιουρά του Κάρλου
59	18. Άγιος Σεβαστιανός
60	19. Αγία Τριάδα
61	1.Απτικό τοπίο
62	2.Γευστικό τοπίο
63	3.Οσμητικό τοπίο
64	4.Ηχητικό τοπίο
65	5.Οπτικό τοπίο
66	1. Ζωγραφικός και γλυπτικός διάκοσμος εκκλησιών
67	2. Νεότεροι ζωγράφοι
68	3. Εκκλησιαστική μουσική
69	4. Θέατρο
70	5. Οι τοίχοι που τραγουδούν
71	6. Αρχείο Μπάμπη Κουλούρα
72	7. Συρτός-Μπάλος
73	8. Ρεμπέτικα τραγούδια
74	9. Απανωσυριανές ποιήτριες
75	10. Λαϊκά ποιήματα

76	11. Λογοτεχνικά κείμενα
77	1. Θυραιοί
78	2. Βιβλιοθήκη Ιησουϊτών Ελλάδας
79	3. Αρχείο Ιησουϊτών Ελλάδας
80	4. Αρχείο εγγράφων ΚΙΜΚΕΣ (Κέντρο Ιστορικών μελετών Καθολικής Επισκοπής Σύρου)
81	5. Αρχείο πρώην Δήμου Άνω Σύρου
82	6. Έκθεση συλλογής Κ.Ι.Μ.Κ.Ε.Σ
83	7. Εκθέματα Μουσείου Επαγγελματιών
84	8. Εκθέματα Μουσείου Μάρκου Βαμβακάρη
85	9. Προϊόντα από παραδοσιακές τεχνικές (υφαντική, αγγειοπλαστική κλπ)
86	10. Οικοκυρικά σκεύη-εργαλεία
87	11. Συλλογή βιβλίων ΚΙΜΚΕΣ
88	12. Συριανά γράμματα
89	1. Το Απανωσυριανό γλωσσικό ιδίωμα
90	1. Παροιμίες_ ρίμες_ νανουρίσματα
91	1. Οι γειτονιές
92	2. Η κοινωνική διαστρωμάτωση
93	3. Η οικειοποίηση του χώρου
94	4. Η οροφοκτησία
95	5. Τα παιχνίδια
96	1. Γάμοι, βαπτίσεις και κηδείες
97	2. Η πρώτη κοινωνία
98	3. Η Αγία Δωρεά
99	4. Καράντα ώρες
100	5. Η Τετάρτη των Τεφρών
101	6. Στρατάκια
102	7. Η ημέρα γιορτής του Αγίου Βλασίου
103	8. Η λιτανεία την ημέρα γιορτής του Αγίου Αλουΐσιου
104	9. Τελετουργίες και λιτανείες Μ. Εβδομάδας
105	10. Μικρότερες γιορτές
106	1. Η σύνδεση με τον Θεό Απόλλωνα
107	2. Κυκλαδικόν ημερολόγιον
108	3. Συριανά λαογραφικά
109	1. Πανηγύρια
110	2. Μουσικές βραδιές
111	3. Φεστιβάλ
112	4. Σεμινάρια Ινστιτούτου Σύρου
113	5. Κατάθεση στεφάνων
114	1. Ζειμπέκια
115	2. Έθιμα του Δωδεκαημέρου
116	3. Αη Γιαννής ο Κλήδονας
117	4. Το σπάσιμο των πήλινων
118	1. Το καθολικό δόγμα

Μετά την ολοκλήρωση των εγγραφών, έχει πραγματοποιηθεί όλο το στάδιο «Καταγραφής» της υλικής και άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς της Άνω Σύρου. Το αποθετήριο αυτό αποτελεί τους πολιτιστικούς πόρους που συλλέχθηκαν ως την ημέρα κατάθεσης της παρούσας διατριβής και θεωρούνται ως οι υπάρχοντες άυλοι και υλικοί πολιτιστικοί πόροι της Άνω Σύρου.

6.3 Στάδιο αξιολόγησης υλικών και άυλων πολιτιστικών πόρων

Βήμα 1^ο Αξιολόγηση στήλης «Εγγραφές»

Το πρώτο βήμα αποτελεί και την πρώτη βαθμονόμηση του συστήματος, που αφορά την σημαντικότερη στήλη, αυτή των «Εγγραφών». Η κάθε εγγραφή, αποτελούμενη από 5 κριτήρια (n=5, ίσος αριθμός κριτηρίων για όλες τις εγγραφές) αξιολογείται αντιστοίχως και λαμβάνει τον αριθμό στη στήλη «Αξιολόγηση 0-4». Για την αξιολόγηση και την επιλογή του αριθμού της ομώνυμης στήλης, χρησιμοποιείται η επεξήγηση της στήλης «Περιγραφή βαθμονόμησης», του εγχειριδίου του 4^{ου} κεφαλαίου. Για την τοποθέτηση της εκάστοτε τιμής του κριτηρίου, χρησιμοποιήθηκε το κείμενο που ακολουθεί την κάθε «Εγγραφή» στο κεφάλαιο 5. Η περιγραφή του κειμένου των «Εγγραφών» της Άνω Σύρου, συνάδει και αιτιολογεί απολύτως την κάθε επιλογή. Τέλος, σε κάθε εγγραφή δημιουργούνται οι Α.Μ.Ο., που αφορούν τη στήλη «Βήμα 1^ο». Για την κατανόηση δίνεται παράδειγμα της πρώτης εγγραφής με τίτλο 1. Ισχυρό ανάγλυφο, τα κριτήρια είναι 5 (n=5) και ακολουθούν 5 τιμές αξιολόγησης. Έτσι, για την ολοκλήρωση του πρώτου βήματος προστίθενται οι τιμές αξιολόγησης και διαιρούνται δια 5. Συγκεκριμένα για το παράδειγμα αυτό η εξίσωση είναι: $\frac{4+3+3+4+4}{5} = 3,6$. Έτσι σε κάθε εγγραφή ακολουθείται η ίδια διαδικασία, μέχρι την εγγραφή 118, όπου και ολοκληρώνεται το πρώτο στάδιο. Παρακάτω παρατίθεται ολοκληρωμένος ο πίνακας των εγγραφών.

Πίνακας 6.35. Ολοκληρωμένος πίνακας στήλης «Εγγραφών» του πολυκριτηριακού συστήματος της Άνω Σύρου

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΕΓΓΡΑΦΕΣ	ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	N	ΑΞΙΟ-ΛΟΓΗΣΗ (0-4)	ΒΗΜΑ 1 ^ο
Φυσικοί πόροι					
1. Μορφολογία ε-δάφους	1. Ισχυρό ανάγλυφο	Επίδραση στο τοπίο	5	4	3,6
		Βαθμός διατήρησης		3	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		3	
		Επίδραση στη μορφή του τόπου		4	
		Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας		4	
	2. Ζωνικά και ασβεστομορφικά εδάφη	Επίδραση στο τοπίο	5	2	1,6
		Βαθμός διατήρησης		2	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση		1	

		Βαθμός μοναδικότητας		1	
		Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας		2	
	3. Μεταμορφωμένα Πετρώματα	Επίδραση στο τοπίο	5	3	2
		Βαθμός διατήρησης		3	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση		0	
		Βαθμός μοναδικότητας		1	
		Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας		3	
	4. Περιμετρικά βράχια Νιχωρίου	Επίδραση στο τοπίο	5	3	2,2
		Βαθμός διατήρησης		2	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		2	
		Επίδραση στη μορφή του τόπου		2	
		Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας		2	
	5. Ο λόφος της Άνω Σύρου	Επίδραση στο τοπίο	5	4	3,8
		Βαθμός διατήρησης		3	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		4	
		Επίδραση στη μορφή του τόπου		4	
		Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας		4	
	6. Εύκρατο Κλίμα	Επίδραση στη μορφή του τόπου	5	1	1
		Επίδραση στο τοπίο		1	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		1	
Μοναδικότητα των φαινομένων		1			
Βαθμός απόδοσης πολιτιστικών πόρων		1			
2. Γαλάζιες-κυανές επιφάνειες	1. Ουρανός	Γραμμή του ορίζοντα	5	4	2,8
		Επίδραση στο τοπίο		4	
		Επίδραση στη μορφή του τόπου		3	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση		1	
		Βαθμός απόδοσης πολιτιστικών πόρων		2	
	2. Θέες εντός οικισμού	Γραμμή του ορίζοντα	5	4	2,4
		Επίδραση στο τοπίο		3	
		Επίδραση στη μορφή του τόπου		2	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		1	
		Βαθμός απόδοσης πολιτιστικών πόρων		2	
	3. Η πέμπτη διάσταση	Γραμμή του ορίζοντα	5	4	3
		Επίδραση στο τοπίο		4	
		Επίδραση στη μορφή του τόπου		4	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση		0	
		Βαθμός απόδοσης πολιτιστικών πόρων		3	
	4. Θέες εκτός οικισμού	Γραμμή του ορίζοντα	5	4	1,4
		Επίδραση στο τοπίο		1	
		Επίδραση στη μορφή του τόπου		1	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση		0	
	5. Πηγή Νικολίτσας	Βαθμός απόδοσης πολιτιστικών πόρων	5	1	1
Ποιότητα υδάτων		1			
Βαθμός διατήρησης		1			

		Βαθμός απόδοσης πολιτιστικών πόρων		1	1	
		Επίδραση στο τοπίο		1		
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση		1		
	6. Περιμετρικά ρέματα	Ποιότητα υδάτων	5	1		1
		Βαθμός διατήρησης		2		
		Βαθμός απόδοσης πολιτιστικών πόρων		1		
Επίδραση στο τοπίο		1				
	Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		0			
3. Βιοποικιλότητα	1. Πανίδα	Ύπαρξη Σημαντικών ενδιαιτημάτων	5	0	0,6	
		Βαθμός διατήρησης		2		
		Μοναδικότητα Προστατευόμενων ειδών		0		
		Ποικιλία ειδών		1		
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση		0		
	2. Χλωρίδα	Ύπαρξη Σημαντικών ενδιαιτημάτων	5	0	0,8	
		Βαθμός διατήρησης		2		
		Μοναδικότητα Προστατευόμενων περιοχών		0		
		Ποικιλία ειδών		2		
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		0		
	3. Δίκτυο Natura	Ύπαρξη Σημαντικών ενδιαιτημάτων	5	0	0,8	
		Βαθμός διατήρησης		2		
		Μοναδικότητα Προστατευόμενων περιοχών		0		
		Ποικιλία ειδών		2		
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση		0		
	Ανθρωποποίητοι πόροι					
	1. Πόλη	1. Πολεοδομική διάταξη	Βαθμός μοναδικότητας	5	1	3
			Βαθμός διατήρησης		3	
Ιδιαιτερότητες και χαρακτηριστικά στοιχεία στην πολεοδομηση			3			
Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση			4			
Παλαιότητα			4			
2. Πολεοδομικό σχέδιο Άνω Σύρου		Ύπαρξη ισχύοντος πολεοδομικού σχεδίου	5	0	1,6	
		Βαθμός Κήρυξης (παραδοσιακός οικισμός, ιστορικός τόπος)		1		
		Ιδιαιτερότητες και χαρακτηριστικά στοιχεία στην πολεοδομηση		2		
		Βαθμός διατήρησης		3		
		Πλήθος κηρύξεων και έννομων πλαισίων		2		
3. Η προτομή του Φερεκύδη		Βαθμός μοναδικότητας	5	4	3	
		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		1		
		Βαθμός διατήρησης		4		
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		4		
		Παλαιότητα		2		
4. Μνημείο (πλάκα) στην Απαισσυριανή Μάννα		Βαθμός μοναδικότητας	5	4	3	
		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		1		
		Βαθμός διατήρησης		4		

		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		4		
		Παλαιότητα		2		
	5. Η προτομή του Ιωάννη Δαλέζιου		Βαθμός μοναδικότητας	5	4	2,8
			Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης		1	
			Βαθμός διατήρησης		4	
			Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		4	
			Παλαιότητα		1	
	6. Η προτομή του Βελισσάριου Φρέρη		Βαθμός μοναδικότητας	5	4	2,8
			Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		1	
			Βαθμός διατήρησης		4	
			Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		4	
			Παλαιότητα		1	
	7. Μνημείο πεσόντων, αφιερωμένο στους νεκρούς του 1912-1922		Βαθμός μοναδικότητας	5	4	3
			Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		1	
			Βαθμός διατήρησης		4	
			Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		4	
			Παλαιότητα		2	
	8. Προτομή του Μάρκου Βαμβακάρη		Βαθμός μοναδικότητας	5	4	3
			Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		1	
			Βαθμός διατήρησης		4	
Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου			4			
Παλαιότητα			2			
9. Εξωτερικό οδικό δίκτυο κυκλοφορίας		Παλαιότητα	5	2	2,8	
		Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας		3		
		Βαθμός διατήρησης		4		
		Βαθμός λειτουργικότητας		4		
		Επίδραση στη μορφή του τόπου		1		
10. Εσωτερικό δίκτυο κυκλοφορίας (πεζόδρομοι)		Παλαιότητα	5	2	3,2	
		Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας		3		
		Βαθμός διατήρησης		4		
		Βαθμός λειτουργικότητας		4		
		Επίδραση στη μορφή του τόπου		3		
2. Ύπαιθρος	1. Ζωνικά εδάφη- Καλλιεργούμενες εκτάσεις	Αισθητική επίδραση στον τόπο και στο	5	1	2,2	
		Βαθμός διατήρησης		4		
		Κτίσματα (εξαιρουμένων των κατοικιών) και βοηθητικές κατασκευές που σχετίζονται με τη συγκεκριμένη εγγραφή		4		
		Σύνδεση με παραδοσιακές καλλιέργειες		1		
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		1		
	2. Ξερολιθιές	Παλαιότητα	5	4	2	
		Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας		2		

		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		0	
		Βαθμός λειτουργικότητας		2	
		Βαθμός διατήρησης		2	
	3. Εμπατές	Παλαιότητα	5	4	1,8
		Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας		2	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		0	
		Βαθμός λειτουργικότητας		2	
		Βαθμός διατήρησης		1	
	4. Πλατύ	Παλαιότητα	5	3	1,6
		Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας		1	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		0	
		Βαθμός λειτουργικότητας		1	
		Βαθμός διατήρησης		3	
	5. Κεντρικό γεφύρι Άνω Σύρου	Παλαιότητα	5	3	2,2
		Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας		1	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		0	
		Βαθμός λειτουργικότητας		4	
		Βαθμός διατήρησης		3	
	6. Φραγκογέφυρο	Παλαιότητα	5	3	2
		Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας		1	
Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		0			
Βαθμός λειτουργικότητας		3			
Βαθμός διατήρησης		3			
7. Ταξιαρχών	Παλαιότητα	5	3	1,6	
	Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας		1		
	Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		0		
	Βαθμός λειτουργικότητας		1		
	Βαθμός διατήρησης		3		
8. Γεφύρι καθολικού νεκροταφείου	Παλαιότητα	5	3	2	
	Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας		1		
	Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		0		
	Βαθμός λειτουργικότητας		3		
	Βαθμός διατήρησης		3		
9. Τρία γεφύρια	Παλαιότητα	5	3	1,6	
	Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας		1		
	Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		0		
	Βαθμός λειτουργικότητας		1		
	Βαθμός διατήρησης		3		
10. Πηγή (κτίσμα)	Παλαιότητα	5	4	2,8	
	Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας		2		
	Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		3		
	Βαθμός λειτουργικότητας		2		

		Βαθμός διατήρησης		3	
		Παλαιότητα		3	
	11. Άγιος Νικόλαος	Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας		1	1,6
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	5	0	
		Βαθμός λειτουργικότητας		1	
		Βαθμός διατήρησης		3	
		Παλαιότητα		3	
	12. Άγιος Αθανάσιος	Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας		1	1,6
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	5	0	
		Βαθμός λειτουργικότητας		1	
		Βαθμός διατήρησης		3	
		Παλαιότητα		3	
	13. Άγιος Ιωάννης	Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας		1	1,6
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	5	0	
		Βαθμός λειτουργικότητας		1	
		Βαθμός διατήρησης		3	
		Παλαιότητα		3	
	14. Κοιμητήριο των Αγγέλων	Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας		4	2,2
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	5	1	
		Βαθμός λειτουργικότητας		0	
		Βαθμός διατήρησης		3	
		Παλαιότητα		3	
	15. Ανεμόμυλος ανενεργός	Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας		2	1,6
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	5	1	
		Βαθμός λειτουργικότητας		0	
		Βαθμός διατήρησης		1	
		Παλαιότητα		4	
	16. Ανεμόμυλος χρήσης ενοικιαζόμενων δωματίων	Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας		2	2,8
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	5	1	
		Βαθμός λειτουργικότητας		3	
		Βαθμός διατήρησης		4	
		Παλαιότητα		4	
	1. Κτηριακά σύνολα	Βαθμός διατήρησης αρχικών κτισμάτων ή στοιχείων		4	3,8
		Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας		3	
		Βαθμός σύνδεσης με τη φυσιογνωμία του τόπου	5	4	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		4	
		Βαθμός συμβατών αποκαταστάσεων		4	
	2. Κηρυγμένα μνημεία	Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας		3	3
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	5	4	
		Βαθμός μοναδικότητας		3	
		Ύπαρξη Μνημείων διεθνούς εμβέλειας		2	
		Κατάσταση κελυφών		3	
		Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας	5	2	2,4

3. Δομημένο κέλυφος	3. Προτεινόμενα κτήρια προς κήρυξη	Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		2	
		Βαθμός μοναδικότητας		3	
		Ύπαρξη Μνημείων διεθνούς εμβέλειας		2	
		Κατάσταση κελυφών		3	
	4. Τείχη και πύλες	Βαθμός μοναδικότητας		4	2,8
		Βαθμός διατήρησης		2	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	5	2	
		Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας		2	
		Σημασία του αρχιτεκτονικού στοιχείου		4	
	5. Αρχιτεκτονικά στοιχεία κτηρίων	Βαθμός μοναδικότητας		2	1,8
		Βαθμός διατήρησης		3	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου	5	0	
		Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας		2	
		Σημασία του αρχιτεκτονικού στοιχείου για το κτήριο		2	
	6. Μουσείο επαγγελματιών	Βαθμός μοναδικότητας εκθεμάτων		3	3
		Βαθμός διατήρησης		4	
		Ανάπτυξη σχέσεων και κοινωνικών δικτύων μεταξύ μονάδων	5	1	
		Παλαιότητα εκθεμάτων (αξιολογείται το παλαιότερο έκθεμα)		4	
		Βαθμός σύνδεσης με προσωπικότητες του τόπου		3	
	7. Μουσείο Μάρκου Βαμβακάρη	Βαθμός μοναδικότητας εκθεμάτων		4	3,6
		Βαθμός διατήρησης		4	
		Ανάπτυξη σχέσεων και κοινωνικών δικτύων μεταξύ μονάδων	5	3	
		Παλαιότητα εκθεμάτων (αξιολογείται το παλαιότερο έκθεμα)		3	
Βαθμός σύνδεσης με προσωπικότητες του τόπου			4		
8. Σχολείο Άνω Σύρου	Βαθμός μοναδικότητας		0	0,8	
	Αριθμός αντικειμένων που σχετίζονται με την συγκεκριμένη εγγραφή		0		
	Βαθμός διατήρησης	5	4		
	Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		0		
	Βαθμός σύνδεσης με προσωπικότητες του τόπου		0		
9. Γυναικείος συνεταιρισμός "Καστρί"	Βαθμός μοναδικότητας		0	0,8	
	Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας		0		
	Βαθμός διατήρησης	5	4		
	Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		0		
	Σύνδεση με προσωπικότητες του τόπου		0		
10. Πιάτσα (Κτήρια εμπορίου, εξυπηρέτησης και εστίασης)	Βαθμός μοναδικότητας		3	3,2	
	Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας		3		
	Βαθμός διατήρησης	5	4		
	Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		2		
	Σύνδεση με προσωπικότητες του τόπου		4		
11. Άγιος Γεώργιος	Βαθμός διατήρησης	5	4	4	

		Παλαιότητα	5	4	4
		Σύνδεση με τελετουργίες και εορταστικές εκδηλώσεις.		4	
		Βαθμός σύνδεσης με τη φυσιογνωμία του τόπου		4	
	12. Άγιος Ιωάννης	Βαθμός διατήρησης	5	4	4
		Βαθμός μοναδικότητας		4	
		Παλαιότητα		4	
		Σύνδεση με τελετουργίες και εορταστικές εκδηλώσεις.		4	
		Βαθμός σύνδεσης με τη φυσιογνωμία του τόπου		4	
	13. Παναγία Καρμήλου	Βαθμός διατήρησης	5	4	2,8
		Βαθμός μοναδικότητας		1	
		Παλαιότητα		4	
		Σύνδεση με τελετουργίες και εορταστικές εκδηλώσεις.		1	
		Βαθμός σύνδεσης με τη φυσιογνωμία του τόπου		4	
	14. Κιουρά της Πλάκας	Βαθμός διατήρησης	5	4	2,8
		Βαθμός μοναδικότητας		1	
		Παλαιότητα		4	
		Σύνδεση με τελετουργίες και εορταστικές εκδηλώσεις.		1	
		Βαθμός σύνδεσης με τη φυσιογνωμία του τόπου		4	
	15. Άγιος Αντώνιος	Βαθμός διατήρησης	5	4	2,8
		Βαθμός μοναδικότητας		1	
Παλαιότητα		4			
Σύνδεση με τελετουργίες και εορταστικές εκδηλώσεις.		1			
Βαθμός σύνδεσης με τη φυσιογνωμία του τόπου		4			
16. Άγιος Νικόλαος	Βαθμός διατήρησης	5	4	2,8	
	Βαθμός μοναδικότητας		1		
	Παλαιότητα		4		
	Σύνδεση με τελετουργίες και εορταστικές εκδηλώσεις.		1		
	Βαθμός σύνδεσης με τη φυσιογνωμία του τόπου		4		
17. Κιουρά του Κάρλου	Βαθμός διατήρησης	5	4	2,8	
	Βαθμός μοναδικότητας		1		
	Παλαιότητα		4		
	Σύνδεση με τελετουργίες και εορταστικές εκδηλώσεις.		1		
	Βαθμός σύνδεσης με τη φυσιογνωμία του τόπου		4		
18. Άγιος Σεβαστιανός	Βαθμός διατήρησης	5	4	2,8	
	Βαθμός μοναδικότητας		1		
	Παλαιότητα		4		
	Σύνδεση με τελετουργίες και εορταστικές εκδηλώσεις.		1		
	Βαθμός σύνδεσης με τη φυσιογνωμία του τόπου		4		

	19. Αγία Τριάδα	Βαθμός μοναδικότητας	5	1	2,6
		Παλαιότητα		3	
		Σύνδεση με τελετουργίες και εορταστικές εκδηλώσεις.		1	
		Βαθμός σύνδεσης με τη φυσιογνωμία του τόπου		4	
4. Τοπία	1.Απτικό τοπίο	Βαθμός απόδοσης πολιτιστικών πόρων	5	3	2
		Βαθμός σύνδεσης με τη φυσιογνωμία του τόπου		3	
		Βαθμός διατήρησης		3	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		1	
		Ποικιλία στοιχείων		0	
	2.Γευστικό τοπίο	Βαθμός απόδοσης πολιτιστικών πόρων	5	1	1,6
		Βαθμός σύνδεσης με τη φυσιογνωμία του τόπου		2	
		Βαθμός διατήρησης		3	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		1	
		Ποικιλία στοιχείων		1	
	3.Οσμητικό τοπίο	Βαθμός απόδοσης πολιτιστικών πόρων	5	1	1,6
		Βαθμός σύνδεσης με τη φυσιογνωμία του τόπου		2	
		Βαθμός διατήρησης		3	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		1	
		Ποικιλία στοιχείων		1	
	4.Ηχητικό τοπίο	Βαθμός απόδοσης πολιτιστικών πόρων	5	4	3,6
		Βαθμός σύνδεσης με τη φυσιογνωμία του τόπου		4	
		Βαθμός διατήρησης		4	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		3	
		Ποικιλία στοιχείων		3	
5.Οπτικό τοπίο	Βαθμός απόδοσης πολιτιστικών πόρων	5	4	4	
	Βαθμός σύνδεσης με τη φυσιογνωμία του τόπου		4		
	Βαθμός διατήρησης		4		
	Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		4		
	Ποικιλία στοιχείων		4		
5. Τέχνες	1. Ζωγραφικός και γλυπτικός διάκοσμος εκκλησιών	Βαθμός μοναδικότητας	5	2	2,6
		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		2	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		1	
		Παλαιότητα		4	
		Βαθμός διατήρησης		4	
	2. Νεότεροι ζωγράφοι	Βαθμός μοναδικότητας	5	1	1,4
		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		0	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		0	

		Παλαιότητα		2		
		Βαθμός διατήρησης		4		
	3. Εκκλησιαστική μουσική		Βαθμός μοναδικότητας	5	2	2,6
			Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		2	
			Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		2	
			Παλαιότητα		4	
			Βαθμός διατήρησης		3	
	4. Θέατρο		Βαθμός μοναδικότητας	5	0	0,8
			Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		0	
			Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		0	
			Παλαιότητα		4	
			Βαθμός διατήρησης		0	
	5. Οι τοίχοι που τραγουδούν		Βαθμός μοναδικότητας	5	3	3,2
			Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		4	
			Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		4	
			Παλαιότητα		1	
			Βαθμός διατήρησης		4	
	6. Αρχείο Μπάμπη Κουλούρα		Βαθμός μοναδικότητας	5	3	3,4
			Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		4	
			Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		4	
Παλαιότητα			2			
Βαθμός διατήρησης			4			
7. Συρτός-Μπάλος		Βαθμός μοναδικότητας	5	0	1	
		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		0		
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		0		
		Παλαιότητα		4		
		Βαθμός διατήρησης		1		
8. Ρεμπέτικα τραγούδια		Βαθμός μοναδικότητας	5	4	3,6	
		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		4		
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		3		
		Παλαιότητα		3		
		Βαθμός διατήρησης		4		
9. Απανωσυριανές ποιήτριες		Βαθμός μοναδικότητας	5	2	2,4	
		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		2		
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		3		
		Παλαιότητα		1		
		Βαθμός διατήρησης		4		
10. Λαϊκά ποιήματα		Βαθμός μοναδικότητας	5	2	2,6	
		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		2		

		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση		2		
		Παλαιότητα		3		
		Βαθμός διατήρησης		4		
	11. Λογοτεχνικά κείμενα		Βαθμός μοναδικότητας	5	2	2
			Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		2	
			Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		1	
			Παλαιότητα		2	
			Βαθμός διατήρησης		3	
	6. Αντικείμενα κληρονομιάς	1. Θυραιοί	Βαθμός μοναδικότητας	5	4	3
			Παλαιότητα		4	
			Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		2	
Βαθμός διατήρησης				4		
Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου				1		
2. Βιβλιοθήκη Ιησουϊτών Ελλάδας			Βαθμός μοναδικότητας	5	4	3,4
			Παλαιότητα		4	
			Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		2	
			Βαθμός διατήρησης		3	
			Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		4	
3. Αρχείο Ιησουϊτών Ελλάδας			Βαθμός μοναδικότητας	5	4	3
			Παλαιότητα		4	
			Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		2	
			Βαθμός διατήρησης		2	
			Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		3	
4. Αρχείο εγγράφων ΚΙΜΚΕΣ (Κέντρο Ιστορικών μελετών Καθολικής Επισκοπής Σύρου)			Βαθμός μοναδικότητας	5	4	3,4
			Παλαιότητα		4	
			Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		2	
			Βαθμός διατήρησης		3	
	Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου			4		
5. Αρχείο πρώην Δήμου Άνω Σύρου		Βαθμός μοναδικότητας	5	4	3,2	
		Παλαιότητα		4		
		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		2		
		Βαθμός διατήρησης		2		
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		4		
6. Έκθεση συλλογής Κ.Ι.Μ.Κ.Ε.Σ		Μοναδικότητα εκθεμάτων	5	4	3,2	
		Παλαιότητα		4		
		Βαθμός διατήρησης		2		
		Αριθμός αντικειμένων που σχετίζονται με τον τόπο		4		

		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		2	
7. Εκθέματα Μουσείου Επαγγελ- μάτων		Μοναδικότητα εκθεμάτων	5	2	2,4
		Παλαιότητα		2	
		Βαθμός διατήρησης		4	
		Αριθμός αντικειμένων που σχετίζονται με τον τόπο		4	
		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		0	
8. Εκθέματα Μουσείου Μάρκου Βαμβακάρη		Μοναδικότητα εκθεμάτων	5	4	2,4
		Παλαιότητα		2	
		Βαθμός διατήρησης		4	
		Αριθμός αντικειμένων που σχετίζονται με τον τόπο		2	
		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		0	
9. Προϊόντα από παραδοσιακές τεχνικές (υφαντική, αγγειοπλα- στική κλπ)		Βαθμός μοναδικότητας	5	2	2,2
		Παλαιότητα		2	
		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		0	
		Βαθμός διατήρησης		4	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		3	
10. Οικοκυρικά σκεύη-εργαλεία		Βαθμός μοναδικότητας	5	2	2,2
		Παλαιότητα		2	
		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		0	
		Βαθμός διατήρησης		4	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		3	
11. Συλλογή βιβλίων KIMKES		Βαθμός μοναδικότητας	5	4	3,2
		Παλαιότητα		4	
		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		2	
		Βαθμός διατήρησης		2	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		4	
12. Συριανά γράμματα		Βαθμός μοναδικότητας	5	2	2,4
		Παλαιότητα		1	
		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		2	
		Βαθμός διατήρησης		4	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		3	
Άυλοι πόροι					
1. Ντοπιολαλιά-το- πική διάλεκτος	1. Το απανωσυριανό γλωσσικό ι- δίωμα	Βαθμός μοναδικότητας	5	2	1,6
		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		0	
		Βαθμός μεταβίβασης από γενιά σε γενιά		2	

		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		2	
		Βαθμός αισθητικής απόδοσης ποιότητας		2	
2. Προφορικές παραδόσεις και εκφράσεις	1. Παροιμίες_ρίμες_νανουρίσματα	Βαθμός μοναδικότητας	5	2	2,4
		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		1	
		Βαθμός μεταβίβασης από γενιά σε γενιά		2	
		Βαθμός διατήρησης		3	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		4	
3. Τρόποι ζωής-Ομάδες ανθρώπων	1. Οι γειτονιές	Βαθμός μοναδικότητας	5	2	1,4
		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		1	
		Βαθμός μεταβίβασης από γενιά σε γενιά		1	
		Βαθμός διατήρησης		2	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		1	
	2. Η κοινωνική διαστρωμάτωση	Βαθμός μοναδικότητας	5	4	1,2
		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		0	
		Βαθμός μεταβίβασης από γενιά σε γενιά		1	
		Βαθμός διατήρησης		1	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		0	
	3. Η οικειοποίηση του χώρου	Βαθμός μοναδικότητας	5	1	0,4
		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		0	
		Βαθμός μεταβίβασης από γενιά σε γενιά		0	
		Βαθμός διατήρησης		1	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		0	
	4. Η οροφοκτησία	Βαθμός μοναδικότητας	5	3	0,8
		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		0	
		Βαθμός μεταβίβασης από γενιά σε γενιά		1	
		Βαθμός διατήρησης		0	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		0	
5. Τα παιχνίδια	Βαθμός μοναδικότητας	5	2	0,8	
	Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		0		
	Βαθμός μεταβίβασης από γενιά σε γενιά		1		
	Βαθμός διατήρησης		0		
	Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		1		
4. Κοινωνικές πρακτικές, τελεουργίες και εορταστικές εκδηλώσεις	1. Γάμοι, βαφτίσεις και κηδείες	Βαθμός μοναδικότητας	5	3	3,2
		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		3	
		Βαθμός μεταβίβασης από γενιά σε γενιά		4	
		Βαθμός διατήρησης		4	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		2	
	2. Η πρώτη κοινωνία	Βαθμός μοναδικότητας	5	3	3,8

		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης	5	4	
		Βαθμός μεταβίβασης από γενιά σε γενιά		4	
		Βαθμός διατήρησης		4	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		4	
	3. Η Αγία Δωρεά	Βαθμός μοναδικότητας	5	2	1
		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		2	
		Βαθμός μεταβίβασης από γενιά σε γενιά		0	
		Βαθμός διατήρησης		0	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση		1	
	4. Καράντα ώρες	Βαθμός μοναδικότητας	5	2	1
		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		2	
		Βαθμός μεταβίβασης από γενιά σε γενιά		0	
		Βαθμός διατήρησης		0	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		1	
	5. Η Τετάρτη των Τεφρών	Βαθμός μοναδικότητας	5	2	1
		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		2	
		Βαθμός μεταβίβασης από γενιά σε γενιά		0	
		Βαθμός διατήρησης		0	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		1	
	6. Στρατάκια	Βαθμός μοναδικότητας	5	2	1
		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		2	
		Βαθμός μεταβίβασης από γενιά σε γενιά		0	
		Βαθμός διατήρησης		0	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		1	
	7. Η ημέρα γιορτής του Αγίου Βλασίου	Βαθμός μοναδικότητας	5	2	1
		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		2	
		Βαθμός μεταβίβασης από γενιά σε γενιά		0	
		Βαθμός διατήρησης		0	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		1	
	8. Η λιτανεία την ημέρα γιορτής του Αγίου Αλουϊσίου	Βαθμός μοναδικότητας	5	2	1
Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		2			
Βαθμός μεταβίβασης από γενιά σε γενιά		0			
Βαθμός διατήρησης		0			
Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		1			
9. Τελετουργίες και λιτανείες Μ. Εβδομάδας	Βαθμός μοναδικότητας	5	2	3,2	
	Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		4		
	Βαθμός μεταβίβασης από γενιά σε γενιά		4		
	Βαθμός διατήρησης		4		

		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		2	
	10. Μικρότερες γιορτές	Βαθμός μοναδικότητας	5	2	3,2
		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		4	
		Βαθμός μεταβίβασης από γενιά σε γενιά		4	
		Βαθμός διατήρησης		4	
	Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		2		
5. Μύθοι-θρύλοι- παραδόσεις	1. Η σύνδεση με τον Θεό Απόλλωνα	Βαθμός μοναδικότητας	5	4	3,6
		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		2	
		Βαθμός μεταβίβασης από γενιά σε γενιά		4	
		Βαθμός διατήρησης		4	
		Παλαιότητα		4	
	2. Κυκλαδικόν ημερολόγιον	Βαθμός μοναδικότητας	5	2	2,4
		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		2	
		Βαθμός μεταβίβασης από γενιά σε γενιά		2	
		Βαθμός διατήρησης		3	
		Παλαιότητα		3	
	3. Συριανά λαογραφικά	Βαθμός μοναδικότητας	5	2	2
		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		2	
		Βαθμός μεταβίβασης από γενιά σε γενιά		2	
		Βαθμός διατήρησης		3	
		Παλαιότητα		1	
6. Πανηγύρια- Φεστιβάλ- Σεμινάρια- Εθνικές εκφράσεις ή εκδηλώσεις	1. Πανηγύρια	Βαθμός μοναδικότητας	5	2	3,2
		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		4	
		Βαθμός μεταβίβασης από γενιά σε γενιά		4	
		Βαθμός διατήρησης		4	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		2	
	2. Μουσικές βραδιές	Βαθμός μοναδικότητας	5	2	2
		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		4	
		Βαθμός μεταβίβασης από γενιά σε γενιά		0	
		Βαθμός διατήρησης		4	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		0	
	3. Φεστιβάλ	Βαθμός μοναδικότητας	5	4	2,4
		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		4	
		Βαθμός μεταβίβασης από γενιά σε γενιά		0	
		Βαθμός διατήρησης		4	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		0	
	4. Σεμινάρια Ινστιτούτου Σύρου	Βαθμός μοναδικότητας	5	3	2,2
Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		4			
Βαθμός μεταβίβασης από γενιά σε γενιά		0			
Βαθμός διατήρησης		4			

		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		0	
	5. Κατάθεση στεφάνων	Βαθμός μοναδικότητας	5	2	1,8
		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		4	
		Βαθμός μεταβίβασης από γενιά σε γενιά		0	
		Βαθμός διατήρησης		3	
	Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		0		
7. Ήθη, έθιμα	1. Ζεϊμπέκια	Βαθμός μοναδικότητας	5	2	2,8
		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		4	
		Βαθμός μεταβίβασης από γενιά σε γενιά		4	
		Βαθμός διατήρησης		3	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		1	
	2. Έθιμα του Δωδεκαημέρου	Βαθμός μοναδικότητας	5	2	1,6
		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		2	
		Βαθμός μεταβίβασης από γενιά σε γενιά		1	
		Βαθμός διατήρησης		1	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		2	
	3. Αη Γιαννής ο Κλήδονας	Βαθμός μοναδικότητας	5	0	2,2
		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		4	
		Βαθμός μεταβίβασης από γενιά σε γενιά		4	
		Βαθμός διατήρησης		1	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		2	
	4. Το σπάσιμο των πήλινων	Βαθμός μοναδικότητας	5	2	2,4
		Βαθμός καταγραφής και ψηφιοποίησης εγγραφής		4	
		Βαθμός μεταβίβασης από γενιά σε γενιά		4	
		Βαθμός διατήρησης		1	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		1	
8. Θρησκεία	1. Το καθολικό δόγμα	Βαθμός μοναδικότητας	5	4	4
		Βαθμός απόδοσης πολιτιστικών πόρων		4	
		Βαθμός μεταβίβασης από γενιά σε γενιά		4	
		Βαθμός διατήρησης		4	
		Σύνδεση με την Ιστορία και τη παράδοση του τόπου		4	

1η Βαθμονομημένη κατάταξη στήλης «Εγγραφές»

Εν συνεχεία και αφότου έχει ολοκληρωθεί η στήλη «Βήμα 1^ο», λαμβάνονται όλες οι εγγραφές και οι Α.Μ.Ο. και τοποθετούνται σε στήλη κατά αριθμητική σειρά κατάταξης από το μεγαλύτερο προς το μικρότερο. Τα πρώτα αποτελέσματα είναι τα εξής:

Πίνακας 6.36. Βαθμονομημένη κατάταξης στήλης «Εγγραφές» του πολυκριτηριακού συστήματος της Άνω Σύρου

A/A	ΕΓΓΡΑΦΕΣ	1η ΚΑΤΑΤΑΞΗ
1	11. Άγιος Γεώργιος	4
2	12. Άγιος Ιωάννης	4
3	5.Οπτικό τοπίο	4
4	1. Το καθολικό δόγμα	4
5	5. Ο λόφος της Άνω Σύρου	3,8
6	1. Κτηριακά σύνολα	3,8
7	2. Η πρώτη κοινωνία	3,8
8	1. Ισχυρό ανάγλυφο	3,6
9	7. Μουσείο Μάρκου Βαμβακάρη	3,6
10	4.Ηχητικό τοπίο	3,6
11	8. Ρεμπέτικα τραγούδια	3,6
12	1. Η σύνδεση με τον Θεό Απόλλωνα	3,6
13	6. Αρχείο Μπάμπη Κουλούρα	3,4
14	2. Βιβλιοθήκη Ιησουϊτών Ελλάδας	3,4
15	4. Αρχείο εγγράφων ΚΙΜΚΕΣ (Κέντρο Ιστορικών μελετών Κα- θολικής Επισκοπής Σύρου)	3,4
16	10. Εσωτερικό δίκτυο κυκλοφορίας (πεζόδρομοι)	3,2
17	10. Πιάτσα (Κτήρια εμπορίου, εξυπηρέτησης και εστίασης)	3,2
18	5. Οι τοίχοι που τραγουδούν	3,2
19	5. Αρχείο πρώην Δήμου Άνω Σύρου	3,2
20	6. Έκθεση συλλογής Κ.Ι.Μ.Κ.Ε.Σ	3,2
21	11. Συλλογή βιβλίων ΚΙΜΚΕΣ	3,2
22	1. Γάμοι, βαπτίσεις και κηδείες	3,2
23	9. Τελετουργίες και λιτανείες Μ. Εβδομάδας	3,2
24	10. Μικρότερες γιορτές	3,2
25	1. Πανηγύρια	3,2
26	3. Η πέμπτη διάσταση	3
27	1.Πολεοδομική διάταξη	3
28	3. Η προτομή του Φερεκύδη	3
29	4. Μνημείο (πλάκα) στην Απανωσυριανή Μάννα	3
30	7. Μνημείο πεσόντων, αφιερωμένο στους νεκρούς του 1912- 1922	3
31	8. Προτομή του Μάρκου Βαμβακάρη	3
32	2. Κηρυγμένα μνημεία	3
33	6. Μουσείο επαγγελματιών	3

34	1. Θυραιοί	3
35	3. Αρχείο Ιησουϊτών Ελλάδας	3
36	1. Ουρανός	2,8
37	5. Η προτομή του Ιωάννη Δαλέζιου	2,8
38	6. Η προτομή του Βελισσάριου Φρέρη	2,8
39	9. Εξωτερικό οδικό δίκτυο κυκλοφορίας	2,8
40	10. Πηγή (κτίσμα)	2,8
41	16. Ανεμόμυλος χρήσης ενοικιαζόμενων	2,8
42	4. Τείχη και πύλες	2,8
43	13. Παναγία Καρμήλου	2,8
44	14. Κιουρά της Πλάκας	2,8
45	15. Άγιος Αντώνιος	2,8
46	16. Άγιος Νικόλαος	2,8
47	17. Κιουρά του Κάρλου	2,8
48	18. Άγιος Σεβαστιανός	2,8
49	1. Ζείμπεκια	2,8
50	19. Αγία Τριάδα	2,6
51	1. Ζωγραφικός και γλυπτικός διάκοσμος εκκλησιών	2,6
52	3. Εκκλησιαστική μουσική	2,6
53	10. Λαϊκά ποιήματα	2,6
54	2. Θέες εντός οικισμού	2,4
55	3. Προτεινόμενα κτήρια προς κήρυξη	2,4
56	9. Απανωσυριανές ποιήτριες	2,4
57	7. Εκθέματα Μουσείου Επαγγελματιών	2,4
58	8. Εκθέματα Μουσείου Μάρκου Βαμβακάρη	2,4
59	12. Συριανά γράμματα	2,4
60	1. Παροιμίες_ρίμες_νανουρίσματα	2,4
61	2. Κυκλαδικόν ημερολόγιον	2,4
62	3. Φεστιβάλ	2,4
63	4. Το σπάσιμο των πηλινών	2,4
64	4. Περιμετρικά βράχια Νιχωρίου	2,2
65	1. Ζωνικά εδάφη- Καλλιεργούμενες εκτάσεις	2,2
66	5. Κεντρικό γεφύρι Άνω Σύρου	2,2
67	14. Κοιμητήριο των Αγγέλων	2,2
68	9. Προϊόντα από παραδοσιακές τεχνικές (υφαντική, αγγειοπλαστική κλπ)	2,2
69	10. Οικοκυρικά σκεύη-εργαλεία	2,2
70	4. Σεμινάρια Ινστιτούτου Σύρου	2,2
71	3. Αη Γιαννής ο Κλήδονας	2,2
72	3. Μεταμορφωμένα Πετρώματα	2
73	2. Ξερολιθιές	2
74	6. Φραγκογέφυρο	2
75	8. Γεφύρι καθολικού νεκροταφείου	2
76	1. Απτικό τοπίο	2
77	11. Λογοτεχνικά κείμενα	2

78	3. Συριανά λαογραφικά	2
79	2. Μουσικές βραδιές	2
80	3. Εμπατές	1,8
81	5. Αρχιτεκτονικά στοιχεία κτηρίων	1,8
82	5. Κατάθεση στεφάνων	1,8
83	2. Ζωνικά και ασβεστομορφικά εδάφη	1,6
84	2.Πολεοδομικό σχέδιο Άνω Σύρου	1,6
85	4. Πλατύ	1,6
86	7. Ταξιαρχών	1,6
87	9. Τρία γεφύρια	1,6
88	11. Άγιος Νικόλαος	1,6
89	12. Άγιος Αθανάσιος	1,6
90	13. Άγιος Ιωάννης	1,6
91	15. Ανεμόμυλος ανενεργός	1,6
92	2.Γευστικό τοπίο	1,6
93	3.Οσμητικό τοπίο	1,6
94	1. Το απανωσυριανό γλωσσικό ιδίωμα	1,6
95	2. Έθιμα του Δωδεκαημέρου	1,6
96	4. Θέες εκτός οικισμού	1,4
97	2. Νεότεροι ζωγράφοι	1,4
98	1. Οι γειτονιές	1,4
99	2. Η κοινωνική διαστρωμάτωση	1,2
100	6. Εύκρατο Κλίμα	1
101	5. Πηγή Νικολίτσας	1
102	6. Περιμετρικά ρέματα	1
103	7. Συρτός-Μπάλος	1
104	3. Η Αγία Δωρεά	1
105	4. Καράντα ώρες	1
106	5. Η Τετάρτη των Τεφρών	1
107	6. Στρατάκια	1
108	7. Η ημέρα γιορτής του Αγίου Βλασίου	1
109	8. Η λιτανεία την ημέρα γιορτής του Αγίου Αλουϊσίου	1
110	2.Χλωρίδα	0,8
111	3. Δίκτυο Natura	0,8
112	8. Σχολείο Άνω Σύρου	0,8
113	9. Γυναικείος συνεταιρισμός "Καστρί"	0,8
114	4. Θέατρο	0,8
115	4. Η οροφοκτησία	0,8
116	5. Τα παιχνίδια	0,8
117	1.Πανίδα	0,6
118	3. Η οικειοποίηση του χώρου	0,4

Παρατηρούμε ότι μετά την ολοκλήρωση του πρώτου βήματος πολλοί Α.Μ.Ο. ταυτίζονται, λόγω των τιμών από 0-4. Μια πρώτη βαθμονομική κατάταξη, φανερώνει π.χ. ότι τον απόλυτο αριθμό 4, λαμβάνουν τέσσερα στοιχεία. Συγκεκριμένα οι εγγραφές:

- 11. Άγιος Γεώργιος
- 12. Άγιος Ιωάννης
- 5.Οπτικό τοπίο
- 1. Το καθολικό δόγμα

Λόγω τη ταύτισης πολλαπλών κατηγοριών, του παρόντος πίνακα δεν μπορούμε να βγάλουμε ασφαλή συμπεράσματα, αναφορικά με την πολιτιστική σημαντικότητα των υλικών και άυλων πολιτιστικών πόρων της Άνω Σύρου. Μέσω του βαθμονομημένου πίνακα, εμφανίζονται ορισμένες πρώτες τάσεις εγγραφών και τα πρώτα βαθμονομημένα στοιχεία, που θα αποτελέσουν και τον πίνακα του τελευταίου βήματος. Για την απόδοση των βέλτιστων αποτελεσμάτων προχωρούμε στο «Βήμα 2», ως ότου ολοκληρωθούν όλα τα βήματα.

Βήμα 2ο Αξιολόγηση στήλης «Κατηγορίες»

Μετά την ολοκλήρωση του πρώτου βήματος, το 2^ο βήμα αφορά την αξιολόγηση της ευρύτερης των εγγραφών, στήλης με το τίτλο «Κατηγορίες». Για την ολοκλήρωση του βήματος αυτού, λαμβάνονται οι Α.Μ.Ο. από το 1^ο Βήμα και προστίθενται δύο νέες στήλες. Η στήλη αριθμός κριτηρίων, που αφορά το συνολικό αριθμό εγγραφών που απαρτίζουν την ευρύτερη κατηγορία και τη στήλη «Βήμα 2^ο» στην οποία θα τοποθετηθούν τα αποτελέσματα των Α.Μ.Ο. της κάθε κατηγορίας. Έτσι π.χ. για την κατηγορία 1. Μορφολογία εδάφους, υπάρχουν 6 εγγραφές (N=6). Οι αριθμητικοί μέσοι όροι των 6 αυτών εγγραφών προστίθενται και διαιρούνται δια του 6. Έτσι έχουμε $\frac{3,6+1,6+2+2,2+3,8+1}{6} = 2,37$. Το ίδιο γίνεται και για τις επόμενες κατηγορίες. Στο τέλος προκύπτει ένας συνολικός πίνακας Α.Μ.Ο. (στήλη Βήμα 2^ο) που είναι ο ακόλουθος:

Πίνακας 6.37. Αξιολόγηση στήλης «Κατηγοριών» του πολυκριτηριακού συστήματος της Άνω Σύρου

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΕΓΓΡΑΦΕΣ	ΒΗΜΑ 1ο	N (ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ)	ΒΗΜΑ 2ο
1. Μορφολογία εδάφους	1. Ισχυρό ανάγλυφο	3,6	6	2,37
	2. Ζωνικά και ασβεστομορφικά εδάφη	1,6		
	3. Μεταμορφωμένα Πετρώματα	2		
	4. Περιμετρικά βράχια Νιχωρίου	2,2		

	5. Ο λόφος της Άνω Σύρου	3,8		
	6. Εύκρατο Κλίμα	1		
2. Γαλάζιες-κυανές επιφάνειες	1.Ουρανός	2,8	6	1,93
	2. Θέες εντός οικισμού	2,4		
	3. Η πέμπτη διάσταση	3		
	4. Θέες εκτός οικισμού	1,4		
	5. Πηγή Νικολίτσας	1		
	6. Περιμετρικά ρέματα	1		
3. Βιοποικιλότητα	1.Πανίδα	0,6	3	0,73
	2.Χλωρίδα	0,8		
	3. Δίκτυο Natura	0,8		
1. Πόλη	1.Πολεοδομική διάταξη	3	10	2,82
	2.Πολεοδομικό σχέδιο Άνω Σύρου	1,6		
	3. Η προτομή του Φερεκύδη	3		
	4. Μνημείο (πλάκα) στην Απανωσυριανή Μάννα	3		
	5. Η προτομή του Ιωάννη Δαλέζιου	2,8		
	6. Η προτομή του Βελισσάριου Φρέρη	2,8		
	7. Μνημείο πεσόντων, αφιερωμένο στους νεκρούς του 1912-1922	3		
	8. Προτομή του Μάρκου Βαμβακάρη	3		
	9. Εξωτερικό οδικό δίκτυο κυκλοφορίας	2,8		
	10. Εσωτερικό δίκτυο κυκλοφορίας (πεζόδρομοι)	3,2		
2. Ύπαιθρος	1. Ζωνικά εδάφη- Καλλιεργούμενες εκτάσεις	2,2	16	1,95
	2. Ξερολιθιές	2		
	3. Εμπατές	1,8		
	4. Πλατό	1,6		
	5. Κεντρικό γεφύρι Άνω Σύρου	2,2		
	6. Φραγγογέφυρο	2		
	7. Ταξιαρχών	1,6		
	8. Γεφύρι καθολικού νεκροταφείου	2		
	9. Τρία γεφύρια	1,6		
	10. Πηγή (κτίσμα)	2,8		
	11. Άγιος Νικόλαος	1,6		
	12. Άγιος Αθανάσιος	1,6		
	13. Άγιος Ιωάννης	1,6		
	14. Κοιμητήριο των Αγγέλων	2,2		
	15. Ανεμόμυλος ανενεργός	1,6		
	16. Ανεμόμυλος χρήσης ενοικιαζόμενων	2,8		
3. Δομημένο κέλυφος	1. Κτηριακά σύνολα	3,8	19	2,77
	2. Κηρυγμένα μνημεία	3		
	3. Προτεινόμενα κτήρια προς κήρυξη	2,4		

	4. Τείχη και πύλες	2,8					
	5. Αρχιτεκτονικά στοιχεία κτηρίων	1,8					
	6. Μουσείο επαγγελματιών	3					
	7. Μουσείο Μάρκου Βαμβακάρη	3,6					
	8. Σχολείο Άνω Σύρου	0,8					
	9. Γυναικείος συνεταιρισμός "Καστρί"	0,8					
	10. Πιάτσα (Κτήρια εμπορίου, εξυπηρέτησης και εστίασης)	3,2					
	11. Άγιος Γεώργιος	4					
	12. Άγιος Ιωάννης	4					
	13. Παναγία Καρμήλου	2,8					
	14. Κιουρά της Πλάκας	2,8					
	15. Άγιος Αντώνιος	2,8					
	16. Άγιος Νικόλαος	2,8					
	17. Κιουρά του Κάρλου	2,8					
	18. Άγιος Σεβαστιανός	2,8					
	19. Αγία Τριάδα	2,6					
	4. Τοπία	1. Απτικό τοπίο			2	5	2,56
		2. Γευστικό τοπίο			1,6		
		3. Οσμητικό τοπίο			1,6		
4. Ηχητικό τοπίο		3,6					
5. Οπτικό τοπίο		4					
5. Τέχνες	1. Ζωγραφικός και γλυπτικός διάκοσμος εκκλησιών	2,6	11	2,33			
	2. Νεότεροι ζωγράφοι	1,4					
	3. Εκκλησιαστική μουσική	2,6					
	4. Θέατρο	0,8					
	5. Οι τοίχοι που τραγουδούν	3,2					
	6. Αρχείο Μπάμπη Κουλούρα	3,4					
	7. Συρτός-Μπάλος	1					
	8. Ρεμπέτικα τραγούδια	3,6					
	9. Απανωσυριανές ποιήτριες	2,4					
	10. Λαϊκά ποιήματα	2,6					
	11. Λογοτεχνικά κείμενα	2					
6. Αντικείμενα κληρονομιάς	1. Θυραιοί	3	12	2,83			
	2. Βιβλιοθήκη Ιησουϊτών Ελλάδας	3,4					
	3. Αρχείο Ιησουϊτών Ελλάδας	3					
	4. Αρχείο εγγράφων ΚΙΜΚΕΣ (Κέντρο Ιστορικών μελετών Καθολικής Επισκοπής Σύρου)	3,4					
	5. Αρχείο πρώην Δήμου Άνω Σύρου	3,2					
	6. Έκθεση συλλογής Κ.Ι.Μ.Κ.Ε.Σ	3,2					
	7. Εκθέματα Μουσείου Επαγγελματιών	2,4					

	8. Εκθέματα Μουσείου Μάρκου Βαμβακάρη	2,4		
	9. Προϊόντα από παραδοσιακές τεχνικές (υφαντική, αγγειοπλαστική κλπ)	2,2		
	10. Οικοκυρικά σκεύη-εργαλεία	2,2		
	11. Συλλογή βιβλίων ΚΙΜΚΕΣ	3,2		
	12. Συριανά γράμματα	2,4		
1. Ντοπιολαλιά-τοπική διάλεκτος	1. Το απανωσυριανό γλωσσικό ιδίωμα	1,6	1	1,6
2. Προφορικές παραδόσεις και εκφράσεις	1. Παροιμίες_ρίμες_νανουρίσματα	2,4	1	2,4
3. Τρόποι ζωής-Ομάδες ανθρώπων	1. Οι γειτονιές	1,4	5	0,92
	2. Η κοινωνική διαστρωμάτωση	1,2		
	3. Η οικειοποίηση του χώρου	0,4		
	4. Η οροφοκτησία	0,8		
	5. Τα παιχνίδια	0,8		
4. Κοινωνικές πρακτικές, τελετουργίες και εορταστικές εκδηλώσεις	1. Γάμοι, βαφτίσεις και κηδείες	3,2	10	1,94
	2. Η πρώτη κοινωνία	3,8		
	3. Η Αγία Δωρεά	1		
	4. Καράντα ώρες	1		
	5. Η Τετάρτη των Τεφρών	1		
	6. Στρατάκια	1		
	7. Η ημέρα γιορτής του Αγίου Βλασίου	1		
	8. Η λιτανεία την ημέρα γιορτής του Αγίου Αλουϊσίου	1		
	9. Τελετουργίες και λιτανείες Μ. Εβδομάδας	3,2		
	10. Μικρότερες γιορτές	3,2		
5. Μύθοι-θρύλοι-παραδόσεις	1. Η σύνδεση με τον Θεό Απόλλωνα	3,6	3	2,67
	2. Κυκλαδικόν ημερολόγιον	2,4		
	3. Συριανά λαογραφικά	2		
6. Πανηγύρια- Φεστιβάλ- Σεμινάρια- Εθνικές εκφράσεις ή εκδηλώσεις	1. Πανηγύρια	3,2	5	2,32
	2. Μουσικές βραδιές	2		
	3. Φεστιβάλ	2,4		
	4. Σεμινάρια Ινστιτούτου Σύρου	2,2		
	5. Κατάθεση στεφάνων	1,8		
7. Ηθη-έθιμα	1. Ζειμπέκια	2,8	4	2,25
	2. Έθιμα του Δωδεκαημέρου	1,6		
	3. Αη Γιαννής ο Κλήδονας	2,2		
	4. Το σπάσιμο των πηλινών	2,4		
8. Θρησκεία	1. Το καθολικό δόγμα	4	1	4

2η Βαθμονομημένη κατάταξη στήλης «Κατηγορίες»

Με την ολοκλήρωση του δεύτερου βήματος, όπως και στο πρώτο βήμα παρατίθενται σε πίνακα από το αριθμητικά μεγαλύτερο προς το μικρότερο οι Α.Μ.Ο. Παράλληλα ακολουθείται και μια εκ νέου βαθμονομική κατάταξη σημαντικότητας τους από το 0-16, σε περίπτωση που κάποιος θέλει να αναφερθεί και να χρησιμοποιήσει το παρόν βήμα, κατά την έρευνα του. Ο συνολικός πίνακας είναι:

Πίνακας 6.38. Βαθμονομημένη κατάταξη στήλης «Κατηγοριών» του πολυκριτηριακού συστήματος της Άνω Σύρου

ΣΕΙΡΑ ΚΑΤΑΤΑΞΗΣ	2η ΚΑΤΑΤΑΞΗ	ΤΙΜΗ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑΣ (0-16)
8. Θρησκεία	4,00	16
6. Αντικείμενα κληρονομιάς	2,83	15
1. Πόλη	2,82	14
3. Δομημένο κέλυφος	2,77	13
5. Μύθοι-θρύλοι-παραδόσεις	2,67	12
4. Τοπία	2,56	11
2. Προφορικές παραδόσεις και εκφράσεις	2,40	10
1. Μορφολογία εδάφους	2,37	9
5. Τέχνες	2,33	8
6. Πανηγύρια- Φεστιβάλ- Σεμινάρια- Εθνικές εκφράσεις ή εκδηλώσεις	2,32	7
7. Ηθη-έθιμα	2,25	6
2. Ύπαιθρος	1,95	5
4. Κοινωνικές πρακτικές, τελετουργίες και εορταστικές εκδηλώσεις	1,94	4
2. Γαλάζιες-κυανές επιφάνειες	1,93	3
1. Ντοπιολαλιά-τοπική διάλεκτος	1,60	2
3. Τρόποι ζωής-Ομάδες ανθρώπων	0,92	1
3. Βιοποικιλότητα	0,73	0

Βήμα 3ο Αξιολόγηση στήλης «Πόροι»

Στο τρίτο βήμα, ακολουθείται η ίδια διαδικασία Α.Μ.Ο., των προηγούμενων βημάτων, για τη στήλη «Πόροι». Αρχικά προστίθεται η στήλη «Πόροι» και εν συνεχεία οι κατηγορίες διαχωρίζονται αναλόγως των πόρων στους οποίους εμπίπτουν (π.χ. Θρησκεία στον Πόρο: «Άυλοι πόροι»). Ακολούθως, γίνεται προσθήκη της στήλης «Αριθμός κριτηρίων» και «Βήμα 3ο» όπου για κάθε Πόρο τοποθετείται ο αριθμός κριτηρίων που το απαρτίζουν και ο Α.Μ.Ο., αντίστοιχα. Παραδείγματος χάριν για τον Πόρο, 1. Φυσικοί πόροι, με τις τρεις κατηγορίες κριτηρίων (N=3) η εξίσωση είναι $\frac{2,37+1,93+0,73}{3} = 1,68$. Ακολούθως παρουσιάζεται ο συνολικός πίνακας του 3ου βήματος:

Πίνακας 6.39. Πίνακας στήλης «Πόρων» του πολυκριτηριακού συστήματος της Άνω Σύρου

ΠΟΡΟΙ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΒΗΜΑ 2ο	N	ΒΗΜΑ 3ο
1. Φυσικοί πόροι	1. Μορφολογία εδάφους	2,37	3	1,68
	2. Γαλάζιες-κυανές επιφάνειες	1,93		
	3. Βιοποικιλότητα	0,73		
2. Ανθρωποποίητοι πόροι	1. Πόλη	2,82	6	2,54
	2. Υπαιθρος	1,95		
	3. Δομημένο κέλυφος	2,77		
	4. Τοπία	2,56		
	5. Τέχνες	2,33		
	6. Αντικείμενα κληρονομιάς	2,83		
3. Άυλοι πόροι	1. Ντοπιολαλιά-τοπική διάλεκτος	1,60	8	2,26
	2. Προφορικές παραδόσεις και εκφράσεις	2,40		
	3. Τρόποι ζωής-Ομάδες ανθρώπων	0,92		
	4. Κοινωνικές πρακτικές, τελετουργίες και ε-ορταστικές εκδηλώσεις	1,94		
	5. Μύθοι-θρύλοι-παραδόσεις	2,67		
	6. Πανηγύρια- Φεστιβάλ- Σεμινάρια- Εθνικές εκφράσεις ή εκδηλώσεις	2,32		
	7. Ήθη-έθιμα	2,25		
	8. Θρησκεία	4,00		

3η Βαθμονομημένη κατάταξη στήλης «Πόροι»

Με την ολοκλήρωση του δεύτερου βήματος, όπως και στο πρώτο βήμα παρατίθενται σε πίνακα από το αριθμητικά μεγαλύτερο προς το μικρότερο οι Α.Μ.Ο. Παράλληλα ακολουθείται και μια εκ νέου βαθμονομική κατάταξη σημαντικότητας τους από το 0-2, σε περίπτωση που κάποιος θέλει να αναφερθεί και να χρησιμοποιήσει το παρόν βήμα, κατά την έρευνα του. Ο συνολικός πίνακας είναι:

Πίνακας 6.40. Βαθμονομημένη κατάταξη στήλης «Πόροι» του πολυκριτηριακού συστήματος της Άνω Σύρου

ΣΕΙΡΑ ΚΑΤΑΤΑΞΗΣ	3η ΚΑΤΑΤΑΞΗ	ΤΙΜΗ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑΣ (0-2)
2. Ανθρωποποίητοι πόροι	2,54	2
3. Άυλοι πόροι	2,26	1
1. Φυσικοί πόροι	1,68	0

Βήμα 4ο Αξιολόγηση στήλης « Αρχικοί Πόροι

Στο τέταρτο βήμα, ακολουθείται η ίδια διαδικασία Α.Μ.Ο., των προηγούμενων βημάτων, για τη στήλη « Αρχικοί Πόροι». Αρχικά προστίθεται η στήλη «Αρχικοί Πόροι» και εν συνεχεία οι κατη-

γορίες διαχωρίζονται αναλόγως των πόρων στους οποίους εμπίπτουν (π.χ. Φυσικοί Πόροι στον Αρχικό Πόρο: «Υλικοί πόροι»). Ακολούθως, γίνεται προσθήκη της στήλης «Αριθμός κριτηρίων» και «Βήμα 4ο» όπου για κάθε Πόρο τοποθετείται ο αριθμός κριτηρίων που το απαρτίζουν και ο Α.Μ.Ο. , αντίστοιχα. Παραδείγματος χάριν για τον αρχικό πόρο, 1. Υλικοί πόροι, με τις δύο κατηγορίες κριτηρίων (N=2) η εξίσωση είναι $\frac{1,68+2,54}{2} = 2,11$. Ακολούθως παρουσιάζεται ο συνολικός πίνακας του 4ου βήματος:

Πίνακας 6.41. Αξιολόγηση στήλης «Αρχικοί πόροι» του πολυκριτηριακού συστήματος της Άνω Σύρου

ΑΡΧΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ	ΠΟΡΟΙ	ΒΗΜΑ 3ο	N (ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ)	ΒΗΜΑ 4ο
ΥΛΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ	1. Φυσικοί πόροι	1,68	2	2,11
	2. Ανθρωποποίητοι πόροι	2,54		
ΑΨΛΟΙ ΠΟΡΟΙ	3. Άυλοι πόροι	2,26	1	2,26

4η Βαθμονομημένη κατάταξη στήλης «Αρχικοί Πόροι»

Με την ολοκλήρωση του δεύτερου βήματος, όπως και στο πρώτο βήμα παρατίθενται σε πίνακα από το αριθμητικά μεγαλύτερο προς το μικρότερο οι Α.Μ.Ο. Παράλληλα ακολουθείται και μια εκ νέου βαθμονομημένη κατάταξη σημαντικότητας τους από το 0-1, σε περίπτωση που κάποιος θέλει να αναφερθεί και να χρησιμοποιήσει το παρόν βήμα , κατά την έρευνα του. Ο συνολικός πίνακας είναι:

Πίνακας 6.42. Βαθμονομημένη κατάταξη στήλης «Αρχικοί πόροι» του πολυκριτηριακού συστήματος της Άνω Σύρου

ΣΕΙΡΑ ΚΑΤΑΤΑΞΗΣ	4η ΚΑΤΑΤΑΞΗ	ΤΙΜΗ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑΣ (0-1)
ΑΨΛΟΙ ΠΟΡΟΙ	2,26	1
ΥΛΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ	2,11	0

Βήμα 5ο Τελικός πίνακας και Αριθμημένος πίνακας υλικών και άυλων πολιτιστικών πόρων Άνω Σύρου

Μετά την ολοκλήρωση όλων των Α.Μ.Ο. των βημάτων, δημιουργείται ο τελικός πίνακας των υλικών και άυλων πολιτιστικών πόρων της Άνω Σύρου. Όπως επεξηγήθηκε και στο αρχικό εγχειρίδιο του πολυκριτηριακού συστήματος, οι Α.Μ.Ο. των ενδιάμεσων βημάτων, δεν μπορούν να αποδώσουν την συνολική βαθμονομημένη κατάταξη των πολιτιστικών πόρων, αλλά τις τάσεις και τις κατατάξεις των ευρύτερων στηλών. Λειτουργούν σαν τα ενδιάμεσα βήματα, για την κατάρτιση του τελικού πίνακα βαθμολόγησης των υλικών και άυλων πολιτιστικών πόρων της Άνω Σύρου. Το πρώτο στάδιο για την ολοκλήρωση του παρόντος βήματος είναι η δημιουργία ενός ενιαίου πίνακα με 4 στήλες. Οι στήλες είναι οι:

1. Οι «Εγγραφές», όπου τοποθετούνται οι εγγραφές του 1ου βήματος κατά βαθμονομη- μένη σειρά κατάταξης από το μεγαλύτερο προς το μικρότερο.
2. Εν συνεχεία προστίθενται οι άλλες τρεις στήλες των ευρύτερων κατηγοριών , δηλαδή οι στήλες «Κατηγορίες», «Πόροι», Αρχικοί Πόροι». Αυτές αποτελούν και τις στήλες όλων των προηγούμενων βημάτων που θα χρησιμοποιηθούν και στο στάδιο αυτό για την τελική βαθμονόμηση του συστήματος
3. Για κάθε εγγραφή της πρώτης στήλης, τοποθετείται η «Κατηγορία», ο «Πόρος» και ο «Αρχικός Πόρος» στον οποίο ανήκει. Παραδείγματος χάριν για την εγγραφή «Ο λό- φος της Άνω Σύρου», η ευρύτερη κατηγορία είναι «Μορφολογία εδάφους», ο Πόρος είναι οι «Ανθρωποποίητοι πόροι» και οι Αρχικοί πόροι είναι οι «ΥΛΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ». Η ίδια διαδικασία ακολουθείται και για τις 118 εγγραφές του πολυκριτηριακού συ- στήματος της Άνω Σύρου.
4. Με την ολοκλήρωση του βήματος αυτού, έχουμε ένα ολοκληρωμένο πίνακα , ο οποίος αντί του λεκτικού όρου, λαμβάνει σε κάθε στήλη, τις αριθμητικές τιμές των Α.Μ.Ο. των αντίστοιχων βημάτων της κάθε στήλης.

Ακολούθως παρουσιάζεται ο πρώτος τελικός πίνακας, που περιλαμβάνει τη λεκτική κατα- νομή των κατηγοριών και των υποκατηγοριών των πολιτιστικών πόρων του 1^{ου} βήματος.

Πίνακας 6.43. Τελικός πίνακας βαθμονομημένων πολιτιστικών πόρων του πολυκριτηριακού συστήμα- τος της Άνω Σύρου

ΕΓΓΡΑΦΕΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΠΟΡΟΙ	ΑΡΧΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
11. Άγιος Γεώργιος	Δομημένο κέλυφος	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
12. Άγιος Ιωάννης	Δομημένο κέλυφος	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
5.Οπτικό τοπίο	Τοπία	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
1. Το καθολικό δόγμα	Θρησκεία	Άυλοι πόροι	ΑΨΛΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
5. Ο λόφος της Άνω Σύρου	Μορφολογία εδάφους	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
1. Κτηριακά σύνολα	Δομημένο κέλυφος	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
2. Η πρώτη κοινωνία	Κοινωνικές πρακτικές, τελετουρ- γίες και εορταστικές εκδηλώσεις	Άυλοι πόροι	ΑΨΛΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
1. Ισχυρό ανάγλυφο	Μορφολογία εδάφους	Φυσικοί πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
7. Μουσείο Μάρκου Βαμβα- κάρη	Δομημένο κέλυφος	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
4.Ηχητικό τοπίο	Τοπία	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
8. Ρεμπέτικα τραγούδια	Τέχνες	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
1. Η σύνδεση με τον Θεό Απόλ- λωνα	Μύθοι-θρύλοι-παραδόσεις	Άυλοι πόροι	ΑΨΛΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ

6. Αρχείο Μπάμπη Κουλούρα	Τέχνες	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
2. Βιβλιοθήκη Ιησουϊτών Ελλά- δας	Αντικείμενα κληρονομιάς	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
4. Αρχείο εγγράφων ΚΙΜΚΕΣ (Κέντρο Ιστορικών μελετών Καθολικής Επισκοπής Σύρου)	Αντικείμενα κληρονομιάς	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
10. Εσωτερικό δίκτυο κυκλοφο- ρίας (πεζόδρομοι)	Πόλη	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
10. Πιάτσα (Κτήρια εμπορίου, εξυπηρέτησης και εστίασης)	Δομημένο κέλυφος	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
5. Οι τοίχοι που τραγουδούν	Τέχνες	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
5. Αρχείο πρώην Δήμου Άνω Σύρου	Αντικείμενα κληρονομιάς	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
6. Έκθεση συλλογής Κ.Ι.Μ.Κ.Ε.Σ	Αντικείμενα κληρονομιάς	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
11. Συλλογή βιβλίων ΚΙΜΚΕΣ	Αντικείμενα κληρονομιάς	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
1. Γάμοι, βαφτίσεις και κηδείες	Κοινωνικές πρακτικές, τελετουρ- γίες και εορταστικές εκδηλώσεις	Άυλοι πόροι	ΑΪΛΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
9. Τελετουργίες και λιτανείες Μ. Εβδομάδας	Κοινωνικές πρακτικές, τελετουρ- γίες και εορταστικές εκδηλώσεις	Άυλοι πόροι	ΑΪΛΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
10. Μικρότερες γιορτές	Κοινωνικές πρακτικές, τελετουρ- γίες και εορταστικές εκδηλώσεις	Άυλοι πόροι	ΑΪΛΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
1. Πανηγύρια	Πανηγύρια- Φεστιβάλ- Σεμινάρια- Εθνικές εκφράσεις ή εκδηλώσεις	Άυλοι πόροι	ΑΪΛΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
3. Η πέμπτη διάσταση	Γαλάζιες-κυανές επιφάνειες	Φυσικοί πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
1.Πολεοδομική διάταξη	Πόλη	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
3. Η προτομή του Φερεκύδη	Πόλη	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
4. Μνημείο (πλάκα) στην Απα- νωσυριανή Μάννα	Πόλη	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
7. Μνημείο πεσόντων, αφιερω- μένο στους νεκρούς του 1912- 1922	Πόλη	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
8. Προτομή του Μάρκου Βαμ- βακάρη	Πόλη	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
2. Κηρυγμένα μνημεία	Δομημένο κέλυφος	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
6. Μουσείο επαγγελματιών	Δομημένο κέλυφος	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
1. Θυραιοί	Αντικείμενα κληρονομιάς	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
3. Αρχείο Ιησουϊτών Ελλάδας	Αντικείμενα κληρονομιάς	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
1.Ουρανός	Γαλάζιες-κυανές επιφάνειες	Φυσικοί πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
5. Η προτομή του Ιωάννη Δαλέ- ζιου	Πόλη	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
6. Η προτομή του Βελισσάριου Φρέρη	Πόλη	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
9. Εξωτερικό οδικό δίκτυο κυ- κλοφορίας	Πόλη	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
10. Πηγή (κτίσμα)	Υπαιθρος	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ

16. Ανεμόμυλος χρήσης ενοικιαζόμενων	Υπαιθρος	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ
4. Τείχη και πύλες	Δομημένο κέλυφος	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ
13. Παναγία Καρμήλου	Δομημένο κέλυφος	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ
14. Κιουρά της Πλάκας	Δομημένο κέλυφος	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ
15. Άγιος Αντόνιος	Δομημένο κέλυφος	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ
16. Άγιος Νικόλαος	Δομημένο κέλυφος	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ
17. Κιουρά του Κάρλου	Δομημένο κέλυφος	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ
18. Άγιος Σεβαστιανός	Δομημένο κέλυφος	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ
1. Ζεϊμπέκια	Ήθη-έθιμα	Άυλοι πόροι	ΑΨΛΟΙ ΠΟΡΟΙ
19. Αγία Τριάδα	Δομημένο κέλυφος	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ
1. Ζωγραφικός και γλυπτικός διάκοσμος εκκλησιών	Τέχνες	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ
3. Εκκλησιαστική μουσική	Τέχνες	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ
10. Λαϊκά ποιήματα	Τέχνες	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ
2. Θέες εντός οικισμού	Γαλάζιες-κυανές επιφάνειες	Φυσικοί πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ
3. Προτεινόμενα κτήρια προς κήρυξη	Δομημένο κέλυφος	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ
9. Απανωσυριανές ποιήτριες	Τέχνες	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ
7. Εκθέματα Μουσείου Επαγγελματιών	Αντικείμενα κληρονομιάς	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ
8. Εκθέματα Μουσείου Μάρκου Βαμβακάρη	Αντικείμενα κληρονομιάς	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ
12. Συριανά γράμματα	Αντικείμενα κληρονομιάς	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ
1. Παροιμίες_ρίμες_νανουρίσματα	Προφορικές παραδόσεις και εκφράσεις	Άυλοι πόροι	ΑΨΛΟΙ ΠΟΡΟΙ
2. Κυκλαδικόν ημερολόγιον	Μύθοι-θρύλοι-παραδόσεις	Άυλοι πόροι	ΑΨΛΟΙ ΠΟΡΟΙ
3. Φεστιβάλ	Πανηγύρια- Φεστιβάλ- Σεμινάρια- Εθνικές εκφράσεις ή εκδηλώσεις	Άυλοι πόροι	ΑΨΛΟΙ ΠΟΡΟΙ
4. Το σπάσιμο των πηλινων	Ήθη-έθιμα	Άυλοι πόροι	ΑΨΛΟΙ ΠΟΡΟΙ
4. Περιμετρικά βράχια Νιχωρίου	Μορφολογία εδάφους	Φυσικοί πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ
1. Ζωνικά εδάφη- Καλλιεργούμενες εκτάσεις	Υπαιθρος	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ
5. Κεντρικό γεφύρι Άνω Σύρου	Υπαιθρος	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ
14. Κοιμητήριο των Αγγέλων	Υπαιθρος	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ
9. Προϊόντα από παραδοσιακές τεχνικές (υφαντική, αγγειοπλαστική κλπ)	Αντικείμενα κληρονομιάς	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ
10. Οικοκυρικά σκεύη-εργαλεία	Αντικείμενα κληρονομιάς	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ

4. Σεμινάρια Ινστιτούτου Σύρου	Πανηγύρια- Φεστιβάλ- Σεμινάρια- Εθνικές εκφράσεις ή εκδηλώσεις	Άυλοι πόροι	ΑΨΛΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
3. Αη Γιαννής ο Κλήδονας	Ήθη-έθιμα	Άυλοι πόροι	ΑΨΛΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
3. Μεταμορφωμένα Πετρώματα	Μορφολογία εδάφους	Φυσικοί πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
2. Ξερολιθιές	Υπαιθρος	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
6. Φραγκογέφυρο	Υπαιθρος	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
8. Γεφύρι καθολικού νεκροτα- φείου	Υπαιθρος	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
1. Απτικό τοπίο	Τοπία	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
11. Λογοτεχνικά κείμενα	Τέχνες	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
3. Συριανά λαογραφικά	Μύθοι-θρύλοι-παραδόσεις	Άυλοι πόροι	ΑΨΛΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
2. Μουσικές βραδιές	Πανηγύρια- Φεστιβάλ- Σεμινάρια- Εθνικές εκφράσεις ή εκδηλώσεις	Άυλοι πόροι	ΑΨΛΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
3. Εμπατές	Υπαιθρος	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
5. Αρχιτεκτονικά στοιχεία κτη- ρίων	Δομημένο κέλυφος	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
5. Κατάθεση στεφάνων	Πανηγύρια- Φεστιβάλ- Σεμινάρια- Εθνικές εκφράσεις ή εκδηλώσεις	Άυλοι πόροι	ΑΨΛΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
2. Ζωνικά και ασβεστομορφικά εδάφη	Μορφολογία εδάφους	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
2. Πολεοδομικό σχέδιο Άνω Σύ- ρου	Πόλη	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
4. Πλατύ	Υπαιθρος	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
7. Ταξιαρχών	Υπαιθρος	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
9. Τρία γεφύρια	Υπαιθρος	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
11. Άγιος Νικόλαος	Υπαιθρος	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
12. Άγιος Αθανάσιος	Υπαιθρος	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
13. Άγιος Ιωάννης	Υπαιθρος	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
15. Ανεμόμυλος ανενεργός	Υπαιθρος	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
2. Γευστικό τοπίο	Τοπία	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
3. Οσμητικό τοπίο	Τοπία	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
1. Το απανωσυριανό γλωσσικό ιδίωμα	Ντοπιολαλιά-τοπική διάλεκτος	Άυλοι πόροι	ΑΨΛΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
2. Έθιμα του Δωδεκαημέρου	Ήθη-έθιμα	Άυλοι πόροι	ΑΨΛΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
4. Θέες εκτός οικισμού	Γαλάζιες-κυανές επιφάνειες	Φυσικοί πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
2. Νεότεροι ζωγράφοι	Τέχνες	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ
1. Οι γειτονιές	Τρόποι ζωής-Ομάδες ανθρώπων	Άυλοι πόροι	ΑΨΛΟΙ ΠΟ- ΡΟΙ

2. Η κοινωνική διαστρωμάτωση	Τρόποι ζωής-Ομάδες ανθρώπων	Άυλοι πόροι	ΑΨΛΟΙ ΠΟΡΟΙ
6. Εύκρατο Κλίμα	Μορφολογία εδάφους	Φυσικοί πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ
5. Πηγή Νικολίτσας	Γαλάζιες-κυανές επιφάνειες	Φυσικοί πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ
6. Περιμετρικά ρέματα	Γαλάζιες-κυανές επιφάνειες	Φυσικοί πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ
7. Συρτός-Μπάλος	Τέχνες	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ
3. Η Αγία Δωρεά	Κοινωνικές πρακτικές, τελετουργίες και εορταστικές εκδηλώσεις	Άυλοι πόροι	ΑΨΛΟΙ ΠΟΡΟΙ
4. Καράντα ώρες	Κοινωνικές πρακτικές, τελετουργίες και εορταστικές εκδηλώσεις	Άυλοι πόροι	ΑΨΛΟΙ ΠΟΡΟΙ
5. Η Τετάρτη των Τεφρών	Κοινωνικές πρακτικές, τελετουργίες και εορταστικές εκδηλώσεις	Άυλοι πόροι	ΑΨΛΟΙ ΠΟΡΟΙ
6. Στρατάκια	Κοινωνικές πρακτικές, τελετουργίες και εορταστικές εκδηλώσεις	Άυλοι πόροι	ΑΨΛΟΙ ΠΟΡΟΙ
7. Η ημέρα γιορτής του Αγίου Βλασίου	Κοινωνικές πρακτικές, τελετουργίες και εορταστικές εκδηλώσεις	Άυλοι πόροι	ΑΨΛΟΙ ΠΟΡΟΙ
8. Η λιτανεία την ημέρα γιορτής του Αγίου Αλουΐσιου	Κοινωνικές πρακτικές, τελετουργίες και εορταστικές εκδηλώσεις	Άυλοι πόροι	ΑΨΛΟΙ ΠΟΡΟΙ
2.Χλωρίδα	Βιοποικιλότητα	Φυσικοί πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ
3. Δίκτυο Natura	Βιοποικιλότητα	Φυσικοί πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ
8. Σχολείο Άνω Σύρου	Δομημένο κέλυφος	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ
9. Γυναικείος συνεταιρισμός "Καστρί"	Δομημένο κέλυφος	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ
4. Θέατρο	Τέχνες	Ανθρωποποίητοι πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ
4. Η οροφοκτησία	Τρόποι ζωής-Ομάδες ανθρώπων	Άυλοι πόροι	ΑΨΛΟΙ ΠΟΡΟΙ
5. Τα παιχνίδια	Τρόποι ζωής-Ομάδες ανθρώπων	Άυλοι πόροι	ΑΨΛΟΙ ΠΟΡΟΙ
1. Πανίδα	Βιοποικιλότητα	Φυσικοί πόροι	ΥΛΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ
3. Η οικειοποίηση του χώρου	Τρόποι ζωής-Ομάδες ανθρώπων	Άυλοι πόροι	ΑΨΛΟΙ ΠΟΡΟΙ

Ακολουθώντας του προηγούμενου σταδίου και με ολοκληρωμένο το τελικό πίνακα, στο στάδιο αυτό τοποθετείται ακόμη μια στήλη δίπλα από τις Εγγραφές. Η στήλη είναι το «Βήμα 1^ο», που αφορά τις τιμές που οι «Εγγραφές» έλαβαν στο 1^ο Βήμα. Εν συνεχεία, οι προηγούμενες λεκτικές στήλες αντικαθίστανται με τις τιμές των Α.Μ.Ο. των αντίστοιχων στηλών. Συνεχίζοντας το προηγούμενο παράδειγμα για την Εγγραφή «Ο λόφος της Άνω Σύρου», στο Βήμα 1^ο έλαβε Α.Μ.Ο. **3,8** η κατηγορία «Μορφολογία εδάφους», έχει λάβει στο Βήμα 2^ο τον Α.Μ.Ο. **2,37** και αντίστοιχα στο Βήμα 3^ο η ευρύτερη κατηγορία «Πόροι», τον Α.Μ.Ο. **2,54** και στο Βήμα 4^ο η κατηγορία Αρχικοί Πόροι τον Α.Μ.Ο. **2,11**. Με βάση τα παραπάνω και την προσθήκη στο τέλος της στήλης «Αθροισμα», αθροίζονται οι Α.Μ.Ο. όλων των υποκατηγοριών, ώστε εκ νέου να βαθμονομηθεί κατά σειρά κατάταξης

ο πίνακας. Έτσι για το παράδειγμα μας η εξίσωση είναι: $3,8 + 2,37 + 2,54 + 2,11 = 10,82$. Αντίστοιχα συμπληρώνονται και οι υπόλοιπες εγγραφές στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 6.44. Άθροισμα στηλών του πολυκριτηριακού συστήματος της Άνω Σύρου

ΕΓΓΡΑΦΕΣ	ΒΗΜΑ 1ο	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΠΟΡΟΙ	ΑΡΧΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ	ΑΘΡΟΙΣΜΑ
11. Άγιος Γεώργιος	4	2,77	2,54	2,11	11,42
12. Άγιος Ιωάννης	4	2,77	2,54	2,11	11,42
5. Οπτικό τοπίο	4	2,56	2,54	2,11	11,21
1. Το καθολικό δόγμα	4	4,00	2,26	2,26	12,52
5. Ο λόφος της Άνω Σύρου	3,8	2,37	2,54	2,11	10,82
1. Κτηριακά σύνολα	3,8	2,77	2,54	2,11	11,22
2. Η πρώτη κοινωνία	3,8	1,94	2,26	2,26	10,26
1. Ισχυρό ανάγλυφο	3,6	2,83	1,68	2,11	10,22
7. Μουσείο Μάρκου Βαμβακάρη	3,6	2,77	2,54	2,11	11,02
4. Ηχητικό τοπίο	3,6	2,56	2,54	2,11	10,81
8. Ρεμπέτικα τραγούδια	3,6	2,33	2,54	2,11	10,58
1. Η σύνδεση με τον Θεό Απόλλωνα	3,6	2,67	2,26	2,26	10,79
6. Αρχείο Μπάμπη Κουλούρα	3,4	2,33	2,54	2,11	10,38
2. Βιβλιοθήκη Ιησουϊτών Ελλάδας	3,4	2,83	2,54	2,11	10,88
4. Αρχείο εγγράφων ΚΙΜΚΕΣ (Κέντρο Ιστορικών μελετών Καθολικής Επισκοπής Σύρου)	3,4	2,83	2,54	2,11	10,88
10. Εσωτερικό δίκτυο κυκλοφορίας (πεζόδρομοι)	3,2	2,82	2,54	2,11	10,67
10. Πιάτσα (Κτήρια εμπορίου, εξυπηρέτησης και εστίασης)	3,2	2,77	2,54	2,11	10,62
5. Οι τοίχοι που τραγουδούν	3,2	2,33	2,54	2,11	10,18
5. Αρχείο πρώην Δήμου Άνω Σύρου	3,2	2,83	2,54	2,11	10,68
6. Έκθεση συλλογής Κ.Ι.Μ.Κ.Ε.Σ	3,2	2,83	2,54	2,11	10,68
11. Συλλογή βιβλίων ΚΙΜΚΕΣ	3,2	2,83	2,54	2,11	10,68
1. Γάμοι, βαφτίσεις και κηδείες	3,2	1,94	2,26	2,26	9,66
9. Τελετουργίες και λιτανείες Μ. Εβδομάδας	3,2	1,94	2,26	2,26	9,66
10. Μικρότερες γιορτές	3,2	1,94	2,26	2,26	9,66
1. Πανηγύρια	3,2	2,32	2,26	2,26	10,04
3. Η πέμπτη διάσταση	3	1,93	1,68	2,11	8,72
1. Πολεοδομική διάταξη	3	2,82	2,54	2,11	10,47
3. Η προτομή του Φερεκύδη	3	2,82	2,54	2,11	10,47
4. Μνημείο (πλάκα) στην Απασυριανή Μάννα	3	2,82	2,54	2,11	10,47
7. Μνημείο πεσόντων, αφιερωμένο στους νεκρούς του 1912-1922	3	2,82	2,54	2,11	10,47

8. Προτομή του Μάρκου Βαμ- βακάρη	3	2,82	2,54	2,11	10,47
2. Κηρυγμένα μνημεία	3	2,77	2,54	2,11	10,42
6. Μουσείο επαγγελματιών	3	2,77	2,54	2,11	10,42
1. Θυραίοι	3	2,83	2,54	2,11	10,48
3. Αρχείο Ιησουϊτών Ελλάδας	3	2,83	2,54	2,11	10,48
1. Ουρανός	2,8	1,93	1,68	2,11	8,52
5. Η προτομή του Ιωάννη Δαλέ- ζιου	2,8	2,82	2,54	2,11	10,27
6. Η προτομή του Βελισσάριου Φρέρη	2,8	2,82	2,54	2,11	10,27
9. Εξωτερικό οδικό δίκτυο κυ- κλοφορίας	2,8	2,82	2,54	2,11	10,27
10. Πηγή (κτίσμα)	2,8	1,95	2,54	2,11	9,40
16. Ανεμόμυλος χρήσης ενοι- κιαζόμενων	2,8	1,95	2,54	2,11	9,40
4. Τείχη και πόλες	2,8	2,77	2,54	2,11	10,22
13. Παναγία Καρμήλου	2,8	2,77	2,54	2,11	10,22
14. Κιουρά της Πλάκας	2,8	2,77	2,54	2,11	10,22
15. Άγιος Αντώνιος	2,8	2,77	2,54	2,11	10,22
16. Άγιος Νικόλαος	2,8	2,77	2,54	2,11	10,22
17. Κιουρά του Κάρλου	2,8	2,77	2,54	2,11	10,22
18. Άγιος Σεβαστιανός	2,8	2,77	2,54	2,11	10,22
1. Ζεϊμπέκια	2,8	2,25	2,26	2,26	9,57
19. Αγία Τριάδα	2,6	2,77	2,54	2,11	10,02
1. Ζωγραφικός και γλυπτικός διάκοσμος εκκλησιών	2,6	2,33	2,54	2,11	9,58
3. Εκκλησιαστική μουσική	2,6	2,33	2,54	2,11	9,58
10. Λαϊκά ποιήματα	2,6	2,33	2,54	2,11	9,58
2. Θέες εντός οικισμού	2,4	1,93	1,68	2,11	8,12
3. Προτεινόμενα κτήρια προς κήρυξη	2,4	2,77	2,54	2,11	9,82
9. Απανωσυριανές ποιήτριες	2,4	2,33	2,54	2,11	9,38
7. Εκθέματα Μουσείου Επαγ- γελμάτων	2,4	2,83	2,54	2,11	9,88
8. Εκθέματα Μουσείου Μάρ- κου Βαμβακάρη	2,4	2,83	2,54	2,11	9,88
12. Συριανά γράμματα	2,4	2,83	2,54	2,11	9,88
1. Παροιμίες_ρίμες_νανουρί- σματα	2,4	2,40	2,26	2,26	9,32
2. Κυκλαδικόν ημερολόγιον	2,4	2,67	2,26	2,26	9,59
3. Φεστιβάλ	2,4	2,32	2,26	2,26	9,24
4. Το σπάσιμο των πηλινών	2,4	2,25	2,26	2,26	9,17
4. Περιμετρικά βράχια Νιχω- ρίου	2,2	2,37	1,68	2,11	8,36
1. Ζωνικά εδάφη- Καλλιεργού- μενες εκτάσεις	2,2	1,95	2,54	2,11	8,80
5. Κεντρικό γεφύρι Άνω Σύρου	2,2	1,95	2,54	2,11	8,80
14. Κοιμητήριο των Αγγέλων	2,2	1,95	2,54	2,11	8,80

9. Προϊόντα από παραδοσιακές τεχνικές (υφαντική, αγγειοπλαστική κλπ)	2,2	2,83	2,54	2,11	9,68
10. Οικοκυρικά σκευή-εργαλεία	2,2	2,83	2,54	2,11	9,68
4. Σεμινάρια Ινστιτούτου Σύρου	2,2	2,32	2,26	2,26	9,04
3. Άη Γιαννής ο Κλήδονας	2,2	2,25	2,26	2,26	8,97
3. Μεταμορφωμένα Πετρώματα	2	2,37	1,68	2,11	8,16
2. Ξερολιθιές	2	1,95	2,54	2,11	8,60
6. Φραγκογέφυρο	2	1,95	2,54	2,11	8,60
8. Γεφύρι καθολικού νεκροταφείου	2	1,95	2,54	2,11	8,60
1. Απτικό τοπίο	2	2,56	2,54	2,11	9,21
11. Λογοτεχνικά κείμενα	2	2,33	2,54	2,11	8,98
3. Συριανά λαογραφικά	2	2,67	2,26	2,26	9,19
2. Μουσικές βραδιές	2	2,32	2,26	2,26	8,84
3. Εμπατές	1,8	1,95	2,54	2,11	8,40
5. Αρχιτεκτονικά στοιχεία κτηρίων	1,8	2,77	2,54	2,11	9,22
5. Κατάθεση στεφάνων	1,8	2,32	2,26	2,26	8,64
2. Ζωνικά και ασβεστομορφικά εδάφη	1,6	2,37	2,54	2,11	8,62
2. Πολεοδομικό σχέδιο Άνω Σύρου	1,6	2,82	2,54	2,11	9,07
4. Πλατύ	1,6	1,95	2,54	2,11	8,20
7. Ταξιαρχών	1,6	1,95	2,54	2,11	8,20
9. Τρία γεφύρια	1,6	1,95	2,54	2,11	8,20
11. Άγιος Νικόλαος	1,6	1,95	2,54	2,11	8,20
12. Άγιος Αθανάσιος	1,6	1,95	2,54	2,11	8,20
13. Άγιος Ιωάννης	1,6	1,95	2,54	2,11	8,20
15. Ανεμόμυλος ανενεργός	1,6	1,95	2,54	2,11	8,20
2. Γευστικό τοπίο	1,6	2,56	2,54	2,11	8,81
3. Οσμητικό τοπίο	1,6	2,56	2,54	2,11	8,81
1. Το απανωσυριανό γλωσσικό ιδίωμα	1,6	1,60	2,26	2,26	7,72
2. Έθιμα του Δωδεκαημέρου	1,6	2,25	2,26	2,26	8,37
4. Θέες εκτός οικισμού	1,4	1,93	1,68	2,11	7,12
2. Νεότεροι ζωγράφοι	1,4	2,33	2,54	2,11	8,38
1. Οι γειτονιές	1,4	0,92	2,26	2,26	6,84
2. Η κοινωνική διαστρωμάτωση	1,2	0,92	2,26	2,26	6,64
6. Εύκρατο Κλίμα	1	2,37	1,68	2,11	7,16
5. Πηγή Νικολίτσας	1	1,93	1,68	2,11	6,72
6. Περιμετρικά ρέματα	1	1,93	1,68	2,11	6,72
7. Συρτός-Μπάλος	1	2,33	2,54	2,11	7,98
3. Η Αγία Δωρεά	1	1,94	2,26	2,26	7,46
4. Καράντα ώρες	1	1,94	2,26	2,26	7,46
5. Η Τετάρτη των Τεφρών	1	1,94	2,26	2,26	7,46

6. Στρατάκια	1	1,94	2,26	2,26	7,46
7. Η ημέρα γιορτής του Αγίου Βλασίου	1	1,94	2,26	2,26	7,46
8. Η λιτανεία την ημέρα γιορτής του Αγίου Αλουϊσίου	1	1,94	2,26	2,26	7,46
2.Χλωρίδα	0,8	0,73	1,68	2,11	5,32
3. Δίκτυο Natura	0,8	0,73	1,68	2,11	5,32
8. Σχολείο Άνω Σύρου	0,8	2,77	2,54	2,11	8,22
9. Γυνακείος συνεταιρισμός "Καστρί"	0,8	2,77	2,54	2,11	8,22
4. Θέατρο	0,8	2,33	2,54	2,11	7,78
4. Η οροφοκτησία	0,8	0,92	2,26	2,26	6,24
5. Τα παιχνίδια	0,8	0,92	2,26	2,26	6,24
1.Πανίδα	0,6	0,73	1,68	2,11	5,12
3. Η οικειοποίηση του χώρου	0,4	0,92	2,26	2,26	5,84

Βήμα 6^ο Τελικός πίνακας βαθμονομημένης κατάταξης υλικών και άυλων πολιτιστικών πόρων Άνω Σύρου

Τέλος, με την ολοκλήρωση του 5^{ου} βήματος, στην τελευταία στήλη είναι τοποθετημένοι οι τελικοί Α.Μ.Ο. όλων των εγγραφών. Με το πέρας αυτού του βήματος, αναδημιουργούμε ένα τελικό πίνακα βαθμονομημένης κατάταξης με δυο στήλες, αυτή των «Εγγραφών» και αυτή της «Τελικής κατάταξης» όπου από το μεγαλύτερο προς το μικρότερο βαθμονομούνται οι εγγραφές. Στο πίνακα που ακολουθεί έχει τοποθετηθεί οι 118 εγγραφές κατά σειρά κατάταξης.

Πίνακας 6.45. Τελικός πίνακας βαθμονομημένης κατάταξης υλικών και άυλων πολιτιστικών πόρων του πολυκριτηριακού συστήματος της Άνω Σύρου

A/A	ΕΓΓΡΑΦΕΣ	ΤΕΛΙΚΗ ΚΑΤΑΤΑΞΗ
1	Το καθολικό δόγμα	12,52
2	Άγιος Γεώργιος	11,42
3	Άγιος Ιωάννης	11,42
4	Κτηριακά σύνολα	11,22
5	Οπτικό τοπίο	11,21
6	Μουσείο Μάρκου Βαμβακάρη	11,02
7	Βιβλιοθήκη Ιησουϊτών Ελλάδας	10,88
8	Αρχείο εγγράφων ΚΙΜΚΕΣ (Κέντρο Ιστορικών μελετών Καθολικής Επισκοπής Σύρου)	10,88
9	Ο λόφος της Άνω Σύρου	10,82
10	Ηχητικό τοπίο	10,81
11	Η σύνδεση με τον Θεό Απόλλωνα	10,79
12	Αρχείο πρώην Δήμου Άνω Σύρου	10,68
13	Έκθεση συλλογής Κ.Ι.Μ.Κ.Ε.Σ	10,68
14	Συλλογή βιβλίων ΚΙΜΚΕΣ	10,68
15	Εσωτερικό δίκτυο κυκλοφορίας (πεζόδρομοι)	10,67
16	Πιάτσα (Κτήρια εμπορίου, εξυπηρέτησης και εστίασης)	10,62

17	Ρεμπέτικα τραγούδια	10,58
18	Θυραιοί	10,48
19	Αρχείο Ιησουϊτών Ελλάδας	10,48
20	Πολεοδομική διάταξη	10,47
21	Η προτομή του Φερεκύδη	10,47
22	Μνημείο (πλάκα) στην Απανωσυριανή Μάννα	10,47
23	Μνημείο πεσόντων, αφιερωμένο στους νεκρούς του 1912-1922	10,47
24	Προτομή του Μάρκου Βαμβακάρη	10,47
25	Κηρυγμένα μνημεία	10,42
26	Μουσείο επαγγελματών	10,42
27	Αρχείο Μπάμπη Κουλούρα	10,38
28	Η προτομή του Ιωάννη Δαλέζιου	10,27
29	Η προτομή του Βελισσάριου Φρέρη	10,27
30	Εξωτερικό οδικό δίκτυο κυκλοφορίας	10,27
31	Η πρώτη κοινωνία	10,26
32	Ισχυρό ανάγλυφο	10,22
33	Τείχη και πύλες	10,22
34	Παναγία Καρμήλου	10,22
35	Κιουρά της Πλάκας	10,22
36	Άγιος Αντώνιος	10,22
37	Άγιος Νικόλαος	10,22
38	Κιουρά του Κάρλου	10,22
39	Άγιος Σεβαστιανός	10,22
40	Οι τοίχοι που τραγουδούν	10,18
41	Πανηγύρια	10,04
42	Αγία Τριάδα	10,02
43	Εκθέματα Μουσείου Επαγγελματών	9,88
44	Εκθέματα Μουσείου Μάρκου Βαμβακάρη	9,88
45	Συριανά γράμματα	9,88
46	Προτεινόμενα κτήρια προς κήρυξη	9,82
47	Προϊόντα από παραδοσιακές τεχνικές (υφαντική, αγγειοπλαστική κλπ)	9,68
48	Οικοκυρικά σκεύη-εργαλεία	9,68
49	Γάμοι, βαφτίσεις και κηδείες	9,66
50	Τελετουργίες και λιτανείες Μ. Εβδομάδας	9,66
51	Μικρότερες γιορτές	9,66
52	Κυκλαδικόν ημερολόγιον	9,59
53	Ζωγραφικός και γλυπτικός διάκοσμος εκκλησιών	9,58
54	Εκκλησιαστική μουσική	9,58
55	Λαϊκά ποιήματα	9,58
56	Ζεϊμπέκια	9,57
57	Πηγή (κτίσμα)	9,40
58	Ανεμόμυλος χρήσης ενοικιαζόμενων	9,40
59	Απανωσυριανές ποιήτριες	9,38

60	Παροιμίες_ρίμες_νανουρίσματα	9,32
61	Φεστιβάλ	9,24
62	Αρχιτεκτονικά στοιχεία κτηρίων	9,22
63	Απτικό τοπίο	9,21
64	Συριανά λαογραφικά	9,19
65	Το σπάσιμο των πήλινων	9,17
66	Πολεοδομικό σχέδιο Άνω Σύρου	9,07
67	Σεμινάρια Ινστιτούτου Σύρου	9,04
68	Λογοτεχνικά κείμενα	8,98
69	Άη Γιαννής ο Κλήδονας	8,97
70	Μουσικές βραδιές	8,84
71	Γευστικό τοπίο	8,81
72	Οσμητικό τοπίο	8,81
73	Ζωνικά εδάφη- Καλλιεργούμενες εκτάσεις	8,80
74	Κεντρικό γεφύρι Άνω Σύρου	8,80
75	Κοιμητήριο των Αγγέλων	8,80
76	Η πέμπτη διάσταση	8,72
77	Κατάθεση στεφάνων	8,64
78	Ζωνικά και ασβεστομορφικά εδάφη	8,62
79	Ξερολιθιές	8,60
80	Φραγκογέφυρο	8,60
81	Γεφύρι καθολικού νεκροταφείου	8,60
82	Ουρανός	8,52
83	Εμπατές	8,40
84	Νεότεροι ζωγράφοι	8,38
85	Έθιμα του Δωδεκαημέρου	8,37
86	Περιμετρικά βράχια Νιχωρίου	8,36
87	Σχολείο Άνω Σύρου	8,22
88	Γυναικείος συνεταιρισμός "Καστρί"	8,22
89	Πλατύ	8,20
90	Ταξιαρχών	8,20
91	Τρία γεφύρια	8,20
92	Άγιος Νικόλαος	8,20
93	Άγιος Αθανάσιος	8,20
94	Άγιος Ιωάννης	8,20
95	Ανεμόμυλος ανενεργός	8,20
96	Μεταμορφωμένα Πετρώματα	8,16
97	Θέες εντός οικισμού	8,12
98	Συρτός-Μπάλος	7,98
99	Θέατρο	7,78
100	Το απανωσυριανό γλωσσικό ιδίωμα	7,72
101	Η Αγία Δωρεά	7,46
102	Καράντα ώρες	7,46

103	Η Τετάρτη των Τεφρών	7,46
104	Στρατάκια	7,46
105	Η ημέρα γιορτής του Αγίου Βλασίου	7,46
106	Η λιτανεία την ημέρα γιορτής του Αγίου Αλουϊσίου	7,46
107	Εύκρατο Κλίμα	7,16
108	Θέες εκτός οικισμού	7,12
109	Οι γειτονιές	6,84
110	Πηγή Νικολίτσας	6,72
111	Περμετρικά ρέματα	6,72
112	Η κοινωνική διαστρωμάτωση	6,64
113	Η οροφοκτησία	6,24
114	Τα παιχνίδια	6,24
115	Η οικειοποίηση του χώρου	5,84
116	Χλωρίδα	5,32
117	Δίκτυο Natura	5,32
118	Πανίδα	5,12

Πρώτο στον πίνακα βαθμονομικά είναι ο άυλος πόρος του «Καθολικού δόγματος». Οι άυλοι πόροι στο 4^ο Βήμα, αποδεικνύονται σημαντικότεροι των υλικών, ενώ παραμένουν δεύτεροι και στο 3^ο Βήμα. Οι άυλοι πόροι επίσης, μέσα από τις διάφορες κατηγορίες τους, διατηρούνται υψηλά επίπεδα Α.Μ.Ο. και στο 2^ο Βήμα, με την Θρησκεία να βρίσκεται βαθμονομικά σημαντικότερη. Παρατηρούμε ότι οι εγγραφές του 1^{ου} βήματος παραμένουν σε υψηλά επίπεδα (Καθολικό δόγμα, Άγιος Γεώργιος, Άγιος Ιωάννης) και στο τελικό βαθμονομημένο πίνακα, όπως και οι τελευταίες σε κατάταξη εγγραφές. Επίσης το «Οπτικό τοπίο», αν και στο αρχικό βήμα είχε τον απόλυτο αριθμό 4, καταλαμβάνει την 5^η θέση, ενώ τα «Κτηριακά σύνολα», κατακτούν την 4^η. Επίσης οι εγγραφές των Φυσικών πόρων, παραμένουν στα χαμηλότερα επίπεδα σε όλα τα βήματα και πολλαπλά πιστοποιείται η τελική τους κατάταξη, ως προς την πολιτιστική τους σημαντικότητα για την Άνω Σύρο. Για το λόγο αυτό είναι και τόσο σημαντικό το τελικό αυτό βήμα του αθροίσματος των Α.Μ.Ο., καθώς μας αποδίδει την ευρύτερη εικόνα και την ολοκληρωμένη απεικόνιση των πολιτιστικών πόρων ενός τόπου από το Ειδικό στο Γενικό και αντίστροφα. Τα αποτελέσματα αυτά πιστοποιούν και οργανώνουν τα βήματα, αποδίδουν και ορίζουν την πολιτιστική σημαντικότητα, μέσα από όλες τις στήλες τους και την ολική τους κατάταξη.

7. ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΠΟΛΥΚΡΙΤΗΡΙΑΚΗΣ ΜΕΘΟΔΟΥ ΜΕ ΒΑΣΗ ΕΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ

7.1 Στόχοι και αναμενόμενα αποτελέσματα της έρευνας πεδίου

Μετά το πέρας της διαδικασίας ανάπτυξης του πρότυπου συστήματος για την μελέτη περίπτωσης του 5^{ου} κεφαλαίου, εξήχθησαν τα αποτελέσματα μέσω της μεθοδολογίας πολυκριτηριακής ανάλυσης που εφαρμόστηκε στη μελέτη περίπτωσης, δηλαδή στην Άνω Σύρο. Ωστόσο από την αρχή περιγραφής της παρούσας διδακτορικής διατριβής, είχε αποσαφηνιστεί ότι η αξιολόγηση των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων και η εύρεση της πολιτιστικής σημαντικότητας αυτών, μέσω κατάταξης, επιζητείται να γίνει διπλά, δηλαδή μέσα από το δημιουργούμενο σύστημα, αλλά και μέσω πειραμάτων εντός του οικισμού. Έναυσμα των συγκεκριμένων ερωτηματολογίων είναι, τα πειράματα όπως παρουσιάζονται στο κεφάλαιο 8, σελ.104, στο πείραμα 2, του βιβλίου «Η φυσιογνωμία της Ελληνικής Πόλης», το οποίο ήδη έχει χρησιμοποιηθεί στην βιβλιογραφία, αναφορικά με την έννοια της φυσιογνωμίας του υποκεφαλαίου 2.2 της διατριβής. Η έρευνα πεδίου, στηρίχθηκε στα πειράματα που έγιναν την περίοδο 1998-2000, από τον Ομότιμο καθηγητή Αρχιτεκτονικής Ι. Στεφάνου και την σύνθεση του τότε «Εργαστηρίου Πολεοδομικής Σύνθεσης» του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου.

Η διαδικασία αυτή θα βοηθήσει στην καθολική πιστοποίηση και σύγκριση των αποτελεσμάτων της επιστημονικής και της ανθρωπολογικής έρευνας, ενισχύοντας το ενδιαφέρον του διδακτορικού, με μια έρευνα σαφώς βιβλιογραφική, επιστημονική, τεχνολογική και ανθρωποκεντρική. Για το λόγο αυτό, θα διενεργηθούν δοκιμές και πειράματα αναγνώρισης του οικισμού και του τοπίου μέσα από ερωτηματολόγια, σε γηγενείς κατοίκους και επισκέπτες, καθώς και διαδικτυακά για άτομα που κάποτε επισκέφθηκαν τον οικισμό της Άνω Σύρου. Στόχος η ολοκληρωμένη εξαγωγή συμπερασμάτων, αναφορικά με την αντίληψη του οικισμού μέσα από μια ανθρωποκεντρική κρίση των καθημερινών ή περιοδικών χρηστών του. Τα αποτελέσματα αυτά θα βοηθήσουν στην κατανόηση του παλμού του οικισμού, μέσα από ανθρωπογενή δεδομένα. Τα αποτελέσματα αυτά δηλώνουν συναισθήματα και προτιμήσεις, που ίσως είναι αδύνατον να καταγραφούν με αριθμητικά συστήματα και αποτελούν τις εναρκτήριες παραμέτρους, όντας βασικά στοιχεία αυτής της μελέτης, που θα μας αναδείξουν κατά πόσο τεχνολογία και άνθρωπος συμβαδίζουν και σε ποιο βαθμό. Τα αποτελέσματα θα αναλυθούν μεμονωμένα και παραγοντικά, αναλόγως των σκοπών της έρευνας. Η ανάλυση τους θα γίνει στα επόμενα υποκεφάλαια. Η δομή των ερωτηματολογίων και η συμπλήρωσή τους, πραγματοποιήθηκε πριν την κατάρτιση του πολυκριτηριακού συστήματος αξιολόγησης των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων της Άνω Σύρου, για την αποφυγή προσανατολισμού των ερωτηματολογίων ή των ερωτηθέντων προς τα

αποτελέσματα του 6^{ου} κεφαλαίου. Καταρτίστηκαν , συμπληρώθηκαν και σχολιάστηκαν πριν , ώστε να υπάρχει όσον το δυνατό μεγαλύτερη αντικειμενικότητα στην έρευνα. Η επιλογή των στοιχείων τους έγινε μέσα από την επιτόπια και την βιβλιογραφική μελέτη του οικισμού.

7.2 Φιλοσοφίας ανάπτυξης ερωτηματολόγιων οικισμού στην Άνω Σύρο

Τα ερωτηματολόγια θα δημιουργηθούν με άξονα τον παρακάτω παράγοντα : απλές διατυπώσεις και ιεραρχικές απαντήσεις που θα αφορούν τουρίστες και γηγενείς κατοίκους ή καταγόμενους από την Άνω Σύρο, ώστε να μπορούν να απαντηθούν εύκολα , σύντομα και κατανοητά από το πλήθος των ερωτηθέντων. Η δομή του ερωτηματολογίου , χωρίζεται σε δυο διακριτά μέρη. Σε ιεραρχικές ερωτήσεις (ερώτηση 1-6) και σε ανοιχτού τύπου ερωτήσεις (7-10). Προσπάθησαμε να ισοκατανεμηθούν οι ερωτήσεις κλειστού και ανοιχτού τύπου, ώστε το ερωτηματολόγιο να είναι ισόνομο. Η επιλογή της επικράτησης των ιεραρχικών ερωτήσεων , έγινε για λόγους καλύτερης επεξεργασίας των αποτελεσμάτων σε άλλα λογισμικά προγράμματα και της διασταύρωσης αυτών, ώστε να ερμηνευθούν συνολικά και πολλαπλά τα αποτελέσματα της έρευνας. Η επιλογή δέκα ερωτήσεων, έγινε μετά από πολλαπλούς πειραματισμούς με διαφόρων αριθμών ερωτήσεων ερωτηματολόγια. Η επιλογή του αριθμού αυτού δηλώνει ένα πολυπληθές, αλλά όχι «κουραστικό» ερωτηματολόγιο, που μπορεί να απαντηθεί σε ένα διαχειρίσιμο χρόνο από κάτοικο και επισκέπτη, αποδίδοντας πολλαπλά αποτελέσματα. Επίσης ανα ερώτηση, είτε στις ιεραρχικές , είτε στις ανοιχτού τύπου ερωτήσεις, επιλέχθηκε μικρός αριθμός απαντήσεων, ώστε συνολικά να μπορεί να απαντηθεί άμεσα από όλους, χωρίς να παραμένουν κενές ή αναπάντητες ερωτήσεις.

Αποφασίστηκε η δημιουργία ενός ενιαίου ερωτηματολογίου σε κατοίκους και επισκέπτες, καθώς και στους ερωτηθέντες του διαδικτύου ώστε να μπορεί να γίνει συνδυαστική επεξεργασία των αποτελεσμάτων σε περιβάλλον spss. Εκτός αυτού, είχε ιδιαίτερο ενδιαφέρον ο τρόπος απόδοσης, ιεράρχησης και επιλογής των απαντήσεων από κατοίκους και επισκέπτες. Η επιλογή αυτή θα αποδώσει πιθανές ομοιότητες- διαφορές, συγκλίσεις- αποκλίσεις, στον τρόπο διαχρονικής ή σύντομης περιπλάνησης και γνώσης ενός τόπου. Επίσης , θα δείξει το πως είναι να ζεις σε έναν τόπο ή να επιλέγεις να πας σε αυτόν για διακοπές, που αποδίδει σαφώς πολύ διαφορετικά αποτελέσματα , καθώς διαφέρει ο βαθμός γνώσης και απόδοσης ενός τόπου.

Τα ερωτηματολόγια ακολουθούν την κάτωθι μορφή:

ΗΛΙΚΙΑ-ΦΥΛΟ	
ΜΟΡΦΩΣΗ	

1.ΟΝΟΜΑΣΤΕ ΤΑ ΤΡΙΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΝΩ ΣΥΡΟΥ ΜΕ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΔΥΝΑΤΗ Η ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΗΣ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	
1	
2	
3	

Στην πρώτη ερώτηση με στόχο να μην ξεκινά από την έναρξη του ερωτηματολογίου, μια ιεραρχική δομή δεδομένων, επιλέχθηκε μια ανοιχτού τύπου ερώτηση αναφορικά με τα τρία κυριότερα χαρακτηριστικά, με τα οποία μπορεί ο ερωτώμενος να αναγνωρίσει την Άνω Σύρο. Η επιλογή αυτής της ερώτησης εισάγει τον ερωτώμενο σε ένα πλαίσιο ανοιχτό, στο οποίο μπορεί να επιλέξει υλικούς και άυλους πόρους, αντικείμενα κληρονομιάς, ουσιαστικά ή επιθετικούς προσδιορισμούς. Δίνει δηλαδή ένα εύρος πλαισίου και απόδοσης δεδομένων.

2.ΠΟΙΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΠΙΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΣΗΜΕΙΟ ΤΟΥ ΟΙΚΙΣΜΟΥ. ΙΕΡΑΡΧΗΣΤΕ(0-4)

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	ΙΕΡΑΡΧΗΣΗ
ΠΙΑΤΣΑ	
ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	
ΠΛΑΤΕΙΑ ΒΑΜΒΑΚΑΡΗ	
ΠΛΑΤΕΙΑ ΒΟΡΝΑ	
ΜΟΝΗ ΚΑΠΟΥΤΣΙΝΩΝ	
ΑΛΛΟ	

Η δεύτερη ερώτηση αφορά την εισαγωγή του ερωτώμενου στην ιεράρχηση απαντήσεων. Επιλέχθηκαν κομβικά σημεία του οικισμού και τοπόσημα, που από την βιβλιογραφία και την επιτόπια έρευνα θα μπορούσαν να είναι αναγνωρίσιμα ταυτοχρόνως από κατοίκους και επισκέπτες. Τα σημεία αφορούν κτήρια (Μονή Καπουτσίνων και Άγιος Γεώργιος) και πολεοδομικά στοιχεία (Πιάτσα), ενώ οι πλατείες είναι κοντά σε χρήσεις καταστημάτων ψυχαγωγίας, ώστε οι θέσεις τους να μπορούν να γίνουν κατανοητές από τους επισκέπτες. Επιλέχθηκαν υλικοί πόροι ώστε να μπορούν εύκολα να είναι αναγνωρίσιμοι και οι ερωτηθέντες να έχουν έρθει σε επαφή μαζί τους κατά την πορεία τους εντός του οικισμού.

3.ΙΕΡΑΡΧΗΣΤΕ (0-5) ΤΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΑ ΚΤΗΡΙΑ ΣΤΟΝ ΟΙΚΙΣΜΟ

ΚΤΗΡΙΑ	ΙΕΡΑΡΧΙΣΗ 0-5
ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΑΡΚΟΣ ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	
ΜΟΥΣΕΙΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ	
ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ο ΦΤΩΧΟΣ	
ΜΟΝΗ ΚΑΠΟΥΤΣΙΝΩΝ	

ΚΤΗΡΙΑ ΠΙΑΤΣΑΣ	
ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	
ΑΛΛΟ	

Ακολουθώντας της ερώτησης του πιο ενδιαφέροντος σημείου του οικισμού της Άνω Σύρου, η παρούσα ερώτηση αφορά την ιεράρχηση κτηρίων που εντοπίζονται εντός του οικισμού. Ο πολιτιστικός πόρος «κτήριο» είναι ιδιαίτερα σημαντικός για κάθε οικισμό, καθώς αφορά την κυρίαρχη υλική πολιτιστική κληρονομιά. Για το λόγο αυτό επιλέχθηκαν κτήρια τα οποία συναντά κανείς στον οικισμό με την ίδια σκέψη επιλογής τους στο ερωτηματολόγιο, αυτής της αναγνώρισης τους και από κατοίκους και από επισκέπτες. Έτσι, επιλέχθηκαν κτήρια της Πιάτσας (Μουσείο επαγγελματιών, κτήρια Πιάτσας, Μουσείο Μάρκου Βαμβακάρη) και ναοί (Καπουτσίλων, Άγιος Νικόλαος ο Φτωχός, Άγιος Γεώργιος) που συναντά κανείς στο διάβα του, κατά την περιήγηση του στην Άνω Σύρο. Επίσης η επιλογή των ναών και της Πιάτσας έγινε με βάση και τη χωρική τους τοποθέτηση, αφού αφορούν κτήρια που συναντά κανείς, στην κύρια διαδρομή που ακολουθεί τις περισσότερες φορές κάποιος που επισκέπτεται την Άνω Σύρο, από Πάνω Τέρμα ως Καμάρα.

4.ΑΠΟ ΠΟΙΑ ΠΛΕΥΡΑ ΣΑΣ ΑΡΕΣΕΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΝΑ ΒΛΕΠΕΤΕ ΤΟΝ ΟΙΚΙΣΜΟ ΤΗΣ ΑΝΩ ΣΥΡΟΥ. ΙΕΡΑΡΧΗΣΤΕ (0-2)

ΘΕΕΣ	ΙΕΡΑΡΧΙΣΗ 0-2
ΛΙΜΑΝΙ	
ΑΛΗΘΙΝΗ	
ΑΠΑΝΩ ΜΕΡΙΑ	
ΑΛΛΟ....	

Η ερώτηση αυτή ενσωματώνει τις τρεις βασικές εικόνες που συναντά κανείς εκτός και περιμετρικά του οικισμού. Είναι ένα στοιχείο με υλικές και άυλες προεκτάσεις, που ενσωματώνει πληθώρα κατηγοριών του πολυκριτηριακού συστήματος, όπως ο ουρανός, το τοπίο, οι θέες. Αφορά τις εξωτερικές θεάσεις και την κυρίαρχη εικόνα που εντυπώνεται στον κάτοικο και τον επισκέπτη, κατά την επαφή του με τον οικισμό της Άνω Σύρου. Η εικόνα του λιμανιού με τους δυο λόφους και την Ερμούπολη, είναι η πρώτη εικόνα θέασης του οικισμού, ενώ οι άλλες φανερώνουν τις λιγότερο θεατές πλευρές της, την εικόνα της Αληθινής που αφορά την λιγότερο κτισμένη πλευρά της, όπου ο βράχος κυριαρχεί και την εικόνα που συναντά κανείς όταν κατεβαίνει από τα χωριά της Επάνω Μεριάς, τα οποία είναι σε συνέχεια αλλά σχετική απόσταση από την Άνω Σύρο (Παπούρι, Σα Μιχάλης, Λυγερό κλπ.). Έγινε μέσα από την επιλογή τριών εύληπτων και εύκολα κατανοητών, για κατοίκους και επισκέπτες πλευρών θέασης μια συνολική προσπάθεια περιμετρικής απόδοσης θέασης και αξιολόγησης τους μέσα από την ιεραρχική δομή τους.

5.ΠΟΙΑ ΑΙΣΘΗΣΗ ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΚΥΡΙΑΡΧΕΙ ΣΤΟΝ ΟΙΚΙΣΜΟ? ΙΕΡΑΡΧΗΣΤΕ (0-4)

ΑΙΣΘΗΣΗ	ΙΕΡΑΡΧΙΣΗ 0-4
ΑΦΗ	
ΕΙΚΟΝΑ	
ΗΧΟΣ	
ΓΕΥΣΗ	
ΟΣΦΡΗΣΗ	

Η ερώτηση αυτή αφορά την ανίχνευση των αισθητηριακών τοπίων του οικισμού, αυτών που συγκροτούν την φυσιογνωμία του. Οι αισθήσεις αποτελούν ένα διαφορετικό, μα συνάμα σημαντικό τρόπο κατανόησης και απεικόνισης του τοπίου, για το οποίο έχει γίνει ήδη εκτενείς αναφορά στα προηγούμενα κεφάλαια. Επίσης, συνδέονται άμεσα εκτός από τη φυσιογνωμία ενός τόπου και με την συνολική/συλλογική και ατομική αντίληψη που έχουμε για ένα τόπο, τον οποίο διαβιούμε με όλες μας τις αισθήσεις.

6.ΙΕΡΑΡΧΗΣΤΕ (0-7) ΤΙΣ ΚΑΤΩΘΙ ΛΕΞΕΙΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗΝ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΟΥ ΘΕΩΡΕΙΤΑΙ ΟΤΙ ΕΧΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΩ ΣΥΡΟ:

ΛΕΞΕΙΣ	ΙΕΡΑΡΧΙΣΗ 0-7
ΒΡΑΧΟΣ	
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ	
ΚΑΛΝΤΕΡΙΜΙ	
ΠΙΑΤΣΑ	
ΚΑΘΟΛΙΚΟΙ	
ΜΑΡΚΟΣ ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	
ΘΕΑ	
ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	
ΑΛΛΟ	

Η ερώτηση ενσωματώνει άυλα και υλικά στοιχεία, πολιτιστικούς πόρους κυρίαρχους και άμεσης προστασίας, ανάδειξης και αναγνώρισης για τον οικισμό της Άνω Σύρου, όπως αυτοί προέκυψαν κατά την βιβλιογραφική έρευνα τους οικισμού. Η επιλογή τους έγινε με άξονα την άμεση απόκριση τους από κατοίκους και επισκέπτες και στόχος ήταν να αφορά πολεοδομικά, κτηριακά και άυλα δεδομένα, δηλαδή να ενσωματώνει όλες τις πιθανές κατηγορίες πόρων. Λόγω της μικρής συσχέτισης του οικισμού και της απουσίας φυσικού περιβάλλοντος εντός του, δεν χρησιμοποιήθηκαν κατηγορίες των συγκεκριμένων πόρων. Επίσης, η επιλογή έγινε με λέξεις ικανές κατανόησης και γνώσης ή μικρής επεξήγησης και μικρού αριθμού (8 λέξεις) σε κατοίκους και επισκέπτες, ώστε εύκολα να μπορούν να τοποθετηθούν σε βαθμονομική σειρά.

Ακολούθως, αναλύονται οι «ανοιχτού τύπου» ερωτήσεις που αφορούν τον αριθμό 7-10 των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου.

7.ΟΝΟΜΑΣΤΕ ΜΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΒΡΕΘΗΚΑΤΕ ΚΑΙ ΣΑΣ ΑΡΕΣΕ

Η κύρια μορφή άυλων πόρων που είναι ευρέως γνωστή και εύκολα συνδεμένη και ταιριαστή για όλους τους ερωτηθέντες, είναι οι πολιτιστικές εκδηλώσεις, καθώς περιοδικοί, νεότεροι κάτοικοι και επισκέπτες δεν μπορούν να γνωρίζουν παλαιότερους τρόπους ζωής, ήθη και έθιμα ή παραδοσιακές τεχνικές, που αφορούν τις κατηγορίες του συστήματος αναφορικά με τους άυλους πολιτιστικούς πόρους ενός τόπου. Για το λόγο αυτό επιλέχθηκε στην πρώτη ανοιχτή τύπου ερώτηση και την σύνδεση της με τους άυλους πόρους, η χρήση των πολιτιστικών εκδηλώσεων. Η ερώτηση παρέμεινε ανοιχτή καθώς δεν πραγματοποιείται πλήθος εκδηλώσεων εντός του οικισμού, εκτός από τις περιοδικές εκθέσεις, τα φεστιβάλ και μικρές συναυλίες κατά τους θερινούς μήνες. Η χρήση μιας ιεραρχικής δομής θα μπορούσε να δημιουργήσει προβλήματα ιεράρχησης ,λόγω μη γνώσης και παρουσίας σε κάποια εκδήλωση, κυρίως κατά την διεξαγωγή των ερωτηματολογίων των επισκεπτών.

8.ΠΕΡΙΓΡΑΨΤΕ ΜΕ ΕΛΑΧΙΣΤΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΠΡΑΓΜΑ ΠΟΥ ΣΑΣ ΕΡΧΕΤΑΙ ΣΤΟ ΝΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΩ ΣΥΡΟ;

Η ερώτηση αυτή συμπληρώνει την πρώτη ερώτηση του ερωτηματολογίου, δίνοντας την δυνατότητα ανοιχτής απάντησης με περισσότερες λέξεις. Με τον τρόπο αυτό δίνει μια συνολική περιγραφή και επιβεβαιώνει-αποκλείει-ενισχύει τα αποτελέσματα της πρώτης ερώτησης. Για το λόγο αυτό επιλέχθηκε και να γίνει μετά το τέλος των ιεραρχικών ερωτήσεων , όπου έχουν «ξεχαστεί» οι απαντήσεις της πρώτης ερώτησης και ο ερωτώμενος να έχει λάβει μια συνολική εικόνα άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων, μέσα από τις ακόλουθες ερωτήσεις του ερωτηματολογίου. Επίσης παρέχει το προνόμιο της επιλογής οποιαδήποτε κατηγορίας πολιτιστικών πόρων ή την επιλογή χαρακτηρισμών για τον οικισμό της Άνω Σύρου, που δεν μπορούν να εγγραφούν σε ένα σύστημα.

9.ΠΟΙΟΝ ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΤΟΝ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΟΡΟ ΣΤΗΝ ΑΝΩ ΣΥΡΟ; (Με την έννοια "πολιτιστικός πόρος", νοείται οποιοδήποτε άυλο και υλικό στοιχείο εντός του οικισμού, που θα θέλατε να διατηρηθεί και στις επόμενες γενιές)

Η ερώτηση αυτή συνδέεται άμεσα με το πρότυπο σύστημα αξιολόγησης του 5ου κεφαλαίου και έχει ως στόχο να διασταυρώσει τα αποτελέσματα του 5^{ου} κεφαλαίου της έρευνας , συνδυαστικά με τα ανθρωπολογικά δεδομένα. Για το λόγο αυτό επιλέγεται ρητά ένας μόνο πόρος, ενώ επεξηγείται και η έννοια του «πολιτιστικού πόρου», ώστε να ερμηνευτεί ο βαθμός ταύτισης με τα αποτελέσματα της βαθμονομικής κατά σειρά κατάταξης των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων της Άνω Σύρου.

10.ΤΙ ΣΑΣ ΠΡΟΚΑΛΕΣΕ ΤΗΝ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΝΤΥΠΩΣΗ ΣΤΟΝ ΟΙΚΙΣΜΟ;

Είναι η τελευταία ανοιχτού τύπου ερώτηση του ερωτηματολογίου, ενσωματώνοντας την έννοια της «έκπληξης» ή της «εντύπωσης». Την έννοια του κυριάρχου στοιχείου του νου , όπως αυτό εφορμά σαν μια ανεπιτήδευτη απάντηση για κατοίκους και επισκέπτες. Είναι ιδιαίτερος καθοριστική για κατοίκους και επισκέπτες γιατί στους μεν κατοίκους αφορά το τι έχει αποτυπωθεί στην διαχρονική τους μνήμη τους, ως το βασικότερο στοιχείο. Επίσης η επιλογή ενός μόνο στοιχείου , ενισχύει την αυθόρμητη απάντηση, ενώ η μη άμεση σύνδεση του με δεδομένα πολιτιστικά , μπορεί να αποδώσει και σύγχρονες απαντήσεις ή παλαιότερες, πιθανά προβλήματα, ελλείψεις κλπ. Αναφορικά με τους επισκέπτες, αποτυπώνει τον κυρίαρχο πολιτιστικό πόρο, συναίσθημα ή άποψη που αποκόμισαν κατά τη σύντομη επίσκεψη τους στην Άνω Σύρο.

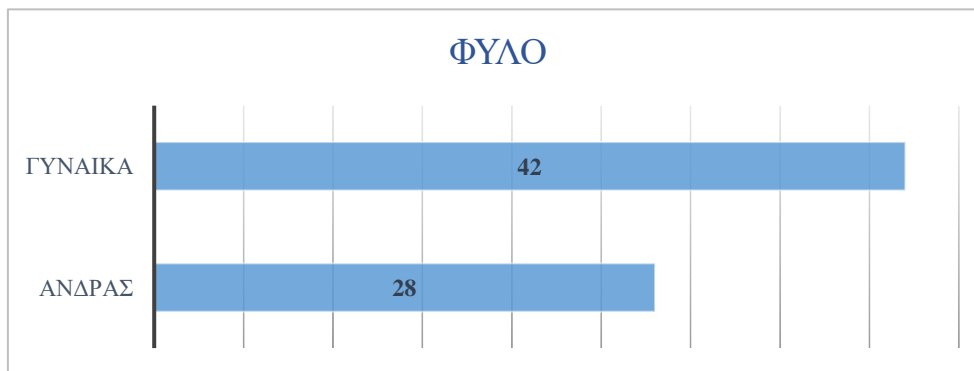
7.3 Αποτελέσματα έρευνας ερωτηματολογίων στον οικισμό της Άνω Σύρου

Κατά τον μήνα Ιούλιο 2019, στον οικισμό της Άνω Σύρου διεξήχθησαν από 70 ερωτηματολόγια αντίστοιχα σε κατοίκους και επισκέπτες. Η επιλογή του αριθμού 70 ,έγινε με βάση τα αποτελέσματα της ΕΛ.ΣΤΑΤ (Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία), όπου για το 2011 οι κάτοικοι της Άνω Σύρου ανέρχονται σε 672. Επιλέχθηκε , λοιπόν, να ληφθεί δείγμα 10%, γεγονός που στην επιτόπια έρευνα αποδείχτηκε ιδιαίτερα δύσκολο, ως προς την εύρεση κατοίκων. Για το λόγο αυτό και το ερωτηματολόγιο έλαβε χώρα κατά τους θερινούς μήνες, όπου η Άνω Σύρος κατοικείται κυρίως περιοδικά από εποχιακούς κατοίκους και έχει άμεση τουριστική ανάπτυξη, κυρίως τις απογευματινές και βραδινές ώρες. Η ίση επιλογή δειγμάτων στα ερωτηματολόγια, επιλέχθηκε για την χρήση τους στις «Στατιστικές μεθόδους ανάλυσης» του παρόντος κεφαλαίου. Παράλληλα το ερωτηματολόγιο του διαδικτύου συμπληρώθηκε, από ανθρώπους που έστω και μια φορά έχουν επισκεφτεί τον οικισμό της Άνω Σύρου και παρέμεινε στον ιστότοπο από το μήνα Ιούνιο έως τον Οκτώβριο του 2019, όπου αριθμεί 150 συμπληρωμένα ερωτηματολόγια.Στα ακόλουθα υποκεφάλαια αναλύονται με την χρήση διαγραμμάτων, τα πρώτα αποτελέσματα της έρευνας των ερωτηματολογίων.

7.3.1 Αποτελέσματα ερωτηματολογίων κατοίκων

Εικονίζονται σε διαγράμματα τα αποτελέσματα των ερωτηματολογίων ανα ερώτηση και ακολουθεί σχολιασμός τους, ανα ερώτημα. Στο τέλος του γενικού σχολιασμού, γίνεται σύγκριση με τα αποτελέσματα του κεφαλαίου 5 και του πολυκριτηριακού συστήματος αξιολόγησης κατά βαθμονομημένη σειρά πολιτιστικής σημαντικότητας των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων της Άνω Σύρου.

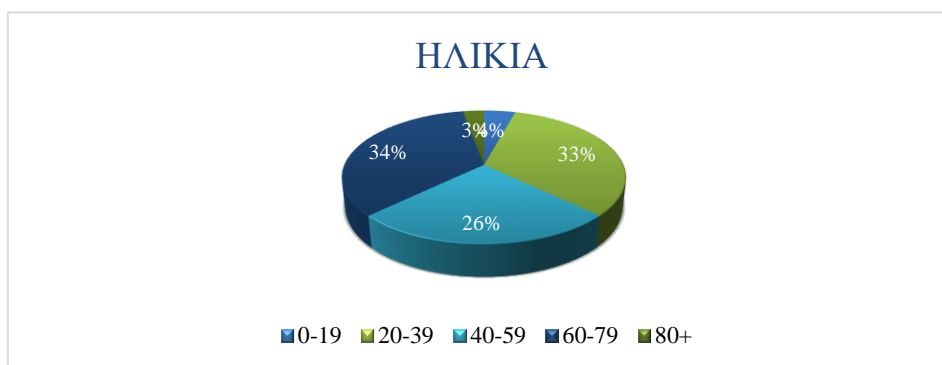
Α. ΦΥΛΟ



Εικόνα 7.148. Φύλο
Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Το ερωτηματολόγιο αριθμεί 42 απαντήσεις γυναικών και 28 απαντήσεις ανδρών. Είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρον το γεγονός, ότι αν και το ερωτηματολόγιο στην πλειονότητα των περιπτώσεων έγινε εντός των κατοικιών της Άνω Σύρου και όχι σε δρόμο και σε πολλαπλές ώρες της ημέρας (ώστε να μην αποκλείει άτομα που δουλεύουν κλπ.), ο εντοπισμός ανδρών, ώστε να είναι ισόρροπα κατανεμημένο, αποδείχτηκε ιδιαίτερα δύσκολος. Δεν ήταν θέμα επιλογής ή μη απάντησης του ερωτηματολογίου από τον ανδρικό πληθυσμό, μα θέμα εύρεσης ατόμων αυτού του φύλου, γεγονός που φανερώνει ότι οι γυναίκες είναι πολύ περισσότερες στον οικισμό. Το δείγμα, λοιπόν, προσπάθησε να αποδοθεί όσο το δυνατόν πιο κατανεμημένα στα δυο φύλα, αλλά δεν επιτεύχθηκε στο μέγιστο βαθμό, λόγω της απουσίας του ανδρικού φύλου.

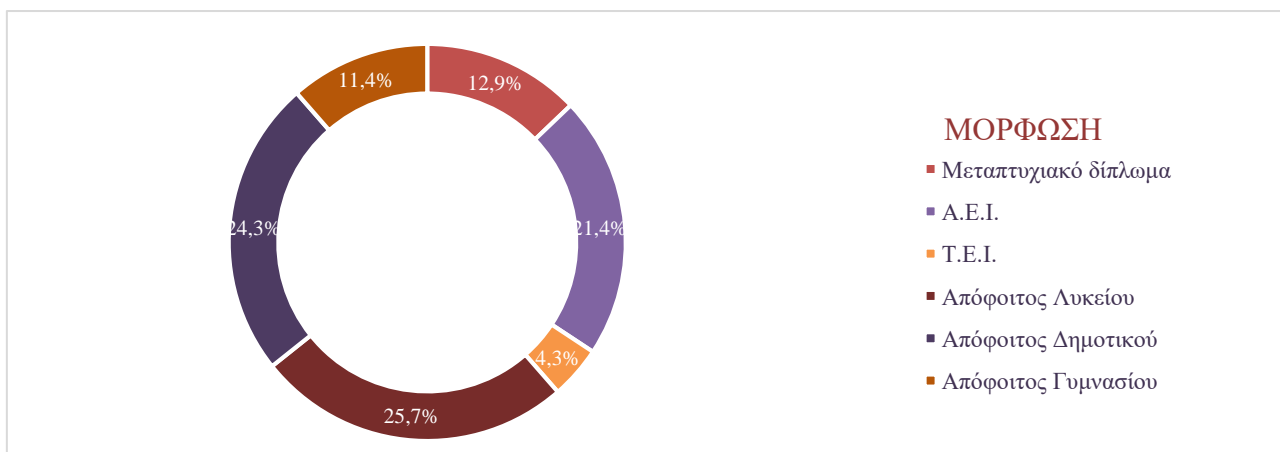
Β. ΗΛΙΚΙΑ



Εικόνα 7.149. Ηλικία
Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Το ηλικιακό δείγμα παραγωγικών ηλικιών (22-67), αν θεωρήσουμε ότι με τα σύγχρονα δεδομένα, η ηλικία που ξεκινά η συνταξιοδότηση απαντά στην ηλικία των 67 ετών, είναι ιδιαίτερα ισορροπημένο. Δυστυχώς ήταν δύσκολος ο εντοπισμός νεαρότερων ηλικιών, πριν την ενηλικίωση, ενώ ελπιδοφόρο είναι το γεγονός ότι δεν υπάρχει ιδιαίτερα γηραιός πληθυσμός, άνω των 80 ετών, που προσδίδει μια ηλικιακή και άρα παραγωγική ευμάρεια για τη διαβίωση και τη συνέχεια κατοίκησης του οικισμού στο χρόνο. Η μεγαλύτερη ηλικία στην οποία πραγματοποιήθηκε ερωτηματολόγιο ήταν μια γυναίκα 96 ετών και η μικρότερη 10 ετών. Έγινε προσπάθεια διαμοιρασμού ερωτηματολογίων σε όλες τις ηλικίες, για την πλήρη εικόνα αποτελεσμάτων που αποδίδουν τον συνολικό παλμό της Άνω Σύρου έτσι ώστε να υπάρχει μια ποικιλία με πολλαπλές απόψεις, επιθυμίες, μνήμες και εικόνες, από όλη την ηλικιακή γκάμα κατοίκησης του οικισμού.

Γ. ΜΟΡΦΩΣΗ



Εικόνα 7.150. Μόρφωση
Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Η ίδια λογική διαμοιρασμού των ερωματολογίων ακολουθήθηκε και στην ερώτηση μόρφωσης. Παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό είναι «Απόφοιτοι Δημοτικού» και «Απόφοιτοι Λυκείου», ενώ σχεδόν ισόποσα είναι τα ποσοστά των «Αποφοίτων Α.Ε.Ι.». Δεν παρατηρείται καθόλου αναλφαβητισμός εντός του οικισμού, ενώ σε αρκετά μεγάλο ποσοστό είναι και οι «Απόφοιτοι Μεταπτυχιακού διπλώματος». Αυτό φανερώνει ότι τα αποτελέσματα της έρευνας αφορούν ανθρώπους με ένα υψηλό μορφωτικό επίπεδο, κυρίως των νεότερων ηλικιών, αφού οι απόφοιτοι Δημοτικού, συνήθως απαντούν στις μεγαλύτερες ηλικίες, όπου δεν ήταν υποχρεωτική η εκπαίδευση του παλαιότερου εξατάξιου Γυμνασίου, σημερινού Λυκείου.

1. Ονομάστε τα τρία κυριότερα χαρακτηριστικά με τα οποία είναι δυνατή η αναγνώριση της Άνω Σύρου



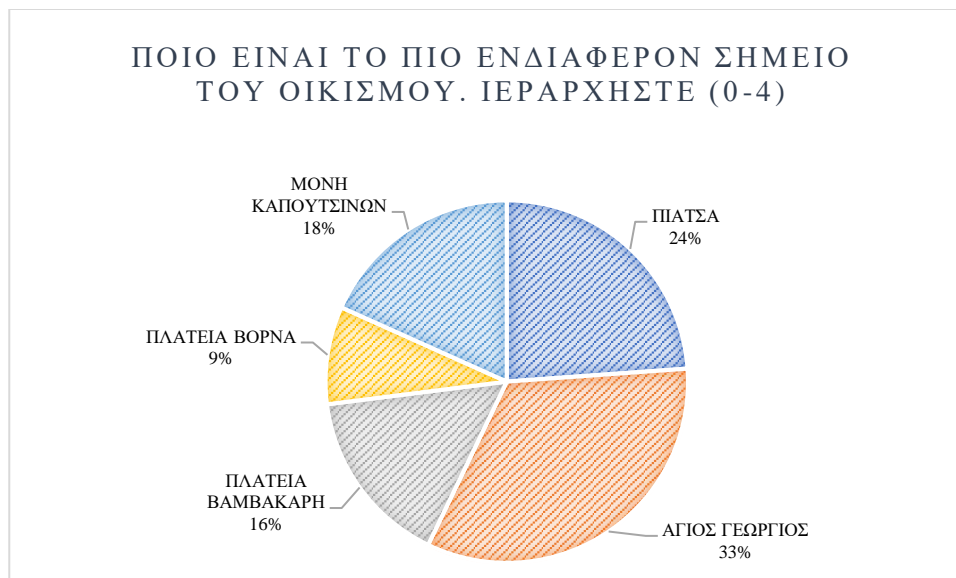
Εικόνα 7.151. Ερώτηση 1
Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Με διαφορά 3,4% από την δεύτερη απάντηση (Σοκάκια), πρώτη ιεραρχικά εδώ είναι η απάντηση «Άγιος Γεώργιος», σε ποσοστό 12,4% επί των συνολικών απαντήσεων. Οι κάτοικοι αποδίδουν την πρώτη θέση στο ναό του Αγίου Γεωργίου, που θεωρούν εκτός από σημαντικό τοπόσημο και πολιτιστικό πόρο, τον κύριο προστάτη του οικισμού. Η σύνδεση και με τη θρησκεία και την Κυριακάτικη λειτουργία είναι ιδιαίτερος σημαντική, καθώς όπως πολλαπλά έχει τονιστεί η κύρια δομή κοινωνική και χωρική της Άνω Σύρου, διαχρονικά, στηρίζεται στον θρησκευτικό κλήρο. Επίσης, στην απάντηση αυτή συντελεί και η αποκατάσταση του ναού το 2015. Ακολουθεί με 9% η απάντηση «Σοκάκια», ένα πολεοδομικό δηλαδή στοιχείο του οικισμού, ιδιαίτερα αισθητό στη ζωή και στην καθημερινότητα των κατοίκων. Τα σοκάκια διαχωρίζουν και ορίζουν κατοικίες σε έναν οικισμό με πλήρη κάλυψη οικοπέδων.

Οι απαντήσεις της «Πιάτσας» και των «Καθολικών», που ακολουθούν φανερώνει τη σημαντικότητα του κέντρου του οικισμού, αλλά και της θρησκείας που για ακόμη μια φορά κυριαρχεί στο δείγμα. Οι κάτοικοι εντοπίζουν την μοναδικότητα του δόγματός τους και τείνουν να το παρουσιάζουν, ως κυρίαρχο χαρακτηριστικό. Για την απάντηση της Πιάτσας, θα μπορούσαμε να θεωρήσουμε ότι αναγνωρίζουν σε μια ιεραρχική δομή κυρίως την τουριστική αξία της, πέραν της πολιτιστικής. Ακολουθεί, η «Μονή των Καπουτσίνων», ενώ οι εναπομένουσες απαντήσεις έχουν πολύ μικρά ποσοστά αποδίδοντας τη μικρή αξία που έχουν για τους κατοίκους του οικισμού. Ωστόσο έστω και σε μεμονωμένες απαντήσεις, εμφανίζονται εκ νέου οι εκκλησίες της (Παναγία Καρμήλου, Αγία Τριάδα), αλλά και επιθετικοί προσδιορισμοί όπως «Γραφική», «φιλόξενη», «Ομορφιά» κλπ. σε μια πιο ανθρώπινη και αισθητηριακή περιγραφή.

Παρατηρούμε την πλήρη σύμπτωση των αποτελεσμάτων της παρούσας ερώτησης με τις απαντήσεις του συστήματος και με την ίδια ιεραρχική δομή. Αυτό διαπιστώνει δύο κυρίαρχες απόψεις. Πρώτον, την επιβεβαίωση των κριτηρίων και των αποτελεσμάτων της έρευνας και δευτερευόντως την κατανόηση των σημαντικότερων βαθμονομικά πολιτιστικών πόρων από τους ίδιους τους κατοίκους.

2.ΠΟΙΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΠΙΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΣΗΜΕΙΟ ΤΟΥ ΟΙΚΙΣΜΟΥ. ΙΕΡΑΡΧΗΣΤΕ (0-4)



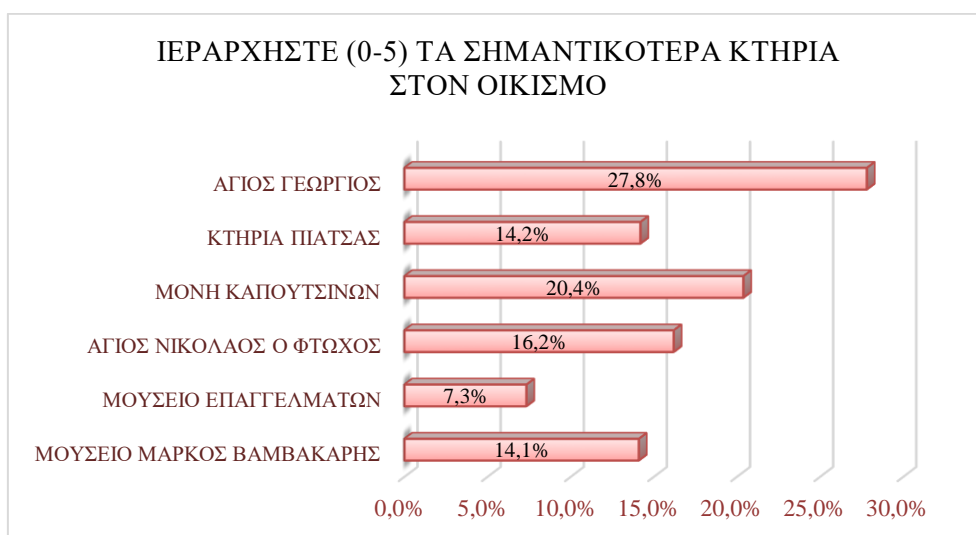
Εικόνα 7.152. Ερώτηση 2
Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Η ερώτηση αυτή αποτελεί την πρώτη σχετιζόμενη με ιεραρχικού τύπου απαντήσεις, ερώτηση. Παρατηρούμε ότι και σε αυτή την ερώτηση την πρώτη θέση καταλαμβάνει ο «Ναός του Αγίου Γεωργίου», αποδεικνύοντας για δεύτερη φορά τη σημαντικότητα που έχει για τους κατοίκους της Άνω Σύρου. Με δεύτερη απάντηση την «Πιάτσα», στην οποία προφανώς αναγνωρίζεται και ο εμπορικός της χαρακτήρας και για αυτό έρχεται δεύτερη με σημαντική διαφορά, που φανερώνει ότι η μέγιστη βαθμονομική κλίμακα (4), επιλέχθηκε από τους περισσότερους ερωτηθέντες. Η Πιάτσα αποτέλεσε διαχρονικά και το κύριο χώρο συγκέντρωσης, ψυχαγωγίας και έκφρασης των κατοίκων, οπότε είναι συνδεδεμένη με τον τόπο και την ιστορία του. Τρίτη επιλογή η «Μονή των Καπουτσίνων», ένα ακόμη εκκλησιαστικό κτίσμα. Παρατηρούμε ότι υπάρχει σύμπτωση απαντήσεων με την πρώτη ερώτηση και οι κάτοικοι επιλέγουν και στην ιεράρχηση την ίδια δομή απαντήσεων που επιβεβαιώνει ότι γνωρίζουν και αναγνωρίζουν τα ίδια δεδομένα για τον οικισμό. Τα ποσοστά των πλατειών (Βαμβακάρη και Βορνά) είναι μικρά, καθώς όπως φανερώνεται και από την επιτόπια έρευνα, οι κάτοικοι δεν τα αναγνωρίζουν ως καίρια ή σημαντικά σημεία του οικισμού. Πρόκειται για νεότερες πλατείες,

μη άμεσα συνδεδεμένες με τη δομή , τον πολιτισμό και την ταυτότητα του οικισμού. Για το λόγο αυτό και λαμβάνουν τόσο μικρά ποσοστά.

Εδώ εν αντιθέσει του συστήματος, εκτός του Αγίου Γεωργίου η Πιάτσα έρχεται δεύτερη σε επιλογή, κυρίως λόγω του εμπορικού της χαρακτήρα, που αποτελεί μια άμεση ανάγκη για τους κατοίκους του οικισμού της Άνω Σύρου, ώστε ο οικισμός να παραμείνει ενεργός και διαχρονικά ζωντανός. Επίσης η Πιάτσα έχει διαχρονικά αποτελέσει το κύριο σημείο συνάντησης και κοινωνικά αφορά ένα στοιχείο σύνδεσης, ταυτότητας και μνήμης που δεν μπορεί να ανιχνευθεί μέσω του συστήματος. Το γεγονός αυτό ενισχύεται με την επιλογή της Μονής των Καπουτσίνων , αλλά και με την μικρή επιλογή των πλατειών που δεν είναι άμεσα σημαντικές, καθώς προφανώς δεν νοούνται σαν τμήμα της πολεοδόμησης του οικισμού.

3.ΙΕΡΑΡΧΗΣΤΕ (0-5) ΤΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΑ ΚΤΗΡΙΑ ΣΤΟΝ ΟΙΚΙΣΜΟ



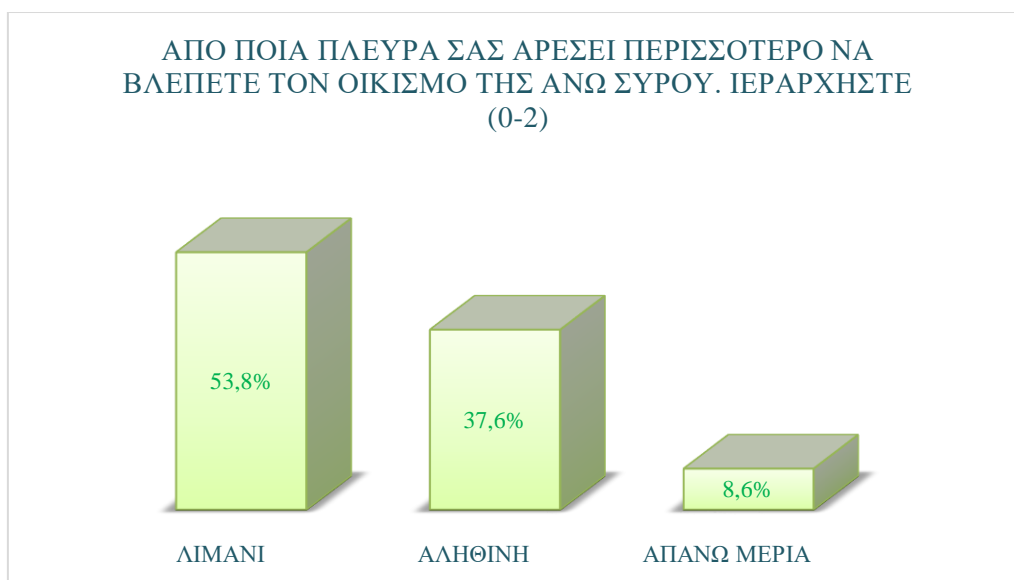
Εικόνα 7.153. Ερώτηση 3
Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Με τις τρεις πρώτες απαντήσεις να αφορούν εκκλησιαστικά κτήρια (Άγιος Γεώργιος, Μονή Καπουτσίνων, Άγιος Νικόλαος ο φτωχός), παρατηρούμε ότι ενισχύονται οι παραπάνω απόψεις, περί εκκλησιαστικής ιεραρχικής κοινωνικής δομής της Άνω Σύρου. Το δόγμα και το κτίσμα είναι ιδιαίτερος ισχυροί πόροι, άμεσα αναγνωρίσιμοι της πολιτιστικής ταυτότητας του οικισμού. Ο Άγιος Γεώργιος ιεραρχικά κυριαρχεί της ερώτησης και έχει λάβει στην βαθμονόμηση , σχεδόν από όλους τους κατοίκους την μεγαλύτερη τιμή κλίμακας (4) ή ιδιαίτερα μεγάλες βαθμονομικά τιμές. Στην παραπάνω ερώτηση, επιβεβαιώνεται και η επιλογή των κτηρίων της «Πιάτσας» ως προς την παραπάνω επιλογή τους, λόγω της τουριστικής τους προβολής και της χρήσης εστίασης και ψυχαγωγίας ,αφού εδώ εμφανίζεται ως τέταρτη επιλογή, ισόποση με το μουσείο του Μάρκου Βαμβακάρη. Το «Μουσείο του Βαμβακάρη» ανήκει στην Πιάτσα και άρα τα κτήρια αυτά αποτελούν την κύρια πηγή εσόδων

για τον οικισμό, αλλά και την προσπάθεια προβολής και αναζωογόνησης του κυρίως τους θερινούς μήνες. Το μουσείο επαγγελματιών έχει πολύ μικρό ποσοστό και σχεδόν πάντοτε λάμβανε την απάντηση 0, τη χαμηλότερη δηλαδή δυνατή κλίμακα της ιεράρχησης.

Παρατηρούμε ότι τα αποτελέσματα, φανερώουν την άμεση σύνδεση με το καθολικό δόγμα που ενισχύεται και μέσω του συστήματος. Η μη επιλογή στις πρώτες απαντήσεις του Μουσείου του Βαμβακάρη, ενισχύεται από το γεγονός ότι η Θρησκεία μετρά πρωτίστως από κάτι νεότερο, όπως το Μουσείο αυτό. Η άποψη αυτή ενισχύεται και από την τελευταία επιλογή του Μουσείου Επαγγελματιών που και στο σύστημα λαμβάνει μικρότερες τιμές.

4.ΑΠΟ ΠΟΙΑ ΠΛΕΥΡΑ ΣΑΣ ΑΡΕΣΕΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΝΑ ΒΛΕΠΕΤΕ ΤΟΝ ΟΙΚΙΣΜΟ ΤΗΣ ΑΝΩ ΣΥΡΟΥ. ΙΕΡΑΡΧΗΣΤΕ (0-2)

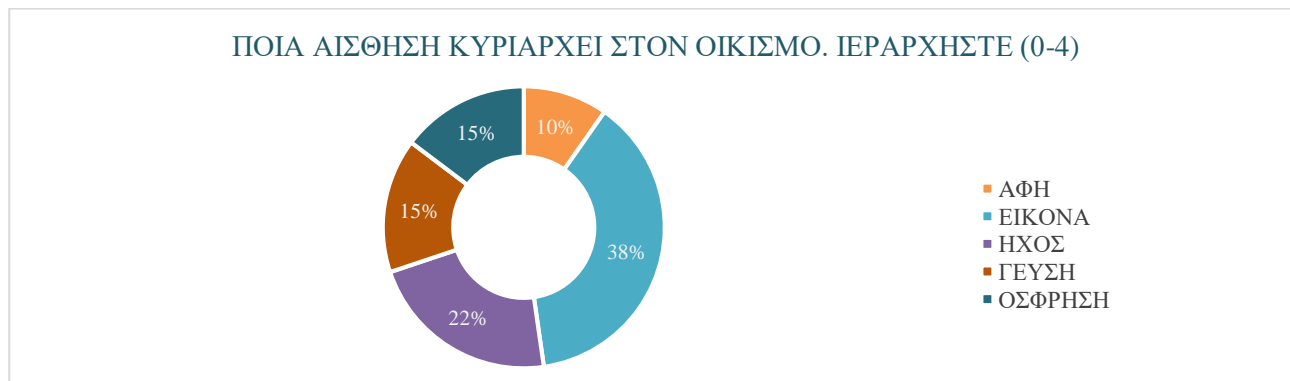


Εικόνα 7.154. Ερώτηση 4
Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Με συντριπτική πλειοψηφία (πέραν του 50%), η πλευρά που συγκεντρώνει το μεγαλύτερο ποσοστό είναι αυτή του λιμανιού που είναι και η κύρια εικόνα του οικισμού, την οποία συναντά κανείς από το πλοίο, το λιμάνι και την Ερμούπολη. Η εικόνα αυτή αποδίδει το συνολικό skyline της Σύρου και τη «συνομιλία» των δυο κεντρικών της λόφων (Ανω Σύρος-Βροντάδο), στους πρόποδες των οποίων χωροθετείται η Ερμούπολη. Η επιλογή της συνολικής αντιληπτικής εικόνας φανερώνει ότι οι κάτοικοι την ενσωματώνουν στον ευρύτερο οικισμό και αναγνωρίζουν το δίπολο της με την Ερμούπολη και αλλά και αυτό με τον οικισμό του Βροντάδου. Είναι μια διαχρονικά εντυπωμένη εικόνα θέασης και γνώσης του οικισμού. Η πλευρά της Απάνω Μεριάς συγκεντρώνει ένα πολύ μικρό ποσοστό, καθώς οι κάτοικοι σπάνια την επισκέπτονται και κυρίως δεν θεωρούν ότι παρέχεται ιδιαίτερη φυσιογνωμική εικόνα περιγραφής του οικισμού, από την πλευρά εκείνη.

Στο πολυκριτηριακό σύστημα οι θέες εκτός του οικισμού, αναλύονται συνολικά και λαμβάνουν μικρή βαθμονομική θέση. Το γεγονός αυτό συνάδει με το αποτέλεσμα της έρευνας, καθώς κατά τη διάρκεια διεξαγωγής του ερωτηματολογίου, η ερώτηση αυτή δυσκόλεψε αρκετά τους ερωτηθέντες στην κατανόηση και την γνώση των σημείων θέασης.

5.ΠΟΙΑ ΑΙΣΘΗΣΗ ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΚΥΡΙΑΡΧΕΙ ΣΤΟΝ ΟΙΚΙΣΜΟ? ΙΕΡΑΡΧΗΣΤΕ (0-4)



Εικόνα 7.155. Ερώτηση 5
Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Η έννοια της κυρίαρχης αίσθησης αφορά την αισθητηριακή , σημαντική , απόδοση του οικισμού. Παρατηρείται ότι η κύρια αίσθηση, που έλαβε και την ανώτερη βαθμονόμηση (4), σχεδόν από όλους τους ερωτώμενους είναι η «Εικόνα», δηλαδή η όραση. Η εικόνα είναι το κυρίαρχο αισθητηριακό μέσο στους ανθρώπους και το άμεσα κατανοητό και βιωμένο. Δεύτερος βαθμονομικά ο «Ηχος». Το ηχητικό τοπίο της Άνω Σύρου είναι άμεσα συνδεδεμένο με τη μουσική, τις εκκλησίες και τον ήχο του Ρεμπέτικου, της καμπάνας κλπ. Η επιλογή του ως δεύτερο κυρίαρχο συναίσθημα, φανερώνει ότι ο οικισμός ζει και προχωρά, διατηρώντας το ηχώχρωμα του. Τρίτα και ισόποσα , η «Γεύση» και η «Όσφρηση» που διαχρονικά έχουν χαθεί λόγω της εγκατάλειψης του οικισμού, κυρίως κατά τους χειμερινούς μήνες. Η απουσία και τα κλειστά σπίτια δεν δημιουργούν τις αλλοτινές αισθήσεις. Τέλος, η αφή δεν κατανοήθηκε ιδιαίτερα στο τρόπο αισθητηριακής περιγραφής του οικισμού, όπως συνδέθηκε άμεσα με την απτικότητα των χεριών και όχι την αίσθηση του «πατώ», «αισθάνομαι», «νιώθω τον αέρα» κλπ., όπως προκύπτει και από την επιτόπια έρευνα, και από την επιλογή στη χαμηλότερη βαθμονομική κλίμακα (0).

Υπάρχει πλήρης σύμπτωση των πρώτων δύο κατηγοριών με τα αποτελέσματα του πολυκριτηριακού συστήματος, όπου το «Οπτικό» και το «Ηχητικό τοπίο», λαμβάνουν υψηλές και πρωταρχικές θέσεις. Στα αποτελέσματα του συστήματος τρίτο ακολουθεί το «Απτικό τοπίο» και ισόποσα τα άλλα δύο, το «Όσμητικό και το «Γευστικό». Αυτό φανερώνει την άμεση συνάρτηση και ευστοχία των αποτελεσμάτων, ενώ η αστοχία της τρίτης απάντησης , έγκειται στο γεγονός τη δυσκολίας ή μη κατανόησης του τοπίου της Αφής, που είναι λογικό για το μέσο ερωτηθέντα και αναγνώστη.

6.ΙΕΡΑΡΧΗΣΤΕ (0-7) ΤΙΣ ΚΑΤΩΘΙ ΛΕΞΕΙΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗΝ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΟΥ ΘΕΩΡΕΙΤΑΙ ΟΤΙ ΕΧΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΩ ΣΥΡΟ:



Εικόνα 7.156. Ερώτηση 6
Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Παρατηρείται μια σχεδόν ισόποση ενδιαφέρουσα κατανομή των αποτελεσμάτων της έρευνας, στις 7 από τις 8 λέξεις που επιλέχθηκαν. Η απάντηση των «πολιτιστικών εκδηλώσεων», που είναι κατά 50% μειωμένη σε σχέση με τις υπόλοιπες, φανερώνει ότι δεν υπάρχουν ιδιαίτερες πολιτιστικές εκδηλώσεις και όσες υφίστανται είναι νεότερες και άρα όχι τόσο σημαντικές στον πολιτισμό, την μνήμη και τη ζωή των κατοίκων της Άνω Σύρου. Με κυρίαρχη και σε αυτή την ερώτηση την απάντηση του «Αγίου Γεωργίου», αλλά με μόνο 1,9% μεγαλύτερο ποσοστό από τη «Θέα», παρατηρούμε ότι οι απαντήσεις σε σχέση με την πρώτη ερώτηση του ερωτηματολογίου είναι σχεδόν κοινές και ότι όταν υπεισέρχονται στο ερώτημα και άλλοι άυλοι και υλικοί πολιτιστικοί πόροι, η ισχύς του Αγίου Γεωργίου χάνεται και οριοθετείται κοινά. Αυτό φανερώνει για ακόμη μια φορά ότι οι κάτοικοι αρχικά γνωρίζουν πολύ καλά τον πολιτισμό τους και επιζητούν άμεση και συνολική προστασία του, αφού επιλέγουν την ισόποση κατανομή των αποτελεσμάτων της έρευνας.

Αναφορικά με το σύστημα, εκτός από την απάντηση της Θέας, οι υπόλοιπες απαντήσεις ακολουθούν την δομή και τα αποτελέσματα του πολυκριτηριακού συστήματος σε μεγάλο ποσοστό.

7.ΟΝΟΜΑΣΤΕ ΜΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΠΟΥ ΒΡΕΘΗΚΑΤΕ ΚΑΙ ΣΑΣ ΑΡΕΣΕ



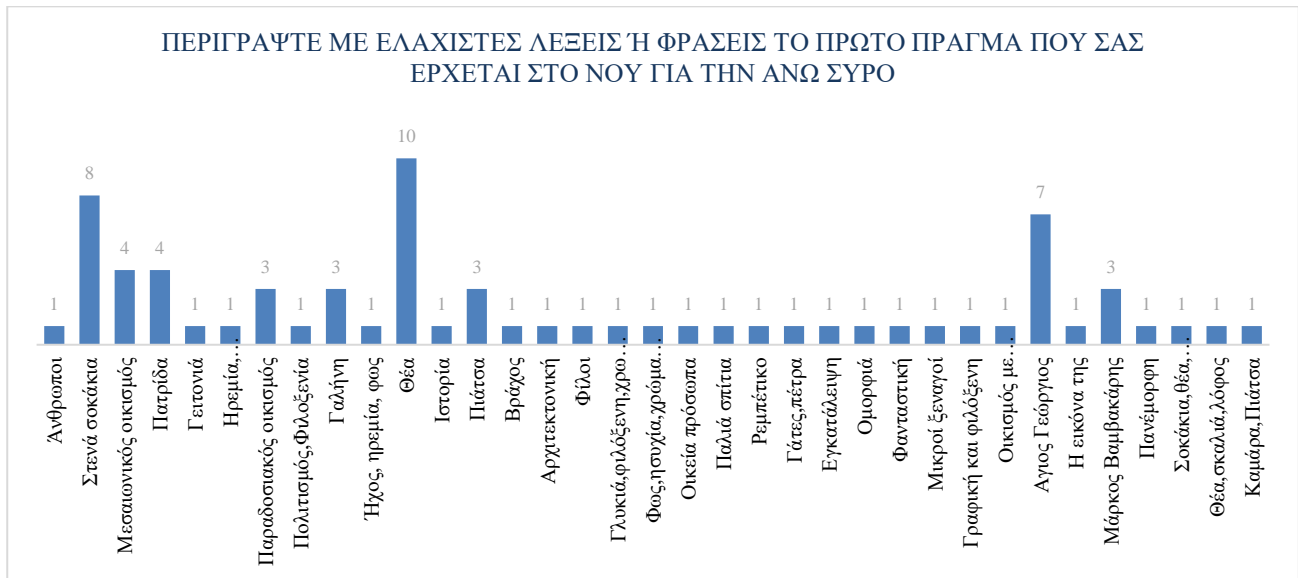
Εικόνα 7.157. Ερώτηση 7

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Κυρίαρχη η γενική απόκριση «Μουσική βραδιά» με ποσοστό 21,4% επί των συνολικών απαντήσεων και η απάντηση «Τσιπουροβραδιά» με 17,1% επί των συνολικών απαντήσεων, ενώ μεγάλο είναι και το ποσοστό (15,7% επί των συνολικών απαντήσεων) της απάντησης «Καμία», Τέλος ακολουθούν, με ποσοστό επί των συνολικών απαντήσεων, με 12,9% η απάντηση «Φεστιβάλ Ρεμπέτικου» και διαδοχικά με ποσοστό 10% τα «Ζεϊμπέκια» και το 4,3% Φεστιβάλ «ΑΝΩ». Παρατηρούμε ότι οι δυο πρώτες απαντήσεις αφορούν νεότερες περιοδικές εκδηλώσεις του συλλόγου Άνω Σύρου, που πραγματοποιούνται κατά τους θερινούς μήνες και φαίνεται να έχουν γίνει αποδεκτές και άμεσα ενταγμένες στον πολιτισμό του οικισμού. Ακολούθως η απάντηση για τις Απόκριες (Ζεϊμπέκια), που αποτελεί αναβίωση παλαιότερου εθίμου. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι σε σχέση με θρησκευτικές εκδηλώσεις υπάρχει μόνο μια απάντηση για τις «Λιτανείες» και το 'Φεστιβάλ «ΑΝΩ», που πραγματοποιείται τα τελευταία χρόνια. Η επιλογή «Καμία» σε κατοίκους που διαχρονικά κατοικούν τον οικισμό, ενισχύει την παραπάνω ερώτηση και την επιλογή από τους κατοίκους της λέξης «Πολιτιστικές εκδηλώσεις», ως τελευταίας. Οι πολιτιστικές εκδηλώσεις, δεν είναι κυρίαρχος πόρος για τους κατοίκους, καθώς είναι νεότερες, σύγχρονες και αποκομμένες για αυτούς από την παράδοση και τον πολιτισμό τους, ενώ σπάνια αναφέρονται παλαιότερες εκδηλώσεις όπως τα «Απανωσύρια».

Αυτή η δομή των απαντήσεων έρχεται σε σύμπτωση και με τα στοιχεία του συστήματος, ακολουθώντας σχεδόν, την ίδια ιεραρχική δομή. Σε πολύ μικρότερες βαθμονομικά θέσεις, γεγονός που ταιριάζει με την απάντηση «Καμία» και με πρώτη απάντηση τα Φεστιβάλ ενισχύεται ο ρόλος τους. Οι μουσικές βραδιές στο σύστημα λαμβάνουν μικρότερες θέσεις λόγω της σύγχρονης δομής τους, ωστόσο φανερώνεται ότι από τους ίδιους τους κατοίκους έχουν μεγαλύτερη απήχηση και πλήρη ενσωμάτωση στην πολιτιστική πορεία του τόπου.

8.ΠΕΡΙΓΡΑΨΤΕ ΜΕ ΕΛΑΧΙΣΤΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΠΡΑΓΜΑ ΠΟΥ ΣΑΣ ΕΡΧΕΤΑΙ ΣΤΟ ΝΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΩ ΣΥΡΟ;



Εικόνα 7.158. Ερώτηση 8
Πηγή: Ίδια επεξεργασία

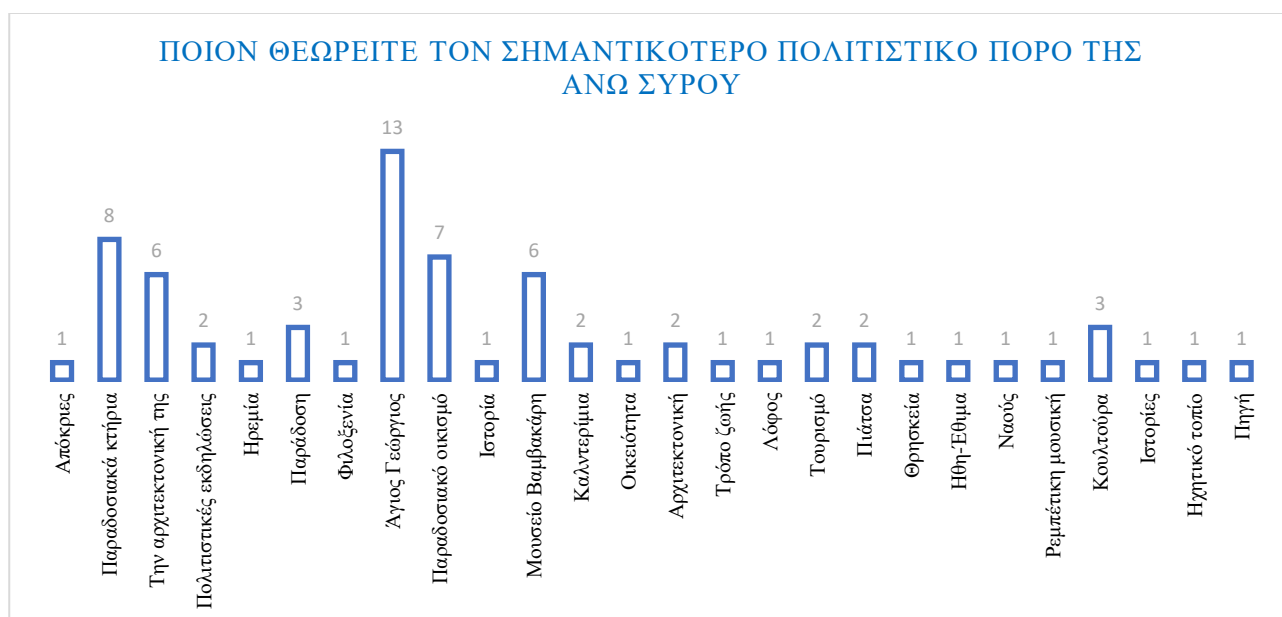
Με ποσοστό 14,1 % επι των συνολικών απαντήσεων , η απάντηση «Θέα» και ακολουθούν με 11,4% τα «Σοκάκια», 10% ο «Άγιος Γεώργιος», ενώ οι υπόλοιπες απαντήσεις εμφανίζουν μικρότερα ποσοστά. Παρατηρούμε ότι στην δυνατότητα μεγαλύτερης περιγραφής κυριαρχούν στοιχεία του οικισμού, όπως η «Θέα», ενώ ακολούθως το κύριο πολεοδομικό στοιχείο , δηλαδή τα «Σοκάκια» και τρίτος ο «Άγιος Γεώργιος». Η απόδοση αυτών των αποτελεσμάτων, ίσως σχετίζεται με την διατύπωση «το πρώτο πράγμα που σας έρχεται στο νου». Οι αποδόσεις του νου είναι πρώτα συνδεδεμένες με περισσότερο άυλες νοήσεις αντίληψης της πολιτιστικής κληρονομιάς, γεγονός που ενισχύεται και από τους επιθετικούς προσδιορισμούς που χρησιμοποιούνται από τους κατοίκους σε ακόλουθες απαντήσεις, όπως «ομορφιά, φανταστική, γραφική και φιλόξενη, ήχος, ηρεμία, φως, χρώμα, ενώ συχνές είναι και οι απαντήσεις για τον άνθρωπο και τον κάτοικο, τον φίλο (άνθρωποι, γειτονιά, φίλοι), αλλά και η λέξη «Πατρίδα». Στην εκτενέστερη λοιπόν περιγραφή, αποτυπώνονται περισσότερα συναισθήματα , βιώματα (μικροί ξεναγοί), αλλά και προβλήματα όπως η «εγκατάλειψη».

Είναι εμφανές ότι η ερώτηση αυτή για τους κατοίκους κινεί συναισθήματα, μνήμες και βιώματα και αφορά περισσότερο μια ευρύτερη έννοια κατανόησης πέρα από πόρους πολιτιστικούς και τουριστικούς. Είναι μια περισσότερο ανθρώπινη ερώτηση με κυρίαρχη τη θέα, την απόδοση δηλαδή του έξω, του βλέπω , του «είμαι» και «είμαι στον κόσμο» και του προσδιορίζομαι τον τόπο μου και αυτό-προσδιορίζομαι σε αυτόν.

Αναφορικά με τη σύνδεση της με τα αποτελέσματα του συστήματος, παρατηρούμε ότι μέχρι στιγμής είναι η ερώτηση που εμφανίζει την μεγαλύτερη απόκλιση αποτελεσμάτων. Αυτό συμβαίνει

για δυο κυριάρχους λόγους. Πρώτον, γιατί αφορά συναισθηματικούς δεσμούς και συνδέεται άμεσα με την ανάκληση της πρώτης μνήμης και της σύνδεσης με ένα τόπο και δεύτερον γιατί ένα σύστημα αξιολογικών δεδομένων δεν εντάσσει και δεν μπορεί να προσδιορίσει τους επιθετικούς προσδιορισμούς και τα ουσιαστικά απόδοσης της ερώτησης αυτής. Για το λόγο αυτό και τα πρώτα αποτελέσματα της παρούσας ερώτησης δεν έχουν μεγάλο βαθμό ταυτοποίησης.

9.ΠΟΙΟΝ ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΤΟΝ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΟΡΟ ΣΤΗΝ ΑΝΩ ΣΥΡΟ; (Με την έννοια "πολιτιστικός πόρος", νοείται οποιοδήποτε άυλο και υλικό στοιχείο εντός του οικισμού, που θα θέλατε να διατηρηθεί και στις επόμενες γενιές)



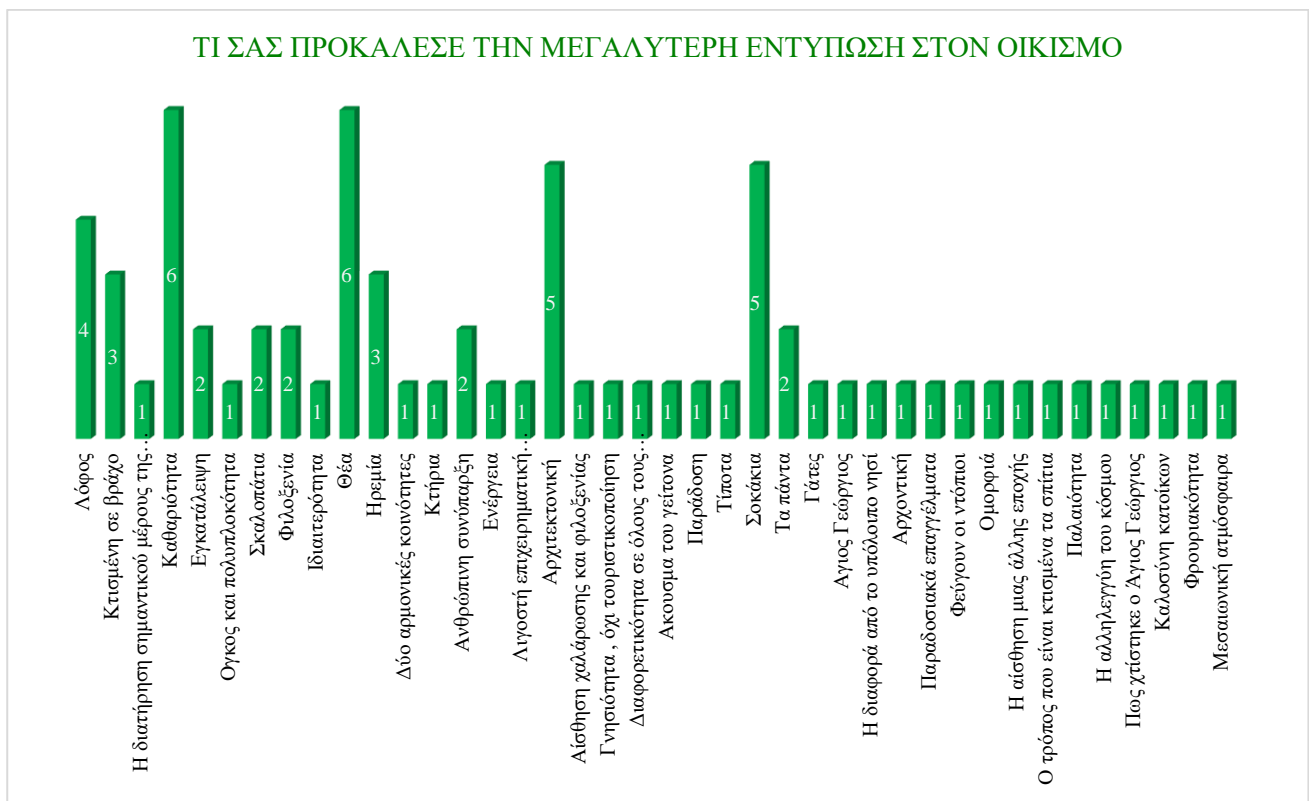
Εικόνα 7.159. Ερώτηση 9
Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Η απάντηση αυτή σε κατοίκους και επισκέπτες στοχεύει στην ταυτοποίηση των αποτελεσμάτων του κεφαλαίου 5, δηλαδή των βέλτιστα βαθμονομικά πολιτιστικών πόρων της Άνω Σύρου, με τα δεδομένα της έρευνας των ερωτηματολογίων, ώστε να εντοπιστούν πιθανές αποκλίσεις και ομοιότητες. Η επικρατούσα απάντηση με ποσοστό 18,6% επί των συνολικών απαντήσεων είναι ο «Άγιος Γεώργιος», ενώ ακολουθούν τα «Παραδοσιακά κτήρια» και «Παραδοσιακό οικισμό», με ποσοστό 11,4% επί των συνολικών απαντήσεων αντίστοιχα και διαδοχικά οι απαντήσεις: «Μουσείο Βαμβακάρη» με ποσοστά 10% -8,6% -8,6% επι των συνολικών απαντήσεων, αντίστοιχα. Παρατηρούμε ότι επιλέγουν για ακόμη μια φορά τον «Άγιο Γεώργιο», ως τον σημαντικότερο πόρο ενώ οι δυο ακόλουθες ισόποσες απαντήσεις επιλέγουν και το προσδιορισμό «παραδοσιακά-ός», στην απάντησή τους ενισχύοντας την έννοια της παράδοσης. Η αρχιτεκτονική, ο οικισμός και κτήρια και τα δυο κυρίαρχα τουριστικά κτήρια του οικισμού (Άγιος Γεώργιος/Μουσείο Βαμβακάρη) συμπληρώνουν τις απαντήσεις. Πολλές είναι και οι επιλογές πόρων άυλων, όπως η ηρεμία, η φιλοξενία, η

οικειότητα, παράδοση, ιστορίες κλπ. που δείχνουν την σημασία και των αύλων πόρων εκτός των υλικών για τον οικισμό της Άνω Σύρου.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός, ότι ενώ η Θρησκεία είναι πρώτη απάντηση ή ενισχύεται μέσω άλλων απαντήσεων του ερωτηματολογίου, εδώ λαμβάνει μόνο μια απάντηση. Η σύνδεση του πολιτιστικού πόρου με το υλικό είναι άμεση και για αυτό σαν πρώτη απάντηση, ανιχνεύεται ο «Άγιος Γεώργιος», που σε ένα μεγάλο ποσοστό αφορά και τη διατήρηση της καθολικής πίστης, ως ο κύριος εκπροσωπευτικός ναός του καθολικού δόγματος. Θεωρείται, ίσως, ότι με την διατήρηση του, αυτομάτως διατηρείται και το καθολικό δόγμα, το οποίο είναι σημαίνων για τον οικισμό. Την άποψη αυτή ενισχύει και ο εντοπισμός ενός ακόμη υψηλά βαθμονομημένου στοιχείου όπως τα κτήρια του οικισμού.

10.ΤΙ ΣΑΣ ΠΡΟΚΑΛΕΣΕ ΤΗΝ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΝΤΥΠΩΣΗ ΣΤΟΝ ΟΙΚΙΣΜΟ;



Εικόνα 7.160. Ερώτηση 10
Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Η απάντηση αυτή εντυπώνει για τους κατοίκους μια διαχρονική πορεία και αφορά την επιλογή ενός στοιχείου που συνεχίζει να τους εκπλήσσει ή να τους αρέσει. Αφορά μνήμες ή και σύγχρονα στοιχεία, αναλόγως της επιλογής και είναι μια καθαρά προσωποκεντρική ερώτηση με ανθρωπολογικά δεδομένα. Το ιδιαίτερο ενδιαφέρον είναι η πρώτη επιλογή αφορά δυο στοιχεία, ένα που δεν έχει άμεση σχέση με τους πολιτιστικούς πόρους και ένα που εμφανίζεται και σε άλλες απαντήσεις

πρώτο . Έτσι, με ποσοστό 8,6% επι των συνολικών απαντήσεων είναι η λέξη «Καθαριότητα» και «Θέα» και ακολουθούν διαδοχικά η «Αρχιτεκτονική» με ποσοστό 7,1% , με ίσο ποσοστό 5,7% επί των συνολικών απαντήσεων τα «Σοκάκια» και ο «Λόφος» και τέλος με ίσο ποσοστό 4,3% επί των συνολικών απαντήσεων το «Κτισμένη σε βράχο» και η «Ηρεμία». Παρατηρούμε , λοιπόν, ότι οι κάτοικοι εκτιμούν την καθαριότητα , που κυρίως αυτοί εκτελούν και τη θέα, βασικό σημείο εντυπωσιασμού από πολλαπλά σημεία του οικισμού εντός και εκτός αυτού. Η καθαριότητα, άλλωστε, αποτελεί μια μορφή πολιτισμού, καθώς δείχνει σεβασμό, αγάπη προς τον τόπο και ενισχύει τις κοινωνικές σχέσεις. Η αρχιτεκτονική είναι πολύ σημαντική και ενισχύεται και με άλλες μεμονωμένες απαντήσεις που δόθηκαν (πως κτίστηκε ο Άγιος Γεώργιος, κτισμένη σε βράχο, όγκος και πολυπλοκότητα κλπ.), ενώ ακολουθεί η ηρεμία ενισχυόμενη και με πλήθος άλλων απαντήσεων (φιλοξενία, αρμονική συνύπαρξη, αρχοντική, άκουσμα του γείτονα). Τέλος, απεικονίζονται και προβλήματα όπως η εγκατάλειψη, φεύγουν οι ντόπιοι κλπ.

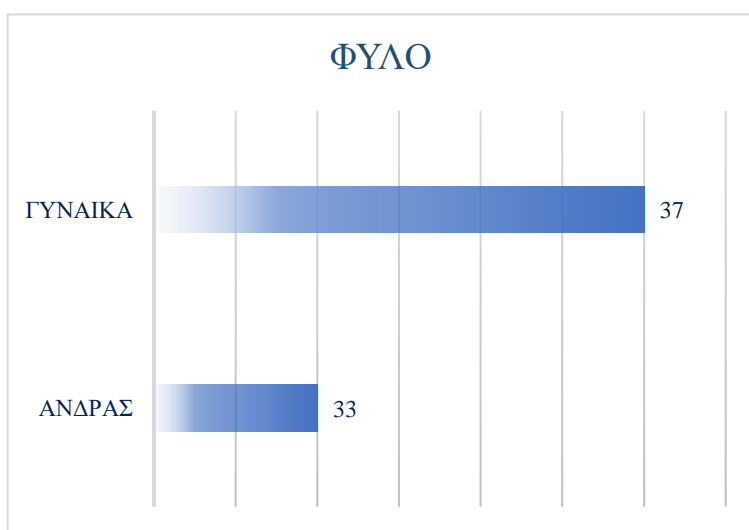
Παρατηρούμε λοιπόν, το πλήθος των διαφορετικών απαντήσεων , οι περισσότερες από τις οποίες σχετίζονται με την αρχιτεκτονική και μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζει σε αυτή την ερώτηση η απουσία των απαντήσεων αναφορικά του Αγίου Γεωργίου, η απάντηση του οποίου πρωταρχικά κυριαρχεί σχεδόν σε όλες τις πρότερες απαντήσεις. Διαπιστώνεται , λοιπόν και ενισχύεται η άποψη ότι οι απαντήσεις αυτές είναι ιδιαιτέρως συναισθηματικά, ψυχικά και κοινωνικά επιφορτισμένες με την αγάπη, την προστασία και το νοιάξιμο του τόπου.

Σε αντιδιαστολή με τα στοιχεία του πολυκριτηριακού συστήματος, εξ' αρχής η ερώτηση αυτή δεν συντελεί στην σύγκριση των δεδομένων, καθώς όπως προαναφέρθηκε στην αρχική επεξήγηση του συστήματος , σχετίζεται και με πόρους , δεδομένα ή στοιχεία που δεν απαντούν στην πολιτιστική κληρονομιά. Δίνεται ένα εύρος συνολικών απαντήσεων στους κατοίκους και αποδίδονται και ευρύτερα του συστήματος στοιχεία. Την άποψη αυτή ενισχύουν και οι απαντήσεις που έρχονται πρώτα στην παρούσα ερώτηση και δεν υπάρχει ουσιαστική τους ταυτοποίηση με ένα αξιολογικό, βαθμονομημένο, στοχευμένο και οργανωμένο σύστημα, όπως το πολυκριτηριακό σύστημα της διατριβής. Η απόκλιση αυτή ενισχύει και τους σκοπούς της έρευνας και βοηθά στην ευρύτερη κατανόηση του παλμού του οικισμού, σε ένα πλαίσιο εκτός του πολιτισμού, με στοιχεία αμιγώς «πολιτισμού» , όπως η καθαριότητα που πολλαπλά στα πρώτα κεφάλαια της διατριβής αποδόθηκε σαν ένα σημείο πολιτισμού, σεβασμού κλπ.

7.3.2 Αποτελέσματα ερωτηματολογίων επισκεπτών

Εικονίζονται σε διαγράμματα τα αποτελέσματα των ερωτηματολογίων ανα ερώτηση και ακολουθεί σχολιασμός τους, ανα ερώτημα. Στο τέλος του γενικού σχολιασμού, γίνεται σύγκριση με τα αποτελέσματα του κεφαλαίου 5 και του πολυκριτηριακού συστήματος αξιολόγησης κατά βαθμονομημένη σειρά πολιτιστικής σημαντικότητας των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων της Άνω Σύρου.

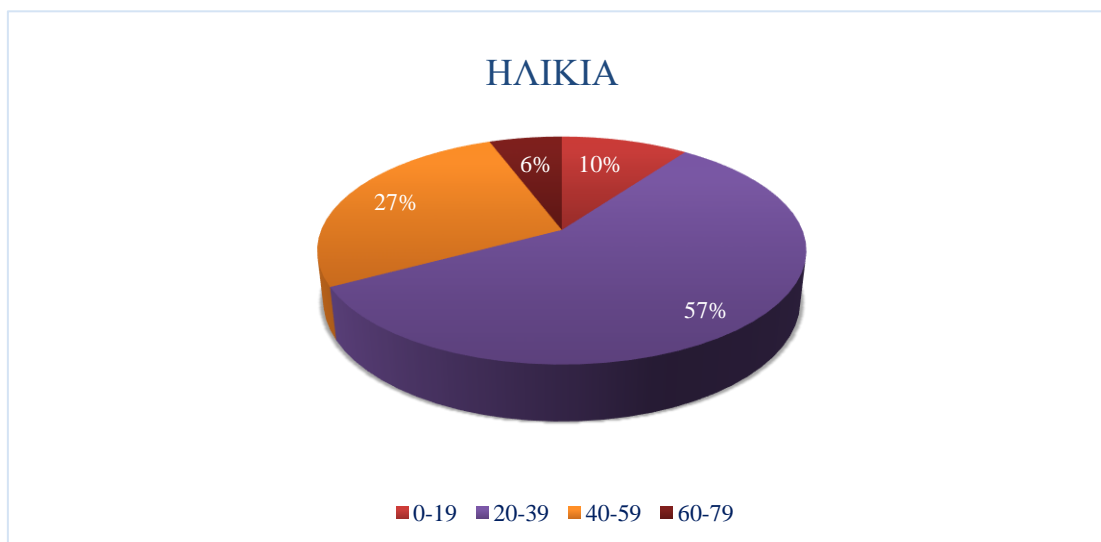
Α. ΦΥΛΟ



Εικόνα 7.161. Φύλο
Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Έγινε προσπάθεια ίσης κατανομής των ερωτηματολογίων σε άνδρες και γυναίκες, ώστε να είναι ισόνομα σε θέμα φύλου και να εκφράζον κατά το μέγιστο δυνατό βαθμό και τις δυο απόψεις, γεγονός που επιτεύχθηκε λόγω της πλειονότητας των επισκεπτών στην Άνω Σύρο κατά τους θερινούς μήνες που διεξήλθε το ερωτηματολόγιο.

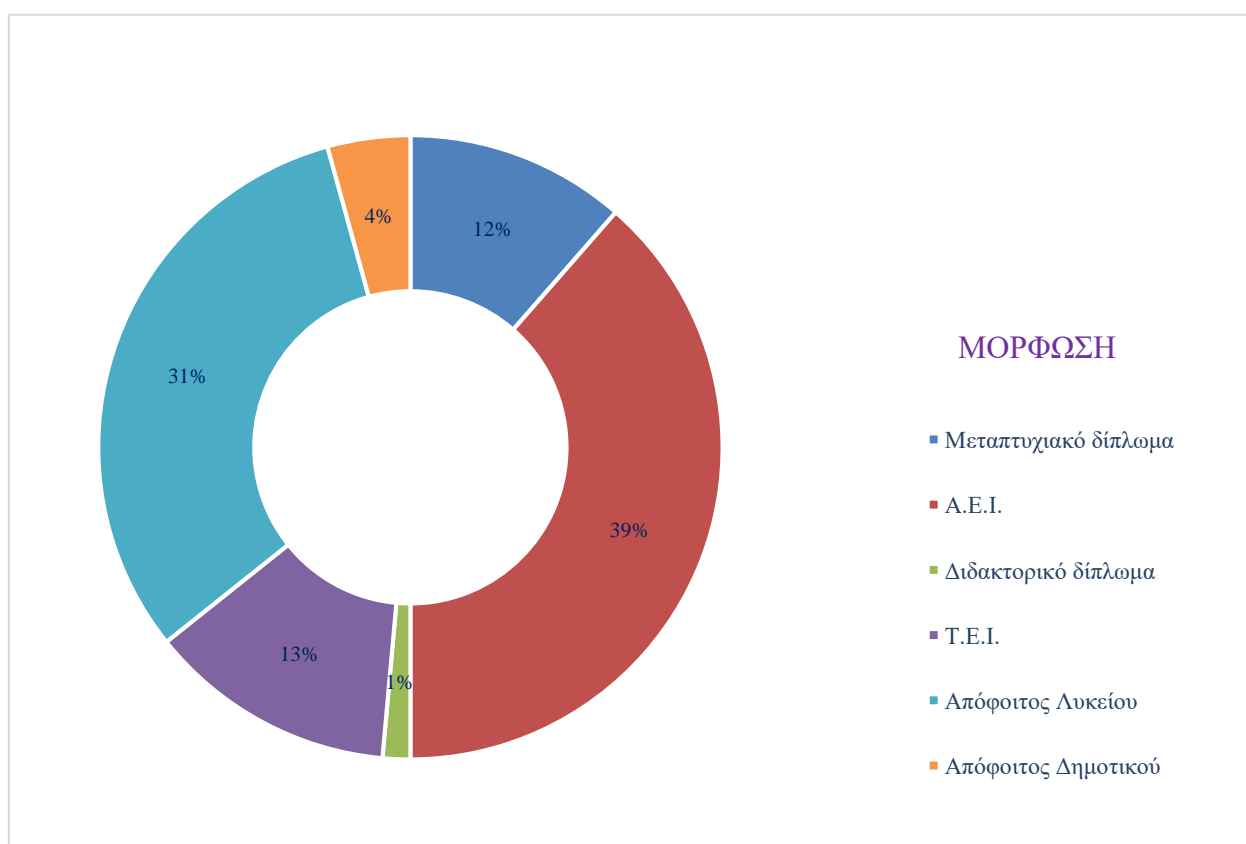
Β. ΗΛΙΚΙΑ



Εικόνα 7.162. Ηλικία
Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Η ηλικιακή κατανομή φανερώνει ότι άτομα νεότερης ηλικίας (20-39) επισκέπτονται περισσότερο τον οικισμό της Άνω Σύρου. Παρά τις προσπάθειες, καθόλη τη διάρκεια εκπόνησης του ερωτηματολογίου, ήταν πολύ δύσκολη η εύρεση μεγαλύτερων ηλικιακά ατόμων, όπως και ανήλικων. Οι περισσότεροι ερωτώμενοι ήταν φοιτητές ή νεότερα ζευγάρια για αυτό και το μεγαλύτερο μέρος κινήθηκε στο πλαίσιο των «20-59» με τις ηλικίες «20-35» να κυριαρχούν. Το δυσπρόσιτο του οικισμού, λόγω και της απουσίας αυτοκινήτου φαίνεται ότι επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό την προσέλευση και επιλογή επίσκεψης του, από μεγαλύτερες ηλικίες.

Γ. ΜΟΡΦΩΣΗ



Εικόνα 7.163. Μόρφωση
Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Γίνεται εμφανές ότι το πλήθος των ερωτηθέντων είναι απόφοιτοι πανεπιστημιακής εκπαίδευσης και ανώτερων βαθμίδων (Μεταπτυχιακό δίπλωμα), ενώ μικρό είναι το ποσοστό των αποφοίτων δημοτικού που αφορά και τους ανήλικους μαθητές που ερωτήθηκαν κατά τη διάρκεια του ερωτηματολογίου.

1.ΟΝΟΜΑΣΤΕ ΤΑ ΤΡΙΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΝΩ ΣΥΡΟΥ ΜΕ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΔΥΝΑΤΗ Η ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΗΣ



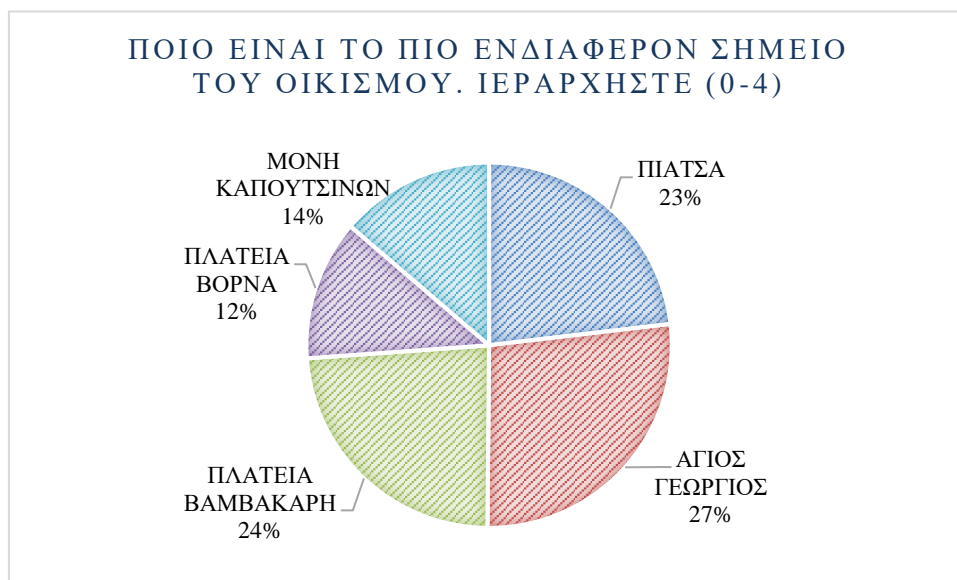
Εικόνα 7.164. Ερώτηση 1
Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Η πληθώρα των απαντήσεων που δόθηκαν, αποδίδει και την πολυπλοκότητα, τα πολλαπλά ερεθίσματα και εικόνες που παρέχει ο οικισμός της Άνω Σύρου στον επισκέπτη. Με πρώτη απάντηση σε ποσοστό 9,5% ,επί των συνολικών απαντήσεων , να αναδεικνύεται ο «Άγιος Γεώργιος» και να ακολουθούν διαδοχικά οι απαντήσεις : «Θέα», «Στενά- Σοκάκια» με ποσοστό επι των συνολικών απαντήσεων 9% και 7,6% αντίστοιχα, και ισόποσα με ποσοστό 5,2% οι απαντήσεις «Ναοί-εκκλησίες», «Μουσείο Μάρκου Βαμβακάριου», «Νησιωτική Αρχιτεκτονική» και τέλος με ποσοστά επι των συνολικών απαντήσεων 4,3% και 3,8% αντίστοιχα οι απαντήσεις «Σκαλοπάτια» και «Γραφική». Οι υπόλοιπες απαντήσεις λαμβάνουν μικρότερα ποσοστά. Και σε αυτή την περίπτωση, όπως και στην ίδια ερώτηση στους κατοίκους, πρώτος σε ποσοστό είναι ο Άγιος Γεώργιος, ο οποίος αποτελεί το κύριο τοπόσημο του οικισμού και στέκει στην κορυφή του ,εμφανής από πολλαπλές θέσεις, κυρίως εκτός οικισμού, Οι επισκέπτες είναι πλήρως εξοικειωμένοι και τους έχει εντυπωθεί η εικόνα και ύπαρξη του από την αρχή, από την είσοδο τους στο λιμάνι, άρα αποτελεί και μια πρώτη «αυθόρμητη» περιγραφή πριν την βαθμονομική κατάταξη, όπου θα τους δοθούν έτοιμες απαντήσεις. Αυτό ενισχύει πολλαπλά την αξία του και την πολιτιστική του διάσταση για τον οικισμό της Άνω Σύρου. Ακολουθως επιλέγεται η θέα , που εντυπωσιάζει κυρίως επισκέπτες και πληθώρα στοιχείων πολεοδομικών όπως τα στενά, τα σκαλοπάτια, η αρχιτεκτονική, πόροι δηλαδή που κάποιος συναντά σε όλη τη διάρκεια πορείας και εξερεύνησης του οικισμού. Η λέξη «γραφική» έρχεται να τονίσει την αντίθεση με την «κοσμοπολίτικη-νεοκλασική» Ερμούπολη ενισχύοντας το δίπολο των δύο οικισμών.

Τέλος , αναφέρονται στο «Μουσείο Μάρκου Βαμβακάρη», αλλά και μεμονωμένα στο «Μάρκο Βαμβακάρη», ενισχύοντας την απάντηση, γεγονός που δείχνει την μεγάλη αξία του και εκτός της Άνω Σύρου, καθώς αποτελεί την πιο γνωστή και άρα ταυτόσημη με τον οικισμό προσωπικότητα. Οι επισκέπτες είναι σαφώς ενημερωμένοι, αλλά οι ήχοι του Ρεμπέτικο, το ομώνυμο μουσείο, το φεστιβάλ Ρεμπέτικο, δημιουργούν ένα πλαίσιο ανάδειξης της συγκεκριμένης προσωπικότητας και εντός του οικισμού.

Αναφορικά με την σύνδεση των απαντήσεων με το πολυκριτηριακό σύστημα , παρατηρούμε ότι συνάδουν σε μεγάλο βαθμό, καθώς επιλέγουν κοντινές της βαθμονόμησης απαντήσεις και συγκεκριμένα την απάντηση του «Αγίου Γεωργίου», που είναι δεύτερη στο σύστημα, καθώς και απαντήσεις αναφορικά με την «Πολεοδόμηση» και το «Μάρκο Βαμβακάρη». Οι αυθόρμητες απαντήσεις της γραφικότητας και της θέας, ενισχύουν το στοιχείο της «εντύπωσης» και της απόδοσης άμεσων ορατών χαρακτηριστικών που ενισχύουν την αξία του συστήματος, αλλά είναι δύσκολο να ανιχνευθούν μέσω μοντέλων.

2.ΠΟΙΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΠΙΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΣΗΜΕΙΟ ΤΟΥ ΟΙΚΙΣΜΟΥ. ΙΕΡΑΡΧΗΣΤΕ (0-4)



Εικόνα 7.165. Ερώτηση 2
Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Στην ερώτηση αυτή για ακόμη μια φορά κυριαρχεί η απάντηση «Άγιος Γεώργιος», με δεύτερη την απάντηση «Πλατεία Βαμβακάρη». Ήδη από την πρώτη ερώτηση το δίπολο «Βαμβακάρης- Άγιος Γεώργιος», παρουσιάζεται ισχυρό και οργανικό για τους επισκέπτες. Η αναγνώριση του κύριου τόποσημου και της κύριας προσωπικότητας , αφορά την αίσθηση που έχουν για τον οικισμό πριν τον επισκεφτούν , η οποία ενισχύεται κατά την επίσκεψη τους. Η πλατεία του «Βαμβακάρη», λαμβάνει τη δεύτερη απάντηση λόγω της ονοματοδοσίας παρά της θέσης της, γεγονός που ενισχύεται και από

την τελευταία θέση της «Πλατείας Βορνά». Το όνομα άλλωστε αποτελεί κεντρικό «πυκνωτή» της φυσιογνωμίας ενός τόπου. Συχνά και όπως προκύπτει από την επιτόπια έρευνα δεν γνώριζαν καν την χωροθέτηση της πλατείας ,αλλά την επέλεγαν λόγω ονόματος. Ακολούθως η «Πιάτσα», με το τρίτο κατά σειρά ποσοστό αποτελεί τον βασικό χώρο ψυχαγωγίας των επισκεπτών ,ενώ συχνά οι άλλες δυο απαντήσεις (Πλατεία Βορνά-Μονή Καπουτσίνων) αποτελούσαν άγνωστα χωρικά σημεία ενδιαφέροντος για τους επισκέπτες και λάμβαναν τις χαμηλότερες βαθμολογικά κλίμακες.

Παρατηρούμε ότι οι επισκέπτες , αναγνωρίζουν δυο βασικά στοιχεία της βαθμονομικής κλίμακας, η οποία σχετίζεται άμεσα μέσω των δεικτών της με την έννοια της αναγνώρισης «εκτός των τειχών» της Άνω Σύρου. Ο προσανατολισμός του συστήματος με την απόδοση στοιχείων που απαντούν σε εξωγενείς παρατηρητές και γνώστες, συνάδει με την κοινή ερμηνευτική του προσέγγιση από τους επισκέπτες της Άνω Σύρου. Το οργανικό αυτό δίπολο , όπως προαναφέρθηκε απαντά και στο σύστημα και στους επισκέπτες που σε αυτή την ερώτηση φαίνεται πως προσανατολίζονται κοινά με την ιεραρχική βαθμονομημένη ανάλυση του συστήματος.

3.ΙΕΡΑΡΧΗΣΤΕ (0-5) ΤΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΑ ΚΤΗΡΙΑ ΣΤΟΝ ΟΙΚΙΣΜΟ



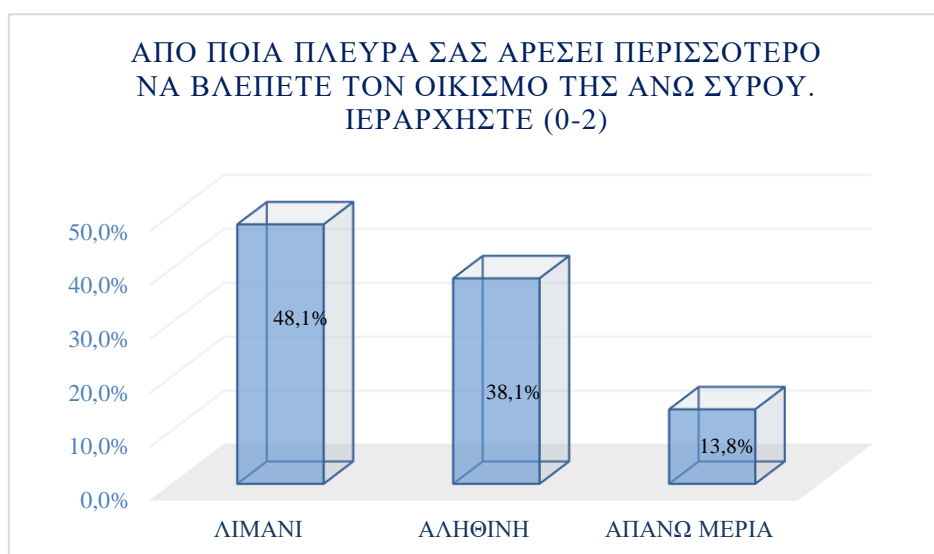
Εικόνα 7.166. Ερώτηση 3
Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Το διάγραμμα εμφανίζει μια οριακή επικράτηση του «Αγίου Γεωργίου», που σχεδόν είναι ισόποσο με το «Μουσείο Μάρκος Βαμβακάρης». Το δίπολο απαντήσεων εμφανίζεται εκ νέου, σαφώς περισσότερο ξεκάθαρο στην ερώτηση αυτή που αφορά κτηριακές δομές. Για ακόμη μια φορά η άποψη για την σημαντικότητα τους αυξάνεται, με το διάγραμμα αυτό. Ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα είναι η Τρίτη επιλογή του διαγράμματος, αυτή του «Αγίου Νικολάου του Φτωχού», ο οποίος και αν όχι

άμεσα ορατός, επιλέχθηκε πολλαπλά από τους επισκέπτες με υψηλή βαθμολογία. Δεν μπορούμε ακριβώς να ερμηνεύσουμε τους λόγους, θεωρούμε όμως ότι η ύπαρξη σήμανσης οδηγίας για τον ναό του «Αγίου Γεωργίου» κοντά στην είσοδο της Καμάρας, η οποία οδηγεί σε στενό διέλευσης μπροστά από το ναό, επηρεάζει την άποψη και την επιλογή αυτή, χωρίς να επιβεβαιώνεται απολύτως. Οι υπόλοιπες απαντήσεις, σχεδόν δίνονταν μηχανικά, με τους ναούς να καταλαμβάνουν υψηλότερες θέσεις έναντι του «Μουσείου επαγγελματών», του οποίου την ύπαρξη οι περισσότεροι δεν γνώριζαν, αν και βρίσκεται διαγωνίως απέναντι του Μουσείου του Μάρκου Βαμβακάρη. Η μη ύπαρξη πληροφόρησης και επαρκούς σήμανσης και η απουσία λειτουργίας του Μουσείου, συνηγορούν στην τοποθέτηση του, από τους επισκέπτες, στην τελευταία θέση.

Στην ερώτηση αυτή, όπως και στην προηγούμενη, υπάρχει εκ νέου το οργανικό δίπολο αναγνώρισης από τους επισκέπτες του «Αγίου Γεωργίου» με τον «Μάρκο Βαμβακάρη», ενώ η «Μονή Καπουτσίνων», που στο σύστημα είναι δεύτερη, εδώ λαμβάνει μικρότερα ποσοστά, κυριαρχώντας των απαντήσεων δυο εγγραφές με μικρότερη βαθμονομική κατάταξη, αυτή του «Αγίου Νικολάου του Φτωχού» και της «Πιάτσας». Παρατηρούμε, λοιπόν, ότι η σήμανση και η ενημέρωση, λαμβάνει μεγαλύτερα ποσοστά. Όπως προαναφέρθηκε, η σήμανση και δίοδος από τον Άγιο Νικόλαο το Φτωχό και ο εμπορικός και ψυχαγωγικός χαρακτήρας της Πιάτσας επηρεάζουν τις απαντήσεις, των μη μόνιμων κατοίκων. Η άποψη αυτή ενισχύεται και από την επιτόπια έρευνα, καθώς η «Μονή Καπουτσίνων», χρειαζόταν επιπλέον πληροφορίες για τη θέση της εντός του οικισμού, ώστε να αξιολογηθεί από τους ερωτηθέντες επισκέπτες.

4.ΑΠΟ ΠΟΙΑ ΠΛΕΥΡΑ ΣΑΣ ΑΡΕΣΕΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΝΑ ΒΛΕΠΕΤΕ ΤΟΝ ΟΙΚΙΣΜΟ ΤΗΣ ΑΝΩ ΣΥ- ΡΟΥ. ΙΕΡΑΡΧΗΣΤΕ (0-2)



Εικόνα 7.167. Ερώτηση 4
Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Με πρώτη την απάντηση του λιμανιού, εκδηλώνεται ότι η κύρια-πρωταρχική του εικόνα είναι αυτή από την Ερμούπολη, την οποία συναντά κανείς συνεχώς. Ωστόσο συχνά και λόγω της ύπαρξης των θέσεων στάθμευσης, ως πρώτη επιλέγονταν και η πλευρά της «Αληθινής», την οποία οι επισκέπτες γνώριζαν. Επίσης, λόγω της απουσίας επίσκεψης στην «Απάνω Μεριά», οι επισκέπτες έδιναν την τελευταία βαθμονομική κλίμακα (0) στην Απάνω Μεριά, ενώ όσοι την είχαν επισκεφτεί και κατά την κατάβαση τους είχαν δει την πλευρά αυτή, βαθμονομούσαν με μεγαλύτερη τιμή.

Στο πολυκριτηριακό σύστημα οι θέες εκτός του οικισμού, αναλύονται συνολικά και λαμβάνουν μικρή βαθμονομική θέση. Το γεγονός αυτό συνάδει με το αποτέλεσμα της έρευνας, καθώς κατά τη διάρκεια διεξαγωγής του ερωτηματολογίου, η ερώτηση αυτή δυσκόλεψε αρκετά τους ερωτηθέντες στην κατανόηση και την γνώση των σημείων θέασης, όπως και παραπάνω αναλύθηκε.

5.ΠΟΙΑ ΑΙΣΘΗΣΗ ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΚΥΡΙΑΡΧΕΙ ΣΤΟΝ ΟΙΚΙΣΜΟ? ΙΕΡΑΡΧΗΣΤΕ (0-4)

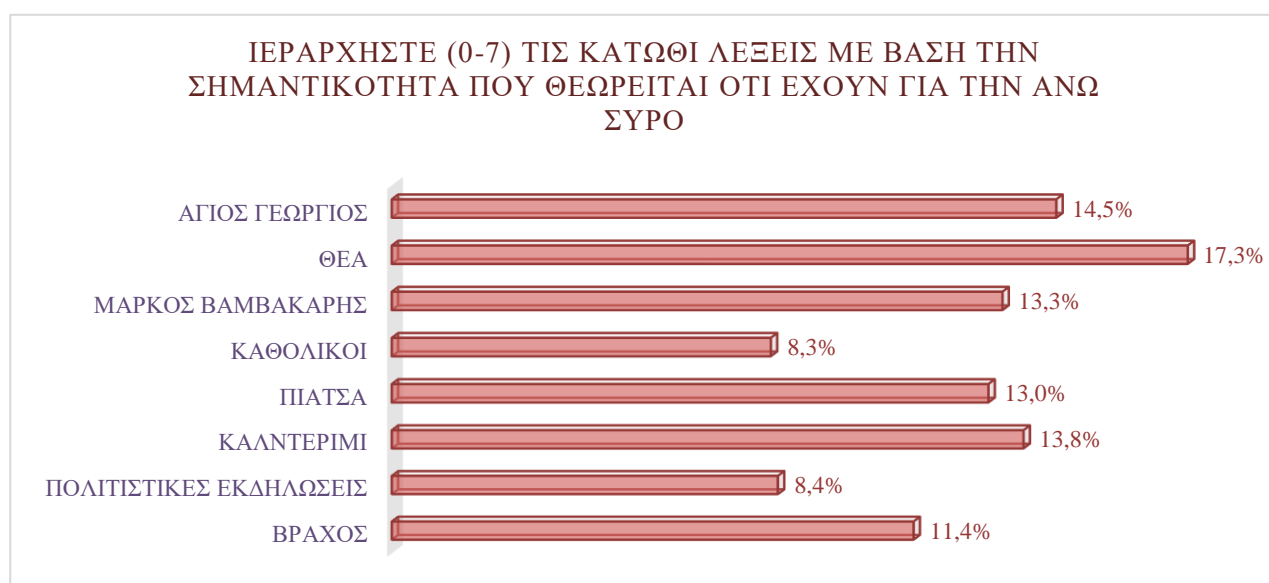


Εικόνα 7.168. Ερώτηση 5
Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Η κύρια αίσθηση σε άνθρωπο και οικισμό, η «Εικόνα» λάμβανε κατά την διάρκεια διεξαγωγής του ερωτηματολογίου την μέγιστη βαθμονομική κλίμακα (4) με δεύτερη απάντηση τον «Ηχο» το ισχυρό ηχητικό τοπίο του οικισμού. Η επίσκεψη στην Πιάτσα με τους ήχους, κυρίως τις βραδινές ώρες ενέτεινε την απάντηση αυτή. Παρατηρούμε και εδώ ότι η αφή είναι η τελευταία αίσθηση, με την «Γεύση» και την «Όσφρηση» να εμφανίζονται ισόποσα. Παρατηρούμε ότι τα αποτελέσματα είναι κοινά με εκείνα των κατοίκων και γεύση- όσφρηση εμφανίζουν και εδώ ισόποσα αποτελέσματα, γεγονός που αυξάνει την πεποίθηση ότι οσμητικό και γευστικό τοπίο έχουν διαχρονικά χαθεί από τον οικισμό της Άνω Σύρου.

Οι απαντήσεις των ερωτηθέντων κατοίκων και επισκεπτών είναι πανομοιότυπες επιβεβαιώνοντας για ακόμη μια φορά την δυσκολία ή μη κατανόηση του τοπίου της Αφής, που είναι λογικό για το μέσο ερωτηθέντα και αναγνώστη. Γενικά με την σύζευξη των αποτελεσμάτων με το πολυκριτηριακό σύστημα, υπάρχει πλήρης σύμπτωση των πρώτων δύο κατηγοριών με τα αποτελέσματα του πολυκριτηριακού συστήματος, όπου το «Οπτικό» και το «Ηχητικό τοπίο», λαμβάνουν υψηλές και πρωταρχικές θέσεις. Στα αποτελέσματα του συστήματος τρίτο ακολουθεί το «Απτικό τοπίο» και ισοπόσα τα άλλα δύο, το «Όσμητικό και το «Γευστικό».

6.ΙΕΡΑΡΧΗΣΤΕ (0-7) ΤΙΣ ΚΑΤΩΘΙ ΛΕΞΕΙΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗΝ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΟΥ ΘΕΩΡΕΙΤΑΙ ΟΤΙ ΕΧΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΩ ΣΥΡΟ



Εικόνα 7.169. Ερώτηση 6
Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Στο διάγραμμα με απόκλιση τριών μονάδων επικρατεί η απάντηση της «Θέας» και ακολουθεί η απάντηση του «Αγίου Γεωργίου». Το κυρίαρχο και εντυπωσιακότερο σημείο του οικισμού για τους επισκέπτες είναι σαφώς η θέα του και είναι και το καίριο σημείο επιλογής του οικισμού. Εκτός δηλαδή των πολιτιστικών του στοιχείων, οι επισκέπτες κυρίως το επιλέγουν λόγω της θέσης του και του υψομέτρου του λόφου, που χαρίζει μια πανοραμική θέα της Σύρου. Ακολουθεί το κεντρικό τοπίο, σχεδόν ισοπόσο με το «Μάρκο Βαμβακάρη», σε μια ακόμη επιβεβαιωμένη προβολή του διπόλου αυτού. Ωστόσο, τρίτο σε σειρά έρχεται το «Καλντερίμι», που ισορροπεί βαθμονόμησης με το «Μάρκο Βαμβακάρη» και την «Πιάτσα», αποδεικνύοντας την οργανική χρήση της Πιάτσας, αφού εκεί οδηγούν τα κεντρικά καλντερίμια και του Μουσείου του Μάρκου Βαμβακάρη, ενισχυόμενα και από την ακόλουθη απάντηση του «Βράχου». Παρατηρούμε ότι με την εισδοχή πολλαπλών λέξεων στο σύστημα αυτό, επαναπροσδιορίζει τη βαθμονομική κλίμακα και υπάρχει μια σχετική κατανομή

των περισσότερων στοιχείων. Αυτό, προκαλεί βεβαιώσεις για την πολλαπλή πολιτιστική αξία των πόρων του οικισμού και την πληθώρα που έχει, αλλά και αναρωτήσεις για την άμεση ανάγκη προστασίας, διαφύλαξης και ανάδειξης του. Τέλος, οι τελευταίες επιλογές των «Καθολικών» και των «Πολιτιστικών εκδηλώσεων», επιβεβαιώνει ότι αν κάποιος δεν κατοικεί τον οικισμό, το δόγμα δεν αποτελεί κυρίαρχο στοιχείο για τον ίδιο, καθώς αποτελεί βίωμα, γεγονός που επιβεβαιώνεται και από την απάντηση των Πολιτιστικών εκδηλώσεων που εκλείπουν του οικισμού και άρα δεν έχουν βιωθεί, ώστε να λάβουν ανώτερη βαθμονομική κλίμακα.

Με κυριαρχούσα απάντηση την «Θέα» και εδώ αποκαλύπτεται για ακόμη μια φορά το μη προβλεπόμενο στοιχείο της έκπληξης, της αναζήτησης, της εντύπωσης που προκαλεί στον οικισμό η Θέα και δεν μπορεί να αναγνωρισθεί μέσω του συστήματος. Αυτό αποδεικνύεται και από τον μετέπειτα εντοπισμό των δυο βασικών στοιχείων του διπόλου «Άγιος Γεώργιος» και «Μάρκος Βαμβακάρης», καθώς και τα ακόλουθα στοιχεία πολιτιστικών πόρων, που ταιριάζουν με την βαθμονομημένη σειρά κατάταξης των στοιχείων της Άνω Σύρου, στο πολυκριτηριακό σύστημα.

7.ΟΝΟΜΑΣΤΕ ΜΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΠΟΥ ΒΡΕΘΗΚΑΤΕ ΚΑΙ ΣΑΣ ΑΡΕΣΕ



Εικόνα 7.170. Ερώτηση 8
Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Η άποψη του παραπάνω διαγράμματος περι μη βίωσης και συμμετοχής σε πολιτιστικές εκδηλώσεις, που τις κατατάσσει τελευταίες στην ερώτηση 6, επιβεβαιώνεται στα δεδομένα του συγκεκριμένου διαγράμματος, όπου σε ποσοστό 65,7% επί των συνολικών απαντήσεων, οι επισκέπτες δεν έχουν παρευρεθεί σε «Καμία» πολιτιστική εκδήλωση. Τα ερωτηματολόγια διεξήχθησαν ημέρες που δεν λάμβανε χώρα κάποια πολιτιστική εκδήλωση εντός του οικισμού. Συχνά, ως πρώτη απάντηση

δίνονταν κάποια πολιτιστική εκδήλωση της Ερμούπολης και γινόταν εκ νέου επεξήγηση ότι το ερω-
τηματολόγιο αφορά την Άνω Σύρο. Οι μόνες πολιτιστικές εκδηλώσεις ήταν τρεις εκθέσεις, δυο κο-
σμημάτων και μια πινακων ζωγραφικής, οι οποίες όμως δεν επιλέχθηκαν, καθώς στη συνείδηση των
κατοίκων οι εκδηλώσεις αφορούν μεγαλύτερα χωρόσημα και χρονόσημα του τόπου. Οι μεμονωμένες
απαντήσεις με δεύτερη «Φεστιβάλ Ρεμπέτικου», αφορά εκδηλώσεις που επέλεξαν επισκέπτες που
έχουν επισκεφτεί ξανά τον οικισμό ή διαμένουν μόνιμα στη Σύρο, γεγονός που επιβεβαιώνεται και
από τις απαντήσεις «Καρναβάλια», «Πάσχα», «SIFF», «Φεστιβάλ Ακορντεόν» κλπ.

Η μικρή βαθμολογική κατάταξη των «Πολιτιστικών εκδηλώσεων» στο σύστημα της πολυ-
κριτηριακής ανάλυσης, φανερώνεται εκ νέου με την απάντηση «Καμία», ενώ τα «Φεστιβάλ», που
αφορούν και την πιο υψηλή σε βαθμολογική κλίμακα εγγραφή πολιτιστικών εκδηλώσεων στο πολυ-
κριτηριακό σύστημα, λαμβάνει και εδώ τις μεγαλύτερες τιμές, δηλώνοντας μια σύμπνοια αποτελε-
σμάτων, η οποία αλλοιώνεται μόνο από τη χρονική διάρκεια διεξαγωγής του ερωτηματολογίου, κατά
την οποία δεν υπήρχε πληθώρα πολιτιστικών εκδηλώσεων.

8.ΠΕΡΙΓΡΑΨΤΕ ΜΕ ΕΛΑΧΙΣΤΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΠΡΑΓΜΑ ΠΟΥ ΣΑΣ ΕΡΧΕΤΑΙ ΣΤΟ ΝΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΩ ΣΥΡΟ;



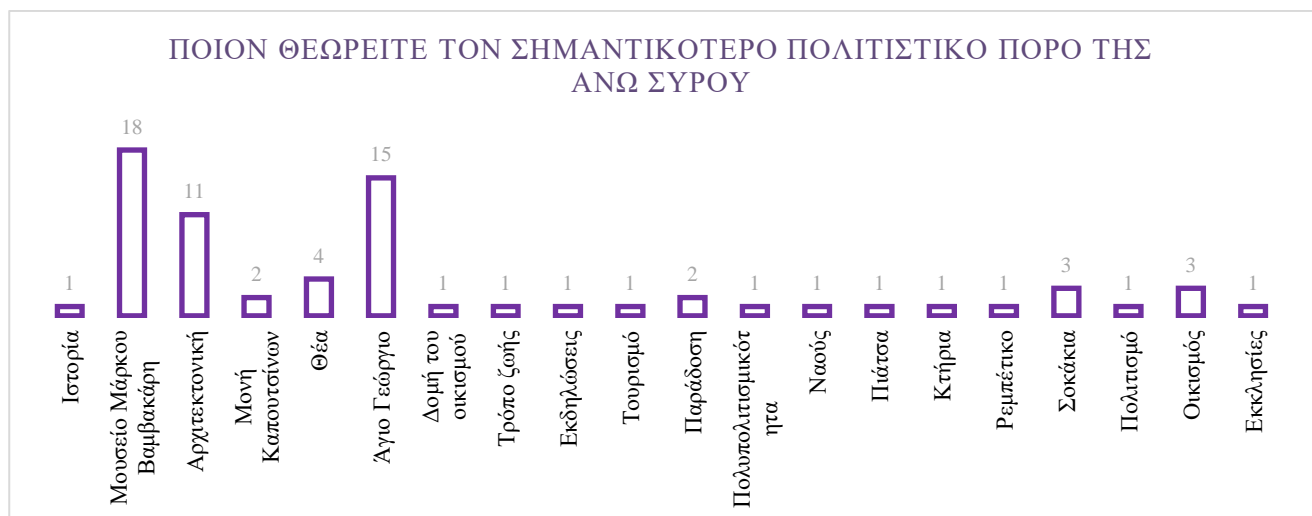
Εικόνα 7.171. Ερώτηση 9
Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Με ποσοστό 22,9% επί των συνολικών απαντήσεων και συντριπτική πλειοψηφία κατάληξης
του ¼ των απαντήσεων της ερώτησης, η «Θέα» αναδεικνύεται για ακόμη μια φορά το κεντρικό ση-
μείο περιγραφής της εικόνας της Άνω Σύρου. Ακόμη και η επόμενη απάντηση «Θέα, καλντερίμι»
εμπεριέχει την λέξη Θέα, η οποία αναφέρεται συνολικά και πολλαπλά με άλλες λέξεις στο διά-

γραμμα, σχεδόν πάντοτε πρώτη (Θέα, καθολικισμός, πολιτισμός/Θέα, Άγιος Γεώργιος κλπ.). Ακολούθως επικρατούν πολλοί επιθετικοί προσδιορισμοί και ουσιαστικά για τον οικισμό σε μια γενική περιγραφή του (όνειρο, γραφική, ηρεμία, ομορφιά, ρομαντισμός, αργοντιά κλπ.), που δείχνουν άυλες διαχρονικές αξίες. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό ότι κυριαρχούν άυλα στοιχεία και δευτερευόντως πολεοδομικά (καστροπολιτεία, πρώτη πόλη, σοκάκια κλπ.), ενώ το ισχυρό δίπολο Άγιος Γεώργιος-Μάρκος Βαμβακάρης εμφανίζεται μεμονωμένα μαζί με άλλες λέξεις ή φράσεις περιγραφής του οικισμού. Η εικόνα του νου, λοιπόν, αποδίδει για ακόμη μια φορά συναισθήματα και εντυπώσεις, παρά τοπόσημα και πολιτιστικούς πόρους.

Αναφορικά με τη σύνδεση της με τα αποτελέσματα του συστήματος, παρατηρούμε ότι μέχρι στιγμής είναι η ερώτηση που εμφανίζει την μεγαλύτερη απόκλιση αποτελεσμάτων, εμφανίζοντας και πάλι πρώτο το στοιχείο της θέας, συνδεδεμένο όμως με πόρους με μεγάλη βαθμονομική κλίμακα, όπως ο καθολικισμός ή ο Άγιος Γεώργιος, που δίνει μια μικρή σύνδεση με την πολυκριτηριακή ανάλυση του συστήματος. Η απόκλιση των αποτελεσμάτων, όπως προαναφέρθηκε και στην αντίστοιχη ερώτηση στα αποτελέσματα των ερωτηματολογίων των κατοίκων της Άνω Σύρου, συμβαίνει για δυο κυριάρχους λόγους. Πρώτον, γιατί αφορά συναισθηματικούς δεσμούς και συνδέεται άμεση με την ανάκληση της πρώτης μνήμης και της σύνδεσης με ένα τόπο και δεύτερον γιατί ένα σύστημα αξιολογικών δεδομένων δεν εντάσσει και δεν μπορεί να προσδιορίσει τους επιθετικούς προσδιορισμούς και τα ουσιαστικά απόδοσης της ερώτησης αυτής. Για το λόγο αυτό και τα πρώτα αποτελέσματα της παρούσας ερώτησης δεν έχουν μεγάλο βαθμό ταυτοποίησης.

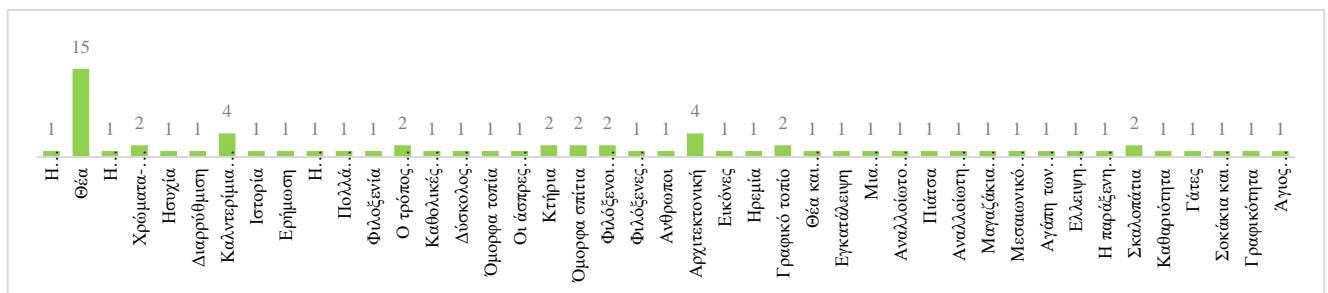
9.ΠΟΙΟΝ ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΤΟΝ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΟΡΟ ΣΤΗΝ ΑΝΩ ΣΥΡΟ; (Με την έννοια "πολιτιστικός πόρος", νοείται οποιοδήποτε άυλο και υλικό στοιχείο εντός του οικισμού, που θα θέλατε να διατηρηθεί και στις επόμενες γενιές)



Εικόνα 7.172. Ερώτηση 10
Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Οι τρεις κατά σειρά απαντήσεις του διαγράμματος για τον σημαντικότερο πολιτιστικό πόρο της Άνω Σύρου είναι διαδοχικά με ποσοστό 25,7% επί των συνολικών απαντήσεων το «Μουσείο Μάρκου Βαμβακάρη», ακολούθως με ποσοστό 21,4% επι των συνολικών απαντήσεων ο «Άγιος Γεώργιος» και τέλος με ποσοστό 15,7% επί των συνολικών απαντήσεων η «Αρχιτεκτονική». Στο δί-πολο «Μάρκος Βαμβακάρης και Άγιος Γεώργιος» επικρατεί ο Μάρκος Βαμβακάρης και συγκεκρι- μένα το Μουσείο, η χωρική δηλαδή έκφραση της προσωπικότητας αυτής. Το Μουσείο, όπως και ο Άγιος Γεώργιος ήταν τα δυο βασικά τοπόσημα που είχαν επισκεφτεί οι ερωτηθέντες , οι οποίοι θεω- ρούν ότι ο Μάρκος Βαμβακάρης αποτελεί το σημαντικότερο πόρο, γεγονός που έρχεται σε αντίθεση με τους κατοίκους που επιλέγουν τον Άγιο Γεώργιο. Αυτό πιστοποιεί ότι το βίωμα , η κατοίκηση σε αντίθεση με την επίσκεψη ενός τόπου δημιουργούν πολλαπλά διαφορετικές εικόνες και μνήμες, αλλά και επιλογές. Η ιδιαίτερη προβολή του Μάρκου Βαμβακάρη και εκτός Σύρου, συνηγορεί στην επι- λογή του. Παρατηρείται επίσης ότι κυρίως σαν απαντήσεις επιλέγονται κτήρια, κοσμικά και εκκλη- σιαστικά, ενώ λείπουν τα άυλα στοιχεία. Και αν στην ελεύθερη απαντηση πολλαπλών λέξεων ή φρά- σεων (ερώτηση 8) κυριαρχούσαν τα άυλα, η εισαγωγή της λέξης κληρονομιά, πολιτισμός και πόρος, εμφανίζει την κυριάρχηση του υλικού έναντι του άυλου πολιτισμού στην συνείδηση των ανθρώπων. Παρατηρούμε ότι οι επισκέπτες συνδέονται στενά με τις απαντήσεις του πολυκριτηριακού συστήμα- τος και με το πρώτιστα αναγνωρίσιμο πρόσωπο του Μάρκου Βαμβακάρη, αλλά και με στοιχεία όπως ο «Άγιος Γεώργιος» και η «Αρχιτεκτονική», που έχουν υψηλή βαθμονόμηση και στο σύστημα της πολυκριτηριακής ανάλυσης. Επίσης, αν στο σύστημα εισάγονται και εγγραφές αναφορικά με προ- σωπικότητες του οικισμού, ίσως στη βαθμονομική κλίμακα το πρόσωπο του Μάρκου Βαμβακάρη να λάμβανε την υψηλότερη δυνατή τιμή, λόγω της πρωτοτυπίας της ζωής του, ως κυρίαρχος εμπνευστής και μέγας δημιουργός του ρεμπέτικου αλλά και της καθολικής γνώσης του εκτός της Σύρου. Τα α- ποτελέσματα συστήματος και ερωτηματολογίου, εμφανίζουν εκ νέου σύμπνοια αποτελεσμάτων, γε- γονός που επιβεβαιώνει την καλή οργάνωση και εφαρμογή του συστήματος.

10.ΤΙ ΣΑΣ ΠΡΟΚΑΛΕΣΕ ΤΗΝ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΝΤΥΠΩΣΗ ΣΤΟΝ ΟΙΚΙΣΜΟ;



Εικόνα 7.173. Ερώτηση 10

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

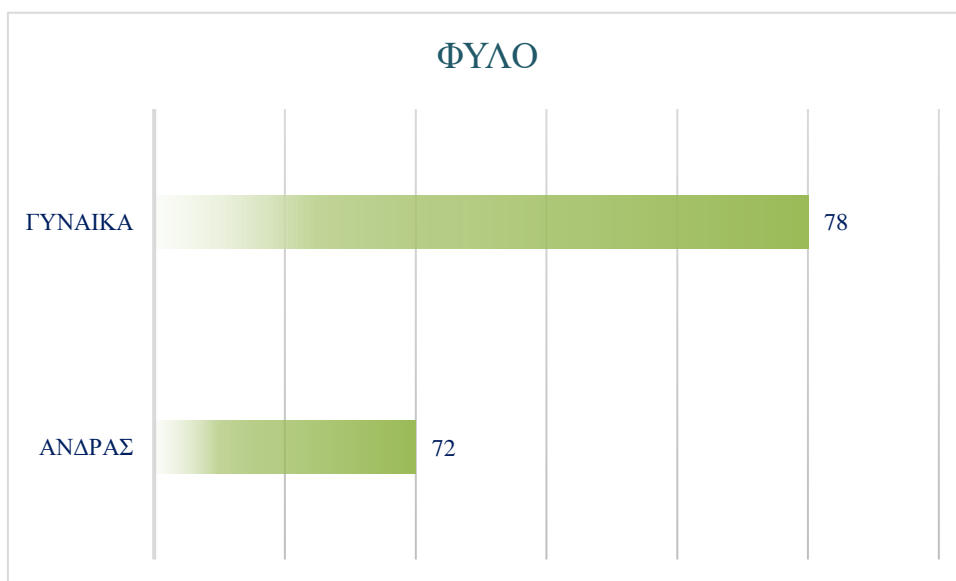
Στο διάγραμμα αυτό, όπως και στην ερώτηση 8 καταλαμβάνοντας το ¼ των απαντήσεων και συγκεκριμένα με ποσοστό 21,4% επί των συνολικών απαντήσεων, πρώτη απάντηση είναι η «Θέα» και ακολουθούν ισόποσα με ποσοστό 5,7% επί των συνολικών απαντήσεων τα «Καλντερίμια-Σοκάκια» και η «Αρχιτεκτονική». Η θέα είναι το πρώτο στοιχείο εντυπωσιασμού για ακόμη μια φορά, ενώ τα πολεοδομικά και αρχιτεκτονικά στοιχεία ακολουθούν. Στην ροή του διαγράμματος οι απαντήσεις είναι πάρα πολλές και διαφοροποιημένες αποδίδοντας την πολυπλοκότητα του οικισμού και την πληθώρα λέξεων που μπορεί κάποιος να τον περιγράψει. Δημιουργεί, όπως γίνεται σαφές, πλήθος εντυπώσεων, εικόνων, διαφορετικών εκδοχών, ενώ αναγνωρίζονται από τις ερωτηθέντες στοιχεία πολιτιστικά (ιστορία, Άγιος Γεώργιος, καθολικές εκκλησίες, μεσαιωνικός οικισμός κλπ.), ανθρώπινα (άνθρωποι, φιλόξενοι άνθρωποι, φιλοξενία κλπ) και προβλήματα (εγκατάλειψη, ερήμωση, δύσκολος δρόμος). Τέλος, η ιδιαίτερη δομή του προσδιορίζεται και με πληθώρα γενικών ουσιαστικών για τον οικισμό (Γραφικότητα, Διαρρύθμιση, Ησυχία, χρώματα-σκιές κλπ).

Σε αντιδιαστολή με τα στοιχεία του πολυκριτηριακού συστήματος, εξ' αρχής η ερώτηση αυτή δεν συντελεί στην σύγκριση των δεδομένων, καθώς όπως προαναφέρθηκε στην αρχική επεξήγηση του συστήματος, σχετίζεται και με πόρους, δεδομένα ή στοιχεία που δεν απαντούν στην πολιτιστική κληρονομιά. Δίνεται ένα εύρος συνολικών απαντήσεων και αποδίδονται και ευρύτερα του συστήματος στοιχεία. Παρατηρούμε μια γενική κατεύθυνση απαντήσεων, με πρώτη τη θέα, η επιλογή της οποίας ερμηνεύτηκε και προηγουμένως και κάποιων ακόλουθων απαντήσεων που φαίνεται να ακολουθούν την δομή του συστήματος (π.χ. Αρχιτεκτονική), ωστόσο δεν υπάρχει ιδιαίτερη ταύτιση. Την άποψη αυτή ενισχύουν και οι απαντήσεις που ακολουθούν και προσδιορίζουν με ουσιαστικά και επιθετικούς προσδιορισμούς την Άνω Σύρο, αλλά δεν υπάρχει ουσιαστική τους ταυτοποίηση με ένα αξιολογικό, βαθμονομημένο, στοχευμένο και οργανωμένο σύστημα, όπως το πολυκριτηριακό σύστημα της διατριβής. Η απόκλιση αυτή ενισχύει και τους σκοπούς της έρευνας και βοηθά στην ευρύτερη κατανόηση του παλμού του οικισμού, σε ένα πλαίσιο γενικής απόδοσης του πολιτισμού, του ανθρώπου, αλλά και προβλημάτων που εντοπίζονται ακόμη και από τους επισκέπτες του.

7.3.3 Αποτελέσματα ερωτηματολογίων διαδικτύου

Εικονίζονται σε διαγράμματα τα αποτελέσματα των ερωτηματολογίων ανα ερώτηση και ακολουθεί σχολιασμός τους, ανα ερώτημα. Στο τέλος του γενικού σχολιασμού, γίνεται σύγκριση με τα αποτελέσματα του κεφαλαίου 5 και του πολυκριτηριακού συστήματος αξιολόγησης κατά βαθμονομημένη σειρά πολιτιστικής σημαντικότητας των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων της Άνω Σύρου.

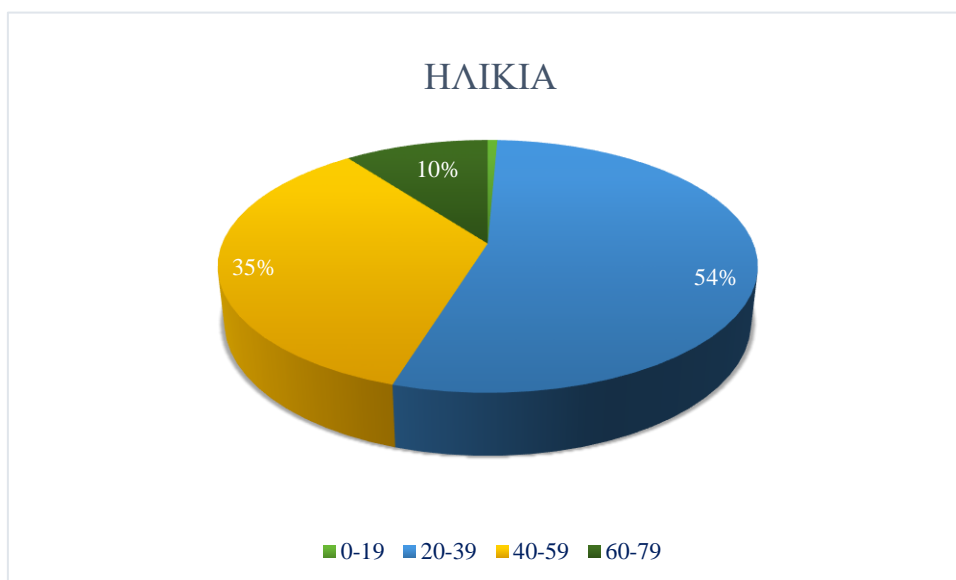
Α. ΦΥΛΟ



Εικόνα 7.174. Φύλο
Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός της ίσης κατανομής των ερωτηματολογίων σε άνδρες και γυναίκες, αν και αυτό διεξήλθε διαδικτυακά. Αυτό θα αποδώσει ισόνομα αποτελέσματα ως προς τα δυο φύλα στην συνέχεια της ερμηνείας των διαγραμμάτων των ερωτηματολογίων.

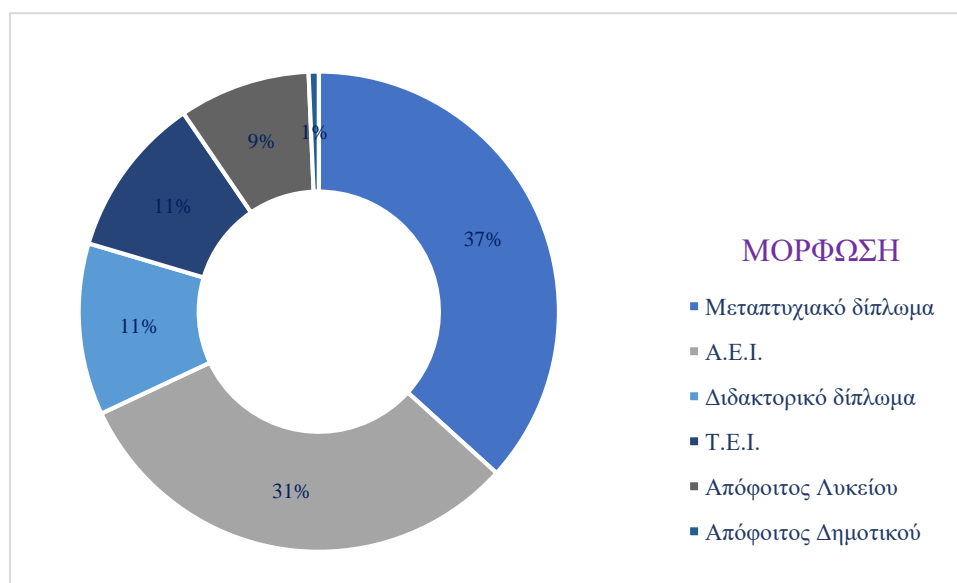
Β. ΗΛΙΚΙΑ



Εικόνα 7.175. Ηλικία
Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Στο δείγμα των 150 ερωτηματολογίων υπάρχει σχεδόν ισόποση ηλικιακή κατανομή , ενώ η κύρια ηλικία που απάντησε το δείγμα είναι στην πλειονότητα στο ηλικιακό πλαίσιο 20-39 και ακο- λούθως 40-59, καθώς τα άτομα αυτά έχουν μεγαλύτερη ευχέρεια διαχείρισης ενός ηλεκτρονικού ε- ρωτηματολογίου. Επίσης σημαντικό ρόλο, διαδραματίζει η ηλικία της συγγραφέως (30 έτη), άρα και το εύρος των ηλικιακών γνωριμιών. Το ερωτηματολόγιο προσπάθησε να διασπαρεί και μέσω ιστο- σελίδων και ομάδων σε όλες τις ηλικίες, γεγονός που λόγω της δυσχέρειας χρήσης τους υπολογιστή δεν κατέστη δυνατόν στο μέγιστο βαθμό.

Γ. ΜΟΡΦΩΣΗ



Εικόνα 7.176. Μόρφωση
Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Τα παραπάνω πιστοποιούνται και στο ακόλουθο διάγραμμα , καθώς μια μεγάλη μερίδα του δείγματος έχει διδακτορικό δίπλωμα και σχεδόν ισόποσα οι ερωτηθέντες κατέχουν δίπλωμα Α.Ε.Ι. ή μεταπτυχιακής εκπαίδευσης. Αυτό εκτός του ότι πιστοποιεί την υψηλή ποιότητα του δείγματος και των απαντήσεων, έγινε καθώς μια μεγάλη μερίδα των ερωτηθέντων αφορά ακαδημαϊκούς, συνυπο- ψήφιους διδάκτορες, μικρής ηλικίας άτομα (που σχεδόν όλα κατέχουν μεταπτυχιακό δίπλωμα ή δι- δακτορικό), οπότε η απόκλιση των μεγαλύτερων ηλικιών , επέφερε και ένα υψηλότερης γνωστικής ποιότητας δείγμα.

1.ΟΝΟΜΑΣΤΕ ΤΑ ΤΡΙΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΝΩ ΣΥΡΟΥ ΜΕ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΔΥΝΑΤΗ Η ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΗΣ

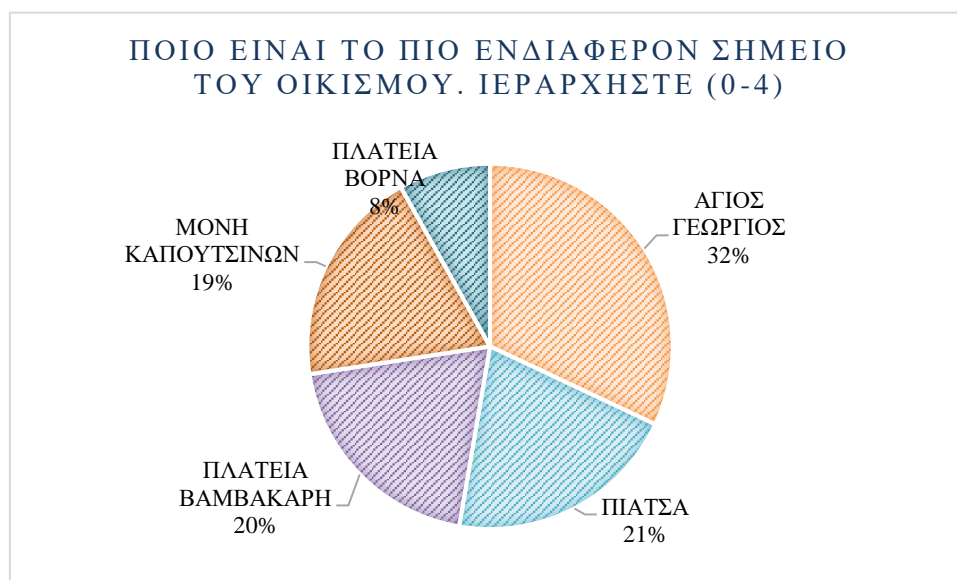


Εικόνα 7.177. Ερώτηση 1
Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Παρατηρούμε ότι η απάντηση του «Αγίου Γεωργίου» απαντά σε ποσοστό 17,7% επί του συνολικού δείγματος, Ακολουθεί η απάντηση «Θέα», που μας υπενθυμίζει το κύριο προνόμιο της Άνω Σύρου, έναντι της Ερμούπολης, που ενισχύει την αίσθηση των θεών εντός και εκτός οικισμού, ως κύρια φνιογνωμιστικά στοιχεία του οικισμού, στοιχεία αναγνώρισης και ταυτότητας. Οι ερωτηθέντες συνεχίζουν με απαντήσεις που σχετίζονται με την αρχιτεκτονική και την πολεοδομική δομή του οικισμού. Έτσι κατά σειρά ακολουθούν τα «Σκαλάκια» με 6,4%, οι «Εκκλησίες» με 5% και η «Μεσαιωνική αρχιτεκτονική» και τα «Σοκάκια» με ποσοστό 4,7% επί του συνολικού δείγματος. Η διαφορά με την απάντηση του Αγίου Γεωργίου είναι εμφανής καθώς είναι πάνω από δύο φορές μεγαλύτερη της δεύτερης απάντησης, της θέας, φανερώνοντας ότι η θέση του Αγίου Γεωργίου και η αίγλη του είναι η κύρια πηγή αναγνώρισης του οικισμού, με δευτερεύοντα τα άμεσα πρωταρχικά υλικά δημιουργήματα, τους κύριους υλικούς αρχιτεκτονικούς πόρους της Άνω Σύρου. Αυτό, γίνεται εμφανές και μέσα από τις απαντήσεις της «Μονής Ιησουιτών» (2,8% επί του συνολικού δείγματος), του «Μουσείου Μάρκου Βαμβακάρη» (2,4% επί του συνολικού δείγματος) και της «Καμάρα» (1,4% επί του συνολικού δείγματος). Οι ερωτηθέντες έχουν καταφέρει παρά την πληθώρα επιλογών να εντοπίσουν διαδοχικά τους υλικά σημαντικότερους και διαχρονικά σωζόμενους πόρους του οικισμού και τον κύριο άυλο πόρο, δηλαδή την θέα του. Ενδιαφέρουν παρουσιάζουν και οι απαντήσεις που αφορούν προσδιοριστικά επίθετα όπως «γραφική», «ζωντανή», «ποιητική», «λυρική», «ιστορική», «ωραία», «κουραστική» που ενισχύουν την πολυπλοκότητα της και την ιδιόμορφη δομή της.

Παρατηρούμε και εδώ κοινά στοιχεία με το δείγμα που διεξήλθε εντός του οικισμού της Άνω Σύρου στους επιτόπου επισκέπτες του οικισμού. Η απάντηση του «Αγίου Γεωργίου» λαμβάνει μεγάλο ποσοστό απαντήσεων, όπως και στο βαθμονομημένο πολυκριτηριακό σύστημα και πολλαπλά απ' όλες τις κατηγορίες ερωτηθέντων αναγνωρίζεται, δίνοντας του ιδιαίτερη σημαντικότητα. Και οι υπόλοιπες, εκτός της «Θέας» απαντήσεις ταιριάζουν αρκετά, αλλά όχι απόλυτα με τα δεδομένα του συστήματος και με τη βαθμολογική σειρά κατάταξης του. Αυτό διαμορφώνει και ενισχύει την άποψη ότι τα βασικά στοιχεία αξιολόγησης ενός οικισμού, μπορούν να φανερωθούν σε ένα απλό επισκέπτη, αλλά όχι να έχουν πλήρη αντίχρεωση ή ίση βαθμονομική κατάταξη, καθώς εισάγονται και νέα στοιχεία αναγνώρισης και εντυπωσιασμού των επισκεπτών τα οποία εντυπώνονται και μετά από χρόνια.

2.ΠΟΙΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΠΙΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΣΗΜΕΙΟ ΤΟΥ ΟΙΚΙΣΜΟΥ. ΙΕΡΑΡΧΗΣΤΕ (0-4)



Εικόνα 7.178. Ερώτηση 2
Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Σε ποσοστό 32% την πρώτη θέση λαμβάνει, η απάντηση του «Αγίου Γεωργίου», ενώ σχεδόν ισόποσες είναι οι απαντήσεις της «Πιάτσας», της «Πλατείας Βαμβακάρη» και της «Μονής Καπουτσίνων». Για ακόμη μια φορά με κυριαρχούσα την απάντηση του Αγίου Γεωργίου, επιβεβαιώνεται η εμφανής προτίμηση/ιεράρχηση του, ενώ οι υπόλοιπες απαντήσεις δείχνουν ότι όλος ο οικισμός εντυπωσιάζει εξίσου τον επισκέπτη και παραμένει εντυπωμένος, όταν υπάρξει κάποια χρονολογική απόσταση, εν αντιθέσει με την «Πλατεία Βορνά», που προφανώς δεν είναι ούτε γνωστή, ούτε αναγνωρίσιμη, ούτε παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον και για αυτό έλαβε τόσο μικρά ποσοστά.

Παρατηρούμε, ότι με την απομάκρυνση χρόνων από την επίσκεψη στον οικισμό, οι επισκέπτες που διαμόρφωσαν τις παρούσες απαντήσεις μέσα από το διαδίκτυο συνηγορούν με τα αποτελέσματα της βαθμονομικής κλίμακας του πολυκριτηριακού συστήματος, σε ιδιαίτερα μεγάλο βαθμό,

ενισχύοντας τη βασική απάντηση του «Αγίου Γεωργίου» και ακολούθως την προσωπικότητα του «Μάρκου Βαμβακάρη», αλλά και της «Πιάτσας» που αποτελούν βασικά στοιχεία γνώσης και περιδιάβασης εντός του οικισμού. Οι απαντήσεις αυτές προσανατολίζονται με την απόδοση στοιχείων που απαντούν σε εξωγενείς παρατηρητές και γνώστες, συνάδει με την κοινή ερμηνευτική του προσέγγιση από τους επισκέπτες της Άνω Σύρου. Και ανα και τα αποτελέσματα δεν ακολουθούν πλήρως την ιεραρχική δομή του συστήματος, φαίνεται πως προσανατολίζονται σε μεγάλο βαθμό κοινά με την ιεραρχική βαθμονομημένη ανάλυση του συστήματος.

3.ΙΕΡΑΡΧΗΣΤΕ (0-5) ΤΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΑ ΚΤΗΡΙΑ ΣΤΟΝ ΟΙΚΙΣΜΟ

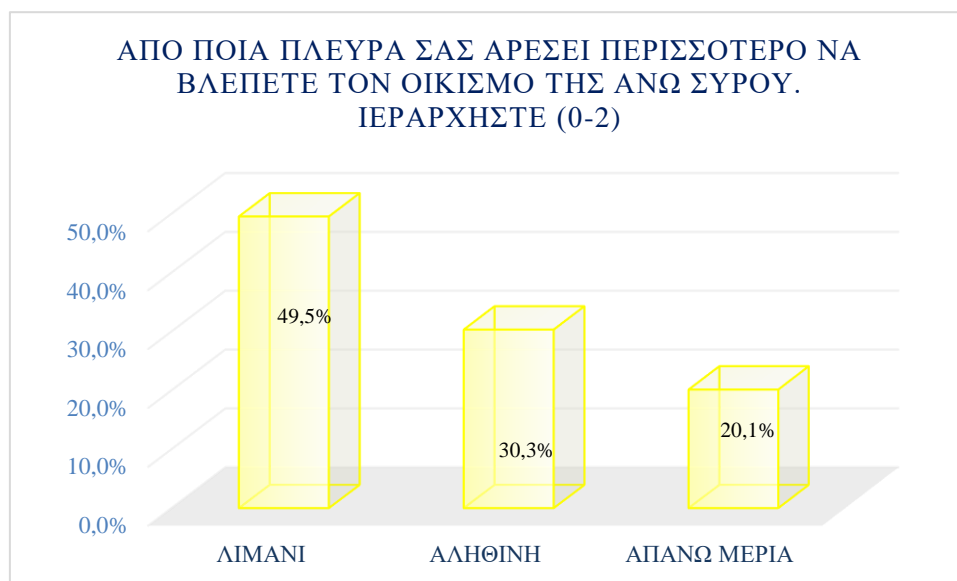


Εικόνα 7.179. Ερώτηση 3
Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Με διαδοχικά επικρατούντα της ιεράρχησης τα τρία εκκλησιαστικά κτήρια του δείγματος, μπορούμε να ισχυριστούμε ότι οι ναοί του οικισμού με κυρίαρχο, εκ νέου, τον «Άγιο Γεώργιο», εντυπώνονται στην μνήμη και την περιγραφή των επισκεπτών. Ακολουθεί το «Μουσείο Μάρκου Βαμβακάρη», που αποτελεί την κύρια προσωπικότητα για τον οικισμό της Άνω Σύρου και σε μικρότερη αναλογία τα κτήρια της «Πιάτσας», που προφανώς συνδέονται με την ψυχαγωγία και το «Μουσείο Επαγγελματών», που είναι εντελώς άγνωστο στους περισσότερους επισκέπτες, λόγω της απουσίας πληροφόρησης και το ότι είναι συχνά κλειστό και έτσι έχει λάβει την μικρότερη τιμή ιεράρχησης (0) από την πλειονότητα των ερωτηθέντων. Η δομική οργάνωση και η κοινωνική πυραμίδα του κλήρου γίνεται ορατή και μέσω των κτηρίων τους, λόγω της υψηλής αισθητικής, της χωρικής οργάνωσης και του χώρου που καταλαμβάνουν, επιβαλλόμενα σε σύγκριση με τα μικρά οικόπεδα και την πολεοδομική και αρχιτεκτονική οργάνωση του οικισμού.

Αναφορικά με τη σύνδεση των απαντήσεων με αυτές του συστήματος, η απάντηση αυτή κατέχει πλήρη ταύτιση με την βαθμονομική κατάταξη του 5^{ου} κεφαλαίου, φανερώνοντας ότι με την χρονική απόσταση ο κύριος υλικός πόρος, δηλαδή το κτήριο, εντυπώνεται αναλογικά της πολιτιστικής του σημαντικότητας.

4.ΑΠΟ ΠΟΙΑ ΠΛΕΥΡΑ ΣΑΣ ΑΡΕΣΕΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΝΑ ΒΛΕΠΕΤΕ ΤΟΝ ΟΙΚΙΣΜΟ ΤΗΣ ΑΝΩ ΣΥΡΟΥ. ΙΕΡΑΡΧΗΣΤΕ (0-2)



Εικόνα 7.180. Ερώτηση 4
Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Η απάντηση του «Λιμανιού», αποτελεί το μισό ποσοστιαίο δείγμα της ερώτησης για την θέαση του οικισμού από απόσταση. Η κυρίαρχη αυτή εικόνα από την πρώτη επίσκεψη, ως την οριστική αποχώρηση από το νησί της Σύρου, όπου ο οικισμός είναι εμφανής από το λιμάνι και την Ερμούπολη, παραμένει στο νου του επισκέπτη. Ακολούθως η «Αληθινή», είναι η πλευρά που είναι ο χώρος στάθμευσης άρα πιο συχνά επισκέψιμος από την πλευρά της «Απάνω Μεριάς», που δεν είναι βέβαιο πως κάποιος έχει επισκεφτεί κατά τη διαμονή του στο νησί της Σύρου και για αυτό ιεραρχικά είναι τρίτη επιλογή.

Όπως και στα προηγούμενα ερωτηματολόγια εντός του οικισμού σε κατοίκους και επισκέπτες και εδώ οι απαντήσεις είναι κοινές για αυτό επιλέχθηκε και ο κοινός σχολιασμός με το αντίστοιχο διάγραμμα του ερωτηματολογίου των επισκεπτών. Στο πολυκριτηριακό σύστημα οι θέες εκτός του οικισμού, αναλύονται συνολικά και λαμβάνουν μικρή βαθμονομική θέση. Το γεγονός αυτό συνάδει με το αποτέλεσμα της έρευνας, καθώς κατά τη διάρκεια διεξαγωγής του ερωτηματολογίου, η ερώτηση αυτή δυσκόλεψε αρκετά τους ερωτηθέντες στην κατανόηση και την γνώση των σημείων θέασης, όπως και παραπάνω αναλύθηκε.

5.ΠΟΙΑ ΑΙΣΘΗΣΗ ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΚΥΡΙΑΡΧΕΙ ΣΤΟΝ ΟΙΚΙΣΜΟ? ΙΕΡΑΡΧΗΣΤΕ (0-4)



Εικόνα 7.181. Ερώτηση 5
Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Η «όραση», όπως και στα άλλα δυο δείγματα που διενεργήθηκαν εντός του οικισμού (κάτοικοι και επισκέπτες), αποτελεί την πρώτη ιεραρχικά απάντηση με ακόλουθο τον «Ήχο». Οι δυο αυτές αισθήσεις νοσηματοδοτούν τις σημαντικότερες προσβλέπουσες του επισκέπτη στο επίπεδο της αισθητηριακής κατανόησης ενός τόπου. Το μεγαλύτερο όμως ενδιαφέρον είναι η κατανόηση της «Αφής», ως τρίτη απάντηση, που δεν ανιχνεύεται στα άλλα δυο δείγματα εντός οικισμού, καθώς εκεί καταλαμβάνει την τελευταία θέση. Ίσως το ανεπτυγμένο γνωστικό επίπεδο των ερωτηθέντων αλλά και η χρονική απόσταση ισχυροποιούν την αίσθηση της αφής, ενώ όσο κάποιος απομακρύνεται η μυρωδιά και η γεύση ασθενούν.

Παρατηρούμε για ακόμη μια φορά πλήρη σύμπτωση απαντήσεων με τη βαθμονομική κατάταξη του πολυκριτηριακού συστήματος της Άνω Σύρου. Ίσως η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου από ακαδημαϊκούς και ειδήμονες ή η χρονική απόσταση από τον οικισμό να έχει εντυπώσει σε καλύτερο βαθμό την έννοια του απτικού τοπίου, το οποίο εμφανίζεται κατά σειρά βαθμονομικής κατάταξης ίδιο με την πολυκριτηριακή με τα άλλα δυο τοπία τα οποία στα προηγούμενα ερωτηματολόγια καταλάμβαναν μεγαλύτερες θέσεις να είναι στη βαθμονομική τους σειρά.

6.ΙΕΡΑΡΧΗΣΤΕ (0-7) ΤΙΣ ΚΑΤΩΘΙ ΛΕΞΕΙΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗΝ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΟΥ ΘΕΩΡΕΙΤΑΙ ΟΤΙ ΕΧΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΩ ΣΥΡΟ



Εικόνα 7.182. Ερώτηση 6
Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Στην συγκεκριμένη ερώτηση με την εισαγωγή πολλαπλών λέξεων περιγραφής της Άνω Σύρου, ο επισκέπτης διαμορφώνει μια γκάμα περιγραφικών λέξεων, στις οποίες αποδίδει ιεράρχηση. Μέσω αυτής της διεργασίας η απάντηση «Θέα» για ακόμη μια φορά, όπως και στα προηγούμενα ερωτηματολόγια υπερισχύει του «Αγίου Γεωργίου», ενώ διαδοχικά ακολουθούν τα πολεοδομικά στοιχεία «Καλντερίμι» και «Βράχος», το δόγμα των «Καθολικών», δηλώνοντας για ακόμη μια φορά την ισχυρή παρουσία του καθολικού στοιχείου εντός του οικισμού. Ακολούθως και σχεδόν ισόποσα ο «Μάρκος Βαμβακάρης», ενώ σε πολύ μικρότερα ποσοστά οι ψυχαγωγικές ερμηνείες του οικισμού, όπως οι «Πολιτιστικές εκδηλώσεις» και η «Πιάτσα», όπου προφανώς αντιμετωπίζεται υπο τις χρήσεις γης της και όχι ως προς την ιστορία της, την οποία είναι απολύτως λογικό και αναμενόμενο να μην γνωρίζει κάποιος επισκέπτης.

Με κυρίαρχουσα απάντηση και σε αυτή την ερώτηση, όπως και στο αντίστοιχο διάγραμμα των απαντήσεων των ερωτηματολογίων των επισκεπτών η «Θέα» είναι εκ νέου κυρίαρχη ως βασικό στοιχείο έκπληξης, αναζήτησης και εντύπωσης για τον επισκέπτη. Αυτό αποδεικνύεται και από τον μετέπειτα εντοπισμό των δυο βασικών στοιχείων του διπόλου «Άγιος Γεώργιος» και από την υψηλή θέση των «Καθολικών», καθώς και τα ακόλουθα στοιχεία πολιτιστικών πόρων, που σχετικά ταιριάζουν με την βαθμονομημένη σειρά κατάταξης των στοιχείων της Άνω Σύρου, στο πολυκριτηριακό σύστημα.

7.ΟΝΟΜΑΣΤΕ ΜΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΠΟΥ ΒΡΕΘΗΚΑΤΕ ΚΑΙ ΣΑΣ ΑΡΕΣΕ



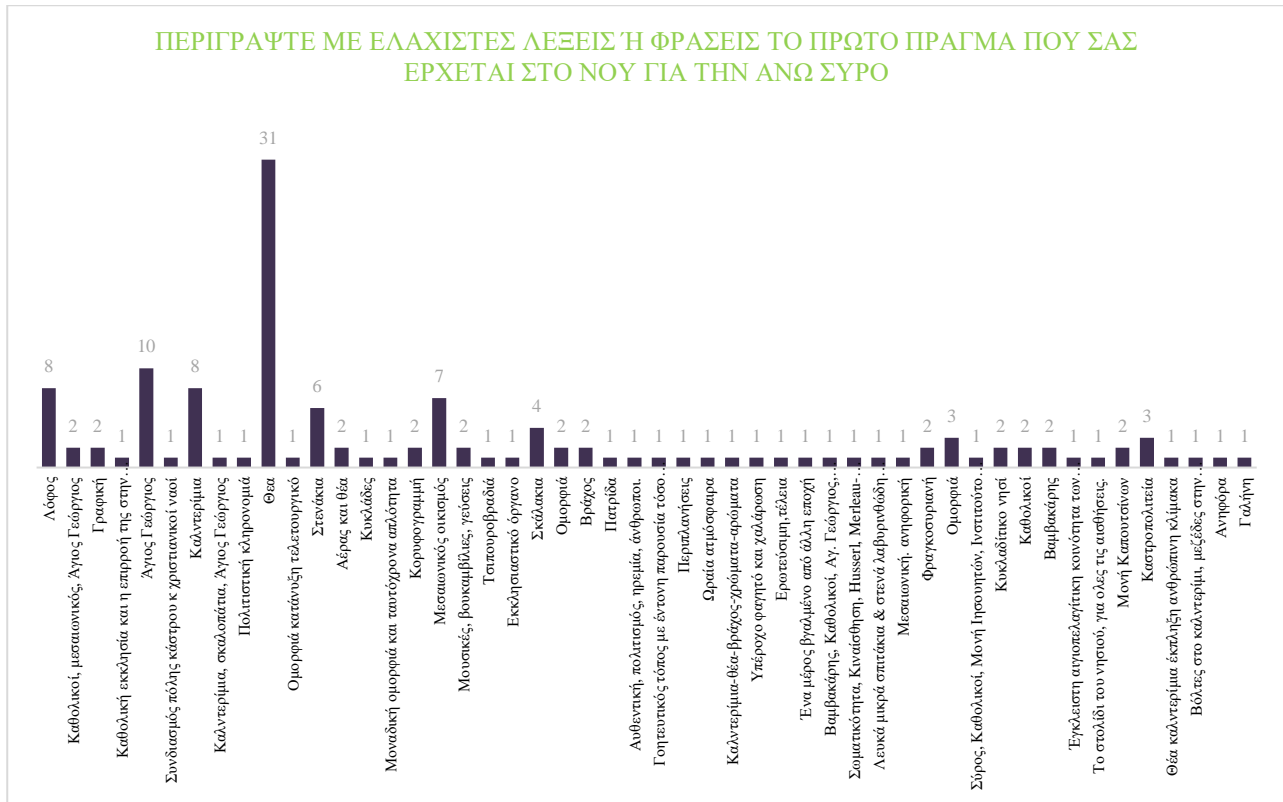
Εικόνα 7.183. Ερώτηση 7
Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Για ακόμη μια φορά, όπως και στο δείγμα εντός του οικισμού, εντοπίζεται η απουσία πολιτιστικών εκδηλώσεων εντός του οικισμού, αφού σε ποσοστό 51,4% επί των συνολικών απαντήσεων, εμφανίζεται η απάντηση «Καμία», με την επόμενη εκδήλωση να καταλαμβάνει μόλις το 9% επί των συνολικών απαντήσεων και να αφορά τα «Ζεϊμπέκια». Ακολουθούν σε ποσοστά επί των συνολικών απαντήσεων με 6,9% η «Ρεμπέτικη βραδιά», με 6,3% το «Φεστιβάλ ΑΝΩ» και με 4,9% το «Διαπανεπιστημιακό Σεμινάριο Βιώσιμης Ανάπτυξης, Πολιτισμού και Παράδοσης». Από τις εκδηλώσεις αυτές, οι τρεις αποτελούν προγραμματισμούς για να ανέβει κάποιος στην Άνω Σύρο να τις παρακολουθήσει, ενώ μόνο η Ρεμπέτικη βραδιά δηλώνει μια αυθόρμητη εκδήλωση εντός οικισμού, που μπορεί κάποιος να παρευρεθεί και τυχαία. Η άποψη αυτή ενισχύεται και μέσω των ποσοστών που λαμβάνουν οι ακόλουθες απαντήσεις. Η πολιτιστική κίνηση εντός οικισμού ακόμη και τους θερινούς μήνες, είναι περιορισμένη και η κύρια πολιτιστική έκφραση του οικισμού, απορρέει από την ίδια τη δομή του, τους ίδιους πόρους του, άυλους και υλικούς, παρά νεότερες ή παλαιότερες εκδηλώσεις πολιτισμού, γεγονός που οφείλει να προβληματίσει.

Η μικρή βαθμολογική κατάταξη των «Πολιτιστικών εκδηλώσεων» στο σύστημα της πολυκριτηριακής ανάλυσης, φανερώνεται εκ νέου με την πάνω του μισού των ερωτηθέντων τους ερωτηματολογίου να έχουν δώσει την απάντηση «Καμία», ενώ τα «Ζεϊμπέκια», ακολουθούν και έρχονται σε αντίθεση με την επιλογή άλλων φεστιβάλ, που έρχονται σε μεγαλύτερες βαθμονομικά θέσεις σε βαθμολογική κλίμακα εγγραφής πολιτιστικών εκδηλώσεων στο πολυκριτηριακό σύστημα. Ωστόσο

δεν απαιτείται, ούτε αναμένεται ιδιαίτερη ταύτιση σε μια απάντηση που σχετίζεται άμεσα με την χρονική περίοδο που κάποιος έχει επισκεφθεί τον οικισμό και πολλές φορές οι απαντήσεις του σχετίζονται με την επιλογή μιας εκδήλωσης (π.χ. Διαπανεπιστημιακό σεμινάριο Ινστιτούτου Σύρου) για την επίσκεψη στην Άνω Σύρο.

8.ΠΕΡΙΓΡΑΨΤΕ ΜΕ ΕΛΑΧΙΣΤΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΠΡΑΓΜΑ ΠΟΥ ΣΑΣ ΕΡΧΕΤΑΙ ΣΤΟ ΝΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΩ ΣΥΡΟ;



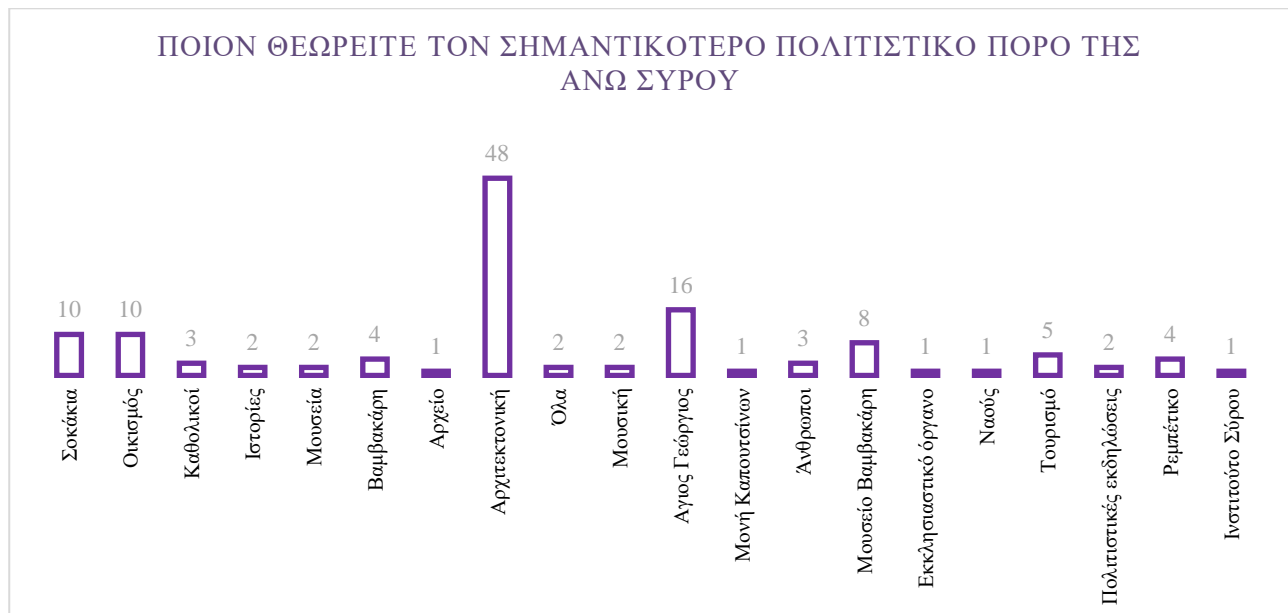
Εικόνα 7.184. Ερώτηση 8
Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Στις πρώτες θέσεις επιλέγεται η περιγραφή μονολεκτικής απάντησης από τους ερωτηθέντες επισκέπτες με πρώτη σε ποσοστό 23,3% επί των συνολικών απαντήσεων την «Θέα», η οποία λαμβάνει το ¼ της ποσοστιαίας κατάταξης απαντήσεων, δίνοντας το σαφές αποτύπωμα της χρονικής εντύπωσης στο νου της θεάς της Άνω Σύρου αφού με ποσοστό μόνο 7,5% επί των συνολικών απαντήσεων ακολουθεί ο «Άγιος Γεώργιος», με ποσοστό 6% ο «Λόφος» και τα «Καλντερίμια», ενώ σχεδόν ισόποσα είναι και με ποσοστά 4,6% ο «Μεσαιωνικός οικισμός» και τα 4,5% «Στενάκια». Η απάντηση της θεάς δίνεται και σε περιγραφές περισσότερων λέξεων, ενώ συχνά αποδίδονται και επιθετικοί προσδιορισμοί, όπως «Γραφική», «Ομορφιά», «Φραγκοσυριανή», «Ερωτεύσιμη», «Τέλεια» κλπ., που επιλέχθηκαν και στην πρώτη ερώτηση, ενισχύοντας την άποψη του ότι η Άνω Σύρος αποτελεί ένα πολύπλευρο και πολυδιάστατο οικισμό. Ακόμη, η απάντηση του «Αγίου Γεωργίου»,

που λάμβανε πρώτες θέσεις σε ιεραρχικές απαντήσεις ή στην πρώτη ερώτηση είναι σαφώς μειωμένη, αν και δεύτερη.

Αναφορικά με τη σύνδεση της με τα αποτελέσματα του συστήματος, παρατηρούμε ότι μέχρι στιγμής είναι η ερώτηση που εμφανίζει την μεγαλύτερη απόκλιση αποτελεσμάτων, εμφανίζοντας και πάλι πρώτο, όπως και στο αντίστοιχο ερωτηματολόγιο των επισκεπτών εντός του οικισμού, το στοιχείο της θέας, συνδεδεμένο όμως με πόρους με μεγάλη βαθμονομική κλίμακα, όπως ο καθολικισμός ή ο Άγιος Γεώργιος και τα πολεοδομικά στοιχεία του οικισμού που δίνουν μια μικρή σύνδεση με την πολυκριτηριακή ανάλυση του συστήματος. Η απόκλιση των αποτελεσμάτων, όπως προαναφέρθηκε και στην αντίστοιχη ερώτηση στα αποτελέσματα των ερωτηματολογίων των κατοίκων της Άνω Σύρου, συμβαίνει για δυο κυριάρχους λόγους. Πρώτον, γιατί αφορά συναισθηματικούς δεσμούς και συνδέεται άμεσα με την ανάκληση της πρώτης μνήμης και της σύνδεσης με ένα τόπο και δεύτερον γιατί ένα σύστημα αξιολογικών δεδομένων δεν εντάσσει και δεν μπορεί να προσδιορίσει τους επιθετικούς προσδιορισμούς και τα ουσιαστικά απόδοσης της ερώτησης αυτής. Για το λόγο αυτό και τα πρώτα αποτελέσματα της παρούσας ερώτησης δεν έχουν μεγάλο βαθμό ταυτοποίησης.

9.ΠΟΙΟΝ ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΤΟΝ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΟΡΟ ΣΤΗΝ ΑΝΩ ΣΥΡΟ; (Με την έννοια "πολιτιστικός πόρος", νοείται οποιοδήποτε άυλο και υλικό στοιχείο εντός του οικισμού, που θα θέλατε να διατηρηθεί και στις επόμενες γενιές)



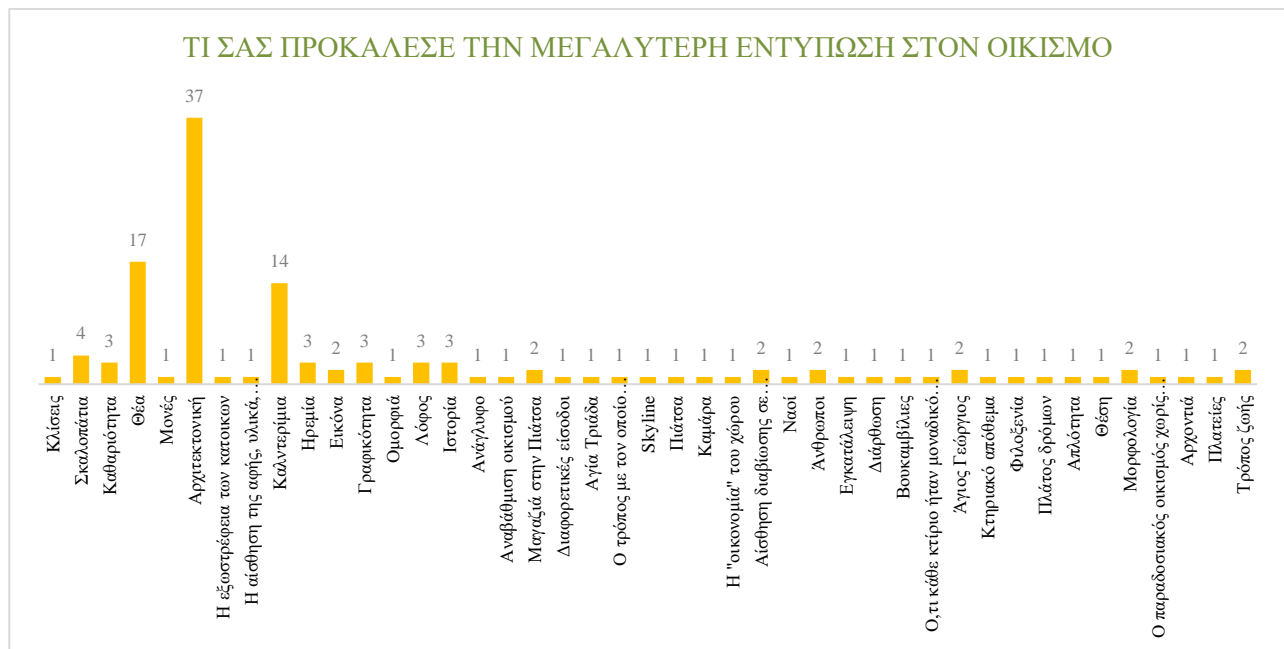
Εικόνα 7.185. Ερώτηση 9
Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Σαφώς αναμενόμενη η απάντηση «Αρχιτεκτονική» σε ποσοστό 38,1% επι των συνολικών απαντήσεων, μιας και σε όλες τις απαντήσεις δινόταν αρχικά τα αρχιτεκτονικά στοιχεία, τα μνημεία

και η πολεοδομική δομή του οικισμού. Η απάντηση αυτή περικλείει όλο τον οικισμό, είναι πολλαπλά ερμηνευμένη και δίνει μια γκάμα προστασίας. Επίσης αποτελεί μια ασφαλή επιλογή, μετά από μια εύλογη χρονική απόσταση από ένα τόπο, όπου η αρχιτεκτονική, παρουσιάζει μεγάλες διαφοροποιή-
σεις σε σχέση με τους συνήθεις τόπους κατοικίας μας. Η δυνατότητα διάσωσης ενός μόνο στοιχείου, ως πόρος είναι μια απόφαση που η λέξη «Αρχιτεκτονική» και την γενικεύει και την διανθίζει με πλήθος στοιχείων και πολιτιστικών πόρων που εμπεριέχονται εντός της. Άλλωστε και οι ακόλουθες απαντήσεις σχετίζονται και επιβεβαιώνουν την παραπάνω άποψη. Έτσι διαδοχικά με ποσοστά επι-
των συνολικών απαντήσεων επικρατούν σε ποσοστό 12,7% ο «Άγιος Γεώργιος», σε ποσοστό 7,9% τα «Σοκάκια» και ο «Οικισμός» και σε ποσοστό 6,3% το «Μουσείο Βαμβακάρη».

Παρατηρούμε ότι και σε αυτή την απάντηση η κυρίαρχη απάντηση αφορά μια από τις υψη-
λόβαθμες βαθμονομικά εγγραφές, αυτή της «Αρχιτεκτονικής», δηλαδή των κτηριακών συνόλων, που και στο πολυκριτηριακό σύστημα της Άνω Σύρου καταλαμβάνει την τρίτη θέση. Η πιο γενικευμένη
αυτή απάντηση, είναι κατανοητή και αποδεκτή από χρήστες που έχουν χρονική και χωρική απόσταση από τον οικισμό και η αξία της συνηγορεί στην επιλογή ως μετέπειτα επιλογών αντιστοίχως βαθμο-
λογικά υψηλών του συστήματος απαντήσεων, όπως ο «Άγιος Γεώργιος» και το «Μουσείο Βαμβα-
κάρη», καθώς και διάφορα πολεοδομικά στοιχεία του οικισμού.

10.ΤΙ ΣΑΣ ΠΡΟΚΑΛΕΣΕ ΤΗΝ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΝΤΥΠΩΣΗ ΣΤΟΝ ΟΙΚΙΣΜΟ;



Εικόνα 7.186. Ερώτηση 10
Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Ακολουθώντας την επιλογή της ερώτησης του σημαντικότερου πόρου και εδώ πρώτη θα δο-
θεί η απάντηση «Αρχιτεκτονική» σε ποσοστό 28,9% επί των συνολικών απαντήσεων. Δεν μπορούμε

να είμαστε βέβαιοι αν είναι μια παρορμητική απάντηση ή μια επιλογή, μα είναι εμφανές πως η αρχιτεκτονική αποτελεί ένα στοιχείο εντυπωσιασμού καθόλη την διάρκεια του ερωτηματολογίου. Στη δεύτερη θέση με ποσοστό 13,3% επί των συνολικών απαντήσεων η «Θέα» και ακολούθως με ποσοστό 10,9% επί των συνολικών απαντήσεων τα «Καλντερίμια», ενισχύουν ότι ίσως η πρώτη ιεραρχικά απάντηση δίνεται αυθόρμητα λόγω της προηγούμενης. Τέλος, ένα μεγάλο ποσοστό των ερωτηθέντων αποφασίζει να αποστασιοποιηθεί με νέες απαντήσεις κυρίως περιγραφικές του οικισμού, όπως «Λόφος», «Τρόπος ζωής», «Ανάγλυφο», «Κλίσεις», «Skyline», «Ηρεμία», «εικόνα» κλπ διανοίγοντας νέες ερμηνείες και αναγνώσεις του οικισμού.

Παρατηρούμε, συγκρίνοντας την πρώτη απάντηση με το πολυκριτηριακό σύστημα της Άνω Σύρου, ότι επιλέγεται μια βαθμονομικά υψηλή απάντηση, ωστόσο όλες οι υπόλοιπες δεν ταιριάζουν σε μεγάλο ποσοστό με τα αποτελέσματα του συστήματος. Η αυθόρμητη απάντηση, καθώς και το στοιχείο εντύπωσης για ακόμη μια φορά δεν μπορούν να ανιχνευθούν μέσω του συστήματος, γεγονός που αποδεικνύει την ισχυρή δομή του ανθρώπινου παράγοντα και του ανθρώπινου νου, της μνήμης, αλλά και της περιγραφικής εικόνας ενός τόπου με ουσιαστικά προσέγγιση του και επιθετικούς προσδιορισμούς με άυλους υπερβατικούς του πολιτισμού πόρους, που δεν μπορούν να «εγκλωβιστούν» σε κριτηριακά συστήματα.

7.4 Στατιστική ανάλυση των αποτελεσμάτων έρευνας της Άνω Σύρου, με το πρόγραμμα SPSS

7.4.1 Γενικά βήματα ανάπτυξης των ερωτηματολογίων της Άνω Σύρου στο πρόγραμμα SPSS

Μετά το πέρας του υποκεφαλαίου 6.2 και της ερμηνείας και αξιολόγησης των αποτελεσμάτων της έρευνας το ερωτηματολόγιο μέσα από διαγράμματα απεικόνισης, της κάθε κατηγορίας ερωτώμενου (κάτοικοι, επισκέπτες, διαδίκτυο), στο υποκεφάλαιο που ακολουθεί γίνεται μια προσπάθεια διασταύρωσης μέσω παραγοντικής ανάλυσης των διαφόρων κατηγοριών των ερωτώμενων, ώστε να διεξαχθούν πολλαπλά συμπεράσματα συμβατότητας και στατιστικής ερμηνείας μέσω της χρήσης του προγράμματος SPSS (Statistical Product and Service Solutions). Σύμφωνα με το ερμηνευτικό πλαίσιο της έρευνας της στατιστικής, υπάρχει ένα στάδιο σχεδιασμού και ένα στάδιο μελέτης. Η έρευνα αφορά την επαγωγική στατιστική, που στοχεύει στην εξαγωγή συμπερασμάτων και την πραγματοποίηση προβλέψεων, για ολόκληρο τον πληθυσμό μέσα από τα αποτελέσματα που προέκυψαν από το υπό εξέταση δείγμα. Για την διεξαγωγή των συμπερασμάτων της έρευνας και την παροχή των απαραίτητων πληροφοριών, ζητήθηκε η βοήθεια του κ. Άγγελου Τσακανίκα, Επίκουρου καθηγητή της σχολής Χημικών μηχανικών του ΕΜΠ και του Εργαστηρίου «Βιομηχανικής και Ενεργειακής οικονομίας». Έγιναν ορισμένες αναγνωριστικές με τους υπευθύνους συναντήσεις, όπου εξετάστηκαν και ζητούμενα της παρούσας έρευνας της διατριβής και δόθηκαν οι απαραίτητες κατευθύνσεις και

γνώσεις για το χειρισμό του προγράμματος, στα βασικά του εργαλεία. Τέλος, ορισμένα πειράματα έγιναν επιτόπου, ώστε να επαληθευτεί η ορθότητα χρήσης του.

Χρησιμοποιήθηκαν τα ποιοτικά και ποσοτικά δεδομένα της έρευνας και ακολουθήθηκαν τα παρακάτω βήματα για την εξαγωγή των αντίστοιχων πινάκων.

Α. Αρχικά δημιουργήθηκε ένας ενιαίος πίνακας σε excel , όπου καταγράφηκαν όλες οι απαντήσεις και των τριών ερωτηματολογίων (κάτοικοι, επισκέπτες, διαδίκτυο) σε γραμμές και στήλες. Οι στήλες αφορούν τις γενικές κατηγορίες απαντήσεων των ερωτημάτων και οι γραμμές τις ποσοτικές και ποιοτικές απαντήσεις που δόθηκαν από τον κάθε ερωτηθέντα. Για σκοπούς διαστάσεων του παρόντος εγγράφου δίνεται ενδεικτικά ένα μέρος του συνολικού πίνακα που απαντά στα γενικά στοιχεία (Φύλο, ηλικία κλπ) μέχρι και τη δεύτερη ερώτηση (Απάντηση 1, αφορά τις στήλες 1Α,1Β,1Γ). Παρατηρούμε ότι για κάθε ερώτημα δίνεται ο αριθμός του και η πιθανή απάντηση π.χ. 2ΠΙΑΤΣΑ κλπ. Τέλος για κάθε γραμμή που αφορά έναν ερωτώμενο δίνεται είτε το ποιοτικό στοιχείο (ΚΑΤΟΙΚΟΣ) , είτε το ποσοτικό στοιχείο αξιολόγησης (Π.Χ. για Α/Α 1 , στη στήλη 2.ΠΙΑΤΣΑ , βαθμονόμηση 4) κ.ο.ε. Με αυτό τον τρόπο συμπληρώθηκε όλος ο πίνακας των απαντήσεων.

Πίνακας 7.46. Αρχικός πίνακας SPSS

Α/Α	ΤΙ ΕΙΝΑΙ	ΦΥΛΟ	ΗΛΙ- ΚΙΑ	ΜΟΡΦΩΣΗ	1Α.	1Β.	1Γ	2.ΠΙΑ- ΤΣΑ	2.ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓ- ΓΙΟΣ	2.ΠΑΛ- ΤΕΙΑ ΒΑΜΒΑ- ΚΑΡΗ	2.ΠΑΛ- ΤΕΙΑ ΒΟΡΝΑ	2.ΜΟΝΗ ΚΑΠΟΥ- ΤΣΙΝΩΝ
1	ΚΑΤΟΙ- ΚΟΣ	ΓΥ- ΝΑΙΚΑ	45	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΛΟΦΟΣ	ΣΟΚΑΚΙΑ	ΠΑΡΑΔΟΣΗ	4	3	2	0	1
2	ΚΑΤΟΙ- ΚΟΣ	ΑΝ- ΔΡΑΣ	48	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	ΙΣΤΟΡΙΑ	ΠΑΡΑΔΟΣΗ	4	2	3	0	1
3	ΚΑΤΟΙ- ΚΟΣ	ΑΝ- ΔΡΑΣ	53	ΜΕΤΑΠΤΥ- ΧΙΑΚΟ	ΠΑΛΙΑ ΠΟΛΗ	ΛΟΦΟΣ	ΚΑΘΟΛΙΚΟΙ	3	4	1	0	2
4	ΚΑΤΟΙ- ΚΟΣ	ΑΝ- ΔΡΑΣ	66	ΜΕΤΑΠΤΥ- ΧΙΑΚΟ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	ΚΑΘΟΛΙΚΟΙ	ΠΙΑΤΣΑ	3	4	1	2	0
5	ΚΑΤΟΙ- ΚΟΣ	ΓΥ- ΝΑΙΚΑ	72	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΠΙΑΤΣΑ	ΚΑΘΟΛΙΚΟΙ	0	3	2	4	1
6	ΚΑΤΟΙ- ΚΟΣ	ΑΝ- ΔΡΑΣ	75	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΣ ΟΙ- ΚΙΣΜΟΣ	ΛΟΦΟΣ	ΚΑΘΟΛΙΚΟΙ	1	4	2	0	3
7	ΚΑΤΟΙ- ΚΟΣ	ΓΥ- ΝΑΙΚΑ	56	ΜΕΤΑΠΤΥ- ΧΙΑΚΟ	ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΣ ΟΙ- ΚΙΣΜΟΣ	ΦΙΛΙΚΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ	ΘΕΑ	4	3	1	0	2
8	ΚΑΤΟΙ- ΚΟΣ	ΓΥ- ΝΑΙΚΑ	32	ΛΥΚΕΙΟ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΚΑΛΟΠΑΤΙΑ	ΘΕΑ	3	4	2	1	0
9	ΚΑΤΟΙ- ΚΟΣ	ΑΝ- ΔΡΑΣ	35	ΛΥΚΕΙΟ	ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΣ ΟΙ- ΚΙΣΜΟΣ	ΟΜΟΡΦΙΑ	ΡΟΜΑΝΤΙΚΑ	1	2	0	4	3
10	ΚΑΤΟΙ- ΚΟΣ	ΑΝ- ΔΡΑΣ	65	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	ΘΕΑ	ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΚΤΗΡΙΑ	3	4	2	0	1
11	ΚΑΤΟΙ- ΚΟΣ	ΓΥ- ΝΑΙΚΑ	56	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΛΟΦΟΣ	ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	0	4	2	1	3
12	ΚΑΤΟΙ- ΚΟΣ	ΑΝ- ΔΡΑΣ	33	ΛΥΚΕΙΟ	ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΣ ΟΙ- ΚΙΣΜΟΣ	ΛΟΦΟΣ	ΚΑΘΟΛΙΚΟΙ	2	4	1	0	3
13	ΚΑΤΟΙ- ΚΟΣ	ΓΥ- ΝΑΙΚΑ	52	ΑΕΙ	ΛΟΦΟΣ	ΣΟΚΑΚΙΑ	ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ	0	4	1	2	3
14	ΚΑΤΟΙ- ΚΟΣ	ΓΥ- ΝΑΙΚΑ	62	ΑΕΙ	ΘΕΑ	ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ	ΓΑΛΗΝΗ	3	2	1	0	4
15	ΚΑΤΟΙ- ΚΟΣ	ΓΥ- ΝΑΙΚΑ	76	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΠΙΑΤΣΑ	2	0	1	4	3
16	ΚΑΤΟΙ- ΚΟΣ	ΑΝ- ΔΡΑΣ	83	ΑΕΙ	ΚΤΗΡΙΑ	ΚΟΣΜΟΣ	ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ	0	4	2	1	3
17	ΚΑΤΟΙ- ΚΟΣ	ΓΥ- ΝΑΙΚΑ	72	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΙΣΤΟΡΙΑ	ΗΡΕΜΙΑ	ΑΣΦΑΛΕΙΑ	2	4	1	0	3
18	ΚΑΤΟΙ- ΚΟΣ	ΑΝ- ΔΡΑΣ	40	ΛΥΚΕΙΟ	ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΣ ΟΙ- ΚΙΣΜΟΣ	ΠΙΑΤΣΑ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	4	1	3	2	0
19	ΚΑΤΟΙ- ΚΟΣ	ΓΥ- ΝΑΙΚΑ	20	ΛΥΚΕΙΟ	ΘΕΑ	ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ	ΑΝΘΡΩΠΟΙ	2	4	1	0	3
20	ΚΑΤΟΙ- ΚΟΣ	ΓΥ- ΝΑΙΚΑ	49	ΤΕΙ	ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑ	ΕΝΕΡΓΕΙΑ	1	4	0	3	2

«ΠΟΛΥΚΡΙΤΗΡΙΑΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΥΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΨΛΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΕΝΟΣ ΤΟ-
ΠΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΗΡΟΝΟΜΙΑΣ. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΑΝΩ ΣΥΡΟΥ»

21	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΑΝΔΡΑΣ	31	ΑΕΙ	ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ	ΣΟΚΑΚΙΑ	ΗΡΕΜΙΑ	4	3	1	0	2
22	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΓΥΝΑΙΚΑ	34	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	ΣΥΝΥΠΑΡΞΗ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ/ΚΑΘΟΛΙΚΟΥ ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ	ΠΟΛΙΤΕΜΟΣ	ΚΤΗΡΙΑ	4	2	3	0	1
23	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΓΥΝΑΙΚΑ	40	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ	ΠΑΛΑΙΟΤΗΤΑ	ΣΟΚΑΚΙΑ	4	1	0	2	3
24	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΓΥΝΑΙΚΑ	36	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	ΓΡΑΦΙΚΗ	ΣΟΚΑΚΙΑ	ΘΕΑ	4	0	2	1	3
25	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΓΥΝΑΙΚΑ	37	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ	ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΧΩΡΙΣ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ	ΧΡΩΜΑ	4	3	1	0	2
26	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΑΝΔΡΑΣ	30	ΛΥΚΕΙΟ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΘΕΑ	2	1	4	0	3
27	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΓΥΝΑΙΚΑ	37	ΑΕΙ	ΛΟΦΟΣ	ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	2	3	1	0	4
28	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΓΥΝΑΙΚΑ	19	ΛΥΚΕΙΟ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΚΑΘΟΛΙΚΟΙ	ΣΟΚΑΚΙΑ	2	3	1	0	4
29	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΓΥΝΑΙΚΑ	49	ΤΕΙ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΟΚΑΚΙΑ	ΘΕΑ	3	4	2	1	0
30	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΓΥΝΑΙΚΑ	21	ΑΕΙ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΒΟΥΝΟ	ΣΟΚΑΚΙΑ	3	4	2	1	0
31	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΑΝΔΡΑΣ	56	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΣΟΚΑΚΙΑ	ΠΑΛΙΑ ΧΑΜΗΛΑ ΣΠΗΤΙΑ	ΛΟΦΟΣ	4	2	1	0	3
32	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΓΥΝΑΙΚΑ	56	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ	ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΑΡΧΕΙΑ	ΟΙΚΙΣΜΟΣ	3	4	0	1	2
33	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΑΝΔΡΑΣ	40	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΩΡΑΙΑ	ΚΑΛΟ ΚΟΣΜΟ	ΘΕΑ	3	4	0	1	2
34	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΓΥΝΑΙΚΑ	45	ΛΥΚΕΙΟ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΟΚΑΚΙΑ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	0	4	2	1	3
35	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΓΥΝΑΙΚΑ	17	ΛΥΚΕΙΟ	ΙΣΤΟΡΙΑ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	1	4	0	3	2
36	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΓΥΝΑΙΚΑ	48	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΟΚΑΚΙΑ	ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ	3	4	0	1	2
37	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΓΥΝΑΙΚΑ	73	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΚΑΛΙΑ	ΣΟΚΑΚΙΑ	3	4	2	0	1
38	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΑΝΔΡΑΣ	73	ΛΥΚΕΙΟ	ΛΟΦΟΣ	ΣΚΑΛΙΑ	ΣΤΕΓΑΔΙΑ	4	3	1	0	2
39	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΑΝΔΡΑΣ	72	ΑΕΙ	ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ	ΚΑΘΟΛΙΚΟΙ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	2	3	1	0	4
40	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΑΝΔΡΑΣ	21	ΛΥΚΕΙΟ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	3	4	2	1	0
41	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΓΥΝΑΙΚΑ	60	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΣΚΑΛΑΚΙΑ	ΣΟΚΑΚΙΑ	ΣΤΕΓΑΔΙΑ	3	4	2	1	0
42	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΓΥΝΑΙΚΑ	66	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΚΑΛΟΠΑΤΙΑ	ΘΕΑ	2	4	1	0	3
43	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΓΥΝΑΙΚΑ	72	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΣΚΑΛΑΚΙΑ	ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΔΑ	ΦΑΣΑΡΙΑ	2	4	1	0	3
44	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΑΝΔΡΑΣ	72	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΠΑΝΑΓΙΑ ΚΑΡΜΗΛΟΥ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	0	4	3	1	2
45	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΑΝΔΡΑΣ	75	ΛΥΚΕΙΟ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΚΑΛΟΠΑΤΙΑ	ΑΥΓΚΟΛΙΑ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ	1	4	2	0	3
46	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΓΥΝΑΙΚΑ	48	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΚΑΛΟΠΑΤΙΑ	ΠΙΑΤΣΑ	0	4	3	1	2
47	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΓΥΝΑΙΚΑ	38	ΛΥΚΕΙΟ	ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ	ΛΑΒΥΡΙΝΘΟΣ	ΕΓΚΑΤΑΛΕΛΙΜΜΕΝΗ	3	4	2	0	1
48	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΓΥΝΑΙΚΑ	29	ΑΕΙ	ΓΡΑΦΙΚΗ	ΙΣΤΟΡΙΑ	ΣΚΑΛΟΠΑΤΙΑ	2	1	4	3	0
49	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΑΝΔΡΑΣ	32	ΛΥΚΕΙΟ	ΣΟΚΑΚΙΑ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	2	4	3	0	1
50	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΑΝΔΡΑΣ	63	ΤΕΙ	ΜΟΡΦΗ	ΣΟΚΑΚΙΑ	ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ	1	4	3	0	2
51	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΓΥΝΑΙΚΑ	57	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΟΜΟΡΦΙΑ	ΘΕΑ	ΗΕΥΧΙΑ	1	4	0	2	3
52	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΓΥΝΑΙΚΑ	91	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΟΜΟΡΦΙΑ	ΘΕΑ	ΗΕΥΧΙΑ	0	4	3	2	1
53	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΑΝΔΡΑΣ	65	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΗΕΥΧΙΑ	ΘΕΑ	ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ	2	4	0	1	3
54	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΓΥΝΑΙΚΑ	12	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΟΜΟΡΦΙΑ	ΘΕΑ	ΚΟΥΡΑΣΤΙΚΗ	3	4	1	2	0
55	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΓΥΝΑΙΚΑ	37	ΤΕΙ	ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ	ΣΟΚΑΚΙΑ	ΣΚΑΛΟΠΑΤΙΑ	3	4	1	0	2
56	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΑΝΔΡΑΣ	65	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	ΛΟΦΟΣ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΠΙΑΤΣΑ	3	4	1	2	0
57	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΓΥΝΑΙΚΑ	37	ΑΕΙ	ΓΡΑΦΙΚΗ	ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΙΚΗ	ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ	0	4	3	1	2
58	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΑΝΔΡΑΣ	35	ΛΥΚΕΙΟ	ΘΕΑ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΟΚΑΚΙΑ	4	3	2	0	1
59	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΑΝΔΡΑΣ	33	ΑΕΙ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΟΚΑΚΙΑ	ΘΕΑ	3	4	2	0	1
60	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΑΝΔΡΑΣ	32	ΑΕΙ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΘΕΑ	ΠΙΑΤΣΑ	4	3	1	2	0
61	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΑΝΔΡΑΣ	25	ΑΕΙ	ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ	ΣΚΑΛΟΠΑΤΙΑ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	3	4	2	0	1
62	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΓΥΝΑΙΚΑ	53	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΟΜΟΡΦΙΑ	ΙΔΙΩΠΕΡΗ	ΓΡΑΦΙΚΟΤΗΤΑ	2	4	1	0	3
63	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΓΥΝΑΙΚΑ	23	ΤΕΙ	ΘΕΑ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΚΑΛΟΠΑΤΙΑ	2	3	4	1	0
64	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΓΥΝΑΙΚΑ	24	ΑΕΙ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΟΙΚΙΣΜΟΣ	ΚΑΘΟΛΙΚΟΙ	1	4	3	0	2

«ΠΟΛΥΚΡΙΤΗΡΙΑΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΥΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΨΛΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΕΝΟΣ ΤΟ-
ΠΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΗΡΟΝΟΜΙΑΣ. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΑΝΩ ΣΥΡΟΥ»

65	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	23	ΑΕΙ	ΣΟΚΑΚΙΑ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΜΥΡΩΔΙΑ ΦΑΓΗ-ΤΟΥ	4	3	2	0	1
66	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	79	ΛΥΚΕΙΟ	ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑ	ΟΜΟΡΦΙΑ	ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ	4	3	2	0	1
67	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	66	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΠΙΑΤΣΑ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΜΟΝΗ ΚΑΠΟΥΤ-ΤΣΙΝΩΝ	4	1	2	0	3
68	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	79	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΠΙΑΤΣΑ	4	3	2	0	1
69	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	68	ΑΕΙ	ΦΡΟΥΡΙΑΚΟΣ ΟΙΚΙ-ΣΜΟΣ	ΚΑΘΟΛΙΚΟΙ	ΑΙΡΒΝΒ	3	2	0	1	4
70	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	68	ΑΕΙ	ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΗ	ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΣ ΟΙΚΙ-ΣΜΟΣ	ΙΣΤΟΡΙΑ	0	3	1	2	4
71	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	61	ΑΕΙ	ΚΑΣΤΡΟ	ΚΑΘΟΛΙΚΟΙ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	2	3	0	1	4
72	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	60	ΑΕΙ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΚΑΘΟΛΙΚΟΙ	ΛΕΥΚΟ	1	2	3	0	4
73	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	33	ΑΕΙ	ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ	ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ	3	4	1	2	0
74	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	41	ΑΕΙ	ΣΟΚΑΚΙΑ	ΣΚΑΛΟΠΑΤΙΑ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	0	4	2	1	3
75	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	30	ΜΕΤΑΠΤΥ-ΧΙΑΚΟ	ΑΠΛΑ	ΑΝΟΙΧΤΩΣΙΑ	ΗΡΕΜΙΑ	2	3	4	1	0
76	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	30	ΑΕΙ	ΚΑΘΟΛΙΚΟΙ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	ΣΟΚΑΚΙΑ	2	4	0	1	3
77	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	30	ΑΕΙ	ΚΑΘΟΛΙΚΟΙ	ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙ-ΛΟΓΗ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	1	3	4	2	0
78	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	29	ΜΕΤΑΠΤΥ-ΧΙΑΚΟ	ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ	ΘΕΑ	ΡΟΚΑΛΙΚΟ	4	2	3	1	0
79	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	54	ΜΕΤΑΠΤΥ-ΧΙΑΚΟ	ΝΑΟΙ	ΣΟΚΑΚΙΑ	ΣΚΑΛΟΠΑΤΙΑ	1	0	2	4	3
80	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	33	ΜΕΤΑΠΤΥ-ΧΙΑΚΟ	ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΣ Ι-ΣΤΟΣ	ΚΑΘΟΛΙΚΟΙ	ΘΕΑ	4	3	2	0	1
81	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	63	ΑΕΙ	ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ	ΚΑΣΤΡΟΠΟΛΙΤΕΙΑ	ΠΡΩΤΟΣ ΟΙΚΙ-ΣΜΟΣ	3	4	1	0	2
82	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	29	ΜΕΤΑΠΤΥ-ΧΙΑΚΟ	ΛΙΑΣ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	2	3	4	0	1
83	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	31	ΑΕΙ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ο ΦΙΩΧΟΣ	4	1	3	0	2
84	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	30	ΑΕΙ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΛΙΑΣ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	2	1	4	0	3
85	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	48	ΑΕΙ	ΓΡΑΦΙΚΗ	ΕΝΤΥΠΩΣΙΑΚΗ	ΑΡΧΟΝΤΙΚΗ	2	4	1	3	0
86	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	26	ΑΕΙ	ΘΕΑ	ΥΨΟΜΕΤΡΟ	ΣΚΑΛΟΠΑΤΙΑ	3	4	2	1	0
87	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	21	ΛΥΚΕΙΟ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΟΚΑΚΙΑ	ΣΠΙΤΙΑ ΑΣΠΡΟ-ΜΠΛΕ	2	4	0	1	3
88	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	40	ΛΥΚΕΙΟ	ΑΡΧΟΝΤΙΚΗ	ΕΝΤΥΠΩΣΙΑΚΗ	ΟΜΟΡΦΗ	3	4	2	1	0
89	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	10	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ	ΟΜΟΡΦΗ	ΕΝΤΥΠΩΣΙΑΚΗ	1	4	2	3	0
90	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	48	ΑΕΙ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΗΡΕΜΙΑ	ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑ	2	4	1	0	3
91	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	25	ΜΕΤΑΠΤΥ-ΧΙΑΚΟ	ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ	ΘΕΑ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	3	4	2	1	0
92	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	21	ΛΥΚΕΙΟ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	ΚΑΘΟΛΙΚΟΙ	ΨΗΛΟΤΕΡΟ ΣΗ-ΜΕΙΟ	3	4	2	1	0
93	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	37	ΜΕΤΑΠΤΥ-ΧΙΑΚΟ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΚΑΛΟΠΑΤΙΑ	ΒΡΑΧΟΣ	3	4	1	2	0
94	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	29	ΑΕΙ	ΠΙΑΤΣΑ	ΘΕΑ	ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ	3	4	1	2	0
95	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	19	ΛΥΚΕΙΟ	ΣΚΑΛΑΚΙΑ	ΘΕΑ	ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ	4	2	3	0	1
96	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	30	ΛΥΚΕΙΟ	ΣΟΚΑΚΙΑ	ΠΟΡΤΕΣ	ΚΑΘΟΛΙΚΟΙ	3	1	4	0	2
97	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	33	ΤΕΙ	ΜΟΝΗ ΚΑΠΟΥΤΣΙ-ΝΩΝ	ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	2	1	0	3	4
98	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	25	ΤΕΙ	ΛΟΦΟΣ	ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ	ΣΟΚΑΚΙΑ	2	4	1	0	3
99	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	49	ΜΕΤΑΠΤΥ-ΧΙΑΚΟ	ΣΟΚΑΚΙΑ	ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ	ΥΨΟΜΕΤΡΟ	3	0	4	1	2
100	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	52	ΛΥΚΕΙΟ	ΚΑΣΤΡΟΠΟΛΙΤΕΙΑ	ΒΡΑΧΟΣ	ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ	1	4	3	2	0
101	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	28	ΜΕΤΑΠΤΥ-ΧΙΑΚΟ	ΘΕΑ	ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ	ΗΡΕΜΙΑ	3	0	4	1	2
102	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	30	ΑΕΙ	ΘΕΑ	ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ	ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ	2	3	1	4	0
103	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	19	ΛΥΚΕΙΟ	ΘΕΑ	ΣΟΚΑΚΙΑ	ΗΡΕΜΙΑ	3	2	4	1	0
104	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	29	ΛΥΚΕΙΟ	ΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΙΚΗ	ΗΡΕΜΙΑ	ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑ	1	0	4	2	3
105	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	41	ΤΕΙ	ΚΑΜΑΡΑ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΠΙΑΤΣΑ	3	4	2	1	0
106	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	35	ΛΥΚΕΙΟ	ΙΣΤΟΡΙΑ	ΣΚΑΛΟΠΑΤΙΑ	ΓΡΑΦΙΚΟΤΗΤΑ	0	3	4	1	2
107	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	30	ΜΕΤΑΠΤΥ-ΧΙΑΚΟ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΚΑΛΟΠΑΤΙΑ	ΣΟΚΑΚΙΑ	3	4	1	0	2
108	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	11	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΟΜΟΡΦΙΑ	ΠΑΛΑΙΟΤΗΤΑ	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ	1	2	3	4	0
109	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	31	ΛΥΚΕΙΟ	ΓΡΑΦΙΚΗ	ΘΕΑ	ΙΣΤΟΡΙΑ	1	4	3	2	0

«ΠΟΛΥΚΡΙΤΗΡΙΑΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΥΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΨΛΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΕΝΟΣ ΤΟ-
ΠΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΗΡΟΝΟΜΙΑΣ. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΑΝΩ ΣΥΡΟΥ»

110	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	28	ΤΕΙ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΘΕΑ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	1	4	2	3	0
111	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	55	ΜΕΤΑΠΤΥ-ΧΙΑΚΟ	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ	ΣΟΚΑΚΙΑ	ΣΠΗΤΙΑ ΔΙΠΛΑΤΑ	4	3	0	1	2
112	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	21	ΛΥΚΕΙΟ	ΟΜΟΡΦΙΑ	ΓΡΑΦΙΚΟΤΗΤΑ	ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ	4	2	3	1	0
113	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	21	ΛΥΚΕΙΟ	ΣΟΚΑΚΙΑ	ΠΑΝΕΜΟΡΦΗ	ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ	3	4	2	1	0
114	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	33	ΑΕΙ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΥΨΟΜΕΤΡΟ	ΘΕΑ	3	4	2	1	0
115	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	33	ΑΕΙ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	ΜΟΝΗ ΚΑΠΟΥΤΣΙ-ΝΩΝ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	0	3	4	1	2
116	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	43	ΤΕΙ	ΑΠΛΟΤΗΤΑ	ΙΣΤΟΡΙΑ	ΑΡΧΟΝΤΙΚΗ	4	3	1	0	2
117	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	22	ΤΕΙ	ΡΕΜΠΕΤΙΚΟ	ΓΡΑΦΙΚΟΤΗΤΑ	ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ	4	2	3	0	1
118	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	33	ΜΕΤΑΠΤΥ-ΧΙΑΚΟ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	ΠΑΤΣΑ	ΜΟΝΗ ΚΑΠΟΥ-ΤΣΙΝΩΝ	4	1	3	0	2
119	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	63	ΛΥΚΕΙΟ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΘΕΑ	ΣΟΚΑΚΙΑ	4	3	2	1	0
120	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	21	ΛΥΚΕΙΟ	ΣΟΚΑΚΙΑ	ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ	ΘΕΑ	4	3	2	1	0
121	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	40	ΛΥΚΕΙΟ	ΣΚΑΛΑΚΙΑ	ΓΡΑΦΙΚΟΤΗΤΑ	ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ	2	0	4	1	3
122	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	30	ΑΕΙ	ΥΨΟΜΕΤΡΟ	ΣΚΑΛΟΠΑΤΙΑ	ΣΟΚΑΚΙΑ	2	1	4	3	0
123	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	37	ΛΥΚΕΙΟ	ΚΟΥΡΑΣΤΙΚΗ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	ΗΡΕΜΙΑ	2	3	4	1	0
124	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	45	ΛΥΚΕΙΟ	ΑΡΧΟΝΤΙΚΗ	ΙΣΤΟΡΙΑ	ΠΑΛΛΙΟΤΗΤΑ	1	4	2	0	3
125	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	53	ΛΥΚΕΙΟ	ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΣ ΟΙ-ΚΙΣΜΟΣ	ΚΑΘΟΛΙΚΟΙ	ΡΕΜΠΕΤΙΚΟ	3	4	2	0	1
126	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	18	ΛΥΚΕΙΟ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	ΨΗΛΑ	ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ	2	3	4	0	1
127	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	60	ΛΥΚΕΙΟ	ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ	ΓΡΑΦΙΚΟΤΗΤΑ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	3	2	4	1	0
128	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	52	ΑΕΙ	ΧΡΩΜΑ	ΙΣΤΟΡΙΑ	ΦΩΣ	2	4	3	1	0
129	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	56	ΛΥΚΕΙΟ	ΧΡΩΜΑ	ΗΛΙΟΒΑΣΙΛΕΜΑ	ΘΕΑ	3	1	2	4	0
130	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	29	ΜΕΤΑΠΤΥ-ΧΙΑΚΟ	ΣΟΚΑΚΙΑ	ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ	ΘΕΑ	3	2	4	1	0
131	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	21	ΑΕΙ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΜΟΝΗ ΚΑΠΟΥ-ΤΣΙΝΩΝ	0	4	3	1	2
132	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	21	ΛΥΚΕΙΟ	ΘΕΑ	ΣΟΚΑΚΙΑ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	4	3	2	1	0
133	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	21	ΛΥΚΕΙΟ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΣ ΟΙΚΙ-ΣΜΟΣ	ΜΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΥ	3	4	1	0	2
134	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	40	ΑΕΙ	ΘΕΑ	ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ	ΣΟΚΑΚΙΑ	2	3	4	0	1
135	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	39	ΤΕΙ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΠΑΤΣΑ	ΜΟΝΗ ΚΑΠΟΥ-ΤΣΙΝΩΝ	2	3	0	1	4
136	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	30	ΑΕΙ	ΣΟΚΑΚΙΑ	ΘΕΑ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	4	3	1	0	2
137	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	48	ΑΕΙ	ΘΕΑ	ΣΟΚΑΚΙΑ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	3	4	1	0	2
138	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	27	ΑΕΙ	ΘΕΑ	ΓΡΑΦΙΚΟΤΗΤΑ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	2	1	3	0	4
139	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	27	ΑΕΙ	ΣΠΗΤΙΑ	ΘΕΑ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	2	3	0	4	1
140	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	25	ΑΕΙ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	ΘΕΑ	2	1	0	3	4
141	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	40	ΜΕΤΑΠΤΥ-ΧΙΑΚΟ	ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ	ΛΟΦΟΣ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	2	4	1	0	3
142	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	40	ΛΥΚΕΙΟ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΚΟΡΥΦΟΓΡΑΜΜΗ	ΛΟΦΟΣ	1	4	0	2	3
143	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	20	ΑΕΙ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΠΟΡΤΑΡΑ	ΠΑΤΣΑ	2	4	1	0	3
144	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	20	ΜΕΤΑΠΤΥ-ΧΙΑΚΟ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΣ ΟΙΚΙ-ΣΜΟΣ	ΣΚΑΛΟΠΑΤΙΑ	3	4	2	1	0
145	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	60	ΔΙΑΔΚΤΟ-ΡΙΚΟ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΟΚΑΚΙΑ	ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ	0	4	3	1	2
146	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	20	ΜΕΤΑΠΤΥ-ΧΙΑΚΟ	ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ	ΚΑΘΟΛΙΚΟΙ	ΘΕΑ	3	4	2	0	1
147	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	20	ΜΕΤΑΠΤΥ-ΧΙΑΚΟ	ΘΕΑ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΜΟΝΗ ΚΑΠΟΥ-ΤΣΙΝΩΝ	2	4	3	0	1
148	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	20	ΑΕΙ	ΥΨΟΜΕΤΡΟ	ΑΣΠΡΟ	ΣΟΚΑΚΙΑ	4	3	2	1	0
149	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	20	ΑΕΙ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΛΟΦΟΣ	ΣΟΚΑΚΙΑ	0	4	2	3	1
150	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	40	ΜΕΤΑΠΤΥ-ΧΙΑΚΟ	ΚΟΡΥΦΗ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΟΚΑΚΙΑ	4	3	2	1	0
151	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	40	ΜΕΤΑΠΤΥ-ΧΙΑΚΟ	ΜΟΥΣΙΚΗ	ΛΑΙΚΗ ΤΕΧΝΗ	ΦΑΓΗΤΟ	3	1	4	2	0
152	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	40	ΜΕΤΑΠΤΥ-ΧΙΑΚΟ	ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΟΚΑΚΙΑ	0	4	3	1	2
153	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	40	ΑΕΙ	ΜΟΝΗ ΚΑΠΟΥΤΣΙ-ΝΩΝ	ΛΟΦΟΣ	ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ	3	0	2	1	4
154	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	40	ΔΙΑΔΚΤΟ-ΡΙΚΟ	ΑΝΑΓΛΥΦΟ	ΘΕΑ	ΚΑΘΟΛΙΚΟΙ	3	2	1	0	4

«ΠΟΛΥΚΡΙΤΗΡΙΑΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΥΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΨΛΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΕΝΟΣ ΤΟ-
ΠΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΑΝΩ ΣΥΡΟΥ»

155	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	40	ΜΕΤΑΠΤΥ-ΧΙΑΚΟ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΜΟΝΗ ΙΗΣΟΥΥΤΩΝ	ΣΟΚΑΚΙΑ	0	4	2	1	3
156	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	20	ΜΕΤΑΠΤΥ-ΧΙΑΚΟ	ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ	ΚΥΚΛΑΔΙΚΟ ΝΗΣΙ	ΜΟΥΣΙΚΗ	4	0	3	1	2
157	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	40	ΛΕΙ	ΜΝΗΜΗ	ΠΟΙΗΤΙΚΗ	ΛΙΘΩΣΙΑΚΗ	3	4	2	0	1
158	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	20	ΜΕΤΑΠΤΥ-ΧΙΑΚΟ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΜΟΥΣΕΙΟ ΒΑΜΒΑ-ΚΑΡΗ	ΜΟΝΗ ΚΑΠΟΥ-ΤΣΙΝΩΝ	4	3	2	0	1
159	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	40	ΜΕΤΑΠΤΥ-ΧΙΑΚΟ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΣ ΟΙΚΙ-ΣΜΟΣ	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ	2	4	1	0	3
160	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	20	ΤΕΙ	ΣΚΑΛΑΚΙΑ	ΘΕΑ	ΙΣΤΟΡΙΑ	0	3	2	1	4
161	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	20	ΛΕΙ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	ΣΚΑΛΟΠΑΤΙΑ	2	4	3	1	0
162	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	20	ΛΕΙ	ΣΟΚΑΚΙΑ	ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ	ΜΟΥΣΕΙΑ	4	3	0	2	1
163	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	20	ΜΕΤΑΠΤΥ-ΧΙΑΚΟ	ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ	ΜΟΥΣΙΚΗ	0	3	2	1	4
164	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	40	ΛΥΚΕΙΟ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΥΨΟΜΕΤΡΟ	ΟΙΚΙΣΤΙΚΟ ΣΥ-ΜΠΛΕΓΜΑ	0	4	2	3	1
165	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	60	ΛΥΚΕΙΟ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΚΑΛΟΠΑΤΙΑ	ΣΤΕΓΑΔΙΑ	3	4	2	1	0
166	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	40	ΛΥΚΕΙΟ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ	ΘΕΑ	3	4	1	0	2
167	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	20	ΤΕΙ	ΣΟΚΑΚΙΑ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	2	4	3	1	0
168	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	20	ΜΕΤΑΠΤΥ-ΧΙΑΚΟ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΣ ΟΙΚΙ-ΣΜΟΣ	ΚΑΛΑΝΤΕΡΙΜΙΑ	1	4	2	0	3
169	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	20	ΜΕΤΑΠΤΥ-ΧΙΑΚΟ	ΣΟΚΑΚΙΑ	ΘΕΑ	ΧΡΩΜΑ	1	4	2	0	3
170	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	20	ΜΕΤΑΠΤΥ-ΧΙΑΚΟ	ΑΝΑΓΛΥΦΟ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΚΑΛΟΠΑΤΙΑ	3	4	1	0	2
171	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	40	ΔΙΑΔΚΤΟ-ΡΙΚΟ	ΛΟΦΟΣ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΠΙΑΤΣΑ	1	4	2	0	3
172	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	20	ΜΕΤΑΠΤΥ-ΧΙΑΚΟ	ΓΡΑΦΙΚΗ	ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ	ΡΟΜΑΝΤΙΚΑ	3	1	4	0	2
173	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	20	ΔΙΑΔΚΤΟ-ΡΙΚΟ	ΘΕΑ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΚΑΜΑΡΑ	4	2	3	0	1
174	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	35	ΛΕΙ	ΘΕΑ	ΣΟΚΑΚΙΑ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	2	4	1	0	3
175	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	40	ΛΥΚΕΙΟ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΖΕΙΜΠΕΚΙΑ	ΠΑΛΙΑ ΠΟΛΗ	4	3	2	0	1
176	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	20	ΛΥΚΕΙΟ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	ΚΑΜΑΡΑ	ΡΕΜΠΕΤΙΚΟ	4	1	3	2	0
177	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	20	ΜΕΤΑΠΤΥ-ΧΙΑΚΟ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΠΙΑΤΣΑ	2	3	4	1	0
178	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	20	ΜΕΤΑΠΤΥ-ΧΙΑΚΟ	ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΣ ΟΙ-ΚΙΣΜΟΣ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	2	4	1	0	3
179	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	40	ΔΙΑΔΚΤΟ-ΡΙΚΟ	ΛΑΒΥΡΙΝΘΟΣ	ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ	ΓΡΑΦΙΚΟΤΗΤΑ	3	4	1	0	2
180	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	40	ΔΙΑΔΚΤΟ-ΡΙΚΟ	ΣΟΚΑΚΙΑ	ΚΛΙΜΑΚΑ	ΧΡΩΜΑ	1	4	0	2	3
181	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	60	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ	ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΙΚΗ	ΙΣΤΟΡΙΚΗ	4	3	1	0	2
182	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	40	ΜΕΤΑΠΤΥ-ΧΙΑΚΟ	ΛΟΦΟΣ	ΔΡΟΜΑΚΙΑ	ΜΙΚΡΑ ΠΑΡΑ-ΘΥΡΑ	3	4	2	0	1
183	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	40	ΛΕΙ	ΙΣΤΟΡΙΚΗ	ΓΡΑΦΙΚΟΤΗΤΑ	ΟΜΟΡΦΗ	4	3	2	1	0
184	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	40	ΜΕΤΑΠΤΥ-ΧΙΑΚΟ	ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΣ ΟΙ-ΚΙΣΜΟΣ	ΘΕΑ	ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	1	3	2	0	4
185	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	20	ΜΕΤΑΠΤΥ-ΧΙΑΚΟ	ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ	ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	2	1	4	3	0
186	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	20	ΜΕΤΑΠΤΥ-ΧΙΑΚΟ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ	ΣΟΚΑΚΙΑ	0	4	3	1	2
187	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	60	ΜΕΤΑΠΤΥ-ΧΙΑΚΟ	ΛΟΦΟΣ	ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΣ ΟΙΚΙ-ΣΜΟΣ	ΣΤΕΓΑΔΙΑ	2	3	0	1	4
188	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	40	ΜΕΤΑΠΤΥ-ΧΙΑΚΟ	ΚΑΣΤΡΟΠΟΛΙΤΕΙΑ	ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ	ΚΑΘΟΛΙΚΟΙ	3	4	0	1	2
189	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	40	ΜΕΤΑΠΤΥ-ΧΙΑΚΟ	ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ	ΚΥΚΛΑΔΕΣ	ΣΟΚΑΚΙΑ	2	4	1	3	0
190	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	60	ΔΙΑΔΚΤΟ-ΡΙΚΟ	ΣΤΕΓΑΔΙΑ	ΣΟΚΑΚΙΑ	ΑΣΒΕΣΤΗΣ	2	4	0	1	3
191	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	60	ΛΥΚΕΙΟ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΚΑΜΑΡΑ	ΠΙΑΤΣΑ	4	3	1	0	2
192	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	20	ΜΕΤΑΠΤΥ-ΧΙΑΚΟ	ΣΥΝΥΠΑΡΞΗ ΟΡ-ΘΟΔΟΣΟΥ/ΚΑΘΟ-ΛΙΚΟΥ ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ	ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ	ΦΕΡΕΚΥΔΗΣ	1	0	4	3	2
193	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	60	ΛΕΙ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ	4	3	2	1	0
194	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	20	ΜΕΤΑΠΤΥ-ΧΙΑΚΟ	ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ	ΘΕΑ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	0	1	3	2	4
195	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	20	ΜΕΤΑΠΤΥ-ΧΙΑΚΟ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ	4	2	3	0	1
196	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΓΥ-ΝΑΙΚΑ	40	ΛΕΙ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	ΜΟΝΗ ΚΑΠΟΥΤΣΙ-ΝΩΝ	ΦΡΑΓΚΟΣΥΡΙΑΝΗ	2	3	4	0	1
197	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	40	ΛΥΚΕΙΟ	ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΣ ΟΙ-ΚΙΣΜΟΣ	ΚΑΘΟΛΙΚΟΙ	ΠΑΡΑΔΟΣΗ	2	4	1	0	3
198	ΔΙΑΔΙ-ΚΤΥΟ	ΑΝ-ΔΡΑΣ	40	ΤΕΙ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΣΚΑΛΑΚΙΑ	ΣΟΚΑΚΙΑ	1	4	3	0	2

199	ΔΙΑΔΙ- ΚΤΥΟ	ΑΝ- ΔΡΑΣ	60	ΜΕΤΑΠΤΥ- ΧΙΑΚΟ	ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΣ ΟΙ- ΚΙΣΜΟΣ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΠΙΑΤΣΑ	2	4	0	1	3
200	ΔΙΑΔΙ- ΚΤΥΟ	ΓΥ- ΝΑΙΚΑ	20	ΤΕΙ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	ΘΕΑ	2	4	1	0	3
201	ΔΙΑΔΙ- ΚΤΥΟ	ΓΥ- ΝΑΙΚΑ	40	ΤΕΙ	ΜΟΝΗ ΚΑΠΟΥΤΣΙ- ΝΩΝ	ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΣ ΟΙ- ΚΙΣΜΟΣ	ΚΥΚΛΑΔΙΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ	2	3	1	0	4
202	ΔΙΑΔΙ- ΚΤΥΟ	ΑΝ- ΔΡΑΣ	40	ΤΕΙ	ΛΟΦΟΣ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΚΑΣΤΡΟ	4	3	1	2	0
203	ΔΙΑΔΙ- ΚΤΥΟ	ΑΝ- ΔΡΑΣ	40	ΤΕΙ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΣ ΟΙ- ΚΙΣΜΟΣ	ΚΥΚΛΑΔΙΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ	4	1	2	0	3
204	ΔΙΑΔΙ- ΚΤΥΟ	ΑΝ- ΔΡΑΣ	20	ΤΕΙ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	ΠΙΑΤΣΑ	2	4	1	0	3
205	ΔΙΑΔΙ- ΚΤΥΟ	ΓΥ- ΝΑΙΚΑ	20	ΔΕΙ	ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ	ΣΚΑΛΑΚΙΑ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	2	4	3	0	1
206	ΔΙΑΔΙ- ΚΤΥΟ	ΑΝ- ΔΡΑΣ	20	ΔΕΙ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΚΑΜΑΡΑ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	1	4	0	3	2
207	ΔΙΑΔΙ- ΚΤΥΟ	ΓΥ- ΝΑΙΚΑ	20	ΜΕΤΑΠΤΥ- ΧΙΑΚΟ	ΥΨΩΜΑ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΘΕΑ	2	3	0	1	4
208	ΔΙΑΔΙ- ΚΤΥΟ	ΓΥ- ΝΑΙΚΑ	20	ΔΕΙ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΚΑΜΑΡΑ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ	1	4	0	3	2
209	ΔΙΑΔΙ- ΚΤΥΟ	ΑΝ- ΔΡΑΣ	20	ΔΙΑΔΚΤΟ- ΡΙΚΟ	ΚΑΛΝΤΕΡΙΜΙΑ	ΘΕΑ	ΚΤΙΣΗ	0	3	2	1	4
210	ΔΙΑΔΙ- ΚΤΥΟ	ΑΝ- ΔΡΑΣ	20	ΜΕΤΑΠΤΥ- ΧΙΑΚΟ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΛΟΦΟΣ	ΘΕΑ	3	4	1	0	2

Β. Ακολούθως, στο δεύτερο βήμα έγινε μετατροπή των ποιοτικών απαντήσεων (αυτών που αφορούν λεκτικά δεδομένα) σε βαθμική (τακτική) κλίμακα, ώστε να μπορούν να εισαχθούν στο περιβάλλον της SPSS. Για την ολοκλήρωση του παρόντος βήματος δημιουργήθηκε στο αρχείο excel , μια επιπλέον καρτέλα με τίτλο “Variable view”, όπου και τοποθετήθηκαν όλες οι πληροφορίες. Για την κατανόηση του παρόντος βήματος δίνονται δυο παραδείγματα.

Παραδείγματος χάριν για την απάντηση της ερώτησης Φύλο, που οι πιθανές απαντήσεις είναι δυο (Άντρας, Γυναίκα), αυτές μετατράπηκαν σε αριθμούς. Έτσι σύμφωνα με τον πίνακα , όπου Γυναίκα τοποθετήθηκε ο αριθμός 1 και όπου άντρας ο αριθμός 2.

Πίνακας 7.47. Δεύτερο βήμα SPSS

ΦΥΛΟ	
Γυναίκα	1
Άνδρας	2

Για κατηγορίες ερωτήσεων που αφορούν πιο πολύπλοκα και περισσότερα ποσοτικά δεδομένα έγινε κωδικοποίηση των απαντήσεων . Παραδείγματος χάριν για την ερώτηση 9.ΠΟΙΟΝ ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΤΟΝ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΟΡΟ ΣΤΗΝ ΑΝΩ ΣΥΡΟ; (Με την έννοια "πολιτιστικός πόρος", νοείται οποιοδήποτε άυλο και υλικό στοιχείο εντός του οικισμού, που θα θέλατε να διατηρηθεί και στις επόμενες γενιές), οι απαντήσεις με τυχαία επιλογή νούμερων ομαδοποιήθηκαν ως εξής:

Πίνακας 7.48. Κωδικοποίηση «Πόρων»

ΠΟΡΟΣ	
ΑΠΟΚΡΙΕΣ	1
ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ, ΜΟΥΣΕΙΟ ΒΑΜΒΑΚΑΡΗ, ΡΕ- ΜΠΕΤΙΚΟ, ΜΟΥΣΙΚΗ, ΗΧΗΤΙΚΟ ΤΟΠΙΟ	2
ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	3

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ, ΜΟΝΗ ΚΑΠΟΥΤΣΙΝΩΝ,ΝΑ- ΟΥΣ	4
ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ (ΣΟΚΑΚΙΑ,ΟΙΚΙ- ΣΜΟΣ,ΠΙΑΤΣΑ,ΠΗΓΗ)	5
ΘΕΑ	6
ΤΡΟΠΟΣ ΖΩΗΣ	7
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ	8
ΙΣΤΟΡΙΑ	9
ΠΑΡΑΔΟΣΗ,ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ, ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ, ΠΟΛΥ- ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΤΗΤΑ	10
ΤΟΥΡΙΣΜΟ	11
ΘΕΑ	12
ΚΑΘΟΛΙΚΟΙ, ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ	13
ΤΑ ΠΑΝΤΑ, ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ,ΗΡΕΜΙΑ	14

C. Μετά το πέρας και αυτού του βήματος , ο πίνακας του πρώτου βήματος διαμορφώ-
θηκε στο αρχείο excel , αναλόγως των αριθμών της κάθε κατηγορίας και τοποθετή-
θηκε στο περιβάλλον της SPSS (στην καρτέλα Data View), όπου τα ονόματα εγγρά-
φικαν με λατινικούς χαρακτήρες για την αναγνώριση τους από το πρόγραμμα (πχ.
αντί για ΠΙΑΤΣΑ, δόθηκε το όνομα “PIATSA”). Παρακάτω εικονίζεται τμήμα του
πίνακα, όπως αυτός διαμορφώθηκε κατά την καταχώρηση του , στο SPSS.

	sample_id	guest	fyfo	old	educate	A1	B1	C1	PIATSA	GEORGE	VAMVAKA	VORNA	CAPUCINO
1	1,00	1,00	1,00	3,00	2,00	1,00	5,00	9,00	4,00	3,00	2,00	,00	1,00
2	2,00	1,00	2,00	3,00	2,00	9,00	9,00	9,00	4,00	2,00	3,00	,00	1,00
3	3,00	1,00	2,00	3,00	5,00	5,00	1,00	3,00	3,00	4,00	1,00	,00	2,00
4	4,00	1,00	2,00	4,00	5,00	4,00	3,00	5,00	3,00	4,00	1,00	2,00	,00
5	5,00	1,00	1,00	4,00	1,00	8,00	5,00	3,00	,00	3,00	2,00	4,00	1,00
6	6,00	1,00	2,00	4,00	1,00	5,00	1,00	3,00	1,00	4,00	2,00	,00	3,00
7	7,00	1,00	1,00	4,00	5,00	5,00	6,00	10,00	4,00	3,00	1,00	,00	2,00
8	8,00	1,00	1,00	2,00	2,00	8,00	5,00	10,00	3,00	4,00	2,00	1,00	,00
9	9,00	1,00	2,00	2,00	2,00	5,00	6,00	6,00	1,00	2,00	,00	4,00	3,00
10	10,00	1,00	2,00	4,00	1,00	4,00	10,00	5,00	3,00	4,00	2,00	,00	1,00
11	11,00	1,00	1,00	3,00	2,00	1,00	6,00	8,00	,00	4,00	2,00	1,00	3,00
12	12,00	1,00	2,00	2,00	2,00	5,00	1,00	3,00	2,00	4,00	1,00	,00	3,00
13	13,00	1,00	1,00	3,00	4,00	1,00	5,00	5,00	,00	4,00	1,00	2,00	3,00
14	14,00	1,00	1,00	4,00	4,00	10,00	2,00	6,00	3,00	2,00	1,00	,00	4,00
15	15,00	1,00	1,00	4,00	1,00	2,00	8,00	5,00	2,00	,00	1,00	4,00	3,00
16	16,00	1,00	2,00	5,00	4,00	2,00	6,00	2,00	,00	4,00	2,00	1,00	3,00
17	17,00	1,00	1,00	4,00	1,00	9,00	6,00	6,00	2,00	4,00	1,00	,00	3,00
18	18,00	1,00	2,00	3,00	2,00	5,00	5,00	4,00	4,00	1,00	3,00	2,00	,00
19	19,00	1,00	1,00	2,00	2,00	10,00	2,00	6,00	2,00	4,00	1,00	,00	3,00
20	20,00	1,00	1,00	3,00	3,00	9,00	6,00	6,00	1,00	4,00	,00	3,00	2,00
21	21,00	1,00	2,00	2,00	4,00	5,00	5,00	6,00	4,00	3,00	1,00	,00	2,00
22	22,00	1,00	1,00	2,00	5,00	3,00	9,00	2,00	4,00	2,00	3,00	,00	1,00
23	23,00	1,00	1,00	3,00	5,00	1,00	9,00	5,00	4,00	1,00	,00	2,00	3,00
24	24,00	1,00	1,00	2,00	5,00	6,00	5,00	10,00	4,00	,00	2,00	1,00	3,00
25	25,00	1,00	1,00	2,00	5,00	2,00	5,00	6,00	4,00	3,00	1,00	,00	2,00
26	26,00	1,00	2,00	2,00	2,00	4,00	8,00	10,00	2,00	1,00	4,00	,00	3,00
27	27,00	1,00	1,00	2,00	4,00	1,00	5,00	4,00	2,00	3,00	1,00	,00	4,00

Εικόνα 7.187. Καταχωρημένος πίνακας SPSS
Πηγή : SPSS

D. Για την επεξεργασία των αποτελεσμάτων , το 4^ο βήμα αφορά , την καρτέλα Variable
View, η οποία ταυτίζεται με την αντίστοιχη καρτέλα του excel. Δηλαδή γίνεται ταυ-
τοποίηση των απαντήσεων με βάση τους αριθμούς στους οποίους αντιστοιχούν. Για

τη διαμόρφωση του πίνακα, διαμορφώθηκε κάθε γραμμή, που απαντά και μια κατηγορία των ερωτήσεων. Αρχικά, στη στήλη Name, δόθηκε η κατηγορία που αφορά (fylo, old κλπ) , καθώς και η ροή των απαντήσεων (1Α, ΠΙΑΤΣΑ, GEORGE κλπ.), ο τύπος (αφορά σε όλα νούμερα, άρα “Numeric”, η κάθε ερώτηση που αφορούν (Label), καθώς και η επεξήγηση τους (Values). Ακολούθως για κάθε μια γραμμή δόθηκε ο τύπος μέτρησης (Measure). Οι τρεις τύποι μέτρησης αποδόθηκαν ως εξής:

- A. Nominal, για στοιχεία όπου δεν έχει νόημα η σειρά αρίθμησης π.χ. για αρίθμηση στοιχείων όπως άνδρας- γυναίκα,
- B. Ordinal, για στοιχεία που έχει νόημα η σειρά αρίθμησης, πχ sample)
- C. Scale, για στοιχεία με βαθμονομική κλίμακα , όπως η π.χ. η ερώτηση 2, που αφορά αξιολογική κατάταξη των απαντήσεων από το 0-4

Ακολούθως δίνεται τμήμα του διαμορφωμένου πίνακα της SPSS, για την κατανόηση των όσων προαναφέρθηκαν.

	Name	Type	Width	Decimals	Label	Values	Missing	Columns	Align	Measure	Role
1	sample_id	Numeric	8	2	A/A	None	None	8	Right	Ordinal	Input
2	guest	Numeric	8	2	Τι είναι	{1,00, ΚΑΤ...	None	8	Right	Nominal	Input
3	fylo	Numeric	8	2	Φύλο	{1,00, ΓΥΝΑ...	None	8	Right	Nominal	Input
4	old	Numeric	8	2	Ηλικία	{1,00, 0-19}...	None	8	Right	Nominal	Input
5	educate	Numeric	8	2	Μόρφωση	{1,00, ΔΗΜ...	None	8	Right	Nominal	Input
6	A1	Numeric	8	2	1.Ονομάστε τα ...	{1,00, ΓΕΩ...	None	8	Right	Scale	Input
7	B1	Numeric	8	2	1.Ονομάστε τα ...	{1,00, ΓΕΩ...	None	8	Right	Scale	Input
8	C1	Numeric	8	2	1.Ονομάστε τα ...	{1,00, ΓΕΩ...	None	8	Right	Scale	Input
9	ΠΙΑΤΣΑ	Numeric	8	2	2. Ποιο είναι το ...	None	None	8	Right	Scale	Input
10	GEORGE	Numeric	8	2	2. Ποιο είναι το ...	None	None	8	Right	Scale	Input
11	VAMVAKA	Numeric	8	2	2. Ποιο είναι το ...	None	None	8	Right	Scale	Input
12	VORNA	Numeric	8	2	2. Ποιο είναι το ...	None	None	8	Right	Scale	Input
13	CAPUCINO	Numeric	8	2	2. Ποιο είναι το ...	None	None	8	Right	Scale	Input
14	MUS.VAM	Numeric	8	2	3.Ποια θεωρείτε...	None	None	8	Right	Scale	Input
15	MUS.EPA	Numeric	8	2	3.Ποια θεωρείτε...	None	None	8	Right	Scale	Input
16	NIKOLAOS	Numeric	8	2	3.Ποια θεωρείτε...	None	None	8	Right	Scale	Input
17	CAPPUCIN	Numeric	8	2	3.Ποια θεωρείτε...	None	None	8	Right	Scale	Input
18	ΠΙΑΤΣ	Numeric	8	2	3.Ποια θεωρείτε...	None	None	8	Right	Scale	Input
19	S.GEO	Numeric	8	2	3.Ποια θεωρείτε...	None	None	8	Right	Scale	Input
20	LIMANI	Numeric	8	2	4.Από ποια πλ...	None	None	8	Right	Scale	Input
21	ALITHINI	Numeric	8	2	4.Από ποια πλ...	None	None	8	Right	Scale	Input
22	AP.MER	Numeric	8	2	4.Από ποια πλ...	None	None	8	Right	Scale	Input
23	TOUCH	Numeric	8	2	5.Ποια αίσθηση...	None	None	8	Right	Scale	Input
24	SEE	Numeric	8	2	5.Ποια αίσθηση...	None	None	8	Right	Scale	Input
25	SOUND	Numeric	8	2	5.Ποια αίσθηση...	None	None	8	Right	Scale	Input
26	TASTE	Numeric	8	2	5.Ποια αίσθηση...	None	None	8	Right	Scale	Input
27	SMELL	Numeric	8	2	5.Ποια αίσθηση...	None	None	8	Right	Scale	Input
28	VRAXOS	Numeric	8	2	6.Ιεραρχήστε π...	None	None	8	Right	Scale	Input
29	POL.EKD	Numeric	8	2	6.Ιεραρχήστε π...	None	None	8	Right	Scale	Input

Εικόνα 7.188. Συνολικός πίνακας SPSS

Πηγή : SPSS

7.4.2 Στατιστικά πειράματα ανάλυσης ερωτηματολογίων της Άνω Σύρου στο πρόγραμμα SPSS

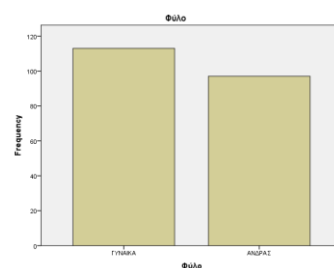
Στο παρόν υποκεφάλαιο πραγματοποιήθηκαν πειράματα στατιστικής ανάλυσης που αφορούν την εύρεση ποσοστών ανά κατηγορία, την στατιστική σημαντικότητα, την σύγκριση μαθηματικών μέσω όρων κλπ., ώστε να ανιχνευθεί η απόδοση και των τριών ερωτηματολογίων μέσα από διασταυρώσεις των στοιχείων τους, σε ενιαίο σύστημα επεξεργασίας.

Για την απόδοση αρχικών αποτελεσμάτων όλων των ερωτήσεων, με στόχο την εμφάνιση των του συνόλου των ερωτηθέντων μέσα από τα συνολικά ποσοστά επιλογή των απαντήσεων, με στοιχεία συχνότητας (Frequency). Επιλέχθηκαν μόνο ερωτήσεις «Nominal», καθώς η ιεραρχική δομή των απαντήσεων εμφάνιζε συχνότητες ανά δυνατή απάντηση (π.χ. για την ερώτηση ΠΟΙΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΠΙΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΣΗΜΕΙΟ ΤΟΥ ΟΙΚΙΣΜΟΥ. ΙΕΡΑΡΧΗΣΤΕ (0-4), τα συνολικά ποσοστά δίνονται ανά απάντηση ξεχωριστά για την Μονή Καπουτσίνων, για τον Άγιο Γεώργιο κλπ.), γεγονός που δεν ευνοεί την συνολική στατιστική τους εικόνα και απόδοση των ποσοστών τους. Για την ολοκλήρωση του σταδίου αυτού, επιλέχθηκε η αντίστοιχη μέθοδος «Συχνοτήτων» του στατιστικού συστήματος SPSS. Επεξηγηματικά επιλέχθηκε η απόδοση σε πίνακα και διάγραμμα όλων των απαντήσεων του ερωτηματολογίου της έρευνας, μέσα από τα ποσοστά συνολικής εμφάνισης τους. Για την επιλογή αυτή επιλέχθηκαν διαδοχικά οι εντολές του προγράμματος «Analyze- Descriptive Statistics-Frequencies». Για κάθε παράδειγμα η στήλη Frequency μας δείχνει την απόλυτη συχνότητα των τιμών της μεταβλητής στο δείγμα Η στήλη Percent και Valid Percent μας δείχνουν τη σχετική συχνότητα των τιμών της μεταβλητής στο δείγμα μας, η πρώτη επί του συνόλου των περιπτώσεων και η δεύτερη επί του συνόλου των περιπτώσεων που έδωσαν έγκυρες απαντήσεις. Η στήλη Cumulative Percent για το παρόν βήμα δεν χρησιμοποιείται.

Πρώτος πίνακας είναι αυτός για το «Φύλο», επιβεβαιώνοντας την ομαλή συνολική λειτουργία του ερωτηματολογίου, μέσα από την σχεδόν ισόποση κατανομή των δειγμάτων, όπως εικονίζεται και στον ακόλουθο πίνακα και στο ακόλουθο διάγραμμα.

Πίνακας 7.49. Φύλο

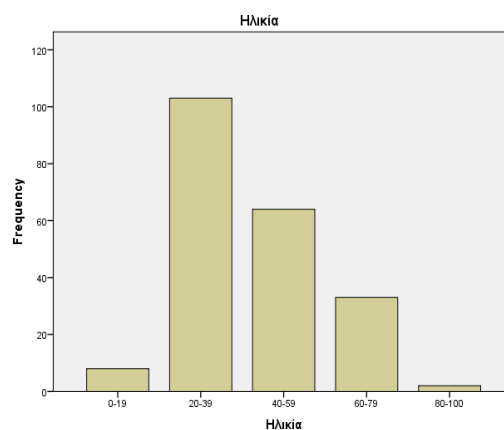
Φύλο					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΓΥΝΑΙΚΑ	113	53,8	53,8	53,8
	ΑΝΔΡΑΣ	97	46,2	46,2	100,0
	Total	210	100,0	100,0	



Ακολουθως, όπως επισημαίνεται και στο διάγραμμα και τον πίνακα, για την «Ηλικία», παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο συνολικό δείγμα αφορά άτομα 20-39 ετών, με ακόλουθο το δείγμα 40-59, γεγονός που εντοπίστηκε και κατά τη διάρκεια του επιμέρους σχολιασμού του ερωτηματολογίου. Η εύρεση μικρότερων ή μεγαλύτερων ηλικιών εντός και εκτός του οικισμού, ήταν πολύ δύσκολη.

Πίνακας 7.50. Ηλικία

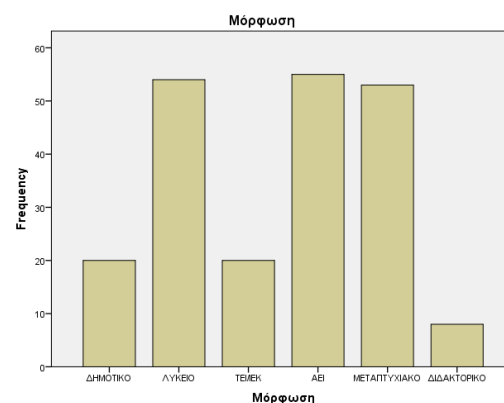
		Ηλικία			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0-19	8	3,8	3,8	3,8
	20-39	103	49,0	49,0	52,9
	40-59	64	30,5	30,5	83,3
	60-79	33	15,7	15,7	99,0
	80-100	2	1,0	1,0	100,0
	Total	210	100,0	100,0	



Για τη «Μόρφωση», το διάγραμμα και ο πίνακας φανερώνουν μια σχεδόν ισόποση κατανομή των Αποφοίτων ΑΕΙ και Μεταπτυχιακού διπλώματος καθώς και των αποφοίτων Λυκείου, με τις υπόλοιπες κατηγορίες να αφορούν μικρότερα ποσοστά. Η υψηλής εκπαίδευσης μόρφωση των περισσότερων ερωτηθέντων, αποδίδει και υψηλότερης μορφής αποτελέσματα και ίσως αυτή η απάντηση χρήζει επιπλέον διερεύνησης, καθώς σχετίζεται άμεσα με την ποιότητα των απαντήσεων του ερωτηματολογίου.

Πίνακας 7.51. Μόρφωση

		Μόρφωση			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	20	9,5	9,5	9,5
	ΛΥΚΕΙΟ	54	25,7	25,7	35,2
	ΤΕΙ/ΙΕΚ	20	9,5	9,5	44,8
	ΑΕΙ	55	26,2	26,2	71,0
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	53	25,2	25,2	96,2
	ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ	8	3,8	3,8	100,0
Total	210	100,0	100,0		



Η επόμενη ερώτηση με «Nominal» στοιχεία είναι η ερώτηση 7. Παρακάτω εμφανίζεται ο πίνακας, με τις ομαδοποιημένες κατηγορίες των πολιτιστικών εκδηλώσεων και τα συνολικά τους

ποσοστά από το σύνολο των ερωτηθέντων. Παρατηρούμε ότι σχεδόν το 50% των απαντήσεων αφορούν τη μη συμμετοχή ή παρακολούθηση κάποιας εκδήλωσης από τους ερωτηθέντες, γεγονός που επιβεβαιώθηκε και από τη μεμονωμένη επεξεργασία των ερωτηματολογίων κάθε κατηγορίας. Η επόμενη απάντηση αφορά το «Φεστιβάλ Ρεμπέτικου», μια εκδήλωση γνωστή εντός και εκτός των τειχών του οικισμού και άμεσα συνδεδεμένη με το Μάρκο Βαμβακάρη.

Πίνακας 7.52. Ερώτηση 7

7. Ονομάστε μια πολιτιστική εκδήλωση στην οποία βρεθήκατε και σας άρεσε.					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
	ΖΕΪΜΠΕΚΙΑ	17	8,1	8,1	8,1
	ΤΣΙΠΟΥΡΟΒΡΑΔΙΑ	17	8,1	8,1	16,2
	ΜΟΥΣΙΚΗ ΒΡΑΔΙΑ	19	9,0	9,0	25,2
	ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΑΝΩ	7	3,3	3,3	28,6
	ΛΙΤΑΝΕΙΕΣ, ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΣΤΕΦΑΝΟΥ,ΚΟΠΗ ΠΙΤΑΣ	6	2,9	2,9	31,4
	ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΡΕΜΠΕΤΙΚΟΥ	25	11,9	11,9	43,3
	ΚΑΜΙΑ	94	44,8	44,8	88,1
	SYROS SOUND MEETINGS	2	1,0	1,0	89,0
	ΑΠΑΝΩΣΥΡΙΑ	1	,5	,5	89,5
	ΕΚΘΕΣΕΙΣ	8	3,8	3,8	93,3
	ΘΕΑΤΡΟ	3	1,4	1,4	94,8
	SIFF	4	1,9	1,9	96,7
	ΔΙΑΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΣΥΡΟΥ	5	2,4	2,4	99,0
	EYES WALK FESTIVAL	1	,5	,5	99,5
	WORLD WIDE LAB	1	,5	,5	100,0
	Total	210	100,0	100,0	

Η επόμενη ερώτηση με «Nominal» στοιχεία είναι η ερώτηση 8. Παρακάτω εμφανίζεται ο πίνακας, με τις ομαδοποιημένες κατηγορίες των απαντήσεων και τα συνολικά τους ποσοστά από το σύνολο των ερωτηθέντων. Ενδιαφέρον για ακόμη μια φορά και με πλήρη επαλήθευση των αποτελεσμάτων της έρευνας του προηγούμενου κεφαλαίου, οι πολλαπλές αισθητηριακές περιγραφές, λαμβάνουν και εδώ την πρώτη θέση με ακόλουθα τα πολεοδομικά στοιχεία, επιβεβαιώνοντας τις πρότερες απόψεις ότι δηλαδή ο νους συνδέεται με άυλες, μη του συστήματος, λέξεις και πόρους.

Πίνακας 7.53. Ερώτηση 8

8. Περιγράψτε με ελάχιστες λέξεις το πρώτο πράγμα που σας έρχεται στο νου για την Άνω Σύρο;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΓΕΩΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ (ΛΟΦΟΣ, ΑΝΑΓΛΥΦΟ,ΥΦΟΜΕΤΡΟ,ΜΟΡΦΗ, ΚΟΡΥΦΗ, ΨΗΛΑ, ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ,ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΙΚΗ,ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ ΚΛΠ)	7	3,3	3,3	3,3
	ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ (ΣΠΙΤΙΑ,ΝΑΟΙ, ΜΟΝΗ ΚΑΠΟΥΤΣΙΝΩΝ,ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΛΠ.)	9	4,3	4,3	7,6
	ΘΡΗΣΚΕΙΑ (ΚΑΘΟΛΙΚΟΙ,ΔΟΓΜΑ, ΣΥΝΥΠΑΡΞΗ, ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ)	6	2,9	2,9	10,5
	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ, ΡΕΜΠΕΤΙΚΟ,ΜΟΥΣΙΚΗ	7	3,3	3,3	13,8
	ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ (ΠΑΛΙΑ ΠΟΛΗ, ΠΡΩΤΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ,ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ,ΣΤΕΓΑΔΙΑ,ΣΟΚΑΚΙΑ,ΣΚΑΛΟΠΙΑΤΙΑ)	54	25,7	25,7	39,5
	ΑΙΣΘΗΤΗΡΙΑΚΕΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΣ (ΓΑΛΗΝΗ, ΑΝΘΡΩΠΟΙ, ΗΡΕΜΙΑ,ΦΙΛΟΞΕΝΗ, ΟΜΟΡΦΙΑ, ΓΡΑΦΙΚΗ, ΧΡΩΜΑ)	76	36,2	36,2	75,7
	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ (ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΗ,ΠΑΛΑΙΟΤΗΤΑ,ΦΑΣΑΡΙΑ ΚΛΠ)	1	,5	,5	76,2
	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	8	3,8	3,8	80,0

	ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ,ΙΣΤΟΡΙΑ, ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΑΡΧΕΙΑ,ΛΛΙΚΗ ΤΕΧΝΗ, ΖΕΪ- ΜΠΕΚΙΑ, ΠΑΡΑΔΟΣΗ	6	2,9	2,9	82,9
	ΘΕΑ	36	17,1	17,1	100,0
	Total	210	100,0	100,0	

Η επόμενη ερώτηση με «Nominal» στοιχεία είναι η ερώτηση 9. Παρακάτω εμφανίζεται ο πίνακας μα, με τις ομαδοποιημένες κατηγορίες των απαντήσεων του σημαντικότερου πολιτιστικού πόρου και τα συνολικά τους ποσοστά από το σύνολο των ερωτηθέντων. Η ερώτηση αυτή έχει άμεση σύνδεση με το πολυκριτηριακό σύστημα, όπου και στη συνολική δομή των απαντήσεων οι τρεις σε ποσοστά πρώτες απαντήσεις , αφορούν με μια μικρή διαφοροποίηση θέσης και της απαντήσεις της πολυκριτηριακής ανάλυσης, εξασφαλίζοντας για ακόμη μια φορά την πληρότητα του.

Πίνακας 7.54. Ερώτηση 9

9. Ποιον θεωρείτε τον σημαντικό πολιτιστικό πόρο στην Άνω Σύρο;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΑΠΟΚΡΙΣΣ	1	,5	,5	,5
	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ, ΜΟΥΣΕΙΟ ΒΑΜΒΑΚΑΡΗ, ΡΕΜΠΕΤΙΚΟ,ΜΟΥ- ΣΙΚΗ, ΗΧΗΤΙΚΟ ΤΟΠΙΟ	40	19,0	19,0	19,5
	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	42	20,0	20,0	39,5
	ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ, ΜΟΝΗ ΚΑΠΟΥΤΣΙΝΩΝ,ΝΑΟΥΣ	56	26,7	26,7	66,2
	ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ (ΣΟΚΑΚΙΑ,ΟΙΚΙΣΜΟΣ,ΠΙΑ- ΤΣΑ,ΠΗΓΗ)	34	16,2	16,2	82,4
	ΤΡΟΠΟΣ ΖΩΗΣ	2	1,0	1,0	83,3
	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ	4	1,9	1,9	85,2
	ΙΣΤΟΡΙΑ	4	1,9	1,9	87,1
	ΠΑΡΑΔΟΣΗ,ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ, ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ, ΠΟΛΥΠΟΛΙΤΙΣΜΙ- ΚΟΤΗΤΑ	10	4,8	4,8	91,9
	ΤΟΥΡΙΣΜΟ	6	2,9	2,9	94,8
	ΘΕΑ	3	1,4	1,4	96,2
	ΚΑΘΟΛΙΚΟΙ, ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ	3	1,4	1,4	97,6
	ΤΑ ΠΑΝΤΑ, ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ,ΗΡΕΜΙΑ	5	2,4	2,4	100,0
	Total	210	100,0	100,0	

Η επόμενη ερώτηση με «Nominal» στοιχεία είναι η ερώτηση 10. Παρακάτω εμφανίζεται ο πίνακας, με τις ομαδοποιημένες κατηγορίες των απαντήσεων και τα συνολικά τους ποσοστά από το σύνολο των ερωτηθέντων. Για ακόμη μια φορά, όπως και στην ερώτηση 8, την πρώτη θέση λαμβάνουν οι αισθητηριακές περιγραφές και η αρχιτεκτονική, επιβεβαιώνοντας τις απόψεις του σχολιασμού των επιμέρους ερωτηματολογίων της έρευνας, περί «εντύπωσης», «αυθόρμητης έκφρασης», «εντύπωσης».

Πίνακας 7.55. Ερώτηση 10

10. Τι σας προκάλεσε την μεγαλύτερη εντύπωση στον οικισμό;					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΘΕΑ	35	16,7	16,7	16,7
	ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ (ΚΤΙΣΗ,ΚΤΗΡΙΑ,ΝΑΟΙ ΚΛΠ.)	44	21,0	21,0	37,6
	ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ (ΣΟΚΑΚΙΑ,ΣΚΑΛΟΠΑΤΙΑ)	35	16,7	16,7	54,3
	ΛΟΦΟΣ	3	1,4	1,4	55,7
	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	4	1,9	1,9	57,6
	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	10	4,8	4,8	62,4
	ΤΑ ΠΑΝΤΑ	2	1,0	1,0	63,3

ΘΡΗΣΚΕΙΑ (ΚΑΘΟΛΙΚΟΙ,, ΣΥΝΥΠΑΡΞΗ, ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ,ΕΚΚΛΗΣΙΑ- ΣΤΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ)	3	1,4	1,4	64,8
ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑ	8	3,8	3,8	68,6
ΑΙΣΘΗΤΗΡΙΑΚΕΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΣ (ΑΝΘΡΩΠΟΙ, ΙΣΤΟΡΙΑ, ΑΡΧΟΝΤΙΑ, ΟΜΟΡΦΙΑ, ΓΡΑΦΙΚΗ, ΠΑΛΑΙΟΤΗΤΑ,ΕΝΕΡΓΕΙΑ)	58	27,6	27,6	96,2
ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΗ	8	3,8	3,8	100,0
Total	210	100,0	100,0	

Εν συνεχεία και αφού έγινε η μεμονωμένη επεξεργασία των ερωτημάτων αποφασίστηκε δια-
σταύρωση των αποτελεσμάτων μέσα από την ανάλυση πολλαπλών απαντήσεων (crosstab), η οποία
και ακολουθεί. Η ανάλυση πολλαπλών απαντήσεων χρησιμοποιείται όταν σε μία ερώτηση έχουμε
επιτρέψει στους συμμετέχοντες μας να δώσουν περισσότερες από μία απαντήσεις. Σε ένα αρχικό
στάδιο στατιστικής ανάλυσης και εφόσον η εκπαίδευση , φανερώθηκε και μέσω των απαντήσεων
των ερωτηματολογίων, ότι διαδραματίζει σημαντικό ρόλο για την ποιότητα, τη δομή και την επιλογή
των απαντήσεων των ερωτηματολογίων, αποφασίστηκε η ανάλυση πολλαπλών απαντήσεων που α-
φορούν δυο μεταβλητές (Τι είναι (κάτοικος, επισκέπτης, διαδίκτυο) και τι Μόρφωση έχει). Για την
ολοκλήρωση του πειράματος επιλέχθηκαν διαδοχικά οι εντολές «Analyze-Descriptive Statistics-
Crosstab» και στον πίνακα της εντολής Crosstab ,επιλέχθηκαν οι δυο μεταβλητές (Τι είναι * Μόρ-
φωση). Τα αποτελέσματα της ανάλυσης δίνονται στον ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 7.56. Crosstabulation Μόρφωση – Τι είναι

Τι είναι * Μόρφωση Crosstabulation									
			Μόρφωση						Total
			ΔΗΜΟ- ΤΙΚΟ	ΛΥ- ΚΕΙΟ	ΤΕΙ/ΙΕ Κ	ΑΕΙ	ΜΕΤΑΠΤΥ- ΧΙΑΚΟ	ΔΙΔΑΚΤΟ- ΡΙΚΟ	
Τι εί- να ι	ΚΑΤΟΙΚΟ Σ	Count	17	23	5	16	9	0	70
		% withi n Τι είναι	24,3%	32,9%	7,1%	22,9 %	12,9%	0,0%	100,0 %
	ΕΠΙΣΚΕ- ΠΤΗΣ	Count	2	23	7	25	13	0	70
		% withi n Τι είναι	2,9%	32,9%	10,0%	35,7 %	18,6%	0,0%	100,0 %
	INTEP- NET	Count	1	8	8	14	31	8	70
		% withi n Τι είναι	1,4%	11,4%	11,4%	20,0 %	44,3%	11,4%	100,0 %
Total	Count	20	54	20	55	53	8	210	
	% withi n Τι είναι	9,5%	25,7%	9,5%	26,2 %	25,2%	3,8%	100,0 %	

Παρατηρούμε ότι ισόποσα είναι τα συνολικά αποτελέσματα των «Αποφοίτων ΤΕΙ/ΙΕΚ» και των «Αποφοίτων Δημοτικού», ενώ το σχεδόν ισόποσα είναι και τα αποτελέσματα «Αποφοίτων Λυκείου» και «Αποφοίτων Α.Ε.Ι.». Το μικρότερο ποσοστό καταλαμβάνουν οι «Κάτοχοι διδακτορικού», που ενισχύεται από τις απαντήσεις των ερωτηθέντων του Διαδικτύου, καθώς σε καμία από τις άλλες κατηγορίες δεν βρέθηκε κάποιος κάτοχος διδακτορικής διατριβής. Επίσης παρατηρείται έντονο ποσοστό «Αποφοίτων Δημοτικού» στους κατοίκους, εν αντιθέσει των επισκεπτών, γεγονός που επιβεβαιώνει μέσω αυτών των δυο παρατηρήσεων ότι ο οικισμός διατηρεί ένα ποσοστό γηραιών κατοίκων και ότι το δείγμα του διαδικτύου συμπληρώθηκε κυρίως από την ακαδημαϊκή κοινότητα ή υψηλής μόρφωσης ερωτηθέντες (καθώς και οι κάτοχοι μεταπτυχιακού διπλώματος κατέχουν το 44% του δείγματος).

Εν συνεχεία, λόγω του εύρους των δυνατοτήτων της έρευνας επιλέχθηκε η απεικόνιση των βασικών κατηγοριών (Φύλο, ηλικία, Εκπαίδευση) με τη βασική ερώτηση σύνδεσης με του ερωτηματολογίου (Ερώτηση 9. Ποιον θεωρείτε τον σημαντικό πολιτιστικό πόρο στην Άνω Σύρο) με την πολυκριτηριακή ανάλυση. Ο πρώτος πίνακας συνδέει την ερώτηση 9 με την με την μεταβλητή «Φύλο», ενώ ακολουθούν οι πίνακες σύνδεσης της ερώτησης αντίστοιχα με τη μεταβλητή «Τι είναι», «Ηλικία», «Εκπαίδευση». Αρχικά ο πίνακας αφορά τις απαντήσεις του σημαντικότερου πολιτιστικού πόρου ανα φύλο. Παρατηρούμε την σχεδόν ισόποση κατανομή των απαντήσεων των δυο φύλων για τον Άγιο Γεώργιο, απάντηση πολλαπλά πρωταρχική στα ερωτηματολόγια. Κοινές και σχεδόν ισόποσες είναι και οι απάντησες των υπόλοιπων πολιτιστικά σημαντικών πόρων, όπως αυτές που αφορούν τον Μάρκο Βαμβακάρη και το ηχητικό τοπίο κλπ. και οι απαντήσεις των κυρίαρχων πολεοδομικών στοιχείων, εξασφαλίζοντας πολλαπλά τα αποτελέσματα της πολυκριτηριακής ανάλυσης. Οι γυναίκες εμφανίζουν μεγαλύτερο ποσοστό και στην επιλογή της αρχιτεκτονικής και θέματα τουρισμού που δεν επιλέγονται τόσο από τον ανδρικό πληθυσμό των ερωτηθέντων, οι οποίοι υπερισχύουν σε απαντήσεις αναφορικά με την παράδοση, την κουλτούρα κλπ. Με μια πρώτη ανάγνωση φαίνεται η προτίμηση των γυναικών προς τους υλικούς πόρους και των ανδρών προς του άυλους. Επίσης φαίνεται ότι ο γυναικείος πληθυσμός απαντά με προσδιοριστικά επίθετα και ουσιαστικά, εν αντιθέσει των ανδρών που δεν επιλέγουν λέξεις, αλλά γενικούς, του πολιτισμού, πόρους.

Πίνακας 7.57. Crosstabulation Φύλο – Ερώτηση 9

Φύλο * 9.	Ποιον θεωρείτε τον σημαντικό πολιτιστικό πόρο στην Άνω Σύρο; Crosstabulation
	9. Ποιον θεωρείτε τον σημαντικό πολιτιστικό πόρο στην Άνω Σύρο;

		ΑΠΟ- ΚΡΙΕ Σ	ΒΑΜ- ΒΑ- ΚΑΡΗ ΜΟΥ- ΣΕΙΟ ΒΑΜ- ΒΑ- ΚΑΡΗ, ΡΕ- ΜΠΕ- ΤΙΚΟ, ΜΟΥ- ΣΙΚΗ ΗΧΗ- ΤΙΚΟ ΤΟΠΙΟ	Α- ΓΙΟ Σ ΓΕ- ΩΡΓ ΙΟ	ΑΡΧΙ- ΤΕ- ΚΤΟ- ΝΙΚΗ, ΜΟΝΗ ΚΑ- ΠΟΥ- ΤΣΙ- ΝΩΝ ,ΝΑ- ΟΥΣ	Π Ο- Λ Ε- Ο- Δ Ο- ΜΙ Κ Α ΣΤ ΟΙ Χ ΕΙ Α	ΤΡΟ- ΠΟ Σ ΖΩ ΗΣ	ΠΟ- ΛΙ- ΤΙ- ΣΤΙ ΚΕ Σ ΕΚ- ΔΗ- ΛΩ ΣΕΙ Σ	Ι- ΣΤΟ ΡΙΑ	ΠΑΡΑ- ΔΟΣΗ, ΠΟΛΙ- ΤΙ- ΣΜΟ, ΚΟΥΛ- ΤΟΥΡ Α, ΠΟ- ΛΥΠΟ- ΛΙΤΙ- ΣΜΙ- ΚΟ- ΤΗΤΑ	ΤΟΥΡΙ- ΣΜΟ	Θ Ε Α	ΚΑΘΟ- ΛΙΚΟΙ, ΕΚΚΛΗ- ΣΙΑ- ΣΤΙΚΟ ΟΡ- ΓΑΝΟ	ΤΑ ΠΑ- ΝΤΑ, ΦΙ- ΛΟ- ΞΕΝΙ ΗΡΕ- ΜΙΑ	To tal	
Φύ λο	ΓΥ- ΝΑΙΚ Α	Count	1	19	23	35	16	2	1	1	3	5	1	1	5	11 3
	% within 9.Ποι ον θε- ω- ρείτε τον σημα- ντικό πολι- τι- στικό πόρο στην Άνω Σύρο;		100,0 %	47,5%	54,8 %	62,5%	47, 1 %	100, 0%	25,0 %	25,0 %	30,0%	83,3%	33, 3 %	33,3%	100,0 %	53, 8 %
Φύ λο	ΑΝ- ΔΡΑΣ	Count	0	21	19	21	18	0	3	3	7	1	2	2	0	97
	% within 9.Ποι ον θε- ω- ρείτε τον σημα- ντικό πολι- τι- στικό πόρο στην Άνω Σύρο;		0,0%	52,5%	45,2 %	37,5%	52, 9 %	0,0 %	75,0 %	75,0 %	70,0%	16,7%	66, 7 %	66,7%	0,0%	46, 2 %
Total		Count	1	40	42	56	34	2	4	4	10	6	3	3	5	21 0

	ΕΠΙ-ΣΚΕ-ΠΤΗ	% with in Ti είναι	0,0%	27,1 %	24,3 %	22,9 %	12,9 %	1,4 %	1,4 %	1,4%	4,3%	1,4%	1,4 %	0,0%	1,4%	10 0,0 %
	INTEP-NET	Count	0	13	12	24	11	0	1	0	0	3	2	2	2	70
Total		% with in Ti είναι	0,0%	18,6 %	17,1 %	34,3 %	15,7 %	0,0 %	1,4 %	0,0%	0,0%	4,3%	2,9 %	2,9%	2,9%	10 0,0 %
		Count	1	40	42	56	34	2	4	4	10	6	3	3	5	21 0
		% with in Ti είναι	0,5%	19,0 %	20,0 %	26,7 %	16,2 %	1,0 %	1,9 %	1,9%	4,8%	2,9%	1,4 %	1,4%	2,4%	10 0,0 %

Αναφορικά με την απάντηση του σημαντικότερου πολιτιστικού πόρου σε συνάρτηση με την ηλικιακή κατανομή των ερωτηθέντων, παρατηρούμε ότι στις ηλικίες 0-19 ετών ή κυρίαρχη απάντηση είναι ο Άγιος Γεώργιος, ενώ στις ακόλουθες ηλικίες 20-39,40-59, αλλά και 80+) η Αρχιτεκτονική. Οι μεγαλύτερες ηλικίες 60-79 επιλέγουν σε ένα συντριπτικό ποσοστό τον Μάρκο Βαμβακάρη. Επίσης ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός της επιλογής ουσιαστικών και επιθετικών προσδιορισμών, από τις μικρότερες ηλικίες. Παρατηρούμε λοιπόν, μια πιο αυθόρμητη δομή απαντήσεων σε μικρότερες ηλικίες και μια περισσότερο στοχευμένη στις μεγαλύτερες, με το Μάρκο Βαμβακάρη να κυριαρχεί σε ηλικίες με τις οποίες ήρθε σε επαφή, ενισχύοντας και την έννοια της μνήμης και της ανάμνησης.

Πίνακας 7.59. Crosstabulation Ηλικία-Ερώτηση 9

Ηλικία * 9.		Ποιον θεωρείτε τον σημαντικό πολιτιστικό πόρο στην Άνω Σύρο; Crosstabulation														
		9. Ποιον θεωρείτε τον σημαντικό πολιτιστικό πόρο στην Άνω Σύρο;														Total
		ΑΠΟ-ΚΡΙΕΣ	ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ, ΜΟΥΣΕΙΟ ΒΑΜΒΑΚΑΡΗ,	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ, ΜΟΝΗ ΚΑΡΑΠΟΥΤΣΙΝΩΝ, ΝΑΟΥΣ	ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ (ΣΟΚΑΚΙΑ, ΟΙΚΙΣΜΟΣ, ΠΙΑΤΣΑ, ΠΗΓΗ)	ΤΡΟΠΟΖΩΗΣ	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ	ΙΣΤΟΡΙΑ	ΠΑΡΑΔΟΣΗ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ, ΠΟΛΥΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΤΗΤΑ	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	ΘΕΑ	ΚΑΘΟΛΙΚΟΙ, ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ	ΤΑ ΠΑΝΤΑ, ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ, ΗΡΕΜΙΑ		
Ηλικία	0-19	Count	0	0	4	0	1	0	0	0	1	0	1	0	1	8
		% within Ηλικία	0,0%	0,0%	50,0 %	0,0%	12,5%	0,0 %	0,0%	0,0 %	12,5%	0,0%	12,5 %	0,0%	12,5%	100,0 %

20-39	Co unt	0	27	22	31	14	2	0	1	0	2	0	2	2	103
	% wit hin Η-λι-κί-α	0,0%	26,2%	21,4%	30,1%	13,6%	1,9%	0,0%	1,0%	0,0%	1,9%	0,0%	1,9%	1,9%	100,0%
40-59	Co unt	1	11	12	15	13	0	2	0	3	3	2	1	1	64
	% wit hin Η-λι-κί-α	1,6%	17,2%	18,8%	23,4%	20,3%	0,0%	3,1%	0,0%	4,7%	4,7%	3,1%	1,6%	1,6%	100,0%
60-79	Co unt	0	2	4	9	6	0	2	2	6	1	0	0	1	33
	% wit hin Η-λι-κί-α	0,0%	6,1%	12,1%	27,3%	18,2%	0,0%	6,1%	6,1%	18,2%	3,0%	0,0%	0,0%	3,0%	100,0%
80-100	Co unt	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2
	% wit hin Η-λι-κί-α	0,0%	0,0%	0,0%	50,0%	0,0%	0,0%	0,0%	50,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Total	Co unt	1	40	42	56	34	2	4	4	10	6	3	3	5	210
	% wit hin Η-λι-κί-α	0,5%	19,0%	20,0%	26,7%	16,2%	1,0%	1,9%	1,9%	4,8%	2,9%	1,4%	1,4%	2,4%	100,0%

Ακολουθώντας συνδέοντας τη μόρφωση με τον πολιτιστικά σημαντικότερο πόρο, παρατηρούμε οι απόφοιτοι δημοτικού, επιλέγουν στοιχεία πολιτισμού και παράδοσης, οι Απόφοιτοι Λυκείου και ΙΕΚ/ΤΕΙ , πρώτιστα την αρχιτεκτονική κλπ και ακολούθως, δυο από τους σημαντικότερους πόρους, αυτόν του Αγίου Γεωργίου και του Μάρκου Βαμβακάρη. Οι απόφοιτοι ΑΕΙ , έχουν τις ίδιες επιλογές με τις προηγούμενες δύο κατηγορίες, αλλά κυριαρχούσα με μεγαλύτερο ποσοστό την Απάντηση για τον Μάρκο Βαμβακάρη. Τέλος, οι Απόφοιτοι μεταπτυχιακού και οι κάτοχοι Διδακτορικής διατριβής επιλέγουν την Αρχιτεκτονική. Οι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος εμφανίζουν ένα συντριπτικό ποσοστό επιλογής της Αρχιτεκτονικής (65%) με μηδενικές πολλές απαντήσεις και με τις δυο επόμενες επιλογές των Πολεοδομικών στοιχείων και του Αγίου Γεωργίου να ενισχύουν περισσότερο την αρ-

χική απόκριση. Συνολικά, παρατηρούμε ότι στους Αποφοίτους Δημοτικού οι απαντήσεις είναι πε-
ρισσότερο αυθόρμητες, γεγονός που ενισχύεται και από το ποσοστό επιλογής ουσιαστικών και επι-
θετικών προσδιορισμών. Καθώς οι βαθμίδες προχωρούν, οι απαντήσεις γίνονται περισσότερες απτές
, υλικές και συνδέονται με την έννοια του «διατηρώ», κάτι που βλέπω, που ξέρω, που κατέχω.

Πίνακας 7.60. Crosstabulation Μόρφωση-Ερώτηση 9

Μόρφωση * 9. Ποιον θεωρείτε τον σημαντικό πολιτιστικό πόρο στην Άνω Σύρο; Crosstabulation			9. Ποιον θεωρείτε τον σημαντικό πολιτιστικό πόρο στην Άνω Σύρο;													To- tal
			A- ΠΟ- ΚΡΙΕ Σ	BA MB A- KA- ΡΗΣ , MO Y- ΣΕΙ O BA MB A- KA PH, PE- ΜΠ E- ΤΙΚ O,M ΟΥ- ΣΙΚ H, H- XH- ΤΙΚ O ΤΟ- ΠΙΟ	A- ΓΙΟ Σ ΓΕ- ΩΡΓ ΙΟΣ	AP- ΧΙ- ΤΕ- ΚΤ O- ΝΙΚ H, MO NH KA- ΠO Y- ΤΣΙ- ΝΩ N,N A- ΟΥ Σ	ΠO- ΛΕ- O- ΔO- ΜΙΚ A ΣΤO I- ΧΕΙ A (,ΣO KA- ΚΙΑ ,ΟΙ- ΚΙ- ΣΜ OΣ, ΠΙΑ ΤΣΑ ,ΠH ΓH)	TPO ΠO Σ ΖΩ HΣ	ΠO- ΛΙ- ΣΤΙ- ΚΕΣ ΕΚ- ΔΗ- ΛΩ- ΣΕΙ Σ	I- ΣΤ O- ΡΙΑ	ΠΑΡΑ- ΔOΣΗ,ΠOΛΙ- ΤΙΣΜO, ΚOΥΛΤOΥΡΑ, ΠOΛΥΠOΛΙ- ΤΙΣΜΙΚO- ΤΗΤΑ	ΤOY- ΡΙ- ΣΜO	Θ E A	ΚΑΘO- ΛΙΚOΙ, ΕΚΚΛΗ- ΣΙΑ- ΣΤΙΚO OΡ- ΓΑΝO	ΤΑ ΠΑ- ΝΤΑ, ΦΙ- ΛO- ΞΕ- ΝΙΑ, ΗΡΕ- ΜΙΑ	
Μόρ- φωση	ΔΗ- ΜO- ΤΙΚO	Co unt	0	1	6	3	3	0	0	1	4	0	1	0	1	20
		% wit hin M όρ φω ση	0,0%	5,0 %	30,0 %	15,0 %	15,0 %	0,0 %	0,0 %	5,0 %	20,0%	0,0%	5,0 %	0,0%	5,0%	10 0,0 %
	ΛY- ΚΕΙO	Co unt	1	10	10	11	10	0	2	0	3	3	1	1	2	54
		% wit hin M όρ φω ση	1,9%	18,5 %	18,5 %	20,4 %	18,5 %	0,0 %	3,7 %	0,0 %	5,6%	5,6%	1,9 %	1,9%	3,7%	10 0,0 %
ΤΕΙ/Ι ΕΚ	Co unt	0	3	7	3	4	0	0	0	1	1	1	0	0	20	

	% with M όρ φω ση	0,0%	15,0 %	35,0 %	15,0 %	20,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %		5,0%	5,0%	5,0 %	0,0%	0,0%	10 0,0 %
AEI	Co unt	0	15	11	14	9	0	1	3		1	1	0	0	0	55
	% with M όρ φω ση	0,0%	27,3 %	20,0 %	25,5 %	16,4 %	0,0 %	1,8 %	5,5 %		1,8%	1,8%	0,0 %	0,0%	0,0%	10 0,0 %
ME- TA- ΠTY- ΧΙΑΚ Ο	Co unt	0	11	6	20	7	2	1	0		1	1	0	2	2	53
	% with M όρ φω ση	0,0%	20,8 %	11,3 %	37,7 %	13,2 %	3,8 %	1,9 %	0,0 %		1,9%	1,9%	0,0 %	3,8%	3,8%	10 0,0 %
ΔΙ- ΔΑ- ΚΤΟ- ΡΙΚΟ	Co unt	0	0	2	5	1	0	0	0		0	0	0	0	0	8
	% with M όρ φω ση	0,0%	0,0 %	25,0 %	62,5 %	12,5 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %		0,0%	0,0%	0,0 %	0,0%	0,0%	10 0,0 %
Total	Co unt	1	40	42	56	34	2	4	4		10	6	3	3	5	21 0
	% with M όρ φω ση	0,5%	19,0 %	20,0 %	26,7 %	16,2 %	1,0 %	1,9 %	1,9 %		4,8%	2,9%	1,4 %	1,4%	2,4%	10 0,0 %

Μετά το πέρας των απαντήσεων αναφορικά με τον σημαντικότερο πολιτιστικά πόρο, έγιναν ορισμένα πειράματα που αφορούν τους τρεις σημαντικότερους πολιτιστικά πόρους (Καθολικοί, Βαμ- βακάρης. Άγιος Γεώργιος) , μέσα από τις ποσοστιαίες επιλογές που δόθηκαν από τους ερωτηθέντες (Κατοίκους, Επισκέπτες και Διαδίκτυο). Η ερώτηση που επιλέχθηκε στην ανάλυση αυτή, είναι η ερώτηση 6 και η επιλογή της έγινε για δύο λόγους. Πρώτον , γιατί εμπεριέχει την λέξη «σημαντικό- τητα» και δεύτερον γιατί ενσωματώνει και τους τρεις πόρους. Επίσης αφορά βαθμονομική κατάταξη και άρα συνδέεται άμεσα με το πολυκριτηριακό βαθμονομημένο σύστημα της παρούσας διατριβής. Στον πρώτο πίνακα που αφορά την επιλογή της απάντησης «Καθολικοί», φανερώνεται ότι οι περισ- σότεροι κάτοικοι δίνουν την βαθμονόμηση 3 και οι ερωτηθέντες την βαθμονόμηση 1. Η επιλογή των κατοίκων με τα επόμενα ποσοστά που ακολουθούν των απαντήσεων να αφορούν τις βαθμονομικής τιμές 5 και 6 , ενισχύει τους λόγους που ο πόρος αυτός επιλέχθηκε πρώτος, ενώ για ακόμη μια φορά

εμφανίζονται πολύ μικρές τιμές (0-2) στους ερωτηθέντες των δυο επόμενων κατηγοριών. Παρατηρούμε λοιπόν, ότι ο πόρος του καθολικού δόγματος, αφορά τους γηγενείς ή περιοδικούς κατοίκους και είναι θέμα τοπικής αναγνώρισης της σημαντικότητας του, γεγονός άμεσα κατανοητό, καθώς το δόγμα είναι κάτι αναγνωρίσιμο εκ των έσω και δεν μπορεί να γίνει αντιληπτό από εξωτερικούς παρατηρητές.

Πίνακας 7.61. Crosstabulation Ερώτηση 6 - Καθολικοί

Τι είναι * 6.		Ιεραρχήστε τις κάτωθι λέξεις με βάση την σημαντικότητα που θεωρείται ότι έχουν για την Άνω Σύρο: Καθολικοί Crosstabulation									
		6. Ιεραρχήστε τις κάτωθι λέξεις με βάση την σημαντικότητα που θεωρείται ότι έχουν για την Άνω Σύρο: Καθολικοί								Total	
			,00	1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	6,00	7,00	
Τι είναι	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	Count	9	7	8	13	7	10	11	5	70
		% within Τι είναι	12,9%	10,0%	11,4%	18,6%	10,0%	14,3%	15,7%	7,1%	100,0%
	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	Count	14	18	10	6	7	5	5	5	70
		% within Τι είναι	20,0%	25,7%	14,3%	8,6%	10,0%	7,1%	7,1%	7,1%	100,0%
	INTEPNET	Count	6	15	5	5	11	14	6	8	70
		% within Τι είναι	8,6%	21,4%	7,1%	7,1%	15,7%	20,0%	8,6%	11,4%	100,0%
Total		Count	29	40	23	24	25	29	22	18	210
		% within Τι είναι	13,8%	19,0%	11,0%	11,4%	11,9%	13,8%	10,5%	8,6%	100,0%

Ακολούθως, η απάντηση του Αγίου Γεωργίου στις διάφορες κατηγορίες ερωτηθέντων, εμφανίζει μεγαλύτερες συγκλίσεις απαντήσεων. Έτσι στη βαθμονομική κατάταξη για ερωτηθέντες κατοίκους και ίντερνετ, λαμβάνει την βαθμονομική κλίμακα 7 ενώ για επισκέπτες την βαθμονομική κλίμακα 6. Παρατηρούμε ότι αξιολογικά και συνολικά ο πόρος αυτό εμφανίζεται ως ο σημαντικότερος για τον οικισμό της Άνω Σύρου, καθώς αυτό επιβεβαιώνεται και από την βαθμονομική σειρά κατάταξης του στο πολυκριτηριακό σύστημα της βαθμονόμησης, όπου λαμβάνει τη δεύτερη θέση.

Πίνακας 7.62. Crosstabulation Ερώτηση 6-Άγιος Γεώργιος

Τι είναι * 6.		Ιεραρχήστε τις κάτωθι λέξεις με βάση την σημαντικότητα που θεωρείται ότι έχουν για την Άνω Σύρο: Άγιος Γεώργιος Crosstabulation									
		6. Ιεραρχήστε τις κάτωθι λέξεις με βάση την σημαντικότητα που θεωρείται ότι έχουν για την Άνω Σύρο: Άγιος Γεώργιος								Total	
			,00	1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	6,00	7,00	
Τι είναι	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	Count	5	7	0	5	14	6	14	19	70
		% within Τι είναι	7,1%	10,0%	0,0%	7,1%	20,0%	8,6%	20,0%	27,1%	100,0%
	ΕΠΙΣΚΕ-ΠΤΗΣ	Count	8	6	10	7	8	10	14	7	70
		% within Τι είναι	11,4%	8,6%	14,3%	10,0%	11,4%	14,3%	20,0%	10,0%	100,0%
	INTEPNET	Count	2	4	7	8	11	11	9	18	70
		% within Τι είναι	2,9%	5,7%	10,0%	11,4%	15,7%	15,7%	12,9%	25,7%	100,0%
Total		Count	15	17	17	20	33	27	37	44	210
		% within Τι είναι	7,1%	8,1%	8,1%	9,5%	15,7%	12,9%	17,6%	21,0%	100,0%

Τέλος, η απάντηση που αφορά το Μάρκο Βαμβακάρη εμφανίζει μια σχεδόν και κατά περίπτωση ισόποση κατανομή της από τους επισκέπτες στις τιμές 3-7, που αθροιστικά την αποδίδει και πρώτη στη επεξεργασία των ερωτηματολογίων των επισκεπτών. Στις δυο επόμενες κατηγορίες, οι κυρίαρχες τιμές για τους Κατοίκους είναι η βαθμονομική κλίμακα 0 με ακόλουθες την 6 και την 4 και για τους ερωτηθέντες του Διαδικτύου, οι βαθμονομικές κλίμακες 1 και 2 (με την πλειονότητα των απαντήσεων να κυμαίνονται από 0-4). Παρατηρούμε ότι ενώ για τους επισκέπτες το πρόσωπο του Μάρκου Βαμβακάρη έχει μια σημαντική υπόσταση, η οποία σαφώς εντείνεται λόγω της διεξαγωγής του ερωτηματολογίου εντός του οικισμού. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνεται και από της χαμηλής βαθμονομικής κλίμακας απαντήσεις των ερωτηθέντων του διαδικτύου, που φανερώνουν ότι η χωρική και χρονική απόσταση μειώνει την υψηλή βαθμονόμηση της παρούσας απάντησης. Τέλος, υπάρχει μια διασπορά των απαντήσεων των επισκεπτών, που θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι έχει να κάνει με την ηλικιακή δομή (καθώς είδαμε ότι επιλέγεται πολλαπλά από μεγαλύτερες ηλικίες), αλλά και από τις μνήμες του κάθε ερωτηθέντα.

Πίνακας 7.63. Crosstabulation Ερώτηση 6 – Μάρκος Βαμβακάρης

Τι είναι * 6.		Ιεραρχήστε τις κάτωθι λέξεις με βάση την σημαντικότητα που θεωρείται ότι έχουν για την Άνω Σύρο: Μάρκος Βαμβακάρης Crosstabulation										
		6. Ιεραρχήστε τις κάτωθι λέξεις με βάση την σημαντικότητα που θεωρείται ότι έχουν για την Άνω Σύρο: Μάρκος Βαμβακάρης										Total
			.00	1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	6,00	7,00	8,00	
Τι είναι	ΚΑΤΟΙΚΟΣ	Count	13	7	4	9	10	9	11	6	1	70
		% within Τι είναι	18,6%	10,0%	5,7%	12,9%	14,3%	12,9%	15,7%	8,6%	1,4%	100,0%
	ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΣ	Count	7	10	3	9	11	9	10	11	0	70
		% within Τι είναι	10,0%	14,3%	4,3%	12,9%	15,7%	12,9%	14,3%	15,7%	0,0%	100,0%
	INTEPNET	Count	9	14	13	8	6	7	7	6	0	70
		% within Τι είναι	12,9%	20,0%	18,6%	11,4%	8,6%	10,0%	10,0%	8,6%	0,0%	100,0%
Total		Count	29	31	20	26	27	25	28	23	1	210
		% within Τι είναι	13,8%	14,8%	9,5%	12,4%	12,9%	11,9%	13,3%	11,0%	0,5%	100,0%

8. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΘΕΣΕΙΣ

8.1 Πρωτοτυπία της έρευνας

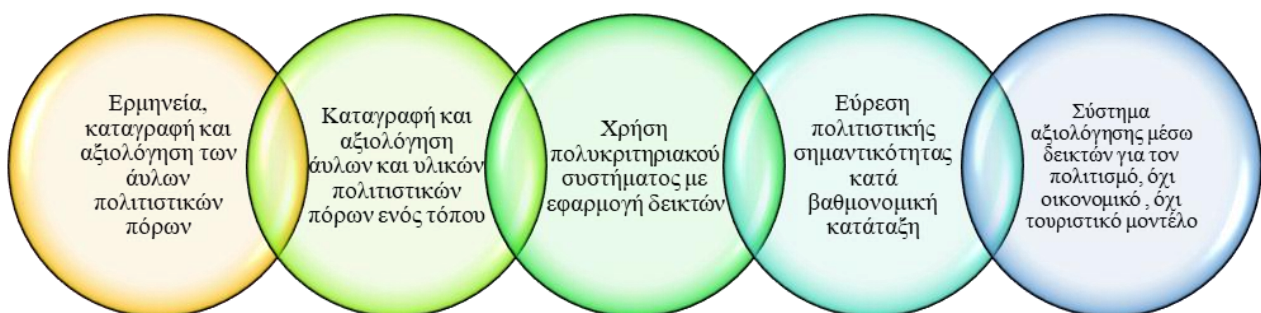
Η επιστημονική αξία και κατ' επέκταση η πρωτοτυπία της έρευνας της διδακτορικής διατριβής, έγκειται στο γεγονός ότι αφορά ένα μη μελετημένο ζήτημα της πολιτιστικής κληρονομιάς, αυτό της καταγραφής και ταυτόχρονης αξιολόγησης μέσω ενός πολυκριτηριακού συστήματος, των υλικών και κυρίως των άυλων πολιτιστικών πόρων ενός τόπου, με άξονα την πολιτιστική σημαντικότητα. Η μελέτη του πολιτισμού είναι κυρίως θεωρητική και βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη ερμηνείας και συνεχούς παραγόμενης γνώσης, μέσα από την ευρεία ενασχόληση του από πολλαπλούς τομείς γνώσεων (αρχαιολογία, αρχιτεκτονική, φιλοσοφία κλπ) και φορείς (ICOMOS, UNESCO, Europa Nostra). Το βασικό, λοιπόν, πρόβλημα που αναδύθηκε μέσα από την διατριβή, είναι ότι παρά την πληθώρα χρηστών, τομέων και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων ή σχολών δεν έχουν δοθεί κοινές ερμηνευτικές και κυρίως κοινές προσπάθειες αξιολόγησης του υλικού και άυλου πολιτισμού, γεγονός που αποδεικνύεται και από την απουσία διαθέσιμου βιβλιογραφικού υλικού ή παρόμοιων μελετών, έρευνών, διατριβών κλπ που να ασχολούνται με το ζήτημα της αξιολόγησης της πολιτιστικής σημαντικότητας των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων ενός τόπου μέσω πολυκριτηριακής μεθόδου.

Στο διττό αυτό πλαίσιο μελέτης του πολιτισμού μέσω του άυλου και υλικού πολιτισμού δεν υπάρχουν κοινές μελέτες και των δύο μορφών της πολιτιστικής κληρονομιάς, ενώ δεν εμφανίζονται ιδιαίτερα παραδείγματα χρήσης πολυκριτηριακών συστημάτων και όσα εντοπίζονται αφορούν τους υλικούς πολιτιστικούς πόρους ενός τόπου. Για τον άυλο πολιτισμό δεν εντοπίστηκε κανένα παράδειγμα εκτενούς καταγραφής και αξιολόγησης. Ο άυλος πολιτισμός αφορά ένα νέο ζήτημα και μια παράμετρο ερμηνείας και μελέτης προς την προστασία του πολιτισμού, που αναδύθηκε διεθνώς τα τελευταία χρόνια και κυρίως μετά την Σύμβαση της Unesco, το 2003. Η χρονική του αυτή απόσταση από τα κείμενα προστασίας και διαφύλαξης του υλικού πολιτισμού, επιβεβαιώνει και την περιορισμένη γνώση ως προς το περιεχόμενο του, φανερώνοντας ένα κενό στο πλαίσιο ερμηνείας, ταξινόμησης, προστασίας και κυρίως αξιολόγησης του. Σε αυτήν την διαπίστωση στηρίζεται και η επιβεβαίωση της κύριας πρωτοτυπία της διατριβής.

Το αντικείμενο, λοιπόν, της παρούσας διατριβής αποτελεί, για την Ελλάδα, αλλά και διεθνώς μια νέα πρωτότυπη έρευνα που αφορά ένα αντικείμενο που δεν έχει αναλυθεί, σε αυτό το βαθμό, στο παρελθόν. Τα συστήματα ποσοτικών και ποιοτικών δεικτών, συνήθως χρησιμοποιούνται σε περιβαλλοντικά και οικονομικά θέματα, σε πιθανές ακραίες εκδηλώσεις φυσικών και χωρικών δεδομένων (πυρκαγιές, πλημμύρες). Η κύρια χρήση τους περιορίζεται στην εισαγωγή τους ως ερμηνευτικές και αξιολογικές παραμέτρους του ευρύτερου χωρικού σχεδιασμού (αξιολόγηση του πολιτιστικού αποθέματος ενός τόπου, πιθανή διάσωση των πολιτιστικών αγαθών σε περιπτώσεις κινδύνων, τουριστική

και οικονομική αξιοποίηση του πολιτισμού) ή των δεδομένων τους (αξιολόγηση υλικών μνημείων, ερμηνεία αντοχών μνημείων). Τα ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα του πολιτισμού, όπως προανφέρθηκε και στην εισαγωγή, μέσα από την εκτεντή βιβλιογραφική επισκόπηση, χρησιμοποιούνται ως απλοί δείκτες μιας ευρύτερης μελέτης ή μέσα σε χαρτογραφικά υπόβαθρα.

Η πρωτοτυπία της έρευνας είναι διπλή, πρώτον γιατί μέσω της δημιουργίας μιας πλατφόρμας ανοιχτού κώδικα, αρχικά καταγράφει τον άυλο και υλικό πολιτισμό μέσα από τις κατηγορίες πόρων του και δεύτερον τους αξιολογεί μέσω ενός πολυκριτηριακού συστήματος με στόχο την πολιτιστική τους σημαντικότητα, μέσα από την ανάπτυξη μιας σειράς βαθμονομημένων ποσοτικών και ποιοτικών κριτηρίων, τοποθετώντας τους πολιτιστικούς πόρους κάθε τύπου, σε σειρά φθίνουσας κατάταξης από τον πολιτιστικά σημαντικότερο προς το λιγότερο σημαντικό. Επομένως, η πρωτοτυπία, καλύπτει και ενσωματώνει και τις βασικές αρχές του πολιτισμού, που είναι η προστασία, η διάσωση και η μετάβαση στις επόμενες γενιές. Ακόμη, η βαθμονομική κατάταξη τους, με σειρά πολιτιστικής σημαντικότητας, που είναι και ο κύριος στόχος του πολυκριτηριακού συστήματος, δύναται να αποτελέσει ένα πεδίο έρευνας και ένα παράδειγμα προς τη διαφύλαξη/διάσωση και διαχείριση των πολιτιστικά σημαντικότερων πόρων σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Αυτό θέτει και το αρχικό έναυσμα της διατριβής και διαφυλάσσει και την πρωτοτυπία της έρευνας, μέσα από την δημιουργία ενός νέου κοινού εργαλείου, που συνεχώς μπορεί να ανατροφοδοτείται και να επαναξιολογείται μέσω των ποσοτικών και ποιοτικών δεικτών, με άξονα την πολιτιστική τους σημαντικότητα για κάθε τόπο, εισάγοντας για πρώτη φορά ένα πολυκριτηριακό σύστημα στοχευμένο στον πολιτισμό, σε υλικό και άυλο επίπεδο. Επίσης, δίνει μέσα από την αναλυτική επεξήγηση των βημάτων του πολυκριτηριακού συστήματος, την όσο το δυνατόν πληρέστερη και όμοια αξιολόγηση των «Εγγραφών», για κάθε τόπο. Παρακάτω συμπυκνώνονται οι βασικές αρχές της πρωτοτυπίας της παρούσας διατριβής.



Εικόνα 8.189. Βασικές αρχές της πρωτοτυπίας της διδακτορικής διατριβής
Πηγή: Ίδια επεξεργασία

8.2 Προσφορά στην επιστήμη - Προοπτικές

Οι επιστημονικές θέσεις και τα συμπεράσματα της παρούσας διατριβής, εξαιρέτως της πρωτοτυπίας της, αφορούν άμεσα και την προσφορά της στην επιστήμη και την επιστημονική κοινότητα, καθώς και τις νέες προοπτικές που δύναται να αποδώσει. Οι εκπονημένες εργασίες, είναι χρήσιμο και «κατά το δοκούν» να παρέχουν νέα γνώση και να προάγουν τους τομείς της επιστήμης, με τους οποίους ασχολούνται. Το συγκεκριμένο αντικείμενο της έρευνας της διατριβής, δεν υπάρχει σήμερα σε ικανοποιητικό επίπεδο γνώσεων, καθώς ενσωματώνει την νέα αντίληψη και θεωρία περί της «καταγραφής και αξιολόγησης του άυλου και υλικού πολιτισμού», που δεν έχει ακόμη εκτενώς μελετηθεί και αναλυθεί συστηματικά, εθνικά και διεθνώς.

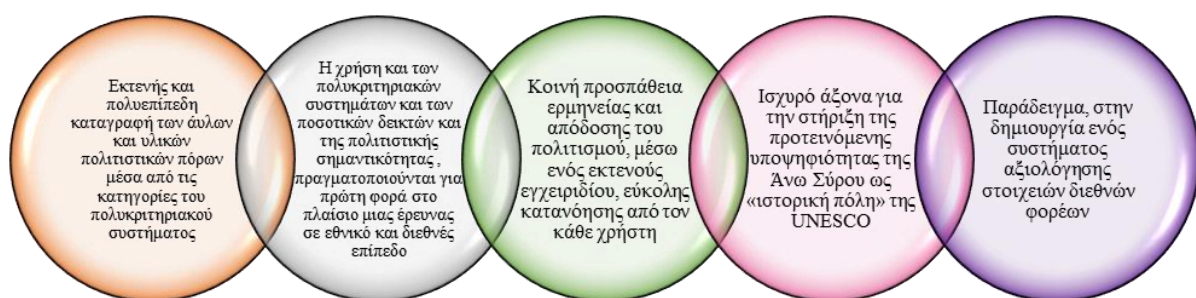
Ο πολιτισμός, αφορά ένα ευρύ και πολυεπίπεδο πεδίο έρευνας και κλάδων, καθώς ορίζεται από το φυσικό, το ανθρώπινο ως το άυλο επίπεδο ερμηνείας. Οι διαφορετικές του εκφάνσεις (πολιτιστικό τοπίο, τέχνες, μνημεία, πολιτιστικοί χώροι, ήθη-έθιμα κλπ.), συνηγορούν στο ότι από τη φύση του ως έννοια παρά των πολλών ετών και προσπαθειών βιβλιογραφικής, ακαδημαϊκής και πρακτικής του έρευνας, αποτελεί ακόμη ένα δυσερμηνεύτο κλάδο, με πολλαπλές πτυχές και ερμηνείες/ορισμούς. Σε κάθε χρονική περίοδο τα πολιτιστικά αγαθά αναθεωρούνται, εμπλουτίζονται και επανερμηνεύονται, σε μια διαρκή αλληλοσυσχέτιση της κοινωνίας, της οικονομίας, της φύσης και του ανθρώπου. Αυτή η διαρκής εναλλαγή σχέσεων (ανθρώπου-πολιτισμού, φύσης-πολιτισμού κλπ.) και καταστάσεων καθορίζει ένα ιδιαιτέρως ευρύ πλέγμα γνώσεων, οι οποίες σε μεγάλο βαθμό ταυτίζονται στην προσπάθεια δημιουργίας ενός κοινού αξιακού πολιτιστικού συνόλου. Έτσι, το πλαίσιο ερμηνείας και γνώσης του είναι πολύ διευρυμένο, αλλά όχι πάντοτε στοχευμένο, κυρίως ως προς τους τρόπους μιας ίδιας καταγραφής και αξιολόγησης του πολιτισμού, αλλά και ως προς τον τρόπο διάσωσης, προστασίας, συντήρησης και μεταβίβασης στις επόμενες γενιές.

Καθώς ο πολιτισμός και κυρίως ο άυλος πολιτισμός των τόπων, εμφανίζουν μεγάλη ευθραστότητα και τείνουν να εκλείψουν από φυσικά (φθορά, λήθη, φυσική καταστροφή) ή τεχνητά (πόλεμοι, εσκεμμένες καταστροφές) αίτια, η ανάγκη διάσωσης των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων είναι πρώτης προτεραιότητας, καθώς χωρίς μνήμη, οι τόποι δεν έχουν παρελθόν, ιστορία, ανάμνηση και σύνδεση με το παρόν. Για το λόγο αυτό, η κύρια προσφορά στην επιστήμη, είναι η εκτενής και πολυεπίπεδη καταγραφή των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων μέσα από τις κατηγορίες του πολυκριτηριακού συστήματος. Η σημαντικότητα αυτού του βήματος έγκειται στο γεγονός ότι μπορεί σε ψηφιακό περιβάλλον να αποκρυσταλλώνει μέσω της εγγραφής του, τον μέχρι τώρα υπάρχοντα πολιτισμό των τόπων και μελλοντικά, λόγω της ανοιχτής δομής της πλατφόρμας καταγραφής, να εισάγει συνεχώς νέους πόρους, αναλόγως των απαιτήσεων της κάθε περιόδου. Η δεύτερη προσφορά

στην επιστήμη είναι το βήμα της αξιολόγησης του άυλου και υλικού πολιτισμού, με εισαγωγή συνα-
φών με την πολιτιστική σημαντικότητα βαθμονομημένων ποιοτικών και ποσοτικών δεικτών, σε μια
προσπάθεια αξιολόγησης και κατάταξης των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων κάθε τύπου.
Τέλος, το σύστημα δίνει μέσω του εγχειριδίου χρήσης του μια ολιστική και όμοια καταγραφή και
αξιολόγηση που μπορεί να εφαρμοστεί σε κάθε τόπο, ενώ η μελέτη περίπτωσης επεξηγεί με πραγμα-
τικά δεδομένα τον τρόπο λειτουργίας του συστήματος.

Δημιουργείται με αυτόν τον τρόπο μια κοινή προσπάθεια ερμηνείας και απόδοσης του πολι-
τισμού, μέσω ενός εκτενούς εγχειριδίου, εύκολης κατανόησης από τον κάθε χρήστη και επιπροσθέ-
τως η έρευνα προχωρά σε μια μελέτη περίπτωσης για την ευκολότερη κατανόηση του πολυκριτηρια-
κού συστήματος, μέσω παραδείγματος. Συγκεκριμένα, η σημασία του είναι τριπλή. Πρώτον, στο ότι
δεν περιορίζεται σε τοπική χρήση, αλλά έχει ένα εθνικό και διεθνή χαρακτήρα, αφού αξιολογεί τον
ήδη έννομο και κοινώς αποδεκτό, σε διεθνές επίπεδο, πολιτισμό. Δεύτερον, μπορεί να αξιολογεί και
να δίνει προτεραιότητες στους σημαντικότερους για κάθε τόπο, άυλους και υλικούς πόρους (προστα-
σία-διαχείριση-αξιοποίηση). Δύναται συνεχώς και διαχρονικά να συμπληρώνεται με νέους πολιτι-
στικούς πόρους και να επαναξιολογεί τους παλαιότερους (σε κάθε χρονική περίοδο, αναγνωρίζονται
έννομα και νέοι πολιτιστικοί πόροι σε ένα τόπο, που μπορούν να τοποθετούνται στο σύστημα). Τρί-
τον, μέσα από την χρήση της μελέτης περίπτωσης για την Άνω Σύρο, δεν παρέχει, μόνο το πλαίσιο
μελέτης και το εγχειρίδιο, αλλά και τον τρόπο λειτουργίας του συστήματος με πραγματικά δεδομένα
(άυλοι και υλικοί πολιτιστικοί πόροι Άνω Σύρου), τα οποία επανερμηνεύει με την έρευνα πεδίου.

Τέλος, το σύστημα αυτό δύναται να αποτελέσει ένα ισχυρό άξονα για την στήριξη της προ-
τεινόμενης υποψηφιότητας της Άνω Σύρου ως «ιστορική πόλη» της UNESCO, που βρίσκεται σε
εξέλιξη. Εκτός αυτού, μπορεί να συντελέσει ως παράδειγμα, στην δημιουργία ενός συστήματος α-
ξιολόγησης στοιχείων διεθνών φορέων όπως ο «Κατάλογος Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της
UNESCO», το «Εθνικό ευρετήριο» κλπ, καθώς οι διάφοροι εθνικοί και διεθνείς φορείς εγγράφουν
τα στοιχεία τους, χωρίς ένα κοινό αξιολογικό πλαίσιο, δημιουργώντας συχνά δυσερμηνείες και πα-
ρανοήσεις.



Εικόνα 8.190. Προσφορά της διδακτορικής διατριβής στην επιστήμη
Πηγή: Ιδία επεξεργασία

9. ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΥΚΡΙΤΗΡΙΑΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΑΨΛΩΝ ΚΑΙ ΥΛΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ

9.1 Σκέψεις για τη διαχείριση των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων ενός τόπου

Ως τελικό κεφάλαιο της παρούσας διατριβής, θεωρήθηκε αναγκαίο να γίνει μια προσπάθεια δημιουργίας αρχικών σκέψεων και ενός πλάνου για την διαχείριση του πολυκριτηριακού συστήματος. Η προσπάθεια εφρομά από τα δύο κύρια στάδια της διατριβής «Καταγραφή- Αξιολόγηση», με στόχο τη «Διαχείριση», χωρίς να αποζητά στοχευμένες δράσεις, αλλά ένα γενικότερο πλάνο που θα μπορούσε να συμβουλευτεί ο εκάστοτε φορέας διαχείρισης. Στα δυο υποκεφάλαια του κεφαλαίου συγκροτούνται οι αρχικές σκέψεις και το πλάνο προς την κατεύθυνση της διαχείρισης των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων ενός τόπου.

Το αρχικό έναυσμα του παρόντος υποκεφαλαίου είναι η δημιουργία ενός πλαισίου σκέψεων και πιθανών χρήσεων του πολυκριτηριακού συστήματος που συντάχθηκε στα προηγούμενα κεφάλαια, μέσα από το εγχειρίδιο και την μελέτη περίπτωσης (Ανω Σύρος) προς τη διαχείριση του. Καθώς το σύστημα αυτό, αποτελεί ένα καινοτόμο νέο εγχείρημα, το επόμενο βήμα εναρτώτησης συνδέεται άμεσα με την διαχείριση των αποτελεσμάτων του συστήματος από τον εκάστοτε φορέα/χρήστη. Το κεφάλαιο αυτό αποτελεί μια απόρροια των προηγούμενων κεφαλαίων, θεωρώντας ότι χωρίς το τελικό αυτό βήμα, το ολοκληρωμένο πλαίσιο προστασίας του πολιτισμού παραμένει ανεπαρκές, καθώς δεν είναι χρήσιμη μόνο η γνώση των σημαντικότερων άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων, αλλά και το πως αυτοί θα μπορέσουν να συνεχίσουν να υφίστανται, να χρησιμοποιούνται κλπ, σε μια διαρκή συσχέτιση με τον «ενεργό» πολιτισμό, εκείνον που είναι σε διάδραση με τους πολίτες του. Αποτελεί μια απόφαση του πως και για ποιόν, του μετέπειτα του προσεχούς και κυρίως μια διάδραση ανάμεσα στο χρήσιμο και το ωφέλιμο του πολυκριτηριακού συστήματος που προκύπτει σαν απάντηση των παραπάνω ερωτημάτων.

Για το λόγο αυτό, ξεκίνησαν κάποιες αρχικές σκέψεις, σαν εναύσματα δράσης των πιθανών χρηστών, στοχεύοντας στην άμεση διαχείριση του άυλου και υλικού πολιτισμού, κατά προτεραιότητα, είτε συνολικά. Για την ενεργοποίηση ενός ολικού πλάνου, αφετηρία στάθηκε η αρχική προσπάθεια εντοπισμού των δυο βασικών παραμέτρων για την αξιοποίηση του άυλου και υλικού πολιτισμού, που είναι η κατάσταση και το επίπεδο διαχείρισης. Οι παράμετροι αυτοί, αποτελούν μια σύμβαση της διατριβής, καθώς θεωρούμε ότι αποδίδουν τη βασική παράμετρο της προστασίας, που είναι η μεταβίβαση και στις επόμενες γενιές. Για την πραγματοποίηση της σκέψης αυτής, αποφασίστηκε η χρήση των πρώτων 20 βαθμονομικά πολιτιστικά σημαντικότερων άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων της Άνω Σύρου, μέσα από ένα πλάνο επαναξιολόγησης της αξιοποίησής τους, μέσα

από μια νέα βαθμονόμηση. Στόχος του πλάνου αυτού είναι να ελέγξει τα αποτελέσματα του προηγούμενου βήματος του συστήματος, χρησιμοποιώντας εκ νέου την αξιολόγηση, αυτή τη φορά προσανατολισμένη προς τη διαχείριση των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων ενός τόπου. Για την επίτευξη του πλάνου αυτού, τα βήματα ήταν:

1. Αρχικά τοποθετήθηκαν σε πίνακα οι άυλοι και υλικοί πολιτιστικοί πόροι κατά τη σειρά κατάταξης που είχαν στο πολυκριτηριακό σύστημα (6^ο κεφάλαιο) και δημιουργήθηκαν δυο επιπλέον στήλες. Οι στήλες είναι η «Κατάσταση» και η «Διαχείριση».
2. Σε ένα δεύτερο βήμα δημιουργήθηκε μια χρωματική και αριθμητική θετική κλίμακα αξιολόγησης τους από το «Καλό» στο «Κακό» (καλό: 3, κακό: 0).
3. Για κάθε πόρο τοποθετήθηκε μια τιμή και χρώμα στην αντίστοιχη στήλη και στο τέλος δημιουργήθηκε μια στήλη «Σύνολο», όπου προστεθήκανε οι τιμές των δυο προηγούμενων στηλών (Κατάσταση-Διαχείριση).
4. Λήφθηκαν οι τελικές τιμές των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων της Άνω Σύρου.

Ακολούθως παρουσιάζεται ο πίνακας διαχείρισης:

Πίνακας 9.64. Πίνακας διαχείρισης των 20 βαθμονομικά πολιτιστικά σημαντικότερων πολιτιστικών πόρων της Άνω Σύρου

A/A	ΠΟΡΟΣ	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ	ΣΥ-ΝΟΛΟ
1	Το καθολικό δόγμα	3	2	5
2	Άγιος Γεώργιος	3	3	6
3	Άγιος Ιωάννης	2	1	3
4	Κτηριακά σύνολα	2	2	4
5	Οπτικό τοπίο	2	2	4
6	Μουσείο Μάρκου Βαμβακάρη	3	2	5
7	Βιβλιοθήκη Ιησουϊτών Ελλάδας	2	2	4
8	Αρχείο εγγράφων ΚΙΜΚΕΣ (Κέντρο Ιστορικών μελετών Καθολικής Επισκοπής Σύρου)	1	0	1
9	Ο λόφος της Άνω Σύρου	2	3	5
10	Ηχητικό τοπίο	1	3	4
11	Η σύνδεση με τον Θεό Απόλλωνα	1	0	1
12	Αρχείο πρώην Δήμου Άνω Σύρου	1	1	2
13	Έκθεση συλλογής Κ.Ι.Μ.Κ.Ε.Σ	1	1	2
14	Συλλογή βιβλίων ΚΙΜΚΕΣ	1	1	2
15	Εσωτερικό δίκτυο κυκλοφορίας (πεζόδρομοι)	2	2	4
16	Πιάτσα (Κτήρια εμπορίου, εξυπηρέτησης και εστίασης)	3	3	6
17	Ρεμπέτικα τραγούδια	2	3	5
18	Θυραίοι	2	0	2
19	Αρχείο Ιησουϊτών Ελλάδας	2	1	3
20	Πολεοδομική διάταξη	2	2	4

Πηγή : Ιδία επεξεργασία

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ				ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ			
3	2	1	0	3	2	1	0
ΚΑΛΗ.....			ΚΑΚΗ	ΜΕΓΙΣΤΗ.....			ΚΑΘΟΛΟΥ

Παρατηρούμε ότι το μέγιστο αριθμό 6 λαμβάνει ο «Άγιος Γεώργιος» και η «Πιάτσα» (θέση 2 και θέση 16), με ακόλουθα τα «Ρεμπέτικα», το «Λόφο» , το «Καθολικό δόγμα» και το «Μουσείο Βαμβακάρη» (θέσεις 17,9,1 και 6 αντίστοιχα). Στις τελευταίες θέσεις είναι ο «Μύθος του θεού Απόλλωνα», το «ΚΙΜΚΕΣ (Συλλογή, Αρχείο, Έκθεση)», οι «Θυραίοι» και το «Αρχείο Πρώην Δήμου Άνω Σύρου». Είναι εμφανές, λοιπόν , ότι η βαθμονομική κατάταξη κατά σειρά σημαντικότητας για τους άυλους και υλικούς πολιτιστικούς πόρους της Άνω Σύρου δεν συνάδει με το βαθμό αξιοποίησης τους. Σε ένα ευρύτερο πλαίσιο ερμηνείας παρατηρούμε ότι οι πόροι με την μεγαλύτερη αξιοποίηση είναι οι πόροι που συνδέονται άμεσα με τον τουρισμό του νησιού, ενώ πόροι με λιγότερη τουριστική χροιά όπως τα «Αρχεία» παραμένουν σε αδράνεια χρήσης παρά την υψηλή τους θέση στον πίνακα κατάταξης του πολυκριτηριακού συστήματος. Αυτό συνδέεται άμεσα και με την μειωμένη αξιοποίησή τους , γεγονός που φανερώνεται από την επιτόπια έρευνα.

Μετά το πέρας του πίνακα αυτού, σαν μια αρχική σκέψη για τον τρόπο αξιοποίησης και διαχείρισης, καταλήγουμε εκ νέου στο συμπέρασμα ότι η αξιοποίηση του πολιτιστικού πλούτου είναι κατά κανόνα τουριστική και άρα το πλάνο διαχείρισης οφείλει εκτός ενός προσανατολισμένου προς την εκπλήρωση του πολιτισμού , τουρισμού, η διαχείριση οφείλει να λάβει και άλλους πυλώνες δράσεις, για την ενεργοποίηση του πλάνου διαχείρισης. Στο κεφάλαιο που ακολουθεί, προκύπτει το πλάνο δράσης σε ένα διευρυμένο πλαίσιο αναζήτησης και προστασίας/αξιοποίησης του πολιτισμού σε όλες του τις εκφάνσεις , δηλαδή μέσα από ένα γενικό πλάνο δράσης πυλώνων, μέσα από την χωρική του τοποθέτηση (εθνικά και διεθνώς) και μέσα από τις δυο κύριες κατηγορίες έκφρασης του (άυλος και υλικός πολιτισμός).

9.2 Πλάνο προς τη διαχείριση του άυλου και υλικού πολιτισμού

Στη συνέχεια του κεφαλαίου αυτού και μετά το αρχικό πλάνο που διαμορφώθηκε, με στόχο τον εντοπισμό των ελλειμάτων της διαχείρισης και την δημιουργία ενός συνολικού πλάνου διαχείρισης, αποφασίστηκε μια συνολική αντιμετώπιση του θέματος της διαχείρισης των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων ενός τόπου, που θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τον δρώντα διαχείρισης (Τοπικοί φορείς, Διεθνείς φορείς, Ιδιώτες, ΜΚΟ, Πανεπιστημιακά ιδρύματα). Στόχος της διατριβής στο συγκεκριμένο κεφάλαιο, είναι η πρόταση γενικών κατευθύνσεων και στοχεύσεων προς τη διαχείριση των πόρων , όπως αυτοί διαμορφώθηκαν στα κεφάλαια της «Καταγραφής» και κυρίως της «Αξιολόγησης». Το πλάνο που προτείνεται αφορά ενιαία τους άυλους και υλικούς πολιτιστικούς πόρους ενός

τόπου, σαν μια κοινή στρατηγική αξιοποίησης και ανάδειξης και των δυο πόρων της παρούσας διδακτορικής διατριβής.

Βασικός στόχος είναι μια γενική πρόταση κατευθύνσεων στο πλαίσιο της Διαχείρισης. Αυτό έχει ρόλο διττό, πρώτον να μπορεί ο εκάστοτε χρήστης να προσανατολιστεί. Οι χρήστες άλλωστε είναι πολλαπλοί και μπορεί να αφορούν τοπικούς φορείς , διεθνείς φορείς (UNESCO, ICOMOS), ΜΚΟ, Ιδιώτες, διοργανωτές υπαρχόντων ή νέων καλλιτεχνικών φεστιβάλ, Πανεπιστημιακά ιδρύματα κλπ. Αυτή η μεγάλη γκάμα χρηστών αποκλείει αυτομάτως και στοχευμένες, μεμονωμένες και ειδικές προτάσεις, καθώς αυτό θα αφορούσε μια νέα εκτενή μελέτη διαχείρισης που δεν αφορά την έρευνα της παρούσας διατριβής. Η πρόταση διαχείρισης, καθώς η γενική αλλά στοχευμένη δομή των προτάσεων , επιλέχθηκε για την αποφυγή δυσερμηνειών που θα μπορούσε να επιφέρει μια εκτενής ανάλυση προτάσεων/δράσεων μέσα από τον αποκλεισμό ορισμένων κατηγοριών, χρηστών κλπ. Στο πλαίσιο της διατριβής , οι στοχεύσεις οφείλουν να βοηθούν και να παρακινούν τον εκάστοτε φορέα ως προς την κατεύθυνση της διαχείρισης. Για το λόγο αυτό μετά από εκτενή μελέτη και με βάση τα αποτελέσματα του προηγούμενου βήματος του πίνακα αποφασίστηκε το «Πλάνο διαχείρισης» , να κινηθεί σε τέσσερις βασικούς πυλώνες που βρίσκονται στο ακόλουθο σχήμα:

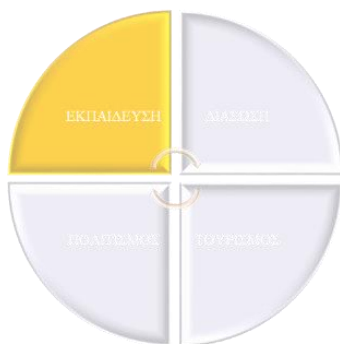


**Εικόνα 9. 191. Γενικό πλάνο διαχείρισης της άυλης και υλικής πολιτιστικής κληρονομιάς ενός τόπου, με τη χρήση τεσσάρων πυλώνων
Πηγή: Ίδια επεξεργασία**

Η επιλογή τους πραγματοποιήθηκε μετά από την διαπίστωση ότι η διάσωση αποτελεί την πρωταρχική παράμετρο για την μετάδοση των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων ενός τόπου και στις επόμενες γενιές, που είναι ο κύριος στόχος του πολιτισμού. Με τη βαθμονομική κατάταξη αλλά κυρίως με την απλή καταγραφή, ο εκάστοτε χρήστης μπορεί να διασώσει κατά σειρά προτεραιότητας ή συνολικά τους πολιτιστικά σημαντικότερους πόρους. Ακολούθως ο πολιτισμός, αφορά τις γενικές κατευθύνσεις διαχείρισης των ίδιων πόρων του, στο κομμάτι της ενεργοποίησης και της ευαισθητοποίησης. Η εκπαίδευση στο πλαίσιο της μετάδοσης, αλλά και της ενεργούς συμμετοχής όλων των ηλικιών διαδραματίζει ένα πρωτεύοντα ρόλο προστασίας και μεταβίβασης του πολιτισμού. Τέλος, αποδίδονται προτάσεις αναφορικά με ένα εναλλακτικό του ήδη υπάρχοντος τουρισμού που δεν θα στοχεύει μεμονωμένα στην οικονομία, αλλά στην ίδια φύση του πόρου, ως αντικείμενο άξιο λόγου και έργου. Παρακάτω εξετάζεται αναλυτικά μέσα από τέσσερις γενικές προτάσεις η κάθε κατηγορία.

Πρώτα εξετάζεται η εκπαίδευση:

Οι προτάσεις αφορούν την σύνδεση με όλες τις ηλικίες (ενήλικες και παιδιά) με τον εκάστοτε φορέα, με τον ίδιο τον οικισμό και με το ψηφιακό πολιτισμό. Η κύρια στόχευση είναι η ενσωμάτωση της εκπαίδευσης σε όλες τις ηλικίες, δημιουργώντας δράσεις σε σχολεία, σε κέντρα ενηλίκων και σε μεμονωμένες δράσεις ενσωμάτωσης παιδιών και ενηλίκων (εργαστήρια, φεστιβάλ). Η κύρια εκπαίδευση οφείλει να στοχεύει στην διάσωση και την εκμάθηση των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων μέσα από διαδράσεις εντός και εκτός οικισμού, απτά ή ψηφιακά, ενσωματώνοντας όλους τους πιθανούς τρόπους. Οι εκδηλώσεις εντός οικισμού, μπορούν να αφορούν διαδραστικά παιχνίδια κλπ. ενώ μπορούν να ενσωματώνουν και εκτός οικισμού δράσεις με 3d απεικονίσεις, story-telling κλπ. ή ένα συνδυασμό των παραπάνω.

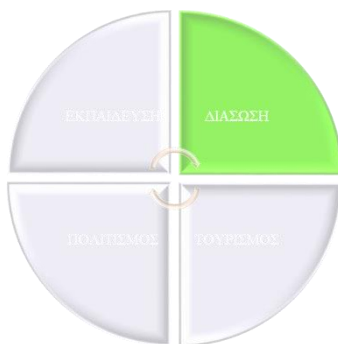


1. Εκπαίδευση όλων των ηλικιών
2. Χρήση τοπικών και διεθνών φορέων
3. Δια δραστικές εκδηλώσεις εντός οικισμού
4. Δράσεις ψηφιακής αναπαράστασης

Ακολούθως, εξετάζεται η διάσωση:

Η διάσωση αφορά ένα βασικό πυλώνα για τη διαχείριση του πολιτισμού, όπως ήδη αναφέρθηκε. Στόχος είναι η προστασία των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων, νέες προτάσεις, ενί-

σχυση με νέες δράσεις ή τόνωση των ήδη υπάρχοντων και διευκόλυνση προσβάσεων και εγκαταστάσεων για κατοίκους και επισκέπτες. Ο πρωταρχικός στόχος είναι η διατήρηση και η ανανέωση με νέους κατοίκους του πληθυσμού της Άνω Σύρου, που τα τελευταία χρόνια διαρκώς μειώνεται. Αυτό αφορά την τόνωση του ίδιου του οικισμού, μέσα από έργα (πρόσβασης, εγκαταστάσεων) αλλά και προτάσεις τόνωσης του πολιτισμού του οικισμού. Οι χρηματοδοτήσεις προτάσεων (πολιτιστικών διαδρομών, νέων μουσείων, τόνωση ενίσχυσης μικρών επιχειρήσεων) θα αποτελέσουν έναν αρχικό πυρήνα και ένα θελκτικό οικισμό. Επίσης, παρατηρούμε ότι είναι αναγκαία η πλήρης καταγραφή κυρίως των άυλων πολιτιστικών πόρων, που θα μπορέσουν να στρέψουν τους κατοίκους και σε νέες πιθανές προτάσεις αξιοποίησης, εργασίας κλπ. Άλλωστε όπως ο πίνακας καταδεικνύει οι συλλογές εγγράφων αν και βαθμολογικά είναι πολιτιστικά σημαντικές δεν έχουν κάποια ιδιαίτερη αξιοποίηση. Η σύνδεση με το σύστημα μπορεί να αποδώσει νέες καλλιτεχνικές προτάσεις, δράσεις, φεστιβάλ, αλλά και νέες θέσεις εργασίας. Κύριος στόχος της διάσωσης είναι η ενεργοποίηση και η συμμετοχή των πολιτών, των επισκεπτών, των χρηστών με την ενσωμάτωσή τους σε όλα τα στάδια των δράσεων όλων των κατηγοριών προς τη διαχείριση και κυρίως στο πλαίσιο της διάσωσης, καθώς κυρίως οι παλιοί κάτοικοι αποτελούν αποθετήρια πληροφοριών που οφείλουν να διασωθούν.

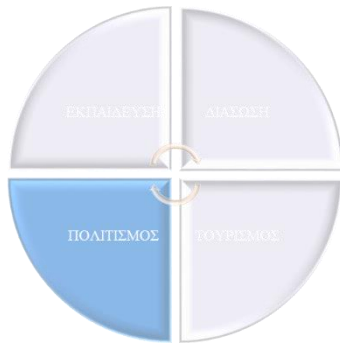


1. Προστασία άυλων πόρων μέσα από την ολική καταγραφή και δημοσιοποίηση και προβολή τους
2. Δημιουργία προτάσεων για χρηματοδότηση
3. Συνέργεια με τα ήδη υπάρχοντα φεστιβάλ/δράσεις
4. Διευκόλυνση προσβάσεων για κατοίκους και επισκέπτες

Ακολούθως, εξετάζεται ο πολιτισμός:

Ο πολιτισμός αποτελεί το ίδιο περιεχόμενο του συστήματος. Η σειρά κατάταξης των πολιτιστικά σημαντικότερων πόρων, δείχνει μια πορεία προς το μέλλον. Για την διάσωση αυτού του πλούτου, αναγκαία είναι καταρχήν η ενημέρωση σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο. Η ενημέρωση αποτελεί το πρώτο βήμα που οδηγεί στη συνειδητοποίηση του πολιτιστικού πλούτου ενός τόπου, στην ευαισθητοποίηση και ακολούθως στη διαχείριση. Η ενημέρωση οδηγεί στη δικτύωση και η έννοια του δικτύου αφορά τη δημιουργία ενός πλέγματος τόπων, φορέων και οργανισμών. Η σύνδεση με διεθνείς φορείς, αφορά την ενημέρωση αλλά και δράσεις ή πιθανές κηρύξεις (π.χ. Ιστορική πόλη

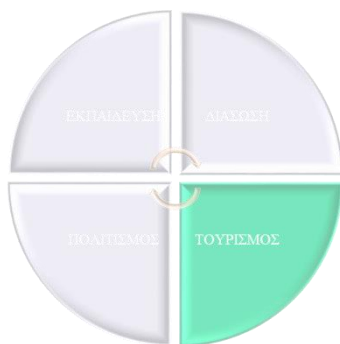
UNESCO) ή απλά την καταγραφή άυλων και υλικών πόρων σε διεθνείς λίστες . Το πλάνο αυτό δράσης ,αξιοποίησης και διαχείρισης αφορά την οργάνωση ενός νέου πλαισίου που δύναται να εκτείνεται και διαδικτυακά ,αλλά και εντός οικισμού, μέσα από τη δημιουργία πολιτιστικών δράσεων.



1. Δράσεις εντός και εκτός οικισμού
2. Διάσωση/ προβολή/ διαχείριση κατά σειρά σημαντικότερων πόρων
3. Ενημέρωση
4. Σύνδεση με διεθνείς οργανισμούς (UNESCO, ICOMOS)

Ακολούθως, εξετάζεται ο τουρισμός:

Μέσα από μια νέα πρόταση προσέγγισης του τουρισμού, μέσα από τους άυλους και υλικούς πολιτιστικούς πόρους. Το πλαίσιο συνδέεται άμεσα με το προηγούμενο στόχο του πολιτισμού και αφορά την εντός και εκτός των τειχών ενημέρωση, αλλά και την ενεργοποίηση των ίδιων των κατοίκων του οικισμού, σε δράσεις που αφορούν τον πολιτισμό. Στόχος βασικός, του τουρισμού οφείλει να είναι ο ίδιος ο οικισμός σαν το βασικό σκηνικό δράσης, ενσωματώνοντας βιωματικά κατοίκους και επισκέπτες, μέσα από προβολές σε ταράτσες, ηχητικά συστήματα κλπ. Σε μια διεύρυνση του βήματος αυτού οι δράσεις μπορούν να μετακινηθούν και να διαμορφωθούν και σε ψηφιακές πλατφόρμες, έτσι ώστε να διαδρούν άνθρωποι εντός και εκτός οικισμού, εκτός και εντός Ελλάδας, σε μια προσπάθεια διαρκούς εγρήγορσης , δράσης και αξιοποίησης των βασικών πρωτογενών πολιτιστικών του πόρων, είτε κατά σειρά βαθμονομικής κατάταξης, είτε συνολικά.



1. Ο ίδιος ο οικισμός σαν σκηνικό δράσης
2. Ενεργοποίηση της τοπικής κοινωνίας με ενεργή συμμετοχή κατοίκων και πολιτών
3. Προβολή εκτός των τειχών
4. Σύνδεση με την ψηφιακή τεχνολογία για απομακρυσμένες δράσεις

Συνολικά παρατηρούμε ότι εκτός του πλάνου διαχείρισης των τεσσάρων αξόνων , οι δράσεις που προτείνονται αναφέρονται σε μια διαχείριση του άυλου και υλικού πολιτισμού εντός και εκτός των τειχών. Σε μια προσπάθεια περαιτέρω διερεύνησης αυτού του πλάνου, αποφασίστηκε η δημιουργία ενός πίνακα που θα αναφέρει μια αλληλουχία δράσεων εντός και εκτός, μέσα από την αντιστοίχιση της κάθε δράσης και του τρόπου λειτουργίας της, στο πλαίσιο αυτό. Ο πίνακας αυτός θα συμβάλει στον εύκολο διαχωρισμό των δεδομένων της αξιοποίησης του πολιτισμού στις δυο βασικές παραμέτρους του, στον ίδιο τόπο και εκτός αυτού, ώστε αναλόγως του τόπου δράσης των φορέων διαχείρισης , να μπορούν εύκολα και γρήγορα να εντοπίζονται οι δράσεις αυτές και οι προτάσεις του πλάνου αξιοποίησης.

Οι δράσεις παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα και αφορούν μια εκ νέου κατηγοριοποίηση των παραπάνω δράσεων των 4 πυλώνων (Διάσωση, Πολιτισμός, Τουρισμός, Εκπαίδευση) :

Πίνακας 9.65. Πίνακας δράσεων εντός και εκτός οικισμού

ΕΝΤΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ	ΕΚΤΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ
1. Ενεργοποίηση κατοίκων	1. Συμμετοχή επισκεπτών
2. Τοπικοί φορείς (Δήμος, Κοινότητες, Φεστιβάλ, Ινστιτούτο Σύρου, τοπικοί οργανισμοί)	2. Διεθνείς οργανισμοί (UNESCO, ICOMOS)
3. Επιτόπιες δράσεις	3. Ψηφιακές δράσεις
4. Βελτίωση συνθηκών διαβίωσης	4. Ελκυστικό περιβάλλον για επίσκεψη/διαμονή
5. Αξιοποίηση σημαντικών πόρων (π.χ. καθολικισμός)	5. Δημιουργία δικτύου (π.χ. Διεθνείς συνδέσεις)
6. Ο οικισμός «σκηνικό δράσης»	6. Εικονικές περιηγήσεις
7. Ψηφιοποίηση και έκθεση άυλου και υλικού πολιτισμού	7. Ψηφιακές βιβλιοθήκες, μουσεία κλπ.

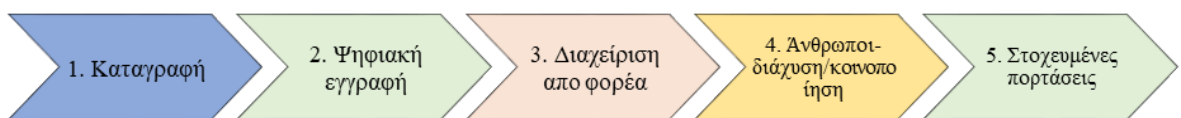
Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Μετά την ολοκλήρωση των γενικών προτάσεων και των πυλώνων που επιλέχθηκαν για το πλάνο διαχείρισης του άυλου και υλικού πολιτισμού , αλλά και των εντός και εκτός του οικισμού δράσεων, αποφασίστηκε στα ακόλουθα υποκεφάλαια η δημιουργία ενός γενικού πλάνου δράσης προς τη διαχείριση αρχικά του άυλου και ακολούθως του υλικού πολιτισμού, δηλαδή των άυλων και υλικών πολιτιστικών πόρων ενός τόπου. Η επιλογή αυτού του βήματος, θα ολοκληρώσει και τη γενική φιλοσοφία του παρόντος κεφαλαίου που είναι η παροχή πιθανών προτάσεων διαχείρισης σε όλη την έκφραση των πολιτιστικών πόρων (άυλη, υλική, τοπική , διεθνής και συνολικά).

9.3 Πλάνο προς τη διαχείριση του άυλου πολιτισμού

Ο άυλος πολιτισμός αναδύεται, μέσα από κείμενα προστασίας από το 2003 και μετέπειτα. Η ύπαρξη του είναι γνωστή και ισχυρή από πλήθος προηγούμενων ετών, αλλά κυρίως λόγω της «δια στόματος» διάχυσης, της τοπικής χροιάς χρήσης και διάδοσης του και της μη έγκαιρης κατανόησης της αξίας του θα αρχίσει να προστατεύεται με απόσταση 50 ετών από τον υλικό πολιτισμό και την αξία του «μνημείου», που πρώτη προστατεύθηκε από τις διεθνείς συμβάσεις και τα κείμενα. Η κύρια διαπίστωση για την οργάνωση και την πρόταση ενός πλάνου διαχείρισης είναι η κύρια κατανόηση της ευθραυστότητας του άυλου πολιτισμού, λόγω της φύσης του (προφορική παράδοση, μη υλικά αντικείμενα, μαρτυρίες κλπ). Για την πρόταση ενός πλάνου αποφασίστηκε η πρόταση βημάτων.

1. Πρώτο μέλημα είναι η διάσωση του άυλου πολιτισμού των τόπων, μέσα από την καταγραφή του, καθώς με τον τρόπο αυτό διασώζεται και μπορεί να μεταδοθεί και στις επόμενες γενιές, αλλά κυρίως αποκτά μια υλική εκδοχή ευκόλως διαχειρίσιμη από φορείς και δρώντες του πολιτισμού.
2. Οι τρόποι καταγραφής, αφορούν την ψηφιακή εγγραφή του σε αρχεία (βίντεο, αρχεία που ψηφιοποιούνται, φωνητικές εγγραφές, 3d ψηφιακές καταγραφές, επικαιροποίηση αρχείων, καταγραφή μαρτυριών, ψηφιοποίηση συλλογών κλπ.)
3. Μετά τη λήξη της καταγραφής, προχωρά ο εκάστοτε φορέας στην διαχείριση. Αυτή μπορεί να αφορά την αξιοποίηση καθ' αξιολόγηση (πολιτιστική, τουριστική κλπ.) κάποιων άυλων πόρων ή συνολικά των άυλων πόρων, αναλόγως των προθέσεων.
4. Η διαχείριση μπορεί να χωριστεί σε δύο μεγάλες κατηγορίες : α) ενεργοποίηση ατόμων (χρηστών του άυλου πολιτισμού όπως τοπικοί φορείς ή άνθρωποι-γνώστες των τεχνικών/πρακτικών του άυλου πολιτισμού, ενεργοποίηση πολιτών, τουριστών κλπ), β) διάχυση και κοινοποίηση του άυλου πολιτισμού (δημιουργία αποθετηρίων, πολιτιστικών δράσεων κλπ.).
5. Με άξονα τις δυο αυτές κατευθύνσεις μπορούν να κινηθούν οι στοχευμένες προτάσεις των τεσσάρων πυλώνων και των τοπικών ή μη δράσεων του προηγούμενου υποκεφαλαίου (δημιουργία ψηφιακών μουσείων αρχείων, περίπατοι κλπ).

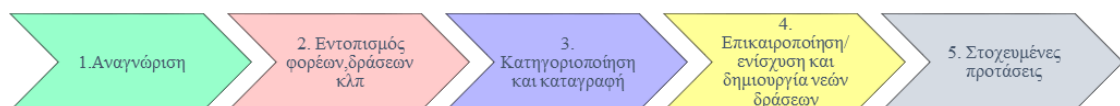


Εικόνα 9.192. Βήματα προς τη διαχείριση του άυλου πολιτισμού
Πηγή: Ίδια επεξεργασία

9.4 Πλάνο προς τη διαχείριση του υλικού πολιτισμού

Εν αντιθέσει του άυλου πολιτισμού, ο υλικός πολιτισμός είναι πολλαπλά μελετημένος και διαχρονικά προστατευμένος από διεθνή κείμενα και συμβάσεις που διαρκώς διευρύνονται και επαναξιολογούνται. Η κύρια μορφή προστασίας του, η ευκόλως κατανοητή, είναι το «μνημείο» και τα «οικιστικά σύνολα». Αυτά είναι τα πρώτα και ευρέως διαδεδομένα πολιτιστικά στοιχεία, οι κύριοι πόροι προς προστασία, μελέτη και διαχείριση. Ωστόσο ο υλικός πολιτισμός, αφορά , όπως φανερώθηκε και στα προηγούμενα κεφάλαια και κυρίως σε αυτό της κατηγοριοποίησης των υλικών πολιτιστικών πόρων ενός τόπου, μια μεγαλύτερη ομάδα πόρων , άξιων προστασίας και διαχείρισης. Για το λόγο αυτό αποφασίστηκε η ακολούθηση της φιλοσοφίας της διαχείρισης του προηγούμενου υποκεφαλαίου του άυλου πολιτισμού και η χρήση σταδιακών βημάτων προς την ολοκληρωμένη διαχείριση όλων των πιθανών κατηγοριών και εκφάνσεων του υλικού πολιτισμού.

1. Το αρχικό βήμα για την διαχείριση του υλικού πολιτισμού είναι η αναγνώριση του, μέσα από τις πολλαπλές κατηγορίες. Η απόδοση δηλαδή όλων των πιθανών υλικών πολιτιστικών πόρων ενός τόπου, λόγω της ευρύτητας τους.
2. Μετά τη λήξη της αναγνώρισης, μπορεί να ο εντοπισμός των υπαρχόντων φορέων (εθνικών και διεθνών), πιθανών δράσεων (εντός και εκτός του τόπου) , υλικών αποθετηρίων (αρχείων) και κτισμάτων (μουσεία, μνημεία) και να γίνει ένας αρχικός πυρήνας δράσης με στόχο την ενίσχυση του
3. Ακολούθως, μπορούν να κατηγοριοποιηθούν και να καταγραφούν συνολικά για την διασφάλιση της διάσωσης και της μεταβίβασης στις επόμενες γενιές.
4. Με την καταγραφή, συνδυαστικά με το ήδη υπάρχων πλαίσιο προστασίας και διαχείρισης, μπορεί να δημιουργηθεί ένα πλάνο δράσης χωρισμένο σε δυο κατευθύνσεις: α) επικαιροποίηση/ ενίσχυση υπαρχόντων δράσεων, φορέων, πόρων , β) δημιουργία νέων μέσα από καινοτόμες δράσεις
5. Αξιοποίηση των δράσεων και των στοχευμένων προτάσεων που προτάθηκαν στο βήμα της συνολικής προστασίας του πολιτισμού μέσα από τους τέσσερις επιλεγμένους πυλώνες διαχείρισης, αναλόγως των απαιτήσεων της κάθε κατηγορίας των υλικών πολιτιστικών πόρων ενός τόπου.



Εικόνα 9. 193. Βήματα προς τη διαχείριση του υλικού πολιτισμού
Πηγή: Ίδια επεξεργασία

10. ΠΗΓΕΣ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόγλωσση

Βιβλία

- Άβούρης, Σ., 1965. *Η Σύρος εις την νεοελληνικήν λογοτεχνίαν*. Αθήνα: Γ. Δ. Κυπραίου
- Αλιβιζάτου, Μ. και Πούλιος, Ι., 2015. *Κεφάλαιο 3 - Διαχείριση Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, Τοπική Κοινωνία και Βιώσιμη Ανάπτυξη* στο: Τουρισμός, Πολιτισμική Διαχείριση, Τοπική Κοινωνία Και Βιώσιμη Ανάπτυξη. Αθήνα: Κάλλιπος
- Αμπέλας, Ι., 1874. *Η ιστορία της νήσου Σύρου*. Ερμούπολη: Καλημέρης
- Ανδρόνικος, Μ., 1986. *Ο Πλάτων και η τέχνη*. Αθήνα: Νεφέλη
- Βάβογλη, 2006. *Ερευνώντας τους λαβυρίνθους του εγκεφάλου*. Αθήνα: Καστανιώτη
- Βαρθαλίτης, 1991. *Απανωσυριανές ποιήτριες*. Σύρος: Συριανά γράμματα, τεύχος 17.
- Γιακωβάκη, 2006. *Ευρώπη μέσω Ελλάδας. Μια καμπή στην ευρωπαϊκή αυτοσυνείδηση. 17ος – 18ος αιώνας*. Αθήνα: Εστία
- Δαλεζίου, Μ., 2015. *Συλλογή του κέντρου Ιστορικών Μελετών της καθολικής επισκοπής Σύρου*. Σύρος: Μπαράκος και Σία Ο.Ε.
- Δημητρόπουλος, Α., 2017. *Πανίδα στην Επάνω Μεριά. Μια επικαιροποίηση* στο: Συριανά Γράμματα. Σύρος: Τυποκυκλαδική Α.Ε., σσ. 224–257.
- Δήμος Σύρου-Ερμούπολης, 2012. *Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Σύρου-Ερμούπολης 2012-2014*, Σύρος
- Δρακάκης, Ι., 1971. *Ιστορία του οικισμού της Ερμούπολης*. Αθήνα
- Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, 2008. *Σύρος και Ερμούπολη. Συμβολές στην ιστορία του νησιού, 15ος-20ος αι.* Εθνικό Αθήνα: Ίδρυμα Ερευνών
- Εμπεδοκλής, 1999. *Περι φύσεως*. Αθήνα : Εκδόσεις του εικοστού αιώνα
- Ζαφειρίου, Μ., 2017. *ΤΟ ΕΘΙΜΟ ΤΟΥ ΚΛΗΔΟΝΑ. Η Μεταβίβαση και Αναβίωση του στο πέρασμα του χρόνου*", Θεσσαλονίκη: ΑΠΘ
- Ζερλέντης, Π., 1987. *Νησιωτική επετηρίς. Καραβία, Δ. Ν.* Αθήνα: Αναστατικές Εκδόσεις
- Ζιρώ, Ο., 2013. *Το κοιμητήριο: η περιφραγμένη μνήμη και η αφήγηση του θανάτου* στο: η Μνήμη, Το Μουσείο το μουσείο και η πόλη. Η Αρχιτεκτονική Των Μουσείων Του Δημήτρη Φατούρου. Πάτρα: Πανεπιστημιακές εκδόσεις ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΕΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
- Θεολόγου, Κ., 2007. *Η Αξία της Μνήμης για μια Κοινωνία*. Αθήνα: Intellectum, τόμος 3.
- Θερμός, Β., 2009. *Οδύνη σώματος Χριστού. Κεφάλαια εκκλησιαστικής αυτογνωσίας*. Αθήνα: Ακρίτας
- Θωμόπουλος, 1949. *ΚΥΚΛΑΔΙΚΑ - Β Το Ιστορικό Αρχείο Κυκλάδων*. Αθήνα.
- Καλέγια-Γαδ, Ε., 1994. *Σύρος, η Αρχόντισσα του Αιγαίου*. Αθήνα : Γιαννίκος

- Καρτάς, Τ., 1982. *Σύρος, Ελληνική Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική*. Αθήνα: Μέλισσα
- Κριτσίνης, Κ., 2008. *Η ιστορία της Σύρου, της Άνω Σύρου και της Ερμούπολης, από την προϊστορική εποχή μέχρι τον 20ο μ.Χ. αιώνα*. Σύρος
- Κωστόπουλος, Δ., 2017. *Ένα ταξίδι στο χωρόχρονο*, στο: Συριανά Γράμματα. Σύρος: Τυποκυκλαδική Α.Ε.
- Λαβιέ, Ζ., 1988. *Κινέζικος βελονισμός. Ιστορία, σύστημα, πρακτική*. Αθήνα: Πύρινος κόσμος
- Λαμπριανίδης, Λ., 2012. *Οικονομική γεωγραφία*. Αθήνα: Πατάκης
- Λιάκος, Α., 2011. *Αποκάλυψη, Ουτοπία και Ιστορία. Οι μεταμορφώσεις της ιστορικής συνείδησης*. Αθήνα: Πόλις
- Λιάκος, Α., 2007. *Πώς το παρελθόν γίνεται ιστορία*. Αθήνα: Πόλις
- Μαμαλούκος, Σ., 2008. *Σταύρος Μαμαλούκος - Αρχιτεκτονική Κληρονομιά: Ώρα μηδέν*. Αθήνα: Ελληνική Εταιρία Περιβάλλοντος και Πολιτισμού.
- Μάξιμος Ομολογητής, 1995. *Περί θελήσεως Προς Μαρίνον επιστολή - ζήτησης μετα Πύρρον*. Αθήνα: Αρμός
- Μονογιός, Ε., 1933. *Το Πανόραμα της Σύρου*. Σύρος: Κήρυξ των Κυκλάδων
- Μυλωνόπουλος, Δ., 2007. *Η διεθνής προστασία της παγκόσμιας φυσικής κληρονομιάς σε περίοδο εχθροπραξιών*. Αθήνα: Νόμος και Φύση
- Μωραΐτης, Κ., 2015. *Η Τέχνη του Τοπίου: Πολιτιστική επισκόπηση των νεωτερικών τοπιακών θεωρήσεων και διαμορφώσεων*. Αθήνα: Κάλλιπος
- Όμηρος (μετ. Κακριδής), 2015. *Οδύσσεια*. Αθήνα: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών. Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη
- π. Μαραγκός, Γ., 2012. *Η "Παναγία". Ναός και Μονή Ιησουιτών σε πορεία μέσα από τις ιστορικές μνήμες μιας πνευματικής παρουσίας στην Άνω Σύρο*. Αθήνα: Ινστιτούτο Ανθρωπιστικών Επιστημών
- Πάγκαλος, Π., 2013. *Ο αρχιτέκτονας ως τεχνικός-επιστήμονας της μνήμης* στο: Μνήμη-Μουσείο-Πόλη. η Μνήμη , Το Μουσείο Και η Πόλη. Η Αρχιτεκτονική Των Μουσείων Του Δημήτρη Φατούρου. Πάτρα: Πανεπιστήμιο Πατρών
- Παλαιολόγος, Α. και Ρούσσοσ-Μηλιδώνης, Μ., 2000. *Οδοιπορικό στη Σύρα. Θρύλοι-παράδοση-Ιστορία*. Σύρος
- Παπαδόπουλος, Ε., 2010. *Εισαγωγή στην προϊστορική αρχαιολογία*. Αθήνα
- Πατέρας Γ.Μ., 1947. *Η ιστορία της Σύρου*. Ερμούπολη
- Πετρίδου, Β., 2013. *Η μνήμη , το μουσείο και η πόλη*. στο: Μνήμη-Μουσείο-Πόλη. Η Αρχιτεκτονική Των Μουσείων Του Δημήτρη Φατούρου. Πάτρα: Πανεπιστήμιο Πατρών
- Πικιώνης, Δ., 2014. *Κείμενα*. Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης (ΜΙΕΤ)

- Πικιώνης, Δ., 1925. *Η λαϊκή μας τέχνη κι εμείς*. Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης (ΜΙΕΤ)
- Πιομπίνος, Φ., 2016. *Σκόρπιες σκέψεις πάνω στην Ελληνική γραμμή*. Αθήνα: Φοίνικας
- Πλάτων, 1994. *ΚΡΑΤΥΛΟΣ. Η περί ορθότητος ονομάτων*. Αθήνα: Κάκτος
- Πούλιος, 2015. *Πολιτισμική Διαχείριση, Τοπική Κοινωνία και Βιώσιμη Ανάπτυξη*. Αθήνα: Κάλλιπος
- Πρίντεζη-Καμπέλη, Ε., 2017. *Το περιβάλλον της Σύρου και η αγροτική οικονομία του νησιού κατά τον 17ο-18ο αιώνα* στο: Συριανά Γράμματα. Σύρος: Τυποκυκλαδική Α.Ε., σσ. 94–111.
- Πρίντεζης, 1984. *Ματιές στο Συριανό χθες*. Σύρος
- Ρούσσο, Ε., 1992. *Συριανές ποιήτριες*. Σύρος: Συριανά Γράμματα
- Σαρλής, Γ., 2016. *Τα φυτά της Σύρας*. Σύρος: Συριανά Γράμματα
- Σαρπαντιέ, Λ., 1999. *Αναζητώντας τα μυστήρια του καθεδρικού ναού της Σάρτρ*, μτφ. Κονδύλης Φώ-
ντας. Αθήνα: Ορφανίδης
- Σινίσογλου, Ν., 2008. *Γνωστική. Στοιχεία φιλοσοφίας. Θεόφιλος Καϊρης. Ευρασία*, Άνδρος: Καϊρειος
Βιβλιοθήκη
- Σίσκος, Γ., 2008. *Μοντέλα Αποφάσεων. Μεθοδολογία Επιχειρησιακής Έρευνας. Θεωρία Πολυκρι-
τηριακής Ανάλυσης. Εφαρμογές σε Επιχειρήσεις και Οργανισμούς, Νέων Τεχνολογιών*
- Σπανομαρίδης, Θ., 2013. *(Η “άλλη” πόλις) Η πόλη και το είδωλο της* στο: η Μνήμη , Το Μουσείο
Και η Πόλη. Η Αρχιτεκτονική Των Μουσείων Του Δημήτρη Φατούρου. Πάτρα: Πανεπιστήμιο Πα-
τρών
- Σταυρίδης, Σ., 2006. *Μνήμη και Εθνικό Μετσόβειο Πολυτεχνείο* του χώρου. Αθήνα: Αλεξάνδρεια
- Σούλτζ, μτφρ. Φ.Μ., 2009. *Genius Loci _ Το Πνεύμα του Τόπου - Για μια Φαινομενολογία της Αρχι-
τεκτονικής*. Αθήνα: Πανεπιστημιακές εκδόσεις ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΕΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
- Στεφάνου, 2000. *Η φυσιογνωμία της ελληνικής πόλης*. Αθήνα: Πανεπιστημιακές εκδόσεις ΕΘΝΙΚΟ
ΜΕΤΣΟΒΕΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
- Στεφάνου, Μ., 1973. *Κυκλαδικόν ημερολόγιον (1973). Ιστορία, Λαογραφία, Λογοτεχνία, ηθογραφία,
ποίησης, Πατριδογραφία, Έθιμα, Ήθη, Θρήλοι, Παραδόσεις, Ανέκδοτα, Επιστήμαι*. Αθήνα.
- Στεφάνου, Μ., 1965. *Κυκλαδικόν ημερολόγιον (1965). Ιστορία, Λαογραφία, Λογοτεχνία, ηθογραφία,
ποίησης, Πατριδογραφία, Έθιμα, Ήθη, Θρήλοι, Παραδόσεις, Ανέκδοτα, Επιστήμαι*. Αθήνα.
- Στεφάνου, Ι., 2020. *Η Σύρος και ο Δυτικός πολιτισμός*. Αθήνα: Πανεπιστημιακές εκδόσεις ΕΘΝΙΚΟ
ΜΕΤΣΟΒΕΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
- Στογιάννη, Γ., 1972. *Εδαφολογική και αγρολογική εξέταση της νήσου Σύρου • Εδαφολογικάί χάρται
Σύρου και Θήρας : Κλίμαξ 1:50.000. Ινστιτούτο Χημείας και Γεωργίας "Ν. Κανελλόπουλος*. Πειραιάς.
- Τερζόγλου, Ν., 2006. *Ιστορία-μνήμη-μνημείο* στο: Μνήμη Και Εθνικό Μετσόβειο Πολυτεχνείο
Του Χώρου. Αθήνα: Αλεξάνδρεια

- Τερκενλή, Θ., 1996. *Το πολιτιστικό τοπίο*. Αθήνα: Παπαζήση
- Τσελίκας, Α., 1988. *Δελτίο του Ιστορικού και Παλαιογραφικού Αρχείου Δ' (19840-1987)*. Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης (ΜΙΕΤ)
- Φάλκος-Αρβανιτάκης, Τ., 2010. *Άπαντα_Ηράκλειος, Αρχαίοι συγγραφείς*. Αθήνα: Ζήτρος.
- Φραγκίδης, Α., 1975. *Ιστορία της νήσου Σύρου. Σύλλογος Συριανών Αθηνών Πειραιώς*. Αθήν

Άρθρα και επιστημονικές εργασίες

- Αντωνιάδης, Κ., 2008. *Ηλεκτρονικός – ψηφιακός πολιτισμός (e-culture): Κοινωνία της πληροφορίας και πολιτισμός*. Προπτυχιακή εργασία. Καβάλα: ΤΕΙ Καβάλας
- Βούτσινος κ.α. 2015. *Γεωλογία & Διαχείριση Φυσικών Πόρων*. Αθήνα: Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων
- Γάλλιου, Φ., 2009. *Διερεύνηση πλαισίου αξιολόγησης συστημάτων επεξεργασίας λυμάτων μικρής κλίμακας με πολυκριτηριακή ανάλυση αποφάσεων*. Μεταπτυχιακή εργασία. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
- Δούκας, Χ. κ.α. , 2015. *Πολυκριτηριακά συστήματα υποστήριξης αποφάσεων*. Σημειώσεις Μαθήματος. Αθήνα: Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΕΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
- Καραβία, Δ., 2013. *Η Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά και ο Τόπος. Ανάπτυξη Μεθοδολογίας για τη Διερεύνηση της Επίδρασης του Τόπου στη Διαμόρφωση της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς*. Διδακτορική Διατριβή. Αθήνα: Εθνικό Μετσόβειο Πολυτεχνείο
- Κενδριστάκη, 2012. *Η Προστασία της Ενάλιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς: Η Περίπτωση της Μεσογείου*. Μεταπτυχιακή εργασία. Μυτιλήνη: Πανεπιστήμιο Αιγαίου
- Κόλλια, Η., 2012. *ΙΕΡΑΡΧΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ (ΑΗΡ) Ένα Μοντέλο Λήψης Αποφάσεων σε Συνθήκες Πολλαπλών Κριτηρίων*. Μεταπτυχιακή εργασία Πάτρα: Πανεπιστήμιο Πατρών
- Κουκουζέλη, Α. κ.α. 2003. *Αρχαιολογία στον Ελληνικό Χώρο - Τόμος Α' - Ιστορική Διαδρομή της Αρχαιολογίας. Ορισμός, Αντικείμενο, Βασικές Αρχές, Κλάδοι και Προβληματική*. Διδακτορική διατριβή. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
- Λάζου, Α., 2017. *Φιλοσοφία της Φύσης*. Μεταπτυχιακή εργασία. Αθήνα: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
- Λινάκη, Ε., 2016. *Άυλοι και Υλικοί Πολιτιστικοί Πόροι της Άνω Σύρου. Μία πρότυπη πολεοδομική μελέτη*. Προπτυχιακή εργασία. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
- Λινάκη, Ε., Βασιλαρά, Α., Στεφάνου, Ι., 2016. *Άνω Σύρος: Υλικοί και άυλοι πολιτιστικοί πόροι του παραδοσιακού οικισμού*, Ερευνητική εργασία. Σύρος: Ινστιτούτο Σύρου
- Ματζιαράκη, Λ., 2016. *Μνήμη: Θεωρητικά μοντέλα και νευροψυχολογική εκτίμηση*. Μεταπτυχιακή εργασία. Ιωάννινα: Τεχνολογικό εκπαιδευτικό ίδρυμα Ηπείρου

- Μπατάς, Θ., 2010. *Μελέτη της διαδικασίας εξωτερικής ανάθεσης διαχείρισης πληροφοριακών συστημάτων με την πολυκριτηριακή μέθοδο ανάλυσης αποφάσεων Brown gibson*. Προπτυχιακή εργασία. Μυτιλήνη: Πανεπιστήμιο Αιγαίου
- Μωραΐτου, Γ., 2018. *180 χρόνια συντήρησης αρχαιοτήτων στην Ελλάδα*. Άρθρο διαθέσιμο στο <https://www.archaiologia.gr/blog>
- Νικολού κ.α., 2013. *Η σύνθεση στα κυκλαδικά ιδιώματα: Μια πρώτη προσέγγιση*. Αθήνα: 11th International Conference on Greek Linguistics.
- Ντιλλόν, Ν., 2013. *Αρχιτεκτονικά κατάλοιπα στην Ελληνική υπαίθρο. Αξιολόγηση, ανάδειξη, διαχείριση*. Μεταπτυχιακή εργασία. Αθήνα: ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΕΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
- Σκουλικά, Α., 2014. *Η λειτουργία της μνήμης, το τραύμα και η επανάληψη με έναυσμα τις αμνημονικές διαδικασίες*. Αθήνα: 8ο συνέδριο της Ελληνικής Ψυχαναλυτικής Εταιρείας
- Στεφάνου, Ι. και Στεφάνου, Ι., 1991. *Ο χαρακτήρας του οικισμού της Άνω Σύρου*. Σύρος: Συριανά Γράμματα, τεύχος 16, 332–341.
- Τερκενλή, Θ. και Κίζος, 2010. *Το αγροτικό τοπίο της Ελληνικής υπαίθρου: Μεταβολή των παραγωγικών συστημάτων και των αναπαραστάσεων που συνδέονται με το τοπίο*. Αθήνα: 9ο Πανελλήνιο Συνέδριο Αγροτικής Οικονομίας - Τμήμα Γεωπονίας
- Τόλλε, Ε., 2013. *Η δύναμη του τώρα*. Αθήνα: Πολιτεία
- Φραντζή, Ε., 2001. *Αδημοσίευτη διατριβή με τίτλο : Κοινωνιο-γλωσσική και Πολεοδομική προσέγγιση των συστημάτων επικοινωνίας του οικισμού Άνω Σύρου*.
- Χατζηδάκης, 2001. *Δήλος: Η ιέρεια του Αιγαίου. Ειδικό αφιέρωμα περιοδικού Γεωτρόπιο*. Αθήνα: Γεωτρόπιο, σσ. 66–73.

[Διαδικτυακές πηγές](#)

- Άυλη Πολιτιστική κληρονομιά της Ελλάδας (n.d.), Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας, Διαθέσιμο στο <http://ayla.culture.gr> τελευταία πρόσβαση στις 10/08/2020
- Διεθνές Συνέδριο ‘Φερεκίδης’ (2019), Διαθέσιμο στο <https://syrosinstitute.eu/diethnes-sinedrio-ferekidis/> τελευταία πρόσβαση στις 10/08/2020
- Δρίνης Γ., 2018. *Ο Αγροτικός Χώρος ως Πολιτιστική Κληρονομιά*, Διαθέσιμο στο <http://ayla.culture.gr/o-agrotikos-xwros-ws-politistikiki-klironomia/>, τελευταία πρόσβαση στις 10/08/2020
- Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο (n.d.), Ψηφιακή Βιβλιοθήκη του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου στο <http://dspace.lib.ntua.gr/> τελευταία πρόσβαση στις 10/08/2020
- Εργάνη (n.d.), Ιστορικό Αρχείο Αιγαίου "Εργάνη", Διαθέσιμο στο <http://www.ergani.org.gr/> τελευταία πρόσβαση στις 10/08/2020

Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων, Ορισμοί των Παράκτιων και των Εναλίων Αρχαιοτήτων, Διαθέσιμο στο <https://www.culture.gov.gr/el/ministry/SitePages/viewyphresia.aspx?iID=1369>, τελευταία πρόσβαση στις 10/08/2020

Εφημερίδα των Κυκλάδων (2019), Μουσείο Μάρκος Βαμβακάρης, Διαθέσιμο στο https://www.e-kyklades.gr/showroom/tourism/MARKOS_VAMVAKARIS_MUSEUM?lang=el τελευταία πρόσβαση στις 10/08/2020

Ινστιτούτο Σύρου (n.d.), Διαθέσιμο στο <https://syrosinstitute.eu/> τελευταία πρόσβαση στις 10/08/2020

Καθολική Επισκοπή Σύρου (2015), Το Μυστήριο του Χρίσματος Διαθέσιμο στο <https://episkopisyrou.gr/to-mistirio-tou-chrismatos> τελευταία πρόσβαση στις 10/08/2020

Καθολική Επισκοπή Σύρου (2011), Άγιος Βλάσιος Διαθέσιμο στο <https://episkopisyrou.gr/vlasios> τελευταία πρόσβαση στις 10/08/2020

Κοινή Γνώμη (2015), Η επιστημονική συνέλευση της ICOMOS ΣΤΗ Σύρο Διαθέσιμο στο <https://www.koinignomi.gr/news/politismos/2015/09/17/i-epistimoniki-syneleysi-tis-icomos-sti-syro.html> τελευταία πρόσβαση στις 10/08/2020

Κοσμόπολις (n.d.), Βιβλιοθήκη & Κέντρο Πληροφόρησης (BKΠ) του Πανεπιστημίου Πατρών Διαθέσιμο στο <http://xantho.lis.upatras.gr/kosmopolis/> τελευταία πρόσβαση στις 10/08/2020

Κουλούρας Μ (n.d.), Ψηφιακό κανάλι Μπάμπη Κουλούρα Διαθέσιμο στο <https://www.youtube.com/channel/UCvC2QX0OgJ1L8LHv-OCsQuQ> τελευταία πρόσβαση στις 10/08/2020

Κουλούρας (n.d.), Ομάδα Καβάφης, Διαθέσιμο στο http://kavafis-syros.blogspot.com/p/blog-page_96.html τελευταία πρόσβαση στις 10/08/2020

Λεξικό της κοινής Ελληνικής, 2020. Ετυμολογία της λέξης «Πολιτισμός», Διαθέσιμο στο https://www.greeklanguage.gr/greekLang/ancient_greek/tools/corpora/anthology/content.html?t=509&m=1, τελευταία πρόσβαση στις 10/08/2020

Λεξικό της κοινής Ελληνικής, 2020. Ετυμολογία της λέξης «Ιστορία», Διαθέσιμο στο http://www.greeklanguage.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides, τελευταία πρόσβαση στις 10/08/2020

Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης (n.d.), Αρχείο Ελιά Διαθέσιμο στο <http://www.elia.org.gr/> τελευταία πρόσβαση στις 10/08/2020

Μέδουσα (n.d.), Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη της Βέροιας Διαθέσιμο στο <http://medusa.libver.gr> τελευταία πρόσβαση στις 10/08/2020
Ναυτικό Μουσείο της Ελλάδος (n.d.), Διαθέσιμο στο <http://www.hmm.gr> τελευταία πρόσβαση στις 10/08/2020

- Πανδέκτης (n.d.), Αποθετήριο Ανθρωπιστικών Επιστημών "Πανδέκτης" Διαθέσιμο στο <http://pandektis.ekt.gr/> τελευταία πρόσβαση στις 10/08/2020
- Πέργαμος (n.d.), Διαθέσιμο στο <http://pergamos.lib.uoa.gr/> τελευταία πρόσβαση στις 10/08/2020
- Συμβούλιο της Ευρώπης (2020), Δράση «100 κτήρια- 100 ιστορίες» Διαθέσιμο στο <https://hermoupolis.omeka.net/exhibits/show/100100> τελευταία πρόσβαση στις 10/08/2020
- Ρόμβος Τ. (2011), Οι τοίχοι που τραγουδούν, Διαθέσιμο στο <https://www.youtube.com/watch?v=c6yykvKxyKQ> τελευταία πρόσβαση στις 10/08/2020
- Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος (n.d.), Ψηφιακή Βιβλιοθήκη "Σχερία" του Τμήματος Κέρκυρας Διαθέσιμο στο <http://lib.teekerk.gr/> τελευταία πρόσβαση στις 10/08/2020
- Υπουργείο Πολιτισμού (n.d.), Διαρκής κατάλογος των κηρυγμένων μνημείων και Αρχαιολογικών χώρων της Ελλάδας Διαθέσιμο στο http://listedmonuments.culture.gr/search_declarations.php τελευταία πρόσβαση στις 10/08/2020
- Υπουργείο Πολιτισμού (n.d.), Κοινωνία της Πληροφορίας στο <http://www.ktpae.gr/> τελευταία πρόσβαση στις 10/08/2020
- Φεστιβάλ Ακορντεόν, Διαθέσιμο στο <http://acordeonfestival.gr> τελευταία πρόσβαση στις 10/08/2020
- Φεστιβάλ Εκκλησιαστικού Οργάνου «ΑΝΩ», Διαθέσιμο στο <http://anofestival.gr> τελευταία πρόσβαση στις 10/08/2020
- Φεστιβάλ Ρεμπέτικου (n.d.), Διαθέσιμο στο <https://www.syrosisland.gr/event/reb/> τελευταία πρόσβαση στις 10/08/2020
- Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Κοργιαλένιου Ιδρύματος Αργοστολίου (n.d.), Διαθέσιμο στο <http://www.corgialenios.gr/library/> τελευταία πρόσβαση στις 10/08/2020
- Anima Syros (n.d.), Διαθέσιμο στο <https://animasyros.com> (last access 10/08/2020)
- Cyclades24 (2018), Έκθεση Παραδοσιακών Παιχνιδιών, Διαθέσιμο στο <https://cyclades24.gr/2018/01/ekthesi-paradosiakon-paixnidion-aihoua-bati/> τελευταία πρόσβαση στις 10/08/2020
- Council of Europe (n.d.), *European Heritage Days*, Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.europeanheritagedays.com/Home.aspx> (last access 10/08/2020)
- Council of Europe (2020), *European Heritage Days 2020*, Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.europeanheritagedays.com/EHD-Programme/Press-Corner/News/European-Heritage-Days-Stories-2020> (last access 10/08/2020)
- Council of Europe (2005), *Convention on the Value of Cultural Heritage for Society (Faro Convention, 2005)*, Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <https://www.coe.int/en/web/culture-and-heritage/faro-convention> (last access 10/08/2020)

DIGMA (n.d.), Ψηφιοποιημένο Αρχείο Ελληνικής Μουσικής, Μεγάλη Μουσική Βιβλιοθήκη της Ελ-
λάδας "Λίλιαν Βουδούρη" Διαθέσιμο στο <http://digma.mmb.org.gr> τελευταία πρόσβαση στις
10/08/2020

Europa Nostra Awards (2018), *CultLab3D: Automated Scanning Technology for 3D Digitisation*,
Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.europeanheritageawards.eu/winners/cultlab3d-automated-scanning-technology-3d-digitisation/> (last access 10/08/2020)

Europa Nostra Awards (2018), *The Rising From Destruction Campaign*, Διαθέσιμο στον δικτυακό
τόπο: <http://www.europeanheritageawards.eu/winners/rising-destruction-campaign/> (last access
10/08/2020)

Europa Nostra Awards (2018), *Hermes: Hermoupolis digital heritage management*, Διαθέσιμο στον
δικτυακό τόπο: <http://www.europeanheritageawards.eu/winners/hermes-hermoupolis-digital-heritage-management/> (last access 10/08/2020)

European Commission (n.d.), Natura 2000, Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://natura2000.eea.europa.eu/> (last access 10/08/2020)

Europeana (n.d.), Διαθέσιμο στο <http://europeana.gr> τελευταία πρόσβαση στις 10/08/2020

Encyclopedia Britannica (n.d.), *Definition of Taboo 1911/T/*. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο:
<https://www.studydrive.net/encyclopedias/bri/t/taboo.html> (last access 10/08/2020)

Eyes Walk Festival (n.d.), Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://eyeswalkfestival.com> (last access
10/08/2020)

I-treasures program (n.d.), Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://i-treasures.multimedia.uom.gr/drupalprivate/index.php> (last access 10/08/2020)

Ouranos (n.d.), Ιστορικά Αρχεία της Αμερικανικής Γεωργικής Σχολής της Θεσσαλονίκης Διαθέ-
σιμο στο <http://ouranos.afs.edu.gr/dspace> τελευταία πρόσβαση στις 10/08/2020

Syros International Film Festival (n.d.), Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://siff.com> (last access
10/08/2020)

Syros Agenda (2014), Ζεϊμπέκια, Διαθέσιμο στο [https://www.syrosagenda.gr/2014/02/blog-
post_22.html#.XHZcaLhS9PY](https://www.syrosagenda.gr/2014/02/blog-post_22.html#.XHZcaLhS9PY) τελευταία πρόσβαση στις 10/08/2020

UNESCO (n.d.), Κατάλογος Παγκόσμιας Πολιτιστικής κληρονομιάς, Διαθέσιμο στο
http://www.unesco-hellas.gr/gr/3_5_1.htm, τελευταία πρόσβαση στις 10/08/2020

Underwater Cultural Heritage (n.d.), *Text of the 2001 Convention*. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο:
[http://www.unesco.org/new/en/culture/themes/underwater-cultural-heritage/2001-convention/offi-
cial-text/](http://www.unesco.org/new/en/culture/themes/underwater-cultural-heritage/2001-convention/official-text/) (last access 10/08/2020)

UNESCO (n.d.), Γενική Διάσκεψη της UNESCO 1989, Διαθέσιμο στο <http://portal.unesco.org/en/ev>,
τελευταία πρόσβαση στις 10/08/2020

UNESCO (n.d.), *Living Human Treasures: a former programme of UNESCO*, Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <https://ich.unesco.org/en/living-human-treasures> (last access 10/08/2020)

UNESCO (n.d.), *UNESCO Database of National Cultural Heritage Laws Updated*, Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: http://www.unesco.org/culture/natlaws/media/pdf/greece/gre_law3521_06_intangblher_greorof (last access 10/08/2020)

Unesco (2003), για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, Διαθέσιμο στο <http://ayla.culture.gr/orismos-apk/> τελευταία πρόσβαση στις 10/08/2020

UNESCO (2005), Σύμβαση για την προστασία και την προώθηση της πολυμορφίας των πολιτιστικών εκφράσεων, Διαθέσιμο στο <http://unescochair.uom.gr/?p=32> τελευταία πρόσβαση στις 10/08/2020

UNESCO (1978), Διακυβερνητική Επιτροπή για την προώθηση της επιστροφής των πολιτιστικών αγαθών στις χώρες προέλευσής τους, Διαθέσιμο στο <http://www.unesco.org/new/en/culture/themes/restitution-of-cultural-property/intergovernmental-committee/> τελευταία πρόσβαση στις 10/08/2020

World Wide Lab (2015), Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://worldwidelab.com> (last access 10/08/2020)

Ξενόγλωσση

Antchak, V., 2018. *City rhythms and events*. *Annals of Tourism Research* vol. 68, pp. 52–54.

Arizpe, S., 2013. *Singularity and Micro-Regional Strategies in Intangible Cultural Heritage*, in: *Anthropological Perspectives on Intangible Cultural Heritage*. Springer.

Arnott, D., 1995. *A Framework for Understanding Decision Support Systems Evolution*, School of Information Management and System

Aykan, B., 2015. Patenting? Karagöz: UNESCO, nationalism and multinational intangible heritage. *International Journal of Heritage Studies*, vol. 21, pp. 949–961.

Babi, D., 2015. *Social responsible heritage management - empowering citizens to act as heritage managers*. *ScienceDirect*, vol.2, pp. 27–34.

Bandyopadhyay and R., Morais, D., Chick, G., 2008. *Religion and identity in India's heritage tourism*. *Annals of Tourism Research*, vol. 35, pp. 790–808.

Bouchenaki M., 2003. *The interpedency of the tangible and intangible cultural heritage*. ICOMOS 14th General Assembly and Scientific Symposium.

Bruni, D., 2016. *Landscape quality and sustainability indicators. Agriculture and Agricultural Science Procedia*, vol. 8, pp. 698–705.

Cassatela, C., Peano, A., 2011. *Landscape Indicators. Assessing and Monitoring Landscape Quality*. Springer.

- Eckermann, J., 2014. *Συνομιλίες με το Γκαίτε*. Printa.
- Fershtman, C., Gneezy, U., Hoffman, M., 2011. *Taboos and Identity: Considering the Unthinkable*. *American Economic Journal: Microeconomics* vol. 3, pp. 139–164.
- Fox, M., 2015. *The role of ontologies in publishing and analyzing city indicators*. *Computers, Environment and Urban Systems*, vol. 54, pp. 266–279.
- Freud, S., 1995. *The Basic Writings of Sigmund Freud (Psychopathology of Everyday Life, the Interpretation of Dreams, and Three Contributions To the Theory of Sex)*. Hardcover.
- Freud, S., 1918. *Totem and Taboo*. Moffat, Yard and Company. New York.
- Gaines, E., 2010. *Entertainment, Culture, Ideology, and Myth*. *Media Literacy and Semiotics*. pp. 93–117.
- Grotta, M., 2015. *Baudelaire's Media Aesthetics The Gaze of the Flâneur and 19th-Century Media*, 1st ed. Bloomsbury Academic.
- Hamon, P., 1992. *Expositions: Literature and Architecture in Nineteenth-century France*. University of California Press.
- Han, S., Humphreys, G., 2016. *Self-construal: a cultural framework for brain function*. *Current Opinion in Psychology*, vol. 8, pp. 10–14.
- Hance, C. and Alastair, S., 2003. *The management of the underwater cultural heritage*. *Journal of Cultural Heritage*, vol. 4, pp. 25–33.
- Harrison, R., 2013. *Forgetting to remember, remembering to forget: late modern heritage practices, sustainability and the 'crisis' of accumulation of the past*. *International Journal of Heritage Studies* vol. 19, pp. 579–595.
- Harvey, 2001. *Heritage Pasts and Heritage Presents: temporality, meaning and the scope of heritage studies*. *International Journal of Heritage Studies*, vol. 7, pp. 319–338.
- Heller, A., 2001. *Cultural Memory, Identity and Civil Society*. IPG, pp. 139–143.
- Iacob, M., at all. 2012. *Cultural heritage evaluation: a reappraisal of some critical concepts involved*. *Theoretical and Applied Economics*, vol. XIX, pp. 61–72.
- Ioannides, M., at. all, 2017. *Modelling of Static and Moving Objects: Digitizing Tangible and Intangible Cultural Heritage*, in: *Mixed Reality and Gamification for Cultural Heritage*. Springer.
- Jacobs, J., 1961. *The death and life of great American cities*. Random House. New York.
- Jameson, F., 2007. *Jameson on Jameson: Conversations on Cultural Marxism*. Duke University Press.
- Keeney, R. L., and Raiffa, H., 1976. *Decisions with multiple objectives: Preferences and value tradeoffs*. John Wiley and Sons., New York.

- Khakzad at. all, 2015. *Coastal cultural heritage: A resource to be included in integrated coastal zone management*. Ocean & Coastal Management, vol. 118, pp. 110–128.
- Kioussi, M., at all, 2013. Integrated documentation protocols enabling decision making in cultural heritage protection. Journal of Cultural Heritage, vol. 14, pp. 141–146.
- Klopp, J. and Petretta, D., 2017. *The urban sustainable development goal: Indicators, complexity and the politics of measuring cities*. Cities, vol. 63, pp. 92–97.
- Kolay, S., 2015. *Cultural Heritage Preservation of Traditional Indian Art through Virtual New-media*. Procedia - Social and Behavioral Sciences vol. 225, pp. 309–320.